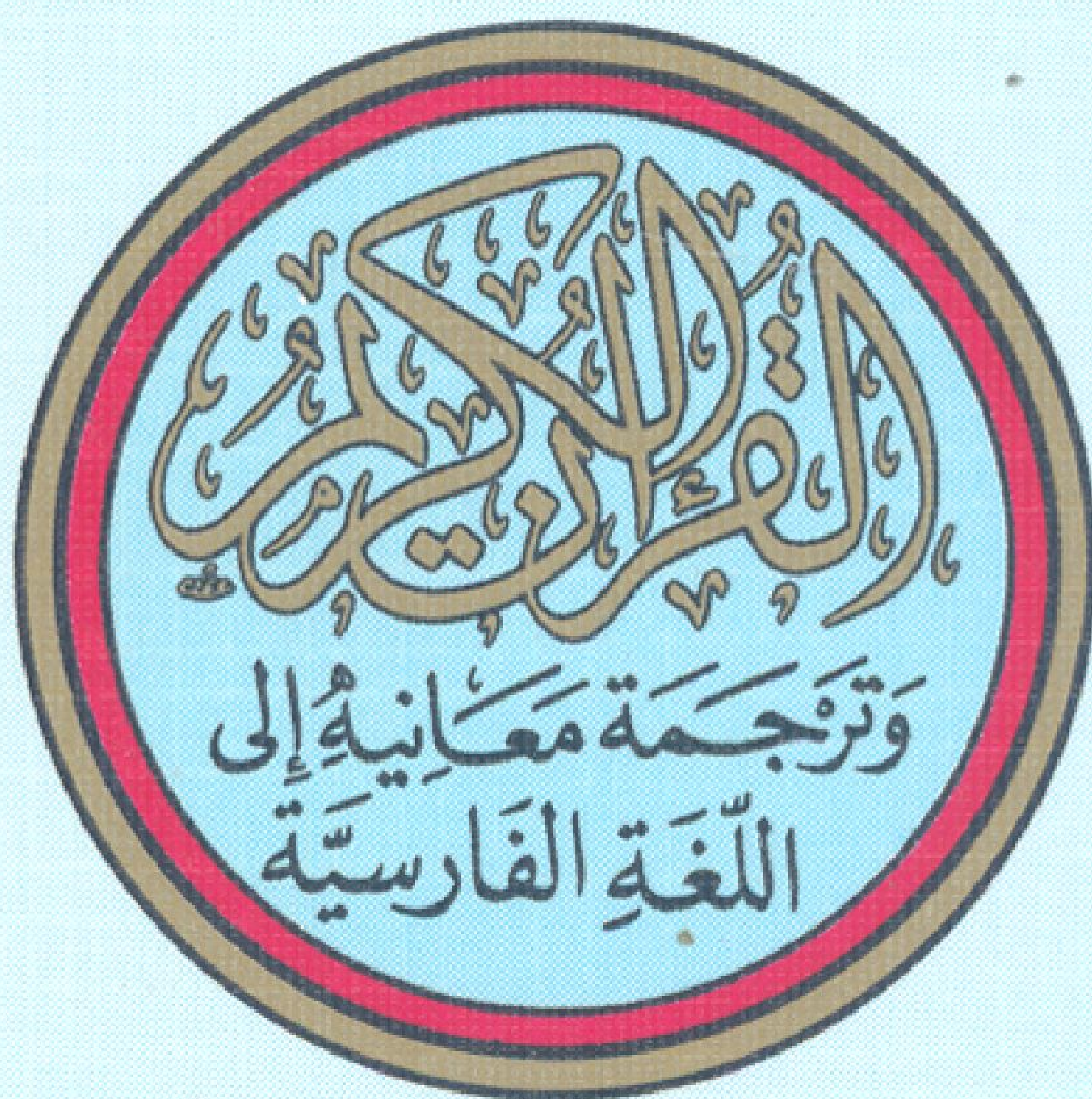
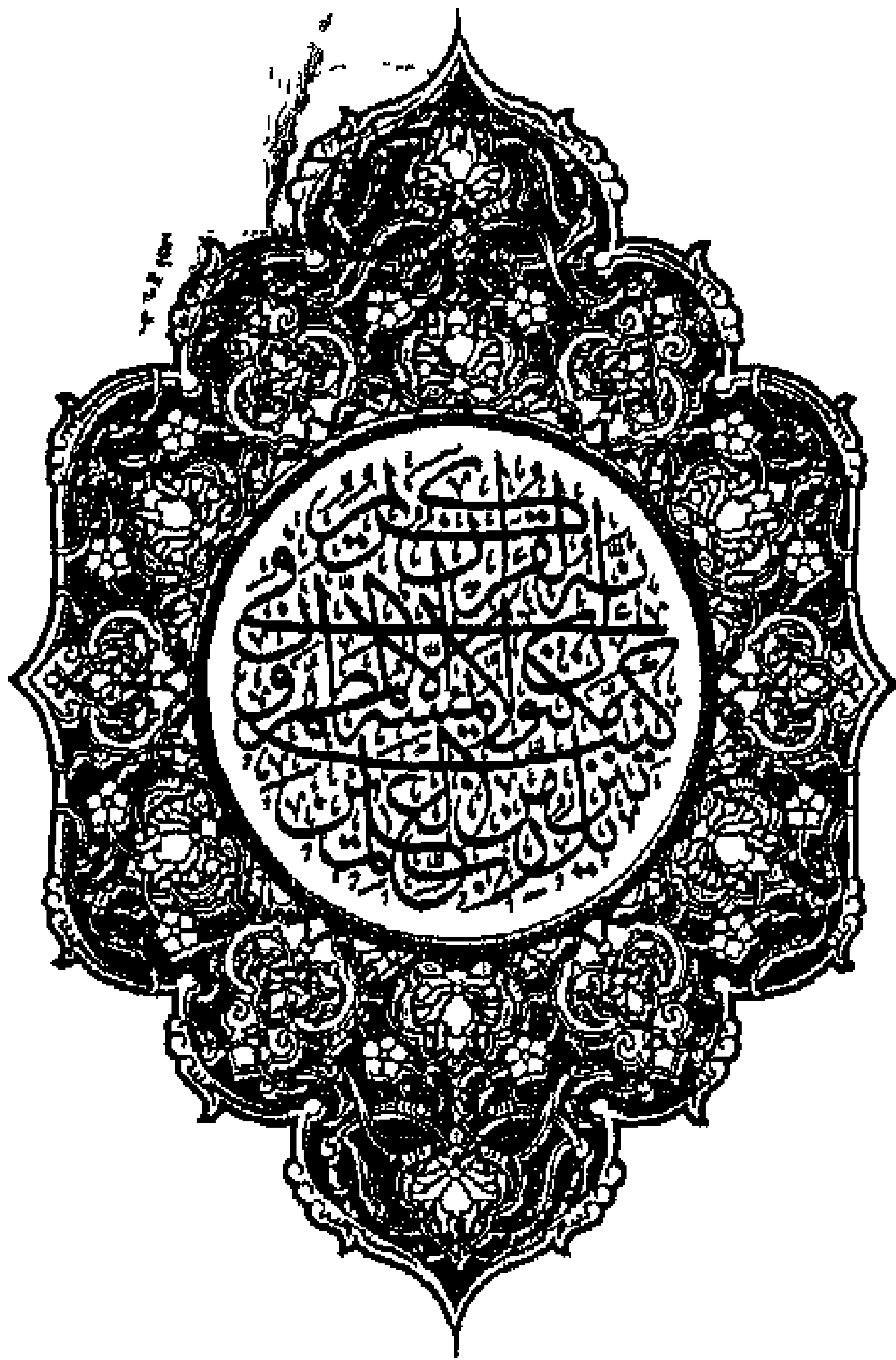

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

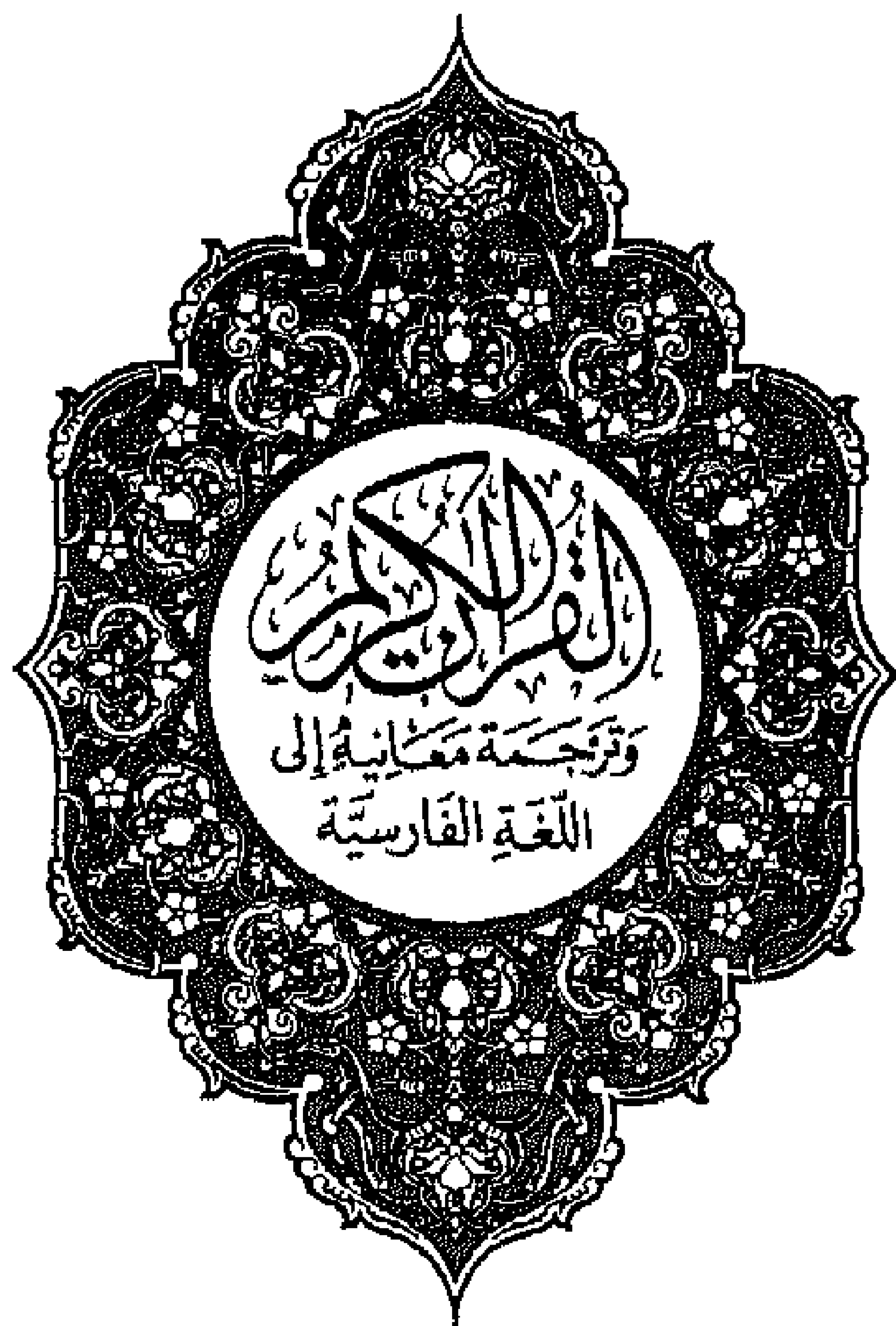
إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

تشرّف بالأمر بطباعة هذا المصحف الشريف وترجمة معانيه
خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود
ملك المملكة العربية السعودية

هذا المصحف الشريف وترجمة معانيه

هدية من خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف

این قرآن کریم و ترجمة معانی آن هدیة خادم حرمین شریفین
ملك فهد بن عبدالعزیز آل سعود است

چاپخانهٔ قرآن کریم مجمّع ملک فهد

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمة

بقلم معالي الدكتور · عبدالله بن عبدالمحسن التركي
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين ، القائل في كتابه الكريم ·
﴿ ... قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ ﴾ .
والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين ، نبينا محمد ، القائل :
((خيركم من تعلم القرآن وعلّمه)) .
أما بعد ·

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك فهد بن عبدالعزيز آل سعود ، حفظه الله، بالعناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم .

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالمملكة العربية السعودية، بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم، إلى جميع لغات العالم المهمة، تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ، المأمور به في قوله ﷺ : ((بلّغوا عنّي ولو آية)) .

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الفارسية، يطيب لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة، أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة الفارسية، التي قام بها الشيخ الشاه ولي الله الدهلوي، وراجعها من قبل المجمع فضيلة الشيخين د./ عبدالغفور عبدالحق البلوشي، ومحمد علي داري .

ونحمد الله سبحانه وتعالى، أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم، الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به المسلمين .

إننا لندرك أن ترجمة معاني القرآن الكريم، مهما بلغت دقتها، فإنها ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يحويها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعتريها ما يعتري عمل البشر كلّه من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية، بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة، للاستفادة من هذه الملاحظات في الطبعات القادمة إن شاء الله .

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل .

بسم الله الرحمن الرحيم

پیش گفتار،

نوشته عالیمقام دکتر عبدالله بن عبدالمحسن الترکی .

وزیر امور اسلامی و اوقاف و دعوت و ارشاد

سرپرست عمومی مجمع (چاپ و ترجمه قرآن کریم) .

حمد و ستایش خدای را که پروردگار جهانیان است که در کتاب خود فرموده است،
﴿.. قَدْ جَآءَكُم مِّنَ ٱللَّهِ نُورٌ وَكِتَٰبٌ مُّبِينٌ﴾ به تحقیق که آمد شمارا از طرف خداوند نوری و کتاب روشن بیان و درود و سلام بر أشرف انبیاء پیامبر مان محمد (ﷺ) که فرمودند.
"خیرکم من تعلّم القرآن و علّمه" بهترین شما کسی است که قرآن را بیاموزد و به دیگران آموزش دهد، أما بعد:

برای تحقق رهنمودهای خادم حرمین شریفین شاه فهد بن عبدالعزیز آل سعود ـ حفظه الله .
در اهتمام راجع بقرآن کریم و چاپ و نشر آن و تقسیمش بین مسلمانان در اقصی نقاط جهان و همچنین ترجمه و تفسیر معانی آن به زبانهای مختلف جهان، .
و بنابر اعتقاد وزارت أمور اسلامی و اوقاف و دعوت و ارشاد مملکت عربستان سعودی در اهمیت ترجمه معانی قرآن کریم به تمامی زبانهای مهم جهان و تسهیل فهم آن برای مسلمان غیر عرب زبان و تحقق مصداق رهنمود پیامبر گرامی اسلام ـ ﷺ ـ که فرمودند (بلغوا عني ولو آية) ابلاغ کنید از من حتی یك آیه .

و برای خدمت برادران فارسی زبانمان باعث مسرّت است که این ترجمه فارسی را تقدیم خوانندگان فارسی زبان کنیم که بوسیلهٔ شیخ شاه ولی الله دهلوی ترجمه، و باز بینی و بررسی مجدد از جهت مجمع توسط د/ عبدالغفور عبدالحق بلوچ و شیخ محمد علی داری شده است .
شکر و سپاس خدارا داریم که توفیق این کار بزرگ را عطا فرمود، و امیدواریم که خالص برای رضای خدا باشد و باعث منفعت مسلمانان قرار گیرد .

و البته ما خوب درک می کنیم که ترجمه معانی قرآن کریم هر چند که دقیق باشد فراگیرندهٔ مفهوم اصلی معانی وسیع نصوص پر اعجاز قرآن نخواهد بود، وأما معانی ایکه ترجمه دربر دارد خلاصه ای از رسائی علم مترجم در فهم قرآن کریم است .

و دربرگیرندهٔ نقص و اشتباهاتی خواهد بود که عموم بشر از آن مصون نیست .
پس بنابراین از تمامی خوانندگان محترم این ترجمه خواهشمندیم درصورت مشاهدهٔ هرگونه اشتباهاتی از قبیل کمی و بیشی وغیره لطفا آنرا به مجمع ملك فهد برای چاپ قرآن کریم در مدینه منوره ارسال نموده تاکه در چاپهای آینده از ملاحظات شما استفاده گردد إن شاء الله تعالی .

والله الموفق و الهادی إلی سواء السبیل،

خدا است توفیق دهنده و اوست راهنما به راه راست،

سوره فاتحه مکی وآن هفت آیات ست

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝ (١)

ستائش برای خدای است پروردگار عالمها * [1](١)

الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۝ (٢)

بخشاینده مهربان (٢) .

مٰلِكِ يَوْمِ الدِّيْنِ ۝ (٣)

خداوند روزجزا (٣) .

اِيَّاكَ نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ ۝ (٤)

(تنها) ترا می پرستیم و(تنها)ازتو مدد می‌طلبیم (٤) .

اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ۝ (٥)

بنما مارا راه راست (٥) .

صِرَاطَ الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ ۝ (٦)

راه آنانکه اکرام کرده ای برایشان (٦) .

غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّآلِّيْنَ ۝ (٧)

نه راه آنانکه خشم‌گرفته شد برآنها و نه راه گمراهان[2] (٧) .

(*) توضیح: ستائش خداوندی راسزاست که پروردگار جهانیان است .

(١) مترجم‌گوید یعنی عالم انس و عالم جن و عالم ملائکه و علیٰ هذالقیاس فتح الرحمٰن .

(٢) مترجم‌گوید مراداز آنانکه اکرام کرده شد برآنها چهار فرقه اند نبیین و صدیقین و شهدا و صالحین ومراد ازآنانکه خشم‌گرفته شد برآنها یهود اندوازگمراهان نصاری، آمین قبول کن دعای مارا فتح الرحمٰن .

سوره بقره مدنی است و آن دوصد و هشتادو شش آیات وچهل رکوع ست

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمّٓ ۝١

الٓمّ (١) .

ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ فِيْهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِيْنَ ۝٢

این کتاب هیچ شبهه نیست درآن رهنماست پرهیزگاران را (٢) .

الَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنْفِقُوْنَ ۝٣

آنانکه ایمان می آرند به نادیده و برپامی دارند نمازرا وازآنچه ایشان را روزی داده ایم خرج می کنند (٣) .

وَالَّذِيْنَ يُؤْمِنُوْنَ بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ وَمَآ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَبِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ۝٤

وآنانکه ایمان می آرند بآنچه فرودآورده شده بسوی تو وآنچه فرود آورده شده پیش ازتو و بآخرت ایشان یقین دارند (٤) .

اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝٥

ایشانند برهدایت ازجانب پروردگار خویش و ایشانند رستگاران (٥) .

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ۝٦

هرآئینه آنانکه کافرشدند برابراست برایشان که بترسانی ایشان را یا نه ترسانی ایشان را ایمان نیارند (٦) .

خَتَمَ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِهِمْ وَعَلٰى سَمْعِهِمْ وَعَلٰٓى اَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَّلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝٧

مهرنهاد خدا بر دلهای ایشان وبرشنوائی ایشان ـ وبرچشمهای ایشان پرده ایست و ایشان راست عذاب بزرگ (٧) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّقُوْلُ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَبِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ ۝٨

وازمردمان کسی هست که می‌گوید ایمان آوردیم بخدا و بروز بازپسین ونیستند ایشان مومنان (٨) .

يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَمَا يَخْدَعُوْنَ اِلَّآ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُوْنَ ۝٩

فریب می دهند خدا را و مومنان را و بحقیقت نمی فریبند مگر خودرا و نمی فهمند (٩) .

فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿١٠﴾

در دلهای ایشان بیماری ست پس افزون داد بایشان خدا بیماری وایشان راست عذاب درد دهنده بسبب آنکه دروغ می گفتند (١٠) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ
مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

وچون گفته شود ایشان را تباه کاری مکنید درزمین، گویند جزاین نیست که مااصلاح کاریم (١١) .

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

آگاه شو به تحقیق ایشانند تباه کاران ولیکن آگاه نمی شوند (١٢) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا
آمَنَ السُّفَهَاءُ ۗ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَٰكِن
لَّا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وچون گفته شود ایشان را که ایمان آرید چنانکه ایمان آوردند مردمان، گویند آیا ایمان آریم چنانچه ایمان آوردند بیخردان؟ آگاه شوبتحقیق ایشانند بی خردان ولیکن نمی دانند(١٣) .

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ
شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ ﴿١٤﴾

ورقتیکه ملاقات می کنند بااهلِ ایمان گویند ایمان آورده ایم و چون تنها شوند باشیاطین خود(١) گویند هر آئینه ماباشمائیم جزاین نیست که ماتمسخر می کنیم(١٤) .

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

خدا تمسخرمی کند به ایشان و مهلت میدهد ایشان را در گمراهی خویش سرگشته شده(١٥) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ
وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٦﴾

ایشان آنکسانند که خریدند گمراهی را عوضِ هدایت پس سود نیافت تجارت ایشان و راه یاب نشدند (١٦) .

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ

داستانِ ایشان مانند داستانِ کسی ست که

---

(١) یعنی رئیسانِ خود .

ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُوْرِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِيْ ظُلُمٰتٍ لَّا يُبْصِرُوْنَ ﴿١٧﴾

افروخت آتش را پس چون روشن کرد آتش دوربر اورا دورساخت خدا نوراین گروه را و بگذاشت ایشان را درتاریکی ها هیچ نه بینند(۱۷) .

صُمٌّۢ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُوْنَ ﴿١٨﴾

کرانند گنگانند کورانند پس ایشان بازنمی گردند[۱] (۱۸) .

اَوْ كَصَيِّبٍ مِّنَ السَّمَآءِ فِيْهِ ظُلُمٰتٌ وَّرَعْدٌ وَّبَرْقٌ ۚ يَجْعَلُوْنَ
اَصَابِعَهُمْ فِيْٓ اٰذَانِهِمْ مِّنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ ۭ وَاللّٰهُ مُحِيْطٌۢ
بِالْكٰفِرِيْنَ ﴿١٩﴾

یا داستان ایشان مانند باران تنداست آمده از آسمان که باشد دروی تاریکی ها ورعد و برق درمی آرند انگشتانِ خودرا درگوشهای خود بسبب آواز های پُرهول از ترس مرگ، وخدااحاطه کننده است کافرانَ را (۱۹) .

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْ ۭ كُلَّمَآ اَضَآءَ لَهُمْ مَّشَوْا فِيْهِ ڎ
وَاِذَآ اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوْا ۭ وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ
وَاَبْصَارِهِمْ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٠﴾

نزدیك ست که برق بُرباید چشمهای ایشان را، هرگاه روشنی دهد برق ایشان را راه روند درآن روشنی و چون تاریکی دهد برایشان بایستند واگر خدامی خواست هر آئینه می‌برد شنوائی ایشان را ودیده های ایشان را هر آئینه خدا برهمه چیز تواناست[۲] (۲۰) .

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ
وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿٢١﴾

ای مردمان بپرستید پروردگار خویش را آنکه آفریدشمارا وکسانی را که پیش

---

(۱) مترجم گوید که حاصل مثل آنست که اعمال منافقان همه نابود شود چنانکه روشنی آن جماعت دورشد .

(۲) مترجم گوید که حاصل مثل آن ست که منافقان درظلمات نفسانی افتاده اند وچون مواعظه بلیغه شنوند فی الجمله ایشان را تنبیهی می شودوآن فائده نکند مانند مسافران که درشبِ تاریك و ابرحیران باشند ودربرق دوسه قدم بروند وبازایستند والله اعلم .

ازشمابوده اند تادرپناه شوید[۱] (۲۱) .

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ
مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا
وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

آنکه ساخت برای شما زمین را بساطی و آسمان را سقفی و فرود آورد ازآسمان آب پس بیرون آورد بسبب وی ازانواع میوه ها روزی برای شما پس مقرر مکنید همتایان برای خدا درحالیکه شمامیدانید . (۲۲)

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ
مِثْلِهِ وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٢٣﴾

واگر هستید درشبهه ازآنچه فرود آوردیم بربندهٔ خود (یعنی ازقرآن) پس بیاریدیك سوره مانندآن وبخوانید مددگاران خودرا بغیراز خدا اگر هستید راست گو (۲۳).

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٤﴾

پس اگرنکردید والبته نتوانید کردن پس حذرکنید ازآن آتشی که آتش انگیز وی[۲] مردمان وسنگهاباشند آماده کرده شده است برای کافران (۲٤) .

وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَٰذَا
الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ
مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥﴾

وبشارت ده آنکسان را که ایمان آورده اند وکردند کارهای شائسته بآنکه ایشان راست بوستانها میرود زیرآن جویهاهرگاه داده شوند ازآنجاروزی ازقسم میوه، گویند این همانست که داده شده بودیم پیش ازین وآورده شود بایشان آنروزی مانند یکدیگر[۳] وایشان راست درآنجازنان پاك کرده شده وایشان درآنجاجاویدند (۲۵) .

---

(۱) تاپرهیزگارشوید .

(۲) یعنی هیزمهای وی .

(۳) یعنی غبارِنقد ان مرغوب هیچ ساعت بخاطرایشان نه نشیند والله اعلم .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا
الَّذِينَ آمَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ
كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا يُضِلُّ
بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ
إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

هر آئینه خدا شرم نمیکندازآنکه بزند مثال پشه وبالاترازآن ، اماآنانکه ایمان آورده اند میدانند که این مثال راست است از پروردگار ایشان واماآنانکه کافرند می گویند چه چیزخواسته است خدا باین مثال خدا گمراه میکند بسبب وی بسیاری را و هدایت میکند بسبب وی بسیاری را و گمراه نمی کند به آن مگربدکاران را .(٢٦)

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ
مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٧﴾

(آن فاسقان)(١) که می شکنند پیمان خدارا بعد بستن آن ومی بُرند آنچه خدافرموده است بپیوستن آن وفساد می‌کنند در زمین ایشانند زیّان کاران (٢٧).

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَكُنْتُمْ أَمْوَاتًا فَأَحْيَاكُمْ ثُمَّ
يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٨﴾

چگونه کافرشوید بخدا وحال آنکه بودید بی جان پس زنده گردانیدشمارا ، بعدازآن بمیراندشمارا باززنده گرداندشمارا بازبسوی وی باز گردانیده شوید (٢٨) .

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى
السَّمَاءِ فَسَوَّاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٩﴾

وی آنست که بیافریدبرای شما هر چه در زمین ست همه را بازمتوجه شد به سوی آسمان پس ساخت آن راهفت آسمان واو به همه چیز داناست (٢٩) .

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً قَالُوا
أَتَجْعَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ

ویادکن چون گفت پروردگارتوبه فرشتگان که من آفریننده ام درزمین جانشینی را گفتندآیا می آفرینی درزمین

---

(١) کافران چون ذکر پشّه وعنکبوت در قرآن شنیدند طعن کردند و گفتند که خدای تعالی بذکراین چیزهای خسیس چه اراده کرده است این آیت نازل شد والله اعلم .

بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قَالَ إِنِّيٓ أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ٣٠

کسی را که فساد کند دروی وخونریزی کند وما تسبیح می گوئیم بحمدتوبه پاکی اقرارمی کنیم برای تو- فرمود هر آئینه من میدانم آنچه شما نمی دانید (۳۰) .

وَعَلَّمَ ءَادَمَ الْأَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَٰٓئِكَةِ فَقَالَ
أَنۢبِـُٔونِي بِأَسْمَآءِ هَٰٓؤُلَآءِ إِن كُنتُمْ صَٰدِقِينَ ٣١

وبیاموخت خدا آدم را نامهای همه مخلوقات باز عرضه کرد آن چیزهارا برفرشتگان پس گفت خبردهید مرا بنام های این چیزها اگرشماراست گوهستید (۳۱) .

قَالُوا سُبْحَٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَآ إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَآ إِنَّكَ أَنتَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ٣٢

گفتند به پاکی یاد می کنیم ترا هیچ دانش نیست مارا مگر آنچه توآموختی بما هر آئینه توئی دانای باحکمت (۳۲) .

قَالَ يَٰٓـَٔادَمُ أَنۢبِئْهُم بِأَسْمَآئِهِمْ فَلَمَّآ أَنۢبَأَهُم بِأَسْمَآئِهِمْ قَالَ
أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّيٓ أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ
مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنتُمْ تَكْتُمُونَ ٣٣

فرمود ای آدم خبرده فرشتگان را بنام های این ها، پس چون خبرداد ایشان را به نام های این ها فرمود آیانه گفته بودم شمارا که هر آئینه من میدانم پنهان آسمان ها وزمین را ومیدانم آنچه آشکارا می کنید و آنچه پوشیده می داشتید (۳۳).

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِـَٔادَمَ فَسَجَدُوٓا إِلَّآ إِبْلِيسَ أَبَىٰ
وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَٰفِرِينَ ٣٤

وچون گفتیم به فرشتگان سجده کنید آدم را، پس سجده کردند مگرابلیس قبول نکرد وسرکشی نمود وگشت ازکافران (۳٤) .

وَقُلْنَا يَٰٓـَٔادَمُ اسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا
رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ
فَتَكُونَا مِنَ الظَّٰلِمِينَ ٣٥

وگفتیم ای آدم بمان تو و زنِ تو دربهشت وبخورید ازبهشت خوردن بسیار هرجاکه خواهید ونزدیك مشوید باین درخت که خواهیدشد ازستمگاران (۳۵) .

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَٰنُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا

پس بلغزانید هردورا شیطان ازآنجاپس برآورد ایشان را ازآن نعمتهاکه بودنددرآن

اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ
وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٦﴾

وفرموديم فروداًئيد بعضِ شمادشمن باشدبعضي راوشماراهست در زمين آرام گاه وبهره مندی تامدتی (٣٦) .

فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِن رَّبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ﴿٣٧﴾

پس فرا گرفت آدم ازپروردگار خود سخني چند پس قبول كردخداوندتوبه اورا بمهرباني خود، بيشك اوتوبه قبول كنندهٔ مهربانست[1] (٣٧) .

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم مِّنِّي هُدًى فَمَن تَبِعَ
هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٨﴾

فرموديم فروداًئيد از آنجاهمه شما پس اگر بيايد به شما ازمن هدايتی پس هركه پيروی كرد هدايتِ مرا هيچ ترس نيست برآن جماعت ونه ايشان اندوه خورند (٣٨) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٩﴾

وكسانيكه كفرورزيدند وتكذيب كردند آياتهای مراايشان اند باشند گانِ دوزخ، ايشان درآنجاجاويدند (٣٩) .

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا
بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٤٠﴾

ای[2] فرزندان يعقوب يادكنيد آن نعمت مراكه ارزانی داشتم برشما ووفاكنيد به پيمان من تاوفاكنم پيمان شمارا وتنها ازمن بترسيد (٤٠) .

وَآمِنُوا بِمَا أَنزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُونُوا أَوَّلَ
كَافِرٍ بِهِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَإِيَّايَ فَاتَّقُونِ ﴿٤١﴾

وايمان آريد بآنچه فرود آورده ام درحاليكه باور كننده آنچه باشماست ومباشيد نخستين منكراو ومستانيدعوض آيتهای من بهای اندك را تنهاازمن بترسيد (٤١).

(١) وآن كلمات اين ست رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَ إِن لَّمْ تَغْفِرْلَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَسِرِينَ والله اعلم .

(٢) مترجم گويد خدای تعالی بنی اسرائيل رانعمتهای خود ياد آوری ومعجزه هائی كه درين قوم ظاهرشده بودذكر فرمود آنگاه شبهات وهفوات ايشان را ردكرد بدلائل واين قصه ممتداست تاقوله تعالی وَاِذِابْتَلَىٰ إِبراهِيمَ رَبُّهُ .

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤٢﴾

وخلط مکنید راست را باناراست وپنهان مکنید راست را درحالیکه شمامیدانید، (٤٢) .

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَارْكَعُوا مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

وبرپادارید نمازرا وبدهید زکوٰة را ونماز گذارید بانماز گذارند گان (٤٣) .

أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٤٤﴾

آیامی فرمائید مردمان را به نیکوکاری و فراموش میکنید خویشتن را و شما می‌خوانید کتاب (یعنی تورات) راآیا نمی فهمید (٤٤) .

وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلَّا عَلَى الْخَاشِعِينَ ﴿٤٥﴾

ومددطلبید[1] به شکیبائی ونماز وهرآئینه نماز دشوار ست مگربرفروتنان (٤٥) .

الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُمْ مُلَاقُو رَبِّهِمْ وَأَنَّهُمْ إِلَيْهِ رَاجِعُونَ ﴿٤٦﴾

آنانکه میدانند که ایشان ملاقات خواهند کرد باپروردگار خویش و آنکه ایشان بسوی وی بازخواهندگشت (٤٦) .

يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَنِّي فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

ای فرزندان یعقوب یادکنید آن نعمت مرا که ارزانی داشته ام برشما وآنکه فضل دادم شمارا برهمه عالم ها[2] (٤٧) .

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ مِنْهَا شَفَاعَةٌ وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا هُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٤٨﴾

وحذرکنید ازآن روزکه کفایت نه کند هیچکس ازکس چیزی را و پذیرفته نه شود ازهیچ کس شفاعت و گرفته نشود ازهیچ کسی عوض ونه ایشان یاری داده شوند (٤٨) .

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ بَلَاءٌ مِنْ

(یاد کنید نعمت من) آنوقت که رهانیدیم شمارا از آلِ فرعون میرسانیدند بشما سخت ترین عذاب ذبح میکردند پسرانِ

---

(١) یعنی درجمیع حاجات و مصائب والله اعلم .

(٢) یعنی عالمیان آن زمان .

رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾

شمارا وزنده میگذاشتند دختران شمارا ودرین کار آزمائشی بزرگ بود از جانب پروردگار شما[١] (٤٩) .

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٠﴾

وآنوقت که شگافتیم برای شما دریارا پس خلاص کردیم شمارا و غرق ساختیم کسانِ فرعون را وشما میدیدید (٥٠) .

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾

وآن[٢] وقت که میعاد مقرر کردیم باموسیٰ چهل شب پس گرفتید گوساله[٣] راپس ازرفتن موسی وشماستمگار بودید (٥١) .

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنكُم مِّن بَعْدِ ذَٰلِكَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

پس درگزرانیدیم ازشما بعدازین تابُوَدکه شما سپاسگذاری کنید (٥٢) .

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾

وآنوقت که دادیم موسیٰ را کتاب و حجت تابُوَدکه شماراه یابید (٥٣) .

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِنَّكُمْ ظَلَمْتُمْ أَنفُسَكُم بِاتِّخَاذِكُمُ الْعِجْلَ فَتُوبُوا إِلَىٰ بَارِئِكُمْ فَاقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ عِندَ بَارِئِكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

وآن وقت که گفت موسی قوم خودرا ای قوم من هر آئینه شما ستم کردید برخویشتن بفرا گرفتن گوساله پس باز آئید بسوی آفرید گارخود بکشید خویشتن را این بهتر ست شمارا نزد آفرید گارِ شما پس پذیرفت خداوند توبه شمارا بمهربانی خود هر آئینه اوست توبه پذیر

---

(١) مترجم گوید سبب کشتن پسران آن بودکه کاهنان فرعون راخبرداده بودند که در بنی اسرائیل پسری پیدا شود که باعث برافتادن پادشاهی اوگردد .

(٢) مترجم گویدکه خداموسیٰ علیه السلام راوعده دادکه چهل شب درطور معتکف شودتاتورات عطا فرمائیم درین مدت بنی اسرائیل بفریب سامری گوساله پرستی اختیار کردند خدای تعالی بعد عودِ موسیٰ حکم فرمود که بعض ایشان بعض رابکشند واین توبه ایشان ست .

(٣) یعنی معبود ساختید .

مهربان (۵۴) .

وَإِذْ قُلْتُمْ يَٰمُوسَىٰ لَن نُّؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ نَرَى ٱللَّهَ جَهْرَةً
فَأَخَذَتْكُمُ ٱلصَّٰعِقَةُ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿٥٥﴾

و[۱] آن وقت که گفتید ای موسیٰ هرگزباورنداریم ترا تاآنکه به بینیم خدارا آشکارا پس گرفت شمارا صاعقه وشما میدیدید (۵۵) .

ثُمَّ بَعَثْنَٰكُم مِّنۢ بَعْدِ مَوْتِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٥٦﴾

باز زنده گردانیدیم شمارا پس ازمردنِ شما، تاشماشکرگزاری کنید[۲] (۵۶) .

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْكُمُ ٱلْمَنَّ
وَٱلسَّلْوَىٰ كُلُوا مِن طَيِّبَٰتِ مَا رَزَقْنَٰكُمْ وَمَا ظَلَمُونَا
وَلَٰكِن كَانُوٓا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٥٧﴾

وسایبان ساختیم برشما ابررا وفرود آوردیم برشما مَنّ و سلوی را، گفتیم بخورید ازپاکیزه های آنچه دادیم شمارا۔ وایشان ستم نه کردند برما ولیکن بر خویش ستم میکردند (۵۷) .

وَإِذْ قُلْنَا ٱدْخُلُوا هَٰذِهِ ٱلْقَرْيَةَ فَكُلُوا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ
رَغَدًا وَٱدْخُلُوا ٱلْبَابَ سُجَّدًا وَقُولُوا حِطَّةٌ نَّغْفِرْ لَكُمْ
خَطَٰيَٰكُمْ وَسَنَزِيدُ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

وآن وقت که گفتیم درآئید درین ده[۳] پس بخورید ازآنجا بافزونی هرجاکه خواهید خوردنی گوارا ودرآئید به دروازه سجده کنان وبگوئید سوالِ ماآمرزش ست تا بیامرزیم شمارا گناهان

---

(۱) مترجم گوید موسیٰ علیه السلام هفتاد کس راازبنی اسرائیل با خود بُرد تاباوی کلام الهی استماع نمایند ایشان بعد ازشنیدن خواهانِ رویت شدند ودرطلب آن پاازحدِ ادب بیرون نهادند خدای تعالی آن همه رابصاعقه بسوخت وبازبدعای موسیٰ زنده ساخت اشارت باین قصه است این آیت .

(۲) بنی اسرائیل مامورشدند به جهاد عمالقه وایشان درآن باب تغافل کردند پس معاقب شدند بافتادن دربیابان چهل سال و آنجاچون آب و طعام وخیمه ها مفقود شد خدای تعالی به دعای موسیٰ علیه السلام مَنّ وسلویٰ نازل ساخت وازسنگی دوازده چشمه روان کردوابرراسایبان گردانید قدراین نعمتها نشناختندوکفرانِ نعمت کردند اشارت بدین قصه است این آیت .

(۳) یعنی دهی که درزمان حضرت موسیٰ فتح شده بود .

شما وزیاده خواهیم دادنکوکاران را (۵۸) .

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَأَنزَلْنَا
عَلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿٥٩﴾

پس بدل کردند کسانیکه ستمگار بودندسخنی بجزآنچه فرموده شدایشان را[1] پس فروداوردیم برآن ستمگاران عذابی از آسمان بسبب بدکاربودن ایشان . (۵۹)

وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِب بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ
فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ
مَّشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِن رِّزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي
الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٦٠﴾

وآنوقت که آب خواست موسی برای قوم خود پس گفتیم بزن بعصای خود سنگ را پس روان شدازسنگ دوازده چشمه بدانست هر قوم آب خوردِ خودرا[2] گفتیم بخورید وبنوشید ازروزی خدا و فساد مکنید درزمین تباهی کنان (٦٠) .

وَإِذْ قُلْتُمْ يَا مُوسَىٰ لَن نَّصْبِرَ عَلَىٰ طَعَامٍ وَاحِدٍ فَادْعُ لَنَا
رَبَّكَ يُخْرِجْ لَنَا مِمَّا تُنبِتُ الْأَرْضُ مِن بَقْلِهَا وَقِثَّائِهَا
وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصَلِهَا قَالَ أَتَسْتَبْدِلُونَ الَّذِي
هُوَ أَدْنَىٰ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اهْبِطُوا مِصْرًا فَإِنَّ لَكُم مَّا
سَأَلْتُمْ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ وَالْمَسْكَنَةُ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ
مِّنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ بِغَيْرِ الْحَقِّ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا
وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

وآن وقت که گفتید ای موسی هرگز شکیبائی نه کنیم بریك طعام پس طلب برای ماازِ پروردگار خودتابیرون آردبرای ماازآن جنس که میرویاندش زمین ازتره وی وبادرنگ وی وگندم وی وعدس وی وپیازوی ـ گفت موسی آیا بدل می کنید آنچه وی فروترست برآنچه وی بهترست ـ فروداَئید بشهری پس هر آئینه باشدشمارا آنچه خواستید، وزده شد[3] برایشان خواری وبی نوائی وبازگشتند بخشمی ازخدا این بسبب آنست که باورنمی

---

(۱) یعنی بجای حِطة حِنطة گفتند .

(۲) یعنی بنی اسرائیل دوازده قبیله بودند برای هر قبیله یك چشمه معین شد والله اعلم .

(۳) یعنی فرود آورده شد .

داشتند آیت های خدارا ومی کشتند پیغامبران را به ناحق این بسبب گناه کردن ایشان است وآنکه ازحد در می گذشتند (٦١) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِينَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٢﴾

هر آئینه آنانکه مسلمان شدند وآنانکه یهود شدند و نصارىٰ و بی دینان هرکه ازایشان ایمان آردبخدا وبروزبازپسین وکردکارِ شائسته پس ایشان راست مزد ایشان نزد پروردگار ایشان ونه ترس بُوَدبرایشان ونه ایشان اندوهگین شوند[1] (٦٢) .

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا
آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٦٣﴾

وآن وقت که گرفتیم پیمان شمارا وبرداشتیم بالای شما طوررا گفتیم بگیرید آنچه داده ایم شمارا باستواری[2] ویاد کنید آنچه درآنست تابُوَد که درپناه شوید (٦٣) .

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ ۖ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٤﴾

باز روگردانیدید بعد ازین پس اگر نمی بود بخشائش خدا برشماومهربانی او هر آئینه می شدیداز زیان کاران (٦٤) .

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدَوْا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ
كُونُوا قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿٦٥﴾

وهر آئینه دانسته اید آن کسانرا که ازحد درگذشتند ازشما درشنبه[3] پس گفتیم ایشان را بوزینه شوید خوارشده (٦٥) .

---

(١) حاصل معنی آیت آنکه آدمی دراصل ازهرفرقه که باشد چون ایمان آورد ازاهل نجات بود خصوصیتِ فرقه معتبر نیست .

(٢) یعنی احکام تورات .

(٣) یعنی شکار کردند وشکار کردن در روزشنبه دردین بنی اسرائیل حرام بود .

فَجَعَلْنٰهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٦٦﴾

پس ساختیم این قصه را عبرتی برای آن قوم که در آن دِه بودند[1] وآن قوم که پس ازایشان آیند و پندی پرهیزگاران را (٦٦) .

وَإِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهٖٓ إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوْا بَقَرَةً ۖ قَالُوْٓا أَتَتَّخِذُنَا هُزُوًا ۖ قَالَ أَعُوْذُ بِاللّٰهِ أَنْ أَكُوْنَ مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ﴿٦٧﴾

و[2] آنوقت که گفت موسی بقوم خود هر آئینه خدا می فرمایدشمارا به کشتن گاوی گفتند آیامارا مسخره می گیری؛ گفت پناه می‌گیرم بخدا ازآنکه باشم ازنادانان (٦٧) .

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ۚ قَالَ إِنَّهٗ يَقُوْلُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَّا فَارِضٌ وَّلَا بِكْرٌ ۖ عَوَانٌۢ بَيْنَ ذٰلِكَ ۖ فَافْعَلُوْا مَا تُؤْمَرُوْنَ ﴿٦٨﴾

گفتند سوال کن برای ماازپروردگار خود تابیان کند برای ماچیست آن گاو گفت هر آئینه خدا می‌فرمایدکه هر آئینه وی گاوی است نه پیرونه جوان میانه است درمیان این وآن پس عمل کنید به آنچه فرموده شدید (٦٨) .

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا لَوْنُهَا ۚ قَالَ إِنَّهٗ يَقُوْلُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَآءُ ۙ فَاقِعٌ لَّوْنُهَا تَسُرُّ النّٰظِرِيْنَ ﴿٦٩﴾

گفتند سوال کن برای ماازپروردگار خودتابیان کند برای ماچیست رنگ آن گاو، گفت هر آئینه خدا میفرمایدکه وی گاویست زرد، پُر رنگ آن قدر که خوش میکند بینندگان را (٦٩) .

قَالُوا ادْعُ لَنَا رَبَّكَ يُبَيِّنْ لَّنَا مَا هِيَ ۙ إِنَّ الْبَقَرَ تَشٰبَهَ عَلَيْنَا ۗ وَإِنَّآ إِنْ شَآءَ اللّٰهُ لَمُهْتَدُوْنَ ﴿٧٠﴾

گفتند سوال کن برای ما ازپروردگار خودتابیان کند برای ماچگونه است آن گاو هر آئینه گاوان مشتبه شدندبرما وهر آئینه اگر خواسته است خدا راه

---

(١) یعنی درآن زمانه حاضر بودند .

(٢) مترجم گویدشخصی راازبنی اسرائیل کشته یافتند وکشنده آن معلوم نه بود خدای تعالی حکم فرمودکه گاوی را ذبح کنند وبعض وی رابرآن مقتول بزنند تازنده شود وازقاتلان خود خبر دهد القصه گاورابه مبلغ خطیرخرید کردند وبزدند مقتول زنده شدوپسران عم خود رانام بردکه ایشان کشتند پس قاتلان رابقصاص رسانیدند ازآن بازقاتل را ازمیراث محروم ساختند والله اعلم .

یافتگانیم (۷۰) .

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ لَا ذَلُولٌ تُثِيرُ الْأَرْضَ وَلَا تَسْقِي
الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لَا شِيَةَ فِيهَا قَالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ
فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧١﴾

گفت هر آئینه خدا میفرماید که وی گاویست نه محنت کشنده که شخم زند زمین را ونه آب می دهدزراعت را سلامت ست هیچ خال نیست دروی ، گفتند حالا آوردی سخن درست(☆) پس ذبح کردند و نزدیك بودکه این کارنکنند (۷۱) .

وَإِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسًا فَادَّارَأْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجٌ مَا كُنْتُمْ
تَكْتُمُونَ ﴿٧٢﴾

و آنوقت که کشتید شخصی را پس نزاع کردید دروی ـ وخدا بیرون آرنده است چیزی‌را که پنهان میکردید (۷۲) .

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُحْيِي اللَّهُ الْمَوْتَى وَيُرِيكُمْ
آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٧٣﴾

پس فرمودیم بزنیداین شخص را به پاره ای ازگاو این طور زنده میکند خدا مُردگان را ومی نماید شمارا نشانهای خود تابُوَدکه دریابید (۷۳) .

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ
أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنَّ مِنَ الْحِجَارَةِ لَمَا يَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْأَنْهَارُ وَإِنَّ
مِنْهَا لَمَا يَشَّقَّقُ فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنَّ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ
مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٤﴾

بازسخت شد دلهای شما بعد ازین پس آنها مانند سنگ اند بلکه زیاده تردر سختی ، وهر آئینه از سنگ هاآنست که روان می شود ازوی جویها. وهر آئینه از سنگها آنست که می شگافدپس بیرون می‌آیدازوی آب، وهر آئینه ازسنگهاآنست که فرومی افتد از ترس خدا ونیست بیخبر ازآنچه می کنید (۷٤) .

أَفَتَطْمَعُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا لَكُمْ وَقَدْ كَانَ فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَسْمَعُونَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهُ مِنْ بَعْدِ مَا عَقَلُوهُ

(ای مومنان) آیاامیدی داریدکه (یهود) منقادشوند به دین شما وهر آئینه گروهی ازایشان می شنیدندکلام خدارا (یعنی

(☆) توضیح : وی گاویست که پرورده نگشته تا زمین را شخم کند و نه کشت را آبیاری کند و ازهرعیبی پاك و نباشد دروی رنگ دیگری .

وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

تورات را) پس بدل میکردندش دانسته بعدازآنکه فهمیده بودند اورا (٧٥) .

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ
إِلَىٰ بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُم بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ
لِيُحَاجُّوكُم بِهِ عِندَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٦﴾

وچون ملاقات کنند بامومنان گویندایمان آوردیم وچون تنهاشوندبعض ازایشان بابعضی [1] گویند آیاخبر مید هیدایشان را بآنچه کشاده است خدا برشما[2] تامناظره کنند باشما بآن دلیل نزد پروردگار شما آیا درنمی یابید (٧٦) .

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

(این جهولان) آیا نمیدانندکه خدا میداند آنچه پنهان می کنند و آنچه آشکارامی نمایند (٧٧) .

وَمِنْهُمْ أُمِّيُّونَ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ إِلَّا أَمَانِيَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا
يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

وبعضی ازایشان ناخوانندگان (یعنی بیسوادانند) کتاب (توراة) راجز آرزوهای باطل نه پندارند ونیستند مگر گمان کننده (٧٨) .

فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ يَكْتُبُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ ثُمَّ يَقُولُونَ
هَٰذَا مِنْ عِندِ اللَّهِ لِيَشْتَرُوا بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا
كَتَبَتْ أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَّهُم مِّمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

پس وای آنکسان را که می نویسندکتاب را بدست های خود بازمی گویند این ازنزدیك خداست تا بگیرند عوض وی بهای اندك را پس وای ایشان را بسبب نوشتن دست های ایشان و وای ایشان را بسبب پیشه گرفتن ایشان (٧٩) .

وَقَالُوا لَن تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَةً قُلْ أَتَّخَذْتُمْ
عِندَ اللَّهِ عَهْدًا فَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

وگفتند نرسدبماآتش دوزخ مگر چندروز شمرده شده بگو آیا گرفتید ازپیش خدا پیمانی تاهرگزخلاف نه کند خدا پیمان خودرا یااینکه می گوئید برخدا آنچه

---

(١) یعنی بارئیسان خویش .

(٢) یعنی نعمت پیغمبرآخرالزمان .

نمی دانید[1] (٨٠) .

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ خَطِيئَتُهُ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

آری هرکه کرد کاربد وبه احاطه گرفت اورا گناه او پس ایشان اند باشندگان دوزخ ایشان درآنجا جاویدند (٨١) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

وکسانیکه ایمان آوردند و کردند کارهای شائسته ایشانند باشندگان بهشت ایشان درآنجا جاویدند (٨٢) .

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَائِيلَ لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْكُمْ وَأَنْتُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٨٣﴾

وآنگاه که گرفتیم پیمانِ بنی اسرائیل که نه پرستید مگرخدارا وبوالدین نکوئی کنید وباهل قرابت و یتیمان وبی نوایان وبگوئید بمردمان سخن نیك وبرپادارید نمازرا وبدهیدزکوة را پس برگشتید روگردان شده مگر اندکی ازشما (٨٣) .

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ أَقْرَرْتُمْ وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٨٤﴾

وآنگاه که گرفتیم پیمان شمارا که مریزیدخون یکدیگررا وبیرون مکنید قوم خویش را ازخانه های خویش پس قبول کردید وخود شماگواهی میدهید (٨٤) .

ثُمَّ أَنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ وَتُخْرِجُونَ فَرِيقًا مِنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ تَظَاهَرُونَ عَلَيْهِمْ بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِنْ يَأْتُوكُمْ أُسَارَىٰ تُفَادُوهُمْ وَهُوَ مُحَرَّمٌ عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَنْ يَفْعَلُ ذَٰلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ

بازشما آن گروهید که می کشید قوم خویش را وبیرون می کنید گروهی را ازقوم خود ازخانه های ایشان یکی مددگار دیگری می شوید برستم کردن درحق ایشان بگناه وتعدی واگراسیرشده بشمامی آیند فدا میدهید عوض ایشان

---

(١) مترجم گویدیکی ازعقائدباطله یهود آن بود که می گفتند یهودنبا شند در دوزخ مگرروزی چند واین خطااست زیراکه دخولِ جنت موقوف برایمان بخدا وروزقیامت و پیغامبرآخرزمان ست جنس یهود وغیرآن اعتبار ندارد واشارت بهمین معنی است درین آیت والله اعلم .

الْقِيٰمَةِ يُرَدُّوْنَ اِلٰى اَشَدِّ الْعَذَابِ ۚ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ عَمَّا
تَعْمَلُوْنَ ﴿۸۵﴾

وحال آنکه حرام است برشمابیرون کردن ایشان آیاایمان می آرید به بخشی ازکتاب و کافرمی شوید به بخش دیگر پس چیست جزای آنکه چنین کند ازشما مگرخواری در زندگانی دنیا وروز قیامت گردانیده شوند بسوی سخت ترین عذاب ونیست خدا بی‌خبر ازآنچه میکنید[1] (۸۵) .

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ اشْتَرَوُا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا بِالْاٰخِرَةِ ۫ فَلَا يُخَفَّفُ
عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿۸۶﴾

ایشان آنکسانندکه خریدند زندگانی دنیارا عوض آخرت پس سبك کرده نشود ازایشان عذاب ونه ایشان یاری داده شوند (۸٦) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ وَقَفَّيْنَا مِنْ ۢ بَعْدِهٖ بِالرُّسُلِ ۫
وَاٰتَيْنَا عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيِّنٰتِ وَاَيَّدْنٰهُ بِرُوْحِ الْقُدُسِ ؕ
اَفَكُلَّمَا جَآءَكُمْ رَسُوْلٌ ۢ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُكُمُ اسْتَكْبَرْتُمْ ۚ
فَفَرِيْقًا كَذَّبْتُمْ ۫ وَفَرِيْقًا تَقْتُلُوْنَ ﴿۸۷﴾

وهرآئینه دادیم موسی را کتاب وازپی درآوردیم بعد ازوی پیغمبران را ودادیم عیسیٰ پسرمریم رانشانه های روشن وقوت دادیم اورا بروح القدس ـ یعنی جبرئیل ـ آیاهرگاه آورد پیغامبری نزدشماآنچه دوست ندارد نفسهای شما سرکشی کردید پس گروهی را دروغگوداشتید وگروهی راکشتید (۸۷) .

وَقَالُوْا قُلُوْبُنَا غُلْفٌ ؕ بَلْ لَّعَنَهُمُ اللّٰهُ بِكُفْرِهِمْ

و گفتند[2] دلهای مادرپرده است، بلکه

---

(۱) یعنی منع کرده شدند از کشتن وجلاوطن کردن ودرظلم مدد گاری نمودن وفرموده شدند بفدای اسیران وایشان ازین همه احکام بفدای اسیران عمل کردند وبس زیراکه موافق نفس ایشان افتاد واین طاعت نفس است طاعت خدا نیست .

(۲) مترجم گوید ودیگرازقبائح یهود آن بود که میگفتند قلوبنا غلف یعنی دردین خود آنقدر استحکام داریم که هیچ شبهه بدان راه نمی یابدواین خطاست که سبب قبول نکردن دین اسلام حسد وجهل بود نه تقوی زیراکه آثارِتقویٰ هیچگاه =

فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ﴿۸۸﴾

نفرین کرده است ایشان را خدا بسبب کفر ایشان پس اندکی ایمان آرند (۸۸) .

وَلَمَّا جَآءَهُمْ كِتٰبٌ مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوْا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُوْنَ عَلَى الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَلَمَّا جَآءَهُمْ مَّا عَرَفُوْا كَفَرُوْا بِهٖ فَلَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿۸۹﴾

وآنگاه که آمدبایشان کتاب ازنزدیك[1] خدا باورکننده آنچه بایشان است و پیش ازین طلب فتح می کردند برمشرکان پس هرگاه آمدبایشان آنچه میدانستند منکرشدند ویرا پس لعنت خدا است برآن کافران[2] (۸۹) .

بِئْسَمَا اشْتَرَوْا بِهٖۤ اَنْفُسَهُمْ اَنْ يَّكْفُرُوْا بِمَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ بَغْيًا اَنْ يُّنَزِّلَ اللّٰهُ مِنْ فَضْلِهٖ عَلٰى مَنْ يَّشَآءُ مِنْ عِبَادِهٖ فَبَآءُوْ بِغَضَبٍ عَلٰى غَضَبٍ وَلِلْكٰفِرِيْنَ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿۹۰﴾

بدچیز است آنچه فروختند عوض وی خویشتن راکه کافرشوند بآنچه فرودآورده است خدا بسبب حسد برآنکه فرودآورد خدا برحمت خود برهرکه خواهد ازبندگان خود پس بازگشتند بخشمی بالای خشمی وکافران راست عذاب خوارکننده (۹۰) .

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ اٰمِنُوْا بِمَاۤ اَنْزَلَ اللّٰهُ قَالُوْا نُؤْمِنُ بِمَاۤ اُنْزِلَ عَلَيْنَا وَيَكْفُرُوْنَ بِمَا وَرَآءَهٗ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُوْنَ اَنْۢبِيَآءَ اللّٰهِ مِنْ قَبْلُ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿۹۱﴾

وچون گفته شود ایشان را ایمان آریدبآنچه فرود آورده است خدا گویند ایمان می آریم بآنچه فرود آورده شدبرما وایشان کافرمی شوند بآنچه غیرآز ویست حال آنکه او راست است باورکننده آنچه بایشان است بگو پس چرامی کشتید پیغمبران خدارا پیش ازین اگر شمامؤمن بودید (۹۱) .

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ مُّوْسٰى بِالْبَيِّنٰتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ

وهرآئینه آمد به شما موسیٰ به نشانه های

= ازایشان ظاهر نمی شدواشارت بهمین معنی است درین آیات .

(۱) یعنی قرآن .

(۲) تعریض است بآن قصه که یهود خیبر باغطفان جنگ میکردند و هزیمت می یافتند آخردعا کردند که به بعثت نبی آخرالزمان مارانصرت بده .

مِنۢ بَعۡدِهِۦ وَأَنتُمۡ ظَٰلِمُونَ ﴿٩٢﴾

روشن پس گرفتید گوساله را پس ازوی وشما ستمگار بودید (۹۲) .

وَإِذۡ أَخَذۡنَا مِيثَٰقَكُمۡ وَرَفَعۡنَا فَوۡقَكُمُ ٱلطُّورَ
خُذُواْ مَآ ءَاتَيۡنَٰكُم بِقُوَّةٖ وَٱسۡمَعُواْۖ قَالُواْ سَمِعۡنَا
وَعَصَيۡنَا وَأُشۡرِبُواْ فِي قُلُوبِهِمُ ٱلۡعِجۡلَ
بِكُفۡرِهِمۡۚ قُلۡ بِئۡسَمَا يَأۡمُرُكُم بِهِۦٓ
إِيمَٰنُكُمۡ إِن كُنتُم مُّؤۡمِنِينَ ﴿٩٣﴾

وآنگاه که گرفتیم پیمان شمارا وبرداشتیم بالای شما طور را گفتیم بقوت بگیرید آنچه رابه شمادادیم و بشنوید ـ گفتند[1] شنیدیم ونافرمانی کردیم وآمیخته کرده شد دردلهای ایشان دوستی گوساله بسبب کافر بودن ایشان بگوبد چیز است آنچه میفرمایدشماراایمان شما اگر هستیدازاهل ایمان (۹۳) .

قُلۡ إِن كَانَتۡ لَكُمُ ٱلدَّارُ ٱلۡأٓخِرَةُ عِندَ ٱللَّهِ خَالِصَةٗ مِّن
دُونِ ٱلنَّاسِ فَتَمَنَّوُاْ ٱلۡمَوۡتَ إِن كُنتُمۡ صَٰدِقِينَ ﴿٩٤﴾

بگو[2] اگر هست شمارا سرای بازپسین نزد خدا بتخصیص بجزازمردمان دیگر پس آرزو کنید مرگ را اگر هستیدراست گو (۹٤) .

وَلَن يَتَمَنَّوۡهُ أَبَدَۢا بِمَا قَدَّمَتۡ أَيۡدِيهِمۡۚ
وَٱللَّهُ عَلِيمُۢ بِٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٩٥﴾

وهرگزآرزونکنند اورا هیچگاه بسبب آنچه پیش فرستاده است دستهای ایشان وخدا دانااست به ستمگاران (۹۵) .

وَلَتَجِدَنَّهُمۡ أَحۡرَصَ ٱلنَّاسِ عَلَىٰ حَيَوٰةٖ وَمِنَ
ٱلَّذِينَ أَشۡرَكُواْۚ يَوَدُّ أَحَدُهُمۡ لَوۡ يُعَمَّرُ أَلۡفَ سَنَةٖ
وَمَا هُوَ بِمُزَحۡزِحِهِۦ مِنَ ٱلۡعَذَابِ أَن يُعَمَّرَۗ وَٱللَّهُ
بَصِيرُۢ بِمَا يَعۡمَلُونَ ﴿٩٦﴾

وهرآئینه بیابی ایشان را حریص ترین مردم بر زندگانی و حریص تر ازآنانکه مشرك اند دوست میداردیکی ازایشان کاش عمر داده شود هزارسال ونیست رهانندهٔ وی ازعذاب آنکه عمر داده شود وخدا بینااست بآنچه می کنند[3] (۹٦) .

---

(۱) یعنی بزبان حال .

(۲) دیگرازتحریفات یهود آن بود که میگفتند که داخل نخواهد شددر بهشت هیچکس مگر یهودو این خطااست زیراکه علامت بهشتیان مشتاق شدن بملاقاتِ خدااست وایشان ازمرگ هراسان بودند واشارت بهمین معنی است درین آیت .

(۳) دیگرازجمع هفوه کلام بیهوده راگویند هرچه ازدهن برآید .

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ
بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ
لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

بگو[1] هرکه باشددشمن جبرئیل چه زیان می کند پس به تحقیق جبرئیل فرود آورده است قرآن رابردل تو بحکم خدا باور دارنده آنچه پیش ازوی است ورهنما ومژده دهندهٔ اهل ایمان (٩٧).

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ
وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ عَدُوٌّ لِلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

هرکه باشد دشمن خدارا وفرشتگان ویرا و پیغامبران ویرا و جبرئیل و میکائیل را پس هر آئینه خدا دشمن کافران است . (٩٨)

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۖ وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا
الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾

وهرآئینه فرودآوردیم بسوی تو نشانه های روشن وکافر نمی شوند بآنهامگر بدکاران . (٩٩)

أَوَكُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْدًا نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ ۚ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

آیاهرگاه که بستند پیمانی را براناداخت آن را گروهی ازایشان بلکه اکثرایشان باورنمی دارند (١٠٠) .

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَهُمْ
نَبَذَ فَرِيقٌ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ كِتَابَ اللَّهِ وَرَاءَ
ظُهُورِهِمْ كَأَنَّهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

وهرگاه که آمد بایشان پیغامبری ازنزدخدا باوردارنده آنچه بایشان است افگند گروهی ازآن قوم که داده شده اندکتاب آن کتاب خدارا پس پشت خویش ، گویا نمی دانند (١٠١) .

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُو الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكِ سُلَيْمَانَ ۖ

وپیروی[2] کردند آنچه می خواندند

---

(١) دیگر ازهفوات یهود آن بود که جبرئیل را دشمن میداشتند که عذاب برامم سابقه فرود آورده این خطااست که جبرئیل مامور است ازبارگاه حق عزوجل ویراچه اختیار .

(٢) دیگراز هفوات یهود آن بود که سحر میکر دند وسلیمان علیه السلام راساحر می دانستند این افترابود بر سلیمان علیه السلام و اشارت بهمین معنی است درین آیت .

وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَٰنُ وَلَٰكِنَّ الشَّيَٰطِينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ
النَّاسَ السِّحْرَ وَمَا أُنزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبَابِلَ
هَٰرُوتَ وَمَٰرُوتَ وَمَا يُعَلِّمَانِ مِنْ أَحَدٍ حَتَّىٰ يَقُولَا إِنَّمَا
نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا مَا يُفَرِّقُونَ
بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُم بِضَارِّينَ بِهِ مِنْ
أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ
وَلَا يَنفَعُهُمْ وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَىٰهُ مَا لَهُ
فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَٰقٍ وَلَبِئْسَ مَا شَرَوْا بِهِ
أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٢﴾

شیطانان درسلطنت سلیمان ـ وکافرنشد سلیمـان ولیکـن شیطـانـان کافـر شدنـد می‌آموختند مردمان را جادو وپیروی کردند بآنچه فرود آورده شد بردوفرشته دربابل هاروت وماروت ونمی آموزند هیچ کس را تاآنکه گویند جزاین نیست که مابلائیم پس کافرمشو پس یادمی گیرندازایشان افسونی که جدائی می افگنند بسبب وی درمیان مرد و زن او ونیستنـد ایشـان زیـان رسـانـنـده بسـحـر هیچکس را مگر بارادهٔ خدا وایشان می آموختند آنچه زیان میرساند ایشانرا وسود ندهد ایشان را وهر آئینه دانسته اند هرکه بستاند جادو که نیست اورا درآخرت هیچ بهره وهر آئینه بد چیزست آنچه فروختند عوض وی خویشتن را کاش می دانستند (١٠٢) .

وَلَوْ أَنَّهُمْ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ خَيْرٌ
لَّوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

وا گرایشان ایمان می آوردند و تقوی اختیار می کردند هر آئینه ثواب ازنزدیك خدا بهتر بودی کاش می دانستند (١٠٣) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقُولُوا رَاعِنَا وَقُولُوا انظُرْنَا
وَاسْمَعُوا وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

ای مومنان مگوئید راعنا و بگوئید انظرنا ونیك بشنوید و کافران راست عذاب درد دهنده[1] (١٠٤) .

(١) دیگر ازهفوات یهود آن بود که در مجلس پیغامبر آمده لفظ راعنامی گفتند واین لفظ را دو معنی است یکی آنکه رعایتکن مارا وشفقت کن برما دیگر رعونت دارنده یعنی ابله ـ وقصد ایشان سبّ بود حق سبحانه مسلمانان را ازین کلمه نهی کرد برای سدّباب فساد واشارت بهمین معنی است درین آیت .

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللّٰهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٥﴾

دوست نمیدارند آنانکه کافرشدند از اهل کتاب ونه مشرکان که فرود آورده شود برشما هیچ نیکی از پروردگارشما وخدا مخصوص می کند به بخشائش خود هرکراخواهد وخدا خداوندفضل بزرگ است (١٠٥) .

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٦﴾

هرچه نسخ می کنیم ازآیتی یا فراموش می گردانیم آنرامی آریم بهتر ازوی یا مانندوی آیاندانسته ای که خدا برهمه چیز تواناست[1] (١٠٦) .

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٧﴾

آیاندانسته ای که خداراست پادشاهی آسمانها وزمین ونیست شمارا بجزوی هیچ دوست ونه یاری دهنده (١٠٧) .

أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسٰى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٠٨﴾

آیامی خواهید که سوال کنید پیغامبر خودرا چنانکه سوال کرده شد موسی پیش ازین وهرکه بستاند کفررا عوض ایمان پس هر آئینه‌گم کرد راه میانه را (١٠٨) .

وَدَّ كَثِيرٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ لَوْ يَرُدُّونَكُمْ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كُفَّارًا حَسَدًا مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْحَقُّ فَاعْفُوا وَاصْفَحُوا حَتّٰى يَأْتِيَ اللّٰهُ بِأَمْرِهِ إِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠٩﴾

دوست داشتند بسیاری ازاهل کتاب که کافر گردانند شمارا بعد ازایمان شما بسبب حسد ازنزدیك نفوس خود پس ازآنکه واضح شد برایشان حق پس عفوکنید ودرگذرانید تاآنکه آردخدا فرمان خودرا[2] هر آئینه خدا برهمه چیز تواناست (١٠٩) .

---

(١) مترجم گوید درین آیت تعریض است بجواب یهود که انکار نسخ می کردند والله اعلم .

(٢) یعنی امرکند بجهاد ایشان والله اعلم .

وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ وَآتُوا الزَّكَوٰةَ ۚ وَمَا تُقَدِّمُوا
لِأَنفُسِكُم مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِندَ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٠﴾

وبرپاداریدنمازرا و بدهید زکوٰة را وآنچه پیش می فرستید برای خویشتن ازنیکوکاری خواهیدیافت آنرا نزد خدا هر آئینه خدا بآنچه می کنید بینااست (۱۱۰).

وَقَالُوا لَن يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَن كَانَ هُودًا
أَوْ نَصَارَىٰ ۗ تِلْكَ أَمَانِيُّهُمْ ۗ قُلْ هَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١١﴾

وگفتند هرگز به بهشت درنیاید مگرآنکه یهودباشد یاترساباشد این آرزوهای باطله ایشانست بگوبآرید دلیل خودرا اگر هستید راستگو (۱۱۱).

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ أَجْرُهُ عِندَ
رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٢﴾

بلی هرکه منقادکرد روی خودرا برای خدا ووی نیکوکار باشد پس اورا است مزد او نزد پروردگار خویش، ونیست ترس برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (۱۱۲).

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ
لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ ۚ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾

وگفتند[1] یهود نیستند ترسایان برهیچ چیزی، و گفتند ترسایان نیستند یهود برهیچ چیزی وایشان همه می خوانند کتاب را هم چنین گفتند آنانکه نمی دانند،[2] مانند قول ایشان، پس خدا حکم کندمیان ایشان روزقیامت درآنچه اختلاف می کنanddرآن (۱۱۳).

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن مَّنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَن يُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ
وَسَعَىٰ فِي خَرَابِهَا ۚ أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَن يَدْخُلُوهَا
إِلَّا خَائِفِينَ ۚ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ

وکیست ستمگارتر ازآنکه منع کرد مسجد های خدارا ازآن که یاد کرده شود نام خدا درآنها و کوشش کرد در ویرانی آنها، این گروه نمی سزد ایشان را که درآیند

(۱) دیگر از هفوات اهل کتاب آنبود که هر فرقه از یهود و نصارئ دیگر را انکارمی کردو اشارت به همین معنی است درین آیت.

(۲) یعنی مشرکان گفتند.

عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

بمسجدها مگر هراسان ایشان راست دردنیا خواری وایشان راست در آخرت عذاب بزرگ[1] (١١٤) .

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

وخداراست مشرق و مغرب هرسوکه روآرید همانجاست روی خدا هر آئینه خدا فراخ نعمت داناست[2] (١١٥) .

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۗ سُبْحَانَهُ ۖ بَل لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ كُلٌّ لَّهُ قَانِتُونَ ﴿١١٦﴾

وگفتند بگرفت خدا فرزند را، پاکی او راست بلکه او راست آنچه درآسمانها وزمین است، همه فرمانبردار اوهستند[3] (١١٦) .

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾

آفرینندهٔ آسمان ها وزمین است، وچون می کندکاری پس جزاین نیست که می گویداورابشو پس می شود (١١٧) .

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ ۗ كَذَٰلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ ۘ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ ۗ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿١١٨﴾

وگفتند آنانکه هیچ نمیدانند (یعنی مشرکان) چراباماسخن نمی گوید خدا یانمی آیدبما نشانه ای هم چنین گفتند کسانیکه پیش ازایشان بودند مانند قول ایشان بیکدیگر مشابهت دارند دلهای ایشان، هر آئینه بیان کردیم نشانه هارا برای گروهی که یقین می کنند (١١٨) .

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا ۖ وَلَا تُسْأَلُ عَنْ

هر آئینه مافرستادیم ترا براستی مژده

---

(١) درین آیت تعریض است بکفارمکه و بشارت است به مغلوب شدن ایشان والله اعلم .

(٢) دیگر ازهفوات یهود آن بود که چون استقبال بیت المقدس منسوخ شد استهزاء میکردند اشارت بهمین معنی است درین آیت .

(٣) دیگر ازهفوات اهل کتاب آن بود که یهود عزیز راو نصاریٰ عیسیٰ را پسرخدامی گفتند دررد ایشان خدای تعالی این آیت نازل کرد .

أَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ ﴿١١٩﴾

دهنده وبیم کننده، وپُرسیده نخواهد شد ترا از اهل دوزخ (۱۱۹) .

وَلَنْ تَرْضٰى عَنْكَ الْيَهُوْدُ وَلَا النَّصٰرٰى حَتّٰى تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ ۗ
قُلْ اِنَّ هُدَى اللّٰهِ هُوَ الْهُدٰى ۗ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ اَهْوَآءَهُمْ بَعْدَ
الَّذِیْ جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ ۙ مَا لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ وَّلِیٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿١٢٠﴾

وهرگز خوشنود نشوند ازتویهودان ونه ترسایان تاآنکه پیروی کنی کیش ایشان را بگو هر آئینه هدایت خدا همانست هدایت واگر پیروی کردی آرزوهای باطلهٔ ایشان را پس ازآنچه آمده است بتو ازدانش نباشدترا برای خلاص ازعذاب خدا هیچ دوستی ونه یاری دهنده ای (۱۲۰) .

اَلَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يَتْلُوْنَهٗ حَقَّ تِلَاوَتِهٖ ؕ اُولٰٓئِكَ يُؤْمِنُوْنَ
بِهٖ ؕ وَمَنْ يَّكْفُرْ بِهٖ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُوْنَ ﴿١٢١﴾

آنانکه دادیم ایشان را کتاب (یعنی تورات) میخوانند آنراحق خواندن آن ایشان باور میدارند ویرا (هدایت خدارا) وهرکه منکروی باشد پس ایشانند زیان کاران[1] (۱۲۱) .

يٰبَنِیْٓ اِسْرَآءِيْلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِیَ الَّتِیْٓ اَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَاَنِّیْ
فَضَّلْتُكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٢٢﴾

ای بنی اسرائیل یادکنید آن نعمت مرا که انعام کرده ام برشما وآنکه فضل دادم شمارا بر همه عالمها (۱۲۲) .

وَاتَّقُوْا يَوْمًا لَّا تَجْزِیْ نَفْسٌ عَنْ نَّفْسٍ شَيْئًا وَّلَا يُقْبَلُ مِنْهَا
عَدْلٌ وَّلَا تَنْفَعُهَا شَفَاعَةٌ وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿١٢٣﴾

وحذرکنید ازآن روز که کفایت نه کند کسی ازکسی چیزیرا وپذیرفته نشود ازکسی بدل وسود ندهداورا شفاعت ونه ایشان یاری داده شوند[2] (۱۲۳) .

---

(۱) یعنی آنانکه تورات رامی فهمند تصدیق شریعت محمدیه میکنند وآنانکه تصدیق نمی کنند تورات را نمی فهمند .

(۲) مترجم گوید ازین جا تاسیقول السفهاء خدای تعالی اثبات می فرماید نبوت پیغمبر مارا صلی الله علیه وسلم ازقصه دعاء حضرت ابراهیم که در تورات مذکوراست و ترجیح میدهد ملت حنیفیه را که حضرت پیغمبر برای آن مبعوث اندورد میکند قول یهود را که حضرت یعقوب مارابه یهودیت وصیت کرده است واز تفریق =

وَإِذِ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ بِكَلِمَاتٍ فَأَتَمَّهُنَّ ۖ قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ
لِلنَّاسِ إِمَامًا ۖ قَالَ وَمِن ذُرِّيَّتِي ۖ قَالَ لَا يَنَالُ عَهْدِي
الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾

ویادکن چون بیازمودابراهیم را پروردگار او بسخنی چند، پس ابراهیم بانجام رسانید آنهارا، گفت خدا هر آئینه من می گردانم ترا پیشوای مردمان گفت ابراهیم واز اولاد من نیز (پیشوایان پیداکن ـ) فرمود نه رسد عهد (وحی) من بظالمان (١٢٤) .

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ
مُصَلًّى ۖ وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ
وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾

وآنگاه که قرار دادیم کعبه را مرجع مردمان ومحل امن وبگیرید ازجای قدم (ایستگاه) ابراهیم نمازگاه و وحی فرستادیم بسوی ابراهیم و اسمعیل که پاك سازید خانه مرا برای طواف کنندگان واعتکاف کنندگان ورکوع سجده کنندگان (١٢٥) .

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ
الثَّمَرَاتِ مَنْ آمَنَ مِنْهُم بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۖ قَالَ وَمَن كَفَرَ
فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾

وآنگاه که گفت ابراهیم ای پروردگار من بسازاین مکان را شهر باامن و روزی ده ساکنان وی راازمیوه ها و روزی ده آنرا که ایمان آورد ازایشان بخدا وروز بازپسین فرمود خدا و کسیکه کافر شود بهره مندگردانمش اندکی پس به بیچارگی برانم اورا بسوی عذاب آتش روی بدجای بازگشت است (١٢٦) .

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا ۖ
إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾

آنگاه که بلندمی کردند ابراهیم واسمعیل بنیادهای خانه راگفتند ای پروردگار ماقبول کن ازما هر آئینه توئی شنوا دانا (١٢٧).

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً

ای پروردگارما وبگردان مارا فرمان

= درانبیاء نهی میفرمایدیعنی معتقد بعضی باشد ومنکر بعضی .

لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا ۖ إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ
الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾

بردارخودت و از اولاد ما بکن گروهی منقاد خودت وبنمامارا طریق عبادتهای ما وبمهربانی بازآ برما بدرستیکه توئی توبه پذیر مهربان (١٢٨) .

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ ۚ إِنَّكَ أَنتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١٢٩﴾

ای پروردگار مابفرست درمیان ایشان پیغامبری ازایشان بخواند برایشان آیتهای ترا وبیاموزد ایشان را کتاب و علم و پاك کندایشان را هر آئینه توئی توانادانا (١٢٩) .

وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ ۚ وَلَقَدِ
اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ
الصَّالِحِينَ ﴿١٣٠﴾

وکیست که روبگرداند از کیش ابراهیم مگرآنکه در احمقی افکند نفس خودرا وهر آئینه برگزیدیم اورا درین سرای و هر آئینه او درسرای دیگر ازشائستگان است (١٣٠) .

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ ۖ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٣١﴾

آنگاه که کفت اورا پروردگار اوکه منقادشو گفت منقادشدم مر پروردگار عالمهارا (١٣١) .

وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ
لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٣٢﴾

ووصیت کرد باین کلمه ابراهیم پسران خودرا و یعقوب نیز فرزندانش را ای فرزندان من هر آئینه خدا برگزیده است برای شما این دین را پس (ازین جهان) نمیرید مگر مسلمان شده (١٣٢) .

أَمْ كُنتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ إِذْ قَالَ
لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي قَالُوا نَعْبُدُ إِلَٰهَكَ وَإِلَٰهَ
آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَٰهًا وَاحِدًا
وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٣﴾

آیاحاضر بودید آنگاه که پیش آمد یعقوب را موت آنگاه که گفت فرزندان خودرا چه چیزرا عبادت خواهید کرد بعدازمن گفتند عبادت کنیم معبودترا و معبود پدران ترا که ابراهیم و اسمعیل و اسحق اند عبادت کنیم آن معبود یگانه را وما او را منقادیم (١٣٣) .

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٤﴾

این گروهی است که درگذشت وی راست آنچه کسب کردند وشمارا است آنچه کسب کردید وشماپرسیده نخواهید شد ازآنچه آن گروه می کردند (١٣٤) .

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٣٥﴾

وگفتند شوید یهودیاترسا تاراه بیابید، بگو بلکه پیروی می کنیم بملت ابراهیم که حنیف بود ونبود ازاهل شرك (١٣٥) .

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٦﴾

بگوئید ایمان آوردیم بخدا و بآنچه فرود آورده شده بسوی ماو آنچه فرود آورده شده بسوی ابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب و ذریت یعقوب وبآنچه داده شد موسیٰ و عیسیٰ را وآنچه داده شدند پیغامبران از پروردگار خویش تفریق نمی کنیم درمیان هیچ کس ازایشان وما برای حق عزوجل منقادیم (١٣٦) .

فَإِنْ آمَنُوا بِمِثْلِ مَا آمَنتُم بِهِ فَقَدِ اهْتَدَوا وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٧﴾

پس اگر باور دارند اهل کتاب بآنچه باور داشتید شما پس راه یافتند واگر برگشتند پس جزاین نیست که ایشان در مخالفت اند پس زود با شد که کفایت کند ترا خدا بانتقام از ایشان واوست شنوا دانا (١٣٧) .

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٣٨﴾

قبول کردیم رنگ خدارا[1] وکیست بهتر ازخدا باعتبار رنگ وما اورا پرستندگانیم (١٣٨) .

قُلْ أَتُحَاجُّونَنَا فِي اللَّهِ وَهُوَ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ وَلَنَا أَعْمَالُنَا

بگو آیا مکابره می کنید با ما درباب خدا واو پروردگار ماوشماست وماراست

---

(١) یعنی دین اورا .

وَلَنَآ أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُخْلِصُونَ ﴿١٣٩﴾

کردارهای ما و شما راست کردارهای شما وماوارا باخلاص پرستندگانیم (۱۳۹) .

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَٰهِـۧمَ وَإِسْمَٰعِيلَ وَإِسْحَٰقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا هُودًا أَوْ نَصَٰرَىٰ ۗ قُلْ ءَأَنتُمْ أَعْلَمُ أَمِ اللَّهُ ۗ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَتَمَ شَهَٰدَةً عِندَهُۥ مِنَ اللَّهِ ۗ وَمَا اللَّهُ بِغَٰفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٠﴾

آیامی گوئید که هر آئینه ابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب و نبیرگان او یهود بودند یا ترسابودند بگو شمادانا ترید یا خدا وکیست ستمگار تراز آنکه بپوشد آن‌گواهی را که نزدیك اوست ازجانب خدا ونیست خدا بی خبر ازآنچه می کنید (۱٤۰) .

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ ۖ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم مَّا كَسَبْتُمْ ۖ وَلَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

این گروهی است که درگذشت ویراست آنچه کسب کردند وشماراست آنچه شماکسب کردید وپرسیده نخواهیدشد ازآنچه ایشان می کردند (۱٤۱) .

سَيَقُولُ السُّفَهَآءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّىٰهُمْ عَن قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا ۚ قُل لِّلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ ۚ يَهْدِي مَن يَشَآءُ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾

[۱]خواهند گفت بیخردان ازمردم چه چیز برگردانید ایشان را ازآن قبله که ایشان بودند برآن (یعنی از بیت المقدس) بگوخدار است مشرق و مغرب راه می نماید هرکراخواهد بسوی راه راست (۱٤۲) .

---

(۱) چون آنحضرت صلی الله علیه وسلم بمدینه هجرت فرمود شانزده ماه یاهفتده ماه بطرف بیت المقدس نمازمی گذارد آرزو میکردکه خدای تعالی کعبه را قبله وی سازد خدای تعالی نازل کرد قدنری تقلب الآیة بعد ازآن جواب شبهه سفهادرین مسئله نازل کرد سیقول السفهاء وبعد ازآن امر فرمود به صبر بر مشاق جهاد ودر بسیاری ازاحکام توحید وقصاص و حج و صوم وصدقه ونکاح و طلاق که اهل جاهلیت تحریف کرده بودند یا رعایت انصاف نمی کردند بیان حقیقت حال فرمود و ردّ وابطال شبهات مخالفین کردوسوال های ایشانراجواب داد واین سیاق ممتد است تا الم ترالی الذین خرجوا .

وَكَذٰلِكَ جَعَلْنٰكُمْ أُمَّةً وَّسَطًا لِّتَكُوْنُوْا شُهَدَآءَ عَلَى النَّاسِ وَيَكُوْنَ
الرَّسُوْلُ عَلَيْكُمْ شَهِيْدًا ۗ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِيْ كُنْتَ عَلَيْهَآ
إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَّتَّبِعُ الرَّسُوْلَ مِمَّنْ يَّنْقَلِبُ عَلٰى عَقِبَيْهِ ۗ
وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيْرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِيْنَ هَدَى اللّٰهُ ۗ وَمَا كَانَ اللّٰهُ
لِيُضِيْعَ إِيْمَانَكُمْ ۗ إِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤٣﴾

وهم چنین ساختیم شمارا گروهی مختار تا گواه باشید برمردمان وتاباشد رسول گواه برشما ومقرر نکردیم آن قبله راکه بودی برآن (یعنی بیت المقدس را) مگر برای آنکه بدانیم کسی را که پیروی پیغمبر کند جدااز‌آن کس که بازگردد بر هردوپاشنه خودوهر آئینه هست این خصلت دشوار مگر برآنانکه ایشانرا راه نموده است خدا وخدا ضائع نمی سازدگرویدنِ شمارا هر آئینه خدا بمردمان بخشاینده مهربان است . (١٤٣)

قَدْ نَرٰى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَآءِ ۚ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضٰىهَا ۖ فَوَلِّ
وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۚ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوْا وُجُوْهَكُمْ
شَطْرَهٗ ۗ وَإِنَّ الَّذِيْنَ أُوْتُوا الْكِتٰبَ لَيَعْلَمُوْنَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّهِمْ ۗ
وَمَا اللّٰهُ بِغٰفِلٍ عَمَّا يَعْمَلُوْنَ ﴿١٤٤﴾

به تحقیق مامی بینیم گشتن روی تو درجانب آسمان[1] پس البته متوجه گردانیم ترابآن قبله که خوشنود شوی بوی پس متوجه گردان روی خودرا بطرف مسجد حرام وهرجاکه باشید پس متوجه گردانید روهای خویش رابطرف وی و هر آئینه اهل کتاب میدانند که این راست است ازپروردگار ایشان ونیست خدا بی خبر ازآنچه می کنند (١٤٤) .

وَلَئِنْ أَتَيْتَ الَّذِيْنَ أُوْتُوا الْكِتٰبَ بِكُلِّ اٰيَةٍ مَّا تَبِعُوْا قِبْلَتَكَ ۚ
وَمَآ أَنْتَ بِتَابِعٍ قِبْلَتَهُمْ ۚ وَمَا بَعْضُهُمْ بِتَابِعٍ قِبْلَةَ بَعْضٍ ۗ
وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُمْ مِّنْ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ

وهر آئینه اگر بیاری پیش اهل کتاب هرنشانه هرگز پیروی نکنند قبله تراونیستی تو پیروی کننده قبلهٔ ایشان را

---

(١) یعنی آنچه در سابق علم الهی مقرر شد آنست که قبله امت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم کعبه باشد وتوجه به بیت المقدس یك چند مدت بنابر حکمت امتحان است .

الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

ونیستند بعضی ایشان پیروی کننده قبله بعض دیگررا واگر توپیروی کنی خواهش های نفسانی ایشان را بعد آنچه آمده است بتوازدانش هر آئینه توباشی آنگاه ازستمکاران (١٤٥) .

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِّنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٦﴾

کسانیکه داده ایم ایشان را کتاب می شناسند * ویراچنانکه می شناسند فرزندان خویش را وهر آئینه گروهی ازایشان می پوشند حق را دانسته[٢] (١٤٦) .

الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٧﴾

این درست است ازپروردگار تو پس مباش ازشك آرندگان (١٤٧) .

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا تَكُونُوا يَأْتِ بِكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٨﴾

وهر کسی راجانبی هست که وی متوجه آنست پس شتاب کنید بسوی نیکی هاهرجا که باشید بیاردشمارا خدا جمع ساخته هر آئینه خدا برهمه چیز تواناست (١٤٨) .

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَلْحَقُّ مِن رَّبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٩﴾

وهرجا که روی پس متوجه کن روی خودرا جانب مسجد حرام وهر آئینه وی راست است ازپروردگار تو ونیست خدا بی خبر ازآنچه می کنید (١٤٩) .

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥٠﴾

وهر جاکه روی پس متوجه کن روی خودرا جانب مسجد حرام وهر جاکه باشید پس متوجه کنید رو های خویش را جانب وی تانباشد مردمان را الزام برشما مگر آنانکه ستم کردندازین جماعت پس

(☆) بعض علماء از ضمیر "يَعرفُونَهُ" پیغمبر مرادگرفته اند والله اعلم (مصحح).

(١) یعنی حقیقت استقبال کعبه را .

مترسید از ایشان وبترسید ازمن وتاتمام کنم نعمت خودرا برشما وتابود که راه یابید(١) (١٥٠) .

كَمَآ أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِّنكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿١٥١﴾

چنانکه فرستادیم پیغامبری درمیان شماازقوم شما میخواند برشما آیت های مارا پاك می سازد شمارا ومی آموزدشمارا کتاب وحکمت ومی آموزد شمارا آنچه نمی دانستید (١٥١) .

فَاذْكُرُونِىٓ أَذْكُرْكُمْ وَاشْكُرُوا لِى وَلَا تَكْفُرُونِ ﴿١٥٢﴾

پس یادکنید مراتا یادکنم شمارا و سپاس گوئید مراو ناسپاسی من مکنید (١٥٢) .

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَوٰةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّٰبِرِينَ ﴿١٥٣﴾

ای مسلمانان مددجوئید درتحصیل ثواب آخرت به صبر و نماز وهر آئینه خدا باصابران است (١٥٣) .

وَلَا تَقُولُوا لِمَن يُقْتَلُ فِى سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَٰتٌۢ بَلْ أَحْيَآءٌ وَلَٰكِن لَّا تَشْعُرُونَ ﴿١٥٤﴾

ومگوئید کسی را که کشته شود درراه خدا که ایشان مرد گانند بلکه ایشان زنده اند ولیکن شما درك نمی کنید (١٥٤) .

وَلَنَبْلُوَنَّكُم بِشَىْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَٰلِ وَالْأَنفُسِ وَالثَّمَرَٰتِ وَبَشِّرِ الصَّٰبِرِينَ ﴿١٥٥﴾

وهرآئینه بیازمائیم شمارا به چیزی ازترس و گرسنگی ونقصانِ مال ها وجان ها ومیوه ها و بشارت ده صابران را (١٥٥) .

الَّذِينَ إِذَآ أَصَٰبَتْهُم مُّصِيبَةٌ قَالُوٓا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّآ إِلَيْهِ رَٰجِعُونَ ﴿١٥٦﴾

آنانکه چون برسد بدیشان سختی گویند هر آئینه ما ازآن خدائیم وهر آئینه مابسوی وی بازخواهیم گردید (١٥٦) .

أُولَٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَٰتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ﴿١٥٧﴾

این گروه برایشان است درودها از

---

(١) مترجم گوید در تورات مذکور است که امتی از بنی اسرائیل پیدا خواهد شد که تعظیم کعبه کند پس توجه آنحضرت صلی الله علیه وسلم به کعبه حجت باهره است برصدق نبوت آنحضرت صلی الله علیه وسلم نزدیك احبار یهود اگرچه سفهاء یهود طعن کنند که قبله انبیاء را گذاشت والله اعلم فتح الرحمن .

پروردگار ایشان وبخشائش وایشانند راه یافتگان (۱۵۷) .

إن الصفا والمروة من شعائر الله فمن حج البيت أو اعتمر
فلا جناح عليه أن يطوف بهما ومن تطوع خيرا فإن
الله شاكر عليم ﴿١٥٨﴾

هر آئینه صفا و مروه ازنشانه های خدا است پس هرکه حج خانه کند یا عمره بجاآرد پس بزه نیست بروی درآنکه طواف کند درمیان این هر دو[1] وهرکه نیکی بجا آرد پس خدا قبول کننده دانا است (۱۵۸) .

إن الذين يكتمون ما أنزلنا من البينات والهدى من بعد
ما بيناه للناس في الكتاب أولئك يلعنهم الله
ويلعنهم اللاعنون ﴿١٥٩﴾

هر آئینه آنانکه می پوشند آنچه فرود آورده ایم ازسخنان روشن و هدایت بعد ازآنکه بیان کردیم آنرا برای مردمان درکتاب آن گروه لعنت می کند ایشان را خدا ولعنت میکنند ایشانرا لعنت کنندگان (۱۵۹) .

إلا الذين تابوا وأصلحوا وبينوا فأولئك أتوب
عليهم وأنا التواب الرحيم ﴿١٦٠﴾

مگر کسانیکه توبه کردند و نیکوکاری پیش گرفتند وبیان کردند پس این گروه(بمهربانی) توبه می پذیرم از ایشان و منم توبه پذیر مهربان (۱۶۰) .

إن الذين كفروا وماتوا وهم كفار أولئك عليهم
لعنة الله والملائكة والناس أجمعين ﴿١٦١﴾

هر آئینه آنانکه کافرشدند ومردند درحال کافر بودن آن گروه برایشان است لعنت خدا و فرشتگان و مردمان همه یك جا (۱۶۱) .

خالدين فيها لا يخفف عنهم العذاب ولا هم ينظرون ﴿١٦٢﴾

همیشه باشند درآن لعنت سبك کرده نشود از ایشان عذاب ونه ایشان مهلت داده شوند (۱۶۲) .

---

(۱) بعض اهل اسلام صفاومروه را ازشعائر طوا فیتگمان کرده ازآن دست بازداشتند ـ زیراکه درجاهلیت بالای صفا ومروه دوبت عبادت می‌شد ـ پس این آیه نازل شد .

وَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَٰنُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

و معبود شما خدا یگانه است نیست هیچ معبود برحقی بجزوی بخشاینده مهربان است (١٦٣) .

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَالْفُلْكِ الَّتِي تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَاءٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ بَيْنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

هر آئینه در آفرینش آسمانها و زمین وآمدورفت شب و روز و آن کشتی که میرود در دریا بآنچه سود میدهد مردم را(یعنی بتجارت) ودرآنکه فرود آورد خدا ازآسمان آب پس زنده ساخت بسبب وی زمین را پس ازمردن آن و پراگنده ساخت در زمین هر نوع جنبنده و درگردانیدنِ بادها و در ابررام کرده شده میانِ آسمان و زمین هر آئینهٔ نشانه هاست آن گروه را که درمی یابند (١٦٤).

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْدَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

وازمردمان کسی هست که میگیرد بغیراز خدا همتایان را، دوست میدارند ایشان را مانند دوستی خدا وکسانیکه ایمان آوردند قوی تراند در دوستی خدا واگر ببینند ستمگاران هنگامیکه مشاهده کنند عذاب را (می فهمند) اینکه قدرت و توانائی همه خدا را است واینکه خدا صاحب سخت عقوبت است (١٦٥) .

إِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾

درآن حالت که بیزار شوند پیشوایانِ کفر ازتابعان وببینند عذاب را وبریده شود به نسبت ایشان همه اسباب یعنی وسیلها (١٦٦) .

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

وگویند پیروی کنندگان کاش مارا باز گشتی باشد تابیزاری کنیم ازآن پیشوایان چنانکه بیزار شدند ایشان ازما هم چنین بنماید خدا در نظر ایشان کردارهای

ایشانرا پشیمانی ها برایشان ونیستند ایشان بیرون آیندگان از دوزخ (۱٦۷) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا
خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٦٨﴾

ای مردمان بخورید حلال پاکیزه را از آنچه در زمین است و پیروی مکنید گام های شیطان را هر آئینه او شمارا دشمن آشکار است[1] (۱٦۸) .

إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

جزاین نیست که میفرماید شمارا به بدکاری وبی حیائی و بآنکه افترا کنید برخدا آنچه نمی دانید (۱٦۹) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ
مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ
لَا يَعْقِلُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٧٠﴾

و چون گفته شود ایشان را پیروی کنید آنراکه فرود آورد خدا گویند بلکه پیروی می کنیم چیزیرا که یافته ایم بروی پدران خویش را آیا تقلید می کنند اگرچه پدران ایشان نمی فهمیدند چیزی را وراه نمی یافتند (۱۷۰) .

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا
دُعَاءً وَنِدَاءً صُمٌّ بُكْمٌ عُمْيٌ فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

ومثال کافران درنشیدن پندپیغامبرودرك نکردن آن مانند حال کسی است که او آوازکند آنچه را که نشنود او (یعنی حیوانی که درك نکند) از آن آواز جزصدا و خواندن پس ایشان کران وگنگان و کورانند پس ایشان هیچ نمی فهمند (۱۷۱) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ
وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

ای مسلمانان بخورید ازپاکیزه ها آنچه روزی دادیم شمارا و سپاس گوئید خدارا اگر هستید اورامی پرستید (۱۷۲) .

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ بِهِ

جزاین نیست که حرام کرده است برشما مرداررا وخون را وگوشت خوك را وآنچه

---

(۱) مترجم گوید اهل جاهلیّت چیزهارا ازنزد خویش حرام ساخته بودند بحائر و سوائب خدای تعالی درردّایشان نازل کرد (فتح الرحمن) .

لِغَيْرِ اللّٰهِ ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَّلَا عَادٍ فَلَآ إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ إِنَّ اللّٰهَ
غَفُورٌ رَّحِيمٌ (١٧٣)

آواز بلندکرده شود براوبغیر نام خدا پس هرکه مضطر شود نه تعدی کننده ونه ازحد درگذرنده پس‌گناه نیست بروی [1] هر آئینه خدا آمرزنده مهربان است [2] . (۱۷۳)

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَآ أَنزَلَ اللّٰهُ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَشْتَرُونَ
بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۙ أُولٰٓئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ
وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللّٰهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ ۚ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (١٧٤)

هر آئینه کسانیکه می پوشند آنچه فرود آورده است خدا از کتاب ومی ستانند عوض وی بهای اندك، آن جماعت نمی خورند در شکم های خود مگر آتش را وسخن نگوید بایشان خدا روز قیامت و نه پاك كند ایشان را و ایشان راست عذاب درد دهنده (۱۷٤) .

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلٰلَةَ بِالْهُدٰى وَالْعَذَابَ
بِالْمَغْفِرَةِ ۚ فَمَآ أَصْبَرَهُمْ عَلَى النَّارِ (١٧٥)

ایشانند آنانکه خرید کردند گمراهی را عوض هدایت وعذاب را عوض آمرزش پس چه شکیبااندایشان بردوزخ (۱۷۵).

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ نَزَّلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ الَّذِينَ
اخْتَلَفُوا فِي الْكِتٰبِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ (١٧٦)

این همه بسبب آنست که خدا فرود آورد کتاب را براستی وهر آئینه آنانکه اختلاف کردند در کتاب البته درمخالفت دوراند ازصواب (۱۷٦) .

لَيْسَ الْبِرَّ أَن تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ

نیست نکوکاری آنکه متوجه کنید روی خودرا بطرف مشرق و

---

(۱) یعنی درخوردن آن چیزها .

(۲) مترجم گوید که اگرگوئی که درین آیت حصر کرده شد تحریم را دراشیاء مذکوره حالانکه درحدیث سباع وحمار و مانند آن را نیز حرام شمرده است پس وجه تطبیق چه باشد گویم حصراضافی است به نسبت بحائرو سوائب که حرام می دانستند پس دربهیمة الانعام هیچ چیز حرام نیست غیراشیاء مذکوره و درخبائث و سباع ومانند آن سخن نه داشتند والله اعلم .

وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَالْمَلٰٓئِكَةِ وَالْكِتٰبِ
وَالنَّبِيّٖنَ ۚ وَاٰتَى الْمَالَ عَلٰى حُبِّهٖ ذَوِى الْقُرْبٰى وَالْيَتٰمٰى
وَالْمَسٰكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ ۙ وَالسَّآئِلِيْنَ وَفِى الرِّقَابِ ۚ
وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ ۚ وَالْمُوْفُوْنَ بِعَهْدِهِمْ اِذَا
عٰهَدُوْا ۚ وَالصّٰبِرِيْنَ فِى الْبَاْسَآءِ وَالضَّرَّآءِ وَحِيْنَ
الْبَاْسِ ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا ؕ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿١٧٧﴾

مغرب(١) وليكن صاحب نكوكارى آنست(٢) كه بخدا وروز قيامت و فرشتگان و كتاب و پيغامبران ايمان آورد و بدهد مال را باوجود دوست داشتن آن مال به خويشاوندان و يتيمان و فقيران ومسافران را وسوال كنندگان را وخرج كند درباب بردها(٣) وبرپادارد نمازرا و بدهدزكوٰة را ورفا كنندگان برعهدخويش چون عهد كنند وصبر كنندگان درتنگ دستى وسختى وبوقت كارزار ايشانند راست گو وايشانند پرهيزگاران (١٧٧).

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِى الْقَتْلٰى ؕ اَلْحُرُّ
بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْاُنْثٰى بِالْاُنْثٰى ؕ فَمَنْ عُفِىَ لَهٗ مِنْ اَخِيْهِ
شَىْءٌ فَاتِّبَاعٌۢ بِالْمَعْرُوْفِ وَاَدَآءٌ اِلَيْهِ بِاِحْسَانٍ ؕ ذٰلِكَ تَخْفِيْفٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ ؕ فَمَنِ اعْتَدٰى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهٗ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١٧٨﴾

اى مسلمانان لازم كرده شد برشما قصاص دركشتگان (٤) آزاد در مقابلهٔ آزاد است (٥) وبنده درمقابلهٔ بنده وزن در مقابلهٔ زن پس كسى كه درگذاشته شد از او چيزى را ازخون برادرش(٦) پس حكم او پيروى كردن است به نيكوئى(٧) ورسانيدن خون بهاست بوى به خوش خوئى(٨) اين حكم سبك كردن است

(١) يعنى توجه جهت مشرق و مغرب چنانكه يهودونصارىٰ زعم مى كنند نيكوكارى نيست بلكه منسوخ شده است .
(٢) يعنى صاحب آن نيكوكارى كه ملتهادرآن اختلاف ندارند فتح .
(٣) يعنى درآزادى يا خلاصى بندگان مكاتب .
(٤) يعنى اعتبار مماثلت دركشتگان .
(٥) يعنى مثل اوست درحكم .
(٦) يعنى چيزى ازخون مسلمان مقتول .
(٧) يعنى وى دم به حسن معامله مطالبه كنندنه به درشتى .
(٨) يعنى قاتل به خوش خوئى ادانمايد نه به صعوبت .

ازپروردگار شماو مهربانی است پس هرکه ازحد گذرد بعد ازین ویراست عذاب درد دهنده (١٧٨) .

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيٰوةٌ يّٰٓأُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

وشمارا بسبب قصاص زندگانی است ای خداوندانِ خرد تاباشیدکه پرهیزگاری کنید[1] (١٧٩) .

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

لازم کرده شد برشما و قتیکه پیش آید کسی را ازشماموت اگر مال بگذارد وصیت کردن برای پدرومادر ونزدیکان به نیکوئی لازم شد این کاربرمتقیان (١٨٠) .

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَمَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

پس هرکه بدل کند وصیت را بعدازآنکه شنیدش پس جزین نیست که‌گناهِ تبدیل برآنکسان است که بدل می کنندآن وصیت را هر آئینه خدا شنوای داناست (١٨١).

---

(١) اهل جاهلیت شریف را در مقابله وضیع نمیکشتند ودر مقابله شریف چند کس ازوضیع میکشتند خدای تعالی نازل فرمودکه حکم الهی باعتبار مماثلت است دراجناس کشتگان باین معنی که احراررا حکم جداست که هرحرمثل حر دیگرست درآن حکم وعبید را حکم جداست که هر عبد مثل عبد دیگرست درآن حکم و زنانرا حکم جداست که هرزن مثل زن دیگرست درآن حکم وامتیاز زنان ست حکم و درباب دیات نه در باب قود یعنی قصاص پس هر فردی ازین اجناس مساوی ست بافرد دیگر هرچند بعضی شریف باشد و بعضی وضیع و بعضی جمیل وبعضی ذمیم بعضی مالدار و بعضی فقیر وسنت زیاده کرده است دوجنس دیگر مسلمان درمقابله مسلمان است و کافر در مقابله کافر پس اگر بعض ورثه عفوکنند یا ازکشتن گذشته خون بها قبول نمایند ولی دوم را باید که بحسن معامله مطالبه کند نه بدرشتی و قاتل را باید که بخوشخوئی اداکنند نه به بدخوئی .

فَمَنْ خَافَ مِن مُّوصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا فَأَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٨٢﴾

پس هرکه ترسید ازوصیت کننده ظلمی یا گناهی پس صلاح آرد درمیان ایشان پس هیچ گناه نیست بروی هر آئینه خدا آمرزنده مهربان است[1](١٨٢) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

ای کسانیکه ایمان آوردند لازم کرده شد برشما روزه داشتن چنانچه لازم کرده شد برکسانیکه پیش ازشمابودند تاباشدکه پرهیزگاری کنید (١٨٣) .

أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَن تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ وَأَن تَصُومُوا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

روزه داشتن چند روز شمرده شده پس هرکه باشد ازشما بیمار یا مسافر پس لازم است شمارا آن ازروزهای دیگر و لازم است برآنانکه میتوانند روزه داشتن (یعنی ونمی دارند) فدیه[2] که عبارت ازخوراك یك درویش است پس هرکه بجا آرد نیکی این پس بهتر است اورا وآنکه روزه دارید بهتر است شمارا اگر شمامی دانید[3] (١٨٤) .

---

(١) حکم وصیت منسوخ است بآیت مواریث .

(٢) مضمون این آیت تخییر است درصوم و فدیه این معنی منسوخ شد به آیتی که متصل می آید مترجم گوید شاید که معنی آیت چنین باشد که واجب است برآنانکه میتوانند داد فدیه را دادن فدیه که عبارت ازطعام یك درویش است مراد صدقه الفطراست و سنت آنرا مقدر کردبه یك صاع خرما یا صاع از طعام پس آیت محکم باشدنه منسوخ و شاید که معنی آیت چنین باشد واجب است برآنانکه میتوانند قضاکردن یعنی وقضانکردند تاآنکه رمضان دیگر درآمد والله اعلم .

(٣) فدیه دادن که عبارت ازطعام یك مسکین ست وآن مقدراست بیك مد واین حکم منقول است از قاسم وسعیدبن جبیر و همین است مذهب شافعی ودرین صورت نیز محکم است غیر منسوخ .

شهر رمضان الذي أنزل فيه القرآن هدى للناس
وبينت من الهدى والفرقان فمن شهد منكم
الشهر فليصمه ومن كان مريضا أو على سفر فعدة
من أيام أخر يريد الله بكم اليسر ولا يريد بكم العسر
ولتكملوا العدة ولتكبروا الله على ما هدىكم
ولعلكم تشكرون ﴿١٨٥﴾

ماه رمضان آن است که فرود آورده شد دروی قرآن راه نمای برای مردمان وسخنان روشن ازهدایت وازجداکردن حق و باطل پس هرکه دریابد ازشما آن ماه را پس البته روزه دارد آن را وهرکه بیمارباشد یا مسافر پس بروی لازم است شمار آنچه فوت شد از روزهای دیگر میخواهد خدا به شما آسانی ونمی خواهد بشما دشواری و میخواهد که تمام کنید شمار را وبه بزرگی یاد کنید خدارا به شکر آنکه راه نمود شمارا وتاباشدکه شما شاکر شوید (١٨٥) .

وإذا سألك عبادي عني فإني قريب أجيب دعوة
الداع إذا دعان فليستجيبوا لي وليؤمنوا بي لعلهم
يرشدون ﴿١٨٦﴾

وچون استفسار کنندترا بندگان من ازحال من پس هر آئینه من نزدیك ام قبول می کنم دعای دعا کننده را وقتیکه دعاکندمرا پس باید که فرمانبرداری من کنند و باید که بگروند بمن تاباشد که راه یابند (١٨٦) .

أحل لكم ليلة الصيام الرفث إلى نسائكم هن
لباس لكم وأنتم لباس لهن علم الله أنكم كنتم
تختانون أنفسكم فتاب عليكم وعفا عنكم فالئن
باشروهن وابتغوا ما كتب الله لكم وكلوا واشربوا حتى
يتبين لكم الخيط الأبيض من الخيط الأسود من الفجر
ثم أتموا الصيام إلى الليل ولا تباشروهن وأنتم
عاكفون في المساجد تلك حدود الله فلا تقربوها

حلال کرده شد برای شما درشب روزه مخالطت کردن با زنان خود ایشان بمنزلهٔ پوشش اند شمارا وشما بجای پوشش اید ایشان را دانست خدا که شماخیانت می کردید درحق خویشتن پس بمهربانی باز گشت برشما و درگذشت ازشما پس الآن مخالطت کنید بازنان و طلب کنید آنچه مقدر کرده است خدا برای شما(یعنی اولاد) و بخورید و به نوشید تاآنکه روشن شود برای شما رشتهٔ سفید ازرشتهٔ سیاه (مراد از رشتهٔ سفید

كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿١٨٧﴾

فجراست) پس ازآن تمام کنید روزه راتاشب ومساس نکنید زنان را درحالیکه شما معتکف باشید درمسجدها این ها منهیات خدا است پس نزدیك نشوید بآنها همچنین بیان می کند خداآیت های خود را برای مردمان تاپرهیزگاری کنند . (١٨٧)

وَلَا تَاْكُلُوْٓا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ وَتُدْلُوْا بِهَآ
اِلَى الْحُكَّامِ لِتَاْكُلُوْا فَرِيْقًا مِّنْ اَمْوَالِ النَّاسِ
بِالْاِثْمِ وَاَنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١٨٨﴾

و مخورید اموال خویش را درمیان خویشتن بناحق و مرسانید اموال خود را به حاکمان (یعنی برشوت) تابخورید پاره ای از اموال مردم به گناه (به ستم) درحالیکه شما میدانید (١٨٨) .

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْاَهِلَّةِ ۭ قُلْ هِىَ مَوَاقِيْتُ لِلنَّاسِ
وَالْحَجِّ ۭ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِاَنْ تَاْتُوا الْبُيُوْتَ مِنْ
ظُهُوْرِهَا وَلٰكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقٰى ۚ وَاْتُوا الْبُيُوْتَ
مِنْ اَبْوَابِهَا ۠ وَاتَّقُوا اللّٰهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿١٨٩﴾

می پرسند ترا[1] ازماه های بگو این ها میعاداند برای مردمان و برای حج [2] و نیست نیکوکاری آنکه درآئید درخانه های (در حالت احرام) ازپس پشت آنها ولیکن صاحب نیکوکاری آنست که پرهیزکاری کند و درآئید درخانه ها ازراه دروازه ها و بترسید ازخدا تا باشد که شما رستگار شوید (١٨٩) .

وَقَاتِلُوْا فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَكُمْ

وجنگ کنید درراه خدا بآنانکه جنگ می کنندباشما وازحد مگذرید هر آئینه خدا

---

(١) مترجم گوید ظاهرنزدیك این بنده آن ست که سوال کردند ازشهرحج که شوال و ذیقعده ونه روز از ذی الحجه باشد که آیا حج موقت است بآنهایانه ویکی از تحریفات جاهلیت آن بود که درحالت احرام ازبالای دیوار جسته ویا ازسوارخ دیوارگذشته بخانه می آمدند وازراه دروازه نمی آمدند پس نازل شداین آیت

(٢) یعنی تامردمان احرام حج بندند در آنها فتح الرحمن .

وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩٠﴾

دوست نمی دارد ازحد گذرندگان را (١٩٠) .

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩١﴾

و بکشید مشرکان را هرجاکه بیابیدایشان را وبیرون کنید ایشان را ازآنجا که بیرون کردند شمارا(یعنی ازمکه) و غلبه شرك سخت تر است ازقتل [1] وکارزار مکنید باایشان نزدیك مسجدحرام تاآنکه کارزار کنند باشما درآن جا پس اگر بجنگند باشما پس بکشید ایشان را هم چنین است سزای کافران (١٩١) .

فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

پس اگر بازماندند پس هر آئینه خدا آمرزندهٔ مهربان است (١٩٢) .

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٩٣﴾

وبجنگیدباایشان تاآنکه نابودشود شرك و شود دین محض برای خدا پس اگر باز ماندند[2] پس نیست دست درازی مگر برستمگاران (١٩٣) .

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ فَمَنِ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى عَلَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

ماه حرام عوض ماه حرام است وحرمت شکنیهادارای قصاص است پس هرکه تعدی کند برشما پس دست درازی کنید بروی مانند دست درازیٔ وی برشما وبترسید ازخدا و بدانید که خدا باپرهیزگاران است[3] (١٩٤) .

---

(١) یعنی در مقابلهٔ او قتل جائزاست .

(٢) یعنی ازشرك .

(٣) حاصل این آیات آنست که درمسجد حرام ودرشهرحرام ابتداء به قتال نباید کرد وچون کافران ابتدا کنند در مقابله ایشان باید جنگ کردن که این معنی باحرمت مسجد وشهر نزاع ندارد چنانکه ابتداء ازکشتن مسلمان درست نیست و اگر خون=

وَأَنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ
وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

وخرج کنید درراه خدا و میفگنید خویشتن را بسوی هلاکت ونیکوکاری کنید هر آئینه خدا دوست می دارد نیکوکاران را (۱۹۵) .

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ
مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ
فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ فَفِدْيَةٌ
مِّن صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنتُمْ فَمَن تَمَتَّعَ
بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَن لَّمْ يَجِدْ
فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةٌ
كَامِلَةٌ ذَٰلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

وتمام کنید حج و عمره را برای خدا پس اگر بازداشت شوید لازم است آنچه سهل باشد ازقربانی و متراشید سرهای خودرا تاآنکه برسد قربانی بجائش (۱) پس هرکه باشد ازشما بیمار یا اورا رنجی باشد درسراو(۲) پس لازم است عوض آن از روزه یا صدقه یاقربانی پس چون ایمن شدید پس هرکه بهره ورشدبه اداء عمره(۳) سپس به اداء حج (یعنی تمتع کرد یا قران) پس لازم است آنچه سهل باشد از قربانی پس هرکه نیابد پس لازم است روزه داشتن سه روز دروقت حج وهفت روز وقتیکه بازگردید ازسفراین یك ده تمام ست این حکم آن راست که نه باشد خانواده وی باشندهٔ مسجد حرام و بترسید ازخدا وبدانید که خدا سخت عقوبت ست(٤) (۱۹٦) .

= ناحق ریخته باشد به قصاص میتوان کشت و فقهاء بآن سبب تصریح نکرده اند که اقامت حربیان به مکه بعد فتح مکه بودنی نیست والله اعلم .

(۱) یعنی درحج رمی جمرة العقبه کنند بمنی و در عمره ازسعی بین الصفا والمروه فارغ شوندبه مکه والله اعلم .

(۲) یعنی شپش بسیار داشته باشد و باین سبب حلق کند پیش ازحلال شدن والله اعلم . .

(۳) یعنی بامورممنوعه احرام بهره و رشد .

(٤) درین آیت چندحکم مذکور شده است و جواب اتمام حج و عمره بعداز شروع =

اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ مَّعْلُوْمٰتٌ ۚ فَمَنْ فَرَضَ فِيْهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ
وَلَا فُسُوْقَ وَلَا جِدَالَ فِى الْحَجِّ ۗ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ يَّعْلَمْهُ
اللّٰهُ ۗ وَتَزَوَّدُوْا فَاِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوٰى ز
وَاتَّقُوْنِ يٰۤاُولِى الْاَلْبَابِ ﴿١٩٧﴾

حج موقت است بماه های دانسته شده[1] پس هر که لازم کردبرخود درين ماه هاحج را (يعنى احرام بست) پس مخالطت زنان جائز نيست ونه بدكارى ونه باهم مشاجره كردن درحج وهرچه مى كنيد ازنيكى ميداند او را خدا وتوشه همراه گيريد هر آئينه بهترين فوائد توشه پرهيزگارى است (يعنى ازسوال و دزدى) وازمن بترسيد اى خداوندان خرد (١٩٧).

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ تَبْتَغُوْا فَضْلًا مِّنْ رَّبِّكُمْ ۗ
فَاِذَآ اَفَضْتُمْ مِّنْ عَرَفٰتٍ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ
الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ ۖ وَاذْكُرُوْهُ كَمَا هَدٰىكُمْ ۚ وَاِنْ
كُنْتُمْ مِّنْ قَبْلِهٖ لَمِنَ الضَّآلِّيْنَ ﴿١٩٨﴾

نيست شمارا گناهى درآنكه طلب كنيد درموسم حج روزى ازپروردگار خويش پس آنگاه كه باز گرديد ازعرفات پس يادكنيد خدارا نزديك مشعر حرام (يعنى بمزدلفه) وياد كنيد خدارا به شكر آنكه راه نموده است شمارا وهر آئينه بوديد پيش ازين ازگمراهان (١٩٨) .

ثُمَّ اَفِيْضُوْا مِنْ حَيْثُ اَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا
اللّٰهَ ۗ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٩٩﴾

پس بازگرديدازآنجا كه باز ميگردند عامه مردمان[2] وآمرزش طلب كنيد ازخدا هرآئينه خدا آمرزنده مهربانست (١٩٩).

فَاِذَا قَضَيْتُمْ مَّنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ
كَذِكْرِكُمْ اٰبَآءَكُمْ اَوْ اَشَدَّ ذِكْرًا ۗ فَمِنَ النَّاسِ

پس چون ادا كرديد اركان حج خويش را پس ياد كنيد خدا را (يعنى درمنىٰ) مانند ياد كردن شما پدرانِ خويش را بلكه

وحكم احصار وكفارت ارتكاب امورممنوعه احرام به عذر مرض و ماهيت تمتع ووجوب قربانى برمتمتع والله اعلم .

(١) يعنى شوال و ذيقعده و عشره ذالحجه .

(٢) مترجم گويد يعنى از عرفات نه ازمزدلفه چنانكه قريش تحريف كرده بودند و الله اعلم .

مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلَاقٍ ﴿٢٠٠﴾

زیاده تر یاد کردن پس ازمردمان کسی هست که می کوید ای پروردگارما بده مارا دردنیا ونیست اورا در آخرت هیچ نصیبی (٢٠٠) .

وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

وازمردمان کسی هست که می گوید ای پروردگارما بده مارا دردنیا نعمت ودرآخرت نعمت و محفوظ دار مارا ازعذاب دوزخ (٢٠١) .

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا ۚ وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

این گروه ایشان راست بهره از ثواب آنچه بعمل آوردند (یعنی از ثواب آخرت) و خدا زود کنندهٔ حساب است (٢٠٢) .

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ ۚ فَمَن تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ ۚ لِمَنِ اتَّقَىٰ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

و یاد کنید خدارا درچند روز شمرده شده (یعنی ایام منیٰ) پس کسی که شتاب کرج کند دردو روز (یعنی ازمنیٰ) پس گناه نیست بروی وآنکه دیرماند پس گناه نیست بروی مرآنرا که پرهیزکاری کند وبترسید از خدا و بدانید که شما بسوی وی جمع آورده خواهیدشد(١) (٢٠٣) .

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهِدُ اللَّهَ عَلَىٰ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلَدُّ الْخِصَامِ ﴿٢٠٤﴾

و ازمردمان کسی هست که بشگفت می آرد ترا سخن او درباب زندگانی دنیا و گواه می آرد خدا را برآنچه دردل ویست حال آنکه او سخت ترین ستیزندگان ست (٢٠٤) .

وَإِذَا تَوَلَّىٰ سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا وَيُهْلِكَ الْحَرْثَ وَالنَّسْلَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ ﴿٢٠٥﴾

وچون ریاست پیداکند بشتابد درزمین تاتباهی کند درآن ونابود سازد زراعت

(١) مترجم کویدبعدازین خدای تعالی تصویرمی فرماید حال کافران ومومنان را والله اعلم .

ومواشي را وخدا دوست ندارد تباه کاری
را (٢٠٥) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ
فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٢٠٦﴾

وچون گفته شود اورا بترس ازخدا حمل
کندش تکبر برگناه پس کفایت کنندهٔ وی
دوزخ است وهر آئینه وی بدجائیست
(٢٠٦) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ
اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

وازمردمان کسی هست که میفروشد
خویش را برای طلب رضامندی خدا و
خدا مهربان است بر بندگان (٢٠٧) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ
كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ
لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٠٨﴾

ای کسانیکه ایمان آوردید درآئید باسلام
همه یك جا وپیروی مکنید گامهای شیطان
را هر آئینه اوشمارا دشمن آشکاراهست
(٢٠٨) .

فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمُ الْبَيِّنَاتُ
فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٠٩﴾

پس اگر لغزیدید بعد ازآنکه آمد به شما
سخنان روشن پس بدانید که خدا غالب
داناست (٢٠٩) .

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ
الْغَمَامِ وَالْمَلَائِكَةُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ
وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٢١٠﴾

انتظار نمی کنند اهل عصیان مگر آن راکه
بیاید بایشان خدا در سایبان ها از ابر
وبیایند فرشتگان و بانجام رسانیده
شودکار وبسوی خدا بازگردانیده میشوند
کارها (٢١٠) .

سَلْ بَنِي إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُمْ مِنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ
وَمَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَةَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُ
فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢١١﴾

بپرس از بنی اسرائیل چه قدر دادیم
ایشان را از نشانه های روشن وهرکه بدل
کند نعمت خدارا پس ازآنکه بیاید بوی
یعنی کفر پیش گیرد تانعمت مفقود گردد
پس هر آئینه خدا سخت عقوبت ست
(٢١١) .

زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَيَسْخَرُونَ مِنَ الَّذِينَ

آراسته کرده شده است کافران را
زندگانی این جهان وسخریه می کنند

اٰمَنُوْا وَالَّذِيْنَ اتَّقَوْا فَوْقَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَاللّٰهُ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢١٢﴾

باهلِ ایمان وکسانیکه تقوی دارند بالا ترازایشان باشند روزقیامت و خداْ روزی میدهد هرکرامی خواهد بی شمار (یعنی بسیار) (٢١٢) .

كَانَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً فَبَعَثَ اللّٰهُ النَّبِيّٖنَ مُبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ وَاَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِيْمَا اخْتَلَفُوْا فِيْهِ وَمَا اخْتَلَفَ فِيْهِ اِلَّا الَّذِيْنَ اُوْتُوْهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ فَهَدَى اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِمَا اخْتَلَفُوْا فِيْهِ مِنَ الْحَقِّ بِاِذْنِهٖ وَاللّٰهُ يَهْدِيْ مَنْ يَّشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٢١٣﴾

بودند مردمان یك گروه[1] پس فرستاد خدای تعالی پیغامبران را بشارت دهنده وبیم کننده وفرود آورد بایشان کتاب به راستی تاحکم کند آن کتاب میان مردمان درآنچه اختلاف کردند درآن[2] واختلاف نه کردند درآن مگر کسانیکه داده شده بایشان کتاب (یعنی امت دعوت) بعد ازآنکه آمد بایشان نشانه ها ازجهت حسد درمیان خویش پس راه نمود خدا مومنان را بآن حق که اختلاف کردند دروی بارادهٔ خود و خدا راه می نماید کسی را که خواهد بسوی راه راست[3] (٢١٣).

اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَاْتِكُمْ مَّثَلُ الَّذِيْنَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَاْسَآءُ وَالضَّرَّآءُ وَزُلْزِلُوْا حَتّٰى يَقُوْلَ الرَّسُوْلُ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ مَتٰى نَصْرُ اللّٰهِ اَلَآ اِنَّ نَصْرَ اللّٰهِ قَرِيْبٌ ﴿٢١٤﴾

آیا پنداشتید ای مردمان که درآئید به بهشت حال آنکه هنوز پیش نیامده است شمارا حالت آنانکه گذشتند پیش ازشما رسیدبایشان سختی و محنت و جنبانیده شدند تاآنکه می گفت پیغامبر وکسانیکه ایمان آوردند باوی کی باشد یاری دادن خدا آ گاه شوید که هرآئینه یاری دادن

---

(١) یعنی پیش از آمدن هرپیغامبر متفق بودند بایك دیگر دردینِ او اختلاف نداشتند .

(٢) یعنی دراصول مختلف می شوند .

(٣) حاصل آنست که سُنة الله جاری شده است بآنکه بعد بعثت هر پیغامبر درامت دعوت اختلاف واقع می شود ازان تنگدل نبایدشد والله اعلم .

خدا نزدیك است (۲۱٤) .

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ ۖ قُلْ مَآ أَنْفَقْتُمْ مِّنْ خَيْرٍ
فَلِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِيْنَ وَالْيَتٰمٰى وَالْمَسٰكِيْنِ وَابْنِ
السَّبِيْلِ ۗ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ بِهٖ عَلِيْمٌ ﴿٢١٥﴾

سوال می کنندترا که چه چیزرا خرج کنند بگو آنچه خرج کردید ازمال پس مادر و پدر را باید و خویشاوندان و یتیمان و درویشان ومسافران را و آنچه کنید ازنیکی پس هر آئینه خدا بوی دانااست (۲۱۵) .

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰٓى أَنْ تَكْرَهُوْا شَيْـًٔا
وَّهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَعَسٰٓى أَنْ تُحِبُّوْا شَيْـًٔا وَّهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ ۗ وَاللّٰهُ
يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٢١٦﴾

لازم کرده شد برشما جنگ وآن دشواراست شمارا و شاید که شماناخوش داریدچیزی راحال آنکه وی بهتر باشدشمارا وشاید که دوست دارید چیزی را حال آنکه وی بدباشدشمارا وخدا میداند وشمانمی دانید (۲۱٦) .

يَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيْهِ ۖ قُلْ قِتَالٌ فِيْهِ
كَبِيْرٌ ۖ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَكُفْرٌ بِهٖ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ۖ
وَإِخْرَاجُ أَهْلِهٖ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللّٰهِ ۚ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ
الْقَتْلِ ۗ وَلَا يَزَالُوْنَ يُقَاتِلُوْنَكُمْ حَتّٰى يَرُدُّوْكُمْ عَنْ
دِيْنِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوْا ۗ وَمَنْ يَّرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ
فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي

سوال می کنند ترا ازماه حرام از جنگ کردن درآن[1] بگو جنگ کردن دروی سخت کاری است و باز داشتن ازراه خدا وناگرویدن بخدا و باز داشتن از مسجد حرام وبیرون کردن اهل این مسجد ازوی سخت تر است نزدیك خدا وفتنه انگیختن [2] سخت تر است ازکشتن [3] وهمیشه باشند که جنگ می

---

(۱) یعنی رجب، ذی القعده و ذی الحجه و محرم که درشریعت حضرت ابراهیم جنگ کردن درین ماه ها حرام بود پس سوال کردند که در شریعت محمدیه حکم تحریم باقی مانده یانه ؟ الله اعلم .

(۲) یعنی ترویج شرك .

(۳) حاصل جواب آنست که قتال کفار جائز است و تحریم قتالِ مسلمین مغلظه میشود والله اعلم .

الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٢١٧﴾

كنند باشما تاآنكه بازگردانند شمارا ازدين شما (يعنى از اسلام)ا گر توانند وهركه برگردد ازشما ازدين خود پس كافر بميرد آن گروه نابود شد كارهاى ايشان دردنيا و آخرت وايشانند باشندگان دوزخ ايشان درآنجا جاويدند (٢١٧) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ أُولَٰئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللَّهِ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢١٨﴾

هرآئينه آنانكه ايمان آوردند وآنانكه هجرت كردند وجهادنمودند در راه خدا آن گروه اميدوارند بخشايش خدا را وخدا آمرزندهٔ مهربان ست (٢١٨) .

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ
وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا ۗ
وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ ۗ كَذَٰلِكَ
يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١٩﴾

سوال مى كنند ترا ازشراب و قمار بگو درين هردوگناه بزرگ است و نفع هاست مردمان را (يعنى دردنيا) وگناه اين هر دو بزرگ تر است از نفع آنها[1] و سوال مى كنند ترا چه چيز خرج بكنند بگوخرج كنيد زياده را[2] هم چنين بيان مى كند خدا براى شما آيت ها را تاباشدكه تأمل كنيد (٢١٩) .

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۗ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ ۖ قُلْ إِصْلَاحٌ
لَهُمْ خَيْرٌ ۖ وَإِنْ تُخَالِطُوهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ
مِنَ الْمُصْلِحِ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَعْنَتَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

در مصلحتِ دنيا و آخرت وسوال مى كنندترا از يتيمان بگو بصلاح آوردن كار ايشان بهتر است[3] واگر مشاركت كنيد بايشان پس ايشان برادران شمايند و خدا ميداند تباه كاررا از صلاح كار واگر خدا مى‌خواست سخت مى‌گرفت شمارا هر آئينه

---

(١) يعنى حرام اندو به منافع التفات نه بايدكرد والله اعلم .

(٢) يعنى ازحاجت ضرورى .

(٣) يعنى بغير شركت .

خدا غالب استوار کاراست (۲۲۰).

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكٰتِ حَتّٰى يُؤْمِنَّ وَلَاَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ
مُّشْرِكَةٍ وَّلَوْ اَعْجَبَتْكُمْ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِيْنَ حَتّٰى يُؤْمِنُوْا
وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَّلَوْ اَعْجَبَكُمْ اُولٰٓئِكَ
يَدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ وَاللّٰهُ يَدْعُوْٓا اِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ
بِاِذْنِهٖ وَيُبَيِّنُ اٰيٰتِهٖ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿۲۲۱﴾

وبزنی مگیرید زنان مشرك را تاآنکه ایمان آرند و هر آئینه کنیز مسلمان بهتر است اززن مشرك اگر چه بشگفت آورده باشد شمارا و بزنی مدهید به مشرکان تاآنکه ایمان آرند (یعنی زنانِ مومنه را) و هر آئینه غلام مسلمان بهتر است از مشرك ا گرچه به شگفت آورده باشد شمارا[1] گروه مشرکان می خوانند به سوی دوزخ وخدا می خواند بسوی بهشت و بسوی آمرزش بقدرت خود وبیان می کند آیتهای خودرا برای مردمان تاباشدکه پندپذیر شوند (۲۲۱)

وَيَسْئَلُوْنَكَ عَنِ الْمَحِيْضِ قُلْ هُوَ اَذًى فَاعْتَزِلُوا النِّسَآءَ فِي
الْمَحِيْضِ وَلَا تَقْرَبُوْهُنَّ حَتّٰى يَطْهُرْنَ فَاِذَا تَطَهَّرْنَ فَاْتُوْهُنَّ
مِنْ حَيْثُ اَمَرَكُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ التَّوَّابِيْنَ وَيُحِبُّ
الْمُتَطَهِّرِيْنَ ﴿۲۲۲﴾

و سوال می کنند ترا از حیض بگو که وی نجاست است پس یکسو شوید اززنان درحال حیض و نزدیکی مکنید بایشان تاآنکه پاك شوند پس چون نیك پاك شدند[2] پس نزدیکی کنید باایشان ازآن راه که مباح کرده است شمار خدا (یعنی در قُبُلْ) هر آئینه خدا دوست میدارد توبه کنندگان را و دوست میدارد پاك شوندگان را (۲۲۲) .

نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَاْتُوْا حَرْثَكُمْ اَنّٰى شِئْتُمْ وَقَدِّمُوْا
لِاَنْفُسِكُمْ وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاعْلَمُوْٓا اَنَّكُمْ مُّلٰقُوْهُ وَبَشِّرِ

زنانِ شما کشت زارِ شمایند پس بیائید به کشت زار خویش هر روش که خواهید[3]

---

(۱) یعنی هربنده از بندگان خداکه مومن باشد وهرکنیز از کنیز های‌خدا که مومنه باشد بهتر است ازمشرك و مشرکه والله اعلم .

(۲) یعنی غسل بجاآرند .

(۳) یعنی بهرگونه که بخواهید می‌توانید جماع کردن (نزدیکی باهمسران خود) یعنی =

الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٢٢٣﴾

وپیش فرستید یعنی اعمال صالحه را برای خویشتن و بترسید ازخدا و بدانید که شما باوی ملاقات خواهیدکرد و بشارت ده مسلمانان را (۲۲۳) .

وَلَا تَجْعَلُوا اللّٰهَ عُرْضَةً لِّاَيْمَانِكُمْ اَنْ تَبَرُّوْا وَتَتَّقُوْا وَتُصْلِحُوْا بَيْنَ النَّاسِ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٢٤﴾

ومکنید نام خدا را آماج برای سوگندان خویش برای اینکه نیکوکاری کنید و پرهیزگاری نمائید و صلاح آرید درمیانِ مردمان وخدا شنوای داناست[1] (۲۲٤) .

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِيْٓ اَيْمَانِكُمْ وَلٰكِنْ يُّؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوْبُكُمْ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿٢٢٥﴾

موآخذه نمی کند شمارا خدا به بیهوده گوئی درسوگند های شما[2] ولیکن مواخذه می کند شمارا بآنچه که قصد کرده است دل های شما و خداآمرزندهٔ بردباراست (۲۲۵) .

لِلَّذِيْنَ يُؤْلُوْنَ مِنْ نِّسَآئِهِمْ تَرَبُّصُ اَرْبَعَةِ اَشْهُرٍ فَاِنْ فَآءُوْ فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٢٦﴾

مرآنکسان راکه ایلامی کنند اززنان خویش[3] انتظار کردن چهار ماه است پس اگر باز گشتند یعنی ازین سوگند پس هر آئینه خدا آمرزندهٔ مهربانست (۲۲٦) .

وَاِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَاِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٢٧﴾

وا گر قصد کردند جدائی راپس هر آئینه خدا شنوای دانااست (۲۲۷) .

وَالْمُطَلَّقٰتُ يَتَرَبَّصْنَ بِاَنْفُسِهِنَّ ثَلٰثَةَ قُرُوْٓءٍ وَلَا يَحِلُّ

وآن زنان که طلاق داده شد ایشان را انتظار سه حیض یاسه طهر کنانند خویشتن را وجائز نیست ایشان را اینکه

= غلطانده و ازپس پشت وغیرآن به شرط آنکه در قُبُل باشد (یعنی در مکان معروف) .

(۱) یعنی سوگند برای موقوف کردن کارنیك جائزنیست .

(۲) یعنی لاوالله و بلی والله بغیر قصدگوید غلط دانسته سوگند خورد علی اختلاف المذهبین والله اعلم .

(۳) یعنی قسم می‌خورند که جماع نکنند .

لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي أَرْحَامِهِنَّ إِنْ كُنَّ
يُؤْمِنَّ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۚ وَبُعُولَتُهُنَّ أَحَقُّ بِرَدِّهِنَّ
فِي ذَٰلِكَ إِنْ أَرَادُوا إِصْلَاحًا ۚ وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي
عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ وَلِلرِّجَالِ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ ۗ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿۲۲۸﴾

پنهان کنندآنچه خدا آفریده است در رحمهای ایشان (یعنی ولد وحیض) ا گر ایمان آورده اند بخدا و روز بازپسین وشوهران ایشان سزاوار تراند به بازآوردن ایشان درحباله خود درین مدت ا گر خواهند نیکوکاری وزنان را هست مانند آنچه برزنان است بوجه پسندیده[1] ومردان راهست برایشان بلندی یعنی فرمانروائی وخدا غالب استوار کا راست (۲۲۸) .

الطَّلَاقُ مَرَّتَانِ ۖ فَإِمْسَاكٌ بِمَعْرُوفٍ أَوْ تَسْرِيحٌ
بِإِحْسَانٍ ۗ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَأْخُذُوا مِمَّا
آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئًا إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ ۖ
فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا
فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ ۗ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا ۚ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿۲۲۹﴾

طلاق (رجعی) دوباراست پس ازآن بانگاه داشتن ست بخوش خوئی یارها کردن به نکوئی وحلال نیست شمارا که بگیرید چیزی راازآنچه داده ایدزنان را[2] مگرآنکاه که بترسند مرد و زن که برپا نتوانند داشت احکام خدارا[3] پس ا گر بترسید ای مسلمانان ازآنکه برپاندارند این هر دو احکام خدارا پس گناه نیست برایشان درآنچه عوض خود داد زن ، این حدهامقرر کرده خداست پس بیرون مروید ازآنها وهرکه بیرون رود ازحدود خدا پس آن گروه ایشانند ستمگاران (۲۲۹) .

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدُ حَتَّىٰ تَنْكِحَ
زَوْجًا غَيْرَهُ ۗ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ

پس ا گرطلاق داد (یعنی بارسوم) پس هرگز حلال نمی شود این زن آن مرد را تا آنکه درآید به نکاح شوهر دیگر (یعنی

---

(۱) یعنی زنان را برمردان حق است چنانچه مردان را برزنان حق است .

(۲) یعنی حلال نیست که بدل طلاق از مهر بگیرد .

(۳) یعنی در معاشرت .

يَّتَرَاجَعَا إِنْ ظَنَّا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللّٰهِ ۗ وَتِلْكَ
حُدُودُ اللّٰهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

اودخول کند) پس اگر طلاق دادش این شوهر دیگر پس گناه نیست برآن هر دو در آنکه بازگردند بنکاح باهم اگر بدانند که برپامی توانند داشت احکام خدارا وایـن حـدودِ خـداسـت بیـان میکنـدآن حدودرا برای قومی که میداند (٢٣٠) .

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ
فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سَرِّحُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ ۚ
وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِتَعْتَدُوا ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ
ذٰلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ ۚ وَلَا تَتَّخِذُوا آيَاتِ اللّٰهِ
هُزُوًا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ وَمَا أَنْزَلَ
عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ يَعِظُكُمْ بِهِ ۚ وَاتَّقُوا
اللّٰهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾

چون طلاق دادید زنان را پس رسید ند به میعاد خود[1] پس نگاه دارید ایشان را به نکوئی یارها کنید ایشان را به نکوئی ونگـاه مـداریـد ایشـان را بـرای ضرررسانیدن تا ستم کنید وهر که این کند پس هر آئینه ستم کردبرخود ومگیرید آیت های خدارا تمسخر ویادکنید نعمت خدارا برخویش وآنچه فرود آورد برشما ازکتاب وعلم که پندمیدهدشمارا بآن و بترسید از خدا وبدانید که خدا بهر چیز داناست (٢٣١) .

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا
تَعْضُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَاضَوْا
بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ۗ ذٰلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ
كَانَ مِنْكُمْ يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ۗ
ذٰلِكُمْ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَأَطْهَرُ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ
وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٢﴾

وچون طلاق دادیدزنان را پس رسیدند به میعاد خود[2] پس منع مکنید ایشان را ازآنکه نکاح کنند باشوهران خویش[3] وقتیکه بایك دیگر راضی شدند درمیان خویش به روش پسندیده این حکم پندداده میشود بآن هر کسی را که مومن باشدازشما بخدا وروز قیامت واین

---

(١) یعنی نزدیك رسیدند بانقضاعدّت .

(٢) یعنی عدتّ منقضی شد .

(٣) یعنی باشوهران سابق خود یاشوهران دیگرکه بایشان رغبت پیدا کردند .

کارخوشتراست وپاکیزه تر وخدا می داند وشمانمی دانید (۲۳۲) .

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ
يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ ۚ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ
لَا تُكَلَّفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا وَلَا مَوْلُودٌ
لَهُ بِوَلَدِهِ ۚ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَٰلِكَ ۗ فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ
تَرَاضٍ مِنْهُمَا وَتَشَاوُرٍ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا ۗ وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ
تَسْتَرْضِعُوا أَوْلَادَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا سَلَّمْتُمْ مَا آتَيْتُمْ
بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٣﴾

ومادران باید که شیردهند فرزندان خویش رادوسال تمام این حکم آن راست که خواهد تمام کردن مدت شیر را وبر پدر نفقه و پوشاك این زنان شیرده است بوجه پسندیده تکلیف داده نمی شود برهیچ کس الاقدرتواناثی او رنج نبایدداد مادر را بسبب فرزند وی ونه پدررا بسبب فرزند وی ولازم است بروصی مانندااین پس اگر بخواهند مادر و پدر ازشیر بازگرفتن (یعنی پیش ازدوسال) بعد رضامندی میان یکدیگر و مشورت کردن بایکدیگر پس هیچ گناه نیست برایشان وا گر خواهید که دایه گیرید برای فرزندان خویش پس هیچ گناه نیست برشما چون تمام تسلیم نمودید آنچه دادنش را مقررکردید بخوش خوئی وبترسید ازخدا وبدانید که خدا به آنچه می کنید بیناست (۲۳۳) .

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا يَتَرَبَّصْنَ بِأَنْفُسِهِنَّ
أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا ۖ فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

وکسانی که بمیرند ازشما وبگذارند زنان را بایدکه انتظارکنانداین زنان خویشتن را چهارماه و ده روز پس چون رسید ند به میعاد[1] خویش پس گناه نیست برشما درآنچه کردند درحق خویشتن بوجه پسندیده یعنی نکاح بطور شرع وخدا

(۱) یعنی به انقضاء عدّت .

بآنچه می کنید آ گاه ست (۲۳٤) .

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُم بِهِ مِنْ خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنتُمْ
فِي أَنفُسِكُمْ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ سَتَذْكُرُونَهُنَّ وَلَٰكِن لَّا تُوَاعِدُوهُنَّ
سِرًّا إِلَّا أَن تَقُولُوا قَوْلًا مَّعْرُوفًا وَلَا تَعْزِمُوا عُقْدَةَ النِّكَاحِ
حَتَّىٰ يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي
أَنفُسِكُمْ فَاحْذَرُوهُ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾

ونیست گناه برشما درسخنی که کنایت کردید بوی ازخواستگاری زنان یعنی درمیان عدّت یا پنهان داشتید دردلهای خود دانست خداکه شما یاد خواهید کرداین زنان را یعنی آشکارا بعد از عدّت ولیکن وعده ندهید بایشان نکاح را به پنهانی مگر آنکه گوئید سخنی پسندیده را یعنی بکنایت وقصد مکنید عقد نکاح را تاآنکه رسد میعاد مقرر به نهایتِ خود وبدانید که خدامی‌داند آنچه دردلهای شماست پس بترسید ازوی وبدانید که خدا آمرزنده بُردباراست (۲۳۵) .

لَّا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمَسُّوهُنَّ أَوْ
تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتِّعُوهُنَّ عَلَى الْمُوسِعِ قَدَرُهُ وَ
عَلَى الْمُقْتِرِ قَدَرُهُ مَتَاعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

هیچ گناه نیست برشما اگر طلاق دادید زنان را درآن وقت که هنوزدست نرسانیده ایدبایشان یا معین نکرده اید برای ایشان مقداری[1] وبهره دهید این چنین مطلقات را[2] لازم است برتوانگر مقدار حال او بهره دادن وبرتنگدست مقدارحال اوبهره دادن بخوشخوئی لازم شده برنیکوکاران (۲۳٦) .

وَإِن طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِن قَبْلِ أَن تَمَسُّوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ
لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوَ
الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ وَأَن تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ

وا گر طلاق داده اید زنان را پیش ازآنکه دست رسانید بایشان ومعین کرده باشید برای ایشان مقداری پس لازم است نیمه آنچه معین کردید مگر آنکه ببخشندزنان

---

(۱) یعنی مهر را .

(۲) یعنی پوشاك بدهید .

لَا تَنسَوُا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٧﴾

یادرگذرد کسیکه بدست اوست عقد نکاح یعنی زوج حق خود گذاشته تمام دهد و آنکه درگذرید نزدیك تراست به پرهیزگاری وفراموش مکنید احسان کردن را درمیان خویش هر آئینه خدا بآنچه می کنید بیناست (۲۳۷) .

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوٰتِ وَالصَّلَوٰةِ الْوُسْطَىٰ وَقُومُوا لِلَّهِ
قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

پایبندی‌کنید برهمه نمازها وبرنماز میانه (یعنی خصوصًا برنماز عصر) بایستید برای خدا فرمان بردارند گان (۲۳۸) .

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالًا أَوْ رُكْبَانًا فَإِذَا أَمِنتُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ كَمَا
عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

پس اگر ترسیدید یعنی از دشمن ومانند آن پس روان برپاهای خود نماز گذاریدیا سواره پس چون ایمن شوید پس یاد کنید خدارا چنانکه آموخته است شمارا آنچه نمی دانستید (۲۳۹) .

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً
لِّأَزْوَاجِهِم مَّتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنفُسِهِنَّ مِن مَّعْرُوفٍ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

وآنانکه قبض روح ایشان کرده شود ازشما و بگذارند زنان را لازم کرده شد برایشان وصیت کردن برای زنان خویش بآنکه بهره دهند ایشان را تایکسال بدون بیرون کردن پس اگر بیرون روند پس گناه نیست برشما درآنچه کردند درحق خویشتن ازکار پسندیده یعنی نکاح بطور شرع و خدا غالب استوار کاراست[1] (۲۴۰) .

وَلِلْمُطَلَّقَاتِ مَتَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿٢٤١﴾

طلاق داده شدگانرا لازم است بهره مند ساختن بخوشخوئی یعنی نفقه وسکنی لازم کرده شد بر پرهیزگاران (۲٤۱) .

(۱) مترجم گوید این آیت نزدیك جمهور منسوخ است بآیت ﴿أربعة أشهروعشرا﴾ والله اعلم .

كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

همچین بیان میکند خدا برای شمااحکام خودراتاباشد که شما بفهمید(۲٤۲) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٢٤٣﴾

آیا نه دیدی ای بیننده بسوی کسا نیکه بیرون آمدندازخانه های خویش و ایشان هزاران بودندازبیم مرگ پس گفت ایشان را خدا بمیرید بازرنده گردانید ایشان را هر آئینه خدا صاحب بخشائش است برمردمان و لیکن اکثر ایشان سپاس نمی کنند (۲٤۳) .

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

وجنگ کنید درراه خدا وبدانید که خدا شنوای داناست (۲٤٤)

مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً ۚ وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

کیست آنکه وام دهد خدارا وام دادن نیك پس چندبرابر سازد خدا آن مال را برای اوبمراتب بسیار و خدا تنگ می سازد وکشساده مـی کنـد روزی راو بســوی اوبازگردانیده شوید (۲٤۵) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الْمَلَإِ مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ إِذْ قَالُوا لِنَبِيٍّ لَّهُمُ ابْعَثْ لَنَا مَلِكًا نُّقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ قَالَ هَلْ عَسَيْتُمْ إِن كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا تُقَاتِلُوا ۖ قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أُخْرِجْنَا مِن دِيَارِنَا وَأَبْنَائِنَا ۖ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٦﴾

آیانگاه نکردی بجمعی ازبنی اسرائیل بعد از موسیٰ چون گفتند مر پیغامبر خویش را که بر انگیز برای ما بادشاهی تاجنگ کنیم درراه خدا گفت پیغامبر آیا نزدیك هستید ا گر واجب کرده شود بر شما جنگ این که جنگ نکنید گفتند وچه شده است مارا که جنگ نه کنیم درراه خدا وبتحقیق بیرون کرده شدیم ازخانه های خویش وجدا کرده شدیم ازفرزندان خویش پس آنگاه که واجب کرده شد بر ایشان جنگ رو گردانیدند مگراندکی از ایشان و خدا داناست به ستمگاران (۲٤٦) .

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا
قَالُوا أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ بِالْمُلْكِ
مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِّنَ الْمَالِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ
عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي
مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٧﴾

و گفت مرایشان را پیغامبرایشان هر آئینه خدا پادشاه مقررکرده است برای شما طالوت را گفتند چگونه باشد اورا پادشاهی برما وماسزاوار تریم به پادشاهی ازوی وداده نشده است وی رافراخی درمال گفت هر آئینه خدا برگزیده است اورابرشما وداده است اورا فراخی دردانش و افزونی دربدن وخدا می‌بخشد پادشاهی خودرا بهر که خواهد وخدا جواددانا است (٢٤٧) .

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ أَن يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ
سَكِينَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا تَرَكَ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ
تَحْمِلُهُ الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٨﴾

و گفت ایشان را پیعامبرایشان هر آئینه نشان پادشاهی اوآنست که بیاید به شماصندوقی که درآن آرام دلست از پروردگار شما وباقیمانده ازآنچه که گذاشتند آل موسیٰ و آل هارون برمیدارند اورا فرشتگان هر آئینه درین صورت نشانه است شمارا اگر باوردارنده اید (٢٤٨) .

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ اللَّهَ مُبْتَلِيكُم بِنَهَرٍ
فَمَن شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ مِنِّي وَمَن لَّمْ يَطْعَمْهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ
اغْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ فَلَمَّا جَاوَزَهُ
هُوَ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ
قَالَ الَّذِينَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلَاقُو اللَّهِ كَم مِّن فِئَةٍ قَلِيلَةٍ

پس چون جدا شد (یعنی ازوطن) طالوت بالشکرها گفت هر آئینه خدا آزمائش کننده است شمارا بجوئی پس هرکه بنوشدازآن جوی پس نیست ازآل من وهرکه نچشد آنرا پس اوازآل من است الاآنکه بردارديك كف آب بدست خود پس آشامیدند ازآن جوی مگراندکی ازایشان پس آنگاه که گذشتند ازجوی طالوت و مومنان همراه اوگفتند نوشندگان نیست توانائی مارا امروز بمقابله جالوت و لشکر های او گفتند آنانکه می

غَلَبَتْ فِئَةً كَثِيرَةً بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٤٩﴾

که ایشان ملاقات خواهند کردباخدا بسا
گروهِ اندك غالب شد برگروه بسیار بارادهٔ
خدا وخدابا شکیبایانست (٢٤٩) .

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُنُودِهِ قَالُوا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا
وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

وآنگاه به میدان آمدند برای جنگ جالوت
ولشکر های وی این صالحان گفتند ای
پروردگار مابریزبرما شکیبائی ومحکم
کن قدم های مارا و غلبه ده مارا
برگروه ناگرویدگان (٢٥٠)

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُودُ جَالُوتَ وَآتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ
وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مِمَّا يَشَاءُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ
بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ
ذُو فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥١﴾

پس شکست دادندآن کفار را بتوفیق خدا
و کشت داود جالوت را ودادخدای تعالی
داود را پادشاهی و علم وبیآموخت اورا
ازآنچه میخواست و اگر نمی‌بود دور
کردن خدا مردمان را گروهی را بدست
گروهی هر آئینه تباه می‌شد زمین ولیکن
خدا صاحب بخشائش است برعالم ها
. (٢٥١)

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٢٥٢﴾

این هاآیات خداست میخوانیم آنرا
برتو(ای محمد) براستی و هر آئینه تواز
پیغامبرانی (٢٥٢) .

تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ مِنْهُمْ
مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ وَآتَيْنَا عِيسَى ابْنَ
مَرْيَمَ الْبَيِّنَاتِ وَأَيَّدْنَاهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلَ
الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَلَٰكِنِ اخْتَلَفُوا
فَمِنْهُمْ مَنْ آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا اقْتَتَلُوا
وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٢٥٣﴾

این پیغامبران فضل دادیم بعضی را
ازایشان بر بعضی، ازایشان کسی هست
که بااوسخن گفت خدا و بلند کرد بعضی
را درمرتبه ها ودادیم عیسیٰ پسر مریم را
معجزه ها وقوت دادیم اورا بروح القدس
و اگر می‌خواست خدا بایکدیگر قتال
نمی کردند آنانکه پس ازایشان بودند پس
ازآنکه آمد بایشان حجت ها ولیکن
اختلاف کردند پس ازایشان کسی هست
که ایمان آورد واز ایشان کسی هست که

کافرشده واگرمی‌خواست خدابایکدیگر نمی جنگیدند ولیکن خدا میکند آنچه می خواهد (۲۵۳) .

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَنْفِقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ
يَّاْتِيَ يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيْهِ وَلَا خُلَّةٌ وَّلَا شَفَاعَةٌ ۗ وَالْكٰفِرُوْنَ
هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٢٥٤﴾

ای مسلمانان خرج کنید ازآنچه روزی دادیم شمارا پیش ازآنکه بیاید روزی که خرید و فروش نیست درآن روز ونه دوستی ونه سفارش و کافران ایشانند ظالمان (۲۵٤) .

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْحَيُّ الْقَيُّوْمُ ۚ لَا تَاْخُذُهٗ سِنَةٌ وَّلَا نَوْمٌ ۭ
لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ مَنْ ذَا الَّذِيْ يَشْفَعُ
عِنْدَهٗۤ اِلَّا بِاِذْنِهٖ ۭ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ ۚ
وَلَا يُحِيْطُوْنَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهٖۤ اِلَّا بِمَا شَاۤءَ ۚ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ ۚ وَلَا يَـُٔوْدُهٗ حِفْظُهُمَا ۚ وَهُوَ
الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ﴿٢٥٥﴾

خدا آنست که هیچ معبود برحقی نیست بجزوی زندهٔ تدبیر کنندهٔ عالم نمی گیرد او را (پینکی) یعنی خواب سبك ونه خواب اوراست آنچه درآسمانهاست وآنچه در زمین است کیست آنکه شفاعت کند نزد اوالابحکم او میداند آنچه پیش دست ایشان است و آنچه پس پشت ایشان است وفرانمیگیرند مردمان از معلومات حق چیزی را مگر بآنچه وی خواسته است فرا گرفته است کرسی اوآسمان ها و زمین را وگران نمی شود بروی نگهبانی این هردو واو بلند مرتبهٔ بزرگ قدراست (۲۵۵) .

لَآ اِكْرَاهَ فِي الدِّيْنِ ۣ قَدْ تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ ۚ فَمَنْ يَّكْفُرْ
بِالطَّاغُوْتِ وَيُؤْمِنْ بِاللّٰهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ
الْوُثْقٰى ۤ لَا انْفِصَامَ لَهَا ۭ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٥٦﴾

نیست جبرکردن برای دین[1] هر آئینه ظاهر شده است راه یابی ازگمراهی پس هرکه منکر طاغوت شود (یعنی معبودان باطل) وایمان آرد بخدا پس هر آئینه

---

(۱) یعنی حجت اسلام ظاهر شدپس گویاجبر کردن نیست اگر چه فی الجمله به صبر باشد والله اعلم .

چنگ زده است بدست آویزی محکم که نیست گسستن آنرا وخدا شنوای دانااست . (٢٥٦)

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۖ
وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ
إِلَى الظُّلُمَاتِ ۗ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾

خداکارساز مومنان است بیرون می آرد ایشانرا ازتاریکی ها بسوی روشنی وآنانکه کافراند کارسازان ایشان طاغوت است (یعنی معبودان باطل) بیرون می آرند ایشان را از روشنی بسوی تاریکی ها این جماعت باشندگان دوزخندایشان درآنجا جاویدند (٢٥٧) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ
الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّيَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا
أُحْيِي وَأُمِيتُ ۖ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِي بِالشَّمْسِ مِنَ
الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِي كَفَرَ ۗ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٨﴾

آیاندیدی بسوی کسی که مکابره کرد باابراهیم دربارهٔ پروردگار او بخاطر آنکه داد او را خدا پادشاهی (یعنی نمرود) چون گفت ابراهیم پروردگار من آنست که زنده میکندومی میراند گفت آن کافرمن زنده می کنم ومی میرانم[1] گفت ابراهیم پس هر آئینه خدا می آرد خورشید را از مشرق پس توبیار آن را ازطرف مغرب پس مغلوب شدکافر وخدا راه نمی نماید گروه ستمگاران را . (٢٥٨)

أَوْ كَالَّذِي مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا
قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِي هَٰذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا ۖ فَأَمَاتَهُ اللَّهُ
مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ ۖ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ ۖ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا

یامانندآن شخصی که گذشت بردهی ووی افتاده بود برسقفهای خود[2] گفت چگونه زنده کند این را خدا بعد از مردن آن

(١) یعنی به ستم مستحق کشتن رامی گذارم و کسی را که مستحق کشتن نیست می کشم والله اعلم .

(٢) مترجم گوید آن شخص عزیربود .

اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ ۭ قَالَ بَلْ لَّبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ اِلٰى
طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ ۚ وَانْظُرْ اِلٰى حِمَارِكَ
وَلِنَجْعَلَكَ اٰيَةً لِّلنَّاسِ وَانْظُرْ اِلَى الْعِظَامِ
كَيْفَ نُنْشِزُهَا ثُمَّ نَكْسُوْهَا لَحْمًا ۭ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهٗ ۙ
قَالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٢٥٩﴾

پس میراند اورا خدای تعالی صدسال بعد ازآن برانگیختش گفت چه قدر درنگ کردی گفت درنگ کردم یك روز یا پاره ای ازروز گفت بلکه درنگ کردی صدسال پس نگاه کُن به سوی طعام خود وآشامیدنی خود که متغیر نشده ونگاه کُن بسوی الاغ خود ومی خواهیم که گردانیم ترانشانه ای برای مردمان ونگاه کُن بسوی استخوانها چگو نه به حرکت درمی آوریم آن رابعد ازآن می پوشانیم برآن گوشت راپس چون واضح شدش این حال گفت به یقین می دانم خدا برهمه چیز تواناست (٢٥٩) .

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهٖمُ رَبِّ اَرِنِيْ كَيْفَ تُحْيِ الْمَوْتٰى ۭ قَالَ اَوَلَمْ
تُؤْمِنْ ۭ قَالَ بَلٰى وَلٰكِنْ لِّيَطْمَئِنَّ قَلْبِيْ ۭ قَالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً
مِّنَ الطَّيْرِ فَصُرْهُنَّ اِلَيْكَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلٰى كُلِّ جَبَلٍ مِّنْهُنَّ
جُزْءًا ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَاْتِيْنَكَ سَعْيًا ۭ وَاعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ
عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٢٦٠﴾

وآنگاه که گفت ابراهیم ای پروردگار من بنما مرا چگونه زنده می کنی مردگان را گفت خدا آیا باور نداری گفت آری باور داشته ام لیکن می خواهم که آرام گیرد دل من[1] گفت خدا پس بگیر چهارعدد از پرندگان پس بهم آورهمه را نزدیك خود قطعه قطعه بعد ازآن بگذار برهر کوهي پاره ای ازیشان بعد ازآن ندا کن ایشان را البته بیایند پیش توشتابان وبدان که خدا غالب استوار کار است (٢٦٠) .

مَثَلُ الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ كَمَثَلِ
حَبَّةٍ اَنْۢبَتَتْ سَبْعَ سَنَابِلَ فِيْ كُلِّ سُنْۢبُلَةٍ مِّائَةُ حَبَّةٍ ۭ

صفت آنانکه خرج می کنند اموال خودرا درراه خدا مانند صفت یك دانه است که برویاند هفت خوشه رادرهرخوشه صد

(١) یعنی عین الیقین میخواهم والله اعلم .

وَاللّٰهُ يُضٰعِفُ لِمَنْ يَّشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٢٦١﴾

دانه است و خدا چندبرابرمی دهد هرکرا خواهد وخداجوادداناست (٢٦١) .

الَّذِيْنَ يُنْفِقُوْنَ اَمْوَالَهُمْ فِىْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُوْنَ
مَآ اَنْفَقُوْا مَنًّا وَّلَآ اَذًى ۙ لَّهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ
وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٢٦٢﴾

آنانکه خرج می کنند اموال خودرا درراه خدا بازازپی آن انفاق نمی آرند منّت نهادن را و نه ایذارسانیدن را ایشانراست مزدایشان نزد پروردگار ایشان نیست ترس برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (٢٦٢) .

قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ وَّمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَّتْبَعُهَآ اَذًى ؕ
وَاللّٰهُ غَنِىٌّ حَلِيْمٌ ﴿٢٦٣﴾

سخن ملائم گفتن ودرگذشتن[1] بهتر است ازآن خیرات که ازپی آن آزرده کردن باشد و خدا بی نیاز بُردباراست (٢٦٣) .

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُبْطِلُوْا صَدَقٰتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْاَذٰى ۙ
كَالَّذِىْ يُنْفِقُ مَالَهٗ رِئَآءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ
وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ فَمَثَلُهٗ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَاَصَابَهٗ
وَابِلٌ فَتَرَكَهٗ صَلْدًا ؕ لَا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَىْءٍ مِّمَّا كَسَبُوْا ؕ وَاللّٰهُ
لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٢٦٤﴾

ای مومنان تباه مکنید خیرات خودرا به منت نهادن و آزرده کردن همچوکسیکه خرج می کند مال خود رابرای نمودن مردمان وایمان ندارد بخدا و روزقیامت پس صفت او مانند صفت سنگ صاف است که بروی باشداندك خاکی پس رسید بوی بارانی عظیم پس گذاشت اوراسخت وصاف مانده، توانائی ندارند اهل ریا برچیزی ازآنچه عمل کردند وخدا راه نمی نماید گروه کافران را[2] (٢٦٤).

(١) ازبی ادبی سائل .

(٢) مترجم گوید حاصل این مثل آنست که عمل منان و مرائی دردنیا می‌نماید که عمل است و در آخرت نابود میشود و هیچ فائده نمی دهد چنانکه برسنگی خاك افتاده باشدو بظاهر چنان می نماید که قابل زراعت است و چون باران بارد محوشود والله اعلم .

وَمَثَلُ الَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ
وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ
فَآتَتْ أُكُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِبْهَا وَابِلٌ فَطَلٌّ ۗ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

وصفت آنانکه خرج می کنند مال های خویش رااز جهت طلب رضامندی خدا وبسبب اعتقاد ناشی ازدلِ خویش مانند صفت باغی است بمکان بلند که رسید بوی بارانی عظیم پس آورد میوهای خودرا دوچندان وا گر نمی رسید اورا باران عظیمی پس شبنم کفایت میکرد و خدا بآنچه می کنید بیناست[1] (٢٦٥) .

أَيَوَدُّ أَحَدُكُمْ أَن تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَابٍ
تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ
وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّةٌ ضُعَفَاءُ فَأَصَابَهَا
إِعْصَارٌ فِيهِ نَارٌ فَاحْتَرَقَتْ ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٦﴾

آیا دوست میدارد یکی ازشماکه باشد اورا باغی ازدرختانِ خرماوانگور می رود زیرآن جویها مراورا هست درآن باغ هر جنس ازمیوها ورسیده باشد اورا کلان سالی و باشد اورا اولاد ناتوان پس درین حالت رسید آن باغ را گردبادی که درآن آتش است پس پاك بسوخت همچنین واضح می سازد خدا برای شما آیتها را تاباشد که تأمل کنید[2] (٢٦٦) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنفِقُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا
أَخْرَجْنَا لَكُم مِّنَ الْأَرْضِ ۖ وَلَا تَيَمَّمُوا الْخَبِيثَ مِنْهُ
تُنفِقُونَ وَلَسْتُم بِآخِذِيهِ إِلَّا أَن تُغْمِضُوا
فِيهِ ۚ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٢٦٧﴾

ای مومنان خرج کنید ازپاکیزه های آنچه شما کسب کردید واز پاکیزه های آنچه بیرون آوردیم برای شما اززمین وقصد مکنید ناپاك را ازآن خرج میکنید آن را ونیستید گیرنده آن مگر وقتیکه چشم پوشی کنید در گرفتن آن وبدانید که خدا

---

(١) مترجم گوید حاصل این مثل آن ست که عمل اهل اخلاص فائده ها میدهداز سابقین باشد یا ازاصحاب یمین .

(٢) حاصل این مثل آن ست که عمل منان و مرائی دروقت شدت احتیاج نابود شود چنانکه بوستان این شخص دروقت شدت احتیاج به سوخت .

بی نیاز ستوده است (٢٦٧) .

ٱلشَّيْطَٰنُ يَعِدُكُمُ ٱلْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِٱلْفَحْشَآءِ ۖ وَٱللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا ۗ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٨﴾

شیطان وعده میدهد به شما تنگدستی را ومی فرماید به بی حیائی شمارا وخدا وعده می کند به شما آمرزش را ازجانب خود و نعمت دادن را وخدا جواد دانا است (٢٦٨) .

يُؤْتِى ٱلْحِكْمَةَ مَن يَشَآءُ ۚ وَمَن يُؤْتَ ٱلْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِىَ خَيْرًا كَثِيرًا ۗ وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّآ أُولُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿٢٦٩﴾

میدهدحکمت را هرکه را خواهد وهرکه داده شد اورا حکمت پس هر آئینه داده شدنیکوئی بسیار وپندپذیر نه می شوند مگر خداوندانِ خرد (٢٦٩) .

وَمَآ أَنفَقْتُم مِّن نَّفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُم مِّن نَّذْرٍ فَإِنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُهُ ۗ وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴿٢٧٠﴾

وآنچه خرج کردید ازخیرات ویالازم کردید برخود از نذری پس هر آئینه خدا میداند آنرا ونیست ستمگاران را هیچ یاری دهنده (٢٧٠) .

إِن تُبْدُوا۟ ٱلصَّدَقَٰتِ فَنِعِمَّا هِىَ ۖ وَإِن تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهَا ٱلْفُقَرَآءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَيُكَفِّرُ عَنكُم مِّن سَيِّـَٔاتِكُمْ ۗ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧١﴾

ا گر آشکار کنید خیرات را پس نیکو چیز است آن وا گر پنهان کنید آنرا وبدهید آن را به فقیران پس این بهتراست شمارا ودور سازد ازشما بعض گناهان شمارا وخدا بآنچه می کنید آ گاه است (٢٧١) .

لَّيْسَ عَلَيْكَ هُدَىٰهُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ يَهْدِى مَن يَشَآءُ ۗ وَمَا تُنفِقُوا۟ مِنْ خَيْرٍ فَلِأَنفُسِكُمْ ۚ وَمَا تُنفِقُونَ إِلَّا ٱبْتِغَآءَ وَجْهِ ٱللَّهِ ۚ وَمَا تُنفِقُوا۟ مِنْ خَيْرٍ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

لازم نیست برتو(ای محمد) هدایت ایشان[1] لیکن خدا هدایت می کند هرکرامی خواهد و آنچه خرج کردیدازمال پس نفع برای ذات شماست ولائق نیست که خرج کنید مگر برای طلب رضای خدا وآنچه خرج کردیداز مال به تمام رسانیده شود بسوی شما (یعنی ثواب) او، وشما ستم کرده نخواهید

---

(١) یعنی ایصال مطلوب الی الله .

شد (۲۷۲) .

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُحْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ
أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ
النَّاسَ إِلْحَافًا ۗ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ
بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

خیرات برای آن فقیرانست که بندکرده شدند در راهِ خدا[۱] نمی توانند سفر کردن در زمین، توانگر می پندارد ایشان رانادان بسبب طمع نه کردن تومی شناسی ایشان را به قیافه ایشان سوال نمی کنند ازمردمان بالحاح وآنچه خرج کنید ازمال پس هر آئینه خدا بآن دانا است (۲۷۳) .

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا
وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

کسانیکه خرج می کنندداموال خویش را شب وروز پنهان و آشکارا پس ایشان راست مُزدایشان نزد پروردگار ایشان ونیست ترس برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (۲۷٤) .

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي
يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ
مِثْلُ الرِّبَا ۗ وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا ۚ فَمَنْ جَاءَهُ
مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهَىٰ فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ ۖ
وَمَنْ عَادَ فَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾

کسانیکه میخورند سودرا برنه خیزند یعنی از گور مگر چنانکه برمی خیزد کسی که دیوانه ساخت اورا شیطان به سبب آسیب رسانیدن، این بسبب آنست که سود خوران گفتندجزاین نیست که سوداگری مانند سود است وحالانکه حلال کرده است خدا سوداگری را و حرام ساخته سود را پس کسی که آمد بوی پند ازجانب پروردگاراو پس بازماند ازین کار پس اوراست آنچه گذشت و کاراو مفوض است بخدا[۲] وهر که

(۱) یعنی بسبب اشغال بجهاد کسب کردن نمی توانند والله اعلم .

(۲) یعنی سودی که قبل آیت تحریم گرفته بازگردانیدنش لازم نیست والله اعلم .

بازگشت بسود خوری[1] پس آن گروه باشندگان دوزخ اندایشان درآنجاجاویدند . (٢٧٥) .

يَمْحَقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾

نابودمی سازد خدا برکت سود را و افزون می سازد برکت خیرات را و خدا دوست ندارد هرناسپاس گنهگاررا (٢٧٦) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾

هر آئینه کسانیکه ایمان آورده اند وکردند کارهای شائسته وبرپاداشتند نمازرا ودادند زکوٰة را مرایشان راست مُزد ایشان نزدِ پرورد گار ایشان ونیست ترس بر ایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (٢٧٧) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾

ای کسانیکه ایمان آوردید بترسید ازخدا وترك كنيد آنچه مانده است ازسود ا گر هستید ازاهل ایمان (٢٧٨) .

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾

پس ا گر نه کردید پس خبردار باشید به جنگی ازطرف خدا ورسول او وا گر توبه کردید پس شما راست اصل مال های شما نه شما ستم کنید ونه برشماستم کرده شود (٢٧٩) .

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

وا گر باشد مفلسی پس لازم است مهلت دادن تاتوانگری وآنکه خیرات کنید بهتر است شمارااا گر هستید دانند‌ه (٢٨٠) .

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

وبترسید ازآن روزکه باز گردانیده شوید درآن بسوی خدا پس تمام داده شود هر شخصی را آنچه عمل کرده است وایشان ستم کرده نه شوند(٢٨١) .

(١) یعنی بعد ازتحریم .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنتُم بِدَيْنٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُب بَّيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَن
يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ
وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِن كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ
الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْتَطِيعُ أَن يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ
وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِن رِّجَالِكُمْ فَإِن
لَّمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّن تَرْضَوْنَ مِنَ
الشُّهَدَاءِ أَن تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَىٰ
وَلَا يَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْأَمُوا أَن تَكْتُبُوهُ
صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَىٰ أَجَلِهِ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِندَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ
لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً
تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا
تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَّ كَاتِبٌ
وَلَا شَهِيدٌ وَإِن تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾

ای مومنان اگرمعامله کنید بایکدیگر به وام دادن تامیعاد مقرر پس بنو یسید آن را وباید که بنویسد میان شما نویسنده بانصاف وسربازنزند نویسنده ازآنکه نویسد چنانچه آموخته است اورا خدا پس بایدکه وی بنویسد واملاء کندآنکه وام بذمهٔ وی است وبایدکه بترسد ازخدا پروردگار خود و نقصان نکند ازآن وام چیزی را پس اگر باشد کسیکه وام بذمهٔ وی است بی خرد یا ناتوان یا نمی تواند املاء کردن پس باید که املاء کند کارگذاراو بانصاف و گواه گیرید دوشاهد را ازمردان خویش[۱] پس اگر نه باشند دومرد پس یك مرد ودوزن کفایت است ازکسانیکه رضامند باشید از گواهان[۲] تا اگر فراموش کندیك زن یاد دهاند یکی دیگررا وباید که سرباز نه زنند گواهان آنگاه که طلبیده شوند ومانده مشوید ازآنکه نویسید حق را اندك باشد یابسیارتا میعاد وی این باانصاف تر است نزدِ خدا ودرست تر برای گواهی وقریب تر ازآنکه درشك نشوید مگر وقتیکه باشد آن معامله سوداگری دست بدست که دستگردان می کنید آن رامیان خویش پس نیست برشما گناه درآنکه نه نویسید آن را و گواه گیرید هرگاه که خرید و فروخت

---

(۱) یعنی ازمسلمانان .
(۲) یعنی از مسلمانان امین متقی .

کنید وباید که رنج داده نشود نویسنده ونه گواه واگر بکنید این کار را پس هر آئیه این گناه است شمارا وبترسید از خدا ومی آموزدشمارا خدا وخدا بهر چیز داناست (٢٨٢) .

وَاِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَّلَمْ تَجِدُوْا كَاتِبًا فَرِهٰنٌ مَّقْبُوْضَةٌ ۗ فَاِنْ اَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِى اؤْتُمِنَ اَمَانَتَهٗ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهٗ ۗ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ ۗ وَمَنْ يَّكْتُمْهَا فَاِنَّهٗۤ اٰثِمٌ قَلْبُهٗ ۗ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ عَلِيْمٌ ۝

وا گر مسافر باشید ونیابید نویسنده را پس لازم است گروبدست آورده شده پس ا گر امین داند گروهی از شما گروهی را پس باید که اداکند آن کس که امین دانسته شد امانت خود را وباید که به ترسد از خدا پروردگار خود وپنهان نکنید گواهی را وهر که پنهان کند آن را پس هر آئینه گناهگار است دل او خدا بآنچه می کنید آ گاه است (٢٨٣) .

لِلّٰهِ مَا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى الْاَرْضِ ۗ وَاِنْ تُبْدُوْا مَا فِىْۤ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ ۗ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدِيْرٌ ۝

خدا راست آنچه در آسمان هاست وآنچه در زمین است وا گر آشکار کنید آنچه دردل شما است[1] یاپنهان دارید آنرا البته حساب آن بگیرد ازشما خدا پس بیامرزد کسی را که خواهد وعذاب کند کسی را که خواهد وخدا برهمه چیز تواناست (٢٨٤) .

اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَاۤ اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَّبِّهٖ وَالْمُؤْمِنُوْنَ ۗ كُلٌّ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰۤئِكَتِهٖ وَكُتُبِهٖ وَرُسُلِهٖ ۗ لَا نُفَرِّقُ

باور داشت پیغامبر آنچه فرودآورده شد بسوی اواز پروردگار اوومومنان نیز همه ایمان آوردند بخدا و فرشتگانِ اُو وکتاب های اُوو پیغامبران اُو و گفتند فرق نمی

---

(١) یعنی ازقسم نفاق و اخلاق وحسدو نصیحت ومثل آن نه از قسم حدیث نفس والله اعلم .

بَيْنَ أَحَدٍ مِّن رُّسُلِهِ ۚ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا ۖ غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٢٨٥﴾

گذاریم میان هیچ کسی ازپیغامبران او[1] وگفتند شنیدیم و فرمانبرداری کردیم میخواهیم آمرزش توای پروردگار ماوبسوی تواست بازگشت (٢٨٥) .

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۗ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۖ وَاعْفُ عَنَّا وَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا ۚ أَنتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٨٦﴾

خدا واجب نمی کند برهیچ کس الامقدار طاقت او مراوراست آنچه عمل کرد و بروی باشد آنچه گناه کرد گفتند ای پروردگار مابعقوبت مگیر مارا اگر فراموش کنیم یا خطاکنیم ای پروردگار ماومنه برسرمابار گران چنانکه نهادی آنرا برکسانیکه پیش ازمابودند ای پروردگار ماومنه برسرماآنچه توانائی آن نیست مارا و درگذرازما وبیامرزمارا وبه بخشای مارا توئی خداوند ماپس غلبه ده مارابر گروه کافران (٢٨٦) .

سوره آل عمران مدنی است و آن دو صد آیت و بیست رکوع است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الم ﴿١﴾

الّم (١) .

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ ﴿٢﴾

خدا آن ذات است که نیست هیچ معبود برحقی مگر اوزندهٔ تدبیرکنندهٔ عالم است (٢) .

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ ﴿٣﴾

فرود آورد برتو کتاب را براستی باور دارندهٔ آنچه پیش دست وی است و فرود آورد تورات و انجیل را (٣) .

(١) یعنی بعض را معتقد و بعض رامنکرنمی باشیم .

مِنْ قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنْزَلَ الْفُرْقَانَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤﴾

پیش ازین برای راه نمودن بمردمان و فرود آورد قرآن را هرآئینه کسانیکه کافر شدند بآیات خدا ایشانراست عذابِ سخت وخدا غالب صاحب انتقام است (٤) .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَىٰ عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥﴾

هر آئینه بر خدا پوشیده نمی شود چیزی در زمین ونه در آسمان (٥) .

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

او آنست که صورت می بندد شمارا در ارحام چنانچه خواهد نیست هیچ معبود برحق بجز اوغالب استوار کاراست (٦) .

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ
هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ
زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ
وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ
فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ
إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٧﴾

او آنست که فرود آورد برتو کتاب بعضی ازآن آیت های واضح است آنجمله اصل کتاب است وبعضی دیگر محتمل معانی باهم مشتبه پس اماکسانیکه دردل ایشان کجی است پیروی می کنند آنرا که متشابه است ازآن کتاب برای طلب فتنه وطلب تأویل آن ونمیداند مراد آن را مگر خدا و ثابت قدمان در علم می گویند ایمان آوردیم باین متشابه این همه از نزدِ پروردگار ماست و پندپذیر نمی شوند مگر خداوندان خرد (٧) .

رَبَّنَا لَا تُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ
رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٨﴾

می گویند ای پروردگار ماکج مکن دلهای مارا بعد ازآنکه راه نمودی مارا وعطا کن برای ماازنزد خود رحمت هر آئینه توئی عطا کننده (٨) .

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ

ای پروردگارما هرآئینه توجمع کنندهٔ مردمانی درآن روز که هیچ شك نیست

الْمِيعَادَ ﴿٩﴾

درآن هر آئینه خدا خلاف نمیکند وعده را (۹) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿١٠﴾

هر آئینه آنانکه کافر شدند دفع نکنند ازایشان اموال ایشان ونه اولاد ایشان از عذاب خدای تعالی چیزی را وایشانند آتش انگیز دوزخ (۱۰) .

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١١﴾

حال ایشان مانند حال آل فرعون است وآنانکه پیش ازایشان بودند دروغ داشتند آیاتِ مارا پس گرفت ایشانرا خدا بسبب گناهان ایشان وخدا سخت عقوبت است (۱۱) .

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٢﴾

بگو کافران را که مغلوب خواهید شد وبرانگیخته خواهید شد بسوی دوزخ وبدجایگاه است او (۱۲) .

قَدْ كَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتَا فِئَةٌ تُقَاتِلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأُخْرَىٰ كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشَاءُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿١٣﴾

بتحقیق هست شمارا نشانه درآن دو قوم که بهم آمدند[1] یك گروه جنگ میکرد در راه خدا وگروهِ دیگر کافر بودند می دیدند مسلمانان آن کافران را دو برابر خویش بدیدهٔ چشم وخدا قوت میدهد به نصرت خود هرکرا خواهد هر آئینه درین واقعه پندی هست خداوندانِ بصیرت را (۱۳) .

زُيِّنَ لِلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ وَالْبَنِينَ وَالْقَنَاطِيرِ الْمُقَنْطَرَةِ مِنَ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ وَالْخَيْلِ الْمُسَوَّمَةِ وَالْأَنْعَامِ وَالْحَرْثِ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

آراسته کرده شده است برای مردمان دوستیِ آرزوهای نفس اززنان و فرزندان و خزانه های جمع ساخته اززر وسیم واسپانِ نشانمند ساخته وچهار پایان

---

(۱) یعنی روزبدر والله اعلم .

وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَآبِ ⑭

وزراعت، این ست بهرهٔ زندگانی دنیا و نزدِخداست بازگشتِ نیك (١٤).

قُلْ أَؤُنَبِّئُكُمْ بِخَيْرٍ مِنْ ذَٰلِكُمْ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ
جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ
مُطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ⑮

بگو(ای محمد) آیا خبردهم شمارا بآنچه بهتر است ازین مرمتقیان را باشد نزد پروردگار ایشان بوستان ها می رود از زیرآن جویها جاوید باشندگان درآن و باشند زنانِ پاکیزه وباشند خوشنود از خدا و خدابیناست به بندگان (١٥).

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا
عَذَابَ النَّارِ ⑯

آنانکه می گویند ای پروردگارما هرآئینه مایمان آوردیم پس بیامرزمارا گناهان ماو نگاهدار مارااز عذاب آتش (١٦).

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُنْفِقِينَ
وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ⑰

شکیبایان وراست گویان وفرمانبرداران وخرج کنندگان و آمرزش خواهندگان دراوقاتِ سحر (١٧).

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَالْمَلَائِكَةُ وَأُولُو الْعِلْمِ
قَائِمًا بِالْقِسْطِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ⑱

گواهی[1] دادخدا[2] آنکه نیست هیچ معبود برحقی مگراو و گواهی دادند فرشتگان و خداوندانِ دانش درآن حال که خداتدبیر کنندهٔ عالم ست بعدل، نیست هیچ معبود برحقی مگر او غالب استوار کار است (١٨).

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللَّهِ الْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا

هر آئینه دین معتبر نزد خدا اسلام است و اختلاف نه کردند (یعنی درقبول اسلام)

---

(١) مترجم گوید ازینجا خدای تعالی شروع می فرماید درمناظره اهل کتابین و ردّ شبهات ایشان و تعداد تحریفات ایشان واین قصه ممتداست تاقوله واذغدوت من اهلك .

(٢) یعنی آشکار ساخت .

بَيْنَهُمْ ۗ وَمَن يَكْفُرْ بِآيَاتِ اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ
الْحِسَابِ ﴿١٩﴾

اهل کتاب مگر بعد ازآنکه آمد بایشان دانش[1] ازروی حسد درمیان خویش وهرکه کافر باشد بآیت های خدا پس هر آئینه خدا زود گیرندهٔ حساب است (١٩) .

فَإِنْ حَاجُّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ وَمَنِ اتَّبَعَنِ ۗ
وَقُل لِّلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْأُمِّيِّينَ أَأَسْلَمْتُمْ ۚ فَإِنْ
أَسْلَمُوا فَقَدِ اهْتَدَوا ۖ وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ ۗ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠﴾

پس ا گر مکابره کنند باتو (یا محمد) پس بگومنقاد ساختم روی خود را برای خدا وهر که پیروی من کرد نیز منقادساخت وبگو باهل کتاب وبناخوانندگان آیا اسلام آوردید پس ا گر اسلام آوردند به تحقیق راه یافتند وا گر روی گردانیدند پس جزاین نیست که برتوست پیغام رسانیدن وخدا بیناست به بندگان(٢٠) .

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَيَقْتُلُونَ النَّبِيِّينَ
بِغَيْرِ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ
النَّاسِ فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢١﴾

هر آئینه کسانیکه کافر می شوند بآیتهای خدا ومی کشند پیغامبران را بناحق ومی‌کشند آنان را که بعدل می‌فرمایند ازمردمان پس خبرده ایشانرا بعذاب درد دهنده (٢١) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٢٢﴾

این گروه آنند که نابود شد عمل های ایشان در دنیا و آخرت ونیست ایشان را یاری دهنده (٢٢) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ كِتَابِ
اللَّهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ مِّنْهُمْ وَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

آیاندیدی بسوی آنانکه داده شدند پاره ای ازعلم کتاب خوانده می شوند بسوی کتاب خدا تاحکم کند میان ایشان پس رومی گرداند گروهی از ایشان اعراض کنان (٢٣) .

---

(١) یعنی حقیقت حال دانستند .

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ ۖ وَغَرَّهُمْ
فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ٢٤

این بسبب آنست که ایشان گفتند هرگز نرسد بما آتش دوزخ مگر روزی چند شمرده شده و فریفت ایشان را در دین ایشان آنچه افترا میکردند (٢٤) .

فَكَيْفَ إِذَا جَمَعْنَاهُمْ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ
مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ٢٥

پس چگونه بُوَد حال وقتیکه جمع کنیم ایشان را در روزی که هیچ شك نیست درآن و تمام داده شود هر شخصی را جزاء آنچه عمل کرده و ایشان ستم کرده نشوند (٢٥) .

قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ
مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ ۖ بِيَدِكَ الْخَيْرُ ۖ
إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢٦

بگوبار الهٰا ای خداوند پادشاهی میدهی پادشاهی هرکرا خواهی و بازمی گیری پادشاهی ازهر که خواهی و ارجمند می‌سازی هرکرا خواهی و خوار می سازی هرکرا خواهی بدست تست نیکی هر آئینه توبرهمه چیز توانائی[1] (٢٦) .

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۖ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ
مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ ۖ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ
بِغَيْرِ حِسَابٍ ٢٧

درمی آری شب را در روز ودرمی آری روزرا در شب و بیرون می آری زنده را از مرده و بیرون می آری مرده را از زنده و روزی میدهی هرکرا می خواهی بی‌شمار (٢٧) .

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ
الْمُؤْمِنِينَ ۖ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ
إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً ۗ وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ

بایدکه دوست نگیرند مسلمانان کافران را بجز اهل ایمان وهرکه این کند پس نیست درچیزی ازآن خدا[2] مگر آنکه دفع شرایشان کنید بنوعی ازحذر کردن

(١) مترجم گوید که درامراین دعا بشارت است به مغلوب شدن کافران .
(٢) یعنی درعهد خدا نیست .

نَفْسَهُ وَإِلَى اللّٰهِ الْمَصِيرُ ﴿٢٨﴾

وبرحذر می‌دارد شمارا خدا از خود و بسوی خدا باز گشت است (٢٨) .

قُلْ إِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللّٰهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

بگوا گر پنهان کنید آنچه درسینه های شماست یا آشکار کنیدش می داندآن را خدا و میداند آنچه در آسمان هاست و آنچه در زمین است و خدا برهمه چیز تواناست (٢٩) .

يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللّٰهُ نَفْسَهُ وَاللّٰهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

آن روزیکه حاضر یابد هرکس آنچه عمل کرده است از نیکی وآنچه کرده است ازبدی دوست داردکه کاش بودی درمیان وی ودرمیان آن بدی مسافتی دور وبرحذرمی دارد شمارا خدا ازخود و خدا بسیار مهربان است بربندگان (٣٠) .

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّٰهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللّٰهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

(ای محمد) بگو ا گر دوست می دارید خدارا پس پیروی من کنید تا دوست دارد شمارا خدا وبیامرزدشمارا گناهان شماو خدا آمرزندهٔ مهربان است (٣١) .

قُلْ أَطِيعُوا اللّٰهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ الْكٰفِرِينَ ﴿٣٢﴾

بگوفرمان برید خدارا و پیغامبر را پس ا گر روگر دانند پس هر آئینه خدا دوست ندارد کافران را [1] (٣٢) .

إِنَّ اللّٰهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرٰهِيمَ وَآلَ عِمْرٰنَ عَلَى الْعٰلَمِينَ ﴿٣٣﴾

هر آئینه خدا بر گزید آدم را و نوح را و آل ابراهیم را و آل عمران را برعالمها (٣٣) .

ذُرِّيَّةً بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ وَاللّٰهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

درحالتیکه این جماعت نسلی بودند

---

(١) مترجم گوید که نصارىٰ باحضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم درباب عیسیٰ علیه السلام گفتگو کردند حق سبحانه این آیات نازل ساخت بعد از نزول این آیتهانصارىٰ را بمباهله دعوت کردند همه عاجز شده جزیه قبول نمودند .

بعضی آن پیدا شده ازبعضی و خدا شنوای دانا است (٣٤) .

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي
مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٥﴾

آنگاه که گفت زن عمران ای پرورد گار من هر آئینه من نیاز تو کردم آنچه درشکم من است آزاد کرده[1] پس قبول کن ازمن هر آئینه توئی شنوای‌دانا(٣٥) .

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ
وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٦﴾

پس چون بزاد دخترراگفت ای پرورد گار من هر آئینه زادم این را دختر وخدا داناست بآنچه وی بزاد گفت آن زن ونیست پسر مانند دختر[2] و هر آئینه نامیدم اورا مریم و هر آئینه من درپناه تو میگذارم او را و نسل اورا ازشیطان ملعون (٣٦) .

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَنْبَتَهَا نَبَاتًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا
زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا
رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّىٰ لَكِ هَٰذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

پس قبول کرد مریم را پرورد گار اوبه قبول نیك وپالیده ساخت اورا پالیدن نیك وخبر گیر ساخت بروی زکریا را هرگاه داخل می‌شد زکریا برمریم در مسجد می‌یافت نزد اوروزی را[3] گفت ای مریم ازکجاست تراآین روزی گفت اواز نزدِ خداست هر آئینه خدا می‌دهد روزی هرکرا می خواهد بی شمار (٣٧) .

هُنَالِكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً
طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾

آن وقت طلب کرد زکریاازپرورد گار خود گفت ای پرورد گار من عطا کن مرا ازنزدِ

---

(١) یعنی ازخدمت والدین معاف داشته .

(٢) یعنی دختر خدمت بیت المقدس رانمی شاید .

(٣) یعنی میوهٔ زمستان درتابستان ومیوهٔ تابستان در زمستان .

خودنسل پاك هر آئينه تو شنوای دعائی (۳۸) .

فَنَادَتْهُ الْمَلَٰٓئِكَةُ وَهُوَ قَآئِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ
أَنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكَ بِيَحْيَىٰ مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا
وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِّنَ الصَّٰلِحِينَ ﴿٣٩﴾

پس ندا كردند اورا فرشتگان واوايستاده بود نمازمی گذارد در عبادت گاه، كه خدا بشارت می دهدترا به يحيی باشد باوردارنده كلمه ازجانب خدا[1] وسردار وپارسا و پيغامبری ازنيكوكاران (۳۹) .

قَالَ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي غُلَٰمٌ وَقَدْ بَلَغَنِيَ الْكِبَرُ وَامْرَأَتِي
عَاقِرٌ قَالَ كَذَٰلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَآءُ ﴿٤٠﴾

گفت ای پروردگار من چگونه پيدا می‌شود برای من فرزندی و رسيده است مراكلان سالی وزن من نازاهست، گفت همچنين خدا ميكند آنچه می خواهد (٤۰) .

قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي ءَايَةً قَالَ ءَايَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ
ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمْزًا وَاذْكُر رَّبَّكَ كَثِيرًا وَسَبِّحْ
بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَٰرِ ﴿٤١﴾

گفت ای پروردگار من معّين كن برای من نشانی[2] فرمودكه نشان تو آنست كه سخن نه توانی گفت بامردمان سه روزمگر باشارت ويادكن پروردگار خودرابسيار و تسبيح بگوبه شام و صباح (٤١) .

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَٰٓئِكَةُ يَٰمَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰكِ
وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَىٰكِ عَلَىٰ نِسَآءِ الْعَٰلَمِينَ ﴿٤٢﴾

وآنگاه كه گفتند فرشتگان ای مريم هر آئينه خدا بر گزيدترا وپاك ساخت ترا وبر گزيدترا برزنان عالمها (٤٢) .

يَٰمَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي وَارْكَعِي مَعَ الرَّٰكِعِينَ ﴿٤٣﴾

ای مريم فرمانبرداری كن پروردگار خودرا وسجده كن ونمازگذار بانمازگذاران (٤٣) .

ذَٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ

(ای محمد) اين ازخبرهای غيب است وحی می كنيم آنرا بسوی تو وتو نبودی

---

(۱) يعنی عيسیٰ راباور دارد .

(۲) يعنی نشان حمل آن فرزند

إِذْ يُلْقُونَ أَقْلَامَهُمْ أَيُّهُمْ يَكْفُلُ مَرْيَمَ وَمَا كُنتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

نزد آن قوم چون می انداختند قلمهای
خویش را[1] تاکدام کس از ایشان خبر
گیر مریم شود و نبودی نزد ایشان آنگاه
که باهم منازعه می کردند (٤٤) .

إِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَا مَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِّنْهُ اسْمُهُ
الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

آنگاه که گفتند فرشتگان ای مریم هر
آئینه خدابشارت می دهدترابه کلمه ای از
جانب خود که نام اومسیح عیسیٰ پسر
مریم است باآبرو دردنیا و آخرت واز
مقرّبان بارگاه حضرت عزت است(٤٥) .

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٤٦﴾

وسخن گوید به مردمان در گهواره ووقت
کهن سالی وباشد از شائستگان (٤٦) .

قَالَتْ رَبِّ أَنَّىٰ يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمْسَسْنِي بَشَرٌ قَالَ
كَذَٰلِكِ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ
لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

گفت ای پروردگار من چگونه شود مرا
فرزند ودست نرسانیده است بمن هیچ
آدمی فرمود همچنین خدا پیدا میکند
هرچه می خواهد چون سرانجام میکند
کاری پس جزاین نیست که میگوید اورا
که بشوپس میشود (٤٧) .

وَيُعَلِّمُهُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ ﴿٤٨﴾

وبشارت دادکه می آموزد اورا خدا کتاب
و دانش وتورات و انجیل را(٤٨) .

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ
أَنِّي أَخْلُقُ لَكُم مِّنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنفُخُ فِيهِ
فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ
وَأُحْيِي الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُم بِمَا تَأْكُلُونَ
وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لَّكُمْ
إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٤٩﴾

و گرداند اورا پیغامبری بسوی بنی
اسرائیل باین دعوی که آورده ام پیش
شمانشانه ای ازپروردگار شما اینکه هر
آئینه من می سازم برای شما از گِل مانندِ
شکل پرنده پس می‌دَمَم درآن پس باشد
پرنده ای به حکم خدا وبه می کنم کور
مادرزاد را وبرص داررا (یعنی پیسی

(١) یعنی قرعه می انداختند .

را) وزنده می سازم مُرد گان رابه حکم
خدا وخبر می دهم شمارا بآنچه میخورید
وآنچه ذخیره می نهید درخانه های خود
هر آئینه دراین کار نشانه است شمارا
ا گر باور دارند ه اید (٤۹) .

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَلِأُحِلَّ لَكُم بَعْضَ
الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُم بِآيَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ فَاتَّقُوا
اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿٥٠﴾

وآمده ام باور دارندهٔ آنچه پیش دست من
است از تورات و آمده ام تاحلال گردانم
برای شما بعض آنچه حرام شده بود
برشما وآوردم نزد شمانشانه از پرورد گار
شما پس بتر سید ازخدا و فرمان من
برید(٥٠) .

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيمٌ ﴿٥١﴾

هر آئینه خدا پرورد گار من و پرورد گار
شماست پس پرستش کنید اورااین است
راه راست[۱] (٥۱) .

فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَىٰ مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ
قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٢﴾

پس آنگاه که دریافت عیسیٰ ازقوم خود
کفررا گفت کیستند یاری دهند گان من
بسوی خدا گفتند حواریان مائیم یاری
دهند گان خدا ایمان آوردیم به خدا وگواه
باش که ما فرمانبرداریم (٥۲) .

رَبَّنَا آمَنَّا بِمَا أَنزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاكْتُبْنَا
مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٣﴾

ای پرورد گار ما ایمان آوردیم بآنچه فرود
آوردی و پیروی کردیم پیغمبررا پس
بنویس ماراباشاهدان[۲] (٥۳) .

وَمَكَرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٥٤﴾

نقشه کشیدند و خداوند چاره جوئی کرد
و خداوند[۳] بهترین چاره جویان

---

(۱) القصه این بشارت درحق عیسیٰ علیه السلام متحقق شد و یهود را بدین خوددعوت نمود .
(۲) یعنی درزمرهٔ شهداء که اکمل امت اند والله اعلم .
(۳) یعنی بآن کافران .

است (٥٤) .

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَٰعِيسَىٰٓ إِنِّى مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَىَّ
وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ
فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا۟ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَٰمَةِ ۖ ثُمَّ إِلَىَّ مَرْجِعُكُمْ
فَأَحْكُمُ بَيْنَكُمْ فِيمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

آنگاه که گفت خدااى عيسىٰ هر آئينه من برگيرنده توأم[1] وبردارنده توام بسوى خود و پاك كنندهٔ توام از صحبت كسانيكه كافرشدند و گردانندهٔ تابعان توام بالاى كافران[2] تاروزقيامت بازبسوى من است باز گشت شما پس داورى مى‌كنم ميان شما درآنچه اختلاف مى كرديد اندرآن (٥٥) .

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا۟ فَأُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِى
الدُّنْيَا وَالْءَاخِرَةِ وَمَا لَهُم مِّن نَّٰصِرِينَ ﴿٥٦﴾

اماكافران پس عذاب كنم ايشان را به عذاب سخت دردنيا و آخرت ونيست ايشان را يارى دهنده (٥٦) .

وَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ الصَّٰلِحَٰتِ فَيُوَفِّيهِمْ
أُجُورَهُمْ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّٰلِمِينَ ﴿٥٧﴾

واماكسانيكه ايمان آوردند وكردند كارهاى شائسته پس تمام دهد خدا ايشانرا مزدايشان وخدا دوست نمى دارد ظالمان را (٥٧) .

ذَٰلِكَ نَتْلُوهُ عَلَيْكَ مِنَ الْءَايَٰتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾

اين رامى خوانيم (يا محمد) برتو كه ازآيتها و كتاب حكيم است (٥٨) .

إِنَّ مَثَلَ عِيسَىٰ عِندَ اللَّهِ كَمَثَلِ ءَادَمَ ۖ خَلَقَهُۥ
مِن تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُۥ كُن فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

هر آئينه حال عيسىٰ نزدِ خدا مانند حال آدم است آفريد اوراازخاك باز گفت اورا بشو پس شد[3] (٥٩) .

الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿٦٠﴾

اين سخن راست است ازپروردگار توپس مباش ازشك آرندگان (٦٠) .

فَمَنْ حَآجَّكَ فِيهِ مِنۢ بَعْدِ مَا جَآءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ

پس هركه مكابره كند باتودربارهٔ عيسىٰ

---

(١) يعنى ازين جهان .

(٢) يعنى غالب بر ايشان

(٣) يعنى انسان شد .

تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَآءَنَا وَأَبْنَآءَكُمْ وَنِسَآءَنَا وَنِسَآءَكُمْ
وَأَنفُسَنَا وَأَنفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَل لَّعْنَتَ ٱللَّهِ
عَلَى ٱلْكَـٰذِبِينَ ﴿٦١﴾

بعد ازآنچه آمد بتو از دانش پس بگوبیائیدتابخوانیم فرزندانِ خودرا و فرزندانِ شمارا وزنانِ خودرا و زنانِ شمارا وذات های خودرا و ذات های شمارا پس همه بزاری دعا کنیم پس لعنت خدا گوئیم بردروغگویان (٦١) .

إِنَّ هَـٰذَا لَهُوَ ٱلْقَصَصُ ٱلْحَقُّ ۚ وَمَا مِنْ إِلَـٰهٍ إِلَّا ٱللَّهُ ۚ
وَإِنَّ ٱللَّهَ لَهُوَ ٱلْعَزِيزُ ٱلْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

هر آئینه این ست خبرراست و نیست هیچ معبود برحقی بجزخدا وهر آئینه خدا غالب استوار کاراست (٦٢) .

فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌۢ بِٱلْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

پس ا گر روگردانیدند پس خدا داناست به تباه کاران (٦٣) .

قُلْ يَـٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَـٰبِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَآءٍۭ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ
أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا ٱللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِۦ شَيْـًٔا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا
بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ ٱللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا
ٱشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

بگوای اهل کتاب بیائید بسوی سختی مسلّم میان ما وشما که نه پرستیم بجز خدا و شریك نسازیم باوی چیزی دیگررا و پروردگار نگیردبعض ازما بعض دیگررا بجز خدا پس ا گر روی گردانیدند پس بگوئید که گواه باشید ما مسلمانیم (٦٤) .

يَـٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَـٰبِ لِمَ تُحَآجُّونَ فِىٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمَآ أُنزِلَتِ ٱلتَّوْرَىٰةُ
وَٱلْإِنجِيلُ إِلَّا مِنۢ بَعْدِهِۦٓ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

ای اهل کتاب چرامکابره می کنید دربارهٔ ابراهیم[1] وفرود آورده نه شده است تورات و انجیل مگر بعد ابراهیم آیا نمی‌فهمید (٦٥) .

هَـٰٓأَنتُمْ هَـٰٓؤُلَآءِ حَـٰجَجْتُمْ فِيمَا لَكُم بِهِۦ
عِلْمٌ فَلِمَ تُحَآجُّونَ فِيمَا لَيْسَ لَكُم بِهِۦ عِلْمٌ ۚ
وَٱللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

آگاه شوید شما ای قوم مکابره کردید درآنچه شمارا بوی دانش است پس چرامکابره می کنید در آنچه شمارا بوی دانش نیست و خدامی داند وشما

---

(۱) یعنی بعض گفتند یهودی بود و بعض گفتند نصرانی بود .

نمی‌دانید[1] (٦٦) .

مَا كَانَ إِبْرَٰهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَٰكِن كَانَ
حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾

نه بود ابراهیم یهودی ونه نصرانی ولیکن بود حنیف مسلمان ونه بود ازشرك آرند گان[2] (٦٧) .

إِنَّ أَوْلَى ٱلنَّاسِ بِإِبْرَٰهِيمَ لَلَّذِينَ ٱتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا
ٱلنَّبِيُّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ۗ وَٱللَّهُ وَلِيُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

هر آئینه نزدیك ترین مردم بابراهیم آن کسان بودند که پیروی او کردند یعنی درزمان اوواین پیغامبرو مومنان وخدا کارساز مومنان است (٦٨) .

وَدَّت طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ لَوْ يُضِلُّونَكُمْ
وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّآ أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

آرزو کردند طائفه ای ازاهل کتاب که گمراه سازند شمارا و گمراه نمی سازند مگر خویشتن را وآگاه نیستند (٦٩) .

يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ وَأَنتُمْ
تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

ای اهل کتاب چراکافرمی شوید بآیتهای خدا حال آنکه خود شما گواهی میدهید (٧٠) .

يَٰٓأَهْلَ ٱلْكِتَٰبِ لِمَ تَلْبِسُونَ ٱلْحَقَّ بِٱلْبَٰطِلِ وَتَكْتُمُونَ ٱلْحَقَّ
وَأَنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٧١﴾

ای اهل کتاب چرا خلط می کنید حق را به باطل وچرا می‌پوشید حق را و حال آنکه شما میدانید (٧١) .

وَقَالَت طَّآئِفَةٌ مِّنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ ءَامِنُوا۟ بِٱلَّذِيٓ أُنزِلَ عَلَى ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ وَجْهَ ٱلنَّهَارِ وَٱكْفُرُوٓا۟ ءَاخِرَهُۥ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

و گفتند گروهی ازاهل کتاب[3] ایمان آریدبآنچه فرود آورده شده است بر مسلمانان اول روز وانکار کنید آخرآن روز تاشاید که مسلمانان بر گردند[4] (٧٢) .

---

(١) یعنی درمسائل منصوصه درتورات اختلاف کردید تاچه رسد بغیر منصوصه .

(٢) مترجم گوید حنیف آنرامی گفتند که استقبال کعبه کند وحج گذارد وختنه نمایدواز جنابت غسل کند حاصل آنکه نام کسی بُوَد که بشریعت ابراهیمی متدین باشد .

(٣) یعنی بایکدیگر .

(٤) یعنی درشك افتند .

وَلَا تُؤْمِنُوٓا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكُمْ قُلْ إِنَّ الْهُدَىٰ هُدَى اللَّهِ
أَنْ يُؤْتَىٰٓ أَحَدٌ مِثْلَ مَآ أُوتِيتُمْ أَوْ يُحَآجُّوكُمْ عِنْدَ
رَبِّكُمْ قُلْ إِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَآءُ
وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

ومنقاد مشوید مگر کسی را که پیروی دین شماکند بگو (یامحمد) هر آئینه هدایت، هدایت خدا است گفتند باور مکنید آنکه داده شود کسی مانند آنچه داده شده اید شما، یا گروهی الزام دهند شمارا نزد پروردگار شمانگونعمت بدست خدا ست می دهدآن را بهرکه خواهد و خدا فراخ نعمتِ داناست (۷۳).

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَآءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

مختص می گرداند به بخشائش خود هرکراخواهد و خدا صاحبِ فضلِ عظیم است (۷٤) .

وَمِنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِقِنْطَارٍ يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ
وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنْهُ بِدِينَارٍ لَا يُؤَدِّهِ إِلَيْكَ
إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَآئِمًا ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ
عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٥﴾

وازاهل کتاب کسی هست که اگر امین داری اورا بخزانه بازدهداو را بتو وازایشان کسی هست که اگر امین داری اورا بیك دینار بازندهد آنرابتو مگر تاوقتیکه باشی برسراوایستاده واین خیانت بسبب آنست که گفتند نیست برمادرحق ناخواندگان هیچ راه[1] ودروغ می گویند برخداوحال آنکه ایشان (این را) میدانند (۷۵) .

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقَىٰ فَإِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧٦﴾

آری هرکه وفاکند بعهدخود وپرهیزگاری کند پس هرآئینه خدا دوست میدارد پرهیزگاران را (۷٦) .

إِنَّ الَّذِينَ يَشْتَرُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَأَيْمَانِهِمْ ثَمَنًا قَلِيلًا
أُولٰٓئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ

هر آئینه کسانیکه می ستانند عوض پیمانی که باخدا بستند و عوض سوگندان خویش بهای اندك را آن گروه هیچ نصیب

---

(۱) یعنی مارابرمال عرب که هم دین مانیستندمؤاخذه نخواهد شد .

إليهم يوم القيامة ولا يزكيهم ولهم عذاب أليم ﴿٧٧﴾

نیست ایشان را درآخرت وسخن
نگویدباایشان خدا ونگاه نه کند بسوی
ایشان روزقیامت وپاك نه سازد ایشان را
وایشان راست عذاب درد دهنده (۷۷) .

وإن منهم لفريقا يلوون ألسنتهم بالكتاب لتحسبوه
من الكتاب وما هو من الكتاب ويقولون هو من عند
الله وما هو من عند الله ويقولون على الله الكذب
وهم يعلمون ﴿٧٨﴾

وهر آئینه ازاهل کتاب گروهی هستند که
می پیچند زبان خویش را به(خواندن)
کتاب تا گمان کنید که آن ازکتابست
ونیست آن ازکتاب[1] ومی گویند که این
ازنزد خدا ست ونیست آن ازنزد خدا
دروغ می گویند برخدا وحال آنکه
ایشان(این را) میدانند (۷۸) .

ما كان لبشر أن يؤتيه الله الكتاب والحكم والنبوة
ثم يقول للناس كونوا عبادا لي من دون الله ولكن
كونوا ربانيين بما كنتم تعلمون الكتاب وبما كنتم
تدرسون ﴿٧٩﴾

سزاوار نیست هیچ آدمی را که عطا کند
اوراخدا کتاب و علم و نبوت باز بگوید
به مردمان بندگان شوید مرا بدون خدا
ولیکن مثل این شخص می گوید که
باشید ربانی[2] بسبب آموزاندن کتاب
و خواندن آن (۷۹) .

ولا يأمركم أن تتخذوا الملائكة والنبيين
أربابا أيأمركم بالكفر بعد إذ أنتم مسلمون ﴿٨٠﴾

وسزاوار نیست که فرمایدشمارا که
پروردگار گیرید فرشتگان و پیغامبران را
آیا بکفر می‌فرماید شمارا بعد ازآنکه
مسلمان شده باشید (۸۰) .

وإذ أخذ الله ميثاق النبيين لما آتيتكم من كتاب
وحكمة ثم جاءكم رسول مصدق لما معكم
لتؤمنن به ولتنصرنه قال أأقررتم وأخذتم

وآنگاه که گرفت خدای تعالی پیمان
پیغامبران راکه آنچه دادم شمارا ازکتاب
وعلم بازبیاید به شما پیغامبری باور
کنندهٔ آنچه باشماست البته ایمان آرید باو

---

(۱) یعنی به تکلف ازخودچیزی نوشته درکتاب غلط ساخته می خوانند .

(۲) یعنی مرشد خلق شوید .

عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي ۖ قَالُوا أَقْرَرْنَا ۚ قَالَ فَاشْهَدُوا
وَأَنَا مَعَكُم مِّنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨١﴾

والبته یاری دهید اورا، فرمود خدا آیا اقرار کردید و گرفتید براین کار عهد مرا[۱] گفتند اقرار کردیم فرمود پس گواه باشید[۲] ومن باشما ازگواهانم (۸۱) .

فَمَن تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٨٢﴾

پس هرکه بر گردد بعد ازین پس آن گروه ایشانند بدکاران (۸۲) .

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَن فِي السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

آیااین کافران غیر دین خدا می‌طلبند و خدارا منقاد شده اند آنانکه درآسمان ها و زمین اند بخوشی یا نا خوشی وبسوی او گردانیده شوند (۸۳) .

قُلْ آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ عَلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ
وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِّنْهُمْ
وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿٨٤﴾

بگوایمان آوردیم بخدا وبآنچه فرودآورده شده است برماو بآنچه فرود آورده شده بود برابراهیم و اسمعیل و اسحق و یعقوب و نبیرگان وی و آنچه داده شد موسیٰ و عیسیٰ و پیغامبران را از پروردگار ایشان فرق نمی گذاریم میان هیچ یك از ایشان وماخدارا منقادیم (۸٤) .

وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ
وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٨٥﴾

وهرکه طلب کند غیر اسلام دینی دیگررا پس هرگزقبول کرده نخواهد شدازو واودر آخرت از زیان کاران است (۸۵) .

كَيْفَ يَهْدِي اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا
أَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

چگونه راه نماید خدا گروهی را که کافرشدند بعد از اسلام خود و بعد از اینکه گواهی دادند که پیغمبر برحق است وبعد ازآنکه آمدبایشان حجت، وخدا راه نمی‌نماید گروه ستم‌کاران را (۸٦) .

---

(۱) یعنی قبول کردید .

(۲) یعنی بریکدیگر .

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾

این گروه سزای ایشان آنست که باشد برایشان نفرین خدا و فرشتگان و مردمان همهٔ ایشان (٨٧) .

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٨٨﴾

جاویدان درآن لعنت، سبك کرده نه شود ازایشان عذاب ونه ایشان مهلت داده شوند (٨٨)

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾

الّاآنانکه توبه کردند بعد ازین ونیکوکاری نمودند پس هر آئینه خدا آمرزندهٔ مهربان است (٨٩) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ
تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ ﴿٩٠﴾

هر آئینه کسانیکه کافر شدند بعد از اسلام خویش باز زیادتی کردند درکفر هرگز . قبول کرده نشود توبه ایشان و آن گروه ایشانند گمراهان (٩٠) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ
مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ
أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩١﴾

هر آئینه آنانکه کافر شدند و کافر مردند هرگز قبول کرده نخواهد شدازهیچ یك ایشان مقدار پُری زمین از زر واگر چه عوض خود دهدآن را آن گروه ایشانراست عذاب درددهنده و نیست ایشان را هیچ یاری دهنده(٩١) .

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّىٰ تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ ۚ وَمَا تُنْفِقُوا
مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٩٢﴾

هرگزنیابید سیکوکاری را تاآنکه خرج کنید ازآنچه که دوست می دارید وهرچیز که خرج کنید پس بدرستیکه خدا بوی داناست (٩٢) .

كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حِلًّا لِبَنِي إِسْرَائِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ
إِسْرَائِيلُ عَلَىٰ نَفْسِهِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تُنَزَّلَ التَّوْرَاةُ ۗ قُلْ
فَأْتُوا بِالتَّوْرَاةِ فَاتْلُوهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾

همه طعام حلال بود بر بنی اسرائیل مگر آنچه حرام کرده بود یعقوب برخویشتن پیش ازآنکه تورات نازل کرده شود بگوبیارید تورات را پس بخوانیدآن را

اگر هستید راست گوی[1] (۹۳) .

فَمَنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ﴿٩٤﴾

پس هرکه دروغ بندد بر خدا بعد ازین پس آن گروه ایشانند ستم‌گاران (۹٤) .

قُلْ صَدَقَ اللّٰهُ فَاتَّبِعُوْا مِلَّةَ اِبْرٰهِيْمَ حَنِيْفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ﴿٩٥﴾

بگوراست گفت خدا پس پیروی کنید ملت ابراهیم را حنیفی کیش شده ونه بود ازمشرکان (۹۵) .

اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُّضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِيْ بِبَكَّةَ مُبٰرَكًا وَّهُدًى لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٦﴾

هر آئینه اول خانه ای که مقررکرده شدبرای مردمان آن ست که درمکه است برکت داده شده و هدایت مرمردمان را (۹٦) .

فِيْهِ اٰيٰتٌ بَيِّنٰتٌ مَّقَامُ اِبْرٰهِيْمَ وَمَنْ دَخَلَهٗ كَانَ اٰمِنًا وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبِيْلًا وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٩٧﴾

درآن خانه نشانه های روشن است ازآن جمله جای ایستادن ابراهیم[2] وهر که درآید آنجاایمن بود وحق خدا ست برمردمان حج خانه کعبه هرکه توانائی دارد رفتن بسوی آن ازجهت اسباب راه وهرکه کافرشود پس هر آئینه خدا بی نیاز است ازعالم ها (۹۷) .

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَكْفُرُوْنَ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَاللّٰهُ شَهِيْدٌ عَلٰى مَا تَعْمَلُوْنَ ﴿٩٨﴾

بگوای اهل کتاب چرا کافر می شوید بآیاتِ خدا وخدا حاضر است برآنچه می‌کنید (۹۸) .

قُلْ يٰٓاَهْلَ الْكِتٰبِ لِمَ تَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ تَبْغُوْنَهَا عِوَجًا وَّاَنْتُمْ شُهَدَآءُ وَمَا اللّٰهُ بِغَافِلٍ

بگوای اهل کتاب چرا بازمی دارید از راه خدا کسی را که ایمان آورد می طلبید

---

(۱) مترجم گوید یهود برحضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم طعن می کردند که شما دعوی ملت ابراهیم می کنید و آنچه درخاندان ابراهیم نمی خوردندمانند گوشت شتر وشیر آن میخورید حق تعالی جواب دادکه همه چیزحلال بود پیش ازنزول تورات الّا گوشت و شیرشتر و تحریم گوشت و شیر شتر ملتِ ابراهیم نیست خاصه بنی اسرائیل بود بسبب تحریم جدّ ایشان والله اعلم .

(۲) یعنی نقشی که درسنگ ظاهر شده .

عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٩﴾

برای آن راه کجی[1] وشماباخبراید و نیست خدا بی خبر ازآنچه می کنید (۹۹).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُطِيعُوا فَرِيقًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴿١٠٠﴾

ای مسلمانان اگر فرمان برید گروهی را از اهل کتاب کافر گردانند شمارا بعد ازاسلام شما (۱۰۰) .

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۗ وَمَن يَعْتَصِم بِاللَّهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿١٠١﴾

وچگونه کافر شوید وخوانده می شود برشما آیات خدا و درمیان شما هست پیغامبر خدا وهر که چنگ استوار کرد بخدا پس هر آئینه راه نموده شدبسوی راه راست (۱۰۱) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾

ای مسلمانان بترسید ازخداحق ترسیدن ازوی و نمیرید مگر مسلمان شده (۱۰۲).

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ۚ وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا ۗ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٣﴾

وچنگ زنید به ریسمان خدا[2] جمع آمده وپراگنده مشوید ویادکنید نعمت خدارا که برشماست چون بودید دشمن یکدیگر[3] پس الفت انداخت میان دلهای شما پس شُدید به نعمت خدا برادر بایکدیگر وبودید برکناره چاله ای ازآتش پس رهانید شماراازآن همچنین بیان می کند خدا برای شما نشانه های خودرا تاباشد که راه یابید[4] (۱۰۳) .

---

(۱) یعنی شبهات می آرید تا نزد مردمان ظاهر شود که کج است .

(۲) به دین خدا .

(۳) یعنی اوس و خزرج و عرب معدیه و یمنیه وعرب وعجم بایك دیگر دشمنی داشتند .

(٤) یعنی تفرق در اصول دین حرام است که جمعی معتزلی باشد و جمعی شیعه و علی هذاالقیاس .

وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٤﴾

وبایدکه باشد ازشما گروهی که بخوانند بسوی نیکی وبه فرمایند به کارپسندیده ومنع کنند از ناپسندیده و آن گروه ایشانند رستگاران[1] (١٠٤)

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

ومباشید مانند کسانیکه پراگنده شدند واختلاف بایکدیگر کردند بعد ازآنکه آمد بایشان حجت ها وآن گروه ایشان راست عذاب بزرگ[2] (١٠٥) .

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

آن روزکه سفید شودیك پاره رویها و سیاه گردديك پارۀ روی ها اماآنانکه سیاه گشت روی های ایشان بدیشان گفته شود آیا کافر شدیدبعداز اسلام خویش پس بچشید عذاب را بسبب کافرشدن خویش .(١٠٦)

وَأَمَّا الَّذِينَ ابْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فَفِي رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

واماآنانکه سفید شد روی های ایشان پس دررحمت خدا باشند ایشان درآنجا جاویدند (١٠٧) .

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

این آیاتِ خداست می خوانیم آن رابرتوبراستی ونمی خواهد خدا ستم کردن برمردمان (١٠٨) .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿١٠٩﴾

وخدا راست آنچه درآسمان هاست و آنچه در زمین است وبسوی خدا باز گردانیده می شود همۀ کارها (١٠٩) .

كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

هستیدشما بهترین امتی که بیرون آورده شد[3] برای مردمان می فرمائید بکار

---

(١) یعنی واجب بالکفایه است که جمعی بامرمعروف ونهی از منکر قیام نمایند .

(٢) یعنی مانند یهود و نصاریٰ مشوید که هفتاد وچند فرقه گشتند .

(٣) یعنی مقرر کرده شد .

وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ
وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

پسندیده ومنع می کنید از ناپسندیده وباور میدارید خدارا و اگر ایمان می‌آوردند اهل کتاب هر آئینه بهتر می‌بود ایشان را بعضی از ایشان مسلمانند و اکثرایشان بدکاراند (۱۱۰) .

لَنْ يَضُرُّوكُمْ إِلَّا أَذًى وَإِنْ يُقَاتِلُوكُمْ يُوَلُّوكُمُ
الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنْصَرُونَ ﴿١١١﴾

هرگززیان نه رسانند به شما مگراندك رنجی[1] واگر کارزار کنند باشماپشت بسوی شماکنند[2] بازنصرت داده نه شوند (۱۱۱) .

ضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ أَيْنَ مَا ثُقِفُوا إِلَّا بِحَبْلٍ مِنَ اللَّهِ
وَحَبْلٍ مِنَ النَّاسِ وَبَاءُوا بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضُرِبَتْ عَلَيْهِمُ
الْمَسْكَنَةُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَيَقْتُلُونَ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوْا
وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

زده شد برایشان خواری هرجاکه یافته شوند مگر بدست آویزی ازخدا ودست آویزی ازمردمان[3] وباز گشتند بخشمی ازخدا وزده شد برایشان ناداری، این بسبب آنست که کافرمی بودند بآیات خدا ومی کشتند پیغامبران رابناحق این بسبب گناه کردن ایشان ست و بسبب آنکه ازحدمی گذشتند (۱۱۲) .

لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ قَائِمَةٌ يَتْلُونَ
آيَاتِ اللَّهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴿١١٣﴾

برابر نیستند همه ازاهل کتاب گروهی هست ایستاده[4] می خوانند آیاتِ خدارا دراوقات شب وایشان سجده می کنند[5] . (۱۱۳)

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ

باورمیدارند خدارا وروزقیامت را و

---

(۱) یعنی بسبب زبان درازی .
(۲) یعنی بگریزند .
(۳) یعنی مگربعهدو ذمه .
(٤) یعنی راست کردار .
(٥) یعنی آنانکه از ایشان مسلمان شده مانند عبدالله بن سلام .

بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُسَارِعُونَ
فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَٰئِكَ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

می‌فرمایند بکار پسندیده ومنع می کنند ازناپسندیده و سبقت می کنند درنیکی ها وایشان از شائسته کارانند (۱۱٤) .

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَن يُكْفَرُوهُ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

وآنچه می‌کنند ازنیکی پس ناقدرشناسی کرده نه شود بایشان به نسبت آن عمل و خداداناست به پرهیز گاران (۱۱۵) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُم
مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

هر آئینه کسانیکه کافرشدند دفع نکنند ازایشان مالهای ایشان ونه فرزندانِ ایشان ازعذاب خداچیزی راوایشانند دوزخیان ایشان درآنجاجاویدند (۱۱٦) .

مَثَلُ مَا يُنفِقُونَ فِي هَٰذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا
صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَمَا
ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

مثالِ آنچه خرج می کنند درین زندگانی دنیا مانند مثالِ بادیست که درآن سرمای سخت است برسید زراعت گروهی راکه ستم کردند برخویشتن پس نابود ساخت آن را وستم نه کرد برایشان خدا و لیکن برخویشتن ستم می کردند[1] (۱۱۷) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةً مِّن دُونِكُمْ
لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُّوا مَا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضَاءُ
مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ
إِن كُنتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

ای مسلمانان دوست پنهان مگیرید غیراز خویش[2] کوتاهی نمی‌کنند درفتنه انگیزی میان شما دوست داشتند رنج شمارا هر آئینه ظاهر شد دشمنی ازدهان ایشان وآنچه پنهان کرده است سینه های ایشان سخت تراست هر آئینه بیان کردیم برای شمانشانه ها اگر دانا هستید (۱۱۸) .

هَا أَنتُمْ أُولَاءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلَا يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتَابِ

آگاه شوید شمای قوم که دوست میدارید ایشان را وایشان دوست

---

(۱) حاصل آنست که صدقات ایشان نابود می شود .

(۲) یعنی ازغیر مسلمانان .

كُلِّهٖ ۚ وَاِذَا لَقُوْكُمْ قَالُوْٓا اٰمَنَّا ۚ وَاِذَا خَلَوْا عَضُّوْا عَلَيْكُمُ الْاَنَامِلَ مِنَ الْغَيْظِ ۚ قُلْ مُوْتُوْا بِغَيْظِكُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿۱۱۹﴾

نمی‌دارند شمارا وایمان می آرید بهمه کتاب الهی وایشان چون ملاقات کنند باشما گویند ایمان آوردیم و چون تنها بشوند بگزند برشما انگشتان خودرا ازخشم بگو بمیرید بسبب خشم خویش هر آئینه خدا داناست بآنچه درسینه هاست (۱۱۹) .

اِنْ تَمْسَسْكُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ ۖ وَاِنْ تُصِبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَّفْرَحُوْا بِهَا ۚ وَاِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْـًٔا ۚ اِنَّ اللّٰهَ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطٌ ﴿۱۲۰﴾

اگر برسد به شمانعمتی ناخوش کندایشان را واگر برسدبه شما سختی خوشحال شوندبآن واگر شکیبائی کنید وپرهیزگاری نمائید هیچ زیان نه رساند بشما مکر ایشان هر آئینه خدا بآنچه می‌کنند در برگیرنده است[1] (۱۲۰) .

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِيْنَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ ۗ وَاللّٰهُ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿۱۲۱﴾

ویادکن آنگاه که پگاه بیرون آمدی ازمیان اهل خانه خود می نشاندی مسلمانان رادر جایگاهها برای جنگ وخداشنوای دانا است[2] (۱۲۱) .

اِذْ هَمَّتْ طَّآئِفَتٰنِ مِنْكُمْ اَنْ تَفْشَلَا ۙ وَاللّٰهُ وَلِيُّهُمَا ۗ وَعَلَى

آنگاه که خواستند دوفرقه ازشماکه بزدلی

---

(۱) درغزوهٔ احد اهل نفاق میل کردند باآنکه در شهر متحصن شوند و اصحاب خواستند که بیرون آمده جنگ کنند بعد ازآنکه هزیمت واقع شدمنا فقان این را محل طعن گرفتند ووقت جنگ حضرت پیغامبربربالای کوهی جماعتی را مقید ساختندکه ازین جانجنبند چون آثار فتح ظاهر شدن در گرفت آن جماعت دربی غنیمت افتادند وعصیان پیغمبر کردند بشومی این عصیان هزیمت برمسلمانان افتادوهمه فرار کردند الاماشاء الله خبر شهادت حضرت پیغامبر شائع شد منافقان قصد ارتداد کردند پس در جواب طعن منافقان وعتاب خلاف امر کنندگان وتشنیع بیوفایان حق سبحانه نازل کرد .

(۲) ویاد کن زمانی را که بامداد ازمیان خانوادهٔ خود بیرون رفتی و پایگا ههای جنگ را برای مسلمانان مهیا میکردی (مصحح) .

اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ۝

كنند وخدا كارساز ايشان بود وبرخدابايد كه توكل كنند مسلمانان[1] (۱۲۲) .

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ۝

وهر آئينه خدا فتح داد شمارا روزبدروشما خواربوديد پس به ترسيد ازخدا تابُوَد كه شكر گذاری كنيد (۱۲۳) .

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلٰثَةِ آلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُنْزَلِينَ ۝

چون می گفتی به مسلمانان آيا كفايت نه خواهد كرد شمارا كه امداد كند شمارا پروردگار تان به سه هزار كَس از فرشتگان فرود آورده شده (۱۲٤) .

بَلٰٓى إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِّنْ فَوْرِهِمْ هٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلٰفٍ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ ۝

بلی اگر صبر كنيد وپرهيزگاری نمائيدو بيايند كافران بسوی شمااين جوش خودامداد كند شمارا پروردگار شما به پنج هزار كَس ازفرشتگان نشان مندكرده (۱۲٥) .

وَمَا جَعَلَهُ اللهُ إِلَّا بُشْرٰى لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهٖ ۗ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ۝

ونه ساخت خدای تعالی اين مدد را مگر برای مژده دادن شماوبرای آنكه آرام گيرد دلهای شماباآن ونيست فتح مگر ازنزد خدا غالب استواركار (۱۲٦) .

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَآئِبِينَ ۝

چنين كردتاهلاك كند طائفه ای را از كافران يا مغلوب سازد ايشان را پس باز گردند به مراد نارسيده (۱۲۷) .

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظٰلِمُونَ ۝

نيست تراازين كار چيزی يا بمهربانی توبه ايشان را می پذيرد يا غالب كندايشان را زيرا كه ايشان ستمگارند (۱۲۸) .

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ يَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ

و خدا راست آنچه درآسمان هاست و

(۱) يعنی بنی سلمه و بنی حارثه كه خيال فرار بخاطر ايشان گذشته بودباز خدای تعالی ايشان رااز جبن محفوظ داشت .

وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

آنچه درزمین است می آمرزد هرکرا خواهدو عذاب می دهد هرکراخواهد وخداآمر زندهٔ مهربان است (١٢٩) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا
مُّضَاعَفَةً ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾

ای مومنان مخوریدسودرا چندبرابر توبرتو وبترسید ازخداتاباشدکه رستگار شوید (١٣٠) .

وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

وپناه گیریدازآن آتش که آماده کرده شده است برای کافران (١٣١) .

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

وفرمان برید خدارا وپیغامبرراتاباشد که برشما مهربانی کرده شود (١٣٢) .

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَاوَاتُ
وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

وشتاب کنید بسوی آمرزش ازپروردگار خویش و بسوی بهشتی که پهنائی آن مانند آسمان ها و زمین است آماده کرده شده است برای پرهیز گاران (١٣٣) .

الَّذِينَ يُنفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ
وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾

آنانکه خرج می کنند درآسائش و سختی وفروخورند گان خشم وعفوکنند گان تقصیر ازمردمان وخدادوست می داردنیکوکاران را (١٣٤) .

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ
فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَن يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ
وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾

وآنانکه چون کارزشت کنند یا ستم کنند برخود یادکنند خدارا پس آمرزش خواهند برای گناهان خود وکیست که بیامرزد گناهان را مگرخدا وبه آنچه کردند دانسته اصرار نورزیدند (١٣٥) .

أُولَٰئِكَ جَزَاؤُهُم مَّغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي
مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿١٣٦﴾

آن گروه پاداش ایشان آمرزش است ازپروردگار ایشان وبوستانهائی که می رود زیرآن جویها جاویدند درآن جا ونیك است اجر اطاعت کنند گان (١٣٦) .

قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُمْ سُنَنٌ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ

هر آئینه گذشته است پیش ازشما واقعه های آنانی که پیش از شمابودند، پس

فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٧﴾	سیر کنید درزمین وبنگرید که چگونه بودآخرکار تکذیب کنند گان (۱۳۷) .
هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٨﴾	این پیامی است برای مردمان وهدایتی و پندی برای پرهیزگاران (۱۳۸).
وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾	وسست مشوید واندوهناك مباشید وشمائید غالب اگر مسلمان هستید (۱۳۹).
إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِّثْلُهُ ۚ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ شُهَدَاءَ ۗ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٠﴾	اگربرسد شمارا زخمی پس رسیده است جماعت کافران را زخمی مانند آن[1] واین حادثه ها که می گردانیم آن را درمیان مردمان برای فوائد بسیاروتا متمیز سازد خدامومنان را وشهید گرداند بعضی را ازشما و خدا دوست نمی داردستمگاران را (۱٤۰) .
وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ ﴿١٤١﴾	وتاکه سره و خالص کندخدا مسلمانان را[2] ونابودسازد کافران را (۱٤۱) .
أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٢﴾	آیا گمان کردید که درآئید به بهشت وهنوز متمیزنه ساخته است خدا مجاهدان را ازشما و پیش ازآنکه متمیزسازد صابران را (۱٤۲)
وَلَقَدْ كُنتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِن قَبْلِ أَن تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنتُمْ تَنظُرُونَ ﴿١٤٣﴾	وهر آئینه شما آرزومی کردید مرگ را[3] پیش ازآنکه ملاقات آن کنید پس دیدید آن را و (درحالیکه) شمامی نگریستید (۱٤۳).
وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ ۚ	ونیست محمد مگر پیغمبر هر آئینه گذشته

(۱) یعنی دربدر .
(۲) یعنی ذنوب ایشان رامحوکند .
(۳) یعنی شهادت را .

أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ ۚ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا ۗ وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

اند پیش ازوی پیغامبران آیاا گر بمیرد یاکشته شود برمی‌گردید برپاشنه های خود[1]؟ وهرکه برگردد برپاشنه های خود پس هیچ زیان نه رساند خدارا وخداثواب خواهد دادشکر گذاران را (١٤٤) .

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَن تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُّؤَجَّلًا ۗ وَمَن يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَن يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا ۚ وَسَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ ﴿١٤٥﴾

ونیست هیچ شخصی را که بمیرد الاباراده خدا نوشته شده است مقید بقیدوقت وهرکه خواهد جزای دنیا بدهیمش ازثواب دنیا وهرکه خواهد جزای آخرت بدهیمش ازثواب آخرت وبزودی جزای نیك خواهیم دادسپاسگذاران را (١٤٥) .

وَكَأَيِّن مِّن نَّبِيٍّ قَاتَلَ مَعَهُ رِبِّيُّونَ كَثِيرٌ فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا وَمَا اسْتَكَانُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ ﴿١٤٦﴾

وبساپیغامبر که قتال کردند باکفار همراه اوخدا پرستان بسیار، پس سستی نه کردندبسبب مصیبتی که ایشانرا رسید درراه خدا و ناتوانی نه کردند وبیچارگی نه نمودند وخدادوست می داردصابران را (١٤٦) .

وَمَا كَانَ قَوْلَهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿١٤٧﴾

ونبود سخن این خداپرستان بجز آنکه گفتند ای پروردگار مابیآمرز مارا گناهانِ مارااوازحد گذشتن ما درکارخود واستوار کن پاهای مارا ونصرت ده مارا برقوم کافران (١٤٧) .

فَآتَاهُمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤٨﴾

پس عطاکرد خداایشان را جزای نیك دردنیا وجزای نیك در آخرت وخدا دوست می داردنیکوکاران را (١٤٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا

ای مومنان اگرفرمان برداری کافران کنید

---

(١) یعنی مرتد شوید .

يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰٓ أَعْقَابِكُمْ فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

باز گردانند شمارا برپاشنه های شما پس باز گردیدزیان کارشده (۱٤۹) .

بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ ۖ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

بلکه خدا یاری دهندهٔ شمااست واو بهترین یاری دهندگان است (۱۵۰) .

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَآ أَشْرَكُوا
بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا ۖ وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ ۚ وَ
بِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

خواهیم انداخت دردل کافران بزدلی بسبب آنکه شریك مقررساختند باخداچیزی را که هیچ حجت فرونه آورده است خدا برای او وجای ایشان دوزخ است واو بد اقامت‌گاه است ستمگاران را (۱۵۱) .

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُم بِإِذْنِهِ ۖ
حَتَّىٰٓ إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُم
مِّن بَعْدِ مَآ أَرَاكُم مَّا تُحِبُّونَ ۚ مِنكُم مَّن يُرِيدُ
الدُّنْيَا وَمِنكُم مَّن يُرِيدُ الْآخِرَةَ ۚ ثُمَّ صَرَفَكُمْ
عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ ۖ وَلَقَدْ عَفَا عَنكُمْ ۗ وَاللَّهُ
ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾

وهر آئینه راست کردخدا درحق شما وعده خودرا چون می کشتید کافران را بحکم خدا تاوقتیکه بزدلی کردید و نزاع کردید درکارخویش ونافرمانی کردید بعدازآنکه عطا نمود به شما آنچه می خواستید ازشماکسی بود که می خواست دنیارا وازشما کسی بودکه می خواست آخرت را آنگاه باز گردانید شمارا از ایشان[1] تاامتحان کند شمارا وهرآئینه درگزرانید ازشما وخدا صاحب رحمت است برمومنان (۱۵۲) .

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَىٰٓ أَحَدٍ وَالرَّسُولُ
يَدْعُوكُمْ فِيٓ أُخْرَاكُمْ فَأَثَابَكُمْ غَمًّا بِغَمٍّ لِّكَيْلَا
تَحْزَنُوا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا مَآ أَصَابَكُمْ ۗ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٣﴾

آنگاه که دورمی رفتید درگریختن ومتوجه نمی شدید برهیچ کس وپیغامبر می خواندشمارا درجماعت که پس پشت شمابود پس جزا داد شمارابااندوهی بالای اندوهی این پندادن برای آنست تااندوهناك نشوید برآنچه ازدست

---

(۱) یعنی فرار کردید .

شمارفت ونه برآنچه رسید بشماو خدا باخبراست بآنچه می کنید (١٥٣) .

ثُمَّ أَنزَلَ عَلَيْكُم مِّن بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَىٰ طَائِفَةً
مِّنكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنفُسُهُمْ يَظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ
ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَل لَّنَا مِنَ الْأَمْرِ مِن شَيْءٍ قُلْ إِنَّ
الْأَمْرَ كُلَّهُ لِلَّهِ يُخْفُونَ فِي أَنفُسِهِم مَّا لَا يُبْدُونَ لَكَ يَقُولُونَ
لَوْ كَانَ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَّا قُتِلْنَا هَاهُنَا قُل لَّوْ كُنتُمْ فِي بُيُوتِكُمْ
لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَىٰ مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ
اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٤﴾

بازفرودآورد برشما پس ازاندوه ایمنی که پینکی بودمی‌پوشید گروهی را ازشما وگروهی دیگر بودند که اندوهناك ساخته بودایشان را فکر خویشتن گمان می کردند بخدا گمان باطل چون گمان اهل جاهلیه (یعنی اهل کفر) می گفتند آیاهست مارا ازاین کارهیچ چیزی[1] بگوبدرستیکه همه کار خداراست پنهان می دارند در دل خویشتن آنچه آشکار نمی کنند برای تو می گویند اگر بودی مارااازین کار چیزی کشته نمی شدیم درین جا بگو اگر می بودید درخانه های خویش هر آئینه بیرون می آمدند کسانیکه مقدرشده است برایشان کشته شدن بسوی کشتن گاه خویش[2] وتابازماید خداآنچه درسینه شما است وتاکه سره وخالص کند آنچه دردلهای شمااست وخدا دانااست بآنچه درسینه هااست (١٥٤) .

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا اسْتَزَلَّهُمُ
الشَّيْطَانُ بِبَعْضِ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

هر آئینه کسانیکه رو گردانیدند ازشما روزی که بهم آمدند دوجماعت[3] جزاین نیست که لغزانیدایشان را شیطان بشومی بعض آنچه کردند وهر آئینه عفوکرد خدا

---

(١) یعنی درین کارما را اختیارنیست و به تدبیر ماکارنمی کنند .

(٢) واین کاربرای آن کرده شدکه درعلم الهی مقدربود .

(٣) یعنی کافران و مسلمانان .

ازایشان هر آئینه خدا آمرزندهٔ بُردباراست . (١٥٥)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًّى لَّوْ كَانُوا عِندَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ ۗ وَاللَّهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ ۗ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٦﴾

ای مومنان مباشید مانند آنانکه کافر شدند و گفتند درحق برادران خویش وقتیکه سفر کنند درزمین یاباشند بجهاد بیرون آمده[1] اگر می‌بودند ایشان نزد ما نمی‌مردند وکشته نمی‌شدند تا گرداندخدا این سخن را حسرتی دردل های ایشان وخدازنده می کندو می‌میراندوخدا بآنچه می کنید بینااست (١٥٦) .

وَلَئِن قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٧﴾

وا گر کشته شدید درراه خدا یامُردید هر آئینه آمرزشی ازخدا وبخشایشی بهتراست ازآنچه جمع می کنند(١٥٧) .

وَلَئِن مُّتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٨﴾

و اگرمُردید یاکشته شدید البته بسوی خدا برانگیخته خواهید شد (١٥٨) .

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ لِنتَ لَهُمْ ۖ وَلَوْ كُنتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ ۖ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ ۖ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٥٩﴾

پس به سبب مهربانی از خدا نرم شدی برای ایشان وا گرمی بودی درشت خوسخت دل پرا گنده می شدند ازدوروبر تو پس در گذرازایشان وآمرزش خواه برای ایشان و مشورت کن بایشان درین کار پس آنگاه که قصد محکم کردی پس اعتماد کن برخدا هر آئینه خدا دوست می دارد توکل کنند گان را (١٥٩) .

إِن يَنصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ ۖ وَإِن يَخْذُلْكُمْ فَمَن ذَا الَّذِي يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ ۗ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦٠﴾

اگر نصرت دهدشمارا خدا هیچکس غالب نیست برشماواگربغیر نصرت وا گذارد شمارا پس کیست که نصرت دهدشمارا بعدازوی وبرخدا باید که

---

(١) یعنی چون بمیرند درین حالت .

توکل کنند مسلمانان (۱٦۰) .

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَغُلَّ وَمَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِمَا غَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

و هرگزخیانت نبی رانشاید وهرکه خیانت کند خواهد آورد آن چیزرا که خیانت کرده است بروز قیامت[1] پس تمام داده شود هر شخصی راجزای آنچه کرده است وایشان ستم کرده نشوند[2] (۱٦۱).

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦٢﴾

آیاکسیکه درپی خوشنودی خدا ست باشد مانند کسی که بازگشت بخشم خدا وجای اودوزخ است وبدجائی است (۱٦۲) .

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٣﴾

ایشان دارای مراتب اند نزد خدا وخدا بیناست بآنچه می کنند (۱٦۳) .

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

هر آئینه نعمت فراوان داد خدا برمومنان آنگاه که فرستاد درمیان ایشان پیغمبری ازقوم ایشان می خواند برایشان آیات خدا وپاك سازد ایشان راومی آموزد ایشان را کتاب و علم وهر آئینه بودند پیش ازین در گمراهی آشکار (۱٦٤) .

أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

آیاچون رسید به شمامصیبتی که بدست آورده بودید دوچند ازآن گفتید ازکجا آمداین مصیبت بگوکه آن ازنزد نفوس شماست هر آئینه خدا برهمه چیز تواناست (۱٦۵) .

---

(۱) یعنی برسر برداشته .

(۲) مترجم گوید چون حضرت صلی الله علیه وسلم متصرف بودند در غنیمت این آیت نازل شدتا کسی گمان خیانت نه کند .

وَمَآ أَصَابَكُمۡ يَوۡمَ ٱلۡتَقَى ٱلۡجَمۡعَانِ فَبِإِذۡنِ ٱللَّهِ وَلِيَعۡلَمَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ١٦٦

و آنچه رسید به شما روزیکه بهم آمدنددو گروه پس باراده خدا بود وتامتمیزسازد مومنان را (١٦٦) .

وَلِيَعۡلَمَ ٱلَّذِينَ نَافَقُواْۚ وَقِيلَ لَهُمۡ تَعَالَوۡاْ قَاتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ أَوِ ٱدۡفَعُواْۖ قَالُواْ لَوۡ نَعۡلَمُ قِتَالٗا لَّٱتَّبَعۡنَاكُمۡۗ هُمۡ لِلۡكُفۡرِ يَوۡمَئِذٍ أَقۡرَبُ مِنۡهُمۡ لِلۡإِيمَانِۚ يَقُولُونَ بِأَفۡوَاهِهِم مَّا لَيۡسَ فِي قُلُوبِهِمۡۚ وَٱللَّهُ أَعۡلَمُ بِمَا يَكۡتُمُونَ ١٦٧

وتامتمیز سازدآنان را که منافق شدند و گفته شدایشان را بیائید بجنگید در راه خدا یادفع کنید کافران را[1] گفتند اگرمی دانستیم جنگ کردن[2] هر آئینه پیروی شما می کردیم این گروه بسوی کفرآن روز نزدیك تر بودند نسبت به ایشان بجانب ایمان می گویند بدهان های خویش آنچه نیست دردل های ایشان وخدا داناتراست بآنچه می پوشند (١٦٧) .

ٱلَّذِينَ قَالُواْ لِإِخۡوَانِهِمۡ وَقَعَدُواْ لَوۡ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُواْۗ قُلۡ فَٱدۡرَءُواْ عَنۡ أَنفُسِكُمُ ٱلۡمَوۡتَ إِن كُنتُمۡ صَادِقِينَ ١٦٨

آنانکه خود ازجنگ بازنشسته گفتند درحق برادران خویش که اگر فرمان مامی بردند کشته نمی شدند بگودفع کنید ازخویشتن مرگ را اگر هستیدراست گو (١٦٨) .

وَلَا تَحۡسَبَنَّ ٱلَّذِينَ قُتِلُواْ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ أَمۡوَاتَۢاۚ بَلۡ أَحۡيَآءٌ عِندَ رَبِّهِمۡ يُرۡزَقُونَ ١٦٩

ومرده گمان مکن کسانی را که کشته شدند درراه خدا بلکه زنده اند نزد پروردگار خویش روزی داده می‌شوند (١٦٩) .

فَرِحِينَ بِمَآ ءَاتَاهُمُ ٱللَّهُ مِن فَضۡلِهِۦ وَيَسۡتَبۡشِرُونَ بِٱلَّذِينَ لَمۡ يَلۡحَقُواْ بِهِم مِّنۡ خَلۡفِهِمۡ أَلَّا خَوۡفٌ عَلَيۡهِمۡ وَلَا هُمۡ يَحۡزَنُونَ ١٧٠

شادان بآنچه عطا کرده است خدا ایشان را از فضل خود و خوش وقت می شوند به آنانکه بایشان نه پیوسته اند ازپس ایشان به سبب آنکه هیچ ترس نیست برایشان ونه ایشان اندوهناك شوند (١٧٠).

---

(١) یعنی ازبلادخویش .

(٢) یعنی مصلحت می دانستیم .

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧١﴾

خوش وقت می شوند به نعمت خدا وفضل او وبآنکه خدا ضائع نمی کند مزد مومنان را[1] (١٧١) .

الَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِلَّهِ وَالرَّسُولِ مِن بَعْدِ مَا أَصَابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٢﴾

کسانیکه قبول کردند حکم خدا ورسول را بعد ازآنکه رسیده بود بایشان زخم، برای کسانی ازین جماعت که نیکوکاری وتقوی کرده اند مزدبزرگ است (١٧٢) .

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

آنانکه گفتند بایشان مردمان (که کافران) لشکر جمع کرده اند برای شما پس به ترسید ازآن لشکر هاپس زیاده کرد این سخن ایمان ایشان را و گفتند بس است مارا خدا و نیك کارگزار است (١٧٣) .

فَانقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

پس باز گشتند این مسلمانان به نعمتی از خداو فضل او و نه رسید بایشان هیچ آسیبی وپیروی حوشنودی خدا کردند وخدا صاحبِ فضلِ بزرگ است (١٧٤) .

إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

جزاین نیست که این خبردهنده شیطانست می ترساند دوستان حودرا[2] پس شما مترسید ازکافران وبه ترسید ازمن ا گر

---

(١) مترجم گوید در احد مسلمانان و کفار باهم عهد بستند که وعده گاه قتال میان ایشان سال آینده سوق بدرباشد چون موسم سوق بدررسید کفار شخصی را فرستادند جمعیت ایشان بیان کرده مسلمانان را درحیزتوقف اندازد باوجود آن جماعتی از مسلمانان همراه آنحضرت برآمدند وبدر رسیدند ودر تجارت سودها یافتند وهیچ یك ازکفار مزاحم ایشان نشد و این غزوه را بدر صغری میگویند خدا درمدح ایشان می فرماید .

(٢) یعنی ضعیف اسلام را .

مومن هستید (١٧٥) .

ولا يحزنك الذين يسارعون في الكفر إنهم لن يضروا الله شيئا
يريد الله ألا يجعل لهم حظا في الآخرة ولهم عذاب عظيم ١٧٦

واندوهگین نه کنند ترا (یامحمد) آنانکه می شتابند در نصرت کفر هر آئینه ایشان هیچ زیان نه رسانند خدارا[1] می خواهد خدا که نه دهد ایشان راهیچ بهره در آخرت وایشان راست عذاب بزرگ (١٧٦) .

إن الذين اشتروا الكفر بالإيمان لن يضروا الله شيئا ولهم
عذاب أليم ١٧٧

هر آئینه آنانکه خریدند[2] کفررا عوض ایمان هیچ زیان نه رسانند خدارا وایشان راست عذاب درد دهنده (١٧٧) .

ولا يحسبن الذين كفروا أنما نملي لهم خير لأنفسهم
إنما نملي لهم ليزدادوا إثما ولهم عذاب مهين ١٧٨

و گمان نه کنند کافران که مهلت دادن مابایشان را بهتر است درحق ایشان جزاین نیست که مهلت می دهیم ایشان را تازیاده شوند در گناهگاری وایشان راست عذاب خوار کننده (١٧٨) .

ما كان الله ليذر المؤمنين على ما أنتم عليه حتى يميز
الخبيث من الطيب وما كان الله ليطلعكم على الغيب
ولكن الله يجتبي من رسله من يشاء فآمنوا بالله
ورسله وإن تؤمنوا وتتقوا فلكم أجر عظيم ١٧٩

هرگز نه گذاردخدا مسلمانان را برآن حال که شماهستید برآن تاآنکه جداکند ناپاك را ازپاك وهرگز مطلع نه کند خداشمارا برغیب ولیکن خدا برمی گزیند ازپیغامبران خود هرکرا خواهد پس ایمان آریدبه خدا و پیغامبران او واگر ایمان آرید و پرهیزگاری کنید شمارا باشد مزدبزرگ (١٧٩) .

ولا يحسبن الذين يبخلون بما آتاهم الله من
فضله هو خيرا لهم بل هو شر لهم سيطوقون

وبایدکه گمان نکنند آنانکه بخل می کنند بآنچه عطاکرده است خدا ایشان را ازفضل خود این بخل را بهتر برای

---

(١) یعنی دین اورا .
(٢) یعنی اختیار کردند .

مَا بَخِلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَلِلّٰهِ مِيرَاثُ السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨٠﴾

خویش بلکه اویدست برای ایشان نزدیک است که برشکل طوق پوشانیده شود ایشان را آنچه بخل کرده اند بآن روز قیامت[۱] وخداراست میراث اهلِ آسمانها و زمین وخدا بآنچه می کنید داناست (۱۸۰).

لَقَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ
أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ
وَنَقُولُ ذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨١﴾

هر آئینه شنید خدا سخن آنانکه گفتند که خدا فقیراست وما توانگریم[۲] خواهیم نوشت آنچه گفتند وبنویسیم کشتن ایشان پیغمبران را بناحق وبگوئیم بچشید عذاب سوزنده را (۱۸۱).

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ
بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿١٨٢﴾

این عذاب بسبب عملی است که پیش فرستاده است دست های شماوبسبب آست که خدا ستم کننده نیست بر بندگان (۱۸۲).

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللّٰهَ عَهِدَ إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ لِرَسُولٍ
حَتّٰى يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رُسُلٌ
مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿١٨٣﴾

آنانکه گفتند که خدا حکم فرستاده است بسوی ماکه ایمان نیاریم به هیچ پیغامبر تاآنکه بیارد مارا قربانی که بخورد اورا آتش[۳] بگوآوردند نزدِ شماپیغامبران پیش ازمن معجزه ها وآن رانیز که شما گفتید پس چرا کشتید ایشان را اگر هستید راست گو (۱۸۳).

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقَدْ كُذِّبَ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ جَاءُو

پس اگر بدروغ نسبت کردند تراپس بدروغ نسبت کرده شدند پیغامبران

---

(۱) یعنی آن مال را بصورت مارکرده درگردن ایشان اندازند.

(۲) یعنی چون یهود شنیدنداقرضوالله گفتند ماغنی ایم و خدافقیر است والله اعلم.

(۳) یعنی گوسفندی که ازغیب آتش اورا بردارد.

بِالْبَيِّنٰتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ۝

پیش ازتو آوردند حجت هارا وصحیفه هارا وکتاب روشن را (١٨٤) .

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ۗ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُوْرَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ ۗ وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَآ إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُوْرِ ۝

هر نفسی چشندهٔ موت است وجزاین نیست که تمام داده خواهید شدمزد خویش را روز قیامت پس هرکه دورداشته شد ازدوزخ و درآورده شدبه بهشت پس هر آئینه بمراد رسید ونیست زندگانی دنیا مگر بهره فریبنده (١٨٥) .

لَتُبْلَوُنَّ فِيْٓ أَمْوٰلِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ۗ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِيْنَ أُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِيْنَ أَشْرَكُوْٓا أَذًى كَثِيْرًا ۗ وَإِنْ تَصْبِرُوْا وَتَتَّقُوْا فَإِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُوْرِ ۝

البته آزمائش خواهید کرده شود شمارا درمالهایتان وجانهایتان و خواهید شنید از آنانکه کتاب داده شده اند پیش ازشما وازمشرکان سرزنش بسیار واگر صبر کنید وپرهیزگاری نمائید هر آئینه این خصلت ازکارهای مقصود است (١٨٦) .

وَإِذْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ الَّذِيْنَ أُوْتُوا الْكِتٰبَ لَتُبَيِّنُنَّهٗ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُوْنَهٗ فَنَبَذُوْهُ وَرَآءَ ظُهُوْرِهِمْ وَاشْتَرَوْا بِهٖ ثَمَنًا قَلِيْلًا ۗ فَبِئْسَ مَا يَشْتَرُوْنَ ۝

ویادکن چون گرفت خدا عهد اهل کتاب را که البته بیان کنید کتاب را برای مردمان ونه پوشید آن را پس بانداختند آن عهد را پس پشت خویش وگرفتند عوض وی بهای اندك پس بدچیزی است که می‌ستانند (١٨٧) .

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِيْنَ يَفْرَحُوْنَ بِمَآ أَتَوْا وَّيُحِبُّوْنَ أَنْ يُّحْمَدُوْا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوْا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازَةٍ مِّنَ الْعَذَابِ ۚ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيْمٌ ۝

هرگز مپندار کسانی را که شادمان می شوند بآنچه کردندو دوست میدارند که ستوده شوند بآنچه نه کرده اند هرگز مپندار ایشان را نجات یافته ازعذاب وایشان راست عذاب درد دهنده (١٨٨) .

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

وخداراست پادشاهي آسمان ها و زمين وخدا برهمه چیز تواناست (١٨٩) .

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ الَّيْلِ
وَالنَّهَارِ لَآيٰتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٩٠﴾

هرآئینه درآفرینش آسمان هاو زمین و آمدوشد شب و روز نشانه هاست خداوندانِ خرد را (١٩٠) .

الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللّٰهَ قِيٰمًا وَقُعُودًا وَعَلٰى جُنُوبِهِمْ
وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ رَبَّنَا مَا
خَلَقْتَ هٰذَا بَاطِلًا ۚ سُبْحٰنَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿١٩١﴾

آنانکه یادمی کنند خدارا ایستاده ونشسته و بر پهلوی خویش خفته وتأمل می کنند درآفرینش آسمان ها و زمین می گویند ای پروردگار ما نیافریده ای این را باطل[1] پاکیست ترا پس نگاه دار مارا از عذاب آتش (١٩١) .

رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ ۖ وَمَا لِلظّٰلِمِينَ
مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٩٢﴾

ای پروردگار ماهرآئینه توهر کرا در آری به دوزخ به تحقیق رسوا کردی اورا ونیست ستم‌گاران را هیچ یاری دهنده (١٩٢) .

رَبَّنَا إِنَّنَا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُّنَادِي لِلْإِيمَانِ
أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا ۚ رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّاٰتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾

ای پروردگار ماهر آئینه شنیدیم ندا کننده را بآواز بلند میخواند بسوی ایمان که ایمان آرید به پروردگار خویش پس ایمان آوردیم ای پروردگار ماپس بیامرز گناهان مارا ودورکن ازما بدیهای مارا وبمیران مارا بانیکوکاران (١٩٣) .

رَبَّنَا وَآتِنَا مَا وَعَدْتَّنَا عَلٰى رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ
إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴿١٩٤﴾

ای پروردگارماوبده مارا آنچه وعده کرده ای به ما بزبان رسولان خود ورسوا مکن مارا روز قیامت هر آئینه توخلاف وعده نمی کنی (١٩٤) .

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أُضِيعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِّنْكُمْ مِّنْ
ذَكَرٍ أَوْ أُنْثٰى ۚ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ ۚ فَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُوذُوا فِي سَبِيلِي وَقٰتَلُوا وَقُتِلُوا

پس قبول کرد دعای ایشان را پروردگار ایشان بآنکه من ضائع نمی سازم عمل هیچ عمل کننده را ازشمااز مردیازن بعضی شما ازجنس بعض است پس

---

(١) یعنی بغیرتدبیر بلیغ والله اعلم .

لَأُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ
عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٥﴾

آنانکه هجرت کردند وبیرون کرده شدند ازخانه های خویش ورنجانیده شدند در راه من وجنگ کردند وکشته شدند البته دورکنم ازایشان گناهان ایشان را والبته درآرم ایشان را درباغ هائی که میرود زیر آن جوی ها پاداشی ازنزد خدا وخدا نزد اوست پاداش نیك (١٩٥) .

لَا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ ﴿١٩٦﴾

بایدکه نه فریبد ترا آمدوشد کافران درشهر ها (١٩٦) .

مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٩٧﴾

این بهره مندی اندك است بعد ازآن جای ایشان دوزخ باشد وری بدجائی است (١٩٧) .

لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا نُزُلًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ۗ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ
خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

لیکن آنانکه ترسیدند از پروردگار خود ایشان راست بوستان ها میرودزیر آن جوی ها جاویدان درآنجا مهمانی از نزد خدا و آنچه نزد خدا ست بهتر است نیکوکاران را (١٩٨)

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَاشِعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْتَرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
ثَمَنًا قَلِيلًا ۗ أُولَٰئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

وهر آئینه ازاهل کتاب کسانی اندکه ایمان می آرند بخدا وبآنچه فرودآورده شدبسوی شما و بآنچه فرود آورده شدبسوی ایشان فروتنی کنندگان برای خدا نمی ستانند عوض آیتهای خدابهای اندك آن گروه ایشان راست مزد ایشان نزد پروردگار ایشان هر آئینه خدا زود حساب گیرنده است (١٩٩) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا وَرَابِطُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٢٠٠﴾

ای مومنان صبر کنید ومحنت کشید وبرای جهاد آماده باشید و بترسیداز خدا باشد که رستگار شوید (٢٠٠) .

سوره نساء مدنی است وآن یك صد وهفتاد وهفت آیت و بیست وچهار رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ
وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا
وَنِسَاءً ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ ۚ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ١

ای مردمان به ترسید ازآن پروردگار خویش که بیافرید شمارا ازیك کس و آفریدازآن یك کس زن اورا ومنتشر ساخت ازین دوکس مردمانِ بسیار و زنان بیشمار و بترسید ازآن خدا که ازیکدیگر به نام اوسوال می کنید و بترسید ازقطع خویشاوندی هر آئینه خدا هست نگاهبان برشما (١) .

وَآتُوا الْيَتَامَىٰ أَمْوَالَهُمْ ۖ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْخَبِيثَ بِالطَّيِّبِ ۖ
وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَىٰ أَمْوَالِكُمْ ۚ إِنَّهُ كَانَ
حُوبًا كَبِيرًا ٢

و بدهید به یتیمان اموال ایشان را وبدل نکنید ناپاك را به پاکیزه ومخورید اموال ایشان را بهم آورده باموال خویش هر آئینه این گناهی بزرگ ست[1] (٢) .

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا
مَا طَابَ لَكُم مِّنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَاثَ
وَرُبَاعَ ۖ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً
أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ۚ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا ٣

و اگر ترسیدید که عدل نتوانید کرد درحق دخترانِ یتیمه پس نکاح کنید آنچه خوش آید شمارا ازسائر زنان دودو، وسه سه، و چهار چهار، پس اگر دانیدکه درین صورت نیز عدل نتوانید کرد پس نکاح کنید یك زن رایاسریه گیرید آنراکه مالك اوشد دستهای شما این نزدیك تراست بآنکه جورنکنید (٣) .

وَآتُوا النِّسَاءَ صَدُقَاتِهِنَّ نِحْلَةً ۚ فَإِن طِبْنَ لَكُمْ

وبدهید زنان را مهرایشان بخوشدلی و

(١) درجاهلیت اولیای دختران یتیمان مانند (پسران عمو) ایشان را بنکاح خود درمی‌آوردند وایفای حقوق نکاح نمی کردند خدای تعالی آیت فرستاد .

عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِيٓـًٔا مَّرِيٓـًٔا ﴿٤﴾

اگر زنان در گذرندبخوشدلی برای شما از بعضی از آن مهر پس بخورید آن راساز گار وخوشگوار (٤) .

وَلَا تُؤْتُوا السُّفَهَآءَ أَمْوَالَكُمُ الَّتِي جَعَلَ اللّٰهُ لَكُمْ قِيٰمًا وَّارْزُقُوهُمْ فِيهَا وَاكْسُوهُمْ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَّعْرُوفًا ﴿٥﴾

ومدهید بی خردان را اموال خود که کرده است خدا آن را سبب استقامت معیشت برای شماوبخورانید وبه پوشانید ایشان را ازآن اموال وبگوئید بایشان سخن نیکو[1] (٥) .

وَابْتَلُوا الْيَتٰمٰى حَتّٰىٓ إِذَا بَلَغُوا النِّكَاحَ فَإِنْ اٰنَسْتُمْ مِّنْهُمْ رُشْدًا فَادْفَعُوٓا إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَأْكُلُوهَآ إِسْرَافًا وَّبِدَارًا أَنْ يَّكْبَرُوا وَمَنْ كَانَ غَنِيًّا فَلْيَسْتَعْفِفْ وَمَنْ كَانَ فَقِيرًا فَلْيَأْكُلْ بِالْمَعْرُوفِ فَإِذَا دَفَعْتُمْ إِلَيْهِمْ أَمْوَالَهُمْ فَأَشْهِدُوا عَلَيْهِمْ وَكَفٰى بِاللّٰهِ حَسِيبًا ﴿٦﴾

وامتحان کنید یتیمان را[2] تاآنگاه که رسند به حدنکاح[3] پس اگر دریافتید ازایشان حسن تدبیر پس برسانید بایشان اموال ایشان را ومخورید آن اموال را[4] باسراف وشتاب ازترس آنکه بزرگ شوند وهرکه باشد توانگر پس بایدکه پرهیزگاری کند[5] وهر که فقیر باشد پس بایدکه بخورد بوجه پسندیده پس چون رسانید بایشان اموال ایشان را گواه گیرید برایشان وبس است بحقیقت خدا حساب گیرنده (٦) .

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدٰنِ وَالْأَقْرَبُونَ

مردان را حصه هست ازآنچه بگذارند پدرومادر وخویشان وزنان را نیز حصه

---

(١) یعنی برسفهاحجربايد كردواموال ایشان که بحقیقت همه مسلمانان بآن منتفع اندبی واسطه یا بواسطه بدست ایشان داده ضائع نه باید ساخت والله اعلم .

(٢) یعنی درایام کودکی .

(٣) یعنی بالغ شوند .

(٤) یعنی درخردسالی ایشان .

(٥) یعنی وصی یتیم اگر توانگر باشدازاموال یتیم چیزی نگیرد .

وَلِلنِّسَآءِ نَصِيبٌ مِّمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ
مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ۝

هست ازآنچه بگذارند پدرو مادروخویشان ازآنچه کم باشدازمال یابسیار حصه مقررکرده شده[۱] (۷) .

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُم مِّنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ
قَوْلًا مَّعْرُوفًا ۝

وچون حاضر شوند هنگام قسمت میراث خویشان[۲] ویتیمان و گدایان پس بدهیدایشانرا چیزی ازآن[۳] وبگوئید بایشان سخن نیکو (۸) .

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً
ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ
وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ۝

وبایدکه بترسند ازخداآنانکه اگر بگذارند بعد از خود اولاد ناتوان را خائف باشند برایشان که ضائع شوند پس بایدکه ازخدا بترسند وبایدکه بگویند سخن استوار[٤] (۹)

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا
يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ۝

هر آئینه آنانکه میخورند اموال یتیمان را به ظلم جزاین نیست که میخورند درشکم خویش آتش را وبزودی درآیند به دوزخ (۱۰) .

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ فَإِن كُنَّ
نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِن كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا
النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِن

حکم می کندشماراخدا درحق اولادشما که مرد راهست مانند حصه دوزن اگر اولاد میت همه دختر باشند بیشتر ازدو نفر پس ایشان راست دوسوم آنچه

(۱) یعنی مردان و زنان هر دو حصه دارندازهر مال که باشد کم بودیابسیار درین ردّ است براهل جاهلیت که زنان راحصه نمی دادند .

(۲) یعنی خویشان غیر وارث .

(۳) یعنی بطریق استحباب .

(٤) یعنی آنانکه اولاد داشته باشند بوجهی وصیت کنند که اولاد راضرر نرسدواین درشرع بمقدار یك سوم مال یاکمتر ازآن است والله اعلم .

كَانَ لَهُ وَلَدٌ ۚ فَإِن لَّمْ يَكُن لَّهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ ۚ
فَإِن كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ ۚ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ
يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ
لَكُمْ نَفْعًا ۚ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

میت گذاشته است[1] واگر ذریتش یك دخترباشد پس اوراست نیم ترکه وهست پدرومادر میت راهریکی راازایشان یك ششم آنچه بگذاشته است اگر باشدمیت را فرزندی، پس اگر نباشداورافرزندی ووارث اوپدرو مادراوشوند پس هست مادرش رایك سوم ترکه[2] پس اگر باشند میت رابرادران هست مادرش رایك ششم ترکه[3] واین تقسیم بعد از ادای وصیتی است که میت بآن فرموده یابعد از ادای دین[4] پدران شماو پسران شما نمید انید که کدام یك ازایشان نزدیك تراست به شما درنفع رسانیدن حصه معین کرده شدازجانب خداهر آئینه هست خدادانای استوارکار (١١) .

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِن لَّمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ ۚ فَإِن
كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ ۚ مِن بَعْدِ وَصِيَّةٍ
يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۚ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِن لَّمْ يَكُن
لَّكُمْ وَلَدٌ ۚ فَإِن كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُم ۚ
مِّن بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ۗ وَإِن كَانَ رَجُلٌ

وشمارا هست نیمه آنچه بگذاشته اند زنان شما اگرنباشدایشان را فرزندی پس اگر ایشان را فرزندی باشدشماراست یك چهارم آنچه بگذاشته اند بعد از ادای وصیتی که بآن فرموده باشند یا بعد از ادای دین وزنان را ست یك چهارم آنچه

---

(١) مترجم گوید حکم دو دخترنیزثلثان است والله اعلم .

(٢) یعنی مابقی برای پدراست .

(٣) یعنی برادران و خواهران حصه مادررا ناقص می سازند اگر چه خود چیزی نیابندویك برادر ویك خواهر ناقص سازد و الله اعلم .

(٤) یعنی اگر وصیت باشدنخست ادای وصیت کنندو اگر دین باشد نخست ادای دین کنند

يُورَثُ كَلٰلَةً أَوِ امْرَأَةٌ وَلَهُۥٓ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا
السُّدُسُ ۚ فَإِن كَانُوٓا أَكْثَرَ مِن ذٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَآءُ فِى الثُّلُثِ
مِنۢ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصٰى بِهَآ أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَآرٍّ ۚ وَصِيَّةً
مِّنَ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٢﴾

شمابگذاشتید اگر نه باشد شمارا فرزندی پس اگر باشد شمارا فرزندی پس زنان را ست یك هشتم آنچه بگذاشته اید بعد از ادای وصیتی که بآن فرموده باشید یا ادای دَین واگر مرد مرده که ازوی میراث می خواهندیا زن مرده کلاله باشد[1] واورا برادری هست یاخواهری[2] پس هریك ازایشان راست یك ششم ترکه پس اگراخیافیان بیشتر ازین باشند پس ایشان باهم شریك اندرر یك سوم ترکه بعد ازادای وصیتی که بآن فرموده شده یابعد از ادای دَین بغیرآنکه ضرررساننده باشد[3] حکم کرده شده است ازجانب خداوخدا دانای بُردباراست (١٢) .

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ ۚ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ يُدْخِلْهُ جَنّٰتٍ
تَجْرِى مِن تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ خٰلِدِينَ فِيهَا ۚ وَذٰلِكَ
الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٣﴾

این همه حدهامقررکردهٔ خداست وهر که فرمانبرداری کند خدا ورسول او را در آردش به بهشت هائی که میرود زیرآن جوی ها جاویدان در آن و این ست پیروزی بزرگ (١٣) .

وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُۥ يُدْخِلْهُ
نَارًا خٰلِدًا فِيهَا وَلَهُۥ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٤﴾

وهرکه نافرمانی کند خدا و رسول اورا وتجاوزکنداز حدهای مقررکردهٔ اودرآردش بآتش جاویدان درآن و اوراست عذاب رسواکننده (١٤) .

وَالّٰتِى يَأْتِينَ الْفٰحِشَةَ مِن نِّسَآئِكُمْ

آنانیکه زنامی کننداززنان شما پس گواه

---

(١) ومعنی کلاله آن ست که پدروفرزند وبرادروخواهرتنی ندارد .

(٢) یعنی اخیافی .

(٣) یعنی وصیتی که زیاده ازثلث بود اعتبار ندارد و الله اعلم .

وَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِّنكُمْ فَإِن شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّىٰ يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

طلبید برایشان چهارمرد ازجنس خویش[۱] پس اگر گواهی دادند محبوس کنید ایشان را درخانه ها تاآنکه عمر ایشان را تمام کند مرگ یا مقررکند خدای تعالی برای ایشان راهی[۲] (۱۵) .

وَاللَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنكُمْ فَآذُوهُمَا فَإِن تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿١٦﴾

وآن دوکس که زنا می کنندازشماپس آزار دهید ایشان را پس اگر توبه کردند ونیکوکاری پیش گرفتند پس اعراض کنید ازتعذیب ایشان هر آئینه خدا هست توبه پذیر مهربان[۳] (۱۶) .

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِن قَرِيبٍ فَأُولَٰئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧﴾

جزاین نیست که وعده قبول توبه لازم برخداست برای آن کسان که میکنند معصیت را به نادانی بعد ازآن توبه کنند بزودی[٤] پس آن گروه است که خداوند توبه وبازگشت آنان رامی پذیرد وهست خدا دانای استوارکار (۱۷)

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّىٰ إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْآنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَٰئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٨﴾

ونیست وعده قبول توبه آن کسان را که می کنندمعاصی تاآنگاه که پیش آیدکسی را ازایشان مرگ، گفت هر آئینه من توبه کردم الحال ونه آن کسان را ست که کافر بمیرند این گروه آماده ساختیم برای ایشان عذاب درد دهنده (۱۸) .

---

(۱) یعنی از مسلمانان .

(۲) بعد این آیت خدای تعالی راهی مقررکردو آن رجم ثیب وجلد بکر است پس اکنون حکم حبس نیست والله اعلم .

(۳) این آیت مجمل است ودراحادیث آمده است که بِکر آزاد را صدتازیانه، بایدزد و ثیب آزاد را سنگسار باید کرد وغلام راپنجاه تازیانه بایدزد والله اعلم .

(٤) یعنی پیش ازحضور مرگ .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرْهًا ۖ وَلَا
تَعْضُلُوهُنَّ لِتَذْهَبُوا بِبَعْضِ مَا آتَيْتُمُوهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِينَ
بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ ۚ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ ۚ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ
فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿١٩﴾

ای مومنان حلال نیست شمارا آنکه میراث گیریدزنان را وایشان ناخوش باشند[۱] ومنع مکنید ایشان را[۲] تابدست آرید بعض آنچه داده اید ایشان را مگراینکه آنان دچار گناه آشکاری شوند (میتوان ایذا داد) و زندگانی کنید بازنان بوجه پسندیده زیرا که اگر ناپسندکنید ایشان را پس شاید که ناپسند کنید چیزی راوپیدا کند خدای تعالی درآن چیز خیربسیار (۱۹) .

وَإِنْ أَرَدْتُمُ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَكَانَ زَوْجٍ وَآتَيْتُمْ إِحْدَاهُنَّ
قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا ۚ أَتَأْخُذُونَهُ بُهْتَانًا
وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٢٠﴾

وا گر بخواهید تبدیل کردن زنی بجای زنی وداده باشید یکی راازایشان قنطاری[۳] پس بازمگیرید ازآن مال چیزی را آیامی گیرید آن رابه ستم وتعدی آشکار (۲۰) .

وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَىٰ بَعْضُكُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ
مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٢١﴾

وچگونه میگیریدآن را حال آنکه رسیده است بعض شمابه بعضی[٤] و گرفتند زنان ازشما عهد محکم را[٥] (۲۱) .

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ ۚ
إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ﴿٢٢﴾

ونکاح مکنید کسی را که نکاح کرده باشند با او پدران شما اززنان مگر آنچه گذشت (عفواست) هر آئینه این هست کاربدو مبغوض واین بدراهی است (۲۲) .

---

(۱) اهل جاهلیت زنان را نیزازجملهٔ میراث می دانستند ولی میّت اگر میخواست بجبردر (نکاح خود) می آورد وا گر میخواست منع میکردکه بااجنبی نکاح کند تاآنکه حق تعالی این آیت فرستاد .

(۲) یعنی ازنکاح بهرکه خواهند .

(۳) یعنی مال بسیار درمهرداده باشید .

(٤) یعنی مباشرت کردید .

(٥) یعنی ایجاب وقبول بحضور شهود درمیان آمد .

حرمت عليكم امهتكم وبنتكم واخوتكم وعمتكم وخلتكم
وبنت الاخ وبنت الاخت وامهتكم التي ارضعنكم واخوتكم
من الرضاعة وامهت نسآئكم وربآئبكم التي في حجوركم
من نسآئكم التي دخلتم بهن فان لم تكونوا دخلتم بهن
فلا جناح عليكم وحلآئل ابنآئكم الذين من اصلابكم
وان تجمعوا بين الاختين الا ما قد سلف ان الله
كان غفورا رحيما ﴿٢٣﴾

حرام کرده شدند برشما مادران شما ودختران شماوخواهران شما و خواهران پدران شما وخواهران مادران شما ودختران برادر ودختران خواهر و آن مادران شماکه شیر داده اند شمارا(١) وخواهران شما ازجهت شیرخوارگی ومادران زنان شما ودختران زنان شما که درکنار شما پرورش می یابند ازبطن آن زنان که شما وطئ کردید بایشان پس اگروطئ نکرده باشید بایشان پس هیچ گناه نیست برشما وزنان پسران شما که ازپشت شماباشند(٢) وحرام کرده شد آنکه جمع کنید میان دوخواهر مگر آنچه گذشت (عفواست) هر آئینه خدا هست آمرزندهٔ مهربان (٢٣) .

والمحصنت من النسآء الا ما ملكت ايمانكم كتب
الله عليكم واحل لكم ما ورآء ذلكم ان تبتغوا باموالكم
محصنين غير مسفحين فما استمتعتم به منهن فاتوهن
اجورهن فريضة ولا جناح عليكم فيما ترضيتم به من بعد
الفريضة ان الله كان عليما حكيما ﴿٢٤﴾

وحرام کرده شدند زنان شوهردار مگر آنچه مالك اوشده است دست های شما(٣) لازم ساخته است خدا برشماو حلال کرده شد شمارا ماسوای این همه محرمات (حلال کرده شد) که طلب نکاح کنید باموال خویش عفت طلب کنان نه به شهوت رانی(٤) پس کسی که استمتاع کردید باوی اززنان بدهید ایشان را مهر

(١) یعنی دایه ها .

(٢) یعنی پسرخوانده نه باشد .

(٣) یعنی اگرزنی راازدارالحرب اسیرکرده اند نکاح وتسرّی اوصحیح بُودهرچندآنجازوج داشته باشد والله اعلم .

(٤) یعنی نکاح صحیح آن ست که مهرباشدومؤبدباشدبحسب ظاهر زیراکه چون حاجت جماع همیشه است واحصان بدون عقدمؤبّدحاصل نشودوالله اعلم .

وَمَنْ لَّمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا اَنْ يَّنْكِحَ الْمُحْصَنٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ
فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ فَتَيٰتِكُمُ الْمُؤْمِنٰتِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ
بِاِيْمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِّنْ بَعْضٍ فَانْكِحُوْهُنَّ بِاِذْنِ
اَهْلِهِنَّ وَاٰتُوْهُنَّ اُجُوْرَهُنَّ بِالْمَعْرُوْفِ مُحْصَنٰتٍ غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ
وَّلَا مُتَّخِذٰتِ اَخْدَانٍ فَاِذَآ اُحْصِنَّ فَاِنْ اَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ
فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنٰتِ مِنَ الْعَذَابِ ذٰلِكَ
لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَاَنْ تَصْبِرُوْا خَيْرٌ لَّكُمْ
وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٥﴾

ایشان که مقرر کرده شده[۱] ونیست برشما گناهی در آنچه بایکدیگرراضی شدید بعداز مهرمقرر[۲] هر آئینه خدا هست دانای استوارکار (۲٤) .

وهرکه نتواند ازشما ازجهت توانگری که نکاح کندزنانِ آزاد مسلمان را پس بایدکه نکاح کند ازآنچه مالك اوشده است دست شما (مراد کنیزکان شما اندکه مسلمان باشند) و خدا داناتراست بایمان شمابعض شماازجنس بعض است[۳] پس نکاح کنید کنیزکان را باجازهٔ اهل ایشان وبدهید ایشان را مهر ایشان بخوش خوئی درحالیکه عفیفه باشند نه زناکننده نه دوست پنهانی گیرنده[٤] پس چون درحبالهٔ زوج آمدند اگر زناکنند پس برایشان است نیم مقدار آنچه برزنان آزاداست ازعقوبت[٥] نکاح کنیزکان کسی راست که بترسد ازگناه ازشما وآنکه صبر کنید بهتر است شمارا خدا آمرزندهٔ مهربان است (۲۵) .

---

(۱) یعنی بجماع تمام مهر لازم میشود والله اعلم .

(۲) یعنی بعد مقررکردن اگر بتراضی زیاده یاکم کنید باك نیست والله اعلم .

(۳) یعنی کنیزکان نیزبنات آدم اندوالله اعلم .

(٤) فارق درنکاح واتخاذ اخدان شرط شهوداست ودراحصان وسفاح مؤبد بودن عقدبحسب ظاهر والله اعلم .

(٥) یعنی پنجاه تازیانه واگردر حباله زوج نباشدنیز عقوبت اوپنجاه تازیانه است زیراکه ذکر این قید بجهت نفی احتمال زیاده است واین معنی درحدیث مبین شده والله اعلم .

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ
وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

می خواهد خدا که بیان کند برای شما وبنماید شمارا راه های کسانیکه پیش ازشمابودندوبرحمت بازگرددبرشما وخداداناى استوار كاراست (٢٦) .

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ
أَن تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

وخدا می‌خواهد که برحمت بازگردد برشما ومی خواهند آنانکه پیروی شهوات می کنند که کجروی کنید کجروی عظیم (٢٧) .

يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْإِنسَانُ ضَعِيفًا ﴿٢٨﴾

می خواهد خداکه سبك کند ازشما وانسان ضعیف آفریده شده است (٢٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ
إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ ۚ وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ ۚ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

ای مؤمنان مخورید اموال خودرا درمیان خویش بناحق[1] مگر اینکه آن دادستد تجارت باشدبعدرضامندی یکدیگر ازشما و مکُشید خویشتن را هر آئینه خدا هست به شمامهربان (٢٩) .

وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا ۚ وَكَانَ
ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

وهرکه چنین کند به تعدی وستم پس بزودی درآریمش به دوزخ واین برخدا آسان است (٣٠) .

إِن تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ
وَنُدْخِلْكُم مُّدْخَلًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

اگراحتراز کنید ازکبائر منهیات نابود سازیم ازشما صغائر شمارا ودرآریم شمارا بمحل گرامی[2] (٣١) .

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ

وآرزوی مکنید مرتبه ای را که خداوند به آن برتری داده بعضی را از شمابربعضی

---

(١) یعنی مال یك دیگر بناحق نباید خورد .

(٢) گناه کبیره آنست که برآن حدمشروع شده یا وعده دوزخ کرده آمده یابکفرمُسمّی شده در قرآن یا سنت صحیحه وهرکه از کبائر اجتناب کند صغائر اورا نمازوروزه وصدقه نابودمی سازد والله اعلم .

مِمَّا اكْتَسَبُوا وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَسْئَلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

مردان را هست بهره ازآنچه حاصل کرده اند وزنان راهست بهره ازآنچه حاصل کرده اند وبطلبید ازدرگاه خدا ازبخشائش اوهر آئینه خداهست بهمه چیزدانا . (۳۲)

وَلِكُلٍّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ أَيْمَانُكُمْ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

ومقررکردیم وارثان برای هر چیزی ازآنچه گذ اشته اند پدرومادروخویشان وکسانیکه ایشان را مربوط ساخته است عهدهای شماپس بدهید ایشان را بهرهٔ ایشان هر آئینه خدا هست برهمه چیزحاصر[1] (۳۳) .

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللّٰهُ بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ فَالصَّالِحَاتُ قَانِتَاتٌ حَافِظَاتٌ لِلْغَيْبِ بِمَا حَفِظَ اللّٰهُ وَاللَّاتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ أَطَعْنَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا إِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا ﴿٣٤﴾

مردانِ تدبیر کارکننده تسلط دارند برزنان به سبب آنکه فضل نهاده است خدا بعض آدمیان را بر بعضی[2] وبسبب آنکه حرج کردند ازاموال خویش پس زنان نیکوکار فرمانبردارند، نگاهدارنده اند[3] درغیبت زوج به نگاه داشت خدا[4] وآن زنان که میترسید ازنافرمانی ایشان پس پنددهید ایشان را وترك کنید ایشانرا درخواب گاه[5] وبزنید ایشان را پس اگر فرمانبرداری شماکردند پس جستجو

---

(۱) یعنی حلیف را رعایت کردن یا وصیت کردن میتواند وایشانرا درمیراث دخل نیست ومیراث برای اقربا مقرر کرده شده است والله اعلم .
(۲) یعنی بسبب آنکه مردان دراصل جبلت برترانداززنان .
(۳) یعنی مال و آبرورا .
(٤) دراین آیت بیان فرمودکه مردفرمان روا است بسبب فضل جبلی و بسبب انفاق وزن صالحه کسی است که فرمانبرداری کند وحفظ مال ـ وآبرو ـ نماید والله اعلم.
(٥) یعنی مباشرت مکنید .

مکنید برایشان را هی را[1] هر آئینه خداهست بلند مرتبهٔ بزرگ قدر (۳٤) .

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِن يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا ﴿٣٥﴾

وا گرترسیدید (ای حاکمان) اختلاف میان زن و شوهر پس بر گزینید صلاح کاری ازخویشان مرد وصلاح کاری ازخویشان زن ا گر این صلاح کاران بخواهند صلح را البته موافقت آردخدا درمیان ایشان هر آئینه هست خدا دانای آ گاه (۳۵) .

وَاعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَالْجَارِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَالْجَارِ الْجُنُبِ وَالصَّاحِبِ بِالْجَنبِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَن كَانَ مُخْتَالًا فَخُورًا ﴿٣٦﴾

وبپرستید خدارا وشریك او مقررمکنید چیزی را وبه پدرو مادر نیکوکاری کنید وبخویشان ویتیمان و گدایان وهمسایهٔ خویشاوند و همسایه اجنبی وبه هم نشین برپهلو نشسته وبه مسافر وبآنچه دست شما مالك اوشد[2] هر آئینه خدادوست ندارد کسی راکه باشد متکبر خود ستاینده (۳٦) .

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٣٧﴾

کسانیکه آنان بخل می کنند و مردمان را به بخل وامی‌دارند ومی پوشند آنچه خدا داده است ایشان را ازفضل خود و آماده ساخته ایم برای کافران عذاب رسواکننده (۳۷) .

وَالَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَن يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾

وآنان راکه خرج می کنندا موال خودرا برای نمودن مردمان ومعتقدنیستند بخدا ونه بروزقیامت وهرکه شیطان یار اوباشد

(۱) یعنی به حیله ایذادادن تجسس مکنیدوالله اعلم .

(۲) یعنی غلامان و کنیزکان .

پس وی بدیاری است (٣٨) .

وَمَاذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾

وچه زیان بود برایشان اگر ایمان می‌آوردند بخدا و روز آخر وخرج می‌کردند ازآنچه خداداده است ایشان را وهست خدا بایشان دانا (٣٩) .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ وَإِنْ تَكُ حَسَنَةً يُضَاعِفْهَا وَيُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

وهر آئینه خدا ستم نمی کند وزنِ ذرّه ای و اگر آن عمل نیکی باشد چندبرابر کُنَدَش وبدهد ازنزد خود مزدِ بزرگ (٤٠) .

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ وَجِئْنَا بِكَ عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

پس چه حال باشد آنگاه که بیاریم ازهر قومی گواهی را وبیاریم ترا گواه براین امت (٤١)

يَوْمَئِذٍ يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَعَصَوُا الرَّسُولَ لَوْ تُسَوَّىٰ بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ اللَّهَ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

آنروز آرزو کنند آنانکه کافرشدند ونافرمانی پیغامبر کردند کاش برایشان زمین هموار کرده شود[1] وپنهان نکنند ازخداهیچ سخنی را (٤٢) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٣﴾

ای مومنان به نماز نزدیك مشوید حال آنکه شما مست باشید تاآنکه به فهمید آنچه بزبان می گوئید[2] وبه نماز نزدیك مشوید درحال جنابت تاآنکه غسل کنید مگر آنکه مسافر باشید واگر بیمارباشید یا مسافر یابیاید کسی ازشما ازجای قضاء حاجت یا مباشرت زنان کنید ونیابید آب را پس قصد کنید به زمین پاك پس مسح کنید برویهای خویش ودست های خویش هر آئینه هست خداعفوکنندهٔ بخشاینده (٤٣) .

---

(١) یعنی ازایشان نامی ونشانی نماند .

(٢) این حکم قبل ازتحریم خمر بود بعد ازان مستی بالکلیه حرام شد والله اعلم .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يَشْتَرُونَ الضَّلَالَةَ وَيُرِيدُونَ أَنْ تَضِلُّوا السَّبِيلَ ﴿٤٤﴾

آیاندیدی[1] کسانیکه داده شده اند بهره ای ازکتاب (یعنی یهود) می ستانند گمراهی را ومی خواهند که شما گم کنید راه را (٤٤).

وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَىٰ بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٥﴾

وخدا داناتراست به دشمنان شما وخدا دوست بس است و خدایاری دهنده بس است (٤٥) .

مِنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَنْ مَوَاضِعِهِ وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَاسْمَعْ غَيْرَ مُسْمَعٍ وَرَاعِنَا لَيًّا بِأَلْسِنَتِهِمْ وَطَعْنًا فِي الدِّينِ وَلَوْ أَنَّهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَاسْمَعْ وَانْظُرْنَا لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِنْ لَعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٤٦﴾

از یهود گروهی هستند که تغییرمی دهند کلمه هارا ازجای آن ها ومی گویند[2] شنیدیم ونافرمانی کردیم ومی گویند «اسمع غیر مسمع وراعنا» می پیچانند سخن را بزبان خویش وطعنه می زنند دردین واگر ایشان می گفتند شنیدیم وفرمانبرداری کردیم و بجای «اسمع غیر مسمع» اسمع می گفتند وبجای «راعنا» انظرنا هر آئینه بهترمی بود ایشان را و درست تر ولیکن لعنت کرده است ایشان را خدابسبب کفر ایشان پس ایمان نمی آرند مگراندکی[3] (٤٦) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِمَا مَعَكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَطْمِسَ وُجُوهًا فَنَرُدَّهَا عَلَىٰ أَدْبَارِهَا

ای اهل کتاب ایمان آرید بآنچه فرودآوردیم، باور کنندهٔ آنچه باشماست

(١) مترجم گوید که خدای عزوجل در ردّیهود و تعدادقبائح ایشان آیات فرستاد .

(٢) یعنی بزبان حال .

(٣) مترجم گوید پیچانیدن سخن آنست که سَبّ راچنان درکلام خلط کنند که کسی نشناسد «واسمع غیر مسمع» دومعنی دارد یکی آنکه بشنو در حالتیکه معظم ومحترمی و کسی باتوخلاف رضای تونتواند گفت دیگرآنکه بشنودر حالتی که محقری وکسی باتوسخن نمی گوید وراعنانیزدومعنی دارد یکی آنکه رعایت کن ما رادیگراحمق رعونت دارنده غرض ایشان سَب بود کلمهٔ محتمل معنیین می گفتند والله اعلم .

أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ ۚ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٤٧﴾

پیش ازآنکه محوکنیم صورت هایی را پس بگردانیمش برشکل پشت سرّ یالعنت کنیم ایشان را چنانکه لعنت کردیم اهل شنبه را وهست ارادهٔ خدا شدنی (٤٧) .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَنْ
يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

هر آئینه خدا نمی آمرزد که اورا شریك مقرر کرده شود ومی آمرزد غیر از آن هرکرا خواهد وهر که به خدا شرك ورزد هر آئینه افترابسته است گناهی بزرگ را . (٤٨)

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ ۚ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَنْ
يَشَاءُ وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٤٩﴾

آیا ندیدی بسوی کسانیکه ستائش می‌کنند خودرا بلکه خدا ستائش می کند هرکراخواهد و ستم کرده نخواهند شد مقدار رشته ای (٤٩) .

انْظُرْ كَيْفَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۖ وَكَفَىٰ بِهِ
إِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٠﴾

به بین چگونه می بندند برخدادروغ را واین گناه آشکار او را بس است[1] (٥٠) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ
بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَٰؤُلَاءِ
أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

آیاندیدی بسوی کسانیکه بهره ازکتاب داده شدند ایمان می‌آورند به بت و معبود باطل ومی گویند درحق مشرکان که ایشان راه یابنده تراند از مسلمانان[2] (٥١) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ ۖ وَمَنْ يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ
لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

ایشان آن گروه اند که لعنت کرد خدا ایشان را وهرکه لعنت کندش خدا پس نخواهی یافت مراو را یاری دهنده (٥٢) .

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِنَ الْمُلْكِ فَإِذًا لَا يُؤْتُونَ النَّاسَ

آیا ایشان راهست بهره ای ازپادشاهی پس

---

(١) یعنی می گویند که بنی اسرائیل برگزید گان خدایند ایشان را عذاب نخواهد شد مگر چند روز .

(٢) درین آیت تعریض است بآن که یهود روزاحزاب مددگار مشرکان شدند .

نَقِيرًا ﴿٥٣﴾

آن هنگام ندهند بمردمان مقدار نقیری[1] . (٥٣)

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ ۖ فَقَدْ آتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَآتَيْنَاهُم مُّلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

آیاحسدمی کنند برمردمان بر آنچه ایشان را داده است خدای تعالی ازفضل خود پس هر آئینه مادادیم آل ابراهیم را کتاب ودانش ودادیم ایشان را پادشاهی بزرگ . (٥٤)

فَمِنْهُم مَّنْ آمَنَ بِهِ وَمِنْهُم مَّن صَدَّ عَنْهُ ۚ وَكَفَىٰ بِجَهَنَّمَ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

پس ازکفار کسی هست که ایمان آوردبآن کتاب و ازایشان کسی هست که باز داشت ازوی و کفایت ست دوزخ آتش افروخته (٥٥) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُم بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

هر آئینه کسانی که کافر شدند بآیاتِ ما زود درآویم ایشان را بآتش هر گاه که پخته گردد پوستهای ایشان بعوض پیداکنیم برای ایشان پوستهای دیگر غیرازآن تابچشند عذاب را هر آئینه خدا هست غالبِ استوارکار (٥٦) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ۖ لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ ۖ وَنُدْخِلُهُمْ ظِلًّا ظَلِيلًا ﴿٥٧﴾

وکسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند زود درآریم ایشان را به بوستانهائی که میرود زیرآن جوی ها جاویدان آنجاهمیشه، ایشان راست آن جا زنانِ پاك کرده شده و درآریم ایشان را بسایه نیك (یعنی راحت تمام) (٥٧) .

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَن تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُم بَيْنَ النَّاسِ أَن تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ۚ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُم بِهِ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٨﴾

هر آئینه خدا می فرماید شمارا که اداکنید امانت هارا به اهل آن ومیفرماید که براستی حکم کنید چون حاکم شوید میان

---

(١) نقیرغلاف نازکی است که برپشت خسته خرمامی باشد .

مردمان هر آئینه نیکو چیز یست آنچه خدابآن پندمیدهد شمارا هر آئینه خداهست شنوای بینا[1] (٥٨) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِي
الْاَمْرِ مِنْكُمْ ۚ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ
وَالرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۭ
ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا ۝

ای مومنان فرمانبرداری کنید خدارا و فرمانبرداری کنید پیغامبررا وفرمان روایان راازجنس خویش پس اگر اختلاف کنید در چیزی پس برگردانید اورا بسوی خداو پیغامبر اگر اعتقاد دارید بخدا وروز آخرت این بهتراست ونیکوتر باعتبار عاقبت[2] (٥٩) .

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يَزْعُمُوْنَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا بِمَآ اُنْزِلَ اِلَيْكَ
وَمَآ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّتَحَاكَمُوْٓا اِلَى الطَّاغُوْتِ
وَقَدْ اُمِرُوْٓا اَنْ يَّكْفُرُوْا بِهٖ ۭ وَيُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ
يُّضِلَّهُمْ ضَلٰلًۢا بَعِيْدًا ۝

آیاندیدی بسوی کسانیکه گمان می کنند که ایمان آوردند بآنچه بسوی تونازل کرده شده است وبآنچه پیش ازتونازل کرده شد ، می خواهند که قضایای خویش رفع کنند بسوی سرکش وحالانکه فرموده شد ایشان را که منکر وی شوند و شیطان می خواهد که گمراه سازد ایشان راگمراهی دور (٦٠) .

وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَآ اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ
رَاَيْتَ الْمُنٰفِقِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنْكَ صُدُوْدًا ۝

وچون گفته شود بایشان بیائید بسوی آنچه نازل کرده است خدا و بسوی پیغامبر می‌بینی منافقان را بازمی ایستند

---

(١) درین آیت اشاره است بقصه عثمان حجبی که مفتاح کعبه ازدست وی گرفتند ومردمان آن راازحضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم طلب کردند آنحضرت قبول نموده بعثمان ردفرمود .

(٢) مردم ضعیف الایمان درخلاف هوای نفس بحکم شرع راضی نمی شدند وگاهی بکاهنان و رئیسان کفر رجوع می کردند چون آنحضرت ایشان را براین معنی تعزیر یاتهدید فرمود سوگند خوردند که مخالفت‌آن حضرت مقصود ما نیست خدای تعالی درین باره آیات فرستاد .

از توباعراض (٦١) .

فَكَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُم مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ
ثُمَّ جَاءُوكَ يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا إِحْسَانًا
وَتَوْفِيقًا ﴿٦٢﴾

پس چه حال است آنگاه که برسد بایشان مصیبتی بسبب آنچه پیش فرستاده است دستهای ایشان پس هرگاه بیایندنزد توقسم می خورند بخدا که نخواسته بودیم مگر نیکوکاری وموافقت کردن را[1] (٦٢) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ
وَعِظْهُمْ وَقُل لَّهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

این گروه آنانندکه می داندخدا آنچه دردل های ایشان است پس اعراض کن ازایشان[2] وپندده ایشان راوبگوبایشان سخنی مؤثر در دلهای ایشان (٦٣) .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ
إِذ ظَّلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ
لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿٦٤﴾

ونه فرستادیم هیچ پیغامبری را مگر برای آنکه اطاعت کرده شود بحکم خدا واگر این جماعت وقتیکه ستم کردند برخویشتن می‌آمدندنزد تو پس آمرزش طلب می کردند ازخداو طلب آمرزش کرد برای ایشان پیغمبر هر آئینه می یافتند خدارا توبه پذیر مهربان (٦٤) .

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ
بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ
وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

پس قسم به پروردگار توکه ایشان مسلمان نه باشند تاآنکه حاکم کنند ترادراختلافی که واقع شد میان ایشان بازنیابند در دلهای خویش تنگی ازآنچه حکم فرمودی وقبول کنند بانقیاد (٦٥) .

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ أَوِ اخْرُجُوا

واگرما می نوشتیم[3] برایشان که بکشیدخویشتن را یا بیرون شوید ازخانه های

(۱) یعنی مردمان خصوم .

(۲) یعنی ازقتل ایشان .

(۳) یعنی واجب میکردیم .

مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ مِنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيتًا ﴿٦٦﴾

خویش نمی کردند این کار را مگر اندکی ازایشان وا گر می کردند آنچه بآن پندداده می شدند هر آئینه بهتر بودی ایشان را و محکم تردر استواری دین (٦٦) .

وَإِذًا لَآتَيْنَاهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾

وآنگاه البته می دادیم ایشان را ازنزد خویش مزدبزرگ (٦٧) .

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾

وهدایت می کردیم ایشان را براه راست (٦٨) .

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ ۚ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

وهرکه فرمان برد خداو رسول را پس این جماعت همراه آن کسانند که انعام کرده است خدابر ایشان ازپیغمبران وصدّیقان وشهیدان وصالحان وچه خوبند آنهاازجهت رفاقت (٦٩) .

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

این بخشائش ازخداست وبس ست خدا دانا[1] (٧٠) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا حِذْرَكُمْ فَانْفِرُوا ثُبَاتٍ أَوِ انْفِرُوا جَمِيعًا ﴿٧١﴾

ای مسلمانان برگیرید سلاح خودرا پس بیرون روید گروه گروه شده یابیرون روید همه باهم (٧١) .

وَإِنَّ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّئَنَّ فَإِنْ أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَالَ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾

و هر آئینه بعضی از شما آنست که درنگ می کند پس ا گر برسد به شمامصیبتی بگوید انعام کرد خدا برمن چون نبودم حاضر بایشان (٧٢) .

وَلَئِنْ أَصَابَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولَنَّ كَأَنْ لَمْ تَكُنْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَا لَيْتَنِي كُنْتُ مَعَهُمْ

وا گر به رسد به شمانعمتی از خدا البته بگوید گویاهرگز نبودمیان شما ومیان

---

(١) مترجم گوید مردم ضعیف الاسلام دراول اسلام که جهادفرض نشده بود دعوت اسلام قبول نمودندو چون جهاد فرض شداازآن تقاعد کردند وازبعضی کلمات منافقانه سربر می زدو بعضی بامخالفین همزبان شده خلاف رضای آنحضرت رای می دادند خدای تعالی درین باره آیات فرستاد .

وَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

وی دوستی کاش می‌بودم باایشان پس می‌یافتم مطلب بزرگ را (۷۳) .

فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَوٰةَ الدُّنْيَا
بِالْآخِرَةِ ۚ وَمَنْ يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقْتَلْ
أَوْ يَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾

پس باید که جنگ کنند درراه خدا آن مومنان که می فروشند زندگانی دنیارا بآخرت وهرکه جنگ کند درراه خدا پس کشته شودیاغالب آید بدهیمش مزدبزرگ را (٧٤) .

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ
مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ
رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَٰذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا
وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا
مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

و چیست شمارا که جنگ نمی کنید درراه خدا وبرای بیچارگان از مردان وزنان وکودکان[1] آنانکه می گویند ای پروردگار مابیرون آرمارا ازین دِه که ستمگاراند اهل آن ومقررکن برای ما از نزد خود کارسازی و مقرر کن برای ما از نزد خودیاری دهنده (۷۵) .

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ ۖ
إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

مومنان می‌جنگند درراه خدا وکافران می جنگند درراه معبود باطل پس جنگ کنید بادوستانِ شیطان هر آئینه حیلهٔ شیطان سست است (٧٦) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَوٰةَ
وَآتُوا الزَّكَوٰةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ
يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً ۚ وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ

آیاندیدی بسوی کسانیکه گفته شد ایشان را بازدارید دستهای خود را[2] وبرپاکنید نماز را وبدهید زکوٰة را[3] پس چون نوشته شد برایشان جنگ ناگاه گروهی ازایشان می ترسند ازمردمان مانند ترسیدن از خدا یابیشتر و گفتند ای

---

(۱) یعنی گرفتاران بدست کفار .

(۲) یعنی جنگ مکنید .

(۳) یعنی پس قبول کردند .

كتبت علينا القتال لولا أخرتنا إلى أجل قريب قل متاع الدنيا قليل والآخرة خير لمن اتقى ولا تظلمون فتيلا ﴿٧٧﴾

پروردگار ماچرانوشتی برماکارزار چرازنده نگذاشتی مارا تاوقتی نزدیك بگوبهره مندی دنیا اندك است وآخرت بهتر است کسی را که پرهیزگاری کند و ستم کرده نخواهید شد مقدارِ رشته ای (۷۷) .

أين ما تكونوا يدرككم الموت ولو كنتم في بروج مشيدة وإن تصبهم حسنة يقولوا هذه من عند الله وإن تصبهم سيئة يقولوا هذه من عندك قل كل من عند الله فمال هؤلاء القوم لا يكادون يفقهون حديثا ﴿٧٨﴾

هر جاکه باشید دریابد شمارا مرگ واگرچه باشید درمحل های محکم واگر برسد بایشان نعمتی گویند این از نزد خداست واگر برسد بایشان شدّتی (یعنی سختی)گویند یامحمد این ازنزد تست بگوهمه ازنزد خدا است پس چه حال است این قوم را نزدیك نیستند که بفهمند سخنی را (۷۸) .

ما أصابك من حسنة فمن الله وما أصابك من سيئة فمن نفسك وأرسلناك للناس رسولا وكفى بالله شهيدا ﴿٧٩﴾

آنچه رسید به تو ازنعمت پس ازخداست وآنچه رسید به تو از محنت پس ازنزد نفس تست وفرستادیم ترا برای مردمان پیغامبری وبس است خدا حاضر و گواه (۷۹) .

من يطع الرسول فقد أطاع الله ومن تولى فما أرسلناك عليهم حفيظا ﴿٨٠﴾

هرکه فرمانبرداری کند پیغامبر را پس هر آئینه فرمانبرداری خدا کرد وهر که اعراض کرد پس نفرستادیم ترا برایشان نگهبان[1] (۸۰) .

---

(۱) یعنی این کلمه حق است که خیرازجانب خدا است وشراز جانب بنده لیکن مقصود این مردم ازین کلمه درست نیست وآن اینست که جهاد باجمیع قبائل عرب معقول نیست پس اگر فتح باشد بس نعمتی غیر مترقب است واگر هزیمت باشد موافق حال این تدبیراست وچون جهاد بامرالهی همه خیراست عقل را درآنجادخل دادن صحیح نه باشد والله اعلم .

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَزُوا مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾

ومی گویند دردل ما فرمانبرداریست پس چون بیرون روندازنزد تو گروهی از ایشان بوقت شب رای زنند غیرآنچه تومی فرمائی وخدامی نویسد یعنی درنامهٔ اعمال آنچه شب می گویند پس اعراض کن ازایشان وتوکل نمابر خدا وخدا کارسازنده بس است (۸۱) .

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ
لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

آیاتأمل نمی کنند قرآن را و اگرمی‌بود ازنزد غیر خدا البته می‌یافتند دراواختلاف بسیار (۸۲) .

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ
إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَىٰ أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ
مِنْهُمْ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ
إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾

ووقتیکه بیاید نزد ایشان خبری ازایمنی یاترس مشهور سازندآن را واگر برمیگردانیدند آن رابسوی پیغامبر و بسوی فرمان روایان ازاهل اسلام هر آئینه می‌یافتند مصلحتِ آن خبررآانانکه ازایشان میتوانند بر آوردن مصلحت آن واگر نمی‌بود بخشائش خدابرشما ورحمت اوالبته پیروی می کردیدشما شیطان را مگر اندکی (۸۳) .

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسَكَ وَحَرِّضِ
الْمُؤْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكُفَّ بَأْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ
بَأْسًا وَأَشَدُّ تَنْكِيلًا ﴿٨٤﴾

پس جنگ کن (یامحمد) درراه خدا برتومؤاخذه نیست مگرازجان توورغبت ده مسلمانان را[1] نزدیك است که موقوف سازدخدا جنگ کافران را وخدا سخت تراست باعتبار جنگ و سخت تراست باعتبار عقوبت (۸٤) .

مَنْ يَشْفَعْ شَفَاعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ

هرکه شفاعت کند شفاعتی نیك باشداورابهره ای ازثواب آن وهر که

---

(۱) یعنی برتورغبت دادنست وبس ا گر همراهی نکنند برتو مؤاخذه نیست والله اعلم .

شَفَاعَةً سَيِّئَةً يَكُن لَّهُ كِفْلٌ مِّنْهَا ۗ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقِيتًا ﴿٨٥﴾

شفاعت کند شفاعتی بد باشداورا حصه ای از عذاب آن وهست خدا برهمه چیز توانا[1] (٨٥) .

وَإِذَا حُيِّيتُم بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

وچون تعظیم کرده شویدبه سلامی پس تعظیم کنید بکلمه ای بهترازآن یا مانند همان کلمه جواب دهید هر آئینه هست خدابرهمه چیزحساب گیرنده (٨٦) .

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ ۗ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

بجز خدانیست هیچ معبود برحقی البته بهم آرد شمارا به روزقیامت هیچ شك نیست درآن وکیست راست گوتر ازخدادرسخن[2] (٨٧) .

فَمَا لَكُمْ فِي الْمُنَافِقِينَ فِئَتَيْنِ وَاللَّهُ أَرْكَسَهُم بِمَا كَسَبُوا ۚ أَتُرِيدُونَ أَن تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ ۖ وَمَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٨﴾

پس چیست ای مسلمانان شماراددرباره تملق کنندگان دو گروه شدید[3] وخدا نگونسارساخت ایشان رابشومی آنچه کردند آیا می خواهید که راه نمائید (یعنی ازجمله راه یابان شمارید) کسی راکه گمراه ساخت اورا خداوهرکرا خداگمراه کندنیابی برای اوهیچ را هی (٨٨) .

وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً ۖ فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۚ فَإِن تَوَلَّوْا فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ ۖ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٨٩﴾

این تملق کنندگان آرزو کردند که شما نیز کافرشوید چنانچه ایشان کافر شدند پس برابر باشید پس دوست مگیریدهیچکس را ازیشان تاآنکه هجرت کنند در راه

---

(١) یعنی مثلاً سفارش گدای به تَوانگرتا اورا جیزی بدهدنیك است وسفارش برای سارق تادست اونه بُرند درست نیست .

(٢) مترجم گویدخدای تعالی بیان می فرماید که به تملق کفار اعتمادنبایدکرد .

(٣) یعنی بعضی به تملق فریفته شدند و بعضی نشدند ومی بایست که همه باتفاق فریفته نمی شدند والله اعلم .

خدا[1] پس اگر اعراض کردند (یعنی ازاسلام و هجرت) پس اسیر گیرید ایشان را وبکشید هرجا که یابید ایشان را ودوست ویار مگیرید کسی رااز ایشان (۸۹).

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ أَوْ جَاءُوكُمْ حَصِرَتْ صُدُورُهُمْ أَن يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يُقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَسَلَّطَهُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتَلُوكُمْ ۚ فَإِنِ اعْتَزَلُوكُمْ فَلَمْ يُقَاتِلُوكُمْ وَأَلْقَوْا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ۝

(اسیر گیریدوبکشید) مگر آنان را که پیوند دارند با گروهی که میان شما ومیان ایشان عهد است یابیایند نزد شما حالانکه تنگ آمده است سینه های ایشان ازآنکه بجنگند باشمایا بجنگند باقوم خویش[2] واگرخدامی‌خواست هر آئینه مسلط می‌ساخت ایشان را برشماپس می‌جنگیدند باشما پس اگراین فریق یکسوشوند ازجانب شماو نجنگندباشماو بیفگنند بسوی شماپیغام صلح را پس خداوند برضدایشان را هی دراختیار شما نگذاشته است[3] (۹۰).

سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَن يَأْمَنُوكُمْ وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلَّ مَا رُدُّوا إِلَى الْفِتْنَةِ أُرْكِسُوا فِيهَا ۚ فَإِن لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلْقُوا إِلَيْكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا

خواهید یافت قومی را که می خواهند ایمن شوندازشما وایمن شوندازقوم خود هر گاه باز گردانیده می شوند بسوی فتنه انگیزی نگونسارانداخته شونددرآن[4] پس اگر یکسونه شوندازجنگ

---

(۱) یعنی مسلمان شوند وهجرت کنند .

(۲) مترجم گوید و کسی که ایمان آردوهجرت نه کندحکم اوبطریق اولی فهمیده شد والله اعلم .

(۳) یعنی اگراسلام آرندوهجرت کنندایشان را دوست باید گرفت واگر اسلام نیارندمی باید کشت مگرآنکه پیمان داشته باشند وثابتانرا برعهدوحلفای معاهدان رابه هیچ وجه نتوان ایذاداد والله اعلم .

(٤) صلح می کنندوبازنقض عهد می‌نمایند والله اعلم .

أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ
وَأُولٰٓئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا مُّبِينًا ﴿٩١﴾

شمارونیفگنند بسوی شما پیغام صلح را وبازندارند دستهای خویش را پس اسیر گیریدایشان را وبکشید هرجاکه یابید ایشان را واین جماعت داده ایم شمارا برایشان حجت ظاهر (٩١) .

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَّقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَـًٔا وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَـًٔا
فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَّدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلٰٓى أَهْلِهٖٓ إِلَّآ أَنْ يَّصَّدَّقُوا فَإِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَّكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ وَإِنْ
كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِّيثٰقٌ فَدِيَةٌ مُّسَلَّمَةٌ إِلٰٓى أَهْلِهٖ
وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُّؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ
تَوْبَةً مِّنَ اللّٰهِ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

ونه[1] سِزَدمسلمانی را که بکشد مسلمانی را لیکن قتل واقع میشود بخطأ (یعنی بغیر قصد) وهرکه بکُشَد مسلمانی رابخطأ پس لازم است آزادکردن برده مسلمان و خون بهارسانیده شده به کسان مقتول مگرآنکه درگذرندازآن پس اگر باشدمقتول از گروه دشمنان شما واومسلمانست پس لازم است آزادکردن بردهٔ مسلمان[2] واگر باشدمقتول ازقومی که میان شماوایشان عهداست[3] پس لازم است خون بهارسانیده شده بکسان اووآزاد کردن بردهٔ مسلمان پس هرکه نیابدبرده را پس لازم است روزه داشتن دوماه پی درپی مشروع در کفارت بجهت قبول توبه است ازجانب خداوهست خداداناى استواركار[4] (٩٢) .

---

(١) مترجم گوید خدای تعالی احکام قتل خطأبیان می فرماید وآنکه امتناع ازکسیکه به کلمهٔ اسلام متکلم شدواجب است وفضل مجاهدان ووجوب هجرت ازدار کفر بداراسلام و کیفیت نماز سفرونمازخوف بیان می کُند والله اعلم .

(٢) یعنی مقتول مسلمان اگر ازساکنان دارالحرب باشد دیت لازم نیست والله اعلم.

(٣) یعنی واو مومن باشد .

(٤) جمهورمفسرین تصور (وان کان من قوم بینکم وبینهم میثاق) درمقتول کافرکردندبه ملاحظه آنکه توارث درمیان مومن وکافر منقطع است وسبیل دیت =

وَمَن يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَآؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ
عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

وهرکه بِکُشَد مسلمانی را بقصد پس جزای او دوزخ است جاویدباشدآنجا وخشم گرفته است براوخداو لعنت کرداورا وآماده ساخته است برای اوعذابی بزرگ (۹۳) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا
وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَىٰ إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ كَذَٰلِكَ كُنتُم مِّن قَبْلُ
فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٩٤﴾

ای مسلمانان چون سفر کنید درراه خدا(یعنی برای جهاد) پس نیك تحقیق کنید ومگوئید کسی را که بسوی شماسلام انداخته است نیستی مسلمان می طلبید متاع زندگانی دنیا را پس نزد خداغنیمت های بسیاراست هم چنین بودید پیش ازین پس انعام کردخدا برشماپس تحقیق کنید هر آئینه خداهست بآنچه کنیدآگاه (۹٤) .

لَّا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ
فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ
الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٥﴾

برابرنیستند نشینندگان غیر معذور ازمسلمانان وجهاد کنندگان درراه خدای تعالی به مالهای خویش وجانهای خویش برتری داده است خدامجاهدان را به مال و جان خویش برنشینندگان درمرتبه وهریکی را وعدهٔ نیك کرده است خدا وافزون داده است خدا مجاهدان را به نسبت نشینندگان مزدبزرگ[1] (۹۵) .

= سبیل میراث است و بندهٔ ضعیف می گوید تمهید مسئله به (وما کان لمؤمن ان یقتل مومناالاخطأ) وتقید به «وهومومن» درنظیر مانحن فیه ظاهر است درآنکه اینجافیدایمان معتبر است ولزوم دیت بجهت وفابعهدست نه برسبیل میراث ونظیرش وجوب مهرست درمسئله مؤمنه ازقوم متعاهدین درسوره ممتحنه الله اعلم .

(۱) فائده قید غیراولی الضررآنست که دراولی الضررآین حکم مطرد نیست بلکه جمعی باشند ازاولی الضرر که نیت صحیحه دارند ثواب عمل کامل یابندوالله اعلم .

دَرَجٰتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَّرَحْمَةً ۚ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿٩٦﴾

افزون داده است مرتبه هاازجانب خویش وآمرزش وبخشایش وهست خداآمرزندهٔ مهربان (۹٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ تَوَفّٰىهُمُ الْمَلٰٓئِكَةُ ظَالِمِيْٓ اَنْفُسِهِمْ قَالُوْا فِيْمَ كُنْتُمْ ۚ قَالُوْا كُنَّا مُسْتَضْعَفِيْنَ فِي الْاَرْضِ ۚ قَالُوْٓا اَلَمْ تَكُنْ اَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوْا فِيْهَا ۚ فَاُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ ۚ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا ﴿٩٧﴾

هر آئینه آنانکه فرشتگان قبض ارواح ایشان کردند درحالتیکه ستمگار بودند برخویشتن[1] فرشتگان بایشان گفتند درچه حال بودید شما گفتند بودیم بیچاره گان درزمین گفتند آیافراخ نبود زمین خدا تاهجرت می کردید درآن پس آن جماعت جای ایشان دوزخ است واوبدجائی است (۹۷) .

اِلَّا الْمُسْتَضْعَفِيْنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَآءِ وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ حِيْلَةً وَّلَا يَهْتَدُوْنَ سَبِيْلًا ﴿٩٨﴾

مگرآنانکه بحقیقت بیچاره اند ازمردان و زنان وکودکان هیچ چاره نمی توانند وهیچ راه نمی یابند (۹۸) .

فَاُولٰٓئِكَ عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّعْفُوَ عَنْهُمْ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ عَفُوًّا غَفُوْرًا ﴿٩٩﴾

پس آن جماعت نزدیك است که خدا عفو کند ازایشان وهست خداعفوکنندهٔ آمرزنده (۹۹) .

وَمَنْ يُّهَاجِرْ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ يَجِدْ فِي الْاَرْضِ مُرٰغَمًا كَثِيْرًا وَّسَعَةً ۚ وَمَنْ يَّخْرُجْ مِنْۢ بَيْتِهٖ مُهَاجِرًا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهٗ عَلَى اللّٰهِ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٠٠﴾

وهرکه ترك وطن کند درراه خدا بیابددرزمین اقامت گاه بسیارو فراخی معیشت وهرکه بیرون روداز خانهٔ خود هجرت کنان بسوی خداو پیغامبراو وسپس دریابد اورا موت[2] پس به تحقیق ثابت شد مزداوبرخدا وهست خدا آمرزندهٔ مهربان (۱۰۰) .

وَاِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْاَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ اَنْ

وچون سفرکنید درزمین پس نیست برشما

---

(۱) یعنی بترك هجرت از دارالحرب بدارالسلام وبه تکثیر سوادکفاروالله اعلم .

(۲) یعنی درراه قبل وصول بمقصد .

تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلٰوةِ ۖ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا ۚ إِنَّ الْكٰفِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا ﴿١٠١﴾

گناهی درآنکه قصر کنید قدری ازنماز اگر بترسید ازآنکه دربلاافگنند شمارا کافران هر آئینه کافران هستند شمارادشمن آشکار[۱] (۱۰۱) .

وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ
مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا
مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا
مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَأَسْلِحَتَهُمْ ۚ وَدَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ
عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً ۚ وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ
أَذًى مِنْ مَطَرٍ أَوْ كُنْتُمْ مَرْضٰى أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ ۖ وَ
خُذُوا حِذْرَكُمْ ۗ إِنَّ اللّٰهَ أَعَدَّ لِلْكٰفِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾

وچون باشی درمیان مؤمنان[۲] پس برپاکردی برای ایشان نمازرا پس باید بایستد گروهی ازایشان باتو وبایدکه برگیرند سلاح خویش را پس چون سجده کردند آنان پس بایدکه باشندپشت سرشما[۳] وبایدکه بیاید آن گروه دیگرکه هنوز نمازنخوانده اند پس نماز گذارندباتو وبایدکه بگیرند حذر[٤] وسلاح خودرا آرزوکردندکافران کاش غافل شوید ازسلاح خویش و متاع خویش پس حمله کنند برشما یك باره و هیچ گناه نیست برشما اگر باشد شمارا رنجی ازباران یا بیمارباشید درآن که بنهید سلاح خویش را والبته بگیریدحذرخودرا هر آئینه خدا آماده کرده است برای کافران عذاب رسواکننده[٥] (۱۰۲) .

---

(۱) مترجم گوید مشهور آن ست که این آیت درصلوٰة مسافرنازل شده است وخوف قید اتفاقی است و آنچه نزدیك این بنده رجحان یافته است آنست که این آیت درصلوٰة خوف نازل شده است وسفرقیداتفاقیست و مراد از قصردرکیفیت رکوع وسجود است که بایمای ادامیتوان کرد نه درکمیت رکعات والله اعلم .

(۲) یعنی وقت خوف .

(۳) یعنی مقابل عدو .

(٤) وحذرخوذوزره وسپررا گویند .

(٥) مترجم گوید این راصورتهااست یکی آنکه امام دوبارنماز گذاردیك بار

فَاِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ قِيٰمًا وَّقُعُوْدًا وَّعَلٰى جُنُوْبِكُمْ فَاِذَا اطْمَاْنَنْتُمْ فَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ اِنَّ الصَّلٰوةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ كِتٰبًا مَّوْقُوْتًا ١٠٣

پس چون نماز تمام کردید پس یاد کنیدخدارا ایستاده ونشسته وبرپهلوهای خویش پس چون مطمئن شدید برپا کنیدنمازرا[1] هر آئینه هست نمازبرمومنان فرض وقت معین کرده شده(١٠٣) .

وَلَا تَهِنُوْا فِى ابْتِغَآءِ الْقَوْمِ اِنْ تَكُوْنُوْا تَاْلَمُوْنَ فَاِنَّهُمْ يَاْلَمُوْنَ كَمَا تَاْلَمُوْنَ وَتَرْجُوْنَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرْجُوْنَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ١٠٤

وسستی مکنید درجستجوی کفارا گر شمادردمند می شوید پس ایشان نیزدردمند می شوند چنانکه شما می‌شوید و شماامید داریداز خدا آنچه ایشان را امید نیست وهست خداداناى استوارکار (١٠٤) .

اِنَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَآ اَرٰىكَ اللّٰهُ وَلَا تَكُنْ لِّلْخَآئِنِيْنَ خَصِيْمًا ١٠٥

هر آئینه[2] مافرود آوردیم بسوی توکتاب را براستی تاحکم کنی میان مردمان بآنچه شناسانده است تراخداومباش خصومت کننده برای حمایت خیانت کنندگان (١٠٥) .

باینجماعت ودیگربار بآن جماعت دیگر آنکه امام بایك جماعت يك ركعت گذاردودرقیام توقف کندتاآنکه رکعت دیگرخوانده مقابل عدوروند آنجماعت دیگرآمده اقتدا به امام کنندو رکعت دیگر بآنجماعت خواند درقعده چندان توقف کندکه ازرکعت دوم فارغ شوند آنکه بایشان سلام دهداین هردوباصورتهای دیگرهمه صحیح شده وهمه محتمل آنست والله اعلم.

(١) یعنی بطریق نمازامن والله اعلم .

(٢) مترجم گوید مردم ضعیف الاسلام اگر کسی راازایشان مرتکب گناهی می‌شد دور وی حیله ها بافته پیش آنحضرت بوجهی اظهار میکردند که براءت اوبخاطرمبارك می‌رسید وبایکدیگر خلوت کرده رازها بخلاف رضای شریف درمیان می‌آوردند خدای تعالی آیات فرستاد .

وَاسْتَغْفِرِ اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٠٦﴾

وآمرزش خواه ازخدا هر آئینه هست خدا آمرزندهٔ مهربان (١٠٦) .

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِيْنَ يَخْتَانُوْنَ اَنْفُسَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا اَثِيْمًا ﴿١٠٧﴾

وخصومت مکن ازجانب آنانکه خیانت می کنند خویشتن را هر آئینه خدا دوست نداردآنرا که باشدخیانت کنندهٔ گنهگار (١٠٧) .

يَسْتَخْفُوْنَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُوْنَ مِنَ اللّٰهِ وَهُوَ مَعَهُمْ اِذْ يُبَيِّتُوْنَ مَا لَا يَرْضٰى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا يَعْمَلُوْنَ مُحِيْطًا ﴿١٠٨﴾

پنهان می کنند ازمردمان و پنهان نمی کنند ازخدا واوبایشان ست آنگاه که به شب مشورت میکنندآنچه خدانمی پسندداز‌تدبیر وهست خداباآنچه میکنندد‌ر بر گیرنده (١٠٨) .

هٰاَنْتُمْ هٰؤُلَاۤءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُّجَادِلُ اللّٰهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ عَلَيْهِمْ وَكِيْلًا ﴿١٠٩﴾

آ گاه باشید شمااى قوم که خصومت کردید ازطرف خیانت کنند گان درزندگانی دنیا پس کیستکه خصومت کندباخدا ازطرف ایشان روزقیامت یاکیست که باشدبرایشان کارسازنده (١٠٩) .

وَمَنْ يَّعْمَلْ سُوْۤءًا اَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهٗ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللّٰهَ يَجِدِ اللّٰهَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١١٠﴾

وهرکه انجام دهد کاربدیاستم کندبرخویش بازآمرزش طلبدازخدا بیابد خدارا آمرزندهٔ مهربان (١١٠) .

وَمَنْ يَّكْسِبْ اِثْمًا فَاِنَّمَا يَكْسِبُهٗ عَلٰى نَفْسِهٖ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيْمًا حَكِيْمًا ﴿١١١﴾

وهرکه بکند گناهی پس جزاین نیست که می کندآن رابرجان خویش وهست خدا دانای استوارکار (١١١) .

وَمَنْ يَّكْسِبْ خَطِيْۤـَٔةً اَوْ اِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهٖ بَرِيْۤـًٔا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَّاِثْمًا مُّبِيْنًا ﴿١١٢﴾

وهرکه بکند خطائی یا گناهی بازتهمت زندبآن بیگناهی را پس برخود برداشت افتراو گناه ظاهررا (١١٢) .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهٗ لَهَمَّتْ طَّاۤئِفَةٌ مِّنْهُمْ اَنْ يُّضِلُّوْكَ وَمَا يُضِلُّوْنَ اِلَّاۤ اَنْفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّوْنَكَ مِنْ شَیْءٍ وَاَنْزَلَ اللّٰهُ عَلَيْكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَكَ

وا گرنمی‌بود فضل خدابرتو وبخشائش او قصدکرده بودند گروهی ازایشان که گمراه کنندترا و گمراه نمی کنند مگرخویشتن

مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ ۚ وَكَانَ فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

را وهیچ ضرری نرسانند به تو وازچیزی ونازل ساخت خدا برتوکتاب و دانش و آموخت ترا آنچه نمی دانستی وهست فضل خدا برتوبزرگ (١١٣) .

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ ۚ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

نیست خوبی دربسیاری ازمشورت پنهانی ایشان لیکن خوبی درمشورت کسی است که می‌فرماید بصدقه یابکار پسندیده یا به صلاح کاری میان مردمان وهرکه این کند به طلب خوشنودی خدا پس بزودی بدهیمش مزدبزرگ (١١٤) .

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ۖ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

وهرکه مخالفت پیغامبرکند بعد ازآنکه معلوم شداوراهدایت وپیروی کندغیر راه مسلمانان را متوجه بکنیمش بآنچه میگردد[١] ودرآریمش بدوزخ واوبدجائی ست (١١٥) .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

هر[٢] آئینه خدا نمی آمرزدآنکه شریك باومقررکرده شود و می آمرزد غیرشرك هرکراخواهد وهرکه شریك خدا مقررکند پس گمراه شد گمراهی دور (١١٦) .

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾

مشرکان نمی پرستند بجز خدامگربتانی راکه بنام دختران مسمی کرده اند ونمی پرستند مگرشیطان دوررفته ازحدرا (١١٧) .

لَعَنَهُ اللَّهُ ۘ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

لعنت کرداوراخداو گفت شیطان بگیرم ازبندگان توحصه ای که در علم ازلی معین شده (١١٨) .

وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ

والبته گمراه کنم ایشان را و البته درآرزوی

---

(١) مترجم گوید یعنی قوت دل بیفزائم .

(٢) مترجم گوید ازینجا تغلیظ تحریم شرك می فرماید .

الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللّٰهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطٰنَ وَلِيًّا مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِيْنًا ﴿١١٩﴾

باطل افگنم ایشان را والبته بفرمایم ایشان را تابشگافند گوش چهارپایان راوالبته بفرمایم ایشان راتاتغییردهندآفرینش خدارا[1] وهرکه دوست گیردشیطان را بجزخدا پس زیان کارشد زیان ظاهر (١١٩) .

يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيْهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ اِلَّا غُرُوْرًا ﴿١٢٠﴾

وعده می دهدایشان راودرآرزوی می اندازد ایشانرا و وعده نمی دهدایشان راشیطان الابفریب (١٢٠) .

اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُوْنَ عَنْهَا مَحِيْصًا ﴿١٢١﴾

آن جماعت جای ایشان دوزخ است و نیابند ازآن راه نجاتی (١٢١)

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ سَنُدْخِلُهُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا وَمَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّٰهِ قِيْلًا ﴿١٢٢﴾

وآنانکه ایمان آوردند وکارهای شایسته کردند درآریم ایشان را به بوستانهائی که می رود زیرآن جویها جاویدان آنجا همیشه وعده کرده است خدابراستی وکیست راست گوترازخدادرسخن (١٢٢) .

لَيْسَ بِاَمَانِيِّكُمْ وَلَآ اَمَانِيِّ اَهْلِ الْكِتٰبِ مَنْ يَّعْمَلْ سُوْٓءًا يُّجْزَ بِهٖ وَلَا يَجِدْ لَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ﴿١٢٣﴾

نیست کاربوفق آرزوی شما ونه بوفق آرزوی اهل کتاب هرکه بکندکاربد جزاداده خواهدشدبه آن ونیابدبرای خود بجز خدا هیچ دوستی ونه یاری دهنده (١٢٣) .

وَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثٰى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ نَقِيْرًا ﴿١٢٤﴾

وهرکه بکندازکارهای شایسته مرد باشد یا زن واومسلمان است پس آن جماعت درآیند به بهشت وستم کرده نه شوندمقدارنقیری (١٢٤) .

وَمَنْ اَحْسَنُ دِيْنًا مِّمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهٗ لِلّٰهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ

وکیست نیکوتر باعتباردین ازکسی که

---

(١) مترجم گوید یعنی مانند خصی کردن و سوزن زدن بربدن تاسرخ یاکبود گردانند والله اعلم .

وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرٰهِيمَ حَنِيفًا وَاتَّخَذَ اللّٰهُ إِبْرٰهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٥﴾

منقاد ساخت روی خودرا برای خداو اونیکوکاراست وپیروی کردملت ابراهیم رادرحالتی که حنیف بود وخدا دوست گرفت ابراهیم را (١٢٥) .

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾

وخداراست آنچه درآسمان هاست و آنچه درزمین ست وهست خدا بهمه چیزدر برگیرنده (١٢٦) .

وَيَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَآءِ قُلِ اللّٰهُ يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ فِي يَتٰمَى النِّسَآءِ الّٰتِي لَا تُؤْتُونَهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الْوِلْدَانِ وَأَنْ تَقُومُوا لِلْيَتٰمٰى بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهِ عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

وطلب فتوی می کنندازتودرباره زنان[1] بگو خدافتوی میدهدشمارادرباره زنان وآنچه خوانده می شودبرشمادرکتاب نازل شده است درحق آن زنان یتیمه که نمی دهیدایشان راآنچه فرض کرده شده است برای ایشان ورغبت می کنیدکه به نکاح درآر یدایشانرا[2] ونازل شده است درباره بیچاره گان ازکودکان وحکم ست بآنکه تعهدحال یتیمان کنیدبانصاف وهرآنچه می کنیدازنیکوئی هست خدابآن دانا[3] (١٢٧) .

وَإِنِ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ

اگرزنی بترسد ازشوهرش سرکشی یا روگردانی راپس گناه نیست برایشان درآنکه صلح آرنددرمیان خویش نوعی ازصلح

---

(١) یعنی چه نوع بایشان معامله بایدکرد والله اعلم .

(٢) درنکاح زنان یتیمه رغبت می کردند بسبب براعت جمال وحداثت سن درادای نفقه ومهر کوتاهی می نمودند والله اعلم .

(٣) جواب این استفتاء تفصیلی داشت پس خدای تعالیٰ بعضی مسائل را حواله فرمودبر آیات سابقه وآن مسئله تحریم ظلم بر یتامی النساء است وبعضی را اینجاجواب داد وآن مسئله نشوزوتحریم میل کلّی بیك زن و اعراض اززن دیگر واباحه طلاق درصورت ضرورت والله اعلم .

وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾

وصلح کاری بهتراست، وحاضرکرده شده اند نفوس نزدیك بخل[1] واگر نیکوکاری وپرهیز گاری کنیدپس هر آئینه خدا هست بآنچه می‌کنیددانا (۱۲۸) .

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمَيْلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٢٩﴾

ونه توانید هرگز عدل کردن میان زنان اگرچه نهایت رغبت کنید پس باری کجی مکنید تمام کجی تاآنکه بگذاروید آن زنان را مانند معلقه[2] واگر اصلاح کنید وپرهیزگاری نمائید پس هر آئینه خداهست آمرزندهٔ مهربان (۱۲۹) .

وَإِنْ يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلًّا مِنْ سَعَتِهِ وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

و اگر مردوزن ازیکدیگرجداشوندکفایت کندخدای تعالی هریکی راازتوانگری خودهست خداجواد استوارکار (۱۳۰) .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنِ اتَّقُوا اللَّهَ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ﴿١٣١﴾

وخدای راست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست وهرآئینه حکم فرمودیم آنانراکه داده شدند کتاب پیش ازشما وشمارانیزکه بترسید ازخدا و اگر کافر شوید پس هرآئینه خداراست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین است وهست خدا توانگر ستوده شده (۱۳۱).

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾

وخداراست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین است وخدا کارسازبس است (۱۳۲) .

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ بِآخَرِينَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾

اگر خواهد دورکندشمارا ای مردما وبوجود آرد دیگران را وهست خدا براین کار توانا (۱۳۳) .

---

(۱) یعنی ازبخل غائب نمی شوند وآن رانمی گذارند والله اعلم .

(۲) مترجم گوید معلقه زنیست که نه بیوه باشدونه باو شوهر موافقت کند .

مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾

هرکه باشدطالب جزای دنیا (یعنی جزای عمل دردنیا طلب کند)پس نزد خدااست ثواب دنیاو آخرت وخدا شنواوبیناست[1] . (١٣٤)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَى أَنْفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ إِنْ يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَى بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَى أَنْ تَعْدِلُوا وَإِنْ تَلْوُوا أَوْ تُعْرِضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾

ای مسلمانان باشید برپادارندهٔ عدالت اظهارحق کننده برای خدا واگرچه برضررخویشتن یاپدرومادر وخویشاوندان باشد اگرآنکه حق بروی ثابت میشود توانگر باشد یافقیر بهرحال خدا مهربان تراست برایشان پس پیروی خواهش نفس مکنید اعراض کنان ازعدل واگر بپیچانید سخن را یارو گردانید پس هرآئینه خداهست بآنچه می کنیدآگاه (١٣٥) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

ای مسلمانان ایمان آریدبخدا وپیغامبراو وآن کتاب که فروفرستاده است برپیغامبرخود وآن کتاب که فرو فرستاده است پیش ازین وهرکه کافر شودبخدا وبه فرشتگان او وکتاب های اووپیغامبران او وروزآخرت پس هرآئینه گمراه شد گمراهی دور[2] (١٣٦) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

بیگمان آنانکه ایمان آوردند بازکافرشدند بازایمان آوردند بازکافرشدند باززیادت کردنددرکفر[3] هرگزنیامرزد خدای تعالی ایشان را وهرگزننماید ایشان را

(١) یعنی پس چرا طالب هر دونباشید والله اعلم .

(٢) مترجم گوید مرادآنست که هرکه درملت اسلامیه داخل شداورابه تفصیل تصدیق این چیزها بایدکرد .

(٣) یعنی اصرار کردند والله اعلم .

راهی (١٣٧) .

بَشِّرِ الْمُنٰفِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣٨﴾

خبر[1] ده منافقان را بآنکه ایشان را باشدعذاب درد دهنده (١٣٨) .

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكٰفِرِينَ أَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۚ أَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

آن منافقان که کافران را دوست میگیرند بجز مؤمنان آیانزد ایشان ارجمندی می طلبند پس هرآئینه ارجمندی خدارااست همه یکجا (١٣٩) .

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتٰبِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّٰى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهٖٓ ۚ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ ۗ إِنَّ اللّٰهَ جَامِعُ الْمُنٰفِقِينَ وَالْكٰفِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

وهرآئینه فروفرستاده است خدابرشما درقرآن که چون بشنویدآیاتهای خدارا که به آنهاکفر ورزیده میشود وتمسخرکرده میشودبآنهاپس منشینید باایشان تاآنکه شروع کنند درسخنی غیراز آن هرآئینه شما اگرچنین نکنید مانندآن کافران باشیدهرآئینه خدابهم آرنده است منافقان وکافران را همه یك جادردوزخ (١٤٠) .

الَّذِينَ يَتَرَبَّصُونَ بِكُمْ ۚ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ فَتْحٌ مِنَ اللّٰهِ قَالُوٓا أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ ۚ وَإِنْ كَانَ لِلْكٰفِرِينَ نَصِيبٌ ۙ قَالُوٓا أَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَيْكُمْ وَنَمْنَعْكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۚ فَاللّٰهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ وَلَنْ يَجْعَلَ اللّٰهُ لِلْكٰفِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤١﴾

آن منافقان که انتظارشمامی کشند پس اگر باشدشمارا فتحی ازجانب خدا گویندآیانبودیم باشما[2] واگر باشدکافران را نصیبی گویند یعنی بکافران آیاغالب نه شدیم برشما[3] وآیا باز نه داشتیم شمارا ازضرر مسلمانان[4] پس خداحکم خواهد کردمیان شما روزقیامت وهرگز

(١) مترجم گوید ازینجاوعید منافقان بیان می فرماید .

(٢) یعني اززمره شمایم والله اعلم .

(٣) یعنی خواه مخواه شمارا مصلحت دانستیم که بامسلمانان بجنگیدونه گذاشتیم که بمصلحت دیگرعمل کنید والله اعلم .

(٤) یعنی سعی کردیم که ضرر مسلمانان بشمانه رسد والله اعلم .

نگشایدخدا مرکافران رابرمومنان راهی[1] . (١٤١)

إِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ وَهُوَ خَادِعُهُمْ وَإِذَا قَامُوْٓا
إِلَى الصَّلٰوةِ قَامُوْا كُسَالٰى يُرَآءُوْنَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُوْنَ
اللّٰهَ إِلَّا قَلِيْلًا ﴿١٤٢﴾

هرآئینه منافقان فریب می‌دهند بگمان خود خدا را وخدانیزفریب می دهدایشانرا وچون منافقان بسوی نماز برخیزند کاهلی کنان برخیزند می نمایند به مردمان ویاد نمی‌کنندخدارا مگراندکی . (١٤٢)

مُّذَبْذَبِيْنَ بَيْنَ ذٰلِكَ لَآ إِلٰى هٰٓؤُلَآءِ وَلَآ إِلٰى هٰٓؤُلَآءِ وَمَنْ
يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهٗ سَبِيْلًا ﴿١٤٣﴾

مترددااند درمیان این وآن نه بسوی اینانند ونه بسوی آنان وهرکرا گمراه کندخدا پس هرگز نیابی برای او هیچ راهی (١٤٣) .

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الْكٰفِرِيْنَ أَوْلِيَآءَ مِنْ
دُوْنِ الْمُؤْمِنِيْنَ أَتُرِيْدُوْنَ أَنْ تَجْعَلُوْا لِلّٰهِ عَلَيْكُمْ سُلْطٰنًا
مُّبِيْنًا ﴿١٤٤﴾

ای مسلمانان دوست مگیرید کافران را بجزمومنان آیا می خواهید که ثابت کنیدبرای خدابرخویشتن دلیلی ظاهر . (١٤٤)

إِنَّ الْمُنٰفِقِيْنَ فِى الدَّرْكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَنْ تَجِدَ
لَهُمْ نَصِيْرًا ﴿١٤٥﴾

هرآئینه منافقان درطبقهٔ زیرترین اند ازآتش ونه یابی هرگزبرای ایشان هیچ یاری دهنده (١٤٥) .

إِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا وَأَصْلَحُوْا وَاعْتَصَمُوْا بِاللّٰهِ وَأَخْلَصُوْا
دِيْنَهُمْ لِلّٰهِ فَأُولٰٓئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ وَسَوْفَ يُؤْتِ
اللّٰهُ الْمُؤْمِنِيْنَ أَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١٤٦﴾

مگرآنانکه توبه کردندواصلاح پیش گرفتند وچنگ زدند (بریسمان) خدا وخالص گردانیدند دین خودرا برای خدا پس آنجماعت همراه مومنانند وزود بدهدخدا مومنان را مزدبزرگ (١٤٦) .

مَا يَفْعَلُ اللّٰهُ بِعَذَابِكُمْ إِنْ شَكَرْتُمْ وَاٰمَنْتُمْ وَكَانَ
اللّٰهُ شَاكِرًا عَلِيْمًا ﴿١٤٧﴾

چه کندخدا بعذاب شمااگرشکرگذاری کنید وایمان آرید وهست خداقدرشناس دانا (١٤٧) .

---

(١) یعنی نشودکه اسلام رامستاصل گردانند والله اعلم .

لَا يُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوْٓءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ ؕ
وَكَانَ اللّٰهُ سَمِيْعًا عَلِيْمًا ﴿١٤٨﴾

درست نمی داردخدا بلند گفتن سخن بـدرا مگـر سخـت گفتـن مظلـوم کـه عفواست وهست خداشنوا دانا (١٤٨) .

اِنْ تُبْدُوْا خَيْرًا اَوْ تُخْفُوْهُ اَوْ تَعْفُوْا عَنْ سُوْٓءٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ
عَفُوًّا قَدِيْرًا ﴿١٤٩﴾

ا گرآشکاراکنیدکارنیك را یاپنهان کنیدآن را یا عفوکنیدازظلمی پس هرآئینه هست خداعفوکننده توانا (١٤٩) .

اِنَّ الَّذِيْنَ يَكْفُرُوْنَ بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَيُرِيْدُوْنَ اَنْ يُّفَرِّقُوْا
بَيْنَ اللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَيَقُوْلُوْنَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَّنَكْفُرُ بِبَعْضٍ ۙ
وَّيُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّتَّخِذُوْا بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيْلًا ۙ ﴿١٥٠﴾

هرآئینه کسانی که کافرمی شوند بخدا وپیغامبران اوومی خواهند که تفرقه کنند درمیـان خـدا و پیغـامبران او[1] مـی گویندایمان می آریم به بعض پیغامبران ونامعتقدمی شویم بعض راومیخواهندکه راهی گیرند درمیان این رآن (١٥٠) .

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْكٰفِرُوْنَ حَقًّا ۚ وَاَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِيْنَ
عَذَابًا مُّهِيْنًا ﴿١٥١﴾

آن جماعت ایشانندکافران به حقیقت وآماده ساخته ایم برای کافران عذاب رسوا کننده (١٥١) .

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا بِاللّٰهِ وَرُسُلِهٖ وَلَمْ يُفَرِّقُوْا بَيْنَ اَحَدٍ مِّنْهُمْ
اُولٰٓئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيْهِمْ اُجُوْرَهُمْ ؕ وَكَانَ اللّٰهُ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٥٢﴾

وکسانیکه ایمان آوردندبخدا وپیغامبران او وتفرقه نه کردنددرمیان هیچ یکی ازایشان آنجماعت خواهددادخداایشان را مزدایشان وهست خدا آمرزنده مهربان (١٥٢) .

يَسْـَٔلُكَ اَهْلُ الْكِتٰبِ اَنْ تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتٰبًا مِّنَ السَّمَآءِ
فَقَدْ سَاَلُوْا مُوْسٰٓى اَكْبَرَ مِنْ ذٰلِكَ فَقَالُوْٓا اَرِنَا اللّٰهَ جَهْرَةً
فَاَخَذَتْهُمُ الصّٰعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ

در[2] خواست می کنندازتواهل کتاب که فرود آری برایشان کتابی ازآسمان یعنی یکدفعه پس سوال کرده بودند ازموسیٰ سخت تر ازین گفتندخدارا بنمابماآشکارا

---

(١) یعنی بخداایمان آرند وبه پیغامبران ایمان نیارند والله اعلم .

(٢) مترجم گوید ازین جا خدای تعالی ردّشبه یهودمیکند که قرآن چرایکدفعه مثل الواح موسیٰ نازل نه شدواین سخن ممتداست تایااهل الکتاب لاتغلوا .

مِن بَعْدِ مَا جَآءَتْهُمُ الْبَيِّنٰتُ فَعَفَوْنَا عَن
ذٰلِكَ وَاٰتَيْنَا مُوسٰى سُلْطٰنًا مُّبِينًا ﴿١٥٣﴾

پس گرفت ایشان راصاعقه بسبب گناه ایشان بازمعبود گرفتند گوساله را بعدازآنکه آمدبایشان معجزه ها پس در گذشتیم ازین جریمه ودادیم موسی را غلبه ظاهر (١٥٣) .

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثٰقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمُ ادْخُلُوا
الْبَابَ سُجَّدًا وَّقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا فِي السَّبْتِ وَاَخَذْنَا
مِنْهُمْ مِّيثٰقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾

وبرداشتیم بالای ایشان طوررا برای گرفتن عهدایشان و گفتیم ایشان رادرآئیدبه دروازه سجده کنان و گفتیم ایشان را تجاوزمکنیددرروزشنبه و گرفتیم ازایشان عهدمحکم (١٥٤) .

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيثٰقَهُمْ وَكُفْرِهِمْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ وَقَتْلِهِمُ الْاَنْبِيَآءَ
بِغَيْرِ حَقٍّ وَّقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا غُلْفٌ بَلْ طَبَعَ اللّٰهُ عَلَيْهَا بِكُفْرِهِمْ
فَلَا يُؤْمِنُونَ اِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾

پس بسبب شکستنِ ایشان عهدخود را وبسبب کفرایشان بآیاتِ خداوکشتن ایشان انبیارا بناحق و گفتنِ ایشان که دلهای مادرپرده است نه بلکه مُهرنهاده است خدای‌تعالی بردل های ایشان بسبب کفرایشان پس ایمان نیارندمگراندکی (١٥٥) .

وَّبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلٰى مَرْيَمَ بُهْتٰنًا عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾

وبسبب کفرایشان و گفتن ایشان برمریم بهتانی بزرگ[1] (١٥٦) .

وَّقَوْلِهِمْ اِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ رَسُولَ
اللّٰهِ وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلٰكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ
وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ
مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ اِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ
وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٧﴾

وبسبب گفتن ایشان هرآئینه ماکشتیم مسیح عیسیٰ پسرمریم راکه فی الواقع پیغامبر خدابود ونه کشته اند او را وبردار نه کرده اند اورا ولیکن مشتبه شدبرایشان وهرآئینه کسانیکه اختلاف کردند درباب عیسیٰ درشك اندازحال او ونیست ایشان

(١) یعنی قذف بزنا .

رابآن یقینی لیکن پیروی ظن میکنندوبه
یقین نه کشته انداورا (۱۵۷) .

بَلْ رَّفَعَهُ اللّٰهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ١٥٨

بلکه برداشت اوراخدای‌تعالیٰ بسوی خود
وهست خدا غالب استوارکار (۱۵۸) .

وَإِنْ مِّنْ أَهْلِ الْكِتٰبِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهٖ قَبْلَ مَوْتِهٖ
وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ١٥٩

ونباشدهیچ کس ازاهل کتاب الآ البته
ایمان آورد بعیسی پیش ازمردن عیسیٰ[1]
ورروزقیامت باشد عیسیٰ گواه برایشان
. (۱۵۹)

فَبِظُلْمٍ مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ طَيِّبٰتٍ أُحِلَّتْ لَهُمْ
وَبِصَدِّهِمْ عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ كَثِيرًا ١٦٠

پس به سبب ظلمیکه به ظهورآمدازیهود
حرام ساختیم برایشان چیزهای پاکیزه که
حلال بودندایشان را وبسبب بازداشتن
ایشان مردمان بسیارازراه خدا (۱۶۰) .

وَأَخْذِهِمُ الرِّبٰوا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلِهِمْ أَمْوٰلَ النَّاسِ
بِالْبٰطِلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكٰفِرِينَ مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ١٦١

و گرفتنِ ایشان سود را وحال آنکه منع
کرده شده اندازآن وخوردن ایشان اموالِ
مردمان را بناحق ومهیاکردیم برای
کافران ازایشان (یعنی مصرّان برکفر)
عذاب درد دهنده[2] (۱۶۱) .

لٰكِنِ الرّٰسِخُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ يُؤْمِنُونَ
بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ وَالْمُقِيمِينَ الصَّلٰوةَ

لیکن ثابت قدمان درعلم ازاهل کتاب
ومومنان ایمان می آرندبآنچه فروفرستاده
شده است بسوی تووآنچه فروفرستاده

---

(۱) مترجم گوید یعنی یهودی که حاضرشوند نزول عیسیٰ را البته ایمان آرند والله اعلم.

(۲) مترجم گویدا گرگوئی انکار عیسیٰ بعدنزول تورات کرده بودند وتحریم لحوم ابل وتحریم ذی ظفردر تورات مذکور بودپس چگونه جزای انکار عیسیٰ باشد گویم نزدیك این بنده ظاهر آنست مراد ازتحریم طیّبات موقوف داشتن نعمت هااست که سابقًا ایشانرا داده بودند ازپادشاهی ونبوت ونصرت و غیرآن واین مشابه آن آیتیست (ضربت علیهم الذلةوالمسکنه) الایه واین آیت (وحرام علی قریة اهلکناها) وحینئذٍ جمیع کلام باهم مربوط باشد والله اعلم .

وَالْمُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَالْمُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ اُولٰٓئِكَ
سَنُؤْتِيْهِمْ اَجْرًا عَظِيْمًا ﴿١٦٢﴾

شده است پیش ازتو(مدح می کنیم) برپادارندگانِ نمازراوهم چنین دهندگان زکوٰة را وایمان آرندگان بخدا و روزآخر این جماعت زود بدهیم ایشانرا مُزدبزرگ (١٦٢) .

اِنَّآ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ كَمَآ اَوْحَيْنَآ اِلٰى نُوْحٍ وَّالنَّبِيّٖنَ مِنْۢ بَعْدِهٖ ۚ
وَاَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اِبْرٰهِيْمَ وَاِسْمٰعِيْلَ وَاِسْحٰقَ وَيَعْقُوْبَ
وَالْاَسْبَاطِ وَعِيْسٰى وَاَيُّوْبَ وَيُوْنُسَ وَهٰرُوْنَ وَسُلَيْمٰنَ ۚ
وَاٰتَيْنَا دَاوٗدَ زَبُوْرًا ﴿١٦٣﴾

هرآئینه ما وحی فرستادیم بسوی توچنانکه وحی فرستادیم بسوی نوح وپیغامبران پس ازوی وچنانکه وحی فرستادیم بسوی ابراهیم واسمعیل و اسحق و یعقوب ونبیرگان وعیسیٰ وایوب ویونس و هارون وسلیمان وچنانکه دادیم داوٗد رازبور (١٦٣) .

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنٰهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَّمْ
نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ ۗ وَكَلَّمَ اللّٰهُ مُوْسٰى تَكْلِيْمًا ﴿١٦٤﴾

وچنانکه فرستادیم پیغامبرانی که قصهٔ ایشان گفته ایم برتوپیش ازین وپیغامبرانی که قصهٔ ایشان نه گفته ایم به تو و گفت خداباموسیٰ سخن (١٦٤) .

رُسُلًا مُّبَشِّرِيْنَ وَمُنْذِرِيْنَ لِئَلَّا يَكُوْنَ لِلنَّاسِ عَلَى اللّٰهِ
حُجَّةٌۢ بَعْدَ الرُّسُلِ ۗ وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيْزًا حَكِيْمًا ﴿١٦٥﴾

فرستادیم پیغامبرانِ مژده دهندگان وبیم کنندگان تانه باشد مردمان را برخدا الزام بعد فرستادن پیغامبران[1] وهست خداغالب استوارکار (١٦٥) .

لٰكِنِ اللّٰهُ يَشْهَدُ بِمَآ اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهٗ بِعِلْمِهٖ ۚ وَالْمَلٰٓئِكَةُ
يَشْهَدُوْنَ ۗ وَكَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا ﴿١٦٦﴾

لیکن خدا گواهی میدهدبآنچه فروفرستاده است بسوی توکه فرو فرستاد آن رابه علم خودوفرشتگان نیز گواهی می دهند وبس است خدا گواه (١٦٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْا عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ قَدْ
ضَلُّوْا ضَلٰلًا ۢ بَعِيْدًا ﴿١٦٧﴾

هرآئینه کسانیکه کافرشدند وبازداشتند یعنی مردمان راازراه خدا به تحقیق گمراه

(١) یعنی تانه گویند که تقصیرِ مانیست هیچ پیغمبر نزدیك مانیامد والله اعلم .

شدند گمراهی دور (١٦٧) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٨﴾

هرآئینه کسانیکه کافرشدند وستم کردند هرگز نیامرزد ایشان را خدا ونه نمایدایشان راراهی (١٦٨) .

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

مگرراه دوزخ جاویدان آنجا همیشه وهست این آسان برخدا (١٦٩) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الرَّسُولُ بِالْحَقِّ مِنْ رَبِّكُمْ فَآمِنُوا خَيْرًا لَكُمْ وَإِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾

ای مردمان هرآئینه آمدبه شما پیغامبر براستی ازجانب پروردگار شما پس ایمان آریدتاایمان آوردن بهتر باشدبرای شماو اگر کافرشویدپس هرآئینه خدارا است آنچه درآسمانها وزمین است وهست خداداناواستوارکار (١٧٠) .

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ وَكَلِمَتُهُ أَلْقَاهَا إِلَىٰ مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةٌ انْتَهُوا خَيْرًا لَكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٧١﴾

ای[1] اهل کتاب ازحدمگزرید دردین خود ومگوئیدبرخدا مگرسخنِ راست جزاین نیست که مسیح عیسیٰ پسرمریم پیغامبر خداست وکلمهٔ اوست انداخت آن را بسوی مریم وروحی است ازجانب خدا پس ایمان آریدبخداوپیغامبران او ومیگوئید خدایان سه اند بازآئید ازین قسم گفتار تااین باز ماندن بهتر باشد شمارا جزاین نیست که خدامعبود یگانه است پاکیست خداراازآن که باشداورا فرزندی مراو راست آنچه درآسمان ها وآنچه درزمین است وبس است خداکارسازنده (١٧١) .

لَنْ يَسْتَنْكِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ

هز گز ننگ ندارد عیسیٰ ازآنکه باشد بندهٔ

(١) مترجم گوید ازینجاشروع می فرماید در ردّ شبه نصاریٰ والله اعلم .

المقربون ومن يستنكف عن عبادته ويستكبر
فسيحشرهم إليه جميعا ﴿١٧٢﴾

خدا ونه فرشتگان مقرب ننگ دارند وهرکه ننگ کند ازبندگی او وسرکشی کند پس خواهد برانگیخت ایشانرا نزدیك خویش همه یکجا (۱۷۲) .

فأما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فيوفيهم أجورهم
ويزيدهم من فضله وأما الذين استنكفوا واستكبروا
فيعذبهم عذابا أليما ولا يجدون لهم من دون الله
وليا ولا نصيرا ﴿١٧٣﴾

پس اماکسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند پس تمام دهدایشان را مزدایشان و زیاده دهدایشان را ازفضل خود واماکسانی که ننگ داشتند وسرکشی کردند پس عذاب کندایشان راعذاب درد دهنده ونیابند برای خویش بجز خداهیچ دوستی ونه هیچ یاری دهنده ای (۱۷۳) .

يا أيها الناس قد جاءكم برهان من ربكم وأنزلنا
إليكم نورا مبينا ﴿١٧٤﴾

ای مردمان به تحقیق آمدنزدیك شما دلیلی ازپروردگار شما ونازل کردیم بسوی شما روشنی آشکارا (۱۷٤) .

فأما الذين آمنوا بالله واعتصموا به
فسيدخلهم في رحمة منه وفضل
ويهديهم إليه صراطا مستقيما ﴿١٧٥﴾

اماکسانی که ایمان آوردند بخدا وچنگ زدندباو پس زود درآردایشان را دررحمت و فضل (ازنزدیك) خود وبه نماید ایشان را بسوی خودراه راست (۱۷۵) .

يستفتونك قل الله يفتيكم في الكلالة إن امرؤ هلك
ليس له ولد وله أخت فلها نصف ما ترك وهو يرثها
إن لم يكن لها ولد فإن كانتا اثنتين فلهما الثلثان مما
ترك وإن كانوا إخوة رجالا ونساء فللذكر مثل حظ
الأنثيين يبين الله لكم أن تضلوا والله بكل شيء عليم ﴿١٧٦﴾

طلب فتوی میکنند ازتو بگوخدای‌تعالی فتوی میدهد شمارا درباب میراث کسیکه والد وولدندارد اگر مردی بمیردکه فرزندش نیست (یعنی ونه والد) واوراخواهری باشد[1] پس خواهرش راست نیمه آنچه گذاشته است و اگر این خواهر مُردی آن برادروارثِ اوشدی

---

(۱) مترجم گویدیعنی اعیانی واگر نباشدعلاتی قائم مقام اعیانی بود .

ا گرنباشد آنرافرزندی پس ا گرخواهران دوباشند پس ایشان را ست دوسوم حصه آنچه بگذاشته است وا گرایشان جماعت باشندمردان و زنان پس مردراست مانند حصه دوزن بیان می کندخدای برای شما تا گمراه نشوید وخدابهمه چیز داناست (۱۷٦) .

سوره مائده مدنی است وآن یکصد وبیست آیت وشانزده رکوع است

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَوْفُوْا بِالْعُقُوْدِ ۚ اُحِلَّتْ لَكُمْ بَهِيْمَةُ الْاَنْعَامِ اِلَّا مَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّى الصَّيْدِ وَاَنْتُمْ حُرُمٌ ۚ اِنَّ اللّٰهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيْدُ ①

ای مومنان وفاکنید بعهد ها(یعنی عهدی که باخدابسته ایددرالتزام احکام اوتعالی) حلال کرده شده برای شما چهار پایان ازقسم انعام مگر آنچه خوانده شد برشما[۱] نه حلال دارنده شکار درحالتی که محرم باشید هرآئینه خدا حکم میکند آنچه می خواهد (۱) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تُحِلُّوْا شَعَآئِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْقَلَآئِدَ وَلَآ آٰمِّيْنَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرِضْوَانًا ۚ وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوْا ۚ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوْا ۘ وَتَعَاوَنُوْا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى ۖ وَلَا تَعَاوَنُوْا عَلَى الْاِثْمِ

ای مسلمانان هتك حرمت مکنید نشانهای خدارا ونه ماه حرام را[۲] ونه قربانی را وآنچه درگردن اوقلاده می اندازند ونه قصد کنندگان بیت الحرام راکه می طلبند فضلی ازپروردگار خویش وخوشنودی ازوی[۳] وچون احرام کشادید پس شکار

---

(۱) یعنی شتر و گاؤ و گوسفند واین سه قسم راانعام گویند حلال است مگرمیته، موقوذه وآنچه بیاید والله اعلم .

(۲) یعنی قتال دررجب وذیقعده وذی الحجه ومحرم نه بایدکرد والله اعلم .

(۳) یعنی تعرض حاجیان ومعتمران مسلمانان نبایدکرد ولقطهٔ ایشان نباید گرفت =

وَالْعُدْوَانِ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (٢)

بکنید وحمل نکند شمارا دشمنی گروهی بسبب آنکه بازداشتند شمارا ازمسجد الحرام[١] برتجاوزکردن ازحد وبایکدیگر مدد کنید برنیکوکاری و پرهیز گاری وبایکدیگرمددمکُنید برگناه وستم وبترسید ازخداهرآئینه خدا سخت است عقوبت او[٢] (٢) .

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ
اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا
أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا
بِالْأَزْلَامِ ۚ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ ۗ الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ
فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ ۚ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ
عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ۚ فَمَنِ اضْطُرَّ فِي
مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ ۙ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (٣)

حرام کرده شد برشما مردار وخون (یعنی خون مسفوح) و گوشتِ خوك و آنچه نام غیر خدا بوقت ذبح اویاد کرده شودوآنچه به خفه کردن مرده باشد وآنچه بسنگ یابعصامرده باشد وآنچه ازجای بلند افتاده بمیرد وآنچه به شاخ زدن مرده باشد و آنچه درنده خورده باشد الاآنچه بعد آفتهاذبح کرده باشید، حرام است آنچه ذبح کرده شود به نام بتها[٣] وحرام کرده شدآنکه طلب کنید معرفت قسمت خود به تیرهای فال این همه فسق است ـ امروزنا امید شدند کافران ازدین شما پس مترسید ازایشان وبترسید ازمن امروزکامل کردم برای شمادین شمارا

= والله اعلم .

(١) یعنی پیش ازفتح مکه و پیش ازآنکه مسلمان شوند والله اعلم .

(٢) مترجم گویدحکم تغلیظ تحریم قتال دراشهر حرم مخصوص است بمسلمین بدلیل آیت سوره بقره و تحریم تعرض حاجیان نیز به مسلمین آیت سورهٔ براءت واین آیات آخرمانزل است منسوخ داشتن آنهاچنانکه عامه مفسرین گویند راست نمی آید والله اعلم .

(٣) مترجم گویدیعنی برصورت قبر والله اعلم .

وتمام کردم برشمانعمت خودرا واختیار کردم اسلام را دین برای شما پس هرکه ناچار شود در گرسنگی غیر مائل به گناه پس هرآئینه خدا آمرزنده مهربان است[۱] . (۳) .

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ
الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا
أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ④

سوال می کنندتراچه حلال کرده شد برای ایشان بگوحلال کرده شد برای شماپاکیزه ها[۲] وآنچه آموخته باشید اورا ازجانوران شکاری درحالتیکه شکار تعلیم کنندگانید می آموزیداین هارا بعض آنچه خدای تعالی شمارا آموخته است پس بخورید ازآنچه نگاهداشتندبرای شما[۳] ویادکنید نام خدارا برآن[٤] وبترسیدازخدا هرآئینه خدا زودحساب کننده است (٤) .

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حِلٌّ
لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حِلٌّ لَّهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ

امروزحلال کرده شدبرای شماپاکیزه ها وطعام اهل کتاب حلال است برای شما وطعام شما حلال است برای ایشان[٥]

---

(۱) مترجم گوید یعنی درمخمصه خوردن مردار جائزاست ونزدیك ابی حنیفه فائده لفظ غیر مائل بگناه آنست که زیاده ازضرورت نخورد ونزدیك مالك وشافعی آنست که قاطع طریق و سارق رارخصت نیست واین آیت آخر قرآنست بعد ازین هیچ آیت نازل نه شد والله اعلم .

(۲) آنچه عرب پاکیزه دانند والله اعلم .

(۳) مترجم گوید یعنی نخورده وندریده باشند برای خوردن خود والله اعلم .

(٤) مترجم گوید یعنی نزدیك ارسال جانوران شکاری والله اعلم .

(٥) مترجم گویدیعنی آنچه براهل کتاب حلال بود برشماحلال ست مثل گوسفندو گاؤ وآنچه برشما حلال کرده شد بر کسیکه ازایشان مسلمان شود حلالست مثل شترو ذی ظفروقبیله ها یهود و نصاری را درین باب اعتبارنیست والله اعلم.

مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ
مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسٰفِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخٰسِرِينَ ⑤

وحلال کرده شدبرای شما محصنات اززنانِ مسلمانان ومحصنات اززنانِ کسانیکه کتاب داده شدند پیش ازشما چون بدهید ایشان را مهرایشان عفت طلب کنان نه شهوت رانندگان ونه دوست پنهان گیرندگان وهرکه نامعتقدِاسلام باشد پس نابودشد عمل او واودرآخرت اززیان کاران ست[١] (٥) .

يٰأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوا
وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ
إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ
مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ
أَوْ لٰمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا
طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللّٰهُ
لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ
وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ⑥

ای مسلمانان چون برخیزید بسوی نماز پس بشوئید رویهای خودرا ودست های خودرا تاآرنج های و مسح کنید سرهای خودرا وبشوئید پایهای خودرا تاشتالنگ و اگر باشید باجنابت پس غسل کنید واگرباشید بیمار یا مسافر یا بیایدیکی ازشما (ازقضاء حاجت) ازخلاجای یامساس کرده باشید زنان را[٢] پس نیابید آب پس قصد کنید خاك پاك را پس مسح کنید ازآن خاك بروی خودودست خود نه می خواهد خدا که مشروع کندبرشما مشقتی ولیکن می خواهد که پاك سازدشمارا وتمام کند نعمت خودرابرشما تاشود که شکر گزاری کنید (٦) .

---

(١) مترجم گویدمحصنات اینجانزدیك امام ابی حنیفه بمعنی پارساست ونزدیك شافعی بمعنی آزاد واز(غیر مسافحین)مفهوم شدکه نکاح متعه درست نیست واز(ولامتخذی اخدان)مفهوم شدکه نکاح سِرّ درست نیست والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی جماع کرده باشید ونزدیك شافعی دست رسانیدن بزنان ناقض وضوست والله اعلم .

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي
وَاثَقَكُم بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑦

و یادکنید نعمت خدارا برخویش وپیمان خدارا که عهد بسته است باشمابآن پیمان آنگاه که گفتید شنیدیم وفرمان برداری کردیم[1] وبترسید ازخدا هرآئینه خداداناست بآنچه درسینه هاباشد (۷) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ
بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ
أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑧

ای مسلمانان متعهد حق خدا باشید گواهی دهندگان براستی وحمل نکند شمارا دشمنی قومی برترك عدل عدل کنید عدل نزدیك تراست به پرهیز گاری وبترسید ازخدا هرآئینه خداآگاه است بآنچه می کنید (۸) .

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُم
مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ⑨

وعده کرده است خدابه کسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند باین مضمون که ایشان راست آمرزش و مزدبزرگ (۹) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَحِيمِ ⑩

وکسانی که کافرشدند وبدروغ نسبت کردند آیات مارا ایشانند اهل دوزخ (۱۰)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ
هَمَّ قَوْمٌ أَن يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ
أَيْدِيَهُمْ عَنكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ⑪

ای مومنان یادکنید نعمت خدارا برخویشتن آنگاه که قصد کردند قومی که درازکنند دستهای خودرابسوی شما[2] پس باز داشت دست های ایشان را ازشما وبترسیداز خدا وبرخدا باید که توکل کنند مومنان[3] (۱۱) .

---

(۱) یعنی عهدیکه وقت بیعت بستید والله اعلم .
(۲) یعنی قتال کنند والله اعلم .
(۳) این معجزه چند نوبت متحقق شدازآن جمله آنست که آنحضرت صلی الله علیه وسلم به تقریبی بمحلهٔ یهود رفته بودند شخصی ازایشان خواست که سنگی =

وَلَقَدْ أَخَذَ اللّٰهُ مِيْثَاقَ بَنِيْٓ إِسْرَآءِيْلَ ۚ وَبَعَثْنَا مِنْهُمُ
اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيْبًا ۗ وَقَالَ اللّٰهُ إِنِّيْ مَعَكُمْ ۗ لَئِنْ أَقَمْتُمُ
الصَّلٰوةَ وَاٰتَيْتُمُ الزَّكٰوةَ وَاٰمَنْتُمْ بِرُسُلِيْ
وَعَزَّرْتُمُوْهُمْ وَأَقْرَضْتُمُ اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا
لَأُكَفِّرَنَّ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَلَأُدْخِلَنَّكُمْ جَنّٰتٍ
تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ ۚ فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذٰلِكَ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَآءَ السَّبِيْلِ ⑫

وهرآئینه گرفت خدای تعالی پیمان بنی اسرائیل ومعیّن ساختیم ازایشان دوازده سردار و گفت خداهر آئینه من باشماام مضمون پیمان آنکه ا گر برپاداشتید نمازرا ودادیدزکوٰة را ومعتقد شدید پیغمبران مرا وتقویت کردید ایشان را وقرض دادید خدارا قرض نیک[1] البته نابود سازم ازشما گناهانِ شمارا و البته درآرم شمارا به بوستانهامیرود زیرآن جویها پس هرکه کافرشود ازشمابعدازین پس گم کرد راه راست را (١٢) .

فَبِمَا نَقْضِهِمْ مِّيْثَاقَهُمْ لَعَنّٰهُمْ وَجَعَلْنَا قُلُوْبَهُمْ
قٰسِيَةً ۚ يُحَرِّفُوْنَ الْكَلِمَ عَنْ مَّوَاضِعِهٖ ۙ وَنَسُوْا
حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوْا بِهٖ ۚ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلٰى خَآئِنَةٍ
مِّنْهُمْ إِلَّا قَلِيْلًا مِّنْهُمْ فَاعْفُ عَنْهُمْ
وَاصْفَحْ ۗ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ⑬

پس به سبب شکستن ایشان پیمان خویش را لعنت کردیم ایشان را وسخت گردانیم دلهای ایشان را تغییر میدهند کلمات را از مواضع آن ها وفراموش کردند حصه ازآنچه بآن پندداده شدند وهمیشه هستی کـه آگـاه میشـوی بـرخیـانتـی ازایشان مگراندکی ازایشان پس درگذرکن ازایشان واعراض کن هرآئینه خدادوست میدارد نیکوکاران را (١٣) .

وَمِنَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا إِنَّا نَصٰرٰٓى أَخَذْنَا مِيْثَاقَهُمْ
فَنَسُوْا حَظًّا مِّمَّا ذُكِّرُوْا بِهٖ ۠ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ

و گرفتیم ازکسانیکه گفتند مانصاریٰ ئیم پیمان ایشان را پس فراموش کردند حصه ازآنچه بآن پندداده شدند پس برانگیختیم

= بالای آنحضرت بافگند خدای تعالی دست آن شخص بندکردو ازآن جمله آن ست که کفار قریش درحدیبیه ارجنگ بازایستادند بعد ازآنکه داعیه جنگ داشتند وازآن جمله آنست که یکی از یاران مسیلمه کذاب دست درازی خواست خدای تعالی دست اوراگرفت ساخت .

(١) یعنی درجهاد صرف کردید بتوقع ثواب آخرت والله اعلم .

الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ ۚ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللّٰهُ بِمَا كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ﴿١٤﴾

درمیان فرقه های نصاریٰ دشمنی وکینه تاروزقیامت و زود خبرخواهددادایشان را خدا بآنچه می کردند (١٤) .

يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَآءَكُمْ رَسُوْلُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيْرًا مِّمَّا كُنْتُمْ تُخْفُوْنَ مِنَ الْكِتٰبِ وَيَعْفُوْا عَنْ كَثِيْرٍ ۬ؕ قَدْ جَآءَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ نُوْرٌ وَّكِتٰبٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٥﴾

ای اهل کتاب هرآئینه آمدبه شما پیغامبرمابیان می کند برای شما بسیاری ازآنچه پنهان می داشتید ازکتاب یعنی ازکتاب الهی واودر گذر میکنداز تقصیرات بسیار (ای اهل کتاب) هرآئینه آمد به شماازجانب خدا نوری وکتابی روشن (یعنی قرآن) (١٥) .

يَّهْدِيْ بِهِ اللّٰهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهٗ سُبُلَ السَّلٰمِ وَيُخْرِجُهُمْ مِّنَ الظُّلُمٰتِ إِلَى النُّوْرِ بِإِذْنِهٖ وَيَهْدِيْهِمْ إِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿١٦﴾

بسبب آن دلالت می نماید خدا کسی راکه طلب رضای اوکرد بسوی راه های نجات وبیرون می آردایشان را ازتاریکی ها بسوی روشنی بارادهٔ خود ودلالت می کند ایشان را بسوی راه راست (١٦) .

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا إِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ ؕ قُلْ فَمَنْ يَّمْلِكُ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُّهْلِكَ الْمَسِيْحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهٗ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيْعًا ؕ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا ؕ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ؕ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١٧﴾

هرآئینه کافر شدند کسانیکه گفتند که خدا همون مسیح پسر مریم است[1] بگو که می تواند از خداچیزی را (ازانتقام) اگر بخواهد که هلاك کند عیسیٰ پسر مریم را ومادرش را که مریم است وآنان را که درزمین اندهمه یکجا وخدا راست پادشاهی آسمان ها وزمین وآنچه درمیان این هردواست می آفریند هرچه میخواهد وخدا برهمه چیز تواناست (١٧) .

وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ وَالنَّصٰرٰى نَحْنُ أَبْنٰٓؤُا اللّٰهِ وَأَحِبَّآؤُهٗ ؕ قُلْ فَلِمَ

و گفتند یهود وترسایان ماپسران خدائیم و دوستان اوئیم[2] بگوپس چرا عذاب می

(١) یعنی حلول کرده است دروی والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی خداراپدرخودمی گفتند والله اعلم .

يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِمَّنْ خَلَقَ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

کند شمارا بر گناهان شما بلکه شما آدمیانیداز جنس آنچه پیداکرده است می آمرزد هرکراخواهد وعذاب می کند هر کراخواهد خدارا است پادشاهی آسمان ها وزمین وآنچه درمیان این هر دوباشد وبسوی اوست رجوع (۱۸) .

يٰأَهْلَ الْكِتٰبِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلٰى فَتْرَةٍ مِنَ
الرُّسُلِ أَنْ تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِنْ بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ
بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٩﴾

ای اهل کتاب هرآئینه آمده است بشما پیغامبرما بیان می کند برای شما درحالت انقطاع آمدنِ پیغمبران[1] تانگوئید که نیامدنزدیك ما هیچ مژده دهنده وبیم دهنده آری هرآئینه آمده است بشما مژده دهنده وبیم دهنده وخدا برهمه چیز توانااست (۱۹) .

وَإِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ يٰقَوْمِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ
إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَكُمْ مُلُوكًا وَآتٰكُمْ مَا لَمْ
يُؤْتِ أَحَدًا مِنَ الْعٰلَمِينَ ﴿٢٠﴾

ویادکن چون گفت موسیٰ قوم خودرا ای قوم من یادکنید نعمت خدارا برخویش چون پیداکرد درمیان شماپیغامبران را وپادشاه ساخت شمارا ودادبه شما آنچه نداد به هیچ کس ازعالمیان[2] (۲۰) .

يٰقَوْمِ ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللّٰهُ لَكُمْ
وَلَا تَرْتَدُّوا عَلٰى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خٰسِرِينَ ﴿٢١﴾

ای قوم من درآئید به زمین پاك که مقرر ساخته است آن را خدا برای شما وروگردان مشوید برسمت پشت خود آنگاه زیان کار گردید (یعنی فرار مکنید) (۲۱) .

قَالُوا يٰمُوسٰى إِنَّ فِيهَا قَوْمًا جَبَّارِينَ وَإِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا
حَتّٰى يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنْ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دٰخِلُونَ ﴿٢٢﴾

گفتند ای موسی هرآئینه آنجا گروهی هستند زورآور وهر گزما داخل نشویم آنجا تاآنکه ایشان بیرون آینداز آنجا پس

(۱) یعنی بعد عیسیٰ بجز پیغمبرماهیچ پیغمبری مبعوث نشد ومدت میانِ ایشان پانصد شصت سال بود والله اعلم .

(۲) یعنی معجزات عظیمه ازفلقِ بحر(یعنی شگاف دریا) ورفع طور والله اعلم .

ا گر ایشان ازآن جا بیرون شوند هرآئینه مادرآئیم (۲۲) .

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمَا
ادْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ فَإِذَا دَخَلْتُمُوهُ فَإِنَّكُمْ غَالِبُونَ ۚ
وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٣﴾

گفتند دومرداز اهلِ تقویٰ که انعام کرده بود خدا برایشان[1] درآئید ای قوم براین جماعت ازراهِ دروازه چون درآمدید به دروازه پس هرآئینه شماغالب باشید وبرخداتوکل کنید ا گر مسلمان هستید (۲۳) .

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِنَّا لَنْ نَدْخُلَهَا أَبَدًا مَا دَامُوا فِيهَا ۖ فَاذْهَبْ
أَنْتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٤﴾

گفتند ای موسیٰ ماهر گز در نه آئیم درین زمین هیچ گاه مادامی که ایشان درآنجااند پس تووپروردگار توبروید وجنگ کنید هرآئینه مااین جانشته گانیم (۲٤) .

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي ۖ فَافْرُقْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٥﴾

گفت (موسیٰ) ای پروردگار من قادر نیستم الّابرخود وبرادر خود (یعنی هارون) پس فیصله کن میانِ ماومیانِ گروه گناهگاران (۲۵) .

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ ۛ أَرْبَعِينَ سَنَةً ۛ يَتِيهُونَ
فِي الْأَرْضِ ۚ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

گفت خدا پس آن زمین حرام کرده شده است برایشان چهل سال سرگردان می شوند درزمین پس اندوهناك مباش بر گروه ستمگاران[2] (۲٦) .

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ ابْنَيْ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقُبِّلَ
مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ ۖ قَالَ
إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٧﴾

وبخوان برقوم خودخبرِ دوپسرآدم را براستی چون نیازحق کردند قربانی را پس قبول کرده شدازیکی وقبول کرده نه شد ازدیگر[3] گفت قابیل البته بکشم

(۱) یعنی یوشع وکالب .
(۲) یعنی حکم کردیم که بآن زمین منتفع نشوند چهل سال .
(۳) یعنی هابیل نیکوترین گوسفندی به نیازبُرداز غیب آتشی ظاهر شدوبخورد وقابیل بدترین گندم پیش آورد و آتش نیازش راقبول نکرد واین سبب حسد شد=

تراهابیل گفت جزاین نیست که خدا قبول می کنداز متقیان (٢٧) .

لَئِنْ بَسَطْتَ إِلَيَّ يَدَكَ لِتَقْتُلَنِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِيَ إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

اگردرازکنی بسوی من دستِ خودرا تابکشی مرا من هرگزدرازنکنم بسوی تودست خودراتابکشم ترا هر آئینه من می ترسم ازخدا پروردگار عالمها (٢٨) .

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبُوءَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

هرآئینه من می خواهم که ببری گناه مرا و گناه خودرا پس باشی ازاهل دوزخ واین جزای ستمگاران است (٢٩) .

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾

پس نفسِ اوسهل ساخت درنظر اوکشتن برادرش را پس بکشت اوراپس شداززیان کاران[1] (٣٠) .

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُوَارِي سَوْءَةَ أَخِيهِ قَالَ يَا وَيْلَتَا أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَٰذَا الْغُرَابِ فَأُوَارِيَ سَوْءَةَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

پس فرستاد خدا زاغی را که میشگافت درزمین تابنمایدش چگونه بپوشد جثه برادرخودرا گفت ای وای برمن! آیاعاجز شدم ازآنکه باشم مانند این زاغ پس بپوشیدمی جثه برادر خود را پس شدازپشیمان شدگان (٣١) .

مِنْ أَجْلِ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعْدَ ذَٰلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾

بسبب این حادثه حکم کردیم بربنی اسرائیل که هرکه بکشد کسی را بغیر عوض کسی وبغیر فساد درزمین (یعنی قطع طریق وارتداد) پس چنانستی که کشته است مردمان را همه یکجا وهر که سبب زندگانی کسی شدپس چنانستی که زنده ساخت مردمان راهمه یکجا وهرآئینه

= والله اعلم .

(١) بعد کشتن ندانست که چگونه دفن کند جثهٔ اورابر پشت نهاده میگشت والله اعلم.

آمدند به بنی اسرائیل پیغامبران مابه نشانه های روشن بازبسیاری ازایشان بعد ازین درزمین تجاوز کنندگانند[1] (٣٢) .

اِنَّمَا جَزٰٓؤُا الَّذِيْنَ يُحَارِبُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَيَسْعَوْنَ فِى الْاَرْضِ فَسَادًا اَنْ يُّقَتَّلُوْٓا اَوْ يُصَلَّبُوْٓا اَوْ تُقَطَّعَ اَيْدِيْهِمْ وَاَرْجُلُهُمْ مِّنْ خِلَافٍ اَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْاَرْضِ ۗ ذٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِى الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ۝

جزاین نیست جزای کسانیکه جنگ می کنند باخدا ورسول اوو می شتابند درزمین بقصد فساد (یعنی قطع طریق می کنند) آنست که کشته شوند یا بردار کشیده شوند یابریده شود دست ها وپایهای ایشان ازجانب مخالف[2] یا دور کرده شوندازوطن این رسوائی است ایشان را دردنیا وایشان راست درآخرت عذاب عظیم (٣٣) .

اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْ قَبْلِ اَنْ تَقْدِرُوْا عَلَيْهِمْ ۚ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ۝

مگر کسانیکه توبه کردند پیش ازآنکه دست یابید برایشان پس بدانیدکه خدا آمرزنده مهربان است[3] (٣٤) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَابْتَغُوْٓا اِلَيْهِ الْوَسِيْلَةَ وَجَاهِدُوْا فِيْ سَبِيْلِهٖ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ۝

ای مسلمانان بترسید ازخدا وبه طلبید قرب بسوی او وجهادکنید درراه اوتارستگار شوید (٣٥) .

اِنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْ اَنَّ لَهُمْ مَّا فِى الْاَرْضِ جَمِيْعًا وَّمِثْلَهٗ مَعَهٗ لِيَفْتَدُوْا بِهٖ مِنْ عَذَابِ يَوْمِ

هرآئینه کافران اگرباشد بدست ایشان آنچه درزمین است همه یك جا وهمراه او مانند اومهیابرای آنکه عوض خود دهند

(١) یعنی چون از قابیل رسم قتل پیداشدهرقتلی که در جهان واقع شود او را بدان مواخذه کنند همچنین در هر زمانه کسی که رسم کشتن نومی کند بحکم من سَنَّ سنة سیئة کان لهُ کفلٌ منها۔ درقتلی که بعد ازوی آمدشرکتی پیدامی نمایدپس این جا من اجل ذالك بجای علی قیاس ذالك واقع شده است والله اعلم .

(٢) یعنی دست راست و پای چپ والله اعلم .

(٣) یعنی حدساقط است وحقوق آدمیان ساقط نیست والله اعلم .

الْقِيَامَةِ مَا تُقُبِّلَ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

آن را از عذاب روز قیامت هرگز قبول کرده نه شود از ایشان و ایشان راست عذاب درد دهنده (٣٦) .

يُرِيدُونَ أَنْ يَخْرُجُوا مِنَ النَّارِ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٧﴾

بخواهند که بیرون روند از دوزخ و نیستند بیرون رفتگان از دوزخ و ایشان راست عذاب دائم (٣٧) .

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

و مرد دزد و زن دزد ببرید دستهای ایشان را جزای آنچه به عمل آورده اند عبرتی از طرف خدا و خدا غالب داناست (٣٨) .

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

پس هرکه توبه کرد بعد ستم خود و کار شائسته بعمل آورد پس هرآئینه خدا برحمت بازمیگردد بروی هرآئینه خدا آمرزنده مهربانست (٣٩) .

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

آیا ندانسته ای که خدا مراوراست پادشاهی آسمان ها و زمین عذاب می کند هرکرا خواهد و می آمرزد هرکرا خواهد و خدا برهمه چیز تواناست[1] (٤٠) .

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا آمَنَّا بِأَفْوَاهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِنْ قُلُوبُهُمْ وَمِنَ الَّذِينَ هَادُوا سَمَّاعُونَ لِلْكَذِبِ سَمَّاعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْتُوكَ يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ

ای پیغامبر اندوهگین نه کند ترا کسانیکه سعی می کنند در کفر از آنانکه گفتند بدهان خویش ایمان آوردیم و ایمان نیاورده است دلهای ایشان و از قوم یهود نیز ایشان شنوندگانند سخن دروغ را[2] شنوندگانند

---

(١) مترجم گوید در تورات رجم زانی نازل شده بود و یهود تحریف کرده روی زانی را سیاه کردن و چند تازیانه زدن قرار دادند و در زمان آنحضرت درمیان ایشان زنا واقع شد زانی را پیش آنحضرت بدست منافقان و ذمیان فرستادند بقرار آن که اگر جلد فرمایند بکنیم و اگر رجم فرمایند نکنیم آن حضرت صلی الله علیه وسلم حقیقت رجم اظهار فرمودند و رجم کردند درین آیات اشاره است بآن قصه .

(٢) یعنی معتقد آن شده اند .

مَوَاضِعِهٖ ۚ يَقُوْلُوْنَ اِنْ اُوْتِيْتُمْ هٰذَا فَخُذُوْهُ وَاِنْ لَّمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوْا ؕ وَمَنْ يُّرِدِ اللّٰهُ فِتْنَتَهٗ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهٗ مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا ؕ اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ لَمْ يُرِدِ اللّٰهُ اَنْ يُّطَهِّرَ قُلُوْبَهُمْ ؕ لَهُمْ فِى الدُّنْيَا خِزْيٌ ۖۚ وَّلَهُمْ فِى الْاٰخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿۴۱﴾

برای گروه دیگران که هنوز پیش تو نیامده اند[1] تغییر میدهند کلمات را (بعد ازثبوت آنها) درموضع خویش گویند ا گر داده شوید این حکم محرف قبول کنید و ا گر آنرا داده نه شوید پس احترازنمائید وهرکه خداضلالت اورا اراده کرده است پس هرگز نه توانی برای اوازخدا چیزی ازهدایت ایشان آنانند که نخواسته است خدا که پاك کند دلهای ایشان را ایشان راست دردنیارسوائی وایشان راست درآخرت عذاب بزرگ (٤١) .

سَمّٰعُوْنَ لِلْكَذِبِ اَكّٰلُوْنَ لِلسُّحْتِ ؕ فَاِنْ جَآءُوْكَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ اَوْ اَعْرِضْ عَنْهُمْ ۚ وَاِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَّضُرُّوْكَ شَيْئًا ؕ وَاِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِيْنَ ﴿۴۲﴾

ایشان شنوندگانندسخن دروغ را خورندگانند حرام را (یعنی رشوت را) پس ا گر بیایند پیش توحکم کن میان ایشان یا اعراض کن ازایشان وا گر اعراض کنی ازایشان هیچ زیان نه رسانند بتو وا گر حکم کنی پس حکم کن میان ایشان بانصاف هرآئینه خدادوست میدارد عدل کنندگان را[2] (٤٢) .

وَكَيْفَ يُحَكِّمُوْنَكَ وَعِنْدَهُمُ التَّوْرٰىةُ فِيْهَا حُكْمُ اللّٰهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ ؕ وَمَاۤ اُولٰٓئِكَ بِالْمُؤْمِنِيْنَ ﴿۴۳﴾

وچگونه حَکَم می کنند ترا ونزدیك ایشان تورات است که درآن حکم خداست بازاعراض می کنند بعد ازین ونیستند ایشان معتقدان[3] (٤٣) .

---

(١) یعنی جاسُوسان حربیان اند والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی اهل ذمه ا گرقضیه خویش بامام رفع کنند ا گر خواهد حکم کند و ا گر خواهد بزعمای ایشان مفوّض نماید والله اعلم .

(٣) یعنی ا گر غرض ایشان طلب رضای خدای تعالی بودی بر تورات عمل =

إِنَّآ أَنزَلْنَا ٱلتَّوْرَىٰةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ ۚ يَحْكُمُ بِهَا ٱلنَّبِيُّونَ ٱلَّذِينَ أَسْلَمُوا۟ لِلَّذِينَ هَادُوا۟ وَٱلرَّبَّـٰنِيُّونَ وَٱلْأَحْبَارُ بِمَا ٱسْتُحْفِظُوا۟ مِن كِتَـٰبِ ٱللَّهِ وَكَانُوا۟ عَلَيْهِ شُهَدَآءَ ۚ فَلَا تَخْشَوُا۟ ٱلنَّاسَ وَٱخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا۟ بِـَٔايَـٰتِى ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْكَـٰفِرُونَ ﴿٤٤﴾

هرآئینه مافرودآوردیم تورات را در وی هدایت وروشنی است حکم می کنند بآن پیغامبران که منقادحُکمِ الهی اند برای یهود وحکم می کنند خداپرستان واحبار ایشان همه حکم میکردند بآنچه حافظ آن گردانیده شده اندازکتاب خدا وبرآن گواه بودند(۱) پس گفتیم مترسید ازمردمان وبترسید ازمن وخریدمکنید بآیت های من بهای اندك وهرکه حکم نکندبآنچه فروفرستاده است خدا پس ایشانند نامعتقدان (٤٤) .

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَآ أَنَّ ٱلنَّفْسَ بِٱلنَّفْسِ وَٱلْعَيْنَ بِٱلْعَيْنِ وَٱلْأَنفَ بِٱلْأَنفِ وَٱلْأُذُنَ بِٱلْأُذُنِ وَٱلسِّنَّ بِٱلسِّنِّ وَٱلْجُرُوحَ قِصَاصٌ ۚ فَمَن تَصَدَّقَ بِهِۦ فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُۥ ۚ وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ ﴿٤٥﴾

ولازم ساختیم بریهود درتورات که شخص به عوض شخص ست یعنی بعوض اوباید کشت وچشم عوض چشم است وبینی عوض بینی است و گوش عوض گوش است ودندان عوض دندان وحکم زخم ها به اعتبار مماثلت است پس هرکه عفوکند ازآن زخم پس این عفوکفارت است ویراو هرکه حکم نه کندبآنچه خدافروفرستاده است پس ایشانند ستمگاران (٤٥) .

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰٓ ءَاثَـٰرِهِم بِعِيسَى ٱبْنِ مَرْيَمَ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ ۖ وَءَاتَيْنَـٰهُ ٱلْإِنجِيلَ فِيهِ هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ ٱلتَّوْرَىٰةِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾

وازپس فرستادیم بربی این پیغمبران عیسیٰ پسرمریم را باوردارنده آنچه پیش اوبود که تورات است ودادیمش انجیل دروی هدایت و روشنی است وباوردارنده آنچه پیش وی بود که تورات

= میکردند لیکن غرض فاسدداشتند .

(۱) یعنی به یقین معلوم کرده بودند که حکم الهی است والله اعلم .

باشد وهدايت وپند متقيان را (٤٦) .

وَلْيَحْكُمْ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ وَمَنْ لَمْ يَحْكُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾

وفرموديم بايدكه حكم كنند اهل انجيل بآنچه فروفرستاده است خداى‌تعالى دروى وهركه حكم نكند بآنچه فروفرستاده است خداپس ايشانند بدكاران (٤٧) .

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجًا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ لِيَبْلُوَكُمْ فِي مَا آتَاكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

وفروفرستاديم بسوى توكتاب را براستى باوردارنده آنچه پيش وى است ازكتاب ونگهبان بروى[1] پس حكم كن درميان ايشان بآنچه فروآورده است خدا وپيروى مكن خواهش هاى ايشان را اعراض كنان ازآنچه آمدبتوازحكم الهى براى هر گروهى ازشمامقررساخته ايم شريعتى وراهى و اگرخواستى خدا گردانيدى شمارا يك امت وليكن خواست كه بيازمايد شمارا درآنچه به شماداده است پس شتاب كنيد بسوى نيكوكارى[2] بسوى خدا رجوع شماست همه يك جا پس خبردهدشمارا بآنچه درآن اختلاف مى كرديد (٤٨) .

وَأَنِ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ أَنْ يَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

وفرموديم كه حكم كن ميان ايشان بآنچه فرودآورده است خداوپيروى مكن خواهش هاى ايشانرا و بترس ازايشان ازآنكه گمراه كنند ترا ازبعض آنچه فروفرستاده است خدا بسوى توپس اگر اعراض كنند پس بدان كه مى خواهد خداكه عذاب كند ايشان را به سبب

---

(١) يعنى تحريف راازغير تحريف جدامى سازد والله اعلم .

(٢) يعنى اتباع فرمان الهى درشريعت پيغمبرزمان والله اعلم .

بعض گناهان ایشان وهر آئینه بسیاری ازمردمان بدکارانند (٤٩) .

أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٠﴾

آیاحکم جاهلیت می خواهند؟ وکیست خوبـ ترازخدااباعتبار حکم برای قومی که یقین دارند[1] (٥٠) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ
بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥١﴾

ای مومنان دوست مگیرید یهود ونصاریٰ را بعض ایشان دوست بعض اند وهرکه ازشمادوست دارد ایشان را پس هرآئینه اوازجمله ایشانست هرآئینه خداراه نمی نماید گروه ستمگاران را (٥١) .

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ
يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ
بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا
فِي أَنْفُسِهِمْ نَادِمِينَ ﴿٥٢﴾

پس می بینی کسانی راکه دردلهای ایشان بیماریست یعنی نفاق سعی می کنند دردوستی یهود و نصاریٰ می گویند می ترسیم ازآنکه برسدمایان را مصیبتی[2] پس نزدیك است که خدا بیارد فتح را یا چیزی دیگررااز نزدیك خودپس پشیمان شوند برآنچه پنهان داشتند دردل های خویش (٥٢) .

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ
جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ
فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ ﴿٥٣﴾

ویگـویـنـد مـومنـان (یعنـی بعـدازفتـح وپیروزی) آیاایشانند آنانکه قسم خوردند بخدا سخت ترین سوگند های خویش که البته ایشان همراه شما اند امروزنابود

---

(١) مترجم گوید حاصل این آیات الزام است براهل کتاب که باوجود التزامِ کتاب برحسب آن عمل نمی کنند و درین آیات بیان آن ست که هر قرنِ را شریعتی داده اندو بعد نزول قرآن بجز متابعت آن متابعت دیگر جائز نیست والله اعلم.

(٢) مترجم گوید یعنی احتمال دارد که هزیمت بر اهل اسلام افتدپس موافقت باحربیان مصلحت است .

شدعملهای ایشان پس گشتند زیان کار (٥٣) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَنْ يَّرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِيْنِهٖ فَسَوْفَ يَاْتِي اللّٰهُ بِقَوْمٍ يُّحِبُّهُمْ وَيُحِبُّوْنَهٗٓ اَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ اَعِزَّةٍ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ يُجَاهِدُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا يَخَافُوْنَ لَوْمَةَ لَآئِمٍ ذٰلِكَ فَضْلُ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ وَاللّٰهُ وَاسِعٌ عَلِيْمٌ ﴿٥٤﴾

ای مومنان هرکه ازشمابر گردد ازدین خود پس خواهد آورد خدا گروهی را که دوست می دارد ایشان را وایشان دوست می دارند اورامتواضع اند بر مومنان درشت طبع اند برکافران جهادمی کنند درراه خدا ونمی ترسندازملامتِ ملامت کننده این بخشائش خدااست میدهد آن را بهرکه خواهد وخدا جواد دانااست[1] (٥٤) .

اِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللّٰهُ وَرَسُوْلُهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوا الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رٰكِعُوْنَ ﴿٥٥﴾

جزاین نیست که دوست شماخدااست ورسول اوومومنانی که برپامی دارند نمازرا ومی دهنده زکات راوایشان پیوسته نمازگزارند (٥٥) .

وَمَنْ يَّتَوَلَّ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا فَاِنَّ حِزْبَ اللّٰهِ هُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿٥٦﴾

وهرکه دوستی کند باخدا وبارسول او وبا مومنان پس هرآئینه گروه خداهمونست غالب (٥٦) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا دِيْنَكُمْ هُزُوًا وَّلَعِبًا مِّنَ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ اَوْلِيَآءَ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿٥٧﴾

ای مسلمانان دوست مگیرید کسانی را که تمسخرو بازی گرفته اند دینِ شمارا ازکسانی که داده شده ایشان را کتاب پیش ازشماونه سائر کافران را وبترسید ازخدا ا گر مسلمان هستید (٥٧) .

وَاِذَا نَادَيْتُمْ اِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوْهَا هُزُوًا وَّلَعِبًا ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْقِلُوْنَ ﴿٥٨﴾

وچون نداکنید بسوی نماز تمسخروبازی گیرندآن را[2] این بسبب آن ست که ایشان

---

(١) مترجم گوید این وعده درزمان حضرت ابو بکر صدیق متحقق شد ومهاجران وانصار وتابعان ایشان بامرتدان جهادکردند والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی باذان استهزاکنند والله اعلم .

گروهی هستند که نمی فهمند (٥٨) .

قُلْ يٰۤاَهْلَ الْكِتٰبِ هَلْ تَنْقِمُوْنَ مِنَّاۤ اِلَّاۤ اَنْ اٰمَنَّا بِاللّٰهِ وَمَاۤ اُنْزِلَ اِلَيْنَا وَمَاۤ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلُ وَاَنَّ اَكْثَرَكُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٥٩﴾

بگوای اهل کتاب عیب نمی گیریدبرما مگرآنکه ایمان آوردیم بخداوبآنچه فروفرستاده شده است بسوی ماوبآنچه فروفرستاده است پیش ازین ومگرآنکه بیشترازشمابدکاراند (٥٩) .

قُلْ هَلْ اُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِّنْ ذٰلِكَ مَثُوْبَةً عِنْدَ اللّٰهِ مَنْ لَّعَنَهُ اللّٰهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيْرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوْتَ اُولٰٓئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَّاَضَلُّ عَنْ سَوَآءِ السَّبِيْلِ ﴿٦٠﴾

بگوآیا خبردهم شمارا به بدترازاین[1] باعتبار جزاء نزدیك خدا آن بدترکسی است که لعنت کرد اورا خداوخشم گرفت بروی و گردانید ازایشان بوزینه گان وخوکان وکسیکه پرستیدمعبود باطل را این گروه بدتراندباعتبار جای و گمراه تراند ازراه راست (٦٠) .

وَاِذَا جَآءُوْكُمْ قَالُوْۤا اٰمَنَّا وَقَدْ دَّخَلُوْا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوْا بِهٖ ؕ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ بِمَا كَانُوْا يَكْتُمُوْنَ ﴿٦١﴾

وچون بیایندپیش شما گویندایمان آوردیم حال آنکه به کفر درآمدند وبه کفربیرون رفتند وخدا دانا تراست بآنچه می پوشیدند (٦١) .

وَتَرٰى كَثِيْرًا مِّنْهُمْ يُسَارِعُوْنَ فِى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ ؕ لَبِئْسَ مَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٦٢﴾

ومی بینی که بسیاری ازایشان سعی می کنند در گناه وتعدی وحرام خوردن ایشان هرآئینه بدچیزیست که به عمل آوردند (٦٢) .

لَوْلَا يَنْهٰىهُمُ الرَّبّٰنِيُّوْنَ وَالْاَحْبَارُ عَنْ قَوْلِهِمُ الْاِثْمَ وَاَكْلِهِمُ السُّحْتَ ؕ لَبِئْسَ مَا كَانُوْا يَصْنَعُوْنَ ﴿٦٣﴾

چرا منع نمی کنند ایشان را خدا پرستان ودانشمندان ازدروغ گفتنِ ایشان وحرام خوردنِ ایشان هرآئینه بدچیزیست که می کردند (٦٣) .

وَقَالَتِ الْيَهُوْدُ يَدُ اللّٰهِ مَغْلُوْلَةٌ ؕ غُلَّتْ اَيْدِيْهِمْ وَلُعِنُوْا بِمَا

و گفتند یهود دستِ خدابگردن بستا

(١) مترحم گوید یعنی بدتر ازآن عیب دارکه شما بیان کردید .

قَالُوا بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنْفِقُ كَيْفَ يَشَاءُ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا
مِّنْهُم مَّا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا وَأَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ
الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا أَوْقَدُوا نَارًا
لِّلْحَرْبِ أَطْفَأَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا
يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

است[1] بگردن بسته باد دست های ایشان و لعنت کرده شد ایشان را بسبب آنچه گفتند بلکه دودستِ اوکشاده است خرج می کندچنانچه میخواهد والبته بیفزایددرحق بسیاری ازایشان آنچه فروفرستاده شدبسوی توازپروردگار تونافرمانی وکفررا وافگندیم درمیان فرقه های یهود دشمنی وناخوشی تاروزقیامت هر گاه که برمی افروزند آتشی را برای جنگ فرومی نشاندش خدا[2] ومی شتابند درزمین برای فساد وخدادوست نمی دارد مفسدان را (٦٤).

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾

و اگر اهل کتاب ایمان می آوردند و پرهیزگاری میکردند نابود ساختمی ازایشان گناهان ایشان را ودرآوردمی ایشان را به بوستان های نعمت (٦٥).

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَاةَ وَالْإِنجِيلَ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِم مِّن
رَّبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِم مِّنْهُمْ
أُمَّةٌ مُّقْتَصِدَةٌ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ سَاءَ مَا يَعْمَلُونَ ﴿٦٦﴾

و اگرایشان برپامی داشتند حکم تورات وانجیل را وآنچه فرودآورده شده است بسوی ایشان ازپروردگار ایشان[3] خوردندی ازبالای خود واززیرپایهای خود ازایشان گروهی هست میانه رو و بسیاری ازایشان بدچیزیست که می کنند[4] (٦٦).

(۱) یعنی بخل دارد

(۲) یعنی چون می خواهند که بادشمنان خود که متدین به یهودیت نیستند جنگ کنند مقهور ومغلوب می شوند .

(۳) یعنی سائر کتب سابقه .

(٤) مترجم گوید حاصل آن است که اگر برپامی داشتند حکم تورات و انجیل را =

يٰأَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ وَإِن لَّمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكٰفِرِينَ ﴿٦٧﴾

ای پیغامبربرسان آنچه فرودآورده شده است بسوی توازجانب پروردگار تو و ا گر نکردی[۱] نرسانده باشی پیغام خدارا وخدانگاهداردترا ازمردمان هرآئینه خداراه نمی نماید گروه کافران را (٦٧).

قُلْ يٰأَهْلَ الْكِتٰبِ لَسْتُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ حَتَّىٰ تُقِيمُوا التَّوْرٰةَ وَالْإِنجِيلَ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِّنْهُم مَّآ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِينَ ﴿٦٨﴾

بگوای اهل کتاب نیستید برچیزی تاآنکه برپاکنید حکم تورات وانجیل را و آنچه فروفرستاده شده است بسوی شما ازپروردگار شما[۲] والبته بیفزایددرحق بسیاری ازایشان آنچه فرو فرستاده شده است بسوی توازجانب پروردگار تو (یعنی قرآن) طغیان و کفر راپس اندوهگین مشوبرقوم کافران[۳] (٦٨).

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصّٰبِـُٔونَ وَالنَّصٰرَىٰ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْءَاخِرِ وَعَمِلَ صٰلِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦٩﴾

هرآئینه مسلمانان ویهودان (وهمچنین است) حال ستاره پرستان وترسایان هرکه ایمان آرد ازایشان بخدا و روزآخر وکردکار شائسته هیچ ترس نیست برایشان و ایشان اندوهگین نه شوند[٤] (٦٩).

لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثٰقَ بَنِيٓ إِسْرٰٓءِيلَ وَأَرْسَلْنَآ إِلَيْهِمْ رُسُلًا كُلَّمَا

هرآئینه گرفتیم عهدبنی اسرائیل

= پیش ازنزول قرآن و پیش ازآنکه حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم مبعوث شود برکت فراوان نصیب ایشان می شد لیکن مخالفت کردند پس بانواع بلا مبتلا گشتند والله اعلم .

(۱) یعنی ا گر یك آیت هم نرساندی والله اعلم .

(۲) مترجم گوید یعنی قرآن وسائر کتب سابقه .

(۳) مترجم گوید حاصل آنست که بروفق قول خود ملزم می شوند زیرا که التزام شریعتی میکنند وبرحسب آن نمی روند قطع نظر ازانکار قرآن والله اعلم .

(٤) یعنی دراصل از هرفرقه که باشد چون ایمان آرد اَز اهل نجات است و خصوصیت فِرَق را اعتبار نیست والله اعلم .

جَآءَهُمْ رَسُوْلٌۢ بِمَا لَا تَهْوٰٓى اَنْفُسُهُمْ فَرِيْقًا كَذَّبُوْا وَفَرِيْقًا يَّقْتُلُوْنَ ﴿٧٠﴾

وفرستادیم بسوی ایشان پیغمبران را هر گاه آمدی بایشان پیغامبری بآنچه دوست نمی داشت نفس ایشان گروهی را به دروغ نسبت کردندوگروهی را می کشتند (۷۰).

وَحَسِبُوْٓا اَلَّا تَكُوْنَ فِتْنَةٌ فَعَمُوْا وَصَمُّوْا ثُمَّ تَابَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوْا وَصَمُّوْا كَثِيْرٌ مِّنْهُمْ وَاللّٰهُ بَصِيْرٌۢ بِمَا يَعْمَلُوْنَ ﴿٧١﴾

وپنداشتند که هیچ عقوبت نخواهد بودپس کورشدند وکر گشتند پس باز گشت برحمت خدابرایشان[1] پس بازکورشدند و کر گشتند بسیاری ازایشان وخدا بیناست بآنچه می کنند (۷۱).

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْمَسِيْحُ ابْنُ مَرْيَمَ ۭ وَقَالَ الْمَسِيْحُ يٰبَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ اعْبُدُوا اللّٰهَ رَبِّيْ وَرَبَّكُمْ ۭ اِنَّهٗ مَنْ يُّشْرِكْ بِاللّٰهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللّٰهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَاْوٰىهُ النَّارُ ۭ وَمَا لِلظّٰلِمِيْنَ مِنْ اَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

هرآئینه کافرشدند کسانیکه گفتند خدا همان است عیسیٰ پسر مریم و گفته بود عیسیٰ ای بنی اسرائیل بپرستید خدارا پروردگار من و پروردگار شماهرآئینه کسیکه شریك خدا مقررمی کند حرام کرده است خدابهشت رابروی وجای اودوزخ است ونیست ستمگاران را هیچ یاری دهنده[2] (۷۲).

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِيْنَ قَالُوْٓا اِنَّ اللّٰهَ ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ ۘ وَمَا مِنْ اِلٰهٍ اِلَّآ اِلٰهٌ وَّاحِدٌ ۭ وَاِنْ لَّمْ يَنْتَهُوْا عَمَّا يَقُوْلُوْنَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٧٣﴾

هرآئینه کافرشدند کسانیکه گفتند که خدا سوم سه کس است[3] وهیچ إله برحق نیست مگراله یگانه وا گرباز نه آیند ازآنچه می گویند خواهدرسیدکافران را ازایشان[4] عذاب درد دهنده (۷۳).

اَفَلَا يَتُوْبُوْنَ اِلَى اللّٰهِ وَيَسْتَغْفِرُوْنَهٗ

آیارجوع نمی کنند بسوی خدا وآمرزش

(۱) یعنی محمد صلی الله علیه وسلم را فرستاد والله اعلم.
(۲) اعتقاد حلول نوعی ازشرك است.
(۳) یعنی درمرتبه الوهیت سه کس هستند یکی خداودیگری عیسیٰ وسوم روح القدس والله اعلم.
(۴) یعنی اهل اصرارازایشان.

وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٤﴾

نمی طلبندازاو و خدا آمرزنده مهربان ست (٧٤) .

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ
صِدِّيقَةٌ كَانَا يَأْكُلَانِ الطَّعَامَ انظُرْ كَيْفَ نُبَيِّنُ لَهُمُ الْآيٰتِ
ثُمَّ انظُرْ أَنّٰى يُؤْفَكُونَ ﴿٧٥﴾

نیست عیسیٰ پسر مریم مگرپیغامبری گذشته اند پیش ازوی پیغامبران ومادراوولیه بود هردومی خوردند طعام را ببین چگو نه بیان می کنیم برای ایشان نشانه ها بازببین چگونه گردانیده می شوند[1] (٧٥) .

قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا
وَاللّٰهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

بگو آیاعبادت می کنید بجز خدا چیزی را که نمی تواند برای شما زیانی ونه سودی وخدا همان است شنوادانا (٧٦) .

قُلْ يٰأَهْلَ الْكِتٰبِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ
وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَآءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِن قَبْلُ
وَأَضَلُّوا كَثِيرًا وَضَلُّوا عَن سَوَآءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

بگوای اهل کتاب ازحدمگذرید دردین خود بناحق وپیروی مکنید خواهش نفس قومی را که گمراه شدند پیش ازین و گمراه کردند مردمانِ بسیاررا وکجروی کردندازراه راست[2] (٧٧) .

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن بَنِي إِسْرَآءِيلَ عَلٰى لِسَانِ دَاوُدَ
وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

لعنت کرده شدکافران را ازبنی اسرائیل برزبان داؤد وعیسیٰ پسر مریم این بسبب آنست که نافرمانی میکردند وازحدمیگذشتند (٧٨) .

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

یك دیگر رامنع نمی کردند ازآن عمل زشت که مرتکب آن شدند هرآئینه بدچیزی است که میکردند (٧٩) .

تَرٰى كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا

می بینی که بسیاری ازایشان دوستی میکنند باکافران (یعنی بامشرکان) هرآئینه

---

(١) یعنی ازمعرفت حق .

(٢) یعنی پیشوایان یهودیت ونصرانیت که برای ایشان مذهب قرار داده اند والله اعلم.

لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَن سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

بدچیزیست که پیش فرستاده است برای ایشان نفوس ایشان آن چیزخشم گرفتن خداست برایشان وایشان درعذاب جاویدانند (۸۰) .

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

و ا گرایمان آوردند به خدا و پیغامبر (یعنی پیغامبر خود) وآنچه فروفرستاده شده است بسوی وی البته دوست نه گرفتند مشرکان را ولیکن بسیاری ازایشان فاسقانند(۸۱) .

لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ۖ وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُم مَّوَدَّةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصَارَىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّ مِنْهُمْ قِسِّيسِينَ وَرُهْبَانًا وَأَنَّهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾

هرآئینه بیابی سخت ترین مردمان درعداوت بامسلمانان یهود و مشرکان را وهرآئینه بیابی نزدیك ترین مردمان دردوستی مسلمانان کسانی را که گفتند مانصاریٰ ئیم این بسبب آن ست که ازجنس ایشان هستند دانشمندان و گوشه نشینان وبسبب آنست که ایشان تکبر نمیکنند (۸۲) .

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَىٰ أَعْيُنَهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَرَفُوا مِنَ الْحَقِّ ۖ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾

وچون بشنوند آنچه فروفرستاده شده برپیغامبر به بینی چشم های ایشان را اشك میریزد به سبب آنچه شناختند ازحق می گویند ای پروردگار ما ایمان آوردیم پس بنویس مارا باشاهدان[1] (۸۳) .

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَنَطْمَعُ أَن يُدْخِلَنَا رَبُّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

وچیست ماراکه ایمان نیاریم بخداوآنچه آمده است بمااز دین راست وچیست مارا که طمع نه کنیم که داخل کند مارا پروردگار[2] باقوم صالحان (۸٤) .

---

(۱) یعنی جماعتی که اکمل امت باشد والله اعلم .

(۲) یعنی به بهشت .

فَأَثَابَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

پس جزا داد ایشان را خدابرآن مقوله که گفتند بوستانها میرود زیر آن جویها جاویدان آنجا واین است جزای نیکوکاران[1] (۸۵).

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾

وکسانیکه کافرشدند وبدروغ نسبت کردند آیاتِ مارا ایشانند اهل دوزخ (۸٦).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَيِّبَاتِ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

ای مومنان حرام مکنید لذایذ آنچه خدا حلال ساخته است برای شما وازحدمگذرید هرآئینه خدا دوست نمیدارد ازحد گذرندگان را (۸۷).

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

وبخورید آنچه روزی داده است شمارا خدا حلال پاکیزه وبترسید ازآن خدا که شمابوی ایمان آوردید[2] (۸۸).

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِن يُؤَاخِذُكُم بِمَا عَقَّدتُّمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّارَتُهُ إِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاكِينَ مِنْ أَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ

بازخواست نمی کند ازشما خدا به لغو درسوگند های شما ولیکن بازخواست می کند ازشما بسبب محکم کردن سوگندها بقصد[3] پس کفارت یمین منعقده طعام دادن ده مسکین راست ازجنس میانه ازآنچه می خورانیداهلِ خودرا یا پوشش دادن ایشان را یاآزادکردن برده پس هرکه نیابدلازم است

---

(۱) مترجم گوید درآیات مذکوره اشارت است به فضیلت قومی ازنصاریٰ حبشه که همراه جعفر طیار بخدمت آنحضرت آمده مسلمان شدند والله اعلم.

(۲) یعنی ترك نکاح یا ترك اکل کم وامثال آن درست نیست والله اعلم.

(۳) مترجم گوید یعنی به لغوکفارت واجب نیست چنانکه ازدورشبهی بیند وبظن گوید که والله زید است وزید نباشدوبریمین منعقده اگرحانث شود کفارت واجب است چنانکه گوید والله این طعام نخورم یا درین خانه درنه آیم وعلی هذا القیاس والله اعلم.

آيٰتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿٨٩﴾

روزه داشتن سه روزاینست کفارت سوگندِ های شماچون سو گند خورید (یعنی وحانث شوید) ونگاهدارید سو گند های خودرا[1] همچنین بیان می کند خدابرای شماآیتهای خودرا تابود که شماشکرکنید (۸۹) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطٰنِ فَاجْتَنِبُوْهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ﴿٩٠﴾

ای مسلمان جزاین نیست که خمروقمار ونشانهای معبودان باطل وتیرهای فال پلیداست ازکردار شیطان است پس احتراز کنید ازوی تابود که شما رستگارشوید (۹۰) .

اِنَّمَا يُرِيْدُ الشَّيْطٰنُ اَنْ يُّوْقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُّنْتَهُوْنَ ﴿٩١﴾

جزاین نیست که می خواهد شیطان که بیندازددرمیان شما دشمنی وناخوشی بسبب خمر وقمار وبازدارد شمارا ازیاد خدا وازنماز پس آیاالحال شمابازایستادگانید (۹۱) .

وَاَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاحْذَرُوْا فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوْٓا اَنَّمَا عَلٰى رَسُوْلِنَا الْبَلٰغُ الْمُبِيْنُ ﴿٩٢﴾

وفرمانبرداری کنید خدا را وفرمانبرداری کنید پیغامبررا وبترسید پس اگر روگردانیدید پس بدانید که برپیغامبر مانیست مگرپیغام رسانیدن آشکار (۹۲).

لَيْسَ عَلَى الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جُنَاحٌ فِيْمَا طَعِمُوْٓا اِذَا مَا اتَّقَوْا وَّاٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاٰمَنُوْا ثُمَّ اتَّقَوْا وَّاَحْسَنُوْا وَاللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٩٣﴾

نیست برکسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند گناهی درآنچه خوردند[2] چون پرهیز گاری کردند وایمان آوردند وکارهای شائسته کردند بازپرهیزگاری کردند وایمان آوردند بازپرهیزگاری کردند ونیکوکاری نمودندو خدادوست

---

(۱) یعنی تامقدورحانث نه شوید والله اعلم .

(۲) یعنی قبل ازتحریم .

میداردنیکوکاران را[1] (٩٣) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللَّهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ
وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ
ذَلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٤﴾

ای مسلمانان هرآئینه می آزمایدشمارا خدا به چیزی ازشکاربرسدبآن دستهای شما ونیزه های شما تامتمیزکند خداکسی را که غائبانه ازوی ترسد پس هرکه تعدی کند بعدازین اوراست عذاب درد دهنده (٩٤) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ
مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ
مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّارَةٌ طَعَامُ مَسَاكِينَ أَوْ عَدْلُ
ذَلِكَ صِيَامًا لِيَذُوقَ وَبَالَ أَمْرِهِ عَفَا اللَّهُ عَمَّا سَلَفَ وَمَنْ عَادَ
فَيَنْتَقِمُ اللَّهُ مِنْهُ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٩٥﴾

ای مسلمانان مکشید صیدرا چون احرام بسته باشید وهرکه بکشد اوراازشمابقصد پس واجب است جزاوآن جزامانند چیزیست که اوراکشته است ازجنس چهارپایان حکم کند بآن دوصاحب عدالت ازشما باشد آن چهارپایه قربانی رسیده بکعبه یاآن جزاکفارت است طعام فقیران یا برابرآن ازروزه تابچشدجزای کردارخودعفوکرده است خدا ازآنچه گذشت وهرکه دیگربارکندانتقام گیرد ازوی خداوخداغالب صاحب انتقام است[2] (٩٥) .

---

(١) مترجم گوید یعنی آنچه قبل ازتحریم خوردندعفواست چون درتقوی رسوخ پیداکردند واین سخن بدان ماند که کسی گوید باتو احسان کنم وبازبتواحسان کنم بمعنی آنکه پیوسته احسان کنم والله اعلم .

(٢) مترجم گویدجزای صید یکی ازسه چیزتواند بود مماثل صیدرادرحرم ذبح کند ومماثلت نزدیك شافعی بخلقت وهیئت است ونزدیك ابی حنیفه به قیمت یا بقیمت صیدطعام خریدنمایدوبمسکینان دهد و نزدیك شافعی هر مسکینی را مدی ونزدیك ابی حنیفه هر مسکینی رانیم صاع از گندم یایك صاع ازجویابشمار مسکینان علی اختلاف المذهبین روزه دارد والله اعلم .

أُحِلَّ لَكُمْ صَيْدُ الْبَحْرِ وَطَعَامُهُ مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِلسَّيَّارَةِ وَحُرِّمَ
عَلَيْكُمْ صَيْدُ الْبَرِّ مَا دُمْتُمْ حُرُمًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٩٦﴾

حلال کرده شدبرای شماشکار دریا و خوردن آن تامنفعت باشدبرای شما وبرای قافله وحرام کرده شدبرشما شکاربیابان تاوقتیکه احرام بسته باشید وبترسیدازآن خداکه بسوی وی حشرکرده خواهیدشد (۹٦) .

جَعَلَ اللَّهُ الْكَعْبَةَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ قِيَامًا لِّلنَّاسِ وَالشَّهْرَ
الْحَرَامَ وَالْهَدْيَ وَالْقَلَائِدَ ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٩٧﴾

گردانیدخدای تعالی کعبه را که خانه بزرگوارست سبب انتظام امورمردمان وماه حرام را وقربانی راوآنچه درگردنش قلاده اندازنداین بیان برای آنست که تابدانیدکه خدا میداند آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمین است و تابدانیدکه خدا بهمه چیزداناست (۹۷) .

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٩٨﴾

بدانیدکه خدا سخت است عقوبتِ او و آنکه بدانید که خداآمرزنده مهربان است (۹۸) .

مَّا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٩٩﴾

نیست برپیغامبر مگر رسانیدن پیغام وخدامی داندآنچه آشکارا می کنید وآنچه پنهان می کنید(۹۹) .

قُل لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ
الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠٠﴾

بگو(ای محمد)برابرنیست پلید وپاك وا گر چه درعجب آردترابسیاری پلید پس بترسید ازخدا ای خداوندان خردتارستگار شوید[۱] (۱۰۰) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِن تُبْدَ لَكُمْ
تَسُؤْكُمْ وَإِن تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ

ای مسلمانان سوال مکنیدازآن چیزها که ا گر ظاهر کرده شودحقیقت آنهاپیش شمااغمگین کندشمارا و ا گر سوال کنید

(۱) مترجم گوید یعنی مال حرام ومال حلال برابرنیست ا گرچه حرام بسیارجمع می شود والله اعلم .

لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٠١﴾

ازآن وقتیکه فرودآورده می شودقرآن البته ظاهرکرده شودبرای شماعفو کرد خدای‌تعالی ازآن سوالات وخدا آمرزنده بردباراست[1] (١٠١) .

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

هرآئینه سوال کرده بودند ازمثل آن چیزهاقومی پیش ازشما باز کافرشدند بآنها (١٠٢) .

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٣﴾

مشروع[2] نکرده است خدای‌تعالی هیچ بحیره ونه سائبه ونه وصیله و نه حام را ولیکن کافران دروغ برخدا می بندند وبسیاری ازایشان درنمی یابند (١٠٣) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٤﴾

وچون گفته شودایشان را بیائید بسوی آنچه فروفرستاده است خداوبسوی پیغامبر گویند بس است ماراآنچه برآن یافتیم پدرانِ خودرا وا گر چه پدرانِ ایشان هیچ نمی دانستند وهیچ راه نمی یافتند (١٠٤) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا يَضُرُّكُمْ مَنْ ضَلَّ إِذَا

ای مسلمانان محافظت کنید خویشتن را ضررنمی رساند شماراکسی که گمراه

---

(١) مترجم گوید بعض مردم ازآنحضرت بغیر ضرورت سوال میکردندیکی گفت پدرمن کیست ودیگری گفت که مرجع من بهشت است یا دوزخ درین باب نازل شد.

(٢) مترجم گوید اهل جاهلیت احکامی چنداختراع کرده بودند ودرآنهابه قول اسلاف خود تمسك مینمودندازآنجمله بحیره و آن ماده شتری است که اورا برای بتان مقرر میکردند وشیراوبکسی نمیدادند و سائبه که برای بتان جانور را میگذاشتند وباربرپشت اونمی نهادند ووصیله وآن ماده شتریست که اول بار دراول عمر شترماده نرآیدبعد ازآن بغیر فصل دیگربار ماده زاید پس آنرابرای بتان میگذاشتند وبعد ازآنکه از حمل چندبچه گرفتندی اورا معاف داشتندی ازرکوب وجزآن او راحام گفتندی خدای تعالی این همه را نسخ فرمود وآیت فرستاد .

اهتديتم إلى الله مرجعكم جميعا فينبئكم بما كنتم تعملون ﴿١٠٥﴾

شدچون شماراه یاب شدید بسوی خداست رجوع شماهمه یك جا پس خبردهد شمارا بآنچه عمل می کردید[1] (۱۰۵).

يا أيها الذين آمنوا شهادة بينكم إذا حضر أحدكم الموت
حين الوصية اثنان ذوا عدل منكم أو آخران من غيركم إن
أنتم ضربتم في الأرض فأصابتكم مصيبة الموت
تحبسونهما من بعد الصلوة فيقسمان بالله إن ارتبتم
لا نشتري به ثمنا ولو كان ذا قربى ولا نكتم شهادة
الله إنا إذا لمن الآثمين ﴿١٠٦﴾

ای مسلمانان نصاب شهادت درمیان شماوقت وصیت چون برسد به یکی ازشماموت دوکس آنکه صاحب عدالت باشندازشما یادیگران ازغیرشما اگرشما سفرکرده باشید درزمین پس رسدبه شمامصیبتِ موت اگرشك داشته باشید بازداریدایشان را بعد ازنماز(یعنی نمازعصر) پس قسم خورند بخدا که خرید نمی کنیم عوض سوگند خدابهای دنیا را و اگرچه کسیکه برای نفع او گواهی میدهیم صاحب قرابت باشدوپنهان نمی کنیم گواهی خدا[2] هرآئینه ماآنگاه از گنهکاران باشیم (۱۰۶).

فإن عثر على أنهما استحقا إثما فآخران يقومان مقامهما

اگر * اطلاع واقع شدبرآنکه این دوگواه

(۱) یعنی اگرشمااصلاح کردید و شرط امرمعروف بجاآوردید مخالفتِ مخالفان ضررنمی کند والله اعلم.

(۲) ایضًا مترجم گوید اگر مسلمانی رااتفاق سفر افتاد ودرجائی که هیچ مسلمان نبود محتضر شد ناچاردودمی را ترکه خود سپرد وبروصیت خود گواه ساخت، ایشان ازآن ترکه جام نقرهٔ ای را خیانت کردند وچون اولیای میت ازایشان مطالبه نمودند قسم خوردند که مابآن اطلاع نه داریم بعدازآن آن جام نزدیك صواغی پیداشد گفت که این دوذمی بدست من فروختند درین باره آیت نازل شدودوکس ازاولیای میت قسم خورده آن جام را گرفتند.

(*) توضیح: پس اگراطلاع حاصل شد که آنها مرتکب گناهی شده اند پس دو گواه ازاقارب نزدیك میت که نسبت به اقارب دیگر میت مستحق میراث اویند

مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْأَوْلَيَانِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِن شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَيْنَا إِنَّا إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٧﴾

حاصل کردند گناهی[1] پس بایستند دوکس دیگر که قرابت قریبه داشته باشند بجای آنهاازجماعتی که مال راحق خودساخت هریکی ازدو گواه دروغ به زبردستی برایشان[2] پس سوگند خورند بخداکه گواهیٔ مادرست تراست ازگواهیٔ آن دووازحدتجاوزنکرده ایم هرآئینه ماآنگاه ازستمگاران باشیم (۱۰۷) .

ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَن يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَخَافُوا أَن تُرَدَّ أَيْمَانٌ بَعْدَ أَيْمَانِهِمْ ۗ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٨﴾

این اسلوب نزدیك تراست بآنکه بیارند گواهی را بروجه آن یعنی بروجهیکه بایدرگواهی دادن یابترسند ازآنکه ردّکرده شود سوگندها بعد سوگند های ایشان[3] وبترسید ازخدا وبشنویدحکم اورا وخدا راه نمی نماید گروه فاسقان را[4] (۱۰۸) .

---

(۱) یعنی گواه حق که خدابآن فرموده والله اعلم .

(۲) یعنی دروغ گواهی دادندودروغ قسم خوردند .

(۳) یعنی اگر کسی داندکه بعدازسوگند من سوگند مدعی نخواهد بود سوگند دروغ خورد واگر بداند که چون کذب ظاهر شود مدعیانرا سوگند دهندو حق به سوگند ایشان ثابت شودازسوگند دروغ احتیاط کند .

(٤) مترجم گوید تاویل آیت بمذهب شافعی آن ست که مراد ازشهادت وصیت است وازمنکم من اقاربکم و ذکراثنین برای احتیاط و قسم دادن بجهت مدعاعلیه بودن درین دعوی که خیانت کرده اند وتعین صلوة عصر بجهت تغلیظ یمین واختیار اثنین برای احتیاط واقامت اولیان بجهت مدعاعلیه بودن برایشان دردعوای که بجهت حذرخود تقریر میکند چنانچه درصورت مذکوره دعوی اشتراء کرده بودندوان ارتبتم فان عثر اشارتست بتوجه دعوای کسی وبمذهب ابی حنیفه مانند آن ست مگرآنکه تعین صلوة عصر بجهت آنست که قضات در محکمه همین وقت می نشستند پس گویا که گفته شد درمحکمه قضا =

يَوْمَ يَجْمَعُ اللّٰهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَآ أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ
لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١٠٩﴾

یادکن آن روز راکه جمع کندخدا پیغامبران را پس بگویدچه جواب داده شدشمارا گویند هیچ دانش نیست مارا هرآئینه توی داننده امر پنهانی[1] (١٠٩) .

إِذْ قَالَ اللّٰهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ اذْكُرْ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلٰى
وَالِدَتِكَ إِذْ أَيَّدْتُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ
فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتٰبَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰىةَ
وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ
بِإِذْنِي فَتَنْفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ
الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتٰى بِإِذْنِي
وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَآءِيلَ عَنْكَ إِذْ جِئْتَهُمْ
بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ
هٰذَآ إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١١٠﴾

آن وقت که گوید خدای‌تعالی ای عیسیٰ پسر مریم یادکن نعمت مرا برخویش و بروالدهٔ خویش چون قوت دادم ترا بروح القدس (یعنی به جبریل علیه السلام) سخن می گفتی بامردمان در گهواره ودرحالت معمری وچون آموختم ترا کتاب و دانش وتورات وانجیل وچون پیدا می کردی ازگِل مانند شکل مرغ به حکم من پس دم می زدی دروی پس می شد مرغی به حکم من وبِه میکردی کورمادرزاد را وبرص داررا به حکم من وچون بیرون می آوردی مردگان را بحکم من[2] وچون بازداشتم شربنی اسرائیل را ازتو آنگاه که آوردی نزدیك ایشان معجزه هاپس گفتند کافران ازایشان نیست این مگرسحر آشکارا (١١٠) .

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْحَوَارِيِّينَ أَنْ اٰمِنُوا بِي وَبِرَسُولِي
قَالُوا اٰمَنَّا وَاشْهَدْ بِأَنَّنَا مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

وچون الهام فرستادم بسوی حواریان که ایمان آریدبه من و به پیغامبر من گفتند ایمان آوردیم وگواه باش یا عیسیٰ برآنکه

= والله اعلم .

(١) یعنی نخست ازسر خضوع ونیایش ایشان گویند دربرابرتوبه نسبت دانش ماراهیچ دانش نیست بعد ازآن گواهی دهند براست خویش والله اعلم .

(٢) یعنی از گور زنده برمی آوردی والله اعلم .

مامسلمانيم (١١١) .

إِذْ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ هَلْ يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنَزِّلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

چون گفتند حواريان اى عيسىٰ پسر مريم آيامى تواندپروردگار تو كه فروفرستد برمادسترخوانى ازآسمان گفت عيسىٰ بترسيدازخدا اگر مومن هستيد[1] (١١٢).

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَتَطْمَئِنَّ قُلُوبُنَا وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَقْتَنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

گفتند مى خواهيم كه بخوريم ازآن دسترخوان وآرام گيرد دل هاى ما وبدانيم كه راست گفتى باما وباشيم برنزول آن از گواهان (١١٣) .

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا وَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١٤﴾

گفت عيسىٰ پسرمريم بارخدايا اى پروردگارما فرود آربرما دسترخوانى پُر ازطعام ازآسمان تاباشدعيدى براى ماوبراى اوائل امت ماوآخرامت ماومعجزه ازجانب تو وروزى ده مارا وتوبهترين روزى دهندگانى (١١٤) .

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنَزِّلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدُ مِنْكُمْ فَإِنِّي أُعَذِّبُهُ عَذَابًا لَا أُعَذِّبُهُ أَحَدًا مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

گفت خدا من فرودآورنده ام آن رابرشما پس هركه ازشماكافر شود بعد ازين پس من تعذيب كنم اورا عذابيكه تعذيب نه كنم بآن هيچ يك راازاهل عالم[2] (١١٥).

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَٰهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالَ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ

ويادكن آن وقت كه گويدخدااى عيسىٰ پسر مريم آياتو گفتى به مردمان كه خدا گيريد مرا ومادرمرا بجز خداى‌تعالى[3]

---

(١) حاصل اين ست كه الهام فرستادم بسوى حواريان درآن مدت كه معجزه طلب كردند و برحسب مرادد يدند .

(٢) مترجم گويد بعد ازآن خوانى نازل شد ازآسمان بروى گوشت ونان پس خوردند و سير شدند والله اعلم .

(٣) مترجم گويد خداى تعالى روزقيامت نعمت هاى خود را بر عيسىٰ ياد دهد بعد=

مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

گفت به پاکی یادمی کنم ترانه سزد مرا که بگویم آنچه لائق من نیست اگر گفته باشم این قول پس تو آن را دانسته ای می دانی آنچه درضمیر من است ونه می دانم آنچه درضمیر تست هرآئینه تودانندهٔ امور پنهانی (١١٦) .

مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مَا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتَ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

نه گفته ام بایشان مگر آنچه فرموده بودی مراآن که پرستید خدارا پروردگار من وپروردگار شماوبودم برایشان نگاهبان مادامی که درمیان ایشان بودم پس وقتیکه بر گرفتی مرا[1] توبودی نگاه بان برایشان وتو برهمه چیز نگاه بانی (١١٧) .

إِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَإِنَّهُمْ عِبَادُكَ وَإِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

اگر عذاب کنی ایشان را پس ایشان بندگان تواند و اگر بیامرزی ایشانرا پس توی غالب استوارکار (١١٨) .

قَالَ اللَّهُ هَٰذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

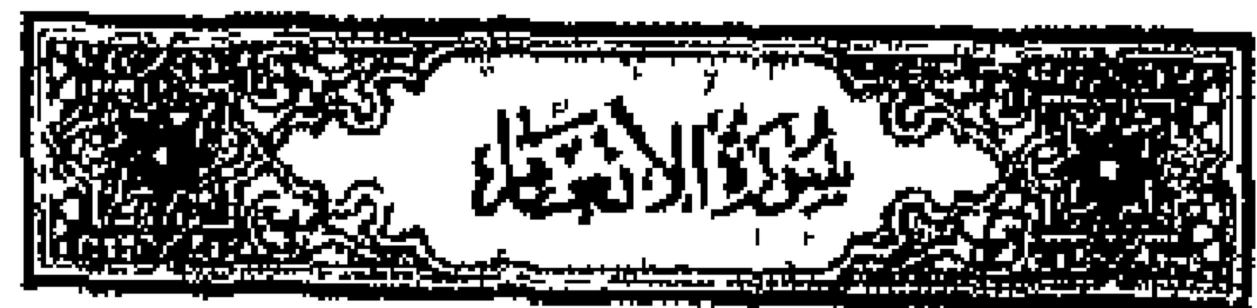
گویدخدا امروز روزی است که نفع کند راست گویان را راستیٔ ایشان ایشان راباشد بوستانهامیرود زیرآن جویها جاویدان آنجا همیشه خوشنود شد خدا ازایشان وخوشنودشدند ایشان ازخدا این ست رستگاری بزرگ (١١٩) .

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

خدا راست پادشاهی آسمان هاو زمین وآنچه درآن هاست واوبرهمه چیز تواناست (١٢٠) .

= ازآن سوال کند که خود را اله می گفتی یا نه بجهت تاکید و برای قطع شبهه نصاریٰ بابلغ وجوه والله اعلم فتح الرحمن .

(١) یعنی برآسمان بردی مرا .

سوره انعام مکی است وآن یك صدو شصت وپنج یاشش آیت و بیست رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ①

ستائش آن خدای راست که آفریدآسمان هاوزمین راوپیداکرد تاریکی ها و روشنی بازکافران باپروردگار خویش برابرمی کنند[1] (١) .

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَىٰ أَجَلًا وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَمْتَرُونَ ②

اوست آنکه بیافرید شمارا از گِل بازمقررکردوقت مرگ را ومدتی معین هست نزدیك او[2] بازشماشك می کنید(٢) .

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَاوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ سِرَّكُمْ وَجَهْرَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ③

واوست خدا[3] درآسمان ها ودرزمین می داند پنهان شماراو آشکارشمارا ومیداند آنچه عمل می کنید (٣) .

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ④

ونمی آید به کافران هیچ نشانه ازنشانه های پروردگار ایشان الاازآن رو گردان شدند (٤) .

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑤

پس بدرستیکه تکذیب کردند حق را (یعنی رسول را وآنچه آورده بود ازقرآن ودین حق) چون آمدایشانرا پس خواهد آمد بایشان جزای آنچه بسوی تمسخر میکردند[4] (٥) .

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ

آیا ندیده اند که چه قدر هلاك کرده ایم

---

(١) یعنی معبودان باطل را .

(٢) یعنی برای قیام قیامت .

(٣) یعنی متصرف وفرمانروا .

(٤) یعنی باصدق آن خبردارد والله اعلم .

مَا لَمْ نُمَكِّن لَّكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِم مِّدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ وَأَنشَأْنَا مِن بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ⑥

پیش ازایشان ازاُمتهاکه استقرار داده بودیم ایشان را درزمین آنقدر که استقرارنداده ایم شماراوفرستاده بودیم بساران برایشان پی درپی ریزنده وپیداکردیم جویها میرفت زیرایشان[۱] پس هلاك کردیم ایشان را به گناهان ایشان وپیداکردیم بعدازایشان امتی دیگر یعنی مردمان دیگر (٦) .

وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ⑦

واگر فروفرستادیم برتونوشته دروروقی پس مساس میکردند آن رابدست خودگفتندی کافران نیست این مگر سحر ظاهر[۲] (٧) .

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكًا لَّقُضِيَ الْأَمْرُ ثُمَّ لَا يُنظَرُونَ ⑧

و گفتند کافران چرا فرودنه آورده شدبرپیغامبر فرشته ای[۳] و اگر فروفرستادیم فرشته را البته بانجام رسانیده شدی کارباز مهلت داده نه شوند[٤] (٨)

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَّجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِم مَّا يَلْبِسُونَ ⑨

واگر میکردیم آن فرستاده را فرشته ای لازم می شدکه کنیمش مردی (یعنی به شکل مردی) وهرآئینه مشتبه میکردیم برایشان آنچه الحال اشتباه میکنند(٩) .

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ

وهرآئینه تمسخرکرده شدبه پیغامبران پیش ازتو پس فرود آمد به تمسخر کنندگان

---

(١) یعنی زیر مساکن ایشان .

(٢) یعنی تعصب ایشان بمرتبه ای است که اگر نزول کتاب را بحس ظاهر به بینند نیزانکار کنند .

(٣) یعنی بوجهی که ماآنرابحس ظاهر به بینیم والله اعلم .

(٤) یعنی ظهور ملائکه باین وجه مستلزم هلاك ایشان است درحکمت الهی والله اعلم.

بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ⑩

ازایشان جزای آنچه بآن تمسخر می کردند[1] (١٠) .

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ انظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ⑪

بگوسیرکنید درزمین بازنظر کنید چگونه شدآخرکار دروغ پندارندگان (١١) .

قُل لِّمَن مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُل لِّلَّهِ كَتَبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ⑫

بگو کراست آنچه درآسمان هاوزمین است بگوخدای راست لازم کرد برخودمهربانی البته جمع کند شمارا درروزقیامت هیچ شك نیست درآن آنانکه زیان کردند درحق خویشتن پس ایمان نمی آرند (١٢) .

وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ⑬

واوراست آنچه ساکن شد درشب وروز واواست شنوادانا(١٣) .

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَتَّخِذُ وَلِيًّا فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يُطْعَمُ قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَسْلَمَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ⑭

بگوآیادوستی گیرم بجزخدای پیدا کنندهٔ آسمان هاوزمین واو رزق میدهد و رزق داده نمی شود بگوهر آئینه امرکرده شده است مراکه باشم نخستین مسلمان (یعنی ازین امت) وفرموده شد که مباش از شریك مقرر کنندگان (١٤) .

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ⑮

بگوهرآئینه من می ترسم ا گرنافرمانی پروردگار خود کنم ازعذاب روز بزرگ (١٥) .

مَّن يُصْرَفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ⑯

هر که عذاب بازداشته شود از وی آن روزپس مهربانی کردخدابروی واین است مطلب یابی ظاهر (١٦) .

وَإِن يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ وَإِن

وا گر سختی رساندخدابتوهیچ دفع کننده نیست آن رامگراو و ا گر نعمت

---

(١) یعنی جزای کلمه که بطریق سخر یه باینهامی گفتند .

يَمْسَسْكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

رساند به تو پس اوبرهمه چیز تواناست (۱۷) .

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

واوست غالب بالای بندگان خود واوست دانا آگاه (۱۸) .

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً ۖ قُلِ اللَّهُ ۖ شَهِيدٌ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ ۚ وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَٰذَا الْقُرْآنُ لِأُنذِرَكُم بِهِ وَمَن بَلَغَ ۚ أَئِنَّكُمْ لَتَشْهَدُونَ أَنَّ مَعَ اللَّهِ آلِهَةً أُخْرَىٰ ۚ قُل لَّا أَشْهَدُ ۚ قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَإِنَّنِي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿١٩﴾

بگوچه چیزبرتراست درباب شهادت[۱] بگوخداست وی اظهار حق کننده است میانِ من ومیانِ شماووحی کرده شد بسوی من این قرآن تابیم کنم شمارا بآن وبیم کنم آن را نیز که قرآن باوبرسد آیاشمااثبات می کنید که باخدا هستند معبودان دیگر بگو من اثبات نمی کنم بگوجزاین نیست که او معبود یگانه است وهرآئینه من بیزارم ازآنچه شما شریك مقررمیکنید (۱۹) .

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمُ ۘ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

آنانکه ایشان را کتاب داده ایم می شناسند حقیقت این قول را[۲] چنانکه می شناسند پسران خودرا آنانکه زیان کارشدند درحق خویشتن پس ایشان ایمان نمی آرند (۲۰) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

وکیست ستمگارتر ازکسی که بربست برخدا دروغ را یا بدروغ نسبت کرد آیاتِ اورا هرآئینه رستگار نمی شوند

---

(۱) یعنی اظهار حق کردن والله اعلم .

(۲) یعنی کلمه توحید، همینطور تفسیر کرده است مترجم وبرای توضیح گوئیم که بسیاری ازمفسرین مراداز (یعرفونه. کما یعرفون ابنائهم) که می شناسند اورا یعنی رسول خدارا که درکتابهای آنان وصف ونعت او موجوداست همین معنی را گرفته اند والله اعلم .

ستمگاران (۲۱) .

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَيْنَ
شُرَكَاؤُكُمُ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿۲۲﴾

ویادکن آن روزکه حشر کنیم ایشان راهمه یك جا باز گوئیم مشرکان را کجااندآن شریکان شما که ایشان رابظن اثبات می کردید (۲۲) .

ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا وَاللَّهِ رَبِّنَا مَا كُنَّا
مُشْرِكِينَ ﴿۲۳﴾

بعد ازآن نه باشد عذرایشان مگرآنکه گویند قسم بخدا پروردگارما که مشرك نه بودیم (۲۳) .

انظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَضَلَّ عَنْهُم
مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿۲۴﴾

بنگرچگونه دروغ گفتند برخویشتن و گم گشت ازایشان آنچه افترامی کردند (۲٤).

وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَن
يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا
بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ يُجَادِلُونَكَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ
هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿۲۵﴾

وازایشان کسی هست که گوش می نهد بسوی تو وپیداکرده ایم بردلهای ایشان پرده ها تانه فهمند آن را ودرگوشهای ایشان گرانی را وا گر به بینند هر معجزه ایمان نیارند بآن تاوقتیکه بیایند پیش تومکابره کنان باتو گویند این کافران نیست این مگرقصهای پیشینیان (۲۵) .

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْأَوْنَ عَنْهُ وَإِن يُهْلِكُونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿۲۶﴾

وایشان منع میکنند ازمتابعت او ودورمی شوند ازمتابعت او وهلاك نمی کنندمگر خویشتن را ونمی دانند (۲٦) .

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وُقِفُوا عَلَى النَّارِ فَقَالُوا يَا لَيْتَنَا نُرَدُّ وَلَا نُكَذِّبَ
بِآيَاتِ رَبِّنَا وَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۲۷﴾

وتعجب کنی ا گر ببینی ایشان را وقتیکه بازداشته شوند نزدیك آتش پس گویند ای کاش ماباز گردانیده شویم پس بدروغ نسبت نه کنیم آیاتِ پروردگار خویش را وشویم از مسلمانان (۲۷) .

بَلْ بَدَا لَهُم مَّا كَانُوا يُخْفُونَ مِن قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا
لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿۲۸﴾

نه بلکه ظاهر شدایشان را جزای آنچه می پوشیدند پیش ازین یعنی جزای عقائد باطله را و ا گردانیده شوند البته رجوع کنند بسوی آنچه منع کرده می شدند

وهرآئينه ایشان دروغگويانند (٢٨) .

وَقَالُوٓا۟ إِنْ هِىَ إِلَّا حَيَاتُنَا ٱلدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

و گفتند نیست هیچ حیات مگر زندگانی این جهانی ماونیستیم مابرانگیختگان[1] . (٢٩)

وَلَوْ تَرَىٰٓ إِذْ وُقِفُوا۟ عَلَىٰ رَبِّهِمْ ۚ قَالَ أَلَيْسَ هَٰذَا بِٱلْحَقِّ ۚ قَالُوا۟ بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا۟ ٱلْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

وتعجب کنی اگر به بینی آنگاه که بازداشته شوند بحضور پروردگار خویش گویدخدا آیااین درست نیست گویند آری درست است وقسم پروردگار ما گوید بچشیدعذاب راسبب آنکه کافربودید . (٣٠)

قَدْ خَسِرَ ٱلَّذِينَ كَذَّبُوا۟ بِلِقَآءِ ٱللَّهِ ۖ حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءَتْهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً قَالُوا۟ يَٰحَسْرَتَنَا عَلَىٰ مَا فَرَّطْنَا فِيهَا وَهُمْ يَحْمِلُونَ أَوْزَارَهُمْ عَلَىٰ ظُهُورِهِمْ ۚ أَلَا سَآءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٣١﴾

به تحقیق زیان کارشدند آنانکه بدروغ نسبت کردندملاقات خداراتاآنگاه که بیایدبایشان قیامت ناگهان گویند ای پشیمانی ما برتقصیر ما درباب قیامت وایشان بردارندبارهای خویش را[2] برپشتهای خویش آگاه شوید بدچیزیست آنچه برمیدارند[3] (٣١) .

وَمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَآ إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۖ وَلَلدَّارُ ٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

ونیست زندگانی دنیا مگربازی ولهو وهرآئینه سرای آخرت بهتر است متقیان را آیادرنمی یابید (٣٢) .

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُۥ لَيَحْزُنُكَ ٱلَّذِى يَقُولُونَ ۖ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلَٰكِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ بِـَٔايَٰتِ ٱللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٣٣﴾

هرآئینه میدانیم که اندوهگین میکندتراآنچه ایشان می گویندپس هرآئینه ایشان به دروغ نسبت نمی کنند ترافقط ولیکن این ستمگاران آیاتِ خدارا

---

(١) یعنی منکر حشراند والله اعلم .

(٢) یعنی گناهان خویش را .

(٣) یعنی عمل بدبشکل خیری نهایت زشتی وناخوشی شده برپشت اوبنهند .

انکارمی کنند (۳۳) .

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّن قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأُوذُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا ۚ وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ۚ وَلَقَدْ جَاءَكَ مِن نَّبَإِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٤﴾

وهرآئینه بدروغ نسبت کرده شد پیغامبران را پیش ازتوپس صبر کردند برتکذیب خویش ورنجانیده شدن خویش تاآنکه بیامدبایشان نصرت ما ونیست هیچ تغیر دهنده وعده های خدارا وهرآئینه آمدبه تو بعض خبرپیغامبران (۳٤) .

وَإِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ إِعْرَاضُهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَن تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سُلَّمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُم بِآيَةٍ ۚ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدَىٰ ۚ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٥﴾

وا گر گران شده باشد برتوروگرادنی ایشان پس ا گر می توانی که بجوئی سوراخی درزمین یا نردبانی درآسمان پس بیاری پیش ایشان معجزه[1] و اگرخواستی خداجمع ساختی ایشان را برهدایت پس مباش ازجاهلان (۳۵) .

إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ ۘ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴿٣٦﴾

جزاین نیست که قبول میکنند[2] آنانکه می شنوند ومُردگان (یعنی کافران) برانگیزدایشان را خدا بازبسوی او گردانیده شوند (۳٦) .

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۚ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَن يُنَزِّلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

و گفتند چرا فرودنه آورده شد برپیغامبر نشانه ای ازجانسب پروردگار[3] بگوهرآئینه خداقادراست برآنکه فروفرستد آیتی و لیکن اکثر ایشان نمی دانند (۳۷) .

وَمَا مِن دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ

ونیست هیچ جانوری درزمین ونه هیچ

---

(۱) یعنی ازآنجا که می توانی که معجزه بیاری بیار حاصل آنست که تفویض کن امرخودرا برخدا والله اعلم .

(۲) یعنی دعوت اسلام را .

(۳) یعنی ازآن نشانه ها که می طلبیدند والله اعلم .

أَمْثَالُكُم مَّا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِن شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٣٨﴾

پرنده که می پرد بدو پَر خود مگر ایشان جماعت هااند مانندشما فرو گذاشت نکرده ایم درکتاب (یعنی لوح محفوظ) هیچ چیزی رابازبسوی پروردگار خود حشر کرده خواهند شد (٣٨) .

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمٌّ وَبُكْمٌ فِي الظُّلُمَاتِ ۗ مَن يَشَإِ اللَّهُ يُضْلِلْهُ وَمَن يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٩﴾

وکسانیکه بدروغ نسبت کردند آیاتِ مارا کـرانـنـد و گنگـانـنـد درتـاریکـی هـا هرکراخواهد خدا گمراه کندش وهرکرا خواهد براه راست گرداندش (٣٩) .

قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمُ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٠﴾

بگوآیادیدید ا گر بیاید بشما عذاب خدا یابیاید به شما قیامت آیا بغیر خدا تضرع می کنید ا گر راست گوهستید (٤٠) .

بَلْ إِيَّاهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِن شَاءَ وَتَنسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ ﴿٤١﴾

نه بلکه خاص بجناب اودعامی کنید پس دفع می کـدآنچه دعامی کنید برای دفع آن ا گر خواهد و فراموش می کنید آن چیزرا که اوراشریك مقررکردید (٤١) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾

وهرآئینه فرستادیم بسوی امتان پیش ازتو[1] پس در گرفت کردیم ایشان را به تنگی معیشت و بیماری تـازاری کنند (٤٢) .

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

پس چرا زاری نکردند وقتیکه آمدبایشان عذابِ ما ولیکن سخت شددلهای ایشان وزینت داد درنظرایشان شیطان آنچه می کردند (٤٣) .

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ

پس چون فراموش کردند آنچه پند داده شدایشان را بآن کشاده ساختیم برایشان

---

(١) یعنی پیغامبران .

حَتَّىٰٓ إِذَا فَرِحُوا بِمَآ أُوتُوٓا أَخَذْنَٰهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾

درهای همه چیز[1] تاآن هنگام که شادمان گشتند بآنچه داده شد ایشان را درگرفت کردیم ایشان را ناگهان پس شدند ناامید (٤٤).

فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَٰلَمِينَ ﴿٤٥﴾

پس بریده شد بیخ گروه ستمگاران وسپاس خدای راست پروردگار عالمها (٤٥).

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَأَبْصَٰرَكُمْ وَخَتَمَ عَلَىٰ قُلُوبِكُم مَّنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِهِ انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْءَايَٰتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ ﴿٤٦﴾

بگوآیادیدید اگرباز گیردخدا شنوائی شمارا و چشم های شمارا ومُهر زندبردل های شما کیست خداغیر الله تعالی که آنرا بیارد به شما به بین چگونه گونا گون بیان می کنیم آیت هارا بازایشان رو گردان می شوند (٤٦).

قُلْ أَرَءَيْتَكُمْ إِنْ أَتَىٰكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ جَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الظَّٰلِمُونَ ﴿٤٧﴾

بگوآیا دیدید اگربیایدبه شما عذابِ خدا ناگهان یا آشکارا آیا هلاك کرده شوند[2] مگر قوم ستمگاران (٤٧).

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾

ونمی فرستیم پیغامبران را مگر بشارت دهنده وبیم دهنده پس هرکه ایمان آورد و نیکوکاری کردپس هیچ ترس نبود برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (٤٨).

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِنَا يَمَسُّهُمُ الْعَذَابُ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾

وکسانیکه به دروغ نسبت کرده اند آیاتِ مارا برسدبایشان عذاب بسبب فاسق بودن ایشان (٤٩).

قُلْ لَّآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَآئِنُ اللَّهِ وَلَآ أَعْلَمُ الْغَيْبَ

بگونمی گویم بشما که نزدیك من است خزانه های خدا ونه می گویم که میدانم

---

(١) یعنی باستدراج نعمتهای فراوان دادیم والله اعلم.

(٢) یعنی هلاك کرده نشوند.

وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ إِنِّى مَلَكٌ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰٓ إِلَىَّ ۚ قُلْ
هَلْ يَسْتَوِى ٱلْأَعْمَىٰ وَٱلْبَصِيرُ ۚ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

غیب راونه می گویم بشما که من فرشته ام پیروی نمی کنم مگر چیزی راکه وحی کرده شد بسوی من بگوآیابرابرمیشود نابینا وبینا آیاتأمل نمی کنید (۵۰) .

وَأَنذِرْ بِهِ ٱلَّذِينَ يَخَافُونَ أَن يُحْشَرُوٓا۟ إِلَىٰ رَبِّهِمْ ۙ لَيْسَ
لَهُم مِّن دُونِهِۦ وَلِىٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

و بترسان بقرآن یعنی پند ده بقرآن کسانی را که می ترسنداز آنکه حشرکرده شوند بسوی پروردگار خویش نباشد ایشانرا بجز خدا هیچ دوستی ونه سفارش کننده تاپرهیزگاری کنند (۵۱) .

وَلَا تَطْرُدِ ٱلَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِٱلْغَدَوٰةِ وَٱلْعَشِىِّ
يُرِيدُونَ وَجْهَهُۥ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَىْءٍ وَ
مَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِم مِّن شَىْءٍ فَتَطْرُدَهُمْ
فَتَكُونَ مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿٥٢﴾

ودورمکن (۱) کسانی را که مناجات می کنند به پروردگار خویش بامداد وشام می طلبند رضای اورا نیست برتو ازحساب ایشان چیزی ونیست ازحساب تو برایشان چیزی تابرانی ایشان را که آنگاه باشی ازستمگاران (۵۲) .

وَكَذَٰلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِّيَقُولُوٓا۟ أَهَٰٓؤُلَآءِ مَنَّ ٱللَّهُ
عَلَيْهِم مِّنۢ بَيْنِنَآ ۗ أَلَيْسَ ٱللَّهُ بِأَعْلَمَ بِٱلشَّٰكِرِينَ ﴿٥٣﴾

وهمچنین امتحان کردیم بعض مردمان را به بعض تا گویند آیااین جماعت انعام کرده است خدا برایشان ازمیان ما خدای تعالی فرمودآیا نیست خدا داناتر بشکر کنندگان (۵۳) .

وَإِذَا جَآءَكَ ٱلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِـَٔايَٰتِنَا فَقُلْ سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ ۖ كَتَبَ
رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ ٱلرَّحْمَةَ ۖ أَنَّهُۥ مَنْ عَمِلَ مِنكُمْ سُوٓءًۢا بِجَهَٰلَةٍ

وچون بیایند پیش توکسانیکه ایمان آورده اند بآیتهای ما پس بگو سلام علیکم لازم کرده است پروردگار شمابرخود مهربانی را (لازم کرده است) که هرکه بکند ازشماکار بد به نادانی

(۱) رؤسای کفار بآن حضرت گفتند که مارا عارست که با فقرای مسلمین صحبت داریم ایشانرا ازمجلس خود یکسوکن تاباتوبنشینیم خدای تعالی آیت فرستاد .

ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

بازتوبه کرد بعد ازآن ونیکوکاری نمود پس خدا آمرزنده مهربان است (٥٤) .

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلِتَسْتَبِينَ سَبِيلُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

وهمچنین تفصیل می کنیم نشانه هارا وتاظاهر شود راه ستمکاران[1] (٥٥) .

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَكُمْ قَدْ ضَلَلْتُ إِذًا وَمَا أَنَا مِنَ
الْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

بگوهر آئینه منع کرده شدمراکه عبادت کنم آن کسانی را که شما می پرستید بجزخدا بگوپیروی نمی کنم آرزوهای شمارا گمراه شده باشم آنگاه ونه باشم ازراه یافتگان (٥٦) .

قُلْ إِنِّي عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ مَا عِنْدِي مَا
تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ
خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾

بگوهرآئینه من برحجتم ازپروردگار خود وبدروغ داشتید آن دلیل را نیست نزدیك من آنچه شمابزودی می طلبید آن را[2] نیست حکم مگرخدارا بیان می کنددین درست راو اوبهترین فیصله کننده گان است (٥٧) .

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ الْأَمْرُ بَيْنِي
وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِالظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

بگو اگربودی نزدیك من آنچه بزودی می طلبیدش هرآئینه بانجام رسانیده شدی کارمیانِ من و میانِ شماوخدا داناتراست به ستمگاران (٥٨) .

وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا
تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ
وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥٩﴾

ونزداوست کلید های غیب[3] نمی داندش مگراو ومیداندآنچه دربیابان ودریاست ونمی افتد هیچ برگی الاّ می داندش ونمی افتد هیچ دانه درتاریکی های زمین ونه هیچ تری ونه خشکی

---

(۱) ظاهر نزدیك مترجم آن ست که این واوْ زائد است مثل واوْولفتحت ابوابها .
(۲) یعنی عقوبت دراختیار من نیست .
(۳) یعنی انواع علم غیب .

الاثبت است درکتاب روشن (٥٩) .

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ
ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ۖ ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ
يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٠﴾

واوست آنکه قبض روح شمامی کندبه شب[1] ومی داند آنچه کسب کردید بروزبازبرمی انگیزدشمارا در روزتابانجام رسانیده شود میعاد معین بازبسوی اوباز گشت شمااست بازخبر دهدشمارا بآنچه می کردید (٦٠) .

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ ۖ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ
أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦١﴾

واوست غالب بالای بندگان خود و می فرستد برشما ملائکه نگاهبان تاوقتیکه بیاید به کسی ازشمامرگ قبض روح اوکنند فرستادگان ماوایشان تقصیرنمی کنند (٦١) .

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۚ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ
الْحَاسِبِينَ ﴿٦٢﴾

باز گردانیده شوند مُردگان بسوی الله خداوندایشان که حق است مر او راست حکم و اوشتاب ترین حساب کنندگان ست (٦٢) .

قُلْ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا
وَخُفْيَةً لَّئِنْ أَنجَانَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٣﴾

بگوکیست که می رهاند شمارااز تاریکی های بیابان ودریا[2] مناجات می کنید بجناب اوبزاری ونیازپنهانی می گوئید اگر رهای دهدمارا ازین محنت هر آئینه باشیم ازشکر کنندگان (٦٣) .

قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنْهَا وَمِن كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ أَنتُمْ تُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

بگوخدامی رهاند شمارا ازآن محنت وازهر اندوهی بازشما شریك مقررمی کنید (٦٤) .

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَن يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّن فَوْقِكُمْ

بگواوست توانابرآنکه فرستدبرشما عذابی

---

(۱) یعنی وقت نوم .
(۲) یعنی ازمصیبت های بیابان ودریا .

أَوْ مِن تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ أَوْ يَلْبِسَكُمْ شِيَعًا وَيُذِيقَ بَعْضَكُم
بَأْسَ بَعْضٍ انظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٥﴾

ازبالای شما[1] یااززیرپاهای شما[2] وجمع کند شمارا گروه گروه وبچشاند بعض شمارا جنگ بعض[3] بنگرچگونه گونا گون بیان می کنیم آیت هارا تابفهمند . (٦٥)

وَكَذَّبَ بِهِ قَوْمُكَ وَهُوَ الْحَقُّ قُل لَّسْتُ عَلَيْكُم بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

وبه دروغ نسبت کردند قرآن راقوم تووآن راست است بگونیستم برشما نگاهبان . (٦٦)

لِّكُلِّ نَبَإٍ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

هـرخبررامیعـادیست وخـواهیـد دانسـت . (٦٧)

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ
يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ
بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٨﴾

وچون به بینی آنان را که بحث شروع کننـد درآیـت هـای مـا پـس روبگـردان ازایشـان تـاوقتیکـه بحـث شروع کننـد درسخنی غیری و ا گر فراموش گرداند ترا شیطان پس منشین بعد یاد آوردن با گروه ستمگاران (٦٨) .

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ حِسَابِهِم مِّن شَيْءٍ وَلَٰكِن
ذِكْرَىٰ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

ونیست برکسانیکه پرهیزگاری کردند ازحساب کافران چیزی ولیکن برایشان لازم است پنددادن تاشود که پرهیز گاری کنند (٦٩) .

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا وَذَكِّرْ بِهِ أَن تُبْسَلَ نَفْسٌ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهَا
مِن دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِن تَعْدِلْ كُلَّ عَدْلٍ

و بگذارکسانی را که دین خود گرفتند بازی ولهو وفریفت ایشان را زندگانی دنیا و پندده بقرآن برای احتیاط ازآنکه بمهلکه گذاشته شود نفسی را بسبب آنچه

---

(١) یعنی چنانکه سنگ بر قوم لوط بارید .
(٢) یعنی چنانکه قارون بزمین رفت .
(٣) یعنی افواج متعدده پیداشود وبایکدیگر جنگ کنند .

لَا يُؤْخَذْ مِنْهَا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ
شَرَابٌ مِّنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

کرده است نیست اورابجز خدا هیچ دوست ونه شفاعت کننده و ا گر عوض خود دهد هرفدای که تواند گرفته نه شود از وی آن جماعت آنانند که بمهلکه گذاشته شدند به وبال آنچه کردند ایشان راست آشامیدنی ازآب جوشانیده وایشان راست عذاب درد دهنده بسبب آنکه کافربودند (۷۰) .

قُلْ أَنَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ
أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَانَا اللَّهُ كَالَّذِي اسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ
فِي الْأَرْضِ حَيْرَانَ لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَى ائْتِنَا
قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَأُمِرْنَا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

بگوآیامناجات کنیم بجز خداکسی را که نفع نه دهدمارا و زیان نه رساند مارا وباز گردانیده شویم برپاشنهای خود بعدازآنکه راه راست نموده است مارا خدامانند کسی که گمراه کرده باشند اوراپریان درزمین حیران مانده مر اورایارانند که می خوانندش بسوی راه راست که بیابسوی مابگوهرآئینه هدایت خداهمان است هدایت حقیقی وفرموده شده است ماراکه منقاد شویم پروردگار عالمهارا (۷۱) .

وَأَنْ أَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَاتَّقُوهُ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ
تُحْشَرُونَ ﴿٧٢﴾

وفرموده شدکه برپادارید نمازرا وبترسید ازخداواوست آنکه بسوی اوحشر کرده خواهید شد (۷۲) .

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَيَوْمَ
يَقُولُ كُن فَيَكُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَلَهُ الْمُلْكُ يَوْمَ يُنفَخُ
فِي الصُّورِ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٧٣﴾

واوست آنکه بیافرید آسمانها و زمین بتدبیر محکم وروزیکه بفرماید[1] که بشو پس می شود سخن اودرست است و مراوراست پادشاهی روزیکه دمیده شوددرصور

(۱) یعنی چیزی را .

دانندهٔ پنهان وآشکاراست واوست استوارکار آگاه (٧٣) .

وَإِذْ قَالَ إِبْرَٰهِيمُ لِأَبِيهِ ءَازَرَ أَتَتَّخِذُ أَصْنَامًا ءَالِهَةً ۖ إِنِّىٓ
أَرَىٰكَ وَقَوْمَكَ فِى ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٧٤﴾

ویادکن چون‌گفت ابراهیم پدرخود آزر را آیامیگیری بتان را معبودان هرآئینه من می بینم ترا وقوم ترادرگمراهی ظاهر (٧٤) .

وَكَذَٰلِكَ نُرِىٓ إِبْرَٰهِيمَ مَلَكُوتَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَلِيَكُونَ
مِنَ ٱلْمُوقِنِينَ ﴿٧٥﴾

وهمچنین می نمودیم ابراهیم را ملك آسمان ها وزمین تااو ازیقین کنندگان باشد[1] (٧٥) .

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ ٱلَّيْلُ رَءَا كَوْكَبًا ۖ قَالَ هَٰذَا رَبِّى ۖ فَلَمَّآ أَفَلَ
قَالَ لَآ أُحِبُّ ٱلْءَافِلِينَ ﴿٧٦﴾

پس چون تاریك شد بروی شب دیدستاره ای‌گفت این است پروردگار من پس وقتیکه فرورفت‌گفت دوست ندارم فروروندگان را (٧٦) .

فَلَمَّا رَءَا ٱلْقَمَرَ بَازِغًا قَالَ هَٰذَا رَبِّى ۖ فَلَمَّآ أَفَلَ قَالَ لَئِن
لَّمْ يَهْدِنِى رَبِّى لَأَكُونَنَّ مِنَ ٱلْقَوْمِ ٱلضَّآلِّينَ ﴿٧٧﴾

پس چون دیدماه را طلوع کرده‌گفت این است پروردگار من پس وقتیکه فرورفت گفت اگر هدایت نکندمرا پروردگار من البته شوم ازگروه‌گمراهان (٧٧) .

فَلَمَّا رَءَا ٱلشَّمْسَ بَازِغَةً قَالَ هَٰذَا رَبِّى هَٰذَآ أَكْبَرُ ۖ فَلَمَّآ أَفَلَتْ
قَالَ يَٰقَوْمِ إِنِّى بَرِىٓءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٧٨﴾

پس وقتیکه دیدخورشید را طلوع کرده گفت این ست پروردگار من این بزرگتر ست پس چون فرورفت‌گفت ای قوم هرآئینه من بیزارم ازآنچه شریك مقرر میکنید (٧٨) .

إِنِّى وَجَّهْتُ وَجْهِىَ لِلَّذِى فَطَرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ حَنِيفًا ۖ وَمَآ
أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿٧٩﴾

هرآئینه متوجه ساختم روی خودرا بسوی کسیکه بیافرید آسمانهاوزمین را درحالتیکه حنیفم ونیستم ازمشرکان (٧٩) .

---

(١) یعنی چنانکه بروی ظاهر کردیم که بتان لائق عبادت نیستند نیزظاهر ساختیم که ستاره وهرچه درآسمانها است وزمین لائق عبادت نیست و واو در ولیکون زائده است والله اعلم .

وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ
وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا
وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ (٨٠)

وجدال کردند بااوقوم او گفت آیاجدال می کنید بامن درباره خدا وتحقیق هدایت کرده است مراونمی ترسم ازآنچه شما شریك مقررمی کنید باخدا ولیکن می ترسم ازآنکه خدااراده کند چیزی[1] واحاطه کرده است پروردگار من بهمه چیزازجهت دانش آیاپندنمی گیرید .(۸۰)

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ
مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ
إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ (٨١)

وچگونه ترسم ازکسی که اوراشریك مقررمی کنید وشمانمی ترسید ازآنکه شریكِ خدا مقررکردید چیزی را که فرونه فرستاده است برشمادلیلی برای آن پس کدام یك ازین دو گروه سزاوار تراست بامن بگوئید ا گر می دانید (۸۱).

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ
وَهُم مُّهْتَدُونَ (٨٢)

خدای تعالی فرمودکسانیکه ایمان آوردند ونیا میختند ایمان خودرا به شرك آن جماعت ایشان راست ایمنی وایشانند راه یافتگان (۸۲) .

وَتِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ عَلَىٰ قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ
مَّن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (٨٣)

واین است حجت مادادیمش ابراهیم را برقوم او وبلند می کنیم درمراتب هرکرا می خواهیم هرآئینه پروردگار تواستوارکار داناست (۸۳) .

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا وَنُوحًا هَدَيْنَا
مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ
وَمُوسَىٰ وَهَارُونَ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ (٨٤)

وعطاکردیم ابراهیم را اسحاق و یعقوب هریکی را ازایشان هدایت کردیم ونوح را هدایت کردیم پیش ازین وازاولاد ابراهیم راه نمودیم داوُد و سلیمان وایوب

(۱) یعنی ازانواع محنت .

ویوسف وموسیٰ و هارون را وهم چنین جزامی دهیم نیکوکاران را (٨٤) .

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَىٰ وَعِيسَىٰ وَإِلْيَاسَ كُلٌّ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وهدایت کردیم زکریا و یحیٰ و عیسیٰ والیاس را همه آنان ازصالحان بودند (٨٥) .

وَإِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَيُونُسَ وَلُوطًا وَكُلًّا فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

وهدایت کردیم اسمٰعیل والیسع ویونس و لوط را وهریك را فضل دادیم براهل زمان (٨٦) .

وَمِنْ آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَإِخْوَانِهِمْ وَاجْتَبَيْنَاهُمْ وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

وهدایت کردیم بعض رااز پدران ایشان واولاد ایشان وبرادران ایشان وبرگزیدیم ایشان را ودلالت کردیم ایشان را بسوی راه راست (٨٧) .

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحَبِطَ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾

این است هدایت خدا دلالت می کند بدان هرکراخواهد ازبندگان خویش و اگر شریك مقرر میکردند نابودشدی ازایشان آنچه کرده بودند (٨٨) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ۚ فَإِن يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ فَقَدْ وَكَّلْنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

این جماعت آنانند که دادیم ایشان را کتاب وحکمت وپیغامبری پس اگر کافر شوند بآیاتِ قرآن این کافران پس مسامقررساختیم برای ایمان بآنها گروهی را که هرگز کافرنه شوند[1] (٨٩) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ ۖ فَبِهُدَاهُمُ اقْتَدِهْ ۗ قُل لَّا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

این جماعت انبیاءکسانی اند که هدایت کردایشان را خداپس به روش ایشان اقتداکن بگوسوال نمی کنم ازشما هیچ مزدبرتبلیغ قرآن نیست این مگر پندعالمهارا[2] (٩٠) .

---

(١) یعنی مهاجرین وانصار و سائر اخیار والله اعلم .

(٢) یعنی چنانکه انبیاء صبر کردند برایذاء کفار تو نیزصبر کن والله اعلم .

وما قدروا الله حق قدره إذ قالوا ما أنزل الله على بشر
من شيء قل من أنزل الكتب الذي جاء به موسى نورا
و هدى للناس تجعلونه قراطيس تبدونها وتخفون كثيرا
وعلمتم ما لم تعلموا أنتم ولا آباؤكم قل الله ثم ذرهم
في خوضهم يلعبون ﴿٩١﴾

وصفت نکردند یهودخدارا حق صفت او چون گفتند فرو نه فرستاده است خدا برهیچ آدمی چیزی بگوکه فروفرستاد کتابی که آورده است اورا موسیٰ روشنی و هدایت مردمان رامی گردانید اورا دوقسم ورقها آشکارا می کنید آن را وپنهان می کنید بسیاری راوآموخته شدید (یعنی درقرآن) آنچه نمی دانستید شما ونه پدران شمامی دانستند[۱] بگوخدا فرودآوردباز بگذار ایشان را دربحث ایشان درحالتیکه بازی میکنند[۲] (۹۱) .

وهذا كتب أنزلنه مبارك مصدق الذي بين يديه ولتنذر
أم القرى ومن حولها والذين يؤمنون بالآخرة يؤمنون به
وهم على صلاتهم يحافظون ﴿٩٢﴾

واین قرآن کتابیست که فرستادیم او را برکت باور دارنده آنچه پیش ازوی بود وتابیم کنی اهل مکه را وکسانی را که گردمکه ساکن اند ومعتقدان آخرت البته ایمان می آرند بقرآن وایشان برنمازخود محافظت می کنند[۳] (۹۲) .

ومن أظلم ممن افترى على الله كذبا أو قال أوحي إلي

وکیست ستمگار تراز کسی که بربست برخدا دروغی[٤] یا گفت وحی فرستاده

(۱) یعنی کتمانِ آیات تورات راقرآن اظهار کرد و الّاسابق بیقین نمی دانستند .

(۲) حاصل آنست که ا گر یهود گویند که خدای تعالی بهیچ بشر وحی نمیفرستد نقض کرده میشود بتورات و ا گر گویند میفرستد استبعاد فرستادن قرآن مجرد تعصب است پس إذقالوابجای إن قالو ا گفته شد .

(۳) مترجم گوید انذاراولاً عرب را کرده شدکه زبان عربی می فهمند ثانیًا جمیع اهل ارض را بواسطه ترجمه پس این جا انذارِ اول مراد است مانند آیت "هوالذی بعث فی الامیین رسولا منهم یتلوا علیهم آیاته الآ یة" ودرآیت "ومارسلناك الارحمة للعلمین" از اولیٰ وثانوی والله اعلم .

(٤) یعنی اعتقاد کردمثلاً که بحائر وسوائب از امرالهی است واتفاق سلف دلیل =

ولم يوح إليه شيء ومن قال سأنزل مثل ما أنزل الله
ولو ترى إذ الظالمون في غمرات الموت والملائكة باسطوا
أيديهم أخرجوا أنفسكم اليوم تجزون عذاب الهون بما
كنتم تقولون على الله غير الحق وكنتم عن آياته تستكبرون ﴿٩٣﴾

شده است به من وبحقیقت نفرستاده شده است بسوی اوچیزی وازکسی که گفت فرودخواهم آوردمانند آنچه فروداورده خدا[1] وتعجب کنی چون بنگری وقتیکه ظالمان درشدائد مرگ باشند وفرشتگان دست های خود را درازمی کنند[2] می گویند بیرون آرید روحهای خودرا امروز جزاداده خواهید شدعذاب رسواکننده به سبب آنکه می گفتید برخداناحق وبسبب آنکه ازتصدیق آیات اوسرکشی می کردید . (٩٣)

ولقد جئتمونا فرادى كما خلقناكم أول مرة وتركتم
ما خولناكم وراء ظهوركم وما نرى معكم شفعاءكم الذين
زعمتم أنهم فيكم شركاء لقد تقطع بينكم وضل عنكم
ما كنتم تزعمون ﴿٩٤﴾

و گوئیم هرآئینه آمدید پیش ما تنهاچنانکه آفریده بودیم شمارا اول بار وبگذاشتیدآنچه عطاکرده بودیم شمارا پس پشت خویش ونمی بینیم باشما شفاعت کنند گان شمارا آنکه گمان می کردید که ایشان درتربیت شما شریکان خدااند هرآئینه بریده شدپیوندمیانِ شماوگم شدازشما آنچه گمان می کردید (٩٤) .

إن الله فالق الحب والنوى يخرج الحي من الميت ومخرج
الميت من الحي ذلكم الله فأنى تؤفكون ﴿٩٥﴾

هرآئینه خداشگافنده دانه وخسته است بیرون مـی آردزنـده را ازمـرده وبیرون آرندهٔ مرده است اززنده این ست خدا پس ازکجابر گردانیده می شوید (٩٥) .

فالق الإصباح وجعل الليل سكنا والشمس والقمر حسبانا

شگافنده صبح است و گردانید شب را

= برآن ست والله اعلم .

(١) یعنی انشای کتابی مثل قرآن خواهم کردوانشارا بطریق مشاکلت انزال گفته شد.

(٢) یعنی میزنند والله اعلم .

ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾

آرامگاه و گردانید خورشید وماه رامعیار حساب این ست تقدیر خدا غالب دانا (٩٦) .

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِهَا فِي ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

واوست آنکه بیافرید برای شما ستاره ها تا راه بیابید به سبب آنها درتاریکی های بیابان ودریا هرآئینه به تفصیل بیان کردیم نشانه هارا برای گروهی که می دانند (٩٧) .

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾

واوست آنکه پیدا کردشمارا ازیک شخص پس شماراقرار گاهی است وودیعت جائی هرآئینه به تفصیل بیان کردیم نشانه هارا برای گروهی که می فهمند (٩٨).

وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا نُّخْرِجُ مِنْهُ حَبًّا مُّتَرَاكِبًا وَمِنَ النَّخْلِ مِن طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَجَنَّاتٍ مِّنْ أَعْنَابٍ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشْتَبِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ انظُرُوا إِلَىٰ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَيَنْعِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكُمْ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٩٩﴾

واوست آنکه فرودآورد ازآسمان آبی پس بیرون آوردیم بسبب آن آب گیاه هرچیزراسپس بیرون آوردیم ازآن گیاه سبزه راکه بیرون می آریم ازآن سبزه دانها یکی بردیگری پیوسته وازشکوفه های درخت خرما خوشه های آویزان نزدیك بهم ودردسترس است وبیرون آوردیم بوستانهاازدرختان انگور وبیرون آوردیم زیتون وانار مانند یکدیگر وغیرمانند یکدیگر[1] بنگرید بسوی میوهٔ درخت چون میوه آردوبسوی پختگی اوهرآئینه دراین نشانه هاست گروهی راکه ایمان دارند (٩٩) .

(١) یعنی درصورت درخت وثمرمانند یکدیگر است و درطعم مخالف یك پاره شیرین ویکپاره ترش یاتلخ والله اعلم .

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يَصِفُونَ ١٠٠

ومقرر کردند کافران برای خدا شریکان را که ازقسم جن اند حال آنکه خداآفریده است ایشان را وبه افتراثابت کردند اورافرزندان و دختران بغیر دانش پاکیست اوراوبلند است ازآنچه بیان میکنند (۱۰۰) .

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ١٠١

اوآفریننده آسمانها وزمین است چگونه باشد اورا فرزندی وحال آنکه نبود او را زن وبیافرید هر چیزرا واوبهر چیز داناست (۱۰۱) .

ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ فَاعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ١٠٢

این است خدا پروردگار شما نیست هیچ معبود برحق مگراو آفریننده هرچیزاست پس پرستش کنید اوراواو برهرچیز کارسازاست (۱۰۲) .

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ١٠٣

درنمی یابنداورا چشم ها(یعنی دردنیا) واودرمی یابدچشم هارا واوست مهربان آ گاه (۱۰۳) .

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ١٠٤

هرآئینه آمدند بشمادلیل هاازجانب پروردگار شما پس هرکه بیناشد نفع اوراست وآن که نابیناماند پس زیان برویست بگو (یا محمد) ونیستم برشمانگاهبان (۱۰٤) .

وَكَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ١٠٥

وهمچنین گوناگون بیان می کنیم نشانه ها را وتاآنکه گویند که خواندای وتابیان کنیم این دین را برای گروهی که می دانند[1] (۱۰۵) .

---

(۱) مترجم گوید احتمال بود که کفار گویند کتابهای سابقه را خواندهٔ وآنچه میگوی ماخوذ ازکتب سابقه است نه وحی الهی است پس خدای تعالی قرآن را بوجهی نازل ساخت وبوجهی گونا گون بیان کردکه محال این شبهه نماندزیرا که این =

اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ
عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

(یامحمد) پیروی کن چیزی را که وحی کرده شد بسوی توازجانب پروردگار تو هیچ معبود برحق نیست مگراو واعراض کن از مشرکان (١٠٦).

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا
وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

و اگر خواستی خدا شریك مقرر نمی کردند ونگردانیدیم ترا برایشان نگاهبان ونیستی تو برایشان متعهد (١٠٧) .

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا
بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِم
مَّرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

وای مسلمانان دشنام مدهید کسانی را که مشرکان می پرستند بجز خدا زیراکه ایشان دشنام خواهند داد خدا را ازروی ظلم بغیر دانش همچنین آراسته کردیم درنظر هرگروهی کردار آنگروه باز بسوی پروردگار ایشان باشد رجوع ایشان پس خبردهد ایشان را بعاقبت حال آنچه می کردند (١٠٨) .

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِن جَاءَتْهُمْ آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ
بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا
جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

وسوگند خوردند کافران به سخت ترین سوگندان خویش که اگر بیاید بدیشان معجزه البته ایمان آرند بآن بگوجزاین نیست که معجزه ها نزدیك خداست وچه مطلع ساخته است شمارا ای مسلمانان آیا نمیدانید که آن معجزها چون بیایدایشان ایمان نیارند (١٠٩) .

وَنُقَلِّبُ أَفْئِدَتَهُمْ وَأَبْصَارَهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ
مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

وصرف کنیم دلهای ایشان را وچشمهای ایشان را چنانکه ایمان نیاوردند بقرآن اول بار وبگذاریم ایشان را درگمراهی خود سرگردانگشته (١١٠) .

= قسم بیان ازخواندن کتب سابقه نمی آید بدون وحی الهی والله اعلم .

وَلَوْ أَنَّنَا نَزَّلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَٰٓئِكَةَ وَكَلَّمَهُمُ الْمَوْتَىٰ وَحَشَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ شَيْءٍ قُبُلًا مَّا كَانُوا لِيُؤْمِنُوٓا إِلَّآ أَن يَشَآءَ اللَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ يَجْهَلُونَ ﴿١١١﴾

و اگر ما می فرستادیم بسوی ایشان فرشتگان را و سخن می گفتند بایشان مُردگان وجمع میکردیم برایشان همه چیز گروه گروه هرگزایمان نمی آوردند مگر وقتیکه خواستی خدا ولیکن بسیاری ازایشان نادانی می کنند (١١١) .

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَٰطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١١٢﴾

وهمچنین پیداکردیم برای هر پیغامبری دشمن ازشیطانهای انس وجن بطریق وسوسه القاء می کنند بعض ایشان بسوی بعضی سخن ظاهر آراسته تافریب دهند و اگر خواستی پروردگار تونمی کردند این کاررا پس بگذارایشان را بافترای ایشان (١١٢) .

وَلِتَصْغَىٰٓ إِلَيْهِ أَفْـِٔدَةُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْءَاخِرَةِ وَلِيَرْضَوْهُ وَلِيَقْتَرِفُوا مَا هُم مُّقْتَرِفُونَ ﴿١١٣﴾

والقاء می کنند سخن بظاهر آراسته تامیل کنند بسوی اودل های کسانیکه ایمان ندارند بآخرت وتاپسند کنندآورا وتاعمل کنند آنچه ایشان کنندهٔ آنند (١١٣) .

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أَبْتَغِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِيٓ أَنزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتَٰبَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ الْكِتَٰبَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُۥ مُنَزَّلٌ مِّن رَّبِّكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾

بگو آیاطلب کنم فیصله کننده بجز خداواوست آنکه فروفرستاد بسوی شما قرآن واضح کرده شده وکسانیکه داده ایم ایشان را کتاب یعنی تورات می دانند که قرآن فروفرستاده شده است از جانب پروردگار تو براستی پس مباش ازشك کنندگان[1] (١١٤) .

---

(١) یعنی یهودی دانند که نزول وحی میشود و آدمی را خدای تعالی پیغمبر می سازد و درحضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم ودرقرآن دلائل صدق موجود هست مترجم‌گوید درسورتهای مکیه مذکورشده است که یهود تصدیق میکنند =

وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾

وتمام است سخن پرور دگار تودرراستی وانصاف هیچکس تغیر کننده نیست سخن های اورا واوست شنوادانا (١١٥).

وَإِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾

وا گر فرمانبرداری کنی بساکسانی را که در زمین اند گمراه کنند ترا ازراه خداپیروی نمی کنند مگر گمان را ونیستند مگردروغگو[1] (١١٦) .

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿١١٧﴾

هرآئینه پروردگار داناتراست بکسی که دورمی شود ازراه وی واوداناتراست براه یافتگان (١١٧) .

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

پس بخورید ازآنچه ذکرکرده شدنام خدا بروی (یعنی هنگام ذبح وی) ا گر مومن هستید بآیاتِ خدا (١١٨) .

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

وچیست شمارا که نمی خوریدازآنچه ذکرکرده شده است نام خدابروی وحال آنکه به تفصیل بیان کرده است برای شماآنچه برشماحرام ساخته است الاآنچه مصطرباشید بسوی او[2] وهرآئینه بسیاری گمراه می کنند بخواهش نفس

= قرآن را ودرسورتهای مدنیه مذکور است که یهود تکذیب میکنندآنراوروجه تطبیق آن ست که چون آنحضرت صلی الله علیه وسلم درمکه بود هنوز دعوت یهودنکرده بودهمه بصدق قرآن معترف بودند که حکم آن برعرب لازم است وهیچکس ازایشان انکارنکرده وچون هجرت فرمود ایشانرا دعوت کرد بعناد درآمدند درسیرت ابن اسحاق چند قصه باین مضمون مذکوراست والله اعلم.

(١) یعنی آنچه کافران درباب تحریم وتحلیل اشیا شبهات میکردند باطل است والله اعلم.

(٢) مترجم گوید یعنی میته حرام است الاوقت ضرورت تناول آن رخصت است والله اعلم .

خویش بغیر دانش هرآئینه پروردگارتو داناتراست به ستمگاران (۱۱۹) .

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ
سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

وترك كنید آشكارا گناه را وپنهان اورا هرآئینه كسانیكه گناه می كنندجزاداده خواهند شد بحسب آنچه میكردند (۱۲۰) .

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ
الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ
أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

ومخورید ازآنچه یاد كرده نه شد نام خدا بروی وهرآئینه خوردنش گناه است وهرآئینه شیاطین وسوسه القاء می كنند بسوی دوستان خویش تاخصومت كنند باشما واگر فرمانبرداری ایشان كنید هر آئینه شما مشرك باشید[1] (۱۲۱) .

أَوَمَنْ كَانَ مَيْتًا فَأَحْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَا لَهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ
فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا
كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

آیاكسی كه مرده بود پس زنده ساختیمش[2] وپیداكردیم برای اونوری كه میرودباوی میان مردمان مانند كسی باشد كه صفتش این ست كه درتاریكی ها است نیست بیرون آینده ازآن همچنین آراسته كرده شده است درنظر كافران آنچه می كردند[3] (۱۲۲) .

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكَابِرَ مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا
فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

وهمچنین پیداكردیم درهردهی رئیسان فساق آن ده تافساد كنند درآن ده وبحقیقت ضررنمی كنند مگردرحق خویشتن ونمی دانند(۱۲۳) .

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّىٰ نُؤْتَىٰ مِثْلَ

وچون بیاید بایشان نشانه ای گویند هرگز

---

(۱) مترجم گوید مراد ازین وسوسه آنست كه اهل جاهلیت می گفتند چراكشته خودرا بخوریم وكشته خدارا نخوریم والله اعلم .

(۲) یعنی كافر بود هدایت كردیمش .

(۳) چنانكه رؤساء كفارمكه درنصرت كفرسعی می كردند والله اعلم .

مَآ أُوتِيَ رُسُلُ ٱللَّهِ ۘ ٱللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُۥ ۗ
سَيُصِيبُ ٱلَّذِينَ أَجْرَمُوا۟ صَغَارٌ عِندَ ٱللَّهِ وَعَذَابٌ
شَدِيدٌۢ بِمَا كَانُوا۟ يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

ایمان نیاریم تاوقتیکه داده شودمارا مانندآنچه داده شده است پیغامبران خدارا[1] خدادانا تراست بمحل نهادن پیغامبری خود خواهد رسید این گناهگاران را رسوائی نزدیك خدا وعذابی سخت بسبب آنکه بدمی اندیشیدند (١٢٤) .

فَمَن يُرِدِ ٱللَّهُ أَن يَهْدِيَهُۥ يَشْرَحْ صَدْرَهُۥ لِلْإِسْلَٰمِ ۖ
وَمَن يُرِدْ أَن يُضِلَّهُۥ يَجْعَلْ صَدْرَهُۥ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا
يَصَّعَّدُ فِى ٱلسَّمَآءِ ۚ كَذَٰلِكَ يَجْعَلُ ٱللَّهُ ٱلرِّجْسَ عَلَى ٱلَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

پس هرکه خداخواهد که هدایت کندش کشاده کندسینه اورابرای اسلام[2] وهرکراخواهد که گمراه کندش تنگ کندسینه اورا درنهایت تنگی گویا بالامیرود درآسمان همچنین می اندازد خدا ناپاکی را بر کسانیکه ایمان نمی آرند[3] (١٢٥) .

وَهَٰذَا صِرَٰطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۗ قَدْ فَصَّلْنَا ٱلْءَايَٰتِ لِقَوْمٍ
يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

واین اسلام راه پروردگار تست راست آمده هرآئینه تفصیل کردیم نشانه هارا برای گروهی که پندپذیر میشوند (١٢٦) .

لَهُمْ دَارُ ٱلسَّلَٰمِ عِندَ رَبِّهِمْ ۖ وَهُوَ وَلِيُّهُم بِمَا كَانُوا۟
يَعْمَلُونَ ﴿١٢٧﴾

ایشان راست سرای سلامتی یعنی بهشت نزدیك پروردگار ایشان واو کارساز ایشانست بسبب آنچه میکردند (١٢٧) .

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا يَٰمَعْشَرَ ٱلْجِنِّ قَدِ ٱسْتَكْثَرْتُم
مِّنَ ٱلْإِنسِ ۖ وَقَالَ أَوْلِيَآؤُهُم مِّنَ ٱلْإِنسِ رَبَّنَا ٱسْتَمْتَعَ
بَعْضُنَا بِبَعْضٍ وَبَلَغْنَآ أَجَلَنَا ٱلَّذِىٓ أَجَّلْتَ لَنَا ۚ قَالَ

وروزی که حشر کندخدا ایشانرا همه یك جا گویدای گروه جن[4] تابع خودبسیار گرفتید ازمردمان ومیگویند دوستان ایشان ازآدمیان[5] ای پروردگار مابهره مند

---

(١) یعنی برهرکسی ازماجبرئیل فرودآیدووحی نازل بشود والله اعلم .

(٢) یعنی بفهماندش حقیقت اسلام ومحاسن آن والله اعلم .

(٣) یعنی هرچند می خواهند حقیقت اسلام ومحاسن آن بفهمند نمی توانند والله اعلم.

(٤) یعنی ای شیاطین .

(٥) یعنی تابعان ایشان رااز کفار .

النَّارُ مَثْوٰىكُمْ خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ؕ اِنَّ رَبَّكَ حَكِيْمٌ عَلِيْمٌ ﴿١٢٨﴾

شد بعض ما از بعض[1] ورسیدیم بمیعادخویش که معین کرده بودی برای ما[2] گویدخداآتش جای شماست جاویدان آنجالیکن آنچه خداخواسته است[3] هرآئینه پروردگار تواستوارکار داناست (١٢٨) .

وَكَذٰلِكَ نُوَلِّيْ بَعْضَ الظّٰلِمِيْنَ بَعْضًۢا بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٢٩﴾

وهمچنین مسلط می کنیم بعض ستمگاران را بربعض به سبب شومئ آنچه می کردند (١٢٩) .

يٰمَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ اَلَمْ يَاْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَقُصُّوْنَ عَلَيْكُمْ اٰيٰتِيْ وَيُنْذِرُوْنَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا ؕ قَالُوْا شَهِدْنَا عَلٰٓى اَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ اَنَّهُمْ كَانُوْا كٰفِرِيْنَ ﴿١٣٠﴾

ای گروه جن وانس آیانیامدند به شما پیغمبران ازجنسِ شما می خواندند برشما آیاتِ مرا وبیم می کردندشمارا ازملاقات این روزشما گویندداعتراف کردیم برخویشتن وفریب داده بودایشانرا زندگانی دنیا و گواهی دادند برخویشتن که ایشان کافر بودند[4] (١٣٠) .

ذٰلِكَ اَنْ لَّمْ يَكُنْ رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرٰى بِظُلْمٍ وَّاَهْلُهَا غٰفِلُوْنَ ﴿١٣١﴾

این ارسالِ رسل بسبب آنست که هرگز پروردگار تو هلاك کنندهٔ شهرهانباشد بجزای ظلم درحالیکه اهلِ آنهاغافل باشند[5] (١٣١) .

وَلِكُلٍّ دَرَجٰتٌ مِّمَّا عَمِلُوْا ؕ

وهر شخص را مرتبه هاست ازاجرآنچه

---

(١) یعنی متبوعان خوشوقت شدند بتابعان و تابعان محظوظ شدند ازمتبوعان والله اعلم.
(٢) یعنی برای حسابِ ما پس درحق ماچه حکم است .
(٣) یعنی درحق اهلِ نجات والله اعلم .
(٤) مترجم گوید مرادآن است که آیانیامده اندازمجموعه جن و انس وآن صادق است ببودن رسل از انس مبعوث بانس و جن والله اعلم .
(٥) قبل بعثت عقوبت نمی آید والله اعلم .

وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ۝

کردند ونیست پروردگار توبی خبر ازآنچه به عمل می آرند (۱۳۲) .

وَرَبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ ۚ إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِكُمْ مَا يَشَاءُ كَمَا أَنْشَأَكُمْ مِنْ ذُرِّيَّةِ قَوْمٍ آخَرِينَ ۝

وپروردگار توغنی خداوندرحمت است ا گر خواهد دورکند شمارا وجانشین سازدپس ازشما هرکه را خواهد چنانکه پیداکردشمارا ازنسل قومی دیگر (۱۳۳) .

إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ ۖ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ۝

هرآئینه آنچه وعده کرده میشود شمارا البته آمدنی است ونیستید شماعاجز کنندگان (۱۳٤) .

قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۗ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ۝

بگوای قوم من عمل کنیدشمابرحالت خویش هرآئینه من نیزعمل کننده ام زودباشد که بدانید کسی را که باشداورا عاقبت پسندیده درآخرت هرآئینه رستگارنشوندظالمان (۱۳۵) .

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا

(۱) ومقررکردندبرای خدا ازآنچه او

---

(۱) مترجم گوید اهل جاهلیت احکامی چند اختراع کرده بودند ازآن جمله آنست که اززراعت ومواشی پاره ای برای خدامقررمی کردندپاره ای برای بتان و حصه خدابرمساکین وضعیفان صرف میکردند وحصه بتان بآستانه بتان میرسانیدندپس ا گر چیزی ازحصه خدادر حصه بتان مخلوط میشدترك می کردند که خدا حاجت نه دارد وا گر از حصه بتان درحصه خدا مخلوط می شد آن راجدا میکردند که بتان محتاج اندوآنجمله آنست که قتل دختران تجویز میکردند وپیشوایان ایشان بدین معنی فتوی داده بودند وازآنجمله آنست که بعض زراعت ومواشی را حجر میساختد که غیر سدنه بتان کسی دیگر نخوردوآنچه برای بتان ذبح میکردند نام خدا برآن نمی گرفتند ازآنجمله آنست که چون بحائر وسوائب بچه میدادندا گرزنده بودی مردان را حلال میدانستندنه زنان را وا گر مرده بودی همه را حلال میدانستند خدای تعالی رد این مذاهب باطله فرمودوآنچه حکم حق است بیان فرمودو محرماتی که همه اهل باطل برآن متفق اندذکر کرد والله اعلم .

فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ بِزَعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا ۖ فَمَا كَانَ لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ ۖ وَمَا كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَىٰ شُرَكَائِهِمْ ۗ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

پیداکرده است ازجنس زراعت وچهارپایان حصه گفتند این حصه برای خداست بگمان خویش و این حصه برای شرکاء که مامقرر کرده ایم پس آنچه بود برای شرکای ایشان نمی رسد به خدا و آنچه باشد برای خدامیرسد به شرکای ایشان بدچیزیست که مقررمی کنند (۱۳۶) .

وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَاؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ ۖ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٧﴾

وهمچنین آراسته کرده است درنظر بسیاری ازمشرکان قتل اولادایشان را شرکای ایشان[1] تاهلاك کنندایشان را وتامختلط کنند برایشان دین ایشان را و اگرخواستی خدانکردندی این کار پس بگذارایشان رابامفتریات ایشان (۱۳۷) .

وَقَالُوا هَٰذِهِ أَنْعَامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لَّا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَن نَّشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعَامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَامٌ لَّا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءً عَلَيْهِ ۚ سَيَجْزِيهِم بِمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣٨﴾

و گفتند این چهارپایان و زراعت حجراست نخوردآن را مگرآنکه ماخواهیم بگمان خویش وچهارپایان دیگراند که حرام کرده شده است سواری برپشت آنهاوچهار پایان دیگراندکه نام خدانمی گیرند هنگام ذبح آن بسبب آنکه دروغ بسته اند برخدا زودجزاء خواهد دادایشان را بمقابله آنچه افترای می کردند (۱۳۸) .

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَٰذِهِ الْأَنْعَامِ خَالِصَةٌ لِّذُكُورِنَا وَمُحَرَّمٌ عَلَىٰ أَزْوَاجِنَا ۖ وَإِن يَكُن مَّيْتَةً فَهُمْ فِيهِ

و گفتند آنچه درشکم این چهارپایان باشد[2] حلال است برای مردان ما وحرام است برزنان ما و اگرمُرده باشد

---

(۱) یعنی شیاطین که وسوسه کرده اندباپیشوایان که مذهب قرارداده اند والله اعلم.

(۲) یعنی درشکم بحائر سوائب باشد .

شُرَكَاءُ ۚ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ ۚ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٣٩﴾

همه درآن شریك اند جزاخواهد داد به مقابله این بیان ایشان هرآئینه اواستوارکار داناست (۱۳۹) .

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ ۚ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤٠﴾

هرآئینه زیان کارشدند آنانکه کشتندفرزندان خودرا ازجهت بیخردی بغیر دانش وحرام کردند آنچه روزی دادایشان را خدابه سبب دروغ بستن برخدا به تحقیق گمراه شدند ایشان ونبودند راه یافتگان (۱٤٠) .

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ ۚ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ ۖ وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤١﴾

وخداآنست که پیدا کردبوستانهای برداشته شده برپایها[1] وبوستانهای غیربرداشته شده برپایها[2] وپیدا کرددرختان خرماوزراعت را گوناگون میوه های هریکی وزیتون واناررامانند یکدیگر وغیرمانند یکدیگر[3] بخورید ازمیوه های آن چون میوه بیرون آورد و بدهید زکوٰة اورا روز درویدن وی واسراف مکنید هرآئینه خدادوست ندارد اسراف کنندگان را (۱٤۱) .

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا ۚ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٢﴾

وپیداکرداز چهارپایان بار بردارنده را وجانوری راکه برزمین غلطانندبجهت ذبح بخورید ازآنچه روزی داده است خداشماراوپیروی مکنید گامهای شیطان

---

(۱) یعنی درختان انگور ومانند آن والله اعلم .

(۲) یعنی درختان برساق ایستاده والله اعلم .

(۳) یعنی افراد هر نوعی باعتبار صورت مانند یك دیگراند و به اعتبار مزه نه والله اعلم .

را هرآئینه اوشمارا دشمن ظاهراست . (١٤٢)

ثَمٰنِيَةَ أَزْوٰجٍ مِّنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ
قُلْ ءٰالذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ
أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ نَبِّـُٔونِى بِعِلْمٍ إِن كُنتُمْ صٰدِقِينَ ﴿١٤٣﴾

آفریدهشت قسم را از گوسفند دوقسم وازبزدوقسم[1] بگوآیااین دونررا حرام کرده است خدای تعالی یااین دوماده را یاآن را که مشتمل شده است بروی رحمهای این دوماده خبردهیدمرابه دانش[2] اگر هستیدراستگو (١٤٣) .

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ ءٰالذَّكَرَيْنِ
حَرَّمَ أَمِ الْأُنثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ
أَمْ كُنتُمْ شُهَدَآءَ إِذْ وَصّٰىكُمُ اللَّهُ بِهٰذَا فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ
افْتَرٰى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا لِّيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِى الْقَوْمَ الظّٰلِمِينَ ﴿١٤٤﴾

وپیداکرد ازشتردوقسم واز گاؤدوقسم بگو آیااین دونرراحرام کرده است خدایااین دوماده رایاآنراکه مشتمل شده است بروی رحم های این دوماده آیاحاضربودید وقتیکه حکم کردشمارا خدابآن پس کیست ستمگارتر ازکسی که بندد برخدادروغ تا گمراه کند مردمان را بغیر دانش هرآئینه خدا راه نمی نماید قوم ستمگاران را (١٤٤) .

قُل لَّآ أَجِدُ فِى مَآ أُوحِىَ إِلَىَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُۥٓ
إِلَّآ أَن يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَّسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ
خِنزِيرٍ فَإِنَّهُۥ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِۦ فَمَنِ
اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٥﴾

بگونمی یابم درآنچه وحی فرستاده شده بسوی من هیچ چیزحرام برخورنده که بخوردآن را مگر آنکه باشد مردار یاخون ریخته شده یا گوشت خوك پس هرآئینه حرام است یاآنچه فسق باشدکه برای غیر خداآوازبلند کرده ذبح شود پس هرکه درمانده شود نه بغی کننده ونه ازحد گذرنده پس هرآئینه پروردگار تو آمرزنده

(١) یعنی نرو ماده ازهر یك والله اعلم .
(٢) یعنی نقل صحیح بیارید ازابراهیم واسمعیل علیهماالسلام واز کتب الهیه والله اعلم.

مهربان است[1] (١٤٥) .

وعلى الذين هادوا حرمنا كل ذي ظفر ومن البقر
والغنم حرمنا عليهم شحومهما إلا ما حملت
ظهورهما أو الحوايا أو ما اختلط بعظم
ذلك جزينهم ببغيهم وإنا لصدقون ١٤٦

وبریهود حرام ساختیم هرجانورناخن دار[2] واز گاؤ و گوسفند حرام ساختیم برایشان پیه این دوقسم مگرپیهی که برداشته است پشت این دوقسم یابرداشته است آنرا رودهایاآنچه متعلق شدباستخوان این طور جزادادیم ایشان را بمقابله ستم ایشان وهرآئینه ماراست گوئیم (١٤٦) .

فإن كذبوك فقل ربكم ذو رحمة وسعة ولا يرد
بأسه عن القوم المجرمين ١٤٧

پس اگر به دروغ نسبت کنند ترابگوکه پروردگارشماخداوندمهربانی بسیاراست وردکرده نمی شود عقوبتِ اوازقومِ ستمگاران (١٤٧) .

سيقول الذين أشركوا لو شاء الله ما أشركنا ولا
آباؤنا ولا حرمنا من شيء كذلك كذب الذين
من قبلهم حتى ذاقوا بأسنا قل هل عندكم
من علم فتخرجوه لنا إن تتبعون إلا الظن وإن
أنتم إلا تخرصون ١٤٨

زودباشد که بگویند مشرکان اگر خواستی خدا یعنی رضای اوبودی شریك مقررنمی کردیم ونه پدران مامی کردند ونه حرام میکردیم چیزی را همچنین بدروغ نسبت کردندکسانیکه پیش ازایشان بودند تاآنکه چشیدند عقوبتِ ما بگوآیا هست نزدیك شما دانشی[3] تابیرون آرید آن رابرای ماپیروی نمی کنید مگرشبهه را ونیستید شمامگر دروغگو (١٤٨) .

---

(١) مرادحصر اضافی است به نسبت بهیمة الانعام وآن اصناف ثمانیه مذکوراست سگ وشیر وبازوغیر آن اگرچه حرام است ازبهیمة الانعام نیست ودرآن بحث نداشتند والله اعلم .

(٢) یعنی مثل شتروشتر مرغ والله اعلم .

(٣) یعنی نقل ازکتب الهی والله اعلم .

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ ۖ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

بگوخدا راست دلیل محکم پس اگر خواستی خدا هدایت کردی شمارا همه یك جا (١٤٩) .

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ
حَرَّمَ هَٰذَا ۖ فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ ۚ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾

بگوبیارید گواهان خودرا آنانکه گواهی میدهند که خداحرام ساخته است این را پس (یامحمد) اگر بفرض گواهی دهند تو معترف مشوبایشان و پیروی مکن خواهش کسانی که به دروغ نسبت کردند آیاتِ مارا وکسانیکه اعتقاد ندارند بآخرت وایشان باپروردگار خودبرابر میکنند[1] (١٥٠) .

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ ۖ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ
شَيْئًا ۖ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۖ وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ
إِمْلَاقٍ ۖ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَإِيَّاهُمْ ۖ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا
ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ ۖ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا
بِالْحَقِّ ۚ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

بگوبیائید تابخوانم آنچه حرام کرده است پروردگارشما برشما (فرموده است) که شریك اومقررمکنید چیزیرا وبوالدین نیکوکاری کنید ومکشیداولاد خودرا ازترس فقر ما روزی میدهیم شمارا و ایشان را ونزدیك مشوید به بی حیائی[2] آنچه علانیه باشدازآن وآنچه پوشیده باشد ومکشید هیچ نفس را که حرام ساخته است خداکشتنش الابحق[3] این حکم فرموده است شمارا تابودکه شمابه فهمید (١٥١) .

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ
يَبْلُغَ أَشُدَّهُ ۖ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ۖ لَا نُكَلِّفُ

ونزدیك مشوید به مال یتیم الا بخصلتی که وی نیك است تاآنکه رسدبه جوانی خود وتمام کنید پیمانه وترازو را بانصاف

---

(١) یعنی معبود باطل را والله اعلم .
(٢) یعنی بزنا ولواطت .
(٣) یعنی بقصاص ومثل آن .

نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ
وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٢﴾

تکلیف نمی دهیم هیچکس را مگر قدرطاقت او وچون سخن گوئید[۱] پس رعایت انصاف بنمائید وا گر چه آن محکوم علیه صاحب قرابت باشد وبعهد خدا[۲] وفاکنید این حکم فرموده است شمارا تاپندپذیر شوید (۱۵۲) .

وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ
فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

وخبرداده است که آنچه مذکورشد راه من است راست ودرست آمده پس پیروی اوکنید وپیروی مکنید راه های دیگرراکه این راه هاجدا کنندشمارا ازراه خدا این حکم فرموده است شمارا تاپرهیز گاری کنید (۱۵۳) .

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا
لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَعَلَّهُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٤﴾

بازمی گویم که داده بودیم موسیٰ را کتاب تانعمت تمام کنیم برهرکه نیکوکار بود وبیان کنیم هرچیزرا وبجهت هدایت ومهربانی تاایشان بملاقات پروردگار خویش ایمان آرند[۳] (۱٥٤) .

وَهَٰذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

واین قرآن کتابیست که فروفرستادیمش بابرکت پس پیروی اوکنید وپرهیزگاری کنید تامهربانی کرده شود برشما (۱۵۵) .

أَنْ تَقُولُوا إِنَّمَا أُنْزِلَ الْكِتَابُ عَلَىٰ طَائِفَتَيْنِ مِنْ قَبْلِنَا
وَإِنْ كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾

فرستادیمش تانگوئید بجزاین نیست که فرودآورده شدکتاب یعنی تورات وانجیل بردو گروه پیش ازماوبه تحقیق بودیم ما ازتلاوت ایشان بی خبر (۱٥٦) .

---

(۱) یعنی گواهی دهید یاحکم کنیدوالله اعلم .
(۲) یعنی بندراو .
(۳) مترجم گوید ظاهر نزدیك این بنده آنست که حرام گردانیدیم اشیای مذکوره رادرازل برقوم نوح وهلم جرابازدادیم موسی را کتاب والله اعلم .

أَوْ تَقُولُوا لَوْ أَنَّا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ ۚ
فَقَدْ جَاءَكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ ۚ فَمَنْ
أَظْلَمُ مِمَّن كَذَّبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَفَ عَنْهَا ۗ سَنَجْزِي
الَّذِينَ يَصْدِفُونَ عَنْ آيَاتِنَا سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا
كَانُوا يَصْدِفُونَ ﴿١٥٧﴾

یا گوئید ا گرفرودآورده شدی برماکتاب هرآئینه می بودیم راه یافته ترازایشان پس آمده است به شماحجتی ازپروردگار شما و هدایت وبخشایش پس کیست ستمگار تراز کسی که بدروغ نسبت کند آیاتِ خدارا واعراض کنداز آن جزاخواهیم داد اعـراض کننـدگـان را ازآیـات خـویـش بدترین عذاب بسبب آنکه اعراض می کردند (۱۵۷) .

هَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا أَن تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ
بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ ۗ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنفَعُ نَفْسًا
إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ آمَنَتْ مِن قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا ۗ قُلِ
انتَظِرُوا إِنَّا مُنتَظِرُونَ ﴿١٥٨﴾

آیـامنتظـر نیستنـد مگـرآن را کـه بیـاینـد بدیشان فرشتگان[۱] یابیاید پروردگار تو یابیاید بعض نشانه های پروردگارتو[۲] روزیکـه بیـایـد بعـض نشـانـه هـای پروردگارتو نفع نه دهدنفسی را که ایمان نیاورده بودپیش ازین ایمان او یانفع ندهد نفسی راکه کسب نکرده بود درایمان خودعمل خیر[۳] بگوانتظار کنید هرآئینه ماتیز منتظریم (۱۵۸) .

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ۚ
إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٥٩﴾

به تحقیق کسانیکه پراگنده کردند دین خودرا و گروه گروه شدند نیستی ازایشان درهیـچ حسـاب[٤] جـزایـن نیـسـت کـه کارایشان گذاشته شده بسوی خداست بازخبردهد ایشان را بعاقبت آنچه می

---

(۱) یعنی برای قبض ارواح .

(۲) یعنی طلوع شمس ازمغرب یادابة الارض والله اعلم .

(۳) یعنی آنروزتوبهٔ گنهکار وایمان کافر قبول نشود والله اعلم .

(٤) یعنی ازتومواخذه نخواهند کرد والله اعلم .

کردند (١٥٩) .

مَنْ جَآءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَآءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰٓ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦٠﴾

هرکه آورد نیکی پس اوراست ده چندان آن وهرکه آوردبدی جزا داده نخواهد شد الّا مثل آن وایشان ستم کرده نخواهند شد (١٦٠) .

قُلْ إِنَّنِي هَدَىٰنِي رَبِّيٓ إِلَىٰ صِرَٰطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَٰهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦١﴾

بگو هرآئینه دلالت کرده است مرا پروردگار من بسوی راه راست مراد می دارم دین درست کیش ابراهیم را حنیف شده و نه بود ازمشرکان (١٦١) .

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَٰلَمِينَ ﴿١٦٢﴾

بگو هرآئینه نمازمن وحج وقربانی من و زندگانی من و موت من همه برای خداست پروردگار عالمها (١٦٢) .

لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

هیچ شریك نیست مراورا و باین توحید فرموده شد مراو من نخستین مسلمانانم (١٦٣) .

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾

بگوآیا طلب کنم پروردگار غیر خدا واوست پروردگار همه چیز وعمل نمی کند هیچ کسی مگر برذات خود وبرنداردهیچ بردارنده باردیگررا بازبسوی پروردگار شما رجوع شماباشد پس خبردار کند شمارا بآنچه که درآن اختلاف می کردید (١٦٤) .

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَٰٓئِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَٰتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَآ ءَاتَىٰكُمْ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُۥ لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

واو آنست که ساخت شمارا جانشینان در زمین وبلند کرد بعضی را بالای بعضی درجه ها تابیازماید شمارا درآنچه داده است به شما هرآئینه پروردگار تو شتاب کننده عقوبت است وهرآئینه او آمرزنده مهربان است (١٦٥) .

سوره اعراف مکی است وآن دوصدو شش آیت و بیست وچهار رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدا بخشاینده مهربان .

الٓمٓصٓ ۝١

آلٓمٓصٓ (١) .

كِتَابٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُن فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِّنْهُ لِتُنذِرَ بِهِ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ۝٢

این کتابیست که فرودآورده شد بسوی توپس بایدکه نباشد درسینهٔ تو هیچ تنگی ازتبلیغ اوفرودآورده شدتابیم کنی بآن وبرای پند مسلمانان را (٢) .

اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ۝٣

پیروی کنید آنراکه فرودآورده شد بسوی شماازجانبِ پروردگار شما و پیروی مکنید بجزوی دوستان را[1] اندکی پندمی پذیزید (٣) .

وَكَم مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتًا أَوْ هُمْ قَائِلُونَ ۝٤

وبَسادِه که هلاك کردیمش پس آمدبوی عقوبتِ ماوایشان شبانگاه آرمیده بودندیا وقتیکه ایشان درخواب نیم روز بودند (٤) .

فَمَا كَانَ دَعْوَاهُمْ إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا إِلَّا أَن قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ۝٥

پس نبود قول ایشان چون بیامد بایشان عقوبت ماالاّآنکه گفتند هرآئینه ماستمگاربودیم (٥) .

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ ۝٦

پس البته سوال خواهیم کردآن کسانی را که پیغامبر فرستاده شد بسوی ایشان و البته سوال خواهیم کرد پیغامبران را (٦) .

فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِم بِعِلْمٍ ۖ وَمَا كُنَّا غَائِبِينَ ۝٧

پس البته بیان خواهیم کرد بحضورایشان[2] بدانش ونبودیم غائب (٧) .

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ ۚ فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ

وسنجیدنِ اعمال بانصاف آن روزبودنیست

---

(١) یعنی معبودان باطل که دوست می گرفتید والله اعلم .

(٢) یعنی همه اعمال ایشان را .

فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨﴾

پس هرکه‌گران شدپله نیکی های او پس ایشانند رستگار (۸) .

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُم بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

وهرکه سبك شدپلهٔ نیکی های او پس آنجماعت آنانند که زیان کردند درحق خویشتن بسبب آنکه بآیاتِ ما انکارمی کردند (۹) .

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ ۗ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

و هرآئینه استقرار دادیم شمارادرزمین وپیداکردیم برای شمادرآنجا اسباب معیشت اندکی شکرمی کنید (۱۰) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُن مِّنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

وهرآئینه آفریدم شمارا (یعنی پدرشمارا) بسازصورت بستیم شمارا (یعنی پدرِشمارا) باز گفتیم به فرشتگان که سجده کنیدآدم را پس سجده کردند مگر ابلیس نبود از سجده کنندگان (۱۱) .

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ ۖ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِّنْهُ خَلَقْتَنِي مِن نَّارٍ وَخَلَقْتَهُ مِن طِينٍ ﴿١٢﴾

گفت خداچه چیزمنع کردتراازآنکه سجده کنی وقتیکه امرکردم تراگفت من بهترم ازو آفریدی مراازآتش وآفریدی اورا ازگِل (۱۲) .

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَن تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾

گفت پس فرود رو ازآسمان زیراکه لائق نیست ترا که سرکشی کنی درآن پس بیرون شو هرآئینه توازخوار شوندگانی (۱۳) .

قَالَ أَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

گفت بار الهامهلت ده مرا تاروزیکه آدمیان برانگیخته شوند (۱٤) .

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾

گفت خداهر آئینه تو ازمهلت داده شدگانی (۱۵) .

قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١٦﴾

گفت پس بسبب آنکه‌گمراه کردی مرا البته به نشینم برای آدمیان براه راست تویعنی تاازآن منع کنم (۱٦) .

ثُمَّ لَآتِيَنَّهُم مِّن بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَن

پس البته بیایم بسوی ایشان ازپیش ایشان

شَمَآئِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَٰكِرِينَ ﴿١٧﴾

وازپس پشت ایشان وازجانب راست ایشان وازجانب چپ ایشان ونیابی اکثر ایشان را شکرگذار (۱۷) .

قَالَ ٱخْرُجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَّدْحُورًا لَّمَن تَبِعَكَ مِنْهُمْ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

گفت بیرون روازآسمان نکوهیده رانده شده بخداهرکه پیروی کند ترااز‌آدمیان البته پُرکنیم دوزخ را ازشما همه یکجا (۱۸) .

وَيَٰٓـَٔادَمُ ٱسْكُنْ أَنتَ وَزَوْجُكَ ٱلْجَنَّةَ فَكُلَا مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ ٱلظَّٰلِمِينَ ﴿١٩﴾

و گفتیم ای آدم ساکن شوتو و زن تو دربهشت پس بخوریدازهرجاکه خواهید و نزدیك مشوید باین درخت که خواهید شد ازستمگاران (۱۹) .

فَوَسْوَسَ لَهُمَا ٱلشَّيْطَٰنُ لِيُبْدِىَ لَهُمَا مَا وُۥرِىَ عَنْهُمَا مِن سَوْءَٰتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَىٰكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ ٱلشَّجَرَةِ إِلَّآ أَن تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ ٱلْخَٰلِدِينَ ﴿٢٠﴾

پس وسوسه داد ایشان را شیطان تاآشکارا گرداند برای ایشان آنچه پوشیده بودازنظر ایشان ازشرم گاه های ایشان گفت منع نکرده است شمارا پروردگار شما ازین درخت مگربرای احتیاط ازآنکه شوید دوفرشته یا شوید ازجاوید باشندگان (۲۰) .

وَقَاسَمَهُمَآ إِنِّى لَكُمَا لَمِنَ ٱلنَّٰصِحِينَ ﴿٢١﴾

وقسم خوردبرای ایشان که من ازنصیحت کنندگانم شمارا (۲۱) .

فَدَلَّىٰهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا ٱلشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْءَٰتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِن وَرَقِ ٱلْجَنَّةِ وَنَادَىٰهُمَا رَبُّهُمَآ أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَن تِلْكُمَا ٱلشَّجَرَةِ وَأَقُل لَّكُمَآ إِنَّ ٱلشَّيْطَٰنَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٢٢﴾

پس بسوی پستی انداخت ایشانرا بفریب دادن پس چون چشیدندآن درخت راظاهر شدایشان را شرمگاهای ایشان و شروع کردند که برگی بالای برگی می چسپانیدند برخویش ازبرگ درختان بهشت وندا کرد ایشان را پروردگار ایشان که آیا منع نکرده بودم شمارا ازین درخت ونه گفته بودم به شما که هرآئینه شیطان شمارا دشمن آشکار است (۲۲) .

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِن لَّمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

گفتند ای پروردگار ماستم کردیم برخویش و ا گرنیامرزی مارا ومهربانی نکنی برما البته از زیان کاران باشیم (٢٣) .

قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ ۖ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ
مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾

گفت خدافروروید بعض شمابعضی رادشمن خواهد بود وشمارادر زمین استقرار وبهره مندی باشد تاوقتی معین (یعنی تامرگ) (٢٤) .

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

گفت خدادرزمین زندگانی خواهید کرد و درآنجاخواهید مرد وازآنجا بیرون آورده شوید (٢٥) .

يَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشًا ۖ
وَلِبَاسُ التَّقْوَىٰ ذَٰلِكَ خَيْرٌ ۚ ذَٰلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ
يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

ای فرزندان آدم هرآئینه مافرودآوردیم برشما لباسی که بپوشد شرمگاه شمارا وفرودآوردیم جامه های زینت را ولباس پرهیزگاری وی ازهمه بهتراست این ازنشانه های خداست تاایشان پندپذیرشوند (٢٦) .

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ
يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا ۗ إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ
حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ ۗ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٧﴾

ای فرزندان آدم گمراه نکند شمارا شیطان چنانکه بیرون آورد پدر ومادر شمارا ازبهشت برمی کشید ازایشان جامهٔ ایشان را تابنماید ایشان را شرمگاه ایشان هرآئینه شیطان وقوم اومی بینند شمارا ازآن جاکه شما نه می بینید ایشانرا هرآئینه ماساختیم شیاطین را کار گذار کسانیکه ایمان ندارند (٢٧) .

وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا
بِهَا ۗ قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ ۖ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ
مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وچون بکنند کارزشت گویند یافتیم برین کارپدران خودرا وخدافرموده است مارابآن بگوهرآئینه خدانمی فرماید بکارزشت آیامی گوئید برخدا آنچه نمی دانید (٢٨) .

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ
مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ
تَعُودُونَ ﴿٢٩﴾

بگوهرآئینه فرموده است پروردگار من بانصاف وفرموده است که راست کنید رویهای خودرا[۱] نزدیک هرنماز وپرستیداورابرای اوخالص کرده عبادت را چنانکه آفریدشمارانخست هم چنان دیگربار خواهید شد[۲] (۲۹) .

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ إِنَّهُمُ
اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٣٠﴾

گروهی راراه نمود و گروهی را ثابت شدبرایشان گمراهی هرآئینه شیاطین را دوست گرفتند بجزخدا ومی پنداشتند که ایشان راه یافتگانند (۳۰) .

يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا
تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

ای فرزندان آدم بگیریدزینت خودرا[۳] نزدیک هرنماز وبخورید وبیاشامیدوازحدمگذرید هرآئینه خدادوست نمیدارد ازحدگذرندگان را (۳۱) .

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ
الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً
يَوْمَ الْقِيَامَةِ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

بگوکیستکه حرام کرد زینت خداراکه پیداکرده است برای بندگان خودوکیستکه حرام کرده است پاکیزه هاراازرزق بگوآن پاکیزه هاازملابس و مآکل برای مسلمانان ست درزندگانی دنیا[٤] خالص شده برای ایشان روزقیامت همچنین بیان می کنیم نشانه هارا برای گروهی که می دانند[٥] (۳۲) .

(۱) یعنی بسوی کعبه .
(۲) یعنی سروپابرهنه ختنه ناکرده محشورشوید والله اعلم .
(۳) یعنی لباس خودرا .
(٤) یعنی لائق ایشانست ا گرچه دیگران نیزاستعمال کنند والله اعلم .
(٥) مترجم گوید درین آیت اشارت است برمذهب رهبان یهود و نصاری ومخشین عرب که توسع رادرمآکل و ملابس مکروه میداشتند والله اعلم .

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

بگوجزاین نیست که حرام کرده است پروردگار من بی حیائی ها را آنچه علانیه باشدازآن وآنچه پوشیده وحرام کرده است گناه وتعدی ناحق وآنکه شریك خدا مقررکنید چیزی را که خدا هیچ دلیل برآن نازل نکرده است وآنکه بگوئید برخدا آنچه نمی دانید(٣٣) .

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾

وهرگروهی را میعادیست[1] پس چون بیاید[2] میعادایشان تاخیر نکنند یك ساعت ونه سبقت کنند[3] (٣٤) .

يَا بَنِي آدَمَ إِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِي فَمَنِ اتَّقَىٰ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾

ای فرزندانِ آدم اگر بیایند به شماپیغامبران ازجنس شما می خوانند برشماآیاتِ مرا پس هرکه پرهیزگاری کند و نیکوکاری نماید پس هیچ ترس نه باشد برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (٣٥) .

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

وکسانیکه بدروغ نسبت کردند آیاتِ ماراوسرکشی کردندازقبول آنهاایشان بندگان دوزخ اند ایشان آنجاجاویدان اند (٣٦) .

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ أُولَٰئِكَ يَنَالُهُمْ نَصِيبُهُمْ مِنَ الْكِتَابِ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَتْهُمْ رُسُلُنَا يَتَوَفَّوْنَهُمْ قَالُوا أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ

پس کیست ستمگار تراز کسی که بربست برخدادروغ رایا بدروغ نسبت کردآیاتِ اورا آن جماعت برسد بایشان بهرهٔ ایشان ازآنچه نوشته شددرلوح محفوظ[4] تاوقتیکه چون بیایند نزدیك ایشان

---

(١) یعنی وقتی معین است برای هلاك ایشان والله اعلم .

(٢) یعنی نزدیك شود .

(٣) یعنی برزبان حضرت آدم چنانکه درسورهٔ بقرة اشارت رفت والله اعلم .

(٤) یعنی نعمت و نعمت که مقدرشده دردنیا بایشان برسد والله اعلم .

كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

فرستادگان ما تا قبض ارواح ایشان کنند گویندکجاست آنچه شما می پرستیدید بجز خدا گویند گم شدندازما ومعترف شدند برخویش باین که ایشان کافربودند (۳۷) .

قَالَ ادْخُلُوا فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ
فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ لَّعَنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا ادَّارَكُوا فِيهَا
جَمِيعًا قَالَتْ أُخْرَاهُمْ لِأُولَاهُمْ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ أَضَلُّونَا فَآتِهِمْ
عَذَابًا ضِعْفًا مِّنَ النَّارِ قَالَ لِكُلٍّ ضِعْفٌ
وَلَٰكِن لَّا تَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

حکم کندخداکه داخل شوید همراه امتانی که گذشته اند پیش ازشما ازجن وانس درآتش هر گاه که درآید قومی لعنت کند قوم دیگرمانند خودرا تاوقتیکه چون به یکدیگربرسنددردوزخ بهمه یکجا گویدجماعت متاخر ازایشان درحق جماعت متقدم ازایشان ای پروردگارما ایشان گمراه کردند مارا پس بده ایشان را عذاب دوچند ازدوزخ فرماید خداهریکی را دوچند است ولیکن نمی دانید[1] (۳۸).

وَقَالَتْ أُولَاهُمْ لِأُخْرَاهُمْ فَمَا كَانَ لَكُمْ عَلَيْنَا مِن فَضْلٍ
فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٣٩﴾

و گویند جماعت متقدم ازایشان جماعت متاخررا ازایشان پس نیست شمارا هیچ بزرگی برما پس بچشید عذاب را بسبب آنچه می کردید (۳۹) .

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا لَا تُفَتَّحُ لَهُمْ
أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّىٰ يَلِجَ الْجَمَلُ فِي
سَمِّ الْخِيَاطِ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٠﴾

هرآئینه کسانیکه بدروغ نسبت کردند آیات ماراوسرکشی کردنداز قبول آن هرگزکشاده نه شودبرای ایشان دروازه های آسمان ودرنیایند به بهشت تاوقتیکه داخل شود شتردرسوراخ سوزن[2] وهمچنین جزامیدهیم گناهگاران را (٤٠).

---

(۱) یعنی تابعین را عذاب کفرتقلید ومتبوعین را عذاب ضلال واضلال والله اعلم .
(۲) یعنی محال است والله اعلم .

لَهُم مِّن جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِن فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٤١﴾

ایشان را ازدوزخ فرش بُوَد وازبالای ایشان ازدوزخ پوششهاباشد وهمچنین جزا می دهیم ستمگاران را (٤١) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٢﴾

وکسانیکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند تکلیف نمی دهیم هیچکس را مگر به قدر طاقت او آنجماعت باشندگان بهشت اند ایشان آنجاجاویدان باشند (٤٢) .

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ تَجْرِي مِن تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ ۖ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَٰذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ ۖ لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ ۖ وَنُودُوا أَن تِلْكُمُ الْجَنَّةُ أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾

وبیرون آریم آنچه درسینه های ایشان بُوَد از کینه[1] میرودزیرایشان نهرها و گویند سپاس آن خدا راست که دلالت کردمارابسوی این بهشت و هر گز نبودیم راه یابنده ا گر راه نه نمودی ماراخدا هرآئینه آمدندفرستاد گان پروردگار مابراستی ونداکرده شوندکه این بهشت داده شدید آن را بسبب آنچه می کردید (٤٣) .

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابَ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدتُّم مَّا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا ۖ قَالُوا نَعَمْ ۚ فَأَذَّنَ مُؤَذِّنٌ بَيْنَهُمْ أَن لَّعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

ونداکنند اهلِ بهشت اهلِ دوزخ را که ماراست یافتیم آنچه وعده کرده بود به ماپروردگارما پس آیاشماهم راست یافتید آنچه به شماوعده کرده بودپروردگار شما گفتند آری پس آواز کند آوازکننده ای درمیان ایشان که لعنت خدا برآن ستمگاران است (٤٤) .

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ

که بازمی داشتند مردمان را ازراهِ خدا

(١) یعنی آن کینه هاکه در دل بهشتیان باشد دورکنیم مثل آنچه میان عثمان وعلی وطلحه وزبیر وعائشه رضی الله عنهم واقع شد والله اعلم .

وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا وَهُم بِالْآخِرَةِ كَافِرُونَ ﴿٤٥﴾

ومی خواستند برای آن راه کجی[1] وایشان بآخرت اعتقادنداشتند (٤٥) .

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَاهُمْ وَنَادَوْا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَمْ يَدْخُلُوهَا وَهُمْ يَطْمَعُونَ ﴿٤٦﴾

ودرمیان بهشت ودوزخ حجابیست[2] وبراعراف مردمانی باشند که می شناسند هریکی راازاهل موضعین بقیافهٔ ایشان ونداکنند اهل اعراف اهل بهشت را که سلام علیکم هنوزبه بهشت درنیامده اند وایشان طمع آن دارند (٤٦) .

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

وچون گردانیده شود چشمهای اهل اعراف به طرف اهل دوزخ گویند ای پروردگارما مکن ماراهمراه گروه ستمگاران (٤٧) .

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُم بِسِيمَاهُمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٨﴾

ونداکردند اهل اعراف مردانی راکه می شناسند ایشان را به قیافهٔ ایشان گویند کفایت نه کرد ازشماجمعیت شما وآنکه سرکشی می کردید (٤٨) .

أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا يَنَالُهُمُ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ ۚ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٤٩﴾

آیااین جماعت اند آنانکه شماقسم میخوردید که هرگزخدا نه رساند بایشان هیچ رحمت[3] گفته شدایشان را که درآئید به بهشت هیچ ترس نیست برشماونه شما اندوهگین شوید (٤٩) .

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ النَّارِ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَنْ أَفِيضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ ۚ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهُمَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥٠﴾

ونداکنند اهل دوزخ اهل بهشت را که بریزیدبرما چیزی ازآب یاازسائرآنچه روزی داده است شمارا خدا گویند هرآئینه خداحرام ساخته است این

(١) یعنی می خواستند به شبهات این راه را باطل سازند .
(٢) وآن مسمی باعراف است والله اعلم .
(٣) یعنی فقرای مسلمین که کافران ازایشان حسابی نمی گرفتند والله اعلم .

هردورابرکافران (٥١) .

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتْهُمُ الْحَيَوٰةُ الدُّنْيَا
فَالْيَوْمَ نَنْسٰهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَآءَ يَوْمِهِمْ هٰذَا وَمَا كَانُوا بِاٰيٰتِنَا
يَجْحَدُونَ ﴿٥١﴾

آنانکه گرفته اند دین خودرا بازی ولهوو فریب دادایشان را زندگانی دنیا پس امروز فراموش کنیم ایشان راچنانکه ایشان فراموش کردند ملاقات این روزخویش را وچنانکه انکار میکردند بآیاتِ ما[1] (٥١) .

وَلَقَدْ جِئْنٰهُمْ بِكِتٰبٍ فَصَّلْنٰهُ عَلٰى عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

وهرآئینه آوردیم برای ایشان کتابی که مفصّل کرده ایم آنرابدانش برای رهنمائی وبخشائش مومنان را (٥٢) .

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلُهُ يَقُولُ
الَّذِينَ نَسُوهُ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَآءَتْ رُسُلُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ
فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفَعَآءَ فَيَشْفَعُوا لَنَآ أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي
كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوٓا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا
يَفْتَرُونَ ﴿٥٣﴾

انتظارنمی کنندکفار مگرمصداق این وعده را روزیکه بیاید مصداق آن گویند کسانیکه فراموش کرده بودند آنراپیش ازین هر آئینه آمده بودند پیغامبران پروردگار مابراستی پس آیا هستند برای ما شفیعان تاشفاعت کنند برای ما یا بازگردانیده شویم بسوی دنیا پس عمل کنیم غیر آنچه می کردیم[2] هرآئینه زیان کردند درحق خویشتن وگم شده ازایشان آنچه افترامی کردند (٥٣) .

إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي الَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ
حَثِيثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرٰتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا

هرآئینه پروردگار شماآن خدااست که آفریدآسمان هاوزمین را درشش روز باز مستقرشد برعرش می پوشاند شب رابه روز[3] می طلبد شب روزرابه شتاب[4]

---

(١) وفراموش کردن خدا ترك ایشان است دردوزخ والله اعلم .

(٢) یعنی مسلمان شویم و بت را نه پرستیم .

(٣) یعنی گاهی اجزای شب را بلباس نهار پوشانیده درحساب نهارمی گرداند والله اعلم.

(٤) یعنی ازپی درآمدن شب بعد روز مشابه آنست که گویا کسی کسی رادوان وشتابان می طلبد .

لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٤﴾

وآفريد خورشيد وماه وستارگان را رام شده بفرمان خدا آگاه شو اوراست آفريدن وفرمانروائى بغايت بزرگ است خدا پروردگار عالمها (٥٤) .

ادْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٥﴾

به پرستيد پروردگار خودرا زارى كنان و پوشيده ازمردمان هرآئينه اودوست ندارد ازحدگذرندگان را (٥٥) .

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وفسادمكنيد درزمين بعداصلاح آن[1] وبه پرستيد اورابه ترس واميد هرآئينه بخشائش خدا نزديك است ازنيكوكاران (٥٦) .

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ حَتَّى إِذَا أَقَلَّتْ سَحَابًا ثِقَالًا سُقْنَاهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَنْزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

واوست آنكه مى فرستد بادها را مژده دهنده پيش از رحمت خود[2] تاوقتيكه بردارد ابرگران را روان كنيم آن رابسوى شهرى مرده پس فرودآريم بواسطه آن ابرآب راپس بيرون آريم بآن آب ازجنس هر ميوه همچنين بيرون آريم مردگان را[3] تاپند پذير شويد (٥٧) .

وَالْبَلَدُ الطَّيِّبُ يَخْرُجُ نَبَاتُهُ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذِي خَبُثَ لَا يَخْرُجُ إِلَّا نَكِدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٨﴾

وشهر پاكيزه برمى آيد گياه او بفرمان پروردگار او وزمين ناپاكيزه برنمى آيد رستنى اومگرناهموار بديررونده همچنين گوناگون بيان مى كنيم نشانه هابراى قومى كه شكرگذارى مى كنند[4] (٥٨) .

---

(١) يعنى بسبب بعثت رسول الله صلى الله عليه وسلم .

(٢) يعنى پيش ازباران .

(٣) يعنى ازقبور بيرون كنيم .

(٤) مترجم گويد اين مثل است براى پنددرقلب سليم وعدم تاثير آن درغير سليم والله اعلم .

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾

هر آئینه فرستادیم نوح را بسوی قوم او پس گفت ای قوم من عبادت کنید خدا را نیست شمارا هیچ معبودبرحق بجزوی هرآئینه من می ترسم برشما ازعقوبتِ روزبزرگ[1] (٥٩) .

قَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٦٠﴾

گفتند اشراف ازقوم او هرآئینه ما می بینیم ترادر گمراهي ظاهر (٦٠) .

قَالَ يَٰقَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَٰلَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَٰلَمِينَ ﴿٦١﴾

گفت ای قوم من نیست بامن هیچ گمراهی ولیکن من پیغامبرم ازجانب پروردگار عالمها (٦١) .

أُبَلِّغُكُمْ رِسَٰلَٰتِ رَبِّي وَأَنصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

میرسانم به شماپیغام های پروردگار خودونیك خواهی می کنم برای شماو میدانم ازحکم خدا آنچه نمی دانید (٦٢) .

أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

آیاتعجب کردید ازآنکه آمد به شما پندی ازجانب پروردگار شما (فرودآمده) برزبان مردی ازشماتابیم کند شمارا وتاپرهیزگاری کنید وتامهربانی کرده شوددبرشما (٦٣) .

فَكَذَّبُوهُ فَأَنجَيْنَٰهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِـَٔايَٰتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٤﴾

پس دروغگوپنداشتند آن را پس نجات دادیم اوراوکسانی را که باوی بودند درکشتی و غرق ساختیم کسانی را که دروغ پنداشتند آیاتِ ماراهرآئینه ایشان بودند گروهی نابینا (٦٤) .

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦٥﴾

وفرستادیم بسوی قوم عاد برادرایشان هود را گفت ای قوم من عبادت کنیدخدا را نیست شمارا هیچ معبودبرحق غیراو

---

(١) یعنی روزقیامت .

آیا پرهیزکاری نمی کنید (٦٥) .

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

گفتند اشراف کفار ازقوم او هرآئینه ما می بینیم ترا در بی خِرَدی وهرآئینه ما می پنداریم ترا ازدروغگویان (٦٦) .

قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَٰكِنِّي رَسُولٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

گفت ای قوم من نیست بامن هیچ بی خِرَدی ولیکن من پیغامبرم ازجانب پروردگار عالمها (٦٧) .

أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ ﴿٦٨﴾

میرسانم بشما پیغام های پروردگار خودمن برای شما نیك خواه باامانتم (٦٨) .

أَوَعَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ مِّنكُمْ لِيُنذِرَكُمْ ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَزَادَكُمْ فِي الْخَلْقِ بَصْطَةً ۖ فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

ایا تعجب کردیدازآنکه بشماپندی آمد ازجانب پروردگار شما برمردی ازشما تابیم کندشمارا ویادکنیدآن وقت که گردانید شمارا جانشین بعدازقوم نوح وافزود برای شما درخلقت قوت را پس یادکنید نعمت های خدارا تاشمارستگار شوید (٦٩) .

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا ۖ فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾

گفتند آیاآمده ای پیش ماتاعبادت کنیم خدارا تنهاوبگذاریم آنچه می پرستیدند پدرانِ ماپس بیارپیش ما آنچه وعید می کنی[1] مارا اگرهستی ازراستگویان (٧٠) .

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ رِجْسٌ وَغَضَبٌ ۖ أَتُجَادِلُونَنِي فِي أَسْمَاءٍ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم مَّا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ ۚ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ ﴿٧١﴾

گفت ثابت شدبرشما ازجانب پروردگار شما عقوبت وخشم آیامکابره می کنید بامن درباره نامهائ چند که شما مقررکرده اید آن را و پدران شما مقرر کرده اند[2] فرونیاورده است خدابرآن

---

(١) یعنی بیارعقوبت را .

(٢) یعنی بی اصل است .

هیچ دلیل پس انتظار کنیدهرآئینه من نیز همراه شما ازمنتظرانم (٧١) .

فَأَنجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا وَقَطَعْنَا دَابِرَ
الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَمَا كَانُوا مُؤْمِنِينَ (٧٢)

پس نجات دادیم اوراوکسانی را که بااوبودندبمهربانی ازجانب خویش وبریدیم بیخ آنانکه دروغ می پنداشتند آیاتِ ماراونه بودند ازمومنان (٧٢) .

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا
لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ
هَٰذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آيَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي
أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (٧٣)

وفرستادیم بسوی قوم ثمود برادرایشان صالح را گفت ای قوم من عبادت کنید خدارا نیست شماراهیچ معبودبرحق غیراو هرآئینه آمدبه شما دلیلی ازجانب پروردگار شما این ماده شتریست پیداکردهٔ خدا نشانه ای برای شماپس بگذاریدش که چرد درزمین خداومرسانید اورا هیچ بدی که آنگاه بگیرد شمارا عقوبتِ درد دهنده (٧٣) .

وَاذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِن بَعْدِ عَادٍ وَبَوَّأَكُمْ
فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ مِن سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَنْحِتُونَ
الْجِبَالَ بُيُوتًا فَاذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ
مُفْسِدِينَ (٧٤)

ویادکنید (نعمت الهی) آن وقت که گردانید شمارا جانشین بعدازقوم عاد واستقرار داد شمارا درزمین می سازید ازنرم آن کوشکها وتراشیده خانه ها می سازید کوه هارا پس یادکنید نعمت های خدارا وتباهی مکنید درزمین فسادافگنان (٧٤) .

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لِلَّذِينَ
اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ آمَنَ مِنْهُمْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ صَالِحًا
مُّرْسَلٌ مِّن رَّبِّهِ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ
مُؤْمِنُونَ (٧٥)

گفتندآن اشراف که سرکشی کرده بودند ازقوم او آنانرا که هرکسی ضعیف دانست ایشان را مرکسانی را که ایمان آورده بودنداز ایشان آیامیدانید که صالح فرستاده شده است ازجانب پروردگار خودگفتند اهل ایمان هر آئینه مابشریعتی که وی فرستاده شده است بآن شریعت

معتقدانیم (٧٥) .

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِي آمَنتُم بِهِ كَافِرُونَ ﴿٧٦﴾

گفتند سرکشان هرآئینه مابآنچه معتقد آن شدید کافرانیم (٧٦) .

فَعَقَرُوا النَّاقَةَ وَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ وَقَالُوا يَا صَالِحُ ائْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٧﴾

پس کشتندآن ماده شتررا وتجاوز کردند ازفرمان پروردگار خویش و گفتند ای صالح بیاربما آنچه وعیدمی کنی مارا اگر هستی ازپیغامبران (٧٧) .

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٧٨﴾

پس درگرفت ایشان رازلزله پس گشتند مرده بزانو افتاده درسرای خویش (٧٨) .

فَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَٰكِن لَّا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ ﴿٧٩﴾

پس صالح اعراض کردازایشان وگفت ای قوم من رسانیدم به شماپیغام پروردگار خود ونیك خواهی کردم برای شماولیکن دوست نمی داریدنیك خواهی کنندگان را (٧٩) .

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا سَبَقَكُم بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِّنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

فرستادیم لوط راآن وقت که گفت بقوم خود آیا می کنید آن بی حیائی که پیش ازشما نکرده است آنرا هیچ کس ازعالمها (٨٠) .

إِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ ۚ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨١﴾

هرآئینه شمامیروید بشهوت بسوی مردان بجز زنان بلکه شماگروه مُسرفانید (٨١) .

وَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا أَخْرِجُوهُم مِّن قَرْيَتِكُمْ ۖ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٨٢﴾

ونه بود جواب قوم او الآ آنکه گفتند بیرون کنید ایشان راازده خود هرآئینه ایشان مردم پاکیزگی طلب کننده اند (٨٢) .

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ كَانَتْ مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٨٣﴾

پس نجات دادیم او را واهل خانه اورامگر زنش را که بودازباقی ماندگان درآنجا (٨٣) .

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٤﴾

وبارانیدم برایشان بارانی (یعنی از سنگ) پس بنگر چگونه بود آخر کارگناهکاران (٨٤) .

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا ۗ قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ قَدْ جَاءَتْكُم بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ ۖ فَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ۚ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٥﴾

وفرستادیم بسوی قوم مدین برادرایشان شعیب راگفت ای قوم من به پرستیدخدارا نیست شمارا هیچ معبودبرحق بجزاو هرآئینه آمده است بشما دلیلی ازپروردگار شما پس تمام کنید پیمانه وترازو را وناقص مدهید بمردمان اشیای ایشان را وفسادمکنید درزمین بعد اصلاح آن این کارکه‌گفتیم بهترست شمارا اگر باوردارندگانید (٨٥) .

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا ۚ وَاذْكُرُوا إِذْ كُنتُمْ قَلِيلًا فَكَثَّرَكُمْ ۖ وَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٦﴾

ومنشینید بهرراه که بترسانید وبازدارید ازراهِ خدا کسی را که ایمان آورده است باو و بجوئید برای آن راه کجی ویادکنید آن وقت که شما اندك بودید پس بسیار گردانید شمارا وبنگرید چگونه شد آخرکار مفسدان (٨٦) .

وَإِن كَانَ طَائِفَةٌ مِّنكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ بَيْنَنَا ۚ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٧﴾

واگر هست گروهی ازشما مومن بآنچه فرستاده شدم بآن وگروهی نا مومن پس صبر کنید تاآنکه فیصله کند خدا درمیانِ ما واوبهترین حکم کنندگان است[1] (٨٧) .

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۚ قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ ﴿٨٨﴾

گفتند آن اشراف که سرکشی کرده بودند ازقوم او البته بیرون کنیم ترا ای شعیب وکسانی راکه همراه توایمان آوردند ازده خود یااین که بازگردید دردین ما گفت آیا عودکنیم اگر چه

(١) یعنی واجب آن بود که همه متفق میشدند برایمان وچون متفق نه شدندمنتظر فیصله کردن باشند والله اعلم .

ماناخواهان باشیم (۸۸) .

قَدِ افْتَرَيْنَا عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِذْ نَجّٰنَا
اللّٰهُ مِنْهَا ۚ وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ رَبُّنَا ۚ
وَسِعَ رَبُّنَا كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ عَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبَّنَا افْتَحْ بَيْنَنَا
وَبَيْنَ قَوْمِنَا بِالْحَقِّ وَأَنْتَ خَيْرُ الْفٰتِحِينَ ﴿٨٩﴾

هرآئینه بربسته باشیم برخدا دروغی اگر بازگردیم در دین شما بعد ازآنکه بَرهانید خدا مارااززوی وهرگزلائق نیست ماراکه عودکنیم درآن مگرآنکه خواهد خدا پروردگارما احاطه کرده است پروردگارما بهمه چیزازروی دانش برخدا توکل کردیم ای پروردگارما فیصله کن درمیانِ ماودرمیان قوم مابراستی و توبهترین فیصله کنندگانی (۸۹) .

وَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا
إِنَّكُمْ إِذًا لَخٰسِرُونَ ﴿٩٠﴾

وگفتند آن اشراف که کافربودند ازقوم او بیارانِ خود اگر متابعت کنید شعیب را هرآئینه شماآنهنگام زیان کارباشید (۹۰) .

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جٰثِمِينَ ﴿٩١﴾

پس درگرفت ایشان رازلزله پس صبح کردند درسرای خویش مرده برزانوافتاده (۹۱) .

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الَّذِينَ كَذَّبُوا
شُعَيْبًا كَانُوا هُمُ الْخٰسِرِينَ ﴿٩٢﴾

آنانکه دروغگوپنداشتند شعیب را گویا نبودند آنجا، آنانکه دروغگوپنداشتند شعیب را ایشان بودند زیان کار (۹۲) .

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يٰقَوْمِ لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رِسٰلٰتِ رَبِّي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ ۚ فَكَيْفَ آسٰى عَلَى قَوْمٍ كٰفِرِينَ ﴿٩٣﴾

پس رو گردانید ازایشان وگفت ای قوم من رسانیدم به شما پیغام های پروردگار خود و نیك خواهی کردم برای شما پس چگونه اندوه خورم برقوم کافران (۹۳) .

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ
وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضَّرَّعُونَ ﴿٩٤﴾

ونه فرستادیم درهیچ دیهی پیغامبری را مگرگرفتارکردیم اهل آنرا به سختی ورنج تا(بُوَد) که ایشان زاری کنند(۹۴) .

ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتّٰى عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ
آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنٰهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾

بازدادیم بایشان بجای محنت راحت را تاآنکه بسیارشدندوگفتند هرآئینه رسیده بودپدران مارا سختی

وراحت[١] پس گرفتیم ایشان را ناگهان وایشان خبر نه داشتند (٩٥) .

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ
مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم
بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

وا گـراهــلِ ده هــا ایمــان آوردنــدی وپرهیزگاری کردندی هرآئینه می کشادیم برایشان برکت هااز آسمان و زمین ولیکن به دروغ نسبت کردند پس گرفتیم ایشان را به وبال آنچه میکردند (٩٦) .

أَفَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا بَيَاتًا وَهُمْ
نَائِمُونَ ﴿٩٧﴾

آیاایمن شدند اهلِ ده ها ازآنکه بیاید عذاب مابایشان شبانگاه و ایشان خفته باشند (٩٧) .

أَوَأَمِنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُم بَأْسُنَا ضُحًى
وَهُمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩٨﴾

آیاایمن شدند اهلِ ده ها ازآنکه بیاید بایشان عذاب ماوقت چاشت وایشان بازی میکنند(٩٨) .

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ ۚ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾

آیاایمن شدندازمکرخدا[٢] پس ایمن نمی شوندازمکر خدا مگر گروه زیان کاران (٩٩) .

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ أَهْلِهَا
أَن لَّوْ نَشَاءُ أَصَبْنَاهُم بِذُنُوبِهِمْ ۚ وَنَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

آیا واضح نه شد برآنانکه وارث زمین می شوند بعد از هلاك ساکنان آن زمین که اگر خواستمی عقوبت رسانیدمی ایشان را بسبب گناهان ایشان ومُهرمی نهیم بردل های ایشان پس ایشان نمی شنوند (١٠٠) .

تِلْكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَائِهَا ۚ وَلَقَدْ جَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ

این دِه هارااذکر می کنیم پیش تو بعض ازخبرهایشان وهرآئینه آمده بودند باهل

(١) یعنی عادت زمان است که گاهی سختی و گاهی راحت می باشداز باب مؤاخذه براعمال نه بُوَد والله اعلم .

(٢) یعنی ازتدبیراهلاك والله اعلم .

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰى قُلُوْبِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٠١﴾

آنها پیغمبران ایشان بامعجزه ها پس هرگز ایمان نیاوردند بآنچه تکذیب کرده بودند پیش ازآن همچنین مُهرمی نهد خدا بردل های کافران (١٠١) .

وَمَا وَجَدْنَا لِاَكْثَرِهِمْ مِّنْ عَهْدٍ ۚ وَاِنْ وَّجَدْنَآ
اَكْثَرَهُمْ لَفٰسِقِيْنَ ﴿١٠٢﴾

ونه یافتیم دراکثرایشان وفابعهد وهرآئینه یافتیم اکثرایشان رابدکار (١٠٢) .

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ مُّوْسٰى بِاٰيٰتِنَآ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلَا۟ئِهٖ
فَظَلَمُوْا بِهَا ۚ فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿١٠٣﴾

باز فرستادیم بعد ایشان موسیٰ را به نشانه های خویش بسوی فرعون وقوم او پس کافر شدند بآن نشانه ها پس بنگرچگونه بود آخرکار مفسدان (١٠٣) .

وَقَالَ مُوْسٰى يٰفِرْعَوْنُ اِنِّيْ رَسُوْلٌ مِّنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠٤﴾

و گفت موسیٰ ای فرعون هرآئینه من پیغامبرم ازجانب پروردگار عالمها (١٠٤) .

حَقِيْقٌ عَلٰٓى اَنْ لَّآ اَقُوْلَ عَلَى اللّٰهِ اِلَّا الْحَقَّ ؕ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ
مِّنْ رَّبِّكُمْ فَاَرْسِلْ مَعِيَ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ ﴿١٠٥﴾

سزاوارم بآنکه نه گویم بر خدامگر سخن راست، آورده ام به شما نشانه ازجانب پروردگار شما پس بفرست بامن بنی اسرائیل را (١٠٥) .

قَالَ اِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِاٰيَةٍ فَأْتِ بِهَآ اِنْ كُنْتَ مِنَ
الصّٰدِقِيْنَ ﴿١٠٦﴾

گفت ا گرآورده ای معجزه پس حاضرکن آن را ا گرهستی ازراست گویان (١٠٦) .

فَاَلْقٰى عَصَاهُ فَاِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِيْنٌ ﴿١٠٧﴾

پس انداخت عصای خودرا پس نا گهان آن عصا اژدهائ ظاهر شد (١٠٧) .

وَّنَزَعَ يَدَهٗ فَاِذَا هِيَ بَيْضَآءُ لِلنّٰظِرِيْنَ ﴿١٠٨﴾

وبیرون آورددست خودراپس نا گهان آن دست نورانی شد برای بینندگان (١٠٨) .

قَالَ الْمَلَاُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ عَلِيْمٌ ﴿١٠٩﴾

گفتند اشراف ازقوم فرعون بایکدیگر هرآئینه این شخص ساحرداناست (١٠٩) .

يُّرِيْدُ اَنْ يُّخْرِجَكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ ۚ فَمَاذَا تَاْمُرُوْنَ ﴿١١٠﴾

می خواهد که بیرون کند شمارا اززمین شما پس چه می فرمائید (١١٠) .

قَالُوْٓا اَرْجِهْ وَاَخَاهُ وَاَرْسِلْ فِي الْمَدَآئِنِ حٰشِرِيْنَ ﴿١١١﴾

گفتند ای فرعون موقوف داراورا وبرادر اورا و بفرست در شهرها نقیبان را (١١١) .

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾

تابیارندپیش توهرساحر دانارا (١١٢) .

وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ قَالُوا إِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٣﴾

وآمدند ساحران پیش فرعون‌گفتند هرآئینه مارا مزدی می باید اگر غالب شویم (١١٣) .

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٤﴾

گفت آری وهرآئینه شما ازمقربان باشید (١١٤) .

قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ نَحْنُ الْمُلْقِينَ ﴿١١٥﴾

گفتند ای موسیٰ یااین است که نخست توافگنی یامایاشیم اندازنده (١١٥) .

قَالَ أَلْقُوا ۖ فَلَمَّا أَلْقَوْا سَحَرُوا أَعْيُنَ النَّاسِ وَاسْتَرْهَبُوهُمْ وَجَاءُوا بِسِحْرٍ عَظِيمٍ ﴿١١٦﴾

گفت موسیٰ شما افگنید پس آن هنگام که افگندند بجادو بستند چشم های مردمان را و بترسانیدند ایشان را وآوردند جادوئ بزرگ را(١١٦) .

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ ۖ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ﴿١١٧﴾

ووحی فرستادیم بسوی موسیٰ که بیفگن عصای خودرا پس ناگهان آن عصافرومی بردآنچه بدروغ اظهار میکردند (١١٧) .

فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١١٨﴾

پس ثابت شد حق وباطل شدآنچه می کردند (١١٨) .

فَغُلِبُوا هُنَالِكَ وَانْقَلَبُوا صَاغِرِينَ ﴿١١٩﴾

پس قوم فرعون مغلوب شدند آنجاوخوار گشتند (١١٩) .

وَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ﴿١٢٠﴾

وانداخته شدند ساحران سجده کنان (١٢٠) .

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢١﴾

گفتند ایمان آوردیم به پروردگار عالمها (١٢١) .

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٢﴾

پروردگار موسیٰ وهارون (١٢٢) .

قَالَ فِرْعَوْنُ آمَنْتُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ ۖ إِنَّ هَٰذَا لَمَكْرٌ مَكَرْتُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ لِتُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿١٢٣﴾

گفت فرعون آیاایمان آوردید بموسی پیش ازآنکه إجازت دهم شمارا هرآئینه این تدبیریست که اندیشیده ایدآنرا درشهرتابیرون کنید ازین شهر ساکنان آنرا پس خواهید دانست (١٢٣) .

لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِّنْ خِلَافٍ ثُمَّ لَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٤﴾

البته ببرم دست های شمارا وپاهای شمارا بخلاف یکدیگر[1] بازبردارکشم شمارا همه یك جا (١٢٤) .

قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ﴿١٢٥﴾

گفتند هرآئینه مابسوی پروردگار خودرجوع کنندگانیم (١٢٥) .

وَمَا تَنقِمُ مِنَّا إِلَّا أَنْ آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا جَاءَتْنَا ۚ رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَفَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١٢٦﴾

وانکارنمی کنی برما مگرآنکه ایمان آوردیم به نشانه های پروردگار خویش چون بیامدبما ای پروردگارمابریزبرما شکیبائی و قبض ارواح ماکن درحالیکه مسلمان باشیم (١٢٦) .

وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَذَرُ مُوسَىٰ وَقَوْمَهُ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَيَذَرَكَ وَآلِهَتَكَ ۚ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٧﴾

وگفتند اشراف از قوم فرعون آیامی‌گذاری موسیٰ وقوم اورا تافسادکنند درزمین و تابگذاردعبادت ترا ومعبودان ترا گفت خواهیم کشت پسران بنی اسرائیل را و زنده خواهیم‌گذاشت دختران ایشانرا ومابرایشان غالبانیم (١٢٧) .

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا ۖ إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٨﴾

گفت موسیٰ بقوم خود مددطلبید ازخدا وصبرکنید هرآئینه زمین خداراست اووارث می کند هرکراخواهد ازبندگان خویش وسرانجام خوب برای پرهیزگاران است (١٢٨) .

قَالُوا أُوذِينَا مِن قَبْلِ أَن تَأْتِيَنَا وَمِن بَعْدِ مَا جِئْتَنَا ۚ قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَن يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

گفتند ایذا داده شدیم پیش ازآنکه بیائی نزدیك ماو بعدازآنکه آمدی نزدیك ما گفت امید است که پروردگار شما هلاك کنددشمن شمارا وخلیفه گرداند شمارا درزمین پس بنگرد چگونه عمل می

---

(١) یعنی دست راست وپای چپ والله اعلم .

کنید (۱۲۹) .

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّنِينَ وَنَقْصٍ مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٣٠﴾

وهرآئینه گرفتارکردیم کسان فرعون را بقحط ها وبه نقصان میوه ها تاشود که ایشان پندپذیرند (۱۳۰) .

فَإِذَا جَاءَتْهُمُ الْحَسَنَةُ قَالُوا لَنَا هَٰذِهِ ۖ وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ ۗ أَلَا إِنَّمَا طَائِرُهُمْ عِندَ اللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣١﴾

پس چون آمدی بایشان فراخی گفتندی این لائق ماست وا گربرسیدی بایشان سختی شگون بدگرفتندی موسیٰ وکسانیکه باوی بودند آ گاه باش جزاین نیست که شگون بدایشان نزدیك خداست ولیکن بیشتر ازایشان نمی دانند[1] (۱۳۱) .

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِنَا بِهِ مِنْ آيَةٍ لِّتَسْحَرَنَا بِهَا فَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

و گفتند کسان فرعون ای موسیٰ هرچه بیاری آن راازنشانه ها تاسحرکنی مارابدان پس مانیستیم ترا باوردارنده (۱۳۲) .

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالضَّفَادِعَ وَالدَّمَ آيَاتٍ مُّفَصَّلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

پس فرستادیم برایشان طوفان وملخ و کنه (شپش) وغوکها (قورباغها) وخون نشانه های واضح کرده شده پس سرکشی کردند وبودندقوم گناهگاران (۱۳۳) .

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا يَا مُوسَى ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ ۖ لَئِن كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٣٤﴾

ووقتیکه فرودآمد برایشان عقوبت گفتند ای موسیٰ دعاکن بجناب پروردگار خودبآن اسماء وادعیه که وحی کرده است نزدیك توا گرزائل کنی ازما عقوبت راالبته معتقد شویم تراو به فرستیم باتو بنی اسرائیل را (۱۳٤) .

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الرِّجْزَ إِلَىٰ أَجَلٍ هُم بَالِغُوهُ إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ ﴿١٣٥﴾

پس چون زائل کردیم ازایشان عقوبت راتامدتی که ایشان رسندگانند بآن نا گهان عهدمی شکستند (۱۳۵) .

---

(۱) یعنی مؤاخذه اعمال برایشان است والله اعلم .

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنٰهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِاٰيٰتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غٰفِلِيْنَ ﴿۱۳٦﴾

پس انتقام‌گرفتیم ازایشان پس غرق کردیم ایشان را در دریا بسبب آنکه ایشان دروغ می‌پنداشتند آیاتِ ماراوبودند ازآن بی خبر (۱۳٦) .

وَاَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِيْنَ كَانُوْا يُسْتَضْعَفُوْنَ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا الَّتِيْ بٰرَكْنَا فِيْهَا وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنٰى عَلٰى بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ بِمَا صَبَرُوْا وَدَمَّرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهٗ وَمَا كَانُوْا يَعْرِشُوْنَ ﴿۱۳٧﴾

ومیراث دادیم گروهی را که ضعیف شمرده می شدند مشارق ومغارب زمینی که برکت نهادیم درآن[1] راست شدوعدهٔ نیك پروردگارتو بربنی اسرائیل بسبب آنکه صبرکردند وخراب کردیم آنچه ساخته بود فرعون وکسان او وآنچه برمی افراشتند (۱۳٧) .

وَجٰوَزْنَا بِبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ الْبَحْرَ فَاَتَوْا عَلٰى قَوْمٍ يَّعْكُفُوْنَ عَلٰٓى اَصْنَامٍ لَّهُمْ قَالُوْا يٰمُوْسَى اجْعَلْ لَّنَآ اِلٰهًا كَمَا لَهُمْ اٰلِهَةٌ قَالَ اِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُوْنَ ﴿۱۳۸﴾

وگذرانیدیم بنی اسرائیل را ازدریا پس آمدند برگروهی که مجاورت می کردند بربتان خویش گفتند (بنی اسرائیل) ای موسیٰ بسازبرای مامعبودی چنانکه ایشان را هستند معبودان‌گفت هرآئینه شماگروهی هستید که نادانی می کنید (۱۳۸)

اِنَّ هٰٓؤُلَآءِ مُتَبَّرٌ مَّا هُمْ فِيْهِ وَبٰطِلٌ مَّا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿۱۳۹﴾

هرآئینه این جماعت باطل کرده شده است مذهبی که ایشان درآنند وباطل است آنچه میکردند (۱۳۹) .

قَالَ اَغَيْرَ اللّٰهِ اَبْغِيْكُمْ اِلٰهًا وَّهُوَ فَضَّلَكُمْ عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿۱٤۰﴾

گفت موسیٰ آیاغیرخدا طلب کنم برای شما معبودی واوفضل داده است شمارا بر عالمها (۱٤۰) .

وَاِذْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ اٰلِ فِرْعَوْنَ يَسُوْمُوْنَكُمْ سُوْٓءَ الْعَذَابِ يُقَتِّلُوْنَ اَبْنَآءَكُمْ وَيَسْتَحْيُوْنَ نِسَآءَكُمْ وَفِيْ ذٰلِكُمْ بَلَآءٌ مِّنْ رَّبِّكُمْ عَظِيْمٌ ﴿۱٤۱﴾

ویادکنید نعمتِ ما چون نجات دادیم شمارا ازکسان فرعون می رسانیدند به شما عقوبتِ سخت می کشتند پسران شمارا وزنده می‌گذاشتند دختران شمارا

---

(۱) یعنی زمین شام بایشان دادیم چه بقعه های شرقیه وچه بقعه های غربیه والله اعلم.

ودرین مقدمه آزمایش بزرگ بود ازجانب پروردگارشما (١٤١) .

وَوٰعَدْنَا مُوسٰى ثَلٰثِينَ لَيْلَةً وَأَتْمَمْنٰهَا بِعَشْرٍ فَتَمَّ مِيقٰتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسٰى لِأَخِيهِ هٰرُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾

ووعده کردیم باموسیٰ سی (٣٠) شب وتمام کردیم آن میعاد را بده شب پس کامل شدمیعاد پروردگار اوچهل شب و گفت موسیٰ به برادرخود هارون جانشین من باش درقوم من وصلاح کاری کن وپیروی منما راه تباه کاران را (١٤٢) .

وَلَمَّا جَآءَ مُوسٰى لِمِيقٰتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَنْ تَرٰىنِي وَلٰكِنِ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرٰىنِي فَلَمَّا تَجَلّٰى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسٰى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحٰنَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾

وچون آمدموسیٰ بوعده‌گاه ما وسخن‌گفت بااوپروردگار اوگفت ای پروردگار من بنمابمن خویشتن را تانظرکنم بسوی تو گفت حدا نخواهی دیدمراولیکن نظر کن بسوی کوه پس اگر قرارگیرد بجای خودنخواهی دیدمراپس وقتیکه ظهور کرد پروردگار او برآن کوه‌گردانید آن کوه را زمین هموار ساخته وافتاد موسیٰ بی هوش شده پس چون به هوش آمدگفت به پاکی یادمی کنم ترابازگشتم بسوی تو ومن اول مسلمانانم (١٤٣) .

قَالَ يٰمُوسٰى إِنِّي اصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسٰلٰتِي وَبِكَلٰمِي فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشّٰكِرِينَ ﴿١٤٤﴾

گفت ای موسیٰ هرآئینه من برگزیدم ترا بر مردمان به پیغام های خودوبه شنوانیدن سخن خودپس بگیرآنچه عطا کردم تراوباش ازشکر کنندگان (١٤٤) .

وَكَتَبْنَا لَهُ فِي الْأَلْوَاحِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُورِيكُمْ دَارَ الْفٰسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

ونوشتیم برای موسیٰ درلوح ها ازهرجنس برای پند وبرای بیان هرچیز پس گفتیم بگیرآنرابه قوت وبفرماقوم خودرا تاعمل کنند به بهترین آنچه دروست[1] خواهم

(١) یعنی بعزیمت دادن رخصت والله اعلم .

نمودشمارا سرای گناه کاران(1) (١٤٥) .

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَإِن يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَّا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِن يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

بازخواهم داشت ازتأمل در آیاتِ خودکسانی را که تکبر می کنندرزمین ناحق وا گربه ببینند هرنشانه که هست ایمان نیارند وا گر ببینند راه راستی راه نگیرند آن را وا گر ببینند راه گمراهی را راه گیرند آن را این به سبب آن است که ایشان دروغ پنداشتند آیاتِ مارا وازآن غافل ماندند (١٤٦) .

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

وکسانی که دروغ پنداشتند آیاتِ مارا ودروغ پنداشتند ملاقات آخرت را نابود شدعمل های ایشان جزاداده نه شوند الّا بآنچه می کردند (١٤٧) .

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَىٰ مِن بَعْدِهِ مِنْ حُلِيِّهِمْ عِجْلًا جَسَدًا لَّهُ خُوَارٌ أَلَمْ يَرَوْا أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

وساختند قوم موسیٰ بعد رفتنش اززیور قبطیان گوساله بدنی که اورا آواز گاو بود آیاندیدندکه آن گوساله بایشان هیچ سخن نمی گفت ودلالت نمی کرد ایشان را به هیچ راه معبود گرفتند آن را وایشان ستمگاربودند (١٤٨) .

وَلَمَّا سُقِطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِن لَّمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَيَغْفِرْ لَنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

وچون نادم شدند ودیدند که ایشان گمراه شدند گفتند ا گر مهربانی نکند برما پروردگارما ونیامرزد مارا البته باشیم اززیان کاران (١٤٩) .

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِئْسَمَا خَلَفْتُمُونِي مِن بَعْدِي أَعَجِلْتُمْ أَمْرَ رَبِّكُمْ وَأَلْقَى الْأَلْوَاحَ

وچون بازآمد موسیٰ بسوی قوم خود خشمناك شده اندوهگین گشته گفت بد جانشینی است جانشینی که کردید پس

---

(١) یعنی منازل فرعونیان خراب شده خواهید دید .

وَأَخَذَ بِرَأْسِ أَخِيهِ يَجُرُّهُ إِلَيْهِ ۚ قَالَ ابْنَ أُمَّ إِنَّ الْقَوْمَ اسْتَضْعَفُونِي وَكَادُوا يَقْتُلُونَنِي فَلَا تُشْمِتْ بِيَ الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِي مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

ازمن آیاشتاب کردیدازحکم پروردگار خویش وانداخت الواح را وگرفت موسیٰ سربرادر خودرا می کشیدش بسوی خود گفت هارون ای پسرمادر من هرآئینه این قوم ضعیف شمردند مرا ونزدیك بودند که بکشند مرا پس شادمکن بسبب اهانت من دشمنان را وشمارمکن مرا با گروه ستمگاران (١٥٠) .

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِأَخِي وَأَدْخِلْنَا فِي رَحْمَتِكَ ۖ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

گفت موسیٰ ای پروردگار من بیامرزمرا وبرادر مرا وداخل کن مارا دربخشایش خود وتوبخشاینده ترین بخشایندگانی (١٥١) .

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ سَيَنَالُهُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَذِلَّةٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۚ وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُفْتَرِينَ ﴿١٥٢﴾

هرآئینه کسانی که معبودگرفتند گوساله را خواهد رسید باین جماعت خشمی از پروردگار ایشان ورسوائی درحیات دنیا وهم چنین جزامی دهیم افترا کنندگان را (١٥٢) .

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنْ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

وهرآئینه کسانی که گناه هاکردند بازتوبه نمودند بعد ازآن گناهان وایمان آوردند البته پروردگار توبعدازتوبه آمرزنده مهربان ست (١٥٣) .

وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ ۖ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

وچون ساکن شد خشم ازخاطر موسیٰ گرفت الواح را ودرمکتوب وی هدایت بود و بخشائش آنان را که ایشان از پروردگار خودمی ترسند (١٥٤) .

وَاخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا لِمِيقَاتِنَا ۖ فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِيَّايَ ۖ أَتُهْلِكُنَا

واختیار کرد موسیٰ ازقوم خود هفتادکس برای میعادما[1] پس وقتیکه گرفت ایشان

(١) یعنی تاعذرگویندازعبادت گوساله واین جماعت اگرچه عبادت نکرده بودند =

بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا مَنْ
تَشَاءُ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

رازلزله گفت موسیٰ ای پروردگار من اگر می خواستی پیش ازین ایشان را ومرا هلاك می کردی[1] آیاهلاك می کنی مارا بجزای آنچه کردند بی خردان ازقوم مانیست این حادثه مگرامتحان تو گمراه می کنی بآن هرکراخواهی و راه می نمائی بآن هرکراخواهی توکارساز مائی پس بیامرز مارا ومهربانی کن برما وتوبهترین آمرزندگانی (۱۵۵) .

وَاكْتُبْ لَنَا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا
هُدْنَا إِلَيْكَ قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي
وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَيُؤْتُونَ
الزَّكَاةَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

وبنویس (یعنی مقدرکن) برای ما درین دنیا نیکی ودرآخرت نیزنیکی هرآئینه ما رجوع کردیم بسوی تو گفت خداعذاب من می رسانمش بهرکه خواهم ومهربانی من احاطه کرده است هرچیزرا پس خواهم نوشت (رحمت کامله خودرا)[2] برای کسانیکه پرهیزگاری میکنند وزکوٰة میدهند و کسانیکه ایشان بآیاتِ مامعتقد می شوند[3] (۱٥٦) .

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ
يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُحِلُّ

(خواهم نوشت رحمت اخرویه) برای آنانکه پیروی می کنند آن پیغامبررا که نبی امی است آنکه می یابند نعت اونوشته نزدیك خویش درتورات وانجیل می

= برعبادت کنندگان انکار هم نکردند پس خدای تعالی هلاك ساخت والله اعلم.

(۱) یعنی اگر در بنی اسرائیل هلاك می شدند تهمت قتل برموسیٰ نه نهادندی والله اعلم .

(۲) یعنی درآخرت .

(۳) یعنی فساکتبهاآنست که درآخرزمان رحمت خاص باشد بمتابعان نبی امی والله اعلم .

لَهُمُ الطَّيِّبٰتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبٰٓئِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ
إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلٰلَ الَّتِيْ كَانَتْ عَلَيْهِمْ ۚ فَالَّذِيْنَ
اٰمَنُوْا بِهٖ وَعَزَّرُوْهُ وَنَصَرُوْهُ وَاتَّبَعُوا النُّوْرَ
الَّذِيْٓ اُنْزِلَ مَعَهٗٓ ۙ اُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿١٥٧﴾

فرماید ایشان را بکارپسندیده ومنع می کند ایشان راازناپسندیده و حلال می سازدبرای ایشان پاکیزه هارا وحرام می کند برایشان ناپاکیزه هارا وساقط می کندازایشان بار گرانِ ایشان را وآن مشقت هارا که بود برایشان پس آنانکه ایمان آوردند باووتعظیم کردند اوراویاری دادند اوراوپیروی کردند نوری را که همراه وی نازل کرده شده است ایشانندرستگاران[1] (۱۵۷) .

قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنِّيْ رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ جَمِيْعًا
ا۟لَّذِيْ لَهٗ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيٖ
وَيُمِيْتُ ۖ فَاٰمِنُوْا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ النَّبِيِّ الْاُمِّيِّ الَّذِيْ
يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمٰتِهٖ وَاتَّبِعُوْهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١٥٨﴾

بگو ای مردمان هرآئینه من پیغامبر خدایم بسوی شماهمه یکجا، آن خدااوراست پادشاهی آسمان ها وزمین نیست هیچ معبود برحق مگر اوزنده می کندومی میراند پس ایمان آرید به خدا وبه پیغامبر اوکه نبی امی است آنکه تصدیق می نماید خدارا وسخنان اورا وپیروی کنید اوراتابُوَد که شما راه یاب شوید (۱۵۸).

وَمِنْ قَوْمِ مُوْسٰىٓ اُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ وَبِهٖ
يَعْدِلُوْنَ ﴿١٥٩﴾

وازقوم موسیٰ گروهی هست که دلالت می کنند مردمان را براه راست و براستی حکم می کنند (۱۵۹) .

وَقَطَّعْنٰهُمُ اثْنَتَيْ عَشْرَةَ اَسْبَاطًا اُمَمًا ۚ وَاَوْحَيْنَآ اِلٰى
مُوْسٰىٓ اِذِ اسْتَسْقٰىهُ قَوْمُهٗٓ اَنِ اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ ۚ
فَانْۢبَجَسَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا ۖ قَدْ عَلِمَ كُلُّ اُنَاسٍ

ومتفرق ساختیم بنی اسرائیل رابه دوازده قسم قبیله قبیله گروه گروه و وحی فرستادیم بسوی موسیٰ وقتی که آب

---

(۱) مترجم گوید بشارت دادن خدای تعالی حضرت موسیٰ راوبه امت مرحومه اول دلیل است برنبوت آنحضرت ولهذامی فرماید والله اعلم .

مَشْرَبَهُمْ ۚ وَظَلَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْغَمَامَ وَأَنزَلْنَا عَلَيْهِمُ
الْمَنَّ وَالسَّلْوَىٰ ۖ كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ ۚ
وَمَا ظَلَمُونَا وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٦٠﴾

خواستند ازوی قوم وی که بزن بعصای
خود سنگ را پس روان شد ازآن سنگ
دوازده چشمه بدانست هر گروهی آب
خور خودرا وسایبان ساختیم برایشان
ابررا ونازل کردیم برایشان من و سلوی
راگفتیم بخورید ازپاکیزه های آنچه روزی
داده ایم شمارا وایشان برماستم نکردند
ولیکن بر خویشتن ستم می کردند (۱٦۰).

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اسْكُنُوا هَٰذِهِ الْقَرْيَةَ وَكُلُوا مِنْهَا
حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوا حِطَّةٌ وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا
نَّغْفِرْ لَكُمْ خَطِيئَاتِكُمْ ۚ سَنَزِيدُ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٦١﴾

ویادکن چون گفته شدایشان را که ساکن
شوید درین دیه وبخورید ازین دیه
هرجاکه خواسته باشید وبگوئید حطه
وداخل شوید به دروازه سجده کنان
تابیامرزیم برای شماگناهان شمارا زیاده
خواهیم دادنکوکاران را (۱٦۱) .

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ الَّذِي قِيلَ
لَهُمْ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِجْزًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا
كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٦٢﴾

پس بدل کردند ستمگاران ازبنی اسرائیل
سخنی غیر آنچه فرموده شدایشان را پس
فرستادیم برایشان عقوبتی ازآسمان بسبب
آنکه ستم می کردند (۱٦۲) .

وَاسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ حَاضِرَةَ
الْبَحْرِ إِذْ يَعْدُونَ فِي السَّبْتِ إِذْ تَأْتِيهِمْ حِيتَانُهُمْ
يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعًا وَيَوْمَ لَا يَسْبِتُونَ ۙ لَا تَأْتِيهِمْ ۚ
كَذَٰلِكَ نَبْلُوهُم بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٣﴾

وسوال کن (یا محمد) یهودرا ازحال دیهی
که بود ساکن برلب دریاچون ازحدمی
گذشتند درروزشنبه وقتیکه می آمد ماهیان
به ایشان ظاهر شده روزیکه ایشان به
تعظیم شنبه مشغول می شدند ورروزیکه
تعظیم شنبه نمی کردند نمی آمدندایشان
راهمچنین آزمودیم ایشان را بسبب آنکه
فسق میکردند[1] (۱٦۳) .

---

(۱) مترجم گوید اهل دیه سه قسم بودند قسمی شکار میکردند وقسمی ازآن نهی می=

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِّنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللَّهُ مُهْلِكُهُمْ أَوْ
مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا مَعْذِرَةً إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ
يَتَّقُونَ ﴿١٦٤﴾

ویادکن چون گفت گروهی ازاهل آن دیه[1] چراپندمیدهید گروهی را که خدای تعالی هلاك خواهد کرد ایشان را یا عذاب خواهد کردایشان را عذاب سخت گفتند تامارا عذری باشد نزدیك پروردگار شمارتاباشد که ایشان پرهیزگاری کنند (١٦٤) .

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ أَنجَيْنَا الَّذِينَ يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ
وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا بِعَذَابٍ بَئِيسٍ بِمَا كَانُوا
يَفْسُقُونَ ﴿١٦٥﴾

پس وقتی که فراموش کردند آنچه بآن پندداده شدایشانرا نجات دادیم کسانی را که منع میکردند ازکار بد وگرفتار کردیم ستمگاران را به عذاب سخت به سبب آنکه فاسق بودند (١٦٥) .

فَلَمَّا عَتَوْا عَن مَّا نُهُوا عَنْهُ قُلْنَا لَهُمْ كُونُوا
قِرَدَةً خَاسِئِينَ ﴿١٦٦﴾

پس چون تکبر کردند ازترك آنچه منع کرده شدایشان راازآن گفتیم ایشانرا شوید بوزینگان خوارشده (١٦٦) .

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَبْعَثَنَّ عَلَيْهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَن
يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ ۗ إِنَّ رَبَّكَ لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ۖ وَإِنَّهُ
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٧﴾

ویادکن چون آگاه گردانید پروردگارتو[2] که البته بفرستدبرایشان تاروزقیامت کسی راکه برساند بایشان عقوبتِ سخت هرآئینه پروردگار تو زود عقوبت کننده است و هرآئینه اوآمرزنده مهربان است[3] (١٦٧) .

وَقَطَّعْنَاهُمْ فِي الْأَرْضِ أُمَمًا ۖ مِّنْهُمُ الصَّالِحُونَ وَمِنْهُمْ دُونَ
ذَٰلِكَ ۖ وَبَلَوْنَاهُم بِالْحَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٦٨﴾

وپراگنده کردیم بنی اسرائیل را درزمین گروه گروه بعض ازایشان شائسته کارانند وبعض ازایشان سوای اینند وامتحان

= کردند وقسمی نه شکارمی کردند ونه ازآن منع میکردند والله اعلم .

(١) یعنی قسم ثالث نهی کنندگان را والله اعلم .

(٢) یعنی بنی اسرائیل را .

(٣) بعدازین هیچ پادشاهی دربنی اسرائیل پیدانشده، همیشه لگدکوب پادشاهان اسلام ونصاریٰ ومجوس می بودند والله اعلم .

کردیم ایشانرا به نعمت ها ومشقت ها تاباز گردند یعنی بسوی راه راست (١٦٨) .

فَخَلَفَ مِنۢ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا۟ ٱلْكِتَٰبَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَٰذَا ٱلْأَدْنَىٰ وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنَا وَإِن يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِّثْلُهُۥ يَأْخُذُوهُ ۚ أَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِم مِّيثَٰقُ ٱلْكِتَٰبِ أَن لَّا يَقُولُوا۟ عَلَى ٱللَّهِ إِلَّا ٱلْحَقَّ وَدَرَسُوا۟ مَا فِيهِ ۗ وَٱلدَّارُ ٱلْءَاخِرَةُ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يَتَّقُونَ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾

پس ازپی درآمدند بعد ازایشان جانشینان بدکه وارث تورات شدند[1] اختیارمی کنند متاع این عالم خسیس را ومی گویند آمرزیده خواهد شدبرای ما و اگر بیاید متاعی مانند آن البته بگیرندآن را[2] آیا گرفته نه شده است برایشان آن عهد که در تورات است که نگویند برخدا مگرسخن راست وخوانده اند آنچه درتورات است و سرای آخرت بهتراست پرهیزگاران را آیا نمي فهمید (١٦٩) .

وَٱلَّذِينَ يُمَسِّكُونَ بِٱلْكِتَٰبِ وَأَقَامُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾

وآنانکه تمسك می کنند به کتاب وبرپاداشتند نمازرا هرآئینه ماضائع نمی سازیم مزداین نکوکاران را (١٧٠) .

وَإِذْ نَتَقْنَا ٱلْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُۥ ظُلَّةٌ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُۥ وَاقِعٌۢ بِهِمْ خُذُوا۟ مَآ ءَاتَيْنَٰكُم بِقُوَّةٍ وَٱذْكُرُوا۟ مَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧١﴾

ویادکن چون برداشتیم کوه را بالای ایشان گویاوی سائبان است وگمان کردند که آن کوه خواهد افتاد برایشان گفتیم بگیریدآنچه دادیم شمارا بجدتمام ویادکنید آنچه دروست تابُوَدکه شما درپناه باشید از عذاب (١٧١) .

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنۢ بَنِىٓ ءَادَمَ مِن ظُهُورِهِمْ

ویادکن چون گرفت پروردگار توازبنی آدم ازپشت ایشان اولاد ایشان را[3] وگواه

---

(١) یعنی احبار بنی اسرائیل .

(٢) یعنی مصراندبراخذآن و غیر نادم اند ازان وتوبهٔ مصرغیر نادم صحیح نیست والله اعلم .

(٣) یعنی روزمیثاق ازآدم اولاد او را پیدا کرد از ایشان اولاد ایشانرا به ترتیبی که =

ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ أَلَسْتُ
بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَىٰ شَهِدْنَا أَن تَقُولُوا يَوْمَ
الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَٰذَا غَافِلِينَ ﴿١٧٢﴾

گردانید ایشان را برذات ایشان گفت آیا نیستم پروردگار شما گفتند آری هستی گواه شدیم، این شاهدگرفتن برای احترازازآن است که بگوئید روز قیامت هرآئینه ما بی خبربودیم ازین توحید (١٧٢) .

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِن قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِّن
بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ﴿١٧٣﴾

یابگوئید که بجزاین نیست که شرك آورده بودند پدران ماپیش ازماومانسلی بودیم آمده بعد ازایشان[1] آیاهلاك می کنی مارا به عقوبت آنچه بدکاران کردند (١٧٣) .

وَكَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿١٧٤﴾

وهم چنین بیان می کنیم نشانه ها وتاباز گردند (١٧٤) .

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانسَلَخَ مِنْهَا
فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿١٧٥﴾

وبخوان برایشان خبرکسی که داده بودیم اورا علم آیاتِ خودپس بیرون رفت ازعلم آن آیات[2] پس درپی اوشد شیطان پس گشت ازگمراهان[3] (١٧٥) .

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَٰكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ
هَوَاهُ ۚ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ إِن تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ
أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَث ۚ ذَّٰلِكَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا

و اگرمی خواستیم برداشتمی اورا[4] به سبب این آیات ولیکن میل کرد بسوی پستی وپیروی خواهش خود کردپس صفت اومانندِ صفت سگ ست اگر مشقت اندازی بروی[5] زبان ازدهن

= درخارج متحقق شد والله اعلم .

(١) یعنی پس تقلید ایشان کردیم .

(٢) یعنی تابع شهوات نفس شدوتابع شهوات نفس را عالم نه توان گفت .

(٣) یعنی بلعم باعورکه کتب الهی خوانده بودبعدازآن باغوای زن خودایذای حضرت موسیٰ علیه السلام قصد کرد وملعون شد والله اعلم .

(٤) یعنی منزلت اورا .

(٥) یعنی بزدن ودوانیدن .

بِآيٰتِنَا فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٦﴾

بیرون افگند واگر بگذاری اورانیز بیرون افگند این صفتِ گروهیست که دروغ شمردند آیات مارا پس بخوان برایشان این پندهارا تاایشان تأمل کنند (۱۷۶) .

سَآءَ مَثَلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيٰتِنَا وَأَنْفُسَهُمْ كَانُوا يَظْلِمُونَ ﴿١٧٧﴾

باعتبار صفت بَداند این قوم که دروغ شمردندآیاتِ مارا وبرخویشتن ستم می کردند (۱۷۷) .

مَنْ يَهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِي وَمَنْ يُضْلِلْ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿١٧٨﴾

هرکه راخدا راه نمایدش پس همانست راه یابنده وهرکه‌گمراه سازدش پس آن جماعت ایشانند زیان کاران (۱۷۸) .

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ بِهَا وَلَهُمْ آذَانٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولٰٓئِكَ كَالْأَنْعٰمِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولٰٓئِكَ هُمُ الْغٰفِلُونَ ﴿١٧٩﴾

وهرآئینه بیافریدیم برای دوزخ بسیاری ازجنیان وآدمیان، ایشانرا دلهاست که نمی فهمند بآن وایشان راچشم هاست که نمی بینند بآن وایشان راگوشها است که نمی شنوند بآن ایشان مانند چهارپایان اند بلکه ایشان‌گمراه تراند، ایشانند بی خبران (۱۷۹) .

وَلِلّٰهِ الْأَسْمَآءُ الْحُسْنٰى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِيٓ أَسْمٰٓئِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨٠﴾

وخدراست نام های نیك پس بخوانید اورابآن نام ها وبگذارید آنانراکه کجروی می کنند درنام های خدا[1] داده خواهد شدمرایشان را جزای آنچه میکردند (۱۸۰) .

وَمِمَّنْ خَلَقْنَآ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨١﴾

وازآن جماعت که پیداکرده ایم گروهی هست که دلالت می کنند بدین حق وبآن دین حق عدل می کنند (۱۸۱) .

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيٰتِنَا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ

وکسانیکه دروغ پنداشتند آیات مارا پایه

(۱) یعنی ابو المسیح وابو الملائکه می‌گفتند .

لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

پایه بکشیم ایشان را (تامحل هلاك) ازآنجا که ندانند (۱۸۲) .

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

ومهلت دهم ایشان را، هرآئینه تدبیرمن محکم است (۱۸۳) .

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا مَا بِصَاحِبِهِم مِّن جِنَّةٍ إِنْ هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿١٨٤﴾

آیاتأمل نه کردند که نیست این هم نشین ایشانرا هیچ دیوانگی، نیست اومگربیم کننده آشکارا (۱۸٤) .

أَوَلَمْ يَنظُرُوا فِي مَلَكُوتِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ وَأَنْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَدِ اقْتَرَبَ أَجَلُهُمْ ۖ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

آیا نظر نکردند به پادشاهی خدا درآسمان ها و زمین ودرآنچه خدا پیدا کرده است ازهر چیز وآیانظر نه کردند درآن که شاید نزدیك شده باشداجل ایشان پس بکدام سخن بعد قرآن ایمان خواهند آورد . (۱۸۵)

مَن يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ ۚ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

هرکه گمراه سازدش خدا پس هیچ راه نماینده نیست اورا ومی‌گذارد ایشان را خدا در گمراهی خویش سرگردان شده . (۱۸٦)

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي ۖ لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ ۚ ثَقُلَتْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ لَا تَأْتِيكُمْ إِلَّا بَغْتَةً ۗ يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا ۖ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِندَ اللَّهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

سوال می کنندترا ازقیامت که کی باشداستقراراو بگوجزاین نیست که علم قیامت نزدیك پروردگار من است پدید نیارد او را در وقت اومگر خدا، گران شده است[1] در آسمانها و زمین نیاید به شمامگر ناگهان سوال می کنند ترا ازقیامت گویاتو کاوش کننده ای ازآن[2] بگوجزاین نیست که دانش اونزدیك

(۱) یعنی مشکل شده است دانستن قیامت .

(۲) یعنی عالمی بآن .

خداست ولیکن بسیاری ازمردمان نمی دانند (۱۸۷) .

قُلْ لَآ أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَآءَ اللَّهُ ۚ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَاسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ ۛ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوٓءُ ۚ إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٨﴾

بگو نمی توانم برای خود نفع رسانیدن ونه ضررکردن مگرآنچه خداخواسته است و اگرمن دانستمی علم غیب را هرآئینه بسیارجمع کردمی ازجنس منفعت ونه رسیدی بمن هیچ سختی، نیستم من مگر بیم کننده مژده دهنده برای‌گروهی که ایمان دارند (۱۸۸) .

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا ۖ فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ ۖ فَلَمَّآ أَثْقَلَت دَّعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَّنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿١٨٩﴾

اوست آنکه پیداکردشمارا ازیك شخص وپیداکردازآن یك شخص زنش را تاآرام گیرد باوی[1] پس چون جماع کرد مردی با زن خـودبـارگـرفـت بـاری سبـك پـس آمدورفت کردبآن بارسبك بعد ازآن چون زن‌گران بارشد هردودعا کردند بجناب پروردگار خویش که اگر فرزندی شائسته به دهی مارا باشیم از شکر کننلگان (۱۸۹) .

فَلَمَّآ آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَآءَ فِيمَآ آتَاهُمَا ۚ فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٩٠﴾

پـس چـون دادخـدای تعـالی ایشـان را فـرزنـدی شـائستـه مقـررکـردنـد بـرای اوشریکان درآنچه داده بودبایشان پس بلند قدراست خداازآنچه شریك مقرر میکنند[2] (۱۹۰) .

---

(۱) "فلماتغشها" کلام علیحده است یعنی خدای تعالی آدم وحوا را پیدا کرد و ازایشان نسل بسیار پیدا آورد بعد ازآن تفصیل انتشار نسل می فرماید .

(۲) مترجم‌گوید این تصویراست حال آدمی را که نزدیك ثقل حمل نیت اخلاص درست کند وچون فرزند بوجودآیدآن را فراموش سازد ودر تسمیه اشراك کند منطبق برحال حواچنانکه درحدیث صحیح آمده که حواحامله شد شیطان بدلش=

أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿١٩١﴾

آیااین مشرکان شریك مقررمی کنند چیزیرا که هیچ نمی آفریند وخوداین شریکان آفریده می شوند (۱۹۱) .

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ ﴿١٩٢﴾

ونمی توانند برای پرستندگان خود یاری دادن ونه خودرا یاری می دهند (۱۹۲) .

وَإِن تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ
أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنتُمْ صَامِتُونَ ﴿١٩٣﴾

وا گر بخوانیدبتان را بسوی راه هدایت پیروی نکنند شمارا[1] برابراست برشما آنکه دعوت کنید ایشان را یا خاموش باشیدای مشرکان (۱۹۳) .

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَمْثَالُكُمْ
فَادْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

هرآئینه کسانیکه عبادت می کنید ایشان را بجزخدا بندگانند مانند شما پس بخوانید ایشان را وباید که قبول کنند دعای شمارا ا گر راست گوهستید (۱۹٤) .

أَلَهُمْ أَرْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ
أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلِ
ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنظِرُونِ ﴿١٩٥﴾

آیابتان را پاهاست که راه می روندبآن آیا ایشان را دست هاست که تناول میکنند بآن آیاایشان را چشم ها است که می بینند بآن آیاایشان را گوشهااست که می شنوندبآن بگوای مشرکان بخوانید شریکان خودرا بعدازآن تدبیر کنیددرحق من ومهلت مدهید مرا (۱۹٥) .

إِنَّ وَلِيِّيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٦﴾

هرآئینه کارسازمن خداست آنکه فرود آورد کتاب را واو کارسازی می

= وسواس انداخت وچون فرزند متولد شدنام او عبدالحارث مقرركرد وچون وجود جمیع قیود درامثال این مواضع ضرور نیست آدم ازلوث شرك مبراباشد واین آیت عصمت اورا مصادمت نکندکذافهمت وازینجا دانسته شد که شرك در تسمیه نوعیست از شرك چنانکه اهل زبان ماغلام فلان وعبدفلان نام می نهند .

(۱) یعنی ا گر بگوئید بخورید یابپاشا میدهیچ کار نکنند .

کنندنیکوکاران را (١٩٦) .

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

وآنانکه می خوانید ایشان را بجزخدا نمی توانند یاری دادن شمارا ونه خودرا یاری می دهند (١٩٧) .

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

واگر دعوت کنید ایشان رابسوی راه هدایت نه شنوند سخن شمارا وای بیننده می بینی بتان را که می نگرند بسوی تووحال آنکه ایشان هیچ نمی بینند (١٩٨) .

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

لازمگیر درگذر راوبفرمابکار پسندیده واعراض کن ازنادانان (١٩٩) .

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

واگر بازدارد تراوسوسهٔ بازدارنده ازجانب شیطان آمده پس پناه طلب کن ازخدا هرآئینه اوشنوا داناست (٢٠٠) .

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

هرآئینه متقیان چون برسدایشان را وسوسه ازشیطان یادمی کنند خدارا پس ناگهان ایشان بینامی شوند (٢٠١) .

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّونَهُمْ فِي الْغَيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

وبرادران کافران[1] می کَشَندایشان را در گمراهي سپس بازنمی ایستند (٢٠٢) .

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

وچون نمی آری نزدیك ایشان آیتی می گویند چراازطرف خوداختیار نکردي اورا بگوجزاین نیست که پیروی می کنم بآنچه فرود آورده شده است بسوی من از پروردگار من این قرآن نشانه ها است آمده از پروردگار شماوهدایت وبخشائش

---

(١) یعنی قرینان ایشان ازشیاطین والله اعلم .

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۝

وَاذْكُر رَّبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ۝

إِنَّ الَّذِينَ عِندَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ۝

است مرقوم مومنان را (۲۰۳) .

وچون خوانده شودقرآن پس گوش نهید بسوی آن وخاموش باشیدتامهربانی کرده شود برشما (۲۰٤) .

ویادکن پروردگار خودرا درضمیر خود بزاری وترسکاری ویادکن پروردگار خودرا به کلام پست تر از بلند آوازی بامدادوشبانگاه ومباش ازغافلان (۲۰۵) .

هرآئینه کسانیکه نزدیك پروردگار تواند[1] سر کشی نمی کنند ازعبادت او وبپاکی یادمیکنند اورا وبتخصیص اوراسجده می کنند (۲۰٦) .

سوره انفال مدنی است وآن هفتادو پنج آیت وده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنفَالِ قُلِ الْأَنفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَاتَّقُوا

می پرسند ترااز غنیمت ها[2] بگوغنیمت

(۱) یعنی ملاء اعلی .

(۲) سورهٔ انفال درقصه بدر فرودآمده است درآیاتِ این سوره اشارت بوقائع این غزوه واقع شده ازآن جمله آنست که مسلمانان درغنیمت مباحثه میکردند آنانکه غارت کرده بودند خواستند که تنهابرآن متصرف شوند دیگران خواستند که علی السویه قسمت شود خدای تعالی نازل ساخت که متصرف ومختار درغنائم خدا ورسول اوست و دیگری را درین باب دخل نیست آنچه اهل جاهلیت می کردند ازاستیثارغارت کننده به غنیمت باطل است بعد ازآن حکم فرمود که غنیمت راپنج قسم بایدکرد چهار قسم درمیان غانمان قسمت کنندویکی در بیت المال نگاهداشته به تصرف آن رسانند واین تصرف حق است وعطای اوست بغیر دخل غارت کنندکان پس آیه " قل الانفال لله والرسول " محکم است غیر منسوخ.

اللّٰهَ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

هاخداورسول راست(١) پس به ترسيد ازخداويه صلاح آريد صحبتى را كه ميان شما است وفرمانبردارى كنيد خداو رسول اورا ا گر مسلمان هستيد (١) .

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

جزاين نيست كه مومنان آنانند كه چون يادكرده شودخدا بترسد دلهاى ايشان وچون خوانده شود برايشان آيات خدا زياده سازندآن آيات ايمان ايشان را وبرپروردگار خويش توكل ميكنند (٢) .

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

آنانكه برپامى دارندنمازرا وازآنچه روزى داده ايم ايشانرا خرج ميكنند (٣) .

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

اين جماعت ايشانندمومنان به تحقيق ايشان را است مرتبه هانزديك پروردگار ايشان و آمرزش و روزى نيك (٤) .

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَارِهُونَ ﴿٥﴾

چنانكه بيرون آورد ترا پروردگار توازخانه تو به تدبير درست وهرآئينه گروهى ازمسلمانان ناخوشنودبودند(٢) (٥) .

يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَمَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾

خصومت ميكردند باتودرسخن راست بعدازآنكه ظاهرشد گويا رانده مى شوند بسوى مرگ وايشان درآن مى نگرند (٦) .

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللّٰهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ

و(يادكن نعمت الهى را) آن گاه كه خدايكى ازدو گروه را وعده شمامى داد كه وى شمارا باشد و دوست ميداشتيد

---

(١) يعنى متصرف درغنائم ايشانند وكسى ديگررا اختيار نيست والله اعلم .
(٢) مترجم گويد يعنى كاردر قسمت بروفق حكم خدا ست نه موافق آرزوى نفوس چنانكه بيرون آوردن تو به تدبير درست بودنزديك خدابرخلاف اراده قوم والله اعلم .

وَيُرِيدُ اللَّهُ أَن يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَٰتِهِۦ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَٰفِرِينَ ۝

که چیزی غیرازجنگ شمارابُوَد ومی خواست خدا که ثابت کندبن حق را به فرمان های خویش وبِبُرد بنیادکافران را (۷).

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَٰطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝

می خواست تاثابت کند دین حق راو برطرف کنددین باطل را اگر چه ناخوشنود باشند گناهگاران[1] (۸).

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُم بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَٰٓئِكَةِ مُرْدِفِينَ ۝

آنگاه که فریادمی کردیددرجناب پروردگار خویش پس قبول کرد دعای شماراکه من مددکنندهٔ شماام بهزار کس ازفرشتگان ازپس ایشان جماعت دیگر را آورده[2] (۹).

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِۦ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

ونساخت خدااین مدد را مگربرای مژده وتاآرام گیرد بآن دل های شما ونیست فتح مگراز نزدیك خداهرآئینه خدا غالب باحکمت است (۱۰).

إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِّنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُم مِّنَ السَّمَآءِ مَآءً لِّيُطَهِّرَكُم بِهِۦ وَيُذْهِبَ عَنكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَٰنِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۝

آنگاه که می پوشیدشمارا به خواب سبك بجهت ایمنی ازنزدیك خود وفرود می آورد برشما ازآسمان آب باران تاپاك کند شمارا بآن وبِبَرّدازشما آلودگی شیطان وتابه بندبر دلهای شما یعنی ثابت دارد

(۱) مترجم گوید درین آیات تعریض است بآن قصه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم درغزوه بدر برای غارت کردن کاروان قریش متوجه شدواین خبربکاروان رسید راه ساحل اختیار نمودند خلاص شدند ابوجهل که بمددایشان بالشکر گران از مکه بر آمده بود مقابل آنحضرت شد بعضی اصحاب میل بغارت کردن وجمعی قصد کارزار لشکر نمودند ومرضی آنحضرت جنگ با لشکر بود .

(۲) یعنی یکهزار بودند بعد ازآن سه هزار گشتند وبعد ازآن پنجهزار شدند والله اعلم.

دلهارا وتحکم کند بآن پا هارا[1] (١١) .

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا
سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ
الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾

آنگاه که وحی می فرستاد پروردگار توبسوی فرشتگان که من باشمام پس استوارسازید مسلمانان را رعب خواهم افگند دردلهای کافران پس بزنید ای مسلمانان بالای گردن ها وبزنیدازایشان هرطرف دست وپای را (١٢) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

این بسبب آن ست که ایشان خلاف کردند باخدا و رسولِ او وهرکه خلاف کندباخدا و رسولِ او پس خداسخت عقوبت است (١٣) .

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

این رابچشید وبدانید که کافران راست عذاب آتش (١٤) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا
فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ ﴿١٥﴾

ای مومنان چون بهم آئید باکافران انبوه کرده پس مگردانید بسوی ایشان پشت هارا (١٥) .

وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ
أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ
وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

وهرکه بگرداند بسوی ایشان آن روز پشت خودرا مگررجوع کنان برای جنگی یاپناه جویان بسویگروهی پس هرآئینه باز گشت بخشمی ازخدا وجای اوجهنم است وبدجای است (١٦) .

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ

پس شما نه کشته اید این جماعت را ولیکن خداکشت ایشان را وتو(یامحمد)

---

(١) مترجم گوید درین آیات تعریض است بآن قصه که روز بدر مسلمانان تشنه بودند ومحدث بودند آب نداشتند وازین جهت وسوسه شیطان به خاطر ایشان راه می یافت خدای تعالی باران فرستاد وخواب سبك را برچشم ایشان مسلط کرد تااضطراب دلِ ایشان برطرف شد .

وَلٰكِنَّ اللّٰهَ رَمٰى وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِيْنَ مِنْهُ بَلَاۗءً حَسَنًا اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿١٧﴾

نیانفگندی[1] وقتیکه افگندی ولیکن خداافگند تاعطاکند مسلمانان را ازنزدیك خویش عطای نیکو هرآئینه خدا شنواداناست[2] (۱۷) .

ذٰلِكُمْ وَاَنَّ اللّٰهَ مُوْهِنُ كَيْدِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿١٨﴾

حال این ست وبدانید که خداسست کننده است حیله کافران را (۱۸) .

اِنْ تَسْتَفْتِحُوْا فَقَدْ جَاۗءَكُمُ الْفَتْحُ وَاِنْ تَنْتَهُوْا فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَاِنْ تَعُوْدُوْا نَعُدْ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْـًٔا وَّلَوْ كَثُرَتْ وَاَنَّ اللّٰهَ مَعَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١٩﴾

ای کافران ا گر طلب فتح می کردید پس آمدبه شمافتح وا گربازایستید پس آن بهتراست شمارا وا گر باز گردید(یعنی بنافرمانی) باز گردیم[3] ودفع نکنندازشما جماعت شما هیچ چیزا گر چه بسیارباشد . وبدانید که خدابامسلمانان است[4] (۱۹)

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْۤا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَاَنْتُمْ تَسْمَعُوْنَ ﴿٢٠﴾

ای مسلمانان فرمانبرداری کنید خدا ورسول اورا و روی مگردانید از وی وحال آنکه شمامی شنوید (۲۰) .

وَلَا تَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ قَالُوْا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُوْنَ ﴿٢١﴾

ومشوید مانند کسانیکه گفتند شنیدیم وایشان نمی شنوند[5] (۲۱) .

---

(۱) یعنی مشتِ خاك را .

(۲) مترجم گوید تعریض است بآن قصه که آن حضرت صلی الله علیه وسلم روز بدریك مشت سنگ ریزه بسوی کفارانداخت پس هیچکس ازایشان نه بود که چیزی ازآن به چشمش داخل نشد و استقلال تازه به خاطر مسلمانان ظاهر شد و این تائید غیبی بود .

(۳) یعنی بجزا دادن .

(٤) مترجم گوید تعریض است بآن قصه که ابو جهل روز غزوه بدر دعا کرد که بار خدایا هر که ازمیان این هردو گروه قاطع رحم است ودین باطل پیش گرفته است او را هلاك کن وبه حقیقت متصف باین صفات ابو جهل و قوم اوبودند .

(۵) یعنی مانندِ اهل کتاب که تورات خواندندوبه زبان معترف شدند وبرآن عمل نکردند.

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾

هر آئينه بدترين جنبندگان نزديك خدا كرانندگنگانند آنانكه درنمی يابند (٢٢) .

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَّأَسْمَعَهُمْ ۖ وَلَوْ أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوا وَّهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

و اگردانستی خدا درايشان نيكوئی البته شنواندی ايشان را[1] و اگر شنوانيدی ايشان را حتماً روی ميگردانيدند اعراض كنان (٢٣) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾

ای مسلمانان قبول كنيد خواندنِ خدا و رسول را چون بخواند شمارا برای آنكه زنده سازد شمارا وبدانيد كه خدا حائل می شود درميان انسان ودل او[2] وبدانيد كه بسوی اوبرانگيخته خواهيد شد (٢٤) .

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَّا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنكُمْ خَاصَّةً ۖ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

وبه پرهيزيد ازفتنه كه نه رسد بآنانكه ستم كردندازشما به تخصيص[3] وبدانيد كه هرآئينه خدا سخت عقوبت كننده است[4] (٢٥) .

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنتُمْ قَلِيلٌ مُّسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَن يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُم بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

ويادكنيد (ای مهاجران نعمت الهی را) آن وقت كه شما اندك بوديد ناتوان شمرده درزمين يعني درمكه می ترسيديد ازآنكه بربايند شمارا مردمان پس جای دادشمارا يعنی در مدينه وقُوّت داد شمارابه نصرت خود و روزی داد شمارا ازچيزهای پاكيزه تاشود كه سپاسداری كنيد (٢٦) .

---

(١) يعنی ليكن ندانست .

(٢) يعنی عزيمت اونسخ می كند .

(٣) يعنی بلكه عام بودشامت او والله اعلم .

(٤) وآن فتنه ظهور عقوبت بدعت است ياترك نهی منكر والله اعلم .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

ای مسلمانان خیانت مکنید باخداورسول وخیانت مکنید امانت های یك دیگررا درحالیکه شما میدانید (یعنی مفاسدآنرا) (٢٧) .

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

وبدانید که مال های شما و فرزندان شما آزمانش است وآنکه خدا نزدیك اوست مزدبزرگ (٢٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

ای مسلمانان اگربترسیدازخدا پیداکندبرای شما فتحی را ودر گذارد ازشماگناهان شمارا وبیامرزدشمارا وخدا صاحب فضل بزرگ است (٢٩) .

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ ﴿٣٠﴾

و (یادکن نعمت الهی)آنگاه که تدبیربد کردند درحق توکافران تاحبس کنند ترا یا بکشند ترا یا جلاوطن کنند ترا وایشان تدبیرَبد می کردند وخدا تدبیر می کردیعنی بایشان وخدابهترین تدبیر کنندگانست[1] (٣٠) .

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَٰذَا إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

وچون خوانده شودبرین جماعت آیات ما گویند بتحقیق شنیدیم اگرخواهیم بگوئیم ماننداین نیست این مگرافسانهٔ پیشینیان (٣١) .

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَٰذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٢﴾

وآنگاه که گفتند بارخدایا اگر هست این قرآن راست ازنزدیك تو پس ببار برما سنگ را ازآسمان یابیاربرما عذاب دردناك را (٣٢) .

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ ۚ وَمَا كَانَ اللَّهُ

ونیست خداکه عذاب کندایشان را وتو میان ایشان باشی وهرگز نیست

---

(١) تعریض است بآن قصه که کفاردرمکه جمع شده این رای می زدند .

مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

خداعذاب كنندهٔ ايشان وايشان استغفار مى كنند[1] (٣٣) .

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

وچيست مرايشان را كه عذاب نكندايشان را خدا حال آنكه ايشان باز ميدارند يعنى مردمان را ازمسجدالحرام ونيستند سزاوار آنجا، نيستند سزاواردرآنجا مگرمتقيان وليكن بيشترين ايشان نمى دانند (٣٤) .

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً
وَتَصْدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

ونيست[2] نمازايشان نزديك خانه كعبه بجزصفير كردن و دستك زدن پس بچشيداى كافران عذاب را بسبب كافرشدن خود (٣٥) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ
يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

هرآئينه كافران خرج مى كنند اموال خودرا تا بازدارند مردمان راازراهِ خدا پس زودباشد كه خرج كنند آنرابازباشد آن خرج كردن پشيمانى برايشان بازمغلوب شوند وكافران بسوى دوزخ رانده شوند (٣٦) .

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَ بَعْضَهُ
عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

تاجدا سازد خداى تعالى ناپاك را ازپاك وبنهد ناپاك را بعض آن رابربعض پس توده سازد آنهمه را يكجا پس درآردش دردوزخ اين جماعت ايشانند زيان كاران[3] (٣٧) .

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ

بگو كافران را اگر بازايستند آمرزيده

---

(١) يعنى سنت خدا آنست كه تاپيغامبر درميان قوم باشد عذاب عام نمى كند وهمچنين تاآنكه ايشان استغفار كنند عذاب نمى آيد .

(٢) يعنى بعد هجرت حضرت سيدالبشر ازميان ايشان .

(٣) يعنى دراصل استحقاق عذاب دارند ليكن بودن پيغامبر درميان ايشان مانع بودرالحال مانع برخاست .

وَإِن يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

شودایشان را آنچه‌گذشت و اگرعود کنند پس هرآئینه‌گذشته است روش پیشینیان[1] . (۳۸)

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ ۚ فَإِنِ انتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣٩﴾

وکارزار کنید ای مسلمانان بایشان تاآنکه نه باشد هیچ فتنه (یعنی غلبه کفر) و باشد دین همه برای خدا پس اگر بازایستند ازشرك (یعنی مسلمان شوند) هرآئینه خدا بآنچه میکنند بیناست (۳۹) .

وَإِن تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ ۚ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٤٠﴾

واگر رویگردانند[2] پس بدانید که خدا مددگار شما است نیك مددگار است وی و نیك یاری دهنده است (٤۰) .

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُم مِّن شَيْءٍ فَأَنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ إِن كُنتُمْ آمَنتُم بِاللَّهِ وَمَا أَنزَلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ ۗ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤١﴾

وبدانید که آنچه غنیمت یافتید ازکافران ازهرجنس پس پنجم حصه اش خداراست و پیغامبررا وخویشاوندان را[3] ویتیمان ودرویشان ومسافران را اگر ایمان آورده اید بخدا وبآنچه فروفرستادیم بربنده خویش روزی که جداشدحق از باطل روزیکه بهم آمدند دو گروه[4] وخدابرهمه چیز تواناست[5] . (٤۱)

(۱) مترجم‌گوید واین تصویر است حال کسی را که می خواهد جزو کل چیزی را باطل سازد ودفع کند .

(۲) یعنی ازاسلام .

(۳) یعنی خویشاوندان پیغامبر راکه بنی هاشم وبنی مطلب اند .

(٤) یعنی ایمان آوردند بآنکه بروزبدرنصرت نازل فرمود .

(٥) مترجم‌گوید چهار خمس غانمان را بایدداديك خمس دربیت المال نهاده برپنج حصه قسمت بایك دیگر علی اختلاف المذاهب والله اعلم .

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنْكُمْ ۚ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ ۙ وَلَٰكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَنْ بَيِّنَةٍ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

اگر ایمان آوردید بآنچه فروفرستادیم بربنده خود آنگاه که شما بکنارهٔ نزدیك بودید وایشان بکنارهٔ دورتروکاروان پائین ترازشما (یعنی بجانب دریا) واگر بایکدیگر وعده جنگ مقررمی کردید البته اختلاف می نمودید دروعده لیکن جمع کردتابانجام رساند خداکاری را که کردنی بود تاهلاك شود کسی که هلاك شده است بعد قیام حجت و زنده ماند کسی که زنده شده بعد قیام حجت وهر آئینه خدا شنواداناست[1] (٤٢) .

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا ۖ وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ ۗ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٣﴾

آنگاه که بنمود خداایشان را به تودر خواب تواند کی و اگر بنمودی بتوایشان را بسیارالبته بزدلی میکردید و بایکدیگر نزاع می نمودید درکار ولیکن خدا سلامت داشت یعنی ازبزدلی هر آئینه وی داناست بآنچه در سینه ها ست (٤٣) .

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

وآنگاه که به نمود به شما ایشان را چون روبرو شدید درچشمهای شما اندکی وکسم نمود شمارا درچشمهای آنان تابانجام رساند خدا کاری را که کردنی بود و بسوی خدابازگردانیده شوند کارها (٤٤) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

ای مسلمانان چون روبروشوید با گروهی پس ثابت باشید و یادکنید خدارا بسیار

(١) مرادازهلاك اصرار برکفر است وازحیات مسلمان شدن واین که ایمان آورده اید بآنچه فروفرستادیم بربنده خود .

بود که شما رستگار شوید (٤٥) .

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ
رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

وفرمانبرداری کنید خدا ورسوله اورا وبایکدیگر نزاع مکنید که درین صورت بزدل شوید وبرود دولت (وقوت) شما وشکیبائی کنید هرآئینه خدا باشکیبایان است (٤٦) .

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ
النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾

ومباشید مانندکسانیکه بیرون آمدنداز خانه های خود ازروی سرکشی وخودنمائی بمردمان وبازمیدارند ازراه خدا وخدابآنچه می کننددربر گیرنده است[1] (٤٧) .

وَإِذْ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ
الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ
نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكُمْ إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ
إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

وآنگاه که شیطان بیاراست برای این کافران کردار های ایشان را وگفت هیچ کس ازمردمان غلبه کننده نیست برشما امروز وهرآئینه من مدد کننده ام شمارا پس چون روبرو شدند هردوگروه باز گشت شیطان برپاشنهای خودوگفت هرآئینه من بی تعلقم ازشما هرآئینه من می بینم آنچه شما نه می بینید هرآئینه من می ترسم از خدا وخداسخت عقوبت است (٤٨) .

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ
هَٰؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ
حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

آنگاه که می گفتند منافقان وآنانکه در دلهای ایشان بیماریست فریفته کرده است این مسلمانان را دین ایشان وهرکه توکل کند برخدا هرآئینه خدا غالب درست کاراست (٤٩) .

---

(١) درین حالِ ابوجهل و تابعانِ اوست .

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ
وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٥٠﴾

و(تعجب میکردی) اگرمی دیدی (ای بیننـده) چـون فـرشتگـان قبـض ارواح کافران می کنند میزنند بررویهای ایشان وبرپشتهای ایشان (ومی گویند) بچشید عذاب سوزان را (٥٠) .

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ
بِظَلَّامٍ لِلْعَبِيدِ ﴿٥١﴾

این به سبب آن کردار که پیش فرستاده است دستهای شما و بسبب آنست که خدا ظلم کننده نیست بربندگان (٥١) .

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٥٢﴾

مانند عادت قوم فرعون وآنانکه پیش ازایشان بودند کافرشدند بآیاتِ خدا پس گرفتار کرد خداایشان را بگناهان ایشان هرآئینه خداتوانا سخت عقوبت است . (٥٢)

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ
يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٣﴾

این بسبب آنست که خدا هرگز نیست تغییردهنده هیچ نعمتی که انعام کرده باشد آنرابرقومی تاآنکه ایشان بدل کنند حالی را که درذات ایشانست[1] وبسبب آنست که خدا شنوادانا است (٥٣) .

كَدَأْبِ آلِ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِ
رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلٌّ
كَانُوا ظَالِمِينَ ﴿٥٤﴾

مانند حال کسان فرعون وآنانکه پیش ازایشـان بـودنـد دروغ شمـردنـد آیـاتِ پروردگار خویش را پس هلاك ساختیم ایشان را بگناهان ایشان و غرق ساختیم کسان فرعون را وهریك ستمگاربودند . (٥٤)

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

هرآئینه بدترین جنبندگان نزدیك خدا آنانند که کافرشدند پس ایمان نمی

---

(١) یعنی کفران نعمت رابه شکرومعصیت را به طاعت .

آرند (۵۵) .

ٱلَّذِينَ عَٰهَدتَّ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِى كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

آنانکه عهدبسته ای بایشان بازمی شکنند عهد خودرا درهرمرتبه وایشان پرهیزنمی کنند[1] (۵٦) .

فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِى ٱلْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِم مَّنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٥٧﴾

پس اگر بیابی ایشان را درجنگ متفرق سازبه سبب کشتن ایشان آنان را که پس پشت ایشان باشند بُوَد که پندپذیر شوند (۵۷) .

وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِن قَوْمٍ خِيَانَةً فَٱنۢبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَآءٍ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُحِبُّ ٱلْخَآئِنِينَ ﴿٥٨﴾

وا گر بترسی ازگروهی خیانت را پس باز گردان بسوی ایشان عهد ایشانرا بنوعی که همه برابر شوند[2] هرآئینه خدادوست نمیدارد خیانت کنندگان را (۵۸) .

وَلَا يَحْسَبَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ سَبَقُوٓا۟ ۚ إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿٥٩﴾

وباید که نه پندارند کافران که ایشان پیش دستی کرده اند هر آئینه ایشان عاجز نتوانند ساخت (۵۹) .

وَأَعِدُّوا۟ لَهُم مَّا ٱسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ ٱلْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِۦ عَدُوَّ ٱللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَءَاخَرِينَ مِن دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ ٱللَّهُ يَعْلَمُهُمْ ۚ وَمَا تُنفِقُوا۟ مِن شَىْءٍ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

ومهیاسازید ای مسلمانان برای ایشان آنچه توانید ازتوانائی[3] وازآماده داشتن اسپان بترسانیدبآن دشمن خدارا ودشمن خویش را وقومی دیگررا نیزبجزایشان شمانمی دانیدایشان را خدا میداند ایشان را[4] وآنچه خرج کنید ازهرچه باشد

---

(۱) مترجم‌گوید تعریض است بقبائل یهود که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بایشان صلح کرده بودند وایشان وقت بعد وقت غدرمی نمودند والله اعلم .

(۲) یعنی ملامت نقض عهد برشمالازم نیاید والله اعلم .

(۳) یعنی استعمال آلات جنگ مثل تیرانداختن .

(٤) یعني اهل نفاق را والله اعلم .

دررواهِ خدا تمام داده شود به شما[1] وشما ستم کرده نشوید (٦٠) .

وَإِن جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦١

و اگرمیل کنند بصلح توهم میل کن بسوی آن[2] وتوکل کن بر خداهرآئینه وی شنواداناست (٦١) .

وَإِن يُرِيدُوا أَن يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ ٦٢

و اگر خواهند که فریب دهندترا پس کفایت کننده است ترا خداهونست آنکه قوت دادترا بیاری دادن خود و به مسلمانان (٦٢) .

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَّا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ٦٣

وهونست آنکه الفت دادمیان دلهای ایشان اگر خرج می کردی آنچه درزمین است همه یك جا الفت نمی دادی میان دل های ایشان ولیکن خدا الفت افگند میان ایشان هرآئینه وی غالب باحکمت است (٦٣) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ٦٤

ای پیغامبر کفایت کننده است ترا خدا و کفایت کنندهٔ آنان راکه پیروی توکرده اند از مسلمانان (٦٤) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِن يَكُن مِّنكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِن يَكُن مِّنكُم مِّائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ٦٥

ای پیغامبر رغبت دِه مسلمانسان را برجنگ اگر باشند ازشما بیست کس صبر کننده غالب شوند بردوصدکس و اگر باشند ازشما صدکس غالب شوند برهزار کس ازکافران بسبب آنکه ایشان گروهی هستند که نمی فهمند[3] (٦٥) .

---

(١) یعنی ثواب او والله اعلم .

(٢) مترجم‌گوید این امر برای اباحت است والله اعلم .

(٣) مترجم‌گوید چون این آیت نازل شد واجب‌گشت ثبات با ده چندان ازکفار بعد=

اَلْـٰٔنَ خَفَّفَ اللّٰهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ اَنَّ فِيْكُمْ ضَعْفًا ۚ فَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ مِّائَةٌ صَابِرَةٌ يَّغْلِبُوْا مِائَتَيْنِ ۚ وَاِنْ يَّكُنْ مِّنْكُمْ اَلْفٌ يَّغْلِبُوْا اَلْفَيْنِ بِاِذْنِ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿٦٦﴾

اکنون سبك ساخت خدااز سر شما ودانست که درمیان شما ضعفی هست پس اگر باشند ازشما صدکس شکیباغالب آیند بردوصدکس واگر باشند ازشما هزارکس غالب آیند بردوهزار کس به فرمان خدا وخدا باصابران است (٦٦) .

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَّكُوْنَ لَهٗۤ اَسْرٰى حَتّٰى يُثْخِنَ فِى الْاَرْضِ ؕ تُرِيْدُوْنَ عَرَضَ الدُّنْيَا ۖ وَاللّٰهُ يُرِيْدُ الْاٰخِرَةَ ؕ وَاللّٰهُ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ ﴿٦٧﴾

سزاوار نه بود پیغامبری را که بدست وی اسیران باشند تاآنکه قتل بسیار بوجود آرد درزمین می خواهید مال دنیارا وخدامی خواهد مصلحت آخرت را وخدا غالب باحکمت است[1] (٦٧) .

لَوْلَا كِتٰبٌ مِّنَ اللّٰهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيْمَاۤ اَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿٦٨﴾

اگر نبودی حکم از خداپیشی گرفته[2] البته میرسید به شمادرآنچه گرفتید عذاب بزرگ (٦٨) .

فَكُلُوْا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلٰلًا طَيِّبًا ۖ وَّاتَّقُوا اللّٰهَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٦٩﴾

پس بخورید ازآنچه غنیمت گرفتید حلال پاکیزه وبترسیدازخدا هرآئینه خداآمرزندهٔ مهربان است(شمارا) (٦٩) .

يٰۤاَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّمَنْ فِيْۤ اَيْدِيْكُمْ مِّنَ الْاَسْرٰۤى ۙ اِنْ يَّعْلَمِ اللّٰهُ فِيْ قُلُوْبِكُمْ خَيْرًا يُّؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّاۤ اُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ؕ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧٠﴾

ای پیغامبر بگو آنان را که دردستهای شماانـد ازاسیران اگرداند خدا دردل شمانیکی البته بدهد شمارا بهترازآنچه گرفته شد از شما وبیامرزد شمارا وخدا

= ازان منسوخ شدبوجوب ثبات درمقابله دوچند والله اعلم .

(١) مترجم گوید صحابه ازاسیران بدرفدا گرفتند باجتهاد خویش ومرضی نزدیك خدای تعالی قتل اینجماعت بود لیکن چون بنص صریح ممنوع نشده بود عفو فرمود این آیت نازل شد .

(٢) یعنی حکم غیر منصوص ومُقدَّر درلوح محفوظ والله اعلم .

امرزندهٔ مهربان است[١] (٧٠) .

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ
مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٧١﴾

واگر خواهند خیانت باتو پس هر آئینه خیانت کرده بودند باخدا پیش ازین پس قدرت داد ترا برایشان وخداداناباحکمت است (٧١) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ
بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّن وَلَايَتِهِم
مِّن شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ
النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٧٢﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند وجهادنمودند بمالهای خود و جانهای خود در راه خدا وآنانکه جای دادند ونصرت کردند این جماعت بعض ایشان دوستان بعض اند[٢] وآنانکه ایمان آوردند وهجرت نه کرده اند نیست شمارا ازکارسازی ایشان هیچ چیز تاآنکه هجرت کنند واگر مددطلب کنند از شما درکاردین پس لازم است برشما یاری کردن مگربرجماعتی که میان شما ومیان ایشان عهد باشد وخدا بآنچه می کنید بیناست (٧٢) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِي
الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٧٣﴾

وآنانکه کافرشدند بعض ایشان دوستان بعض اند اگر نه کنید ای مسلمانان این کاررا[٣] باشد فتنه درزمین وفساد بزرگ (٧٣) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ آوَوا وَّنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَّهُم

وآنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند وجهاد نمودند در راهِ خدا وآنانکه جای دادند و نصرت کردند این جماعت ایشانند

---

(١) تعریض است بعباس بن عبدالمطلب .

(٢) یعنی مهاجر وانصار بایکدیگرباید که نصرت دهند ومواخات کنند .

(٣) یعنی دوستی را بایکدیگر .

مَّغۡفِرَةٌ وَرِزۡقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

مومنان به حقیقت ایشان راست آمرزش و روزی نیك (٧٤) .

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنۢ بَعۡدُ وَهَاجَرُوا وَجَٰهَدُوا مَعَكُمۡ فَأُولَٰٓئِكَ مِنكُمۡ وَأُولُوا الۡأَرۡحَامِ بَعۡضُهُمۡ أَوۡلَىٰ بِبَعۡضٍ فِي كِتَٰبِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيۡءٍ عَلِيمُۢ ﴿٧٥﴾

وآنانکه ایمان آوردند پس ازین وهجرت نمودند وجهادکردند همراه شمااین گروه نیزازشماست وخویشاوندان بعض ایشان نزدیك تراند به بعضی درحکم خدا[1] هرآئینه خدا بهمه چیز داناست (٧٥) .

سُورَةُ التَّوۡبَةِ

سوره توبه مدنی است وآن یك صدوبیست وله آیت وشانزده رکوع است

بَرَآءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى الَّذِينَ عَٰهَدتُّم مِّنَ الۡمُشۡرِكِينَ ﴿١﴾

قطع معامله است ازجانب خدا و رسول او از آنانکه عهد بسته بودید بایشان از مشرکان[2] (١) .

فَسِيحُوا فِي الۡأَرۡضِ أَرۡبَعَةَ أَشۡهُرٍ وَاعۡلَمُوٓا أَنَّكُمۡ غَيۡرُ مُعۡجِزِي اللَّهِ وَأَنَّ اللَّهَ مُخۡزِي الۡكَٰفِرِينَ ﴿٢﴾

پس سیرکنیدای مشرکان درزمین چهار ماه وبدانید که شما عاجز کنندهٔ خدا نه باشید وبدانید آنکه خدارسواکنندهٔ کافران است (٢) .

وَأَذَٰنٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِۦٓ إِلَى النَّاسِ يَوۡمَ الۡحَجِّ الۡأَكۡبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيٓءٌ مِّنَ الۡمُشۡرِكِينَ وَرَسُولُهُۥ فَإِن تُبۡتُمۡ فَهُوَ خَيۡرٌ

وخبر رسانید نست ازجانب خدا و رسول او بسوی مردمان روزحج بزرگ که خدا بیزاراست از مشرکان ورسول اونیز

---

(١) یعنی صله وتوارث میان اهل قرابت که اصحاب فروض وعصبات اند لازم است والله اعلم .

(٢) مترجم گویدسال نهم حضرت پیغامبرصلی الله علیه وسلم علی مرتضیٰ را در موسم حج فرستاد تاعهود مشرکان را براندازد الاچهار ماه ایشان را فرصت داد تادر امر خود تأمل کنند مگردوفرقه بنی ضمره و بنو کنانه که خیانت درعهد نکرده بودند پس خدای تعالی عهد ایشانرا تامیعاد آن مقرر داشت وتا ندا کند که بعد ازین هیچ مشرك بحج نیاید وهیچ برهنه طواف کعبه نکند واوائل سوره برأة برایشان برخواند والله اعلم .

لَّكُمْ وَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوٓا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِى ٱللَّهِ وَبَشِّرِ
ٱلَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

بیزاراست پس اگر توبه کنید آن بهتر باشدشمارا واگر روی بگردانید پس بدانید که شما عاجز کننده خدانه اید وخبرده کافران را به عذاب درد دهنده (٣) .

إِلَّا ٱلَّذِينَ عَٰهَدتُّم مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنقُصُوكُمْ
شَيْـًٔا وَلَمْ يُظَٰهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوٓا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ
إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

مگر آنانکه بایشان عهد بسته بودید ازمشرکان بازکمی نه کردند باشما درچیزی ومدد ندادند برشما کسی را پس بوفا رسانید بسوی ایشان عهدایشان را تامدت ایشان هرآئینه خدا دوست می دارد پرهیزگاران را(٤) .

فَإِذَا ٱنسَلَخَ ٱلْأَشْهُرُ ٱلْحُرُمُ فَٱقْتُلُوا ٱلْمُشْرِكِينَ حَيْثُ
وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَٱحْصُرُوهُمْ وَٱقْعُدُوا
لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا ٱلصَّلَوٰةَ وَ
ءَاتَوُا ٱلزَّكَوٰةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ ٱللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

پس چون آخر شوند ماه های حرام[1] بکشید مشرکان را هرجاکه بیابید وبگیریدایشان را وبند کنید ایشان را وبنشنید برای ایشان بهرکمینگاه پس اگر توبه کنند وبرپادارند نمازرا وبدهند زکوٰة را پس بگذارید راهِ ایشان را هرآئینه خدا آمرزنده مهربان است (٥) .

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ٱسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ
كَلَٰمَ ٱللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَّا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

واگر کسی ازمشرکان طلب امان کند ازتوامان بده اورا تابشنود قرآن بازبرسان اورا بجای ایمنی وی واین بسبب آنست که ایشان گروهی هستند که نمیدانند[2] . (٦)

---

(١) یعنی آن چهارماه که ایشان را فرصت داده بودند .

(٢) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم باکفار قریش صلح کرده بودند وایشان درمقام عذرآمده برکشتن حلفای آنحضرت اعانت نمودند واین صورت سبب فتح مکه شد خدای تعالی برای ترغیب برغزوهٔ فتح آیات فرستاد .

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِندَ اللَّهِ وَعِندَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدتُّمْ عِندَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

چگو نه بود مشركان را عهدنزديك خدا ونزديك رسول او إلا آنانكه عهد بسته بوديد بايشان نزديك مسجد حرام[1] پس مادام كه برعهد ثابت باشند براى شما، نيز ثابت باشيد شمابراى ايشان هرآئينه خدا دوست ميدارد پرهيز گاران را (٧) .

كَيْفَ وَإِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُم بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾

چگونه بُودمشركان را عهد و ا گر غالب آيند برشما نگاه ندارند درباب شماحق خويشى را و نه عهد را رضامند مى سازند شمارا بدهنهاى خويش وقبول نمى كنددلهاى ايشان و بيشترين ايشان فاسقانند (٨) .

اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَن سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

خريد كردند بآيت هاى خدابهاى اندك[2] پس بازداشتند مردمان را ازراه خدا هرآئينه بدكارى ست كه ايشان مى كردند (٩) .

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

نگاه نمى دارند درباره هيچ مسلمانى حق خويشى را و نه عهدرا وآن جماعت ايشانند از حددر گذشتگان (١٠) .

فَإِن تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

پس ا گر توبه كنند وبرپادارندنمازرا وبدهند زكوٰة را پس ايشان برادران شمااند دردين وواضح مى سازيم آيات را براى گروهى كه مى دانند (١١) .

وَإِن نَّكَثُوا أَيْمَانَهُم مِّن بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ

و ا گر بشكنند سوگندان خويش را پس ازعهد بستن خويش وطعنه زنند دردين شما پس كارزار كنيد باپيشوايان كفر

---

(١) يعنى قريش كه درحديبيه بايشان صلح واقع شده بود .

(٢) يعنى تابع شهوات نفس شدند ايمانراترك كردند .

إِنَّهُمْ لَآ أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنتَهُونَ ⑫

هرآئینه سوگند نیست ایشان را، بُوَد که ایشان بازمانند (١٢) .

أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَّكَثُوٓا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا
بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُم بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
أَتَخْشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَوْهُ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ⑬

آیاجنگ نمی کنید با گروهی که شکستند سوگندان خویش را وقصد کردند جلاوطن ساختن پیغامبررا وایشان ابتداکردند نقض عهد باشما اول مرتبه آیامی ترسید ازایشان پس خدا سزاوار تراست بآنکه بتر سید از وی اگر مسلمانید (١٣) .

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ
وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ⑭

جنگ کنید بایشان تاعذاب کند ایشان را خدابدستهای شما ورسواسازدایشان را وفتح دهدشمارا برایشان و شفابخشد سینه های‌گروه مسلمان را (١٤) .

وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑮

ودورکند اندوه دلهای ایشان را وبرحمت باز گردد برهرکه خواهد وخدا دانای استوار کار است (١٥) .

أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَٰهَدُوا مِنكُمْ
وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِن دُونِ اللَّهِ وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ⑯

آیاگمان کردید که‌گذاشته شوید[1] وهنوز متمیز نه ساخته است خدا آنان را که جهاد کرده اند از شماونه گرفته اند بجزخدا وبجزپیغامبر او وبجز مومنان هیچ دوست پنهانی وخدا داناست بآنچه می کنید (١٦) .

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَن يَعْمُرُوا مَسَٰجِدَ اللَّهِ شَٰهِدِينَ عَلَىٰٓ
أَنفُسِهِم بِالْكُفْرِ أُولَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ وَفِي النَّارِ هُمْ
خَٰلِدُونَ ⑰

روانباشد مشرکان را که آباد سازند مسجد های خدارا اعتراف کرده برخود به کفر آن جماعت باطل شد عمل های ایشان ودرآتش همیشه باشند

---

(١) یعنی تکلیف جهاد نشود .

کانند[۱] (۱۷) .

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسٰجِدَ اللّٰهِ مَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَاَقَامَ الصَّلٰوةَ وَاٰتَى الزَّكٰوةَ وَلَمْ يَخْشَ اِلَّا اللّٰهَ فَعَسٰٓى اُولٰٓئِكَ اَنْ يَّكُوْنُوْا مِنَ الْمُهْتَدِيْنَ ﴿۱۸﴾

جزاین نیست که عمارت می کند مسجد های خدارا کسیکه ایمان آورده است بخدا وبروزآخر وبرپاداشته است نمازرا وداده است زکٰوة ونه ترسیده است مگرازخدا پس توقع است که این جماعت ازراه یافتگان باشند (۱۸) .

اَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاۤجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ اٰمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَجٰهَدَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۗ لَا يَسْتَوٗنَ عِنْدَ اللّٰهِ ۗ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿۱۹﴾

آیاکردید آب نوشانیدن حاجیان را وآباد ساختن مسجد حرام را مانند عمل کسی که ایمان آورده است بخدا و روز آخر وجهاد کرده است درراه خدا برابرنیستند نزدِ خدا وخدا راه نمی نمایدگروه ستمگاران را (۱۹) .

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَهَاجَرُوْا وَجٰهَدُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ ۙ اَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللّٰهِ ۗ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَاۤئِزُوْنَ ﴿۲۰﴾

وآنانکه ایمان آوردند وهجرت کردند وجهادنمودند در راه خدا باموال خویش وجان های خویش بزرگ تراند درمرتبه نزدِ خدا واین جماعت ایشانند مطلب یابان (۲۰) .

يُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِّنْهُ وَرِضْوَانٍ وَّجَنّٰتٍ لَّهُمْ فِيْهَا نَعِيْمٌ مُّقِيْمٌ ۙ ﴿۲۱﴾

مژده دهدایشان را پروردگار ایشان برحمت ازنزدیك خودوبخوشنودی وببوستانها که ایشان را درآنجانعمت دائم بُوَد (۲۱) .

خٰلِدِيْنَ فِيْهَآ اَبَدًا ۗ اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿۲۲﴾

باشندگان آنجاهمیشه هرآئینه خدا نزدیك اوست مزد بزرگ (۲۲) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْٓا اٰبَاۤءَكُمْ وَاِخْوَانَكُمْ

ای[۲] مسلمانان دوست مگیرید پدران

(۱) مترجم‌گوید تعریض است به جواب مفاخرت قریش بعمارت مسجد حرام .

(۲) مترجم‌گوید بعد غزوه فتح درترغیب بر جهاد مشرکین واهل کتاب نازل شد .

أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ ۚ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
مِنْكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾

خودرا وبرادران خودرا اگراختیار کنند کفر را برایمان وهرکه ازشمادوستی دارد بایشان آن جماعت ایشانند ستمگاران (٢٣) .

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ
كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ
بِأَمْرِهِ ۗ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٤﴾

بگواگرهستند پدران شما وپسران شما وبرادران شما و زنان شما وخویشاوندان شما وآن مالهائی که کسب کرده اید آن را وتجارتی که می ترسید از بی رواجی آن ومنزل هاکه پسندمی کنید آن را دوست تر نزدیك شما ازخدا ورسول او وازجهاد درراه او پس منتظر باشید تاآنکه بیارد خدا عقوبتِ خود را وخداراه نمی نماید گروه فاسقان را (٢٤) .

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ ۙ
وَيَوْمَ حُنَيْنٍ ۙ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ
شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ
وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿٢٥﴾

هرآئینه[1] فتح دادشمارا خدا درجاهای بسیار درروزحنین نیز چون به شگفت آورد شمارا بسیاری شما پس دفع نه کردآن بسیاری ازشما چیزی را وتنگ شدبرشما زمین باوجود فراخی آن پس بر گشتید پشت داده (٢٥) .

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ
وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا ۚ
وَذَٰلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦﴾

بازفروفرستاد خدای تعالی تسکین خود را برپیغامبر خود و برمومنان وفروفرستاد لشکر هائی که شما نه دیدیدایشان را وعقوبت کرد کافران را واین ست جزای کافران (٢٦) .

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ ۗ وَاللَّهُ

بازبرحمت بازگردد خدا بعدازین برهرکه

---

(١) مترجم گوید درغزوه حنین شکست گونه بمسلمین روداده بود بعد ازآن خدای تعالی نصرت دادوبجهت تذکیر نعمت این آیات فرستاد .

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿۲۷﴾

خواهد[۱] وخداآمرزنده مهربان است . (۲۷)

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِنَّمَا ٱلْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُواْ ٱلْمَسْجِدَ ٱلْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَٰذَا ۚ وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْلَةً فَسَوْفَ يُغْنِيكُمُ ٱللَّهُ مِن فَضْلِهِۦٓ إِن شَآءَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿۲۸﴾

ای مسلمانان جزاین نیست که مشرکان پلیداند پس بایدکه نزدیك نشوند به مسجد حرام بعد ازین سال شان واگر می ترسید تنگدستی را[۲] پس توانگر خواهد ساخت شمارا خدا ازفضل خود اگر خواهد هرآئینه خدا دانای درست کارست[۳] (۲۸) .

قَٰتِلُواْ ٱلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِٱللَّهِ وَلَا بِٱلْيَوْمِ ٱلْءَاخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ ٱلْحَقِّ مِنَ ٱلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْكِتَٰبَ حَتَّىٰ يُعْطُواْ ٱلْجِزْيَةَ عَن يَدٍ وَهُمْ صَٰغِرُونَ ﴿۲۹﴾

جنگ کنید باآنانکه ایمان نمی آرند بخدا ونه به روزآخر وحرام نمی شمردند آنچه حرام کرده است خدا وپیغامبراو واختیار نمی کنند دین راست را ازاهل کتاب تاآنکه بدهندجزیه را ازدست خود خوارشدگان (۲۹) .

وَقَالَتِ ٱلْيَهُودُ عُزَيْرٌ ٱبْنُ ٱللَّهِ وَقَالَتِ ٱلنَّصَٰرَى ٱلْمَسِيحُ ٱبْنُ ٱللَّهِ ۖ ذَٰلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَٰهِهِمْ ۖ يُضَٰهِـُٔونَ قَوْلَ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ مِن قَبْلُ ۚ قَٰتَلَهُمُ ٱللَّهُ ۚ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿۳۰﴾

وگفتند یهود که عزیر پسرخداست وگفتند نصاری که مسیح پسر خداست این قول ایشان ست بدهنهای شان[٤] مشابهت کرده اند باسخن قومی که کافر شدند پیش ازین[٥] لعنت کرد ایشان را خدا چگونه برگردانیده می شوند[٦] (۳۰) .

---

(۱) یعنی توفیق اسلام دهد هرکراخواهد ازکافران والله اعلم .

(۲) یعنی بسبب انقطاع سوداگران والله اعلم .

(۳) مترجم گوید خدایتعالی درباب جهاداهل کتاب وگرفتن جزیه ازایشان می فرماید.

(٤) یعنی اصلی ندارد .

(٥) یعنی مشرکان که ملائکه را دختران خدا میگویند .

(٦) یعنی ازراه صواب .

اِتَّخَذُوٓا أَحْبَارَهُمْ وَرُهْبَانَهُمْ أَرْبَابًا مِّنْ
دُونِ اللّٰهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَمَآ أُمِرُوٓا
إِلَّا لِيَعْبُدُوٓا إِلٰهًا وَّاحِدًا لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ
سُبْحٰنَهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣١﴾

گرفتند دانشمندان وزاهدان خودرا پروردگاران بجزخدا ومسیح پسر مریم را ونه فرموده شده اند مگرآنکه عبادت کنندیك خدارا نیست هیچ معبود برحق بجزوی پاکست وی ازآنکه شریك اومقررمی کنند (٣١) .

يُرِيدُونَ أَنْ يُّطْفِـُٔوا نُورَ اللّٰهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى
اللّٰهُ إِلَّآ أَنْ يُّتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكٰفِرُونَ ﴿٣٢﴾

می خواهند که فرونشانند نورخدارا بدهنهای شان[1] وقبول نکندخدا الا آنکه تمام سازد نور خود را اگرچه ناخوش شوند کافران (٣٢) .

هُوَ الَّذِيٓ أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰى وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

اوست آنکه فرستادپیغامبر خودرا به هدایت ودین راست تاغالب کندش برادیان همه اگرچه ناخوش شوند مشرکان (٣٣) .

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا إِنَّ كَثِيرًا مِّنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَنْ
سَبِيلِ اللّٰهِ وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ
وَلَا يُنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٤﴾

ای مسلمانان هرآئینه بسیاری ازدانشمندان وزاهدان اهل کتاب می خورند اموال مردمان را به باطل وبازمی دارند ازراه خدا وآنانکه ذخیره می کنند زر و نقره را وخرج نمی نمایند آن را درراهِ خدا[2] بشارت ده این جماعت را به عذاب دردناك (٣٤) .

يَّوْمَ يُحْمٰى عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوٰى بِهَا جِبَاهُهُمْ
وَجُنُوبُهُمْ وَظُهُورُهُمْ هٰذَا مَا كَنَزْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا

روزی که گرم کرده شود[3] برآن مال درآتش دوزخ پس داغ کرده شود بآن پیشانیهای ایشان را وپهلوهای ایشان را

---

(١) یعنی به شبهات تقریری کنندرابطال دین والله اعلم .

(٢) یعنی زکوٰة نمی دهند .

(٣) یعنی دمیده شود .

مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ ﴿٣٥﴾

وپشتهای ایشان را وگفته شود این ست آنچه ذخیره نهادید برای خود پس بچشید آنچه ذخیره می کردید (٣٥) .

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي
كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا
أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا
فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا
يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

هرآئینه شمار ماه ها نزدیك خدا دوازده ماه است درکتاب خدا روزی که آفرید آسمان ها و زمین رااز آن جمله چهارماه حرام است اینست دین درست پس ستم مکنید درآن چهار ماه برخویشتن[١] وجنگ کنیدبامشرکان همه ایشان چنانکه ایشان جنگ می کنندباهمه شما وبدانید که خدا بامتقیان است (٣٦) .

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ يُضَلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
يُحِلُّونَهُ عَامًا وَيُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِيُوَاطِئُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ
اللَّهُ فَيُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زُيِّنَ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

جزاین نیست که نَسِی زیادتی است درکفر گمراه‌گردانیده می شوند بآن کافران حلال می شمرند آن ماه رایك سال وحرام می شُمُرند آن را سال دیگرتاموافقت کنند با شمارآنچه حرام ساخته است خداپس حلال سازند چیزی را که حرام ساخته است خدا آراسته کرده شده است برای ایشان کردار های بدایشان وخداراه نمی نماید قوم کافران را[٢] (٣٧) .

---

(١) مترجم گوید دردین حضرت ابراهیم مقرربودکه در محرم ورجب ذیقعده وذی الحجه بایك دیگر جنگ نه کنندااهل جاهلیت این حکم را تحریف کرده‌گاهی صفررامحرم می ساختند ومحرم را صفرو علی هذاالقیاس واین را نسی می‌گفتند خدایتعالی اصل این حکم راباقی داشت باینوجه که جنگ ناحق هیچ‌گاه درست نیست و درین ماه ها حرمت آن مغلظ میشود وجنگ با کافران همه وقت درست است ونفی تحریف ایشان فرمود .

(٢) یعنی بقتال ناحق .

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ اثَّاقَلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرَضِيتُمْ بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٨﴾

ای مسلمانان چیست شمارا که چون به شما گفته می شود بیرون آئید درراه خدا گران شده میل می کنید بسوی زمین آیارضامند شدید به زندگانی دنیا عوض آخرت پس نیست متاع زندگانی دنیا دربرابرآخرت مگراندکی[1] (٣٨) .

إِلَّا تَنْفِرُوا يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا وَيَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ شَيْئًا وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

اگر بیرون نیائید عذاب کند شمارا عذابی درد دهنده وبدل شماگیردقومی را بجز شما وهیچ زیان نه رسانید خدارا وخدا برهمه چیز تواناست (٣٩) .

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

اگر نصرت ندهید پیغامبرراچه باك هر آئینه نصرت داده است اوراخدای تعالی آنگاه که بیرون کردندش کافران دوم دوکس آنگاه که این دوکس درغاربودند آنگاه که می‌گفت یارخودرا[2] اندوه مخور هرآئینه خداباماست پس فروفرستادخدا تسکین خودرا برپیغامبر وقوت دادش به لشکر هائی که ندیدید آن را وفروترساخت سخن کافران را وسخن خدا همونست بلند وخداغالب درست کاراست (٤٠) .

(١) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم دروقت عسرت وگرمی هوامتوجه غزوه تبوك شدند و بسیاری ازصحابه موافقت کردند وازمسلمین سه کس بغیر عذر تخلف کردند وتوبه ایشان بعد پنجاه روز قبول افتادوازمنافقان کلمات نفاق سربرزد خدایتعالی درمدح اینان وذم آنان وعفوازآن سه کس آیات فرستاد .

(٢) یعنی ابوبکرصدیق را .

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

بیرون آیید سبك بار و گرانبار[1] وجهاد کنید بمالهای خویش وجانهای خویش درراه خدا این بهتر است شمارا اگرمی دانید (٤١) .

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا لَاتَّبَعُوكَ وَلَٰكِنْ بَعُدَتْ عَلَيْهِمُ الشُّقَّةُ وَسَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَوِ اسْتَطَعْنَا لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

اگربودی آنچه بآن دعوت می کنی نفع قریب الحصول وسفری آسان البته پیروی می کردندترا ولیکن دورشد برایشان مسافت راه و سوگند خواهند خوردبخدا که اگر می توانستیم بیرون می آمدیم باشما هلاك می کنند خویش را[2] وخدامی داند که ایشان دروغگویند (٤٢) .

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنْتَ لَهُمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَتَعْلَمَ الْكَاذِبِينَ ﴿٤٣﴾

عفوکندخداازتوچرا دستور اجازت دادی ایشان را تاآنوقت که بُوَد که هویدا شوند مرترا راست‌گویان وبدانی دروغگویان را (٤٣) .

لَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿٤٤﴾

اجازت نمی طلبند ازتوآنانکه ایمان آورده اند بخدا وروزآخردرتخلف ازآنکه جهادکنندباموال خویش وجانهای خویش وخداداناست بمتقیان (٤٤) .

إِنَّمَا يَسْتَأْذِنُكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَارْتَابَتْ قُلُوبُهُمْ فَهُمْ فِي رَيْبِهِمْ يَتَرَدَّدُونَ ﴿٤٥﴾

جزاین نیست که اجازت می طلبند ازتوآنانکه ایمان نمی آرند بخدا وروزآخر وشك آورده است دلهای ایشان پس ایشان درشك خود سرگردان می شوند (٤٥) .

وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَٰكِنْ كَرِهَ

و اگر خواستندی بیرون آمدن مهیامی

---

(١) یعنی درحالیکه اسباب وحشم بسیار داریدیابجز قدر ضروری بدست شما نباشد و باین توجیه آیت محکم باشد غیر منسوخ والله اعلم .

(٢) یعنی بسوگند دروغ .

اللهُ انْبِعَاثَهُمْ فَثَبَّطَهُمْ وَقِيلَ اقْعُدُوا مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٤٦﴾

کردند برای آن سفرسامان را ولیکن ناپسند داشت خدابرانگیختن ایشان را پس ازحرکت بازداشت ایشان را وگفته شدبنشینید بانشینندگان[1] (٤٦) .

لَوْ خَرَجُوا فِيكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَأَوْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

اگربرمی آمدند میان شما نمی افزودنددرحق شما مگرفسادرا والبته مرکب می تاختند میان شما فتنه جویان درحق شما[2] ومیان شما سخن شنوانندازایشان[3] وخداداناست به ستمگاران (٤٧) .

لَقَدِ ابْتَغَوُا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَلَّبُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٤٨﴾

هرآئینه طلب کرده بودند فتنه را پیش ازین وبگردانیدند برای تو مصلحت ها تاآنکه بیامد نصرت حق وغالب شدکارخدا وایشان ناخواهان بودند (٤٨) .

وَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ ائْذَنْ لِي وَلَا تَفْتِنِّي أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٤٩﴾

وازایشان کسی است که می گویداجازت ده مرا ودرفتنه میندازمرا[4] آگاه شوکه درفتنه افتاده اند وهر آئینه دوزخ دربر گیرنده است کافران را (٤٩) .

إِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ ﴿٥٠﴾

اگربرسد به تونعمتی ناخوش کند ایشان را و اگر برسد به تو مصیبتی گویند بدست آورده ایم مصلحت خود پیش ازین[5] وبرگردند شادمان شده (٥٠) .

---

(١) واین تصویراست القای عزم مختلف رادرخاطر ایشان .

(٢) یعنی سعی درفتنه میکردند .

(٣) یعنی سخن ایشان قبول میکنند .

(٤) یعنی مرادربلادروم مبرید که جمال رومیان دیده مفتون خواهم شد والله اعلم.

(٥) یعنی پنهان بااعداء موافقت کرده ایم یاازسفر تخلف نموده ایم مارا هیچ باك =

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

بگو هرگزنه رسدبما مگرآنچه نوشته است خدا برای ماواوست کارسازما وبرخدا بایدکه توکل کنند مسلمانان (۵۱) .

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ ﴿٥٢﴾

بگوانتظار نمی برید درحق ما مگریکی ازدوخصلت نیك را[1] ومانتظار می کشیم درحق شما که برساندخدابه شما عذاب را ازنزدیك خود یا بدست ما پس انتظار کشید هرآئینه مانیزباشمامنتظرانیم (۵۲) .

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٣﴾

بگوای منافقان خرج کنید بخوشی یا ناخوشی هرگزقبول کرده نخواهد شد ازشما هرآئینه شماهستید قوم فاسقان (۵۳) .

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَاتُهُمْ إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَبِرَسُولِهِ وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ كُسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا وَهُمْ كَارِهُونَ ﴿٥٤﴾

وبازنداشت ایشان را ازآن که قبول کرده شودازایشان خرج ایشان الاّآنکه ایشان کافرشدندبخدا ورسول او ونمی آیند به نماز مگرکاهلی کنان وخرج نمی کنند مگر ناخواهان (۵۴) .

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

پس به شگفت نیارد ترا مالهای ایشان ونه فرزندان ایشان جزاین نیست که می خواهد خدا که عذاب کند ایشان را بآنها درزندگانی دنیا[2] وبرآید جانهای ایشان وایشان کافرباشند (۵۵) .

وَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ

و سوگند می خورند بخداکه ایشان از

= نیست والله اعلم .

(۱) یعنی فتح یا شهادت .

(۲) یعنی مشقت جمع مال و حفظ اولاد و تأسف برآنچه فوت شود والله اعلم .

وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ ﴿٥٦﴾

جگهٔ شما‌اند ونیستند ایشان ازشما ولیکن ایشان جماعتی هستند که می ترسند (٥٦) .

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً أَوْ مَغَارَاتٍ أَوْ مُدَّخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ
وَهُمْ يَجْمَحُونَ ﴿٥٧﴾

اگر بیابند پناهی را یاغارهارا یاجای درآمدن را هرآئینه متوجه شوند بآن شتاب کنان (٥٧) .

وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا
رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْخَطُونَ ﴿٥٨﴾

وازایشان کسی هست که عیب می کندترا درقسمت صدقات پس اگر داده شودایشان را ازآن خوشنود شوند واگرداده نه شوند ازآن ناگهان ایشان خشم می‌گیرند (٥٨) .

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا
حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُؤْتِينَا اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ
إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

و اگرایشان رضامند می شدند بآنچه داده است ایشان را خدا و رسول اوومی‌گفتند بس است ما را خدا، خواهد داد مارا خدا ازفضل خود ورسول اوهرآئینه مابسوی خداتوقع دارندگانیم (بهتر بودی) . (٥٩)

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسَاكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا
وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦٠﴾

جزاین نیست که صدقه ها برای فقیران است وبی نوایان وکارکنان برجمع صدقات وآنانکه الفت داده می شود دلهای ایشان را[1] وبرای خرج کردن درآزادی برده هاوبرای وام داران وبرای خرج کردن درراه خدا[2] وبرای مسافران است حکم ثابت شده از نزدیك خدا وخدا دانای درست کاراست (٦٠) .

وَمِنْهُمُ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ

وازایشان آنانند که می دهندآزار پیغامبررا

---

(١) يعنى ضعيف الإسلام .

(٢) يعنى جهاد .

أُذُنُ خَيْرٍ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِينَ
وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ آمَنُوا مِنكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ
رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

و می‌گویند وی سبک‌گوش است(۱) بگوری سبک‌گوش نیکوست برای شما باورمی کند گفتهٔ خداراوقبول می کند مشورت مسلمانان را ورحمت است برای اهل ایمان ازشما وآنانکه ایذامی دهند پیغامبرخدارا ایشان راست عذاب درد دهنده (٦١) .

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيُرْضُوكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ
أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

سو گند می خورند بخدا برای شما تارضامندکنند شمارا وخدا و رسول او سزاوار تراند بآنکه رضامند سازند او را اگر مسلمان اند (٦٢) .

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ مَن يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ
نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

آیاندانستند که هرکه خلاف کند باخدا ورسول او پس هرآئینه اوراست آتش دوزخ جاویدان آنجا این ست رسوائی بزرگ (٦٣) .

يَحْذَرُ الْمُنَافِقُونَ أَن تُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُم
بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَهْزِئُوا إِنَّ اللَّهَ مُخْرِجٌ
مَّا تَحْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

می ترسند منافقان ازآنکه فرودآورده شودبرمسلمانان سوره ای که خبردهد ایشان را بآنچه دردل های منافقان است بگومسخره کنید هرآئینه خداپدیدآرنده است چیزی را که می ترسید (٦٤) .

وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ
أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

و اگرسوال کنی ایشان راگویند جزاین نیست که ما درهزل شروع می نمودیم وبازی می کردیم بگو آیابخدا وآیت های او وپیغامبراو تمسخرمی کردید (٦٥) .

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ إِن نَّعْفُ عَن

عذرمگوئید هرآئینه شماکافریدبعدازایمان

(۱) یعنی هرچه کسی‌گوید قبول می کند .

طَآئِفَةٍ مِّنكُمْ نُعَذِّبْ طَآئِفَةً بِأَنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٦٦﴾

خود[۱] اگردر گذریم ازسرگروهی ازشما البته عذاب کنیم گروهی را بسبب آنکه ایشانگنهگاربودند (٦٦) .

ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتُ بَعْضُهُم مِّنۢ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِٱلْمُنكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ ٱلْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا ٱللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ ٱلْمُنَٰفِقِينَ هُمُ ٱلْفَٰسِقُونَ ﴿٦٧﴾

مردمان منافق و زنان منافق بعض ایشان ازجنس بعض اند می فرمایند بکارِ ناپسندیده و منع می کنند ازکار پسندیده ومی بندنددستهای خودرا فراموش کردند خدارا پس خدافراموش ساخت ایشان راهرآئینه منافقان ایشانند فاسقان (٦٧) .

وَعَدَ ٱللَّهُ ٱلْمُنَٰفِقِينَ وَٱلْمُنَٰفِقَٰتِ وَٱلْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا هِىَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ ٱللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾

وعده داده است خدا مردان منافق را وزنان منافق را وکافران را آتش دوزخ همیشه باشندگان آنجا، دوزخ بس است ایشانرا ولعنت کردایشان را خدا وایشان راست عذاب دائم (٦٨) .

كَٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ كَانُوٓا أَشَدَّ مِنكُمْ قُوَّةً وَأَكْثَرَ أَمْوَٰلًا وَأَوْلَٰدًا فَٱسْتَمْتَعُوا بِخَلَٰقِهِمْ فَٱسْتَمْتَعْتُم بِخَلَٰقِكُمْ كَمَا ٱسْتَمْتَعَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِكُم بِخَلَٰقِهِمْ وَخُضْتُمْ كَٱلَّذِى خَاضُوٓا أُولَٰٓئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَٰلُهُمْ فِى ٱلدُّنْيَا وَٱلْءَاخِرَةِ وَأُولَٰٓئِكَ هُمُ ٱلْخَٰسِرُونَ ﴿٦٩﴾

مانند آنانکه پیش ازشما بودند زیاده تر ازشمادرقوت وبیشتر دراموال واولاد پس بهره مند شدند به نصیبهٔ خویش[۲] پس شمانیز بهره مند شدید به نصیبهٔ خویش چنانکه بهره مند شدند آنانکه پیش ازشمابودند به نصیبهٔ خویش وشروع درهزل کردید چنانکه ایشان شروع درهزل کردند آن جماعت نابودشد عمل های ایشان دردنیا وآخرت وآن جماعت ایشانند زیان کاران (٦٩) .

---

(۱) یعنی ایمان بزبان خود .

(۲) یعنی ازدنیا .

أَلَمْ يَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ ۙ وَقَوْمِ إِبْرَاهِيمَ وَأَصْحَابِ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَاتِ ۚ أَتَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ ۖ فَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ۝

آیانیامده است بایشان خبرآنانکه پیش ازایشان بودند قوم نوح وعاد وثمود وقوم ابراهیم واهل مدین واهل موتفکات آمدندبایشان پیغامبران ایشان به نشانه های روشن پس هرگز نه شدکه خدا ظلم کند برایشان ولیکن ایشان برخویشتن ظلم میکردند (۷۰) .

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

ومردان مسلمانان وزنان مسلمانان بعض ایشان دوستان بعض اند می فرمایند بکارپسندیده ومنع کنند ازکار ناپسندیده وبرپامی دارند نمازرا ومی دهند زکوٰة را وفرمانبرداری می کنند خدا ورسول اورا این جماعت رحم خواهد کرد برایشان خدا هرآئینه خداغالب درست کاراست (۷۱) .

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ۚ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝

وعده کرده است خدامردان مسلمانان وزنان مسلمانان را بوستانها که میرود زیرآن جویها همیشه باشندگان آنجا وجایهای پاکیزه دربهشت های همیشه ماندن وخوشنودی خدابزرگ تراست ازهمه این ست پیروزی بزرگ (۷۲) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ ۚ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ ۖ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

ای پیغامبر جهاد کن باکافران[1] وجهاد کن بامنافقان[2] ودرشتی کن برایشان وجای ایشان دوزخ است ووی بدجایٔ است (۷۳) .

(۱) یعنی بسیف .
(۲) یعنی بزبان .

يَحْلِفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا
بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ وَهَمُّوا بِمَا لَمْ يَنَالُوا ۚ وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ
أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ فَإِنْ يَتُوبُوا يَكُ خَيْرًا
لَهُمْ ۖ وَإِنْ يَتَوَلَّوْا يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٧٤﴾

سوگند می خورند بخداکه نه گفته اند وهرآئینه‌گفته اند سخن کفر وکافرشده اند بعداسلام خویش وقصدکردند آنچه نیافتند[۱] وانکارنکردند مگرآنکه توانگر ساخت ایشان را خدا ورسول او ازفضل خود[۲] پس اگرتوبه کنند بهتر باشد ایشان را واگربر گردندازتوبه عذاب کندایشان را خدا عذاب درد دهنده دردنیا وآخرت ونیست ایشان را درزمین هیچ کارساز ونه هیچ یاری دهنده (٧٤) .

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ آتَانَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

وازیشان کسی هست که عهد بسته است باخدا البته اگربدهد ماراازفضل خود هر آئینه صدقه دهیم والبته باشیم ازنیکوکاران (٧٥) .

فَلَمَّا آتَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

پس وقتی که بداد ایشان را ازفضل خود بخیلی کردند بآن وبرگشتند اعراض کنان (٧٦) .

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَىٰ يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا
اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

پس خدای تعالی عاقبت حال ایشان ساخت نفاق را دردلهای ایشان تا روزی که ملاقات کنند باوی بشومی آنکه خلاف کردند باخدا آنچه وعده کرده بودند باوی و بشومی آنکه دروغ‌گفتند (٧٧) .

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ
اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

آیاندانسته اند که خدا می داند سخن پنهان ایشان را و رازگفتن ایشان را وآنکه خداداننده‌ٔ غیب هاست (٧٨) .

---

(١) یعنی ایذای پیغمبر .

(٢) واین نوعی ازتحکم است والله اعلم .

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّوِّعِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي
الصَّدَقَاتِ وَالَّذِينَ لَا يَجِدُونَ إِلَّا جُهْدَهُمْ
فَيَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (٧٩)

آنانکه عیب می کنند، رغبت کنندگان را ازمسلمانان درصدقات وعیب می کنند آنان را که نمی یابند مگرمشقت خودرا[۱] پس تمسخرمی کنند بایشان تمسخر کردخدابآن تمسخر کنندگان وایشان راست عذاب درد دهنده (۷۹) .

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً
فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (٨٠)

آمرزش طلب کن برای ایشان یا آمرزش طلب مکن برای ایشان[۲] اگر آمرزش خواهی برای ایشان هفتادبار هرگز نیامرزد ایشان را خدا این بسبب آنست که ایشان کافرشدند بخداورسول او وخدا راه نمی نمایدگروه فاسقان را (۸۰) .

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ
قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ (٨١)

شادمان شدند پس ماندگان به نشستن خویش برخلاف پیغمبرخدا وناپسندکردند که جهاد کنند باموال خویش وبه جانهای خویش در راه خدا وگفتند بایکدیگربیرون مروید درگرمی بگوآتش دوزخ سخت تراست درگرمی اگردرمی یافتندی (چنین نکردندی) (۸۱) .

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ (٨٢)

پس باید که بخندنداندکی وبگریند بسیاری سزای آنچه می‌کردند[۳] (۸۲) .

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ

پس اگر بازآردترا خدای تعالی بسوی گروهی ازایشان پس دستوری طلبند

---

(۱) یعنی بمزدوری چیزی پیدامیکنند وصدقه میدهند .

(۲) یعنی هردوصورت یکسان است .

(۳) مترجم‌گوید مرادخبرست باآنکه دردنیا خواهند خندیدودرآخرت خواهندگریست .

فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا ۖ إِنَّكُمْ
رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٣﴾

ازتوبرای بیرون آمدن[1] بگسوبیرون نخواهید آمدبامن هرگز وجنگ نخواهید کرد همراه من باهیچ دشمنی هرآئینه شما رضامندشدید به نشستن اول بار پس بنشینید باپس ماندگان (٨٣) .

وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ ۖ
إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨٤﴾

و(یامحمد) نمازمگذاربرهیچ یکی ازایشان که بمیرد، هرگز ومایست بگور وی هرآئینه ایشان کافرشدند بخداورسول او ومردند وایشان فاسق بودند (٨٤) .

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ
بِهَا فِي الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

وبشگفت نیارد ترا اموال ایشان ونه فرزندان ایشان جزاین نیست که می خواهدخدا که عقوبت کند ایشان را بآن دردنیا وبیرون شود روح ایشان وایشان کافرباشند (٨٥) .

وَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَجَاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ
اسْتَأْذَنَكَ أُولُو الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقَالُوا ذَرْنَا نَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٦﴾

وچون فرودآورده شود سورتی باین مضمون که ایمان آرید بخدا وجهاد کنید همراه رسول او دستوری می طلبند ازتوخداوندان وسعت ازایشان و گویندبگذار مارا تاباشیم بانشستگان (٨٦) .

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

راضی شدند بآنکه باشند با زنانِ پس مانده ومهرنهاده شد بردلهای ایشان پس ایشان فهم نمی کنند (٨٧) .

لَٰكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ ۚ وَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ ۖ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

لیکن پیغامبر وآنانکه ایمان آوردند بااو جهاد کردند باموال خود وجان های خود واین جماعت ایشان راست نیکی ها واین جماعت ایشانند

(١) یعنی برای احرازغنائم .

رستگاران (٨٨) .

أعد الله لهم جنت تجري من تحتها الأنهر خالدين فيها ذلك الفوز العظيم ٨٩

آماده ساخته است خدابرای ایشان بوستانها میرود زیرآن جویها جاویدان آنجا این ست پیروزی بزرگ (٨٩) .

وجاء المعذرون من الأعراب ليؤذن لهم وقعد الذين كذبوا الله ورسوله سيصيب الذين كفروا منهم عذاب أليم ٩٠

وآمدند اهلِ عذر ازصحرای نشینان تادستوری داده شود ایشان راو نشستند آنانکه دروغ گفتند باخداورسول او (یعنی دراظهار اسلام) خواهد رسیدبکافران ازایشان عذاب درد دهنده (٩٠) .

ليس على الضعفاء ولا على المرضى ولا على الذين لا يجدون ما ينفقون حرج إذا نصحوا لله ورسوله ما على المحسنين من سبيل والله غفور رحيم ٩١

نیست برناتوانان ونه بر بیماران ونه بر آنانکه نه می یابند آنچه خرج کنند هیچ گناهی چون نیک خواهی کنند باخداورسول او نیست برنیکوکاران هیچ راه عتاب وخدا آمرزندهٔ مهربان است (٩١) .

ولا على الذين إذا ما أتوك لتحملهم قلت لا أجد ما أحملكم عليه تولوا وأعينهم تفيض من الدمع حزنا ألا يجدوا ما ينفقون ٩٢

ونه بر آنانکه چون بیایند پیش تو تا سواری دهی ایشان را گوئی نمی یابم آنچه سوارکنم شمارا برآن باز گردند وچشم های ایشان روان باشد باشك بجهت اندوه که نمی یابند آنچه خرج کنند (٩٢) .

إنما السبيل على الذين يستأذنونك وهم أغنياء رضوا بأن يكونوا مع الخوالف وطبع الله على قلوبهم فهم لا يعلمون ٩٣

جزاین نیست که راه عتاب برآنان ست که دستوری می طلبند ازتو وایشان توانگرانند راضی شدند بآنکه باشند بازنان پس مانده ومُهر نهاد خدا بردلهای ایشان پس ایشان نمی فهمند (٩٣) .

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ۚ قُل لَّا
تَعْتَذِرُوا لَن نُّؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ ۚ وَ
سَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عٰلِمِ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (٩٤)

عذرخواهی کنند پیش شما چون بازآئید بسوی ایشان بگوعذرخواهی مکنید باورنکنیم سخن شمارا هرآئینه آگاه ساخته است خدامارا به بعض خبرهای شما وخواهد دیدخدا ورسول او عمل شمارا (یعنی دردنیا) سپس بازگردانیده شوید بسوی عالم الغیب وآشکار پس خبردهدشمارا بآنچه میکردید (٩٤) .

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ
فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ ۖ إِنَّهُمْ رِجْسٌ ۖ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا
كَانُوا يَكْسِبُونَ (٩٥)

سوگند خواهند خورد بخدا پیش شما چون بازآئید بسوی ایشان تا رویگردانید ازایشان پس شما رویگردانید ازایشان هرآئینه ایشان پلیداند وجای ایشان دوزخ است سزای آنچه میکردند(٩٥) .

يَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ ۖ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ
لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ (٩٦)

سوگند میخورند برای شما تا رضا مند شوید ازایشان پس اگر رضامند شوید ازایشان هرآئینه خدا رضامند نشود ازگروه فاسقان (٩٦) .

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا
حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (٩٧)

صحرانشینان سخت ترانددرکفرو نفاق[1] وسزاوار تراند بآنکه ندانندا‌حکام شریعتی را که نازل کرده است خدا برپیغامبرخود وخدا دانای درست کاراست (٩٧) .

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يَتَّخِذُ مَا يُنفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُ
بِكُمُ الدَّوَائِرَ ۚ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ ۗ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ (٩٨)

وازاعراب کسی هست که تاوان می‌شمارد چیزی را که خرج می‌کند وانتظارمی کشد درحق شما مصائب را برایشان باد مصیبتِ بد وخدا شنوای داناست (٩٨) .

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَن يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ

وازاعراب کسی هست که ایمان می آرد

---

(١) یعنی به نسبت اهل شهر .

مَا يُنْفِقُ قُرُبٰتٍ عِنْدَ اللّٰهِ وَصَلَوٰتِ الرَّسُوْلِ ؕ اَلَاۤ
اِنَّهَا قُرْبَةٌ لَّهُمْ ؕ سَيُدْخِلُهُمُ اللّٰهُ فِيْ رَحْمَتِهٖ ؕ اِنَّ
اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٩٩﴾

بخدا وروزآخر ومی شمارد چیزی را که خرج می کند سبب قربت نزد خدا ووسیلهٔ دعای نیك پیغامبر آ گاه باش هر آئینه وی قربتست ایشان را داخل خواهد کرد ایشان را خدا دررحمت خود هرآئینه خداآمرزندهٔ مهربان است (۹۹) .

وَالسّٰبِقُوْنَ الْاَوَّلُوْنَ مِنَ الْمُهٰجِرِيْنَ وَالْاَنْصَارِ وَالَّذِيْنَ
اتَّبَعُوْهُمْ بِاِحْسَانٍ ۙ رَّضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَرَضُوْا عَنْهُ وَاَعَدَّ لَهُمْ
جَنّٰتٍ تَجْرِيْ تَحْتَهَا الْاَنْهٰرُ خٰلِدِيْنَ فِيْهَاۤ اَبَدًا ؕ ذٰلِكَ الْفَوْزُ
الْعَظِيْمُ ﴿١٠٠﴾

وسبقت کنندگان نخستین ازمهاجران وانصار وآنانکه پیروی ایشان کردند به نیکوکاری خوشنود شد خدا ازین جماعت وایشان خوشنود شدندازوی وآماده ساخت برای ایشان بوستانهائی که میرود زیرآن جویها جاویدان آنجاهمیشه، این ست پیروزی بزرگ (۱۰۰) .

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِّنَ الْاَعْرَابِ مُنٰفِقُوْنَ ۛؕ وَمِنْ اَهْلِ
الْمَدِيْنَةِ ؔۛ مَرَدُوْا عَلَى النِّفَاقِ ۟ لَا تَعْلَمُهُمْ ؕ نَحْنُ
نَعْلَمُهُمْ ؕ سَنُعَذِّبُهُمْ مَّرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّوْنَ اِلٰى عَذَابٍ عَظِيْمٍ ﴿١٠١﴾

ازآنانکه دوروبر شمایند ازاعراب منافقانند وبعضی ازاهل مدینه خوی نفاق دارند تونمی دانی ایشان را مامیدانیم ایشان را عذاب خواهیم دادایشانرا دوبار[(۱)] سپس بازگردانیده شوند بسوی عذاب بزرگ (۱۰۱) .

وَاٰخَرُوْنَ اعْتَرَفُوْا بِذُنُوْبِهِمْ خَلَطُوْا عَمَلًا صَالِحًا وَّاٰخَرَ سَيِّئًا ؕ
عَسَى اللّٰهُ اَنْ يَّتُوْبَ عَلَيْهِمْ ؕ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٠٢﴾

ودیگران هستند که اقرار کردند بگناهان خود آمیحته اند عمل نیك را باعمل دیگرکه بَدَست، نزدیك ست که خدا برحمت متوجه شود برایشان هرآئینه خداآمرزندهٔ مهربانست (۱۰۲) .

خُذْ مِنْ اَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيْهِمْ بِهَا وَصَلِّ

بگیرازاموال ایشان زکوة راتاپاك سازی ایشان را وبابرکت کنی ایشان را بآن

---

(۱) یعنی درمیان سلمانان ذلیل شوند ودراموال واولاد آفات بینند .

عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَوٰتَكَ سَكَنٌ لَّهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

ودعای خیر کن برای ایشان هرآئینه دعای تو سبب آرامش است ایشان را وخدا شنوای داناست (١٠٣) .

أَلَمْ يَعْلَمُوٓا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِۦ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَٰتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

آیاندانسته اند که خدا اوست که توبه قبول می‌کند ازبندگان خود ومیگیرد صدقات را وآنکه خدااوست توبه پذیرندهٔ مهربان (١٠٤) .

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُۥ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَٰلِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَٰدَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

وبگوعمل کنید پس زود خواهد دید خدا ورسول او ومومنان عمل شمارا و زود بازگردانیده خواهید شد بسوی دانندهٔ پنهان و آشکار پس خبردهد شمارا بآنچه می‌کردید (١٠٥) .

وَءَاخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ وَإِمَّا يَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

ودیگران اند موقوف داشته شده برفرمان خدا یااین ست که عذاب دهدایشان را یابرحمت متوجه شودبرایشان وخداداناى درست کاراست (١٠٦) .

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًۢا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ وَإِرْصَادًا لِّمَنْ حَارَبَ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ مِن قَبْلُ وَلَيَحْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَآ إِلَّا الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَٰذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

وازایشان آنانند که ساخته اند مسجدی برای زیان رسانیدن وبجهت کفر وبرای تفرقه افگندن میان مسلمانان وکمین گاه ساختن برای آنانکه جنگ کرده اند باخداو رسول او پیش ازین والبته سوگند خورند که نخواسته ایم مگرخصلت نیک را وخدا گواهی میدهد که ایشان دروغگویانند[1] (١٠٧) .

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا لَّمَسْجِدٌ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ

مایست آنجاهرگز ، هرآئینه مسجدی که

(١) مترجم گوید جماعتی ازمنافقان مسجدی ساخته بودند به نیت فاسد تاتفریق مسلمین باشدو کمینگاه کافران خدای تعالی بهدم آن امر فرمود والله اعلم .

أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ
يُحِبُّ الْمُطَّهِّرِينَ ۝١٠٨

بنیاد نهاده شده است برنیت تقوی ازروزاوّل بهترست که بایستی درآن، آنجامردانی اند که دوست میدارند که پاك شوند وخدا دوست میدارد پاك شوندگان را (١٠٨) .

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ
أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي
نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝١٠٩

آیا کسی که بنیاد نهاد عمارت خودرا برترس ازخدا وخوشنودی اوبهترست یاآنکه بنیاد نهاده است عمارت خودرا برکنارهٔ زمین رودخوردهٔ درحال افتادن پس افتادباصاحب خوددرآتش دوزخ وخدا راه نمی نماید گروه ستمگاران را[1] (١٠٩) .

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ
تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝١١٠

همیشه باشد عمارت ایشان که بناکرده اند[2] سبب شك دردلِ ایشان مگرآنکه پاره پاره شوددلهای ایشان وخدا دانای درست کاراست (١١٠) .

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَ
يُقْتَلُونَ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَاةِ وَالْإِنْجِيلِ
وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝١١١

هرآئینه خداخریده است ازمسلمانان جانهای ایشان ومالهای ایشان را بعوض آنکه ایشان را باشد بهشت، جنگ می‌کنند درراه خدا پس می کشند وکشته می‌شوند وعدهٔ لازمی است برخدا ثابت درتورات وانجیل وقرآن وکیست وفاکننده تر بعهدخویش از خدا پس شادمان باشید باین فروختن خود که

---

(١) عمارت ساختن بر اساس تقوی کنایت است ازاخلاص دراعمال وعمارت ساختن برکنارهٔ رودخورده کنایت ازریاوعُجب دراعمال والله اعلم .

(٢) یعنی مسجد ضرار .

معامله کردید بآن واین است پیروزی
بزرگ (١١١) .

اَلتَّائِبُونَ الْعَابِدُونَ الْحَامِدُونَ السَّائِحُونَ الرَّاكِعُونَ
السَّاجِدُونَ الْآمِرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَالنَّاهُونَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَالْحَافِظُونَ لِحُدُودِ اللّٰهِ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

ایشان توبه کنندگانند، عبادت کنندگانند،
حمد گویندگانند، سفرکنندگانند درراه
خدا، رکوع وسجده کنندگانند،
فرمایندگانند بکارپسندیده ومنع کنندگانند
ازناپسندیده و نگاه دارندگانند احکام خدا
را ومژده ده مسلمانان را (١١٢) .

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا
لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ
مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

روانبُوَد پیغامبررا و نه مسلمانان را که
طلب آمرزش کنند برای مشرکان اگر چه
خویشاوند باشند بعدازآنکه ظاهر شد
ایشان را که آنگروه اهل دوزخ اند
.(١١٣)

وَمَا كَانَ اسْتِغْفَارُ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَنْ مَوْعِدَةٍ
وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلّٰهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

ونبودآمرزش خواستن ابراهیم برای
پدرخود مگربخاطر وعده ای که کرده بود
باوی پس چون روشن شد برای ابراهیم
که وی دشمن خداست بیزار شد از وی
هرآئینه ابراهیم دردمند بُردبارپود
. (١١٤)

وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ
يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللّٰهَ بِكُلِّ شَيْءٍ
عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

وهرگز نیست که خداگمراه کند قومی را[1]
بعد ازآنکه هدایت نموده باشدایشان را
تاآنکه واضح سازد برایشان آنچه از وی
پرهیزکنند هرآئینه خدا بهر چیزداناست[2]
. (١١٥)

---

(١) یعنی درحساب‌گمراهان نمی شمارد قومی را .
(٢) یعنی تاپیغامبر نه آید تبلیغ نکند معذوراند فتح .

إِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ يُحْيٖ وَيُمِيْتُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿١١٦﴾

هرآئینه خدا ویراست پادشاهی آسمان هاوزمین زنده می کند و می میراند ونیست شمارا بجزوی هیچ کارسازی وياری دهنده ای (١١٦) .

لَقَدْ تَّابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهٰجِرِيْنَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ فِيْ سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيْغُ قُلُوْبُ فَرِيْقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَءُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴿١١٧﴾

هرآئینه برحمت متوجه شد خدا برپیغامبر وآن مهاجران وانصار که پیروی وی کردند دروقت تنگ دستی بعدازآنکه نزدیك بود که منحرف شود دلهای‌گروهی ازایشان بازبرحمت متوجه شد برایشان هرآئینه وی برایشان بخشایندۀ مهربان است (١١٧) .

وَّعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِيْنَ خُلِّفُوْا حَتّٰى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوْا أَنْ لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللّٰهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوْبُوْا إِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١١٨﴾

وبرآن سه کس که موقوف داشته شدند تاآنکه تنگ شد برایشان زمین باوجود فراخی آن وتنگ شدبرایشان جانهای ایشان ودانستند که پناهی نیست ازخدا مگر بسوی اوبازخدا برحمت متوجه شدبرایشان تاایشان رجوع کنند[1] هرآئینه خدا توبه پذیرندۀ مهربانست (١١٨) .

يٰٓأَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَكُوْنُوْا مَعَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿١١٩﴾

ای مسلمانان بترسید ازخدا وباشید باراست‌گویان (١١٩) .

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِيْنَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِّنَ الْأَعْرَابِ أَنْ يَّتَخَلَّفُوْا عَنْ رَّسُوْلِ اللّٰهِ وَلَا يَرْغَبُوْا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَّفْسِهٖ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا يُصِيْبُهُمْ ظَمَأٌ وَّلَا نَصَبٌ وَّلَا مَخْمَصَةٌ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلَا يَطَئُوْنَ مَوْطِئًا يَّغِيْظُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُوْنَ مِنْ عَدُوٍّ نَّيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهٖ

لایق نَبُوَد اهل مدینه را وآنانراکه حوالی ایشسانند ازاعراب که بازپس مانند ازهمراهیِ رسولِ خدا ونه آنانکه رغبت کنند درحفظ خویش اعراض کرده ازذاتِ رسول خدا این بسبب آنست که نمی رسدبایشان تشنگی ونه رنج ونه‌گرسنگی

(١) یعنی بمقام قریب .

عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢٠﴾

درراهِ خدا ونهندگامی بر جائی که بخشم آرد کافران را وبدست نمی آرند ازدشمن هیچ دست آوردی مگرنوشته شودبرای ایشان بسبب آن عمل صالح هرآئینه خدا ضائع نمی‌کند مزدنیکوکاران را (١٢٠).

وَلَا يُنفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢١﴾

وخرج نمی کنند هیچ خرجی چه اندك وچه بسیار وطی نمی کنند هیچ میدانی را مگرنوشته شود برای ایشان عمل صالح تاجزا دهدایشان را خداپاداش نیکوترین آنچه می کردند (١٢١) .

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

وممکن نیست مومنان را که برآیند[1] همه یك جا پس چرا بیرون نیآید ازهر جمعی ازایشان چند کس تادانشمند شوند دردین و تا بیم دهند قوم خودرا چون بازآیند بسوی ایشان بُوَد که ایشان بترسند[2] (١٢٢) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

ای مسلمانان جنگ کنید بآنانکه نزدیك شمایند ازکافران وبایدکه کافران بیابند درشمادرشتی را وبدانید که خدا بامتقیان است (١٢٣) .

وَإِذَا مَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ فَمِنْهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمْ زَادَتْهُ هَٰذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَزَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

وچون فرودآورده شود سوره ای پس ازمنافقان کسی هست که می‌گوید درحق کدام یك ازشما افزوده است این سوره ایمان را اما اهل ایمان پس بتحقیق افزوده است درحق ایشان ایمان را

(١) یعنی به طلب علم .
(٢) یعنی طلب علم دین فرض کفایه است .

وایشان شادمان می شوند (١٢٤) .

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا
إِلَىٰ رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

واما آنانکه دردلهای ایشان بیماریست پس افزوده است درحق ایشان پلیدی را همراه پلیدی ایشان ومُردند وایشان کافربودند (١٢٥) .

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ
مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

آیانمی بینند که ایشان سزاداده می‌شوند درهرسال یك بار یادوبار[1] بازتوبه نمی کنند ونه ایشان پندمی‌گیرند (١٢٦) .

وَإِذَا مَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ نَظَرَ بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ هَلْ
يَرَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ انْصَرَفُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

وچون فرودآورده شود سوره ای[2] نظرکند بعض ایشان به بعضی باشرمندگی وگویدآیا می بیند هیچ کس شمارا؟ پس بازگردند[3]، بازگردانیده است خدادلهای ایشان را بسبب آنکه ایشان‌گروهی هستند که نمی دانند (١٢٧) .

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ
مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

به تحقیق ای مسلمانان آمده است به شما پیغامبری ازقبیله شما دشوارست بروی رنج شما حریص است برهدایت شما به مسلمانان بخشاینده مهربان است (١٢٨) .

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ
تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

پس اگر بازگردند بگوبس است مراخدا، هیچ معبود برحقی نیست بجزوی، بروی توکل کردم واوخداوندِ عرش بزرگ است[4] (١٢٩) .

---

(١) یعنی باامراض ومصائب .

(٢) یعنی سوره ای که دروی بیان نفاق ایشان باشد .

(٣) یعنی بخانه های خود .

(٤) یعنی چنانکه قادرست عرش رانگاه می دارد و ترا نیز نگاه می دارد ازشرِ کافران ومنافقان .

سورهٔ یونس مکی است وآن یك صد و نه آیت ویازده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشایندهٔ مهربان .

الٓرٰ تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ①

الٓرٰ، این آیت های کتاب باحکمت است (۱) .

اَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا اَنْ اَوْحَيْنَآ اِلٰى رَجُلٍ مِّنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكٰفِرُوْنَ اِنَّ هٰذَا لَسٰحِرٌ مُّبِيْنٌ ②

آیاتعجب است مردمان را که وحی فرستادیم بسوی مردی ازایشان که بترسان مردمان را وبشارت ده مسلمانان را بآنکه ایشانرا هست جای پای نیکی نزد پروردگار ایشان ،گفتند کافران هرآئینه این شخص جادوگر آشکاراست (۲) .

اِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مَا مِنْ شَفِيْعٍ اِلَّا مِنْۢ بَعْدِ اِذْنِهٖ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ اَفَلَا تَذَكَّرُوْنَ ③

هرآئینه پروردگار شما خدائیست که آفرید آسمان ها وزمین را درشش روز بازمستقرشد برعرش تدبیر می‌کند کاررا نیست هیچ شفاعت کننده مگربعد دستور وی، این ست خداپروردگار شماپس بپرستید اورا آیاپندنمی‌گیرید (۳) .

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيْعًا وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا اِنَّهٗ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ لِيَجْزِيَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَهُمْ شَرَابٌ مِّنْ حَمِيْمٍ وَّعَذَابٌ اَلِيْمٌۢ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ④

بسوی اوست رجوع شماهمه یك جا وعده کرده است خدا وعدهٔ درست هرآئینه وی ابتداکند آفرینش را بازدیگر باربازگرداندش تاجزا دهد آنان را که ایمان آورده اند وکارهای شائسته کرده اند بانصاف وآنانکه کافرشدند ایشان راست آشامیدنی ازآب گرم وعقوبت درد دهنده بسبب آنکه کافربودند (٤) .

هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَآءً وَّالْقَمَرَ نُوْرًا وَّقَدَّرَهٗ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوْا عَدَدَ السِّنِيْنَ وَالْحِسَابَ مَا خَلَقَ اللّٰهُ ذٰلِكَ اِلَّا بِالْحَقِّ

اوآنست که ساخت خورشید را درخشنده وماه را روشن ومعین کردبرای ماه منزل هاراتابدانید شمارسال هاو تابدانید

يُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْلَمُوْنَ ۝٥

حساب را نیافریده است خدای تعالی این را مگر به تدبیر درست بیان می کند نشانها را برای گروهی که میدانند (٥) .

اِنَّ فِي اخْتِلَافِ الَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللّٰهُ فِي السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَّقُوْنَ ۝٦

هرآئینه درآمد ورفت شب وروز ودرآنچه آفریده است خدا درآسمان ها وزمین نشانه هاست گروهی را که پرهیزگاری می‌کنند (٦) .

اِنَّ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا وَرَضُوْا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَاطْمَاَنُّوْا بِهَا وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنْ اٰيٰتِنَا غٰفِلُوْنَ ۝٧

هرآئینه آنانکه امید ندارند ملاقات مارا وخوشنود شده اند به زندگانی دنیا وآرام گرفته اند بآن وآنانکه ازنشانه های ما بی خبراند (٧) .

اُولٰٓئِكَ مَاْوٰىهُمُ النَّارُ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ۝٨

این جماعت جای ایشان آتش ست به سبب آنچه عمل می کردند (٨) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ يَهْدِيْهِمْ رَبُّهُمْ
بِاِيْمَانِهِمْ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ فِيْ جَنّٰتِ النَّعِيْمِ ۝٩

هرآئینه آنانکه ایمان آورده اند وکارهای شائسته کرده اند هدایت کند ایشان را پروردگار بسبب ایمانِ ایشان یعنی بمقامات نجات، میرود زیرایشان جویهادر بوستانهای نعمت (٩) .

دَعْوٰىهُمْ فِيْهَا سُبْحٰنَكَ اللّٰهُمَّ وَتَحِيَّتُهُمْ فِيْهَا سَلٰمٌ وَاٰخِرُ
دَعْوٰىهُمْ اَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ۝١٠

دعای ایشان درآنجا سبحانك اللّهم باشد یعنی پاکی تراست بارِ خدایاو دعای خیر ایشان بایکدیگر سلام بُوَد و نهایت دعای ایشان این ست که حمد خداراست پروردگار عالمیان (١٠) .

وَلَوْ يُعَجِّلُ اللّٰهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجَالَهُمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ
اِلَيْهِمْ اَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ لِقَآءَنَا فِيْ
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُوْنَ ۝١١

و اگر زود می‌رسانید خدای تعالی بمردمان سختی رامانند آنکه زود می‌طلبندنعمت را بانجام رسانیده می‌شد در حق ایشان اجل ایشان پس می گذاریم آنان را که امید ملاقات ما ندارند سرگردان شده دربیراهیِ خویش (١١) .

وَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا
فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرٍّ
مَّسَّهُ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

وچون رنج برسد بآدمی دعاکند ببارگاه ما خفته برپهلوی خود یانشسته یا ایستاده پس آنگاه که برداشتیم ازوی رنج وی را برود گویا نخوانده بودمارا بدفع کردن رنجی که رسیدش هم چنین آراسته کرده شداز حد گذرندگان را آنچه می کردند (١٢) .

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ مِن قَبْلِكُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَٰلِكَ نَجْزِي
الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٣﴾

وهرآئینه هلاك کرده ایم قرن هارا پیش ازشما چون ستم کردند وآمدند بایشان پیغامبران ایشان بانشانه های روشن وهرگز آمادهٔ آن نبودند که ایمان آرند هم چنین سزا می‌دهیم گروه گناه کاران را (١٣) .

ثُمَّ جَعَلْنَاكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ مِن بَعْدِهِمْ لِنَنظُرَ كَيْفَ
تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

بازجانشین ساختیم شمارا در زمین پس ازایشان تاببینیم چگونه کار می‌کنید (١٤) .

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
لِقَاءَنَا ائْتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَٰذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي
أَنْ أُبَدِّلَهُ مِن تِلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ
إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

و چون خوانده شود برایشان آیات واضح ما گویند آنانکه امیدملاقات ما را ندارند بیار قرآنی بجزاین یاتغییر ده اورا[1] بگوروا نَبُوَد مرا که تبدیل کنمش از جانب خود پیروی نمی کنم مگر آنچه را که وحی فرستاده شد بسوی من هرآئینه من می ترسم اگر نافرمانی پروردگار خودکنم ازعذاب روز بزرگ (١٥) .

قُل لَّوْ شَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْتُهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَدْرَاكُم بِهِ فَقَدْ
لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦﴾

بگو اگر خدامی خواست نمی خواندم آن رابرشما وخبردار نمی‌کرد خدا شمارابآن هرآئینه گذرانده ام در میان شما

(١) یعنی تاموافق عقائد باطلهٔ ایشان باشد .

عمری پیش ازاین آیادرنمی یابید (١٦) .

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ ۚ
إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْمُجْرِمُونَ (١٧)

پس کیست ستمگارتر ازکسی که بربندد برخدا دروغ را یا دروغ شُمُرَد آیاتِ وی را هرآئینه (سخن اینست که) رستگار نمی شوند گناهگاران (١٧) .

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنفَعُهُمْ
وَيَقُولُونَ هَٰؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِندَ اللَّهِ ۚ قُلْ أَتُنَبِّئُونَ
اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ ۚ
سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ (١٨)

ومی پرستند بغیرازخدا چیزی که ضرر نه دهدایشان را ونه سود رساند بایشان ومی گویند ایشان شفاعت کنندگان مایند نزد خدا بگوآیا آ گاه می‌کنید خدارا بآنچه نمی داند درآسمان ها و زمین، پاکی وی راست وبرتراست ازآنکه شریك مقررمی کنند (١٨) .

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا ۚ وَلَوْلَا
كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ
يَخْتَلِفُونَ (١٩)

ونَبُودند مردمان مگریك امت[1] پس اختلاف کردند[2] وا گر نمی‌بود کلمه ای که سابق صادر شده است از پروردگار تو فیصله کرده می‌شد میان ایشان درآنچه اندران اختلاف دارند (١٩) .

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۖ
فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَانتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُم
مِّنَ الْمُنتَظِرِينَ (٢٠)

ومی گویند چرا فرو فرستاده نه شده است براین پیغامبر نشانه ای ازپروردگار وی بگوجزاین نیست که علم غیب خداراست پس انتظار کنید هرآئینه من باشما ازمنتظرانم (٢٠) .

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِّن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُم مَّكْرٌ
فِي آيَاتِنَا ۚ قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ مَكْرًا ۚ إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَمْكُرُونَ (٢١)

وچون بچشانیم مردمان را رحمتی پس ازسختی که رسیده بود بایشان ناگهان ایشان رابداندیشی باشددرنشانه های

---

(١) یعنی برتوحید و ملت ابراهیمی .

(٢) یعنی بسبب عمرو بن لحی .

ما[۱] بگوخدا زودترست در تدبیر کردن هرآئینه فرستادگان ما می نویسند آنچه بداندیشی می‌کنید[۲] (۲۱) .

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا كُنْتُمْ فِي الْفُلْكِ وَ
جَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَيِّبَةٍ وَفَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ
وَجَاءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ بِهِمْ دَعَوُا
اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ أَنْجَيْتَنَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ
مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٢﴾

اوست آنکه روان می کند شمارا درخشکی ودردریا تاوقتیکه باشید درکشتی ها و روان شوند کشتی ها باسواران خود ببادخوش وشادمان شوند ایشان بآن بادموافق، ناگاه برسد بآن کشتی ها بادی تُند وبیاید بایشان موج ازهرطرف وبدانند که ازهرجهت گرفتار گشتند دعاکنند ببارگاه خدا خالص کرده برای اوعبادت را که اگر نجات دهی مارا ازین بلا باشیم ازشکرگذاران (۲۲) .

فَلَمَّا أَنْجَاهُمْ إِذَا هُمْ يَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ يَا أَيُّهَا النَّاسُ
إِنَّمَا بَغْيُكُمْ عَلَىٰ أَنْفُسِكُمْ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ
فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٣﴾

پس آنگاه که نجات داد ایشان را ناگهان ایشان بیراهی می کنند درزمین ناحق، ای مردمان جزاین نیست که بیراهی شمازیان برجان شماست یافتید بهرهٔ زندگانی دنیارا، بازبسوی ما بازگشت شماست پس باخبرسازم شمارا بآنچه می کردید (۲۳).

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ
بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّىٰ إِذَا
أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ
قَادِرُونَ عَلَيْهَا أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا

جزاین نیست که مثالِ زندگانی دنیا مانند آبی است که فرودآوردیمش ازآسمان پس درهم آمیخت بسبب وی روئیدگی زمین ازآنچه می خورند مردمان وچهار پایان تاوقتی که بدست آورد زمین پیرایه خودرا

---

(۱) یعنی بکفران نعمت .

(۲) مترجم‌گوید بعد ازآن خدای تعالی بیان میفرماید کیفیت مکر وکفرانِ نعمت را والله اعلم .

حَصِيدًا كَأَن لَّمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

وآراسته شد وگمان کردند ساکنان آن زمین که ایشان توانایند برانتفاع ازآن ناگهان بیامد بزمین فرمان مادرشب یا درروز پس گردانیدیم آن را مثل زراعت ازبیخ بریده گویا نبود دیروز، همچنین بیان می کنیم نشانه ها را برای گروهی که تأمل می کنند (٢٤) .

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَىٰ دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ
إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٥﴾

وخدا می خواند بسوی سرای سلامتی وهدایت می کند هرکراخواهد بسوی راه راست (٢٥) .

لِّلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا
ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

آنان که نیکوکاری کردند برایشان بهشت باشدو زیاده برآن[1] ونه پوشدچهره های ایشان را هیچ سیاهی ونه هیچ خواری این جماعت اهل بهشت اندایشان آنجاجاودانند (٢٦) .

وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ
مَّا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعًا
مِّنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧﴾

وآنان را که بعمل آوردند کردار های بد، جزای بدی مثل آنست وبپوشد ایشان را خواری، نباشد ایشان راازخدا هیچ پناه دهنده، گویا پوشانیده شده است صورتهای ایشان به پاره هائی از شب تاریك این جماعت اهل آتش اند ایشان آنجاجاودانند (٢٧) .

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ
أَنتُمْ وَشُرَكَاؤُكُمْ فَزَيَّلْنَا بَيْنَهُمْ وَقَالَ شُرَكَاؤُهُم
مَّا كُنتُمْ إِيَّانَا تَعْبُدُونَ ﴿٢٨﴾

وبترسید ازروزیکه برانگیزیم ایشانرا همه یکجا بازگوئیم مشرکان را بایستید برجای خود، شما وآنانکه شماایشان را شریك خداساخته اید پس جدائی اندازیم میان

(١) یعنی رؤیت خدای تعالی .

ایشان و می‌گویند شریکان ایشان که شمامارا نمی پرستیدید (۲۸) .

فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ إِن كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكُمْ لَغَافِلِينَ ﴿٢٩﴾

پس بس است خدا گواه میان ماومیان شما هرآئینه مابودیم ازپرستش شما بی‌خبر (۲۹) .

هُنَالِكَ تَبْلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَسْلَفَتْ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٣٠﴾

آنجادریابد هرشحصی آنچه پیش فرستاده است، و گردانیده شوند بسوی خدامالكِ حقیقی ایشان وگم شد ازایشان آنچه افترا می‌بستند (۳۰) .

قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الْأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

بگوکه روزی می دهدشمارا ازجانب آسمان و زمین، کیست که مالك باشد گوش وچشمها را[1] وکیست که بیرون آرد زنده را ازمرده وبیرون آرد مرده را اززنده[2] وکیست که تدبیر کندکاررا خواهند گفت آن خدا است بگو آیا پس حذرنمی کنید (۳۱) .

فَذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمُ الْحَقُّ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّىٰ تُصْرَفُونَ ﴿٣٢﴾

پس این ست خدا پروردگار شمابحق پس چیست بعد راستی مگر گمراهی پس چگونه برگردانیده می شوید(ازعبادت خدا) (۳۲) .

كَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

هم چنین ثابت شد قضای پروردگارتو بر فاسقان که ایشان ایمان نیارند (۳۳) .

قُلْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُم مَّن يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ قُلِ اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ

بگوآیاهست ازشریکان شما کسی که آغازکند آفرینش را بازدوباره بازگرداندش بگوخدا نومی کند آفرینش

(۱) یعنی خالق گوش وچشم باشد .

(۲) یعنی حیوان راازنطفه ونطفه راازحیوان .

ثُمَّ يُعِيدُهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ ﴿٣٤﴾

را بازدوباره بازگرداندَش پس چگونه برگردانیده می‌شوید (ازعبادت خدا) (٣٤) .

قُلْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُم مَّن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلِ اللَّهُ يَهْدِي
لِلْحَقِّ أَفَمَن يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَن يُتَّبَعَ أَمَّن لَّا يَهِدِّي
إِلَّا أَن يُهْدَىٰ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٥﴾

بگوآیاهست ازشریکان شما کسی که راه نماید بسوی دین حق؟ بگوخدا ست که راه می نماید بسوی دین حق، پس کسی که راه می نماید بسوی حق لائق تراست بآنکه پیروی کرده شود یاکسیکه خود راه نمی یابد مگرآنوقت که راه نموده شود وی را پس چیست شمارا؟ چگونه حکم می‌کنید (٣٥) .

وَمَا يَتَّبِعُ أَكْثَرُهُمْ إِلَّا ظَنًّا إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا
إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

وپیروی نمی کنند بیشتر ازایشان مگروهم را هرآئینه وهم کفایت نمی کند ازمعرفت حق چیزی را هرآئینه خدا داناست بآنچه می کنند (٣٦) .

وَمَا كَانَ هَٰذَا الْقُرْآنُ أَن يُفْتَرَىٰ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِن
تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ
مِن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

ونیست این قرآن افتراء بغیر حکم خدا ولیکن هست باوردارندهٔ آنچه پیش ازوی است وبیان شریعتی است که نوشته شد برمردمان هیچ شبهه نیست درآن از پروردگار عالم هااست (٣٧) .

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ
اسْتَطَعْتُم مِّن دُونِ اللَّهِ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

آیامی گویند افترابسته است آن را بگوپس بیارید سوره ای مانند آن وبخوانید هرکرا توانید بغیرازخدا ا گر هستید راست گو (٣٨) .

بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ
كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾

بلکه دروغ شمرده اندچیزی را که نمی‌دانندآنرا وهنوز نیامده است مصداق وعدهٔ وی هم چنین دروغ پنداشتند آنانکه پیش ازایشان بودند پس بنگر چگونه شد عاقبت ستمکاران (٣٩) .

وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ

وازایشان کسی هست که ایمان می آرد

بالمفسدين ﴿٤٠﴾

بآن وازایشان کسی هست که ایمان نمی‌آرد بآن وپروردگار تودانا تراست بمفسدان (٤٠) .

وان كذبوك فقل لي عملي ولكم عملكم انتم بريئون
مما اعمل وانا بريء مما تعملون ﴿٤١﴾

وا گر به دروغ نسبت کنند ترا پس بگومراست عمل من و شماراست عمل شما شما بی تعلقید ازآنچه من می کنم ومن بی تعلقم ازآنچه شمامی کنید (٤١) .

ومنهم من يستمعون اليك افانت تسمع الصم ولو كانوا
لا يعقلون ﴿٤٢﴾

وازایشان کسی هست که گوش فرامی دهد بسوی توآیاتو می شنوانی کران را ا گرچه درنمی یافتند (٤٢) .

ومنهم من ينظر اليك افانت تهدي العمي و
لو كانوا لا يبصرون ﴿٤٣﴾

وازایشان کسی هست که می نگرد بسوی تو آیاتوراه می نمائی کوران را ا گرچه نمی بینند[1] (٤٣) .

ان الله لا يظلم الناس شيئا ولكن الناس انفسهم
يظلمون ﴿٤٤﴾

هرآئینه خداهیچ ستم نمی کند برمردمان ولیکن مردمان برخویشتن ستم می کنند (٤٤) .

ويوم يحشرهم كان لم يلبثوا الا ساعة من النهار يتعارفون
بينهم قد خسر الذين كذبوا بلقاء الله وما كانوا
مهتدين ﴿٤٥﴾

وروزیکه برانگیزد خدا ایشانرا گویا که درنگ نه کرده بودند مگرساعتی از روز شناساباشند بایك دیگر بتحقیق زیان کارشدند آنانکه دروغ پنداشتند ملاقات خدارا ونه بودند راه یافتگان (٤٥) .

واما نرينك بعض الذي نعدهم او نتوفينك فالينا
مرجعهم ثم الله شهيد على ما يفعلون ﴿٤٦﴾

وا گر بنمائیم ترا بعض آنچه وعده می‌کنیم بایشان یابمیرانیم ترا (بهرحال) بسوی ما ست بازگشت ایشان بازخدا آگاه است برآنچه می کنند (٤٦) .

ولكل امة رسول فاذا جاء رسولهم قضي بينهم

وهرامتی را پیغامبری هست پس چون

(١) یعنی ایشان مانند کران وکورانند .

بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُوْنَ ﴿٤٧﴾	آمد پيغامبر ايشان فيصله كرده شود ميان ايشان بانصاف وبرايشان ستم كرده نه شود[1] (٤٧) .
وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٤٨﴾	ومى گويند كَى باشد اين وعده اگر هستيدراست گو (٤٨) .
قُلْ لَّآ اَمْلِكُ لِنَفْسِيْ ضَرًّا وَّلَا نَفْعًا اِلَّا مَا شَآءَ اللّٰهُ ۭ لِكُلِّ اُمَّةٍ اَجَلٌ ۭ اِذَا جَاۗءَ اَجَلُهُمْ فَلَا يَسْتَاْخِرُوْنَ سَاعَةً وَّلَا يَسْتَقْدِمُوْنَ ﴿٤٩﴾	بگو مالك نيستم براى خود زيانى ونه سودى مگر آنچه خداخواسته است هر گروهى راميعادى هست چون بيايد ميعادايشان تاخيرنه كنند ساعتى ونه سبقت جويند (٤٩) .
قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ اَتٰىكُمْ عَذَابُهٗ بَيَاتًا اَوْ نَهَارًا مَّاذَا يَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٥٠﴾	بگو آياديده ايد اگربيايد به شماعذاب او شبانگاه يابروز (بهرحال) چه چيزرا بشتاب مى‌طلبند ازآن عذاب اين گناه كاران (٥٠) .
اَثُمَّ اِذَا مَا وَقَعَ اٰمَنْتُمْ بِهٖ ۭ اٰۗلْــٰٔنَ وَقَدْ كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿٥١﴾	باز وقتى كه متحقق شود آيا ايمان آريد بآن آنگاه گفته شودآيااكنون ايمان آورديد وپيش ازين بشتاب مى طلبيديد آن را[2] (٥١) .
ثُمَّ قِيْلَ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ذُوْقُوْا عَذَابَ الْخُلْدِ ۚ هَلْ تُجْزَوْنَ اِلَّا بِمَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ﴿٥٢﴾	بازگفته شود ستمگاران را به چشيد عذاب جاويدان را جزا داده نمى شويد مگر بسبب آنچه شما مى كرديد (٥٢) .
وَيَسْتَنْۢبِــُٔـوْنَكَ اَحَقٌّ هُوَ ۭ قُلْ اِيْ وَرَبِّيْٓ اِنَّهٗ لَحَقٌّ ړ وَمَآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزِيْنَ ﴿٥٣﴾	ومى پرسندترا آيادرست است اين وعده بگوآرى قسم به پروردگار من هرآئينه آن درست است وشماعاجز كننده نيستيد (٥٣) .

(١) يعنى رسل واتباع ايشان نجات يابندوكافران هلاك شوند .

(٢) يعنى باستهزاوتكذيب .

وَلَوْ أَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْأَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ ۗ وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ ۖ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ ۚ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

وا گر باشد هرنفس ستم کننده را آنچه درزمین است البته فدیه خود دهدآن را ودرضمیر خود دارندپشیمانی چون ببینند عذاب را وفیصله کرده شود میان ایشان بعدل وبرایشان ستم کرده نشود (٥٤) .

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ أَلَا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

آ گاه باش هرآئینه خدای راست آنچه درآسمان هاوزمین است، آ گاه باش هرآئینه وعدهٔ خداراست است ولیکن بیشترین ایشان نمی دانند (٥٥) .

هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

اوزنده می کند ومی میراند وبسوی وی بازگردانیده شوید (٥٦) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُمْ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

ای مردمان آمده است به شما پندی ازپروردگار شما وشفای آن مرضی که درسینه ها ست وراه نمودنی وبخشایشی مسلمانان را (٥٧) .

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

بگوبه فضل خدا وبرحمت او باین چیزهاباید که شادمان شوند،آن بهتر است ازآنچه جمع می کنند (٥٨) .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ آللَّهُ أَذِنَ لَكُمْ ۖ أَمْ عَلَى اللَّهِ تَفْتَرُونَ ﴿٥٩﴾

بگوآیادیدید چیزی را که فرودآورده است خدابرای شما ازجنس روزی پس ساختید بعض آن راحرام وبعض آن را حلال بگو آیاخدا اجازه داده است شما را یابرخدا دروغ می بندید (٥٩) .

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦٠﴾

وچیست گمان آنانکه افترامی بندند برخدا دروغ را به روزقیامت[1] هرآئینه خداصاحب فضل است برمردمان ولیکن

---

(١) یعنی خدابایشان چه خواهد کرد در روز قیامت .

بیشتر ایشان سپاسگذاری نمی کنند (٦٠) .

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ
مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ
عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ
وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ٦١

ونمی باشی درهیچ شغلی ونمی خوانی هیچ آیتی رااز طرف خداآمده ونمی کنیدهیچ کاری مگرهستیم برشما مطلع چون درمی آئید درآن کار وپوشیده نمی شود ازپروردگار تو هم وزن ذره ای درزمین ونه درآسمان ونیست خورد تر ازآن ونه بزرگ تر مگرنوشته شده است درکتاب روشن (٦١) .

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ٦٢

آ گاه باش هرآئینه دوستان خدا هیچ ترسی نیست برایشان ونه ایشان اندوهگین شوند (٦٢) .

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ٦٣

آنانکه ایمان آوردند ومی‌ترسیدند (٦٣) .

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا تَبْدِيلَ
لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ٦٤

ایشان راست بشارت درزندگانیِ دنیا[1] ودرآخرت ، نیست هیچ تبدیل مرسخنان خدارا این بشارت همانست پیروزی بزرگ (٦٤) .

وَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ٦٥

وغمگین نه کند ترا سخن ایشان هرآئینه غلبه خداراست همه یك جا اوست شنوای دانا (٦٥) .

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَتَّبِعُ
الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ
يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ٦٦

آ گاه باش هرآئینه خداراست هرکه درآسمان هاست وهرکه درزمین است وپیروی نمی کنند آنانکه پرستش می کنند بغیرازخدا شریکان را بحقیقت پیروی نمی کنند مگروهم را ونیستند مگر دروغ گو (٦٦) .

---

(١) یعنی برویای صالحه و بشارت .

هُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوْا فِيْهِ وَالنَّهَارَ
مُبْصِرًا اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ﴿٦٧﴾

اوست آنکه ساخت برای شما شب را تا آرام گیرید درآن وساخت روز را روشن هرآئینه درین نشانه هاست گروهی را که می شنوند (٦٧) .

قَالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَدًا سُبْحٰنَهٗ هُوَ الْغَنِيُّ لَهٗ مَا فِي
السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ اِنْ عِنْدَكُمْ مِّنْ سُلْطٰنٍ
بِهٰذَا اَتَقُوْلُوْنَ عَلَى اللّٰهِ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٦٨﴾

گفتند کافران فرزند گرفته است خدا، پاکی اوراست اوست بی نیاز، اوراست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین است نیست نزد شما هیچ حجتی برین آیا می‌گوئید برخدا آنچه نمی دانید (٦٨) .

قُلْ اِنَّ الَّذِيْنَ يَفْتَرُوْنَ عَلَى اللّٰهِ الْكَذِبَ لَا
يُفْلِحُوْنَ ﴿٦٩﴾

بگوهرآئینه آنانکه برمی بندند برخدا دروغ را رستگار نمی شوند (٦٩) .

مَتَاعٌ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيْقُهُمُ
الْعَذَابَ الشَّدِيْدَ بِمَا كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ ﴿٧٠﴾

ایشان را باشد بهره مندی دردنیا بازبسوی ماست بازگشت ایشان پس بچشانیم ایشان را عذاب سخت بسبب آنکه کفرمی ورزیدند (٧٠) .

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَاَ نُوْحٍ اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖ يٰقَوْمِ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ
مَّقَامِيْ وَتَذْكِيْرِيْ بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَعَلَى اللّٰهِ تَوَكَّلْتُ فَاَجْمِعُوْا
اَمْرَكُمْ وَشُرَكَآءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوْا اِلَيَّ وَ
لَا تُنْظِرُوْنِ ﴿٧١﴾

وبخوان برایشان خبرنوح را چون گفت به قوم خود ای قوم من اگر دشوار شده باشد برشما قیام من وپند دادن من بآیت های خدا پس برخدا توکل کردم پس عزیمت درست کنید درکار خود همراه شریکسان خویش پس نه باشد کارشماپوشیده برشما بازحمله برید بسوی من ومهلت مدهیدمرا (٧١) .

فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَاَلْتُكُمْ مِّنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ
وَاُمِرْتُ اَنْ اَكُوْنَ مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿٧٢﴾

پس اگر اعراض کردید[1] پس نخواسته بودم ازشما هیچ مزدی نیست مزدمن مگربرخدا وفرموده شدمرا که باشم

---

(١) یعنی ازگفته من چه زیان .

از مسلمانان (٧٢) .

فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْنَاهُ وَمَن مَّعَهُ فِي الْفُلْكِ وَجَعَلْنَاهُمْ خَلَائِفَ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنذَرِينَ ﴿٧٣﴾

پس دروغ پنداشتندش پس نجات دادیم اورا وآنان را که باوی بودند درکشتی وگردانیدیم ایشان را جانشین وغرق کردیم کسانی را که دروغ پنداشتند آیاتِ مارا پس بنگر چگونه شدآخرکار بیم کرده شدگان (٧٣) .

ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِن قَبْلُ كَذَٰلِكَ نَطْبَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُعْتَدِينَ ﴿٧٤﴾

بازفرستادیم بعد نوح پیغامبران را بسوی قوم ایشان پس آوردند پیش ایشان نشانه های روشن را پس هرگز مستعد آن نه بودند که ایمان آرند بآنچه دروغ پنداشته بودند آن را پیش ازین هم چنین مُهرمی‌نهیم بردل های ازحد گذرندگان (٧٤) .

ثُمَّ بَعَثْنَا مِن بَعْدِهِم مُّوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

بازفرستادیم بعدازایشان موسیٰ وهارون را بسوی فرعون وقوم وی بانشانه های خویش پس تکبر کردند و بودند قومی گناهکار (٧٥) .

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا إِنَّ هَٰذَا لَسِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٦﴾

پس چون آمدبایشان سخن درست ازنزدِ ماگفتند هرآئینه این سِحرِ ظاهر است (٧٦) .

قَالَ مُوسَىٰ أَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ أَسِحْرٌ هَٰذَا وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُونَ ﴿٧٧﴾

گفت موسیٰ آیاچنین می گوئید سخن درست را چون بیامد به شماآیاسحراست این ، ورستگارنمی شوند ساحران (٧٧) .

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِتَلْفِتَنَا عَمَّا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا وَتَكُونَ لَكُمَا الْكِبْرِيَاءُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ لَكُمَا بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

گفتند آیاآمده ای پیش ما تا باز داری مارا ازدینی که یافتیم برآن پدران خودرا وتاباشد شمارا ریاست درزمین ونیستیم ماشمارا باوردارنده (٧٨) .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ائْتُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

وگفت فرعون بیارید پیش من هرساحر بسیار دانارا (٧٩) .

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُلْقُونَ (٨٠)

پس وقتی که آمدند ساحران گفت ایشان را موسیٰ بافگنید آنچه شما افگنند گانید (٨٠) .

فَلَمَّا أَلْقَوْا قَالَ مُوسَىٰ مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ الْمُفْسِدِينَ (٨١)

پس چون افگندند گفت موسیٰ آنچه آورده اید سحراست هرآئینه خداباطل خواهد ساخت آن را هرآئینه خداراست نمی آردکارمفسدان را (٨١) .

وَيُحِقُّ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ (٨٢)

وثابت خواهد کردخدا سخن درست را به فرمان خود ا گرچه ناخوش دارند گناهگاران (٨٢) .

فَمَا آمَنَ لِمُوسَىٰ إِلَّا ذُرِّيَّةٌ مِنْ قَوْمِهِ عَلَىٰ خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ فِرْعَوْنَ لَعَالٍ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الْمُسْرِفِينَ (٨٣)

پس ایمان نیاوردند به موسیٰ مگرجماعتی ازقوم وی باوجود خوف ازفرعون واشراف ایشان که عقوبت کند ایشان را وهرآئینه فرعون سرکشی بود درآن سرزمین وهرآئینه وی ازحد گذرندگان بود (٨٣) .

وَقَالَ مُوسَىٰ يَا قَوْمِ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ (٨٤)

وگفت موسیٰ اي قوم من ا گرایمان آورده اید بخدا پس بروَی توکل کنید ا گر مسلمان هستید (٨٤) .

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (٨٥)

پس گفتند برخدا توکل کردیم، ای پروردگار ما مکن مارا لگدکوب قوم ستمگاران (٨٥) .

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ (٨٦)

ونجات دِه مارا برحمت خود ازگروه کافران (٨٦) .

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّآ لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ (٨٧)

ووحی فرستادیم بسوی موسیٰ و برادر وی که بگیریدبرای قوم خوددر شهر مصر خانه ها وقراردهیدخانه های خودرا جای نماز[1] وبرپادارید نمازرا وبشارت

---

(١) یعنی مساجد البیت بناکنید .

دِه مومنان را (۸۷) .

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً
وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا
اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ
يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

وگفت موسیٰ ای پروردگارما هرآئینه تو داده ای فرعون و قبیلهٔ اورازینت ومال های بسیار درزندگانی دنیا ای پروردگارما تا گمراه کنند عالم را ازراهِ تو ای پروردگارما مسخ کن مالهای ایشان را مُهر زَن بر دلهای ایشان که ایمان نیارند تابیبنند عذاب درد دهنده (۸۸) .

قَالَ قَدْ أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا وَلَا تَتَّبِعَانِّ سَبِيلَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

گفت خداهرآئینه قبول کرده شد دعای شما پس ثابت باشید وپیروی مکنید راه جاهلان را (۸۹)

وَجَاوَزْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْبَحْرَ فَأَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ وَجُنُودُهُ بَغْيًا
وَعَدْوًا حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا
الَّذِي آمَنَتْ بِهِ بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩٠﴾

وگذرانیدیم اولاد یعقوب را ازدریا پس درپِی ایشان شدند فرعون ولشکراو ازراه ستم وتعدی تاوقتی که رسیدش مشقّتِ غرق گفت باورداشتم که نیست هیچ معبود برحقی مگر آنکه ایمان آورده است به وی بنی اسرائیل ومن ازمسلمانانم (۹۰).

آلْآنَ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

گفته شدآیااکنون ایمان می‌آری وبتحقیق نافرمانی کرده بودی پیش ازاین و بودی ازمفسدان (۹۱) .

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا
مِنَ النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ ﴿٩٢﴾

پس امروزنجات دهیم بَدَنَت را[1] (به همان جسد تویعنی بغیر تغییر) تاباشی نشانه آنان را که پس ازتوآیند وهرآئینه بسیاری از مردمان ازنشانه های ما بی‌خبراند (۹۲) .

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مُبَوَّأَ صِدْقٍ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ

هرآئینه جاادادیم بنی اسرائیل را بمقام

(۱) یعنی بروی آب آریم ترا .

الطَّيِّبٰتِ ۚ فَمَا اخْتَلَفُوا حَتّٰى جَآءَهُمُ الْعِلْمُ ۚ اِنَّ رَبَّكَ يَقْضِىْ
بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿٩٣﴾

نیك وروزی دادیم ایشان را ازپاکیزه ها پس اختلاف نکردند تاآنکه آمدبایشان دانش (یعنی قرآن) هرآئینه پروردگار تو حکم کند میان ایشان روزقیامت درآنچه اختلاف می کردند (۹۳) .

فَاِنْ كُنْتَ فِىْ شَكٍّ مِّمَّآ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ فَسْـَٔلِ الَّذِيْنَ يَقْرَءُوْنَ
الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلِكَ ۚ لَقَدْ جَآءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ فَلَا تَكُوْنَنَّ
مِنَ الْمُمْتَرِيْنَ ﴿٩٤﴾

پس اگر درشکّی ازآنچه فروفرستادیم بسوی توپس بپرس آنان را که می خوانند کتاب راپیش ازتو[1] هرآئینه آمده است پیش تووحی درست از پروردگار توپس هرگز مشو ازشك آرندگان (۹٤) .

وَلَا تَكُوْنَنَّ مِنَ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ فَتَكُوْنَ مِنَ
الْخٰسِرِيْنَ ﴿٩٥﴾

وهرگز مباش ازآنانکه دروغ پنداشتند آیاتِ خدارا، آنگاه شوی اززیان کاران (۹۵) .

اِنَّ الَّذِيْنَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿٩٦﴾

هرآئینه آنانکه ثابت شد برایشان حکم پروردگارتو ایمان نیارند (۹٦) .

وَلَوْ جَآءَتْهُمْ كُلُّ اٰيَةٍ حَتّٰى يَرَوُا الْعَذَابَ الْاَلِيْمَ ﴿٩٧﴾

اگرچه بیایدبایشان هرنشانه تاآنکه ببینند عذاب درددهنده را (۹۷) .

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ اٰمَنَتْ فَنَفَعَهَآ اِيْمَانُهَآ اِلَّا قَوْمَ يُوْنُسَ ۚ
لَمَّآ اٰمَنُوْا كَشَفْنَا عَنْهُمْ عَذَابَ الْخِزْىِ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا
وَمَتَّعْنٰهُمْ اِلٰى حِيْنٍ ﴿٩٨﴾

پس چرانبُود دِهی که ایمان آرد[2] پس سوددَهدَش ایمان وی مگرقوم یونس چون ایمان آوردند برداشتیم ازایشان عقوبت رسوائی درزندگانی دنیا و بهره مندساختیم ایشان راتامدتی (۹۸) .

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَاٰمَنَ مَنْ فِى الْاَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيْعًا ۚ اَفَاَنْتَ تُكْرِهُ
النَّاسَ حَتّٰى يَكُوْنُوْا مُؤْمِنِيْنَ ﴿٩٩﴾

واگر می‌خواست پروردگارتو ایمان می‌آوردند آنانکه درزمین اند همهٔ ایشان یك جا آیاتو اجبارتوانی کرد مردمان را

---

(۱) یعنی تاظاهر شود که برانبیای سابق نیزوحی نازل میشد والله اعلم .

(۲) یعنی نزدیك نزول عذاب .

تامسلمان شوند (۹۹) .

وَمَا كَانَ لِنَفْسٍ أَنْ تُؤْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَيَجْعَلُ الرِّجْسَ
عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

وروانبُوَد هیچ شخصی را که ایمان آردمگربخواست خدا ومی اندازد پلیدی را برآنانکه درنمی یابند (۱۰۰) .

قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ
وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

بگو ببینید چه چیزاست درآسمان ها وزمین وفائده نمی دهند نشانه ها و ترسانند گان گروهی را که باورنمی کنند (۱۰۱) .

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ قُلْ
فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾

پس انتظارنمی کشند مگرمانند مصیبت های آنانکه گذشتند پیش ازایشان بگو انتظار بکشید هرآئینه من نیزباشما ازمنتظرانم (۱۰۲) .

ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا ۚ كَذَٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ
الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

بازنجات دهیم پیغامبران خودرا وآنان را که ایمان آوردندهمچنین لازم است برماکه نجات دهیم مومنان را (۱۰۳) .

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ
الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَٰكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي
يَتَوَفَّاكُمْ ۖ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

بگوای مردمان ا گر هستید درشبهه ازدین من پس نمی پرستم آنان را که شما می‌پرستید غیرازخدا ولیکن عبادت می‌کنم آن خدارا که قبض ارواح شما می‌کنند وفرموده شدمرا که باشم ازمسلمانان (۱۰٤) .

وَأَنْ أَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

وفرموده شدآنکه راست کن روی خود را برای دین حنیف وهرگز مباش ازمشرکان (۱۰۵) .

وَلَا تَدْعُ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ ۖ فَإِنْ
فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

ومخوان بجزخداچیزی را که سودندهد ترا وزیان نه رساند به تو پس ا گرچنین کنی باشی آنگاه ازستمکاران (۱۰۶) .

وَإِنْ يَمْسَسْكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ إِلَّا هُوَ ۖ وَإِنْ يُرِدْكَ
بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ ۚ يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَهُوَ

وا گر برساند خدا بتورنجی پس نیست بردارنده آن را مگر او وا گر خواهد

الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

درحق تونعمتی پس نیست هیچ دفع کننده فضل اورا میرساندش بهرکه خواهد ازبندگان خود واوست آمرزندهٔ مهربان (١٠٧) .

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

بگوای مردمان بتحقیق آمده است به شماوحی راست از پروردگار شماپس هرکه راه یافت جزاین نیست که راه یابد برای خود وهرکه گمراه شد جزاین نیست که گمراه می شود بزیان خود ونیستم من برشما نگهبان (١٠٨) .

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَاصْبِرْ حَتَّىٰ يَحْكُمَ اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿١٠٩﴾

و(یامحمد) پیروی کن چیزی را که وحی فرستادیم بتوو شکیبائی کن تاآنکه فیصله کند خدا واو بهترین فیصله کنندگان است (١٠٩) .

سوره هود مکی است وآن یك صدو بیست وسه آیت وده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الر

الر .

كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ﴿١﴾

این کتابیست که استوارکرده شد آیاتِ او بازواضح کرده شده آمده ازنزد خدای درست کارباخبر (١) .

أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنَّنِي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ﴿٢﴾

(بآن مضمون که پیغامبر گوید) عبادت نکنید مگر خدارا هرآئینه من شمارا ازجانب اوبیم کننده وبشارت دهنده ام (٢) .

وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعًا حَسَنًا إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ﴿٣﴾

وآنکه آمرزش طلب کنید ازپروردگار خود بازرجوع کنید بسوی وی تابهره مند سازدشمارا به بهرهٔ نیك تامیعاد معلوم وتا بدهد هرصاحب بزرگی را جزای

بزرگی او وا گر روگردان شوید پس هرآئینه من می ترسم برشما ازعذاب روز بزرگ (٣) .

إِلَى اللّٰهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ④

بسوی خداست بازگشت شماواو برهرچیز تواناست (٤) .

أَلَآ إِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ أَلَا حِينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيَابَهُمْ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ⑤

آ گاه باش این کافران می پیچند سینه های خودرا[١] می خواهند که پنهان شوند ازخدا آ گاه باش چون برسر می‌کنند جامه های خودرا میداند آنچه پنهان می دارند وآنچه آشکار می کنند هرآئینه اوداناست بسریکه در سینه هاست[٢] (٥) .

وَمَا مِنْ دَآبَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ رِزْقُهَا وَيَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا كُلٌّ فِي كِتٰبٍ مُّبِينٍ ⑥

ونیست هیچ جنبنده درزمین مگربرخداست روزی اوو می داند جای ماندن اورا وجای نگاهداشتن اورا هریك درکتاب روشن ست[٣] (٦) .

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَآءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ قُلْتَ إِنَّكُمْ مَّبْعُوثُونَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ

واوست آنکه آفرید آسمان ها وزمین را درشش روز وبود عرش او برآب (آخرکار آفریدن شماآنکه) تابیازماید شمارا که کدام یك ازشما نیکوتراست

(١) یعنی اعراض می کنند .

(٢) مترجم گوید میتوان گفت پیچیدن سینه عبارت ازآنست که فکر های ناصواب کند وبشبهات واهیه دل خودرا اطمینان دهد وعقائد حقه را فراموش سازد زیرا که صدراینجا بمعنی علومِ صدرآمده است .

(٣) یعنی درلوح محفوظ نوشته شده مترجم گوید مستودع جائی است که بغیر اختیار اوآنجا نگاهداشته بودندمانند صُلب ورَحِم ومستقر جائیست که باختیار خود می‌ماند مثل خانه .

هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾

ازجهت عمل و ا گر گوئی که هرآئینه شمابرانگیخته شوید بعدازموت البته گویند کافران نیست این سخن مگر جادوئی ظاهر (۷) .

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَىٰ أُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ لَّيَقُولُنَّ
مَا يَحْبِسُهُ ۗ أَلَا يَوْمَ يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِم
مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨﴾

وا گر بازداریم ازایشان عقوبت راتامدتی شمرده شده البته گویند چه چیز باز می‌دارد آنرا آ گاه باش روزیکه بیاید بایشان نه باشد بازداشته شده ازایشان وفرا گیرد ایشان را آنچه استهزامی کردند بآن (۸) .

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ نَزَعْنَاهَا مِنْهُ إِنَّهُ
لَيَئُوسٌ كَفُورٌ ﴿٩﴾

وا گر بچشانیم آدمی را نعمتی ازنزد خودبازبرگیریم آن راازوی هرآئینه وی ناامید وناسپاس است (۹) .

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نَعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ
السَّيِّئَاتُ عَنِّي ۚ إِنَّهُ لَفَرِحٌ فَخُورٌ ﴿١٠﴾

وا گر بچشانیم آدمی را رفاهیتی بعد سختی که رسیده باشد به وَی البته گوید برفتند سختی هاازمن هرآئینه وی شادمان خود ستاینده است (۱۰) .

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُم
مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١١﴾

مگر آنانکه شکیبائی نمودند وکارهای شائسته کردند آن جماعت ایشان راست آمرزش ومزدِبزرگ (۱۱) .

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ بِهِ
صَدْرُكَ أَن يَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ كَنزٌ أَوْ جَاءَ مَعَهُ
مَلَكٌ ۚ إِنَّمَا أَنتَ نَذِيرٌ ۚ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٢﴾

پس شاید توترك کنی بعض آنچه وحی فرستاده می‌شود بسوی تو وتنگ می‌شود بآن سینه تو[1] ازجهت آنکه می‌گویند چرا فروآورده نه شد بروی گنجی یاچرا نیامد همراه اوفرشته جزاین نیست که تو بیم کننده ای وخدا برهر چیز نگهبان است (۱۲) .

---

(۱) یعنی ترك مکن دلتنگ مشو .

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَ
ادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٣﴾

آیامی گویند افترابسته است (قرآن را) بگوپس بیارید ده سوره را ماننداین برباقته وبخوانید هرکرا توانید بجز خدا اگر راست گوهستید[1] (١٣) .

فَإِلَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا أُنْزِلَ بِعِلْمِ اللَّهِ وَأَنْ لَا إِلَٰهَ
إِلَّا هُوَ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٤﴾

پس اگر قبول نکنند آن کافران سخن شمارا بدانید که قرآن نازل کرده شده است بعلم خدا وبدانید که هیچ معبود برحقی نیست مگروی پس آیاشما مسلمان هستید[2] (١٤) .

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا نُوَفِّ إِلَيْهِمْ أَعْمَالَهُمْ
فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ ﴿١٥﴾

هرکه خواسته باشد زندگانی دنیا وتجمل آن بتمام رسانیم بسوی این جماعت جزای اعمال ایشانرا درینجا وایشان درینجا نقصان داده نه شوند[3] (١٥) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ مَا
صَنَعُوا فِيهَا وَبَاطِلٌ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

این جماعت آنانند که نیست ایشان را درآخرت مگر آتش وباطل شد درآخرت آنچه کرده بودند ونابودست آنچه به عمل می آوردند (١٦)

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ وَيَتْلُوهُ شَاهِدٌ مِنْهُ وَمِنْ
قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً أُولَٰئِكَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَمَنْ

آیاکسی که باشد بر حجتی ازجانب پروردگارخود[4] ودنبال وی می آید گواهی ازجانب پروردگار او[5] وپیش

---

(١) مترجم گوید نخست بده سوره تحدّی واقع شدوچون ازآن عاجز شدند بیك سوره تحدّی فرمود .

(٢) یعنی براسلام ثابت باشید .

(٣) یعنی ثواب صدقه وصلهٔ رحم که ازکفار بوجود می آید در دنیا داده میشوند بتوسیع رزق وصحت بدن .

(٤) یعنی دلیل عقلی .

(٥) یعنی قرآن .

يَّكْفُرْ بِهٖ مِنَ الْاَحْزَابِ فَالنَّارُ مَوْعِدُهٗ ۚ فَلَا تَكُ فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْهُ ۚ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُوْنَ ﴿١٧﴾

ازقرآن گواه وی بود کتاب موسیٰ پیشوائی وبخشایشی مثل دیگران باشد این جماعت ایمان می آرند بقرآن و هرکه کافرشد بآن ازگروه ها پس آتش وعده گاه ویست پس مباش درشبهه ازنزول قرآن هرآئینه وی درست است، آمده ازپروردگار تو ولیکن بیشتر مردمان ایمان نمی آرند (١٧) .

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا ۚ اُولٰٓئِكَ يُعْرَضُوْنَ عَلٰى رَبِّهِمْ وَيَقُوْلُ الْاَشْهَادُ هٰٓؤُلَآءِ الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلٰى رَبِّهِمْ ۚ اَلَا لَعْنَةُ اللّٰهِ عَلَى الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٨﴾

وکیست ستمگارتر ازکسی که بربست برخدا دروغی را این جماعت آورده شوند پیش پروردگار خویش و گویند گواهان[1] ایشانند آنانکه دروغ بستند برپروردگار خویش آگاه باش لعنت خداست برستمگاران (١٨) .

الَّذِيْنَ يَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَيَبْغُوْنَهَا عِوَجًا ۗ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ كٰفِرُوْنَ ﴿١٩﴾

آنانکه بازمی دارند مردمان را ازراهِ خداومیخواهند برای آن راه کجی را وایشان بآخرت کافراند (١٩) .

اُولٰٓئِكَ لَمْ يَكُوْنُوْا مُعْجِزِيْنَ فِي الْاَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ اَوْلِيَآءَ ۘ يُضٰعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ ۚ مَا كَانُوْا يَسْتَطِيْعُوْنَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوْا يُبْصِرُوْنَ ﴿٢٠﴾

این جماعت نه باشند عاجز کننده درزمین ونه باشد ایشان را بجز خدا از دوستان، دوچند کرده شود ایشان را عذاب نمی توانستند شنیدن (یعنی بسبب شدت ناخوشی) و نمی دیدند[2] (٢٠) .

اُولٰٓئِكَ الَّذِيْنَ خَسِرُوْٓا اَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَّا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ ﴿٢١﴾

این جماعت آنانند که زیان کردند درحق خویش وگم شد ازایشان آنچه برمی بافتند (٢١) .

---

(١) یعنی کراماً کاتبین .

(٢) مترجم گوید ومیتوان گفت که همزهٔ استفهام انکاری محذوف است یعنی آیا نمی توانستند شنیدن وآیانمی دیدند .

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾

بیشك این جماعت درآخرت ایشانند زیانکارتر (۲۲) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وعمل های شائسته کردند وفروتنی کردند توجه کنان بسوی پروردگار خویش ایشان اهل بهشت اند ایشان آنجا جاویدانند (۲۳) .

مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَعْمَىٰ وَالْأَصَمِّ وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ ۚ هَلْ
يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٤﴾

مثال این دوفریق مانندکور وکر وبینا وشنوااست آیا هردوبرابراند درصفت آیاپندنمی‌گیرید (٢٤) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٥﴾

وهرآئینه فرستادیم نوح رابسوی قوم اوگفت هرآئینه من برای شمابیم دهندهٔ آشکارم (۲۵) .

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ۖ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾

(باین مضمون) که مپرستید مگر خدارا هرآئینه من می ترسم برشما ازعذاب روزدرد دهنده (٢٦) .

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا نَرَاكَ إِلَّا بَشَرًا
مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا الَّذِينَ هُمْ أَرَاذِلُنَا
بَادِيَ الرَّأْيِ وَمَا نَرَىٰ لَكُمْ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ بَلْ نَظُنُّكُمْ
كَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾

پس گفتندجماعتی که کافربودند ازقوم اونمی بینیم ترا مگر آدمی مانند خویش ونه می بینیم که پیروی توکرده باشند (بتأمل سرسری) مگر آنانکه ایشان اراذل مایند ونمی بینیم برای شما هیچ بزرگی برخود بلکه می پنداریم شمارا دروغگو (۲۷) .

قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآتَانِي
رَحْمَةً مِنْ عِنْدِهِ فَعُمِّيَتْ عَلَيْكُمْ أَنُلْزِمُكُمُوهَا
وَأَنْتُمْ لَهَا كَارِهُونَ ﴿٢٨﴾

گفت ای قوم من خبر دهیدمرا بدانکه اگر باشم برحجتی از پروردگار خود وداده باشد بمن بخشائشی ازنزد خود پس پوشانیده شد حقیقت آن

بـر شمـا آيـا اجبـار كنيـم شمـارا بـرآن وشمانا خواهان آن باشيد؟ (٢٨) .

وَيٰقَوْمِ لَآ أَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا ۖ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۚ وَمَآ أَنَا۠ بِطَارِدِ الَّذِينَ اٰمَنُوٓا ۚ إِنَّهُم مُّلٰقُوا رَبِّهِمْ وَلٰكِنِّيٓ أَرٰىكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٩﴾

وای قوم من طلب نمی كنم ازشمابراين پيغام رسانيدن مالی را، نيست مزدِمن مگـر بـر خـدا و نيستـم طـردكننـدهٔ مسلمانان (يعنی ازصحبت خود) هرآئينه ايشان ملاقات كنندگانند با پروردگار خويش وليكن من می بينم شمارا قومی كه جهالت می كنيد (٢٩) .

وَيٰقَوْمِ مَن يَنصُرُنِي مِنَ اللّٰهِ إِن طَرَدتُّهُمْ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

وای قوم من كِه نصرت دهد مرااز عقوبت خدا اگر برانم ايشان را آياپندنمی گيريد (٣٠) .

وَلَآ أَقُولُ لَكُمْ عِندِي خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَآ أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدَرِيٓ أَعْيُنُكُمْ لَن يُؤْتِيَهُمُ اللّٰهُ خَيْرًا ۖ اللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا فِيٓ أَنفُسِهِمْ ۖ إِنِّيٓ إِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمِينَ ﴿٣١﴾

ونمی گويم به شما كه نزد من است خزينه های خدا ونه آنكه ميدانم غيب را ونمی گويم كه من فرشته ام ونمی گويم آنان را كه بخواری می نگردبديشان چشمهای شما كه نخواهد دادخدا بديشان هيچ نعمتی خـدادانـا تـراست بـآنچـه درضمير های ايشان است هرآئينه من آنگاه ازستم كاران باشم (٣١) .

قَالُوا يٰنُوحُ قَدْ جٰدَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ إِن كُنتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿٣٢﴾

گفتند ای نوح مكابره كردی باما پس بسياركردی مكابرهٔ مارا پس بيارآنچه وعده می كنی اگر هستی از راست گويان (٣٢) .

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُم بِهِ اللّٰهُ إِن شَآءَ وَمَآ أَنتُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٣٣﴾

گفت جزاين نيست كه بيارد آن را به شماخدا اگر خواهد وشماعاجز كننده نيـستيد (٣٣) .

وَلَا يَنفَعُكُمْ نُصْحِيٓ إِنْ أَرَدتُّ أَنْ أَنصَحَ لَكُمْ إِن كَانَ اللّٰهُ يُرِيدُ

وسودنمی دهد شمارا نصيحت من اگر خواهم كه نصيحت كنم شمارا اگر خدا

أَنْ يُغْوِيَكُمْ ۚ هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

خواسته باشد که‌گمراه کند شمارا اوست پروردگار شما وبسوی اوبازگردانیده می‌شوید (٣٤) .

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ ۖ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيَّ إِجْرَامِي وَأَنَا
بَرِيءٌ مِمَّا تُجْرِمُونَ ﴿٣٥﴾

(یا محمد) آیامی گویند افترابسته است قرآن را بگو اگر افترابسته ام قرآن را پس برمن است‌گناه من ومن بی تعلقم ازگناه کردن شما[1] (٣٥) .

وَأُوحِيَ إِلَىٰ نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ
فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

ووحی فرستاده شد بسوی نوح که ایمان نخواهد آورد ازقوم تو مگرآنکه مومن شده است پس اندوه مخور بسبب آنچه می‌کردند (٣٦) .

وَاصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي
الَّذِينَ ظَلَمُوا ۚ إِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ ﴿٣٧﴾

وبه ساز کشتی را بدیدگاه ما وبفرمانِ ما وسخن مگوبامن دربارهٔ آنانکه ستم کردند هرآئینه ایشان غرق شدگانند (٣٧).

وَيَصْنَعُ الْفُلْكَ وَكُلَّمَا مَرَّ عَلَيْهِ مَلَأٌ مِنْ قَوْمِهِ سَخِرُوا مِنْهُ ۚ
قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

ومی ساخت نوح کشتی را وهرگاه که می‌گذشت برآن کشتی جماعتی ازقوم او تمسخر میکردند باوی ،گفت اگر مسخره می کنید مارا پس هرآئینه مامسخره خواهیم کردشمارا چنانکه شما مسخره می‌کنید (٣٨) .

فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ
عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٩﴾

پس خواهید دانست آن را که بیایدش عذابی که رسوا کندش وفرودآید بروی عقوبتی دائم (٣٩) .

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلٍّ

(درهمین معامله بود) تاوقتیکه آمدفرمان ما وبجوشید تنور وگفتیم بردار درکشتی

---

(١) مترجم‌گوید این جمله اضافه کرده شددر وسط قصه قوم نوح تا تنبیه باشد بر تطبیق حال مشرکین مکه باحال قوم حضرت نوح والله اعلم .

زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ (٤٠)

ازهرجنسی دوتن (نروماده) را وبردار اهل خودرا مگرآنکه سبقت کرده است بروی قضا[1] وبردار مسلمانان را، وایمان نیاوردند باوی مگراندکی (٤٠) .

وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (٤١)

وگفت (نوح) سوار شوید درکشتی، بنام خداست روان شدن وی وایستادن وی هر آئینه پروردگار من آمرزندۀ مهربانست (٤١).

وَهِيَ تَجْرِي بِهِمْ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَنَادَىٰ نُوحٌ ابْنَهُ وَكَانَ فِي مَعْزِلٍ يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ (٤٢)

وآن کشتی می بُرد ایشان را درموجی مانند کوه ها وآواز داد نوح پسر خودرا واوبود درکرانه ای پسرك من سوارشو باما ومباش باكافران (٤٢) .

قَالَ سَآوِي إِلَىٰ جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ (٤٣)

گفت پناه خواهم‌گرفت بسوی کوهی که نگاه دارد مرا ازآب گفت نوح هیچ نگاه دارنده نیست امروز از عذاب خدا مگر آنکه خدا رحم کرده است بروی وحائل شد موج میان ایشان پس شد ازغرق شدگان (٤٣) .

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَيَا سَمَاءُ أَقْلِعِي وَغِيضَ الْمَاءُ وَقُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ (٤٤)

وگفته شد ای زمین فروبرآب خودرا وای آسمان بازمان[2] وکم کرده شد آب وبه انجام رسانیده شدکار وقرارگرفت کشتی برکوه جودی وگفته شد هلاکت باد قوم ستمگاران را (٤٤) .

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي

و آوازداد نوح پروردگار خودرا پس‌گفت ای پروردگار من هرآئینه پسر من ازاهل

---

(١) یعنی زن نوح وکنعان پسر نوح .

(٢) یعنی ازباران .

وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحٰكِمِينَ ﴿٤٥﴾

من است وهرآئینه وعدهٔ توراست است وتوبهترین حکم کنندگانی (٤٥) .

قَالَ يٰنُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صٰلِحٍ فَلَا تَسْئَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجٰهِلِينَ ﴿٤٦﴾

گفت ای نوح هرآئینه وی نیست ازاهل تو هر آئینه او کاری ناشاشته است پس سوال مکن تو مرا ازچیزی که نیست ترا دانش به آن هرآئینه من پندمیدهم ترا برای احتراز ازآنکه باشی ازجاهلان (٤٦) .

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْئَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿٤٧﴾

گفت ای پروردگار من هرآئینه من پناه میبرم به توازآنکه به پرسم ازتو آنچه نیست مرادانش به آن واگر نیامرزی مرا و رحمت نه کنی برمن باشم از زیان کاران (٤٧) .

قِيلَ يٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلٰمٍ مِنَّا وَبَرَكٰتٍ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ وَأُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾

گفته شدای نوح فرودآ با سلامتی ازجانب ما وهمراه برکت هافرودآمده برتووبرامت هائی که پیدا شوند ازهمراهان تووامت هائی دیگرکه بهره مند می سازیم ایشان را دردنیابازبرسد بایشان ازجانب ماعذاب درد دهنده (٤٨) .

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هٰذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

این قصه ازاخبار غیب است وحی میفرستیم آن را بسوی تونمی دانستی آن را تو ونه قوم تو می دانستندپیش ازین پس صبرکن هرآئینه عاقبت مرمتقیان راست (٤٩) .

وَإِلَىٰ عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا اللّٰهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلٰهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

وفرستادیم بسوی عاد برادر ایشان هود را گفت ای قوم من عبادت کنید خدارا نیست شمارا هیچ معبود برحقی بجزوی نیستید شما مگر افتراء کننده (٥٠) .

يٰقَوْمِ لَا أَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى الَّذِي

ای قوم من نمی طلبم ازشما براین پیغام مزدي را، نیست مزدمن مگر برکسیکه

فَطَرَنِي ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

آفریده است مرا آیادرنمی یابید (٥١) .

وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ
عَلَيْكُم مِّدْرَارًا وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَىٰ قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا
مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

وای قوم من آمرزش طلبید از پروردگار خود باز رجوع کنید بسوی اوتابفرستدباران را برشماریزان وبیافزاید شمارا قوتی همراه قوتِ شما وروگردان مشوید گنهگارشده (٥٢) .

قَالُوا يَا هُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِي آلِهَتِنَا
عَن قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

گفتند ای هود نیاوردی بما دلیلی ونیستیم ما ترك کننده معبودان خودرا بگفتهٔ تو ونیستیم ماترا باوردارنده (٥٣) .

إِن نَّقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوءٍ ۗ قَالَ إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ
وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

نمی‌گوئیم مگرآنکه رسانیده اند بتو بعض معبودان ما ضرری ، گفت هرآئینه من‌گواه می سازم خدارا وشماگواه باشید که من بی تعلقم ازآنچه شما شریك می گیرید (٥٤) .

مِن دُونِهِ ۖ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ ﴿٥٥﴾

بجزوی پس توطئه کنیددرحق من همه یك جابازمهلت مدهیدمرا (٥٥) .

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُم ۚ مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ
آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا ۚ إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

هرآئینه من توکل کردم برخدا پروردگار من وپروردگارشما نیست هیچ جنبنده ای مگر خدا گیرنده است به پیشانی او(١) هرآئینه پروردگارمن برراه راست است(٢) (٥٦) .

فَإِن تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُم مَّا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ ۚ
وَيَسْتَخْلِفُ رَبِّي

پس اگر روگردان شوید ضرری بمن عائد نیست هرآئینه رسانیدم به شماپیغامی را که فرستاده شدم همراه آن بسوی شماوجانشین سازد پروردگار من

---

(١) يعنى مالك اوست .
(٢) يعنى حكيم است .

قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّونَهُ شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٧﴾

قومی را بغیراز شماوهیچ زیان نتوانیدرسانیدن خدارا هرآئینه پروردگار من برهمه چیزنگهبان است (٥٧) .

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَنَجَّيْنَاهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾

وچون آمد عذاب مانجات دادیم هود را وآنان را که ایمان آوردند باوی برحمتی ازجانب خود و برهانیدیم ایشان راازعقوبتِ سخت (٥٨) .

وَتِلْكَ عَادٌ جَحَدُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾

واین است سرگذشت عاد انکار کردند آیات پروردگار خودرا ونافرمانی نمودند پیغامبران اورا وپیروی کردند فرمان هرسرکش ستیزنده را (٥٩) .

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

وازپی ایشان فرستاده شددردنیا لعنتی وروزقیامت نیز، آگاه باش هرآئینه عاد کافرشدند به پروردگار خود آگاه باش نفرین بادعاد را که قوم هودبودند (٦٠) .

وَإِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ ﴿٦١﴾

وفرستادیم بسوی ثمود برادرایشان صالح راگفت ای قوم من عبادت کنید خدارا نیست شمارا هیچ معبود برحقی بجزوی اوپیداکرد شمارا اززمین[1] و ساکن گردانید شمارا درزمین پس طلب آمرزش کنید ازوی بازرجوع کنید بسوی او هرآئینه پروردگار من نزدیك است پذیرندهٔ دعاست (٦١) .

قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَٰذَا أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٦٢﴾

گفتند ای صالح بودی تودرمیان ماامیدداشته شده پیش ازین آیامنع می‌کنی ماراازآنکه عبادت کنیم معبودانی را که

---

(١) یعنی آفریدپدرومادر شما آدم وحوا راازخاك که شما ازنسل آنهائید .

عبادت میکردند پدران ماوهرآئینه
مادرشبهه قوی ایم ازآنچه میخوانی مارا
بسوی آن (٦٢).

قَالَ يَٰقَوْمِ أَرَءَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَءَاتَىٰنِي مِنْهُ
رَحْمَةً فَمَن يَنصُرُنِي مِنَ ٱللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُۥ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ
تَخْسِيرٍ ﴿٦٣﴾

گفت ای قوم من آیادیدید ا گرباشم
برحجتی ازپروردگار خود عطا کرده
باشد بمن ازجانب خود بخشائشی پس
که نصرت دهدمرا ازعقوبتِ خداا گر
نافرمانی اوکنم پس نمی‌افزائید درحق من
مگر زیان کاری را (٦٣).

وَيَٰقَوْمِ هَٰذِهِۦ نَاقَةُ ٱللَّهِ لَكُمْ ءَايَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِيٓ أَرْضِ ٱللَّهِ
وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾

وای قوم من اینست ماده شتری که
خدافرستاده است برای شمانشانه پس
بگـذاریـدش تـابخـورد در زمیـن خـدا
ومرسانید به وی هیچ ضرری که آنگاه
بگیرد شمارا عقوبتی نزدیك (٦٤).

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا۟ فِي دَارِكُمْ ثَلَٰثَةَ أَيَّامٍ ذَٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ
مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾

پس پَی زدند آن را پس گفت صالح بهره
مند باشید درسرای خود سه روز این
وعده هست غیر دروغ (٦٥).

فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا صَٰلِحًا وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مَعَهُۥ بِرَحْمَةٍ مِّنَّا
وَمِنْ خِزْيِ يَوْمِئِذٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ ٱلْقَوِيُّ ٱلْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾

پس وقتی که آمد فرمان مانجات دادیم
صالح را وآنان را که ایمان آوردند همراه
وی به بخشائشی ازجانب خود ورهانیدیم
ازرسوائی آن روز، هرآئینه پروردگارتو
اوست توانای غالب (٦٦).

وَأَخَذَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا۟ ٱلصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا۟ فِي دِيَٰرِهِمْ جَٰثِمِينَ ﴿٦٧﴾

ودر گرفت ستمگاران راآواز سخت پس
صبح کردند درسراهای خود مرده هائی
برروی افتاده (٦٧).

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا۟ فِيهَآ أَلَآ إِنَّ ثَمُودَا۟ كَفَرُوا۟ رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا
لِّثَمُودَ ﴿٦٨﴾

گویا هرگز نه بودندآن جا آ گاه باش
هرآئینه ثمود انکار کردند پروردگار
خودرا هرآئینه دوری باد ثمود را (٦٨).

وَلَقَدْ جَآءَتْ رُسُلُنَآ إِبْرَٰهِيمَ بِٱلْبُشْرَىٰ قَالُوا۟ سَلَٰمًا قَالَ سَلَٰمٌ

هرآئینه آمدند فرستاد گان ماپیش ابراهیم

فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيذٍ ﴿٦٩﴾

به بشارت، سلام گفتند ابراهیم جواب سلام داد پس درنگ نکرد درآنکه آورد گوساله ای بریان (٦٩) .

فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾

پس چون دیدکه دستهای ایشان نمی رسد بآن خوف زده شد ازایشان وبخاطر آوردازایشان ترسی گفتندمترس هرآئینه مافرستاده شده ایم بسوی قوم لوط (٧٠) .

وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ ﴿٧١﴾

وزن ابراهیم ایستاده بود پس بخندید[1] پس مژده دادیمش بتولد اسحاق وبعد اسحاق بوجود یعقوب (٧١) .

قَالَتْ يَا وَيْلَتَىٰ أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَٰذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾

گفت ای وای برمن آیاخواهم زادومن پیرم واین شوهر من است کلان سال شده هرآئینه این چیزی عجیب است (٧٢) .

قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾

فرشتگان گفتند آیا تعجب می کنی ازقدرتِ خدا، بخشائش خدا و برکات اوبرشماست ای اهل این خانه هرآئینه خداستوده شدهٔ بزرگوارست (٧٣) .

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَىٰ يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

پس چون رفت ازابراهیم خوف وآمدش بشارت شروع نمود جدال کردن با مادربارهٔ قوم لوط (٧٤) .

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٧٥﴾

هرآئینه ابراهیم بردبار ناله کننده رجوع کننده بخدابود (٧٥) .

يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَإِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ ﴿٧٦﴾

گفتیم ای ابراهیم بگذرازین جدال هرآئینه (حال اینست که) آمد عقوبت پروردگار تووهرآئینه این جماعت

---

(١) مترجم گوید یعنی بسبب خوش وقتی ازهلاك قوم لوط .

خواهدآمد بایشان عقوبتی که باز گردانیده نشود (٧٦) .

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا وَّقَالَ
هٰذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

وچون آمدند فرستادگان ما پیش لوط اندوهگین شد بسبب ایشان دلتنگ شد به سبب ایشان و گفت این روزیست سخت[1] (٧٧) .

وَجَآءَهٗ قَوْمُهٗ يُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ
السَّيِّاٰتِ ۚ قَالَ يٰقَوْمِ هٰٓؤُلَآءِ بَنَاتِىْ هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللّٰهَ
وَلَا تُخْزُونِ فِىْ ضَيْفِىْ ۚ أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَّشِيدٌ ﴿٧٨﴾

وآمدند پیش لوط قوم اوشتابان بسوی اوو پیش ازآن میکردند کارهای زشت لوط گفت ای قوم من این دختران من اند (یعنی نکاح کنید) این ها پاکیزه تراند برای شماپس بترسید ازخدا ورسوامکنید مرا درمورد مهمانان من آیانیست ازشما هیچ مردشائسته ای (٧٨) .

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِىْ بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ ۚ وَإِنَّكَ
لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٩﴾

گفتند هرآئینه تودانسته ای که نیست مارا در دختران توحاجتی وهرآئینه تومیدانی آنچه می خواهیم (٧٩) .

قَالَ لَوْ أَنَّ لِىْ بِكُمْ قُوَّةً أَوْ اٰوِىْٓ إِلٰى رُكْنٍ شَدِيدٍ ﴿٨٠﴾

گفت ا گر مرا بمقابلهٔ شما قوتی می‌بود یا پناه می گرفتم به قوم زورآور(چنین میکردم) (٨٠) .

قَالُوا يٰلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَّصِلُوٓا إِلَيْكَ فَأَسْرِ
بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا
امْرَأَتَكَ ۚ إِنَّهٗ مُصِيبُهَا مَآ أَصَابَهُمْ ۚ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ ۚ
أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

فرشتگان گفتند ای لوط هرآئینه مافرستادگان پروردگار توایم نخواهند رسید به تو پس ببراهل خودرا بپاره ای از شب وباید که واپس نگرد هیچکس ازشمامگرزن تو که رسیدنی است اوراآنچه رسید باین قوم هرآئینه میعاد

(١) مترجم گوید یعنی ایشان نوجوان خوش روی بودند وعادت قوم معلوم بود پس خوف فتنه پیداشد والله اعلم .

ایشان وقت صبح ست آیاصبح نزدیك نیست؟ (٨١) .

فَلَمَّا جَآءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ مَّنضُودٍ ﴿٨٢﴾

پس چون آمد فرمان ما ساختیم زبرآن (ده ها) را زیرآن وبارانیدیم برآنجاسنگهاای ازگل پخته ، پی درپی (٨٢).

مُّسَوَّمَةً عِندَ رَبِّكَ وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ ﴿٨٣﴾

نشان مند ساخته شده نزد پروردگار تواین سنگ هانیستند دورازستمگاران (٨٣) .

وَإِلَىٰ مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ وَلَا تَنقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ إِنِّي أَرَاكُم بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾

وفرستادیم بسوی قوم مدین برادرایشان شعیب راگفت ای قوم من عبادت کنید خدارا نیست شمارا هیچ معبود برحقی مگروی وکم مکنید پیمانه وترازو را هر آئینه من می بینم شمارا که درنعمتید وهرآئینه من می ترسم برشمااز‌عذاب روزدر بگیرنده[1] (٨٤) .

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

وای قوم من کامل کنید پیمانه وترازو را بانصاف وکم مرسانید بمردمان چیزهای ایشان را وتباهکاری مکنید درزمین فسادکنان (٨٥) .

بَقِيَّتُ اللَّهِ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ ۚ وَمَا أَنَا عَلَيْكُم بِحَفِيظٍ ﴿٨٦﴾

باقی‌گذاشتهٔ خدای تعالی بهتر است برای شما اگر باور دارنده اید ونیستم من برشما نگهبان (٨٦) .

قَالُوا يَا شُعَيْبُ أَصَلَاتُكَ تَأْمُرُكَ أَن نَّتْرُكَ مَا يَعْبُدُ آبَاؤُنَا أَوْ أَن نَّفْعَلَ فِي أَمْوَالِنَا مَا نَشَاءُ ۖ إِنَّكَ لَأَنتَ الْحَلِيمُ الرَّشِيدُ ﴿٨٧﴾

گفتند ای شعیب آیانماز تومیفرمایدترا که بگذاریم آنچه می پرستیدند پدران ما یا بگذاریم آنکه کنیم درمال خود هرچه خواهیم هرآئینه تو مردِ بُردبار شائستهٔ

---

(١) یعنی هلاك کننده .

معامله ای (ومقصودایشان استهزابود) . (٨٧)

قَالَ يٰقَوْمِ أَرَءَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلٰى بَيِّنَةٍ مِّنْ رَّبِّيْ وَرَزَقَنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَمَآ أُرِيْدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلٰى مَآ أَنْهٰكُمْ عَنْهُ ۚ إِنْ أُرِيْدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ ۚ وَمَا تَوْفِيْقِيْٓ إِلَّا بِاللّٰهِ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيْبُ ﴿٨٨﴾

گفت ای قوم من آیا دیدید ا گرباشم برحجتی از پروردگار خود وداده باشد بمن ازجانب خود روزي نيك(١) ونمی خواهم که خلاف کنم باشماماٸل شده بسوی آنچه منع می کنم شمارا ازآن(٢) نمی خواهم مگر صلاح کاری تابتوانم ونیست توفیق من مگر به فضل خدا بروی توکل کردم وبسوی اورجوع می‌کنم (٨٨) .

وَيٰقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيْٓ أَنْ يُّصِيْبَكُمْ مِّثْلُ مَآ أَصَابَ قَوْمَ نُوْحٍ أَوْ قَوْمَ هُوْدٍ أَوْ قَوْمَ صٰلِحٍ ۚ وَمَا قَوْمُ لُوْطٍ مِّنْكُمْ بِبَعِيْدٍ ﴿٨٩﴾

و ای قوم من ضدیت بامن نباید وادار سازد شمارا باین خصلت که برسد بشما مانند آنچه رسید بقوم نوح یا بقوم هود یابقوم صالح ونیست قوم لوط دورازشما . (٨٩)

وَاسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوْبُوْٓا إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّيْ رَحِيْمٌ وَّدُوْدٌ ﴿٩٠﴾

وطلب آمرزش کنید از پروردگار خود بازرجوع کنید بسوی اوهرآئینه پروردگار من مهربانِ دوستدارست (٩٠) .

قَالُوْا يٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ وَإِنَّا لَنَرٰىكَ فِيْنَا ضَعِيْفًا ۚ وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنٰكَ ۖ وَمَآ أَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ﴿٩١﴾

گفتند ای شعیب نمی فهمیم بسیاری ازآنچه می گوئی وهرآئینه مامی بینیم ترا درمیان خودناتوان وا گر نه می‌بود قبیلهٔ تو سنگسار میکردیم ترا ونیستی توپیش ما گرامی قدر (٩١) .

قَالَ يٰقَوْمِ أَرَهْطِيْٓ أَعَزُّ عَلَيْكُمْ مِّنَ اللّٰهِ ۖ وَاتَّخَذْتُمُوْهُ

گفت ای قوم من آیاقبیلهٔ من گرامی

---

(١) یعنی حلال چگونه سخن شمارا شنوم .

(٢) مترجم گوید یعنی نمی خواهم که بکار نیك بفرمایم وخود نکنم والله اعلم .

وَرَآءَكُمْ ظِهْرِيًّا ۖ إِنَّ رَبِّي بِمَا تَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٩٢﴾

تراست پیش شماازخدا وگرفتید خدا را انداخته پس پشت خویش هرآئینه پروردگار من بآنچه میکنید دربرگیرنده است (۹۲) .

وَيَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَامِلٌ ۖ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَمَنْ هُوَ كَاذِبٌ ۖ وَارْتَقِبُوا إِنِّي مَعَكُمْ رَقِيبٌ ﴿٩٣﴾

وای قوم من عمل کنید برطور خود هرآئینه من نیز عمل کننده ام زود خواهید دانست آن را که بیایدش عذابی که رسوا کندش وآن را که وی دروغگوست وانتظار برید هرآئینه من باشما منتظرم (۹۳) .

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَأَخَذَتِ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دِيَارِهِمْ جَاثِمِينَ ﴿٩٤﴾

ووقتیکه آمد عذاب ما نجات دادیم شعیب را وآنان را که ایمان آوردند باوی به بخشائشی ازخود ودگرفت ظالمان را آواز سخت پس‌گشتند درسراهای خویش مرده افتاده (۹٤) .

كَأَنْ لَمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۗ أَلَا بُعْدًا لِمَدْيَنَ كَمَا بَعِدَتْ ثَمُودُ ﴿٩٥﴾

گویاهرگز نه بودند آنجا آگاه باش دوری باد مَدیَن را چنانکه دور افتادند ثمود (۹۵) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٩٦﴾

وهرآئینه فرستادیم موسیٰ را به نشانه های خود وبه دلیل روشن (۹٦) .

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاتَّبَعُوا أَمْرَ فِرْعَوْنَ ۖ وَمَا أَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيدٍ ﴿٩٧﴾

بسوی فرعون وجماعت او پس پیروی کردند فرعون را ونه بود فرمان فرعون براه راست (۹۷) .

يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَوْرَدَهُمُ النَّارَ ۖ وَبِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ ﴿٩٨﴾

پیشوا شود فرعون قوم خودرا روزقیامت پس بیاردایشان را بآتش وبدجائیست که وارد آن شدند (دوزخ) (۹۸) .

وَأُتْبِعُوا فِي هَٰذِهِ لَعْنَةً وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ ﴿٩٩﴾

وازپی ایشان آورده شد لعنت درین دنیا وروزقیامت نیز بدعطائیست که داده

شد(آن لعنت) (٩٩) .

ذٰلِكَ مِنْ أَنۢبَآءِ الْقُرٰى نَقُصُّهٗ عَلَيْكَ مِنْهَا قَآئِمٌ وَّحَصِيْدٌ ﴿١٠٠﴾

این ازاخبارده ها ست که میخوانیم آن را برتو بعضی ازآن باقیست وبعضی ازبیخ بریده (١٠٠) .

وَمَا ظَلَمْنٰهُمْ وَلٰكِنْ ظَلَمُوْٓا أَنْفُسَهُمْ فَمَآ أَغْنَتْ عَنْهُمْ
اٰلِهَتُهُمُ الَّتِىْ يَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مِنْ شَىْءٍ لَّمَّا جَآءَ أَمْرُ
رَبِّكَ ۚ وَمَا زَادُوْهُمْ غَيْرَ تَتْبِيْبٍ ﴿١٠١﴾

وستم نکردیم ایشانرا ولیکن ایشان ستم کردند برخویشتن پس هیچ دفع نکردند ازایشان معبودان ایشان که میخواندند بغیرازخدا وقتی که آمدفرمان پرورد گار تو ونیفزودند ایشان را بجز هلاکی (١٠١) .

وَكَذٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَآ أَخَذَ الْقُرٰى وَهِىَ ظٰلِمَةٌ ۗ إِنَّ
أَخْذَهٗٓ أَلِيْمٌ شَدِيْدٌ ﴿١٠٢﴾

وهمچنین ست گرفتار کردن پرورد گار تو چون بگیرد دِه ها را وآنها ستمگار باشند هرآئینه گرفت وی درد دهندهٔ سخت است (١٠٢) .

إِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْاٰخِرَةِ ۚ ذٰلِكَ يَوْمٌ
مَّجْمُوْعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُوْدٌ ﴿١٠٣﴾

هرآئینه درین سخن نشانه است کسی راکه ترسیده است ازعذاب آخرت آن روز روزیست که جمع کرده شوند درآن مردمان وآن روز روزیست که همه حاضر شوند دروی (١٠٣) .

وَمَا نُؤَخِّرُهٗٓ إِلَّا لِأَجَلٍ مَّعْدُوْدٍ ﴿١٠٤﴾

وموقوف نمی داریم آنرا مگرتامدت معین (١٠٤) .

يَوْمَ يَأْتِ لَا تَكَلَّمُ نَفْسٌ إِلَّا بِإِذْنِهٖ ۚ فَمِنْهُمْ شَقِىٌّ
وَّسَعِيْدٌ ﴿١٠٥﴾

روزی که بیاید سخن نگوید هیچ کس مگربدستور حق پس بعض ایشان بدبخت باشند وبعضی نیك بخت (١٠٥) .

فَأَمَّا الَّذِيْنَ شَقُوْا فَفِى النَّارِ لَهُمْ فِيْهَا زَفِيْرٌ
وَّشَهِيْقٌ ﴿١٠٦﴾

اماآنانکه بدبخت شدند پس درآتش باشند ایشان راباشد آنجافریادسخت ونالهٔ زار(یعنی مانند آوازخر) (١٠٦) .

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا مَا دَامَتِ السَّمٰوٰتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَآءَ رَبُّكَ ۚ
إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيْدُ ﴿١٠٧﴾

باشند جاودان آنجا مدتِ بقای آسمان ها و زمین مگرآنچه که خواسته است

پروردگار تو هر آئینه پروردگار تومی کند آنچه می خواهد (١٠٧) .

وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَفِي الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَاوَاتُ
وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ ۝

واما آنانکه نیك بخت کرده شدند پس دربهشت باشندجاودان آنجاتامدتِ بقای آسمان ها وزمین مگرآنچه که خواسته است پروردگار توبخششی غیر منقطع(١) . (١٠٨)

فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِمَّا يَعْبُدُ هَٰؤُلَاءِ مَا يَعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا
يَعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِيبَهُمْ غَيْرَ
مَنْقُوصٍ ۝

پس مباش درشبهه ازآنچه می پرستند این گروه نمی پرستند مگر چنانکه می‌پرستیدند پدران ایشان پیش ازین ومماالبته تمام دهندهٔ ایشانیم حصه ایشان را ناکاهیده(٢) (١٠٩) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ
سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ
مُرِيبٍ ۝١١٠

وهرآئینه دادیم موسیٰ راکتاب پس اختلاف افتاد درآن وا گر نمی بود سخنی که سابقًا صادر شده از پروردگار تو هرآئینه فیصله کرده می شد میان ایشان و ایشان درشبهه قوی اندازآن (١١٠) .

وَإِنَّ كُلًّا لَمَّا لَيُوَفِّيَنَّهُمْ رَبُّكَ أَعْمَالَهُمْ إِنَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ
خَبِيرٌ ۝

وهرآئینه هرکسی وقتی که برانگیخته شود البته تمام خواهد دادایشان را پروردگار توجزای کردار ایشان هرآئینه وی بآنچه میکنند داناست (١١١) .

فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ۝١١٢

پس استوار باش چنانچه فرموده شده توراوآنانکه توبه کرده اند همراه تونیز، وازحد مگذریدهرآئینه وی بآنچه می کنید

---

(١) مترجم گوید یعنی مدت ماندن دربهشت ودوزخ مانند مدت دوام آسمان ها وزمین است دردنیا اگر زیادتی را که درمشیت خداست ودرفهم کسی نمی گنجد اعتبار نکند-حاصل بیان دوام است بابلغ وجوه والله اعلم .

(٢) یعنی حصه ایشان ازعذاب .

بیناست (۱۱۲) .

وَلَا تَرْكَنُوٓا إِلَى ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ ٱلنَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ
ٱللَّهِ مِنْ أَوْلِيَآءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾

ومیل مکنید بسوی آنانکه ستم کردند که آنگاه برسد به شما آتش ونیست شمارا بجزخدا دوستان بازنصرت داده نه شوید (۱۱۳) .

وَأَقِمِ ٱلصَّلَوٰةَ طَرَفَيِ ٱلنَّهَارِ وَزُلَفًا مِّنَ ٱلَّيْلِ إِنَّ ٱلْحَسَنَٰتِ
يُذْهِبْنَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ ذَٰلِكَ ذِكْرَىٰ لِلذَّٰكِرِينَ ﴿١١٤﴾

وبرپاکن نمازرا دوطرف روز وساعتی چنداز شب هرآئینه طاعات دورمیکنند گناهان را این پندی هست پندپذیران را (۱۱٤) .

وَٱصْبِرْ فَإِنَّ ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١١٥﴾

وشکیبائی کن هرآئینه خدا ضائع نمی سازد مزدنیکوکاران را (۱۱۵) .

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ ٱلْقُرُونِ مِن قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ
عَنِ ٱلْفَسَادِ فِي ٱلْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّنْ أَنجَيْنَا مِنْهُمْ
وَٱتَّبَعَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوا مَآ أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا
مُجْرِمِينَ ﴿١١٦﴾

پس چرا نه شدند ازآن قرنهاکه پیش ازشمابودند اهل خرد که منع کنند ازفساد درزمین مگراندکی ازآن جماعت که نجات دادیم ازمیان ایشان وپیروی کردند ستمکاران چیزی را که آسودگی داده شدند بآن[1] وبودند گناه کاران (۱۱٦) .

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ ٱلْقُرَىٰ بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا
مُصْلِحُونَ ﴿١١٧﴾

وهرگز نیست پروردگار توکه هلاك کند ده ها را به ستم واهل آن نیکوکار باشند (۱۱۷) .

وَلَوْ شَآءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ ٱلنَّاسَ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ
مُخْتَلِفِينَ ﴿١١٨﴾

وا گر می‌خواست پروردگار توالبته می گردانید مردمان را یك ملت وهمیشه باشند مختلف (۱۱۸) .

إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ

مگرآنکه بروی رحم کرده است پروردگار تو وبرای این اختلاف آفریده است ایشان را وتمام شد سخن

(۱) یعنی بلذات دنیا مشغول شدند .

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١١٩﴾

پروردگار تو، که البته پرکنم دوزخ را از
جنیان ومردمان همه یك جا[1] (١١٩) .

وَكُلًّا نَّقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَآءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ
وَجَآءَكَ فِي هَٰذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٠﴾

وهرچیزی را حکایت می کنیم برتوازاخبار
پیغامبران آن چیزی است که ثابت می
گردانیم بآن دل ترا وآمده است به تودرین
سوره سخن درست و پندی ویادآوری
برای مسلمانان (١٢٠) .

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ
إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾

وبگوآنان را که ایمان نمی آرند عمل کنید
برطور خود هرآئینه مانیز عمل
کنندگانیم (١٢١) .

وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

وانتظار کشید هرآئینه مانیز منتظریم
(١٢٢).

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ
وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

وخدا راست علم غیب آسمان ها وزمین
وبسوی اوباز گردانیده می شودکار همه
آن پس عبادت کن اورا وتوکل کن براو
ونیست پروردگار تو بیخبر ازآنچه
می‌کنید (١٢٣) .

سورهٔ یوسف مکی است وآن یك صدودوازده آیت ودوازده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓرٰ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿١﴾

الٓرٰ این آیت ها آیاتِ کتاب روشن است
. (١)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢﴾

هرآئینه مافروفرستادیم آن را قرآن عربی

(١) مترجم گوید درعرف اختلاف رانسبت میکنند باهل باطل نه باهل حق ویقال قال اهل الحق كذاوخالَفَهُم فِرَقٌ پس استثنای مَنْ رَحِمَ بی تکلف صحیح شد والله اعلم .

باشد که شمادریابید (٢) .

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ
هَٰذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ۝٣

ماحکایت می کنیم برتو بهترین قصه ها بوحی فرستادن خود بسوی تواین قرآن را وهرآئینه حال این ست که تو بودی پیش ازآن از بی خبران (٣) .

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ
كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۝٤

یادکن چون گفت یوسف پدرخودرا ای پدرمن هرآئینه من بخواب دیدم یازده ستاره را و خورشید وماه را دیدم برای خود سجده کننده (٤) .

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ
كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝٥

گفت ای پسرك من بیان مکن خواب خودرا پیش برادران خود که آنگاه اندیشه کنند درحق توحیله هرآئینه شیطان آدمی را دشمن آشکاراست (٥) .

وَكَذَٰلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ
الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا
عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝٦

وچنانکه خواب بتونمود همچنین برگزیندترا پروردگار توویاموزد ترا ازعلم تاویل الاحادیث (یعنی تعبیر رویا) وتمام کند نعمت خودرا برتو وبرفرزندان یعقوب چنانکه تمام کرد آن را بردوجدّتو پیش ازین ابراهیم واسحق هرآئینه پروردگار تودانای استوارکارست (٦) .

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٌ لِلسَّائِلِينَ ۝٧

هر آئینه هست درقصهٔ یوسف وبرادرانِ او نشانه هاسوال کنندگان را (٧) .

إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَىٰ أَبِينَا مِنَّا
وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ أَبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝٨

چون گفتند که یوسف وبرادر حقیقی اودوست تراند نزدِ پدرمازماوماجماعتی هستیم هرآئینه پدرِما در خطای ظاهر است (٨) .

اقْتُلُوا يُوسُفَ أَوِ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ

بکُشید یوسف را یابیفکنیدش به زمین غیر معلوم تاخالی شود برای شما توجه

وَتَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ قَوْمًا صٰلِحِينَ ⑨

پدرشماوتاباشید بعد ازین گروهی شائسته (یعنی توبه کنید) (۹) .

قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَاَلْقُوْهُ فِي غَيٰبَتِ الْجُبِّ
يَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ اِنْ كُنْتُمْ فٰعِلِيْنَ ⑩

گفت گوینده ازایشان مکُشید یوسف را و بیفکنیدش درقعرِ تاریك چاه تا برگیرداو را بعض مسافران ا گر کنند گانید (این کاررا) (۱۰) .

قَالُوا يٰٓاَبَانَا مَا لَكَ لَا تَاْمَنَّا عَلٰى يُوْسُفَ وَاِنَّا لَهٗ
لَنٰصِحُوْنَ ⑪

گفتند ای پدرما چیست حال توکه امین نمی پنداری مارا بر یوسف وهرآئینه مااورانیك خواهانیم (۱۱) .

اَرْسِلْهُ مَعَنَا غَدًا يَّرْتَعْ وَيَلْعَبْ وَاِنَّا لَهٗ لَحٰفِظُوْنَ ⑫

بفرست اوراباما فردا تا میوه بسیار خُورَد وبازی کند وهرآئینه ما اورا نگاه بانیم (۱۲) .

قَالَ اِنِّيْ لَيَحْزُنُنِيْٓ اَنْ تَذْهَبُوْا بِهٖ وَاَخَافُ اَنْ يَّاْكُلَهُ
الذِّئْبُ وَاَنْتُمْ عَنْهُ غٰفِلُوْنَ ⑬

گفت هرآئینه اندوهگین می کندمرا آنکه بِبَریدش ومی ترسم ازآنکه بخورد اورا گرگ وشماازوی بی خبرباشید (۱۳) .

قَالُوْا لَئِنْ اَكَلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ
اِنَّآ اِذًا لَّخٰسِرُوْنَ ⑭

گفتند ا گر بخورَد او را گرگ وماجماعتی هستیم هرآئینه ما آنگاه زیان کارباشیم (۱٤).

فَلَمَّا ذَهَبُوْا بِهٖ وَاَجْمَعُوْٓا اَنْ يَّجْعَلُوْهُ فِيْ غَيٰبَتِ الْجُبِّ
وَاَوْحَيْنَآ اِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِاَمْرِهِمْ هٰذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُوْنَ ⑮

پس چون بِبُرَدَندَش و عزیمت کردند که بیفکنندش درقعر تاریك چاه ووحی فرستادیم بسوی اوکه البته خبردار خواهی ساخت ایشان را باین ماجرای ایشان و ایشان نه شناسند (۱۵) .

وَجَآءُوْٓ اَبَاهُمْ عِشَآءً يَّبْكُوْنَ ⑯

وآمدندپیش پدرخودشبانگاه میگریستند (۱٦) .

قَالُوْا يٰٓاَبَانَآ اِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِقُ وَتَرَكْنَا يُوْسُفَ عِنْدَ
مَتَاعِنَا فَاَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَآ اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا
وَلَوْ كُنَّا صٰدِقِيْنَ ⑰

گفتند ای پدرماهرآئینه ماشروع کردیم در مسابقه وگذاشتیم یوسف را نزدیك رخت خویش پس بخُورد او راگرگ نیستی توباور دارندۀ ما ا گر چه باشیم راستگو (۱۷) .

وَجَآءُو عَلَىٰ قَمِيصِهِۦ بِدَمٍ كَذِبٍ ۚ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ
لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا ۖ فَصَبْرٌ جَمِيلٌ ۖ وَٱللَّهُ ٱلْمُسْتَعَانُ
عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

وآوردند برپیراهن او خون دروغ را
یعقوب گفت نه، بلکه آراسته است برای
شما نفس شماتدبیری را پس کارمن صبر
نیك است وخدامدد طلبیده می شود از
وی برآنچه شما بیان می کنید (١٨) .

وَجَآءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا۟ وَارِدَهُمْ فَأَدْلَىٰ دَلْوَهُۥ ۖ قَالَ
يَٰبُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَٰمٌ ۚ وَأَسَرُّوهُ بِضَٰعَةً ۚ وَٱللَّهُ عَلِيمٌۢ
بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وآمد کاروانی پس فرستادند سقای (یعني
آب آور) خودرا پس انداخت دَلوِخود
گفت ای مژده من این نوجوانی است واهل
قافله پنهان ساختند اوراسرمایهٔ دانسته
وخداداناست بآنچه می کردند (١٩) .

وَشَرَوْهُ بِثَمَنٍۭ بَخْسٍ دَرَٰهِمَ مَعْدُودَةٍ ۚ وَكَانُوا۟ فِيهِ
مِنَ ٱلزَّٰهِدِينَ ﴿٢٠﴾

و (برادران) فروختندش به بهای ناقص
درهمی چند شمرده شده وبودند دربارهٔ
یوسف ازبی رغبتان (٢٠) .

وَقَالَ ٱلَّذِى ٱشْتَرَىٰهُ مِن مِّصْرَ لِٱمْرَأَتِهِۦٓ أَكْرِمِى مَثْوَىٰهُ
عَسَىٰٓ أَن يَنفَعَنَآ أَوْ نَتَّخِذَهُۥ وَلَدًا ۚ وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ
فِى ٱلْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُۥ مِن تَأْوِيلِ ٱلْأَحَادِيثِ ۚ وَٱللَّهُ غَالِبٌ
عَلَىٰٓ أَمْرِهِۦ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾

وگفت شخصی که خرید یوسف راازاهل
مصر بزَنِ خود گرامی دارجای اورا شاید
که نفع دهد مارا یافرزند گیریم اورا
وهمچنین قراردادیم یوسف را درآن
سرزمین وتا بیا موزیم اورا ازعلم تاویل
الاحادیث وخداتواناست برمراد خود
ولیکن اکثر مردمان نمیدانند (٢١) .

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُۥٓ ءَاتَيْنَٰهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ
نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

وچون رسید یوسف به نهایتِ قوتِ خود
دادیم وی را دانائی و علم وهمچنین
جزامیدهیم نیکوکاران را (٢٢) .

وَرَٰوَدَتْهُ ٱلَّتِى هُوَ فِى بَيْتِهَا عَن نَّفْسِهِۦ وَغَلَّقَتِ ٱلْأَبْوَٰبَ
وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ ۚ قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ ۖ إِنَّهُۥ رَبِّىٓ أَحْسَنَ مَثْوَاىَ ۖ
إِنَّهُۥ لَا يُفْلِحُ ٱلظَّٰلِمُونَ ﴿٢٣﴾

طلب کرد یوسف را زنی که او درخانه
اش بود ازنفس او (واین کنایت ازطلب
جماع است) وبِبَست درهارا وگفت پیش
آ گفت پناه برخدا بیشك اومولای من
است نیکوساخت جایگاه

مرا[1] هرآئينه رستگارنمی شوند ظالمان . (٢٣)

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَآ أَن رَّءَا بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَٰلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوٓءَ وَالْفَحْشَآءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾

وهرآئينه قصد كردآن زن بسوی يوسف وقصد كردی يوسف بسوی او ا گر نه بودآنكه ديد يوسف دليل پروردگار خودرا، چنين كرديم تاباززگردانيم ازوی بدی وبی حيائی را هرآئينه وی از بندگان مخلص ماست (٢٤) .

وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِن دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَآءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوٓءًا إِلَّآ أَن يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

وبايكديگرسبقت كردند بسوی دروازه وبدريدآن زن پيراهن يوسف را از پشت ويافتند شوهر زن رانزديك دروازه گفت چيست جزای كسيكه خواسته باشد باهل توكاربد را مگر آنكه بزندان انداخته شود يا عقوبتی درد دهنده (٢٥) .

قَالَ هِىَ رَٰوَدَتْنِى عَن نَّفْسِى وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَآ إِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَٰذِبِينَ ﴿٢٦﴾

يوسف گفت اين زن خواست مرااز نفس من وگواهی داد گواهی از قبيلهٔ زن كه ا گر هست پيراهن يوسف دريده از جلو، پس اين زن راست گفته است ويوسف ازدروغ گويانست (٢٦) .

وَإِن كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِن دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّٰدِقِينَ ﴿٢٧﴾

وا گر هست پيراهن او دريده ازپشت، پس اين زن دروغ گفته است ويوسف ازراست گويان است (٢٧) .

فَلَمَّا رَءَا قَمِيصَهُ قُدَّ مِن دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِن كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾

پس شوهرش چون ديدپيراهن اورا دريده ازپشت، گفت اين قضيه ازمكر شما زنان است هرآئينه مكرشما زنان بزرگ است . (٢٨)

(١) يعنی خيانت اونتوانم كرد .

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَٰذَا ۚ وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ ۖ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾

ای یوسف درگذر ازین ماجرا وای زن طلب آمرزش کن برای گناه خود هرآئینه تو بوده ای ازخطا کنند گان (۲۹) .

وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَن نَّفْسِهِ ۖ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا ۖ إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٠﴾

و گفتند زنانی چند در شهر که زن عزیز می طلبد نوجوان خودرا ازنفس او هرآئینه دردلش جاکرده است از روی دوستی هرآئینه مسامی بینیم اورا در گمراهی ظاهر (۳۰) .

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ ۖ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَٰذَا بَشَرًا إِنْ هَٰذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾

پس چون شنیدزن عزیزغیبت ایشانرا قاصد فرستاد بسوی ایشان و مهیا کرد برای ایشان مجلسی وداد هریکی را ازایشان کاردی وگفت ای یوسف بیرون آ براین زنان پس چون بدیدندش بزرگ یافتندش وببُریدند دستهای خویش وگفتند پاك است خدا، نیست این نوجوان بشری، نیست این شخص مگر فرشتهٔ گرامی (۳۱) .

قَالَتْ فَذَٰلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ ۖ وَلَقَدْ رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ ۖ وَلَئِن لَّمْ يَفْعَلْ مَا آمُرُهُ لَيُسْجَنَنَّ وَلَيَكُونًا مِّنَ الصَّاغِرِينَ ﴿٣٢﴾

زن عزیز گفت این ست آنکه ملامت کرده بودید مرا در عشق وی وهرآئینه طلبیدم ازاونفس اورا پس نگاه داشت خودرا وا گر نکند آنچه می فرمایم اورا البته بزندان انداخته شود والبته باشداز خوارشدگان (۳۲) .

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ ۖ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

یوسف گفت ای پروردگار من زندان دوست تراست نزد من ازآنچه میخوانند مرابسوی آن وا گر توبازنداری ازمن فریب این زنان را البته میل کنم بایشان وباشم ازنادانان (۳۳) .

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ ۚ إِنَّهُ هُوَ

پس قبول کرد دعای اورا پروردگار او

السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

پس بازداشت ازیوسف فریب ایشان را هرآئینه وی شنوای داناست (٣٤) .

ثُمَّ بَدَا لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ لَيَسْجُنُنَّهُ حَتَّى حِينٍ ﴿٣٥﴾

بازظاهر شدآن جماعت را بعد ازآن که دیده بودند نشانه ها که البته بزندان درآورند اوراتامدتی[1] (٣٥) .

وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانِ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْزًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبِّئْنَا بِتَأْوِيلِهِ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

وداخل شدند بزندان همراه یوسف دوجوان یکی ازایشان گفت هرآئینه بخواب می بینم خودرا که آب گیرم ازانگور ودیگری گفت که هرآئینه بخواب می بینم خودرا که برداشته ام برسرخود نانی که مرغان ازآن میخورند خبردارکن مارا به تعبیر این خواب هرآئینه مابینیم ترا ازنیکوکاران (٣٦) .

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَّأْتُكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَٰلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

گفت نخواهدآمد بشماهیچ طعامی که داده می شوید آن رامگر خبردارکنم شمارا به تعبیر آن پیش ازآنکه بیاید به شما این تعبیرازآن قبیل ست که آموخته است مرا پروردگار من هرآئینه من ترك کردم کیش قومی که ایمان نمی آرند بخدا وایشان بآخرت اعتقادندارند (٣٧) .

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ذَٰلِكَ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

وپیروی کردم کیش پدران خودرا، ابراهیم واسحق ویعقوب نشایدمارا که شریك خدا مقررکنیم چیزی را، این از فضل خداست برما وبرمردمان ولیکن بیشترمردمان شکرنمی کنند (٣٨) .

---

(١) یعنی مشورت کردند که یوسف رابزندان باید کرد تانزدِ مردمان برائت زلیخاظاهر شود .

يٰصَاحِبَيِ السِّجْنِ ءَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللّٰهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

ای دویار زندان آیامعبودان پراکنده بهتراند یا خدا یکتای غالب (٣٩) .

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَآءً سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَآؤُكُمْ مَّآ أَنْزَلَ اللّٰهُ بِهَا مِنْ سُلْطٰنٍ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلّٰهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوٓا إِلَّآ إِيَّاهُ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

عبادت نمی کنید بغیرازخدا مگر نام هائی چندرا که نام نهاده اید آنها را شماوپدران تان نفرستاده است خدا برآنها هیچ دلیلی نیست فرمانروائی مگر خدارا فرمودکه عبادت مکنید مگر فقط وی را این ست کیشِ درست ولیکن بیشتر مردمان نمی‌دانند (٤٠) .

يٰصَاحِبَيِ السِّجْنِ أَمَّآ أَحَدُكُمَا فَيَسْقِي رَبَّهُ خَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُصْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَّأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيٰنِ ﴿٤١﴾

ای دو یارِ زندان آمایکی ازشما پس بنوشاند مولای خودرا شراب واماآن دیگر پس بردارکرده شود پس بخورند مرغان ازسراو فیصله کرده شدکاری که دروی سوال می کنید (٤١) .

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِّنْهُمَا اذْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسٰهُ الشَّيْطٰنُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

و گفت یوسف به شخصی که دانسته بود که خلاص یابنده است ازآن دوکس یادکن مرانزدِ مولای خود پس شیطان فراموش گردانید ازخاطروی که یادکندپیش مولای خودپس ماند یوسف درزندان چند سال (٤٢) .

وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّيٓ أَرٰى سَبْعَ بَقَرٰتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنْبُلٰتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يٰبِسٰتٍ يٰٓأَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُؤْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

و گفت پادشاه هرآئینه من بخواب می‌بینم که هفت گاو فربه میخورند آن هارا هفت گاولاغر ومی بینم هفت خوشه سبزرا وهفت خوشهٔ دیگر خشك راآی جماعت جواب دهیدمرا دربارهٔ خوابِ من ا گر خواب را تعبیر می گوئید (٤٣) .

قَالُوٓا أَضْغٰثُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعٰلِمِينَ ﴿٤٤﴾

گفتند این خوابهای شوریده است ومانیستیم به تعبیر خوابهای شوریده دانا (٤٤) .

وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُم بِتَأْوِيلِهِ فَأَرْسِلُونِ ﴿٤٥﴾

وگفت آنکه نجات یافته بود ازآن دوکس وبیاد آورد بعد مدتی من خبردهم شمارا به تعبیر این خواب پس بفرستیدمرا[١] (٤٥) .

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ لَّعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾

گفت ای یوسف آی راست گو جواب دِه مارا درین خواب که هفت گاوِفربه میخورند ایشان را هفت گاو لاغر وهفت خوشهٔ سبز وهفت خوشهٔ دیگر خشك، بُوَد که من بازگردم بسوی مردمان تاایشان بدانند(٤٦) .

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدتُّمْ فَذَرُوهُ فِي سُنبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾

گفت زراعت کنید هفت سال پَی درپَی برعادت خودپس آنچه بدرویدبگذاریدش درخوشهٔ آن مگراند کی ازآنچه بخورید (٤٧) .

ثُمَّ يَأْتِي مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِّمَّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾

باز بیاید بعدازآن هفت سالِ سخت بخورند آنچه سابق ذخیره نهاده بودید برای آنها مگر اندکی ازآنچه باحتیاط نگاه دارید (٤٨) .

ثُمَّ يَأْتِي مِن بَعْدِ ذَٰلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾

بازبیاید بعدازآن سالی که درو باران فرستاده شود برمردمان، ودرو آب گیرند ازانگور وغیرآن[٢] (٤٩) .

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَىٰ رَبِّكَ فَاسْأَلْهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ اللَّاتِي قَطَّعْنَ

و گفت پادشاه بیارید پیش من یوسف را پس چون آمدنزدِ یوسف فرستادهٔ پادشاه گفت بازگرد بسوی مولای خود پس سوال

---

(١) مترجم گوید پس بسوی یوسف فرستادند وملاقات کرد والله اعلم .

(٢) پادشاه این تعبیر شنیده مشتاق ملاقات یوسف گشت و یوسف علیه السلام مدتی توقف نمودتا برائت ذمه اش ظاهر گردد والله اعلم .

أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

كن اورا چيست حال آن زنان كه بريدند دستهاى خويش را هرآئينه پروردگار من بحيلهٔ بازيِ ايشان داناست[1] (٥٠)

قَالَ مَا خَطْبُكُنَّ إِذْ رَاوَدتُّنَّ يُوسُفَ عَن نَّفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِن سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ أَنَا رَاوَدتُّهُ عَن نَّفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾

گفت پادشاه چه بُودحال شما وقتى كه خواستيد يوسف را ازنفس او (يعنى تابلغزانيدش) گفتند پاكى خداراست ندانستيم بريوسف هيچ گناهى، گفت زن عزيز اكنون ظاهر شد سخن راست كه من طلبيدم اورااز نفسش وهرآئينه اوازراست گويان است (٥١) .

ذَٰلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٢﴾

(گفت يوسف) اين همه براى آنست تابداند عزيز كه من خيانتِ او نكرده ام غائبانه وبداند كه خدا راه نمى نمايد خيانت كنندگان را (٥٢) .

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٣﴾

وبه پاكى صفت نمى كنم نفس خودرا هرآئينه نفس بسيارفرماينده است به بدى مگرآنوقت كه مهربانى كند پروردگار من هرآئينه پروردگار من آمرزندهٔ مهربانست (٥٣) .

وَقَالَ الْمَلِكُ ائْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصْهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾

و گفت پادشاه بياريدش پيش من تامقرر كنمش خالص براى خدمت خود پس چون سخن گفت بايوسف[2] گفت اى يوسف هرآئينه توامروزپيشِ ماصاحب قدرِامانت دارى (٥٤) .

(١) يعنى شهادت براقرارزليخابه عفت يوسف پوشيده اند والله اعلم .
(٢) يعنى قابليت اوشناخت .

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَىٰ خَزَائِنِ الْأَرْضِ ۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

گفت مقررکن مرا برخزانه های این سرزمین هرآئینه من محافظت کنندهٔ دانایم (٥٥) .

وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَبَوَّأُ مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ ۚ
نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ ۖ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وهمچنین تمکین دادیم یوسف را درآن سرزمین، قرارمی گرفت ازآن سرزمین هرجاکه میخواست، می رسانیم برحمت خود هرکرا خواهیم وضائع نمی کنیم مزدنیکوکاران را (٥٦) .

وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

وهرآئینه مزدِ آخرت بهترست آنان را که ایمان آوردند وپرهیزگاری می کردند (٥٧) .

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ
لَهُ مُنْكِرُونَ ﴿٥٨﴾

وآمدند[1] برادران یوسف پس داخل شدند بروی پس بشناخت ایشان راوایشان اوراناشناسابودند (٥٨) .

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ ائْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ ۚ أَلَا
تَرَوْنَ أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾

وچون مهیاکرد برای ایشان سامان ایشان را گفت بیاریدپیش من برادرعلاتی (ناتنی) خودرا که ازپدرشماست آیا نمی بینید که من تمام میدهم پیمانه را ومن بهترین پذیرائی کنند گانم (٥٩) .

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾

پس ا گر نیاوردید اورا پیش من پس هرگز پیمانه نه باشد برای شما نزدِ من وهرگز نزدیك نشوید بمن (٦٠) .

قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾

گفتند اورااز پدرش خواهیم خواست، ماالبته این کار کنند گانیم (٦١) .

وَقَالَ لِفِتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ

وگفت یوسف غلامان خودرا بنهید

(١) بعد ازآن قحط افتاد در جمیع نواحی مصرو شام اولاد یعقوب را مشقت بسیار رسید بسوی یوسف متوجه شدند والله اعلم .

يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

سرمایه ایشان را درخرجینهای ایشان، شاید ایشان به شناسند آن را چون بازروند باهل خویش بُوَدکه ایشان بازآیند[1] (٦٢) .

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ مِنَّا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا أَخَانَا نَكْتَلْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

پس چون بازگشتند بسوی پدرخویش گفتند ای پدرِ ما منع کرده شدازما پیمانه پس بفرست بامابرادرمارا تاپیمانه گیریم وهرآئینه مانگهبان وی هستیم (٦٣) .

قَالَ هَلْ آمَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمِنْتُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٤﴾

گفت یعقوب امین نگیرم شمارا بروی مگر چنانکه امین گرفته بودم شمارا بربرادروی پیش ازین پس خدا بهترست نگاه دارنده واومهربان ترین مهربانان است (٦٤) .

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا نَبْغِي هَٰذِهِ بِضَاعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ﴿٦٥﴾

وچون بگشادند رخت خود یافتندسرمایه خودرا بازگردانیده بایشان گفتند ای پدرماچه می خواهیم بیش ازین این ست سرمایهٔ ماباز گردانیده شده بسوی ماپس بازرویم به مَلِك وغله آوریم برای اهل خودو حفاظت کنیم برادر خودرا وزیاده آریم پیمانه یك شتروآنچه آورده ایم پیمانهٔ اندك است (٦٥) .

قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾

گفت نه فرستم اوراباشما تاآنکه دهیدمرا عهدی ازخدا که البته بازآرید اورابمن مگر آنکه گرفتارکرده شوید پس چون دادندش عهد خویش یعقوب گفت خدا برآنچه می گوئیم نگهبان است (٦٦) .

وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ

و گفت ای پسران من داخل مشوید ازیك

---

(١) یعنی بسبب دادن طعام وبگرفتن سرمایه دیگر بارطمع کنند والله اعلم .

أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ۖ وَمَا أُغْنِي عَنكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ ۖ إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ ۖ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ۖ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾

دروازه ودرآئید ازدروازهای پراکنده[1] ودفع نمی کنم ازسرشما چیزی راازقضای خدا، نیست فرمانروائی مگر خدارا بروی توکل کردم وبروی باید که توکل کنند متوکلان (٦٧) .

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ يُغْنِي عَنْهُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِي نَفْسِ يَعْقُوبَ قَضَاهَا ۚ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

وچون داخل شدندازآن راه که فرموده بود ایشان را پدرایشان دفع نمی توانست کرد ازسرایشان چیزی راازقضای خدا لیکن سرانجام دادخطری را که در ضمیروی بود وهرآئینه اوبودخداوند دانش بآنچه ماآموخته بودیم اورا ولیکن اکثر مردمان نمی دانند (٦٨) .

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ ۖ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

وچون داخل شدند بریوسف جای داد بسوی خود برادر تنی خودرا گفت هرآئینه من برادرتوام پس اندوهگین مباش بسبب آنچه میکردند (٦٩) .

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾

پس وقتی که مهیاکرد برای ایشان سامان ایشان نهاد آوند آب خوردن را درخرجین برادر خود بعد ازآن آواز داد آواز دهنده ای که ای کاروان هرآئینه شما دزدید (٧٠) .

قَالُوا وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾

روبسوی ایشان درآورده گفتندچیست آنچه گم کرده اید (٧١) .

قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾

گفتند گم کرده ایم پیمانهٔ پادشاه را وبرای کسی که بیاوردش یك بارِ شترباشد ومن باین وعده ضامنم (٧٢) .

(١) یعنی تاچشم زخم نرسد .

قَالُوا تَاللّٰهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سٰرِقِينَ ﴿٧٣﴾

گفتند بخدا قسم هرآئينه دانسته ايد كه نيامده ايم ماتافسادكنيم درزمين وهرگز نه بوده ايم دزد (٧٣) .

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كٰذِبِينَ ﴿٧٤﴾

گفتند پس چيست جزاى اين فعل ا گر دروغ گوباشيد (٧٤) .

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَنْ وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذٰلِكَ نَجْزِي الظّٰلِمِينَ ﴿٧٥﴾

گفتند جزاى اين فعل كسى است كه يافته شود متاع در خرجين اوپس همان شخص باشد جزاى او[1] همچنين جزامى دهيم ستم گاران را (٧٥) .

فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللّٰهُ نَرْفَعُ دَرَجٰتٍ مَنْ نَشَاءُ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾

پس شروع كرد يوسف به تفحص خرجينهاى ايشان پيش ازخرجين برادر خود بعد ازآن برآورد پيمانه را ازخرجين برادر خود همچنين تدبير كرديم براى يوسف نمى خواست كه اسير گيرد برادر خودرا بحكم قانون پادشاه ليكن (اسير گرفتش) به مشيت خدا بلندمى گردانيم مراتب كسى را كه خواهيم و بالاى هرخداوندِ دانش دانائى هست (٧٦) .

قَالُوا إِنْ يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُ مِنْ قَبْلُ فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا وَاللّٰهُ أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾

گفتند ا گر دزدى كند اين شخص دور نيست كه دزدى كرده بود برادر اوپيش ازين پس پنهان داشت يوسف اين سخن را در ضمير خود وآشكار نه كرد آن را پيش ايشان گفت (دردل خود) شمابدتريد در منزلت وخدا دانا است بآنچه وصف مى كنيد[2] (٧٧) .

---

(١) يعنى اوراغلام گيرند والله اعلم .

(٢) حضرت يوسف بتى ازطلا ازآن جد مادرىِ خود بدزديد تا از عبادت صنم بازماند=

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرَاكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۝

گفتند ای عزیز هرآئینه اورا پدریست پیرکلان سال پس بگیریکی را ازما بجای او هرآئینه مامی بینیم ترا ازنیکوکاران (۷۸) .

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَن نَّأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِندَهُ إِنَّا إِذًا لَّظَالِمُونَ ۝

گفت پناه بر خدا ازآنکه بگیریم مگر کسی را که یافته ایم متاع خویش را نزدِ او بتحقیق آنگاه ستمگار باشیم (۷۹) .

فَلَمَّا اسْتَيْأَسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُم مَّوْثِقًا مِّنَ اللَّهِ وَمِن قَبْلُ مَا فَرَّطتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّىٰ يَأْذَنَ لِي أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ۝

پس چون ناامید شدند ازوی، تنها رفتند بخلوت مشورت کنان گفت بزرگ ترین ایشان آیاندانسته اید که پدرشما گرفته است برشماعهدی ازخدا وپیش ازین کوتاهی کرده بودید درحق یوسف پس ترک نخواهم کرداین سرزمین را تاوقتیکه اجازه دهدمرا پدرم یا حکم کند خدا مرا واوبهترین حکم کنندگان است (۸۰) .

ارْجِعُوا إِلَىٰ أَبِيكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلِمْنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ۝

(ای برادران) باز رویدبسوی پدر خویش پس بگوئید ای پدرماهرآئینه پسر تودزدی کرد و گواهی نه دادیم الا بآنچه می‌دانستیم[1] ونه می دانستیم علم غیب را (۸۱) .

وَاسْأَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ۝

وبپرس دهی که بودیم درآن وازکاروانی که آمده ایم درآن والبته ماراست گویانیم (۸۲) .

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ

گفت (یعقوب) بلکه آراسته کرده است

= یامشابه به این قصه چیزیکه سبب تهمت اوباشد بدزدی، بوقوع آمده بود والله اعلم .

(۱) یعنی گفتند "جزآؤه من وجد فی رحله فهوجزآؤه" والله اعلم .

عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

برای شما نفوس شماکاری را پس حال من صبر نیك است امید آنست که خدابیارد پیش من ایشان را همه یك جا هرآئینه اودانای باحکمت است (۸۳) .

وَتَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسَفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

ورو بگردانید ازایشان و گفت وای اندوه من بریوسف وسفید شدند دوچشم اوبسبب اندوه پس اوپُر شده بودازغم (۸٤) .

قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتَؤُا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

گفتند بخدا همیشه هستی که یادمی کنی یوسف را تاآنکه شوی بیمار یا شوی ازهلاك شدگان (۸۵) .

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

گفت جزاین نیست که بیان می کنم غم سختِ و اندوه خودرا به جناب خدا ومی دانم ازجانب خدا آنچه نمی‌دانید (۸٦) .

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَيْأَسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

ای پسران من بروید پس جستجو کنید از یوسف وبرادراو وناامید مباشید ازرحمت خدا هرآئینه (سخن اینست که) ناامید نمی شوند ازرحمت خدا مگر گروه کافران (۸۷) .

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ مُزْجَاةٍ فَأَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

پس چون داخل شدند بریوسف گفتند ای عزیز رسیده است بما واهل ماسختی وآورده ایم سرمایهٔ ناچیز (یعنی اندك) پس تمام ده مارا پیمانه وصدقه کن برما هرآئینه خدا جزامی دهد صدقه دهندگان را (۸۸) .

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

گفت آیا دانستید قبح آنچه کردید به یوسف و برادرش وقتی که شمانادان بودید (۸۹) .

قَالُوا أَإِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَٰذَا أَخِي

گفتند آیابه تحقیق تو یوسفی؟ گفت من

قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَن يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ
لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

یوسفم واین برادرمن است هرآئینه منّت نهاد خدا برما هرآئینه (سخن این ست که) هرکه پرهیزگاری کند و صبر نمایدپس خداضائع نمی سازد مزد نیکوکاران را (٩٠) .

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ آثَرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِن كُنَّا
لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾

گفتند قسم به خدا هرآئینه برتری داده است تراخدا برما وهرآئینه ماخطا کننده بودیم (٩١) .

قَالَ لَا تَثْرِيبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

گفت هیچ سرزنش نیست برشما امروز بیامرزد خدا شمارا واو مهربان ترین مهربانان است (٩٢) .

اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَٰذَا فَأَلْقُوهُ عَلَىٰ وَجْهِ أَبِي يَأْتِ
بَصِيرًا وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

ببّریداین پیراهن مرا پس بیفکنیدش برچهرهٔ پدرم تاشود بینا وبیارید پیش من اهل خویش را همه یك جا (٩٣) .

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ
يُوسُفَ لَوْلَا أَن تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

وچون جدا شدکاروان (یعنی ازشهر) گفت پدرایشان هرآئیـه من می یابم بوی یوسف را ا گر به نقصان عقل نسبت نکنید مرا (٩٤) .

قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

گفتند بخدا قسم هرآئینه تو درخطای قدیم خودی (٩٥) .

فَلَمَّا أَن جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ فَارْتَدَّ بَصِيرًا ۖ
قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

پس چون بیامد پیش وی مژده دهنده انداخت پیرهن را برصورت وی پس بینا گشت گفت آیا نه گفته بودم به شما که هرآئینه من میدانم ازجانب خداآنچه نمیدانید (٩٦) .

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾

گفتند ای پدرماآمرزش طلب کن برای مادرحق گناهان ما هرآئینه ما کنهگاربودیم (٩٧) .

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾

گفت بزودی طلب آمرزش خواهم

کردبرای شما ار پروردگار خود هرآئینه اوآمرزندهٔ مهربان است (۹۸) .

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ ﴿٩٩﴾

پس چون درآمدند بریوسف (یعنی درخیمه اش واوبرای استقبال برآمده بود) جای داد بسوی خود پدرومادر خودرا گفت درآئیدبمصر ایمن شده اگرخدا خواسته باشد (۹۹) .

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا ۖ وَقَالَ يَا أَبَتِ هَٰذَا تَأْوِيلُ رُؤْيَايَ مِن قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي حَقًّا ۖ وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم مِّنَ الْبَدْوِ مِن بَعْدِ أَن نَّزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي ۚ إِنَّ رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾

وبالا بُرد پدرومادر خودرا برتخت خود وایشان افتادند بسوی او سجده کنان و گفت ای پدرمن این ست تعبیر خواب من که پیش ازین دیده بودم هرآئینه راست ساخت آنرا پروردگار من ونعمت فراوان داد بمن چون بیرون آورد مرا اززندان وآوردشمارا ازصحرا بعد ازآنکه خلاف افگند شیطان میان من ومیان برادران من هرآئینه پروردگار من تدبیر نیك سازنده است چیزی را که میخواهد هرآئینه اوست دانای باحکمت (۱۰۰) .

رَبِّ قَدْ آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ ۚ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنتَ وَلِيِّي فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۖ تَوَفَّنِي مُسْلِمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾

ای پروردگار من دادی مرا پادشاهی وآموختی مرا تاویل احادیث ای پیدا کنندهٔ آسمان ها وزمین توئی کارساز من دردنیا وآخرت مسلمان بمیران مرا ولاحق کن مرا به صالحان (۱۰۱) .

ذَٰلِكَ مِنْ أَنبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ ۖ وَمَا كُنتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾

(یا محمد) این قصه ازاخبار غیب است وحی می کنیم آن را بسوی تو وتونه بودی نزدایشان چون عزم کردند برمشورت خود توطئه کنان (۱۰۲) .

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

ومسلمان نیستند اکثر مردمان وا گرچه حرص کنی (۱۰۳) .

وَمَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ ﴿١٠٤﴾

وسوال نمی کنی ازایشان برتبلیغ قرآن هیـچ مـزدی، نیسـت ایـن مگـرپـنـدی جهانیان را (١٠٤) .

وَكَأَيِّن مِّنْ ءَايَةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾

وبسا نشانه هایند درآسمان ها وزمین می‌گذرند برآن اعراض کنان ازتأمل درآن (١٠٥) .

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾

وایمان نمی آرند اکثر ایشان بخدا مگر شریك او مقرركرده (١٠٦) .

أَفَأَمِنُوٓا۟ أَن تَأْتِيَهُمْ غَٰشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ ٱللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾

آیاایمن شده اند ازآنکه بیاید بایشان عقوبتی عام از عذاب خدا بابیاید بایشان قیامت ناگهان وایشان آگاه نه باشند (١٠٧)

قُلْ هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ أَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِى ۖ وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾

بگواین راه من است می خوانم بسوی خدا باحجت ظاهر، من و پیروان من وپـاکـی خـداراسـت ونیسـتـم مـن از مشرکان (١٠٨) .

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِم مِّنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰٓ ۗ أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۗ وَلَدَارُ ٱلْءَاخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ ۗ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾

ونه فرستاده ایم پیش ازتو مگر مردانی را که وحی می فرستادیم بسوی ایشان ازاهل ده ها یا سیرنکرده اند درزمین تابه بینند چگونه شد آخرکار آنانکه پیش ازایشان بودند وهرآئینه سرای آخرت بهترست متقیان را آیانمی فهمید (١٠٩).

حَتَّىٰٓ إِذَا ٱسْتَيْـَٔسَ ٱلرُّسُلُ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا۟ جَآءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّىَ مَن نَّشَآءُ ۖ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ ٱلْقَوْمِ ٱلْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾

(مهلت دادیم) تاوقتیکه چون ناامید شدند پیغامبران وگمان کردند قوم ایشان که بدروغ وعده کرده شده بایشان آمد بـایشـان نصـرت مـاپـس نجـات داده شدهرکرا خواستیم وبازداشته نمی شود عذاب ماازگروه ستمگاران (١١٠) .

لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ۗ مَا كَانَ

هرآئینه هست درقصه پیغامبران پندی

حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَ
تَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

خداوندانِ خِرَدرا نیست قرآن سخنی که بدروغ بربافته شود ولیکن هست باوردارندهٔ آنچه پیش ازوی هست وبیان کنندهٔ هرچیز وهدایت وبخشایش مسلمانان را (١١١) .

سوره رعدمدنی است وآن چهل وسه آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمٓرٰ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

الٓمٓرٰ این ها آیاتِ قرآنند وآنچه فروفرستاده شداز پروردگار تو راست است ولیکن اکثر مردمان ایمان نمی آرند (١) .

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى
الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى
يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُم بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

خداآنست که برداشت آسمانهارا بغیر ستون ها که بینید آن را بعد ازآن مستقرشد برعرش ومسخّر کرد خورشید وماه را هریکی سیر میکند بمیعادی معین تدبیر کارمی نماید بیان می کندنشانه هارا تاشما به ملاقات پروردگار خودیقین آرید (٢) .

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِن
كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

واوآنست که گسترد زمین را وآفرید در آن کوه ها ونهرها را واز هرنوع میوه آفرید درزمین دوقسم (ترش و شیرین خوب وبد) می پوشاند شب رابروز هرآئینه درین نشانه هاست قومی را که تفکّر می‌کنند (٣) .

وَفِي الْأَرْضِ قِطَعٌ مُّتَجَاوِرَاتٌ وَجَنَّاتٌ مِّنْ أَعْنَابٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ
صِنْوَانٌ وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا
عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأُكُلِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

ودرزمین تکه های مختلف پیوسته بایکدیگراست وبوستانهائی از درختانِ انگور و کشت زارست ودرختان خرمای بعضی بسیارپُر شاخ و بعضی غیرآن، آبیاری می شوند به یك آب وبرتری می

دهیم بعضی را بربعض درطعم میوه ها هرآئینه دراین نشانه ها ست قومی را که می‌فهمند (٤) .

وَإِن تَعْجَبْ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا أَإِنَّا لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۗ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ۝

و ا گر تعجب کنی پس عجب است سخن ایشان که آیا وقتیکه خاك شویم آیامادرآفرینشی نوخواهیم بود، ایشانند آنانکه نامعتقد شدند به پروردگار خویش وایشانند (باین صفت) که طوق درگردن ایشان باشد وایشانند اهل آتش ایشان آنجاجاویدان باشند (٥) .

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ وَقَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِمُ الْمَثُلَاتُ ۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلْمِهِمْ ۖ وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

وبه شتاب می طلبند ازتو عقوبت پیش ازراحتی وهرآئینه گذشته است پیش ازایشان عقوبت ها وهرآئینه پروردگار توخداوندِ آمرزش است مردمان را باوجود ستمگار بودنِ ایشان و هرآئینه پروردگار تو سخت عقوبت است (٦) .

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِّن رَّبِّهِ ۗ إِنَّمَا أَنتَ مُنذِرٌ ۖ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ۝

ومی گویند کافران چرا فرستاده نه شد براین پیغمبر نشانه از پروردگار او (یا محمد) جزاین نیست که توبیم دهنده ای وهرقومی راراه نمائی‌است (٧) .

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ الْأَرْحَامُ وَمَا تَزْدَادُ ۖ وَكُلُّ شَيْءٍ عِندَهُ بِمِقْدَارٍ ۝

خدامی داند آنچه درشکم داردهرماده وآنچه ناقص میکنند رحم هاوآنچه زیاده می گردانند وهرچیزی نزدِاو باندازه است (٨) .

عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ۝

داناست به پنهان وآشکار بزرگ است بلند مرتبه است (٩) .

سَوَاءٌ مِّنكُم مَّنْ أَسَرَّ الْقَوْلَ وَمَن جَهَرَ بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ بِالنَّهَارِ ۝

یکسان است ازشما کسی که به پوشد سخن را وکسیکه بآواز بلند گوید آن را وکسی که وی پنهان است درشب وکسی

که اوراه میرود درروز (١٠) .

لَهُ مُعَقِّبَاتٌ مِّن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَالٍ ﴿١١﴾

برای آدمی فرشتگانند ازپی یکدیگر آینده میان دودست او و پشت سراونگاه میدارند اورا به حکم خدا هرآئینه خدا تغییرنمی دهد حالتی را که به قومی باشد تاوقتی که ایشان تغییردهند آنچه در ضمیر ایشان ست وچون اراده کند خدا بقومی عقوبت را پس باز گردانیدن نیست آن راو نیست ایشان را بجزوی هیچ کارسازی (١١) .

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾

واوست آنکه می نماید شمارا برق برای پیداکردن ترس و امید وبرمیدارد ابرهای گران را (١٢) .

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَن يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحَالِ ﴿١٣﴾

وبه پاکی یاد می‌کند رعدباستائش او وفرشتگان نیز ازترس او، ومی فرستد صاعقه ها را پس میرساندآنرا بهرکه خواهد وکافران مکابره می کنند دربارهٔ خدا و او بسیاربا قوت است (١٣) .

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيْءٍ إِلَّا كَبَاسِطِ كَفَّيْهِ إِلَى الْمَاءِ لِيَبْلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾

مراوراست دعای حق[1] وآنانکه کافران ایشان را میخوانند بغیرازخدا قبول نمی‌کنند دعای ایشان را بهیچ وجه مگر مانند کسی که بگشاید دودست خودرا بسوی آب تابرسد بدهنش، وآن آب هرگزرسنده نیست بدهان او ونیست دعای کافران مگر در بی فائدگی (١٤) .

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَن فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا

وخدارا سجده می کند هرکه درآسمان ها

(١) یعنی اورا سزد که بجناب اونیاز کنند ومدعا طلبند واواجابت فرماید والله اعلم.

وَظِلَالُهُم بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۩ ﴿١٥﴾

وزمین است خواهان وناخواهان وسجده می کنند سایه های ایشان بوقت صبح وشام[1] (١٥) .

قُلْ مَن رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُم
مِّن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي
الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ
فَتَشَابَهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ
الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٦﴾

بگو کیست پروردگارآسمان ها وزمین بگو(ازطرف ایشان) خداست بگوآیا گرفتید بجز وی دوستانی که نمی توانند برای خویشتن سودی ونه زیانی بگوآیا برابرست نابینا وبینا (هرگز) آیابرابرست تاریکی ها و روشنی آیا مقرر کرده اند خدارا شریکانی که آفریده باشند مانند آفریدن خدا پس مشتبه شده است آفرینش برایشان بگوخدا آفرینندهٔ هرچیز است واوست یگانهٔ غالب (١٦) .

أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَدًا رَّابِيًا وَمِمَّا يُوقِدُونَ
عَلَيْهِ فِي النَّارِ ابْتِغَاءَ حِلْيَةٍ أَوْ مَتَاعٍ زَبَدٌ مِّثْلُهُ
كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْحَقَّ وَالْبَاطِلَ فَأَمَّا
الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً وَأَمَّا مَا يَنفَعُ النَّاسَ
فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٧﴾

فروفرستاد ازآسمان آب را پس روان شدند رودها باندازه خویش پس برداشت آب روان کفی راکه بالای آب بلند شده وازآنچه میگدازندش درآتش به طلب پیرایه یا به طلب رختِ خانه کفی هست مانند کفِ آب همچنین بیان می کند خدا مثل حق وباطل را، اماآن کف پس میرود ناچیز شده واماآنچه سودمیرساند بمردمان می ماند درزمین همچنین بیان می‌کند خدا مثل هارا[2] (١٧) .

---

(١) کافران ومنافقان باخواهان سجده می کنند هنگام سختی یا ترس شمشیرِ فرشتگان و مسلمانان خواهان والله اعلم .

(٢) مترجم گوید لابُدست که در هرجنس خیروشر باشد همچنین لابُداست که در آدمیان نیکوکاران وبدکاران باشند لیکن نیکوکارانرا مستقر میسازد وکارایشان را =

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمُ الْحُسْنَىٰ وَالَّذِينَ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُم مَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ سُوءُ الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿١٨﴾

آنان را که قبول کردند سخن پروردگار خویش حالت نیك است وآنانکه قبول نه کردند سخن اورا اگر باشد ایشان را آنچه درزمین است همه یك جا و مانند آن همراه آن البته فدیهٔ خود دهندآن را آنجماعت، ایشان راست سختی حساب وجای ایشان دوزخ است وآن بدجائی است (١٨) .

أَفَمَن يَعْلَمُ أَنَّمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ الْحَقُّ كَمَنْ هُوَ أَعْمَىٰ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٩﴾

آیا کسی که میداند آنچه راکه فروفرستاده شده بسوی تو ازجانب پروردگار توراست است مانند کسی است که وی نابیناست جزاین نیست که پندپذیر میشوند خداوندانِ خرد (١٩) .

الَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهْدِ اللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ الْمِيثَاقَ ﴿٢٠﴾

آنانکه وفامی کنند بعهد خدا ونه می شکنند عهدرا (٢٠) .

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَن يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ﴿٢١﴾

وآنانکه می پیوندند آنچه فرموده است خدا پیوند کردن آن و می‌ترسند ازپروردگار خویش ومی ترسند از سختیِ حساب (٢١) .

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً وَيَدْرَءُونَ بِالْحَسَنَةِ السَّيِّئَةَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٢﴾

وآنانکه شکیبائی کردند به طلب رضای پروردگار خویش[1] وبرپا داشتند نمازرا وخرج کردند ازآنچه ماروزی دادیم بایشان پنهان وآشکارا ودفع می کنند با نیکوئی بدی را این جماعت را است جزای آن سرای (٢٢) .

= پیش میبرد وبدکاران را هلاك میکند والله اعلم .

(١) یعنی بطلب رضای او .

جَنّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ اٰبَآئِهِمْ وَاَزْوَاجِهِمْ
وَذُرِّيّٰتِهِمْ وَالْمَلٰٓئِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِّنْ كُلِّ بَابٍ ﴿٢٣﴾

به بوستانهای همیشه جاودان درآیند ایشان وهرکه نیکوکارباشد ازپدران ایشان وزنان ایشان واولاد ایشان وفرشتگان داخل شوند برایشان ازهردروازه (٢٣) .

سَلٰمٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٢٤﴾

گویند سلامتی باد برشما بسبب صبرکردن شما پس نیك است جزای آن سرای (٢٤) .

وَالَّذِيْنَ يَنْقُضُوْنَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ مِيْثَاقِهٖ وَيَقْطَعُوْنَ
مَآ اَمَرَ اللّٰهُ بِهٖٓ اَنْ يُّوْصَلَ وَيُفْسِدُوْنَ فِي الْاَرْضِ اُولٰٓئِكَ
لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوْٓءُ الدَّارِ ﴿٢٥﴾

وآنانکه می شکنند عهد خدارا بعد استوارکردن آن وقطع می کنند آنچه فرموده است خدا به پیوند کردن آن و فسادمی کنند درزمین آنجماعت ایشان راست لعنت وایشان راست سختی آن سرای (٢٥) .

اَللّٰهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ وَفَرِحُوْا بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَا
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِي الْاٰخِرَةِ اِلَّا مَتَاعٌ ﴿٢٦﴾

خدا گشاده می سازد روزی را برای هرکه خواهد وتنگ می سازد وکافران شادمان شدند به زندگانی دنیا و نیست زندگانی دنیا نسبت به آخرت مگر متاع اندك (٢٦) .

وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَآ اُنْزِلَ عَلَيْهِ اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ
يُضِلُّ مَنْ يَّشَآءُ وَيَهْدِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ اَنَابَ ﴿٢٧﴾

ومی گویند کافران چرا فرودآورده نه شد برپیغامبر نشانه ازجانب پروردگار(1) بگو هرآئینه خدا گمراه می کند هرکرا خواهد وراه می نماید بسوی خویش هرکرا که رجوع کرد (یعنی راه می نماید بسوی خود) (٢٧) .

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوْبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ اَلَا بِذِكْرِ
اللّٰهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوْبُ ﴿٢٨﴾

آنان که ایمان آوردند آرام می گیرند دل های ایشان به یاد خدا آگاه شوبه یاد خدا آرام می گیرنددل ها (٢٨) .

اَلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوْبٰى لَهُمْ وَحُسْنُ مَاٰبٍ ﴿٢٩﴾

آنان را که ایمان آوردند وکارهای نیك

---

(١) مترجم گوید یعنی ازقسمی که درخواست میکردند .

کردند حالت خوش باشد ایشان راوخوب جایگاه باشد (٢٩) .

كَذٰلِكَ أَرْسَلْنٰكَ فِيْٓ أُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهَآ أُمَمٌ لِّتَتْلُوَا۠
عَلَيْهِمُ الَّذِيْٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُوْنَ بِالرَّحْمٰنِ ۚ قُلْ هُوَ رَبِّيْ
لَآ إِلٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ مَتَابِ ﴿٣٠﴾

همچنین فرستادیم ترا درامتی که گذشتند پیش ازآن امت های بسیار تابخوانی برایشان آنچه وحی فرستادیم بسوی تو وایشان کافرند بخدای بخشاینده بگواوپروردگار من است نیست هیچ معبود برحقی مگراو بروی توکل کردم وبسوی اوست رجوع من (٣٠) .

وَلَوْ أَنَّ قُرْاٰنًا سُيِّرَتْ بِهِ الْجِبَالُ أَوْ قُطِّعَتْ بِهِ الْأَرْضُ
أَوْ كُلِّمَ بِهِ الْمَوْتٰى ۗ بَلْ لِّلّٰهِ الْأَمْرُ جَمِيْعًا ۗ أَفَلَمْ يَايْـَٔسِ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا أَنْ
لَّوْ يَشَآءُ اللّٰهُ لَهَدَى النَّاسَ جَمِيْعًا ۗ وَلَا يَزَالُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا تُصِيْبُهُمْ
بِمَا صَنَعُوْا قَارِعَةٌ أَوْ تَحُلُّ قَرِيْبًا مِّنْ دَارِهِمْ حَتّٰى يَأْتِيَ وَعْدُ اللّٰهِ ۗ إِنَّ
اللّٰهَ لَا يُخْلِفُ الْمِيْعَادَ ﴿٣١﴾

وا گر می‌بود قرآنی که روان کرده می‌شد بسبب آن کوهها‌یا شگافته می شد به سبب آن زمین یابه سخن آورده میشد بسبب آن مُردگان را (نیزایمان نمی آوردند) بلکه خدااست کارهمه یکجا آیاندانسته اند مسلمانان که ا گر می‌خواست خداالبته راه می‌نمود مردمان را همه یك جا وهمیشه کافران باین صفت باشند که میرسد بایشان بسبب آنچه کردند عقوبتی سخت یافرو می‌آید آن عقوبت نزدیك بخانهٔ ایشان[1] تاوقتی که بیاید وعده خدا هرآئینه خدا خلاف وعده را نمی کند (٣١) .

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّنْ قَبْلِكَ فَأَمْلَيْتُ لِلَّذِيْنَ كَفَرُوْا ثُمَّ
أَخَذْتُهُمْ ۗ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ﴿٣٢﴾

وهرآئینه تمسخر کرده شد به پیغمبران پیش ازتو پس مهلت دادم کافران را باز گرفتار کردم ایشان را پس چگونه بود

(١) مترجم گوید وآن کنایت است ازشدتی که ازوی خوفِ هلاك برایشان مستولیٰ شود بآخرت نجات یابند والله اعلم .

عقوبت من (٣٢)

أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ۗ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ
قُلْ سَمُّوهُمْ ۚ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ ۗ
بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرُهُمْ وَصُدُّوا عَنِ السَّبِيلِ ۗ وَمَنْ
يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

آیا کسی که خبرگیرنده است برهرکس بجزای آنچه عمل کرده است (مثل این بتان باشد) ومقرر کردند کافران خدای را شریکان بگوبیان کنید نامهای ایشان را[1] آیاخبرمیدهید خدا را به آنچه نمیداند در زمین یا فریفته می شوید به سخن سرسری[2] بلکه آراسته کرده شده است کافران را اندیشهٔ فاسد ایشان و بازداشته شده اند از راه وهرکه را گمراه کند خدا نیست اوراهیچ راه نما (٣٣) .

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَقُّ ۖ وَمَا
لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٣٤﴾

ایشان راست عذاب در زندگانی دنیا وهرآئینه عذاب آخرت سخت ترست ونیست ایشان راازِ(عذاب) خداهیچ نگاه دارنده (٣٤) .

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ
أُكُلُهَا دَائِمٌ وَظِلُّهَا ۚ تِلْكَ عُقْبَى الَّذِينَ اتَّقَوْا ۖ وَعُقْبَى
الْكَافِرِينَ النَّارُ ﴿٣٥﴾

صفت بهشتی که وعده کرده شده است متقیان را اینست که میرود زیرآن‌جویها، میوه های اوجاویدان است و سایه اش همچنین، این است جزای متقیان وجزای کافران آتش است (٣٥) .

وَالَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَفْرَحُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ ۖ
وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ ۚ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ

وآنانکه دادیم ایشان را کتاب خوشحال میشوند بآنچه فرستاده شد بسوی تو وازین جماعت ها کسی است که انکارمی کند بعض اورابگو جزاین نیست

(١) مترجم گوید یعنی اوصافِ ایشان را ذکر کنید تاباوصافِ خدا مقابله کرده شود و لن مماثلت ظاهر گردد والله اعلم .

(٢) یعنی تقلید پدران میکنید درسخنِ بی اساس والله اعلم .

أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ ۚ إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ ﴿٣٦﴾

که فرموده شدمرا که عبادت کنم خدارا وشرك نَوَرزم به وی، بسوی او میخوانم وبسوی اوست بازگشت من (٣٦) .

وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَاهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ۚ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم
بَعْدَمَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ
وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾

وهمچنین فروفرستادیم قرآن راکتابی عربی وا گر پیروی کنی خواهش نفس ایشان را بعد ازآنچه آمده است به تو ازعلم نیست تراازعقوبت خدا هیچ کارسازنده ونه نگاه دارنده (٣٧) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا
وَذُرِّيَّةً ۚ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ
اللَّهِ ۗ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾

وهرآئینه فرستادیم پیغامبران را پیش ازتو ودادیم ایشان را زنان و فرزندان ونشاید هیچ پیغامبررا که بیارد هیچ نشانه مگر به حکم خدا هر قضائی رااجل وموعدی باشد (٣٨) .

يَمْحُو اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثْبِتُ ۖ وَعِندَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ﴿٣٩﴾

نابود میسازد خدا هرچه میخواهد و ثابت می کند هرچه خواهد نزد اوست ام الکتاب (یعنی لوح محفوظ)[1] (٣٩) .

وَإِن مَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ
فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ﴿٤٠﴾

وا گر بنمائیم ترا بعض آنچه وعده می‌کنیم بایشان یا قبض روح تو کنیم بهرحال جزاین نیست که برتو پیغام رسانیدن است وبرماست حساب (٤٠) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ وَاللَّهُ يَحْكُمُ
لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٤١﴾

آیا ندیدند که مامی آئیم به این زمین ناقص می سازیم آنرا ازجوانب آن وخدا حکم می کند نیست هیچ ردّکننده حکم او را

---

(١) مترجم گوید صورت حادثه درعالم ملکوت خلق میفرماید بعدازآن ا گر خواهد محو کند و ا گر خواهد ثابت دارد و شاید که معنی چنین باشد که هر زمانی را شریعتی هست نسخ می کند خدای تعالی آنچه میخواهد و ثابت می گذارد آنچه راخواهد نزد اوست لوح محفوظ والله اعلم .

واو زود حساب گیرنده است[۱] (٤۱) .

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ الْمَكْرُ جَمِيعًا ۖ يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۗ وَسَيَعْلَمُ الْكُفَّارُ لِمَنْ عُقْبَى الدَّارِ ﴿٤٢﴾

وهرآئینه تدبیر کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس خدا راست تدبیر همه میداند آنچه به عمل می آرد هر نفسی وخواهند دانست این کافران که کراباشد جزای آن سرای (٤۲) .

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَسْتَ مُرْسَلًا ۚ قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ عِندَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

ومی گویند کافران نیستی پیغامبر بگوبس است خداگواه درمیان من و شما وبس است کسیکه نزد اوست علم کتاب[۲] (٤۳) .

سورهٔ ابراهیم مکی است وآن پنجاه ودوآیت وهفت رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الر ۚ كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿١﴾

الٓر این کتابیست که فروفرستادیم آن را بسوی توتابیرون آری مردمان را ازتاریکی ها بسوی روشنی بحکم پروردگار ایشان بسوی راه خدای غالب ستوده (۱) .

اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۗ وَوَيْلٌ لِّلْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ شَدِيدٍ ﴿٢﴾

براه خدائی که اوراست آنچه درآسمان ها است وآنچه درزمین است ووای کافران را از عذاب سخت (۲) .

الَّذِينَ يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَن

آنانکه اختیار می کنند زندگانی دنیارا برآخرت وبازمی دارند مردمان راازراه

---

(۱) یعنی روزبروز شوکت اسلام بزمین عرب منتشر میشود ودارالحرب ناقص میگردد وازاطراف آن عامهٔ مفسرین این آیت را مدنیه دانند ونزد مترجم لازم نیست که مدنی باشد و مراد ازنقصان دارالحرب اسلام اسلم و غفارو جهینه وعرینة وقبائل، این است پیش ازهجرت .

(۲) یعنی احبار یهود می‌دانند که رسالت آن حضرت صلی الله علیه وسلم صحیح است والله اعلم .

سَبِيلِ اللَّهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجًا أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ③

خدا ومی طلبند دروی کجی[1] ایشاننددر گمراهي دور (٣) .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ
فَيُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ④

ونه فرستادیم هیچ پیغامبررا مگر به زبان قوم او تابیان کند برای ایشان پس گمراه سازد خدا هرکرا خواهد وراه نماید هرکرا خواهد واوست غالب باحکمت (٤) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا أَنْ أَخْرِجْ قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمَاتِ
إِلَى النُّورِ وَذَكِّرْهُم بِأَيَّامِ اللَّهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ
صَبَّارٍ شَكُورٍ ⑤

وهرآئینه فرستادیم موسیٰ را به نشانه های خود گفتیم که بیرون آرقوم خودرا ازتاریکی‌ها بسوی روشنی وپندِده ایشان را برروزهای خدا[2] هرآئینه درین نشانه هاست برای هرشکیباي شکر گذار (٥) .

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ
أَنجَاكُم مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَٰلِكُم
بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ⑥

ویادکن آنوقت که گفت موسیٰ قوم خودرا یادکنید نعمت خدا را برخویش چون نجات داد شمارااز آل فرعون میرسانیدند به شما سختيِ عذاب و می‌کشتند پسران شمارا وزنده می گذاشتند دختران شمارا ودرین حال آزمایش بزرگ بود ازپروردگار شما (٦) .

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكُمْ لَئِن شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِن
كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي لَشَدِيدٌ ⑦

وآن وقت که خبردار ساخت پروردگار شما که ا گر شکرکنید بیشتر دهم شمارا و ا گر ناسپاسی کنید هرآئینه عذاب من سخت است (٧) .

وَقَالَ مُوسَىٰ إِن تَكْفُرُوا أَنتُمْ وَمَن فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا فَإِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ⑧

و گفت موسیٰ ا گر کافرشویدشما وهرکه درزمین است همه یك جا پس هرآئینه خدا توانگر ستوده شده است (٨) .

---

(١) یعنی به شبهات ثابت می کنند که کج است .

(٢) یعنی بوقائعی که ازجانب اوبودند .

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ
وَثَمُودَ ۛ وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ ۛ لَا يَعْلَمُهُمْ
إِلَّا اللَّهُ ۚ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا
أَيْدِيَهُمْ فِي أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُم
بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ ﴿٩﴾

آیانیامده است به شما خبرآنانکه پیش ازشمابودند قوم نوح وعاد و ثمود وکسانی که بعد ازایشان آمدند نمی‌داند ایشان را[1] مگر خدا آمدند نزدایشان پیغامبران ایشان به معجزه ها پس بازآوردنددستهای خودرادر دهانهای خود[2] و گفتند هرآئینه ما منکریم بآنچه فرستاده شدید به آن وهرآئینه مادر شبهه قوی ایم ازآنچه می‌خوانید مارا بآن (۹).

قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِي اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۖ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ
وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ قَالُوا إِنْ أَنتُمْ
إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا عَمَّا
كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

گفتند پیغامبران ایشان آیادرخداشبهه است آفریننده آسمان ها وزمین میخواند شما را تا بیامرزد برای شما گناهان شما وموقوف داردشمارا تامدتی معین، گفتند نیستید شما مگرآدمی مانند ما میخواهید که بازدارید مارا ازآنچه عبادت میکردند پدران ما پس بیارید پیش ما حجتی ظاهر (۱۰).

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ
عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ ۖ وَمَا كَانَ لَنَا أَن نَّأْتِيَكُم بِسُلْطَانٍ
إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

گفتند بایشان پیغامبران ایشان نیستیم مامگر آدمی مانندشما ولیکن خدا نعمت فراوان میدهد بهرکه خواهد ازبند گان خود ونیست ممکن مارا که بیاریم حجتی مگر به حکم خدا وبر خدا باید که توکل کنند مسلمانان (۱۱).

وَمَا لَنَا أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا سُبُلَنَا ۚ وَلَنَصْبِرَنَّ

وچیست مارا که توکل نه کنیم بر خدا وهرآئینه نموده است ماراراه های ما

---

(۱) یعنی عدد و صفات ایشان را.

(۲) یعنی ازنهایت تعجب و انکار انگشت به دندان گزیدند والله اعلم.

عَلَىٰ مَا آذَيْتُمُونَا ۚ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

والبته صبر خواهیم کرد براذیتی که ماراکردید وبرخدا باید که توکل کنند توکل کنندگان (١٢) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ
لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ
الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

و گفتند کافران پیغامبران خویش را البته اخراج کنیم شمارا ازسرزمین خود یا بازآئید دردین ما پس وحی فرستاد بسوی ایشان پروردگارایشان که هلاك خواهیم کرد ستمگاران را (١٣) .

وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ
مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

وساکن خواهیم ساخت شمارا درزمین بعدازایشان این وعده برای کسی است که بترسد ازایستادن بحضور من وبترسداز بیم من (١٤) .

وَاسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

وطلب فتح کردند پیغامبران وزیان کارشد هر گردن کش ستیزنده (١٥) .

مِّن وَرَائِهِ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ مِن مَّاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

پیش روی اودوزخ است ونوشانیده شود ازآب زرداب (یعنی چرك وخون جهنمیان) (١٦) .

يَتَجَرَّعُهُ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ وَيَأْتِيهِ الْمَوْتُ مِن كُلِّ
مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۖ وَمِن وَرَائِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٧﴾

جرعه جرعه فروکشد آن را ونزدیك نه بُوَد ازآنکه بسهولت درکشدآن را وبیایدش موت[1] ازهرجای واومرده نه بُوَد وپیش روی اوست عذابی سخت (١٧) .

مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ ۖ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ
الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ
ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٨﴾

مثال آنانکه نامعتقد شدند به پروردگار خویش (این ست) اعمال ایشان مانند خاکستری بُوَد که سخت وزید برآن باد در روزی که بادتندداردقدرت ندارند برهیچ چیزازآنچه کسب کرده بودند این

---

(١) یعنی اسباب موت بیایدش .

است گمراهی دور[١] (١٨) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ ۚ إِن يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٩﴾

آیاندیدی که خداآفرید آسمان ها وزمین را بتدبیر محکم اگر خواهد دور کندشمارا وبیاردآفرینش خلقی نو (١٩) .

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢٠﴾

ونیست این برخدا دشوار (٢٠) .

وَبَرَزُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنتُم مُّغْنُونَ عَنَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِن شَيْءٍ ۚ قَالُوا لَوْ هَدَانَا اللَّهُ لَهَدَيْنَاكُمْ ۖ سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَجَزِعْنَا أَمْ صَبَرْنَا مَا لَنَا مِن مَّحِيصٍ ﴿٢١﴾

وحاضر شوند پیش خدا همه یك جا پس گویند ضعیفان گردن کشان را (یعنی تابعان پیش روان را) هرآئینه مابودیم تابع شما پس آیاشما دفع کننده هستیدازما پاره ای ازعذاب خدا گویند اگرراه می‌نمود مارا خدا، راه نمائی می کردیم شمارابرابرست برما که اضطراب کنیم یاشکیبائی ورزیم نیست ماراهیچ نجات دهنده ای (٢١) .

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنفُسَكُم ۖ مَّا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنتُم بِمُصْرِخِيَّ ۖ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِن قَبْلُ ۗ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

و گفت شیطان وقتی که فیصله کرده شدکار[٢] هرآئینه خداوعده دادشمارا وعدهٔ راست ووعده دادم شمارا پس خلاف وعده کردم من باشما ونه بود مرا برشما هیچ تسلط لیکن بودآنکه بخواندم شمارا پس قبول کردید سخن مرا پس ملامت مکنید مرا وملامت کنید خویش را نیستم فریادرس شما وشمانیستید فریادرس من هرآئینه من بیزارشدم ازآنکه مرا شریك مقررکردید پیش ازین هرآئینه

---

(١) یعنی اعمال ایشان همه برباد شوند وبدان منتفع نگردند والله اعلم .

(٢) مترجم گوید یعنی وقتی که بهشتیان به بهشت در آیند ودوزخیان ره دوزخ گیرند والله اعلم .

ستمگاران ایشان راست عذاب درد دهنده (٢٢) .

وَأُدْخِلَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ ۖ تَحِيَّتُهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿٢٣﴾

ودرآورده شدند آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند به بوستانهائیکه می رود زیرآن جویها جاودان درآن به حکم پروردگار خویش دعای خیرایشان بایکدیگرآنجاسلام است (٢٣) .

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٢٤﴾

آیا ندیدی چگونه زدخدامثال سخن پاکیزه را مانند درخت پاکیزه که ریشه اش استوارباشد وشاخش درآسمان (٢٤) .

تُؤْتِي أُكُلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا ۗ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

میدهد میوه های خودرا هرفصلی به حکم پروردگار خویش ومی زندخدا مثل هارابرای مردمان تابُوَد که پندپذیر شوند (٢٥) .

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِن فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِن قَرَارٍ ﴿٢٦﴾

ومثل سخن ناپاك مانند درخت ناپاك است که برکنده شد ازبالای زمین نیست اوراهیچ استقراری[1] (٢٦) .

يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۖ وَيُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ ۚ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٢٧﴾

واستوار می سازد خدا مسلمانان را بر سخن درست درزندگانی دنیا ودرآخرت و گمراه میسازدخدا ستمگاران را ومیکند خدا آنچه می خواهد[2] (٢٧) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَأَحَلُّوا قَوْمَهُمْ

آیاندیدی بسوی آنانکه بدل کردند نعمت

---

(١) یعنی شریعت حق درملکوت ثابت است ودردنیا هر روز رواجی تازه می یابد ومردمان منتفع میشوند و ملت جاهلیت درملکوت استقرار ندارد هر چند درمیان مردم شائع شود در نهایت درهم وبرهم کرده آید والله اعلم .

(٢) یعنی وقت مرگ توفیق شهادت میدهد ووقت سوال منکرونکیر بقول حق گویا میسازد والله اعلم .

دَارَ الْبَوَارِ ﴿٢٨﴾

خدارا بناسپاسی[١] وفرودآوردند قوم خودرا به سرای هلاکی (٢٨) .

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٢٩﴾

که دوزخ است درآیند آنجاوآن بد قرارگاهیست (٢٩) .

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَندَادًا لِّيُضِلُّوا عَن سَبِيلِهِ
قُلْ تَمَتَّعُوا فَإِنَّ مَصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٠﴾

ومقررکردند برای خدا همتایان تا گمراه کنند عالم راازراه او بگوبهره مند شوید هرآئینه بازگشتِ شما بسوی آتش ست (٣٠) .

قُل لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُنفِقُوا
مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَّا بَيْعٌ فِيهِ وَلَا خِلَالٌ ﴿٣١﴾

بگوآن بندگان مرا که ایمان آورده اند برپادارند نمازرا وخرج کنند ازآنچه ماروزی دادیم ایشان را پنهان وآشکارا پیش ازآنکه بیاید روزی که خرید و فروش نیست درآن ونه بایکدیگر دوستی بُوَد (٣١) .

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَأَنزَلَ
مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ
وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ
لَكُمُ الْأَنْهَارَ ﴿٣٢﴾

خداآنست که آفرید آسمان هاوزمین را وفروفرستادازآسمان آب را پس بیرون آوردبآن آب روزی برای شمااز انواع میوه ها ومُسخّر ساخت برای شما کشتی را تابِرَوَد در دریابحکم او ومُسخر ساخت برای شما جویهارا (٣٢) .

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ وَسَخَّرَ لَكُمُ
اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٣٣﴾

ومُسخّر ساخت برای شماخورشید وماه را همیشه روندگان ومُسخّر ساخت برای شماشب و روز را (٣٣) .

وَآتَاكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَإِن تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ

ودادشمارا ازهرچه خواستید وا گر بشمارید نعمت خدارا احاطه نتوانیدکرد

(١) یعنی ناسپاسی کردند بشومی آن نعمت مفقود شد پس گویا نعمت دادند وکفر خریدند والله اعلم .

لَا تُحْصُوهَا ۗ إِنَّ الْإِنسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ ﴿٣٤﴾

آن را هرآئینه انسان ستمگارناسپاس است . (٣٤)

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٣٥﴾

ویادکن چون گفت ابراهیم ای پروردگار من بکن این شهررا جای امن ودوردارمرا و فرزندانِ مرا ازآنکه عبادت بتان کنیم . (٣٥)

رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ ۖ فَمَن تَبِعَنِي فَإِنَّهُ مِنِّي ۖ وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾

ای پروردگار من این بتان گمراه کرده اند بسیاری را ازمردمان پس هرکه پیروی من کرد پس هرآئینه اواز(آل)من است وهرکه نافرمانی کرد مراپس هرآئینه توآمرزندهٔ مهربانی (٣٦) .

رَّبَّنَا إِنِّي أَسْكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِندَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِّنَ النَّاسِ تَهْوِي إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُم مِّنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

ای پروردگار ماهرآئینه من ساکن ساختم بعضی ازاولاد خودرا[1] بوادی بی زراعت نزدیك خانهٔ محترم تو، ای پروردگارما تا برپادارند نمازرا پس بگردان دلهائی چند را ازمردمان رغبت کننده بسوی ایشان وروزی ده ایشان رااز میوه هاتابُوَدکه ایشان سپاس گذ اری کنند . (٣٧)

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا نُعْلِنُ ۗ وَمَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِن شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾

ای پروردگار ماهرآئینه تومیدانی آنچه پنهان می داریم وآنچه آشکارمی کنیم وپوشیده نمی ماند برخدا هیچ چیزی نه درزمین ونه درآسمان (٣٨) .

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾

سپاس آن خدای راست که عطا کرد مرا باوجود کلان سالی اسمٰعیل واسحٰق هرآئینه پروردگارمن شنوندهٔ دعاست (٣٩) .

---

(١) مترجم گوید یعنی پسران بی واسطه والله اعلم .

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِن ذُرِّيَّتِي ۚ رَبَّنَا
وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾

ای پروردگار من بگردان مرا برپادارندهٔ نماز وازاولاد من نیز ای پروردگار ماقبول کن دعای مرا (٤٠) .

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ
يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

ای پروردگارما بیامرز مرا ومادر وپدر مرا و مسلمانان را روزی که قائم شود حساب (٤١) .

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ ۚ
إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

وهرگز مپندار خدارا بی خبر ازآنچه می‌کنند ستمگاران جزاین نیست که مهلت میدهدایشان رابرای روزیکه خیره شونددرآن چشم ها (٤٢) .

مُهْطِعِينَ مُقْنِعِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ
طَرْفُهُمْ ۖ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾

شتاب کنندگان، سرخود بردارندگان بازنمی گردد بسوی ایشان چشم ایشان ودلهای ایشان خالی است (٤٣) .

وَأَنذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ
ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُّجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ
الرُّسُلَ ۗ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُم مِّن قَبْلُ مَا لَكُم مِّن زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

وبترسان مردمان راازروزی که بیاید بایشان عذاب پس گویند ظالمان ای پروردگار ما مهلت ده مارا تامیعادی نزدیك تااجابت کنیم دعوت ترا وپیروی کنیم رسولان را، گفته شود بایشان آیا قسم نمی خوردید پیش ازین که نه باشدشمارا هیچ زوال (٤٤) .

وَسَكَنتُمْ فِي مَسَاكِنِ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ وَتَبَيَّنَ لَكُمْ كَيْفَ
فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمُ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

وساکن شدید درمنازل آنانکه ستم کردند برخویش وواضح شدشمارا که چه کردیم بایشان وزدیم برای شمامثل ها (٤٥) .

وَقَدْ مَكَرُوا مَكْرَهُمْ وَعِندَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِن كَانَ
مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

وهرآئینه تدبیر کردند بتدبیر خویش ونزد خداست علم تدبیر ایشان و اگرچه باشد تدبیرایشان که ازجابرکندکوه هارا[1] (٤٦) .

---

(١) یعنی مکرایشان ضعیف است والله اعلم .

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

پس مپندار خدارا خلاف کننده وعدهٔ خود بارسولانِ خودهرآئینه خداغالب صاحب انتقام است (٤٧) .

يَوْمَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

روزی که تبدیل کرده شود این زمین بغیر این زمین و تبدیل کرده شوند آسمان ها وظاهر شوند بحضور خدای یگانه غالب (٤٨) .

وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٤٩﴾

وببینی توآن روزگناه گاران را دست وپا بهم بسته درزنجیرها (٤٩) .

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطِرَانٍ وَتَغْشَىٰ وُجُوهَهُمُ النَّارُ ﴿٥٠﴾

لباس ایشان ازسُرب گداخته باشد وبپوشد روی ایشانرا آتش(١) (٥٠) .

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

تاجزا دهدخدا هرکسی را بآنچه کرده است هرآئینه خدا زود حساب گیرنده است (٥١) .

هَٰذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٥٢﴾

این قرآن خبررسانیدن است مردمان را(٢) وتابیم داده شوند بآن وتابدانند که جزاین نیست که وی خدای یگانه است و تاپندپذیرشوند خداوندانِ عقل (٥٢) .

سوره حجر مکی است وآن نود ونه آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الر تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ ﴿١﴾

الٓرٰ این آیت های کتاب الهی وقرآن روشن ست (١) .

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٢﴾

بسابود که دوست دارند کافران کاش

---

(١) قطران چیزی سیاه بدبودارست که آتش دران زودمی گیرد والله اعلم .

(٢) یعنی نازل کرده شده است برای تبلیغ .

مسلمان بودندی (٢) .

ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

بگذار ایشان را تابخورند وبهره مندشوندو مشغول کند ایشان را امید و سپس خواهند دانست (٣) .

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ ﴿٤﴾

وهلاك نه کردیم هیچ دهی را مگر که وی را اجلی بود معلوم (٤) .

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ ﴿٥﴾

سبقت نمی کند هیچ گروهی ازمدت خود ونه تاخیرمی کنند (٥) .

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ﴿٦﴾

و گفتند کافران ای کسی که فرود آورده شده است بروی قرآن هرآئینه تو دیوانه ای (٦) .

لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧﴾

چرا نمی آری پیش ما فرشتگان را ا گر هستی از راست گویان (٧) .

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ ﴿٨﴾

فرونمی فرستیم فرشتگان را مگر بتدبیر محکم ونه باشند آنگاه مهلت داده شده (٨) .

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٩﴾

هرآئینه فروفرستادیم قرآن را وهرآئینه مااورانگاهبانیم (٩) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾

وهرآئینه پیغامبران را فروفرستادیم پیش ازتو درفرقه های پیشینیان (١٠) .

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

ونمی آید به ایشان هیچ فرستاده مگر بودند که باو تمسخر می کردند (١١) .

كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾

همچنین درمی آریم استهزاء را در دلهای گناه کاران (یعنی کفار مکه) (١٢) .

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

ایمان نیارند بقرآن وهرآئینه گذشت آئین پیشینیان (١٣) .

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ﴿١٤﴾

وا گر بگشائیم برایشان دری ازآسمان پس شوند باین صفت که ازآن بالا

میروند (١٤) .

لَقَالُوٓا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَّسْحُورُونَ ﴿١٥﴾

البته گویند جزاین نیست که بند کرده شده چشم های ما بلکه ماقومی هستیم جادوزده (١٥) .

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَآءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا لِلنَّاظِرِينَ ﴿١٦﴾

وهرآئینه پیداکردیم درآسمان برجها وبیاراستیمش برای بینندگان (١٦) .

وَحَفِظْنَاهَا مِن كُلِّ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿١٧﴾

ونگاهداشتیمش ازهر شیطان رانده شده (١٧) .

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ مُّبِينٌ ﴿١٨﴾

مگر آنکه بدزدی شنود پس درپی وی افتد آتش آشکار (١٨) .

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا فِيهَا
مِن كُلِّ شَيْءٍ مَّوْزُونٍ ﴿١٩﴾

وزمین را گسترانیدیم وانداختیم درآن کوه هارا ورُویانیدیم درآن ازجنس هر چیز سنجیده[1] (١٩) .

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ وَمَن لَّسْتُمْ لَهُ بِرَازِقِينَ ﴿٢٠﴾

وساختیم برای شمادرآن جا اسباب معیشت و ساختیم برای شماآنکه نیستید اوراروزی دهنده[2] (٢٠) .

وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا عِندَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ
إِلَّا بِقَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢١﴾

ونیست هیچ چیز مگر نزدِ ماخزا نه های اوست وفرونمی آریم آن را مگر باندازهٔ مقرر (٢١) .

وَأَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً
فَأَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَآ أَنتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ ﴿٢٢﴾

وفرستادیم بادهارا باردارکنندهٔ ابرپس فرودآوردیم ازآسمان آب را پس نوشانیدیم شماراآن آب ونیستید شماآن را جمع کننده (٢٢) .

وَإِنَّا لَنَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾

وهرآئینه مازنده می سازیم ومی میرانیم ومائیم وارث (٢٣) .

---

(١) یعنی هرنوع را صورتی و صفتی است که ازآن جا تجاوز نمیکند .

(٢) یعنی غلامان وجانوران والله اعلم .

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا
الْمُسْتَأْخِرِينَ (٢٤)

وهرآئينه دانسته ایم پیشینیان را ازشما
وهرآئينه دانسته ايم پسینیان را (٢٤) .

وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحْشُرُهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (٢٥)

وهرآئينه پروردگار تو اوست که برانگیزد
ایشان را هرآئینه اواستوارکارداناست (٢٥) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ
مَّسْنُونٍ (٢٦)

وهرآئينه آفریدیم آدمی را ازگلِ خشك
ازنوع گلِ سیاه بوی‌گرفته (٢٦) .

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِن قَبْلُ مِن نَّارِ السَّمُومِ (٢٧)

وجنهارا پیداکردیم پیش ازین ازآتش
سوزان (٢٧) .

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن
صَلْصَالٍ مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ (٢٨)

ویادکن چون گفت پروردگار تو فرشتگان
را هرآئينه من آفریننده ام آدمی را ازگلِ
خشك ازنوع گلِ سیاه بوی‌گرفته (٢٨) .

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ (٢٩)

پس چون راست کنمش وبدمم دروی
ازروح خود پس افتید پیش اوسجده کنان
(٢٩) .

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ (٣٠)

پس سجده کردند فرشتگان تمام ایشان
همه یك جا (٣٠) .

إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ أَن يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ (٣١)

مگر ابلیس سرباز زد ازآنکه باشد
باسجده کنندگان (٣١) .

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ (٣٢)

گفت خدااى ابليس چیست ترادرین که
نمي باشی باسجده کنندگان (٣٢) .

قَالَ لَمْ أَكُن لِّأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِن صَلْصَالٍ
مِّنْ حَمَإٍ مَّسْنُونٍ (٣٣)

گفت هرگزنيستم که سجده کنم آدمی را که
پیداکرده ای اوراازگلِ خشك ازنوع گلِ
سیاه بوی‌گرفته (٣٣) .

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ (٣٤)

گفت پس بیرون شواز بهشت هرآئينه
تورانده شده ای (٣٤) .

وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ (٣٥)

وهرآئينه برتست لعنت تاروزقیامت (٣٥) .

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ (٣٦)

گفت ای پروردگار من مهلت ده مراتاروزي که
برانگیخته شوند مردمان (٣٦) .

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿٣٧﴾
گفت هرآئینه توازمهلت داده شدگانی (٣٧).

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾
تاروز آن وقت مقرر (٣٨) .

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾
گفت ای پروردگار من بسبب آنکه گمراه کردی مراالبته بیارایم معصیت رابرای ایشان درزمین والبته‌گمراه سازم ایشان را همه یك جا (٣٩) .

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾
مگر بندگانِ خالص تورا ازایشان (٤٠) .

قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ ﴿٤١﴾
گفت خدااین اخلاص را هیست راست که برمن می رسد (٤١) .

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾
هرآئینه بندگان من نیست ترا برایشان غلبه لیکن غلبهٔ تو برکسی باشد که پیروی توکرد ازگمراهان (٤٢) .

وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾
وهرآئینه دوزخ وعده‌گاه ایشان ست همه یك جا (٤٣) .

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِّنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٤﴾
اورا هفت دراست هردری را ازگمراهان حصه است جداکرده شده (٤٤) .

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾
هرآئینه پرهیزگاران در بوستان هاوچشمه هاباشند (٤٥) .

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ آمِنِينَ ﴿٤٦﴾
ایشان راگفته شود درآئید درینجابسلامتی ایمن شده (٤٦) .

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِم مِّنْ غِلٍّ إِخْوَانًا عَلَىٰ سُرُرٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٤٧﴾
وبیرون کشیم آنچه در سینه های ایشان بُوَد ازکینه برادریکدیگر شده روبروی یکدیگر برتخت ها (٤٧) .

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا نَصَبٌ وَمَا هُم مِّنْهَا بِمُخْرَجِينَ ﴿٤٨﴾
نرسد به ایشان آنجاهیچ رنجی ونیستند ایشان ازآنجا بیرون کرده شده (٤٨) .

نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾
خبرده بندگان مرا که من آمرزندهٔ مهربانم (٤٩) .

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾
وبآنکه عذاب من همان عذاب درد دهنده

است (٥٠) .

وَنَبِّئْهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ (٥١)

وخبردِه ایشان را ازمهمانان ابراهیم (٥١) .

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلٰمًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ (٥٢)

چون داخل شدند بروی پس سلام گفتند ابراهیم گفت هرآئینه ماازشما ترسانیم (٥٢) .

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلٰمٍ عَلِيمٍ (٥٣)

گفتند مترس هرآئینه مامژده میدهیم ترابفرزندی دانا (٥٣) .

قَالَ أَبَشَّرْتُمُونِي عَلٰى أَنْ مَسَّنِيَ الْكِبَرُ فَبِمَ تُبَشِّرُونَ (٥٤)

گفت آیا بشارت دادید مرا باوجود آنکه رسیدبمن پیری پس به چه چیز بشارت میدهید (٥٤) .

قَالُوا بَشَّرْنٰكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُنْ مِنَ الْقٰنِطِينَ (٥٥)

گفتند مژده دادیم ترا براستی پس مباش ازناامیدان (٥٥) .

قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ (٥٦)

گفت وکیست که ناامید شود ازرحمت پروردگار خود مگرگمراهان (٥٦) .

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ (٥٧)

گفت پس چیست خبرشما ای فرستادگان (٥٧) .

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلٰى قَوْمٍ مُجْرِمِينَ (٥٨)

گفتند هرآئینه مافرستاده شدیم بسوی گروهی گنهگار (٥٨) .

إِلَّا آلَ لُوطٍ إِنَّا لَمُنَجُّوهُمْ أَجْمَعِينَ (٥٩)

بجز آل لوط هرآئینه ماالبته نجات خواهیم دادایشان را همه یك جا (٥٩) .

إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَا إِنَّهَا لَمِنَ الْغٰبِرِينَ (٦٠)

غیر زنش که مقرر کرده ایم که هرآئینه وی ازبازماندگان است (٦٠) .

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطٍ الْمُرْسَلُونَ (٦١)

پس وقتیکه آمدند بآل لوط فرستادکان (٦١) .

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ (٦٢)

گفت هرآئینه شما گروهی ناآشنائید (٦٢) .

قَالُوا بَلْ جِئْنٰكَ بِمَا كَانُوا فِيهِ يَمْتَرُونَ (٦٣)

گفتند بلکه آورده ایم پیش توآنچه درآن شبهه می کردند (یعنی عقوبت) (٦٣) .

وَأَتَيْنٰكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصٰدِقُونَ (٦٤)

وآورده ایم پیش تو وعدهٔ راست

راوهرآئينه ماالبته راستگوئيم (٦٤) .

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ الَّيْلِ وَاتَّبِعْ أَدْبَارَهُمْ وَلَا يَلْتَفِتْ مِنكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا حَيْثُ تُؤْمَرُونَ ۝٦٥

پس ببَراهل خودرا به پاره ای از شب وتوازپی ايشان رَو وبايد كه پس نه نگرَد ازشما هيچكس وبرويد آنجاكه فرموده شويد (وآن سرزمين شام بود) (٦٥) .

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَٰلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَٰؤُلَاءِ مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ۝٦٦

ووحی فرستاديم بسوی لوط اين سخن كه بيخ ايشان بريده شود چون بوقت صبح درآيند (٦٦) .

وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ۝٦٧

وآمدند اهل شهر بشارت می دهند (٦٧).

قَالَ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ۝٦٨

گفت لوط هرآئينه ايشان مهمان من اند پس رسوامكنيد مرا (٦٨) .

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تُخْزُونِ ۝٦٩

وبترسيدازخدا وخوار مكنيد مرا (٦٩) .

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ۝٧٠

گفتند آيا منع نكرده بوديم ترا ازميزبانی غريبان (٧٠) .

قَالَ هَٰؤُلَاءِ بَنَاتِي إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ۝٧١

گفت اين ها دختران من اند اگر هستيد كنندهٔ كاری[1] (٧١) .

لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ۝٧٢

قسم بزندگانی تو كه اين كافران درگمراهی خويش سرگردان ميشوند[2] (٧٢) .

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُشْرِقِينَ ۝٧٣

پس دريافت ايشان را آوازهولناك چون بوقت شروق درآمدند (٧٣) .

فَجَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِّن سِجِّيلٍ ۝٧٤

پس ساختيم بالای آن شهر هارا زيرآن وبارانيديم بريشان سنگ ازنوع سنگ

---

(١) يعنی اگرقضای شهوت خواهيد نكاح بنات من كنيد والله اعلم .

(٢) اين كلمه دروسط قصه حضرت لوط إضافه كرده شدتاتنبيه باشد برتطبيقِ حالِ مشركين مكه بر حالِ قوم لوط وامثال ايشان والله اعلم .

گِل[1] (٧٤) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْمُتَوَسِّمِينَ ﴿٧٥﴾
هرآئینه درین قصه نشانه هاست عبرت گیرندگان را (٧٥) .

وَإِنَّهَا لَبِسَبِيلٍ مُقِيمٍ ﴿٧٦﴾
وهرآئینه شهرها براهی هستند که دایم آمد ورفت دارد (٧٦) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾
هرآئینه دراین نشانه است مومنان را (٧٧) .

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَيْكَةِ لَظَالِمِينَ ﴿٧٨﴾
وهرآئینه بودند اهلِ أیکه البته ستمگاران (٧٨) .

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ وَإِنَّهُمَا لَبِإِمَامٍ مُبِينٍ ﴿٧٩﴾
پس انتقام کشیدیم ازایشان شهرهای قوم لوط وشهرهای أیکه هردوبراه آشکار هستند (٧٩) .

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلِينَ ﴿٨٠﴾
وهرآئینه دروغگوشمردند ساکنان حِجر پیغامبران را (٨٠) .

وَآتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا فَكَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٨١﴾
ورسانیدیم بایشان آیت های خود را پس شدند ازآن روگردان (٨١) .

وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا آمِنِينَ ﴿٨٢﴾
وبودند میتراشیدند ازکوه ها خانه های ایمن (٨٢) .

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُصْبِحِينَ ﴿٨٣﴾
پس گرفت ایشان را آوازسخت هنگام صبح (٨٣) .

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٤﴾
پس دفع نکردازایشان آنچه کسب می کردند (٨٤) .

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۗ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِيلَ ﴿٨٥﴾
ونیافریدیم آسمان ها وزمین را وآنچه مابین این هاست مگر بتدبیر درست وهرآئینه قیامت آمدنیست پس درگذر (یعنی ازبی ادبیهای ایشان) درگذشتن نیکو (٨٥) .

---

(١) مترجم گوید یعنی گل پخته مثل سنگ شده .

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨٦﴾

هرآئینه پروردگار توهمانست آفریننده دانا (۸٦) .

وَلَقَدْ آتَيْنَاكَ سَبْعًا مِنَ الْمَثَانِي وَالْقُرْآنَ الْعَظِيمَ ﴿٨٧﴾

وهرآئینه دادیم ترا هفت آیت از آنچه درنماز مکرر خوانده میشود[1] ودادیم ترا قرآن بزرگ (۸۷) .

لَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

بازمکن دوچشم خودرا بسوی آنچه بهره مند ساخته ایم بآن جماعت هاراازکافران واندوهناك مشوبرایشان وپست بکن بازوی خودرا[2]برای مسلمانان (۸۸) .

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

وبگوهرآئینه من بیم دهندهٔ آشکارم (۸۹) .

كَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾

فرودخواهیم آورد عذاب را مانند آنچه فرود آورده بودیم برتقسیم کنندگان (یعنی یهودونصاریٰ) (۹۰) .

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾

آنانکه ساختند کتاب الهی را پاره پاره[3] (۹۱) .

فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

پس قسم به پروردگار توالبته سوال کنیم ایشان را همه یك جا (۹۲) .

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

ازآنچه میکردند (۹۳) .

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

پس آشکارکن بآنچه فرموده میشوی واعراض کن ازمشرکان (۹٤) .

إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾

هر آئینه مابسنده ایم ترا از شرّ تمسخر کنندگان (۹۵) .

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۚ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

آنانکه مقررمیکنند باخدا معبود دیگررا

---

(۱) یعنی سورة فاتحه .

(۲) یعنی تواضع کن .

(۳) مترجم گوید یعنی اهل کتاب که بربعض آیات عمل می کردند وبربعضی نه والله اعلم .

پس زود میدانند (۹٦) .

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

وهرآئینه می دانیم ازحال توکه تنگ می‌شود سینهٔ تو بسبب آنچه می‌گویند (۹۷) .

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِّنَ السّٰجِدِينَ ﴿٩٨﴾

پس به پاکی یادکن پروردگار خودرا باستائش اوویاش ازسجده کنندگان (۹۸) .

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتّٰى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

وعبادت کن پروردگار خودرا تاوقتیکه برسد بتومرگ (۹۹) .

سوره نحل مکی است وآن یکصد وبیست و هشت آیت وشانزده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

أَتٰى أَمْرُ اللّٰهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحٰنَهُ وَتَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

آمد حکم خدا پس بشتاب طلب مکنید آن را[1] پاك است خداوبلند قدرست ازآنچه شریك اومقرری کنند (۱) .

يُنَزِّلُ الْمَلٰٓئِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلٰى مَنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوٓا أَنَّهُ لَآ إِلٰهَ إِلَّآ أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾

فرودمی آردفرشتگان را بوحی باراده خود برهرکه خواهد ازبندگان خود که بترسانید (باین مضمون خدا میفرماید) که نیست هیچ معبود برحقی مگر من پس بترسید ازمن (۲) .

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعٰلٰى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

آفرید آسمان ها وزمین را به تدبیر درست بلند قدر است ازآنکه شریك او مقرر میکنند (۳) .

خَلَقَ الْإِنْسٰنَ مِنْ نُّطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُّبِينٌ ﴿٤﴾

آفرید آدمی را از منی پس ناگهان وی ستیزنده آشکار است (٤) .

وَالْأَنْعٰمَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ وَّمَنٰفِعُ

وچهارپایان را آفرید برای شما درآنها پوششی ومنفعت های دیگراست وبعض

(۱) یعنی غلبه دین اسلام و تعذیب کفار به یقین شدنی است چراشتاب میکنند والله اعلم.

وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ۞

آنهارا میخورید (٥)

وَلَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرِيحُونَ وَحِينَ تَسْرَحُونَ ۞

وشمارا درآنها آرایش است چون وقت شام از صحرا بازمی آرید وچون بسوی صحرا سرمیدهید (٦) .

وَتَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَىٰ بَلَدٍ لَّمْ تَكُونُوا بَالِغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ۞

وبرمیدارند بارهای شمارا بسوی شهریکه هرگز نمی رسیدید بآن مگر بمشقت جان ها هرآئینه پروردگار شما بخشاینده مهربان است (٧) .

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ۞

وآفریداسپان وشتران را وخران را تاسوار شوید برآن وبرای آرایش ومی آفرینندآنچه نمی دانید (٨) .

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ۞

وبرخدا میرسد راه میانه وبعض راه هاکج است وا کر می‌خواست وی راه می‌نمود شمارا همه یك جا (٩) .

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَّكُم مِّنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ۞

اوست آنکه فرودآورد ازآسمان آب را برای شما ازآن آب آشامیدنی است وازآن آب درختان است که درآن میچرانید (١٠) .

يُنبِتُ لَكُم بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۞

میرویاند برای شما بسبب آب زراعت را وزیتون ودرختان خرما وانگور را وازهرجنس میوه ها، هرآئینه درین نشانه است گروهی را که تفکّر می کنند (١١) .

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۞

ومسخر کرد برای شما شب و روز وخورشید وماه را وستارگان مسخراند به فرمان وی هرآئینه درین نشانه هاست گروهی را که درمی یابند (١٢) .

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ۞

ومسخر کردآنچه آفریدبرای شما درزمین گونا گون رنگهای او[1] هرآئینه درین نشانه

(١) یعنی ازانواع حیوان و نبات .

استگروهی را که پندمی پذیرند (١٣).

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ لَحْمًا طَرِيًّا
وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى
الْفُلْكَ مَوَاخِرَ فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٤﴾

واوست آن که مسخر ساخت دریارا تابخوریدازآن گوشت تازه(یعنی ماهی) وتابیرون آرید ازآن پیرایه که به پوشید آن را ومی بینی کشتی هارا رونده دردریا و مسخر کرد دریاراتاطلب معیشت کنید ازفضل او وتابُوَد که شکر کنید (١٤)

وَأَلْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ وَأَنْهَارًا وَسُبُلًا
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥﴾

وافگند درزمین کوه های محکم برای احتراز ازآنکه بجنباند شمارا وآفرید جویها وراه هارا تابُوَد که راه یاب شوید (١٥).

وَعَلَامَاتٍ وَبِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

وآفریدنشانه ها وبه ستارگان ایشان راه می‌یابند (١٦) .

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٧﴾

آیا کسی که می آفریند مانند کسی است که نمی آفریند آیاپندنمی گیرید (١٧) .

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٨﴾

واگر بشمارید نعمت خدارا احاطه نکنید آن را هرآئینه خدا آمرزندهٔ مهربان است (١٨).

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُسِرُّونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٩﴾

خدا میداند آنچه پنهان میدارید وآنچه آشکار میکنید (١٩)

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٠﴾

وآنان که می پرستند کافران ایشان را بغیراز خدا نمی آفرینند چیزی را وخود شان آفریده می شوند (٢٠) .

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٢١﴾

مردگانند نه زندگان ونمی دانند کَی برانگیخته خواهند شد (٢١) .

إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
قُلُوبُهُمْ مُنْكِرَةٌ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٢﴾

معبود شما معبود یگانه است پس آنانکه معتقد نمی شوند بآخرت دلهای ایشان ناشناس است وایشان سرکش اند (٢٢).

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ
إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

بی شك خدا میداند آنچه پنهان میدارند وآنچه آشکارمیکنند هرآئینه اودوست ندارد سرکشان را (٢٣) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُم مَّاذَا أَنزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا أَسَاطِيرُ
الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

وچون گفته شودایشان را چیست آنچه فروفرستاده است پروردگار شما گویند افسانه های پیشینیان است (٢٤) .

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ
الَّذِينَ يُضِلُّونَهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ مَا يَزِرُونَ ﴿٢٥﴾

مآل این گفتار آنکه بردارند بارگناه خویش بتمام روزقیامت وبردارند نیز بعض بارهای آنانکه گمراه می سازند ایشان را بغیر دانش آ گاه شوید بد است آنچه برمیدارند (٢٥) .

قَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَأَتَى اللَّهُ
بُنْيَانَهُم مِّنَ الْقَوَاعِدِ فَخَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِن
فَوْقِهِمْ وَأَتَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

هرآئینه بداندیشی کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس بیامد (فرمان) خدا بسوی عمارت ایشان ازجانب بنیادها پس افتاد برایشان سقف ازبالای ایشان وآمدبدیشان عذاب ازآن جهت که نمی‌دانستند[1] (٢٦) .

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ
كُنتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ
الْيَوْمَ وَالسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

بازروزقیامت رسواکند ایشان را وگوید کجایندآن شریکان من که مخالفت می کردید درحق ایشان گویند اهل علم هرآئینه رسوائی وسختی امروز برکافران است (٢٧) .

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ فَأَلْقَوُا السَّلَمَ
مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِن سُوءٍ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

آنانکه قبض ارواح ایشان میکردند فرشتگان حال آنکه ستمگاربودند برخویش پس انداختند آن کافران پیغام انقیاد را ما هرگزنمی کردیم هیچ عمل بد گفته شود آری هرآئینه خدا داناست بآنچه می کردید (٢٨) .

فَادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَلَبِئْسَ

پس درآئید بدروازه های دوزخ جاویدان

---

(١) واین تمثیل است افساد مکرایشانرا بابلغ وجوه .

مَثْوَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

آن جا پس بَدَست جای سرکشان (دوزخ) . (۲۹)

وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرًا لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

وگفته شد متقیان راچیست آنچه فروفرستاد پروردگار شماگفتند فرودآورده است بهترین سخن آنان را که نیکوکاری کردند درین سرای حالت نیك است وهرآئینه سرای آخرت بهترست وهرآئینه آخرت نیکو سرای متقیان است (۳۰) .

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَٰلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

به بوستانهای همیشه ماندن درآیندآن جامیرود زیرآن جویها، ایشان راست درآن هرچه خواهند همچنین جزا می دهد خدا متقیان را (۳۱) .

الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمُ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

آنانکه فرشتگان قبض ارواح ایشان می کنند حالانکه شادمان باشندگویند فرشتگان سلام برشماباد درآئید به بهشت جزای آنچه می کردید[1] (۳۲) .

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرُ رَبِّكَ كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

انتظار نمی کشند کافران الاآنکه بیایند بایشان فرشتگان[2] یابیاید فرمان پروردگار تو[3] هم چنین کردند آنانکه پیش ازایشان بودند وستم نکرد برایشان خدا ولیکن برخویش ستم می کردند (۳۳) .

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٤﴾

پس رسیدبایشان جزای گناهان اعمال ایشان و فرودآمد بایشان آنچه بآن استهزاء

---

(۱) مترجم‌گوید خدای تعالی این دوصورت رابرای بیان قال وحال ومآل اهل سعادت واهل شقاوت نازل فرموده والله اعلم .

(۲) یعنی برای قبض ارواح .

(۳) یعنی عذاب او .

می کردند (٣٤) .

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا مِن دُونِهِ
مِن شَيْءٍ نَّحْنُ وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ
كَذَٰلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَهَلْ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا
الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٣٥﴾

وگفتند مشرکان اگر خواستی خدا نمی پرستیدیم بجزوی هیچ چیز را نه ما ونه پدران ما وحرام نمی دانستیم بغیر فرمان وی هیچ چیزرا[1] هم چنین کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس نیست برپیغامبران بجز خبررسانیدن آشکارا (٣٥) .

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُم
مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٦﴾

وهرآئینه فرستادیم درهرگروهی پیغامبری را که عبادت خدا کنید واحتراز کنید ازبتان پس ازایشان کسی بود که راه نمودش خدا و از ایشان کسی بود که ثابت شد بروی گمراهی پس سَیر کنید درزمین پس بنگرید چگونه شد آخرکار تکذیب کنندگان (٣٦) .

إِن تَحْرِصْ عَلَىٰ هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَن يُضِلُّ
وَمَا لَهُم مِّن نَّاصِرِينَ ﴿٣٧﴾

اگر کوشش کُنی بر هدایت ایشان چه سود هرآئینه خدا راه نمی نماید آن را که گمراه میسازد ونیست ایشان را هیچ یاری دهنده (٣٧) .

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ مَن يَمُوتُ
بَلَىٰ وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

وقسم خوردند به خدا بمحکم ترین سوگند های خود که برنه انگیزد خدا مرده را آری برانگیزد وعدهٔ درست لازم شده بروی ولیکن بیشترین مردمان نمی دانند (٣٨) .

لِيُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يَخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا
أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٣٩﴾

آری برانگیزد تابیان کند برای ایشان آنچه اختلاف می کنند درآن وتابدانند کافران که ایشان دروغگو بودند (٣٩) .

(١) یعنی سلف ماراجماع کرده اندوآن بدون رضای خدامنعقدنمی شود والله اعلم .

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٠﴾

نیست فرمان مابرای چیزی چون خواهیم آفریدنش مگرگوئیم اورا بشو پس می شود (٤٠) .

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

وآنانکه ترك دیار خودکردند برای خدا بعد ازآن که ستم کرده شدبرایشان البته جامی دهیم ایشان را دردنیا بسرای نیك وهرآئینه مزدآخرت بزرگ تراست اگر می دانستند (٤١) .

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

آنانکه صبر کردند وبرپروردگار خویش توکل مینمایند[۱] (٤٢) .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو مگر مردانی را که وحی فرستادیم بسوی ایشان پس سوال کنید ازاهل کتاب اگر نمی دانید[۲] (٤٣).

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ ۗ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

فرستادیم ایشان را بدلائل وکتاب ها وفرودآوردیم بسوی تو کتاب تابیان کنی برای مردمان شریعتی را که فرودآورده شده بسوی ایشان وتابود که ایشان تفکر کنند (٤٤) .

أَفَأَمِنَ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخْسِفَ اللَّهُ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

آیاایمن شده اند آنانکه اندیشیدند تدبیر های بد[۳] ازآنکه فروبَرَد خداایشان را به زمین یابیاید بایشان عذاب ازآن جا که ندانند (٤٥) .

أَوْ يَأْخُذَهُمْ فِي تَقَلُّبِهِمْ فَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٤٦﴾

یابگیرد ایشان را درآمد وشد ایشان پس

(۱) واین وعده متحقق شده ومهاجرین را به مدینه جای داد .

(۲) یعنی پیغامبران سابق آدمی بودند فرشته نه بودند والله اعلم .

(۳) یعنی درحق پیغامبران ومومنان .

نیستند عاجز کننده (٤٦) .

أَوْ يَأْخُذَهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٤٧﴾

یابگیردایشان را بعد ترس[1] پس هرآئینه پروردگار شمالطف کنندهٔ بخشاینده است (٤٧) .

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ يَتَفَيَّأُ ظِلَالُهُ عَنِ
الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِّلَّهِ وَهُمْ دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

آیاندیده اند بسوی آنچه پیداکرده است خدا ازهرچیزی که میگردد سایه های اوازجانب راست واز جانب چپ سجده کنان برای خدا خوارشده (٤٨) .

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مِن دَابَّةٍ
وَالْمَلَائِكَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٤٩﴾

وخدای را سجده می کنند آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین است ازنوع جنبنده وفرشتگان نیز سجده می کنند وایشان سرکشی نمی کنند (٤٩) .

يَخَافُونَ رَبَّهُم مِّن فَوْقِهِمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۩ ﴿٥٠﴾

می ترسند ازپروردگار خود از بالایِ خویش ومی کنند آنچه فرموده می شوند (٥٠) .

وَقَالَ اللَّهُ لَا تَتَّخِذُوا إِلَٰهَيْنِ اثْنَيْنِ إِنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ
فَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ ﴿٥١﴾

وگفت خدا فرامگیرید دومعبود جزاین نیست که وی معبود یگانه است پس ازمن بترسید (٥١) .

وَلَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ الدِّينُ وَاصِبًا
أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَتَّقُونَ ﴿٥٢﴾

ومَراوراست آنچه درآسمان ها وزمین است ومراوراست عبادت لازم شده آیا ازغیر خدا می ترسید (٥٢) .

وَمَا بِكُم مِّن نِّعْمَةٍ فَمِنَ اللَّهِ ثُمَّ إِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فَإِلَيْهِ
تَجْأَرُونَ ﴿٥٣﴾

وآنچه باشما است ازنعمت ازجانب خداست بازچون رسد بشما سختی پس بسوی اومی نالید (٥٣) .

ثُمَّ إِذَا كَشَفَ الضُّرَّ عَنكُمْ إِذَا فَرِيقٌ مِّنكُم بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

بازچون بردارد سختی را ازسرشما ناگهان گروهی ازشما به پروردگار خود

---

(١) یعنی بعد اقامت قرائن هلاك .

شریك مقررمی کنند (٥٤) .

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا ۖ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

تاناسپاسی کنند آنچه دادیم ایشان را پس بهره مند شوید پس زود خواهید دانست (٥٥) .

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لَا يَعْلَمُونَ نَصِيبًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ ۗ تَاللَّهِ
لَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَفْتَرُونَ ﴿٥٦﴾

ومقرر کردند برای چیزی که نمیدانند تحقیقِ آن یعنی برای بتان حصه ازآنچه روزی دادیم ایشان را،بخدا البته پرسیده خواهید شدازآنچه افترامی کردید (٥٦) .

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ ۙ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ ﴿٥٧﴾

ومقرر میکنند برای خداد‌ختران را، پاك است او ومقررمیکنند برای خویش آنچه رغبت مینمایند[1] (٥٧) .

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالْأُنْثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

وا گرمژده داده شودیکی راازایشان بتولّدِ دختر روی اوسیاه گردد و او پرازاندوه باشد (٥٨) .

يَتَوَارَىٰ مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ ۚ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ
يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ ۗ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

پنهان شود ازقوم بسبب ناخوشی آنچه مژده داده شدبوی درتامل افتدکه آیا باقی گذاردش بخواری یا در آردش درخاك آ گاه شوید بداست حکم ایشان (٥٩) .

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ السَّوْءِ ۖ وَلِلَّهِ الْمَثَلُ
الْأَعْلَىٰ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

آنان را که معتقدنمی شوند بآخرت صفت بدست وخدای راست صفت بلند واوغالب باحکمت است (٦٠) .

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكَ عَلَيْهَا مِنْ دَابَّةٍ وَلَٰكِنْ
يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى ۖ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ
سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

وا گر گرفتار کند خدا مردمان را بسبب ستم ایشان نه گذاردبرزمین هیچ جنبنده ولیکن مهلت میدهدایشان را تاوقتی مقرر پس چون برسدآن وقت مقرر ایشان

(١) یعنی پسران را .

بازنمانند ساعتی ونه پیش روند (٦١) .

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ
الْحُسْنَىٰ لَا جَرَمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُم مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

ومقررمی کنند برای خداآنچه ناپسندمی دارند[1] وبیان می کندزبانهای ایشان سخن دروغ را که ایشان را باشد نیکوئی[2] شکّی نیست درآنکه ایشان را باشد آتش وآنکه ایشان پیش فرستادگانند بدوزخ (٦٢) .

تَاللَّهِ لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَزَيَّنَ لَهُمُ
الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَهُوَ وَلِيُّهُمُ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

قسم بخدا هرآئینه (پیغامبران) فرستادیم بسوی امتانی که پیش ازتوبودند پس بیاراست برای ایشان شیطان کردارهای ایشان پس او یاراین کافران است امروزایشان راست عذاب درد دهنده (٦٣) .

وَمَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ إِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي
اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

وفرونیاوردیم برتو کتاب را مگر به سبب آنکه بیان کنی برای ایشان آنچه درآن اختلاف کردند وبرای راه نمودن وبخشائش قومی را که می گروند (٦٤) .

وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾

وخدا فرودآورد ازآسمان آب را پس زنده ساخت بآن زمین را بعد مرگ آن هرآئینه درین نشانه است گروهی را که می شنوند (٦٥) .

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ
فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

وهرآئینه شمارا درچهار پایان پندی هست می نوشانیم شمارا ازجمله آنچه درشکم وی است ازمیان سرگین وخون شیر خالص گوارا آشامندگان را (٦٦) .

---

(١) یعنی دختران .

(٢) یعنی نجات در آخرت .

ومن ثمرات النخيل والاعناب تتخذون منه سكرا ورزقا
حسنا إن في ذلك لآية لقوم يعقلون ﴿٦٧﴾

واز میوه های درختان خرما ودرختان انگور قسمی هست که میسازید ازآن شراب مست کننده ومیسازید ازآن روزی حلال هرآئینه درین نشانه است گروهی را که درمی یابند (٦٧) .

وأوحى ربك إلى النحل أن اتخذي من الجبال بيوتا
ومن الشجر ومما يعرشون ﴿٦٨﴾

والهام فرستاد پروردگار تو بسوی زنبور عسل که بساز خانه ها ازکوه ها و ازدرختان ازآنچه مردمان بنامی کنند (٦٨) .

ثم كلي من كل الثمرات فاسلكي سبل ربك ذللا يخرج من
بطونها شراب مختلف ألوانه فيه شفاء للناس إن في ذلك
لآية لقوم يتفكرون ﴿٦٩﴾

بازبخور ازهرجنس میوه ها وبرووراه های پروردگار خویش رام شده برمی آیدازشکم این زنبوران آشامیدنی گوناگون رنگ های او، درآن آشامیدنی شفاست مردمان را هرآئینه درین مقدمه نشانه است گروهی را که تفکر می کنند (٦٩) .

والله خلقكم ثم يتوفاكم ومنكم من يرد إلى أرذل
العمر لكي لا يعلم بعد علم شيئا إن الله عليم قدير ﴿٧٠﴾

وخدا آفریدشمارا باز بمیراند شمارا وازشماکسی هست که عائد کرده میشود بخوار ترین عمر مآلش آنکه نه داند بعد از دانستن چیزی را هرآئینه خدا داناتوانا است (٧٠) .

والله فضل بعضكم على بعض في الرزق فما الذين
فضلوا برادي رزقهم على ما ملكت أيمانهم فهم فيه سواء أفبنعمة
الله يجحدون ﴿٧١﴾

وخدا فضل داد بعض شمارا بربعضی درروزی پس نیستند آنانکه افزونی داده شدند عائد کنندگان روزی خودرا برمملوکان خود تاهمه ایشان درروزی برابر باشند آیا نعمت خدارا انکارمی نمایند[1] (٧١) .

---

(١) یعنی هیچ کس نمی خواهد که مملوکان خودرا برابرحود سازد والله اعلم .

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ
اَزْوَاجِكُمْ بَنِيْنَ وَحَفَدَةً وَّرَزَقَكُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ ؕ
اَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُوْنَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُوْنَ ﴿٧٢﴾

وخداآفرید برای شمااز‌جنس شما زنان را وآفریدبرای شما اززنان شما پسران و نبیرگان را وروزی داد شمارا ازپاکیزه هاآیا به باطل معتقد می‌شوند وبه نعمت خداایشان ناسپاسی مینمایند (۷۲) .

وَيَعْبُدُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِّنَ
السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ شَيْـًٔا وَّلَا يَسْتَطِيْعُوْنَ ﴿٧٣﴾

و می‌پرستند بجزخدا کسی را که نمی تواند برای ایشان روزی دادن ازآسمان ها وزمین چیزی را وقادرنمی شوند (۷۳) .

فَلَا تَضْرِبُوْا لِلّٰهِ الْاَمْثَالَ ؕ اِنَّ اللّٰهَ يَعْلَمُ وَاَنْتُمْ
لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٧٤﴾

پس بیان مکنید برای خدا داستان ها هرآئینه خدا می داند وشمانمی دانید (٧٤).

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَّمْلُوْكًا لَّا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَّمَنْ
رَّزَقْنٰهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَّجَهْرًا ؕ
هَلْ يَسْتَوٗنَ ؕ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ؕ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٧٥﴾

بیان کرد خدا داستانی بندهٔ مملوکی که توانائی ندارد برهیچ چیزی وکسی که دادش ازنزدِ خود روزی نیك پس وی خرج میکندازآن روزی پنهان وآشکارا آیا برابرمی شوند، همه ستائش خدای راست بلکه اکثر ایشان نمی دانند (۷۵).

وَضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلَيْنِ اَحَدُهُمَاۤ اَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ
عَلٰى شَيْءٍ وَّهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰىهُ ۙ اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ لَا يَاْتِ بِخَيْرٍ ؕ
هَلْ يَسْتَوِيْ هُوَ ۙ وَمَنْ يَّاْمُرُ بِالْعَدْلِ ۙ وَهُوَ عَلٰى صِرَاطٍ
مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٧٦﴾

وبیان کرد خدا داستانی دیگر دومردیکی ازایشان گنگ است قدرت ندارد برچیزی واوگران ست برخواجهٔ خود هرکجا فرستدش نیارد ازآن جا هیچ نیکی آیا برابرست این شخص وکسی که می فرماید مردمان را بعدل وخودش برراه راست است[۱] (۷٦) .

---

(۱) مترجم گوید حاصل این دومثل آنست که آنچه درعالم تصرف نداردباخدا برابر نیست چنانکه مملوكِ ناتوان بامالكِ تواناهرابر نیست وچنانکه گنگ بی تمیز باصاحب هدایت واهتدابرابرنیست .

وَلِلّٰهِ غَيْبُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَآ اَمْرُ السَّاعَةِ اِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ اَوْ هُوَ اَقْرَبُ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

خدای راست علم پنهان آسمان ها وزمین ونیست کار قیامت (یعنی نزدیك قدرت او) مگر مانند چشم بهم زدن بلکه اونزدیك تراست هرآئینه خدا به همه چیز تواناست (۷۷) .

وَاللّٰهُ اَخْرَجَكُمْ مِّنْۢ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ شَيْـًٔا وَّجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ۝

وخدا بیرون آوردشمارا ازشکم های مادران شما نمی دانستید چیزی را وپیداساخت برای شما شنوائی وچشم ها ودل ها تابود که شکرکنید (۷۸) .

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرٰتٍ فِيْ جَوِّ السَّمَآءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ ۝

آیانگاه نکردند بسوی مرغان رام شده درهوای آسمان نگاه نمیدارد ایشان را مگر خدا هرآئینه درین نشانه ها ست گروهی را که ایمان می آرند (۷۹) .

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْۢ بُيُوْتِكُمْ سَكَنًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنْ جُلُوْدِ الْاَنْعَامِ بُيُوْتًا تَسْتَخِفُّوْنَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ اِقَامَتِكُمْ وَمِنْ اَصْوَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَآ اَثَاثًا وَّمَتَاعًا اِلٰى حِيْنٍ ۝

وخدا ساخت برای شما ازخانه های شما جای سکونت وساخت برای شما از پوست های چهار پایان خانه های سبك می یابید آن را روز سفرخود وروزاقامت خود وساخت از پشمهایشان وکُرکهایشان وموهایشان اسباب خانه وبهره مندی تاوقت مقرر (۸۰) .

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِّمَّا خَلَقَ ظِلٰلًا وَّجَعَلَ لَكُمْ مِّنَ الْجِبَالِ اَكْنَانًا وَّجَعَلَ لَكُمْ سَرَابِيْلَ تَقِيْكُمُ الْحَرَّ وَسَرَابِيْلَ تَقِيْكُمْ بَاْسَكُمْ كَذٰلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهٗ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُوْنَ ۝

وخداپیدا ساخت برای شما ازمخلوقات خود سایه ها وپیداکردبرای شما ازکوه ها غارها وساخت برای شما جامه هاکه نگاه دارد شمارااز گرمی[1] وجامه ها که نگاه دارد شمارا از ضررجنگ شما، هم چنین تمام میدهد نعمت خودرا برشما تابُوَد که

(۱) یعنی وازسردی تیز .

منقادشوید (٨١) .

فَإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ۝

پس اگر اعراض کنند جزاین نیست که برتوپیغام رسانیدن آشکاراست (٨٢) .

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنكِرُونَهَا وَأَكْثَرُهُمُ الْكَافِرُونَ ۝

می شناسند نعمت خدا را بازانکار آن می کنند وبیشترین ایشان کافرانند (٨٣) .

وَيَوْمَ نَبْعَثُ مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ۝

وآن روزکه برانگیزیم ازهرگروهی گواهی را[۱] بازدستوری داده نه شود کافران را[۲] ونه ازایشان رجوع بمرضیات الهی طلب کرده شود(٨٤) .

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ۝

وچون بینند ستمگاران عذاب را اضطراب کنند پس سبك کرده نه شودازایشان ونه ایشان مهلت داده شوند (٨٥) .

وَإِذَا رَأَى الَّذِينَ أَشْرَكُوا شُرَكَاءَهُمْ قَالُوا رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا نَدْعُو مِن دُونِكَ ۖ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ إِنَّكُمْ لَكَاذِبُونَ ۝

وچون به بینند مشرکان شریکان خودرا گویند ای پروردگار مااین جماعت شریکان مایند که می پرستیدیم بغیرازتو پس شریکان پیغام فرستند بسوی ایشان (این سخن را) که هرآئینه شمادروغگویانید (٨٦) .

وَأَلْقَوْا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّلَمَ ۖ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ۝

وهمه تسلیم خداشونند درآن روز وگم گرددازایشان آنچه افتراء می کردند (٨٧) .

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ زِدْنَاهُمْ عَذَابًا فَوْقَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُفْسِدُونَ ۝

آنانکه کافرشدند وباز داشتند[۳] ازراه خدا افزون دهیم ایشان را عذابی بالای عذابی به سبب آنکه فساد می

---

(۱) وآن نبی آن قوم باشد والله اعلم .

(۲) یعنی تاعذرخودکنند .

(۳) یعنی مردمان را .

کردند[1] (۸۸) .

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِم مِّنْ أَنفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَىٰ هَٰؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

وآن روزکه برانگیزیم درهرامتی گواهی برایشان ازقبیلهٔ ایشان[2] وبیاریم ترا گواه برآنها وفرودآوردیم برتوکتاب برای بیان کردن هرچیز وبرای راه نمودن وبخشایش ومژده دادن مسلمانان را (۸۹) .

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

هرآئینه خدا می فرماید بانصاف ونیکوکاری وعطا کردن بخویشاوندان ومنع می کند ازبی حیائی وکارناپسندیده وتعدی، پند می دهد شمارا تابُوَد که شما پندپذیر شوید (۹۰) .

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدتُّمْ وَلَا تَنقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

ووفاکنید به عهد خدا چون عهد بندید ومشکنید سوگندها را بعد محکم ساختن آنها وهرآئینه ساخته اید خدارا برخویش نگاهبان[3] هرآئینه خدامیداند آنچه می کنید (۹۱) .

وَلَا تَكُونُوا كَالَّتِي نَقَضَتْ غَزْلَهَا مِن بَعْدِ قُوَّةٍ أَنكَاثًا تَتَّخِذُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَن تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْبَىٰ مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُوكُمُ اللَّهُ بِهِ وَلَيُبَيِّنَنَّ لَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٩٢﴾

ومباشید مانندزنی که گسست رشته خودرابعد ازاستواری پاره پاره، میگیرید سوگند های خویش را مکردرمیان خود تا افزون ترشود گروهی از گروهی[4] جزاین نیست که می آزماید خدا شمارا بآن افزونی والبته بیان کند برای شماروزقیامت آنچه درآن اختلاف می

---

(۱) یعنی عذاب گمراهی وگمراه کردن .

(۲) مترجم گوید وآن نبی آن قوم باشد .

(۳) یعنی نام اورادرقسم مذکور کرده اید .

(٤) یعنی برای منفعت دنیا تامال ومنال زیاده بدست آرد .

نمودید[1] (۹۲) .

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَٰكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

وا گر خواستی خداساختی شمارا یك گروه ولیکن گمراه می کند هرکراخواهد وراه می نماید هرکرا خواهد والبته پرسیده خواهید شد ازآنچه می کردید (۹۳) .

وَلَا تَتَّخِذُوا أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَتَذُوقُوا السُّوءَ بِمَا صَدَدْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلَكُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

ومگیرید سوگند های خودرا وسیله نیرنگ (به عهدشکنی) درمیان خویش پس بلغزدقدمی بعداستواری آن بچشید عقوبت به سبب بازداشتن ازراه خدا وشمارا باشد عذاب بزرگ[2] (۹٤) .

وَلَا تَشْتَرُوا بِعَهْدِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا ۚ إِنَّمَا عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

ومستانید عوض عهد خدا بهای اندك هرآئینه آنچه نزدِ خداست بهترست شمارا ا گر شما بدانید (۹٥) .

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ ۖ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ ۗ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

آنچه نزد شماست فانی شود وآنچه نزد خداست پاینده است وبدهیم صابران را مزدایشان بحسب نیکوترین آنچه می کردند (۹٦) .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً ۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

هر که عمل نیك کرد مردباشد یازن واومسلمان است هرآئینه زنده کنیمش بزندگانی پاك[3] وبدهیم آن جماعت

---

(۱) مترجم گوید مرادتحریم یمین غموس است و حاصل مثل آن ست که اعمال خودرا برباد مکنید چنانکه این زن عمل خودراتباه کرد والله اعلم وگویا اینجا اشاره است بآنکه یمین غموس برباد کنندهٔ اعمال است والله اعلم .

(۲) مترجم گوید یعنی درجهاد عهد کرده وقسم خورده دغا(عهدشکنی) کردن بسبب آنست که کافران من بعد قول ایشان را معتبر ندانند و بایشان صحبت ندارند بلکه مسلمانان درشبهه افتند والله اعلم .

(۳) یعنی دردنیانعمت دهیم .

رامزدایشان بحسب نیکوترین آنچه می کردند (۹۷) .

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
الرَّجِيمِ ٩٨

پس وقتی که خواهی قرآن خواندن پناه طلب کن بخدا ازشیطان رانده شده (۹۸) .

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ٩٩

هرآئینه نیست شیطان را غلبه برآنانکه ایمان آوردند وبر پروردگار خودتوکل میکنند (۹۹) .

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ
هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ١٠٠

جزاین نیست که غلبه اوبرآنانست که دوستداری اومیکنند وآنانکه ایشان بخدا شریك مقررمی کنند (۱۰۰) .

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ
قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ١٠١

وچون بدل کنیم آیتی بجای آیتی[1] وخدادانندە ترست بآنچه فرود می آرد گویند جزاین نیست که توافتراء کننده ای بلکه اکثرایشان نمیدانند (۱۰۱) .

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ
الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ١٠٢

بگوفرودآورده است اورا روح القدس ازجانب پروردگار توبراستی تامستقیم سازد خدا مومنان را و برای راه نمودن ومژده دادن مسلمانان را (۱۰۲) .

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِسَانُ الَّذِي
يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ١٠٣

وهرآئینه مامیدانیم که کافران می گویند جزاین نیست که می آموزد این پیغامبررا آدمی زبان کسی که نسبت می کنند بسوی اوعجمی ست واین قرآن زبان عربی واضح ست (۱۰۳) .

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ١٠٤

هرآئینه آنانکه ایمان نمی آرند بآیات خدا راه نه نماید ایشان راخدا وایشان را باشد عذاب درد دهنده (۱۰٤) .

---

(۱) یعنی یك آیت بآیت دیگرنسخ کنیم .

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ ۖ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

جزاین نیست که افتراء میکنند دروغ را آنانکه ایمان ندارند بآیت های خدا وایشانند دروغگویان (۱۰۵) .

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ
مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا
فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

هرکه کافرشود بخدا بعدایمان خود مگرآنکه جبرکرده شودبروی ودلش مطمئن باشد بایمان ولیکن کسی که سینه کُشاده کند بکفر یعنی راضی شود، برایشان است خشم ازخدا وایشان راست عذاب بزرگ (۱۰۶) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾

این خشم به سبب آنست که ایشان دوست داشتند زندگانی دنیا را برآخرت وبسبب آنست که خدا راه نمی نماید گروه کافران را (۱۰۷) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ ۖ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

ایشانند آن جماعت که مُهرنهاده است خدابر دل های ایشان وبرگوش ایشان ودیده های ایشان وایشانند بی خبران (۱۰۸) .

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

شك نیست درآنکه ایشانند درآخرت زیان کاران (۱۰۹) .

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا
ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا
لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٠﴾

بازپروردگار تو آنان را که هجرت کردند بعد ازآن که عقوبت کرده شدایشان را تاکلمه کفر بگویند بازجهاد کردند وصبر نمودند هرآئینه پروردگار توبعدازین مقدمه البته آمرزگارمهربانست (۱۱۰) .

يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ نَفْسِهَا وَتُوَفَّىٰ
كُلُّ نَفْسٍ مَا عَمِلَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١١١﴾

آن روز که بیاید هر شخصی جدال کنان ازذات خود وبتمام داده شود هر شخصی را جزای آنچه کرده است وایشان ستم کرده نشوند (۱۱۱) .

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً

وبیان کردخدا داستان دهی که بود ایمن

يَأْتِيهَا رِزْقُهَا رَغَدًا مِّن كُلِّ مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ
اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

مطمئن می آمد به اوروزی اوبه کشادگی ازهرجای پس ناسپاسی کرد به نعمت های خدا پس چشانیدخدااوراپوشش گرسنگی وترس بسبب آنچه می کردند (١١٢) .

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ
الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

وهرآئینه آمد پیش ایشان پیغامبری ازجنس ایشان پس تکذیبش کردند پس گرفت ایشان را عقوبت وایشان ستمگاربودند[1] (١١٣) .

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاشْكُرُوا
نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

پس بخورید ازآن چه خداروزی داد شمارا حلال پاکیزه وشکر کنید برنعمت خدا اگر اورامی پرستید (١١٤) .

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ
وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ ۖ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١٥﴾

جزاین نیست که حرام ساخته است خدابرشما مرداروخون وگوشت خوك را وآنچه ذکر کرده شد بنام غیر خدا برذبح وی پس هرکه مجبور کرده شدو نه ستم کرده ونه ازحد گذشته پس خدا آمرزگار مهربانست (١١٥) .

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَٰذَا
حَلَالٌ وَهَٰذَا حَرَامٌ لِّتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ ۚ إِنَّ
الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

ومگوئید چیزی را که بیان می کند حکم اورا زبان شما به دروغ که آن حلال است واین حرام است تاافتراء کنید برخدا دروغ را هرآئینه آنانکه افتراء می کنند برخدا دروغ را رستگارنمی شوند (١١٦).

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

ایشان را بُوَد بهره مندی اندك وایشان را

---

(١) مترجم گوید این قصهٔ اجمالی اختراع کرده شده است ازقصه های بسیارومنطبق است برواقعه های بیشمار ولهدامثل نامیده شدو درعبارت اذاقهاالله لباس الجوع والخوف جمع کرده شده است و تشبیهه دریك سیاق؟ والله اعلم .

باشد عذاب درد دهنده (١١٧) .

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ
مِنْ قَبْلُ ۖ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ١١٨

وبریهود حرام کرده بودیم آنچه قصه کردیم برتوپیش ازین (یعنی درسوره انعام) وستم نه کردیم برایشان ولیکن ایشان برجان خویش ستم میکردند (١١٨) .

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا السُّوءَ بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابُوا مِنْ
بَعْدِ ذَٰلِكَ وَأَصْلَحُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ١١٩

بازهرآئینه پروردگار تو آنان را که کاربدکردند به نادانی بازتوبه کردند بعد ازآن وشایسته کارشدند هرآئینه پروردگار تو بعد ازین توبه آمرزگار مهربانست (١١٩) .

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ
الْمُشْرِكِينَ ١٢٠

هرآئینه ابراهیم بود امتی (بزرگوار) عبادت کننده برای خدا مائل بدین حق ونه بود ازمشرکان[1] (١٢٠) .

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ ۚ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ١٢١

سپاس دارندهٔ نعمت های خدارا برگزیدش خدا و دلالت نمودش بسوی راه راست (١٢١) .

وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً ۖ وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ
الصَّالِحِينَ ١٢٢

وعطا کردیمش درین سرا نعمت وهرآئینه اودرآخرت ازشائسته حالان است (١٢٢) .

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۖ
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ١٢٣

بعد ازآن وحی فرستادیم بسوی توکه پیروی کن کیش ابراهیم را حنیف شده ونه بودازمشرکان (١٢٣) .

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ ۚ وَإِنَّ رَبَّكَ

جزاین نیست که لازم کرده شد تعظیم شنبه برآنانکه اختلاف کردند درآن

---

(١) مترجم گوید حنیف آنرا گویند که حج وختنه وغسل جنابت می کرده باشد والله اعلم توضیح : حنیف آنرا گویند که شرك و باطل را ترك کرده بدین حق مائل باشد، مصحح .

لَيَحْكُمُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فِيْمَا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٢٤﴾

وهرآئینه پروردگار تو حکم کند درمیان ایشان روز قیامت درآنچه اندرآن اختلاف میکردند(١) (١٢٤) .

اُدْعُ اِلٰى سَبِيْلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِيْ هِيَ اَحْسَنُ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿١٢٥﴾

دعوت کن (یعنی مردمان را) بسوی راه پروردگار خویش به دانش وپندنیك ومناظره کن بایشان به طریقی که وی نیك است هرآئینه پروردگار تودانانرست به کسیکه گمراه شدازراه او واودانا تراست براه یابان (١٢٥) .

وَاِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوْا بِمِثْلِ مَا عُوْقِبْتُمْ بِهٖ وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ لِّلصّٰبِرِيْنَ ﴿١٢٦﴾

و ا گر مکافات کنید پس مکافات کنید به مثل آنچه باشما معامله کرده شد وا گر صبر کنید هر آئینه آن صبر بهترست صابران را(١٢٦) .

وَاصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّٰهِ وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُ فِيْ ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ ﴿١٢٧﴾

وشکیبائی کن و نیست شکیبائی تو مگر به توفیق خدا واندوه مخور برایشان ومباش درتنگدلی ازآنکه بد اندیشی می کنند (١٢٧) .

اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّالَّذِيْنَ هُمْ مُّحْسِنُوْنَ ﴿١٢٨﴾

هرآئینه خدا باپرهیزگاران است وباآنانکه ایشان نیکوکارانند (١٢٨) .

سوره الاسراء مکی است وآن یك صدویازده آیت ودوازده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

سُبْحٰنَ الَّذِيْٓ اَسْرٰى بِعَبْدِهٖ لَيْلًا مِّنَ الْمَسْجِدِ

پاك است آنکه ببرد بنده خودرا شبی از مسجد حرام بسوی مسجد اقصی که

(١) مترجم گوید یعنی یهود بحث میکردند درشنبه طائفه ای گفتند که خدای تعالی روزشنبه ازخلق فارغ شد پس درشنبه عبادت باید کردوطائفه ای سکوت کردند خدای تعالی تعظیم روزشنبه باین سبب برایشان واجب گردانید والله اعلم .

الحرام الى المسجد الاقصا الذي بركنا حوله لنريه من
ايتنا انه هو السميع البصير ①

برکت نهادیم گرداگردآن تابنمائیمش بعض نشانه های خودهرآئینه اوست شنوابینا[1] (١) .

واتينا موسى الكتب وجعلنه هدى لبني اسرآءيل
الا تتخذوا من دوني وكيلا ②

ودادیم موسیٰ را کتاب وساختیمش هدایت بنی اسرائیل را گفتیم که نگیرید بجزمن کارسازی (٢) .

ذرية من حملنا مع نوح انه كان عبدا شكورا ③

فرزندان قومی که برداشتیم ایشان را بانوح (یعنی برکشتی) هرآئینه وی بودبندهٔ سپاسگذار (٣) .

وقضينا الى بني اسرآءيل في الكتب لتفسدن في الارض
مرتين ولتعلن علوا كبيرا ④

ووحی فرستادیم بسوی بنی اسرائیل درتورات که البته فساد خواهید کرد در زمین دوباروالبته طغیان خواهید کرد بسر کشی بزرگ (٤) .

فاذا جاء وعد اولهما بعثنا عليكم عبادا لنا اولي باس
شديد فجاسوا خلل الديار وكان وعدا مفعولا ⑤

پس چون بیاید وعده نخستین بارازآن دو، بفرستیم برشما بندگان خودرا خداوندانِ کارزار سخت پس درآیند میان خانه ها (یعنی برای قتل ونهب) وهست وعدهٔ خداشدنی[2] (٥) .

ثم رددنا لكم الكرة عليهم وامددنكم باموال
وبنين وجعلنكم اكثر نفيرا ⑥

بازدهیم شمارا غلبه برایشان وپی درپی دهیم شمارا اموال و فرزندان و سازیم شمارا بیشتر باعتبار لشکر[3] (٦) .

ان احسنتم احسنتم لانفسكم وان اساتم فلها
فاذا جاء وعد الاخرة ليسوءا وجوهكم وليدخلوا

و گوئیم اگر نیکوکاری کنید نیکوکاری کرده باشید برای خویشتن وا گر

(١) یعنی خدای‌تعالی درشب معراج پیش ازصعود برآسمان ها آنحضرت صلی الله علیه وسلم را بمسجد بیت المقدس رسانید .

(٢) مترجم گوید واین وعده متحقق شد بتسلیط جالوت پادشاه عمالقه .

(٣) مترجم گوید واین معنی در خلافت حضرت داوٗد ظاهرشد .

الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوْهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَّلِيُتَبِّرُوْا مَا عَلَوْا تَتْبِيْرًا ⑦

بدکاری کنید پس آن بدی برای خودتان است پس چون بیاید وعدهٔ دیگر بازبفرستیم بندگان خودرا تاناخوش سازند روی های شمارا وتادرآیند بمسجد چنانچه درآمده بودند اوّل بار وتاازپاباافگنند برهرچه غالب شوند افگندنی[1] (٧) .

عَسٰى رَبُّكُمْ أَنْ يَّرْحَمَكُمْ ۚ وَإِنْ عُدْتُّمْ عُدْنَا ۘ وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكٰفِرِيْنَ حَصِيْرًا ⑧

گوئیم نزدیك است پروردگار شماازآنکه رحم کند برشما و ا گر رجوع کنید به نافرمانی ما رجوع کنیم بعقوبت وساختیم دوزخ را برای کافران زندان[2] (٨) .

إِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِيْ لِلَّتِيْ هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيْرًا ⑨

هرآئینه این قرآن راه می نماید بخصلتی که اودرست تراست وبشارت میدهد آن مسلمانان را که کارهای شایسته می کنند بآن که ایشانرا باشدمزد بزرگ (٩) .

وَّأَنَّ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيْمًا ⑩

واینکه آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت آماده کرده ایم برای ایشان عقوبت درد دهنده (١٠) .

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَآءَهٗ بِالْخَيْرِ ۖ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُوْلًا ⑪

ودعامیکند آدمی به بدی[3] مانند دعای وی به نیکوئی وهست آدمی شتاب کار (١١) .

وَجَعَلْنَا الَّيْلَ وَالنَّهَارَ اٰيَتَيْنِ فَمَحَوْنَآ اٰيَةَ الَّيْلِ وَجَعَلْنَآ اٰيَةَ

وساختیم شب و روز را دونشانه پس بی

---

(١) مترجم گوید واین وعده متحقق شد وقتیکه حضرت یحییٰ راکشتند پس بخت نصررامسلط ساخت .

(٢) مترجم گویدایشان عود کردند بفساد وتکذیب حضرت عیسیٰ وحضرت پیغامبرجنگ کردند با اوپس خدای تعالی عود فرمودبتعذیب ایشان بقتل واسرو جزیه . .

(٣) مترجم گوید یعنی درحالت تنگدلی برخود وبراولاد خود دعای بدمیکند .

النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّتَبْتَغُوا فَضْلًا مِّن رَّبِّكُمْ وَلِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ
وَالْحِسَابَ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ فَصَّلْنَاهُ تَفْصِيلًا ﴿١٢﴾

نورساختیم نشانهٔ شب را وساختیم نشانهٔ
روز را درخشان (سبب دیدنِ اشیاء
تاطلب کنید فضلی را ازپروردگار خو
وتابدانید شمارِ سال هارا وبدانید حسابِ
را وهرچیزی را بیان کردیم بتفصیل (١٢).

وَكُلَّ إِنسَانٍ أَلْزَمْنَاهُ طَائِرَهُ فِي عُنُقِهِ ۖ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٣﴾

وبهرآدمی متصل ساختیم نامه عمل اور
بسته درگردن او وبیرون آریم برای او
روز قیامت نامه ای که بیندآن را بازکشاده
. (١٣)

اقْرَأْ كِتَابَكَ كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٤﴾

گوئیم بخوان نامهٔ خودرا بس است نفس
تو امروزبرتو حساب کننده (١٤) .

مَّنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ ۖ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا ۚ
وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ نَبْعَثَ
رَسُولًا ﴿١٥﴾

هر که راه یاب شدجزاین نیست که راه
یاب میشود برای نفع خود وهرکه گمراه
شد پس جزاین نیست که گمراه میشود
برضرر خود وبرندارد هیچ بردارنده
باردیگری را ونیستیم ماعذاب کننده
تاآنکه فرستیم پیغامبری را (١٥) .

وَإِذَا أَرَدْنَا أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا
فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٦﴾

وچون خواهیم که هلاك کنیم دهی را
می فرمائیم به سرکشان آنجایعنی آنچه
خواهیم پس نافرمانی کنندآنجا پس ثابت
شود برآن ده وعدهٔ عذاب پس برهم زنیم
ایشان را برهم زدنی (١٦) .

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ
بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿١٧﴾

وبسا کس را هلاك کردیم ازطبقات
مردمان بعدنوح وبس است پروردگار تو
به گناه بندگان خود دانا بینا (١٧) .

مَّن كَانَ يُرِيدُ الْعَاجِلَةَ عَجَّلْنَا لَهُ فِيهَا مَا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا
لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا ﴿١٨﴾

هرکه خواسته باشد آسودگی دنیا به
شتاب دهیم ویرا درآن جا هر چه خواهیم
هر کرا خواهیم بازمقرر کنیم برای اودوزخ
درآیدبآن نکوهیده رانده شده (١٨) .

وَمَنْ أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿١٩﴾

وهركه بخواهد ثواب آخرت وسعی كند برای وی سعیی كه لائق وی است واومسلمان باشد پس این جماعت هست سعی ایشان مقبول (١٩) .

كُلًّا نُمِدُّ هَٰؤُلَاءِ وَهَٰؤُلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ ۚ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٢٠﴾

هرفرقه را پی درپی میدهیم این فرقه راوآن فرقه را زبخشش پروردگار تو ونیست بخشش پروردگار تو بازداشته شده (٢٠) .

انْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ وَلَلْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٢١﴾

ببین چگونه برتری داده ایم بعض مردمان را بربعض[1] وهرآئینه آخرت زیاده تر بود در تمیزدرجات وبیشتر باشد در برتری دادن (٢١) .

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا ﴿٢٢﴾

مقرر مكن باخدا معبودی دیگررا آنگاه بنشینی نكوهیدهٔ بی یارمانده (٢٢) .

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا ۚ إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴿٢٣﴾

وحكم كرد پروردگار تو كه عبادت مكنید مگر فقط وی را و باپدرومادر نیكوكاری بكنید اگر برسد نزدیك تو بكلان سالی یكی ازایشان یا هر دو پس مگوایشان را أف وبانگ مزن برایشان وبگو باایشان سخن نیكو (٢٣) .

وَاخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا ﴿٢٤﴾

وپست كن برای ایشان بازوی تواضع را ازجهت مهربانی وبگو ای پروردگار من ببخشای ایشان را چنانچه پرورش دادند مرا درخورد سالی (٢٤) .

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ ۚ إِنْ تَكُونُوا صَالِحِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ غَفُورًا ﴿٢٥﴾

پروردگار شما داناتراست به آنچه درضمیر شما ست اگر باشید شایسته

---

(١) یعنی دردنیا بحد رزق وجاه .

پس هر آئینه وی هست رجوع کنندگان را آمرزنده (٢٥) .

وَاٰتِ ذَا الْقُرْبٰى حَقَّهٗ وَالْمِسْكِيْنَ وَابْنَ السَّبِيْلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيْرًا ﴿٢٦﴾

وبده به خویشاوندان حق آن را وبه درویش وبراه گذر واسراف مکن اسراف کردنی (٢٦) .

اِنَّ الْمُبَذِّرِيْنَ كَانُوْٓا اِخْوَانَ الشَّيٰطِيْنِ وَكَانَ الشَّيْطٰنُ لِرَبِّهٖ كَفُوْرًا ﴿٢٧﴾

هر آئینه اسراف کنندگان هستند برادران شیاطین وهست شیطان به نسبت پروردگار خودناسپاس (٢٧) .

وَاِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَآءَ رَحْمَةٍ مِّنْ رَّبِّكَ تَرْجُوْهَا فَقُلْ لَّهُمْ قَوْلًا مَّيْسُوْرًا ﴿٢٨﴾

و اگر روبگردانی ازین جماعت بانتظار رزقی ازپروردگار خود که امیدوارآن باشی پس بگوایشان را سخن ملائم (٢٨).

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُوْلَةً اِلٰى عُنُقِكَ وَلَا تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوْمًا مَّحْسُوْرًا ﴿٢٩﴾

ومکن دست خودرا بسته با گردن خود ومگشای آن را تمام گشادن که آنگاه بنشینی ملامت کرده شده[1] درمانده گشته[2] (٢٩) .

اِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ اِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ خَبِيْرًا بَصِيْرًا ﴿٣٠﴾

هرآئینه پروردگار تو می‌گشاید وتنگ میکندروزی را برای هرکه خواهد هرآئینه اوبه بندگان خود دانا بیناست (٣٠) .

وَلَا تَقْتُلُوْٓا اَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ اِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَاِيَّاكُمْ اِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْاً كَبِيْرًا ﴿٣١﴾

ومکشید اولاد خودرا ازترس تنگ دستی ما روزی میدهیم ایشان را وشمارا هرآئینه کشتن ایشان هست گناهی عظیم (٣١) .

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنٰٓى اِنَّهٗ كَانَ فَاحِشَةً وَسَآءَ سَبِيْلًا ﴿٣٢﴾

ونزدیك مشوید به زنا هرآئینه آن بی حیائی است وبدراه است آن (٣٢) .

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِيْ حَرَّمَ اللّٰهُ اِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ

ومکشید نفسی را که حرام ساخته است خدا مگر بحق وهرکه کشته شود به ستم

---

(١) یعنی درصورت بخل .

(٢) یعنی درصورت اسراف .

مَظۡلُومٗا فَقَدۡ جَعَلۡنَا لِوَلِيِّهِۦ سُلۡطَٰنٗا فَلَا يُسۡرِف فِّي ٱلۡقَتۡلِۖ
إِنَّهُۥ كَانَ مَنصُورٗا ٣٣

پس داده ایم وارث اورا قوتی[1] پس باید که زیادتی نه کند درکشتن هرآئینه وی هست یاری داده شده (٣٣) .

وَلَا تَقۡرَبُواْ مَالَ ٱلۡيَتِيمِ إِلَّا بِٱلَّتِي هِيَ أَحۡسَنُ حَتَّىٰ يَبۡلُغَ
أَشُدَّهُۥۚ وَأَوۡفُواْ بِٱلۡعَهۡدِۖ إِنَّ ٱلۡعَهۡدَ كَانَ مَسۡـُٔولٗا ٣٤

ونزدیك مشوید بمال یتیم مگر به طریقی که او نیك است تاآنکه رسد به نهایت قوت خود و وفا کنید به عهد هرآئینه عهد پرسیده خواهد شدازو (٣٤) .

وَأَوۡفُواْ ٱلۡكَيۡلَ إِذَا كِلۡتُمۡ وَزِنُواْ بِٱلۡقِسۡطَاسِ ٱلۡمُسۡتَقِيمِۚ
ذَٰلِكَ خَيۡرٞ وَأَحۡسَنُ تَأۡوِيلٗا ٣٥

وتمام کنید پیمانه را چون پیمائید وبه سنجید به ترازوی راست این بهترست ونیکوترست ازجهت عاقبت (٣٥) .

وَلَا تَقۡفُ مَا لَيۡسَ لَكَ بِهِۦ عِلۡمٌۚ إِنَّ ٱلسَّمۡعَ وَٱلۡبَصَرَ وَٱلۡفُؤَادَ كُلُّ
أُوْلَٰٓئِكَ كَانَ عَنۡهُ مَسۡـُٔولٗا ٣٦

ومرو پي چیزی که ترا دانش آن نیست هرآئینه گوش وچشم ودل هریکی ازین ها پرسیده خواهد شدازو (٣٦) .

وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ إِنَّكَ لَن تَخۡرِقَ ٱلۡأَرۡضَ وَلَن تَبۡلُغَ
ٱلۡجِبَالَ طُولٗا ٣٧

ومرو درزمین خرامان[2] هرآئینه تو نخواهی شگافت زمین را ونرسی به کوه ها دردرازی (٣٧) .

كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُۥ عِندَ رَبِّكَ مَكۡرُوهٗا ٣٨

همه این خصلت هاست بدفعلی آن نزدِ پروردگار توناپسندیده (٣٨) .

ذَٰلِكَ مِمَّآ أَوۡحَىٰٓ إِلَيۡكَ رَبُّكَ مِنَ ٱلۡحِكۡمَةِۗ وَلَا تَجۡعَلۡ مَعَ
ٱللَّهِ إِلَٰهًا ءَاخَرَ فَتُلۡقَىٰ فِي جَهَنَّمَ مَلُومٗا مَّدۡحُورًا ٣٩

این ازآنجمله هست که وحی فرستاده است بسوی تو پروردگار تو ازعلم ومقرر مکن باخدا معبود دیگررا آنگاه انداخته شوی دردوزخ ملامت کرده شده رانده گشته (٣٩) .

أَفَأَصۡفَىٰكُمۡ رَبُّكُم بِٱلۡبَنِينَ وَٱتَّخَذَ مِنَ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةِ إِنَٰثًاۚ إِنَّكُمۡ
لَتَقُولُونَ قَوۡلًا عَظِيمٗا ٤٠

آیا برگزید شمارا پروردگار شما به پسران وخود برگزید ازفرشتگان دختران را

---

(١) یعنی حق قصاص .

(٢) یعنی متکبرانه ومغرورانه .

هرآئینه شما می گوئید سخن گران (٤٠) .

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هٰذَا الْقُرْاٰنِ لِيَذَّكَّرُوْا وَمَا يَزِيْدُهُمْ اِلَّا نُفُوْرًا ﴿٤١﴾

وهر آئینه بهر نوع سخن گفتیم درین قرآن تاپند پذیر شوند ونمی افزاید درحق ایشان مگر رمیدن را (٤١) .

قُلْ لَّوْ كَانَ مَعَهٗۤ اٰلِهَةٌ كَمَا يَقُوْلُوْنَ اِذًا لَّابْتَغَوْا اِلٰى ذِي الْعَرْشِ سَبِيْلًا ﴿٤٢﴾

بگوا گر می بودند باخدا معبودان دیگر چنانکه می گویند آنگاه طلب می کردند بسوی خداوند عرش راه منازعت را (٤٢) .

سُبْحٰنَهٗ وَتَعٰلٰى عَمَّا يَقُوْلُوْنَ عُلُوًّا كَبِيْرًا ﴿٤٣﴾

پاك است وی وبلند ست ازآنچه می گویند بلندی عظیم (٤٣) .

تُسَبِّحُ لَهُ السَّمٰوٰتُ السَّبْعُ وَالْاَرْضُ وَمَنْ فِيْهِنَّ ۚ وَاِنْ مِّنْ شَيْءٍ اِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهٖ وَلٰكِنْ لَّا تَفْقَهُوْنَ تَسْبِيْحَهُمْ ۚ اِنَّهٗ كَانَ حَلِيْمًا غَفُوْرًا ﴿٤٤﴾

به پاکی یاد می کنند اوراآسمان های هفت گانه وزمین وهرکه دراینهاست ونیست هیچ چیزی مگر به پاکی یاد میکند باستائش اوولیکن شما نمی فهمید به پاکی یادکردن ایشانرا هرآئینه هست اوبردبارآمرزگار (٤٤) .

وَاِذَا قَرَاْتَ الْقُرْاٰنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِالْاٰخِرَةِ حِجَابًا مَّسْتُوْرًا ﴿٤٥﴾

وچون میخوانی قرآن را میسازیم درمیان تو ودرمیان آنانکه باورنمیدارند آخرت را پرده، پوشیده (٤٥) .

وَّجَعَلْنَا عَلٰى قُلُوْبِهِمْ اَكِنَّةً اَنْ يَّفْقَهُوْهُ وَفِيْۤ اٰذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَاِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْاٰنِ وَحْدَهٗ وَلَّوْا عَلٰۤى اَدْبَارِهِمْ نُفُوْرًا ﴿٤٦﴾

ومی نهیم بردلهسای ایشان پوششها تانفهمندش ودرگوش های ایشان گرانی را وچون یادکنی پروردگار خودرا درقرآن تنها روگردان شوند برجانب پشت خودرمیده[1] (٤٦) .

نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَا يَسْتَمِعُوْنَ بِهٖۤ اِذْ يَسْتَمِعُوْنَ اِلَيْكَ وَاِذْ هُمْ نَجْوٰۤى

مادانا تریم به چیزی که می شنوند بسبب

(١) مترجم گوید درین هر دو آیت کنایت است از عدم انتفاع ایشان بقرآن و مواعظ .

إِذْ يَقُولُ الظَّٰلِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٤٧﴾

آن[١] وقتی که گوش فرامیدهند بسوی تووقتیکه ایشان رازگویان باشند وقتی که می گویند این ستم‌گاران پیروی نمی کنید مگر مردجادو شده را (٤٧) .

انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾

بنگر چگونه زدند داستان ها برای تو پس گمراه شدند پس نمی توانند راه یافتن (٤٨) .

وَقَالُوا أَءِذَا كُنَّا عِظَٰمًا وَرُفَٰتًا أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

و گفتندآیاچون شویم استخوانی چند واعضای پوسیده ازهم پاشیده آیابرانگیخته شویم بآفرینشِ نو (٤٩) .

قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ﴿٥٠﴾

بگوسنگ شوید یاآهن شوید (٥٠) .

أَوْ خَلْقًا مِّمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ فَسَيَقُولُونَ مَن
يُعِيدُنَا قُلِ الَّذِي فَطَرَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ
رُءُوسَهُمْ وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَرِيبًا ﴿٥١﴾

یانوعی دیگر شویدازآنچه بزرگ نمایددرخاطر شما پس خواهند گفت چه کسی باز پیدا کند مارا بگوکسی که آفرید شمارا اوّل بار بازپس خواهند جنبانید بسوی توسرخودرا[٢] وخواهند گفت کی باشد آن بگوشاید که نزدیك باشد (٥١) .

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ بِحَمْدِهِ وَتَظُنُّونَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا
قَلِيلًا ﴿٥٢﴾

روزی که خدا بخواند شمارا پس قبول کنید خواندن اورا حمد گویان وگمان کنید که درنگ نه کرده بودید مگر اندکی (٥٢) .

وَقُل لِّعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ الشَّيْطَٰنَ يَنزَغُ
بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَٰنَ كَانَ لِلْإِنسَٰنِ عَدُوًّا مُّبِينًا ﴿٥٣﴾

ویگوبندگان مرا که بگویند سخنی که آن بهترست (یعنی باکفار) هرآئینه شیطان نزاع می افگند میان مردمان هرآئینه شیطان هست آدمی را دشمن آشکارا (٥٣) .

---

(١) یعنی بقصد استهزاء وعیب جوئی .
(٢) یعنی ملزم خواهندشد .

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنْ يَشَأْ يَرْحَمْكُمْ أَوْ إِنْ يَشَأْ يُعَذِّبْكُمْ وَمَا أَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿٥٤﴾

پروردگار شما داناترست بحال شما اگر خواهد رحم کند شمارا واگر خواهد عقوبت کند شمارا ونه فرستادیم ترا (یامحمد) برایشان نگاهبان[1] (٥٤) .

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيّٖنَ عَلٰى بَعْضٍ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿٥٥﴾

وپروردگار تو داناست بهرکه درآسمان ها وزمین است وهرآئینه فضل دادیم بعض پیغامبران را بربعضی ودادیم داوٗد را زبور (٥٥) .

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهٖ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا ﴿٥٦﴾

بگوبخوانید آنان را که گمان الوهیت را دارید درحق ایشان بغیراز خدا پس نتوانند برداشتن سختی را ازشما ونه تغیردادن (٥٦) .

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلٰى رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهٗ وَيَخَافُونَ عَذَابَهٗ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

آنانکه ایشان را می پرستند کافران طلب میکنند بسوی پروردگار خویش قرب را که کدام یك ازایشان نزدیك ترباشد وتوقع دارند رحمت او را و می ترسند ازعذاب اوهرآئینه هست عذاب پروردگار تو ترسناك (٥٧) .

وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيٰمَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذٰلِكَ فِي الْكِتٰبِ مَسْطُورًا ﴿٥٨﴾

ونیست هیچ دهی الآماهلاك کنندهٔ وی ایم پیش ازروزقیامت یا عذاب کننده وی ایم بعقوبت سخت هست این وعده درلوح نوشته شده (٥٨) .

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيٰتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَآتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيٰتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾

وبازنداشت ماراازآنکه بفرستیم نشانه ها مگر آنکه دروغ شمرده بودند آن را پیشینیان ودادیم ثمود را شتر ماده نشانه درخشان پس کافر شدند بوی ونمی

(١) مترجم گوید واین کلمه پیش ازامرجهادبود .

فرستیم نشانه هارا مگر برای ترسانیدن (٥٩) .

وَإِذْ قُلْنَا لَكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا الرُّءْيَا الَّتِيْ أَرَيْنٰكَ إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ وَالشَّجَرَةَ الْمَلْعُوْنَةَ فِي الْقُرْاٰنِ وَنُخَوِّفُهُمْ فَمَا يَزِيْدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيْرًا ﴿٦٠﴾

ویادکن چون گفتیم ترا که پروردگار تو دربرگرفته است همه مردمان را (یعنی درقدرت خود) و نه ساختیم نمایشی را که نمودیم به تو مگر امتحان مردمان را ونه ساختیم درختی را که نفرین کرده شد درقرآن مگر امتحانی ومی ترسانیم ایشان را پس نمی افزاید ترسانیدن درحق ایشان مگر سرکشی بزرگ[1] را (٦٠) .

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوْا إِلَّا إِبْلِيْسَ قَالَ ءَأَسْجُدُ لِمَنْ خَلَقْتَ طِيْنًا ﴿٦١﴾

ویاد کن چون گفتیم فرشتگان را سجده کنید برای آدم پس سجده کردند الاّ ابلیس گفت آیاسجده کنم کسی را که آفریده ای از گل (٦١) .

قَالَ أَرَءَيْتَكَ هٰذَا الَّذِيْ كَرَّمْتَ عَلَيَّ لَئِنْ أَخَّرْتَنِ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ لَأَحْتَنِكَنَّ ذُرِّيَّتَهٗٓ إِلَّا قَلِيْلًا ﴿٦٢﴾

باز گفت آیادیدی این شخص را که برتری داده ای برمن ا گر مهلت دهی مرا تاروزقیامت البته ازبیخ برکنم اولاد او را الاّ اندکی (٦٢) .

قَالَ اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَآؤُكُمْ جَزَآءً مَّوْفُوْرًا ﴿٦٣﴾

خدافرمود برو پس هرکسیکه پیروی تو کند ازایشان پس دوزخ سزای همه شمااست سزای کامل (٦٣) .

وَاسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطٰنُ إِلَّا غُرُوْرًا ﴿٦٤﴾

وازجابجنبان هرکرا توانی ازایشان بآواز خود آواز کن بر ایشان توسط سواران خود وپیادگان خود وشریك شوبایشان دراموال وفرزندان ووعده ده ایشان را

---

(١) یعنی چون کافران قصه معراج شنیدند وآیت (ان شجرة الزقوم طعام الاثیم) بایشان رسید استبعاد کردند ومحل طعن ساختند .

ووعده نمی‌دهدایشان را شیطان مگر به فریب[١] (٦٤) .

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ ۚ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٥﴾

هر آئینه بندگان من نیست ترا برایشان هیچ قدرتی وبس است پروردگار تو کارساز (٦٥) .

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ ۚ
إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٦﴾

پروردگار شماآن ست که روان میکند برای شما کشتی‌ها را دردریا تا طلب معیشت کنید ازفضل او هر آئینه اوهست برشما مهربان (٦٦) .

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَن تَدْعُونَ إِلَّا إِيَّاهُ ۖ
فَلَمَّا نَجَّاكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ ۚ وَكَانَ الْإِنسَانُ كَفُورًا ﴿٦٧﴾

وچون برسد بشما سختی دردریا گم شود هرکه اورا میخوانید مگر خدا پس چون خلاص ساخت شمارا بسوی خشکی روگردان شدید وهست آدمی ناسپاس (٦٧) .

أَفَأَمِنتُمْ أَن يَخْسِفَ بِكُمْ جَانِبَ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٨﴾

آیا ایمن شده اید ازآنکه فروبرد شمارا به جانبی ازخشکی یابفرستد برشما باد تندی که سنگ ریزه افگند باز نیابید برای خود هیچ نجات دهنده ای(٦٨) .

أَمْ أَمِنتُمْ أَن يُعِيدَكُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَىٰ فَيُرْسِلَ
عَلَيْكُمْ قَاصِفًا مِّنَ الرِّيحِ فَيُغْرِقَكُم بِمَا كَفَرْتُمْ ۙ
ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ عَلَيْنَا بِهِ تَبِيعًا ﴿٦٩﴾

آیا ایمن شده اید ازآنکه بازدرآرد شمارا به دریا باردیگر پس بفرستد برشما ازجنس باد بادتندی را پس غرق گرداند شمارا بسبب آنکه کافر شدید باز نیابید برای خود هیچ مؤاخذه کننده برمابسبب آن غرق (٦٩) .

---

(١) مترجم گوید واین تصویر است سعی شیطان را درگمراه کردن ایشان ماخوذ ازفعل رئیس دزدان چون دهی را غارت کند برایشان نعره میزند وسواران و پیادگان خود را آواز میدهد که ازین سو بگیروازآن سوبگیر .

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِيْٓ اٰدَمَ وَحَمَلْنٰهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْنٰهُمْ مِّنَ الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ عَلٰى كَثِيْرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا تَفْضِيْلًا ﴿٧٠﴾

وهرآئینه بزرگ ساختیم فرزندان آدم را وبرداشتیم ایشان رادر بیابان ودردریا[1] وروزی دادیم ایشان را ازپاکیزه ها وبرتری دادیم ایشان را بربسیاری ازآنچه آفریده ایم برتری دادنی (٧٠) .

يَوْمَ نَدْعُوْا كُلَّ اُنَاسٍۢ بِاِمَامِهِمْ ۚ فَمَنْ اُوْتِيَ كِتٰبَهٗ بِيَمِيْنِهٖ فَاُولٰٓئِكَ يَقْرَءُوْنَ كِتٰبَهُمْ وَلَا يُظْلَمُوْنَ فَتِيْلًا ﴿٧١﴾

روزی که بخوانیم هرفرقه را باپیشوای ایشان پس هرکه داده شده نامهٔ اعمال اوبدست راستش پس آنجماعت بخوانند نامهٔ خودرا وستم کرده نه شوند مقدار یك رشته (٧١) .

وَمَنْ كَانَ فِيْ هٰذِهٖٓ اَعْمٰى فَهُوَ فِي الْاٰخِرَةِ اَعْمٰى وَاَضَلُّ سَبِيْلًا ﴿٧٢﴾

وهرکه باشد دردنیا کور[2] وی درآخرت نیز کور است وخطا کننده تراست راه را (٧٢) .

وَاِنْ كَادُوْا لَيَفْتِنُوْنَكَ عَنِ الَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهٗ ۖ وَاِذًا لَّاتَّخَذُوْكَ خَلِيْلًا ﴿٧٣﴾

وهرآئینه نزدیك بودند که بفریب بازدارند ترا ازآنچه وحی فرستاده ایم بسوی توتابربندی برماغیرآن را وآنگاه دوست می گرفتند ترا (٧٣) .

وَلَوْلَآ اَنْ ثَبَّتْنٰكَ لَقَدْ كِدْتَّ تَرْكَنُ اِلَيْهِمْ شَيْـًٔا قَلِيْلًا ﴿٧٤﴾

و ا گر نبودآن که ثابت داشتیم ترا نزدیك بودی که میل کنی بسوی ایشان اندك میلی (٧٤) .

اِذًا لَّاَذَقْنٰكَ ضِعْفَ الْحَيٰوةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيْرًا ﴿٧٥﴾

آنگاه می چشانیدیم ترا دوچند عذاب زندگانی ودوچند عذاب مرگ بازنمی یافتی برای خود مددکننده برما (٧٥) .

وَاِنْ كَادُوْا لَيَسْتَفِزُّوْنَكَ مِنَ الْاَرْضِ لِيُخْرِجُوْكَ مِنْهَا وَاِذًا لَّا يَلْبَثُوْنَ خِلٰفَكَ اِلَّا قَلِيْلًا ﴿٧٦﴾

وهرآئینه نزدیك بودند که بلغزانند ترا اززمین تاجلاوطن کنند ترا ازآنجا و آنگاه

---

(١) یعنی بردواب وکشتی .

(٢) یعنی حقیقت را نبیند .

نمانند پس ازتومگراندکی (٧٦) .

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُّسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيْلًا ﴿٧٧﴾

(مانند) روش آنانکه فرستاده ایم ایشان را پیش ازتوازپیغامبران خویش ونخواهی یافت در روش ما تبدیلی را[1] (٧٧) .

أَقِمِ الصَّلٰوةَ لِدُلُوْكِ الشَّمْسِ إِلٰى غَسَقِ الَّيْلِ وَقُرْاٰنَ الْفَجْرِ ۚ إِنَّ قُرْاٰنَ الْفَجْرِ كَانَ مَشْهُوْدًا ﴿٧٨﴾

برپا دارنمازرا وقت زوال آفتاب تاهنگام تاریکی شب ولازم گیرقرآن خواندن فجر هر آئینه قرآن خواندن فجر راحاضر می شوند فرشتگان (٧٨) .

وَمِنَ الَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِهٖ نَافِلَةً لَّكَ ۖ عَسٰٓى أَنْ يَّبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا ﴿٧٩﴾

وپاره ای از شب بیدار باش پس نماز شب بخوان بآن زیاده شده برای تو، نزدیك است که برساند ترا پروردگار تو بمقامی پسندیده[2] (٧٩) .

وَقُلْ رَّبِّ أَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَّأَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَّاجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا ﴿٨٠﴾

وبگوای پروردگار من درآر من مرا درآوردن پسندیده و بیرون آرمرا بیرون آوردن پسندیده وقرارده برای من ازنزد خود قوتی یاری دهنده[3] (٨٠) .

وَقُلْ جَآءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ ۚ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوْقًا ﴿٨١﴾

وبگوآمد دین حق ونابودشد دین باطل هرآئینه باطل نابود شونده است (٨١) .

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْاٰنِ مَا هُوَ شِفَآءٌ وَّرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِيْنَ ۙ وَلَا يَزِيْدُ الظّٰلِمِيْنَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٨٢﴾

وفرود می آریم ازقرآن آنچه وی شفا و رحمت است مسلمانان را ونمی افزاید در حق ستمگاران مگر زیان را (٨٢) .

وَإِذَآ أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَاٰ بِجَانِبِهٖ ۚ وَإِذَا مَسَّهُ

وچون انعام کنیم برآدمی رویگرداند و

---

(١) مترجم گویدواین معنی روزبدرمتحقق شد وجمعی که درپئ ایذای آن حضرت بودند مقتول (شدند وان کادوا) بجهت این گفته شدکه وقت نزول آیت قصد لغزانیدن داشتند وهنوز ملتجی به هجرت نکرده بودند والله اعلم .

(٢) یعنی مقام شفاعت .

(٣) یعنی درحال اعانت کن مراچه وقت دخول درجا چه وقت خروج ازآنجا .

الشَّرُّ كَانَ يَـُٔوْسًا ۝٨٣

پیچاند بازوی خودرا وچون رسدبوی سختی ناامید باشد (۸۳) .

قُلْ كُلٌّ يَّعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهٖ فَرَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِمَنْ
هُوَ اَهْدٰى سَبِيْلًا ۝٨٤

بگوهرکسی عمل میکند به روش خود پس پروردگار شما داناترست بآنکه وی یابنده تربوَد راه را (۸٤) .

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الرُّوْحِ قُلِ الرُّوْحُ مِنْ اَمْرِ رَبِّيْ
وَمَاۤ اُوْتِيْتُمْ مِّنَ الْعِلْمِ اِلَّا قَلِيْلًا ۝٨٥

وسوال میکنند ترا ازروح بگوروح ازفرمانِ پروردگار من است وشماندادده شده ایدازعلم مگر اندکی (۸۵) .

وَلَئِنْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِيْۤ اَوْحَيْنَاۤ اِلَيْكَ ثُمَّ
لَا تَجِدُ لَكَ بِهٖ عَلَيْنَا وَكِيْلًا ۝٨٦

و ا گرخواهیم ببریم آنچه وحی فرستاده ایم بسوی تو بازنیابی برای خود به سبب وی برماکارسازی (۸٦) .

اِلَّا رَحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ اِنَّ فَضْلَهٗ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيْرًا ۝٨٧

لیکن باقی گذاشتمش بسبب رحمتی از جانب پروردگار توهرآئینه فضل وی برتو بزرگ است (۸۷) .

قُلْ لَّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلٰۤى اَنْ يَّاْتُوْا بِمِثْلِ هٰذَا
الْقُرْاٰنِ لَا يَاْتُوْنَ بِمِثْلِهٖ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيْرًا ۝٨٨

بگو ا گر جمع شوند آدمیان وجن برآنکه بیارند مانندااین قرآن هرگز نیارند مانند آن ا گرچه باشد بعض ایشان بعضی را مدد دهنده (۸۸) .

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ
فَاَبٰۤى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ۝٨٩

وهرآئینه گوناگون بیان کردیم برای مردمان درین قرآن ازهرداستانی پس قبول نه کردند بیشتر مردمان مگرناسپاسی را (۸۹)

وَقَالُوْا لَنْ نُّؤْمِنَ لَكَ حَتّٰى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْاَرْضِ يَنْۢبُوْعًا ۝٩٠

وگفتند هرگز باور نداریم ترا تاآنکه جاری کنی برای ما اززمین چشمه ای (۹۰) .

اَوْ تَكُوْنَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ
الْاَنْهٰرَ خِلٰلَهَا تَفْجِيْرًا ۝٩١

یاباشد ترا بوستانی ازدرختان خرما و انگور پس روان کنی جویها درمیان آن روان کردنی (۹۱) .

اَوْ تُسْقِطَ السَّمَآءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا اَوْ تَاْتِيَ بِاللّٰهِ
وَالْمَلٰٓئِكَةِ قَبِيْلًا ۝٩٢

یافرودآری آسمان را چنان که گمان میکنی برما پاره پاره یا بیاری خدارا وفرشتگان را رو برو (۹۲) .

أَوْ يَكُوْنَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقٰى فِي السَّمَآءِ وَلَنْ نُّؤْمِنَ
لِرُقِيِّكَ حَتّٰى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتٰبًا نَّقْرَؤُهٗ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيْ هَلْ
كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَّسُوْلًا ﴿٩٣﴾

یاباشدترا خانه ای اززر یا بالاروی درآسمان وباورنداریم بالارفتن ترا تاآنکه فرودآری برما نوشته ای که بخوانیم آن را بگو پاك است پروردگار من نیستم من مگرآدمی فرستاده شده (٩٣) .

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُّؤْمِنُوْا إِذْ جَآءَهُمُ الْهُدٰى إِلَّا أَنْ
قَالُوْا أَبَعَثَ اللّٰهُ بَشَرًا رَّسُوْلًا ﴿٩٤﴾

وبازنداشت مردمان را ازآنکه ایمان آرند وقتی که آمد بایشان هدایت مگر آنکه گفتند آیا خدای تعالی آدمی را پیغامبر فرستاده است (٩٤) .

قُلْ لَّوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلٰٓئِكَةٌ يَّمْشُوْنَ مُطْمَئِنِّيْنَ لَنَزَّلْنَا
عَلَيْهِمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَلَكًا رَّسُوْلًا ﴿٩٥﴾

بگوا گرمی بودند درزمین فرشتگان که می رفتند بااطمینان هر آئینه پیغامبر میفرستادیم برایشان ازآسمان فرشته را (٩٥) .

قُلْ كَفٰى بِاللّٰهِ شَهِيْدًا بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ إِنَّهٗ كَانَ بِعِبَادِهٖ
خَبِيْرًا بَصِيْرًا ﴿٩٦﴾

بگوبس است خدا گواه میان من ومیان شما هرآئینه وی به بندگان خود دانای بیناست (٩٦) .

وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ
أَوْلِيَآءَ مِنْ دُوْنِهٖ وَنَحْشُرُهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَلٰى وُجُوْهِهِمْ عُمْيًا
وَّبُكْمًا وَّصُمًّا مَأْوٰىهُمْ جَهَنَّمُ كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنٰهُمْ سَعِيْرًا ﴿٩٧﴾

وهرکه راخدا هدایت کند پس اوست هدایت یافته وهرکه گمراه سازدش نیابی برای ایشان دوستان بغیرازخدا وبرانگیزیم ایشان را روزقیامت برروبهای شان ، کور وگنگ وکر جای ایشان دوزخ است هرگاه فرونشیند بیفزائیم برایشان آتش را (٩٧) .

ذٰلِكَ جَزَآؤُهُمْ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوْا بِاٰيٰتِنَا وَقَالُوْٓا ءَإِذَا كُنَّا عِظَامًا
وَّرُفَاتًا ءَإِنَّا لَمَبْعُوْثُوْنَ خَلْقًا جَدِيْدًا ﴿٩٨﴾

این است جزای ایشان بسبب آنکه کافر شدند به نشانه های ماو گفتند آیا چون شویم استخوانی چند واعضاازهم پاشیده آیا برانگیخته شویم بآفرینش نو (٩٨) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلٰٓى

آیا نه دیده اندآن خدا که آفرید آسمان ها وزمین را تواناست که بیآفریند مانند

أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَجَعَلَ لَهُمْ أَجَلًا لَّا رَيْبَ فِيهِ فَأَبَى الظَّٰلِمُونَ
إِلَّا كُفُورًا ﴿٩٩﴾

ایشان را وساخته است برای ایشان میعادی که هیچ شبهه نیست درآن پس قبول نه کردند ستمگاران مگر انکار را (۹۹) .

قُل لَّوْ أَنتُمْ تَمْلِكُونَ خَزَآئِنَ رَحْمَةِ رَبِّيٓ إِذًا لَّأَمْسَكْتُمْ
خَشْيَةَ الْإِنفَاقِ وَكَانَ الْإِنسَٰنُ قَتُورًا ﴿١٠٠﴾

بگو اگر می‌بودید شما مالك خزانه های بخشش پروردگار مرا آنگاه نیز بخیلی میکردید بترس آنکه همه خرج کنید وهست آدمی بخل کننده (۱۰۰) .

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ ءَايَٰتٍۭ بَيِّنَٰتٍ فَسْـَٔلْ بَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ إِذْ جَآءَهُمْ
فَقَالَ لَهُ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَٰمُوسَىٰ مَسْحُورًا ﴿١٠١﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را نهٔ نشانهٔ روشن پس بپرس ازبنی اسرائیل چون آمد بایشان پس گفت اورا فرعون هرآئینه می پندارم ترا ای موسیٰ جادوکرده شده (۱۰۱) .

قَالَ لَقَدْ عَلِمْتَ مَآ أَنزَلَ هَٰٓؤُلَآءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ بَصَآئِرَ
وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَٰفِرْعَوْنُ مَثْبُورًا ﴿١٠٢﴾

گفت هرآئینه تودانسته ای، که نفرستاده این نشانه هارا مگر پروردگار آسمان ها وزمین دلائل روشن (برصدق حق) وهرآئینه من می پندارم ترااى فرعون هلاك شده (۱۰۲) .

فَأَرَادَ أَن يَسْتَفِزَّهُم مِّنَ الْأَرْضِ فَأَغْرَقْنَٰهُ وَمَن مَّعَهُ جَمِيعًا ﴿١٠٣﴾

پس خواست که بیرون راند بنی اسرائیل را ازآن سرزمین پس غرق ساختیم اورا وآنانرا که همراه اوبودند همه یکجا (۱۰۳) .

وَقُلْنَا مِنۢ بَعْدِهِۦ لِبَنِيٓ إِسْرَٰٓءِيلَ اسْكُنُوا الْأَرْضَ فَإِذَا جَآءَ
وَعْدُ الْأٓخِرَةِ جِئْنَا بِكُمْ لَفِيفًا ﴿١٠٤﴾

و گفتیم پس ازوی بنی اسرائیل را ساکن شوید درزمین پس چون بیاید وعدهٔ آخرت بیاریم شمارا همه باهم (۱۰٤) .

وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَٰهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ وَمَآ أَرْسَلْنَٰكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٥﴾

وبراستی فروفرستادیم قرآن را وبراستی فرودآمده است ونه فرستادیم ترا مگر مژده دهنده وترساننده (۱۰۵) .

وَقُرْءَانًا فَرَقْنَٰهُ لِتَقْرَأَهُۥ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَٰهُ تَنزِيلًا ﴿١٠٦﴾

وقرآن را کم کم فرستادیم تابخوانی آن را برمردمان بدرنگ وبدفعات فروفرستادیم

آن را فروفرستادنی (۱۰۶) .

قُلْ اٰمِنُوْا بِهٖۤ اَوْ لَا تُؤْمِنُوْا ؕ اِنَّ الَّذِیْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهٖۤ اِذَا یُتْلٰى عَلَیْهِمْ یَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ سُجَّدًا ﴿۱۰۷﴾

بگوایمان آرید بآن یا ایمان نیارید هرآئینه آنانکه داده شدایشان را علم پیش ازین چون خوانده میشود برایشان می افتند برروی خود سجده کنان (۱۰۷) .

وَّ یَقُوْلُوْنَ سُبْحٰنَ رَبِّنَاۤ اِنْ كَانَ وَعْدُ رَبِّنَا لَمَفْعُوْلًا ﴿۱۰۸﴾

و گویند پاکی پروردگار ماراست هرآئینه هست وعدهٔ پروردگار ماشدنی (۱۰۸) .

وَ یَخِرُّوْنَ لِلْاَذْقَانِ یَبْكُوْنَ وَ یَزِیْدُهُمْ خُشُوْعًا ﴿۱۰۹﴾

ومی افتند برروی خویش گریه کنان و می افزاید قرآن درایشان فروتنی را (۱۰۹) .

قُلِ ادْعُوا اللّٰهَ اَوِ ادْعُوا الرَّحْمٰنَ ؕ اَیًّا مَّا تَدْعُوْا فَلَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ۚ وَ لَا تَجْهَرْ بِصَلَاتِكَ وَ لَا تُخَافِتْ بِهَا وَ ابْتَغِ بَیْنَ ذٰلِكَ سَبِیْلًا ﴿۱۱۰﴾

بگو بخوانید خدارا یابخوانید رحمن را هر کدام که بخوانید خوب باشد پس خدای راست نام های نیکو واین قدر بلند مخوان نماز خودرا واین قدر پست مخوان آنرا وبجوی میان این وآن را هی (۱۱۰) .

وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْ لَمْ یَتَّخِذْ وَلَدًا وَّ لَمْ یَكُنْ لَّهٗ شَرِیْكٌ فِی الْمُلْكِ وَ لَمْ یَكُنْ لَّهٗ وَلِیٌّ مِّنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبِیْرًا ﴿۱۱۱﴾

وبگوستائش خدای راست که هیچ فرزند نگرفته است ونیست اورا هیچ شریکی درپادشاهی ونیست اورا هیچ کارسازی بسبب ناتوانی وبه تعظیم یادکن اوراتعظیم کردنی (۱۱۱) .

سوره کهف مکی است وآن یك صد وده آیت ودوازده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِیْۤ اَنْزَلَ عَلٰى عَبْدِهِ الْكِتٰبَ وَ لَمْ یَجْعَلْ لَّهٗ عِوَجًا ﴿۱﴾

همه ستائش آن خدای راست که فروفرستاد بربندهٔ خود کتاب ونه کرد دروی هیچ کجی (۱) .

قَیِّمًا لِّیُنْذِرَ بَاْسًا شَدِیْدًا مِّنْ لَّدُنْهُ وَ یُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِیْنَ

ساخت اورا راست تابترساند ازعقوبت

الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّٰلِحَٰتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ﴿٢﴾

سخت آینده ازنزدِ خدا و تامژده دهدآن مسلمانان را که می کنند کارهای شایسته بآنکه ایشانراست مُزدنیك (٢) .

مَّٰكِثِينَ فِيهِ أَبَدًا ﴿٣﴾

باشندگان دروی همیشه (٣) .

وَيُنذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ﴿٤﴾

وتا ترساندآنان راکه گفتند خدا فرزند گرفته است (٤) .

مَّا لَهُم بِهِۦ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَآئِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً
تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَٰهِهِمْ إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا ﴿٥﴾

نیست ایشان راهیچ دانش بآن ونه پدران ایشان را بود، سخت است این سخن که برمی آید ازدهانهای ایشان نمی گویند مگردروغ (٥) .

فَلَعَلَّكَ بَٰخِعٌ نَّفْسَكَ عَلَىٰٓ ءَاثَٰرِهِمْ إِن لَّمْ يُؤْمِنُوا
بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفًا ﴿٦﴾

پس مگر تو کشنده ای نفس خودرا درپی ایشان اگر ایمان نیارند باین سخن ازروی اندوه (٦) .

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لَّهَا لِنَبْلُوَهُمْ أَيُّهُمْ
أَحْسَنُ عَمَلًا ﴿٧﴾

هرآئینه ماقرارداده ایم آنچه برروی زمین است آرایشی برای آن تاامتحان کنیم ایشان را کدام یك ازایشان نیکوتراست درعمل (٧) .

وَإِنَّا لَجَٰعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُزًا ﴿٨﴾

وهر آئینه ماالبته خواهیم ساخت آنچه را که برویست میدان همواربی گیاه (٨) .

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَٰبَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ
ءَايَٰتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾

آیاپنداشتی که اصحاب غار ونوشته[1] ازجمله نشانه های ماعجب بودند (٩) .

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَآ ءَاتِنَا مِن لَّدُنكَ
رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَشَدًا ﴿١٠﴾

چون پناه بردند جوانانی چند بسوی غار پس گفتند ای پروردگار مابده ماراازنزدِ خود بخششی وآماده سازبرای ما راه یابی را در کار ما (١٠) .

فَضَرَبْنَا عَلَىٰٓ ءَاذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ سِنِينَ عَدَدًا ﴿١١﴾

پس پرده گذاشتیم برگوش های ایشان

---

(١) یعنی نوشته که بردیوارغار .

مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

آنكه بياموزانى مرا ازآنچه آموخته شدى ازراه يابى (٦٦) .

قَالَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾

گفت هرآئينه تونه توانى بامن شكيبائى كردن (٦٧) .

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

وچگونه شكيبائى كنى برچيزيكه درنگرفته اى آنراازروى دانش (٦٨) .

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾

گفت خواهى يافت مرا شكيبا اگر خداخواسته است وخلاف نكنم باتو درهيچ فرمانى (٦٩) .

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَن شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحْدِثَ
لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

گفت پس اگر پيروى من مى كنى پس سوال مكن ازمن ازهيچ چيز تاآنكه خود آغازم براى توازحال آن بيانى (٧٠) .

فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا
لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧١﴾

پس راه رفتند تاوقتى كه چون سوار شدند بركشتى خضر شگافت آنرا گفت موسىٰ آيا شگافتى كشتى را تاغرق كنى اهل آن را هرآئينه آوردى چيزى عظيم را (٧١) .

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

گفت آيانه گفته بودم كه تونتوانى بامن شكيبائى كردن (٧٢) .

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي
عُسْرًا ﴿٧٣﴾

گفت موسىٰ مؤاخذه مكن مرا بآنچه فراموش كردم وبرسرمن ميندازدرمقدمه من سختى را (٧٣) .

فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقَتَلْتَ
نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَّقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُّكْرًا ﴿٧٤﴾

پس راه رفتند تاوقتى كه برخوردند با نوجوانى پس خضر بكشت اورا گفت موسىٰ آيا كشتى نفس پاك را بغير قصاص نفسى هرآئينه آوردى چيزى ناپسنديده را (٧٤) .

قَالَ أَلَمْ أَقُل لَّكَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾

گفت آیا نه گفته بودم باتوکه هرآئینه تونتوانی بامن شکیبائی کردن (٧٥) .

قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَن شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾

گفت موسیٰ اگربپرسم ترا ازچیزی بعد ازین پس صحبت مکن بامن هرآئینه رسیدی ازجانب من بحد عذر (٧٦) .

فَانطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَن يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَن يَنقَضَّ فَأَقَامَهُ ۖ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾

پس راه رفتند تاوقتیکه آمدند باهل دهی طعام طلب کردند ازاهل آن دیهی پس قبول ننمودند اهل دیه که مهمانی کنند ایشان را پس یافتند درآنجا دیواری که میخواست بیفتد پس راست ساخت آنرا گفت موسیٰ اگرمیخواستی هرآئینه می گرفتی برتعمیر این دیوار مزدی (٧٧) .

قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ ۚ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

گفت اینست جدائی درمیان من وتو خبرخواهم داد ترا بآنچه نتوانستی بران شکیبائی کردن (٧٨) .

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدتُّ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُم مَّلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾

امّاکشتی پس بود ازآن درویشان چند که کار می کردند دردریا پس خواستم که معیوب کنم آنراوبودپیش روی ایشان پادشاهی که می گرفت هر کشتی درست را به زبردستی (٧٩) .

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَن يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾

واما آن نوجوان پس بودند پدرو ما در وی مسلمان پس ترسیدیم ازآن که غالب آید برایشان در سرکشی وکفر (٨٠) .

فَأَرَدْنَا أَن يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِّنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾

پس خواستیم که عوض دهدایشان را پروردگارایشان بهتر ازوی ازروی پاکیزگی و نزدیك ترازجهت شفقت (٨١) .

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنزٌ لَّهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَن يَبْلُغَا

واما آن دیوار پس بود ازدونوجوان یتیم درشهر وبود زیرآن گنجی ازایشان وبود پدرایشان نیکوکار پس خواست پروردگار

إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ أَيُّهَا أَزْكَىٰ طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ
مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ﴿١٩﴾

باز گفتند پروردگار شما دانا ترست بمقــدار درنــگ کــردن شمــا پــس بفرستیدیکی را ازمیانِ خود باین نقرهٔ خود بسوی شهر پس باید که تأمل کند کدام یك ازاطعمهٔ این شهر پاکیزه ترست پس بیارد به شما قُوتی ازآن وباید که به هـوشیـاری آمـد و رفـت کنـد وخبـردار نکندبحال شما هیچکس را (۱۹) .

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ
فِي مِلَّتِهِمْ وَلَنْ تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٢٠﴾

هرآئینه این کافران ا گر قدرت یابند برشما سنگسار کنند شمارا یا باز آرند شمارا دردین خود و رستگار نخواهید شدآنگاه هرگز (۲۰) .

وَكَذَٰلِكَ أَعْثَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ
وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ يَتَنَازَعُونَ
بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيَانًا رَبُّهُمْ
أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ غَلَبُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ
لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدًا ﴿٢١﴾

وهم چنین خبردار گردانیدیم مردمان را بحال ایشان تابدانند که وعدهٔ خدا راست است وآنکه قیامت هیچ شبهه نیست درآن وقتیکه نزاع میکردند آنمردمان درمیان خود دربارهٔ ایشان پس گفتند بسازید برغار ایشان خانهٔ، پروردگار ایشان دانا تراست بحال ایشان گفتند آنانکه قدرت یافتنـد بـرمقـدمـه ایشـان البتـه بسـازیـم برغارایشان مسجدی (۲۱) .

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ
سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْمًا بِالْغَيْبِ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثَامِنُهُمْ
كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ مَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا قَلِيلٌ
فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَاهِرًا وَلَا تَسْتَفْتِ
فِيهِمْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٢٢﴾

جمعی خواهند گفت اصحاب کهف سه کس اندوچهارم ایشان سگ ایشان ست وجمعی خواهند گفت که پنج کس اند ششم ایشان سگ ایشانست بخیال غائبانه ونیزمی گویند هفت کس آندوهشتمِ ایشان سگ ایشانست بگوپروردگار من دانا ترست به شمارایشان نه میداند ایشان را مگراندکی پس گفتگو مکن دربارهٔ ایشان

مکر گفتگوی سرسری وسوال مکن درباب ایشان هیچ کس رااز کافران (۲۲).

وَلَا تَقُولَنَّ لِشَايْءٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

ومگوهیچ چیزی را که من البته خواهم کرد آن را فردا (۲۳) .

إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ ۚ وَاذْكُر رَّبَّكَ إِذَا نَسِيتَ وَقُلْ عَسَىٰ
أَن يَهْدِيَنِ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ هَٰذَا رَشَدًا ﴿٢٤﴾

مکر مقرون به ذکر مشیت خدا[1] ویاد کن پروردگار خودرا وقتیکه فراموش کنی[2] و بگو توقع است که دلالت کند مرا پروردگار من براهی نزدیك ترباعتبار راستی ازآنچه کافران میگویند (۲٤) .

وَلَبِثُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ وَازْدَادُوا تِسْعًا ﴿٢٥﴾

ودرنگ کردند درغار خود سه صدسال و افزودند نُه سال دیگر (۲٥) .

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَبِثُوا ۖ لَهُ غَيْبُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ
أَبْصِرْ بِهِ وَأَسْمِعْ ۚ مَا لَهُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ
وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

بگوخدا دانا تراست بمقداری که درنگ کردند اوراست علم غیب آسمان هاوزمین چه قدر بیناست وچه قدر شنواست نیست ایشانرا بجزوی هیچ کارسازی وشریك نمی گیرد درحکم خود هیچکس را (۲٦) .

وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن كِتَابِ رَبِّكَ ۖ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ
وَلَن تَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٧﴾

وبخوان آنچه وحی فرستاده شد بسوی تو از کتاب پروردگار توهیچ کس تبدیل کننده نیست حکم های وی را وهرگز نه یابی بجزوی هیچ پناهی (۲۷) .

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُم بِالْغَدَاةِ
وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ
تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ۖ وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا

وبندکن خودرا باآنانکه یادمیکنند پروردگار خودرا به صبح و شام میخواهند رضای اورا وباید که درنگذرد چشم های توازایشان طلب کنان آرائش

---

(۱) یعنی بگوخواهم کرد إن شاءالله تعالی .

(۲) یعنی بازمتنبه شوی .

قَلْبَهٗ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوٰىهُ وَكَانَ اَمْرُهٗ فُرُطًا ﴿٢٨﴾

زندگانی دنیارا وفرمان مبرآن را که غافل ساخته ایم دل اورا ازیاد خویش وپیروی کرده است خواهش خودرا وهست کارِ او ازحد گذشته (۲۸) .

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكُمْ فَمَنْ شَآءَ فَلْيُؤْمِنْ وَّمَنْ شَآءَ
فَلْيَكْفُرْ اِنَّآ اَعْتَدْنَا لِلظّٰلِمِيْنَ نَارًا اَحَاطَ بِهِمْ
سُرَادِقُهَا وَاِنْ يَّسْتَغِيْثُوْا يُغَاثُوْا بِمَآءٍ كَالْمُهْلِ
يَشْوِي الْوُجُوْهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَآءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾

وبگو این سخن راست ست آمده ازپروردگار شماپس هرکه خواهد ایمان آورد وهر که خواهد کافر شود هرآئینه ما مهیا کرده ایم برای ستمگاران آتشی را که درگیرد بایشان سراپرده های آن و اگر فریاد کنند به دادایشان رسیده شود به نوشانیدن آبی مانندمس گداخته بریان کند چهره ها را،آن بدآشامیدنی است ودوزخ بدآرام گاهیست (۲۹) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ اِنَّا لَا نُضِيْعُ اَجْرَ مَنْ
اَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند هرآئینه ماضائع نکنیم مزد کسی که نیکوکرده است کاررا (۳۰) .

اُولٰٓئِكَ لَهُمْ جَنّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهِمُ الْاَنْهٰرُ
يُحَلَّوْنَ فِيْهَا مِنْ اَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَّيَلْبَسُوْنَ ثِيَابًا
خُضْرًا مِّنْ سُنْدُسٍ وَّاِسْتَبْرَقٍ مُّتَّكِـِٕيْنَ فِيْهَا عَلَى
الْاَرَآئِكِ نِعْمَ الثَّوَابُ وَحَسُنَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٣١﴾

این جماعت ایشان راست بوستا نهای همیشه ماندن می رود زیرایشان نهرها زیورداده شوند آنجا دست بندها اززر ومی پوشند جامه های سبز از دیبای نازك ودیبای ضخیم تکیه کنان آنجا برتخت ها این نیك جزاست وبهشت نیکوآرام گاهیست (۳۱) .

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا رَّجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِاَحَدِهِمَا جَنَّتَيْنِ
مِنْ اَعْنَابٍ وَّحَفَفْنٰهُمَا بِنَخْلٍ وَّجَعَلْنَا بَيْنَهُمَا زَرْعًا ﴿٣٢﴾

وبیان کن برای ایشان داستان دوشخص که دادیم به یکی ازایشان دوبوستان ازدرختانِ انگور وگردا گردآن پیدا کردیم درختان خرما وپیدا کردیم درمیان این بوستانها زراعت را (۳۲) .

كِلْتَا الْجَنَّتَيْنِ اٰتَتْ اُكُلَهَا وَلَمْ تَظْلِمْ مِّنْهُ شَيْـًٔا وَّفَجَّرْنَا

هردوبوستان آوردند میوه های خودوهیچ

خِلٰلَهُمَا نَهَرًا ۝٣٣

كم نه كرد ازميوه و جارى ساختيم ميان آنها جوى آب (٣٣) .

وَّكَانَ لَهٗ ثَمَرٌۚ فَقَالَ لِصَاحِبِهٖ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗٓ اَنَا اَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَّاَعَزُّ نَفَرًا ۝٣٤

و بود او را ميوه هاى بسيارپس گفت هم نشين خود را و او گفتگو ميكرد بآن هم نشين من بيشترم ازتودرمال وغالبترم باعتبار حَشَم (٣٤) .

وَدَخَلَ جَنَّتَهٗ وَهُوَ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهٖۚ قَالَ مَآ اَظُنُّ اَنْ تَبِيْدَ هٰذِهٖٓ اَبَدًا ۝٣٥

ودرآمد به بوستان خود ستم كرده برخويش گفت نمى پندارم كه هلاك شوداين بوستان هيچ گاه (٣٥) .

وَّمَآ اَظُنُّ السَّاعَةَ قَآئِمَةً وَّلَئِنْ رُّدِدْتُّ اِلٰى رَبِّيْ لَاَجِدَنَّ خَيْرًا مِّنْهَا مُنْقَلَبًا ۝٣٦

و گمان ندارم كه قيامت متحقق شود و بالفرض ا گر باز گردانيده شوم بسوى پروردگار خودهرآئينه خواهم يافت باز گشتى بهترازين بوستانها (٣٦) .

قَالَ لَهٗ صَاحِبُهٗ وَهُوَ يُحَاوِرُهٗٓ اَكَفَرْتَ بِالَّذِيْ خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ سَوّٰىكَ رَجُلًا ۝٣٧

گفت اوراهم نشين اوواو گفتگو ميكردباوى آياكافرشدى بآن خداى كه پيدا كرد ترااز خاك بازاز نطفه بازترا مرد ساخت (٣٧) .

لٰكِنَّا۠ هُوَ اللّٰهُ رَبِّيْ وَلَآ اُشْرِكُ بِرَبِّيْٓ اَحَدًا ۝٣٨

ليكن من اعتقاد دارم كه خدا پروردگارمن ست وشريك مقررنمى كنم باپروردگار خود هيچكس را (٣٨) .

وَلَوْلَآ اِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَآءَ اللّٰهُۙ لَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِۚ اِنْ تَرَنِ اَنَا اَقَلَّ مِنْكَ مَالًا وَّوَلَدًا ۝٣٩

وچون درآمدى به بوستان خود چرانه گفتى آنچه خداخواسته است شدنيست، نيست هيچ توانائى مگر بمشيت خدا ا گر مى بينى مراكم ترازتوام درمال و فرزند (٣٩) .

فَعَسٰى رَبِّيْٓ اَنْ يُّؤْتِيَنِ خَيْرًا مِّنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِّنَ السَّمَآءِ فَتُصْبِحَ صَعِيْدًا زَلَقًا ۝٤٠

پس شايد كه پروردگار من بدهد مرا بهترازبوستان تو وشايد كه فرستد بربوستانِ توعذابى ازآسمان پس گردد زمين بى گياه لغزاينده پا (٤٠) .

أَوْ يُصْبِحَ مَآؤُهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيْعَ لَهٗ طَلَبًا ﴿٤١﴾

یاشود آب او فرورفته پس هرگز نه توانی آن راجُستن (٤١) .

وَأُحِيْطَ بِثَمَرِهٖ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلٰى مَآ أَنْفَقَ فِيْهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلٰى عُرُوْشِهَا وَيَقُوْلُ يٰلَيْتَنِيْ لَمْ أُشْرِكْ بِرَبِّيْٓ أَحَدًا ﴿٤٢﴾

وبعقوبت احاطه کرده شد میوه های او پس بامداد کرد می مالید دودست خودرا بحسرت برآنچه خرج کرد در عمارت آن وآن بوستان افتاده برسِقفهای خود و می گفت ای کاش شریك مقرر نمی کردم با پروردگار خود هیچکس را (٤٢) .

وَلَمْ تَكُنْ لَّهٗ فِئَةٌ يَّنْصُرُوْنَهٗ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ وَمَا كَانَ مُنْتَصِرًا ﴿٤٣﴾

ونه بود اورا هیچ جماعتی که یاری دهندش بجزخدا ونه بود خود پیروزمند (٤٣) .

هُنَالِكَ الْوَلَايَةُ لِلّٰهِ الْحَقِّ هُوَ خَيْرٌ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ عُقْبًا ﴿٤٤﴾

اینجاثابت شدکه کارسازی برای خدای حق است وی بهتراست ازروی ثواب دادن ووی بهتر است ازروی جزادادن (٤٤) .

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلَ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا كَمَآءٍ أَنْزَلْنٰهُ مِنَ السَّمَآءِ فَاخْتَلَطَ بِهٖ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيْمًا تَذْرُوْهُ الرِّيٰحُ وَكَانَ اللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ﴿٤٥﴾

وبیان کن برای ایشان داستان زندگانی دنیا که وی مانند آبی ست که فروفرستاد یمش ازآسمان پس درهم پیچید بسبب وی رستنی زمین پس شدآخرکار درهم شکسته می پرانیدش بادهاو هست خدا برهمه چیز توانا (٤٥) .

اَلْمَالُ وَالْبَنُوْنَ زِيْنَةُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْبٰقِيٰتُ الصّٰلِحٰتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَّخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾

مال وفرزندان آرایش زندگانی دنیاست وحسناتِ پاینده شایسته بهتراند نزدِ پروردگارتو ازجهت ثواب و خوب تراندازجهت امیدداشتن (٤٦) .

وَيَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبَالَ وَتَرَى الْأَرْضَ بَارِزَةً وَّحَشَرْنٰهُمْ فَلَمْ نُغَادِرْ مِنْهُمْ أَحَدًا ﴿٤٧﴾

وآن روزکه روان کنیم کوه هارا و بینی زمین را نمایان و جمع سازیم مردمان راپس نه گذاریم ازایشان هیچ کس را (٤٧) .

وَعُرِضُوا عَلٰى رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْنٰكُمْ
أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ زَعَمْتُمْ أَلَّنْ نَجْعَلَ لَكُمْ مَوْعِدًا ﴿٤٨﴾

وروبروآورده شوند پیش پروردگار توصف کشیده گوئیم هرآئینه آمدید پیش ماچنانکه آفریده بودیم شمارااوّل بار بلکه می پنداشتید که نه خواهیم ساخت برای شماوعده گاهی (٤٨) .

وَوُضِعَ الْكِتٰبُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ
مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ يٰوَيْلَتَنَا مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ
لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّآ أَحْصٰهَا وَوَجَدُوا
مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظْلِمُ رَبُّكَ أَحَدًا ﴿٤٩﴾

ودرمیان نهاده شودنامهٔ اعمال پس به بینی گناه گاران را ترسان ازآنچه درآن ست ومی گویند ای وای برماچه حال است این نامه رانمی گذارد هیچ معصیت خوردرا ونه بزرگ را مگراحاطه کرده است آن را و بیان هرچه کرده بودند حاضر وستم نکند پروردگارتو برهیچکس (٤٩) .

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوٓا
إِلَّآ إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَآءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ
لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظّٰلِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾

ویادکن چون گفتیم به فرشتگان سجده کنید آدم را پس سجده کردند مگر ابلیس بودازجن پس بیرون شداازفرمان پروردگار خود ای مردمان آیا دوست می گیرید اوراواوفرزندان اورابجزمن وایشان شمارا دشمن اند، شیطان بدعوض ست ستمگاران را (٥٠) .

مَآ أَشْهَدْتُّهُمْ خَلْقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ
أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا ﴿٥١﴾

حاضر نکرده بودم ایشانرا وقت آفریدن آسمان ها وزمین ونه وقت آفریدن خودایشان ونیستم مددگار گیرندهٔ گمراهان را (٥١) .

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَآءِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ فَدَعَوْهُمْ
فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ مَوْبِقًا ﴿٥٢﴾

ورروزی که گوید خدای تعالی ای مشرکان نداکنید شریکان مراکه گمان می‌نمودید پس نداکنند آنجماعت را وآن جماعت قبول نکنند ندای ایشان راوساختیم درمیان ایشان مهلکه (٥٢) .

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ مُوَاقِعُوهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

(۱) وبه بینند گناهگاران آتش را وبفهمند که ایشان افتاد گانند دروی ونه یابندازآن جای باز گشتن (٥٣) .

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ جَدَلًا ﴿٥٤﴾

وهرآئینه گونا گون بیان کردیم درین قرآن برای مردمان هر نوع داستان وهست آدمی بیشترازهمه چیزدرخصومت (٥٤) .

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ﴿٥٥﴾

وبازنداشت مردمان راازآنکه ایمان آرند چون بیامد بایشان هدایت وازآنکه طلب آمرزش کنند ازپروردگار خود مگربانتظار آنکه بیاید بایشان روش پیشینیان یابیاید بایشان عقوبت گونا گون (٥٥) .

وَمَا نُرْسِلُ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَيُجَادِلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَمَا أُنْذِرُوا هُزُوًا ﴿٥٦﴾

ونمی فرستیم پیغمبران را مگربشارت دهنده وترساننده وخصومت میکنند کافران به شبهه بیهوده تابلغزانند بسبب آن سخن حق را وبه تمسخر گرفتند آیات مراوچیزی را که بآن ترسانیده شوند (٥٦) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا جَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ تَدْعُهُمْ إِلَى الْهُدَىٰ فَلَنْ يَهْتَدُوا إِذًا أَبَدًا ﴿٥٧﴾

وکیست ستمگارترازکسی که پندداده شدبآیات پروردگار خویش پس روگردان گشت ازآن وفراموش بکرد آنچه پیش فرستاده است دودستِ وی هرآئینه ماساخته ایم بردل های ایشان پردها تا نه فهمندقرآن را وساختیم درگوشهای ایشان گرانی وا گر بخوانی ایشان را بسوی هدایت راه نه یابند آنگاه هرگز (٥٧) .

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا

وپروردگار تو آمرزنده صاحب رحمت است ا گر مؤاخذه کردی ایشان را بآنچه

---

(۱) یعنی وادی ازوادیهای دوزخ تایکی بدیگری نتواند رسید .

لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَّهُمْ مَّوْعِدٌ لَّنْ يَّجِدُوْا
مِنْ دُوْنِهٖ مَوْئِلًا ٥٨

کرده اللدبه شتاب فرستادی بدیشان عقوبت را بلکه ایشان را میعادی هست که هرگز نه یابند غیر ازآن پناهی (٥٨) .

وَتِلْكَ الْقُرٰٓى اَهْلَكْنٰهُمْ لَمَّا ظَلَمُوْا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَّوْعِدًا ٥٩

وآن دِهها راهلاك کردیم چون ستم کردند ومعین کردیم برای هلاك ایشان میعادی (٥٩) .

وَاِذْ قَالَ مُوْسٰى لِفَتٰىهُ لَآ اَبْرَحُ حَتّٰٓى اَبْلُغَ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ
اَوْ اَمْضِيَ حُقُبًا ٦٠

ویادکن چون گفت موسیٰ نوجوان خودرا همیشه راه میروم تاآنکه برسم بمحل جمع شدن دودریا یابروم مدت های دراز (٦٠) .

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوْتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ
فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ٦١

پس چون رسیدند به محل جمع شدن دودریا فراموش کردند ماهی خودرا پس راه خودگرفت دردریا شگافان(٦١) .

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتٰىهُ اٰتِنَا غَدَآءَنَا لَقَدْ لَقِيْنَا مِنْ سَفَرِنَا
هٰذَا نَصَبًا ٦٢

پس چون گذشتند گفت موسیٰ نوجوان خودرا بیار برای ماطعام چاشت ماراهرآئینه رنج یافتیم ازین سفر خود (٦٢) .

قَالَ اَرَءَيْتَ اِذْ اَوَيْنَآ اِلَى الصَّخْرَةِ فَاِنِّيْ نَسِيْتُ الْحُوْتَ
وَمَآ اَنْسٰىنِيْهُ اِلَّا الشَّيْطٰنُ اَنْ اَذْكُرَهٗ وَاتَّخَذَ سَبِيْلَهٗ
فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ٦٣

گفت آیادیدی چون آرام گرفتیم تکیه کرده بآن سنگ پس من فراموش کردم ماهی را (یعنی آنجا) وفراموش نساخت مراازآنکه یادکنم قصه آن مگر شیطان وراه خود گرفت دردریا بنهج عجیبی (٦٣) .

قَالَ ذٰلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَارْتَدَّا عَلٰٓى اٰثَارِهِمَا قَصَصًا ٦٤

گفت موسیٰ این بود آنچه می جستیم پس باز گشتند برنشان اقدام خود جستجو کنان (٦٤) .

فَوَجَدَا عَبْدًا مِّنْ عِبَادِنَآ اٰتَيْنٰهُ رَحْمَةً مِّنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنٰهُ
مِنْ لَّدُنَّا عِلْمًا ٦٥

پس یافتند بنده ای را ازبندگان ما که دادیم اورارحمتی ازنزدِ خودوآموختیم اوراازنزدِ خود علمی[1] (٦٥) .

قَالَ لَهٗ مُوْسٰى هَلْ اَتَّبِعُكَ عَلٰٓى اَنْ تُعَلِّمَنِ

گفت اورا موسیٰ آیاپیروی توکنم به شرط

(١) یعنی خضررایافتند .

مِمَّا عُلِّمْتَ رُشْدًا ﴿٦٦﴾

آنكه بیاموزانی مرا ازآنچه آموخته شدی ازراه یابی (٦٦) .

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٦٧﴾

گفت هرآئینه تونه توانی بامن شکیبائی کردن (٦٧) .

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

وچگونه شکیبائی کنی برچیزیکه درنگرفته ای آنراازروی دانش (٦٨) .

قَالَ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾

گفت خواهی یافت مرا شکیبا اگر خداخواسته است وخلاف نکنم باتو درهیچ فرمانی (٦٩) .

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ أُحْدِثَ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

گفت پس اگر پیروی من می کنی پس سوال مکن ازمن ازهیچ چیز تاآنکه خود آغازم برای توازحال آن بیانی (٧٠) .

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا قَالَ أَخَرَقْتَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧١﴾

پس راه رفتند تاوقتی که چون سوار شدند برکشتی خضر شگافت آنرا گفت موسیٰ آیا شگافتی کشتی را تاغرق کنی اهل آن را هرآئینه آوردی چیزی عظیم را (٧١) .

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٢﴾

گفت آیانه گفته بودم که تونتوانی بامن شکیبائی کردن (٧٢) .

قَالَ لَا تُؤَاخِذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٣﴾

گفت موسیٰ مؤاخذه مکن مرا بآنچه فراموش کردم وبرسرمن میندازدرمقدمه من سختی را (٧٣) .

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا لَقِيَا غُلَامًا فَقَتَلَهُ قَالَ أَقَتَلْتَ نَفْسًا زَكِيَّةً بِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ﴿٧٤﴾

پس راه رفتند تاوقتی که برخوردند با نوجوانی پس خضر بکشت اورا گفت موسیٰ آیا کشتی نفس پاك را بغیر قصاص نفسی هرآئینه آوردی چیزی ناپسندیده را (٧٤) .

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٥﴾

گفت آیا نه گفته بودم باتوکه هرآئینه تونتوانی بامن شکیبائی کردن (٧٥) .

قَالَ إِنْ سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَهَا فَلَا تُصَاحِبْنِي قَدْ بَلَغْتَ مِنْ لَدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٦﴾

گفت موسیٰ اگربپرسم ترا ازچیزی بعد ازین پس صحبت مکن بامن هرآئینه رسیدی ازجانب من بحد عذر (٧٦) .

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا أَهْلَهَا فَأَبَوْا أَنْ يُضَيِّفُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَّ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾

پس راه رفتند تاوقتیکه آمدند باهل دهی طعام طلب کردند ازاهل آن دیهی پس قبول ننمودند اهل دیه که مهمانی کنند ایشان را پس یافتند درآنجا دیواری که میخواست بیفتد پس راست ساخت آنرا گفت موسیٰ اگرمیخواستی هرآئینه می گرفتی برتعمیر این دیوار مزدی (٧٧) .

قَالَ هَٰذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ بِتَأْوِيلِ مَا لَمْ تَسْتَطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

گفت اینست جدائی درمیان من وتو خبرخواهم داد ترا بآنچه نتوانستی بران شکیبائی کردن (٧٨) .

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا ﴿٧٩﴾

اماکشتی پس بود ازآن درویشان چند که کار می کردند دردریا پس خواستم که معیوب کنم آنراوبودپیش روی ایشان بادشاهی که می گرفت هر کشتی درست را به زبردستی (٧٩) .

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ يُرْهِقَهُمَا طُغْيَانًا وَكُفْرًا ﴿٨٠﴾

واما آن نوجوان پس بودند پدرو ما در وی مسلمان پس ترسیدیم ازآن که غالب آید برایشان در سرکشی وکفر (٨٠) .

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبْدِلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً وَأَقْرَبَ رُحْمًا ﴿٨١﴾

پس خواستیم که عوض دهدایشان را پروردگارایشان بهتر ازوی ازروی پاکیزگی و نزدیك ترازجهت شفقت (٨١) .

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزٌ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا

واما آن دیوار پس بود ازدونوجوان یتیم درشهر وبود زیرآن گنجی ازایشان وبود پدرایشان نیکوکار پس خواست پروردگار

أَشُدَّهُمَا وَيَسْتَخْرِجَا كَنزَهُمَا رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ وَمَا فَعَلْتُهُ
عَنْ أَمْرِي ذَٰلِكَ تَأْوِيلُ مَا لَمْ تَسْطِع عَّلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٢﴾

تو که این نوجوانان برسند نهایت قوت خـویـش وبـرآرنـد گـنـج خـودرا ازروی مهربانی از پرورد گارتو و نکردم آن را ازرای خود اینست سِرّ آنچه نتوانستی برآن شکیبائی کردن (٨٢) .

وَيَسْأَلُونَكَ عَن ذِي الْقَرْنَيْنِ قُلْ سَأَتْلُو عَلَيْكُم مِّنْهُ ذِكْرًا ﴿٨٣﴾

وسوال می کنند تراﺍز ذوالقرنین بگوخواهم خواند برشما ازحال وی خبری (٨٣) .

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِن كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا ﴿٨٤﴾

هرآئینه مادسترسی دادیم اورا درزمین ودادیم اورا از هرچیزوسیله ای (٨٤) .

فَأَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٥﴾

پس درپی وسیله ای افتاد[١] (٨٥) .

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي عَيْنٍ حَمِئَةٍ
وَوَجَدَ عِندَهَا قَوْمًا قُلْنَا يَا ذَا الْقَرْنَيْنِ إِمَّا أَن
تُعَذِّبَ وَإِمَّا أَن تَتَّخِذَ فِيهِمْ حُسْنًا ﴿٨٦﴾

تـاآنکـه رسـیـد بمحـل فـروررفتـن آفتاب دریافت آنراکه فرومی رود درچشمه گل ولای ویافت نزدیك آن چشمه گروهی را گفتیم ای ذوالقرنین اختیار بدست تست یا اینست که عقوبت کنی یابگیری درمیان ایشان معامله نیکو[٢] (٨٦) .

قَالَ أَمَّا مَن ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ يُرَدُّ إِلَىٰ رَبِّهِ فَيُعَذِّبُهُ
عَذَابًا نُّكْرًا ﴿٨٧﴾

گفت أما کسیکه ستم کرد پس عذاب خواهیم کرد او را بازگردانیده شود بسوی پرورد گار خویش پس عذاب کند اورا عذاب سخت (٨٧) .

وَأَمَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءً الْحُسْنَىٰ وَسَنَقُولُ لَهُ
مِنْ أَمْرِنَا يُسْرًا ﴿٨٨﴾

واماآنکه ایمان آورد وکارشائسته کردپس اوراست پاداش نیکو وخواهیم گفت درباب اواز مقدمهٔ خویش سخن آسانی (٨٨) .

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٨٩﴾

بازدرپیٔ وسیله ای افتاد (٨٩) .

---

(١) یعنی بحسب نظرمردمان .

(٢) مترجم گوید واین کنایت است ازقدرتِ اوبرین دوکار .

حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ قَوْمٍ لَّمْ نَجْعَل
لَّهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا ﴿٩٠﴾

تاوقتیکه چون رسید بمحل برآمدن آفتاب
یافت که آن برمی آید برگروهی که نساخته
ایم برای ایشان این طرف ازآفتاب هیچ
پرده (۹۰) .

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿٩١﴾

چنین بود قصه وهرآئینه درگرفته ایم بآنچه
نزدیك وی بود از روی خبرداری (۹۱).

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبَبًا ﴿٩٢﴾

بازدرپیٔ وسیله ای افتاد (۹۲) .

حَتَّىٰٓ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ
يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٩٣﴾

تاوقتیکه چون رسید درمیان سَدّین یافت
این جانب سَدّین گروهی را که نزدیك
نیستند ازآنکه بفهمند سخنی (۹۳) .

قَالُوا يَٰذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي
الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰٓ أَن تَجْعَلَ بَيْنَنَا
وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٩٤﴾

گفتند این گروه ای ذوالقرنین هرآئینه
یاجوج وماجوج فساد کنند گانند درزمین
پس آیا مقرر کنیم برای توباجی بشرط
آنکه بسازی درمیان ما وایشان سدّی (۹٤).

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ
وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٩٥﴾

گفت آنچه دسترسی داده است مرا درآن
پرورد گار من بهتر است پس مدد کنید
مرا بزور بازو تابسازم میان شماو ایشان
حجابی محکم (۹۵) .

آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰٓ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ انفُخُوا
حَتَّىٰٓ إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ آتُونِي أُفْرِغْ عَلَيْهِ قِطْرًا ﴿٩٦﴾

بیارید پیش من پاره های آهن تاوقتیکه
چون برابر ساخت مابین آن دوکوه گفت
آتش بدمید تاآنکه چون آتش ساخت آن
آهن راگفت بیارید پیش من تابریزم بالای
این روئین گداخته را (۹٦) .

فَمَا اسْطَاعُوا أَن يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٩٧﴾

پس نتوانستند یاجوج ماجوج که
بالاروندبرآن ونتوانستند اورا سوراخ
کردن (۹۷) .

قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ
وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٩٨﴾

گفت این صنعت نعمتی ست ازپروردگار
من پس چون بیاید وعدهٔ پروردگار

من(۱) کند آنرا هموار وهست وعدهٔ پروردگار من راست (۹۸) .

وَتَرَكْنَا بَعْضَهُمْ يَوْمَئِذٍ يَمُوجُ فِي بَعْضٍ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَجَمَعْنَاهُمْ جَمْعًا ﴿٩٩﴾

وبگذاریم بعض ایشان را آن روزکه درهم آمیزنددربعض دیگر ودمیده شود درصور پس بهم آریم ایشان را بهم آوردن (۹۹) .

وَعَرَضْنَا جَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرْضًا ﴿١٠٠﴾

و روبروآریم دوزخ را آن روزپیش کافران روبرو آوردن (۱۰۰) .

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْتَطِيعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾

آنانکه بود چشم های ایشان درپرده ازیادمن ونمی توانستند سخن شنیدن (۱۰۱) .

أَفَحَسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِي أَوْلِيَاءَ إِنَّا أَعْتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾

(یعنی ازشدت بغض) آیاپنداشتند کافران که دوست گرفتن ایشان بند گان مرا بجزمن موجب عقوبت نباشد هرآئینه ما آماده ساختیم دوزخ رابرای کافران جای فرودآمدن (۱۰۲) .

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾

بگوآیا خبر دهیم شمارا بآنانکه زیانکار ترین مردم اند از روی عمل (۱۰۳) .

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا ﴿١٠٤﴾

اینجماعت آنانند که گم شد سعی ایشان در زندگانی دنیا وایشان گمان می کنند که نیکوکاری می کنند درعمل (۱۰٤) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا ﴿١٠٥﴾

این جماعت آنانندکه کافر شدند بآیات پروردگار خویش وبملاقات اوپس نابود شد اعمال ایشان پس برپانخواهیم ساخت برای ایشان روزقیامت هیچ وزنی(۲) (۱۰۵) .

(۱) یعنی نزدیك شود قیامت .

(۲) مترجم گوید واین کنایت ست ازخواری وبی قدری .

ذَٰلِكَ جَزَاؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِمَا كَفَرُوا وَاتَّخَذُوا آيَاتِي وَرُسُلِي هُزُوًا ۝١٠٦

جزای ایشان دوزخ باشد بسبب آنکه کافر شدند وگرفتند آیات مرا و پیغامبران مرا به تمسخر (١٠٦) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلًا ۝١٠٧

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند باشدایشان را بوستا نهای بهشت جای مهمانی (١٠٧) .

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَبْغُونَ عَنْهَا حِوَلًا ۝١٠٨

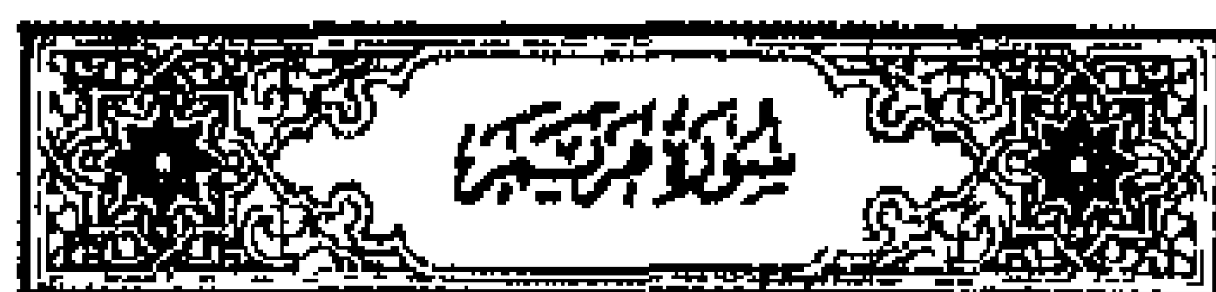
آنجاجاویدان باشند نه طلبند ازآنجا بازگشتن (١٠٨) .

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ أَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا ۝١٠٩

بگو اگر باشد درياسياهی برای نوشتن سخنان پروردگار من البته تمام شود دریا پیش ازآنکه بآخررسد سخنان پرورد گار من اگرچه بیاریم مانند آن دریادریائی دیگر بطریق مدد (١٠٩) .

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ۝١١٠

بگو جزاین نیست که من آدمی ام مانند شماوحی فرستاده می شود بسوی من که معبود شما همان معبود یکتاست پس هرکه توقع دارد ملاقات پروردگار خودرا باید که بکند کار پسندیده وشریك نیارد درعبادت پروردگار خویش هیچ کس را (١١٠) .

سوره مریم مکی است وآن نود و هشت آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

كهيعص ۝١

کهيعص (١) .

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ۝٢

این است بیان بخشایش پرورد گارتو بربنده خود زکریا (٢) .

إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ نِدَاءً خَفِيًّا ۝٣

چون نداکرد پروردگار خودرا (ندای) پنهان (٣) .

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ

گفت ای پرورد گار من هرآئینه سست

بِدُعَآئِكَ رَبِّ شَقِيًّا ④

شده است استخوان ازبدن من وسرم ازسفيد موئي شعله وركشة است ونبودم دردعاى تو اى پرورد گار من بى بهره (٤) .

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِن وَرَآءِي وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا فَهَبْ لِي مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا ⑤

وهرآئينه من مى ترسم ازاقارب خود بعد ازخود وهست زن من نازاى پس عطا كن مرا از نزديك خود وارثى (٥) .

يَرِثُنِي وَيَرِثُ مِنْ آلِ يَعْقُوبَ وَاجْعَلْهُ رَبِّ رَضِيًّا ⑥

كه ميراث گيرد از من و ميراث گيرد از اولادِ يعقوب وبكن اوراای پرورد گار من مرد پسنديده (٦) .

يَا زَكَرِيَّا إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ اسْمُهُ يَحْيَى لَمْ نَجْعَل لَّهُ مِن قَبْلُ سَمِيًّا ⑦

گفتيم اى زكريا هرآئينه مابشارت ميدهيم ترا بطفلى كه نام اويحيى است پيدا نكرديم پيش ازين هيچ هم نام اورا (٧).

قَالَ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَكَانَتِ امْرَأَتِي عَاقِرًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيًّا ⑧

بگفت اى پرورد گار من چگو نه پيدا شود براى من طفلى وهست زن من نازاى وهرآئينه رسيده ام از سبب كلان سالى بنهايتِ ضعف (٨) .

قَالَ كَذَٰلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ⑨

گفت هم چنين است وعده گفت پروردگار تواين كاربرمن آسان است و هرآئينه آفريدم تراپيش ازين ونه بودى تو چيزى (٩) .

قَالَ رَبِّ اجْعَل لِّي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ⑩

گفت اى پرورد گار من معين كن براى من نشانه اى فرمود نشانه توآنست كه سخن نتوانى گفتن بامردمان سه شبانه روزدرحالتيكه صحيح المزاج باشى (١٠).

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ⑪

پس بيرون آمد برقوم خود ازمحراب عبادت پس اشارت كرد بسوى ايشان كه تسبيح گوئيد صبح وشام[1] (١١) .

---

(١) مترجم گويد القصه چون يحيى متولد شدو دوساله گشت .

يٰيَحْيٰى خُذِ الْكِتٰبَ بِقُوَّةٍ ۗ وَاٰتَيْنٰهُ الْحُكْمَ صَبِيًّا ﴿١٢﴾

گفتیم ای یحیی بگیر(احکام) کتاب را باستواری ودادیمش دانائی درحال کودکی (۱۲) .

وَّحَنَانًا مِّنْ لَّدُنَّا وَزَكٰوةً ۗ وَكَانَ تَقِيًّا ﴿١٣﴾

ودادیمش شفقتی ازنزدیك خود وطهارت نفس وبود پرهیزگار (۱۳) .

وَّبَرًّا بِوَالِدَيْهِ وَلَمْ يَكُنْ جَبَّارًا عَصِيًّا ﴿١٤﴾

ونیکوکردار به پدرومادر خود ونبودگردن کش گنهگار (۱٤) .

وَسَلٰمٌ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوْتُ وَيَوْمَ يُبْعَثُ حَيًّا ﴿١٥﴾

وسلام باد بروی روزیکه متولد شد و روزیکه بمیرد وروزیکه برانگیخته شود زنده(۱۵) .

وَاذْكُرْ فِى الْكِتٰبِ مَرْيَمَ ۘ اِذِ انْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِهَا مَكَانًا شَرْقِيًّا ﴿١٦﴾

ویادکن درکتاب مریم را چون یکسوشد ازاهل خود جای به سمت برآمدن آفتاب (۱٦) .

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُوْنِهِمْ حِجَابًا ۗ فَاَرْسَلْنَآ اِلَيْهَا رُوْحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ﴿١٧﴾

پس گرفت این جانب ازایشان پرده پس فرستادیم بسوی اوروح خودرا[1] پس به صورت بشری درست اندام ظاهر شد پیش مریم (۱۷) .

قَالَتْ اِنِّىْٓ اَعُوْذُ بِالرَّحْمٰنِ مِنْكَ اِنْ كُنْتَ تَقِيًّا ﴿١٨﴾

گفت هرآئینه من پناه می برم بخدا از تو ا گرپرهیزگارباشی (۱۸) .

قَالَ اِنَّمَآ اَنَا رَسُوْلُ رَبِّكِ ۖ لِاَهَبَ لَكِ غُلٰمًا زَكِيًّا ﴿١٩﴾

گفت جزاین نیست که من فرستادۀ پروردگارتوام تاعطاکنم ترا طفلی پاکیزه (۱۹) .

قَالَتْ اَنّٰى يَكُوْنُ لِىْ غُلٰمٌ وَّلَمْ يَمْسَسْنِىْ بَشَرٌ وَّلَمْ اَكُ بَغِيًّا ﴿٢٠﴾

گفت چگو نه پیدا شود برای من طفلی ودست نرسانیده است بمن هیچ آدمی وهرگز نبودم زناکار (۲۰) .

قَالَ كَذٰلِكِ ۚ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ ۚ وَلِنَجْعَلَهٗٓ اٰيَةً

گفت وعدۀ حق هم چنین است فرمود

---

(۱) یعنی جبرئیل علیه السلام را .

لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِّنَّا ۚ وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ﴿٢١﴾

پرورد گار تو که این برمن آسان است ومی خواهیم که بسازیم این طفل رانشانه برای مردمان وبخشایشی ازجانب خود و هست این مقدمه کاری مقرر کرده شده (٢١) .

فَحَمَلَتْهُ فَانتَبَذَتْ بِهِ مَكَانًا قَصِيًّا ﴿٢٢﴾

پس به شکم بارگرفت آن طفل را پس یکسو شد مریم بسبب آن حمل بجائی دورازمردم (٢٢) .

فَأَجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَىٰ جِذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ
قَبْلَ هَٰذَا وَكُنتُ نَسْيًا مَّنسِيًّا ﴿٢٣﴾

پس آوردش دردِ زه بسوی تنه درخت خرما مریم گفت ای کاش می‌مردم پیش ازین ومی‌شدم فراموش ازخاطر رفته (٢٣) .

فَنَادَاهَا مِن تَحْتِهَا أَلَّا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ
تَحْتَكِ سَرِيًّا ﴿٢٤﴾

پس آواز داد اورا (طفل یا جبرئیل والله اعلم) ازجانب پائین اوکه اندوه مخورهر آئینه پیدا کرده است پرورد گار تو پائین توجوئی (٢٤) .

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطْ عَلَيْكِ
رُطَبًا جَنِيًّا ﴿٢٥﴾

وبجنبان بسوی خویش تنهٔ درخت خرمارا تابیفکند برسر تو خرمای تازه (بالفعل از درخت چیده) (٢٥) .

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَقَرِّي عَيْنًا ۖ فَإِمَّا تَرَيِنَّ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا
فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَٰنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنسِيًّا ﴿٢٦﴾

پس بخورو بیاشام و آسوده چشم شو پس اگر ببینی ازآدمیان کسی را پس بگو هرآئینه من نذر کرده ام برای خدا روزه را پس سخن نخواهم گفت امروزباهیچ آدمی (٢٦) .

فَأَتَتْ بِهِ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ ۖ قَالُوا يَا مَرْيَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ﴿٢٧﴾

پس برداشته آورد عیسیٰ را پیش قوم خود گفتند ای مریم هرآئینه آوردی چیزی زشت را (٢٧) .

يَا أُخْتَ هَارُونَ مَا كَانَ أَبُوكِ امْرَأَ سَوْءٍ وَمَا كَانَتْ أُمُّكِ بَغِيًّا ﴿٢٨﴾

ای خواهر هارون نه بود پدرتو مرد بد ونه بود مادرتو زنا کننده (٢٨) .

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ ۖ قَالُوا كَيْفَ نُكَلِّمُ مَن كَانَ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ﴿٢٩﴾

پس مریم اشارت کرد بطفل خود گفتند

چگونه سخن گوئیم باکسیکه هست در گهواره درحال کودکی (۲۹) .

قَالَ اِنِّیْ عَبْدُ اللّٰهِ اٰتٰىنِیَ الْكِتٰبَ وَجَعَلَنِیْ نَبِیًّا ﴿٣٠﴾

گفت عیسیٰ من بندهٔ خداام داده است مراکتاب وساخته است مراپیغامبر (۳۰) .

وَّجَعَلَنِیْ مُبٰرَكًا اَیْنَ مَا كُنْتُ وَاَوْصٰنِیْ بِالصَّلٰوةِ وَالزَّكٰوةِ مَا دُمْتُ حَیًّا ﴿٣١﴾

وساخت مرا خدابابرکت هرجاکه باشم وحکم فرموده است مرا به نماز و زکوٰة مادامیکه زنده باشم (۳۱) .

وَّبَرًّا بِوَالِدَتِیْ وَلَمْ یَجْعَلْنِیْ جَبَّارًا شَقِیًّا ﴿٣٢﴾

وساخت مرانیکوکار به مادر خود ونه کرده است مرا گردن کش بدبخت (۳۲) .

وَالسَّلٰمُ عَلَیَّ یَوْمَ وُلِدْتُّ وَیَوْمَ اَمُوْتُ وَیَوْمَ اُبْعَثُ حَیًّا ﴿٣٣﴾

وسلام برمن ست روزیکه متولد شدم وروزیکه بمیرم وروزیکه برانگیخته شوم زنده (۳۳) .

ذٰلِكَ عِیْسَی ابْنُ مَرْیَمَ ۚ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِیْ فِیْهِ یَمْتَرُوْنَ ﴿٣٤﴾

اینست قصه عیسیٰ پسرمریم (مرادمیدارم) سخن راست را که دروی مردمان اختلاف میکنند (۳٤) .

مَا كَانَ لِلّٰهِ اَنْ یَّتَّخِذَ مِنْ وَّلَدٍ ۙ سُبْحٰنَهٗ ؕ اِذَا قَضٰۤی اَمْرًا فَاِنَّمَا یَقُوْلُ لَهٗ كُنْ فَیَكُوْنُ ﴿٣٥﴾

نیست لائق خداآنکه بگیرد هیچ فرزندی پاکی اوراست چون بخواهد کاری را جزاین نیست که میگویدش بشو پس می شود (۳۵) .

وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّیْ وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوْهُ ؕ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِیْمٌ ﴿٣٦﴾

وگفت عیسیٰ هرآئینه خدا پرورد گار منست و پرورد گار شما پس عبادت اوکنید اینست راه راست (۳٦) .

فَاخْتَلَفَ الْاَحْزَابُ مِنْۢ بَیْنِهِمْ ۚ فَوَیْلٌ لِّلَّذِیْنَ كَفَرُوْا مِنْ مَّشْهَدِ یَوْمٍ عَظِیْمٍ ﴿٣٧﴾

پس اختلاف کردند جماعت ها میان خویش پس وای کافران را ازحاضر شدن روزبزرگ (۳۷) .

اَسْمِعْ بِهِمْ وَاَبْصِرْ ۙ یَوْمَ یَاْتُوْنَنَا لٰكِنِ الظّٰلِمُوْنَ الْیَوْمَ فِیْ ضَلٰلٍ مُّبِیْنٍ ﴿٣٨﴾

چه قدر شنواباشند و چه قدربینا باشند روزی که بیایند پیش ما لیکن این ستم کاران امروز درگمراهی ظاهر اند (۳۸) .

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

وبترسان ایشان را از روز پشیمانی چون بانجام رسانیده شود کار وایشان درغفلت اندوایشان ایمان نمی آرند (٣٩) .

إِنَّا نَحْنُ نَرِثُ الْأَرْضَ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

هرآئینه ماوارث شویم زمین را وهرکسی را که برزمین است وبسوی ماباز‌گردانیده شوند (٤٠) .

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾

ویادکن درکتاب ابراهیم را هرآئینه وی بود راست کردار پیغمبری (٤١) .

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾

یادکن چون گفت پدرخودرا ای پدرمن چراعبادت می کنی چیزی راکه نمی شنود ونه می بیند ودفع نمی کند ازتو چیزی (٤٢) .

يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

ای پدرمن هرآئینه آمده است پیش من ازعلم آنچه نیامده است پیش تو پس پیروی من کن تادلالت کنم ترا براه راست (٤٣) .

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

ای پدر من عبادت مکن شیطان را هرآئینه هست شیطان مرخدای را نافرمان (٤٤) .

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ﴿٤٥﴾

ای پدرمن می ترسم ازآنکه برسد به توعقوبتی ازخدا پس باشی قرین شیطان (٤٥) .

قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا ﴿٤٦﴾

گفت آیا روگردانی تو ازمعبودانِ من ای ابراهیم اگربازنه ایستی البته سنگسار کنم تراوترك صحبت من کن مدتی دراز (٤٦) .

قَالَ سَلَامٌ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا ﴿٤٧﴾

گفت سلام علیك آمرزش خواهیم طلبید برای تو ازپرورد گار خویش هرآئینه وی هست برمن مهربان (٤٧) .

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُو رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا

وکناره گیرم ازشما وازآنچه می پرستید

أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ﴿٤٨﴾

بغیرازخداو خواهم عبادت کرد پروردگار خودرا امیدآنست که نباشم بسبب پرستش پروردگارخود بدبخت (٤٨) .

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكُلًّا جَعَلْنَا نَبِيًّا ﴿٤٩﴾

پس چون کناره گرفت ازایشان وازآنچه می پرستیدند بغیراز خدا عطا کردیم وی را اسحق ویعقوب وهریکسی را پیغامبرساختیم (٤٩) .

وَوَهَبْنَا لَهُم مِّن رَّحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ صِدْقٍ عَلِيًّا ﴿٥٠﴾

وعطاکردیم ایشان را چیزهاازبخشش خود وساختیم برای ایشان ذکر جمیل بنهایت بزرگی (٥٠) .

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ﴿٥١﴾

ویادکن درکتاب موسیٰ را هرآئینه وی بود خالص کرده شده بود فرستاده پیغامبری (٥١) .

وَنَادَيْنَاهُ مِن جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا ﴿٥٢﴾

ونداکردیم اوراازجانبِ راست کوه طور ونزدیك ساختیم اورا رازگویان (٥٢) .

وَوَهَبْنَا لَهُ مِن رَّحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

وعطاکردیم اورا ازبخشش خود برادراو هارون نبی ساخته (٥٣) .

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا ﴿٥٤﴾

ویادکن درکتاب اسمعیل را هرآئینه وی بود راست وعده وبود فرستاده پیغمبری (٥٤) .

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَوٰةِ وَالزَّكَوٰةِ وَكَانَ عِندَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

ومی فرمود اهل خودرا بنماز و زکوٰة وبود نزدیك پروردگار خویش پسندیده (٥٥) .

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا ﴿٥٦﴾

ویادکن درکتاب ادریس را هرآئینه وی بود راست کردار پیغامبری (٥٦) .

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

وبرداشتیم اورابمکانی بلند (٥٧) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ مِن ذُرِّيَّةِ
آدَمَ وَمِمَّنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ وَمِن ذُرِّيَّةِ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْرَائِيلَ
وَمِمَّنْ هَدَيْنَا وَاجْتَبَيْنَا إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُ الرَّحْمَٰنِ خَرُّوا

اینجماعت آنانند که انعام کرد خدابرایشان اززمرهٔ پیغامبران ازفرزندان آدم وازنسل آنانکه برداشتیم بانوح واز ذُرّیت ابراهیم و یعقوب وازجمله آنانکه

سُجَّدًا وَّبُكِيًّا ۩ (٥٨)

راه راست نمودیم ایشان را وبرگزیدیم چون خوانده می شدبرایشان آیات خدا می افتادند سجده کنان وگریان (٥٨) .

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ اَضَاعُوا الصَّلٰوةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهَوٰتِ فَسَوْفَ يَلْقَوْنَ غَيًّا (٥٩)

پس جانشین شد بعد ازایشان ناخلفی چند که ترك کردند نمازرا وپیروی کردند خواهش هارا پس خواهند یافت جزای گمراهی (٥٩) .

اِلَّا مَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَاُولٰٓئِكَ يَدْخُلُوْنَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُوْنَ شَيْئًا (٦٠)

لیکن هرکه توبه کرد وایمان آورد و کارشائسته بعمل آورد پس آنجماعت درآیند دربهشت وهیچ ستم کرده نشود برایشان (٦٠) .

جَنّٰتِ عَدْنِ ِالَّتِيْ وَعَدَ الرَّحْمٰنُ عِبَادَهٗ بِالْغَيْبِ اِنَّهٗ كَانَ وَعْدُهٗ مَاْتِيًّا (٦١)

بوستانهای همیشه ماندن که وعده داده است خدا بندگان خودرا نادیده هرآئینه هست وعده او آینده(٦١) .

لَا يَسْمَعُوْنَ فِيْهَا لَغْوًا اِلَّا سَلٰمًا وَلَهُمْ رِزْقُهُمْ فِيْهَا بُكْرَةً وَّعَشِيًّا (٦٢)

نشنوند آنجاهیچ سخن بیهوده لیکن سلام شنوند وایشان را بُوَد روزی ایشان آنجا صبح و شام (٦٢) .

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِيْ نُوْرِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ تَقِيًّا (٦٣)

اینست آن بهشت که عطاکنیم ازبندگان خویش آن را که پرهیزگاربود (٦٣) .

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَ لَهٗ مَا بَيْنَ اَيْدِيْنَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا (٦٤)

و(فرشتگان گفتند که) فرونمی آئیم الّابحکم پروردگار تواوراست(علم) آنچه پیش ماست[1] وآنچه عقب ماست[2] وآنچه درمیان این ست و نیست پروردگار تو فراموش کار (٦٤) .

رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ

اوست پروردگار آسمان ها وزمین وآنچه

---

(١) یعنی قیامت .

(٢) یعنی ازابتدای خلق آسمان وزمین .

وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهٖ هَلْ تَعْلَمُ لَهٗ سَمِيًّا ﴿٦٥﴾

میان اینهاست پس عبادت اوکن وشکیباباش برعبادت وی آیامیدانی برای‌او همنامی یعنی مانندی (٦٥) .

وَيَقُوْلُ الْاِنْسَانُ ءَاِذَا مَا مِتُّ لَسَوْفَ اُخْرَجُ حَيًّا ﴿٦٦﴾

ومیگوید آدمی (یعنی آدمی کافر) آیا چون بمیرم بیرون آورده خواهم شد زنده (٦٦) .

اَوَلَا يَذْكُرُ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنٰهُ مِنْ قَبْلُ وَلَمْ يَكُ شَيْئًا ﴿٦٧﴾

آیایاد نمی آورد آدمی که ماآفریدیم اورا پیش ازین ونبود هیچ چیزی (٦٧) .

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيٰطِيْنَ ثُمَّ لَنُحْضِرَنَّهُمْ حَوْلَ جَهَنَّمَ جِثِيًّا ﴿٦٨﴾

پس قسم پروردگار تو که البته برانگیزیم این منکران بعث را باشیاطین بازحاضر کنیم ایشان را حوالی دوزخ بزانودرافتاده (٦٨) .

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيْعَةٍ اَيُّهُمْ اَشَدُّ عَلَى الرَّحْمٰنِ عِتِيًّا ﴿٦٩﴾

بازبرکشیم ازهر امتی آن را که ازایشان جرأت کننده ترست برخدا ازروی نافرمانی (٦٩) .

ثُمَّ لَنَحْنُ اَعْلَمُ بِالَّذِيْنَ هُمْ اَوْلٰى بِهَا صِلِيًّا ﴿٧٠﴾

بازما داناتریم بآنانکه سزاوار تراند بدرآمدن دوزخ (٧٠) .

وَاِنْ مِّنْكُمْ اِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلٰى رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٧١﴾

ونیست ازشماهیچ کس مگر گذرنده برآن هست این وعده لازم بر پرورد گارتو مقررکرده شد (٧١) .

ثُمَّ نُنَجِّى الَّذِيْنَ اتَّقَوْا وَّنَذَرُ الظّٰلِمِيْنَ فِيْهَا جِثِيًّا ﴿٧٢﴾

بازبرهانیم متقیان را و بگذاریم ظالمان راآنجابزانو درافتاده (٧٢) .

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَيُّ الْفَرِيْقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَّاَحْسَنُ نَدِيًّا ﴿٧٣﴾

وچون خوانده شود برایشان آیات ما واضح آمده گویند کافران مسلمانان را کدام یك ازین دوگروه بهترست در مرتبه ونیکوتراست ازروی مجلس[1] (٧٣) .

وَكَمْ اَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ اَحْسَنُ اَثَاثًا وَّرِءْيًا ﴿٧٤﴾

وبسیار هلاك کردیم پیش ازایشان طبقهٔ

(١) یعنی بعزت دنیامغرورشدند .

مردمان را که بهتر بودند باعتبار رخت خانه وازروی نموداری (٧٤) .

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَٰنُ مَدًّا ۚ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ إِمَّا الْعَذَابَ وَإِمَّا السَّاعَةَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُندًا ﴿٧٥﴾

بگو هرکه باشد درگمراهی پس افزون میدهد اورا خداافزون دادنی تاوقتیکه چون بینند آنچه ترسانیده شدند یاعقوبت را ویاقیامت را پس خواهند دانست کدام یك بدترست درمرتبه وناتوان ترست باعتبار لشکر (٧٥) .

وَيَزِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى ۗ وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَّرَدًّا ﴿٧٦﴾

وزياده ميدهد خدا راه يابان را هدايت وحسنات پاينده شائسته بهترند نزديك پرورد گار توازروی جزا ونيكو ترند ازجهت بازگشت (٧٦) .

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتَيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٧٧﴾

آيادیدی آن را که کافرشد بآياتِ ما وگفت البته داده شود مرا[1] مال وفرزند (٧٧) .

أَطَّلَعَ الْغَيْبَ أَمِ اتَّخَذَ عِندَ الرَّحْمَٰنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

آيا مطلع شده است برغيب ياگرفته است ازنزديك خدا عهدی (٧٨) .

كَلَّا ۚ سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

نه چنان بُوَد، خواهيم نوشت آنچه می گويد وافزون دهيمش عقوبت افزون دادنی (٧٩) .

وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

وبازستانيم پس ازوی آنچه می گويد وبيايدپيش ماتنها (٨٠) .

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِّيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

وخدايان گرفتندبغيراز خدا تاباشند ايشان را سببِ عزت (٨١) .

كَلَّا ۚ سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

نه چنان بود، منكرخواهندشد پرستشِ معبودان خود را وخواهند شد برايشان ستيزنده (٨٢) .

---

(١) يعنی درقيامت .

أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا ﴿٨٣﴾

آیاندیدی که فرستادیم شیاطین را برکافران می جنبانیدند ایشان را جنبانیدنی (٨٣).

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدًّا ﴿٨٤﴾

پس شتاب مکن برایشان جزاین نیست که مدت می شماریم (٨٤) .

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَٰنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾

روزیکه برانگیزیم متقیان را بسوی رحمن بصورت وفد (٨٥) .

وَنَسُوقُ الْمُجْرِمِينَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وِرْدًا ﴿٨٦﴾

وروان کنیم گنه گاران را بسوی دوزخ تشنگان (٨٦) .

لَا يَمْلِكُونَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَٰنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

نتوانند شفاعت کردن الّاکسیکه گرفته است نزدیك خدا عهدی[1] (٨٧) .

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾

وگفتند فرزند گرفته است خدا (٨٨) .

لَقَدْ جِئْتُمْ شَيْئًا إِدًّا ﴿٨٩﴾

فرمود ایشان راهرآئینه آوردید چیزی زشتی (٨٩) .

تَكَادُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَتَنْشَقُّ الْأَرْضُ وَتَخِرُّ الْجِبَالُ هَدًّا ﴿٩٠﴾

نزدیك اندآسمان ها که بشگافند ازین سخن وبشگافد زمین وبیفتند کوه ها پاره پاره شده (٩٠) .

أَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدًا ﴿٩١﴾

بسبب آنکه نسبت دادند بخدا فرزندی را (٩١) .

وَمَا يَنْبَغِي لِلرَّحْمَٰنِ أَنْ يَتَّخِذَ وَلَدًا ﴿٩٢﴾

ونه سزد خدا را که فرزندگیرد (٩٢) .

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمَٰنِ عَبْدًا ﴿٩٣﴾

نیست هیچ یك ازآنکه درآسمان ها وزمین اند مگرآینده پیش رحمن بنده شده (٩٣) .

لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا ﴿٩٤﴾

هر آئینه بعلم درگرفته است ایشان را وشمارکرده است ایشان راشماراکردنی (٩٤)

---

(١) یعنی مسلمان شده ووعدهٔ ثواب را مستحق گشته .

وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا ٩٥

وهريك ازايشان آينده است پيش وى روزقيامت تنها (٩٥) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَيَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمَٰنُ وُدًّا ٩٦

هرآئينه آنانكه ايمان آوردند وكارهاى شائسته كردند پيداخواهد كردبراى ايشان خدادوستى را[1] (٩٦) .

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنذِرَ بِهِ قَوْمًا لُّدًّا ٩٧

جزاين نيست كه آسان ساختيم قرآن را بزبانِ توتامژده دهى بآن متقيان را وبترسانى به آن گروه ستيزند گان را (٩٧) .

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُم مِّنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا ٩٨

وبسيارهلاك كرديم پيش ازايشان طبقاتِ مردم آيامى بينى هيچ كس را ازايشان يامى شنوى ازايشان آواز آهسته (٩٨) .

سورۀ طٰهٰ مكى است وآن يك صدوسى وپنج آيت وهشت ركوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

طه ١

طٰهٰ (١) .

مَا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَىٰ ٢

فرونه فرستاديم برتوقرآن را تارنج كشى (٢) .

إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ٣

ليكن فروفرستاديم براى پنددادن كسى را كه بترسد (٣) .

تَنزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى ٤

فروفرستادن ازجانب كسيكه آفريده است زمين را و آسمانهاى بلند را (٤) .

الرَّحْمَٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَىٰ ٥

وى بسيار بخشاننده است برعرش قرار كرفت (٥) .

لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا

اوراست آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمين است وآنچه درميان اينهاست

---

(١) يعنى بايك ديگردوست باشند .

وَمَا تَحْتَ الثَّرَىٰ ﴿٦﴾

وآنچه زیرخاكِ نمناك ست (٦) .

وَإِن تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى ﴿٧﴾

وا گرآشكارا كنی سخن را پس وی میداند سخن پنهان را وپنهان ترا[1] (٧) .

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ ﴿٨﴾

خدا آنست كه هیچ معبود برحقی نیست مگروی مراو راست نامهای نیكو (٨) .

وَهَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ﴿٩﴾

وآیا آمده است بتوخبرِ موسیٰ (٩) .

إِذْ رَأَىٰ نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجِدُ عَلَى النَّارِ هُدًى ﴿١٠﴾

چون دید آتشی پس گفت اهل خودرا درنگ كنید هرآئینه من دیده ام آتشی امیدوارم كه بیارم پیش شماازآن آتش شعله ای یابیابم برآن آتش راه نمای (١٠) .

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَىٰ ﴿١١﴾

پس چون بیامدنزدیك آتش آواز داده شد كه ای موسیٰ (١١) .

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾

هرآئینه من پروردگار تو ام پس ازپابیرون كن نعلین خودرا هرآئینه تو بمیدان پاك طوی هستی (١٢) .

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾

ومن برگزیدم ترا پس گوش بنه بسوی آنچه وحی فرستاده می شود (١٣) .

إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

هرآئینه من خدایم نیست هیچ معبود برحق غیر من پس عبادتِ من بكن وبرپاكن نمازرا برای یادكردن من (١٤) .

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾

هرآئینه قیامت آمدنی است میخواهم كه پنهان دارم وقت آن را تاجزا داده شود هر شخصی بمقابله آنچه می كند (١٥) .

فَلَا يَصُدَّنَّكَ عَنْهَا مَن لَّا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَىٰ ﴿١٦﴾

پس باید كه بازندارد تراازباورداشتن آن كسی كه ایمان ندارد برآن وپیروی كرده است خواهش نفس خودرا آنگاه هلاك

---

(١) یعنی جهررابطریق اولیٰ میداند .

شوی (١٦) .

وَمَا تِلْكَ بِيَمِينِكَ يَا مُوسَىٰ (١٧)

وچيست اين بدستِ راست توای موسیٰ
(١٧) .

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَتَوَكَّأُ عَلَيْهَا وَأَهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا
مَآرِبُ أُخْرَىٰ (١٨)

گفت اين عصای من ست تكيه می كنم
برآن وبرگ ميريزم بآن برگوسفندان خود و
مرا درين عصا كارهای ديگر نيز هست
(١٨) .

قَالَ أَلْقِهَا يَا مُوسَىٰ (١٩)

گفت بافگن آنرا ای موسیٰ (١٩) .

فَأَلْقَاهَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ (٢٠)

پس بافگندش پس نا گهان ماری شد
دوان (٢٠) .

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَخَفْ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ (٢١)

گفت بگيراين را و مترس بازخواهيم
گردانيد اورابشكل نخستينِ او (٢١) .

وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ آيَةً
أُخْرَىٰ (٢٢)

وبهم آردستِ خودرا بسوی بغل خود
تابيرون آيد سفيد شده ازغير عيبی نشانی
ديگر (٢٢) .

لِنُرِيَكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى (٢٣)

ميخواهيم كه بنمائيم ترابعض نشانه های
بزرگِ خويش (٢٣) .

اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ (٢٤)

بروبسوی فرعون هرآئينه وی ازحد گذشته
است (٢٤) .

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي (٢٥)

گفت ای پرورد گار من كشاده كن برای
من سينهٔ مرا (٢٥) .

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي (٢٦)

و آسان كن برای من كارمرا (٢٦) .

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِنْ لِسَانِي (٢٧)

بكشای گره اززبان من (٢٧) .

يَفْقَهُوا قَوْلِي (٢٨)

تابفهمند سخن من (٢٨) .

وَاجْعَلْ لِي وَزِيرًا مِنْ أَهْلِي (٢٩)

ومقرركن برای من وزيری ازأهل من
(٢٩) .

هَارُونَ أَخِي (٣٠)

هارون برادر مرا (٣٠) .

اشْدُدْ بِهِ أَزْرِي (٣١)

محكم كن بسبب اوتوانائی مرا (٣١) .

وَاَشْرِكْهُ فِىْٓ اَمْرِىْ ﴿٣٢﴾

وشریك كن اورا دركارمن (٣٢) .

كَىْ نُسَبِّحَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٣﴾

تاتسبیح توگوئیم بسیاری (٣٣) .

وَّنَذْكُرَكَ كَثِيْرًا ﴿٣٤﴾

ویادتوكنیم بسیاری (٣٤) .

اِنَّكَ كُنْتَ بِنَا بَصِيْرًا ﴿٣٥﴾

هرآئینه تو هستی باحوال مابینا (٣٥) .

قَالَ قَدْ اُوْتِيْتَ سُؤْلَكَ يٰمُوْسٰى ﴿٣٦﴾

گفت هرآئینه داده شدی درخواست خود ای موسیٰ (٣٦) .

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً اُخْرٰىٓ ﴿٣٧﴾

وهرآئینه احسان كردیم برتویك باردیگر (٣٧) .

اِذْ اَوْحَيْنَآ اِلٰٓى اُمِّكَ مَا يُوْحٰىٓ ﴿٣٨﴾

چون الهام فرستادیم بسوی مادر توآنچه الهام كردنی بود (٣٨) .

اَنِ اقْذِفِيْهِ فِى التَّابُوْتِ فَاقْذِفِيْهِ فِى الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ الْيَمُّ
بِالسَّاحِلِ يَاْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّىْ وَعَدُوٌّ لَّهٗ ؕ وَاَلْقَيْتُ عَلَيْكَ مَحَبَّةً
مِّنِّىْ ۚ وَلِتُصْنَعَ عَلٰى عَيْنِىْ ﴿٣٩﴾

كه بافگن این طفل رادرصندوق پس افگن صندوق را دردریا تابیفگند اورا دریابكناره بگیردش دشمن من ودشمن وی وبافگندم برروی توقبول ازجانب خویش و خواستم كه پرورده شوی زیر نظارت چشم من (٣٩) .

اِذْ تَمْشِىْٓ اُخْتُكَ فَتَقُوْلُ هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلٰى مَنْ يَّكْفُلُهٗ ؕ
فَرَجَعْنٰكَ اِلٰٓى اُمِّكَ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ ؕ وَقَتَلْتَ
نَفْسًا فَنَجَّيْنٰكَ مِنَ الْغَمِّ وَفَتَنّٰكَ فُتُوْنًا ۚ فَلَبِثْتَ سِنِيْنَ
فِىْٓ اَهْلِ مَدْيَنَ ۙ ثُمَّ جِئْتَ عَلٰى قَدَرٍ يّٰمُوْسٰى ﴿٤٠﴾

چون می رفت خواهر تو پس می گفت آیادلالت كنم شمارا بركسیكه نگهبانی این طفل كند پس بازآوردیم ترابسوی مادرتو تاخنك شودچشم وی واندوهگین نباشد وبكشتی شخصی را پس خلاص ساختیم ترااز‌اندوه وآزمودیم ترا‌آزمودنی پس درنگ كردی سالهای چند در اهل مدین بازآمدی موافق تقدیرالهی ای موسیٰ (٤٠) .

وَاصْطَنَعْتُكَ لِنَفْسِىْ ﴿٤١﴾

وساختم ترابرای خویش (٤١) .

اِذْهَبْ اَنْتَ وَاَخُوْكَ بِاٰيٰتِىْ وَلَا تَنِيَا فِىْ ذِكْرِىْ ﴿٤٢﴾

بروتو وبرادر تو بانشانه های من وسستی نكنیدد‌رياد من (٤٢) .

اِذْهَبَآ إِلٰى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغٰى ﴿٤٣﴾

بروبسوی فرعون هرآئینه وی ازحد گذشته است (٤٣) .

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشٰى ﴿٤٤﴾

پس بگوئید باوی سخن نرم بودکه پندپذیر شود یابترسد (٤٤) .

قَالَا رَبَّنَآ إِنَّنَا نَخَافُ أَن يَفْرُطَ عَلَيْنَآ أَوْ أَن يَطْغٰى ﴿٤٥﴾

گفتند ای پروردگارما هرآئینه مامی ترسیم ازآنکه تعدی کند برمایا ازحدگذرد (٤٥).

قَالَ لَا تَخَافَآ إِنَّنِي مَعَكُمَآ أَسْمَعُ وَأَرٰى ﴿٤٦﴾

گفت مترسید هرآئینه من باشمایم می شنوم ومی بینم (٤٦) .

فَأْتِيَاهُ فَقُولَآ إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِيٓ
إِسْرَآءِيلَ وَلَا تُعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنٰكَ بِـَٔايَةٍ مِّن رَّبِّكَ
وَالسَّلٰمُ عَلٰى مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰىٓ ﴿٤٧﴾

پس بروید پیش وی پس بگوئید هرآئینه مافرستادگانِ پروردگار توایم پس بفرست باما بنی اسرائیل را وعذاب مکن ایشان را هرآئینه آوردیم پیش تونشانه ازجانب پروردگارتو وسلامتی کسی راست که پیروی راهِ هدایت کند (٤٧) .

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَآ أَنَّ الْعَذَابَ عَلٰى مَن كَذَّبَ وَتَوَلّٰى ﴿٤٨﴾

هرآئینه وحی فرستاده شد بسوی ما که عذاب کسی را باشد که دروغ شمرد وروگردان شود[1] (٤٨) .

قَالَ فَمَن رَّبُّكُمَا يٰمُوسٰى ﴿٤٩﴾

فرعون گفت پس کیست پروردگار شمای موسیٰ (٤٩) .

قَالَ رَبُّنَا الَّذِيٓ أَعْطٰى كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدٰى ﴿٥٠﴾

گفت پروردگارماآنست که دادهر چیزی را صورت خالص اوبازراه نمودش (بطلب معاش خودش) (٥٠) .

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولٰى ﴿٥١﴾

گفت پس چیست حال قرنهای نخستین (٥١) .

قَالَ عِلْمُهَا عِندَ رَبِّي فِي كِتٰبٍ لَّا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنسَى ﴿٥٢﴾

گفت علم آن نزدیك پروردگارمن ست درکتابی که خطا نه کند پروردگارمن ونه

---

(١) القصه این پیغام رسانیدند .

فراموش سازد (٥٢) .

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَسَلَكَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْ نَبَاتٍ شَتَّىٰ ﴿٥٣﴾

اوآنست که ساخت برای شما زمین را فرش وروان کرد برای شما درآن راه ها وفروفرستاد ازآسمان آب را پس بیرون آوردیم بآن آب انواع مختلف ازنبات (٥٣) .

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْعَامَكُمْ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِأُولِي النُّهَىٰ ﴿٥٤﴾

گفتیم بخورید وبچرانید چهار پایانِ خودرا هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست خداوندان خردهارا (٥٤) .

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ﴿٥٥﴾

اززمین آفریدیم شمارا ودرزمین بازدرآریم شمارا واززمین بیرون کشیم شمارا باردیگر (٥٥) .

وَلَقَدْ أَرَيْنَاهُ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبَ وَأَبَىٰ ﴿٥٦﴾

وهرآئینه نمودیم فرعون را نشانه های خویش تمام آن پس دروغ بشمردوقبول نکرد (٥٦) .

قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَا مُوسَىٰ ﴿٥٧﴾

گفت آیا آمده ای تابیرون کنی مارا اززمین ما بجادوی خود ای موسیٰ (٥٧) .

فَلَنَأْتِيَنَّكَ بِسِحْرٍ مِثْلِهِ فَاجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ
مَوْعِدًا لَا نُخْلِفُهُ نَحْنُ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوًى ﴿٥٨﴾

پس هرآئینه بیاریم پیش توجادوئی مانند آن پس معین کن میان ماومیان خود وعده گاهی که خلاف نکنیم آنراما ونه تو بجائی میانه شهر (٥٨) .

قَالَ مَوْعِدُكُمْ يَوْمُ الزِّينَةِ وَأَنْ يُحْشَرَ النَّاسُ ضُحًى ﴿٥٩﴾

گفت وعده گاه شما روزآرایش است وآنکه جمع کرده شوند مردمان وقت چاشتگاه (٥٩) .

فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَىٰ ﴿٦٠﴾

پس بازگشت فرعون پس جمع کرد مکرخودرا بازبیامد (٦٠) .

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَيْلَكُمْ لَا تَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
فَيُسْحِتَكُمْ بِعَذَابٍ ۖ وَقَدْ خَابَ مَنِ افْتَرَىٰ ﴿٦١﴾

گفت موسیٰ ساحران را وای برشما افتراء مکنیدبرخدا دروغ را آنگاه هلاك سازد شمارا بعذاب وهرآئینه بمطلب نرسید

هرکه افتراء کرد (٦١) .

فَتَنَازَعُوٓا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسَرُّوا النَّجْوَىٰ ﴿٦٢﴾

پس گفتگو کردند ساحران درباره کارخود درمیان خویش وپنهان گفتند راز را (٦٢) .

قَالُوٓا إِنْ هَٰذَٰنِ لَسَٰحِرَٰنِ يُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُمْ مِنْ
أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرِيقَتِكُمُ الْمُثْلَىٰ ﴿٦٣﴾

گفتند البته این دوشخص ساحران اند می خواهند که بیرون کنند شمارا ازسرزمین شما بسحر خود ومی خواهند که دور کنند دین شائستهٔ شمارا (٦٣) .

فَأَجْمِعُوا كَيْدَكُمْ ثُمَّ ائْتُوا صَفًّا ۚ وَقَدْ أَفْلَحَ الْيَوْمَ مَنِ اسْتَعْلَىٰ ﴿٦٤﴾

پس بهم آرید اسباب سحر خودرا بازبیائید صف کشیده وهرآئینه رستگارشودامروز هرکه غالب آید (٦٤) .

قَالُوا يَٰمُوسَىٰٓ إِمَّآ أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّآ أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ مَنْ أَلْقَىٰ ﴿٦٥﴾

گفتند ای موسیٰ یا اینست که توافگنی یعنی عصارا ویاباشیم ماأوّل کسیکه افگند (٦٥) .

قَالَ بَلْ أَلْقُوا ۖ فَإِذَا حِبَالُهُمْ وَعِصِيُّهُمْ يُخَيَّلُ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ
أَنَّهَا تَسْعَىٰ ﴿٦٦﴾

گفت بلکه شما افگنید پس ناگهان ریسمانهای ایشان وعصاهای ایشان نمودارشد پیش موسیٰ بسبب سحر ایشان که می دوند (٦٦) .

فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةً مُوسَىٰ ﴿٦٧﴾

پس یافت درضمیر خود موسیٰ ترسی را (٦٧) .

قُلْنَا لَا تَخَفْ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ ﴿٦٨﴾

گفتیم مترس هرآئینه توئی غالب (٦٨) .

وَأَلْقِ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفْ مَا صَنَعُوٓا ۖ إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سَٰحِرٍ ۖ
وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ ﴿٦٩﴾

وبیفگن آنچه دردست راست تست تافروبرداآنچه را که ساحران ساخته اند هر آئینه آنچه ساخته اند جادوی جادو کننده است ورستگارنمی شود ساحر هرجاکه رود(القصه هم چنین شد) (٦٩) .

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سُجَّدًا قَالُوٓا آمَنَّا بِرَبِّ هَٰرُونَ وَمُوسَىٰ ﴿٧٠﴾

پس انداخته شدند ساحران سجده کنان گفتند ایمان آوردیم به پروردگار هارون وموسیٰ (٧٠) .

قَالَ آمَنْتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ
السِّحْرَ فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ
فِي جُذُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ ﴿٧١﴾

گفت (فرعون) آیا باورداشتید اوراپیش ازآنکه دستوری دهم شمارا هرآئینه وی بزرگ شماست که آموخته است شماراسحر هرآئینه ببرم دست های شما وپاهای شمارا یکی ازجانب راست ودیگرازجانب چپ والبته بردارکشم شمارا برتنه های درخت خرماوالبته خواهید دانست که کدام یك ازماسخت ترست عذاب او وپاینده ترست (٧١) .

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا
فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾

گفتند هرگز ترجیح ندهیم ترا برآنچه آمده ست پیش ماازدلائل وترجیح ندهیم ترا برخدائی که آفریدمارا پس حکم کن هرچه تو حکم کننده باشی جزاین نیست که حکم کنی درین زندگانی دنیا (٧٢) .

إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا وَمَا أَكْرَهْتَنَا عَلَيْهِ
مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿٧٣﴾

هرآئینه ایمان آوردیم به پروردگار خویش تابیا مرزد برای ما گناهانِ مارا وآنچه جبرکردی مارا برآنکه سحر کنیم وخدا بهترست وپاینده ترست (٧٣) .

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ
فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿٧٤﴾

هرآئینه هرکه بیاید پیش پرورد گار خویش گنهگار پس اوراست دوزخ نمیردآنجاونه زنده شود (٧٤) .

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ
لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ﴿٧٥﴾

وآنکه بیاید پیش اومسلمان شده وعملهای شائسته کرده پس این جماعت ایشان راست درجه های بلند (٧٥) .

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّىٰ ﴿٧٦﴾

بوستانهای همیشه ماندن می رود زیرآن جویها جاویدان آنجا وآینست جزای هرکه پاك شده است (٧٦) .

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي فَاضْرِبْ

وهرآئینه وحی فرستادیم بسوی موسیٰ که وقت شب ببر بندگان مرا پس بساز برای

لَهُمْ طَرِيْقًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَّا تَخٰفُ دَرَكًا وَّلَا تَخْشٰى ﴿٧٧﴾

ایشان راه خشك دردریا مترس ازدریا فتن دشمن ووسواس نه کنی ازغرق شدن (٧٧) .

فَاَتْبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ بِجُنُوْدِهٖ فَغَشِيَهُمْ مِّنَ الْيَمِّ مَا غَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾

پس تعاقب ایشان کرد فرعون بالشکر های خویش پس پوشانید ایشان را ازدریا آنچه پوشانیدایشان را (٧٨) .

وَاَضَلَّ فِرْعَوْنُ قَوْمَهٗ وَمَا هَدٰى ﴿٧٩﴾

وگمراه کرد فرعون قوم خودرا وراه نه نمود (٧٩) .

يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ قَدْ اَنْجَيْنٰكُمْ مِّنْ عَدُوِّكُمْ وَوٰعَدْنٰكُمْ جَانِبَ الطُّوْرِ الْاَيْمَنَ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ﴿٨٠﴾

گفتیم ای بنی اسرائیل هر آئینه نجات دادیم شمارا از دشمنان شماو وعده دادیم شمارا[1] بجانب راست طور وفروفرستادیم برشما من وسلوئ (٨٠) .

كُلُوْا مِنْ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقْنٰكُمْ وَلَا تَطْغَوْا فِيْهِ فَيَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِيْ ۚ وَمَنْ يَّحْلِلْ عَلَيْهِ غَضَبِيْ فَقَدْ هَوٰى ﴿٨١﴾

گفتیم بخورید ازلذائذ آنچه روزی دادیم شمارا وازحد مگذرید درباب آن روزی آنگاه ثابت شود برشماخشم من وهرکه ثابت شد بروی خشم من البته هلاك شد (٨١) .

وَاِنِّيْ لَغَفَّارٌ لِّمَنْ تَابَ وَاٰمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدٰى ﴿٨٢﴾

وهرآئینه من آمرزنده ام کسی را که توبه کردو ایمان آوردوکارشائسته کرد بازراه راست یافت (٨٢) .

وَمَآ اَعْجَلَكَ عَنْ قَوْمِكَ يٰمُوْسٰى ﴿٨٣﴾

وچه[2] چیز بشتاب آورد ترا غافل مانده ازقوم خود ای موسیٰ (٨٣) .

قَالَ هُمْ اُولَآءِ عَلٰٓى اَثَرِيْ وَعَجِلْتُ اِلَيْكَ رَبِّ لِتَرْضٰى ﴿٨٤﴾

گفت قوم من ایشان اند برپئ من وشتافتم بسوی توای پروردگار من

(١) یعنی بدادن تورات .

(٢) مترجم گوید چون موسیٰ باهفتاد کس ازقوم خود بجانب طورمتوجه شدحضرت موسیٰ ازهمه سبقت کرد خطاب رسید والله اعلم .

تاخوشنودشوی (٨٤) .

قَالَ فَإِنَّا قَدْ فَتَنَّا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ
وَأَضَلَّهُمُ السَّامِرِيُّ ﴿٨٥﴾

گفت خداهر آئینه مادر فتنه انداختیم قوم ترا پس ازتو وگمراه ساخت ایشان را سامری (٨٥) .

فَرَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ يَا قَوْمِ
أَلَمْ يَعِدْكُمْ رَبُّكُمْ وَعْدًا حَسَنًا أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ
أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِنْ رَبِّكُمْ
فَأَخْلَفْتُمْ مَوْعِدِي ﴿٨٦﴾

پس بازگشت موسیٰ بسوی قوم خود خشم گرفته اندوه خورده گفت ای قوم من آیا وعده نداده بودشمارا پروردگار شما وعده نیك آیا درازشد برشما مدت[1] یا خواستید که واجب شود برشما خشمی ازپروردگار شما پس خلاف کردید وعدهٔ مرا (٨٦) .

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلْكِنَا وَلَٰكِنَّا حُمِّلْنَا أَوْزَارًا مِنْ زِينَةِ
الْقَوْمِ فَقَذَفْنَاهَا فَكَذَٰلِكَ أَلْقَى السَّامِرِيُّ ﴿٨٧﴾

گفتند خلاف نه کردیم وعدهٔ ترا باختیارِ خویش ولیکن مارا تکلیف کردند تابرداشتیم بارها ازپیرایهٔ قوم قبط پس افکندیم آنرا[2] رهم چنین افکند سامری (٨٧) .

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُوَارٌ فَقَالُوا هَٰذَا إِلَٰهُكُمْ
وَإِلَٰهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

بازبیرون آورد برای ایشان گوساله کالبدی که اورا آواز گوساله بود پس گفتند اتباع سامری اینست پروردگار شماو پروردگار موسیٰ پس فراموش کرده است موسیٰ (٨٨) .

أَفَلَا يَرَوْنَ أَلَّا يَرْجِعُ إِلَيْهِمْ قَوْلًا وَلَا يَمْلِكُ
لَهُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا ﴿٨٩﴾

آیانمی دیدنداین گمراهان که بازنمی گرداند بسوی ایشان سخنی را ونمی تواند برای ایشان هیچ زیانی ونه سودی (٨٩) .

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِنْ قَبْلُ يَا قَوْمِ إِنَّمَا فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ

وهرآئینه گفته بودایشان را هارون پیش

---

(١) یعنی مدت مفارقت من .

(٢) یعنی درآتش .

رَبُّكُمُ الرَّحْمٰنُ فَاتَّبِعُوْنِيْ وَاَطِيْعُوْٓا اَمْرِيْ ﴿٩٠﴾

ازین ای قوم من جزاین نیست که مبتلا شده ایدباین گوساله وهرآئینه پرورد گار شماخدا ست پس پیروی کنید وانقیاد حکم من نمائید (۹۰) .

قَالُوْا لَنْ نَّبْرَحَ عَلَيْهِ عٰكِفِيْنَ حَتّٰى يَرْجِعَ اِلَيْنَا مُوْسٰى ﴿٩١﴾

گفتند همیشه مجاور خواهیم بود براین گوساله تاوقتیکه بازآید بسوی ما موسیٰ (۹۱) .

قَالَ يٰهٰرُوْنُ مَا مَنَعَكَ اِذْ رَاَيْتَهُمْ ضَلُّوْٓا ﴿٩٢﴾

موسیٰ آمده گفت ای هارون چه چیزبازداشت تراچون دیدی ایشان را گمراه شدند (۹۲) .

اَلَّا تَتَّبِعَنِ ۭ اَفَعَصَيْتَ اَمْرِيْ ﴿٩٣﴾

ازآنکه پیروی من کنی[1] آیاخلافِ حکم من کردی (۹۳) .

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَاْخُذْ بِلِحْيَتِيْ وَلَا بِرَاْسِيْ ۚ اِنِّيْ خَشِيْتُ اَنْ تَقُوْلَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِيْٓ اِسْرَاۗءِيْلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِيْ ﴿٩٤﴾

گفت ای پسرِمادرِمن مگیرریش مرا ونه موی سرمرا هرآئینه من ترسیدم ازآنکه گوئی جدائی افگندی درمیان فرزندان یعقوب ونگاه نداشتی سخن مرا (۹٤) .

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يٰسَامِرِيُّ ﴿٩٥﴾

گفت موسیٰ پس چیست حال تو ای سامری (۹۵) .

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوْا بِهٖ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِّنْ اَثَرِ الرَّسُوْلِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذٰلِكَ سَوَّلَتْ لِيْ نَفْسِيْ ﴿٩٦﴾

گفت بیناشدم بآنچه سائر مردم بینانه شدند بآن پس گرفتم مشتی خاك ازنقش پای فرستاده (یعنی جبرئیل) پس افگندم آنرا[2] وبهمین صفت بیاراست پیش من نفس من (۹٦) .

قَالَ فَاذْهَبْ فَاِنَّ لَكَ فِي الْحَيٰوةِ اَنْ تَقُوْلَ لَا مِسَاسَ

گفت پس بروهرآئینه ترادرزند گانی سزااینست که گوئی دست رسانیدن

(۱) یعنی بقتال اهلِ ضلال .

(۲) یعنی درکالبدی که از زرساخته بود بشکل گوساله .

وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَّن تُخْلَفَهُ ۖ وَانظُرْ إِلَىٰ إِلَٰهِكَ الَّذِي ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا ۖ لَّنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنسِفَنَّهُ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ﴿٩٧﴾

ممکن نیست[1] وهرآئینه تراوعدهٔ دیگر است که خلاف کرده نشود درحق تو وببین بسوی معبود خود که مجاورشده بودی برآن البته بسوزانیم آن را پس حتما پراگنده سازیم آن را دردریا پراگنده ساختن (۹۷) .

إِنَّمَا إِلَٰهُكُمُ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ وَسِعَ كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿٩٨﴾

جزاین نیست که معبود شماخدا است آنکه نیست هیچ معبود بحق بجزاو فرا رسیده است بهرچیز ازروی دانش (۹۸) .

كَذَٰلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ ۚ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِن لَّدُنَّا ذِكْرًا ﴿٩٩﴾

(یا محمد) این چنین حکایت می کنیم برتو ازاخبار آنچه گذشته است وهرآئینه داده ایم تراازنزدیك خویش پندی (۹۹) .

مَّنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وِزْرًا ﴿١٠٠﴾

هرکه رویگرداندازآن پس وی بردارد درروزقیامت باری را[2] (۱۰۰) .

خَالِدِينَ فِيهِ ۖ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلًا ﴿١٠١﴾

جاویدان درآن (بارکشیدن) و وی بدباری است ایشان را روزقیامت بارکشیدن (۱۰۱) .

يَوْمَ يُنفَخُ فِي الصُّورِ ۚ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ﴿١٠٢﴾

روزی که دمیده شود درصور وبرانگیزیم گناهگاران را آن روزکبودچشم گشته (۱۰۲) .

يَتَخَافَتُونَ بَيْنَهُمْ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا عَشْرًا ﴿١٠٣﴾

پنهان حرف زنند درمیان خویش که درنگ نه کردید یعنی دردنیا مگر ده شبانه روز (۱۰۳) .

نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا يَوْمًا ﴿١٠٤﴾

ماداناتریم بحقیقت آنچه می گویند چون بگوید بهترین ایشان درروش درنگ

---

(۱) یعنی اگرباکسی همنشین شدی هردوراتب می‌گرفت .

(۲) یعنی گناهی را .

نکرده اید مگریك روز (١٠٤) .

وَيَسْـَٔلُوْنَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّيْ نَسْفًا ﴿١٠٥﴾

ومی پرسند ترا ازکوهها بگـو پرا گنـده کندآنهارا پرورد گار من پرا گنده کردن (١٠٥) .

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

پس بگذارد زمین رامیدانی هموار (١٠٦) .

لَّا تَرٰى فِيْهَا عِوَجًا وَّلَآ اَمْتًا ﴿١٠٧﴾

نه بینی درآنجاهیچ کجی ونه هیچ بلندی (١٠٧) .

يَوْمَئِذٍ يَّتَّبِعُوْنَ الدَّاعِيَ لَا عِوَجَ لَهٗ ۚ وَخَشَعَتِ الْاَصْوَاتُ لِلرَّحْمٰنِ فَلَا تَسْمَعُ اِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

آن روز ازپیِ آوازکننـده رونـد[1] هیـچ کجی نباشد آن اتباع را وپست شوند آواز هابرای خدا پس نشنوی مگرآواز نرم (پچ پچ) (١٠٨) .

يَوْمَئِذٍ لَّا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ اِلَّا مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَرَضِيَ لَهٗ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

آن روز نفع نه دهد شفاعت مگربرای کسیکـه دستـوری داده است خدا اورا وپسنـد کـرده سـت اوراازروی گفتـار[2] (١٠٩) .

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيْطُوْنَ بِهٖ عِلْمًا ﴿١١٠﴾

میداند آنچه پیش روی آدمیان ست وآنچه پس پشت ایشان است وآدمیان درنگیرند خداراازروی دانش (١١٠) .

وَعَنَتِ الْوُجُوْهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّوْمِ ۚ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا ﴿١١١﴾

ونیایش کنند چهره های مردمان برای زنـده خبـرگیـرنـده هـرآئینـه بمطلـب نرسیدهرکه برداشت ستم را (١١١) .

وَمَنْ يَّعْمَلْ مِنَ الصّٰلِحٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخٰفُ ظُلْمًا وَّلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

وهـرکـه بجـاآورد کـارهـای شـائستـه واومومن باشد پس وی نترسد ازستمی ونه ازنقصانی (١١٢) .

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰهُ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا وَّصَرَّفْنَا فِيْهِ مِنَ الْوَعِيْدِ

وهمچنین فروفرستادیم کتاب را قرآن

---

(١) یعنی انقیاداسرافیل کنند .

(٢) یعنی مسلمان باشد .

لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ أَوْ يُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْرًا ﴿١١٣﴾

عربی وگونا گون بیان کردیم اندرآن ترسانیدن را تابودکه پرهیز گارشوند یاپیدا کنددرحق ایشان پندرا (١١٣) .

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرْآنِ مِن قَبْلِ أَن يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُل رَّبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٤﴾

پس بلند قدرست خدابادشاه ثابت وشتابی مکن بخواندنِ قرآن پیش ازآن که بانجام رسانیده شود بسوی تو وحی او وبگو ای پروردگار من بیفزا مرا دانشی (١١٤) .

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِن قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْمًا ﴿١١٥﴾

وهرآئینه حکم فرستادیم بسوی آدم پیش ازین پس فراموش کرد و نیافتیم برای اوقصد محکم (١١٥) .

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ ﴿١١٦﴾

ویادکن چون گفتیم فرشتگان راکه سجده کنید برای آدم (علیه السلام) پس سجده کردند مگرابلیس قبول نه کرد (١١٦) .

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ وَلِزَوْجِكَ فَلَا يُخْرِجَنَّكُمَا مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰ ﴿١١٧﴾

پس گفتیم ای آدم هرآئینه این دشمن ست ترا و زن ترا پس باید که بیرون نه کند شمارا ازبهشت که آنگاه رنج کشی (١١٧) .

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيهَا وَلَا تَعْرَىٰ ﴿١١٨﴾

هرآئینه تراهست دربهشت این که گرسنه نشوی درآنجاو برهنه نشوی (١١٨) .

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَضْحَىٰ ﴿١١٩﴾

وآنکه توتشنه نشوی آنجا وگرمی آفتاب نیابی (١١٩) .

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ يَا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلَىٰ شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لَّا يَبْلَىٰ ﴿١٢٠﴾

پس وسوسه انداخت بسوی آدم شیطان گفت ای آدم آیادلالت کنم ترا بردرخت همیشه بودن وبرپادشاهی که کهنه نه گردد (١٢٠) .

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا

پس خوردند ازآن درخت پس ظاهر شدایشان را شرمگاهِ ایشان ودر گرفتند که می چسپانیدند برخویش ازبرگِ درختان

مِن وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ١٢١

بهشت ونافرمانی کرد آدم پروردگارخودرا پس گم کردراه را (١٢١) .

ثُمَّ اجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَتَابَ عَلَيْهِ وَهَدَىٰ ١٢٢

بازبرگزیدش پروردگار اوپس (برحمت) بازگشت بروی وراه نمود (١٢٢) .

قَالَ اهْبِطَا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُم
مِّنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَىٰ ١٢٣

گفت فروروید شماهردوازین بهشت بعض اولاد شما بعض دیگررا دشمن باشند پس اگربیاید بشما از جانب من هدایتی پس هرکه پیروئ هدایت من کند گمراه نشود ورنج نکشد (١٢٣) .

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنكًا
وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَىٰ ١٢٤

وهرکه روگردان شود ازیادکردن من پس اورا بود زندگانی تنگ و نابینا برانگیزیم اورا روزقیامت (١٢٤) .

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَىٰ وَقَدْ كُنتُ بَصِيرًا ١٢٥

گوید ای پروردگار من چرا نابینا برانگیختی مرا وهرآئینه پیش ازین بینابودم (١٢٥) .

قَالَ كَذَٰلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَٰلِكَ الْيَوْمَ تُنسَىٰ ١٢٦

گوید همچنین آمد بتوآیاتهای ماپس تغافل کردی ازآن وهمچنین امروز تغافل کرده شود درحق تو (١٢٦) .

وَكَذَٰلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِن بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ
الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَىٰ ١٢٧

وهمچنین سزامیدهم آن را که ازحد گذشت و ایمان نیاورد بآیاتِ پروردگار خود وهرآئینه عذابِ آخرت سخت تروپاینده ترست (١٢٧) .

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ
فِي مَسَاكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي النُّهَىٰ ١٢٨

آیاراه نه نمود ایشان راآنکه بسیارهلاك کردیم پیش ایشان ازطبقات مردمان را می روند درمنازل آن هلاك شدگان هرآئینه درین مقدمه نشانهاست خداوندانِ خردرا (١٢٨) .

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا وَأَجَلٌ مُّسَمًّى ١٢٩

و اگر نبودی سخنی که سابقاً صادر شد ازپروردگارتو ونبودی وقتی معین

هرآئینه عذاب لازم شدی (۱۲۹) .

فَاصْبِرْ عَلٰى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ
وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ اٰنَآئِ الَّيْلِ فَسَبِّحْ وَاَطْرَافَ النَّهَارِ
لَعَلَّكَ تَرْضٰى ﴿١٣٠﴾

پس صبر کن برآنچه می گویند وتسبیح گوباحمد پروردگار خویش پیش ازبرآمدن آفتاب وپیش ازفروشدن آن وبعض ساعتهای شب واطرافِ روز تسبیح گو بود که خوشنودشوی (۱۳۰) .

وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ اِلٰى مَا مَتَّعْنَا بِهٖۤ اَزْوَاجًا مِّنْهُمْ زَهْرَةَ
الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيْهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَّاَبْقٰى ﴿١٣١﴾

وبازمکشای دو چشم خودرا بسوی آنچه بهره مند ساخته ایم بآن جماعت هاراازایشان ازقسم آرایشِ زندگانیٔ دنیا تابیآزمائیم ایشان را درآن وروزیٔ پروردگار تو بهترست وپاینده ترست (۱۳۱) .

وَاْمُرْ اَهْلَكَ بِالصَّلٰوةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا نَسْـَٔلُكَ
رِزْقًا نَحْنُ نَرْزُقُكَ وَالْعَاقِبَةُ لِلتَّقْوٰى ﴿١٣٢﴾

وبفرما اهل خودرابه نماز وشکیبائی کن برادای آن نمی طلبیم ازتوروزی دادن ماروزی میدهیم ترا وعاقبت خیراهل تقویٰ راست (۱۳۲) .

وَقَالُوْا لَوْلَا يَاْتِيْنَا بِاٰيَةٍ مِّنْ رَّبِّهٖ اَوَلَمْ تَاْتِهِمْ بَيِّنَةُ
مَا فِي الصُّحُفِ الْاُوْلٰى ﴿١٣٣﴾

وگفتند کافران چرانمی آرد پیش مانشانه ای ازجانب پروردگار خویش آیانیامده است بایشان دلیل واضح ازجنس آنچه درکتابهای پیشین ست[1] (۱۳۳) .

وَلَوْ اَنَّاۤ اَهْلَكْنٰهُمْ بِعَذَابٍ مِّنْ قَبْلِهٖ لَقَالُوْا
رَبَّنَا لَوْلَاۤ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ اٰيٰتِكَ
مِنْ قَبْلِ اَنْ نَّذِلَّ وَنَخْزٰى ﴿١٣٤﴾

و اگرما هلاك کردیم ایشان را بعقوبتی پیش ازفرستادن پیغامبر هرآئینه گفتند ای پروردگار چرانه فرستادی بسوی ما پیغمبری تاپیروی آیات تومی کردیم پیش ازآنکه خوارشویم ورسواکردیم (۱۳٤) .

---

(۱) یعنی قرآن مشتمل ست برقصص وغیر آن موافق کتب سابقه .

قُلْ كُلٌّ مُّتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا ۖ فَسَتَعْلَمُونَ
مَنْ أَصْحٰبُ الصِّرَاطِ السَّوِيِّ وَمَنِ اهْتَدٰى ﴿١٣٥﴾

بگوهريك منتظرست پس شما نيز منتظر باشيد پس خواهيد دانست كيانند اهل راهِ راست وكه راه يافت (١٣٥) .

سوره انبياء مكى است وآن يك صدودوازده آيت وهفت ركوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

اِقْتَرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِيْ غَفْلَةٍ
مُّعْرِضُوْنَ ﴿١﴾

نزديك شد به مردمان حساب ايشان وايشان درغفلت روگردانند(١) .

مَا يَأْتِيْهِمْ مِّنْ ذِكْرٍ مِّنْ رَّبِّهِمْ مُّحْدَثٍ اِلَّا اسْتَمَعُوْهُ
وَهُمْ يَلْعَبُوْنَ ﴿٢﴾

نمى آيد بايشان هيچ پند ازجانب پروردگار ايشان نوپديد آورده مگربشنوند آن را بازى كنان (٢) .

لَاهِيَةً قُلُوْبُهُمْ ۖ وَاَسَرُّوا النَّجْوَى ۖ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖ هَلْ هٰذَآ
اِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ ۚ اَفَتَأْتُوْنَ السِّحْرَ وَاَنْتُمْ تُبْصِرُوْنَ ﴿٣﴾

غافل شده دل هاى ايشان وپنهان راز گفتند ايشان اين ظالمان كه نيست اين شخص مگر آدمى مانند شما آياقبال مى كنيدبسحر وشمامى بينيد (٣) .

قٰلَ رَبِّيْ يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَآءِ وَالْاَرْضِ ۖ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ﴿٤﴾

گفت پيغامبر پروردگارمن مى داند هر سخنى را كه درآسمان وزمين باشدواوشنوا داناست (٤) .

بَلْ قَالُوْٓا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ بَلِ افْتَرٰىهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ ۚ فَلْيَأْتِنَا
بِاٰيَةٍ كَمَآ اُرْسِلَ الْاَوَّلُوْنَ ﴿٥﴾

بلكه گفتند اين قرآن خواب هاى پريشان ست بلكه مى گويند بربسته است آنرابلكه مى گويند اوشاعرست پس بايد كه بياردپيش مانشانه چنان كه فرستاده شدند بآن نخستينيان[1] (٥) .

مَآ اٰمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْيَةٍ اَهْلَكْنٰهَا ۚ اَفَهُمْ يُؤْمِنُوْنَ ﴿٦﴾

ايمان نياورده برد پيش ازايشان هيچ ديهى كه هلاك كرديم آن را آياايشان

(١) مترجم گويد مرادازنشانهٔ عقوبت عام مى داشتند مثل طوفان قوم نوح وصرصرقوم هود والله اعلم .

ایمان خواهند آورد (٦) .

وَمَآ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِمْ فَسْـَٔلُوٓا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو مگرمردان را که وحی می فرستادیم بایشان پس بپرسیدازاهل کتاب اگرشما نمی دانید (٧) .

وَمَا جَعَلْنَٰهُمْ جَسَدًا لَّا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَٰلِدِينَ ﴿٨﴾

ونساختیم پیغمران را کالبدی که نخورند طعام ونه بودند جاوید باشندگان (٨) .

ثُمَّ صَدَقْنَٰهُمُ الْوَعْدَ فَأَنجَيْنَٰهُمْ وَمَن نَّشَآءُ وَأَهْلَكْنَا الْمُسْرِفِينَ ﴿٩﴾

بازراست کردیم درحق ایشان وعده را پس برهانیدیم ایشان را وهرکراخواستیم وهلاك کردیم ازحدگذرندگان را(٩) .

لَقَدْ أَنزَلْنَآ إِلَيْكُمْ كِتَٰبًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠﴾

هرآئینه فروفرستادیم بسوی شماکتابی که دروهست پندما آیانمی فهمید (١٠) .

وَكَمْ قَصَمْنَا مِن قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا ءَاخَرِينَ ﴿١١﴾

وبسیار شکستیم ازاهل دیهی که ستمکار بودند ونوپیدا ساختیم بعدآن گروه دیگر را (١١) .

فَلَمَّآ أَحَسُّوا بَأْسَنَآ إِذَا هُم مِّنْهَا يَرْكُضُونَ ﴿١٢﴾

پس چون دیدند عذاب ما ناگهان ایشان ازآنجا می دویدند (١٢) .

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوٓا إِلَىٰ مَآ أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَٰكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْـَٔلُونَ ﴿١٣﴾

گفتیم مگریزید وبازروید بسوی مکانی که آسودگی داده شد شمارا درآن و بسوی خانهایٔ خویش تابود که پرسیده شوید[1] (١٣) .

قَالُوا يَٰوَيْلَنَآ إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿١٤﴾

گفتند ای وای ماراهرآئینه بودیم ستمگار (١٤) .

فَمَا زَالَت تِّلْكَ دَعْوَىٰهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَٰهُمْ حَصِيدًا خَٰمِدِينَ ﴿١٥﴾

پس همیشه این بود گفتارایشان تاوقتیکه گردانیدیم ایشان را مثل زراعت درووه شده مانند آتش فرومرده (١٥) .

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَآءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَٰعِبِينَ ﴿١٦﴾

ونیافریدیم آسمان وزمین را وآنچه

---

(١) یعنی بغمخوارگی قوم احوال شما پرسند .

درمیان آنهاست بازی کنان (١٦) .

لَوْ أَرَدْنَآ أَن نَّتَّخِذَ لَهْوًا لَّاتَّخَذْنَٰهُ مِن لَّدُنَّآ إِن كُنَّا
فَٰعِلِينَ ١٧

اگرمی خواستیم که بسازیم بازیچه[1] هرآئینه می ساختیم آن را ازنزدیك خویش اگرکننده می بودیم[2] (١٧) .

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَٰطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ
وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ ١٨

بلکه می افگنیم حق را برباطل پس سرش می شکند پس ناگهان باطل نابود شود و وای شماراست ازآن چه بیان می کنید (١٨) .

وَلَهُ مَن فِي السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِندَهُ لَا يَسْتَكْبِرُونَ
عَنْ عِبَادَتِهِ وَلَا يَسْتَحْسِرُونَ ١٩

واوراست آنکه درآسمان هاوزمین ست وآنانکه نزدیك اویند[3] سرکشی نمی کنند ازعبادت او وبمانده نمی شوند (١٩) .

يُسَبِّحُونَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ لَا يَفْتُرُونَ ٢٠

تسبیح می گویند شب وروز سستی نمی نمایند (٢٠) .

أَمِ اتَّخَذُوٓا ءَالِهَةً مِّنَ الْأَرْضِ هُمْ يُنشِرُونَ ٢١

آیااین چنین معبودان گرفته اند ازامتعهٔ زمین[4] که ایشان را بعدموت بازبرانگیزانند[5] (٢١) .

لَوْ كَانَ فِيهِمَآ ءَالِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَٰنَ اللَّهِ رَبِّ
الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ٢٢

اگربودی درآسمان و زمین خدایان چند غیرخدا هردوتباه گشتندی پاکی خدائراست خداوند عرش ازآنچه صفت

---

(١) یعنی زن وفرزند .

(٢) یعنی مجردمی بودند واین مناقضه لطیفه است حاصل آنکه دررسل این استبعادجاری نیست که چرا آدمی رسول باشد بلکه آن رادر تنزیه اززن وفرزندمی توان تقریر کرد که اگرخداارازن وفرزندمی بودند مجرد وواجب الوجود جامع اوصاف کمال می بودند والله اعلم .

(٣) یعنی ملااعلی .

(٤) یعنی ازذهب وفضه .

(٥) مرادازین کلام ردست برعبادت اصنام .

می کنند (٢٢) .

لَا يُسْـَٔلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْـَٔلُونَ ﴿٢٣﴾

پرسیده نمی شود خدا ازآنچه می کند وایشان پرسیده می شوند (٢٣) .

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِۦٓ ءَالِهَةً ۖ قُلْ هَاتُوا بُرْهَٰنَكُمْ ۖ هَٰذَا ذِكْرُ مَن مَّعِىَ وَذِكْرُ مَن قَبْلِى ۗ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ ۖ فَهُم مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

ایامعبودان گرفته اند بجز خدا بگوبیارید دلیل خودرا اینست کتاب آنانکه بامن اند واینست کتاب آنانکه پیش ازمن بودند بلکه اکثر ایشان نمی دانند حق را پس ایشان روگردانند (٢٤) .

وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِىٓ إِلَيْهِ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّآ أَنَا۠ فَاعْبُدُونِ ﴿٢٥﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو هیچ پیغمبری الّاوحی می فرستادیم بسوی وی که نیست هیچ معبود برحق غیر من پس پرستش من کنید (٢٥) .

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَٰنُ وَلَدًا ۗ سُبْحَٰنَهُۥ ۚ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾

وگفتند فرزند گرفته است خدا پاکی اوراست بلکه آنانکه درحق ایشان این زعم دارندبندگانِ گرامی اند (٢٦) .

لَا يَسْبِقُونَهُۥ بِالْقَوْلِ وَهُم بِأَمْرِهِۦ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

پیش دستی نمی کنند برخدا بهیچ سخن وایشان بفرمان وی کارمی کنند (٢٧) .

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُم مِّنْ خَشْيَتِهِۦ مُشْفِقُونَ ﴿٢٨﴾

میداند خداآنچه درپیش روی ایشان ست وآنچه پس پشت ایشان ست وشفاعت نمی کنند الّابرای کسیکه خداخوشنودشده است وایشان ازترسِ خدا مضطربانند . (٢٨)

وَمَن يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّىٓ إِلَٰهٌ مِّن دُونِهِۦ فَذَٰلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِى الظَّٰلِمِينَ ﴿٢٩﴾

وهرکه بگویدازایشان که من خدایم بجزخدا سزا دهیم اورا دوزخ همچنین سزامی دهیم ستمگاران (٢٩) .

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوٓا أَنَّ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضَ

آیا نه دیدند کافران که آسمان ها وزمین بسته بودند پس وا کردیم این هارا(١)

(١) مترجم گوید وا کردن آسمان ها نازل کردن مطرست ووا کردن زمین رویانیدن گیاه=

كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنٰهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَآءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٠﴾

وپیداکردیم ازآب هرچیز زنده را آیاایمان نمی آرند (٣٠) .

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣١﴾

وپیداکردیم درزمین کوه هاازبرای احتراز ازآنکه بجنباند ایشان را وپیداکردیم درآنجا کشاده راه ها تابود که ایشان راه یابند (٣١) .

وَجَعَلْنَا السَّمَآءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ اٰيٰتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٢﴾

وساختیم آسمان را سقفی نگاه داشته شده وایشان ازنشان های آسمان رگرداناند (٣٢) .

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٣﴾

واوست آنکه آفرید شب و روزرا وخورشید را وماه را هریکی ازستارها درآسمانی شنامی کنند (٣٣) .

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخٰلِدُونَ ﴿٣٤﴾

ونداديم هيچ آدمی را پیش ازتو همیشه بودن آیا اگر توبمیری ایشان همیشه باشندگانند (٣٤) .

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٣٥﴾

هرشخص چشندهٔ مرگ است ومبتلامی کنیم شمارا بسختی وآسودگی بطریق امتحان وبسوی ما بازگردانیده شوید (٣٥) .

وَإِذَا رَاٰكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهٰذَا الَّذِي يَذْكُرُ اٰلِهَتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمٰنِ هُمْ كٰفِرُونَ ﴿٣٦﴾

وچون ببینند ترا کافران نمی‌گیرند ترا مگر به تمسخر می‌گویند آیااین شخص است که یادمی کند (یعنی باهانت) معبودانِ شمارا وایشان یادخدا را منکر اند (٣٦) .

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ اٰيٰتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٣٧﴾

آفریده شد آدمی ازشتاب[1] خواهم نمودشما رانشانهای خویش پس شتاب

= ازوی .

(١) این کنایت است ازغلبهٔ استعجال برآدمی والله اعلم .

طلب مکنیدازمن (٣٧) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

ومی گویند کی خواهد بود این وعده اگر راست گو هستید (٣٨) .

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حِينَ لَا يَكُفُّونَ عَن وُجُوهِهِمُ النَّارَ وَلَا عَن ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٣٩﴾

اگربدانند کافران صورت حال آن وقت که باز نتوانند داشت ازروی رویهای خویش آتش را ونه ازپشت های خویش ونه ایشان نصرت داده شوند(چنین نه گفتندی) (٣٩) .

بَلْ تَأْتِيهِم بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٤٠﴾

بلکه بیاید بایشان قیامت ناگهان پس حیران گرداندایشان راپس نتوانند دفع کردن ان و نه ایشان مهلت داده شوند (٤٠) .

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِّن قَبْلِكَ فَحَاقَ بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُم مَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤١﴾

وهرآئینه تمسخر کرده شد به پیغامبران پیش ازتو پس درگرفت باآنانکه تمسخر کردند ازایشان آنچه بآن استهزا می کردند (٤١) .

قُلْ مَن يَكْلَؤُكُم بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَٰنِ ۗ بَلْ هُمْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِم مُّعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

بگو که نگهبانی می کند شمارا شب و روز ازعقوبتِ خدا بلکه ایشان از یاد پروردگار خویش روگردان اند (٤٢) .

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُم مِّن دُونِنَا ۚ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنفُسِهِمْ وَلَا هُم مِّنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

آیاایشان را معبودانند غیرماکه نگاه می دارند ایشان را ازمصائب نمی توانند نصرت دادن خویش را ونه ایشان ازعقوبت ما به جمعیتِ خود محفوظ مانند (٤٣) .

بَلْ مَتَّعْنَا هَٰؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۗ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

بلکه بهره مند ساخته ایم ایشان را وپدران ایشان را تاوقتیکه درازشد برایشان مدت عمر آیانمی بینند که مادرگرفت می کنیم زمین دارالحرب را می کاهیم آن را ازجوانب آن آیا ایشان غلبه

کنند گانند[1] (٤٤) .

قُلْ إِنَّمَآ أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَآءَ
إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾

بگوجزاین نیست که می ترسانم شمارا بمضمون وحی ونمی شنوند کران آواز خواندن را چون ترسانیده می شوند (٤٥).

وَلَئِن مَّسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِّنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يَٰوَيْلَنَآ
إِنَّا كُنَّا ظَٰلِمِينَ ﴿٤٦﴾

و اگر رسد بایشان اندکی از عقوبت پروردگار تو هرآئینه گویند ای وای مارا هر آئینه مابودیم ستمگاران (٤٦) .

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَٰمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ
شَيْـًٔا وَإِن كَانَ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِّنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا
بِهَا وَكَفَىٰ بِنَا حَٰسِبِينَ ﴿٤٧﴾

ودرمیان نهیم ترازوئ عدل را روزقیامت پس ستم کرده نشود برهیچ کس هیچ چیز و اگرباشد عمل هم سنگ دانهٔ سپندان حاضر کنیم آن را وماحساب کننده بسیم (٤٧) .

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَىٰ وَهَٰرُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَآءً
وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ وهارون را کتاب فیصله کننده وروشنی وپندی پرهیز گاران را (٤٨) .

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُم مِّنَ السَّاعَةِ
مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾

آنانکه می ترسند ازپروردگار خویش غائبانه وایشان ازقیامت ترسندگانند (٤٩) .

وَهَٰذَا ذِكْرٌ مُّبَارَكٌ أَنزَلْنَٰهُ أَفَأَنتُمْ لَهُۥ مُنكِرُونَ ﴿٥٠﴾

وایـن قـرآن پـنـدی هـسـت بـابـرکـت فروفرستادیم آن را آیا شما بآن منکر اید (٥٠) .

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَآ إِبْرَٰهِيمَ رُشْدَهُۥ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِۦ
عَٰلِمِينَ ﴿٥١﴾

وهرآئینه دادیم ابراهیم را راه یابیٔ او پیش ازین وبودیم باحوال اودانا (٥١) .

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِۦ مَا هَٰذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِىٓ أَنتُمْ لَهَا
عَٰكِفُونَ ﴿٥٢﴾

چون گفت پدرخودرا وقوم خودراچیست این صورت ها که شمابرآن مجاورت دارید (٥٢) .

---

(١) یعنی باسلام اسلم وغفارپیش ازهجرت .

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا لَهَا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾

گفتند یافتیم پدران خودرا آن را پرستنده (٥٣) .

قَالَ لَقَدْ كُنتُمْ أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٤﴾

گفت هرآئینه بودید شما و پدران شما درگمراهئ ظاهر (٥٤) .

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْحَقِّ أَمْ أَنتَ مِنَ اللَّاعِبِينَ ﴿٥٥﴾

گفتند آیا آوردی بما سخن راست رایاتو ازبازی کنندگانی (٥٥) .

قَالَ بَل رَّبُّكُمْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي فَطَرَهُنَّ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُم مِّنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾

گفت بلکه پروردگارشما خداوند آسمان ها وزمین است آنکه آفرید این هارا ومن براین سخن ازگواهانم (٥٦) .

وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم بَعْدَ أَن تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ ﴿٥٧﴾

وبخدا قسم که البته بدسگالی کنم بتانِ شمارا بعد ازآن که رویگردانید پشت داده (٥٧) .

فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾

پس ساخت آنهارا ریزه ریزه مگر بتِ بزرگ راازایشان تابود که بسوی اوایشان بازگردند (٥٨) .

قَالُوا مَن فَعَلَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

گفتند که کرده است این کار بمعبودان ماهرآئینه وی ازستمگاران ست (٥٩) .

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٠﴾

گفتند شنیدیم جوانی را که ذکر بتان میکرد یعنی عیب می کرد گفته می شود اورا ابراهیم (٦٠) .

قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾

گفتند بیارید اورا بحضور چشمهای مردمان تابود که ایشان گواهی دهند (٦١) .

قَالُوا أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٢﴾

گفتند آیا تو کردی این کار بمعبودان ما ای ابراهیم (٦٢) .

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِن كَانُوا يَنطِقُونَ ﴿٦٣﴾

گفت بلکه کرده است آن را این بتِ بزرگ ایشان پس سوال کنید ازبتان اگرسخن می گویند (٦٣) .

فَرَجَعُوٓا إِلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوٓا إِنَّكُمْ أَنتُمُ ٱلظَّـٰلِمُونَ (٦٤)

پس رجوع کردند بخویشتن پس گفتند بایکدیگر هرآئینه شمااید ستمکار (٦٤).

ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَـٰٓؤُلَآءِ يَنطِقُونَ (٦٥)

پس نگونسار شدند برسر خویش (واین کنایت ست ازملزم شدن) هرآئینه تومیدانی که ایشان سخن نمی گویند (٦٥) .

قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكُمْ شَيْـًٔا وَلَا يَضُرُّكُمْ (٦٦)

گفت آیا عبادت می کنید بجز خداچیزی را که هیچ نفع نمی رساند بشما وزیان نکند شمارا (٦٦) .

أُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ ۖ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (٦٧)

ناخوشی است بشما وبآنچه شمامی پرستید بجز خدا آیانمی فهمید (٦٧) .

قَالُوا حَرِّقُوهُ وَٱنصُرُوٓا ءَالِهَتَكُمْ إِن كُنتُمْ فَـٰعِلِينَ (٦٨)

بایك دیگر گفتند که بسوزانید اورا و نصرت دهید خدایان خودرا اگر کننده اید[1] (٦٨) .

قُلْنَا يَـٰنَارُ كُونِى بَرْدًا وَسَلَـٰمًا عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ (٦٩)

گفتیم ای آتش سردشو وسلامتی باش برابراهیم (٦٩) .

وَأَرَادُوا بِهِۦ كَيْدًا فَجَعَلْنَـٰهُمُ ٱلْأَخْسَرِينَ (٧٠)

و خواستند باو فریب کردن پس ساختیم ایشان را زیان کار تر (٧٠) .

وَنَجَّيْنَـٰهُ وَلُوطًا إِلَى ٱلْأَرْضِ ٱلَّتِى بَـٰرَكْنَا فِيهَا لِلْعَـٰلَمِينَ (٧١)

وبرهانیدیم ابراهیم را و لوط را بسوی زمینی که برکت نهادیم درآن عالم هارا[2] (٧١) .

وَوَهَبْنَا لَهُۥٓ إِسْحَـٰقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً ۖ وَكُلًّا جَعَلْنَا صَـٰلِحِينَ (٧٢)

وعطا کردیم اورا اسحق وعطا کردیم اورایعقوب که نبیرهٔ ابراهیم بود وهر یکی راساختیم نیکوکار (٧٢) .

وَجَعَلْنَـٰهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا وَأَوْحَيْنَآ إِلَيْهِمْ فِعْلَ

وپیشوا گردانیدیم ایشان را راه می نمودند بفرمان ما ووحی فرستادیم بسوی

---

(١) القصه درآتش انداختند .

(٢) یعنی سرزمین شام .

الْخَيْرٰتِ وَاِقَامَ الصَّلٰوةِ وَاِيْتَآءَ الزَّكٰوةِ وَكَانُوْا لَنَا عٰبِدِيْنَ ﴿٧٣﴾

ایشان کردن نیکوئیها وبرپاداشتن نماز ودادنِ زکوٰة وبودند مارا عبادت کنندگان (٧٣).

وَلُوْطًا اٰتَيْنٰهُ حُكْمًا وَّعِلْمًا وَّنَجَّيْنٰهُ مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِيْ كَانَتْ تَّعْمَلُ الْخَبٰٓئِثَ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فٰسِقِيْنَ ﴿٧٤﴾

ولوط را دادیم حکمت و علم وبرهانیدیم اورا از دیهی که می کرد کارهای ناپاك هرآئینه ایشان بودند قوم بد گنهکار (٧٤).

وَاَدْخَلْنٰهُ فِيْ رَحْمَتِنَا ۭ اِنَّهٗ مِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿٧٥﴾

ودرآوردیم اورا برحمت خویش هرآئینه وی بود ازشائسته کاران (٧٥) .

وَنُوْحًا اِذْ نَادٰى مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهٗ فَنَجَّيْنٰهُ وَاَهْلَهٗ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيْمِ ﴿٧٦﴾

ویاد کن نوح را چون ندا کردپیش ازین پس قبول کردیم دعای اورا پس خلاص کردیم اورا وکسان اورا از اندوه بزرگ (٧٦) .

وَنَصَرْنٰهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِيْنَ كَذَّبُوْا بِاٰيٰتِنَا ۭ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَوْمَ سَوْءٍ فَاَغْرَقْنٰهُمْ اَجْمَعِيْنَ ﴿٧٧﴾

ونصرت دادیم اورا برقومی که دروغ شمردند آیات مارا هرآئینه ایشان بودند گروهی بد پس غرق کردیم ایشان را همه یکجا (٧٧) .

وَدَاوٗدَ وَسُلَيْمٰنَ اِذْ يَحْكُمٰنِ فِي الْحَرْثِ اِذْ نَفَشَتْ فِيْهِ غَنَمُ الْقَوْمِ ۚ وَكُنَّا لِحُكْمِهِمْ شٰهِدِيْنَ ﴿٧٨﴾

ویادکن داوٗد و سلیمان راچون حکم کردند درباب زراعت چون بوقت شب چراکرد درآن گوسفندان گروهی وبودیم برحکم ایشان حاضر[1] (٧٨) .

فَفَهَّمْنٰهَا سُلَيْمٰنَ ۚ وَكُلًّا اٰتَيْنَا حُكْمًا وَّعِلْمًا ۡ وَّسَخَّرْنَا

پس فهمانیدیم طریق فیصله کردن خصومت سلیمان راوهر یکی را داده

---

(١) یعنی گوسفند انِ قومی درزراعت قومی دیگر بوقتِ شب درآمدند وچراکردند داوٗد علیه السلام حکم کرد بدادن گوسفند انِ عوض زراعت سلیمان حکم کرداین قوم را باصلاح زراعت وآن قوم را بانتفاع از شیر غنم تاوقتیکه زراعت بحال خود رسد حکم سلیمان اصوب بود والله اعلم .

مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحْنَ وَالطَّيْرَ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿٧٩﴾

بودیم حکمت ودانش ومسخر گردانیدیم با داؤد کوه ها را که بااوتسبیح می گفتند ومرغان را نیز مسخر ساختیم ومابودیم کننده (٧٩) .

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَكُمْ لِتُحْصِنَكُمْ
مِنْ بَأْسِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿٨٠﴾

وبیاموختیم اوراساختنِ لباسی برای شما که نگاه دارد شمارا ازضررکارزار شما[1] پس آیا هستید شکر کننده (٨٠) .

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى الْأَرْضِ
الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ عَالِمِينَ ﴿٨١﴾

ومسخر ساختیم برای سلیمان بادتندوَزنده می رفت بفرمان وَی بسوی زمینی که برکت نهادیم درآن (یعنی شام) وبودیم بهرچیز دانا (٨١) .

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَنْ يَغُوصُونَ لَهُ وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا
دُونَ ذَٰلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ حَافِظِينَ ﴿٨٢﴾

ومسخر ساختیم ازدیوان جماعتی را که غواصی می کردند برای وی ومی کردند کاری غیر آن نیزو بودیم ایشان را نگاه دارنده (٨٢) .

وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ
أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٨٣﴾

و یادکن ایوب را چون نداکرد بجناب پروردگار خویش بآنکه مرا رسیده است رنج وتو مهربان ترین مهربانانی (٨٣) .

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَآتَيْنَاهُ أَهْلَهُ
وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَذِكْرَىٰ
لِلْعَابِدِينَ ﴿٨٤﴾

پس قبول کردیم دعای اورا پس دورساختیم آنچه باوی بود ازرنج وعطاکردیم اورافرزندان او ومانند ایشان همراه ایشان بسبب مهربانی ازنزدیك خویش وتاپندی بود عبادت کنند گان را (٨٤) .

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٥﴾

ویادکن اسمعیل راو ادریس را وذوالکفل را هریکی ازصبر کنندگان بود (٨٥) .

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٦﴾

ودرآوردیم ایشان را در رحمت خود هرآئینه ایشان ازنیکوکاران بودند (٨٦) .

---

(١) یعنی ساختن زره .

وَذَا النُّونِ إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ
فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ
إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٧﴾

ویادکن ذوالنون راچون رفت خشم خورده[1] پس گمان کرد که تنگ نگیریم بروی[2] پس ندا کرد درتاریکی ها بآن که هیچ معبود بحق نیست غیرتو پاکی تراست هرآئینه من بودم ازستمگاران (٨٧) .

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ ۚ وَكَذَٰلِكَ
نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٨﴾

پس قبول کردیم دعای اورا ونجات دادیمش ازغم وهمچنین نجات می دهیم مسلمانان را (٨٨) .

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا
وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٨٩﴾

ویادکن زکریا را چون ندا کرد بجناب پروردگار خود ای پروردگار من مگذارمرا تنها وتو بهترین وارثانی (٨٩) .

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَا لَهُ زَوْجَهُ ۚ
إِنَّهُمْ كَانُوا يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَيَدْعُونَنَا
رَغَبًا وَرَهَبًا ۖ وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩٠﴾

پس قبول کردیم دعای اورا وبخشیدیم اورا یحییٰ ونیکوساختیم برای اوزن اورا هرآئینه این پیغامران شتاب می کردند درنیکی ها ومی خواندند مارا بتوقع و خوف وبودند برای ما نیاز مند (٩٠) .

وَالَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهَا مِنْ رُوحِنَا
وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

ویادکن زنی را که بعفت نگاه داشت شرمگاهِ خودرا پس دمیدیم درآن روح خودرا وساختیم اورا وپسر اورا نشانه برای عالمها (٩١) .

إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

گفتیم هرآئینه اینست ملتِ شما ملت یکتاومن پروردگار شما ام پس عبادت من کنید[3] (٩٢) .

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ۖ كُلٌّ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴿٩٣﴾

ومتفرق شدندامت هادرکارخود[4]

---

(١) یعنی برقوم خود بغیراذن الهی والله اعلم .

(٢) القصه حوت اورابحلق درکشید .

(٣) یعنی اصل دین واحد ست واختلاف درفروع می باشد .

(٤) یعنی دراصل دین .

درمیان خویش هر یك بسوی مارجوع کنند گان اند (۹۳) .

فَمَن يَعْمَلْ مِنَ الصَّٰلِحَٰتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا كُفْرَانَ لِسَعْيِهِۦ وَإِنَّا لَهُۥ كَٰتِبُونَ ۝
پس هرکه بکند ازجنس کارهای شائسته واومومن باشد پس ناقبولی نه بُوَد سعی اورا وهرآئینه برای اومی نویسیم (۹٤) .

وَحَرَٰمٌ عَلَىٰ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَٰهَآ أَنَّهُمْ لَا يَرْجِعُونَ ۝
ومحال است برهردیهی که هلاك کردیم اوراآنکه بازگردند (یعنی بدنیا) (۹٥) .

حَتَّىٰٓ إِذَا فُتِحَتْ يَأْجُوجُ وَمَأْجُوجُ وَهُم مِّن كُلِّ حَدَبٍ يَنسِلُونَ ۝
تاوقتیکه کشاده شود قیدیاجوج وماجوج وایشان ازهربلندی بشتابند (۹٦) .

وَٱقْتَرَبَ ٱلْوَعْدُ ٱلْحَقُّ فَإِذَا هِىَ شَٰخِصَةٌ أَبْصَٰرُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يَٰوَيْلَنَا قَدْ كُنَّا فِى غَفْلَةٍ مِّنْ هَٰذَا بَلْ كُنَّا ظَٰلِمِينَ ۝
ونزدیك برسد وعدهٔ راست پس ناگهان حال اینست بالادوخته شود چشم های کافران گویند وای برماهرآئینه درغفلت بودیم ازین حال بلکه بودیم ستمگار (۹۷) .

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ ٱللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ لَهَا وَٰرِدُونَ ۝
هرآئینه شما وآنچه می پرستید بجز خدا یعنی بتسان آتش انگیز دوزخ باشید شمابروی داخل شوید(۹۸) .

لَوْ كَانَ هَٰٓؤُلَآءِ ءَالِهَةً مَّا وَرَدُوهَا ۖ وَكُلٌّ فِيهَا خَٰلِدُونَ ۝
اگرمی بودند این معبودان داخل نمی شدند به دوزخ و همه ایشان آنجاجاویدان باشند (۹۹) .

لَهُمْ فِيهَا زَفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ۝
ایشان را آنجاناله باشد وایشان آنجاهیچ نه شنوند (۱۰۰) .

إِنَّ ٱلَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُم مِّنَّا ٱلْحُسْنَىٰٓ أُو۟لَٰٓئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ۝
هرآئینه آنانکه سابقاً مقررشد برای ایشان ازجانب مانیکوئی این جماعت ازدوزخ دور کرده شوند (۱۰۱) .

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا ۖ وَهُمْ فِى مَا ٱشْتَهَتْ أَنفُسُهُمْ خَٰلِدُونَ ۝
نه شنوند آواز دوزخ را وایشان درآنچه خواهد نفسهای ایشان جاویدانند (۱۰۲) .

لَا يَحْزُنُهُمُ ٱلْفَزَعُ ٱلْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّىٰهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ هَٰذَا يَوْمُكُمُ ٱلَّذِى كُنتُمْ تُوعَدُونَ ۝
اندوهگین نه سازد ایشان را آن ترس بزرگ وپیش آیند ایشان را فرشتگان گویند

اینست آن روزکه شمارا وعده داده می شد (١٠٣) .

يَوْمَ نَطْوِي السَّمَاءَ كَطَيِّ السِّجِلِّ لِلْكُتُبِ ۚ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ ۚ وَعْدًا عَلَيْنَا ۚ إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

روزیکه درپیچیم آسمان رامانندِ پیچیدنِ طومارووقتِ نوشتن نامه هارا چنانکه آغازیدیم اوّل آفرینش را دیگربار کنیم آفرینش وعده لازم برما هرآئینه ماکننده ایم (١٠٤) .

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ﴿١٠٥﴾

وهرآئینه نوشتیم درزبور بعدازتورات که زمین وارث آن شوند بندگان شائسته ما[1] (١٠٥) .

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِقَوْمٍ عَابِدِينَ ﴿١٠٦﴾

هرآئینه درآنچه گفته شدکفایت است گروه عابدان را (١٠٦) .

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

ونه فرستادیم ترا مگر ازروی مهربانی برعالمها (١٠٧) .

قُلْ إِنَّمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ ۖ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٨﴾

بگو جزاین نیست که وحی فرستاده می شود بسوی من که معبود شما خدای یکتاست پس آیاگردن نهنده هستید (١٠٨) .

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ ۖ وَإِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ ﴿١٠٩﴾

پس اگر اعراض کنند پس بگو خبردارساختیم شمارابروجهی که همه برابر باشید ونمی دانم که نزدیك است یا دوراست آنچه وعده داده میشوید (١٠٩) .

إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ ﴿١١٠﴾

هرآئینه خدامی داندآشکاررا ازسخن ومی داند آنچه پنهان می کنید (١١٠) .

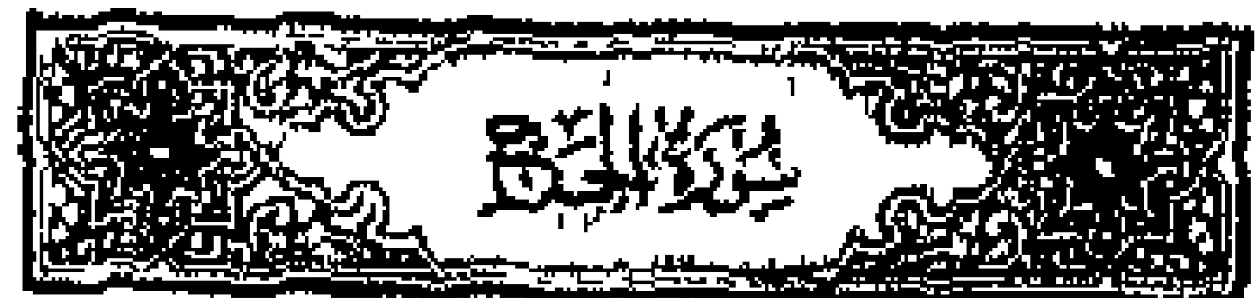
وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١١١﴾

ونمی دانم شاید تاخیرِ موعود ابتلاباشد شمارا وبهره مندی باشد تامدتی (١١١) .

(١) یعنی درآخرزمان پیغامبری مبعوث شود وامت اوبرهرزمین غالب شود والله اعلم.

قٰلَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمٰنُ الْمُسْتَعَانُ عَلٰى مَا تَصِفُوْنَ ﴿١١٢﴾

پیغامبر گفت ای پروردگار من حکم کن براستی وپروردگار مابخشاننده است ازوی مدد طلب کرده می شود برآنچه بیان می کنید (١١٢) .

سُوْرَةُ الْحَجِّ

سوره حج مدنی است وآن هفتادوهشت آیت وده رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ اِنَّ زَلْزَلَةَ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيْمٌ ﴿١﴾

ای مردمان بترسید ازپروردگار خویش هرآئینه زلزله که نزدیك قیامت باشد چیزی بزرگ ست (١) .

يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّاۤ اَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَتَرَى النَّاسَ سُكٰرٰى وَمَا هُمْ بِسُكٰرٰى وَلٰكِنَّ عَذَابَ اللّٰهِ شَدِيْدٌ ﴿٢﴾

روزی که ببینید آن را غافل شود هرشیر دهنده از طفلی که شیرمی دهدش وبنهد هرزنِ باردار بارِشکم خودرا وببینی مردمان را مست ونیستند مست ولیکن عذاب خدا سخت ست (٢) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِى اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطٰنٍ مَّرِيْدٍ ﴿٣﴾

وازمردمان کسی هست که گفتگو می کند درشانِ خدا بغیر دانش وپیروی می نماید هرشیطان متمرد را (٣) .

كُتِبَ عَلَيْهِ اَنَّهٗ مَنْ تَوَلَّاهُ فَاَنَّهٗ يُضِلُّهٗ وَيَهْدِيْهِ اِلٰى عَذَابِ السَّعِيْرِ ﴿٤﴾

که درقضای الهی نوشته شده است بروی که هرکه دوست داری اوکند پس وی گمراه کندش وراه نمایدش بسوی عذابِ آتش (٤) .

يٰۤاَيُّهَا النَّاسُ اِنْ كُنْتُمْ فِيْ رَيْبٍ مِّنَ الْبَعْثِ فَاِنَّا خَلَقْنٰكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُّضْغَةٍ مُّخَلَّقَةٍ وَّغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنُبَيِّنَ لَكُمْ وَنُقِرُّ فِى الْاَرْحَامِ مَا نَشَآءُ اِلٰۤى اَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوْۤا اَشُدَّكُمْ وَمِنْكُمْ مَّنْ

ای مردمان اگردرشك اید از رستخیز پس هرآئینه ماآفریدیم شمارا ازخاك بازازنطفه بازاز خون بسته باز از گوشت پاره صورت داده وغیر صورت داده (می گوئیم) تاواضح سازیم برای شما وقرار می دهیم دررحمها چیزی را که خواهیم تامیعاد معین بازبیرون می آریم شمارا

يُتَوَفّٰى وَمِنْكُمْ مَّنْ يُّرَدُّ إِلٰٓى أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا
يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ شَيْئًا ۚ وَتَرَى الْأَرْضَ
هَامِدَةً فَإِذَآ أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَآءَ اهْتَزَّتْ
وَرَبَتْ وَأَنْۢبَتَتْ مِنْ كُلِّ زَوْجٍۢ بَهِيْجٍ ۝

کودکی باز تربیت می کنیم تابرسید بنهایت جوانی خود وازشما کسی بود که میرانده شود وازشما کسی بود که باز گردانیده شود به بدترین عمر تا نداند چیزی را بعدازآن که می دانست ومی بینی زمین را خشك شده پس وقتیکه فروفرستادیم برآن آب را جنبش کند وبیافزاید وبرویاند ازهرقسم رونق دار (٥) .

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّهٗ يُحْيِ الْمَوْتٰى
وَأَنَّهٗ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

این همه به سبب آنست که خدا همونست ثابت وآنکه وی زنده می کند مُردگان را وآنکه وی برهمه چیز تواناست (٦) .

وَّأَنَّ السَّاعَةَ اٰتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيْهَا ۙ وَأَنَّ اللّٰهَ يَبْعَثُ مَنْ
فِي الْقُبُوْرِ ۝

وآنکه قیامت آمدنی ست نیست هیچ شبهه درآن وآنکه خدا برانگیزد آنان را که درگور ها باشند (٧) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُّجَادِلُ فِي اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّلَا هُدًى
وَّلَا كِتٰبٍ مُّنِيْرٍ ۝

وازمردمان کسی هست که گفتگومی کند درشانِ خدا بغیر دانش وبغیر هدایت وبغیر کتاب روشن (٨) .

ثَانِيَ عِطْفِهٖ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ۚ لَهٗ فِي الدُّنْيَا
خِزْيٌ وَّنُذِيْقُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عَذَابَ الْحَرِيْقِ ۝

پیچیده صفحه گردن خودرا[1] تا گمراه کند ازراهِ خدا اوراست دردنیا رسوائی بچشانیم اورا روزقیامت عذابِ سوختن (٩) .

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمَتْ يَدٰكَ وَأَنَّ اللّٰهَ لَيْسَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيْدِ ۝

گویم این به سبب آن اعمال ست که فرستادش دودست تو و به سبب آن ست که خدانیست ستم کننده بر بندگان (١٠) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّعْبُدُ اللّٰهَ عَلٰى حَرْفٍ ۚ فَإِنْ أَصَابَهٗ

وازمردمان کسی هست که عبادت می

(١) یعنی تکبرکنان .

خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ ۖ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انْقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١١﴾

کند خدارا برکناره پس اگر برسد اورانعمتی آرام گیرد بآن عبادت و اگر برسد اورابلای برگردد برروی خود باخت دنیا وآخرت را اینست زیانِ ظاهر (١١).

يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُ وَمَا لَا يَنْفَعُهُ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ ﴿١٢﴾

به نیایش می خواند بجز خدا چیزی را که زیان نه رساندش و سودنه دهدش اینست گمراهیْ دور (١٢) .

يَدْعُو لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ ۚ لَبِئْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَبِئْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

میخواند کسی را که زیانْ او نزدیك ترست ازسوداو هرآئینه بدخداوند ست وبدیاری ست (١٣) .

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

هر آئینه خدادرآرد آنان را که ایمان آورده اند وکارهای شائسته کرده اند دربوستانها که میرود زیرآن جوئیها هرآئینه خدا می کند آنچه می خواهد (١٤) .

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَنْصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدُهُ مَا يَغِيظُ ﴿١٥﴾

هرکه پنداشته باشد که نصرت نخواهد داد خدا پیغامبر را دردنیا وآخرت پس باید بیاویزد ریسمانی بجانب بالا بازباید که قطع نماید پس ببیند آیا دورمی کنداین تدبیرِ اوچیزی را که بخشم آورده[1] (١٥).

وَكَذَٰلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَأَنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

وهمچنین فروفرستادیم قرآن را آیاتِ روشن وبدانید که خداراه می نماید هرکرا خواهد (١٦) .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِئِينَ وَالنَّصَارَىٰ وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

هرآئینه آنانْ که ایمان آوردند وآنانکه یهود شدند وستاره پرستان وترسایان وگبران و مشرکان خدای تعالی فیصله خواهد کرد میان ایشان روزقیامت هرآئینه خدابرهر

---

(١) یعنی اگرازین غصّه بمیردهیچ ضرر نکند .

چیز مطلع ست (۱۷) .

ألم تر أن الله يسجد له من في السموت ومن في الأرض
والشمس والقمر والنجوم والجبال والشجر والدواب
وكثير من الناس وكثير حق عليه العذاب ومن يهن
الله فما له من مكرم إن الله يفعل ما يشاء (١٨)

آیاندیدی که سجده می کنند خدای تعالی را آنانکه درآسمان هااند وآنانکه درزمین اند وخورشید وماه وستارگان وکوه ها و درختان و چهارپایان وبسیاری ازمردمان وبسیارکس هستند که ثابت شده است برایشان عذاب وهرکرا خوار کند خدا پس نیست اوراهیچ گرامی دارنده هرآئینه خدامی کند آنچه می خواهد (۱۸) .

هذان خصمان اختصموا في ربهم فالذين كفروا
قطعت لهم ثياب من نار يصب من فوق رءوسهم
الحميم (١٩)

این دوفریق دشمنان یکدیگراند خصومت کردنددرشان پروردگار خویش پس آنانکه کافر شدند قطع کرده شد برای ایشان جامها ازآتش ریخته شود بالای سرایشان آبِ گرم (۱۹) .

يصهر به ما في بطونهم والجلود (٢٠)

گداخته گردد بآن هرچه در شکمِ ایشان باشد وپوست های نیز (۲۰) .

ولهم مقامع من حديد (٢١)

وبرای کوفتن ایشان مهیّا باشند گرزها ازآهن (۲۱) .

كلما أرادوا أن يخرجوا منها من غم أعيدوا
فيها وذوقوا عذاب الحريق (٢٢)

هرگاهی که خواهند که برآیند ازدوزخ خلاص شوند ازآندوه بازگردانیده شوند آنجا وگفته شود بچشید عذاب سوختن (۲۲) .

إن الله يدخل الذين آمنوا وعملوا الصلحت جنت
تجري من تحتها الأنهر يحلون فيها من
أساور من ذهب ولؤلؤا ولباسهم فيها حرير (٢٣)

هرآئینه خدا درمی آرد آنان راکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند دربوستانها میرود درزیرِ آن جوئیها پیرایه پوشانیده شوند آنجا دستوانها ازرز و پوشانیده شوند مروارید ولباس ایشان آنجا ابریشم بُوَد (۲۳) .

وَهُدُوٓا إِلَى ٱلطَّيِّبِ مِنَ ٱلْقَوْلِ وَهُدُوٓا إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلْحَمِيدِ ﴿٢٤﴾

راه نمودشد[1] ایشان را بپاکیزه ازسخن ودلالت کرده شدایشان رابراهِ خدای ستوده (٢٤) .

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَٱلْمَسْجِدِ ٱلْحَرَامِ ٱلَّذِى جَعَلْنَٰهُ لِلنَّاسِ سَوَآءً ٱلْعَٰكِفُ فِيهِ وَٱلْبَادِ ۚ وَمَن يُرِدْ فِيهِ بِإِلْحَادٍۭ بِظُلْمٍ نُّذِقْهُ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٥﴾

هرآئینه آنانکه کافرشدند وبازمی دارند ازراهِ خدا واز مسجدِ حرام که پیدا کرده ایم آن را برای مردمان یکسان آنجا متوطن وصحرانشین وهرکه خواهد آنجاکجروی کردن بستمکاری بچشانیم اوراازعذاب درد دهنده (٢٥) .

وَإِذْ بَوَّأْنَا لِإِبْرَٰهِيمَ مَكَانَ ٱلْبَيْتِ أَن لَّا تُشْرِكْ بِى شَيْـًٔا وَطَهِّرْ بَيْتِىَ لِلطَّآئِفِينَ وَٱلْقَآئِمِينَ وَٱلرُّكَّعِ ٱلسُّجُودِ ﴿٢٦﴾

ویادکن چون معین ساختیم برای ابراهیم موضع خانه کعبه رااین سخن گفته که شریك مقررمکن بامن هیچ چیزی را وپاك کن خانهٔ مرا برای طواف کنندگان و ایستادگان ورکوع کنندگان وسجودکنندگان[2] (٢٦) .

وَأَذِّن فِى ٱلنَّاسِ بِٱلْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِن كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

وآوازده درمیان مردمان بحج تابیایند پیش تو پیاده وسوار برهرشتر لاغر می آیند این شترانِ لاغر ازهرراه دور (٢٧) .

لِّيَشْهَدُوا مَنَٰفِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا ٱسْمَ ٱللَّهِ فِىٓ أَيَّامٍ مَّعْلُومَٰتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُم مِّنۢ بَهِيمَةِ ٱلْأَنْعَٰمِ ۖ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا ٱلْبَآئِسَ ٱلْفَقِيرَ ﴿٢٨﴾

تاحاضر شوند نزدیك فائده هابرای خویش ویاد کنند نام خدارا درروزی چند دانسته شده[3] و بعدازوی برذبح آنچه خدای تعالی روزی داده است ایشان رااز قسمِ چهار پایان مواشی پس بخوریدازآن وبخورانید درمانده درویش را (٢٨) .

---

(١) یعنی دردنیا .

(٢) یعنی برای نمازگذاران .

(٣) یعنی یوم نحر وایّام تشریق .

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٢٩﴾

بازباید که دور کنند چرك تن خودرا وبه وفارسانند نذرهای خودرا وطواف نمایند باین خانهٔ قدیم[1] (٢٩) .

ذَٰلِكَ وَمَن يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ عِندَ رَبِّهِ وَأُحِلَّتْ لَكُمُ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

اینست حکم وهرکه تعظیم کند شعائر خدارا پس این تعظیم کردن بهترست اورانزديك پروردگار او وحلال کرده شد برای شماموا‌شی[2] مگر آنچه خوانده خواهد شد برشما[3] پس احتراز کنید ازپلیدی بتان واحتراز کنید ازسخن دروغ[4] (٣٠) .

حُنَفَاءَ لِلَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ ﴿٣١﴾

حنیفی دین شده برای خداغیرشریك مقررکننده باوی وهرکه شریك مقررکند باخدا پس گویا که فرود افتاد ازآسمان پس بربایند اورامرغان مردار خوار یافروافگنند اوراباد بمکانی دور[5] (٣١) .

ذَٰلِكَ وَمَن يُعَظِّمْ شَعَائِرَ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِن تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

اینست حکم وهرکه تعظیم کند شعائر خدارا پس این تعظیم ازتقوی دلهاست (٣٢) .

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّهَا إِلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ ﴿٣٣﴾

شمارا درآن مواشی فائده هاست تامیعادی معیّن باز جائی فرودآمدن آن بخانهٔ قدیم است (٣٣) .

---

(١) یعنی کعبه زیراکه اوّل بناشد بعدازان بیت المقدس .
(٢) یعنی شتروگاؤ وبزوگوسفند .
(٣) یعنی میته وخونِ مسفوح .
(٤) یعنی گواهی دروغ .
(٥) حاصل آنست که هلاك شدبوجهی که امید نجات نماند .

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا لِّيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا
رَزَقَهُم مِّن بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَإِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ
فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ ﴿٣٤﴾

وهرامتی را معین ساخته ایم طریق قربانی تایادکنند نام خدا برآنچه داده است ایشان را ازچهارپایان مواشی پس معبود شما معبود یکتاست پس اورا منقادشوید و(یامحمد) بشارت ده نیایش کنندگان را (٣٤) .

الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ
مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٥﴾

آنان را که چون یادکرده شود خدا بترسد دل های ایشان وصبر کنندگان را برآنچه برسدبایشان وبرپادارندگان نمازرا وآنان را که ازآنچه روزی دادیم بایشان خرج می کنند (٣٥) .

وَالْبُدْنَ جَعَلْنَاهَا لَكُم مِّن شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ
فَاذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهَا صَوَافَّ فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا
فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْقَانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذَٰلِكَ سَخَّرْنَاهَا
لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

وشترانِ قربانی راساخته ایم برای شماازشعائر خدا شمارا درآن نیکی ست پس یادکنید نامِ خدارا برنحر آنها برچهارپای ایستاده پس چون بزمین افتد پهلوی آن بخورید ازآنها وبخورانید درویشِ بی سوال را وسوال کننده را همچنین رام گردانیدیم چهار پایان رابرای شمابُوَد که شکر کنید (٣٦) .

لَن يَنَالَ اللَّهَ لُحُومُهَا وَلَا دِمَاؤُهَا وَلَٰكِن يَنَالُهُ
التَّقْوَىٰ مِنكُمْ كَذَٰلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ
مَا هَدَاكُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

نمی رسد بخدا گوشتهای قربانی ها ونه خونهای این ها ولیکن می رسد بوی پرهیزگاری ازشما هم چنین رام گردانیدیم قربانی هابرای شما تابه بزرگی یادکنید خدارا بشکر آنکه راه نمودشمارا وبشارت ده نیکوکاران را (٣٧) .

إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ

هرآئینه خدا دفع می کند ازمسلمانان[1]

---

(١) یعنی ضرر اعداء ایشان را .

خَوَّانٍ كَفُورٍ ﴿٣٨﴾

هرآئینه خدادوست نمی دارد هرخیانت کننده ناسپاس را (٣٨) .

أُذِنَ لِلَّذِينَ يُقَاتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلِمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

دستوریٔ جهاد داده شد آنانرا که کفار بایشان جنگ می کنند بسبب آنکه برایشان ستم رفته است وهرآئینه خدابرنصرت دادن ایشان تواناست (٣٩) .

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِم بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَن يَقُولُوا رَبُّنَا اللَّهُ ۗ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا ۗ وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٠﴾

دستوری جهاد داده شد آنان را که بیرون آورده شد ایشان را ازخانهای ایشان بغیر حق لیکن به سبب آنکه می گفتند پروردگار ماخداست واگرنه بودی دفع کردن خدا مردمان را بعض را بدست بعضی ویران کرده می شد خلوتهای رهبانان وعبادت خانه های نصارئ وعبادت خانه های یهودوعبادت خانه های مسلمانان که یاد کرده می شود درآن مواضع نام خدا بسیاری والبته نصرت خواهد داد خداکسی را که قصدِ نصرت دین وی کند وهرآئینه خداتوانا غالب ست نصرت خواهد داد (٤٠) .

الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ ۗ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ﴿٤١﴾

انان را که اگردسترس دهیم ایشان را درزمین برپادارند نمازرا وبدهند زکوٰة را وبفرمایندبکار پسندیده ومنع کنند ازکارِ ناپسندیده وخداراست نهایت همه کارها[1] (٤١) .

---

(١) درین آیت دلالت ست برصحتِ خلافتِ خلفای اربعه زیراکه ایشان ازمهاجرین اولین بودند ومتمکن شدند درزمین پس لازم آید که اقامت صلوة وایتاء زکوٰة وامر به معروف ونهی از منکر ازایشان بظهور رسد وتمکین فی الارض چون بآن حصال جمع شود همان ست خلافت نبوت .

وَإِن يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ ﴿٤٢﴾

واگردروغگو شمرند تراپس هرآئینه دروغگو شمرده بودند پیش ازایشان قوم نوح وعاد وثمود (٤٢) .

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ ﴿٤٣﴾

و قوم ابراهیم وقوم لوط (٤٣) .

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكُذِّبَ مُوسَىٰ فَأَمْلَيْتُ لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ
أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٤٤﴾

واهل مدین ودروغگو شمرده شدموسیٰ را پس مهلت دادم این کافران را بازگرفتار کردم ایشان را پس چگونه بود عقوبتِ من (٤٤) .

فَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا
وَبِئْرٍ مُّعَطَّلَةٍ وَقَصْرٍ مَّشِيدٍ ﴿٤٥﴾

پس بسا دیهی که هلاك ساختیم آن را وری ستمگاربود پس وی افتاده است برسقف های خود وبسیارچاه بیکارمانده وبسامحلی بلند خراب شده (٤٥) .

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ
آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَٰكِن
تَعْمَى الْقُلُوبُ الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٤٦﴾

ایاسیرنکرده اند درزمین تا بُوَدایشان را دلها که فهم کنند بآن یا گوشها که بشنوند بآن هرآئینه حال اینست که نابینانمی شوند چشم هاولیکن نابینامی شوندآن دل ها که در سینهااند (٤٦) .

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَن يُخْلِفَ اللَّهُ وَعْدَهُ وَإِنَّ يَوْمًا
عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ ﴿٤٧﴾

وزود می طلبند ازتو عذاب را وهرگز خلاف نخواهد کردخدا وعدهٔ خودرا وهرآئینه یك روز نزدیك پروردگارتو مانند هزارسال ست ازآنچه می شمرید[1] (٤٧) .

وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا
وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ ﴿٤٨﴾

وبسادیه که مهلت دادم آن را وآن ستمگار بود باز گرفتار کردم آنراوبسوی من ست بازگشت (٤٨) .

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٤٩﴾

بگوای مردمان جزاین نیست که من برای شما ترسانندهٔ آشکارام (٤٩) .

---

(١) یعنی اگرخواهدکارهزارسال دریك روز تمام کند پس این بسبب عجز نیست بلکه بنابرمصالحی که جز اوکس نمیداند .

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٠﴾

پس آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند ایشان راأست آمرزش وروزئ نیك (٥٠) .

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥١﴾

وآنان که سعی کردند درآیاتِ ما عاجز کنان (بزعم خود) ایشان اند اهل دوزخ (٥١) .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّىٰ أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو هیچ فرستاده ونه هیچ صاحب وحی الاّ چون آرزوی بخاطر بست افگند شیطان چیزی درآرزوی وی پس دورمی کند خدا آنچه شیطان انداخته است بازمحکم می کند خداآیات خودرا وخدادانا باحکمت ست[1] (٥٢) .

لِّيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِّلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

تابگرداند خداآنچه شیطان افگند بلای درحق آنانکه دردل های ایشان بیماری است وآنان که سخت ست دل های ایشان وهرآئینه ستمگاران درمخالفت دور و درازآند (٥٣) .

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ

وتابدانند آنان که داده شده است ایشان را علم که آن وحی راست ست ازجانبِ پروردگار تو پس ایمان آرند بآن پس

---

(١) مترجم گوید مثلاً آنحضرت صلی الله علیه وسلم بخواب دیدند که هجرت کرده اند بزمینی که نخل بسیار دارد پس وهم بجانبِ یمامه وهجر رفت ودرنفس الامر مدینه بود مثلا آنحضرت صلی الله علیه وسلم بخواب دیدند که بمکه درآمده اندحلق وقصر میکنند پس وهم آمد که درهمان سال این معنی واقع شود و درنفس الامر بعدازسالهای چند متحقق شدو درامثال این صورت امتحان مخلصان ومنافقان درمیان می آید والله اعلم .

لَهَادِ الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

نیایش کنند برای خدا دل های ایشان وهرآئینه خداراه نماینده است مسلمانان را بسوی راه راست (٥٤) .

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

وهمیشه باشند کافران درشبهه ازآن وحی تاوقتیکه بیاید بایشان قیامت ناگهان یا بیاید بایشان عقوبت روزی نهایت نحس (٥٥) .

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

بادشاهیٔ آن روزخدااست حکم کند میان ایشان پس آنان که ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند دربوستانهای نعمت باشند (٥٦) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٧﴾

وآنانکه کافر شدند ودروغ شمردند آیاتِ مارا آن جماعت ایشان را باشد عذاب خوارکننده (٥٧) .

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾

وآنانکه هجرت کردند درراه خدا پس کشته شدند یا بمردند هرآئینه روزی دهد ایشان را خداروزیٔ نیک[1] وهرآئینه خداوی بهترین روزی دهندگان ست (٥٨) .

لَيُدْخِلَنَّهُمْ مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

البته درآردایشان را بموضعی که خوشنود شوندازآن وهرآئینه خدا دانابردبارست (٥٩) .

ذَٰلِكَ ۖ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾

حکم این ست وهرکه درپی ایذای کسی افتاد بمانند آنکه ایذا داده شد او را بعد ازآن تعدی کرده شد بروی هرآئینه نصرت خواهد داد او را خدا هرآئینه خدا

---

(١) یعنی دربهشت .

بخشاینده آمرزگارست (٦٠) .

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ يُولِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ وَأَنَّ اللّٰهَ سَمِيعٌۢ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾

این نصرت بسبب آنست که خدا درمی آرد شب را درروز ودرمی آرد روزرادرشب وبه سبب آنست که خداشنوابیناست (٦١) .

ذٰلِكَ بِأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِۦ هُوَ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللّٰهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

این نصرت به سبب آنست که خدا همونست ثابت وآنچه می خوانند کافران بجز وی همونست باطل و به سبب آنست که خداهمون ست بلند مرتبه بزرگ قدر (٦٢) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللّٰهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾

آیاندیدی که خدا فرودآورد ازآسمان آب را پس زمین سرسبز شود هر آئینه خدالطف کننده داناست (٦٣) .

لَّهُۥ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنَّ اللّٰهَ لَهُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

اوراست آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمین ست وهرآئینه خداهمونست بی نیاز ستوده کار (٦٤) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللّٰهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِۦ وَيُمْسِكُ السَّمَآءَ أَن تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِۦٓ إِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٥﴾

ایاندیدی که خدا مسخر کرد برای شماآنچه درزمین است ومسخر ساخت کشتی ها میرود دردریا بفرمان او نگاه میداردآسمان را ازآنکه بیفتد برزمین مگر بدستور او هرآئینه خدا درحق مردمان بخشاینده مهربان است (٦٥) .

وَهُوَ الَّذِيٓ أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٦﴾

واوست آنکه زنده کرده شمارا باز بمیراند شمارا باززنده کند شمارا هرآئینه آدمی ناسپاس ست (٦٦) .

لِّكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنسَكًا هُمْ نَاسِكُوهُ فَلَا يُنَٰزِعُنَّكَ فِي الْأَمْرِ وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُّسْتَقِيمٍ ﴿٦٧﴾

برای هرگرو هی معین کرده ایم شریعتی را که ایشان عمل کننده اند برآن پس بایدکه نزاع نه کنند باتو درین کار وبخوان بسوی پروردگار خویش هرآئینه

بر راهِ راستی (٦٧) .

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ۝٦٨

واگر مکابره نمایند باتوبگو خدا دانا ترست بآنچه می کنید (٦٨) .

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ۝٦٩

خداحکم خواهد کرد میان شما روزقیامت درآنچه اندران اختلاف می کنید[1] (٦٩) .

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
إِنَّ ذَٰلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ۝٧٠

آیا نه دانستی که خدامی داند هرچه درآسمان وزمین ست هرآئینه این همه ثبت است درکتابی این همه برخدا آسان ست (٧٠) .

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا
وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ۝٧١

وعبادت می کنند بجز خداچیزی را که فرو نفرستاده است خدا حجتی برآن وچیزی که نیست ایشان را بَرثبوت آن دانش ونیست ستمگاران را هیچ یاری دهنده (٧١) .

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِ الَّذِينَ
كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ
آيَاتِنَا قُلْ أَفَأُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِنْ ذَٰلِكُمُ النَّارُ وَعَدَهَا
اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝٧٢

وچون خوانده می شود برایشان آیاتِ ما واضح آمده می شناسی در رویهای این کافران ناخوشی نزدیك می شوند ازآنکه حمله کنند برآنان که می خوانند برایشان آیات ما بگوآیا خبردهم شمارا به ناخوشتر ازین آن دوزخ ست وعده داده است خدا آن را بکافران و وی بدجائیست (٧٢) .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ إِنَّ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ

ای مردمان پدید آورده شد داستانی پس بشنوید آن را هرآئینه آنانکه می خوانید

(١) مترجم گوید درین آیت اشاره است بآنکه اختلاف شرائع بسبب اختلاف عصوراست وهمه شرائع حق ست ودرزمان خودمعمول به است پس نزاع درحقیقت بآنهانباید کرد .

اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٣﴾

بجز خدا آفریدن نه توانند مگسی را اگرچه جمع شوند برای آن وا گر بربايد ازایشان مگس چیزی راخلاص نه نتوانند کرد آن را ازمگس ناتوان شد طالب و مطلوب[1] (٧٣) .

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٧٤﴾

تعظیم نکردند خدارا حق تعظیم اوهرآئینه خدا تواناغالب است (٧٤) .

اللَّهُ يَصْطَفِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٥﴾

خدا برمی گزیند فرستادها از فرشتگان واز مردمان هرآئینه خدا شنوا بیناست (٧٥) .

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٦﴾

می داند آنچه پیش روی ایشان ست وآنچه پس پشت ایشان ست وبسوی خداباز گردانیده می شوند کارها (٧٦) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ارْكَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۩ ﴿٧٧﴾

ای مسلمانان رکوع کنید وسجده بجاآرید وعبادت نمائید پروردگار خودرا وبکنید کار نیکو امیدست که رستگارشوید (٧٧) .

وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ سَمَّاكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِي هَٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

وجهاد کنید درراه خدا حق جهادی که برای خداباشدوی برگزید شمارا و نه ساخت برشما دردین هیچ تنگی مشروع کرد دین پدرشما ابراهیم خدانام نهاد شمارا مسلمان پیش ازین[2] ودر قرآن نیز تاباشد پیغامبر گواه برشما وباشید شما گواه بر مردمان پس برپادارید نمازرا وبدهید زکوٰة را و چنگ زنید بخدا اوست مددگار شما پس نیکو مددگار ونیکو یاری دهنده است (٧٨) .

---

(١) یعنی عابد ومعبود .

(٢) یعنی درکتب سابقه .

سوره مومنون مکی است وآن یکصدوهیجده آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١﴾

هرآئینه رستگارشدند مسلمانان (١) .

الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ صَلَاتِهِمْ خٰشِعُوْنَ ﴿٢﴾

آنانکه ایشان درنماز خویش خشوع کننده اند (٢) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُوْنَ ﴿٣﴾

آنان که ایشان ازبیهوده روگردانند (٣) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِلزَّكٰوةِ فٰعِلُوْنَ ﴿٤﴾

وآنان که ایشان زکوٰة راادا کننده اند (٤) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِفُرُوْجِهِمْ حٰفِظُوْنَ ﴿٥﴾

وآنانکه ایشان شرمگاه خودرا نگاه دارنده اند (٥) .

اِلَّا عَلٰى اَزْوَاجِهِمْ اَوْ مَا مَلَكَتْ اَيْمَانُهُمْ فَاِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُوْمِيْنَ ﴿٦﴾

مگر برزنان خویش یا برکنیزگانی که ملك دست ایشان ست پس هر آئینه ایتان نکوهیده نیستند (٦) .

فَمَنِ ابْتَغٰى وَرَآءَ ذٰلِكَ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْعٰدُوْنَ ﴿٧﴾

پس هرکه طلب کند سوای این آنجماعت ازحد گذرنده اند (٧) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ لِاَمٰنٰتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رٰعُوْنَ ﴿٨﴾

وآنان که ایشان امانت های خودرا وعهد خودرا رعایت کننده اند (٨) .

وَالَّذِيْنَ هُمْ عَلٰى صَلَوٰتِهِمْ يُحَافِظُوْنَ ﴿٩﴾

وآنانکه ایشان برنمازهای خود محافظت می کنند (٩) .

اُولٰٓئِكَ هُمُ الْوٰرِثُوْنَ ﴿١٠﴾

این جماعت ایشانندآن وارثان (١٠) .

الَّذِيْنَ يَرِثُوْنَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيْهَا خٰلِدُوْنَ ﴿١١﴾

که عاقبت کاربدست آرند بهشت فردوس را ایشان آنجاجاوید باشند گانند (١١) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ طِيْنٍ ﴿١٢﴾

وهرآئینه آفریدیم آدمی را از خلاصه ای‌از گِل (١٢) .

ثُمَّ جَعَلْنٰهُ نُطْفَةً فِيْ قَرَارٍ مَّكِيْنٍ ﴿١٣﴾

باز ساختیم آدمی را نطفه در قرارگاهِ استوار (١٣) .

ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا

بازساختیم آن نطفه را خونِ بسته بازساختیم آن خونِ بسته را گوشت پاره

الْمُضْغَةَ عِظٰمًا فَكَسَوْنَا الْعِظٰمَ لَحْمًا ثُمَّ اَنْشَاْنٰهُ خَلْقًا اٰخَرَ فَتَبٰرَكَ اللّٰهُ اَحْسَنُ الْخٰلِقِيْنَ ﴿١٤﴾

پس ساختیم آن گوشت پاره را استخوانهای چند پس پوشانیدیم برآن استخوانها گوشت را باز آفریدیم اورا آفرینشی دیگر[1] پس بزرگ ست خدا نیکوترین آفرینندگان (١٤) .

ثُمَّ اِنَّكُمْ بَعْدَ ذٰلِكَ لَمَيِّتُوْنَ ﴿١٥﴾

بازهرآئینه شما بعد ازین البته مردگانید (١٥) .

ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ تُبْعَثُوْنَ ﴿١٦﴾

بازهرآئینه شما روزقیامت برانگیخته گردید (١٦) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَآئِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غٰفِلِيْنَ ﴿١٧﴾

وهرآئینه آفریدیم بالای شما هفت آسمان ونبودیم ما ازآفرینش بی خبر (١٧) .

وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً بِقَدَرٍ فَاَسْكَنّٰهُ فِي الْاَرْضِ وَاِنَّا عَلٰى ذَهَابٍ بِهٖ لَقٰدِرُوْنَ ﴿١٨﴾

وفروفرستادیم ازآسمان آب را باندازه پس جای دادیم اورادرزمین وهرآئینه ما بردُورکردنِ آن توانائیم (١٨) .

فَاَنْشَاْنَا لَكُمْ بِهٖ جَنّٰتٍ مِّنْ نَّخِيْلٍ وَّاَعْنَابٍ لَكُمْ فِيْهَا فَوَاكِهُ كَثِيْرَةٌ وَّمِنْهَا تَاْكُلُوْنَ ﴿١٩﴾

پس بیافریدیم برای شما بآن آب بوستانهائی ازدرختان خرما وانگور شمارا درآن بوستانها میوه های بسیار پیداشود بعض آن رامیخورید[2] (١٩) .

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُوْرِ سَيْنَآءَ تَنْۢبُتُ بِالدُّهْنِ وَصِبْغٍ لِّلْاٰكِلِيْنَ ﴿٢٠﴾

وآفریدیم درختی که بیرون می آیدازطور سینا یعنی درختِ زیتون میروید بوجهی که حاصل شود روغن و خورش طعام خورندگان را (٢٠) .

وَاِنَّ لَكُمْ فِي الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيْكُمْ مِّمَّا فِيْ بُطُوْنِهَا وَلَكُمْ فِيْهَا

هرآئینه شمارادرچهارپایان پندی هست می نوشانیم شمارا ازآنچه درشکمهای ایشان ست وشمارا درآن چهار پایان

---

(١) یعنی نفخ روح وروئیدن ناخن وموی .

(٢) یعنی بطریق قُوت .

مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾

منفعت های بسیارست وبعض اینهارا می‌خورید (٢١) .

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وبرچهار پایان وبرکشتی هاسوار کرده می‌شوید (٢٢) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم
مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾

وهرآئینه فرستادیم نوح را بسوی قوم او پس گفت ای قوم من عبادت خدا کنید نیست شمارا هیچ معبودی غیروی آیا نمی‌ترسید (٢٣) .

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَوْمِهِ مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ
يُرِيدُ أَن يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً
مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

پس گفتند اشراف کسانیکه کافربودند ازقوم اونیست این شخص مگر آدمی مانند شما خواهد که ریاست پیداکند برشما و اگر خواستی خداهرآئینه فروفرستادی فرشتگان را نه شنیدیم این ماجرا را درپدران نخستینِ خویش (٢٤) .

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَتَرَبَّصُوا بِهِ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٢٥﴾

نیست این شخص مگر مردی که به وی عارضهٔ دیوانگی ست پس انتظار وی کنید تامدتی (٢٥) .

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٢٦﴾

گفت ای پروردگار من نصرت ده مرابسبب آنکه دروغگو شمر دند مرا (٢٦) .

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنِ اصْنَعِ الْفُلْكَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحْيِنَا
فَإِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ فَاسْلُكْ فِيهَا مِن كُلٍّ
زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ
مِنْهُمْ وَلَا تُخَاطِبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُم مُّغْرَقُونَ ﴿٢٧﴾

پس وحی فرستادیم بسوی وی که بساز کشتی را زیرنظارتِ ما وبفرمانِ ما پس چون آید فرمانِ ما وجوش زند تنور پس درآر درکشتی ازهرجنسی دو عدد (نروماده) را ودرآراهلِ خودرا اِلّاآنکه ازایشان سبقت کرده است بروَی گفتهٔ حق و سخن مگو بامن دربارهٔ آنان که ستم کردند هرآئینه ایشان غرق شدگانند (٢٧) .

فَإِذَا اسْتَوَيْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلْكِ فَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي نَجَّانَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ٢٨

پس چون راست بنشینی تووهرکه باتوباشد برکشتی پس بگو همهٔ ستائش خدای راست آنکه نجات دادمارا ازگروهِ ستمگاران (٢٨) .

وَقُلْ رَبِّ أَنْزِلْنِي مُنْزَلًا مُبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ٢٩

وبگوای پروردگارمن فرود آرمرا درمنزل مبارك وتو بهترین فرود آرندگانی (٢٩) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنْ كُنَّا لَمُبْتَلِينَ ٣٠

هرآئینه درین ماجرا نشانه هاست وهرآئینه مابردیم امتحان کنندگان (٣٠) .

ثُمَّ أَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ٣١

بازبیافریدیم بعدایشان قرنی دیگر را (٣١) .

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
مَا لَكُمْ مِنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ٣٢

پس فرستادیم میان ایشان پیغامبری را ازقبیلهٔ ایشان که عبادت خدا کنید نیست شمارا هیچ معبود برحق بجزوی آیا نمی‌ترسید (٣٢) .

وَقَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِلِقَاءِ الْآخِرَةِ
وَأَتْرَفْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَٰذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ
مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ٣٣

وگفتند رئیسان ازقوم وی آنان که کافرشدند و دروغ شمردند ملاقات سرای بازپسین را وآسودگی داده بودیم ایشان را درزندگانی دنیا نیست این شخص مگر آدمی مانند شما می‌خورد ازآنچه شما ازآن می خورید ومی آشامد ازآنچه شما می آشامید (٣٣) .

وَلَئِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذًا لَخَاسِرُونَ ٣٤

و اگرفرمانبرداری کردید آدمی مانند خویش را هرآئینه شما آنگاه زیان کارباشید (٣٤) .

أَيَعِدُكُمْ أَنَّكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا
أَنَّكُمْ مُخْرَجُونَ ٣٥

آیاوعده دهد شمارا که شما چون بمیرید وشوید خاك واستخوانی چند بیرون آورده خواهیدشد (٣٥) .

هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ٣٦

بعیدست، بعیدست آنچه وعده داده می‌شوید (٣٦) .

إن هي إلا حياتنا الدنيا نموت ونحيا وما نحن بمبعوثين ﴿۳۷﴾

نیست زندگانی مگرزندگانی این جهانی مامی میریم وزنده می شویم ونیستیم برانگیخته شده[1] (۳۷) .

إن هو إلا رجل افترى على الله كذبا وما نحن له بمؤمنين ﴿۳۸﴾

نیست این شخص مگر مردی که افترا کرده برخدا دروغ را و مانیستیم اوراتصدیق کننده (۳۸) .

قال رب انصرني بما كذبون ﴿۳۹﴾

گفت ای پروردگار من نصرت ده مرابمقابلهٔ آن که دروغگو شمردندمرا (۳۹) .

قال عما قليل ليصبحن نادمين ﴿۴۰﴾

گفت باندك زمانی پشیمان خواهند شد (۴۰) .

فأخذتهم الصيحة بالحق فجعلناهم غثاء فبعدا للقوم الظالمين ﴿۴۱﴾

پس گرفت ایشانرا آوازسخت بحسب وعدهٔ راست، پس گردانیدیم ایشان را خاشاك درهم شکسته پس دوری باد گروه ستمگاران را (۴۱) .

ثم أنشأنا من بعدهم قرونا آخرين ﴿۴۲﴾

بازپیدا کردیم بعد ایشان قرنهای دیگررا (۴۲) .

ما تسبق من أمة أجلها وما يستأخرون ﴿۴۳﴾

سبقت نمی کند هیچ گروهی ازمیعادِ خود نه باز پس میمانند (۴۳) .

ثم أرسلنا رسلنا تترا كل ما جاء أمة رسولها كذبوه فأتبعنا بعضهم بعضا وجعلناهم أحاديث فبعدا لقوم لا يؤمنون ﴿۴۴﴾

باز فرستادیم پیغامبران خودرا پی درپی هرگاه آمد بامتی پیغامبرِ او بدروغ نسبت کردند اورا پس ازپی درآوردیم بعض را عقب بعضی (یعنی درهلاك) وساختیم امت هارا افسانه پس دوری باد گروهی را که ایمان نمی آرند (۴۴) .

ثم أرسلنا موسى وأخاه هارون بآياتنا

بازفرستادیم موسیٰ وبرادراوهارون را

---

(۱) یعنی بعض می میرد وبعض زنده می شود .

وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٤٥﴾

بانشانه های خویش وبادلیل ظاهر (٤٥).

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا عَالِينَ ﴿٤٦﴾

بسوی فرعون وجماعت أو پس سرکشی کردند وبودند گروه تکبر کننده (٤٦) .

فَقَالُوا أَنُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِنَا وَقَوْمُهُمَا لَنَا عَابِدُونَ ﴿٤٧﴾

پس گفتند آیاایمان آریم بدوآدمی مانند خویش وقوم ایشان مارا خدمت گذارند (٤٧) .

فَكَذَّبُوهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿٤٨﴾

پس دروغگو گفتند ایشان را پس شدند ازهلاك شدگان (٤٨) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را کتاب بُوَد که ایشان راه یابند (٤٩) .

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَىٰ رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿٥٠﴾

وساختیم پسر مریم را ومادرش رانشانه وجای دادیم ایشان را بزمینی بلند دارای استقرار ودارای آبِ روان (٥٠) .

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

گفتیم ای پیغامبران بخورید غذای پاکیزه وبکنید کار نیکو هرآئینه من بآنچه می‌کنید دانایم (٥١) .

وَإِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿٥٢﴾

وهرآئینه این است ملت شما ملت یکتا ومن پروردگار شمایم پس بترسید ازمن (٥٢) .

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٥٣﴾

پس متفرق ساختند امتان کارخودرا درمیان خویش پاره پاره هرگروهی بآنچه نزد اوست شادمان ست (٥٣) .

فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٤﴾

پس بگذار ایشان را درغفلت ایشان تامدتی (٥٤) .

أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ ﴿٥٥﴾

آیا پندارند که آنچه امداد می کنیم ایشان را بآن ازمال وفرزندان (٥٥) .

نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٦﴾

سعی درنیکوئی ها می کنیم برای ایشان

بلکه نمی دانند[1] (٥٦) .

إِنَّ الَّذِينَ هُم مِّنْ خَشْيَةِ رَبِّهِم مُّشْفِقُونَ ﴿٥٧﴾

هرآئینه آنان که ایشان از ترس پروردگار خویش مضطربند (٥٧) .

وَالَّذِينَ هُم بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٨﴾

وآنان که ایشان بآیاتِ پروردگار خویش ایمان می آرند (٥٨) .

وَالَّذِينَ هُم بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

وآنانکه ایشان به پروردگار خویش شریك مقررنمی کنند (٥٩) .

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَا آتَوا وَّقُلُوبُهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾

وآنان که میدهند آنچه میدهند و دلهای ایشان ترسانست بسبب آنکه ایشان بسوی پروردگارخویش بازخواهند گشت (٦٠) .

أُولَٰئِكَ يُسَارِعُونَ فِي الْخَيْرَاتِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾

این جماعت سعی می کننددرنیکی هاوایشان بسوی آن سبقت کننده اند (٦١) .

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَلَدَيْنَا كِتَابٌ يَنطِقُ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

وتکلیف نمیدهیم هیچ کس را مگر بقدر طاقت او ونزد ماکتابیست که سخن گوید براستی[2] وبرایشان ستم کرده نشود (٦٢) .

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمْرَةٍ مِّنْ هَٰذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّن دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾

بلکه دل های ایشان درغفلت ست ازین سخن وایشان را عملهاست غیر[3] ازاین ایشان آن را کننده اند (درغفلت خویش ماندند) (٦٣) .

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْأَرُونَ ﴿٦٤﴾

تاوقتیکه چون گرفتارساختیم آسودگان ایشان را بعذاب ناگهان ایشان فریاد می‌کردند (٦٤) .

لَا تَجْأَرُوا الْيَوْمَ إِنَّكُم مِّنَّا لَا تُنصَرُونَ ﴿٦٥﴾

(گفتیم) فریاد مکنید امروز هرآئینه شما ازمانصرت داده نخواهید شد (٦٥) .

---

(١) یعنی نعمت نیست بلکه استدراج است .

(٢) یعنی نامهٔ اعمال .

(٣) یعنی غیر انکار قرآن .

قَدْ كَانَتْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ تَنكِصُونَ ﴿٦٦﴾

وهرآئینه خوانده می شدآیاتِ من برشما پس شما برپاشنه های خود بازمی گشتید (٦٦) .

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا تَهْجُرُونَ ﴿٦٧﴾

تکبر کنان برآن قرآن بافسانه مشغول شده ترك می کردید (٦٧) .

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُم مَّا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

آیا تأمل نکردند درین سخن یا آمده است بایشان آنچه نیامده بود به پدران نخستین ایشان (٦٨) .

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنكِرُونَ ﴿٦٩﴾

آیانشناختند پیغامبر خودرا پس ایشان باو ناآشنا یند (٦٩) .

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ ۚ بَلْ جَاءَهُم بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٠﴾

آیا میگویند به وی دیوانگی ست بلکه آورده است پیش ایشان سخن راست را وبیشترین ایشان سخن راست را ناخواهانند (٧٠) .

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَن فِيهِنَّ ۚ بَلْ أَتَيْنَاهُم بِذِكْرِهِمْ فَهُمْ عَن ذِكْرِهِم مُّعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

و اگرپیروی کردی خدای تعالی آرزوهای ایشان را هرآئینه دَرهَم می‌ریخت نظام آسمانهاوزمین وهرکه درآنهااست بلکه آوردیم بدیشان پندایشان را پس ایشان ازپند خویش روگردانند (٧١) .

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٧٢﴾

آیا میخواهی ازایشان مزدی پس مزد پروردگار تو بهترست واو بهترین روزی دهندگانست (٧٢) .

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾

و هرآئینه تومی خوانی ایشان را بسوی راه راست (٧٣) .

وَإِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ الصِّرَاطِ لَنَاكِبُونَ ﴿٧٤﴾

وهرآئینه آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت ازآن راه یکسوشونده اند (٧٤) .

وَلَوْ رَحِمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِم مِّن ضُرٍّ لَّلَجُّوا فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٥﴾

واگررحم می کردیم برایشان وبرمیداشتیم آنچه بایشان ست ازسختی هرآئینه پیوسته می شدند دربیراهی خود

سرگشته (٧٥) .

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ فَمَا اسْتَكَانُوا لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾

وهرآئینه گرفتار کردیم ایشان را بعذاب پس نیایش نکردند به پروردگار خود و زاری نمی نمایند (درغفلت خویش ماندند) (٧٦) .

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ إِذَا هُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٧﴾

تاوقتیکه چون بگشادیم برایشان دری دارای عذاب سخت ناگهان ایشان درآنجاناامید شوندگانند (٧٧) .

وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ ۚ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

واوست آنکه بیافرید برای شماشنوائی ودیده ها ودل هارا، اندکی شکر گذاری می‌کنید (٧٨) .

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

واوست آنکه پیدا کردشمارا درزمین وبسوی اوبرانگیخته خواهید شد (٧٩) .

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

واوست آنکه زنده می کند ومی میراند و او راست آمدوشد شب و روز آیا نمی‌فهمید (٨٠) .

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾

بلکه گفتند مانند آنچه گفته بودند نخستینیان (٨١) .

قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾

گفتند آیاچون بمیریم وشویم خاک واستخوانی چند آیا ما برانگیخته خواهیم شد (٨٢) .

لَقَدْ وُعِدْنَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا هَٰذَا مِنْ قَبْلُ إِنْ هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٨٣﴾

هرآئینه وعده داده شد باین سخن مارا وپدران مارا پیش ازین نیست این مگر افسانهای پیشینیان (٨٣) .

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾

بگو کسراست زمین وآنچه درآنست (بگوئید) اگرمی دانید (٨٤) .

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾

خواهند گفت این همه خدای تراست بگو آیا پندپذیرنمی شوید (٨٥) .

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾

بگوکیست پروردگار آسمانهای هفت گانه

و پروردگار عرش بزرگ (٨٦) .

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾

خواهند گفت این همه خدای‌راست بگوآیاپس نمی ترسید (٨٧) .

قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾

بگوکیست آنکه بدست اوست پادشاهی هرچیز واوزینهار میدهد وزینهار داده نمی شود برخلاف او (بگوئید) اگر می‌دانید (٨٨) .

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ فَأَنَّىٰ تُسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾

خواهند گفت این همه خدای‌راست بگو پس چگونه فریب داده می شوید (٨٩) .

بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

بلکه آورده ایم بایشان سخن راست را وهرآئینه ایشان دروغ می‌گویند (٩٠) .

مَا اتَّخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ ۚ إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ ۚ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٩١﴾

هیچ فرزند نگرفته است خدا و نیست همراه اوهیچ معبود دیگرآنگاه ببردی هرمعبود چیزی که آفریده بود وهرآئینه غالب آمدی بعض ایشان بربعضی، بپاکی صفت می کنم خدای را ازآنچه بیان می‌کنند (٩١) .

عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

دانندهٔ نهان وآشکار است برترست ازآنچه شریك می آرند (٩٢) .

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي مَا يُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾

بگوای پروردگار من اگربنمائی مرا آنچه ترسانیده می شوند (٩٣) .

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

ای پروردگار من پس داخل مکن مرا درگروه ستمگاران (٩٤) .

وَإِنَّا عَلَىٰ أَنْ نُرِيَكَ مَا نَعِدُهُمْ لَقَادِرُونَ ﴿٩٥﴾

وهرآئینه ما برآنکه بنمائیم ترا آنچه وعده دهیم بایشان توانائیم (٩٥) .

ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةَ ۚ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

ومقابله کُن بدی را بخصلتی که آن نیك ست ما داناتریم بآنچه بیان می کنند (٩٦) .

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾

وبگو(یا محمد) ای پروردگارمن پناه می برم بتوازدغدغه های شیاطین (٩٧) .

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَن يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

و پناه می برم بتوای پروردگار من ازآنکه حاضر شوند پیش من (۹۸) .

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾

(درغفلت خویش باشند) تاوقتیکه چون بیاید کسی را ازایشان موت گویدای پروردگار من بازگردان مرا (۹۹) .

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ ۚ كَلَّا ۚ إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا ۖ
وَمِن وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

بُودکه کار نیکو کنم درسرائی که بگذاشتمش نه چنین باشد هرآئینه این سخنی ست که وی گوینده آنست و پیش ایشان حجابی باشد تاروزیکه برانگیخته شوند (۱۰۰) .

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ
وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

پس چون دمیده شود در صور پس خویشاوندیها نباشد میان ایشان آن روز و نه بایکدیگر سوال جواب کنند (۱۰۱) .

فَمَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

پس هرکه گران آیدکفه های ترازوی اُوپس آن جماعت ایشانند رستگاران (۱۰۲) .

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ
فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

وهرکه سبك شد کفه های ترازوی اوپس آن جماعت آنانند که زیان کردند درحق خویش دردوزخ جاویدانند (۱۰۳) .

تَلْفَحُ وُجُوهَهُمُ النَّارُ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

می سوزد چهره های ایشان را آتش وایشان آنجا ترش روهستند (۱۰٤) .

أَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

گویم آیا خوانده نمی شدآیاتِ من برشما پس آن را دروغ می پنداشتید (۱۰۵) .

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾

گفتند ای پروردگار ماغالب آمدبرما بدبختیِ ماوبودیم گروهی گمراه (۱۰٦) .

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

ای پروردگار ما بیرون آرمارا ازینجا پس اگر برگردیم بکفرپس هرآئینه ماستمگار باشیم (۱۰۷) .

قَالَ اخْسَئُوا فِيهَا وَلَا تُكَلِّمُونِ ﴿١٠٨﴾

خدا می‌فرماید برسوائی داخل شویددرآن وسخن مگوئید بامن (۱۰۸) .

إِنَّهُ كَانَ فَرِيقٌ مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾

هرآئينه بودند گروهی ازبندگان که می گفتند ای پروردگارما ایمان آوردیم پس بیامرزمارا وببخشای برماوتو بهترین بخشایندگانی (١٠٩) .

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًّا حَتَّىٰ أَنسَوْكُمْ ذِكْرِي وَكُنتُم مِّنْهُمْ تَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾

پس مسخره گرفتید ایشان را تاحدیکه فراموش گردانیدند یادمراازدل شما وشما برایشان میخندیدید (١١٠) .

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا أَنَّهُمْ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿١١١﴾

هرآئینه من جزادادم ایشان را امروزبمقابله صبر ایشان بآنکه ایشانند بمراد رسندگان (١١١) .

قٰلَ كَمْ لَبِثْتُمْ فِي الْأَرْضِ عَدَدَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾

گوید خدا چقدر درنگ کردید درزمین بحساب شمار سالها (١١٢) .

قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ فَاسْأَلِ الْعَادِّينَ ﴿١١٣﴾

گویند درنگ کردیم یك روزیابعض روز پس بپرس از شمار کنندگان (١١٣) .

قٰلَ إِن لَّبِثْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنَّكُمْ كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

گوید خدا توقف نه کرده اید مگراندکی اگرشما می دانستید (١١٤) .

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

آیا پنداشتید که آفریدیم شمارا بیهوده وآنکه شما بسوی ما گردانیده نشوید (١١٥) .

فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾

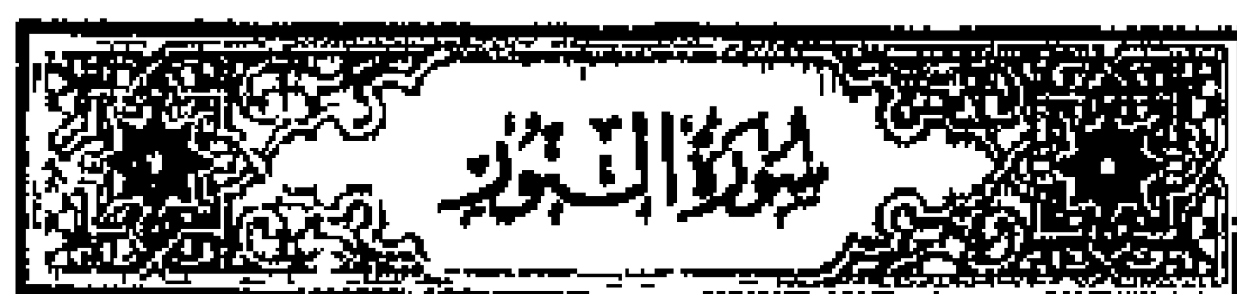
پس برترست خدا پادشاه ثابت نیست هیچ معبود برحق غیراو پروردگار عرش گرامی قدر (١١٦) .

وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِندَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾

هرکه بخواند باخدا معبودِ دیگر را هیچ حجتی نیست وی را برثبوت آن معبودپس جزاین نیست که حساب او نزد پروردگار اوست، هرآئینه رستگار نمی شوند کافران (١١٧) .

وَقُل رَّبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١١٨﴾

وبگوای پروردگار من بیامرز وببخشای وتو بهترین بخشندگانی (١١٨) .

سوره نور مدنی است وآن شصت وچهار آیت ونه رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

بنام خدای بخشاینده مهربان .

سُوْرَةٌ اَنْزَلْنٰهَا وَفَرَضْنٰهَا وَاَنْزَلْنَا فِيْهَآ اٰيٰتٍۢ بَيِّنٰتٍ لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُوْنَ ①

این سوره ایست که فروفرستادیم آنرا وفرض ساختیم آنرا وفروداوردیم درآن آیاتِ روشن بُوَد که شما پند گیرید (١) .

اَلزَّانِيَةُ وَالزَّانِيْ فَاجْلِدُوْا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ ۖ وَّلَا تَاْخُذْكُمْ بِهِمَا رَاْفَةٌ فِيْ دِيْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ۚ وَلْيَشْهَدْ عَذَابَهُمَا طَآئِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ②

زن زنا کننده ومرد زنا کننده پس بزنید هریکی را ازایشان صد دُرّه(شلّاق)وباید که درنگیرد شمارا شفقت برایشان درجاری کردن شرع خدا اگر ایمان آورده اید بخدا وروز آخر وباید که حاضر شوند بعقوبت ایشان جماعتی از مسلمانان (٢) .

اَلزَّانِيْ لَا يَنْكِحُ اِلَّا زَانِيَةً اَوْ مُشْرِكَةً ۫ وَّالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَآ اِلَّا زَانٍ اَوْ مُشْرِكٌ ۚ وَحُرِّمَ ذٰلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِيْنَ ③

مرد زنا کننده نکاح نمی کند مگر زن زنا کننده یا شرك آرنده را وزن زنا کننده رابزنی نمی گیرد مگر مرد زناکننده یا شرك آرنده وحرام ساخته شده نکاح زانیه برمسلمانان[1] (٣) .

وَالَّذِيْنَ يَرْمُوْنَ الْمُحْصَنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَاْتُوْا بِاَرْبَعَةِ شُهَدَآءَ فَاجْلِدُوْهُمْ ثَمٰنِيْنَ جَلْدَةً وَّلَا تَقْبَلُوْا لَهُمْ شَهَادَةً اَبَدًا ۚ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ④

آنان که تهمت زنا می زنند زنانِ پرهیزگاررا بازنمی آورند چهار گواه بزنید ایشان را هشتاد دُرّه(شلّاق)وقبول مکنید گواهی ایشان را هیچ گاه واین جماعت ایشانند فاسق (٤) .

اِلَّا الَّذِيْنَ تَابُوْا مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ وَاَصْلَحُوْا ۚ فَاِنَّ اللّٰهَ

مگر آنانکه توبه کردند بعد ازین و بصلاح

(١) مترجم گوید ازین آیت معلوم شد که زانیه مقرّهٔ به زنا را نکاح توان کرد وهمین است مذهب أحمد و تاویل آیت نزد ابی حنیفه و شافعی آنست که حرام کرده شد شرك وزنا برمسلمانان یاگویند خاص است بقومی یاگویند منسوخ است .

غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝

آوردند کارِ خود را پس هرآئینه خدا آمرزندهٔ مهربان است (٥) .

وَالَّذِينَ يَرْمُونَ أَزْوَاجَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شُهَدَاءُ إِلَّا
أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَحَدِهِمْ أَرْبَعُ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ
لَمِنَ الصَّادِقِينَ ۝

وآنانکه تهمت زنامی‌زنند زنانِ خودرا ونباشدایشان را گواهان مگر نفس خویشتن پس گواهی یکی ازایشان ست چهار بار شهادت که بخداهرآئینه وی ازراست گویان ست (٦) .

وَالْخَامِسَةُ أَنَّ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَيْهِ إِن كَانَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

وگواهی پنجم (این صفت) که لعنت خدا براوباد اگرازدروغ گویان باشد (٧) .

وَيَدْرَأُ عَنْهَا الْعَذَابَ أَن تَشْهَدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ بِاللَّهِ إِنَّهُ
لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ۝

وبازمی گرداند ازآن زن عقوبت راآنکه گواهی دهد چهار بار که سوگندبخدا هرآئینه وی (شوهر) ازدروغ گویان ست (٨) .

وَالْخَامِسَةَ أَنَّ غَضَبَ اللَّهِ عَلَيْهَا إِن كَانَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۝

(وگواهی دهد) پنجم بار (بااین صفت) که خشمِ خدا بادبرین زن اگرشوهر ازراست گویان باشد (٩) .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ حَكِيمٌ ۝

واگرنمی بود فضل خدا برشما ورحمت او وآنکه خداتوبه پذیرندهٔ باحکمت ست چه چیز ها که نمی شد[1] (١٠) .

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ مِّنكُمْ لَا تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم
بَلْ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ لِكُلِّ امْرِئٍ مِّنْهُم مَّا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ

هرآئینه آنانکه آوردند تهمت را جماعتی اند ازشما مپندارید این تهمت را بد درحق خویش بلکه آن بهترست برای شماهرکسی را ازایشان چیزی ست که

(١) مترجم گوید درغزوهٔ بنی مصطلق حضرت عائشه متهم شده ومنافقان دراشاعت بدنامی سعی کردند جماعتی اظهار براءت نمودند وجماعتی توقف نمودند خدای تعالی براءت صدیقه نازل ساخت وذمِ منافقان ومدح براءت کنندگان وتهدید توقف کنندگان فرمود .

وَالَّذِي تَوَلَّىٰ كِبْرَهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۱۱﴾

حاصل کرد ازمعصیت وآنکه دامن زدآن تهمت رااازایشان اوراست عذاب بزرگ[۱] (۱۱) .

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بِأَنْفُسِهِمْ خَيْرًا وَقَالُوا هَٰذَا إِفْكٌ مُبِينٌ ﴿۱۲﴾

چرا نه شد که چون شنیدید آن را گمان می کردند مردان مسلمان وزنان مسلمان درحق خویش نیکی را ومی گفتند این افترائیست ظاهر(۱۲) .

لَوْلَا جَاءُوا عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ ۚ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَٰئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿۱۳﴾

چرانیاورند براین سخن چهار گواه پس چون نیاوردند گواهان را پس آن جماعت نزد خدا ایشانند دروغ گو (۱۳) .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿۱٤﴾

واگرنمی بود فضل خدا برشما ورحمت او دردنیا و آخرت هرآئینه میرسید بشما درآنچه که سخن می گفتید دربارهٔ آن عذاب بزرگ (۱٤) .

إِذْ تَلَقَّوْنَهُ بِأَلْسِنَتِكُمْ وَتَقُولُونَ بِأَفْوَاهِكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتَحْسَبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿۱۵﴾

چون فرامی گرفتید آن را بزبانهای خویش ومی گفتید بدهان های خویش سخنی که نه بود شمارا بحقیقت آن دانش و می‌پنداشتید آن را آسان واو نزدِ خدابزرگ بود[۲] (۱۵) .

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ قُلْتُمْ مَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَتَكَلَّمَ بِهَٰذَا سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿۱٦﴾

وچرانشد که چون شنیدید آن رامی گفتید نیست مارا که بزبان آریم این سخن را بپاکی یاد می کنیم ترا خدایا این سخن افترائیست بزرگ (۱٦) .

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُودُوا لِمِثْلِهِ أَبَدًا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۱۷﴾

پندمی دهد شمارا خدا تا بازبعمل نیارید

---

(۱) یعنی عبدالله بن أبیّ منافق .

(۲) یعنی جمعی که می گفتند فلان وفلان چنین میگویند وما ندیده ایم و تحقیق نمی‌دانیم .

ماننداین هرگز اگرمسلمان هستید (١٧).

وَيُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۚ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑱

وبیان می کند خدابرای شما آیات را
وخدا دانای باحکمت ست (١٨) .

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ⑲

هرآئینه آنان که دوست می دارند که منتشر
شود بدکاری درمیان مسلمانان ایشان
راست عقوبت دردناك دردنیا وآخرت
وخدامی داند وشما نمی دانید (١٩) .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ⑳

واگرنبودی فضل خدا برشما و رحمت
او وآنکه خدا بخشندهٔ مهربانست (چه
چیزها که نمی شد) (٢٠) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ۚ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَىٰ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ ۗ
وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ㉑

ای مسلمانان ازپی گامهای شیطان مروید
وهرکه پیروی گامهای شیطان کند پس
هرآئینه وی امرمی‌کند به بی حیائی وکار
ناپسندیده واگرنبودی فضل خدا برشما و
رحمت او پاك نه شدی ازشما هیچ کس
هرگز ولیکن خدا پاك می سازد
هرکراخواهد وخدا شنوا داناست (٢١) .

وَلَا يَأْتَلِ أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعَةِ أَنْ يُؤْتُوا أُولِي الْقُرْبَىٰ
وَالْمَسَاكِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ۖ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا
أَلَا تُحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ۗ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ㉒

وباید که سوگند نخورند صاحبانِ فضل
ووسعت ازشما برآنکه چیزی ندهند
خویشاوندان وبینوایان ومهاجرین را
درراه خدا وباید که عفوکنند و در گذرند
آیا دوست نمی دارید که بیامرزد خدا
شمارا وخدا آمرزندهٔ مهربان ست[1]
. (٢٢)

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ

هرآئینه آنان که تهمت زنا میزنند زنان پاك

(١) درین تعریض است بابوبکرصدیق چون قسم خورده بود که مِسطَح را هیچ ندهدوری یکی ازدشنام دهندگان بود .

الْغٰفِلٰتِ الْمُؤْمِنٰتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

دامن بیخبرِ مسلمان را لعنت کرده شدند دردنیا وآخرت وایشان راست عذابِ بزرگ (٢٣) .

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

روزیکه گواهی دهندبرایشان زبانهای ایشان ودست های ایشان وپاهای ایشان بآنچه می کردند (٢٤) .

يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٢٥﴾

آن روز بتمام رساند بایشان خدای تعالی جزای باانصاف ایشان را وبدانند که خدا اوست ثابت ظاهر (٢٥) .

الْخَبِيثَاتُ لِلْخَبِيثِينَ وَالْخَبِيثُونَ لِلْخَبِيثَاتِ وَالطَّيِّبَاتُ لِلطَّيِّبِينَ وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولٰئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٢٦﴾

زنانِ ناپاك لائق اند بمردان ناپاك ومردانِ ناپاك لائق اند بزنانِ ناپاك وزنانِ پاك لائق اند بمردانِ پاك ومردانِ پاك لائق اند بزنانِ پاك، این جماعت بری اند ازآنچه مردم می گویند ایشان راست آمرزش وروزیِ نیکو (٢٦) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتّٰى تَسْتَأْنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلٰى أَهْلِهَا ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

ای مسلمانان درمیائید بخانه هائی غیر خانه های خویش تاآنکه اجازه طلبید وسلام کنید براهل آن این بهترست شمارا بُوَدکه پندپذیرشوید (٢٧) .

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتّٰى يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكٰى لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٢٨﴾

پس اگرنیابید درآنجا هیچ کس را درمیائیدآنجا تاآنکه اجازه داده شودشمارااواگر بشما گفته شود که باز گردید پس بازگردید آن پاك ترست شمارا وخدابآنچه می کنید داناست (٢٨) .

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٢٩﴾

نیست برشما گناهی درآنکه درآئید بخانه های که مسکن کسی نیست درآنجامنفعتی باشد شمارا[1] وخدا

(١) یعنی رباط وقف .

می‌داند آنچه آشکار می کنید وآنچه پوشیده می‌دارید (٢٩) .

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ
أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ۝٣٠

بگو بمردان مسلمان که بپوشند چشم های خودرا ونگاه دارند شرمگاه های خودرا این پاکیزه ترست ایشان را هرآئینه خداخبردارست بآنچه می کنند (٣٠) .

وَقُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ
وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلَىٰ
جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ بَنِي أَخَوَاتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ
أَوِ التَّابِعِينَ غَيْرِ أُولِي الْإِرْبَةِ مِنَ الرِّجَالِ أَوِ الطِّفْلِ الَّذِينَ
لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَاتِ النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبْنَ بِأَرْجُلِهِنَّ
لِيُعْلَمَ مَا يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهَ
الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ۝٣١

وبگو زنان مسلمان را که بپوشند چشم خودرا ونگاه دارند شرمگاه خودرا وآشکارنه کنند آرایش خودرا[1] مگرآنچه ظاهر است ازآن مواضع وباید که فروگذارند چادر های خودرا برگریبانهای خود و نه نمایند آرایش خودرا مگر بشوهران خویش یا پدرانِ خویش یاپدرانِ شوهران خویش یاپسران خویش یا پسران شوهران خویش یا برادران خویش یا پسران برادران خویش یا پسران خواهران خویش یا زنان خویش یا آنچه مالك اوشده است دستهای ایشان (یعنی غلامان) یا پیروانی که صاحب شهوت نباشند از مردان یا طفلانی که هنوز مطلع نشده اند برشرمگاه های زنان ونزنند زمین را بپای خویش تادانسته شود آنچه پنهان می کنند اززیورخویش ورجوع کنید بسوی خدا همه ای مسلمانان بُوَدکه رستگارشوید[2] (٣١) .

---

(١) یعنی مواضع زیور .

(٢) حاصل این آیت آنست که از مواضع زینت وجه وکفین وسروگردن وعضد وذراع =

وَأَنكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِن يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾

وبنكاح دهید زنان بی شوهر (مردان بی زن آزاد مسلمان را) ازقوم خویش وشایستگان راازغلامان خویش وکنیزان خویش اگر فقیر باشند توانگر کندایشان را خدااز فضل خود وخدا بسیاردهندهٔ داناست (٣٢) .

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّىٰ يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكَاتِبُوهُمْ إِنْ عَلِمْتُمْ فِيهِمْ خَيْرًا وَآتُوهُم مِّن مَّالِ اللَّهِ الَّذِي آتَاكُمْ وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْبِغَاءِ إِنْ أَرَدْنَ تَحَصُّنًا لِّتَبْتَغُوا عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَن يُكْرِههُّنَّ فَإِنَّ اللَّهَ مِن بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٣﴾

وباید که بر پاکدامنی مقید باشند آنانکه نمی یابند اسباب نکاح تاآنکه توانگر کندایشان را خدااز فضل خویش وآنانکه می طلبند مکاتبت راز غلامانی که مالك آن شده است دست های شما پس مکاتب کنید آنهارا اگر بدانید درایشان شائستگی وبدهید مکاتبان راازمال خدا که بشما ارزانی داشته است واجبار مکنید کنیزگان خودرا برزنا اگرایشان پرهیزگاری خواهند تابدست آرید متاع زندگانی دنیا و هرکه اجبارکند ایشان را پس هرآئینه خدا(آن کنیزگان را) بعد اجبار کردن برایشان آمرزندهٔ مهربان ست . (٣٣)

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُّبَيِّنَاتٍ وَمَثَلًا مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

وهرآئینه فرودآوردیم بسوی شما آیت های روشن را ومثالی ازحال آنانکه گذشتند پیش ازشماوپندی برای پرهیزگاران (٣٤) .

اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ مَثَلُ نُورِهِ كَمِشْكَاةٍ فِيهَا

خدا نور آسمانها وزمین ست مثالی نوروی (درقلب مسلمانان) مانند طاقی

= وساق، والله اعلم .

مِصْبَاحٌ ۖ الْمِصْبَاحُ فِي زُجَاجَةٍ ۖ الزُّجَاجَةُ كَأَنَّهَا كَوْكَبٌ دُرِّيٌّ يُوقَدُ مِنْ شَجَرَةٍ مُبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارٌ ۚ نُورٌ عَلَىٰ نُورٍ ۗ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشَاءُ ۚ وَيَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ ۗ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

که درآن چراغی ست[1] آن چراغ درشیشه ای ست[2] آن شیشه گویاستارهٔ درخشنده ای ست که افروخته می شود ازروغن درختی بابرکت که عبارت ازدرخت زیتونی ست نه بسمت مشرق رویدونه بجانب مغرب نزدیك است که روغن وی روشنی بدهداگرچه نرسیده باشدش آتشی، روشنی برروشنی ست راه می نماید خدا به نور خود هرکرا خواهد وبیان می فرماید خدا مثالها برای مردمان وخدا بهَر چیز داناست[3] (٣٥).

فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ﴿٣٦﴾

درخانه های که دستوری داده است خدا که بلند کرده شود آن راویاد کرده شود آنجانام او بپاکی، یاد می‌کنند خدارا آنجاصبح وشام (٣٦) .

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَإِقَامِ الصَّلَاةِ وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ۙ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ﴿٣٧﴾

مردانیکه بازندارد ایشان را تجارت ونه خرید و فروش ازیادِ خدا و برپاداشتن نماز ودادن زکوٰة، می ترسند ازآن روز که مضطرب شوند درآن دل ها ودیده ها . (٣٧)

لِيَجْزِيَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۗ وَاللَّهُ يَرْزُقُ

تاجزادهد ایشان را خدابعوض بهترین آنچه کردند وزیاده دهدایشان را خدا

(١) یعنی فتیله روشن ست .
(٢) یعنی درقندیل ست .
(٣) حاصل این مثل تشبیه نوری است که بسبب مواظبت برطهارت وعبادت دردل مسلمانان حاصل می شود بنورچراغ که در غایت درخشند گی باشد وبجهت اشعار بآن مواظبت می فرماید .

مَنْ يَّشَآءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿۳۸﴾

از فضل خویش وخداروزی می دهد هرکرا خواهد بی شمار (۳۸) .

وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا اَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍۭ بِقِيْعَةٍ يَّحْسَبُهُ الظَّمْاٰنُ
مَآءً حَتّٰٓى اِذَا جَآءَهٗ لَمْ يَجِدْهُ شَيْـًٔا وَّوَجَدَ اللّٰهَ عِنْدَهٗ
فَوَفّٰىهُ حِسَابَهٗ وَاللّٰهُ سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿۳۹﴾

وآنانکه کافرشدند اعمال ایشان مانند سرابیست بمیدانی هموار می‌پندارد‌ش تشنه آبی تاوقتیکه چون بیاید نزدیك آن نیابدش چیزی ویابد خدارا نزد آن پس تمام رسانید به وی حساب وَی را وخدا زود گیرندهٔ حساب ست[1] (۳۹) .

اَوْ كَظُلُمٰتٍ فِيْ بَحْرٍ لُّجِّيٍّ يَّغْشٰىهُ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ مَوْجٌ مِّنْ فَوْقِهٖ
سَحَابٌ ظُلُمٰتٌۢ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ اِذَآ اَخْرَجَ يَدَهٗ لَمْ يَكَدْ
يَرٰىهَا وَمَنْ لَّمْ يَجْعَلِ اللّٰهُ لَهٗ نُوْرًا فَمَا لَهٗ مِنْ نُّوْرٍ ﴿۴۰﴾

یا مانند تاریکی ها دردریائی عمیق می‌پوشداین بحر را موج ازبالای آن موج دیگرازبالای آن ابر تاریکی هاست بعض آن بالای بعض دیگر چون بیرون آرد دستِ خودنزدیك نیست که ببیندش وهرکه نداد او را خداروشنی پس نیست اورا هیچ روشنی[2] (۴۰) .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُسَبِّحُ لَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَالطَّيْرُ
صٰٓفّٰتٍ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلَاتَهٗ وَتَسْبِيْحَهٗ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌۢ بِمَا يَفْعَلُوْنَ ﴿۴۱﴾

آیا ندیدی که به پاکی یادمی کند خدارا هرکه درآسمانها وزمین ست ومرغان بال گشاده هریکی دانسته است خدا دعای اوراوتسبیح اورا وخداداناست بآنچه می‌کنند (۴۱) .

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاِلَى اللّٰهِ الْمَصِيْرُ ﴿۴۲﴾

وخداراست پادشاهی آسمانها وزمین وبسوی خداست باز گشت (۴۲) .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ يُزْجِيْ سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهٗ ثُمَّ يَجْعَلُهٗ رُكَامًا فَتَرَى

آیاندیدی که خدا روان می کند ابررا

---

(۱) حاصل این مَثَل آنست که اعمالِ کافر نابُوَد شود و درآخرت آنرا هیچ ثواب نباشد .

(۲) حاصل این مَثَل آنست که برکافرظلمات بهیمیت متراکم شده است وانوارملکیت ازوی بکلی معدوم شده است .

الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ
بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ
سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ ﴿٤٣﴾

بازجمع می نماید میان آن بازمیسازدش تودرتو پس می بینی قطره را که بیرون می آیداز میان آن وفرودمی آرد ازجانب بالا ازکوه هاکه آنجاست ژاله را پس میرساندش بهرکه خواهد وبازمیداردش ازهر که می خواهد نزدیك ست درخشندگی برق آن ابر دور کند چشمهارا (٤٣) .

يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

می گرداند خدا شب وروزرا هرآئینه درین مقدمه عبرتیست خداوندان بصیرت را (٤٤) .

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ
مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا
يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾

وخدا آفرید هرجنبده ای را ازآب پس ازینهاست آنکه می رودبرشکم خود وازینهاست آن که میرود بردوپای وازینهاست آنکه میرود برچهارپای می‌آفریند خدا هرچه خواهد هرآئینه خدا برهرچیز تواناست (٤٥) .

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

هرآئینه فرود آوردیم آیاتِ روشن را وخدا دلالت می کند هرکرا خواهد بسوی راه راست (٤٦) .

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ يَتَوَلَّىٰ فَرِيقٌ
مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَٰلِكَ وَمَا أُولَٰئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

ومی گویند منافقان ایمان آوردیم بخدا وبرسول وفرمانبرداری نمودیم وبازرو می‌گرداند گروهی ازایشان بعد ازین ونیستند ایشان مومنان (٤٧) .

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ إِذَا فَرِيقٌ
مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾

وچون خوانده می شوند بسوی خداو رسول اوتاحکم فرماید میان ایشان ناگهان جماعتی ازایشان روگردانند (٤٨) .

وَإِنْ يَكُنْ لَهُمُ الْحَقُّ يَأْتُوا إِلَيْهِ مُذْعِنِينَ ﴿٤٩﴾

واگرباشد ایشان راحق بیایند بسوی

اوگردن نهاده (٤٩) .

اَفِیْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ اَمِ ارْتَابُوْٓا اَمْ یَخَافُوْنَ اَنْ یَّحِیْفَ اللّٰهُ عَلَیْهِمْ وَرَسُوْلُهٗ ؕ بَلْ اُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُوْنَ ۝٥٠

آیا دردل های ایشان بیماریست یادرشك افتادند یا می‌ترسند ازآنکه ستم کند برایشان خداورسول اوبلکه این جماعت ایشانند ستمگاران (٥٠) .

اِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِیْنَ اِذَا دُعُوْٓا اِلَى اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖ لِیَحْكُمَ بَیْنَهُمْ اَنْ یَّقُوْلُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ؕ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ۝٥١

جزاین نیست که می باشد قول مسلمانان چون خوانده می‌شوند ایشان بسوی خدا و رسول اوتاحکم کند میان ایشان آنکه گویند شیدیم وفرمانبرداری کردیم واین جماعت ایشانند رستگاران (٥١) .

وَمَنْ یُّطِعِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهٗ وَیَخْشَ اللّٰهَ وَیَتَّقْهِ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ۝٥٢

وهرکه فرمان برداری کند خداورسول اورا وبترسدازخدا وحذرکندازعذاب اوپس این جماعت ایشانند بمراد رسند گان (٥٢) .

وَاَقْسَمُوْا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَیْمَانِهِمْ لَئِنْ اَمَرْتَهُمْ لَیَخْرُجُنَّ ؕ قُلْ لَّا تُقْسِمُوْا ۚ طَاعَةٌ مَّعْرُوْفَةٌ ؕ اِنَّ اللّٰهَ خَبِیْرٌۢ بِمَا تَعْمَلُوْنَ ۝٥٣

وقسم خوردند بخدا بموکدترین قسمهای خود که اگربفرمائی ایشانرا البته بیرون روند ازوطن خود بگو قسم مخورید فرمانبرداری پسندیده مطلوب ست هرآئینه خداخبرداراست بآنچه می کنید (٥٣) .

قُلْ اَطِیْعُوا اللّٰهَ وَاَطِیْعُوا الرَّسُوْلَ ۚ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَیْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَیْكُمْ مَّا حُمِّلْتُمْ ؕ وَاِنْ تُطِیْعُوْهُ تَهْتَدُوْا ؕ وَمَا عَلَى الرَّسُوْلِ اِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِیْنُ ۝٥٤

بگو فرمانبرداری خدابکنید وفرمانبرداری پیغمبرکنید پس اگر روبگردانید پس جزاین نیست که برپیغمبر ست آنچه بروی لازم کرده شدوبرشماست آنچه برشمالازم کرده شد واگر فرمانبرداری اوکنید راه یابید ونیست برپیغامبر مگرپیغام رساتیدن آشکار (٥٤) .

وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ

وعده داده است خداآنان را که ایمان آوردندازشما و عمل های شائسته

لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ
وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ
خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ
بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٥٥﴾

کردندکه البته خلیفه سازدایشان را درزمین چنانکه خلیفه ساخته برد آنان را که پیش ازایشان بودند(۱) والبته محکم کند برای ایشان دین ایشان را که پسندیده است برای ایشان والبته تبدیل کندترس ایشان را پیش ازاین به ایمنی، پرستش کنند مرا شریك مقررنه کنند بامن چیزی را وهرکه ناسپاسی کند بعد ازین پس آن جماعت ایشان اند فاسقان(۲) (۵۵) .

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ
تُرْحَمُونَ ﴿٥٦﴾

وبرپاداريد نمازرا وبدهيد زكوة را وفرمانبرداری کنید پیغمبررا بُوَدکه برشما رحم کرده شود (۵٦) .

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۚ وَمَأْوَاهُمُ
النَّارُ ۖ وَلَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٥٧﴾

مپندار کافران را عاجزکننده درزمین وجای ایشان آتش ست وآن بدبازگشت ست (۵۷) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنْكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ
وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ ۚ مِنْ قَبْلِ
صَلَاةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُمْ مِنَ الظَّهِيرَةِ
وَمِنْ بَعْدِ صَلَاةِ الْعِشَاءِ ۚ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَ
لَا عَلَيْهِمْ جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ ۚ طَوَّافُونَ عَلَيْكُمْ بَعْضُكُمْ عَلَىٰ
بَعْضٍ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

ای مسلمانان باید که اجازه طلبند ازشما آنانکه مالك ایشان شده است دست های شما(۳) وآنانکه نه رسیده اندبحدبلوغ ازشما سه نوبت، پیش از نماز فجر ووقتیکه فرومی نهید جامه های خودرا درنیم روز وپس از نماز عشا این سه وقتِ خلوتست برای شما نیست برشما ونه برایشان هیچ بَزَه بعد ازینها

(۱) یعنی چنانکه بنی اسرائیل رابعد عمالقه پادشاه ساخت .

(۲) یعنی چنانکه قاتلان حضرت عثمان کردند مترجم گوید تفسیر این آیت درحدیث آمده انّ الخلافة بعدی ثلاثون سنة (هرآئینه خلافت پس ازمن سی سال است) والله اعلم .

(۳) یعنی غلامان وکنیزان .

درآیند گانند برشما بعض ازشما بربعض دیگر همچنین بیان می کند خدابرای شما آیات را وخدا دانندهٔ باحکمت ست[1] . (٥٨)

وَإِذَا بَلَغَ الْأَطْفَالُ مِنكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَا
اسْتَأْذَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
آيَاتِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٩﴾

وچون رسند طفلان ازشما بحدِبلوغ باید که اجاره طلب کنند چنانکه اجازه می طلبیدندآنانکه پیش ازایشان بودند همچنین بیان می کند خدا برای شماآیاتِ خودرا وخدادانا باحکمت ست (٥٩) .

وَالْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَاءِ اللَّاتِي لَا يَرْجُونَ نِكَاحًا فَلَيْسَ
عَلَيْهِنَّ جُنَاحٌ أَن يَضَعْنَ ثِيَابَهُنَّ غَيْرَ مُتَبَرِّجَاتٍ
بِزِينَةٍ ۖ وَأَن يَسْتَعْفِفْنَ خَيْرٌ لَّهُنَّ ۗ وَاللَّهُ سَمِيعٌ
عَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

وکلان سالان اززنان که توقع نکاح ندارند پس نیست برایشان گناهی درآنکه فرونهند جامه های خودرا بدون ظاهرکردن آرایشی وپرهیزگاری کردن شان بهترست ایشان را وخداشنوا داناست (٦٠) .

لَّيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ
وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَلَا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَن تَأْكُلُوا
مِن بُيُوتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ آبَائِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أُمَّهَاتِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ إِخْوَانِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخَوَاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ
أَعْمَامِكُمْ أَوْ بُيُوتِ عَمَّاتِكُمْ أَوْ بُيُوتِ أَخْوَالِكُمْ
أَوْ بُيُوتِ خَالَاتِكُمْ

نیست برنابیناگناهی ونه برلنگ گناهی ونیست بربیمار گناهی ونه برذات شما گناهی درآنکه بخورید ازخانه های خویش یاخانه های پدران خویش یاخانه های مادران خویش یاخانه های برادران خویش یاخانه های خواهران خویش یاخانه های عموهای خویش یا خانه های عمّه های خویش یاخانه های خالوهای خویش یاخانه های خالهای خویش یا

---

(١) حاصل آن ست که محارم واطفال نیزدرین ساعات استیذان کنندزیرا که مردمان جامه درین ساعات ازتن می کشند وعریان می شوند محصول سخن آنست که محارم راواطفال را عریان دیدن درست نیست والله اعلم .

أَوْ مَا مَلَكْتُم مَّفَاتِحَهُ أَوْ صَدِيقِكُمْ ۚ لَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ أَن تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا ۚ فَإِذَا دَخَلْتُم
بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ
مُبَارَكَةً طَيِّبَةً ۚ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

خانه ای که بتصرف شماست کلید های او[۱] یاخانه های دوستتان نیست برشما هیچ گناهی درآنکه بخورید همه باهم یامتفرق[۲] پس چون درآئید بخانه ها پس سلام گوئید برقوم خویش دعای خیر با برکت پاکیزه ازنزد خدا همچنین بیان می کند خدابرای شما آیات را بُوَدکه بفهمید . (٦١)

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا
مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَّمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ ۚ إِنَّ
الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ۚ
فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَن لِّمَن شِئْتَ مِنْهُمْ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٢﴾

جزاین نیست که مسلمانان آنانند که ایمان آوردند بخدا ورسول او وچون باشند باوی برکاری که مقتضی اجتماع ایشان است نروند تاآنکه اجازه طلبند از وی هرآئینه آنانکه اجازه می طلبند ازتو ایشان آنان اند که ایمان آورده اند بخدا و برسول او پس اگراجازه طلبند ازتوبرای بعض کارخوداجازه ده هرکراخواهی ازیشان وآمرزش طلب کن برای ایشان ازخداهرآئینه خدا آمرزندهٔ مهربانست . (٦٢)

لَّا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُم بَعْضًا ۚ قَدْ
يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنكُمْ لِوَاذًا ۚ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ
يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

مشمارید طلبیدن پیغامبررا درمیان خویش مانند طلبیدن بعض ازشمابعض دیگررا هرآئینه می داند خداآنان را که به پنهانی بیرون می روند ازشما پناه جویان پس باید که بترسند آنانکه خلاف حکم پیغمبر می‌کنند ازآنکه برسدبدیشان بلائی

---

(۱) یعنی نگاهبان و وکیل حفظ اوباشید .

(۲) یعنی اذنی که ازرسم وعادت مفهوم ست کفایت می کند وحاجت اذن صریح نیست والله اعلم .

أَلَآ إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَآ أَنتُمْ عَلَيْهِ وَيَوْمَ يُرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

یابرسد بایشان عذاب درد دهنده (٦٣) .
آ گاه شو هرآئینه خداراست آنچه درآسمانها وزمین ست میداند روشی را که شمابرآنید وروزیکه گردانیده شوند بسوی اوخبردهد ایشان را بآنچه کرده اند وخدابهرچیز داناست (٦٤) .

سوره فرقان مکی است وآن هفتادوهفت آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

بسیاربابرکت ست آنکه فرود آورد قرآن را بربندهٔ خویش تاباشد ترساننده عالم هارا (١) .

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِيرًا ﴿٢﴾

آنکه اوراست پادشاهی آسمان ها وزمین وهیچ فرزندنگرفته وهیچ شریك نیست اورادرپادشاهی وبیافرید هرچیزی را پس اندازه کرداوراندازه کردنی (٢) .

وَاتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً لَّا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾

وگرفتند کافران بجزخدا آن معبودان را که نمی آفرینند چیزی وخود شان آفریده شوند و نمي توانند برای خویش زیانی ونه سودی ونمی توانند مرگ را ونه زندگانی را ونه برانگیختن را (٣) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هٰذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ وَأَعَانَهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ جَاءُوا ظُلْمًا وَزُورًا ﴿٤﴾

وگفتند کافران نیست این قرآن مگردروغی که بربافته است آن را وياری داده انداورابرافترای وی گروه دیگر پس بعمل آوردند ستم ودروغ را (٤) .

وَقَالُوا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلٰى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾

وگفتند قرآن افسانهای پیشینیانست که برای خودنوشته است آنرا پس آن خوانده می شود بروی صبح و

شام[1] (٥) .

قُلْ أَنزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٦﴾

بگو فرود آورده است آنراکسیکه میداند آن پنهان را که درآسمان ها وزمین ست هرآئینه وی هست آمرزندهٔ مهربان (٦) .

وَقَالُوا مَالِ هَٰذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾

و گفتندچیست این پیغامبررا که میخورد طعام ومیرود دربازارها چرافرستاده نشد بسوی وی فرشته تاباشد همراه وی ترسانند‌ه (٧) .

أَوْ يُلْقَىٰ إِلَيْهِ كَنزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِن تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَّسْحُورًا ﴿٨﴾

یاچرا ازآسمان پرتافته نه شد بسوی وی گنجی یاچرانیست اوراباغی که بخورد ازآن و گفتند ستمگاران پیروی نمی کنید مگرمردجادو زده را (٨) .

انظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

ببین چگو نه مثالها زدند درحق تو پس گمراه شدند پس نمی یابند هیچ راهی را (٩) .

تَبَارَكَ الَّذِي إِن شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِّن ذَٰلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَيَجْعَل لَّكَ قُصُورًا ﴿١٠﴾

بزرگوارست آنکه اگرخواهد بدهدترا بهتراز این بوستانها که میرود زیرآن جویهابدهد ترا کاخهای بلند (یعنی دردنیا) (١٠) .

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَن كَذَّبَ بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

بلکه دروغ شمردند قیامت را وآماده ساختیم برای کسیکه تکذیب قیامت کند دوزخ را (١١) .

إِذَا رَأَتْهُم مِّن مَّكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا تَغَيُّظًا وَزَفِيرًا ﴿١٢﴾

چون به بینند دوزخ راایشان ازمسافتِ دوربشنوند از وی آواز خشم خوردن وجوش وخروش را (١٢) .

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّنِينَ دَعَوْا

وچون انداخته شوند ازآن دوزخ بمکانی

(١) يعنی تایادگیرد .

هُنَالِكَ ثُبُورًا ﴿١٣﴾

تنگ دست وپابسته بدعا کنند
آنجابرخویش هلاك شدن را(١٣) .

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ ثُبُورًا وَاحِدًا وَادْعُوا ثُبُورًا كَثِيرًا ﴿١٤﴾

وگوئیم بددعا نکنید امروز بیك هلاك
شدن وبددعا کنید بهلاك بسیار (١٤) .

قُلْ أَذَٰلِكَ خَيْرٌ أَمْ جَنَّةُ الْخُلْدِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ
كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٥﴾

بگو آیا این بهترست یا بهشت جاویدآنکه
وعده داده است متقیان را باشد ایشان را
پاداش وجای بازگشت (١٥) .

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ
وَعْدًا مَسْئُولًا ﴿١٦﴾

ایشان راست درآنجاآنچه می
خواهندجاویدان، هست برپروردگار تو
وعدهٔ طلبیده شده (١٦) .

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ فَيَقُولُ
أَأَنْتُمْ أَضْلَلْتُمْ عِبَادِي هَٰؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿١٧﴾

وآن روز که جمع کند خداایشان را
وآنچه می پرستند بغیراز خدا پس گوید
آیاشما گمراه کردید این بندگان مرا
یاایشان خود خطا کرده اند راه را (١٧).

قَالُوا سُبْحَانَكَ مَا كَانَ يَنْبَغِي لَنَا أَنْ نَتَّخِذَ مِنْ
دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنْ مَتَّعْتَهُمْ وَآبَاءَهُمْ حَتَّىٰ
نَسُوا الذِّكْرَ وَكَانُوا قَوْمًا بُورًا ﴿١٨﴾

گویند بپاکی یادمی کنیم ترا سزاوار نباشد
ماراکه هیچ دوست گیریم بجز تو ولیکن
بهره مند ساختی ایشان را وپدران ایشان
را تاآنکه فراموش کردند پند را وشدند
گروهی هلاك شده (١٨) .

فَقَدْ كَذَّبُوكُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا
وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمْ مِنْكُمْ نُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿١٩﴾

گوئیم (ای گروه کافران) هرآئینه دروغ
پنداشتند شمارا این معبودان درآنچه
می‌گفتید پس نمی توانید دفع کردن عذاب
ونه یاری دادن وهرکه ستم کند ازشما
بچشانیمش عذاب بزرگ (١٩) .

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ
الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ
لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

ونه فرستادیم پیش ازتو پیغامبران مگر
باین صفت که ایشان می خورند طعام
ومی رفتند دربازارها و ساختیم بعض
شمارا درحق بعضی ابتلائی آیاصبر
می‌کنید، وهست پروردگار توبینا (٢٠) .

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَٰئِكَةُ أَوْ نَرَىٰ رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْ عُتُوًّا كَبِيرًا ﴿٢١﴾

و گفتند آنانکه توقع ندارند ملاقات مارا چرا فروفرستاده نشد برما فرشتگان یاچرانمی بینیم پروردگار خودرا هرآئینه بزرگ شدند درزعم خویش و سرکشی کردند سرکشیِ بزرگ (٢١) .

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَٰئِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا ﴿٢٢﴾

روزی که به بینند فرشتگان را هیچ مژده نیست آن روز گنهگاران را وگویند که بازداشته شوند بازداشتن موکد (٢٢) .

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾

ومتوجه شدیم بسوی آن چه کردند ازکردار پس ساختیم آن را مانند ذرّه های پراگنده[1] (٢٣) .

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾

اهل بهشت آن روزبهترند ازجهت قرارگاه ونیکوترند باعتبار جای استراحت (٢٤) .

وَيَوْمَ تَشَقَّقُ السَّمَاءُ بِالْغَمَامِ وَنُزِّلَ الْمَلَٰئِكَةُ تَنْزِيلًا ﴿٢٥﴾

وروزیکه بشگافد آسمان بسبب ابرو فرودآورده شوند فرشتگان فرودآوردنی[2] (٢٥) .

الْمُلْكُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ لِلرَّحْمَٰنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾

پادشاهیِ حقیقی آن روزخداراست وباشد آن روز برکافران روزدشوار (٢٦) .

وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ﴿٢٧﴾

وروزی که بگزد ستمگار دودست خودرا گوید ای کاش من گرفتمی همراه پیغامبر راهی[3] (٢٧) .

يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ﴿٢٨﴾

ای وای برمن کاش که دوست نه گرفتمی فلان را[4] (٢٨) .

---

(١) یعنی برباد کردیم

(٢) یعنی آسمان برهیئتِ معتادخود باشد امابرناگاه منشق شود والله اعلم .

(٣) تمناکننده عقبه بن ابي معیط بود که اطاعت أبی بن خلف کرد چنانه درسبب نزول آیه بیان کرده اند .

(٤) یعنی أبی بن خلف وماننداو .

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا ﴿٢٩﴾

هرآئینه وی گمراه کرد مراازپند بعد ازآنکه آمده بودبمن وهست شیطان آدمی را درمحنت تنها گذارنده (۲۹) .

وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَٰذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ﴿٣٠﴾

و گفت پیغامبر ای پروردگار من هرآئینه قوم من این قرآن را متروك ساختند (۳۰).

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِينَ ۗ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣١﴾

وهمچنین ساخته ایم برای هر پیغامبر دشمنان ازگناهگاران و بس ست پروردگار تو راه نما ونصرت دهنده (۳۱).

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ جُمْلَةً وَاحِدَةً ۚ كَذَٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ ۖ وَرَتَّلْنَاهُ تَرْتِيلًا ﴿٣٢﴾

و گفتند کافران چرا فرود آورده نه شد برپیغامبرقرآن بیك دفعه همچنین بدفعات آوردیم تااستوارسازیم بآن دل ترا و خواندیم آن رابآهستگی (۳۲) .

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٣﴾

ونیارند کافران پیش توهیچ داستانی مگر بیاریم پیش توجوابی راست و نیکوتر دربیان (۳۳) .

الَّذِينَ يُحْشَرُونَ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ إِلَىٰ جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٤﴾

آنانکه برانگیخته حشرکرده شوند برچهره های خویش بسوی دوزخ این جماعت بدترند باعتبار مکان و غلط کننده ترندراه را(۳٤) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را کتاب و ساختیم همراه او برادر او هارون را وزیر (۳۵).

فَقُلْنَا اذْهَبَا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَدْمِيرًا ﴿٣٦﴾

پس گفتیم بروید بسوی آن قوم که دروغ شمردند آیات مارا پس هلاك ساختیم آن قوم را هلاك کردنی (۳٦) .

وَقَوْمَ نُوحٍ لَّمَّا كَذَّبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ وَجَعَلْنَاهُمْ لِلنَّاسِ آيَةً ۖ وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

وقوم نوح چون دروغگو شمردند پیغامبران را غرق ساختیم این جماعت را و گردانیدیم ایشان رابرای مردمان نشانه، و مهیّا کردیم برای ستمگاران عذاب درد دهنده (۳۷) .

وَعَادًا وَثَمُودَا وَأَصْحٰبَ الرَّسِّ وَقُرُونًا بَيْنَ ذٰلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾

وهلاك ساختيم عادوثمود واهل رسّ را وخَلقى بسياررا درميان ايشان (٣٨) ،

وَكُلًّا ضَرَبْنَا لَهُ الْأَمْثَالَ وَكُلًّا تَبَّرْنَا تَتْبِيرًا ﴿٣٩﴾

وبراى هريكى بيان كرديم داستان ها وهريكى را هلاك ساختيم هلاك كردنى (٣٩) .

وَلَقَدْ أَتَوْا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمْطِرَتْ مَطَرَ السَّوْءِ أَفَلَمْ يَكُونُوا
يَرَوْنَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ نُشُورًا ﴿٤٠﴾

وهرآئينه رسيدند كافران بدهى كه بارانيده شد بروى بارانِ بد(يعنى باران سنگ) آيانمى ديدند آن را بلكه توقع نمى داشتند برانگيختن را (٤٠) .

وَإِذَا رَأَوْكَ إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهٰذَا الَّذِي بَعَثَ
اللّٰهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

وچون بينند ترا نگيرند ترا الّا مسخره آيااين شخص ست آنكه خداى تعالى پيغامبرفرستادش (٤١) .

إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ
يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

هرآئينه نزديك بود كه گمراه كند مارا ازپرستشِ خدايانِ ما اگر نه آن بودى كه شكيبائى كرديم برآن ها وخواهند دانست چون بينند عذاب را كه كيست اشتباه رونده ترراه را (٤٢) .

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلٰهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ
عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

آياديدى آن را كه‌گرفته است معبود خود خواهش نفس خودراآياتو ميشوى بروى نگهبان (٤٣) .

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا
كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

آيامى پندارى كه بيشترين ايشان مى شنوند يامى‌فهمند نيستند ايشان الّا مانند چهارپايان بلكه ايشان اشتباه رونده ترند راه را (٤٤) .

أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ

آيا نديدى بسوى پروردگار خود كه چگونه دراز كردسايه را[1] واگر

---

(١) يعنى بعد اسفارقبل ازغروب آفتاب يادراوّل روز .

جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيْلًا ﴿٤٥﴾

خــواستــی گــردانیــدی آن را آرمیــده بازبرگماشتیم آفتاب را بروَی راه نما[1] (٤٥) .

ثُمَّ قَبَضْنٰهُ اِلَيْنَا قَبْضًا يَّسِيْرًا ﴿٤٦﴾

بازفراگرفتیم سایه را بسوی خویش فرا گرفتن آسان (٤٦) .

وَهُوَ الَّذِيْ جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِبَاسًا وَّالنَّوْمَ سُبَاتًا وَّجَعَلَ النَّهَارَ نُشُوْرًا ﴿٤٧﴾

واوست آنکه ساخته برای شما شب را پـوشـش وخـواب راراحـت وسـاخـت روزراوقتِ برخاستن (٤٧) .

وَهُوَ الَّذِيْٓ اَرْسَلَ الرِّيٰحَ بُشْرًاۢ بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهٖ ۚ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَآءِ مَآءً طَهُوْرًا ﴿٤٨﴾

واوست آنکه فرستاد بادهارا مژده دهنده پیش رحمـت خـویـش وفـرود آوردیـم ازآسمان آب پاك را (٤٨) .

لِّنُحْيِۦَ بِهٖ بَلْدَةً مَّيْتًا وَّنُسْقِيَهٗ مِمَّا خَلَقْنَآ اَنْعَامًا وَّاَنَاسِيَّ كَثِيْرًا ﴿٤٩﴾

تازنده سازیم بآن شهر مرده را وتا بنـوشـانیمـش ازآنچـه مـا آفـریـده ایـم چهارپایان را ومردمان بسیاررا (٤٩) .

وَلَقَدْ صَرَّفْنٰهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوْا ۖ فَاَبٰٓى اَكْثَرُ النَّاسِ اِلَّا كُفُوْرًا ﴿٥٠﴾

وهرآئینه گوناگون بیان کردیم پندرمیان ایشان تاپندپذیر شوند پس قبول نکردند بیشترین مردمان مگرناسپاسی را (٥٠) .

وَلَوْ شِئْنَا لَبَعَثْنَا فِيْ كُلِّ قَرْيَةٍ نَّذِيْرًا ﴿٥١﴾

واگرمی خواستیم میفرستادیم درهر دهی ترساننده (٥١) .

فَلَا تُطِعِ الْكٰفِرِيْنَ وَجَاهِدْهُمْ بِهٖ جِهَادًا كَبِيْرًا ﴿٥٢﴾

پـس فـرمـان مبـرکـافـران را وجهـادکـن باایشان بقرآن جهادِ بزرگ (٥٢) .

وَهُوَ الَّذِيْ مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَّهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ ۚ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَّحِجْرًا مَّحْجُوْرًا ﴿٥٣﴾

واوست آنکه درآمیخت دو دریا را این یك آبِ شیرین دافع تشنگی ست وآن دیگـر شـوربدمزه وسـاخـت میان هـر دوحجابی وسدی محکم (٥٣) .

وَهُوَ الَّذِيْ خَلَقَ مِنَ الْمَآءِ بَشَرًا فَجَعَلَهٗ نَسَبًا وَّصِهْرًا ۚ

واوست آنکه آفرید از آب آدمی را پس

---

(١) یعنی بهر صفت که آفتاب تقاضا میکند میرود .

وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ﴿٥٤﴾

ساخت آن را خویشاوند نسب وخویشاوند قرابت دامادی وهست پروردگارتوتوانا (٥٤) .

وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ
وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ﴿٥٥﴾

ومی پرستند بغیراز خداچیزی را که نفع ندهد بایشان وضررنه رساند بدیشان وهست کافر برمخالفت پروردگار خود پشت دهنده (٥٥) .

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٥٦﴾

ونه فرستادیم ترا مگر بشارت دهنده وبیم دهنده (٥٦) .

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ
أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٥٧﴾

بگو نمی طلبم ازشما برتبلیغ قرآن هیچ مزدی لیکن هرکه خواهد که راه گیرد بسوی پروردگارخویش گو بگیرد (٥٧) .

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَبِّحْ بِحَمْدِهِ ۚ وَكَفَىٰ بِهِ
بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا ﴿٥٨﴾

وتوکل کُن برآن زنده که هرگز نمیرد وبپاکی یادکن همراه ستایش او، وبس ست وی بگناهان بندگان خویش آگاه (٥٨) .

الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ
ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ الرَّحْمَٰنُ فَاسْأَلْ بِهِ خَبِيرًا ﴿٥٩﴾

آنکه بیافرید آسمانها وزمین وآنچه درمیان آنهاست درشش روز باز مستقرشد برعرش اوست بخشاینده پس بپرس ازحالِ وی دانائی را (٥٩) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَٰنِ قَالُوا وَمَا
الرَّحْمَٰنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ نُفُورًا ۩ ﴿٦٠﴾

وچون گفته میشود بکافران که سجده کنید رحمن راگویند چیست رحمن آیا سجده کنیم چیزی را که تومیفرمائی بما وزیاده کرداین سخن درحق ایشان رمیدن را (٦٠).

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَجَعَلَ فِيهَا
سِرَاجًا وَقَمَرًا مُّنِيرًا ﴿٦١﴾

بزرگوارست آنکه بساخت درآسمان بُرجهارا وساخت درآن چراغ را (یعنی خورشید را) وساخت ماهِ روشنی دهنده را (٦١) .

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا (٦٢)

واوست آنکه ساخت شب وروز را جانشین يك دیگر برای کسیکه خواهد پندگرفتن یاخواهد شکرگذاری کردن (٦٢) .

وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا (٦٣)

وبندگان خدا آنانند که میروند برزمین بآهستگی[1] وچون سخن گویند بایشان نادانانگویند سلام برشماباد (٦٣) .

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا (٦٤)

وآنانکه شب می‌گذارند برای پروردگار خویش سجده کنان وقیام کنان (٦٤) .

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا (٦٥)

وآنانکه می‌گویند ای پروردگار ما بازدارازما عذاب دوزخ را هرآئینه عذاب دوزخ لازم شونده است (٦٥) .

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا (٦٦)

هرآئینه دوزخ بدآرام‌گاهی ست وبدمقامی ست (٦٦) .

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَٰلِكَ قَوَامًا (٦٧)

وآنانکه چون خرج کنند اسراف نه نمایند و تنگی نگیرند وباشد عطای ایشان میان جانبین معتدل (٦٧) .

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ يَلْقَ أَثَامًا (٦٨)

وآنانکه نمی پرستند باخدامعبود دیگررا ونمی کُشند هیچ نفسی را که حرام کرده است خدامگر بحق وزنانکنند وهرکه بکند این کاررا برخُوردبه عقوبتِ دشوار (٦٨) .

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَانًا (٦٩)

دوچند کرده شود اوراعذاب روزِ قیامت وجاویدماند آنجا خوارکرده شده (٦٩) .

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (٧٠)

مگر آنکه توبه کرد وایمان آوردوعمل شائسته نمود پس آنجماعت تبدیل کند خدا بدیهای ایشان را به نیکی ها وهست

(١) یعنی تواضع برایشان غالب ست .

خدا آمرزندهٔ مهربان (٧٠) .

وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَابًا ﴿٧١﴾

وهرکه توبه کند وکارشائسته بجاآوردپس هرآئینه وی رجوع میکند بخدا رجوع کردنی (٧١) .

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا ﴿٧٢﴾

وآنانکه گواهی دروغ نمی دهند وچون بگذرند بربیهوده بگذرند به روشِ بزرگان (٧٢) .

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا ﴿٧٣﴾

وآنانکه چون پندداده می شود ایشان را بآیاتِ پروردگار ایشان کرو کور نه افتند بشنیدِن آن[1] (٧٣) .

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

وآنانکه می‌گویند ای پروردگارِمابه بخش مارا اززنان ما وازفرزندانِ ما روشنیِ چشم وقراردِه مارا پیشوای متقیان (٧٤) .

أُولَٰئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا ﴿٧٥﴾

آن جماعت جزاداده شود ایشان را مقام بلند بخاطر آنکه صبر کردند، برخوردار کرده شوند درآن ایشان بدعای خیروسلام (٧٥) .

خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٧٦﴾

جاویدان آنجا، بهشت نیك آرام‌گاه ست ونیك مقام ست (٧٦) .

قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزَامًا ﴿٧٧﴾

بگو اعتنا نمی کند به شما پروردگار من اگرنباشد عبادتِ شما پس هرآئینه دروغ پنداشتید پس البته باشد جزای آن لازم (٧٧) .

سوره شعراء مکی است وآن دوصد وبیست وهفت آیت ویازده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

(١) یعنی بلکه دیده و شنیده سجده کنند .

طسٓمٓ ①	طٰسٓمٓ (١) .
تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ②	این آیاتِ کتابِ روشن ست (٢) .
لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ③	شاید توهلاك کننده ای خویشتن را به سبب آنکه مسلمان نمی شوند (٣) .
إِنْ نَشَأْ نُنَزِّلْ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ ④	اگرخواهیم فرودآریم برایشان ازآسمان نشانه ای پس شودگردن های ایشان پیش آن نیایش کننده (٤) .
وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَٰنِ مُحْدَثٍ إِلَّا كَانُوا عَنْهُ مُعْرِضِينَ ⑤	ونمی آید بدیشان هیچ پندی نوازجانب رحمن آورده مگر می باشند ازآن روگرداننده (٥) .
فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ⑥	پس ثابت شدکه ایشان دروغ شمردند پس خواهد آمدبایشان عاقبت آنچه که بآن تمسخر می کردند (٦) .
أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كَمْ أَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ⑦	آیاندیده اند بسوی زمین چه قدر رویانیدیم درآن ازهر جنس نیك (٧) .
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ⑧	هرآئینه درین ماجرا نشانه است ونیستند بیشترین ایشان مسلمانان (٨) .
وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ⑨	وهرآئینه پروردگار تو همان ست غالب مهربان (٩) .
وَإِذْ نَادَىٰ رَبُّكَ مُوسَىٰ أَنِ ائْتِ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ⑩	وآنگاه که آواز داد پروردگارتو موسیٰ را که بیاپیشِ گروهِ ستمکاران (١٠) .
قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلَا يَتَّقُونَ ⑪	بیاپیش قوم فرعون آیا پرهیزگاری نمی کنند (١١) .
قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ⑫	گفت ای پروردگار من هرآئینه من می ترسم ازآنکه دروغگو شمرندمرا (١٢) .
وَيَضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ إِلَىٰ هَارُونَ ⑬	وتنگ شودسینهٔ من وجاری نمی گردد زبان من پس پیغامبری را فرست بسوی

هارون (١٣) .

وَلَهُمْ عَلَيَّ ذَنْبٌ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾

وقوم فرعون را برمن گناهی ست پس می ترسم که بکشند مرا (١٤) .

قَالَ كَلَّا فَاذْهَبَا بِآيَاتِنَا إِنَّا مَعَكُمْ مُسْتَمِعُونَ ﴿١٥﴾

گفت چنین نه باشد پس هردوبروید بانشانه های ماهرآئینه ما باشما شنونده ایم (١٥).

فَأْتِيَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

پس بیائید بفرعون پس بگوئید هرآئینه مافرستاده پروردگارعالمهائیم (١٦) .

أَنْ أَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٧﴾

باین پیغام که بفرست همراه ما بنی اسرائیل را (١٧) .

قَالَ أَلَمْ نُرَبِّكَ فِينَا وَلِيدًا وَلَبِثْتَ فِينَا مِنْ عُمُرِكَ سِنِينَ ﴿١٨﴾

گفت ای موسیٰ آیا نپرورانديم ترادرمیان اهل خویش درحال طفلی گذراندی درمیان ماازعمر خودسالها (١٨) .

وَفَعَلْتَ فَعْلَتَكَ الَّتِي فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

وکردی آن کردار خودرا که ازتو بعمل آمد و توازنا سپاسانی (١٩) .

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذًا وَأَنَا مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٢٠﴾

گفت کردم آن کردار راآنگاه ومن از گمراهان بودم (٢٠) .

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

پس گریختم ازپیش شماچون بترسیدم ازعقوبتِ شماپس عطاکرد مرا پروردگار من دانش وساخت مراازپیغمبران (٢١).

وَتِلْكَ نِعْمَةٌ تَمُنُّهَا عَلَيَّ أَنْ عَبَّدْتَ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٢﴾

وآیااین نعمتی ست که منت می نهی برمن بندهگرفتی بنی اسرائیل را[1] (٢٢).

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٣﴾

گفت فرعون وچیست پروردگار عالمها (٢٣) .

قَالَ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ﴿٢٤﴾

گفت موسیٰ پروردگار آسمان ها وزمین

---

(١) یعنی بنده‌گرفتن بنی اسرائیل نعمت نبود پس همچنین پرورش کردن که بآن ضرورت بود نعمت نباشد .

وآنچه درمیان اینهاست اگریقین آرنده اید (٢٤) .

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْتَمِعُونَ ﴿٢٥﴾

گفت فرعون آنانراکه حوالی اوبودند آیانمی شنوید (٢٥) .

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٦﴾

گفت موسیٰ پروردگار شماست و پروردگار پدرانِ پیشین شماست (٢٦) .

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمُ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمَجْنُونٌ ﴿٢٧﴾

گفت فرعون هرآئینه پیغامبرشما که فرستاده بسوی شما دیوانه ست (٢٧) .

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

گفت موسیٰ پروردگار مشرق ومغرب وآنچه درمیان اینهاست اگردرمی یابید (٢٨) .

قَالَ لَئِنِ اتَّخَذْتَ إِلَٰهًا غَيْرِي لَأَجْعَلَنَّكَ مِنَ الْمَسْجُونِينَ ﴿٢٩﴾

گفت اگرخداگرفتی غیر مرا البته قراردهم ترااززندانیان (٢٩) .

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

گفت آیابزندان کنی اگرچه بیارم پیش توچیزی روشن را (٣٠) .

قَالَ فَأْتِ بِهِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣١﴾

گفت بیار آن را اگر ازراستگویانی (٣١) .

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ﴿٣٢﴾

پس بینداخت عصای خودرا پس ناگهان وی اژدهای آشکاربود (٣٢) .

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ ﴿٣٣﴾

وبرآورد دست خودراپس ناگهان وی سفید بود برای بینندگان (٣٣) .

قَالَ لِلْمَلَإِ حَوْلَهُ إِنَّ هَٰذَا لَسَاحِرٌ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

گفت فرعون بجماعتی که حوالی اوبودند هرآئینه این شخص جادوگریست دانا (٣٤).

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾

میخواهد که بیرون کند شمارا ازسرزمین شما بِسِحرخود پس چه می فرمائید مرا (٣٥) .

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٣٦﴾

گفتند موقوف دار اورا وبرادرش را وبفرست درشهرها نقیبان را (٣٦) .

يَأْتُوكَ بِكُلِّ سَحَّارٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾

تابیارند پیش توهرجادوگرِ دانارا (٣٧) .

فَجُمِعَ السَّحَرَةُ لِمِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ۝٣٨

پس جمع کرده شد ساحران بمیعادِ روز معیّن (٣٨) .

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَنتُم مُّجْتَمِعُونَ ۝٣٩

وگفته شد بمردمان آیاشما جمع شونده اید (٣٩) .

لَعَلَّنَا نَتَّبِعُ السَّحَرَةَ إِن كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ۝٤٠

بوَدکه ماپیرویِ ساحران کنیم اگرایشان غالب شوند (٤٠) .

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَئِنَّ لَنَا لَأَجْرًا إِن كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ۝٤١

پس چون حاضر شدندساحران گفتند فرعون را آیامارامزدی بُوَد اگرماغالب شویم (٤١) .

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذًا لَّمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ۝٤٢

گفت آری وهرآئینه شما آنگاه از مقربان باشید (٤٢) .

قَالَ لَهُم مُّوسَىٰ أَلْقُوا مَا أَنتُم مُّلْقُونَ ۝٤٣

گفت بایشان موسیٰ بافگنید آنچه شماافگننده اید (٤٣) .

فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعِصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ۝٤٤

پس انداختند ریسمانهای خودرا وعصاهای خودرا گفتند قسم به بزرگی فرعون هرآئینه ماالبته غالبیم (٤٤) .

فَأَلْقَىٰ مُوسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ ۝٤٥

پس انداخت موسیٰ عصای خودرا پس ناگهان وَی فرومی برد آنچه بی حقیقت به دروغ آورده بودند (٤٥) .

فَأُلْقِيَ السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ ۝٤٦

پس انداخته شدند ساحران سجده کنان (٤٦) .

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝٤٧

گفتند ایمان آوردیم به پروردگار عالمها (٤٧) .

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ۝٤٨

پروردگار موسیٰ وهارون (٤٨) .

قَالَ آمَنتُمْ لَهُ قَبْلَ أَنْ آذَنَ لَكُمْ إِنَّهُ لَكَبِيرُكُمُ الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَسَوْفَ تَعْلَمُونَ لَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ۝٤٩

گفت فرعون آیاایمان آوردیدبموسیٰ پیش ازآنکه اجازت دَهَم شمارا هرآئینه وی رهبر شماست آنکه بیاموخت شماراجادو پس خواهید دانست البته بِبُرَم دستهای شمارا وپاهای شمارایکی ازجانب راست

ودیگر ازجانب چپ والبته بردار آویزم شمارا همه یك جا (٤٩) .

قَالُوا لَا ضَيْرَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ ﴿٥٠﴾

گفتند هیچ زیان نیست هرآئینه بسوی پروردگار خویش رجوع کنندگانیم (٥٠) .

إِنَّا نَطْمَعُ أَن يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطَايَانَا أَن كُنَّا أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

هرآئینه ماتوقع داریم که بیامرزد برای ماپروردگار ما گناهان مارا بسبب آنکه شدیم اوّلین مسلمانان (٥١) .

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِبَادِي إِنَّكُم مُّتَّبَعُونَ ﴿٥٢﴾

ووحی فرستادیم بسوی مُوسیٰ که بوقت شب روان کن بندگان مراهرآئینه شماتعاقب کرده شوید (٥٢) .

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٣﴾

پس فرستاد فرعون درشهرها نقیبان (٥٣) .

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٤﴾

هرآئینه بنی اسرائیل گروهی اندك اند (٥٤) .

وَإِنَّهُمْ لَنَا لَغَائِظُونَ ﴿٥٥﴾

وهرآئینه ایشان مارا بخشم آورده اند (٥٥) .

وَإِنَّا لَجَمِيعٌ حَاذِرُونَ ﴿٥٦﴾

وهرآئینه ماجماعتی ایم سلاح پوشیده (٥٦) .

فَأَخْرَجْنَاهُم مِّن جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٧﴾

(خدامی فرماید) پس بیرون کردیم قوم فرعون رااز‌بوستانها وچشمه ها (٥٧) .

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

وگنجها ومنزل نیك (٥٨) .

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٥٩﴾

و همچنین میراث دادیم این چیزهارابه بنی اسرائیل (٥٩) .

فَأَتْبَعُوهُم مُّشْرِقِينَ ﴿٦٠﴾

پس تعاقب ایشان کردند وقت اشراق درآمده (٦٠) .

فَلَمَّا تَرَاءَى الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾

پس چون یکدیگر رادیدندهردوگروه گفتند یارانِ موسیٰ هرآئینه بمارسیدند (٦١) .

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾

گفت موسیٰ چنین نیست هرآئینه بامن پروردگارمنست راه خواهدنمودمرا (٦٢) .

فَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنِ اضْرِب بِّعَصَاكَ الْبَحْرَ فَانفَلَقَ فَكَانَ
كُلُّ فِرْقٍ كَالطَّوْدِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾

پس وحی فرستادیم بسوی موسیٰ که به عصای خودبزن دریارا پس دریابشگافت پس شدهرپاره مانند کوه بزرگ (٦٣) .

وَأَزْلَفْنَا ثَمَّ الْآخَرِينَ ﴿٦٤﴾

ونزدیك آوردیم آنجا آن دیگران را (٦٤) .

وَأَنجَيْنَا مُوسَىٰ وَمَن مَّعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

وخلاص ساختیم موسیٰ راوآنان را که همراه وی بودند همه یك جا(٦٥) .

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٦٦﴾

بازغرق ساختیم آن دیگران را (٦٦) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

هرآئینه درین ماجرا نشانه هست، ونبودند بیشترین ایشان مسلمانان (٦٧) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

وهرآئینه پروردگار توهمان ست غالب مهربان (٦٨) .

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

وبخوان برایشان خبرابراهیم (٦٩) .

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾

چون گفت به پدر خود و قوم خود چه چیزرامی پرستید (٧٠) .

قَالُوا نَعْبُدُ أَصْنَامًا فَنَظَلُّ لَهَا عَاكِفِينَ ﴿٧١﴾

گفتند می‌پرستیم بتان راپس می باشیم برایشان مجاورت کننده (٧١) .

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكُمْ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾

گفت آیامی‌شنوند آواز شمارا چون می‌خوانید (٧٢) .

أَوْ يَنفَعُونَكُمْ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾

یاسودی رسانند بشما یازیان میدهند (٧٣) .

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾

گفتند نه بلکه یافتیم پدران خودرا که چنین می کردند (٧٤) .

قَالَ أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾

گفت آیادیدید آنچه می پرستیدید (٧٥) .

أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾

شما و پدران پیشین شما (٧٦) .

فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾

پس هر آئینه آنهادشمنان من اند مگر پروردگارعالمیان (٧٧) .

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾

آنکه بیافریدمرا پس اوست که هدایت

کندمرا (۷۸) .

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾

وآنکه اوطعام میخورانـدمـرا ومی آشامایدمرا (۷۹) .

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾

وچون بیمارمی شوم پس اوست که شفامیدهدمرا (۸۰) .

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾

وآنکه بمیراند مرا بازززندهگرداند مرا (۸۱) .

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾

وآنکه توقع دارم که بیامرزد برای من‌گناه من روزجزا (۸۲) .

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَأَلْحِقْنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾

پروردگارا عطاکن مرا حکمت ولاحق کن مرابشائستگان (۸۳) .

وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾

وپدید آر برای من ذکر نیك در پسینیان (۸٤) .

وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾

وقراردِه مرا ازوارثان بهشت بانعمت (۸٥) .

وَاغْفِرْ لِأَبِي إِنَّهُ كَانَ مِنَ الضَّالِّينَ ﴿٨٦﴾

وبیامرزپدرِ مرا هرآئینه وَی بود ازگمراهان (۸٦) .

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾

ورسوا مکـن مـراروزی کـه بـرانگیختـه شوند مردمان (۸۷) .

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾

روزی که فائده ندهدمال ونه فرزندان (۸۸) .

إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٩﴾

لیکن صاحب فائده آن بُوَد که بیاردپیش خدادل بی عیب را (۸۹) .

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾

ونزدیك کرده شود بهشت برای متقیان (۹۰) .

وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾

وظاهر کرده شوددوزخ برای گمراهان (۹۱) .

وَقِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٩٢﴾

و گفته شود بایشان کجاست آنچه می

پرستیدید (٩٢) .

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَكُمْ أَوْ يَنْتَصِرُونَ ۝٩٣

بجزخدا آیانصرت میدهند شمارا یاخودانتقام می کشند (٩٣) .

فَكُبْكِبُوا فِيهَا هُمْ وَالْغَاوُونَ ۝٩٤

پس بررو انداخته شوند درآنجابتان و گمراهان (٩٤) .

وَجُنُودُ إِبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ۝٩٥

ولشکر های شیطان همه یك جا (٩٥) .

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ۝٩٦

گویندودرحالیکه ایشان درآنجابایك دیگر مکابره می کنند (٩٦) .

تَاللَّهِ إِنْ كُنَّا لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ۝٩٧

قسم بخداهرآئینه مابودیم در گمراهی ظاهر (٩٧) .

إِذْ نُسَوِّيكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝٩٨

چون برابرمی ساختیم شمارا باپروردگار عالمها (٩٨) .

وَمَا أَضَلَّنَا إِلَّا الْمُجْرِمُونَ ۝٩٩

وگمراه نکردند مارا مگر این بدکاران (٩٩) .

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ۝١٠٠

پس نیست ماراهیچ شفاعت کننده (١٠٠).

وَلَا صَدِيقٍ حَمِيمٍ ۝١٠١

ونه دوست مهربان (١٠١) .

فَلَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ۝١٠٢

پس کاش مارایکبار رجوع باشد پس شویم از مسلمانان (١٠٢) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ۝١٠٣

هرآئینه درین ماجرا نشانه هست، ونیستند بیشترین ایشان مسلمانان (١٠٣) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝١٠٤

وهرآئینه پروردگار توهمان ست غالب مهربان (١٠٤) .

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ۝١٠٥

دروغگو شمردند قوم نوح پیغامبران را (١٠٥) .

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ۝١٠٦

چون گفت بایشان برادرایشان نوح آیانمی ترسید (١٠٦) .

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ۝١٠٧

هرآئینه من برای شما پیغامبر باامانتم (١٠٧).

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١٠٨﴾

پس بترسید ازخداو فرمانبرداری من کنید (١٠٨) .

وَمَآ اَسْـَٔلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ اَجْرٍ ۚ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلٰى رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٠٩﴾

وسوال نمی کنم ازشمابرتبلیغ رسالت هیچ مزدی نیست مزدِمن مگر برپروردگار عالمها (١٠٩) .

فَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿١١٠﴾

پس بتر سید ازخدا فرمانبرداری من کنید (١١٠) .

قَالُوْٓا اَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْاَرْذَلُوْنَ ﴿١١١﴾

گفتند آیا ایمان آوریم برتو حالانکه پیروی تو کرده اند سفله‌گان (١١١) .

قَالَ وَمَا عِلْمِيْ بِمَا كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿١١٢﴾

گفت نوح وچه میدانم بآنچه می کردند (١١٢) .

اِنْ حِسَابُهُمْ اِلَّا عَلٰى رَبِّيْ لَوْ تَشْعُرُوْنَ ﴿١١٣﴾

نیست حساب ایشان مگر بر پروردگار من اگر بدانید (١١٣) .

وَمَآ اَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٤﴾

و نیستم من دورکنندۀ مسلمانان (١١٤) .

اِنْ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿١١٥﴾

نِیَم من مگرترسانندۀ آشکارا (١١٥) .

قَالُوْا لَئِنْ لَّمْ تَنْتَهِ يٰنُوْحُ لَتَكُوْنَنَّ مِنَ الْمَرْجُوْمِيْنَ ﴿١١٦﴾

گفتند اگر بازنمانی توای نوح البته شوی ازسنگسار شدگان (١١٦) .

قَالَ رَبِّ اِنَّ قَوْمِيْ كَذَّبُوْنِ ﴿١١٧﴾

گفت ای پروردگار من هرآئینه قوم من دروغگو شمردندمرا (١١٧) .

فَافْتَحْ بَيْنِيْ وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَّنَجِّنِيْ وَمَنْ مَّعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿١١٨﴾

پس فیصله کن میان من ومیان ایشان فیصله کردنِ عظیم وخَلاص کُن مراوآنانراکه همراه من اند از مسلمانان (١١٨) .

فَاَنْجَيْنٰهُ وَمَنْ مَّعَهٗ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُوْنِ ﴿١١٩﴾

پس نجات دادیم اوراوآنانراکه همراه أوبودند درکشتیِ پُر کرده شده (١١٩) .

ثُمَّ اَغْرَقْنَا بَعْدُ الْبٰقِيْنَ ﴿١٢٠﴾

باز غرق ساختیم بعد ازین باقی ماندگان را (١٢٠) .

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيَةً ۭ وَمَا كَانَ اَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴿١٢١﴾

هرآئینه درین ماجرانشانه است، ونیستند

اکثرایشان مسلمانان (١٢١) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾
وهرآئینه پروردگار توهمان ست غالب مهربان (١٢٢) .

كَذَّبَتْ عَادٌ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾
دروغگو پنداشتند قبیلهٔ عاد پیغمبران را (١٢٣) .

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾
چون گفت بایشان برادرایشان هود آیانمی ترسید (١٢٤) .

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾
هرآئینه من برای شما پیغامبر باامانتم (١٢٥) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٢٦﴾
پس بترسید ازخداو فرمانبرداري من کنید (١٢٦) .

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾
وسوال نمی کنم ازشمابرتبلیغ رسالت هیــچ مــزدی، نیســت مــزدمــن مگــر برپروردگار عالمها (١٢٧) .

أَتَبْنُونَ بِكُلِّ رِيعٍ آيَةً تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾
آیامی سازید بهر بلندی علامتی بی فائده (١٢٨) .

وَتَتَّخِذُونَ مَصَانِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلُدُونَ ﴿١٢٩﴾
ومی سازید محلهای استوار گویاجاوید خواهید ماند (١٢٩) .

وَإِذَا بَطَشْتُمْ بَطَشْتُمْ جَبَّارِينَ ﴿١٣٠﴾
وچون دست می‌گشائید، دست می‌گشائید ستمگار شده (١٣٠) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٣١﴾
پس بترسید ازخدا وفرمانبرداری من کنید (١٣١) .

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَعْلَمُونَ ﴿١٣٢﴾
وبترسید ازکسیکه امداد کرد شمارابآنچه دانید (١٣٢) .

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾
امداد کرده است شمارا بچهار پایان و فرزندان (١٣٣) .

وَجَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٣٤﴾
وبوستانها وچشمه ها (١٣٤) .

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾
هرآئینه من می ترسم برشماازعذاب روز

بزرگ (١٣٥) .

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُن مِّنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٦﴾

گفتند یکسان ست برماکه پنددهی یا نه باشی ازپند دهندگان (١٣٦) .

إِنْ هَٰذَا إِلَّا خُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾

نیست این مگر عادتِ پیشینیان (١٣٧) .

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿١٣٨﴾

ونیستیم ما عذاب کرده شدگان (١٣٨)

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

پس دروغگو پنداشتندش پس هلاك ساختیم ایشان را هرآئینه درین ماجرانشانه هست، ونه بودند بیشترین ایشان مسلمانان (١٣٩) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾

وهرآئینه پروردگارتوهمان ست غالب مهربان (١٤٠) .

كَذَّبَتْ ثَمُودُ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾

دروغگو شمردند قبیلهٔ ثمودپیغامبران را (١٤١) .

إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾

چون گفت بایشان برادرایشان صالح آیانمی ترسید (١٤٢) .

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾

هرآئینه من برای شما پیغامبربااماتتم (١٤٣) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٤٤﴾

پس بترسید ازخداوفرمانبرداری من کنید (١٤٤) .

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾

وسوال نمی کنم ازشما برتبلیغ رسالت هیچ مزدی، نیست مزدمن مگربر پروردگار عالمها (١٤٥) .

أَتُتْرَكُونَ فِي مَا هَاهُنَا آمِنِينَ ﴿١٤٦﴾

آیا ایمن گذاشته خواهید شددرآنچه اینجاست (١٤٦) .

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾

دربوستانها وچشمه ها(١٤٧) .

وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾

وکشتها ودرختان خرمائی که شگوفهٔ آن نازك ست (١٤٨) .

وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ ﴿١٤٩﴾	ومی تراشید ازکوه ها خانه های ماهرانه . (۱٤۹)
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٥٠﴾	پس بترسید ازخدا فرمانبرداری من کنید . (۱۵۰)
وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾	واطاعت مکُنید فرمانِ ازحد گذرندگانرا . (۱۵۱)
الَّذِينَ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾	آنانکه فسادمی کنند درزمین واصلاح نمی نمایند (۱۵۲) .
قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ ﴿١٥٣﴾	گفتند جزاین نیست که توازجادوشدگانی . (۱۵۳)
مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٥٤﴾	نیستی تو مگر آدمی مانند ما پس بیار نشانه ای اگراز راستگویانی (۱٥٤) .
قَالَ هَٰذِهِ نَاقَةٌ لَهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿١٥٥﴾	گفت این ماده شتریست وی را یك نوبت آب خوردن ست وشمارانوبت روز معین . (۱۵۵)
وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابُ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٥٦﴾	ودست مرسانیداورابعقوبت که آنگاه دربرگیرد شمارا عذابِ روزِ بزرگ (۱۵٦).
فَعَقَرُوهَا فَأَصْبَحُوا نَادِمِينَ ﴿١٥٧﴾	پس پی زدند آنرا پس گشتند پشیمان (۱۵۷)
فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥٨﴾	پس درگرفت ایشان را عذاب هرآئینه درین ماجرانشانه هست، و نبودند بیشترین ایشان مسلمانان (۱۵۸) .
وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٥٩﴾	وهرآئینه پروردگار توهمان ست غالب مهربان (۱۵۹) .
كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٦٠﴾	دروغگو شمردند قوم لوط پیغامبران را . (۱٦۰)
إِذْ قَالَ لَهُمْ أَخُوهُمْ لُوطٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٦١﴾	چون گفت بایشان برادرایشان لوط آیانمی ترسید (۱٦۱) .

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٦٢﴾

هرآئینه من برای شما پیغامبر باامانتم (١٦٢) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ﴿١٦٣﴾

پس بترسید ازخدا و فرمان من برید (١٦٣) .

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾

وسوال نمی کنم ازشما برتبلیغ رسالت هیچ مزدی، نیست مزدمن مگر بر پروردگار عالمها (١٦٤) .

أَتَأْتُونَ الذُّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

آیا بقصد قضای شهوت میروید بسوی مردان ازاهل عالم (١٦٥) .

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ عَادُونَ ﴿١٦٦﴾

ومی‌گذارید آنچه آفریده است برای شما پروردگارشما اززنان شما بلکه شما گروهی ازحدگذشته اید (١٦٦) .

قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَا لُوطُ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْمُخْرَجِينَ ﴿١٦٧﴾

گفتند اگر بازنه آئی توای لُوط هرآئینه باشی ازبیرون کردگان (١٦٧) .

قَالَ إِنِّي لِعَمَلِكُمْ مِنَ الْقَالِينَ ﴿١٦٨﴾

گفت هرآئینه من عمل شماراازدشمنانم (١٦٨) .

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

پروردگارا نجات ده مراواهلِ مراازوبال آنچه می کنند (١٦٩) .

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٧٠﴾

پس نجات دادیم اورا واهلِ اوراهمه یکجا (١٧٠) .

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾

مگر پیرزنی که بود ازباقی ماندگان (١٧١).

ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٧٢﴾

بازهلاك ساختیم آن دیگران را (١٧٢) .

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾

وبارانیدیم برایشان بارانی پس بَدَست باران ترسانیدگان (١٧٣) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾

هرآئینه درین ماجرا نشانه است، ونبودند بیشترین ایشان مسلمانان (١٧٤) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾

وهرآئینه پروردگارتو همان ست غالب

مهربان (١٧٥) .

كَذَّبَ أَصْحَٰبُ لْـَٔيْكَةِ الْمُرْسَلِينَ

دروغگو شمردند باشندگان أيكه پيغامبران را (١٧٦) .

إِذْ قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ

چون گفت بايشان شعيب آيانمی ترسيد (١٧٧) .

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

هرآئينه من برای شماپيغامبرباامانتم (١٧٨) .

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ

پس بترسيد ازخداوفرمان من بريد (١٧٩) .

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَٰلَمِينَ

وسوال نمی كنم ازشما برتبليغ رسالت هيچ مزدی، نيست مزدِمن مگربر پروردگار عالمها (١٨٠) .

أَوْفُوا الْكَيْلَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ

تمام پيمائيد پيمانه را ومباشيد از زيان دهندگان (١٨١) .

وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ

وبسنجيد به ترازوی راست (١٨٢) .

وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَآءَهُمْ وَلَا تَعْثَوْا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ

وناقص ندهيد بمردمان اشيای ايشان را وبيباك مگرديد درزمين فسادكنان (١٨٣) .

وَاتَّقُوا الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّةَ الْأَوَّلِينَ

وبترسيد ازخدا كه آفريد شمارا وخلايق نخستينيان را (١٨٤) .

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ

گفتند جزاين نيست كه توازجادو شدگانی (١٨٥) .

وَمَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَإِنْ نَظُنُّكَ لَمِنَ الْكَٰذِبِينَ

ونيستی تومگر آدمی مانندماوهرآئينه می‌پنداريم تراازدروغگويان (١٨٦) .

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَآءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّٰدِقِينَ

پس بافگن برما پاره ای ازآسمان اگرازراستگويانی (١٨٧) .

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ

گفت پروردگار من داناترست بآنچه می كنيد (١٨٨) .

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ

پس دروغگو پنداشتند اوراپس گرفتار

عَذَابُ يَوْمِ الظُّلَّةِ ۚ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

كردايشان را عذاب روزسائبان[1] هرآئينه وی بود عذابِ روزِ بزرگ (١٨٩) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً ۖ وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُم مُّؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

هرآئينه درين ماجرا نشانه هست ونه بودند بیشترین ایشان مسلمانان (١٩٠) .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٩١﴾

وهرآئينه پروردگارتو همان ست غالب مهربان (١٩١) .

وَإِنَّهُ لَتَنزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾

وهرآئينه قرآن فرود آوردهٔ پروردگار عالمها ست (١٩٢) .

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

فرودآوردش روح الامين (يعنى جبرئيل) . (١٩٣)

عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

بردل توتاشوی ازترسانندگان (١٩٤) .

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُّبِينٍ ﴿١٩٥﴾

بزبان عربى روشن (١٩٥) .

وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾

وهرآئينه خبروی درصحيفه های پيشينيان ست (١٩٦) .

أَوَلَمْ يَكُن لَّهُمْ آيَةً أَن يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿١٩٧﴾

آيانيست برای ايشان نشانه آنكه می دانند حقانيت قرآن را عالمان بنی اسرائيل . (١٩٧)

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

و اگر فرود می آورديم قرآن رابربعض عجميان (١٩٨) .

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِم مَّا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

پس می خواندش برايشان هرگزنمی شدند آنراباور دارندگان (١٩٩) .

كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾

همچنين درآورديم انكاررا دردلهای گنهگاران (٢٠٠) .

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

ايمان نمی آرند بقرآن تاآنكه ببينند عذاب درد دهنده (٢٠١) .

فَيَأْتِيَهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾

پس بيايد به ايشان ناگهان وايشان بی

(١) يعنى آتش بشكل سائبان ظاهر شد وهلاك ساخت .

خبرباشند (۲۰۲) .

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

پس گویند آیا مهلت داده میشویم (۲۰۳) .

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾

آیاعذابِ مارا بشتاب می طلبند (۲۰٤) .

أَفَرَأَيْتَ إِن مَّتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

آیادیدی که اگر بهره مندسازیم ایشان را سالها (۲۰۵) .

ثُمَّ جَاءَهُم مَّا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

بازبیایدبدیشان آنچه ترسانیده می شدند (۲۰٦) .

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُم مَّا كَانُوا يُمَتَّعُونَ ﴿٢٠٧﴾

چه چیز را دفع کند ازسرایشان بهره مند بودن ایشان (۲۰۷) .

وَمَا أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

وهلاك نه کردیم هیچ دهی را الّا اورا بیم کنندگان بودند (۲۰۸) .

ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

بجهتِ پنددادن ونبودیم ستمگار (۲۰۹) .

وَمَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ ﴿٢١٠﴾

وفرود نیاوردند قرآن را شیطانان (۲۱۰) .

وَمَا يَنبَغِي لَهُمْ وَمَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٢١١﴾

وسزاوارنیست ایشان را ونمی توانند (۲۱۱) .

إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ ﴿٢١٢﴾

هرآئینه شیطانان از شنیدن دُور کردگانند[1] (۲۱۲) .

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾

پس مخوان باخدامعبوددیگررا آنگاه باشی ازعذاب کردگان (۲۱۳) .

وَأَنذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾

وبترسان خویشاوندان نزدیكِ خودرا (۲۱٤) .

وَاخْفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

وپست کُن بازوی خودرا[2] برای آنانکه پیروی توکردند ازمسلمانان (۲۱۵) .

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

پس اگر نافرمانی کنند تراپس بگو

---

(۱) یعنی ازشنیدنِ کلام ملائکه .

(۲) یعنی تواضع کن .

هرآئینه من بی تعلقم ازآنچه شمامی کنید (٢١٦) .

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾

وتوکل کُن برغالب مهربان (٢١٧) .

الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾

آنکه می بیند تراچون برمی خیزی (یعنی وقتِ تهجد) (٢١٨) .

وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ ﴿٢١٩﴾

ومی بیندگشتن تُرا[1] درمیان سجده کنندگان[2] (٢١٩) .

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

هرآئینه وی همان ست شنوادانا (٢٢٠) .

هَلْ أُنَبِّئُكُمْ عَلَى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾

آیاخبردهم شمارا که برچه کس فرودمی آیند شیطانان (٢٢١) .

تَنَزَّلُ عَلَى كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾

فرودمی آیند برهردروغگوی گنهگار (٢٢٢) .

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْثَرُهُمْ كَاذِبُونَ ﴿٢٢٣﴾

می نهند گوش وبیشترین ایشان دروغ گویانند (٢٢٣) .

وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٤﴾

وشاعران پیرویِ ایشان می کنندگمراهان (٢٢٤) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾

آیانمی‌بینی که ایشان درهرمیدانی سرگردان شوند (٢٢٥) .

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾

وآنکه ایشان می‌گویند آنچه نمی کنند[3] (٢٢٦) .

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

مگرآنانکه ایمان آوردند وعملهای شایسته کردند وذکر خداکردند بسیاری وپیروز گشتند بعد ازآنکه مظلوم شدند وخواهند دانست ظالمان که بکدام جا بازخواهند گشت (٢٢٧) .

---

(١) یعنی ازقیام برکوع وازرکوع بسجود .

(٢) یعنی نمازگذاران .

(٣) یعنی بهر مضمون مبالغه می کنند .

سوره نمل مکی است وآن نودوسه آیت وهفت رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

طسٓ ۚ تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿١﴾

طسٓ .
این ها آیاتِ قرآن وکتاب روشن ست (١).

هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

هدایت ومژده است برای مسلمانان (٢).

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾

آنانکه برپامیدارند نمازرا ومی دهند زکوٰة را وایشان بآخرت یقین می آرند (٣) .

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ زَيَّنَّا لَهُمْ أَعْمَالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ ﴿٤﴾

آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت آراسته کردیم برای ایشان کردارهای ایشان را پس ایشان سرگردان می شوند (٤) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ ﴿٥﴾

این جماعت آنانندکه برای ایشان ست سختیِ عذاب واین جماعت درآخرت ایشانند زیان کارتر (٥) .

وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

وهرآئینه توداده می شوی قرآن ازنزدِ خدای استوارکار دانا (٦) .

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَآتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ آتِيكُم بِشِهَابٍ قَبَسٍ لَّعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٧﴾

یادکُن آنگاه که‌گفت موسیٰ باهل خودهر آئینه من دیده ام آتشی خواهم آورد برای شماازآن خبری یا خواهم آورد برایتان شعله ای که درآخگری فراگرفته، باشد که‌شماگرمی حاصل کنید (٧) .

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَن بُورِكَ مَن فِي النَّارِ وَمَنْ حَوْلَهَا وَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

پس چون رسیدبآتش نداداده شدبه او که برکت داده شد کسی را که درآتش ست وکسی را که حوالی وی ست وپاکی خدای راست پروردگارعالمها[1] (٨) .

---

(١) مترجم‌گوید کسیکه درآتش ست ملائکه که درآن نورمصوربصورت آتش بودند ملائکهٔ دیگر که فرود تر ازایشان بودند والله اعلم .

يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

ای موسیٰ هرآئینه (سخن اینست که) من خدای غالب باحکمتم (۹) .

وَأَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا
وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَىٰ لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدَيَّ
الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾

وبیفگن عصای خودرا پس چون دید که عصامی جنبدگویاوی ماریست روبگردانید پشت داده وبازنه‌گشت گفتیم ای موسیٰ مترس هرآئینه نمی ترسند نزدِ من پیغامبران (۱۰) .

إِلَّا مَن ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حُسْنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي
غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١﴾

لیکن آنکه ستم کرد بازعوض آن کرد نیکی بعدازبدی پس هرآئینه من آمرزندهٔ مهربانم (۱۱) .

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ
فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا
قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿١٢﴾

ودرآردستِ خودرا بگریبانِ خودتابیرون آید سفید بدون عیب باین دونشانه که داخل اند درنُه معجزه بروبسوی فرعون وقوم اوهرآئینه ایشان بودندگروه فاسقان (۱۲) .

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ آيَاتُنَا مُبْصِرَةً قَالُوا هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

پس آنگاه که آمدبدیشان نشانه های ماروشن شده‌گفتند این سحر ظاهر ست (۱۳) .

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

وانکارآن کردند ازروی ستمکاری وتکبر وباور داشته بُوَد آن را دلهای ایشان پس بنگر چگونه بود آخرکارِ مفسدان (۱٤)

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
فَضَّلَنَا عَلَىٰ كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

وهرآئینه دادیم داؤد وسلیمان را علم و گفتند ستایش آن خدای راست که فضل داد مارا بربسیاریِ ازبندگان مومن خویش (۱۵) .

وَوَرِثَ سُلَيْمَانُ دَاوُودَ وَقَالَ يَا أَيُّهَا النَّاسُ عُلِّمْنَا مَنطِقَ
الطَّيْرِ وَأُوتِينَا مِن كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

ووارث شد سلیمان داؤد راوگفت ای مردمان آموخته شد مارا گفتارِ مرغان وداده شدمارا ازهرنعمتی هرآئینه این است فضلِ ظاهر (۱٦) .

وَحُشِرَ لِسُلَيْمَانَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٧﴾

وگِردآورده شد برای سلیمان لشکر های اواز جن وآدمیان ومُرغان پس این جماعت بعضی راتارسیدن بعضی دیگرایستاده کرده می شدند (۱۷) .

حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ يَا أَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا
مَسَاكِنَكُمْ لَا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

تاوقتیکه چون رسیدند بمیدان موران گفت مورچه ای مورچگان درآئید بخانه های خود تادرهم نشکنند شمارا سلیمان ولشکرهای اونادانسته (۱۸) .

فَتَبَسَّمَ ضَاحِكًا مِّن قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ
نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا
تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

پس خندان تبسم کرد ازگفتارمورچه گفت ای پروردگارمن الهام کن مراکه شکراین نعمت توکنم که انعام کرده ای برمن وبرپدرومادرِ من والهام کن مرا که بجاآرم کردارِ شائسته که خشنودشوی بآن ودرآرمرا برحمتِ خود درزمرهٔ بندگانِ شائسته خویش (۱۹) .

وَتَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ أَمْ كَانَ
مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾

وبازجست احوال مرغان پس گفت چیست مرا که نمی بینم هدهد را یاهست ازغائب شدگان (۲۰) .

لَأُعَذِّبَنَّهُ عَذَابًا شَدِيدًا أَوْ لَأَاذْبَحَنَّهُ أَوْ لَيَأْتِيَنِّي
بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٢١﴾

هرآئینه عقوبت کنم اورا عقوبت سخت یاالبته ذبح کنم اورایااین ست که بیاردپیش من حجت ظاهر (۲۱) .

فَمَكَثَ غَيْرَ بَعِيدٍ فَقَالَ أَحَطتُ بِمَا لَمْ تُحِطْ بِهِ
وَجِئْتُكَ مِن سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقِينٍ ﴿٢٢﴾

پس توقف کرد نه چندان دیر پس گفت درگرفتم بچیزی که درنه گرفته ای بآن وآورده ام پیش توازقبیلهٔ سبا خبریقین را (۲۲) .

إِنِّي وَجَدتُّ امْرَأَةً تَمْلِكُهُمْ وَأُوتِيَتْ مِن كُلِّ شَيْءٍ
وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيمٌ ﴿٢٣﴾

هرآئینه من یافتم که زنی پادشاهی میکند برایشان ورداده شده است اورا ازهرنعمتی واورا تختی ست بزرگ (۲۳) .

وَجَدتُّهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِن دُونِ اللَّهِ وَزَيَّنَ لَهُمُ

یافتم که او وقوم او سجده می کنند

الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهُمْ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٢٤﴾

خورشید را بغیراز خدا وآراسته است شیطان برای ایشان کردار های ایشانرا پس بازداشت ایشان را ازراه پس ایشان راه نمی یابند (٢٤) .

أَلَّا يَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْخَبْءَ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢٥﴾

بسوی آن که سجده کنندآن خدای را که بیرون می آردپوشیده را که درآسمانها وزمین است ومی داندآنچه پنهان می داریدوآنچه آشکارا می کنید (٢٥) .

اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ۩ ﴿٢٦﴾

خداآنست که نیست هیچ معبودِ بحق غیراو پروردگارِ عرشِ بزرگ (٢٦) .

قَالَ سَنَنْظُرُ أَصَدَقْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٢٧﴾

گفت سلیمان خواهیم دید آیاراست گفتی یاهستی ازدروغ گویان (٢٧) .

اذْهَبْ بِكِتَابِي هَٰذَا فَأَلْقِهْ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

ببراین نامه را پس بینداز آنرابسوی ایشان بازروبگردان ازایشان پس بنگر چه جواب بازمی دهند (٢٨) .

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ إِنِّي أُلْقِيَ إِلَيَّ كِتَابٌ كَرِيمٌ ﴿٢٩﴾

(بلقیس) گفت ای جماعت أشراف هرآئینه انداخته شد بسوی من نامه ای گرامی (٢٩) .

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٣٠﴾

هرآئینه این نامه ازجانب سلیمان ست وهرآئینه این نامه بنام خدای بخشاینده مهربان ست (٣٠) .

أَلَّا تَعْلُوا عَلَيَّ وَأْتُونِي مُسْلِمِينَ ﴿٣١﴾

باین مضمون که تکبر مکنید برمن بیائید پیش من مسلمان شده (٣١) .

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّىٰ تَشْهَدُونِ ﴿٣٢﴾

گفت (بلقیس) ای جماعت آشراف جواب دهیدمرا درتدبیرمن، نبودم من فیصله کننده هیچ کارراتاوقتیکه شما حاضر شوید پیش من (٣٢) .

قَالُوا نَحْنُ أُولُو قُوَّةٍ وَأُولُو بَأْسٍ شَدِيدٍ وَالْأَمْرُ إِلَيْكِ فَانْظُرِي مَاذَا تَأْمُرِينَ ﴿٣٣﴾

گفتند ماخداوندانِ توانائی ایم و خداوندانِ کارزارِ سختیم وتدبیرمفوض

بسوی تُست پس درنگر چه چیزمی فرمائی (٣٣) .

قَالَتْ إِنَّ الْمُلُوكَ إِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا وَجَعَلُوا
أَعِزَّةَ أَهْلِهَا أَذِلَّةً ۚ وَكَذَٰلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٣٤﴾

گفت هرآئینه پادشاهان چون درآیند بدهی خراب کنند آنرا وسازند عزیزان اهل آن را رسوایان وهمچنین می کنند (٣٤) .

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِم بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ ﴿٣٥﴾

وهرآئینه من فرستنده ام بسوی ایشان تحفه ای پس بیننده ام به چه چیز بازمی آیند فرستادگان (٣٥) .

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانَ قَالَ أَتُمِدُّونَنِ بِمَالٍ فَمَا آتَانِيَ اللَّهُ
خَيْرٌ مِّمَّا آتَاكُم بَلْ أَنتُم بِهَدِيَّتِكُمْ تَفْرَحُونَ ﴿٣٦﴾

پس چون آمد آن فرستاده پیش سلیمان گفت سلیمان آیاامداد می‌کنید مرابمالی پس آنچه عطا کرده ست مرا خدای‌تعالی بهترست ازآنچه عطا کرده است شمارا بلکه شما بتحفهٔ خویش شادمان می شوید (٣٦) .

ارْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَنَأْتِيَنَّهُم بِجُنُودٍ لَّا قِبَلَ لَهُم بِهَا وَلَنُخْرِجَنَّهُم
مِّنْهَا أَذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٧﴾

بازرَو بسوی ایشان پس هرآئینه بیاییم برایشان بالشکر هائی که طاقت نباشد ایشان را بمقابلهٔ آن وهرآئینه بیرون کنیم ایشان را ازدِه رسواشدگان وایشان خوارباشند (٣٧) .

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَيُّكُمْ يَأْتِينِي بِعَرْشِهَا قَبْلَ أَن يَأْتُونِي
مُسْلِمِينَ ﴿٣٨﴾

گفت[1] سلیمان ای عزیزان کدام یک ازشمامی آرد پیش من تخت اورا پیش ازآن که بیایند نزدِ من مسلمان شده (٣٨) .

قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ الْجِنِّ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَن تَقُومَ مِن
مَّقَامِكَ ۖ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٣٩﴾

گفت تهمتنی ازجن من بیارمش نزدِ تو پیش ازآنکه برخیزی ازجای خود وهرآئینه من برآن عرش توانای باامانتم (٣٩) .

---

(١) مترجم گوید سلیمان علیه السلام خواست که بلقیس را معجزه نماید وعقل وجمال اورا ادراك فرماید .

قَالَ الَّذِي عِندَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَٰبِ أَنَا آتِيكَ بِهِ قَبْلَ أَن يَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَآهُ مُسْتَقِرًّا عِندَهُ قَالَ هَٰذَا مِن فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَن شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَمَن كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤٠﴾

گفت شخصی که نزدِ اوعلم بوداز کتاب الهی من بیارمش نزد توپیش ازآنکه بازگردد بسوی تو چشمِ تو پس چون سلیمان دید آنرا قرارگرفته نزدیك خویش گفت این خارق عادت ازفضل پروردگار من است تاامتحان کند مرا آیاشکرگذاری می کنم یاناسپاسی می نمایم وهرکه شکر گذاری کند پس جزاین نیست که شکر گذاری میکند برای نفع خویش وهرکه ناسپاسی کرد پس پروردگارمن بی نیاز کَرَم کننده است (٤٠) .

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤١﴾

گفت سلیمان متغیر سازید برای امتحان این زن تخت اورا بنگریم آیاراهِ شناخت می یابد یامی شود ازآنانکه راه نمی یابند (٤١) .

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَٰكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِن قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٢﴾

پس چون بیامد (بلقیس)گفته شدآیاچنین ست تخت تو گفت گویاوی همان ست وداده شد مارادانش بحقانیت سلیمان پیش ازین مقدمه وهستیم مسلمانان (٤٢) .

وَصَدَّهَا مَا كَانَت تَّعْبُدُ مِن دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِن قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٣﴾

وبازداشت سلیمان آن[1] زن را ازآنچه عبادت می کردبجز خدا هرآئینه وی بودازگروه کافران (٤٣) .

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً

گفته شدبوی که درآی باین کو شك پس

---

(١) مترجم سلیمان علیه السلام را فاعل صدّها قرار داده است واکثر مفسرین می گویند که فاعل صدّها "ما" "المصدریه یاالموصوله" است ومعنی آیت اینطور میشود که بازداشت آن زن را ازعبادت خداآنچه عبادت میکردند غیراز خدا والله اعلم .

وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقَيْهَا قَالَ إِنَّهُ صَرْحٌ مُّمَرَّدٌ مِّنْ قَوَارِيرَ
قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَأَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾

چون بدیدآنرا پنداشتش حوض آب وجامه برداشت ازدوساق خود گفت سلیمان این کوشکی ست بی نقش درخشان ساخته شده ازشیشه گفت (بلقیس) ای پروردگار من هرآئینه من ستم کرده ام برخویش واسلام آوردم همراه سلیمان برای خدا پروردگارعالمها (٤٤)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٥﴾

وهرآئینه فرستادیم بسوی ثمود برادرایشان صالح را که عبادت کنید خدای را پس ناگهان آن قوم دوگروه شدند بایکدیگر خصومت می نمودند (٤٥) .

قَالَ يَا قَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

گفت صالح ای قوم من چراشتابان طلب می کنید سختی را پیش از راحتی چرا طلب آمرزش نمی کنید ازخدا بُوَد که رحم کرده شود برشما (٤٦) .

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَّعَكَ قَالَ طَائِرُكُمْ عِنْدَ اللَّهِ
بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ تُفْتَنُونَ ﴿٤٧﴾

گفتند شگون بد گرفتیم ازتوو ازآنانکه همراه تواند گفت شگون بدشما نزدِ خداست[1] بلکه شما قومی هستید که امتحان کرده می شوید (٤٧) .

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُّفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ
وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

و بودند درآن شهر نُه گروهك که فساد می کردند درزمین واصلاح نمی‌نمودند (٤٨) .

قَالُوا تَقَاسَمُوا بِاللَّهِ لَنُبَيِّتَنَّهُ وَأَهْلَهُ ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لِوَلِيِّهِ
مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾

گفتند بایك دیگر قسم خداخورده که البته شبیخون زنیم برصالح واهل خانه او باز البته خواهیم گفت وارث اوراحاضر نه

---

(١) یعنی مصائب بروفق تقدیر الهی جاری میشود .

بودیم وقت هلاك شدن اهل اووهر آئینه ماراستگوئیم (٤٩) .

وَمَكَرُوا مَكْرًا وَمَكَرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

و حیله کردند بنوعی از حیله وتدبیر کردیم مانوعی ازتدبیر وایشان نمی دانستند(٥٠).

فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ مَكْرِهِمْ أَنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

پس بنگر چگونه بودسرانجام حیلهٔ ایشان که ماهلاك کردیم ایشان را وقوم ایشان را همه یك جا (٥١) .

فَتِلْكَ بُيُوتُهُمْ خَاوِيَةً بِمَا ظَلَمُوا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

پس این ست خانه های ایشان خالی مانده به سبب ظلم ایشان هرآئینه درین ماجرا نشانه هستگروهی را که میدانند (٥٢).

وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

ونجات دادیم آنان را که ایمان آوردند و پرهیزگاری می کردند (٥٣) .

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

وفرستادیم لوط راچونگفت بقوم خود آیا بعمل می آرید کاربی حیائی را وشما می بینید (٥٤) .

أَئِنَّكُمْ لَتَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِّن دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنتُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿٥٥﴾

آیاشمامی آئید بمردان بارادهٔ شهوت بجز زنان بلکه شما قومی نادانید (٥٥) .

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِّن قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أُنَاسٌ يَتَطَهَّرُونَ ﴿٥٦﴾

پس نه بود جواب قوم او مگر آنکهگفتند بیرون کنید اهل خانهٔ لوط را از دهِ خویش هرآئینه ایشان مردم پاکی طلبند (٥٦) .

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ قَدَّرْنَاهَا مِنَ الْغَابِرِينَ ﴿٥٧﴾

پس نجات دادیم اورا واهل اورا مگر زنش که معّین کردیم اورا ازباقی ماندگان (٥٧) .

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِم مَّطَرًا فَسَاءَ مَطَرُ الْمُنذَرِينَ ﴿٥٨﴾

وبارانیدیم برسرایشان بارانی پس بَدَست باران ترسانده شدگان (٥٨) .

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَىٰ عِبَادِهِ الَّذِينَ اصْطَفَىٰ آللَّهُ خَيْرٌ أَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

بگوسپاس خدای راست وسلام برآن بندگانِ اوکه برگزیده است ایشان را آیاخدابهتر است یاآنچه شریك می آرند (٥٩) .

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا كَانَ
لَكُمْ أَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا أَإِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ يَعْدِلُونَ ٦٠

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه بیافرید آسمانها و زمین را و فرودآورد برای شماازآسمان آب پس رویانیدیم به سبب آن بوستانها راباتاڑگی ممکن نه بود شمارا که برویانیددرخت های آن را آیا معبودی هست با خدا بلکه ایشان گروهی اند که کج میروند (٦٠) .

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلٰلَهَا أَنْهٰرًا وَجَعَلَ
لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا أَإِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ
بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٦١

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه ساخت زمین را قرارگاه وپیداکرد درمیان زمین جویهاوبیافرید برای زمین کوه ها وبیافرید میان دودریا حجاب را آیامعبودی دیگر هست باخدابلکه بیشترین ایشان نمی دانند (٦١) .

أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوٓءَ
وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ أَإِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ
قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ٦٢

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه قبول می کند درمانده را چون بخواندش وبرداردسختی را وبسازد شمارا جانشین نخستینیان درزمین آیامعبودی دیگر هست باخدا اندکی پندمی پذیرید (٦٢) .

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمٰتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ
الرِّيٰحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ أَإِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ
تَعٰلَى اللّٰهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ٦٣

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه راه می نماید شمارا درتاریکی های بیابان و دریا ومی فرستد باد هارا مژده دهنده پیش دستِ رحمت خود آیا معبودی هست باخدا برترست خدا ازآنکه شریك می گیرند (٦٣) .

أَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَإِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ٦٤

(نه بلکه می پرسیم) کیست آنکه نوپیدا می کند آفرینش بازدگرباربازگرداندش وکیست آنکه روزی می دهد شمارا ازآسمان و زمین آیا معبودی هست باخدا بگو بیارید حجت خودرا اگرراست

گوئید (٦٤) .

قُلْ لَّا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ الْغَيْبَ اِلَّا اللّٰهُ وَمَا يَشْعُرُوْنَ اَيَّانَ يُبْعَثُوْنَ ﴿٦٥﴾

بگونمیداند آنکه درآسمانها وزمین است غیب را مگر خدا ونمیدانند که کی برانگیخته شوند (٦٥) .

بَلِ ادّٰرَكَ عِلْمُهُمْ فِي الْاٰخِرَةِ بَلْ هُمْ فِيْ شَكٍّ مِّنْهَا بَلْ هُمْ مِّنْهَا عَمُوْنَ ﴿٦٦﴾

بلکه پی درپی متوجه شد علم ایشان درباب آخرت[1] بلکه ایشان درشبهه اند ازآخرت بلکه ایشان ازآخرت نابینایند (٦٦) .

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْٓا ءَاِذَا كُنَّا تُرٰبًا وَّاٰبَآؤُنَآ اَئِنَّا لَمُخْرَجُوْنَ ﴿٦٧﴾

وگفتند کافران آیاچون شویم خاك وپدران مانیزآیاما بیرون آوردگانیم (یعنی ازقبور) (٦٧) .

لَقَدْ وُعِدْنَا هٰذَا نَحْنُ وَاٰبَآؤُنَا مِنْ قَبْلُ اِنْ هٰذَآ اِلَّآ اَسَاطِيْرُ الْاَوَّلِيْنَ ﴿٦٨﴾

هرآئینه وعده داده شداین مقدمه مارا وپدرانِ مارا پیش ازین، نیست این مگر افسانه های پیشینیان (٦٨) .

قُلْ سِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَانْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِيْنَ ﴿٦٩﴾

بگو سَیر کنید درزمین پس بنگرید چگونه بود انجام کارگنهگاران (٦٩) .

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِيْ ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُوْنَ ﴿٧٠﴾

واندوه مخور برایشان ومباش درتنگدلی ازمکربَدِ ایشان (٧٠) .

وَيَقُوْلُوْنَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٧١﴾

ومی‌گویند کَی باشد این وعده اگرراست گوئید (٧١) .

قُلْ عَسٰٓى اَنْ يَّكُوْنَ رَدِفَ لَكُمْ بَعْضُ الَّذِيْ تَسْتَعْجِلُوْنَ ﴿٧٢﴾

بگوشاید نزدیك شده باشد بشما بعض آنچه بشتاب می طلبید[2] (٧٢) .

وَاِنَّ رَبَّكَ لَذُوْ فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُوْنَ ﴿٧٣﴾

وهرآئینه پروردگارتو خداوند فضل ست برمردمان ولیکن بیشترین ایشان شکر نمی کنند (٧٣) .

---

(١) یعنی تابه آنکه منقطع‌گشت .

(٢) یعنی عقوبتِ دنیا .

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾

وهرآئینه پروردگارتومیداند آنچه پنهان می کنند سینه های ایشان وآنچه ظاهر می نمایند (٧٤)

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٧٥﴾

ونیست هیچ پوشیده درآسمان وزمین مگر نوشته است درکتاب روشن (٧٥) .

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

هرآئینه این قرآن بیان می کند پیش بنی اسرائیل بیشتر آنچه ایشان درآن اختلاف می کنند (٧٦) .

وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

وهرآئینه وی هدایت ورحمت است مسلمانان را (٧٧) .

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾

هرآئینه پروردگار توفیصله کند میان ایشان بحکم خود واوست غالب دانا (٧٨) .

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۖ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾

پس توکل کن برخداهرآئینه تو بردین راست روشن هستی (٧٩) .

إِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٨٠﴾

هرآئینه تونمی توانی شُنُوانید مردگان را ونمی توانی شنوانیدن کران را آواز وقتیکه روبگردانند پشت داده (٨٠) .

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ ۖ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

ونیستی توراه نمایندهٔ کوران تاباز آیندار گمراهی خویش نمی شنوانی مگر کسی را که ایمان آورده است بآیت های ماپس این جماعتگردن نهندگانند (٨١) .

وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ ﴿٨٢﴾

وچون متحقق شود وعدهٔ عذاب برایشان بیرون آریم برای ایشان جانوری اززمین که سخن‌گوید بایشان بسبب آنکه مردمان بآیاتِ مایقین نمی آوردند(٨٢) .

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾

وآن روزکه برانگیزیم ازهرامتی طائفه ای را ازآنانکه دروغ می شمردند آیات مارا پس ازایشان بعضی را تارسیدنِ بعض

ایستاده کرده میشود (٨٣) .

حَتَّىٰ إِذَا جَاءُو قَالَ أَكَذَّبْتُمْ بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِيطُوا بِهَا
عِلْمًا أَمَّاذَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

تاوقتیکه چون حاضر آیندگوید خداآیادروغ شمردیدآیاتِ مرا ودر نگرفته بودید بآن ازروی دانش یاچه کار می کردید (٨٤).

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَلَمُوا فَهُمْ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٨٥﴾

وثابت شد وعدهٔ عذاب برایشان بسبب ستم کردن ایشان پس آن جماعت سخن نگویند (٨٥) .

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

آیا ندیده اند که ماپیداکرده ایم شب را تاآرام گیرند درآن وپیداکرده ایم روزرا روشن هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست قومی را که باورمی دارند (٨٦) .

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَفَزِعَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ۚ وَكُلٌّ أَتَوْهُ
دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾

ویادکن آن روز که دمیده شود در صور پس مضطرب شوند آنانکه درآسمانها یند وآنانکه درزمین اند مگر کسیکه خدا خواسته است وهمه بیایند پیش خدا خوارشده (٨٧) .

وَتَرَى الْجِبَالَ تَحْسَبُهَا جَامِدَةً وَهِيَ تَمُرُّ مَرَّ
السَّحَابِ ۚ صُنْعَ اللَّهِ الَّذِي أَتْقَنَ كُلَّ شَيْءٍ ۚ إِنَّهُ
خَبِيرٌ بِمَا تَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

وبه بینی کوه هاراپنداری آنهارا برجای ایستاده وآنهامی‌روند مانند رفتنِ ابر صُنع آن خدای که استوار ساخت هرچیز را هرآئینه وی خبردارست بآنچه می کنید (٨٨) .

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ
يَوْمَئِذٍ آمِنُونَ ﴿٨٩﴾

هرکه بیارد نیکی پس اورا باشدبهتر ازآن وایشان ازاضطراب آن روز ایمن باشند (٨٩) .

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ هَلْ
تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٠﴾

وهرکه بیارد بدی نگونسار کرده شود چهره های ایشان درآتش جزاداده نمی شوید مگر بوفق آنچه می کردید (٩٠) .

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ

بگو(یامحمد) جزاین نیست که فرموده شدمراکه عبادت کنم خداونداین شهر را

شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

(یعنی مکه) آنکه محترم ساخت آنراو بتصرّف اوست هر چیز، وفرموده شدمرا که باشم از مسلمانان (۹۱) .

وَأَنْ أَتْلُوَ الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ
وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ﴿٩٢﴾

وفرموده شدآنکه بخوانم قرآن راپس هرکه راه یافت پس جزاین نیست که راه می یابدبرای نفع خویشتن وهرکه گمراه شد بگو جزاین نیست که من ازبیم کنندگانم (۹۲) .

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَهَا وَمَا رَبُّكَ
بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

وبگوستایش خدای راست خواهد نمود شمارا آیاتِ خود پس بشناسید آنهارا ونیست پروردگارتو بی خبر ازآنچه می‌کنید (۹۳) .

سُورَةُ الْقَصَصِ

سوره قصص مکي است وآن هشتادوهشت آیت ونه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

طسم ﴿١﴾

طسٓمٓ (۱) .

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

این آیت های کتاب روشن است (۲) .

نَتْلُو عَلَيْكَ مِنْ نَبَإِ مُوسَىٰ وَفِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣﴾

بخوانیم برتو بعض خبر موسیٰ وفرعون به راستی برای گروهی که باورمیدارند (۳) .

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ أَهْلَهَا شِيَعًا
يَسْتَضْعِفُ طَائِفَةً مِنْهُمْ يُذَبِّحُ أَبْنَاءَهُمْ وَيَسْتَحْيِي
نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ ﴿٤﴾

هرآئینه فرعون تکبرکرد درزمین وساخت اهل آن را گروه گروه زبون می گرفت جماعتي را ازایشان، می کشت پسران ایشان را وزنده می‌گذاشت دختران ایشان را هرآئینه وی بود از مفسدان (٤) .

وَنُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ
وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ ﴿٥﴾

ومی خواستیم که نعمت فراوان دهیم برآنان که زبون گرفته شدند درزمین وپیشواسازیم ایشان را و وارث کنیم

ایشان را (٥) .

وَنُمَكِّنَ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِيَ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا
مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ ﴿٦﴾

ودسترس دهیم ایشان را درزمین وبنمائیم فرعون وهامان ولشکر های ایشان را ازبون گرفتگان آنچه می ترسیدند (٦) .

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَىٰ أَنْ أَرْضِعِيهِ ۖ فَإِذَا خِفْتِ عَلَيْهِ
فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَخَافِي وَلَا تَحْزَنِي ۖ إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكِ
وَجَاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧﴾

والهام فرستادیم سوی مادرموسیٰ اینکه شیربده اورا پس چون بترسی بروی بینداز او را دردریا ومترس واندوه مخور هرآئینه ماباززرسانندهٔ اوئیم بسوی تو و گردانندهٔ اوئیم ازپیغامبران (٧) .

فَالْتَقَطَهُ آلُ فِرْعَوْنَ لِيَكُونَ لَهُمْ عَدُوًّا وَحَزَنًا ۗ إِنَّ
فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿٨﴾

پس برگرفتند آن را اهل خانهٔ فرعون تاآخر کارشود برای ایشان دشمن وسبب اندوه هرآئینه فرعون وهامان ولشکرهای ایشان خطا کننده بودند (٨) .

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَيْنٍ لِي وَلَكَ ۖ
لَا تَقْتُلُوهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا
وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩﴾

وگفت زن فرعون این طفل خنکی چشم ست مرا وترا مکشیدش بُوَد که نفع دهد مارا یا فرزندگیریم اورا وایشان حقیقت حال نمی دانستند (٩) .

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَىٰ فَارِغًا ۖ إِنْ كَادَتْ لَتُبْدِي بِهِ
لَوْلَا أَنْ رَبَطْنَا عَلَىٰ قَلْبِهَا لِتَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠﴾

وگشت دل مادر موسیٰ خالی از صبر هرآئینه نزدیك بود که آشکارا کند آن قصّه را اگرمانمی بستیم بردل اورشته[1] تاباشد ازباور دارندگان (١٠) .

وَقَالَتْ لِأُخْتِهِ قُصِّيهِ ۖ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ﴿١١﴾

و گفت خواهرش رابرپی او برو پس بدیداورا ازدور وقوم فرعون نمی دانستند (١١) .

وَحَرَّمْنَا عَلَيْهِ الْمَرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ

وحرام ساختیم برموسیٰ شیردایگان پیش

(١) یعنی صبر نمی دادیم .

أَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَهُمْ لَهُ نَاصِحُونَ ﴿١٢﴾

از وصول خواهر پس خواهرش گفت آیا راه نمایم شمارا براهل خانه ای که خبرداری این طفل کنند برای شماوایشان برای اونیك خواهانند (١٢) .

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا تَحْزَنَ وَلِتَعْلَمَ
أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

پس باگردانیدیم اورا بسوی مادراو تاخنك شود چشم وی واندوه نخورد وتابداند که وعده خدا راست ست ولیکن بیشترین مردمان نمی دانند (١٣).

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَاسْتَوَىٰ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا ۚ وَكَذَٰلِكَ
نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

وچون رسید بنهایت جوانی خود ودرست اندام شد دادیم اورا حکمت ودانش وهمچنین جزامی دهیم نیکوکاران را (١٤) .

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَىٰ حِينِ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا فَوَجَدَ فِيهَا
رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَٰذَا مِنْ شِيعَتِهِ وَهَٰذَا مِنْ عَدُوِّهِ ۖ
فَاسْتَغَاثَهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ
فَوَكَزَهُ مُوسَىٰ فَقَضَىٰ عَلَيْهِ ۖ قَالَ هَٰذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ ۖ
إِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

ودرآمد در شهر بروقت بیخبری اهل آن پس یافت آنجا دوشخص که بایکدیگر جنگ می کردند آن یك ازقوم موسیٰ بود و آن دیگر ازدشمنان وی پس مدد طلب کرد شخصی که ازقوم اوبود برآن دیگر که ازدشمنانش بود پس مشت زد او را موسیٰ پس بکشتش گفت این ازکار شیطان ست هرآئینه شیطان دشمن گمراه کنندهٔ آشکاراست (١٥) .

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرَ لَهُ ۚ إِنَّهُ
هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

گفت ای پروردگارمن هرآئینه من ستم کردم برخویش پس بیامرزمرا پس بیامرزیدش هرآئینه وی آمرزندهٔ مهربان ست (١٦) .

قَالَ رَبِّ بِمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَهِيرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

گفت ای پروردگارمن بحق انعام کردنِ تو برمن هرگز نخواهم بُود مددکار گنهگاران (١٧) .

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي اسْتَنْصَرَهُ

پس گشت کرد درشهر ترسان انتظار کنان

بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِخُهُ ۚ قَالَ لَهُ مُوسَىٰ إِنَّكَ لَغَوِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٨﴾

پس ناگهان شخصی که مدد طلب کرده
بود دیروز باز بفریاد رسی میخواندش
گفت بوی موسیٰ هرآئینه توگمراه آشکاری
. (١٨)

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَبْطِشَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا قَالَ
يَا مُوسَىٰ أَتُرِيدُ أَنْ تَقْتُلَنِي كَمَا قَتَلْتَ نَفْسًا بِالْأَمْسِ ۖ
إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ
أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٩﴾

پس چون خواست که دست دراز کند به
شخصی که وی دشمن موسیٰ ودشمن
فریادکننده بودگفت فریاد کننده ای موسیٰ
آیامیخواهی که بکشی مراچنانکه کشتی
شخصی را دیروز نمی خواهی مگر آنکه
باشی ستمگاری درزمین ونمی خواهی
که باشی از نیکوکاران[1] (١٩) .

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ يَسْعَىٰ قَالَ يَا مُوسَىٰ إِنَّ
الْمَلَأَ يَأْتَمِرُونَ بِكَ لِيَقْتُلُوكَ فَاخْرُجْ إِنِّي لَكَ
مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢٠﴾

و آمد شخصی ازآخر شهر شتابان گفت
ای موسیٰ هرآئینه رئیسان مشورت می
کنند درحق تو تابکشند ترا پس بیرون
روهرآئینه من برای تواز نیک خواهانم
. (٢٠)

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ ۖ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي
مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾

پس بیرون آمد ازآن شهر ترسان انتظار
کنان گفت ای پروردکار من خلاص کن
مرا ازگروه ستمگاران (٢١) .

وَلَمَّا تَوَجَّهَ تِلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَىٰ رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي
سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٢﴾

ووقتیکه متوجه شد بسوی شهر مدین
گفت امیدوارم ازپروردگارخویش که
دلالت کند مرا براه راست (٢٢) .

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً مِنَ النَّاسِ

ووقتیکه رسید بآب مدین یافت برآن آب
طائفه ای را ازمردمان آب می نوشانیدند

---

(١) یعنی چون موسیٰ اورا توگمراه آشکاری گفت دانست که غضب کرده برسر من می
آید .

يَسْقُونَ ۖ وَوَجَدَ مِن دُونِهِمُ امْرَأَتَيْنِ تَذُودَانِ ۖ قَالَ
مَا خَطْبُكُمَا ۖ قَالَتَا لَا نَسْقِي حَتَّىٰ يُصْدِرَ الرِّعَاءُ ۖ وَأَبُونَا
شَيْخٌ كَبِيرٌ ﴿٢٣﴾

مواشی را ویافت آن طرف ازایشان دوزن که باز میدارند مواشی خودراگفت موسیٰ بآن دوزن چیست حال شماگفتند ماآب نمی نوشانیم تاآنکه باز گردانند شبانان مواشی را وپدرما پیرکلان سال ست (٢٣) .

فَسَقَىٰ لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّىٰ إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنزَلْتَ
إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٤﴾

پس موسیٰ آب نوشانیدبرای این هر دوبازروآورد بسوی سایه پس گفت ای پروردگارمن هرآئینه من بآنچه فرود آوردی بسوی من ازنعمت محتاجم (٢٤) .

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِحْيَاءٍ قَالَتْ إِنَّ أَبِي يَدْعُوكَ
لِيَجْزِيَكَ أَجْرَ مَا سَقَيْتَ لَنَا ۚ فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ
قَالَ لَا تَخَفْ ۖ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥﴾

پس آمد بموسیٰ یکی ازین دوزن راه میرفت بشرم گفت هرآئینه پدرمن میخواند ترا تابتودهد مزدِ آنکه آب دادی برای ماپس چون موسیٰ بیامد نزداو وحکایت کرد پیش او قصّه راگفت مترس خلاص شدی ازقومِ ستمگاران (٢٥) .

قَالَتْ إِحْدَاهُمَا يَا أَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ ۖ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ
الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٦﴾

گفت یکی ازین دو دختر ای پدرمن بخدمت بگیراورا هرآئینه بهترین کسیکه بخدمت گیری شخصی توانا باامانت باشد (٢٦) .

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أُنكِحَكَ إِحْدَى ابْنَتَيَّ هَاتَيْنِ عَلَىٰ أَن
تَأْجُرَنِي ثَمَانِيَ حِجَجٍ ۖ فَإِنْ أَتْمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِندِكَ ۖ
وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ ۚ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

گفت هرآئینه من میخواهم که بزنی بدهم ترایکی ازین دو دخترِ خود بشرط آنکه خدمت من کنی هشت سال پس اگرتمام کنی ده سال را پس آن تبرّع است ازنزدِ تو ونمی خواهم که مشقت افگنم برتو خواهی یافت مرا اگرخداخواسته است ازشائستگان(٢٧) .

قَالَ ذَٰلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ ۖ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَانَ
عَلَيَّ ۖ وَاللَّهُ عَلَىٰ مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٨﴾

گفت موسیٰ این ست عهد میان من ومیان تو هرکدام ازین دومدّت که اداکنم تعدی نباشد برمن وخدابرآنچه می گوئیم گواه ست (٢٨) .

فَلَمَّا قَضَىٰ مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ آنَسَ مِن جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِخَبَرٍ أَوْ جَذْوَةٍ مِّنَ النَّارِ لَعَلَّكُمْ تَصْطَلُونَ ﴿٢٩﴾

پس چون اداکرد موسیٰ آن میعادرا وروان شد باهل خود دید بجانب کوه طور آتشی راگفت باهل خود توقف کنیدهرآئینه دیده ام آتشی امیدوارم که بیارم برای تان ازآنجاخبری یا بیارم شعله ای ازآتش بُوَد که شما تحصیل‌گرمی کنید (٢٩) .

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِن شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَن يَا مُوسَىٰ إِنِّي أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٠﴾

پس چون آمد نزدیك آتش آوازداده شد ازکرانهٔ راست میدان درجائیگاه بابرکت ازمیان درخت که ای موسیٰ هرآئینه من خدایم پروردگار عالم ها (٣٠) .

وَأَنْ أَلْقِ عَصَاكَ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّىٰ مُدْبِرًا وَلَمْ يُعَقِّبْ يَا مُوسَىٰ أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾

وآنکه بافگن عصای خودرا پس چون دید که عصاحرکت می کندگویاوی ماریست روبگردانید پشت داده وبازنه‌گشت‌گفتیم ای موسیٰ پیش آی ومترس هرآئینه توازایمنانی (٣١) .

اسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَانِكَ بُرْهَانَانِ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾

ودرآردست خودرا درگریبان خود تابیرون آید سفید شده ازغیر علتی وبهم آربسوی خود بازوی خودرا از ترس[1] پس این هردونشانه اند فرود آمده ازجانب پروردگارتو بسوی فرعون وجماعتِ او هرآئینه ایشان بودندگروهِ بدکار (٣٢) .

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾

گفت ای پروردگار من هرآئینه من کشته ام ازایشان شخصی را پس می ترسم که بکشند مرا (٣٣) .

وَأَخِي هَارُونُ هُوَ أَفْصَحُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسِلْهُ مَعِيَ رِدْءًا

وبرادرمن هارون فصیح تراست ازمن

---

(١) یعنی برای دفع ترسی که بسبب ظهورِ خوارق پیدا شده .

يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾

از جهت زبان پس بفرست اورا همراه من مدد کننده که باوردارد مرا هرآئینه من می ترسم ازآنکه دروغگو شمرند مرا (٣٤) .

قَالَ سَنَشُدُّ عَضُدَكَ بِأَخِيكَ وَنَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا ۚ بِآيَاتِنَا ۚ أَنتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ ﴿٣٥﴾

گفت خدا محکم خواهیم کرد بازوی ترا به برادر تو وخواهیم داد شمارا غلبه پس نه توانند رسید بقصد ایذابسوی شما بسبب نشانه های‌ما، شما وآنانکه پیروي شما کرده اندغالب خواهید شد (٣٥) .

فَلَمَّا جَاءَهُم مُّوسَىٰ بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّفْتَرًى وَمَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

پس چون آورد موسیٰ برایشان نشانه های روشن ماراگفتند نیست این مگر جادوی بربسته ونه شنیدیم این رادر پدران نخستین خویش (٣٦) .

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَن جَاءَ بِالْهُدَىٰ مِنْ عِندِهِ وَمَن تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

و گفت موسیٰ پروردگارمن داناترست بهرکه آورده است هدایت ازنزدِ او وبهرکه اوراست عاقبت پسندیده درآخرت هرآئینه رستگار نمی شوند ستمگاران (٣٧) .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانُ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَل لِّي صَرْحًا لَّعَلِّي أَطَّلِعُ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾

وگفت فرعون ای سرکردگان ندانسته ام برای شما هیچ معبودی غیرخود پس آتش برافروز برای من ای هامان برگِل (یعنی خشت بساز) پس بناکن برای من کوشکی بُوَد که من مطلع شوم از معبود موسیٰ وهرآئینه من می پندارم اوراازدروغگویان (٣٨) .

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

وتکبر کرد فرعون ولشکرهای او درزمین بغیر حق وگمان کردند که ایشان بسوی ما بازگردانیده نشوند (٣٩) .

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ ۖ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

پس گرفتیم اورا ولشکر های اورا پس افگندیم ایشان را دردریا پس درنگر چگونه بود انجام ستمگاران (٤٠) .

وَجَعَلْنٰهُمْ اَئِمَّةً يَّدْعُوْنَ اِلَى النَّارِ ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ لَا يُنْصَرُوْنَ ﴿٤١﴾

وگردانیدیم ایشان را پیشوایانی که میخوانند بسوی آتش وروز قیامت نصرت داده نشوند (٤١) .

وَاَتْبَعْنٰهُمْ فِيْ هٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً ۚ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ هُمْ مِّنَ الْمَقْبُوْحِيْنَ ﴿٤٢﴾

وازپی ایشان فرستادیم درین دنیا لعنت را وبروزقیامت ایشان ازدور ساختگان باشند (٤٢) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا مُوْسَى الْكِتٰبَ مِنْۢ بَعْدِ مَاۤ اَهْلَكْنَا الْقُرُوْنَ الْاُوْلٰى بَصَآئِرَ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَّرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٣﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را کتاب بعد ازآن که هلاك ساختیم قرنهای نخستین را دلیل شده برای مردمان وهدایت وبخشایش تابُوَد که ایشان پندپذیر شوند (٤٣) .

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنَاۤ اِلٰى مُوْسَى الْاَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشّٰهِدِيْنَ ﴿٤٤﴾

وتو نبودی بطرفِ غربی چون بانجام رسانیدیم بسوی موسیٰ وحی را ونبودی ازحاضران (٤٤) .

وَلٰكِنَّاۤ اَنْشَاْنَا قُرُوْنًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ ۚ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا فِيْۤ اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُوْا عَلَيْهِمْ اٰيٰتِنَا ۙ وَلٰكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِيْنَ ﴿٤٥﴾

ولیکن ماآفریدیم قرنهارایعنی بعد موسیٰ پس درازشد برایشان عمر وتونبودی باشنده دراهل مدین که بخوانی برایشان آیات مارا ولیکن ما بودیم فرستنده (٤٥) .

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّوْرِ اِذْ نَادَيْنَا وَلٰكِنْ رَّحْمَةً مِّنْ رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّاۤ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٤٦﴾

ونبودی توبجانب طور چون آوازدادیم ولیکن وحی آمد ازروی بخشایش پروردگار تو تاترسانیگروهی را که نیامده بُود بدیشان هیچ ترساننده پیش ازتو بُوَد که ایشان پندپذیرشوند (٤٦) .

وَلَوْلَاۤ اَنْ تُصِيْبَهُمْ مُّصِيْبَةٌ ۢ بِمَا قَدَّمَتْ اَيْدِيْهِمْ فَيَقُوْلُوْا رَبَّنَا لَوْلَاۤ اَرْسَلْتَ اِلَيْنَا رَسُوْلًا فَنَتَّبِعَ اٰيٰتِكَ وَنَكُوْنَ مِنَ الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿٤٧﴾

و اگرنه آن بودی که برسد بدیشان عقوبتی بسبب آنکه پیش فرستاده است دست های ایشان پس گویند ای پروردگارما چرانه فرستادی بسوی ما پیغامبری را تاپیروی آیات توکنیم وباشیم ازمسلمانان (٤٧) .

فَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوْا لَوْلَاۤ اُوْتِيَ

(پیغامبران را می فرستادیم) پس چون آمد بایشان وحی راست ازنزدِ ماگفتند

مِثْلَ مَآ أُوتِيَ مُوسَىٰٓ أَوَلَمْ يَكْفُرُوا۟ بِمَآ أُوتِيَ مُوسَىٰ مِن قَبْلُ ۖ قَالُوا۟ سِحْرَانِ تَظَـٰهَرَا وَقَالُوٓا۟ إِنَّا بِكُلٍّ كَـٰفِرُونَ ﴿٤٨﴾

چراداده نشداین پیغامبررا مانند آنچه داده شد بموسیٰ آیاکافر نشده اندبآنچه داده شده موسیٰ را پیش ازین، گفتند دوسحر اند موافق یك دیگر شده[1] و گفتند هرآئینه ما بهریك کافرانیم (۴۸) .

قُلْ فَأْتُوا۟ بِكِتَـٰبٍ مِّنْ عِندِ ٱللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَآ أَتَّبِعْهُ إِن كُنتُمْ صَـٰدِقِينَ ﴿٤٩﴾

بگو پس بیارید کتابی فرود آمده ازنزدِ خدا که وی راه نماینده تر باشد ازین دو، تاپیروی اوکنم اگرراستگوئید (۴۹) .

فَإِن لَّمْ يَسْتَجِيبُوا۟ لَكَ فَٱعْلَمْ أَنَّمَا يَتَّبِعُونَ أَهْوَآءَهُمْ ۚ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ ٱتَّبَعَ هَوَىٰهُ بِغَيْرِ هُدًى مِّنَ ٱللَّهِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يَهْدِي ٱلْقَوْمَ ٱلظَّـٰلِمِينَ ﴿٥٠﴾

پس اگرقبول نکنند سخن ترا پس بدان که جزاین نیست که پیروی می کنند خواهش نفسِ خودرا وکیست گمراه ترازکسیکه پیروی خواهش نفس خودکند بدون راه نمائی خدا هرآئینه خدا راه نه می نمایدگروه ستمگاران را (۵۰) .

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ ٱلْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥١﴾

وهرآئینه ما پی درپی آوردیم برای ایشان این قرآن راتابُوَد که ایشان پندپذیرند (۵۱) .

ٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَـٰهُمُ ٱلْكِتَـٰبَ مِن قَبْلِهِۦ هُم بِهِۦ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

آنانکه داده ایم ایشان را کتاب پیش ازقرآن ایشان بقرآن ایمان می آرند (۵۲) .

وَإِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِهِۦٓ إِنَّهُ ٱلْحَقُّ مِن رَّبِّنَآ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلِهِۦ مُسْلِمِينَ ﴿٥٣﴾

وچون قرآن خوانده میشود برایشان گویند ایمان آوردیم بآن هرآئینه وی راست است ازجانب پروردگارماهرآئینه ماپیش ازنزول قرآن منقادبودیم (۵۳) .

أُو۟لَـٰٓئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُم مَّرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا۟ وَيَدْرَءُونَ بِٱلْحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ وَمِمَّا رَزَقْنَـٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٥٤﴾

این جماعت داده میشود ایشان را مزدایشان دوبار بسبب آنکه صبر کردند ودفع می کنند بخصلت نیك بدی را وازآنچه روزی داده ایم ایشان را خرج می کنند (۵۴) .

---

(۱) یعنی تورات وقرآن .

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّغْوَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا نَبْتَغِي الْجَاهِلِينَ ﴿٥٥﴾

وچون بشنوند سخن بیهوده را رویگردانند ازآن وگویند ماراست کردار های ما وشماراست کردارهای شماسلام برشماباد نمی خواهیم صحبت جاهلان[1] (٥٥).

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَن يَشَاءُ ۚ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

(یا محمد) هرآئینه توراه نمی نمائی هرکه را دوست می داری ولیکن خدا راه می نماید هرکراخواهد واوداناترست براه یافتگان (٥٦) .

وَقَالُوا إِن نَّتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ أَرْضِنَا ۚ أَوَلَمْ نُمَكِّن لَّهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِّزْقًا مِّن لَّدُنَّا وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وگفتند بعض اهل مکه اگرپیروی هدایت کنیم باتو ربوده شویم اززمین خود[2] آیاجا نه دادیم ایشان را درحرمی باامن رسانیده میشود بسوی وی میوها ازهر جنس روزی ازنزدِ ما لیکن بیشترین ایشان نمی دانند (٥٧) .

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطِرَتْ مَعِيشَتَهَا ۖ فَتِلْكَ مَسَاكِنُهُمْ لَمْ تُسْكَن مِّن بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا ۖ وَكُنَّا نَحْنُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٨﴾

وبساهلاك کردیم ازده ها که ازحد در گذشتند درگذرانِ خود پس اینهاست جای ماندنِ ایشان مانده نشد آنجابعداز ایشان مگر اندکی وبودیم مابدست آرندهٔ میراثِ ایشان (٥٨) .

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا ۚ وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ ﴿٥٩﴾

وهرگز نیست پروردکارتو هلاك کنندهٔ ده ها تاآنکه بفرستد درقصبهٔ آن پیغامبری که بخواند برایشان آیاتِ ما و هرگزنیستیم هلاك کنندهٔ ده ها مگر درآن حال که اهلِ آنها ستمگارباشند (٥٩) .

---

(١) مترجم‌گوید یهود پیش ازآنکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم بمدینه هجرت کند و نسخ یهودیت تصریح فرماید معتقد قرآن بودند و می‌گفتند عرب را قرآن لازم ست.

(٢) یعنی مردمان اخراج کنند .

وَمَا أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا ۚ وَمَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٠﴾

وهرچه داده شدشمارا از هرنوعی پس بهره مندیِ زندگانی دنیا وآرایش ویست وآنچه نزدِ خداست بهتر و پاثنده ترست آیانمی فهمید (٦٠) .

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَن مَّتَّعْنَاهُ مَتَاعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٦١﴾

آیاکسیکه وعده دادیمش وعدهٔ نیك پس او دریابندهٔ آنست مانند کسی است که بهرمند ساختیمش بمنفعت زندگانی دنیا بازوی روزقیامت ازحاضر کردگان ست[1] (٦١) .

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

وروزیکه آواز دهدایشان را پس گوید کجایند آن شریکان من که شماگمان می کردید (٦٢) .

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَغْوَيْنَا أَغْوَيْنَاهُمْ كَمَا غَوَيْنَا ۖ تَبَرَّأْنَا إِلَيْكَ ۖ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٣﴾

گویند آنانکه ثابت شد برایشان حکم عذاب[2] ای پروردگارمااین جماعت اند که گمراه کردیم ایشان را چنانکه خود گمراه شدیم[3] بی تعلق شدیم ازهمه بسوی تو، ایشان مارانمی پرستیدند (٦٣) .

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ ۚ لَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٤﴾

وگفته شود بخوانید شریکان خودرا پس بخوانند ایشان را پس ایشان قبول نه کنند دعای ایشان و ببینند عذاب را و تمنا کنند کاش ایشان راه یاب می‌بودند (٦٤) .

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٥﴾

وروزیکه آواز دهد خداایشان را پس‌گوید چه جواب دادید پیغامبران را (٦٥) .

فَعَمِيَتْ عَلَيْهِمُ الْأَنبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٦﴾

پس مشتبه شود برایشان خبرها آن روز

---

(١) یعنی درعذاب .

(٢) یعنی رئیسان کفر .

(٣) یعنی بغیراکراه .

پس ایشان ازیك دیگر سوال نه کنند[١] . (٦٦) .

فَأَمَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَعَسَىٰ أَنْ يَكُونَ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٧﴾

پس آنکه توبه نمود وایمان آورد وکارشاشته کرد پس امید ست که باشد ازرستگاران (٦٧) .

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٨﴾

و پروردگار تومی آفریند هرچه خواهد وبرمی‌گزیند هرکراخواهد نیست ایشان را اختیار، پاکی خدای‌راست وبلند ترست ازآنکه شریك می آرند (٦٨) .

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٦٩﴾

وپروردگارتو میداند آنچه پنهان می دارد سینه های ایشان وآنچه آشکارامی کنند . (٦٩) .

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

واوست خدا،نیست هیچ معبود بحق غیراو اوراست ستایش دردنیا وآخرت واوراست فرمانروائی وبسوی اوباز گردانیده شوید (٧٠) .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

بگو آیادیدید که اگرگرداند خدای تعالی برشما شب را پاینده تاروزِ قیامت کیست معبودی غیر حق که بیاردپیش شماروشنی را آیانمی شنوید (٧١) .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

بگوآیا دیدید که اگرگرداند خدای‌تعالی برشما روزرا پاینده تا روزقیامت کیست معبودی غیرحق که بیاردبشما شبی را که آرام‌گیرید درآن آیانمی بینید (٧٢) .

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ

وازرحمتِ خود ساخت برای شما شب و روز را تاآرام‌گیریددرشب وتاروزی طلب

(١) یعنی جواب باصواب نیابند .

وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

کنید ازفضل او[1] وتاشکرگذاری کنید . (۷۳)

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ
كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

وروزیکه آواز دهد ایشانرا پس گوید کجایند آن شریکانِ من که‌گمان می کردید . (۷٤)

وَنَزَعْنَا مِن كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
فَعَلِمُوا أَنَّ الْحَقَّ لِلَّهِ وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٧٥﴾

وبیرون کشیم ازهرامتی‌گواهی را[2] پس گوئیم قوم را بیارید دلیل خود پس بدانند که حق بجانب خداست و گم شود ازایشان آنچه افترامی کردند (۷۵) .

إِنَّ قَارُونَ كَانَ مِن قَوْمِ مُوسَىٰ فَبَغَىٰ عَلَيْهِمْ وَآتَيْنَاهُ
مِنَ الْكُنُوزِ مَا إِنَّ مَفَاتِحَهُ لَتَنُوأُ بِالْعُصْبَةِ أُولِي الْقُوَّةِ
إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾

هرآئینه قارون بود از قوم موسیٰ پس تعدّی کرد برایشان وعطاً کرده بودیم اوراازگنجهاآن قدر که کلید های اوگرانی می کرد جماعت صاحب توانائی را چون گفت باو قوم او شادمشو هرآئینه خدادوست نمی دارد شاد شوندگان را . (۷٦)

وَابْتَغِ فِيمَا آتَاكَ اللَّهُ الدَّارَ الْآخِرَةَ وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ
مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِن كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ
الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

وبجوی درآنچه خداعطا کرده است ترا صلاح سرای آخرت و فراموش مکن حصهٔ خود از دنیا[3] ونیکوکاری کن چنانکه احسان کرده است خدابرتو ومجو فساد درزمین هرآئینه خدا دوست نمی دارد فساد کنندگان را (۷۷) .

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِندِي أَوَلَمْ يَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ
أَهْلَكَ مِن قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ

گفت جزاین نیست که داده شده است مرا مال فراوان بنابردانشی که نزدِ من ست

(۱) یعنی درروز .
(۲) یعنی هرپیغامبری برقوم خودگواهی دهد .
(۳) یعنی دردنیا عمل صالح بجاآر .

جَمْعًا ۚ وَلَا يُسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

آیاندانست که خداهلاك کرد پیش ازوی از قرنها آن قوم را که توانا تربود ازوی وبیشتر بود درجمعیت و پرسیده نمی شوندگنهکاران ازگناهان ایشان[1] (٧٨).

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ ۖ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا يَا لَيْتَ لَنَا مِثْلَ مَا أُوتِيَ قَارُونُ إِنَّهُ لَذُو
حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٧٩﴾

پس بیرون آمد برقوم خود درآرائش خویش گفتند آنانکه طلب می کردند زندگانی دُنیارا ای کاش مارا باشد مانند آنچه داده شده است قارون را هرآئینه وی صاحب نصیب بزرگ ست (٧٩) .

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيْلَكُمْ ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ
آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا ۚ وَلَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾

وگفتند آنانکه داده شدایشان را علم وای برشما ثوابِ خدا بهتراست مر آنکس را که ایمان آورد وکار شائسته کرد وقرین کرده نمی شوداین سخن مگر صابران را (٨٠) .

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُونَهُ
مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْتَصِرِينَ ﴿٨١﴾

پس فرو بردیم قارون را وسرای اورا بزمین پس نبود برای اوهیچ گروهی که نصرت دهند اورا غیر خدا ونبود خودش ازنصرت داده شدگان (٨١) .

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيْكَأَنَّ اللَّهَ
يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ ۖ لَوْلَا أَنْ مَنَّ
اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بِنَا ۖ وَيْكَأَنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٢﴾

وگشتندآنانکه آرزومی کردند منزلتِ اورا دیروز می‌گفتند ای عجب که خداگشاده می کند رزق را برای هرکه خواهد ازبندگان خویش و تنگ می سازد واگرنه آن بودی که انعام کرد خدا برما هرآئینه فروبردی مارا ای عجب که رستگار نمی شوند کافران (٨٢) .

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا

این سرای بازپسین مقررمی کنیم آن را

---

(١) یعنی درصورت لزوم پاداش مجال عذرنیست والله اعلم .

فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا ۚ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٨٣﴾

برای آنانکه نمی طلبند تکبر درزمین ونه فساد وحسنِ عاقبت پرهیزگاران راست (٨٣) .

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا ۖ وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا
يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

هرکه بیارد نیکی پس اوراست بهترازآن وهرکه بیارد بدی پس جزا داده نمی شوند آنانکه بعمل آوردند خطاها الّا بحسب آنچه می کردند (٨٤) .

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ ۚ
قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ
هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٨٥﴾

هرآئینه خدائی که نازل کرد برتو قرآن را البته باز گرداننده است ترابسوی جای بازگشت[1] پروردگارمن داناتراست بهر که آورد هدایت را وبهر که وی در گمراهی ظاهرست (٨٥) .

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُلْقَىٰ إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً
مِنْ رَبِّكَ ۖ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

وتوقع نمی داشتی که فرود آورده شود بسوی تو کتاب لیکن (فرو فرستاده شد) بسبب رحمتی ازپروردگارتو پس هرگز مشو مددگارِ کافران (٨٦) .

وَلَا يَصُدُّنَّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنْزِلَتْ إِلَيْكَ ۖ
وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ ۖ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٧﴾

وبازندارند کافران ترا از تبلیغ آیاتِ خدا بعدازآنکه فرود آورده شد بسوی تو ودعوت کن بسوی پروردگار خویش وهرگزمباش ازمشرکان (٨٧) .

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ ۘ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ ۚ كُلُّ شَيْءٍ
هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ ۚ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

ومخوان باخدا معبود دیگررا نیست هیچ معبود بحق غیراوهرچیز هلاك شونده است مگر او مرأوراست فرمانروائی وبسوی اوبازگردانیده شوید (٨٨) .

---

(١) یعنی آخرت .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الٓمّٓ ①

اَحَسِبَ النَّاسُ اَنْ يُّتْرَكُوْٓا اَنْ يَّقُوْلُوْٓا اٰمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُوْنَ ②

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللّٰهُ الَّذِيْنَ صَدَقُوْا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِيْنَ ③

اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ السَّيِّاٰتِ اَنْ يَّسْبِقُوْنَا ؕ سَآءَ مَا يَحْكُمُوْنَ ④

مَنْ كَانَ يَرْجُوْا لِقَآءَ اللّٰهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ لَاٰتٍ ؕ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْعَلِيْمُ ⑤

وَمَنْ جَاهَدَ فَاِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهٖ ؕ اِنَّ اللّٰهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعٰلَمِيْنَ ⑥

وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَنُكَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَيِّاٰتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَحْسَنَ الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ⑦

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حُسْنًا ؕ وَاِنْ جَاهَدٰكَ لِتُشْرِكَ بِيْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهٖ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ؕ اِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَاُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ⑧

سوره عنکبوت مکی است وآن شصت ونه آیت وهفت رکوع است

بنام خدای بخشایندهٔ مهربان .

الٓمّٓ(١) .

آیا پنداشتند مردمان که بگذاشته شوند بمجرد آنکه گویند ایمان آوردیم وایشان امتحان کرده نشوند (٢) .

وهرآئینه امتحان کردیم آنانراکه پیش ازایشان بودند پس البته متمیز بکند خدا آنانرا که راست گفتند والبته متمیز کند دروغ‌گویان را (٣) .

آیاگمان کردند آنانکه بعمل آوردند خطاها که پیش دستی کنند برما بدچیزی ست که بدان حکم می کنند (٤) .

هرکه امیدداشته باشد ملاقات خدارا پس هرآئینه میعادخداالبته آینده است واوست شنوادانا (٥) .

هرکه جهاد کند جزاین نیست که جهاد میکند برای نفع خویش هرآئینه خدابی نیاز ست از عالمها (٦) .

وآنانکه ایمان آوردندوکارهای شایسته کردند البته محوکنیم ازایشان خطاهای ایشان را والبته جزادهیم ایشان را به نیکوترین آنچه می کردند (٧) .

وامر کردیم آدمی را به نسبت پدرومادر وی نیك معامله کردن واگرکوشش کنند باتوای انسان تاشریك آری بامن آنچه نیست ترا بحقیقت آن دانشی پس

فرمانبرداری ایشان مکن بسوی من ست بازگشت شما پس خبردهم شمارا به آنچه می کردید (۸) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

وآنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند البته درآریم ایشان را در زمرهٔ شایستگان (۹) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ وَلَئِنْ جَاءَ نَصْرٌ مِنْ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أَوَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِمَا فِي صُدُورِ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

وازمردمان کسی هست که می‌گوید ایمان آوردیم بخدا پس چون آزار داده شد اورا درراه خدا شمرد رنج دادنِ مردمان را مانندِ عذابِ خدا و اگربیاید فتحی ازنزدِ پروردگارتو حتماگویند هرآئینه ما باشما بودیم آیانیست خداداناتر بآنچه درسینه های عالمیانست (۱۰) .

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾

والبته میداند خداآنان را که ایمان آوردند والبته میداند منافقان را (۱۱) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٢﴾

و گفتند کافران بمسلمانان پیرویِ راهِ ماکنید والبته مابرداریم گناهانِ شمارا ونیستند ایشان بردارندهٔ چیزی ازگناهان آن جماعت هرآئینه ایشان دروغگویانند (۱۲) .

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿١٣﴾

والبته بردارند بارهای خویش را وبارهائی را همراه بارهای خویش و البته سوال کرده شوند روزقیامت ازآنچه افترامی کردند[1] (۱۳) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ

وهرآئینه فرستادیم نوح را بسوی قوم اوپس توقف کرد درایشان هزارسال مگر

(۱) یعنی بارِگمراه شدن وگمراه کردن بردارندوبارتابعان ازسرایشان دفع نکنند .

إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾

پنجاه سال پس درگرفت ایشان راطوفان وایشان ستمگاربودند (۱٤) .

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

پس نجات دادیم نوح را واهل کشتی را و ساختیم کشتی را نشانه برای عالمها (۱٥) .

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ ذَٰلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

وفرستادیم ابراهیم راوقتیکه گفت بقوم خود پرستش خدا کنید و بترسیدازوی این بهترست شمارا اگر می دانید (۱٦) .

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ
إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ
لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ
وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا لَهُ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٧﴾

جزاین نیست که می پرستید بجزخدا بتان را ویرمی بندید دروغ را هرآئینه آنانکه پرستش می کنید بجز خدانمی توانند برای شماروزی دادن پس طلب کنید ازنزدِ خدا روزی را وپرستشِ اوکنید وشکراوبجاآرید بسوی اوباز گردانیده خواهید شد (۱۷) .

وَإِن تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن قَبْلِكُمْ وَمَا
عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

واگردروغ می شمرید پس هرآئینه دروغ شمرده بودند امت های پیش ازشما ونیست بر پیغمبر مگرپیغام رسانیدن آشکارا (۱۸) .

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ
إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

آیاندیدند چگونه نومی کند خداآفرینش را بازدیگربار باگرداند آفرینش را هرآئینه این کار برخداآسان ست (۱۹) .

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ
الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ إِنَّ
اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

بگوسَیرکنید در زمین پس درنگرید چگونه آغازکرد آفرینش را بازخدا پیداکند آن پیدائش بازپسین را هرآئینه خدا برهرچیز تواناست (۲۱) .

يُعَذِّبُ مَنْ يَشَآءُ وَيَرْحَمُ مَنْ يَشَآءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٢١﴾

عذاب كند هركرا خواهد ورحم كند
هركراخواهد وبسوى اوبازگردانيده
خواهيد شد (٢١) .

وَمَآ أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَآءِ وَمَا
لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٢٢﴾

ونيستيد شماعاجزكننده درزمين ونه
درآسمان ونيست شمارا بجز خدا هيچ
دوست ونه يارى دهنده (٢٢) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيٰتِ اللّٰهِ وَلِقَآئِهِ أُولٰٓئِكَ يَئِسُوا
مِنْ رَحْمَتِي وَأُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٣﴾

وآنانكه كافرشدند بآياتِ خدا و بملاقاتِ
او آن جماعت ناامید شدند ازرحمت من
وآن جماعت ايشان راست عذاب درد
دهنده(٢٣) .

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّآ أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ
فَأَنْجٰىهُ اللّٰهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيٰتٍ لِقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٢٤﴾

پس نه بود جواب قوم ابراهيم مگرآنكه
گفتند بكشيد اورا يابسوزانيد اورا پس
برهانيد خدااورا ازآتش هرآئينه درين
ماجرا نشانه هاست براى گروهى كه باور
ميدارند (٢٤) .

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ أَوْثَانًا مَوَدَّةَ
بَيْنِكُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ
الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُمْ بِبَعْضٍ وَيَلْعَنُ
بَعْضُكُمْ بَعْضًا وَمَأْوٰىكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ
مِنْ نٰصِرِينَ ﴿٢٥﴾

وگفت ابراهيم جزاين نيست كه‌گرفته ايد
بجز خدابتان رابجهتِ دوستى درميان
خويش درزندگانئ دنيا بازروز قيامت
نامعتقد شود بعض شما ببعض ولعنت
كند بعض شما بعض را وجاى شما
دوزخ ست ونيست شمارا هيچ يارى
دهنده (٢٥) .

فَآمَنَ لَهُ لُوطٌ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلٰى رَبِّي إِنَّهُ
هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٦﴾

پس باورداشت ابراهيم رالوط و گفت
(ابراهيم) هرآئينه من هجرت كننده ام
بسوى پروردگار خويش هرآئينه وى
غالب باحكمت ست (٢٦) .

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحٰقَ وَيَعْقُوبَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ

وعطاكرديم اورا اسحق و يعقوب

النُّبُوَّةَ وَالْكِتٰبَ وَاٰتَيْنٰهُ اَجْرَهٗ فِي الدُّنْيَا ۚ وَاِنَّهٗ
فِي الْاٰخِرَةِ لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿۲۷﴾

ومقرر داشتیم دراولادِ وَی پیغامبری وکتاب را ودادیم اورا مزد اودردنیا وهرآئینه وی درآخرت ازشائسته‌گان ست . (۲۷)

وَلُوْطًا اِذْ قَالَ لِقَوْمِهٖۤ اِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الْفَاحِشَةَ ۫
مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ اَحَدٍ مِّنَ الْعٰلَمِيْنَ ﴿۲۸﴾

وفرستادیم لوط را وقتیکه‌گفت بقوم خود هرآئینه شمابعمل می آرید کار بی حیائی را که پیش دستی نکرده است برشمابسوی آن هیچ کس از عالمها (۲۸) .

اَئِنَّكُمْ لَتَاْتُوْنَ الرِّجَالَ وَتَقْطَعُوْنَ السَّبِيْلَ ۙ۬ وَتَاْتُوْنَ
فِيْ نَادِيْكُمُ الْمُنْكَرَ ؕ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهٖۤ اِلَّاۤ اَنْ قَالُوا
ائْتِنَا بِعَذَابِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿۲۹﴾

آیا شما بقصد شهوت می آئید بمردان وقطع طریق می کنید وبعمل می آرید درمجلس خویش کارناپسندیده پس نه بود جواب قوم او مگر آنکه‌گفتند بیارپیش ما عذاب خدارا اگرهستی از راستگویان . (۲۹)

قَالَ رَبِّ انْصُرْنِيْ عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِيْنَ ﴿۳۰﴾

گفت ای پروردگارمن نصرت دِه مرا برقوم مفسدان (۳۰) .

وَلَمَّا جَآءَتْ رُسُلُنَاۤ اِبْرٰهِيْمَ بِالْبُشْرٰى ۙ قَالُوْۤا اِنَّا
مُهْلِكُوْۤا اَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ ۚ اِنَّ اَهْلَهَا
كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ﴿۳۱﴾

ووقتیکه آوردند فرستادگانِ ماپیش ابراهیم مژده راگفتند هرآئینه ماهلاك کنندهٔ اهل این دِهیم هرآئینه اهل این ده ستمگار بودند (۳۱) .

قَالَ اِنَّ فِيْهَا لُوْطًا ؕ قَالُوْا نَحْنُ اَعْلَمُ بِمَنْ فِيْهَا ۫
لَنُنَجِّيَنَّهٗ وَاَهْلَهٗۤ اِلَّا امْرَاَتَهٗ ۫ كَانَتْ مِنَ
الْغٰبِرِيْنَ ﴿۳۲﴾

گفت ابراهیم هرآئینه درآنجا لوط ست گفتند ما دانا تریم بهرکه آنجاست البته خلاص کنیم اورا واهل اورا الّا زن وی باشد ازباقی ماندگان (۳۲) .

وَلَمَّاۤ اَنْ جَآءَتْ رُسُلُنَا لُوْطًا سِیْٓءَ بِهِمْ وَضَاقَ
بِهِمْ ذَرْعًا وَّقَالُوْا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ ۫ اِنَّا
مُنَجُّوْكَ وَاَهْلَكَ اِلَّا امْرَاَتَكَ كَانَتْ

ووقتیکه آمدند فرستادگان ماپیش لوط اندوهگین کرده شد بسبب ایشان و تنگدل شد بسبب ایشان وگفتند آن

مِنَ الْغٰبِرِيْنَ ﴿٣٣﴾

فرستادگان مترس واندوه مخور هرآئینه
مانجات دهندهٔ تورواهل توایم مگر زن
توباشد ازباقی ماندگان (٣٣) .

إِنَّا مُنْزِلُوْنَ عَلٰى أَهْلِ هٰذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْزًا مِّنَ السَّمَآءِ
بِمَا كَانُوْا يَفْسُقُوْنَ ﴿٣٤﴾

هرآئینه مافرودآرنده ایم براهل این ده
عقوبتی راازآسمان بسبب آنکه بدکاری
می کردند (٣٤) .

وَلَقَدْ تَّرَكْنَا مِنْهَآ اٰيَةًۢ بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٣٥﴾

وهرآئینه گذاشتیم ازآن دیه نشانهٔ واضح
برای گروهی که درمی یابند (٣٥) .

وَإِلٰى مَدْيَنَ أَخَاهُمْ شُعَيْبًا فَقَالَ يٰقَوْمِ اعْبُدُوا
اللّٰهَ وَارْجُوا الْيَوْمَ الْاٰخِرَ وَلَا تَعْثَوْا فِى الْأَرْضِ
مُفْسِدِيْنَ ﴿٣٦﴾

وفرستادیم بسوی مدین برادرِ ایشان
شعیب را پس گفت ای قوم من عبادت
خدا کنید وتوقع دارید روز بازپسین
را وهرسو مگردید درزمین فساد کنان
(٣٦) .

فَكَذَّبُوْهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوْا فِىْ دَارِهِمْ
جٰثِمِيْنَ ﴿٣٧﴾

پس دروغ پنداشتند اوراپس درگرفت
ایشانرا زلزله پس بامداد کردند
درخانه های خویش مرده افتاده (٣٧) .

وَعَادًا وَّثَمُوْدَا۠ وَقَدْ تَّبَيَّنَ لَكُمْ مِّنْ مَّسٰكِنِهِمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ
الشَّيْطٰنُ أَعْمَالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبِيْلِ
وَكَانُوْا مُسْتَبْصِرِيْنَ ﴿٣٨﴾

وهلاك كردیم عاد و ثمودرا وهرآئینه
واضح شده است شمارا بعض مساکن
ایشان وآراسته ساخته بود برای ایشان
شیطان کردار های ایشان راپس بازداشت
ایشان را ازراه وایشان بینابودند
. (٣٨)

وَقَارُوْنَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامٰنَ وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مُّوْسٰى
بِالْبَيِّنٰتِ فَاسْتَكْبَرُوْا فِى الْأَرْضِ وَمَا كَانُوْا سٰبِقِيْنَ ﴿٣٩﴾

وهلاك كردیم قارون وفرعون وهامان را
وهرآئینه آمده بودبایشان موسیٰ بانشانه
های واضح پس تکبر کردند درزمین
ونبودندسبقت کنندگان (٣٩) .

فَكُلًّا أَخَذْنَا بِذَنْۢبِهٖ فَمِنْهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا

پس هریکی را گرفتار ساختیم به وبالِ

وَمِنْهُمْ مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُم مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُم مَّنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

گناهش پس ازایشان کسی بود که فرستادیم بروی بادِسنگ بار وازایشان کسی بودکه گرفت اورا آواز سخت وازایشان کسی بود فرو بردیمش بزمین و ازایشان بود کسی که غرق ساختیم وهرگز نبود که خدا ظلم کند برایشان ولیکن ایشان برخویشتن ستم می کردند (٤٠) .

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

داستان آنانکه دوستان گرفته اند بغیر خدا همچوداستان عنکبوت ست که فراگرفت خانه ای و هرآئینه سست ترین خانه ها خانهٔ عنکبوت ست اگرمی دانستند[1] (٤١) .

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ مِن شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾

هرآئینه خدامیداند حال چیزی که می پرستند بجزوی ازهرچه باشد واوست غالب باحکمت (٤٢) .

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

واین داستان ها بیان می کنیم آن را برای مردمان ونمی فهمند آن را مگر دانایان (٤٣) .

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

آفرید خدا آسمان ها وزمین را بتدبیر درست هرآئینه درین کارنشانهٔ است برای مسلمانان (٤٤) .

(١) مترجم گوید حاصل مثل آنست که ایشان ببتان پناه برده اندوبتان هیچ نفع نه دهند چنانکه خانهٔ عنکبوت هیچ فائده نمی دهد .

اُتْلُ مَآ اُوْحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتٰبِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ۭ
اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ ۭ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ ۭ
وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُوْنَ ﴿٤٥﴾

بخوان یا محمد وحی فرستاده شده بسوی توازکتاب وبرپادارنمازرا هرآئینه نماز منع میکند ازکاربیحیائی وفعل ناپسندیده وهرآئینه یادکردن خدابزرگ تراست ازهمه وخدا میداندآنچه میکنید (۴۵) .

وَلَا تُجَادِلُوْٓا اَهْلَ الْكِتٰبِ اِلَّا بِالَّتِيْ هِىَ اَحْسَنُ ڰ اِلَّا
الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا مِنْهُمْ وَقُوْلُوْٓا اٰمَنَّا بِالَّذِيْٓ اُنْزِلَ اِلَيْنَا
وَاُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَاِلٰـهُنَا وَاِلٰـهُكُمْ وَاحِدٌ وَّنَحْنُ لَهٗ
مُسْلِمُوْنَ ﴿٤٦﴾

ومکابره مکنید باهل کتاب الآبخصلتی که وی نیک است مگربآنانکه ستم کردندازایشان وبگوئید ایمان آوردیم بآنچه فرود آورده شد بسوی ماوبآنچه فرود آورده شدبسوی شماو معبود شمایکی است وماورا منقادیم (۴۶) .

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنَآ اِلَيْكَ الْكِتٰبَ ۭ فَالَّذِيْنَ اٰتَيْنٰهُمُ الْكِتٰبَ يُؤْمِنُوْنَ
بِهٖ ۚ وَمِنْ هٰٓؤُلَاۗءِ مَنْ يُّؤْمِنُ بِهٖ ۭ وَمَا يَجْحَدُ بِاٰيٰتِنَآ
اِلَّا الْكٰفِرُوْنَ ﴿٤٧﴾

(وچنانکه کتاب های سابق فرودآورده بودیم) همچنان فرود آوردیم بسوی توکتاب پس آنانکه دادیم ایشانرا کتاب ایمان می آرندبآن وازعرب کسی است که ایمان می آرد بدان وانکارنمی کنند آیات مارا مگرکافران (۴۷) .

وَمَا كُنْتَ تَتْلُوْا مِنْ قَبْلِهٖ مِنْ كِتٰبٍ وَّلَا تَخُطُّهٗ بِيَمِيْنِكَ
اِذًا لَّارْتَابَ الْمُبْطِلُوْنَ ﴿٤٨﴾

ونمی خواندی پیش ازنزول قرآن هیچ کتابی راونمی نوشتی هیچ کتاب را بدست راست خودآنگاه درشك می افتادنداین بدکیشان (۴۸) .

بَلْ هُوَ اٰيٰتٌۢ بَيِّنٰتٌ فِيْ صُدُوْرِ الَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ ۭ وَمَا يَجْحَدُ
بِاٰيٰتِنَآ اِلَّا الظّٰلِمُوْنَ ﴿٤٩﴾

بلکه قرآن آیات روشن ست محفوظ درسینه های آنانکه داده شدایشان را علم وانکار نمی کنند آیات مارا مگر ستمگاران[1] (۴۹) .

(۱) مترجم گوید بعض مفسران گفته اندکه مراد از "الذین اوتوالعلم" به تنهاذات حضرت پیغامبرست صلى الله علیه وسلم والله اعلم .

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ ۖ قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِندَ اللَّهِ
وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾

وگفتند چرا فرستاده نه شد برین پیغمبرنشانها از جانب پروردگاروی بگو جزاین نیست که نشانه ها نزد خدا ست وجزاین نیست که من ترسانندهٔ آشکارم (٥٠) .

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

آیاکفایت نکرده است ایشان راآنکه فرستادیم برتو کتاب که خوانده میشود برایشان هرآئینه درین مقدمه رحمت وپندست برای قومی که باورمیدارند (٥١) .

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ شَهِيدًا ۖ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٥٢﴾

بگوبس ست خدا گواه میانِ من ومیانِ شما میداند آنچه درآسمان ها وزمین ست وآنانکه ایمان آوردند بناحق وکافرشدند بخدا ایشان اند زیان کاران (٥٢) .

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ ۚ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ
وَلَيَأْتِيَنَّهُم بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾

وبشتاب می طلبند ازتو عذاب را واگرنه بودی میعادِ معین البته آمدی بدیشان عذاب وهرآئینه بیایدبدیشان نا گهان وایشان ندانند (٥٣) .

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

بشتاب طلب میکنند ازتوعذاب را وهرآئینه دوزخ دربرگیرنده است کافران را (٥٤) .

يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِن فَوْقِهِمْ وَمِن تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ
وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

روزیکه بپوشاند ایشانرا عذاب ازبالای ایشان واز زیرپای های ایشان وبگوید خدا بچشید جزای آنچه میکردید (٥٥) .

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

ای[1] بندگانِ مسلمان من هرآئینه زمینِ من کشاده است پس خاص مرا

(١) مترجم گوید خدای تعالی ترغیب میفرماید برهجرت حبشه ومدینه باین آیات .

عبادت کنید (٥٦) .

كُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

هر شخص چشندهٔ مرگ ست باز بسوی ما بازگردانیده شوید (٥٧) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُم مِّنَ الْجَنَّةِ غُرَفًا
تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نِعْمَ
أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٥٨﴾

وآنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند البته فروآریم ایشان را ازبهشت به محل های بلند که میرود زیرآن جویها جاویدان آنجا نیك ست مزد این عمل کنندگان (٥٨) .

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

آنانکه صبر کردند وبر پروردگار خویش توکل میکنند (٥٩) .

وَكَأَيِّن مِّن دَابَّةٍ لَّا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

وبساجانور که برنمی دارد روزی خود را خدا روزی میدهد اورا و شما را نیز واوست شنوا دانا(٦٠) .

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾

واگرسوال کنی ایشان را که آفرید آسمان هاوزمین را و رام گردانید خورشید وماه را البته گویند خدا پس چگونه گردانیده میشوند ازراهِ توحید(٦١) .

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ إِنَّ
اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾

خدا فراخ میکند روزی را برای هرکه خواهد ازبندگانِ خویش وتنگ می سازد برای هرکه خواهد هرآئینه خدا بهرچیز داناست (٦٢) .

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّن نَّزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ
مِن بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ
لَا يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

واگربپرسی ایشان را که فرود آورد ازآسمان آب را پس زنده ساخت بسبب آن زمین را بعدازمردن آن البته بگویند خدا بگوستائش خدای راست بلکه بیشترین ایشان نمی فهمند(٦٣) .

وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ

ونیست این زندگانی دنیا مگربازی وبیهوده و هرآئینه سرای آخرت آنست

لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ٦٤

سرای زندگانی اگرمی دانستند (٦٤) .

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلْكِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا
نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ يُشْرِكُونَ ٦٥

پس ایشان چون سوار شدند درکشتی ها دعاکنند به جنابِ خدا خالص کنان برای وی عبادت را پس وقتیکه نجات داد ایشانرا بسوی زمین خشك ناگهان ایشان شریك می آرند (٦٥) .

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ٦٦

تاناسپاسی کنند بآنچه عطا کردیم ایشانرا وتابهره مند شوند[1] پس زود (حقیقت حال را) خواهند دانست (٦٦) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ
أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ ٦٧

آیانه دیدند که ما پیداکردیم حرم با امن را وربوده میشوندمردمان از دوروبر ایشان آیا به باطل باورمی دارند وبه نعمتِ خدا ناسپاسی میکنند (٦٧) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ
لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ ٦٨

وکیست ستمگار تر ازکسی که افتراء کرد برخدا دروغی را یا دروغ پنداشت سخنِ راست راچون آمد پیش او آیا نیستَ دردوزخ جای کافران را (٦٨) .

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ
الْمُحْسِنِينَ ٦٩

وآنانکه جهاد کردند در راه ما البته دلالت کنیم ایشان را براه های خود وهرآئینه خدا بانیکوکاران ست (٦٩) .

سورة روم مکی است وآن شصت آیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمٓ ١

الٓمٓ (١) .

(١) یعنی به درستی یکدیگر بسببِ اجتماع برشرك بهره مند شوند .

غُلِبَتِ الرُّومُ ﴿٢﴾

مغلوب شدند قوم روم[١] (٢) .

فِيٓ أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُم مِّنۢ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ ﴿٣﴾

درنزدیك ترین زمین[٢] وایشان بعداز مغلوب شدنِ خود غالب خواهند آمد (٣) .

فِي بِضْعِ سِنِينَ ۗ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِن قَبْلُ وَمِنۢ بَعْدُ ۚ
وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٤﴾

درچندسال خدای راست فرمان پیش ازین وپس ازین وآن روز شادمان شوند مسلمانان (٤) .

بِنَصْرِ اللَّهِ ۚ يَنصُرُ مَن يَشَآءُ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٥﴾

به نصرتِ خدا نصرت میدهد هرکرا خواهد واواست غالب مهربان (٥) .

وَعْدَ اللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُۥ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

وعده کرده است خدا خلاف نمی کند خدا وعده خودرا ولیکن اکثر مردمان نمی دانند (٦) .

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِّنَ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْءَاخِرَةِ هُمْ غَٰفِلُونَ ﴿٧﴾

می دانند ظاهر را ازتدبیر زندگانی دنیا وایشان ازآخرت بی خبرانند (٧) .

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا۟ فِيٓ أَنفُسِهِم ۗ مَّا خَلَقَ اللَّهُ السَّمَٰوَٰتِ وَالْأَرْضَ
وَمَا بَيْنَهُمَآ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ۗ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ
بِلِقَآئِ رَبِّهِمْ لَكَٰفِرُونَ ﴿٨﴾

آیا تأمل نه کردند درضمیر خود که نیافریده است خدا آسمان ها و زمین را وآنچه درمیانِ آن هردواست مگر به تدبیر درست وبه تعین میعادِی مقرر وهرآئینه بسیاری از مردمان به ملاقاتِ پروردگار خویش نامتعقد انند (٨) .

أَوَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ الَّذِينَ

آیاسیر نه کردند درزمین پس بنگرند چگونه شدعاقبت آنانکه

---

(١) مترجم گوید فارس برروم غالب شدند وبعضِ بلاد وسرحد را درتصرف خود آوردند چون این خبر بمکه رسید اهل اسلام اندوهگین شدند زیرا که ایشان اهل کتاب بودند وکفار شادمان گشتند زیراکه ایشان واهل فارس امیان بودند خدای تعالی آیات نازل فرمود و به غلبهٔ روم براهل فارس بشارت داد واین در چندسال بعد هجرت متحقق شد واین قصه یکی ازدلائل نبوت است .

(٢) یعنی درسرحدِ خود .

مِنْ قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوٓا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَثَارُوا الْأَرْضَ
وَعَمَرُوهَآ أَكْثَرَ مِمَّا عَمَرُوهَا وَجَآءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ ۖ
فَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلٰكِنْ كَانُوٓا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٩﴾

پیش ازایشان بودند بودند توانا تر ازایشان وشورانیدند زمین را وآباد کردند آن را بیشتر از آباد کردنِ ایشان آن زمین را وآمدند بدیشان پیغامبران ایشان به معجزها پس نه بود که خدا ستم کند برایشان ولیکن ایشان برخویشتن ستم میکردند (۹) .

ثُمَّ كَانَ عَاقِبَةَ الَّذِينَ أَسَآءُوا السُّوٓأَىٰٓ أَنْ كَذَّبُوا
بِآيٰتِ اللّٰهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١٠﴾

بازحال بدعاقبت آن کسان شد که بدی کردند بسبب آنکه دروغ پنداشتند آیاتِ خدارا وبآن استهزامی کردند (۱۰) .

اللّٰهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

خدا نوپیدا می کند آفرینش را بازدوباره کندش بازبسوی اوگردانیده شوید (۱۱) .

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٢﴾

ورروزیکه قائم شود قیامت ملزم شده خامرش مانند گنهگاران (۱۲) .

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَآئِهِمْ شُفَعٰٓؤُا وَكَانُوا
بِشُرَكَآئِهِمْ كٰفِرِينَ ﴿١٣﴾

ونباشد برای ایشان ازشریکانِ ایشان هیچ شفاعت کنندگان و باشند به شریکان خویش نامعتقد (۱۳) .

وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَتَفَرَّقُونَ ﴿١٤﴾

و روزی که قائم شود قیامت آن روز پرا گنده شوند مردمان (۱٤) .

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ
يُحْبَرُونَ ﴿١٥﴾

اماآنانکه ایمان آوردند وکردارهای شائسته کردند پس ایشان در بهشت خوشحال کرده شوند (۱۵) .

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيٰتِنَا وَلِقَآئِ الْآخِرَةِ
فَأُولٰٓئِكَ فِي الْعَذَابِ مُحْضَرُونَ ﴿١٦﴾

واماآنانکه کافرشدند ودروغ شمردندآیاتِ ما را و ملاقاتِ آخرت را پس ایشان درعذاب حاضر کردگانند (۱٦) .

فَسُبْحٰنَ اللّٰهِ حِينَ تُمْسُونَ وَحِينَ تُصْبِحُونَ ﴿١٧﴾

پس به پاکی یاد کنید خدارا وقتی که شام می کنید ووقتیکه به صباح درمی

آئید (١٧) .

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِيًّا وَّحِيْنَ
تُظْهِرُوْنَ ١٨

ومر او راست ستائش درآسمان هاوزمین وآخرروز و آنگاه که دروقت زوال درمی آئید[1] (١٨) .

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ
وَيُحْيِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ وَكَذٰلِكَ تُخْرَجُوْنَ ١٩

برمی آرد زنده را ازمرده وبرمی آرد مرده را از زنده وزنده میسازد زمین را بعد مردن آن وهمچنین برآورده خواهید شد یعنی ازقبور (١٩) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ خَلَقَكُمْ مِّنْ تُرَابٍ ثُمَّ اِذَآ اَنْتُمْ بَشَرٌ
تَنْتَشِرُوْنَ ٢٠

وازنشا نه های خدا آن ست که آفرید شمارا ازخاك باز ناگهان شما مردم شدید بأمورِ زند گی خویش پرا گنده می پردازید . (٢٠)

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا لِّتَسْكُنُوْٓا
اِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَّوَدَّةً وَّرَحْمَةً ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ
لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُوْنَ ٢١

وازنشانه های خدا آن ست که بیافرید برای شماازجنس شما زنان را تا آرام گیرید بسوی ایشان وپیداکرد میانِ شما دوستی ومهربانی هرآئینه درین کارنشانه هاست برای گروهی که تأمل میکنند . (٢١)

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ خَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلَافُ اَلْسِنَتِكُمْ
وَاَلْوَانِكُمْ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّلْعٰلِمِيْنَ ٢٢

وازنشا نه های اوست آفریدن آسمان ها وزمین وگونـاگون بودن زبـانهـای شمـاورنگهـای شمـا هـرآئینـه دریـن کارنشا نه ست دانش مندان را (٢٢) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ مَنَامُكُمْ بِالَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَابْتِغَاۗؤُكُمْ مِّنْ
فَضْلِهٖ ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّسْمَعُوْنَ ٢٣

وازنشانه های اوست خفتنِ شمادرشب ورروز وروزق طلب کردنِ شَما ازفضلِ او هرآئینه درین کارنشانه هاست برای

---

(١) مترجم گوید مرادآنست که درهروقتی ازین اوقات دلائلِ تنزیه او از رذائل وانصافِ اوبحمائد متجدد میگردد پس مامور شدند بصلوٰة والله اعلم .

قوميكه مى شنوند (٢٣) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖ يُرِيْكُمُ الْبَرْقَ خَوْفًا وَّطَمَعًا وَّيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَيُحْيٖ بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۭ اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٢٤﴾

وازنشانهاى اوست كه مى نمايد بشما برق را براى ترسانيدن ورغبت دادن وفرود مى آرد ازآسمان آب را پس زنده ميكند بسببِ آن زمين را بعدِ مردنِ آن هرآئينه درين كارنشانهاست براى قومى كه مى فهمند (٢٤) .

وَمِنْ اٰيٰتِهٖٓ اَنْ تَقُوْمَ السَّمَآءُ وَالْاَرْضُ بِاَمْرِهٖ ۭ ثُمَّ اِذَا دَعَاكُمْ دَعْوَةً ڰ مِّنَ الْاَرْضِ ڰ اِذَآ اَنْتُمْ تَخْرُجُوْنَ ﴿٢٥﴾

وازنشانهاى خداست كه مى ايستد آسمان و زمين به حكمِ او بازچون بخواند شمارا يك بارحواندن ناگهان شما اززمين برآئيد (٢٥) .

وَلَهٗ مَنْ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ كُلٌّ لَّهٗ قٰنِتُوْنَ ﴿٢٦﴾

ومر اوراست آنچه درآسمان ها وزمين ست هريكى براى اوفرمانبردارند (٢٦) .

وَهُوَ الَّذِيْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيْدُهٗ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَيْهِ ۭ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰى فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٧﴾

واوست آنكه نوپيدا ميكندآفرينش را باز دوباره كندش واين دوباره كردن آسان ترست بروى ومر اوراست صفتِ بلند تر درآسمان ها وزمين واوست غالب باحكمت (٢٧) .

ضَرَبَ لَكُمْ مَّثَلًا مِّنْ اَنْفُسِكُمْ ۭ هَلْ لَّكُمْ مِّنْ مَّا مَلَكَتْ اَيْمَانُكُمْ مِّنْ شُرَكَآءَ فِيْ مَا رَزَقْنٰكُمْ فَاَنْتُمْ فِيْهِ سَوَآءٌ تَخَافُوْنَهُمْ كَخِيْفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ ۭ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْاٰيٰتِ لِقَوْمٍ يَّعْقِلُوْنَ ﴿٢٨﴾

بيان كرد براى شما مثالى ازحال شما آياهست براى شما از بندگانى كه مالكِ ايشانست دست هاى شما هيچ شريكان درآنچه عطا كرديم شمارا تاشما درآن يكسان باشيد مى ترسيد از ايشان مانندِ ترسيدن شما ازقومِ خويش همچنين بيان مى كنيم نشانها براى قومى كه مى فهمند[1] (٢٨) .

---

(١) حاصل مَثَل آنست كه مملوك بامالك برابر نمى شود پس مملوكِ خدا را شريكِ =

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوٓا اَهْوَآءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍۚ فَمَنْ يَهْدِي
مَنْ اَضَلَّ اللّٰهُۜ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٢٩﴾

بلکه پیروی کرده اند ستمگاران خواهش های خودرا بغیر علم پس که راه نماید کسی را که گمراه کردخدا ونیست ایشان را هیچ یاری دهنده (٢٩) .

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًاۜ فِطْرَتَ اللّٰهِ الَّتِي فَطَرَ
النَّاسَ عَلَيْهَاۜ لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللّٰهِۜ ذٰلِكَ الدِّينُ
الْقَيِّمُۙ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

پس راست کن روی خودرا برای دین حنیف شده پیروی کن دین خدا را که پیداکرد مردمان را بروّی بدل کردن نبود این دینِ خدا را این ست دین درست ولیکن اکثر مردمان نمیدانند (٣٠) .

مُنِيبِينَ اِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَلَا تَكُونُوا
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾

عبادت کنید رجوع کرده بسوی وی وبترسید ازوّی وبرپادارید نمازرا ومباشیداز مشرکان (٣١) .

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًاۜ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا
لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٣٢﴾

مباشید ازآنانکه پرا گنده ساختند دین خودرا و شدند گروه گروه هر گروه بآنچه نزدیك اوست خورسندست (٣٢) .

وَاِذَا مَسَّ النَّاسَ ضُرٌّ دَعَوْا رَبَّهُمْ مُنِيبِينَ اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَآ
اَذَاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً اِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

وچون برسد بمردمان سختی بخوانند پروردگار خود را رجوع کرده بسوی وی باز چون بچشاند ایشان را ازجانب خود آسائشی نا گهان طائفه ای ازایشان به پروردگار خود شریك می آرند (٣٣) .

لِيَكْفُرُوا بِمَآ اٰتَيْنٰهُمْۜ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

عاقبت حال ایشان آنکه ناسپاسی کنند بآنچه عطا کردیم بدیشان پس بهره مند شوید زود حقیقت حال خواهید دانست (٣٤) .

اَمْ اَنْزَلْنَا عَلَيْهِمْ سُلْطٰنًا فَهُوَ يَتَكَلَّمُ بِمَا كَانُوا بِهِ يُشْرِكُونَ ﴿٣٥﴾

آیا فرود آوردیم برایشان دلیلی پس آن دلیل بیان میکند برای ایشان بآنچه باخدا

= اونتوان گفت .

شريك مى آرند (٣٥) .

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِن تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ
أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

وچون بچشانيم مردمان را بخشائشى شادمان شوند بآن وا گربرسد بديشان سختى بسبب آنچه پيش فرستاده است دست هاى ايشان ناگهان ايشان نوميد مى شوند (٣٦) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

آيا نديدند كه خدا كشاده ميكند روزى را براى هركه ميخواهدوتنگ ميكند براى هركه ميخواهد هرآئينه درين مقدمه نشانه ها است براى قومى كه ايمان مى آرند (٣٧) .

فَآتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ ذَٰلِكَ
خَيْرٌ لِّلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

پس بده صاحب خويشى راحقِ وى ومسكين را وره‌گذررا اين دادن بهترست براى كسانيكه مى طلبند رضاى خدا را واين جماعت ايشاندرستگاران (٣٨) .

وَمَا آتَيْتُم مِّن رِّبًا لِّيَرْبُوَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُو
عِندَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ
فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ ﴿٣٩﴾

وآنچه داده باشيد ازسود تابيفزايد دراموال مردمان پس وى نمى افزايد نزد خدا وآنچه داده باشيد ازصدقه طلب مى كنيد رضاى خدارا پس اين جماعت ايشانند دوچند كننده[1] (٣٩) .

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ
هَلْ مِن شُرَكَائِكُم مَّن يَفْعَلُ مِن ذَٰلِكُم مِّن شَيْءٍ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

خداآن ست كه بيافريد شمارا باز روزى داد شمارا بازبميراند شمارا باززنده‌گرداند شمارا آيا ازشريكانِ شما كسى هست كه بكند ازين كارها چيزى، پاكى اوراست وبلندتر است ازاآنچه شريك مى آرند (٤٠) .

---

(١) مترجم گويد مالى را كه بشرط زيادت ميدهند ربا نام نهاده شد .

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُم بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

پیداشد فساد دربیابان ودردریا بسبب آنچه بعمل آورده دست های مردمان تابچشاند ایشان را جزای بعض آنچه عمل کردند بُوَد که ایشان بازگردند[1] . (٤١)

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُم مُّشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾

بگو سیرکنید درزمین پس درنگرید چگونه بُوَد انجام آنانکه پیش ازایشان بودند بودند بیشترین ایشان مشرکان (٤٢) .

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ الْقَيِّمِ مِن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ يَوْمٌ لَّا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ ﴿٤٣﴾

پس راست کن روی خودرا برای دین درست پیش ازآنکه بیاید روزی که بازّ گشتن نیست آن راازجانب خدا آن روزمتفرق شوند (٤٣) .

مَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ ﴿٤٤﴾

هرکه کافرشد پس بروی ست ضررِکفراو وهرکه کرده باشد کارِ شائسته پس اینجماعت برای خویشتن آرامگاه تهیّه می کنند (٤٤) .

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِن فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

تاجزا دهد آنان راکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند ازفضلِ خود هرآئینه وی دوست نمیدارد کافران را . (٤٥)

وَمِنْ آيَاتِهِ أَن يُرْسِلَ الرِّيَاحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيُذِيقَكُم مِّن رَّحْمَتِهِ وَلِتَجْرِيَ الْفُلْكُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

وازنشانه های خداآنست که می فرستد بادهارا مژده دهنده وبرای آنکه بچشاند شمارا ازرحمت خود(یعنی باران دهد) وبرای آنکه جاری شوند کشتی ها بفرمانِ اووبرای آنکه روزی طلب کنید ازفضلِ اووبرای آنکه شما شکر کنید (٤٦) .

---

(١) یعنی قحط غرق و سائرِ مصائب جزای قتلِ بنی آدم می باشد .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَانتَقَمْنَا مِنَ الَّذِينَ أَجْرَمُوا وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

وهرآئینه پیش ازتوفرستادیم پیغامبران را بسوی قومِ ایشان پس آوردند پیش قومِ خود نشانه ها پس انتقام کشیدیم ازآنانکه نافرمانی کردند وبود نصرتِ مسلمانان لازم برما (٤٧) .

اللَّهُ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَيَبْسُطُهُ فِي السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَاءُ وَيَجْعَلُهُ كِسَفًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ فَإِذَا أَصَابَ بِهِ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٨﴾

خداآن ست که می فرستد بادهارا پس برانگیزانند ابررا پس بگستراند آن ابر را در آسمان چنانکه خواهد وبگرداندش پاره پاره پس می بینی قطراتِ باران را که بیرون می آیند میانِ آن پس چون رساندش بهرکه خواهد ازبندگان خود ناگهان ایشان شادمان شوند (٤٨) .

وَإِن كَانُوا مِن قَبْلِ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْهِم مِّن قَبْلِهِ لَمُبْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

واگرچه بودند پیش ازآن که فرود آورده شود برایشان باران ناامیدان (٤٩) .

فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَتِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

پس درنگربسوی آثارِ رحمتِ خدا چگونه زنده میکند زمین را بعدِ مرده بودنِ آن هرآئینه وی البته زنده کنندۀ مُردگان ست واو برهمه چیز تواناست (٥٠) .

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَّظَلُّوا مِن بَعْدِهِ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

واگرفرستیم بادی پس ببینند آن کشت را زرد شده البته شوند بعد ازآن ناسپاسی کننده (٥١) .

فَإِنَّكَ لَا تُسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعَاءَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾

پس هرآئینه تونمی شنوانی مرد گان راونمی شنوانی کران را آواز خواندن چون روبگردانند پشت داده (٥٢) .

وَمَا أَنتَ بِهَادِ الْعُمْيِ عَن ضَلَالَتِهِمْ إِن تُسْمِعُ إِلَّا مَن يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُم مُّسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

ونیستی توراه نماینده کوران را ازگمراهی ایشان نمی شنوانی مگر کسی را که باور میدارد آیاتِ مارا پس آنجماعت

انقیاد کننده اند (٥٣) .

اَللّٰهُ الَّذِیْ خَلَقَكُمْ مِّنْ ضُعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ ضُعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْۢ بَعْدِ قُوَّةٍ ضُعْفًا وَّشَیْبَةً یَخْلُقُ مَا یَشَآءُ وَهُوَ الْعَلِیْمُ الْقَدِیْرُ ﴿٥٤﴾

خدا آنست که آفریدشماراازناتوانی بازداد مَرشما را بعدازناتوانی توانائی بازداد مَرشمارا بعدازتوانائی ناتوانی وسپید موئی می آفریند هرچه میخواهد واوست دانا توانا (٥٤) .

وَیَوْمَ تَقُوْمُ السَّاعَةُ یُقْسِمُ الْمُجْرِمُوْنَ ۙ۬ مَا لَبِثُوْا غَیْرَ سَاعَةٍ ؕ كَذٰلِكَ كَانُوْا یُؤْفَكُوْنَ ﴿٥٥﴾

وروزی که قایم شود قیامت سوگند خورندگنهگاران که توقف نکردند یعنی دردنیا بجز ساعتی همچنین ازراه بر گردانیده میشدند[1] (٥٥) .

وَقَالَ الَّذِیْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ وَالْاِیْمَانَ لَقَدْ لَبِثْتُمْ فِیْ كِتٰبِ اللّٰهِ اِلٰی یَوْمِ الْبَعْثِ ؗ فَهٰذَا یَوْمُ الْبَعْثِ وَلٰكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُوْنَ ﴿٥٦﴾

وگویند آنانکه علم و ایمان داده شده است ایشان راهرآئینه توقف کرده اید بروفق کتابِ خداتاروزِ رستخیز پس اینست روزِرستخیز ولیکن شما نمی دانستید (٥٦) .

فَیَوْمَىِٕذٍ لَّا یَنْفَعُ الَّذِیْنَ ظَلَمُوْا مَعْذِرَتُهُمْ وَلَا هُمْ یُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٥٧﴾

پس آن روزسود ندهد ظالمان را عذر خواهی ایشان ونه از ایشان توبه طلب کرده شود (٥٧) .

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِیْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ ؕ وَلَىِٕنْ جِئْتَهُمْ بِاٰیَةٍ لَّیَقُوْلَنَّ الَّذِیْنَ كَفَرُوْۤا اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا مُبْطِلُوْنَ ﴿٥٨﴾

وهرآئینه بیان کردیم برای مردمان درین قرآن هر مثالی را واگربیاری پیش ایشان نشانه البته گویند کافران نیستید شما مگربیهودەگویان (٥٨) .

كَذٰلِكَ یَطْبَعُ اللّٰهُ عَلٰی قُلُوْبِ الَّذِیْنَ لَا یَعْلَمُوْنَ ﴿٥٩﴾

همچنین مُهرمی نهد خدا بردل های آنانکه نمیدانند (٥٩) .

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ

پس صبر کن هرآئینه وعدهٔ خداراست

(١) یعنی چون عقوباتِ مخلّده معائنه کردند دنیارا به مشابهٔ ساعتی خیال نمودند برعکس آنکه درحیات دنیارا به مشابهٔ خلود خیال میکردند والله اعلم .

وَلَا يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِيْنَ لَا يُوْقِنُوْنَ ﴿٦٠﴾

است وسبکسار نه کنند ترا آنانکه یقین نمی آرند (٦٠) .

سورة لقمان مکی است وآن سی وچهار آیت وچهارركوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الٓمّٓ ﴿١﴾

الٓمّٓ(١) .

تِلْكَ اٰيٰتُ الْكِتٰبِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾

این آیت های کتاب باحکمت ست (٢) .

هُدًى وَّرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣﴾

هدایت وبخشایش برای نیکوکاران (٣) .

الَّذِيْنَ يُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ هُمْ يُوْقِنُوْنَ ﴿٤﴾

آنانکه برپامیدارند نمازرا ومیدهند زکوٰة را وایشان بآخرت یقین میدارند (٤) .

اُولٰٓئِكَ عَلٰى هُدًى مِّنْ رَّبِّهِمْ وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿٥﴾

این جماعت برهدایت اندازپروردگار خود واین جماعت ایشانند رستگاران (٥) .

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَّشْتَرِيْ لَهْوَ الْحَدِيْثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَّيَتَّخِذَهَا هُزُوًا اُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِيْنٌ ﴿٦﴾

وازمردمان کسی هست که می ستاند سخن بیهوده را[1] تاگمراه کند مردم را ازراهِ خدا بغیر علم وتمسخرگیرد راهِ خدارا اینجماعت ایشان راست عذابِ خوارکننده (٦) .

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِ اٰيٰتُنَا وَلّٰى مُسْتَكْبِرًا كَاَنْ لَّمْ يَسْمَعْهَا كَاَنَّ فِيْٓ اُذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ اَلِيْمٍ ﴿٧﴾

وچون خوانده شود برین شخص آیاتِ ما روبگرداندتکبرکنان گویا نه شنیده است آن راگویا درهردوگوشِ وی گرانی ست پس خبرده اورا بعذابِ درد دهنده (٧) .

اِنَّ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتُ النَّعِيْمِ ﴿٨﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکردار های شائسته کردند ایشان را است بهشت های نعمت (٨) .

---

(١) یعنی مثلِ قصهٔ رستم واسفند یار .

خٰلِدِيْنَ فِيْهَا ۭ وَعْدَ اللّٰهِ حَقًّا ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ⑨

جاویدان آنجا وعده داده است خدا وعدهٔ راست واوست غالب باحکمت (٩) .

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَاَلْقٰى فِي الْاَرْضِ رَوَاسِيَ اَنْ تَمِيْدَ بِكُمْ وَبَثَّ فِيْهَا مِنْ كُلِّ دَاۗبَّةٍ ۭ وَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاۗءِ مَاۗءً فَاَنْۢبَتْنَا فِيْهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيْمٍ ⑩

آفرید آسمان هارا بغیر ستون های که ببینید آنهارا وافگند درزمین کوه ها برای احتراز ازآنکه بجنباند شمارا وپرا کنده کرد در زمین ازهرنوع جانوران وفرود آوردیم ازآسمان آبرا پس رویانیدیم درزمین ازهر جنسِ نیك (١٠) .

هٰذَا خَلْقُ اللّٰهِ فَاَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقَ الَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ۭ بَلِ الظّٰلِمُوْنَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ⑪

این ست آفرینش خدا پس بنمائید مرا چه چیز آفریدند آنانکه بجزوی اند بلکه ستمگاران در گمراهی ظاهرند (١١) .

وَلَقَدْ اٰتَيْنَا لُقْمٰنَ الْحِكْمَةَ اَنِ اشْكُرْ لِلّٰهِ ۭ وَمَنْ يَّشْكُرْ فَاِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهٖ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ⑫

وهرآئینه عطا کردیم لقمان را حکمت گفتیم که شکر کن خدارا وهرکه شکر کند پس جزاین نیست که شکر میکند برای نفع خود وهرکه ناسپاسی کند پس هرآئینه خدا بی نیازستوده کارست (١٢) .

وَاِذْ قَالَ لُقْمٰنُ لِابْنِهٖ وَهُوَ يَعِظُهٗ يٰبُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللّٰهِ ڼ اِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيْمٌ ⑬

ویادکن چون گفت لقمان به پسر خود درحالیکه اُو پندمیداد آن پسررا ای پسركِ من شریك مقررمکن باخداهرآئینه شرك ستمی بزرگ ست (١٣) .

وَوَصَّيْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ ۚ حَمَلَتْهُ اُمُّهٗ وَهْنًا عَلٰي وَهْنٍ وَّفِصٰلُهٗ فِيْ عَامَيْنِ اَنِ اشْكُرْ لِيْ وَلِوَالِدَيْكَ ۭ اِلَيَّ الْمَصِيْرُ ⑭

وحکم فرمودیم آدمی را به نسبتِ پدرومادرِ وی درشکم برداشته است وی را مادر وی درحال سستی بالای سستی دیگر[1] و ازشیربازکردنِ اودردوسال ست باین مضمون که شکر گزاری کن مرا

(١) یعنی هروقت سست تر میشود والله اعلم .

وپدرومادرخودرا بسوی من است باز
گشت (١٤) .

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا
تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ
أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

و اگرکوشش کنند باتو برآنکه شریك مقرر
کنی بامن چیزی که نیست ترا بآن دانش
پس فرمانبرداری ایشان مکن وصحبت
دارباایشان درمعیشت دنیا بوجه پسندیده
وپیروی کن راهِ کسی که رجوع دارد
بسوی من بازبسوی من است رجوع
شماپس خبردهم شمارا بآنچه می کردید
. (١٥)

يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ
فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾

گفت لقمان ای پسركِ من هرآئینه اگر
خفیه باشد هم سنگ دانه سپندان پس
باشد درمیان سنگی یا در آسمان ها یا در
زمین بهرحال حاضر کندآن راخدا هرآئینه
خدا باریك بین خبردارست (١٦) .

يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾

ای پسركِ من برپادارنماز را وبفرما بکار
پسندیده ومنع کن ازناپسندیده وصبر کن
برهرچه برسد به تو هرآئینه این مقدمه
ازکارهای مقصودست (١٧) .

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ
اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

ومتاب رخساره خود را از مردمان (یعنی
وروmتاب) و راه مرو درزمین خرامان
هرآئینه خدا دوست نمیدارد هرنازنده
خود ستائنده را (١٨) .

وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ
لَصَوْتُ الْحَمِيرِ ﴿١٩﴾

ومیانه روی کن دررفتار خود وفرود آر
آواز خودرا هرآئینه بدترین آوازها
آوازِخران باشد (١٩) .

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَسْبَغَ

آیا ندیدید که خدا رام‌گردانید برای شما
آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست

عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُجَادِلُ فِي اللَّهِ
بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِيرٍ ٢٠

وفرود آورد برشما نعمت های خود را آشکارا و پنهان وازمردمان کسی هست که مکابره میکند درباب خدا بغیر دانش وبغیر هدایت وبغیر کتاب روشن (٢٠) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ
مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَلَوْ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ
إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ٢١

وچون گفته شودبایشان که پیروی کنید چیزی را که فرودآورده خدا گویند بلکه پیروی می کنیم چیزرا که یافتیم برآن پدرانِ خود را آیا پیروی میکنند اگرچه شیطان می خواندایشان رابسوی عذابِ دوزخ (٢١) .

وَمَنْ يُسْلِمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ
بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ ٢٢

وهرکه متوجه ساخت روی خودرا بسوی خدا ووی نیکوکارست پس هرآئینه دست زده است بدست آویزی محکم وبسوی خداست باز گشتِ کارها (٢٢) .

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنْكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا
عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٢٣

وهرکه کافرشود پس اندوهگین نکند ترا کفرِوَی بسوی ماست رجوع ایشان پس خبردارکنیم ایشان رابآنچه میکردند هرآئینه خدا داناست به خصلتی که درسینه هاباشد (٢٣)

نُمَتِّعُهُمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ ٢٤

بهره مند می سازیم ایشان رااندکی بازبه بیچار گی برانیم ایشان را بسوی عذابِ سخت (٢٤) .

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ٢٥

واگرسوال کنی ازایشان کِه بیافرید آسمان ها وزمین را البته بگویند خدا آفرید بگو ستائش خدای راست بلکه اکثر ایشان نمی دانند (٢٥) .

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ٢٦

خدای راست آنچه درآسمان ها وزمین ست هرآئینه خداهمانست بی نیاز ستوده (٢٦) .

وَلَوْ أَنَّمَا فِي الْأَرْضِ مِن شَجَرَةٍ أَقْلَامٌ وَالْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِن بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَّا نَفِدَتْ كَلِمَاتُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٧﴾

واگرآنچه درزمین ست ازدرختان قلم ها شوند ودریاسیاهی بود که زیاده میکند آنرا بعدازین دریا هفت دریای دیگر بپایان نرسند سخنانِ خدا هرآئینه خدا غالب باحکمت ست (٢٧) .

مَّا خَلْقُكُمْ وَلَا بَعْثُكُمْ إِلَّا كَنَفْسٍ وَاحِدَةٍ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٢٨﴾

نیست آفریدن شما ونه برانگیختن شما الاّ مانند آفریدن وبرانگیختنِ یکتن هرآئینه خدا شنوا بیناست (٢٨) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾

آیانه دیدی که خدا درمی آرد شب را در روز ودرمی آرد روز را درشب ورام گردانید خورشید وماه را هریکی میرود تامدتی معین و آیا ندیدی که خدا بآنچه می کنید خبردارست (٢٩) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن دُونِهِ الْبَاطِلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٠﴾

این کارها بسببِ آن ست که خدا هونست ثابت وبسبب آنست که آنچه می پرستند بجزوی بی اصل ست وبسبب آنست که خدا هونست بلند مرتبه بزرگ قدر (٣٠) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِنِعْمَتِ اللَّهِ لِيُرِيَكُم مِّنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾

آیانه دیدی که کشتی هامیرود دردریا به فضلِ خدا تابنماید شمارا بعض نشانه های خویش هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست هرصبرکننده سپاس دارنده را (٣١) .

وَإِذَا غَشِيَهُم مَّوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾

وچون درگیرد ایشان را موجی مانند سائبان ها بخوانند خدارا خالص کرده برای اوعبادت پس آنگاه که نجات دادایشان را بسوی بیابان پس بعض ایشان میانه رو باشند وانکارنمی کنند آیاتِ مارا مگر هرعهد شکننده ناسپاس (٣٢) .

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوْا رَبَّكُمْ وَاخْشَوْا يَوْمًا لَّا يَجْزِيْ وَالِدٌ عَنْ وَّلَدِهٖ ؗ وَلَا مَوْلُوْدٌ هُوَ جَازٍ عَنْ وَّالِدِهٖ شَيْـًٔا ؕ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ٙ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ﴿٣٣﴾

ای مردمان بترسید از پروردگارِخویش وحذرکنید اززوزی که کفایت نکند هیچ پدر بجای پسر خویش ونه فوزندی کفایت کننده باشد بجای پدرِخود چیزی را هرآئینه وعدهٔ خدا راست ست پس فریب ندهد شمارا زندگانی دنیا وفریب ندهد شمارا درمقدمهٔ خدا شیطان فریبنده(٣٣) .

اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهٗ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ ۚ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ ؕ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا ؕ وَمَا تَدْرِيْ نَفْسٌ ۢبِاَيِّ اَرْضٍ تَمُوْتُ ؕ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيْمٌ خَبِيْرٌ ﴿٣٤﴾

هرآئینه خدااست که نزدِ اوست علم قیامت وفرود میفرستد باران را و میداند آنچه در بچه دانها باشد ونمیداند هیچ شخصی که چه کار خواهد کرد فردا ونمی داند هیچ شخصی که بکدام زمین خواهد مُرد هرآئینه خدا داناخبردارست . (٣٤)

سُورَةُ السَّجْدَة

سورهٔ سجده مکی است وآن سی آیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان

الٓمّٓ ﴿١﴾

الٓمّٓ(١) .

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ لَا رَيْبَ فِيْهِ مِنْ رَّبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٢﴾

فرود آوردنِ کتاب هیچ شبهه نیست درآن ازجانب پروردگار عالمهاست (٢) .

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۚ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَّبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اَتٰىهُمْ مِّنْ نَّذِيْرٍ مِّنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُوْنَ ﴿٣﴾

آیامی گویند بربافته است آنرابلکه وی راست ست آمده ازجانبِ پروردگار توتا ترسانی قومی را که نیامده است بایشان هیچ ترساننده پیش ازتو تا بودکه ایشان راه یابند (٣) .

اَللّٰهُ الَّذِيْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِيْ سِتَّةِ اَيَّامٍ

خداآن ست که آفریدآسمان ها و زمین را

ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِّنْ دُوْنِهٖ مِنْ وَّلِيٍّ وَّلَا شَفِيْعٍ اَفَلَا تَتَذَكَّرُوْنَ ④	وآنچه مابین آنهاست درشش روز بازقرار گرفت برعرش نیست شمارا بجزوی هیچ دوستی وشفاعت کننده آیا پندپذیر نمی شوید (٤) .
يُدَبِّرُ الْاَمْرَ مِنَ السَّمَآءِ اِلَى الْاَرْضِ ثُمَّ يَعْرُجُ اِلَيْهِ فِيْ يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهٗٓ اَلْفَ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّوْنَ ⑤	تدبیر میکنند کاررا فرودآورده ازآسمان بسوی زمین بازبالا میرود آن کاربسوی خدا درروزیکه هست مقدارآن هزارسال ازآن حساب که می شمارید[1] (٥) .
ذٰلِكَ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الرَّحِيْمُ ⑥	این ست صفت دانندهٔ نهان وآشکارا غالب مهربان (٦) .
الَّذِيْٓ اَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهٗ وَبَدَاَ خَلْقَ الْاِنْسَانِ مِنْ طِيْنٍ ⑦	آنکه به نیك ترین وجه ساخت هرچیزی را که آفریدش آغاز کرد آفرینش آدمی را ازگِل (٧) .
ثُمَّ جَعَلَ نَسْلَهٗ مِنْ سُلٰلَةٍ مِّنْ مَّآءٍ مَّهِيْنٍ ⑧	بازپیداکرد نسل اورا ازخلاصه ازآبِ خوار (٨) .
ثُمَّ سَوّٰىهُ وَنَفَخَ فِيْهِ مِنْ رُّوْحِهٖ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْاَبْصَارَ وَالْاَفْـِٕدَةَ قَلِيْلًا مَّا تَشْكُرُوْنَ ⑨	بازدرست اندام کردش ودمید در وی روح خود را وپیدا کردبرای شماگوش وچشم ها ودل ها اندکی شکرمی کنید (٩) .
وَقَالُوْٓا ءَاِذَا ضَلَلْنَا فِي الْاَرْضِ ءَاِنَّا لَفِيْ خَلْقٍ جَدِيْدٍ بَلْ هُمْ بِلِقَآءِ رَبِّهِمْ كٰفِرُوْنَ ⑩	وگفتند چون‌گم شویم درزمین آیا ما در آفرینشِ نو خواهیم بود بلکه ایشان به ملاقاتِ پرورد گارِ خویش کافرانند (١٠) .
قُلْ يَتَوَفّٰىكُمْ مَّلَكُ الْمَوْتِ	بگو قبضِ روح شمامی کند ملك الموت

(١) یعنی اگرمردمان نزولِ تدبیر وعروجِ اوتصور کنند درکم ازهزار سال خیال ننمایند وآن همه پیش خدای تعالی دریك روز تمام می شود غرض آن است که اوهامِ ایشان به قدرتِهِ اونمی رسند والله اعلم .

الَّذِي وُكِّلَ بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١١﴾

که گماشته شده است برشما بازبسوی پروردگارِ خویش گردانیده شوید (١١) .

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُو رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا فَارْجِعْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا إِنَّا مُوقِنُونَ ﴿١٢﴾

وتعجب کنی اگردرنگری وقتی که گناهگاران نگونسار کننده سرخویش باشند نزد پروردگارِ خویش گویند ای پروردگارما دیدیم وشنیدیم پس بازگردان ماراتابکنیم کارشائسته هرآئینه مایقین کننده ایم (١٢) .

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَاهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾

واگرمی خواستیم البته می دادیم هرشخصی را هدایت او ولیکن ثابت شده است وعده ازجانب من که هرآئینه پُرکنم دوزخ را ازجنیان وآدمیان همه یك جا (١٣) .

فَذُوقُوا بِمَا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا نَسِينَاكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

پس بچشید این عذاب بسبب آنکه فراموش کردید ملاقاتِ این روزِ خودرا هرآئینه مانیز فراموش کردیم شمارا وبچشید عذابِ دائم بسبب آنچه می کردید (١٤) .

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبَّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٥﴾

جزاین نیست که ایمان می آرند بآیاتِ ما آنانکه چون پند داده می شوند بآن نگونسار افتندسجده کنان بپاکی یادکنند باستائشِ پروردگار خویش را وایشان تکبرنمی کنند (١٥) .

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿١٦﴾

دورمی ماندپهلوهای ایشان ازخوابگاهها میخوانند پروردگارخودرا بترس وامیدواری وازآنچه روزی داده ایم ایشانرا خرج میکنند (١٦) .

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَا أُخْفِيَ لَهُمْ مِنْ قُرَّةِ أَعْيُنٍ

پس نمیداند هیچ نفس چه چیزپنهان داشته شدبرای ایشان ازخنکی چشم

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

پاداش داده شد بآنچه می کردند (۱۷) .

أَفَمَن كَانَ مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾

آیاکسی که مومن باشد مانندِ کسی هست که فاسق باشد بگوبرابرنمی شوند (۱۸) .

أَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ جَنَّاتُ الْمَأْوَىٰ
نُزُلًا بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

امآنانکه ایمان آوردند و کارهای شائسته کردند پس ایشان راست بهشت ها جای ماندن بطریق مهمانی بسبب آنچه میکردند (۱۹) .

وَأَمَّا الَّذِينَ فَسَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا
مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّذِي
كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٠﴾

واماآنکه فاسق بودند پس جای ایشان دوزخ است هرگاهی که خواهند که بیرون آینداز‌آنجا بازگردانیده شوند درآن وگفته شودبایشان بچشید عذاب آتشی را که آن را دروغ می پنداشتید (۲۰) .

وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَدْنَىٰ دُونَ الْعَذَابِ
الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢١﴾

والبته بچشانیم ایشان را عذاب نزدیك (یعنی دردنیا) غیر ازعذاب بزرگ بود که ایشان بازگردند (۲۱) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا
إِنَّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُنتَقِمُونَ ﴿٢٢﴾

وکیست ستمگارترازکسی که پندداده شده بآیاتِ پرورد گارِخویش بازروبگردانید ازآن هرآئینه ماازگناه‌کاران انتقام کشنده ایم (۲۲) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ
مِّن لِّقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِّبَنِي إِسْرَائِيلَ ﴿٢٣﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ راکتاب پس مباش درشبهه ازملاقات آن وساختیم موسیٰ را هدایت برای بنی اسرائیل (۲۳) .

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا
وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴿٢٤﴾

وپیداکردیم ازایشان پیشوایان که راه نمودند به فرمان ما وقتیکه صبر کردند وبآیاتِ ما یقین می آوردند (۲٤) .

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

هرآئینه پروردگارتوفیصله کند میانِ ایشان روزقیامت درآنچه اندران اختلاف میکردند (۲۵) .

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾

آیاواضح نه شد ایشان را که چه قدر هلاك کردیم پیش ازایشان ازقرنها میروند ایشان درخانه های آن جماعت هرآئینه درین کارنشانه هاست آیانمی شنوند (٢٦) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾

آیا نه دیدندکه ما روان می کنیم آب را بسوی زمین بی‌گیاه پس بیرون آریم بسبب آن زراعت را که میخورند ازآن زراعت چهار پایانِ ایشان و خودایشان نیزآیانمی بینند (٢٧) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْفَتْحُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

ومیگویند کی خواهد بوداین فتح اگر شما راستگوئید (٢٨) .

قُلْ يَوْمَ الْفَتْحِ لَا يَنفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٢٩﴾

بگو روزفتح سود ندهد کافران را ایمان آوردنِ ایشان ونه ایشان مهلت داده شوند (٢٩) .

فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَانتَظِرْ إِنَّهُم مُّنتَظِرُونَ ﴿٣٠﴾

پس روبگردان ازایشان وانتظار بکن هرآئینه ایشان نیز منتظرند (٣٠) .

سوره احزاب مدنی است وآن هفتاد وسه آیت وله رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشائنده مهربان .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١﴾

ای پیغامبر بترس ازخدا وفرمانبرداری مکن کافران را ومنافقان را هرآئینه خدا هست دانای باحکمت (١) .

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿٢﴾

وپیروی کن چیزی راکه وحی فرستاده میشودبسوی توازجانب پروردگارِ توهرآئینه خدا هست بآنچه میکنید خبردار (٢).

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا (٣)

وتوکل کن برخدا وخدا وکیل بس ست (٣) .

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمُ
اللَّائِي تُظَاهِرُونَ مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ أَبْنَاءَكُمْ
ذَلِكُمْ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ يَقُولُ الْحَقَّ وَهُوَ
يَهْدِي السَّبِيلَ (٤)

نیافریده است خدای تعالی برای هیچ مردی دودل درداخل بدنِ او[1] و نه گردانیده است آن زنانِ شمارا که ظهار میکنید بایشان مادرانِ شما ونه ساخته است پسر خواندگانِ شمارا پسرانِ شما این سخنِ شماست که میگوئید بدهان خویش وَخدا می گوید سخن راست واودلالت میکند برراه (٤) .

ادْعُوهُمْ لِآبَائِهِمْ هُوَ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ لَمْ تَعْلَمُوا
آبَاءَهُمْ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ
جُنَاحٌ فِيمَا أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ قُلُوبُكُمْ وَكَانَ
اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا (٥)

نسبت کنید پسر خواندگان را به پدرانِ ایشان این راست ترست نزد خدا پس اگرندانید پدران ایشانرا پس بردرانِ شما اند دردین وآزاد کردگان شمااند[2] ونیست برشماگناهی درلفظی که خطاکرده باشید به تکلم آن ولیکن گناه آن ست که قصد کرددلهای شما وهست خدا آمرزنده مهربان (٥) .

النَّبِيُّ أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ
وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ

پیغامبر سزاوار ترست به تصرف درامور مسلمین ازذات های ایشان وزنانِ پیغامبر مادرانِ ایشانند[3] وخویشاوندان بعضِ ایشان نزدیك تراند به بعض درحکمِ خدا از

(١) مترجم گوید که درین آیات ردّاست برقول کافری که مرا دو دل داده اند وبرآنچه اهل جاهلیت مقرر کرده بودند که مظاهره مثل مادرحرام موبدی شود و تعریض ست بجواب طعن کافران ومنافقان به نسبت حضرت صلی الله علیه وسلم چون زینب را تزوج فرمود که زن پسر خواندنی را بزنی گرفت .

(٢) یعنی پس باین لقب بخوانید .

(٣) یعنی درحرمت نکاح .

الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا
كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ⑥

سائر مسلمانان وهجرت کنندگان لیکن آنکه بکنید بسوی دوستانِ خود رعایتی جائزبود این حکم هست درلوح محفوظ نوشته شده[1] (٦) .

وَإِذْ أَخَذْنَا مِنَ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ
وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ۖ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ⑦

ویادکن چون گرفتیم ازپیغامبران عهدِ ایشان را و ازتوبگرفتیم وازنوح وابراهیم وموسیٰ وعیسیٰ پسر مریم وگرفتیم ازایشان عهد محکم (٧) .

لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ ۚ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ⑧

تاخدای تعالی بپرسدآن راست‌گویان راازراستی ایشان ومهیاکرده است برای کافران عذاب درد دهنده[2] (٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ
فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرًا ⑨

ای مسلمانان یادکنید نعمت خدارا برخویش وقتی که آمد برسرشمالشکر ها پس فرستادیم برایشان باد را و لشکرها که نه دیدید آنهارا وهست خدا بآنچه می کنیدبینا (٩) .

إِذْ جَاءُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ
الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ
الظُّنُونَا ⑩

چون آمدند برشما ازجانبِ بالای شما واز جانبِ پائین شما وچون خیره ماندند دیدها وبرسید دلها بچنبرگردن وگمان میکردید به نسبت خدا گمانهای مختلف (١٠).

---

(١) یعنی صلهٔ ارحام واجب است وتوارث هجرت واسلام منسوخ شد به توارث به قرابت و ارحام .

(٢) مترجم‌گوید کفاردر غزوهٔ احزاب بر مدینه هجوم کردند وآن حضرت صلی الله علیه وسلم به خندق متحصن شدند وازمنافقان سخنانِ نفاق سرزدشدو مخلصان استقامت ورزیدند وآخر فتح اسلام واقع شد خدای تعالی دردِم آنان ومدحِ آنان ومنت نهادن برایشان نازل ساخت .

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا ⑪

آنجاامتحان کرده شد مسلمانان را وجنبانیده شدایشان را جنبانیدنِ سخت (١١) .

وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ⑫

وچون می گفتند منافقان وآنانکه دردل های ایشان بیماریست وعده نه داد مارا خدا ورسولِ اومگر بطریق فریب دادن (١٢) .

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِنْهُمُ النَّبِيَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِنْ يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ⑬

وچون گفتند طائفه ای ازایشان ای اهل مدینه سرای ماندن نیست شمارا پس باز گردید ودستوری می طلبندگروهی ازایشان ازجناب پیغمبرمی‌گویند هرآئینه خانه های ما نامضبوط است ونیستند آن خانه های نامضبوط نمی خواهد مگرگریختن (١٣) .

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ⑭

واگردرآمده میشدبرسرایشان ازنواحی آن پس طلب کرده می شد ازایشان خانه جنگی البته میدادند آن را وتوقف نمی کردند درآن فتنه مگر اندکی[1] (١٤) .

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ⑮

وهرآئینه عهدبسته بودند باخدا پیش ازین که برنگردانند پشت هارا وهست عهد خدا پرسیده شده (١٥) .

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ أَوِ الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تُمَتَّعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ⑯

بگوسود نه دهد شمارا گریختن اگربگریزید ازمرگ یا ازکشته شدن وآن هنگام بهره مندساخته نه شوید مگراندکی (١٦) .

---

(١) مترجم گوید حاصل کلام آنست که درجهاد توقف می کنند واگرجنگی درمقدمهٔ نفسانی می شد توقف نمیکردند .

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ
بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾

بگوکیست آنکه نگاه دارد شمارا ازتصرفِ خدا اگربخواهد درحق شماسختی یا بخواهد درحق شما نعمتی و نه یابند برای خویش بجز خدا دوستی ونه یاری دهنده (١٧) .

قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقَائِلِينَ لِإِخْوَانِهِمْ هَلُمَّ إِلَيْنَا
وَلَا يَأْتُونَ الْبَأْسَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٨﴾

هرآئینه خدا میداند بازدارندگان را ازشما وگویندگان را به برادرانِ خویش که بیائید بسوی ما وحاضر نمی شوند بکارزار مگراندکی (١٨) .

أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ
تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ
الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَٰئِكَ
لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٩﴾

بخل کنان به نسبت شما[1] پس چون بیایدترس ببینی که ایشان درمی نگرند بسوی تو می‌گردد چشم های ایشان مانند کسی که بیهوش کرده شود ازسختی موت پس چون برود ترس زبان درازی کنند برشما بزبان های تیز بخل کنان برمال این جماعت ایمان نیاوردند پس خدا نابود ساخت کردار های ایشان را وهست این کاربرخدا آسان (١٩) .

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا
لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنْبَائِكُمْ
وَلَوْ كَانُوا فِيكُمْ مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢٠﴾

می پندارند که لشکرهای کفار نه رفته اند واگربیایند لشکرها تمناکنند کاش ایشان صحرا نشین بودندی درمیانِ اعراب سوال می کردنددار اخبارشما[2] و اگر باشنددرمیان شما کارزار نه کنند مگر اندکی (٢٠) .

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو

هرآئینه هست شمارا به پیغامبرخدا پیروی

(١) یعنی درسوار شما .

(٢) یعنی ازهر آینده و رونده .

الله واليوم الآخر وذكر الله كثيرا ﴿٢١﴾

نيك كسى راكه توقع مى داشت ثواب خدا وتوقع ميداشت روزآخر ويادكردخدارا بسيارى (٢١) .

ولما رأى المؤمنون الأحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله وصدق الله ورسوله وما زادهم إلا إيمانا وتسليما ﴿٢٢﴾

وچون ديدند مسلمانان لشكر هارا گفتند اين ست آنچه وعده داده بود مارا خدا وپيغامبراو وراست گفت خدا و رسول او واين ماجرا نه افزود درحق ايشان مگر باور داشتن وگردن نهادن (٢٢) .

من المؤمنين رجال صدقوا ما عاهدوا الله عليه فمنهم من قضى نحبه ومنهم من ينتظر وما بدلوا تبديلا ﴿٢٣﴾

ازمسلمانان مردانى اند كه راست كردند آنچه عهد بسته بودند باخدا برآن پس ازايشان كسى هست كه بانجام رسانيد قرار داد خودرا[1] وازايشان كسى هست كه انتظارمى كندوتبديل نكردند هيچ وجه تبديل كردنى (٢٣) .

ليجزي الله الصادقين بصدقهم ويعذب المنافقين إن شاء أو يتوب عليهم إن الله كان غفورا رحيما ﴿٢٤﴾

تاجزا دهد خدا راست گويان را درمقابلهٔ راستى ايشان وعذاب كند منافقان رااگر خواهد يا برحمت بازگردد برايشان هرآئينه خداهست آمرزنده مهربان (٢٤) .

ورد الله الذين كفروا بغيظهم لم ينالوا خيرا وكفى الله المؤمنين القتال وكان الله قويا عزيزا ﴿٢٥﴾

وبازگردانيد خدا كافران را باخشم ايشان نيافتند هيچ منفعتى وكفايت كرد خدا ازطرف مسلمانان درمقدمه جنگ وهست خدا تواناغالب (٢٥) .

وأنزل الذين ظاهروهم من أهل الكتاب من صياصيهم وقذف في قلوبهم الرعب فريقا تقتلون وتأسرون فريقا ﴿٢٦﴾

وفرودآورد آنانرا كه مددگارى اين لشكر ها كرده بودند ازاهل كتاب[2] ازقلعه هاى ايشان وافگند دردل هاى ايشان

---

(١) يعنى شهيد شد .

(٢) يعنى بنى قريظه را فرود آورد .

خوف طائفه ای را می کشتید واسیرمی گرفتید طائفه ای را (۲۶) .

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّمْ تَطَئُوهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٢٧﴾

وعاقبت کار به شما داد زمین ایشان را وخانه های ایشان را و مال های ایشان را ونیز عاقبت کار بشما داد زمینی را که نفرسوده اید آنرا[۱] وهست خدا برهمه چیز توانا(۲۷) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُل لِّأَزْوَاجِكَ إِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْنَ أُمَتِّعْكُنَّ وَأُسَرِّحْكُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٢٨﴾

ای[۲] پیغامبر بگوبزنان خود اگرخواسته باشید زندگانی دنیاوآرائش آن پس بیائید تاچیزی مناسب دهم شمارا ورهاکنم شمارا رهاکردنِ نیك (۲۸) .

وَإِن كُنتُنَّ تُرِدْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالدَّارَ الْآخِرَةَ فَإِنَّ
اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنَاتِ مِنكُنَّ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

واگرمی خواهید خدا وپیغامبراورا وسرای آخرت را پس هرآئینه خدا آماده ساخت برای زنان نیکوکاری کننده ازشمامزد بزرگ (۲۹) .

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَن يَأْتِ مِنكُنَّ بِفَاحِشَةٍ مُّبَيِّنَةٍ
يُضْعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ ۚ وَكَانَ ذَٰلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

ای زنان پیغامبرهرکه به عمل آرد ازشما بدکاری ظاهر[۳] دوچند کرده شود وی راعذاب دوچندان وهست این مقدمه برخداآسان (۳۰) .

---

(۱) یعنی خیبر .

(۲) مترجم‌گوید ازواج آنحضرت چیزی که نزد آنحضرت نه بود اززینتِ دنیا طلب می کردند خدای تعالی ایشانرا پندداد و زجر فرمود واحکام معاشرت باایشان نازل ساخت وزینب رضی الله تعالیٰ عنها درعقدِ زید بود درمیان ایشان ناسازگاری پدید آمد و رفته رفته بطلاق منجر شدوبعد انقضای عدت خدای تعالی اورا داخل ازواج طاهرات‌گردانید منافقان زبان طعن کشادند که زنِ پسر خودرا بزنی‌گرفت خدای تعالی درمیان آنکه پسر خوانده حکم پسر ندارد نازل ساخت .

(۳) مترجم‌گوید مراد این جا ایذای پیغامبراست بزبان درازی .

وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُنَّ لِلَّهِ وَرَسُولِهِ وَتَعْمَلْ صَالِحًا نُؤْتِهَا أَجْرَهَا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهَا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

وهركه فرمانبرداری کند ازشما خدا وپیغامبر اورا وبکند کارنیك بدهیم اورا مزدِ او دوبار ومهیاکنیم برای او روزی نیك (۳۱) .

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ لَسْتُنَّ كَأَحَدٍ مِنَ النِّسَاءِ إِنِ اتَّقَيْتُنَّ فَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٣٢﴾

ای زنان پیغامبر نیستید شما مانند هرکدام ازسائرزنان اگرپرهیز گاری کنید پس ملائمت مکنید درسخن گفتن که آنگاه طمع کند کسی که دردل اوبیماریست وبگوئید سخن نیکو (۳۲) .

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

وبمانید در خانه های خویش واظهارِ تجمل مکنید مانند اظهارِ تجمل که درجاهلیت پیشین بود وبرپادارید نمازرا وبدهید زکوة را وفرمانبرداری خدا ورسولِ اوکنید جزاین نیست که می خواهد خدا تا دورکند ازشماپلیدی را ای اهل بیت وتاپاك کند شمارا پاك کردنی (۳۳) .

وَاذْكُرْنَ مَا يُتْلَىٰ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

ویادکنید آنچه خوانده می شود درخانه های شما ازآیت های خداوازحکمت هرآئینه خداهست لطف کننده خبردار (۳٤) .

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

هرآئینه مردانِ مسلمان وزنانِ مسلمان ومردان باوردارنده وزنان باور دارنده ومردان اطاعت کننده وزنان اطاعت کننده ومردان راست گوینده وزنان راست گوینده ومردان شکیبائی کننده وزنان شکیبائی کننده ومردان فروتنی نماینده و زنان فروتنی نماینده ومردان صدقه دهنده وزنان صدقه دهنده ومردان روزه دارنده وزنان روزه دارنده ومردان محافظت کننده شرمگاه خود را وزنانِ

محافظت کننده ومردان یاد کننده خدا را به بسیاری وزنان یادکننده مهیا کرده است خدای تعالی برای ایشان آمرزش ومزدبزرگ (۳۵) .

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ
يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ
ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا ﴿٣٦﴾

ونیست هیچ مومن وهیچ مومنه را چون مقررکند خدا ورسولِ اوکاری آنکه باشد ایشان را اختیار درکارِخویش وهرکه نافرمانی کند خدا ورسول اورا پس بدرستیکه گمراه شدگمراهی ظاهر[1] (۳٦) .

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ
زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى
النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ مِنْهَا وَطَرًا
زَوَّجْنَاكَهَا لِكَيْ لَا يَكُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ
أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ
مَفْعُولًا ﴿٣٧﴾

ویادکن چون می گفتی باشخصی که انعام کرده است خدا بروی ونیز انعام کرده ای تو بروی که نگاه دار برخود زن خودرا وبترس ازخدا وپنهان میکردی در ضمیر خویش آنچه خداپدیدآرندهٔ اوست ومی ترسیدی ازمردمان و خدا سزاوار ترست بآنکه بترسی ازوی پس وقتیکه بانجام رسانید زید از زینب حاجتِ خود را یعنی طلاق داد بزنی دادیم ترا زینب تانه باشد برمسلمانان هیچ تنگی در نکاح کردنِ زنانِ پسر خوانده گان خویش چون بآخررسانند ازایشان حاجت را وهست مراد خدا البته کردنی[2] (۳۷) .

---

(۱) مترجم گوید درین آیت تعریض ست بآن قصه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم نخست زینب را برای زید خطبه فرمود و آنرا زینب وبرادرش مکروه داشتند واین معنی مناسب حال ایشان نه بود والله اعلم .

(۲) مترجم گوید درین آیت تعریض است بآن قصه که درخاطر مبارك آنحضرت صلی الله علیه وسلم می گذشت که اگردرمیانِ زید و زینب مفارقت واقع شود آنرا =

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ سُنَّةَ اللَّهِ فِي
الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٨﴾

نیست برپیغامبر هیچ تنگی درآنچه حلال ساخته است خدا برای او مانند آئین خدا درحق آنانکه گذشتند پیش ازین وهست کار خدا اندازه مقررکرده شده (۳۸) .

الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا
اللَّهَ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٣٩﴾

(پیش ازوجود مانند آئین خدا درحق) آنانکه میرسانند پیغام های خدارا ومی ترسند از وی ونمی ترسنداز هیچکس مگرازخدا وبس ست خداحساب کننده (۳۹) .

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَٰكِنْ رَسُولَ اللَّهِ
وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

نیست محمد پدر هیچ کس از مردان شما ولیکن پیغامبر خداست ومُهرپیغامبران ست[1] وهستَ خدا بهر چیز دانا (٤٠) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

ای مسلمانان یادکنید خدارا یادکردن بسیار (٤١) .

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾

وبه پا کی بخوانید او را صبح و شام (٤٢).

هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى
النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

اوست آنکه رحمت میفرستدبرشماودعای رحمت میکنند برشمافرشتگان اوتا برآورد شمارا ازتاریکی ها بسوی روشنی وهست خدا به مسلمانان مهربان (٤٣) .

تَحِيَّتُهُمْ يَوْمَ يَلْقَوْنَهُ سَلَامٌ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾

دعای خیر ایشان[2] روزیکه ملاقات کنند بخدا سلام ست وآماده کرده است برای ایشان مُزدنیك (٤٤) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾

ای پیغامبر هرآئینه مافرستادیم تراگواهی دهنده ومژده دهنده وترسانننده (٤٥) .

= درسلكِ ازواجِ طاهرات داخل نمایند لیکن برای رعایت مراسمِ نیکو خواهی بحسنِ معاشرت دلالت می فرمود .

(۱) یعنی بعدازوی هیچ پیغمبرنباشد .

(۲) یعنی ازجانب خدا وفرشتگان .

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾

وخواننده بسوی خدابحکم او وبچراغ روشن (٤٦) .

وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾

وبشارت ده مسلمانان را بآنکه ایشانرا باشد ازجانب خدابخشائش بزرگ (٤٧) .

وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذَاهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾

وفرمان مبرکافران را ومنافقان را وازنظر اعتبار بگذاررنجانیدن ایشانرا وتوکل کن برخدا وبس ست خداکارساز (٤٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَّقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمَسُّوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُّونَهَا ۖ فَمَتِّعُوهُنَّ وَسَرِّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

ای مسلمانان چون نکاح کنید زنان مومنان را بازطلاق دهیدایشان را پیش ازآنکه دست برسانیدبایشان پس نیست شمارا براین زنان هیچ عدتی که به شمارید آن را پس متعه دهیداین مطلقات را و بگزاریدآن ها راگذاشتن نیك (٤٩) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ۗ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ ۗ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٠﴾

ای پیغامبر هرآئینه ماحلال کردیم برای توآن زنان توکه داده ای مهرایشان را وکنیز کانی که مالك ایشان شده است دست توازآنچه خدا عائد ساخته است برتو[1] وحلال کردیم دختران عم ترا ودختران عمتهای ترا ودختران خالوی ترا ودختران خاله های ترا آنانکه هجرت کرده اندباتووحلال کردیم برای تو زن مسلمان رااگر به بخشدخود را برای پیغامبر[2] اگر خواهد پیغامبر به زنی‌گیرد آن را خاص برای تو بجز مسلمانان هرآئینه دانستیم آنچه فرض ساخته ایم برایشان درحق

(١) یعنی ازکفار بتورسانیده است .

(٢) یعنی بغیر مهردرنکاح آید .

زنان ایشان ودرحق کنیز کانی که مالك آنست دستهای ایشان (سهل کردیم) تانه باشد برتوهیچ تنگی وهست خداآمرزنده مهربان[1] (٥٠) .

تُرْجِي مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُؤْوِي إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَمَنِ ابْتَغَيْتَ
مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ
وَلَا يَحْزَنَّ وَيَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَلِيمًا ٥١

موقوف داری هرکرا خواهی ازایشان وجای دهی نزدیك خویش هرکرا خواهی واگر خواهش کنی زنی را ازآنجمله که یکسو کرده ای آنهارا پس نیست هیچ گناهی برتواین رخصت دادن قریب تراست ازآنکه خنك شود چشم های ایشان وانده نخورندوخوشنود شوند بآنچه بدهی ایشان را همهٔ ایشان وخدا می داند آنچه دردل های شماست وهست خدا دانا بُردبار (٥١) .

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ
مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ
يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيبًا ٥٢

حلال نیستند ترا زنان بعدازین[2] ونه حلال ست آنکه بدل کنی بجای ایشان زنان دیگررا و اگرچه به شگفت آرد ترا حسنِ ایشان مگر آنچه مالك شد دستِ تو وهست خدا بر همه چیز نگهبان[3] (٥٢) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ إِلَّا أَنْ
يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلَىٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلَٰكِنْ إِذَا
دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ
لِحَدِيثٍ إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَحْيِي مِنْكُمْ
وَاللَّهُ لَا يَسْتَحْيِي مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا

ای مسلمانان درنیائید به خانه های پیغامبر مگروقتی که دستوری داده شود شمارا برای طعامی نه انتظار کنان پخته شدن طعام را ولیکن چون خوانده شود شمارا درآئید پس چون طعام خورید پراگنده شوید ونه آرام‌گیران برای سخنی هرآئینه

---

(١) یعنی درباب نکاح چیزها ست که برامت فرض شدو نه برآنحضرت .

(٢) یعنی بعد ازین دوصنف قرشیه مهاجره مهیره یاواهبه نفس غیر مهیره .

(٣) مترجم گوید که این آیت ناسخ آیت سابقه است .

فَسْئَلُوهُنَّ مِن وَرَآءِ حِجَابٍ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ
وَمَا كَانَ لَكُمْ أَن تُؤْذُوا رَسُولَ اللَّهِ وَلَآ أَن تَنكِحُوٓا أَزْوَاجَهُ
مِنۢ بَعْدِهِۦٓ أَبَدًا إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ عِندَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾

این کار میرنجاند پیغامبررا پس شرم میداشت ازشما وخدا شرم نمیدارد ازسخن راست وچون طلب کنید ازژنان پیغامبررختی پس طلب کنید آنراازایشان از پسِ پرده این خصلت پاك ترست برای دلهای شماو دل های ایشان وسزاوارنیست شمارا که برنجانید پیغامبرخدارا ونه آنکه نکاح کنید زنان اورا پَس ازوَی هرگز، هرآئینه این کار هست نزدیكِ خداگناه بزرگ (۵۳) .

إِن تُبْدُوا شَيْـًٔا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

اگرآشکاراکنید چیزی را یا پنهان دارید آنرا پس هرآئینه خداهست بهر چیز دانا (٥٤).

لَّا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِيٓ ءَابَآئِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآئِهِنَّ وَلَآ إِخْوَانِهِنَّ
وَلَآ أَبْنَآءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَآ أَبْنَآءِ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَآئِهِنَّ وَلَا
مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٥﴾

نیست هیچ بزه برزنان درپرده نپوشیدن پیش پدران خویش ونه پیش پسران خویش ونه برادران خویش ونه پسران برادران خویش ونه پسران خواهران خویش ونه زنان هم جنس خویش[1] ونه آنچه مالك آن شده دست های ایشان وبترسید ای زنان ازخدا هرآئینه خداهست برهمه چیزگواه (۵۵) .

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَٰٓئِكَتَهُۥ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا
صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾

هرآئینه خداوفرشتگانِ او درود میفرستند برپیغامبر ای مسلمانان درود فرستید بروی وسلام‌گوئید سلام‌گفتنی (٥٦) .

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُۥ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْءَاخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿٥٧﴾

هرآئینه آنانکه می رنجانند خدا وپیغامبر اورا لعنت کردخداایشان رادر دنیا

(۱) یعنی غیر قواده .

وآخرت ومهیاساخت برای ایشان عذاب خوارکننده(٥٧) .

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ
احْتَمَلُوا بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا ﴿٥٨﴾

وآنانکه میرنجانند مردان مسلمان وزنان مسلمان را بغیر گناهی که بعمل آورده باشندپس هرآئینه برداشتند باربهتان را و گناه ظاهررا (٥٨) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِأَزْوَاجِكَ وَبَنَاتِكَ وَنِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ
يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَٰلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ
فَلَا يُؤْذَيْنَ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥٩﴾

ای پیغامبر بگو به زنان خود ودختران خود وبزنان مسلمانان که فرو گذارند برخود چادر های خودرا این نزدیك ترست بآنکه شناخته شوند پس ایشان را ایذا داده نه شود و هست خدا آمرزنده مهربان[1] (٥٩) .

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ
وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ
لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٠﴾

اگربازنآیند منافقان وآنانکه دردل های ایشان بیماری است وخبربد فاش کنندگان درمدینه[2] البته بر گماریم ترا برایشان بازهمسایه نه باشند باتو درمدینه مگر زمانی اندك[3] (٦٠) .

مَلْعُونِينَ أَيْنَمَا ثُقِفُوا أُخِذُوا وَقُتِّلُوا تَقْتِيلًا ﴿٦١﴾

لعنت کرده شدگان هرجاکه یافته شوند اسیر گرفته شود ایشان را وکشته شود ایشانرا کشتن بسیار (٦١) .

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ
لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٢﴾

مانند روشِ خدا درآنانکه گذشتند پیش ازین وهرگزنه یابی در روشِ خدا تغییر را (٦٢).

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا

سوال می کنندترامردمان ازقیامت

---

(١) یعنی عفت ایشان ظاهر شود و فاسقی تعرض ایشان نکند والله اعلم .

(٢) یعنی ازکردار های خود .

(٣) یعنی جلاوطن کرده شوند .

يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٦٣﴾

بگوجزاین نیست که معرفت آن نزد خداست وچه چیزخبردادترا شایدکه قیامت موجود شود درزمان نزدیك (٦٣).

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكَافِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾

هرآئینه خدا لعنت کرده است کافران را وآماده ساخته است برای ایشان آتش (٦٤).

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٥﴾

جاویدان آنجاهمیشه نه یابند هیچ دوستی ونه یاری دهنده (٦٥).

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا ﴿٦٦﴾

روزی که گردانیده شود روهای ایشان در آتش گویند ای کاش ماهرآئینه فرمان می بردیم خدارا وفرمان می بردیم پیغامبررا (٦٦).

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا ﴿٦٧﴾

و گویند ای پرورد گار ماهرآئینه فرمانبردیم مهتران خودرا وبزرگان خودرا پس گمراه ساختند ماراازراه (٦٧).

رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٦٨﴾

ای پرورد کارما بده ایشان را دوچند ازعداب ولعنت کن ایشان را لعنتی بزرگ (سخت) (٦٨).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا مُوسَىٰ فَبَرَّأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا ﴿٦٩﴾

ای مسلمانان مباشید مانند آنانکه رنجانیدند موسیٰ را پس پاك ساخت خدا تعالی اورا ازآنچه گفته بودندوبود موسیٰ نزدیك خدا باآبرو[1] (٦٩).

(١) مترجم گوید یعنی موسیٰ وقت غسل ستر میکردجهال بنی اسرائیل گفتند که او آدرست روزی بحسب اتفاق برکنارهٔ آب غسل میکردوجامه های خودبرسنگ نهاده بود بفرمان خدای تعالی آن سنگ روان شد موسیٰ عقب سنگ دوید تاآنکه جماعتی ازبنی اسرائیل عریان دیدندو گفتند ادرت ندارد و ادرت انتفاخِ خصیه را گویند والله اعلم.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا ﴿٧٠﴾

ای مسلمان بترسید ازخدا وبگوئید سخن استوار (٧٠) .

يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧١﴾

تابصلاح آرد کردار های شمارا وبیامرزد برای شما گناهانِ شمارا وهرکه فرمان بردخدا ورسولِ اورا پس هرآئینه مطلب یاب شد به پیروزی بزرگ (٧١) .

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٧٢﴾

هرآئینه ما آوردیم امانت را[1] برآسمان ها وبرزمین وبرکوه ها پس قبول نه کردند که بردارند آن را وترسیدند ازآن وبرداشت آنرا آدمی هرآئینه وی هست ستمکار نادان[2] (٧٢) .

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٧٣﴾

تاشود آخرکار آنکه عذاب کند خدای تعالی مردان منافق وزنان منافق را ومردان مشرك وزنان مشرك را وبرحمت رجوع کند خدا برمردان مسلمان و زنان مسلمان وهست خدا آمرزنده مهربان (٧٣) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١﴾

همه ستائش خدای راست که بدست اوست آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست و مراو راست ستائش درآخرت واوست باحکمت آگاه (١) .

---

(١) یعنی استعداد وتکلیف به اوامرونواهی والله اعلم .

(٢) یعنی بالفعل عدالت و علم ندارد وقابلیت آنها دارد والله اعلم .

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ
مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ۝٢

میداند آنچه درمی آید بزمین وآنچه برمی آید ازوی وآنچه فرود می آید ازآسمان وآنچه بالامیرود در وی واوست مهربان آمرزنده (٢) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي
لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي
السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝٣

وگفتند کافران نخواهد آمد پیش ماقیامت بگوآری قسم پروردگارِ من البته خواهد آمدبه شما پروردگاری که دانندهٔ پوشیده است غائب نمی شود ازوی هم وزن ذرّه ای درآسمان ها ونه درزمین و نه خُرد تر ازآن ونه بزرگ تر مگرثبت ست درکتاب ظاهر (٣) .

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ۝٤

تاجزا دهد آنان را که ایمان آوردند و عمل های شائسته کردند آن جماعت ایشان راست آمرزش وروزی گرامی (٤) .

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ ۝٥

وآنانکه سعی کردند در ردِّ آیاتِ مامقابله کنان آن جماعت ایشان راست عذاب ازعقوبت درد دهنده (٥) .

وَيَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ
هُوَ الْحَقَّ وَيَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝٦

ومی بینند آنانکه داده شده است ایشانرا علم چیزی را که فرود آورده شد بسوی تو ازجانبِ پروردگارِ توراست ودلالت کننده بسوی راه خدای غالب ستوده کار (٦) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنَبِّئُكُمْ
إِذَا مُزِّقْتُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّكُمْ لَفِي خَلْقٍ جَدِيدٍ ۝٧

وگفتند کافران بایکدیگرآیا دلالت کنیم شمارا برمردی که خبر میدهدبه شما که چون پاره پاره کرده شوید تمام پاره پاره شدن هرآئینه شما درآفرینش نوباشید (٧) .

أَفْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلِ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ۝٨

آیابربسته است برخدا دروغ را یاباوجنونی هست بلکه آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت در عقوبت باشندودرگمراهی دور (٨) .

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ۚ إِن نَّشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطْ عَلَيْهِمْ كِسَفًا مِّنَ السَّمَاءِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٩﴾

آیا نه دیدند بسوی آنچه پیش روی ایشانست وآنچه پس پشت ایشانست ازآسمان وزمین اگرخواهیم فروبریم ایشان را به زمین یابافگنیم برایشان پارها ازآسمان هرآئینه درین کار نشانه است هربنده رجوع کننده را (۹) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا ۖ يَا جِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ ۖ وَأَلَنَّا لَهُ الْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

وهرآئینه دادیم داوٗد را ازنزد خود بزرگی گفتیم ای کوه ها بزیروبم تسبیح گوئید همراه اوومسخرش ساختیم مرغان را ونرم گردانیدیم برای اوآهن را (۱۰) .

أَنِ اعْمَلْ سَابِغَاتٍ وَقَدِّرْ فِي السَّرْدِ ۖ وَاعْمَلُوا صَالِحًا ۖ إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾

فرمودیم که بساز زره های کشاده واندازه نگاه داردربافتن حلقه ها وای اهل بیتِ داوٗد به عمل آرید کردار شاسته هرآئینه من بآنچه میکنید بینام (۱۱) .

وَلِسُلَيْمَانَ الرِّيحَ غُدُوُّهَا شَهْرٌ وَرَوَاحُهَا شَهْرٌ ۖ وَأَسَلْنَا لَهُ عَيْنَ الْقِطْرِ ۖ وَمِنَ الْجِنِّ مَن يَعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ ۖ وَمَن يَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ أَمْرِنَا نُذِقْهُ مِنْ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

ومسخر ساختیم برای سلیمان باد را سیرِاوّل روزاویکماهه راه بود و سیرِ آخر روزِ اونیز یکماهه راه بود و روان ساختیم برای او چشمهٔ مِس ومسخرش ساختیم ازدیوان کسی را که کار میکرد پیش او به حکم پروردگار خویش وهرکه کجی کندازدیوان ازحکم ما بچشانیم اورا پاره ای ازعقوبتِ دوزخ (۱۲) .

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِن مَّحَارِيبَ وَتَمَاثِيلَ وَجِفَانٍ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَّاسِيَاتٍ ۚ اعْمَلُوا آلَ دَاوُودَ شُكْرًا ۚ وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٣﴾

میساختند برای اوآنچه میخواست ازقلعه ها وصورت ها وکاسه ها بقدر حوض ها ودیگ های ثابت درجاهای خودگفتیم به عمل آرید ای آل داوٗد سپاسداری را واندك کسی ست ازبندگان من شکر گذارنده (۱۳) .

فَلَمَّا قَضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَىٰ مَوْتِهِ إِلَّا دَابَّةُ
الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِنسَأَتَهُ ۖ فَلَمَّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ أَن لَّوْ كَانُوا
يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ مَا لَبِثُوا فِي الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿١٤﴾

پس چون مقرر کردیم بروی مرگ را دلالت نه کرد ایشان را بر موتِ او مگرکرم چوب خواره که میخوَرد عصای سلیمان را پس چون بافتاد واضح شد پیش دیوان که اگرمیدانستند غیب را درنگ نمی کردند درعذاب خوارکننده (١٤) .

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكَنِهِمْ آيَةٌ ۖ جَنَّتَانِ عَن يَمِينٍ وَشِمَالٍ ۖ
كُلُوا مِن رِّزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ ۚ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ
غَفُورٌ ﴿١٥﴾

هرآئینه بود قوم سبارا درجای ماندن ایشان نشانهٔ مرایشانرا بود دو بوستان از جانبِ راست وازجانبِ چپ گفتیم بخورید رزق پروردگارخویش وشکر گوئید اوراشمارا شهری هست پاکیزه وپروردگار آمرزنده (١٥) .

فَأَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ وَبَدَّلْنَاهُم بِجَنَّتَيْهِمْ
جَنَّتَيْنِ ذَوَاتَيْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَأَثْلٍ وَشَيْءٍ مِّن سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

پس روگردانیدند[1] پس فرستادیم برایشان سیلِ تند[2] وعوض دادیم ایشان را بجای دوبوستانِ ایشان دو بوستانی دیگرخداوند میوه های بدمزه وخداوند درخت گز وچیزی اندك ازدرخت کنار (١٦) .

ذَٰلِكَ جَزَيْنَاهُم بِمَا كَفَرُوا ۖ وَهَلْ نُجَازِي إِلَّا الْكَفُورَ ﴿١٧﴾

این سزا دادیم ایشان را بسبب ناسپاسی ایشان وسزای بدنمیدهیم مگرناسپاس را (١٧) .

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا قُرًى ظَاهِرَةً

وپیدا کردیم میانِ ایشان ومیانِ آن ده ها که برکت نهاده ایم درآن[3] ده هامتصل

---

(١) یعنی ازشکر .

(٢) یعنی سیلی که به پشت ها بندکرده بودند .

(٣) یعنی شام .

وَقَدَّرْنَا فِيهَا السَّيْرَ سِيرُوا فِيهَا لَيَالِيَ وَأَيَّامًا آمِنِينَ ﴿١٨﴾

بایکدیگر ومقرر کردیم درآن ده ها آمدرفت راگفتیم سیر کنید درین ده ها شب ها وروزها ایمن شده (١٨) .

فَقَالُوا رَبَّنَا بَاعِدْ بَيْنَ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ
أَحَادِيثَ وَمَزَّقْنَاهُمْ كُلَّ مُمَزَّقٍ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ
صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿١٩﴾

پس‌گفتند[1] ای پروردگار ما دوری پیدا کن درمیانِ سفر های ماوستم کردند برخویش پس‌گردانیدیم ایشان را افسانه ها و پاره پاره ساختیم ایشان را تمام پاره پاره ساختن هرآئینه درین ماجرا نشانه هاست هر صبر کننده شکر گوینده را (١٩) .

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلَّا فَرِيقًا
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

وهرآئینه راست یافت شیطان درحق ایشان اندیشهٔ خودرا پس پیروی اوکردند مگرگروهی اندك ازمسلمانان (٢٠) .

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ
بِالْآخِرَةِ مِمَّنْ هُوَ مِنْهَا فِي شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَىٰ كُلِّ
شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٢١﴾

ونه بود شیطان را برایشان هیچ غلبه لیکن مبتلا گردانیدیم تابدانیم کسی را که ایمان می آرد بآخرت ازآن که وی در شبهه است ازوی وپروردگار تو برهرچیز نگاهبان ست (٢١) .

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ مِثْقَالَ
ذَرَّةٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهِمَا مِنْ شِرْكٍ
وَمَا لَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهِيرٍ ﴿٢٢﴾

بگوبخوانید آنان را که‌گمان میکنید بجز خدا مالك نیستند هم وزنِ یك ذره درآسمان ها ونه درزمین ونیست ایشان را درآسمان و زمین هیچ شرکتی ونیست خدارا ازایشان هیچ یاری دهنده (٢٢) .

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُ حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ

وسودنکنند سفارش نزد خدای تعالی مگربرای کسیکه دستوری داده باشد

(١) يعنی به زبانِ حال .

عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ قَالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

برای[1] اواهل محشر مضطرب شوند تاآنگاه که اضطراب دور کرده شود ازدلهای ایشان گویند چه چیز فرموده است پروردگارشما (ملاًاعلی) گویند که فرموده است سخن راست واوست بلند مرتبه بزرگ قدر (۲۳) .

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللّٰهُ وَإِنَّا أَوْ إِيَّاكُمْ لَعَلٰى هُدًى أَوْ فِي ضَلٰلٍ مُبِينٍ ﴿٢٤﴾

بگوکه روزی میدهد شمارا ازجانب آسمان هاو زمین (باز) بگو خدامیدهد و هرآئینه ماياشما بر هدايتيم يا درگمراهی ظاهر (٢٤) .

قُلْ لَا تُسْـَٔلُونَ عَمَّا أَجْرَمْنَا وَلَا نُسْـَٔلُ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٥﴾

بگو سوال کرده نخواهید شدشما ازگناه ما وسوال کرده نه خواهیم شد ما ازآنچه شمامی کنید (۲۵) .

قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ﴿٢٦﴾

بگو جمع خواهد کرد پروردگارما میان ما بازحکم کند میان ما (یعنی میان ماوشما) براستی واوست حکم کنندهٔ دانا (٢٦) .

قُلْ أَرُونِيَ الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا بَلْ هُوَ اللّٰهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

بگو بنمائید مراآنانکه ایشان را لاحق کرده اید باخدا شریك ساخته نه چنین ست بلکه خدا اوست غالب باحکمت (۲۷) .

وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

ونه فرستادیم ترا الآبرای مردمان همه مژده دهنده وترساننده ولیکن اکثر مردمان نمیدانند (۲۸) .

وَيَقُولُونَ مَتٰى هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِينَ ﴿٢٩﴾

ومی‌گویندکی بوجودآیداین وعده اگر شما راست‌گوئید (۲۹) .

قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَأْخِرُونَ عَنْهُ سَاعَةً وَلَا تَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٠﴾

بگو شماراست وعدهٔ روزیکه بازپس نمائید ازآن ساعتی ونه پیش دستی کنید (۳۰) .

---

(۱) یعنی اذنِ شفاعت داد .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَن نُّؤْمِنَ بِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَلَا بِالَّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الظَّالِمُونَ مَوْقُوفُونَ عِندَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ
بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا لَوْلَا أَنتُمْ لَكُنَّا مُؤْمِنِينَ ﴿٣١﴾

وگفتند كافران يعنی مشركان هرگزباورنداريم اين قرآن را ونه آن كتاب را كه پيش ازوی بود وتعجب كنی ای بيننده اگربه بينی چون ستمگاران ايستاده كرده شوند نزد پروردگارخويش باز ميگرداند بعض ايشان بسوی بعض سخن را[1] گويند آنانكه ناتوان‌گرفته شد ايشان را بآنانكه سركشی كردند اگرنمی بوديدشما هرآئينه مامسلمان می شديم (٣١) .

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا أَنَحْنُ صَدَدْنَاكُمْ عَنِ
الْهُدَىٰ بَعْدَ إِذْ جَاءَكُم بَلْ كُنتُم مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

گفتند سركشان به ناتوانان آيامابازداشتيم شمارا از هدايت بعد ازآنكه آمدبشما بلكه بوديد شما گناه‌كاران (٣٢) .

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ إِذْ تَأْمُرُونَنَا أَن نَّكْفُرَ بِاللَّهِ وَنَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا
وَأَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَغْلَالَ فِي
أَعْنَاقِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٣﴾

وگفتند ناتوانان سركشان را نه، بلكه بازداشت مارا مكر شب و روز[2] چون ميفرموديدمارا كه كافرشويم به خدا ومقرركنيم برای اوهمتايان را ودردل دارند همه ايشان پشيمانی چون به بينند عذاب را وبياندازيم طوقهادرگردن های كافران سزا داده نمی شوند مگر بوفق آنچه می كردند (٣٣) .

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا
أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٤﴾

ونه فرستاديم درهيچ دهی بيم كننده را مگر گفتند مُنَعَّمَانِ آن ده هرآئينه مابآنچه فرستاده شديد به آن نا معتقديم (٣٤) .

وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٥﴾

وگفتند ما زياده تريم باعتبارِ اموال واولاد ونيستيم ماعذاب كرده شدگان (٣٥) .

---

(١) يعنی سؤال وجواب كنند .

(٢) يعنی مكرشماكه پيوسته درسعی آن بوديد .

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

بگو هر آئینه پروردگار من کشاده میکند روزی را برای هرکه خواهد وتنگ میکند برای هرکه خواهد ولیکن اکثر مردمان نمیدانند (٣٦) .

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُقَرِّبُكُمْ عِنْدَنَا زُلْفَىٰ
إِلَّا مَنْ آمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ لَهُمْ جَزَاءُ الضِّعْفِ
بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْغُرُفَاتِ آمِنُونَ ﴿٣٧﴾

و نیست اموال شما ونه اولادِ شما آن چیز که مقرب گرداندشمارا نزد مابمرتبهٔ قربت لیکن مقرب آنست که ایمان آورد وکرد کردار شائسته پس آن جماعت ایشان راست جزای دوچند به مقابله آنکه عمل کردند و ایشان درکوشك های بلند ایمن باشند(٣٧) .

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولَٰئِكَ فِي الْعَذَابِ
مُحْضَرُونَ ﴿٣٨﴾

وآنانکه سعی میکنند در ردّ آیات مامقابله کنان آن جماعت درعذاب حاضر کرده شوند (٣٨) .

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ لَهُ ۚ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَهُوَ يُخْلِفُهُ ۖ
وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

بگوهرآئینه پروردگارمن کشاده می کند روزی را برای هرکه خواهد ازبندگانِ خودوتنگ می سازد برای هرکه خواهد و هرچه خرج کنیدازهرجنس که باشد پس خدا عوضِ آن دهد واوبهترین روزی دهندگانست (٣٩) .

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ أَهَٰؤُلَاءِ
إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾

و روزی که برانگیزد خداایشان را همه یکجا باز بگوید به فرشتگان آیاایشان شمارا عبادت می کردند (٤٠) .

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيُّنَا مِنْ دُونِهِمْ ۖ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ
الْجِنَّ ۖ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾

فرشتگان گویند پاکی تراست توکارسازمائی سوای ایشان بلکه ایشان عبادت میکردند دیوان را[1] اکثرایشان به

---

(١) یعنی عبادتِ ملائکه بجهت وسوسه شیاطین بود پس‌گویاعبادت شیاطین کردند .

دیوان اعتقاد داشتند (٤١) .

فَالْيَوْمَ لَا يَمْلِكُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ نَّفْعًا وَّلَا ضَرًّا ۭ وَنَقُوْلُ
لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ذُوْقُوْا عَذَابَ النَّارِ الَّتِيْ كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُوْنَ ﴿٤٢﴾

پس امروز نمی تواند بعضِ شمابرای بعضی سود رسانیدن ونه زیان رسانیدن وفرمائیم ستمگاران را بچشید عذاب آتشی که شما دروغ می پنداشتیدآن را (٤٢) .

وَاِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالُوْا مَا هٰذَآ اِلَّا رَجُلٌ
يُّرِيْدُ اَنْ يَّصُدَّكُمْ عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ اٰبَآؤُكُمْ ۚ وَقَالُوْا مَا هٰذَآ
اِلَّآ اِفْكٌ مُّفْتَرًى ۭ وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ لَمَّا
جَآءَهُمْ ۙ اِنْ هٰذَآ اِلَّا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٤٣﴾

وچون خوانده می شود برایشان آیاتِ ما روشن آمده گویند بایکدیگرنیست این پیغامبر مگرمردی که میخواهد بازدارد شمارا ازآنچه می پرستیدند پدرانِ شما وگویند نیست این قرآن مگردروغی بربافته وگویند کافران سخن راست را چون بیامد بدیشان نیست این مگرسحرِ ظاهر (٤٣) .

وَمَآ اٰتَيْنٰهُمْ مِّنْ كُتُبٍ يَّدْرُسُوْنَهَا وَمَآ اَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمْ قَبْلَكَ
مِنْ نَّذِيْرٍ ﴿٤٤﴾

ونداديم مشرکانِ عرب را کتاب ها که بخوانند آن را و نه فرستادیم بسوی ایشان پیش ازتوهیچ ترساننده(٤٤) .

وَكَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ ۙ وَمَا بَلَغُوْا مِعْشَارَ مَآ اٰتَيْنٰهُمْ
فَكَذَّبُوْا رُسُلِيْ ۣ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٤٥﴾

تکذیب کردند آنانکه پیش ازایشان بودند واین مشرکان نه رسیده اند به یك دَهُمِ آنچه داده بودیم به پیشینیان پس بدروغ نسبت کردند پیغامبرانِ مرا پس چگونه بود عقوبت من(٤٥) .

قُلْ اِنَّمَآ اَعِظُكُمْ بِوَاحِدَةٍ ۚ اَنْ تَقُوْمُوْا لِلّٰهِ مَثْنٰى
وَفُرَادٰى ثُمَّ تَتَفَكَّرُوْا ۣ مَا بِصَاحِبِكُمْ مِّنْ جِنَّةٍ ۭ
اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِيْرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيْ عَذَابٍ شَدِيْدٍ ﴿٤٦﴾

بگوجزاین نیست که پندمیدهم شمارا بیك کلمه که برخیزید برای خدا دوگان دوگان ویك یك باز تأمل کنید که نیست به یارشما هیچ جنونی، نیست اومگر بیم کننده برای شماپیش از آمدنِ عذاب سخت (٤٦) .

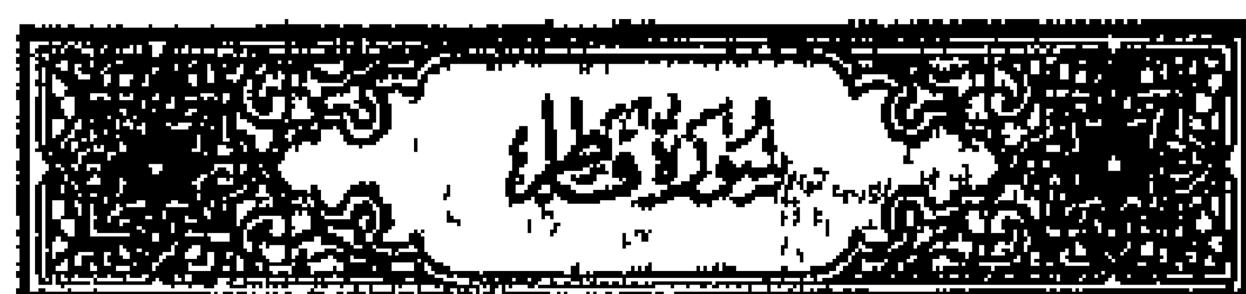
قُلْ مَا سَاَلْتُكُمْ مِّنْ اَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ ۭ اِنْ اَجْرِيَ اِلَّا عَلَى اللّٰهِ ۚ

بگوآنچه سوال کرده باشم ازشماجنس

وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٤٧﴾	مُزد پس آن شماراست نیست مُزدِمن مگربرخدا واو برهمه چیزگواه است (٤٧) .
قُلْ إِنَّ رَبِّي يَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٤٨﴾	بگو هرآئینه پروردگارمن برمی تابد ازعلمِ غیب وحیِ راست راآن پروردگار، دانای پوشیده هاست (٤٨) .
قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبْدِئُ الْبَاطِلُ وَمَا يُعِيدُ ﴿٤٩﴾	بگوآمدسخنِ راست، وآفرینشِ نونمیکند معبود باطل ونه دیگر بارآفریند (٤٩) .
قُلْ إِنْ ضَلَلْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَىٰ نَفْسِي وَإِنِ اهْتَدَيْتُ فَبِمَا يُوحِي إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾	بگواگرگمراه شدم پس جزاین نیست که گمراه شوم برنفس خویش واگرراه یابم پس بسبب آنست که وحی فرستد بسوی من پروردگارمن هرآئینه وی شنوای نزدیک ست (٥٠) .
وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَزِعُوا فَلَا فَوْتَ وَأُخِذُوا مِنْ مَكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾	وتعجب کنی اگر ببینی چون مضطرب شوند پس نباشد ازعذاب خلاص شدن گرفته شوند از جائی نزدیک[1] (٥١) .
وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّىٰ لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾	وگویند آنگاه ایمان آوردیم بقرآن وازکجابُوَد ایشان را بدست آوردنِ ایمان ازجای دور یعنی محال شد (٥٢) .
وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾	وحالانکه کافربودند به قرآن پیش ازین ومی اندازند[2] نادیده از مکان دور (٥٣) .
وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ ﴿٥٤﴾	وجدائی افگنده شده میانِ ایشان ومیانِ آنچه می خواستند چنانچه کرده شد بامثالِ ایشان پیش ازین هرآئینه ایشان بودند درشك قوی (٥٤) .

(١) یعنی گرفته شوند بآسانی .

(٢) یعنی حدس میزنند .

سوره فاطر مکی است وآن چهل و پنج آیت و پنج رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فَاطِرِ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ جَاعِلِ الْمَلٰٓئِكَةِ رُسُلًا اُولِيْٓ اَجْنِحَةٍ مَّثْنٰى وَثُلٰثَ وَرُبٰعَ ۭ يَزِيْدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاۗءُ ۭ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ①

همه ستائش خدای راست آفریننده آسمان ها و زمین سازنده فرشتگان را فرستادگانی دارای بازوهای دوگان دوگان وسه گان سه گان وچهارگان چهارگان زیاده میکند درآفرینش هرچه خواهد هرآئینه خدا برهرچیز تواناست (۱) .

مَا يَفْتَحِ اللّٰهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَّحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا ۚ وَمَا يُمْسِكْ ۙ فَلَا مُرْسِلَ لَهٗ مِنْۢ بَعْدِهٖ ۭ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ②

آنچه کشاده سازد خدا برای مردمان ازرحمت پس هیچ بازدارنده نیست آن را وآنچه بازدارد پس هیچ کشا ینده نیست آنرا بعد از وی (یعنی غیروی) واوست غالب باحکمت (۲) .

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اذْكُرُوْا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ ۭ هَلْ مِنْ خَالِقٍ غَيْرُ اللّٰهِ يَرْزُقُكُمْ مِّنَ السَّمَاۗءِ وَالْاَرْضِ ۭ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ڮ فَاَنّٰى تُؤْفَكُوْنَ ③

ای مردمان یادکنید نعمتِ خدارا برخویش آیاهیچ آفریننده هست غیرخدا روزی میدهد شمارا ازجانب آسمان وزمین نیست هیچ معبود برحق مگروی پس ازکجا برگردانیده می شوید (۳) .

وَاِنْ يُّكَذِّبُوْكَ فَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِّنْ قَبْلِكَ ۭ وَاِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُوْرُ ④

واگربه دروغ نسبت کنند تراپس هرآئینه بدروغ نسبت کرده شدند پیغامبران پیش ازتووبسوی خدا بازگردانیده میشود کارها (٤) .

يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۪ وَلَا يَغُرَّنَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ⑤

ای مردمان هرآئینه وعدهٔ خداراست است پس فریفته نکند شمارا زندگانی دنیا ونه فریبدشمارا به نسبتِ خدا شیطان فریب دهنده (۵) .

اِنَّ الشَّيْطٰنَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوْهُ عَدُوًّا ۭ اِنَّمَا يَدْعُوْا حِزْبَهٗ لِيَكُوْنُوْا

هرآئینه شیطان شماراست دشمن پس

مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ⑥

دشمن گیریداورا جزاین نیست که می خواند تابعانِ خودرا تاباشند ازاهل دوزخ (٦) .

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُم مَّغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ⑦

آنانکه کافرشدند ایشان راست عذاب سخت وآنانکه ایمان آوردند و عمل های شائسته کردند ایشان راست آمرزش و مُزدِبزرگ (٧) .

أَفَمَن زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا ۖ فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَاءُ
وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۖ فَلَا تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ ۚ إِنَّ
اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ⑧

آیاکسی که آراسته کرده شد برای اوعملِ زشت اوپس نیك دید آنرا (مثل مومنِ صالح باشد) پس هرآئینه خداگمراه می کند هرکرا خواهد وراه می نماید هرکراخواهد پس بایدکه هلاك نه شود نفسِ تو برایشان ازروی دریغ هرآئینه خدادانا ست بآنچه می کند (٨) .

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ فَتُثِيرُ سَحَابًا فَسُقْنَاهُ إِلَىٰ بَلَدٍ مَّيِّتٍ
فَأَحْيَيْنَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ كَذَٰلِكَ النُّشُورُ ⑨

وخداآنست که فرستاد بادهارا پس برانگیختند آن بادها ابررا پس روان کردیم ابررا بسوی شهر مرده پس زنده ساختیم بآن ابرزمین رابعد مرده بودنِ آن همچنین خواهد بود برانگیختن مردگان (٩) .

مَن كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا ۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ
وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ ۚ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ
لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ۖ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ ⑩

هرکه خواهد ارجمندی پس خدای راست ارجمندی همه یکجا بسوی اوبالامیرود سخنِ پاکیزه وعمل صالح را بلند می گرداندَ خدا وآنانکه می اندیشند فتنه هاایشان راست عذاب سخت و بداندیشی ایشان همون نابود شود (١٠) .

وَاللَّهُ خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا ۚ
وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَمَا يُعَمَّرُ مِن مُّعَمَّرٍ

وخدا آفریدشمارا ازخاك بازازنطفه باز گردانید شمارا جفت مرد و زن ودرشکم برنمیدارد هیچ ماده ای ونمی زاید مگربه

وَلَا يُنْقَصُ مِنْ عُمُرِهٖٓ اِلَّا فِيْ كِتٰبٍ ۭ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيْرٌ ﴿١١﴾

علم خدا وزندگانی داده نمی شود هیچ درازعمری را وکم کرده نمی شود ازعمرِوی الاثبت ست درکتاب هرآئینه این کاربرخداآسان ست (١١) .

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرٰنِ ۖ هٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَآئِغٌ شَرَابُهٗ
وَهٰذَا مِلْحٌ اُجَاجٌ ۭ وَمِنْ كُلٍّ تَاْكُلُوْنَ لَحْمًا طَرِيًّا وَّتَسْتَخْرِجُوْنَ
حِلْيَةً تَلْبَسُوْنَهَا ۚ وَتَرَى الْفُلْكَ فِيْهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوْا مِنْ
فَضْلِهٖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُوْنَ ﴿١٢﴾

وبرابر نیستند[1] دودریااین یك شیرین درنهایت شیرینی ست خوش‌گوارست آب اوو‌آن دیگرشور به تلخی مائل ست وازهریکی میخورید گوشت تازه وبرمی آرید زیوری که می پوشید آن را ومی بینی کشتی هارا دردریاشگافندهٔ آب تا روزی طلب کنید ازفضل اووتابُوَد که شما شکرگوئید (١٢) .

يُوْلِجُ الَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُوْلِجُ النَّهَارَ فِي الَّيْلِ ۙ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ
وَالْقَمَرَ ۡ كُلٌّ يَّجْرِيْ لِاَجَلٍ مُّسَمًّى ۭ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ۭ
وَالَّذِيْنَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِهٖ مَا يَمْلِكُوْنَ مِنْ قِطْمِيْرٍ ﴿١٣﴾

درمی آرد شب را در روز ودرمی آرد روز را درشب ورام ساخت خورشید وماه را هریکی میرود بمیعادی معین اینست خدا پرورد گارشما مراوراست پادشاهی وآنانکه می پرستید بجزوی مالك نمی شوند مقدارپوست خسته خرما . (١٣)

اِنْ تَدْعُوْهُمْ لَا يَسْمَعُوْا دُعَاۗءَكُمْ ۚ وَلَوْ سَمِعُوْا مَا اسْتَجَابُوْا
لَكُمْ ۭ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ يَكْفُرُوْنَ بِشِرْكِكُمْ ۭ وَلَا يُنَبِّئُكَ
مِثْلُ خَبِيْرٍ ﴿١٤﴾

اگربخوانیدایشان را نه شنوند خواندنِ شما را واگربفرض بشنوند قبول نه کنند گفته شما وروزقیامت منکرشوند شریك مقرر کردنِ شمارا وخبرندهد تراهیچ کس مانندِ دانا[2] (١٤) .

---

(١) یعنی یکسان نمی شوند باختلاط .

(٢) مترجم‌گوید "لاینبئك مثل خبیر" بمنزله مثل است چون سخن بلیغ‌گویند و تحقیق بنهایت رساننداین کلمه‌گویند .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ
الْحَمِيدُ ﴿١٥﴾

ای مردمان شمائید محتاج بسوی خدا وخدا هونست بی احتیاج ستوده کار (١٥) .

إِنْ يَشَأْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٦﴾

اگرخواهد نابود سازد شمارا وبیارد آفرینش نو (١٦) .

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿١٧﴾

ونیست این کار برخدا دشوار (١٧) .

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ إِلَىٰ حِمْلِهَا
لَا يُحْمَلْ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ إِنَّمَا تُنْذِرُ
الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَمَنْ تَزَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَزَكَّىٰ لِنَفْسِهِ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ ﴿١٨﴾

وبرنمی دارد هیچ بردارنده بار دیگری را وا گربخواند گران بارکسی را بسوی بارِخویش برداشته نه شود ازآن بار چیزی اگرچه آن کس خویشاوند باشد جزاین نیست که بیم میکنی آنان را که می ترسند ازپرورد گار خویش غائبانه و برپاداشته اند نمازرا وهرکه پاك شد پس جزاین نیست که پاك میشود برای نفع خویش وبسوی خداست بازگشت (١٨) .

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿١٩﴾

وبرابرنیستند نابینا وبینا (١٩) .

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢٠﴾

ونه تاریکی ها ونه روشنی (٢٠) .

وَلَا الظِّلُّ وَلَا الْحَرُورُ ﴿٢١﴾

و نه سایه ونه بادِگرم (٢١) .

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَنْ يَشَاءُ
وَمَا أَنْتَ بِمُسْمِعٍ مَنْ فِي الْقُبُورِ ﴿٢٢﴾

وبرابرنمی‌شوند زندگان ومُردگان هرآئینه خدامی‌شنواند هرکراخواهد ونیستی توشنواننده کسی را که درگور باشد (٢٢) .

إِنْ أَنْتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٣﴾

ونیستی تو مگرترساننده (٢٣) .

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ
إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

هرآئینه مافرستاده ایم ترا بدین راست بشارت دهنده وبیم کننده ونیست هیچ امتی مگر گذشته است درآن بیم کننده (٢٤) .

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ

وا گربه دروغ نسبت کنند تراپس هرآئینه بدروغ نسبت کردند آنانکه پیش ازایشان

رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتٰبِ الْمُنِيْرِ ﴿٢٥﴾	بودند آمدند بدیشان پیغامبرانِ ایشان به نشانهای واضح وبنامه های الهی وبکتابِ روشن (٢٥) .
ثُمَّ اَخَذْتُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيْرِ ﴿٢٦﴾	بازگرفتارکردم کافران را پس چگونه بود عقوبتِ من (٢٦) .
اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَآءِ مَآءً فَاَخْرَجْنَا بِهٖ ثَمَرٰتٍ مُّخْتَلِفًا اَلْوَانُهَا وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيْضٌ وَّحُمْرٌ مُّخْتَلِفٌ اَلْوَانُهَا وَغَرَابِيْبُ سُوْدٌ ﴿٢٧﴾	آیاندیدی که خدافرودآورد ازآسمان آب را پس برآوردیم بسبب آن میوه های‌گونا گون رنگهای آنها وازکوه قطعاتی است برنگ های‌گوناگون، سفید وسرخ ونهایت سیاه (٢٧) .
وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَآبِّ وَالْاَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهٗ كَذٰلِكَ ۗ اِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمٰٓؤُا ۗ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ غَفُوْرٌ ﴿٢٨﴾	وازمردمان وجانوران وچهار پایان‌گوناگون ست رنگ او همچنان جزاین نیست که می ترسندازخدا عالمان از بندگان او هرآئینه خدا غالب آمرزنده است (٢٨) .
اِنَّ الَّذِيْنَ يَتْلُوْنَ كِتٰبَ اللّٰهِ وَاَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْفَقُوْا مِمَّا رَزَقْنٰهُمْ سِرًّا وَّعَلَانِيَةً يَّرْجُوْنَ تِجَارَةً لَّنْ تَبُوْرَ ﴿٢٩﴾	هرآئینه آنانکه تلاوت می کنند کتابِ خدارا وبرپاداشته اندنمازرا وخرج کرده اند ازآنچه روزی دادیم ایشان را پنهان وآشکارا امید دارند دادوستدی را که هرگز هلاك نه شود (٢٩) .
لِيُوَفِّيَهُمْ اُجُوْرَهُمْ وَيَزِيْدَهُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ ۗ اِنَّهٗ غَفُوْرٌ شَكُوْرٌ ﴿٣٠﴾	تابتمام رساند بسوی ایشان مُزدِایشان را و زیاده دهدایشان را از فضلِ خود هر آئینه اوآمرزندهٔ قدردان ست (٣٠) .
وَالَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتٰبِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ ۗ اِنَّ اللّٰهَ بِعِبَادِهٖ لَخَبِيْرٌۢ بَصِيْرٌ ﴿٣١﴾	وآنچه وحی فرستادیم بسوی توازقرآن اوست حقیقت باوردارنده آنچه پیش ازوی ست هرآئینه خدابه بندگان خود خبردار بیناست (٣١) .
ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتٰبَ الَّذِيْنَ اصْطَفَيْنَا مِنْ عِبَادِنَا ۚ	بازمیراث دادیم قرآن را کسانی را که برگزیدیم ایشان را ازبندگان

فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ وَمِنْهُم مُّقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌۢ
بِالْخَيْرَٰتِ بِإِذْنِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٢﴾

خود[1] پس بعضِ ایشان ستمگارست برنفس خود وبعض ایشان میانه رواست وبعض ایشان سبقت کننده است به نیکی ها بحکم خدا این ست فضل بزرگ (٣٢) .

جَنَّٰتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِن
ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا حَرِيرٌ ﴿٣٣﴾

به بوستان های همیشه ماندن درآیند آن جا زیور داده شود ایشان را آنجاازقسم النگو های طلاوزیور داده شوند مروارید ولباس آنها جامهٔ ابریشمی باشد (٣٣) .

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ إِنَّ رَبَّنَا
لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾

و گفتندهمهٔ ستائش خدای راست که دورکرداز ماماندوه راهرآئینه پرورد گار ماآمرزندهٔ قدرشناس ست (٣٤) .

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمُقَامَةِ مِن فَضْلِهِ لَا يَمَسُّنَا فِيهَا
نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾

آنکه فرود آورد مارا به سرای همیشه ماندن از فصلِ خود نه رسد بماآنجاهیچ رنجی ونه رسد بما آنجاهیچ ماندگی (٣٥)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا
وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُم مِّنْ عَذَابِهَا كَذَٰلِكَ نَجْزِي
كُلَّ كَفُورٍ ﴿٣٦﴾

وآنانکه کافرشدند ایشان راست آتشِ دوزخ نه حکم کرده شود برایشان تابمیرند و نه سبك کرده شود ازایشان چیزی ازعذابِ دوزخ همچنین سزا میدهیم هرناسپاس را (٣٦)

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا نَعْمَلْ صَالِحًا
غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ
مَن تَذَكَّرَ وَجَاءَكُمُ النَّذِيرُ فَذُوقُوا فَمَا لِلظَّالِمِينَ مِن
نَّصِيرٍ ﴿٣٧﴾

و اهل دوزخ فریادکنند درآنجا که ای پروردگار ما بیرون آرمارا تابکنیم کارِ شائسته بجزآن که می کردیم گوئیم آیا زندگانی نه دادیم شمارا آنقدر که پندپذیر شود درآن هرکه پند پذیرفتن خواهد وآمد بشما ترساننده پس بچشید پس نیست ستمگاران را هیچ یاری دهنده (٣٧) .

---

(١) یعنی ازپیغامبر صلی الله علیه وسلم به امت محمدیه رسید والله اعلم .

إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

هرآئینه خداداننده پنهان آسمان ها وزمین ست هرآئینه وی داناست به مکنونِ سینه ها (٣٨) .

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلٰٓئِفَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَلَا يَزِيدُ الْكٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكٰفِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٣٩﴾

وی آنست که گردانید شمارا جانشینان درزمین پس هرکه کافرشود پس برویست ضررِ کفر او ونمی افزاید درحقِ کافران کفرایشان نزد پروردگار ایشان مگر غضب را ونمی افزاید درحقِ کافران کفرایشان مگر زیان را (٣٩) .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَآءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوٰتِ أَمْ آتَيْنٰهُمْ كِتٰبًا فَهُمْ عَلٰى بَيِّنَتٍ مِنْهُ بَلْ إِنْ يَعِدُ الظّٰلِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٤٠﴾

بگوآیا دیدید شریکانِ مقرر کردهٔ خودرا آنانکه می پرستید بجز خدا بنمائید مراچه چیز آفریده اند اززمین آیاایشانرا ست شرکتی درآسمان ها نه بلکه دادیم ایشان را کتابی پس ایشان بر حجت اندازآن بلکه وعده نمیدهند ستمگاران بعض ازایشان بعض را مگر بطریقِ فریفتن (٤٠) .

إِنَّ اللَّهَ يُمْسِكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤١﴾

هرآئینه خدا نگاه میدارد آسمان ها وزمین را ازآنکه ازجای خود بلغزند واگربلغزند نگاه نه دارد آنهارا هیچ کس بعد ازخدا[1] هرآئینه اوست بردبار آمرزگار (٤١) .

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمٰنِهِمْ لَئِنْ جَآءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدٰى مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَآءَهُمْ نَذِيرٌ مَا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤٢﴾

وقسم خوردند بخدا سخت ترین قسم های خود که اگربیاید بایشان ترساننده البته خواهند بود راه یافته تر ازهریك امت پس چون آمدبایشان ترساننده زیاده نکرد درحق ایشان مگررمیدن را (٤٢) .

اسْتِكْبَارًا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرَ السَّيِّئِ وَلَا يَحِيقُ الْمَكْرُ

بسبب سرکشی درزمین وزیاده نه کردمگر

(١) یعنی غیرازخدا .

السَّيِّئُ اِلَّا بِاَهْلِهٖ ؕ فَهَلْ يَنْظُرُوْنَ اِلَّا سُنَّتَ الْاَوَّلِيْنَ ۚ
فَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا ۚ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ
اللّٰهِ تَحْوِيْلًا ﴿۴۳﴾

بداندیشی قبیح را وفرود نمی آید وبال بداندیشی قبیح مگرباهلِ او پس منتظر نیستند مگر آئین عقوبت پیشنیان را پس نخواهی یافت بآئین خدارا تبدیلی ونخواهی یافت بآئین خدا تغییری (۴۳) .

اَوَلَمْ يَسِيْرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوْٓا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً ؕ وَمَا
كَانَ اللّٰهُ لِيُعْجِزَهٗ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمٰوٰتِ وَلَا فِي الْاَرْضِ ؕ
اِنَّهٗ كَانَ عَلِيْمًا قَدِيْرًا ﴿۴۴﴾

آیا سیرنکرده اند درزمین تاببینند چگونه شدانجام کار آنانکه پیش ازایشان بودند و آنجماعت بودند زیاده ترازایشان درقوت وهرگزنیست که عاجز کند خدارا چیزی درآسمان ها ونه درزمین هرآئینه اوهست داناتوانا (۴۴) .

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللّٰهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوْا مَا تَرَكَ عَلٰى ظَهْرِهَا
مِنْ دَآبَّةٍ وَّلٰكِنْ يُّؤَخِّرُهُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ
فَاِذَا جَآءَ اَجَلُهُمْ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِعِبَادِهٖ بَصِيْرًا ﴿۴۵﴾

و اگر گرفتار کردی خدا مردمان را به سزای آنچه میکردند نگذاشتی برپشتِ زمین هیچ جانوری را ولیکن موقوف میدارد ایشانرا تامیعادی معین پس چون آید میعاد ایشان پس هرآئینه خداهست به بندگان خود بینا (۴۵) .

سوره یٰس مکی است وآن هشتادوسه آیت وپنج رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰسٓ ﴿۱﴾

یٰسٓ (۱) .

وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ﴿۲﴾

قسم به قرآنِ باحکمت (۲) .

اِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿۳﴾

هرآئینه تو ازپیغامبرانی (۳) .

عَلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿۴﴾

برراهِ راستی (مراد دارم) (۴) .

تَنْزِيْلَ الْعَزِيْزِ الرَّحِيْمِ ﴿۵﴾

فروفرستادن غالب مهربان (۵) .

لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَّآ اُنْذِرَ اٰبَآؤُهُمْ فَهُمْ غٰفِلُوْنَ ﴿۶﴾

تابترسانی قومی را که ترسانیده نه شده اند پدرانِ ایشان پس ایشان غافلان

اند[١] (٦) .

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلٰٓى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ⑦

هرآئینه ثابت شد وعدهٔ عذاب براکثر ایشان پس اکثر ایشان ایمان نمی آرند (٧).

اِنَّا جَعَلْنَا فِيْٓ اَعْنَاقِهِمْ اَغْلٰلًا فَهِيَ اِلَى الْاَذْقَانِ فَهُمْ مُّقْمَحُوْنَ ⑧

هرآئینه قراردادیم در گردن های ایشان طوق ها پس آن طوقها تا زنخ باشند پس ایشان سربالاکردگانند (٨) .

وَجَعَلْنَا مِنْۢ بَيْنِ اَيْدِيْهِمْ سَدًّا وَّمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَاَغْشَيْنٰهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُوْنَ ⑨

وساختیم پیش روی ایشان دیواری وپسِ پشت ایشان دیواری باز پوشیدیم ایشان را پس ایشان هیچ نه بینند[٢] (٩) .

وَسَوَآءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُوْنَ ⑩

وبرابرست برایشان که بیم کنی ایشانرا یا بیم نکنی ایشان را ایمان نیارند (١٠) .

اِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمٰنَ بِالْغَيْبِ ۚ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَّاَجْرٍ كَرِيْمٍ ⑪

جزاین نیست که می ترسانی کسی را که پیروی پندکندوبترسد ازخدا غائبانه پس بشارت ده اورابآمرزش ومُزدگرامی (١١).

اِنَّا نَحْنُ نُحْيِ الْمَوْتٰى وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوْا وَاٰثَارَهُمْ ۚ وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنٰهُ فِيْٓ اِمَامٍ مُّبِيْنٍ ⑫

هرآئینه ما زنده می‌گردانیم مردگان را ومی نویسیم آنچه پیش فرستادند[٣] ومی نویسیم نقش اقدام ایشان را وهرچیزی را احاطه کردیم درکتاب ظاهر[٤] (١٢) .

وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا اَصْحٰبَ الْقَرْيَةِ ۘ اِذْ جَآءَهَا الْمُرْسَلُوْنَ ⑬

وبیان کن برای ایشان داستانی قصهٔ اهل ده چون آمدند بآن ده پیغامبران (١٣) .

اِذْ اَرْسَلْنَآ اِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوْهُمَا فَعَزَّزْنَا بِثَالِثٍ فَقَالُوْٓا اِنَّآ اِلَيْكُمْ مُّرْسَلُوْنَ ⑭

آنگاه که فرستادیم بسوی ایشان دوکس را پس به دروغ نسبت کردند ایشان را پس قوت دادیم به سومی پس هرسه کس

---

(١) یعنی دربنی اسماعیل هیچ پیغمبری مبعوث نشده بود .

(٢) مترجم‌گوید این هردو آیت تمثیل وتصویرست یاس ایشان رااز شناختن حق .

(٣) یعنی ازاعمال خیروشر .

(٤) یعنی لوح محفوظ .

گفتند هر آئینه مابسوی شما فرستادگانیم (١٤) .

قَالُوا مَا أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَمَا أَنزَلَ الرَّحْمٰنُ
مِن شَيْءٍ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَكْذِبُونَ ⑮

اهل دهگفتند نیستید شما مگرآدمی مانندما وفرونه فرستاده است رحمن هیچ چیز نیستید شما مگر دروغ میگوئید (١٥) .

قَالُوا رَبُّنَا يَعْلَمُ إِنَّا إِلَيْكُمْ لَمُرْسَلُونَ ⑯

گفتند پرورد گار ماميداند که هرآئینه مابسوی شما فرستادگانیم (١٦) .

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلٰغُ الْمُبِينُ ⑰

ونیست برما مگر پیغام رسانیدن ظاهر (١٧) .

قَالُوا إِنَّا تَطَيَّرْنَا بِكُمْ لَئِن لَّمْ تَنتَهُوا لَنَرْجُمَنَّكُمْ
وَلَيَمَسَّنَّكُم مِّنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ⑱

گفتند هرآئینه ماشگون بد گرفتیم به شما اگر بازنآئید البته سنگ سارکنیم شمارا والبته برسد به شما ازجانب ماعقوبتِ درد دهنده (١٨) .

قَالُوا طَائِرُكُم مَّعَكُمْ أَئِن ذُكِّرْتُم بَلْ أَنتُمْ
قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ⑲

گفتند شگون بدشما همراه شما ست آیا اگر پندداده شود شمارا برشگون بدحمل کنید بلکه شماگروهی ازحدگذشته اید (١٩) .

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعٰى قَالَ يٰقَوْمِ
اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ ⑳

وآمد ازدور ترین محل های آن شهر مردی شتابان گفت ای قومِ من پیروی کنید آن پیغامبران را (٢٠) .

اتَّبِعُوا مَن لَّا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُم مُّهْتَدُونَ ㉑

پیروی کنید کسی را که نمی طلبد ازشما هیچ مزدی وایشان راه یافتگانند (٢١) .

وَمَا لِيَ لَا أَعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ㉒

وچیست مرا که عبادت نه کنم معبودی را که بیافرید مرا وبسوی وی بازگردانیده خواهید شد (٢٢) .

ءَأَتَّخِذُ مِن دُونِهِ آلِهَةً إِن يُرِدْنِ الرَّحْمٰنُ بِضُرٍّ لَّا تُغْنِ عَنِّي
شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنقِذُونِ ㉓

آیا بجزوی معبودانی گیرم اگربخواهد خدای تعالی درحق من زیانی دفع نه کندازمن شفاعتِ ایشان چیزی را

وازایشان خلاص نکنندمرا (٢٣) .

إِنِّيٓ إِذًا لَّفِي ضَلَٰلٍ مُّبِينٍ ﴿٢٤﴾

هرآئينه من آنگاه درگمراهی ظاهر باشم (٢٤) .

إِنِّيٓ ءَامَنتُ بِرَبِّكُمْ فَٱسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾

هرآئينه من ايمان آوردم به پروردگارشما پس بشنويدازمن[1] (٢٥) .

قِيلَ ٱدْخُلِ ٱلْجَنَّةَ قَالَ يَٰلَيْتَ قَوْمِي يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

گفته شداورا درآی به بهشت گفت ای کاش قومِ من ميدانستند (٢٦) .

بِمَا غَفَرَ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ ٱلْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

که به چه چيزبيامرزيد مرا پروردگارمن وساخت مرا ازنواختگان (٢٧) .

وَمَآ أَنزَلْنَا عَلَىٰ قَوْمِهِۦ مِنۢ بَعْدِهِۦ مِن جُندٍ مِّنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا كُنَّا مُنزِلِينَ ﴿٢٨﴾

وفرود نياورديم برقوم او بعدازو هيچ لشكری ازآسمان ونيستيم ما فرودآرنده لشكر (٢٨) .

إِن كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَٰحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَٰمِدُونَ ﴿٢٩﴾

نه بود عقوبتِ ايشان مگر يك فريادِ تند پس ناگهان ايشان چون آتش فرومرده شدند (٢٩) .

يَٰحَسْرَةً عَلَى ٱلْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا كَانُوا۟ بِهِۦ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٠﴾

ای وای بربندگان نمی آيدبديشان هيچ فرستاده مگر باأو تمسخر می كردند (٣٠).

أَلَمْ يَرَوْا۟ كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّنَ ٱلْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾

آيا نه ديدند چه قدر هلاك ساختيم پيش ازايشان طبقاتِ مردمان را كه آنجماعت بسوی ايشان بازنمی آيند (٣١) .

وَإِن كُلٌّ لَّمَّا جَمِيعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾

ونيست هرطبقه مگر جمع آورده نزد ماحاضر كرده شده (٣٢) .

وَءَايَةٌ لَّهُمُ ٱلْأَرْضُ ٱلْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَٰهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ ﴿٣٣﴾

و نشانه هست برای ايشان زمين مرده زنده‌گردانيديم آن را وبرآورديم ازآن دانه پس ازآن دانه ميخورند (٣٣) .

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّٰتٍ مِّن نَّخِيلٍ وَأَعْنَٰبٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ

وآفريديم درزمين بوستان ها ازدرختانِ

---

(١) مترجمگويد اهل ده اوراشهيد ساختند والله اعلم .

الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾

خرما ودرختان انگور وروان ساختیم درآن بوستان چشمه ها (٣٤) .

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

تابخورند ازمیوه آنچه مذکورشد ونه ساخته است میوه را دست های ایشان آیا پس شکر نمی کنند (٣٥) .

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

پاکست آنکه آفرید اجناس راتمام آن ازآنچه میرویاندش زمین وازجنسِ آدمیان وازآنچه ایشان نمی دانند (٣٦) .

وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

ونشانه هست ایشانرا شب مانند پوست می کشیم ازوی روز را پس ناگهان ایشان در تاریکی آیندگان باشند (٣٧) .

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

وآفتاب میرود براهی که قرارگاهِ ویست اینست اندازهٔ خدای غالب دانا (٣٨) .

وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ ﴿٣٩﴾

وماه مقرر کردیم برای او منزل ها تاآن که بازگردد مانند چوبِ کهنه خوشهٔ خرما (٣٩) .

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٤٠﴾

نه خورشید می سزدش که دریابد ماه را ونه شب سبقت کننده است برروز[1] وهریکی ازخورشید وماه وستاره هادرآسمانی سیر میکنند (٤٠) .

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿٤١﴾

ونشانه هست ایشانرا که مابرداشتیم قوم بنی آدم را درکشتی پُرکرده شده (٤١) .

وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿٤٢﴾

وآفریدیم برای ایشان مانندِ کشتی آنچه سوارمی شوند برآن[2] (٤٢) .

---

(١) یعنی پیش ازانقضای روزنمی آید .

(٢) یعنی شترو فیل .

وَإِن نَّشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنقَذُونَ ﴿٤٣﴾

واگر خواهیم غرق کنیم ایشان را پس هیچ فریاد رس نه باشدبرای ایشان ونه ایشان رها کرده شوند(٤٣) .

إِلَّا رَحْمَةً مِّنَّا وَمَتَاعًا إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٤﴾

لیکن رحمت کردیم ازجانب خود وبهره مند ساختیم تامدتی (٤٤) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اتَّقُوا مَا بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَمَا خَلْفَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٥﴾

وچون گفته شود بایشان که بترسید از عقوبتی که پیش دستهای شما باشدواز عقوبتی که پس پشت شماباشد بُوَدکه برشما رحم کرده شود (٤٥) .

وَمَا تَأْتِيهِم مِّنْ آيَةٍ مِّنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤٦﴾

اعراض کنند و نمی آیدبدیشان هیچ نشانه از پروردگار ایشان الاّازآن روگردان باشند . (٤٦)

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَنفِقُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنُطْعِمُ مَن لَّوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَطْعَمَهُ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٧﴾

وچون گفته شود بایشان که خرج کنیدازآنچه روزی داده ست شمارا خدای تعالی گویند کافران به مسلمانان آیاطعام دهیم کسی را که اگرخدای تعالی می خواست طعام دادی اورا نیستید شما مگر درگمراهی ظاهر (٤٧) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

ومی‌گویندکافران کَی باشداین وعده اگر راست‌گوئید (٤٨) .

مَا يَنظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

انتظار نمی کشند مگریك نعرهٔ تند را که بگیرد ایشان را وایشان خصومت کنان باشند (٤٩) .

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

پس نتوانند وصیت کردن ونه باهل خود بازگردند (٥٠) .

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُم مِّنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنسِلُونَ ﴿٥١﴾

ودمیده شود درصور پس ناگهان ایشان ازقبرها بسوی پروردگارخویش

بشتابند (٥١) .

قَالُوا يٰوَيْلَنَا مَنْ بَعَثَنَا مِنْ مَّرْقَدِنَا ۜ هٰذَا مَا وَعَدَ الرَّحْمٰنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُوْنَ ﴿٥٢﴾

گویند ای وای برما که برخیزانید مارا ازخواب گاهِ ما آری این هما نست که وعده داده بود خدای تعالی وراست گفتند پیغامبران (٥٢) .

اِنْ كَانَتْ اِلَّا صَيْحَةً وَّاحِدَةً فَاِذَا هُمْ جَمِيْعٌ لَّدَيْنَا مُحْضَرُوْنَ ﴿٥٣﴾

نباشد این واقعه مگرنعرهٔ تندی پس ناگهان ایشان جمع آورده نزد ماحاضر کرده شده باشند (٥٣) .

فَالْيَوْمَ لَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْـًٔا وَّلَا تُجْزَوْنَ اِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٥٤﴾

پس امروزستم کرده نخواهد شدبرهیچ کس هیچ ستمی وجزا داده نه خواهید شدالأبحسب آنچه میکردید (٥٤) .

اِنَّ اَصْحٰبَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِيْ شُغُلٍ فٰكِهُوْنَ ﴿٥٥﴾

هرآئینه اهل بهشت امروز درکاری هستند شادانند (٥٥) .

هُمْ وَاَزْوَاجُهُمْ فِيْ ظِلٰلٍ عَلَى الْاَرَآئِكِ مُتَّكِـُٔوْنَ ﴿٥٦﴾

ایشان وزنانِ ایشان درسایه ها بر تخت هانشیننده اند (٥٦) .

لَهُمْ فِيْهَا فَاكِهَةٌ وَّلَهُمْ مَّا يَدَّعُوْنَ ﴿٥٧﴾

ایشان راست دربهشت میوه وایشان راست آنچه طلب کنند (٥٧) .

سَلٰمٌ ۣ قَوْلًا مِّنْ رَّبٍّ رَّحِيْمٍ ﴿٥٨﴾

گفته شود سلام باد ازجانب پروردگار مهربان (٥٨) .

وَامْتَازُوا الْيَوْمَ اَيُّهَا الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٥٩﴾

وبگوئیم جداشوید امروز ای گناه کاران (٥٩) .

اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يٰبَنِيْٓ اٰدَمَ اَنْ لَّا تَعْبُدُوا الشَّيْطٰنَ ۚ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِيْنٌ ﴿٦٠﴾

آیاحکم نه فرستاده بودم بسوی شما ای اولادِ آدم که مپرستید شیطان را هرآئینه وی شمارا دشمنِ آشکاراست (٦٠) .

وَّاَنِ اعْبُدُوْنِيْ ۚ هٰذَا صِرَاطٌ مُّسْتَقِيْمٌ ﴿٦١﴾

وآنکه بپرستید مرا این ست راه راست (٦١) .

وَلَقَدْ اَضَلَّ مِنْكُمْ جِبِلًّا كَثِيْرًا ۚ اَفَلَمْ تَكُوْنُوْا تَعْقِلُوْنَ ﴿٦٢﴾

وهرآئینه گمراه ساخت شیطان ازقوم

شماخلقِ بسیاررا آیانمی دانستید (٦٢) .

هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيْ كُنْتُمْ تُوْعَدُوْنَ ﴿٦٣﴾

این آن دوزخ ست که وعده داده می شد شمارا (٦٣) .

اِصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُوْنَ ﴿٦٤﴾

درآئید بآن امروز به سبب کافربودنِ خود (٦٤) .

اَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلٰٓى اَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَآ اَيْدِيْهِمْ وَتَشْهَدُ اَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿٦٥﴾

امروز مُهرنهیم بردهان های ایشان وسخن گوید باما دست های ایشان و گواهی دهد پاهای ایشان بآنچه می کردند (٦٥) .

وَلَوْ نَشَآءُ لَطَمَسْنَا عَلٰٓى اَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا الصِّرَاطَ فَاَنّٰى يُبْصِرُوْنَ ﴿٦٦﴾

وا گرخواهیم نابودکنیم چشم های ایشان را پس سبقت کنند بسوی راه پس ازکجابیینند (٦٦) .

وَلَوْ نَشَآءُ لَمَسَخْنٰهُمْ عَلٰى مَكَانَتِهِمْ فَمَا اسْتَطَاعُوْا مُضِيًّا وَّلَا يَرْجِعُوْنَ ﴿٦٧﴾

وا گرخواهیم مسخ کنیم ایشان را برجای ایشان پس نه توانند گذشتن ازآن جا و باز نه گردند (٦٧) .

وَمَنْ نُّعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ اَفَلَا يَعْقِلُوْنَ ﴿٦٨﴾

وهرکه را عمر دراز میدهیم نگونسار می کنیمش درآفرینش آیا درنمی یابند (٦٨) .

وَمَا عَلَّمْنٰهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْۢبَغِيْ لَهٗ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ وَّقُرْاٰنٌ مُّبِيْنٌ ﴿٦٩﴾

ونیاموختیم این پیغامبررا شعر ولائق نیست اورا نیست این مگرپند وقرآنِ آشکارا (٦٩) .

لِّيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَّيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكٰفِرِيْنَ ﴿٧٠﴾

تا بترساند هرکه زنده باشد[1] وثابت شودحجت بر کافران (٧٠) .

اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِّمَّا عَمِلَتْ اَيْدِيْنَآ اَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مٰلِكُوْنَ ﴿٧١﴾

آیانه دیدند که ماآفریدیم برای ایشان ازآنچه ساخته است دست های ماچهارپایان

---

(١) یعنی صاحبِ فهم باشد .

را پس ایشان آنرا مالکا نند (۷۱) .

وَذَلَّلْنٰهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾

ورام ساختیم چهار پایان را برای ایشان پس بعض ازآن سواری ایشانست و بعض ازآن را میخورند (۷۲) .

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وایشانراست درچهار پایان منفعت هاوآشامیدنیهاآیاشکرنمی گزارند (۷۳) .

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ﴿٧٤﴾

و گرفتند سوای خدا معبودان را تابُوَدکه ایشان یاری داده شوند (۷٤) .

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ مُحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾

نه توانند یاری کردنِ ایشان واین بتان برای ایشان لشکری حاضر کرده شده اند . (۷۵)

فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٦﴾

پس اندوه گین نکنند ترا سخن ایشان هرآئینه مامیدانیم آنچه پنهان میکنند وآنچه آشکارمی نمایند (۷٦) .

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾

آیاندانسته است آدمی که ما آفریدیم اورا ازنطفه پس نا گهان وی خصومت کننده آشکار شد (۷۷) .

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾

زد برای ما مثالی وفراموش کرد آفرینش خودرا گفت که زنده کند استخوان هارا درحالتی که آن کهنه شده باشند (۷۸) .

قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

بگوزنده کندش آن که آفریدااورا اوّل بار واوبهرقسم آفرینش داناست (۷۹) .

الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾

آنکه پیداکرد برای شما ازدرخت سبز آتش را پس نا گهان شماازآن درخت آتش می افروزید (۸۰) .

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يَخْلُقَ

آیا نیست آنکه آفرید آسمان ها وزمین را

مِّثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

توانا برآنکه بیآفریند مانند ایشان بلی واوست آفرینندهٔ دانا (٨١) .

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَن يَقُولَ لَهُ كُن فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

جزاین نیست فرمانِ خدا چون بخواهد آفریدن چیزی را که بگویدش بشوپس می شود (٨٢) .

فَسُبْحَانَ الَّذِي بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

پس پاك ست آنکه بدستِ اوست پادشاهی هرچیز وبسوی اوباز گردانیده شوید (٨٣) .

سُورَةُ الصَّافَّاتِ

سوره صٓفت مکی است وآن یك صد وهشتاد ودو آیت وپنج رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالصَّافَّاتِ صَفًّا ﴿١﴾

قسم بجماعتی ازملائکه که صف میکشند صف کشیدنی[1] (١) .

فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾

پس قسم بجماعتی میرانند راندنی[2] (٢) .

فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾

پس قسم بجماعتی که تلاوت میکنند تلاوت کردنی (٣) .

إِنَّ إِلَٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾

هرآئینه معبود شمایکی ست (٤) .

رَّبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾

اوپرورد گارِ آسمان هاوزمین ست وآنچه درمیان این هاست واوپرورد گارِ مشرق هاست[3] (٥) .

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾

هرآئینه ماآرائش دادیم آسمانِ دنیا را

---

(١) مترجم گوید یعنی نزدیك پرورد گارخود .

(٢) مترجم گوید یعنی شیاطین را والله اعلم .

(٣) یعنی و مغرب هانیز .

بزينت ستاره ها (٦) .

وَحِفْظًا مِّن كُلِّ شَيْطَانٍ مَّارِدٍ ﴿٧﴾

ونگاهداشتيم آنراازهرشيطان سركش (٧) .

لَّا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ وَيُقْذَفُونَ مِن كُلِّ جَانِبٍ ﴿٨﴾

مقصد آنكه گوش نه نهند شياطين بسوى ملاء اعلىٰ وزده ميشوند ازهر جانب (٨) .

دُحُورًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾

بجهت راندن ايشان وايشان راست عذاب دائم (٩) .

إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ ﴿١٠﴾

مگر كسى كه بربايد[1] ربودنى پس ازپى اوافتد شعلهٔ سوزنده (١٠) .

فَاسْتَفْتِهِمْ أَهُمْ أَشَدُّ خَلْقًا أَم مَّنْ خَلَقْنَا ۚ إِنَّا خَلَقْنَاهُم مِّن طِينٍ لَّازِبٍ ﴿١١﴾

پس استفساركن ازايشان آياايشان سخت تراندرآفرينش يا كسيكه ماآفريده ايم[2] هرآئينه ماآفريديم ايشانرا ازِ گل چسپنده (١١) .

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾

بلكه تعجب كردى[3] وايشان تمسخر ميكنند (١٢) .

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾

وچون پندداده شودايشان را پندنمى گيرند (١٣) .

وَإِذَا رَأَوْا آيَةً يَسْتَسْخِرُونَ ﴿١٤﴾

وچون ببينند نشانه اى را تمسخر كنند (١٤) .

وَقَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

و گفتند نيست اين قرآن مگرسحرِ ظاهر(١٥) .

---

(١) يعنى كلمهٔ راازكلمات ملاء اعلىٰ يكبارربودن .

(٢) يعنى ملائكه وجن وسماوات وغيرآن .

(٣) يعنى ازحال كافران .

ءَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا ءَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾

آیاچون بمیریم وباشیم خاك واستخوانی چند آیامابرانگیخته شویم (١٦) .

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿١٧﴾

آیاپدرانِ نخستین مابرانگیحته شوند (١٧).

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾

بگو آری وشماخوارباشید (١٨) .

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾

پس جزاین نیست که آن برانگیختن یك نعرهٔ تند باشد پس نا گهان ایشان بنگرند (١٩) .

وَقَالُوا يَا وَيْلَنَا هَٰذَا يَوْمُ الدِّينِ ﴿٢٠﴾

وگویند ای وای برمااینست روزجزا (٢٠).

هَٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

گفته شود این ست روزفیصله کردن قضایا که آنرا به دروغ نسبت می کردید (٢١).

احْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾

گفته شود برانگیزید ای ملائکه ستمگاران را باهمراهانِ ایشان[1] وباآنچه می پرستیدند (٢٢) .

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٣﴾

بجز خدا پس دلالت کنیدایشان را بسوی راه دوزخ (٢٣) .

وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ ﴿٢٤﴾

وبازدارید ایشان را هرآئینه ایشان سوال کرده خواهند شد (٢٤) .

مَا لَكُمْ لَا تَنَاصَرُونَ ﴿٢٥﴾

چیست شمارا بایکدیگرياری نمی کنید (٢٥) .

بَلْ هُمُ الْيَوْمَ مُسْتَسْلِمُونَ ﴿٢٦﴾

بلکه ایشان امروز گردن نهادگانند (٢٦).

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٧﴾

و رو آوردند بعض ایشان بربعض بایکدیگر سوال کنان (٢٧) .

قَالُوا إِنَّكُمْ كُنْتُمْ تَأْتُونَنَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٢٨﴾

گویند هرآئینه شمامی آمدید پیش مااز جانب راست[2] (٢٨) .

قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٢٩﴾

گویند بلکه شمانه بودید مسلمانان (٢٩).

---

(١) یعنی باشیاطین والله اعلم .

(٢) یعنی وازجانب چپ نیز بحهت گمراه کردن والله اعلم .

وَمَا كَانَ لَنَا عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ ۖ بَلْ كُنتُمْ قَوْمًا طَاغِينَ ﴿٣٠﴾

ونه بود مارا برشما هیچ تسلطی بلکه شما بودیدگروهی ازحدگذشته (۳۰) .

فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا ۖ إِنَّا لَذَائِقُونَ ﴿٣١﴾

پس لازم شدبرماسخن پروردگارماکه البته ماچشندهٔ عذاب باشیم (۳۱) .

فَأَغْوَيْنَاكُمْ إِنَّا كُنَّا غَاوِينَ ﴿٣٢﴾

پس گمراه کردیم شمارا هرآئینه ماگمراه بودیم (۳۲) .

فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٣﴾

پس تحقیق همه ایشان آن روز درعذاب باهم شریك باشند (۳۳) .

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٤﴾

هرآئینه ماهمچنین می کنیم باگناه کاران (۳٤) .

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٣٥﴾

هرآئینه ایشان چون گفته می شد بدیشان که نیست هیچ معبود برحق مگر خدا سرکشی میکردند (۳۵) .

وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ ﴿٣٦﴾

ومی گفتند آیاماترك کنندهٔ معبودانِ خود باشیم برای گفتهٔ شاعری دیوانه (۳٦) .

بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَّقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣٧﴾

بلکه آورد پیغامبر سخن درست را وباورداشت سائر پیغامبرانرا (۳۷) .

إِنَّكُمْ لَذَائِقُو الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾

هرآئینه شما چشندهٔ عذاب درد دهنده باشید (۳۸) .

وَمَا تُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

وجزا داده نخواهید شد مگربحسب آنچه می کردید (۳۹) .

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

مگر بندگان خالص ساختهٔ خدا[1] (٤۰) .

أُولَٰئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَّعْلُومٌ ﴿٤١﴾

این جماعت ایشان راست روزی مقرر (٤۱) .

فَوَاكِهُ ۖ وَهُم مُّكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾

انواع میوه ها وایشان نواختگانند (٤۲) .

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾

دربهشت های نعمت (٤۳) .

---

(۱) یعنی آنانکه پاك ساخته شدندازشرك وغیره .

عَلٰى سُرُرٍ مُّتَقٰبِلِيْنَ ﴿٤٤﴾

بر تخت ها روبروی یکدیگر (٤٤) .

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَاْسٍ مِّنْ مَّعِيْنٍ ﴿٤٥﴾

گردانیده می شود برایشان جامی ازشراب جاری (٤٥) .

بَيْضَآءَ لَذَّةٍ لِّلشّٰرِبِيْنَ ﴿٤٦﴾

سفید رنگ لذت دهنده نوشندگان را (٤٦) .

لَا فِيْهَا غَوْلٌ وَّلَا هُمْ عَنْهَا يُنْزَفُوْنَ ﴿٤٧﴾

نه درآن شرابِ تباه کاری باشدونه ایشان ازآن شراب مست کرده شوند (٤٧) .

وَعِنْدَهُمْ قٰصِرٰتُ الطَّرْفِ عِيْنٌ ﴿٤٨﴾

و نزدیك ایشان زنان فروااندازنده چشم فراخ چشمان باشند (٤٨) .

كَاَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَّكْنُوْنٌ ﴿٤٩﴾

گویاایشان بیضه های (شترمرغ) درپرده پوشیده اند (٤٩) .

فَاَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلٰى بَعْضٍ يَّتَسَآءَلُوْنَ ﴿٥٠﴾

پس روی آرند بعض اهلِ بهشت بربعض بایکدیگراستفسار کنان (٥٠) .

قَالَ قَآئِلٌ مِّنْهُمْ اِنِّيْ كَانَ لِيْ قَرِيْنٌ ﴿٥١﴾

گفت گوینده ای ازایشان هرآئینه بود مراهم نشینی (٥١) .

يَّقُوْلُ اَئِنَّكَ لَمِنَ الْمُصَدِّقِيْنَ ﴿٥٢﴾

که بانکارمی گفت آیاتو ازباوردارند گانی[1] (٥٢) .

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَّعِظَامًا ءَاِنَّا لَمَدِيْنُوْنَ ﴿٥٣﴾

آیاچون بمیریم و شویم خاك واستخوانی چند آیاماجزا داده خواهیم شد (٥٣) .

قَالَ هَلْ اَنْتُمْ مُّطَّلِعُوْنَ ﴿٥٤﴾

بازگفت آیاشمادرمی نگرید[2] (٥٤) .

فَاطَّلَعَ فَرَاٰهُ فِيْ سَوَآءِ الْجَحِيْمِ ﴿٥٥﴾

پس درنگریست پس دیدآن همنشینِ خود را در وسط دوزخ (٥٥) .

قَالَ تَاللّٰهِ اِنْ كِدْتَّ لَتُرْدِيْنِ ﴿٥٦﴾

گفت بخداهرآئینه نزدیك بودی بآنکه هلاك کنی مرا(٥٦) .

وَلَوْلَا نِعْمَةُ رَبِّيْ لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِيْنَ ﴿٥٧﴾

و اگرنبودی بخشائشِ پروردگار من هرآئینه شدمی ازحاضر کرد گان

---

(١) یعنی حشر را .

(٢) یعنی دوزخیان را .

درعذاب (٥٧) .

أَفَمَا نَحْنُ بِمَيِّتِينَ ﴿٥٨﴾
آیاپس مانخواهیم مرد (٥٨).

إِلَّا مَوْتَتَنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾
مگر مردن اوّل مان ونیستیم ماعذاب کرده شدگان (٥٩) .

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾
هرآئینه این ست پیروزیٔ بزرگ (٦٠) .

لِمِثْلِ هَٰذَا فَلْيَعْمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾
برای این چنین نعمت پس باید که عمل کنند عمل کنندگان (٦١) .

أَذَٰلِكَ خَيْرٌ نُزُلًا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقُّومِ ﴿٦٢﴾
آیاآنچه مذکور شدنیکوتراست ازنگاه مهمانی یادرخت زقوم (٦٢) .

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾
هرآئینه ماساختیم زقوم را عقوبتی برای ستمگاران (٦٣) .

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾
هرآئینه وی درختیست که برمی آید در قعردوزخ (٦٤) .

طَلْعُهَا كَأَنَّهُ رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾
خوشهٔ آن مانند سرهای شیاطین است (٦٥) .

فَإِنَّهُمْ لَآكِلُونَ مِنْهَا فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٦٦﴾
پس هرآئینه دوزخیان بخورندازآن درخت پس پُرکنند ازآن شکم هارا (٦٦)

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهَا لَشَوْبًا مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾
پس هرآئینه ایشانرا برآن طعام آمیختنی باشدازآب گرم (٦٧) .

ثُمَّ إِنَّ مَرْجِعَهُمْ لَإِلَى الْجَحِيمِ ﴿٦٨﴾
بازهرآئینه بازگشتِ ایشان بسوی دوزخ بود[1] (٦٨) .

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آبَاءَهُمْ ضَالِّينَ ﴿٦٩﴾
هرآئینه ایشان گمراه یافتند پدرانِ خودرا (٦٩) .

فَهُمْ عَلَىٰ آثَارِهِمْ يُهْرَعُونَ ﴿٧٠﴾
پس ایشان برپی پدرانِ خودبسرعت رانده میشوند(٧٠) .

وَلَقَدْ ضَلَّ قَبْلَهُمْ أَكْثَرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٧١﴾
و هرآئینه گمراه شده بودند پیش ازایشان اکثر پیشینیان (٧١) .

---

(١) یعنی بعد خوردن و نوشیدن ایشان را به دوزخ بازبرند .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٧٢﴾	وهرآئینه فرستادیم درمیانِ ایشان ترسانند گان (٧٢) .
فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾	پس به بین چگونه شدانجام بیم کرد گان (٧٣) .
إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾	مگر بند گان خالص ساختهٔ خدا (٧٤) .
وَلَقَدْ نَادَانَا نُوحٌ فَلَنِعْمَ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾	وهرآئینه آواز داد مارا نوح پس نیك قبول كننده دعائیم ما (٧٥) .
وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾	ورهانیدیم اوراواهلِ اورا از اندوه بزرگ (٧٦) .
وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ هُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾	وساختیم اولاد اورا، ایشان را فقط باقی مانده (٧٧) .
وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿٧٨﴾	وگذاشتیم بروی ثنای نیك در پس ماند گان (٧٨) .
سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾	سلام بادبرنوح درعالم ها (٧٩) .
إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾	هرآئینه ماهمچنین جزامیدهیم نیكوكاران را (٨٠) .
إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾	هرآئینه اوازبند گان گرویدهٔ ماست (٨١) .
ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٨٢﴾	بازغرق ساختیم دیگران را (٨٢) .
وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾	وهرآئینه ازاتباع نوح بود ابراهیم (٨٣) .
إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾	چون آمدپیش پروردگارخودبدل مبراازعیب (یعنی ازدوده شرك وشك) (٨٤) .
إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾	چون گفت به پدرخود وبقومِ خودچه چیزرا عبادت می كنید (٨٥) .
أَئِفْكًا آلِهَةً دُونَ اللَّهِ تُرِيدُونَ ﴿٨٦﴾	آیا به رای فاسدِ خود معبودان را بجز خدامی جوئید (٨٦) .
فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾	پس چیست گمانِ شما به پروردگارعالم ها (٨٧) .
فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾	پس درنگر یست ابراهیم یكبارنگریستن

درستاره ها (٨٨) .

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

پس گفت هرآئینه من بیمارم (٨٩) .

فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾

پس بازگشتند ازوی پشت‌گردانانده (٩٠) .

فَرَاغَ إِلَىٰ آلِهَتِهِمْ فَقَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾

پس پنهان متوجه شد بسوی معبودان ایشان پس گفت آیا نمی خورید (٩١) .

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٢﴾

چیست شمارا که سخن نمی‌گوئید (٩٢) .

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ ﴿٩٣﴾

پس متوجه شدبرایشان می زد زدنی به قوت (٩٣) .

فَأَقْبَلُوا إِلَيْهِ يَزِفُّونَ ﴿٩٤﴾

پس روآوردند به ابراهیم شتاب کنان (٩٤) .

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مَا تَنْحِتُونَ ﴿٩٥﴾

ابراهیم گفت آیامی پرستید چیزی را که خود می تراشید (٩٥) .

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

وخداپیداکرد شمارا وآنچه می کنید (٩٦) .

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ ﴿٩٧﴾

گفتند بایکدیگر بناکنید برای ابراهیم عمارتی پس بافگنید اورا درآتش بسیار (٩٧) .

فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

پس قصد کردند باوی توطئه را پس ساختیم ایشان را زیرترین (٩٨) .

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾

وگفت ابراهیم که هرآئینه من رونده ام بسوی پروردگارخود راه خواهد نمود مرا (٩٩) .

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾

ای پرورد گار من عطاکن مرا ازشائسته کاران (١٠٠) .

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾

پس بشارت دادیم اورا به نوجوانی بُردباری (١٠١) .

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَىٰ فِي الْمَنَامِ أَنِّي
أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَىٰ ۚ قَالَ يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ

پس چون رسید آن طفل بآن سن که سعی تواندکرد همراه والد خود ابراهیم گفت ای پسرك من هرآئینه من می بینم درخواب

سَتَجِدُنِيٓ إِن شَآءَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلصَّٰبِرِينَ ﴿١٠٢﴾

که من ذبح میکنم ترا پس درنگر تاچه چیز بخاطر تومیرسد گفت ای پدرمن بکن آنچه فرموده میشود ترا خواهی یافت مرا ا گرخداخواسته است از شکیبائی کنندگان (١٠٢) .

فَلَمَّآ أَسْلَمَا وَتَلَّهُۥ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٣﴾

پس چون منقاد شدند هردو و پدر بافگند فرزندِ خود را برجانبِ پیشانی (١٠٣) .

وَنَٰدَيْنَٰهُ أَن يَٰٓإِبْرَٰهِيمُ ﴿١٠٤﴾

وآوازدادیم ابراهیم را که ای ابراهیم (١٠٤) .

قَدْ صَدَّقْتَ ٱلرُّءْيَآ ۚ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٥﴾

هرآئینه راست تعبیر کردی خواب را هرآئینه ماهمچنین جزامیدهیم نیکوکاران را (١٠٥) .

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ ٱلْبَلَٰٓؤُا۟ ٱلْمُبِينُ ﴿١٠٦﴾

هرآئینه این ماجراامتحان ظاهرست (١٠٦) .

وَفَدَيْنَٰهُ بِذِبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٧﴾

وعوض اودادیم گوسفندی مهیابرای ذبح بزرگ جثه (١٠٧) .

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِى ٱلْءَاخِرِينَ ﴿١٠٨﴾

وگذاشتیم بروی ثنای نیك درپس ماند گان (١٠٨) .

سَلَٰمٌ عَلَىٰٓ إِبْرَٰهِيمَ ﴿١٠٩﴾

سلام بادبرابراهیم (١٠٩) .

كَذَٰلِكَ نَجْزِى ٱلْمُحْسِنِينَ ﴿١١٠﴾

هم چنین جزا میدهیم نیکوکاران را (١١٠) .

إِنَّهُۥ مِنْ عِبَادِنَا ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾

هرآئینه وی ازبند گان گرویدهٔ ماست (١١١) .

وَبَشَّرْنَٰهُ بِإِسْحَٰقَ نَبِيًّا مِّنَ ٱلصَّٰلِحِينَ ﴿١١٢﴾

وبشارت دادیم اورا باسحق پیغامبری از شائستگان (١١٢) .

وَبَٰرَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰٓ إِسْحَٰقَ ۚ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِۦ مُبِينٌ ﴿١١٣﴾

وبرکت دادیم برابراهیم وبراسحق وازاولاد ایشان بعضی نیکوکارست بعضی ستم کننده آشکاراست برخویشتن (١١٣) .

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١١٤﴾

وهرآئینه ماالحسان کردیم برموسیٰ وهارون (١١٤) .

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾

ونجات دادیم ایشان را وقوم ایشان را ازاندوه بزرگ (١١٥) .

وَنَصَرْنَاهُمْ فَكَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾

ونصرت دادیم ایشانرا پس ایشان بودند غالبان (١١٦) .

وَآتَيْنَاهُمَا الْكِتَابَ الْمُسْتَبِينَ ﴿١١٧﴾

ودادیم ایشان را کتاب واضح (١١٧) .

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾

ودلالت کردیم ایشانرا براه راست (١١٨) .

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٩﴾

وباقی گذاشتیم برایشان ثنای نیك در پس ماند گان (١١٩) .

سَلَامٌ عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾

سلام باد برموسیٰ وهارون (١٢٠) .

إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

هرآئینه ماهمچنین جزامیدهیم نیکوکاران را (١٢١) .

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

هرآئینه ایشان ازبند گان گرویدهٔ مایند (١٢٢) .

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

وهرآئینه الیاس ازفرستادگان بود (١٢٣) .

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾

چون گفت بقوم خود آیا پرهیزگاری نمی کنید (١٢٤) .

أَتَدْعُونَ بَعْلًا وَتَذَرُونَ أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾

ایاپرستش می کنید بَعل را (وبَعل نام بتی ست) وترك میکنید نیکوترین آفرینند گانرا (١٢٥) .

اللَّهَ رَبَّكُمْ وَرَبَّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾

ترك می کنید خدارا پروردگارشما و پروردگارپدران نخستین شما (١٢٦) .

فَكَذَّبُوهُ فَإِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾

پس دروغگو پنداشتند اورا پس هرآئینه آنجماعت حاضر کردگانند[1] (١٢٧) .

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾

مگر بندگان خالص کرده خدا (١٢٨) .

---

(١) یعنی دردوزخ .

وَتَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾	وگذاشیتم برالیاس ثنای نیك در پس ماند گان (١٢٩) .
سَلَامٌ عَلَىٰ إِلْ يَاسِينَ ﴿١٣٠﴾	سلام باد برالیاس (١٣٠) .
إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾	هرآئینه ماهم چنین جزامیدهیم نیکوکاران را (١٣١) .
إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾	هرآئینه وی بود از بند گان گرویدهٔ ما (١٣٢) .
وَإِنَّ لُوطًا لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾	وهرآئینه لوط بود ازفرستادگان (١٣٣) .
إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾	یادکن چون نجات دادیم اورا و اهل خانه اورا همه یك جا (١٣٤) .
إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٣٥﴾	مگر پیرزنی که بود ازباقی ماند گان (١٣٥) .
ثُمَّ دَمَّرْنَا الْآخَرِينَ ﴿١٣٦﴾	بازهلاك ساختیم آن دیگران را (١٣٦) .
وَإِنَّكُمْ لَتَمُرُّونَ عَلَيْهِمْ مُصْبِحِينَ ﴿١٣٧﴾	وهرآئینه شما گذر میکنید برمساکنِ آن قوم صبح کنان (١٣٧) .
وَبِاللَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾	وبوقت شب نیز آیا درنمی یابید (١٣٨) .
وَإِنَّ يُونُسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾	وهرآئینه یونس بود ازفرستادگان (١٣٩) .
إِذْ أَبَقَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾	چون گریخت بسوی کشتی پُرکرده شده (١٤٠) .
فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾	پس قرعه انداخت باهل کشتی پس شدازمغلوبان (١٤١) .
فَالْتَقَمَهُ الْحُوتُ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿١٤٢﴾	پس فروبرد اوراماهی واو کننده بودکاری را که موجب ملامت باشد (١٤٢) .
فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾	پس اگرنه آنست که وی ازتسبیح کنند گان می بود(١٤٣) .
لَلَبِثَ فِي بَطْنِهِ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾	البته باقی می مانددرشکم ماهی تاروزیکه مردمان برانگیخته شوند (١٤٤) .
فَنَبَذْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾	پس پرتافتیم اورا به زمین بی گیاه واو

بیمار بود (١٤٥) .

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِّن يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾

وروپانیدیم برسراودرختی ازقسمِ کدو (١٤٦) .

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ مِائَةِ أَلْفٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾

وفرستادیم اورابسوی صدهزار یا بیشترازآن باشند (١٤٧) .

فَآمَنُوا فَمَتَّعْنَاهُمْ إِلَىٰ حِينٍ ﴿١٤٨﴾

پس ایمان آوردند پس بهره مند ساختیم ایشان را تامدتی (١٤٨) .

فَاسْتَفْتِهِمْ أَلِرَبِّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ﴿١٤٩﴾

پس استفسار کن ازمشرکان آیاپروردگارترا دختر است وایشان را پسران (١٤٩) .

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنَاثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾

آیاآفریدیم فرشتگان را زنها وایشان حاضر بودند (١٥٠) .

أَلَا إِنَّهُم مِّنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾

آگاه باش هرآئینه ایشان ازدروغ گوئی خودمی گویند (١٥١) .

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾

که بزادخدای تعالی هرآئینه ایشان دروغ گویانند (١٥٢) .

أَصْطَفَى الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾

آیااختیارکرد دختران را برپسران (١٥٣) .

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾

چیست شمارا چگونه حکم می کنید (١٥٤) .

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٥﴾

آیا نمی اندیشید (١٥٥) .

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٥٦﴾

آیاشماراحجتی واضح است (١٥٦) .

فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٧﴾

پس بیارید کتاب خود را اگرهستید راست گو (١٥٧) .

وَجَعَلُوا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجِنَّةِ نَسَبًا ۚ وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾

ومقررکردندکافران میان خدای تعالی ومیان جنیان خویشی را وهرآئینه دانسته اندجنیان که ایشان البته حاضر کردگانند[١] (١٥٨) .

---

(١) یعنی برای حساب و عذاب .

سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يَصِفُوْنَ ﴿١٥٩﴾

پاکیست خدای رااز آن چه بیان میکنند (١٥٩) .

اِلَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٦٠﴾

مگربند گان خالص کردهٔ خدا[1] (١٦٠) .

فَاِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُوْنَ ﴿١٦١﴾

پس هرآئینه شمااى کافران وآنچه می پرستید[2] (١٦١) .

مَآ اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفٰتِنِيْنَ ﴿١٦٢﴾

نیستید همه گمراه کننده برای عبادت آن معبود باطل (١٦٢) .

اِلَّا مَنْ هُوَ صَالِ الْجَحِيْمِ ﴿١٦٣﴾

مگر کسی را که اودر آیندهٔ دوزخ ست درعلم الهی (١٦٣) .

وَمَا مِنَّآ اِلَّا لَهٗ مَقَامٌ مَّعْلُوْمٌ ﴿١٦٤﴾

وفرشتگان گفتند نیست هیچکس ازما مگراوراجائیست مقرر (١٦٤) .

وَّاِنَّا لَنَحْنُ الصَّآفُّوْنَ ﴿١٦٥﴾

وهرآئینه ماصف کشند گانیم (١٦٥) .

وَاِنَّا لَنَحْنُ الْمُسَبِّحُوْنَ ﴿١٦٦﴾

وهرآئینه ما تسبیح گویند گانیم (١٦٦) .

وَاِنْ كَانُوْا لَيَقُوْلُوْنَ ﴿١٦٧﴾

وهرآئینه کافران عرب میگفتند (١٦٧) .

لَوْ اَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِّنَ الْاَوَّلِيْنَ ﴿١٦٨﴾

اگربودی پیش ماخبری ازپیشینیان (١٦٨) .

لَكُنَّا عِبَادَ اللّٰهِ الْمُخْلَصِيْنَ ﴿١٦٩﴾

البته می شدیم بند گان خالص ساختهٔ خدا (١٦٩) .

فَكَفَرُوْا بِهٖ فَسَوْفَ يَعْلَمُوْنَ ﴿١٧٠﴾

بازکافرشدند بآن قرآن پس خواهند دانست عاقبت کاررا (١٧٠) .

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِيْنَ ﴿١٧١﴾

وهرآئینه سابقًا صادرشده وعدهٔ مابرای بندگان فرستاده خویش (١٧١) .

اِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُوْرُوْنَ ﴿١٧٢﴾

هرآئینه پیغامبران ایشانند نصرت داد گان (١٧٢) .

وَاِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغٰلِبُوْنَ ﴿١٧٣﴾

وهرآئینه لشکرماالبته ایشانند غالب(١٧٣) .

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتّٰى حِيْنٍ ﴿١٧٤﴾

پس رویگردان ازایشان مدتی (١٧٤) .

---

(١) یعنی بیان مخلصان موافق واقع ست .

(٢) یعنی بتان .

وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٥﴾

وبنگر ایشان را پس ایشان نیز خواهند دید (۱۷۵) .

أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾

آیااین کافران عذاب مارابشتاب می طلبند . (۱۷۶)

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٧﴾

پس چون فرود آید عذاب بمیدانِ ایشان بدباشد بامدادِ بیم کردگان (۱۷۷) .

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٨﴾

ورویگردان ازایشان تامدتی (۱۷۸) .

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وبنگر پس ایشان نیر خواهند دید (۱۷۹).

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

پاکی ست پرورد گار تراخداوندِ غلبه ازآنچه این جماعت بیان می کنند (۱۸۰).

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾

وسلام بادبرفرستادگانِ خدا (۱۸۱) .

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

وسپاس خدای راست پرورد گار عالم ها . (۱۸۲)

سُورَةُ صٓ

سوره صٓ مکی است وآن نودونه آیت وپنج رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

صٓ وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ ﴿١﴾

قسم بقرآن خداوندِ پند (که آنچه بآن دعوت میکنی راست است) (۱) .

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ﴿٢﴾

بلکه کافران درسرکشی ومخالفت اند (۲).

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ ﴿٣﴾

چقدر هلاك کردیم پیش ازایشان قرنهارا پس فریاد برآوردند ونبود آن وقت خلاصی (۳) .

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ ۖ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَٰذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٤﴾

و تعجب کردند ازآنکه بیامد بایشان بیم کننده ازقوم ایشان وگفتند این کافران این شخص جادو گردروغگوئیست (٤) .

أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَٰهًا وَاحِدًا ۖ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ ﴿٥﴾

آیا گردانید معبودان متعدد را یك معبود

هرآئینه این چیزی ست عجیب (٥) .

وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَىٰ آلِهَتِكُمْ إِنَّ هَٰذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ٦

وبرفتند اشراف ازایشان بایکدیگرگویان که بروید و شکیبائی کنید برعبادت معبودان خود هرآئینه این دین نوفتنه است که اراده کرده شده است (٦) .

مَا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَٰذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ ٧

نه شنیدیم این قول را دردین پسین[1] نیست این مگرافتراء (٧) .

أَؤُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ ٨

آیافرود آورده شد برین شخص قرآن ازمیان ما بلکه این کافران درشك انداز پندمن بلکه هنوز نچشیده اند عذاب مرا (٨) .

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ٩

آیانزد ایشانست ازخزانه های رحمت پرورد گارغالب بخشاینده تو (٩) .

أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ ١٠

آیاایشانراست پادشاهی آسمان ها وزمین وآنچه درمیان آنها ست پس بایدکه بالاروند آویخته بریسمانها[2] (١٠) .

جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ ١١

لشکری هست آنجا شکست داده شده ازجمله گروه ها[3] (١١) .

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ ذُو الْأَوْتَادِ ١٢

دروغ داشتند پیش ازایشان قوم نوح وعاد وفرعون خداوند میخها[4] (١٢) .

وَثَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ أُولَٰئِكَ الْأَحْزَابُ ١٣

وثمود وقوم لوط ساکنانِ ایکه (تکذیب کردند) ایشان بودند گروه های بسیار

---

(١) یعنی قرآن آخر که ماآن را دریا فتیم والله اعلم .

(٢) یعنی بریسمان آویخته هم نمی توانند که بآسمان روند پس چطور پادشاهی والله اعلم .

(٣) یعنی ازجنس گروه هاکه باانبیاء مخالفت کردند .

(٤) یعنی بچه هارا به میخ تعذیب می کرد .

وقوی (۱۳) .

إِنْ كُلٌّ إِلَّا كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقَابِ ﴿١٤﴾

نیست هیچ کس ازایشان مگر تکذیب کرد پیغامبران را پس حتمی شد عقوبت من (۱٤) .

وَمَا يَنْظُرُ هَؤُلَاءِ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مَا لَهَا مِنْ فَوَاقٍ ﴿١٥﴾

وانتظار نمی برند کفار این عصر مگریك نعرهٔ تند را یعنی نفخه قیامت که نه باشد آنرا هیچ توقف (۱۵) .

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطَّنَا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

وگفتند (بطریق استهزا) ای پرورد گار ماشتاب ده مارا سرنوشت ماازعقوبت پیش از روزِ حساب (۱٦) .

اصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاذْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُودَ ذَا الْأَيْدِ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿١٧﴾

صبر کن برآنچه میگویند ویادکن بنده ماداؤد خداوند قوت را هرآئینه اورجوع کننده بود[1] (۱۷) .

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِشْرَاقِ ﴿١٨﴾

هرآئینه رام ساختیم همراه اوکوه هارا تسبیح میگفتند به وقت شام وصباح (۱۸) .

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً ۖ كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾

ورام ساختیم مرغانرا بهم آورده هریکی برای اوفرمانبردار بود (۱۹) .

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ وَآتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَصْلَ الْخِطَابِ ﴿٢٠﴾

ومحکم کردیم پادشاهی اورا ودادیمش حکمت وسخن واضح (۲۰) .

وَهَلْ أَتَاكَ نَبَأُ الْخَصْمِ إِذْ تَسَوَّرُوا الْمِحْرَابَ ﴿٢١﴾

و[2] آیاآمده است پیش توخبرگروهِ خصومت کننده بایکدیگر چون ازدیوار جسته داخل شدند بمسجد (۲۱) .

إِذْ دَخَلُوا عَلَىٰ دَاوُودَ فَفَزِعَ مِنْهُمْ ۖ قَالُوا لَا تَخَفْ ۖ خَصْمَانِ بَغَىٰ

چون درآمدند برداؤد پس بترسید ازایشان

---

(۱) یعنی بسوی خدا .

(۲) مترجم گوید که داؤد علیه السلام نودونه زن داشت مع هذازن دیگر که در خطبهٔ شخصی یا درنکاح اوبود درخواست کرد خدای تعالی فرشتگان را بجهت تنبیه داؤد بشکل خصوم متمثل ساخت اشارت باین قصه است درین آیات والله اعلم .

بَعْضُنَا عَلَىٰ بَعْضٍ فَاحْكُم بَيْنَنَا بِالْحَقِّ وَلَا تُشْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَىٰ
سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾

گفتند مترس ما دوخصومت کننده ایم ستم کرده است بعض مابربعض پس حکم کن میان مابراستی وجور مکن ودلالت کن مارا براه راست (٢٢) .

إِنَّ هَٰذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ وَاحِدَةٌ
فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾

این برادر من ست بدست اوست نودونه میش وپیش من یك میش ست پس گفت این شخص بمن بسپاراین یك میش را ودرشتی کرد بامن درسخن گفتن(٢٣) .

قَالَ لَقَدْ ظَلَمَكَ بِسُؤَالِ نَعْجَتِكَ إِلَىٰ نِعَاجِهِ ۖ وَإِنَّ كَثِيرًا مِّنَ
الْخُلَطَاءِ لَيَبْغِي بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ ۗ وَظَنَّ دَاوُودُ أَنَّمَا فَتَنَّاهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ
وَخَرَّ رَاكِعًا وَأَنَابَ ۩ ﴿٢٤﴾

گفت داوٗد هرآئینه ستم کرد برتو بخواستنِ میشِ توتاباهم آرد بمیشهای خود وهرآئینه بسیاری ازشریکان ستم می کنند بعضِ ایشان بربعضی مگرآنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند واندك اندایشان وشناخت داوٗد که ماآزموده ایم اورا پس طلبِ آمرزش کرداز پرورد گارخود و بیفتاد سجده کنان وبازگشت بخدا (٢٤) .

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَٰلِكَ ۖ وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٢٥﴾

پس بیامرزیدیم اوراآن لغزش اووهرآئینه اورانزد ما قربت ست ونیکوبازگشت ست (٢٥) .

يَا دَاوُودُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَاحْكُم بَيْنَ النَّاسِ
بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ ۚ إِنَّ
الَّذِينَ يَضِلُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ بِمَا نَسُوا
يَوْمَ الْحِسَابِ ﴿٢٦﴾

گفتیم ای داوٗد وهرآئینه ساختیم تراجانشین (پادشاه) درزمین پس حکم کن میانِ مردمان براستی وپیروی مکن خواهش نفس را که آن گمراه کند ترا ازراهِ خدا هرآئینه آنانکه گمراه می شوند ازراهِ خدا ایشان راست عذابِ سخت بسبب آنکه فراموش کردند روزحساب را (٢٦) .

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ۚ ذَٰلِكَ ظَنُّ

ونیافریدیم آسمان و زمین را وآنچه

الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۚ فَوَيْلٌ لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنَ النَّارِ ﴿٢٧﴾

درمیان این هاست بیهوده این گمان کافران ست پس وای کافران را ازعقوبت آتش (۲۷) .

اَمْ نَجْعَلُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ كَالْمُفْسِدِيْنَ فِى الْاَرْضِ ۖ اَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِيْنَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾

آیامیسازیم آنان را که ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند مانند فساد کنندگان درزمین آیامی سازیم پرهیزگاران را مانند بدکاران (۲۸) .

كِتٰبٌ اَنْزَلْنٰهُ اِلَيْكَ مُبٰرَكٌ لِّيَدَّبَّرُوْٓا اٰيٰتِهٖ وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُوا الْاَلْبَابِ ﴿٢٩﴾

این قرآن کتابیست بابرکت که فرود آوردیم اوراسوی توتا مردمان تأمل کنند درآیات او تاپند گیرند خداوندان خرد (۲۹) .

وَوَهَبْنَا لِدَاوٗدَ سُلَيْمٰنَ ۗ نِعْمَ الْعَبْدُ ۗ اِنَّهٗٓ اَوَّابٌ ﴿٣٠﴾

وعطاکردیم داوٗد رافرزندی سلیمان نام نیکوبنده بودسلیمان هرآئینه اورجوع کننده بودبخدا (۳۰) .

اِذْ عُرِضَ عَلَيْهِ بِالْعَشِيِّ الصّٰفِنٰتُ الْجِيَادُ ﴿٣١﴾

یادکن چون نموده شداوراوقت شامگاه اسپانِ تیزرو (۳۱) .

فَقَالَ اِنِّيْٓ اَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّيْ ۚ حَتّٰى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾

پس گفت هرآئینه دوست داشتم این اسپان را ازقبیل رغبت بمال اعراض کنان ازذکر پرورد گارخودتاآنکه پنهان شد آفتاب درپرده[1] (۳۲) .

رُدُّوْهَا عَلَيَّ ۖ فَطَفِقَ مَسْحًاۢ بِالسُّوْقِ وَالْاَعْنَاقِ ﴿٣٣﴾

بازگردانیداین اسپانرا برمن پس شروع کرددست رسانیدن بساقهاوگردن ها[2] (۳۳) .

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمٰنَ وَاَلْقَيْنَا عَلٰى كُرْسِيِّهٖ جَسَدًا ثُمَّ اَنَابَ ﴿٣٤﴾

وهرآئینه آزمودیم سلیمان را وانداختیم برتخت اوکالبدی بازرجوع

---

(۱) یعنی نمازعصر فوت شد .

(۲) یعنی ذبح کرده ساق آنهارابریده ازجهت غیرت برذکر خدای تعالی والله اعلم .

كردبخدا[1] (٣٤) .

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَّا يَنبَغِي لِأَحَدٍ مِّن بَعْدِي إِنَّكَ أَنتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

گفت ای پروردگارمن بیامرزمرا وعطا کن مراآن پادشاهی که راست نیاید هیچکس را غیرازمن هرآئینه توئی بخشاینده (٣٥) .

فَسَخَّرْنَا لَهُ الرِّيحَ تَجْرِي بِأَمْرِهِ رُخَاءً حَيْثُ أَصَابَ ﴿٣٦﴾

پس مسخر گردانیدیم برای او باد را میرفت به فرمان اوبآهستگی روان شده هرجاکه خواسته باشد (٣٦) .

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَغَوَّاصٍ ﴿٣٧﴾

ومسخر گردانیدیم دیوان را هرعمارت بناکننده وهرفرورونده بدریا (٣٧) .

وَآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾

ومسخر گردانیدیم دیوانِ دیگررادست وپابهم بسته درزنجیرها (٣٨) .

هَٰذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

گفتیم این ست بخشش ما پس عطا کن یانگاهدار بغیر آنکه باتوحساب کرده شود (٣٩) .

وَإِنَّ لَهُ عِندَنَا لَزُلْفَىٰ وَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٠﴾

وهرآئینه اورانزد ماقربت ست رنیکوبازگشت ست (٤٠) .

وَاذْكُرْ عَبْدَنَا أَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الشَّيْطَانُ بِنُصْبٍ وَعَذَابٍ ﴿٤١﴾

ویادکن بندهٔ ما ایوب را چون نداکرد به پروردگارخودکه دست رسانیده است مراشیطان برنجوری ودرد (٤١) .

ارْكُضْ بِرِجْلِكَ هَٰذَا مُغْتَسَلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ﴿٤٢﴾

گفتیم بزن زمین را به پای خودنا گهان آن چشمه باشد که مهیابرای غسل سرد بود وآشامیدنی باشد (٤٢) .

---

(١) مترجم گوید سلیمان علیه السلام ازامراء خود منغص شد و بخاطر آوردکه امشب باصدزن جماع کنم و هرزنی پسری زاید وهریکی شهسواری باشد جهاد کننده مراااحتیاج متعلق امرا نافتد فرشته گفت انشاء الله بگوسلیمان سهو کردپس هیچ زن حامله نشدالآیك زن طفل ناقص الخلقت زاد و آن طفل را بر تخت سلیمان انداختند سلیمان علیه السلام متنبه شدو رجوع به رب العزت کرد والله اعلم .

وَوَهَبْنَا لَهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُم مَّعَهُمْ رَحْمَةً مِّنَّا وَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٤٣﴾

وعطاكرديم اوراأهل خانه اوومانند ايشان همراه ايشان بخشائشى ازنزد خود وپندى خداوندانِ خرد را (٤٣) .

وَخُذْ بِيَدِكَ ضِغْثًا فَاضْرِب بِّهِ وَلَا تَحْنَثْ ۗ إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا ۚ نِّعْمَ الْعَبْدُ ۖ إِنَّهُ أَوَّابٌ ﴿٤٤﴾

وگفتيم بگير بدست خود دسته شاخهاپس بزن بآن[1] وخلاف سوگند مكن هرآئينه مااوراايافتيم شكيبا نيك بنده بود ايوب هرآئينه اورجوع كننده بخدا بود[2](٤٤)

وَاذْكُرْ عِبَادَنَا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ أُولِي الْأَيْدِي وَالْأَبْصَارِ ﴿٤٥﴾

ويادكن بندگان ماابراهيم واسحق ويعقوب را خداوندان دست ها وچشم ها[3] (٤٥)

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُم بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ﴿٤٦﴾

هرآئينه مايكروساختيم ايشانرا براى خصلتى پاك كه يادكردن آخرت ست(٤٦) .

وَإِنَّهُمْ عِندَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٧﴾

وهرآئينه ايشان نزد ماازبرگزيدگان نيكان بودند(٤٧) .

وَاذْكُرْ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ ۖ وَكُلٌّ مِّنَ الْأَخْيَارِ ﴿٤٨﴾

ويادكن اسماعيل واليسع وذوالكفل را وهريكى ازنيكان بودند (٤٨) .

هَٰذَا ذِكْرٌ ۚ وَإِنَّ لِلْمُتَّقِينَ لَحُسْنَ مَآبٍ ﴿٤٩﴾

اين قرآن پندى هست وهرآئينه پرهيزگاران را نيك بازگشت ست (٤٩) .

جَنَّاتِ عَدْنٍ مُّفَتَّحَةً لَّهُمُ الْأَبْوَابُ ﴿٥٠﴾

بوستانهاى دائم ست كشاده كرده براى ايشان دروازه ها (٥٠) .

مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ وَشَرَابٍ ﴿٥١﴾

تكيه كنان درآنجا مى‌طلبند آنجاميوهٔ بسيار وشراب را (٥١) .

---

(١) يعنى زن خودرا .

(٢) يعنى ايوب عليه السلام سوگند خورده بودكه زن خودراصدضربه بزند خداى تعالىٰ بروى سهل ساخت .

(٣) يعنى علم وعمل هردوبكمال داشتند والله اعلم .

وَعِنْدَهُمْ قٰصِرٰتُ الطَّرْفِ أَتْرَابٌ ﴿٥٢﴾
ونزد ایشان باشند زنان فرودآرنده چشم هم عمر بایکدیگر (٥٢) .

هٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٥٣﴾
این ست آنچه وعده داده میشود شمارا برای روز حساب (٥٣) .

إِنَّ هٰذَا لَرِزْقُنَا مَا لَهُ مِنْ نَفَادٍ ﴿٥٤﴾
هرآئینه این رزق ماست نباشد آنرا هیچ زوال (٥٤) .

هٰذَا وَإِنَّ لِلطّٰغِينَ لَشَرَّ مَـَٔابٍ ﴿٥٥﴾
این ست جزا وهر آئینه ازحدگذشتگان را بدبازگشتی باشد (٥٥) .

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمِهَادُ ﴿٥٦﴾
که دوزخ است درآیند آنجاپس بدآرام گاه است (٥٦) .

هٰذَا فَلْيَذُوقُوهُ حَمِيمٌ وَغَسَّاقٌ ﴿٥٧﴾
این عذاب آب گرم ست وزرداب ست پس باید که بچشید آنرا (٥٧) .

وَآخَرُ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجٌ ﴿٥٨﴾
وعذابی دیگرست مانند این انواع مختلف (٥٨) .

هٰذَا فَوْجٌ مُقْتَحِمٌ مَعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾
این[1] قومیست درآینده بآتش همراه شما متبوعان گویند زمین کشاده مباد برایشان هرآئینه ایشان درآیندگان آتش اند (٥٩).

قَالُوا بَلْ أَنْتُمْ لَا مَرْحَبًا بِكُمْ أَنْتُمْ قَدَّمْتُمُوهُ لَنَا فَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٦٠﴾
تابعان گویند بلکه بر شمازمین کشاده مباد شماپیش آوردید عذاب را برای ما پس بدقرارگاهی ست دوزخ (٦٠) .

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هٰذَا فَزِدْهُ عَذَابًا ضِعْفًا فِي النَّارِ ﴿٦١﴾
گویند ای پرورد گارماهرکه آئین قدیم ساخته باشد برای ماکفر پس زیاده بکن درحق اوعقوبت درآتش (٦١) .

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَىٰ رِجَالًا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾
وگفتند اهل دوزخ چیست مارا که نمی بینیم مردانی را که می شمردیم ایشانرا

(١) چون تابعان خواهند که بدوزخ درآیند متبوعان راگفته شود .

	ازبدان[1] (٦٢) .
أَتَّخَذْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ زَاغَتْ عَنْهُمُ الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾	آیا مسخره میگرفتیم ایشان را یابرگشته است ازایشان دیده ها (٦٣) .
إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ ﴿٦٤﴾	هرآئینه این راست ست مراد ازآن خصومت کردنِ اهل دوزخ ست بایکدیگر (٦٤) .
قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ ۖ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾	بگوجزاین نیست که من ترساننده ام ونیست هیچ معبود برحق مگر خدای یگانه زیادقوتمند (٦٥) .
رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٦٦﴾	پروردگار آسمان ها وزمین وآنچه میان این هاست غالب آمرزگار (٦٦) .
قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾	بگواین خبری بزرگ ست (٦٧) .
أَنتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾	شماازوی روگرداننده اید (٦٨) .
مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾	نیست مراهیچ دانش بحال این جماعت بلند قدر ازفرشتگان چون بایکدیگر سوال وجواب میکنند (٦٩) .
إِن يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾	وحی فرستاده نمی شود بسوی من مگر آنکه من ترسانندهٔ آشکارم (٧٠) .
إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِّن طِينٍ ﴿٧١﴾	ویادکن چون گفت پروردگارتوبه فرشتگان هرآئینه من آفریننده ام آدمی را ازگِل (٧١) .
فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِن رُّوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾	پس چون راست کنم اورا وبدمم دروی روح خود را پس درافتید اورا سجده کنان (٧٢) .
فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾	پس سجده کردند فرشتگان تمام ایشان همه یك جا (٧٣) .

(١) یعنی فقراء مسلمین .

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

مکر شیطان سرکشی کرد وشد ازکافران (٧٤) .

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَيَّ ۖ أَسْتَكْبَرْتَ أَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٧٥﴾

گفت خدااى شیطان چه چیزبازداشت تراازآنکه سجده کنی چیزی را که آفریدمش بدودستِ خودآیاتکبر کردی یا بحقیقت هستی ازبلند قدران (٧٥) .

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ ۖ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٧٦﴾

گفت من بهترم ازوی آفریدی مراازآتش وآفریدی اورا ازگِل (٧٦) .

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٧٧﴾

گفت بیرون شوازبهشت هرآئینه توراندہ شده ای(٧٧) .

وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ ﴿٧٨﴾

وهرآئینه برتو لعنت من باد تا روزجزا (٧٨) .

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٧٩﴾

گفت ای پروردگار من پس مهلت ده مرا تاآنروز که برانگیخته شوند مردمان (٧٩).

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٨٠﴾

گفت هرآئینه توازمهلت دادگانی (٨٠) .

إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٨١﴾

تا روزآن وقت معین (٨١) .

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٢﴾

گفت شیطان پس قسم بعزت توکه البته گمراه کنم ایشانرا همه (٨٢) .

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٨٣﴾

الّابندگان خالص کردهٔ توازایشان (٨٣).

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ ﴿٨٤﴾

فرمود پس سخن راست ست این و سخن راست میگویم (٨٤) .

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٨٥﴾

البته پرکنم دوزخ را ازتووازآنانکه پیروی تو کننداز ایشان همه یکجا (٨٥) .

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ﴿٨٦﴾

بگوسوال نمی کنم ازشمابرتبلیغ قرآن هیچ مزدی را ونیستم ازتکلف کنندگان[1] (٨٦) .

---

(١) یعنی دعوی وحی نه کنم بغیر تحقیق .

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

نیست قرآن مگرپندی عالم هارا (۸۷) .

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

والبته خواهید دانست صدق آنرابعد زمانی(۸۸) .

سوره زمر مکی است وآن هفتاد پنج آیت و هشت رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشایندهٔ مهربان .

تَنزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

فروفرستادنِ این کتاب ازجانب خدای غالب باحکمت ست (۱) .

إِنَّا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

هرآئینه مافروفرستادیم بسوی تو کتاب را براستی پس عبادت کن خدارا خالص کرده برای اوپرستش را (۲) .

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ ۚ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

آگاه باش مرخدارا است[1] پرستش کردن خالص[2] وآنانکه دوستان گرفتند بجز خدا (و گفتند)عبادت نمی کنیم ایشان را مگربرای آنکه نزدیك سازندمارا بخدا درمرتبه قرب هرآئینه خداحکم میکند میان ایشان درآنچه ایشان درآن اختلاف دارند هر آئینه خدا راه نمی نماید کسی را که اودروغگو بسیارناسپاس است (۳) .

لَّوْ أَرَادَ اللَّهُ أَن يَتَّخِذَ وَلَدًا لَّاصْطَفَىٰ مِمَّا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۚ سُبْحَانَهُ ۖ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

ا گرخواستی خدا که فرزند گیرد البته بر گزیدی ازآنجمله که خلق کرده ست چیزی را که میخواست پاکی اوراست اوست خدای یگانه باقوت (٤) .

---

(۱) یعنی مقبول نزد اوست .

(۲) یعنی بغیر شرك .

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ الَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ
وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى الَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَّجْرِيْ
لِاَجَلٍ مُّسَمًّى اَلَا هُوَ الْعَزِيْزُ الْغَفَّارُ ⑤

آفرید آسمان ها وزمین بتدبیر درست می پیچاند شب را برروز ومی پیچاند روزرا برشب ورام ساخت خورشید وماه را هریکی میرود درزمان معین آ گاه باش اوست غالب آمرزنده (٥) .

خَلَقَكُمْ مِّنْ نَّفْسٍ وَّاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَاَنْزَلَ لَكُمْ
مِّنَ الْاَنْعَامِ ثَمٰنِيَةَ اَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِيْ بُطُوْنِ اُمَّهٰتِكُمْ خَلْقًا مِّنْۢ
بَعْدِ خَلْقٍ فِيْ ظُلُمٰتٍ ثَلٰثٍ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا
هُوَ فَاَنّٰى تُصْرَفُوْنَ ⑥

آفریدشمارا ازیك شخص بازبیافرید ازآن شخص زنش را وفروفرستاد برای شما ازچهارپایان هشت قسم[1] می آفریند شمارا درشکم های مادران شمایك نوع آفریدن بعدازآفریدن دیگر درتاریکی های سه گانه[2] این ست خداپروردگار شما اوراست پادشاهی نیست هیچ معبود برحق مگر اوپس از کجاگردانیده میشوید(٦) .

اِنْ تَكْفُرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِيٌّ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضٰى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ
وَاِنْ تَشْكُرُوْا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِّزْرَ اُخْرٰى ثُمَّ اِلٰى
رَبِّكُمْ مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ اِنَّهُ عَلِيْمٌۢ بِذَاتِ
الصُّدُوْرِ ⑦

اگرناسپاسی کنید پس هر آئینه خدا بی نیازست ازشماونمی پسندد درحق بندگان خود ناسپاسی را و اگرسپاسداری کنید پسندکند او را برای شما وبرندارد هیچ بردارنده بارِ دیگررا بازبسوی پروردگار شما بازگشت شماست پس خبردهد شمارا بآنچه می کردید هرآئینه اوداناست بمکنونِ سینه ها (٧) .

وَاِذَا مَسَّ الْاِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيْبًا اِلَيْهِ ثُمَّ اِذَا خَوَّلَهُ
نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوْٓا اِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلّٰهِ

وچون برسد آدمی را رنجی دعا کند بجناب پروردگارخودرجوع کرده بسوی اوبازچون عطاکندش نعمتی ازنزد

(١) یعنی نروماده ازشترگاو وگوسفند وبز والله اعلم .

(٢) یعنی مشیمه ورحم وبطن والله اعلم .

أَندَادًا لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ ۚ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا ۖ
إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ ﴿٨﴾

خود فراموش سازد آنچه دعا میکرد بجهت اوپیش ازین ومقررکند برای خدا همسران راتاگمراه کند ازراهِ خدا بگوبهره مندباش بکفر خود اندك زمانی هرآئینه تو ازاهل دوزخی (٨) .

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ
وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ ۗ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ
وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ۗ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

(آیاآن ناسپاس مشرك بهترست) یا کسیکه اوعبادت کننده است درساعتهائی ازشب سجده کنان وایستاده شده می ترسد ازآخرت وامیدمیدارد رحمت پروردگار خودرا بگوآیا برابر میشوند آنانکه می دانند وآنانکه نمیدانند جزاین نیست که پندپذیر میشوند خداوندان خرد (٩) .

قُلْ يَا عِبَادِ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّكُمْ ۚ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا
فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ ۗ وَأَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ ۗ إِنَّمَا يُوَفَّى
الصَّابِرُونَ أَجْرَهُم بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿١٠﴾

بگو(یامحمد) ازطرف من ای بندگان من که ایمان آورده اید بترسید ازپروردگار خودمرآنانراکه نیکوکاری کردند درین دنیا حالت نیك باشد وزمین خدا کشاده است جزاین نیست که تمام داده میشودصابران را مزدایشان بیشمار[1] (١٠) .

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصًا لَّهُ الدِّينَ ﴿١١﴾

بگو هرآئینه فرموده شده مرا که عبادت کنم خدای را خالص ساخته برای اوپرستش (١١) .

وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٢﴾

وفرموده شد مرابآنکه باشم نخستین مسلمانان (١٢) .

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣﴾

بگو هرآئینه من میترسم اگر نافرمانی پروردگارخود کنم ازعذاب روزبزرگ (١٣) .

قُلِ اللَّهَ أَعْبُدُ مُخْلِصًا لَّهُ دِينِي ﴿١٤﴾

بگوخدارا عبادت میکنم خالص ساخته

---

(١) درین آیت تعریض ستا بهجرت حبشه .

برای اوپرستش خودرا[۱] (١٤) .

فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ ۗ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۗ أَلَا ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ﴿١٥﴾

پس عبادت کنید هرکرا خواهید بغیراز خدا بگوهرآئینه زیان کاران آنانند که درزیان دادند خویشتن را واهلِ خود را روز قیامت[۲] آ گاه باش این مقدمه همانست زیان ظاهر (١٥) .

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النَّارِ وَمِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ۚ ذَٰلِكَ يُخَوِّفُ اللَّهُ بِهِ عِبَادَهُ ۚ يَا عِبَادِ فَاتَّقُونِ ﴿١٦﴾

ایشان راازبالای ایشان سایبانهاباشدازآتش واززیرایشان نیز سایبانهااین عذاب میترساندخدا بآن بند گان خود را ای بند گان من بترسید ازمن (١٦) .

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ ۚ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾

وآنانکه احتراز کردند ازبت ازآنکه عبادت کنندآورا ورجوع کردند بسوی خدا ایشانراست مژده پس مژده ده آن بند گان مرا (١٧) .

الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

کسانیکه می شنوندسخن پس پیروی می نمایند نیکوترین آن را ایشانند آنانکه هدایت کرده است ایشانرا خدا و ایشانند خداوندان خرد (١٨) .

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ كَلِمَةُ الْعَذَابِ أَفَأَنْتَ تُنْقِذُ مَنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

پس کسی که ثابت شد بروی وعدهٔ عذاب آیاتوخلاص توانی کردآن دوزخی را (١٩) .

لَٰكِنِ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ مَبْنِيَّةٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ۖ وَعْدَ اللَّهِ ۖ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْمِيعَادَ ﴿٢٠﴾

لیکن آنانکه ترسیدندازپروردگار خودایشانراست محل های بلند بالای آن محلهای دیگر عمارت کرده شده، میرود زیرآن جویهاوعده کرده است خدا

---

(١) یعنی ازشرك .

(٢) یعنی هلاك کردند خود را واهلِ خانهٔ خود را بضلال واضلال .

خلاف نمی کند خدا وعده را (٢٠) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ
ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُّخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ
حُطَامًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٢١﴾

آیانه دیدی که خدافروفرستاد ازآسمان آب پس درآورد آن را به چشمه هادرزمین بازبرمی آرد بسبب آن کشت را گونا گون اقسامِ اوباز خشك میشود پس می بینی آنرا زرد شده بازمیکند آنراریزه ریزه هرآئینه دراین مقدمه پندی هست خداوندانِ خردرا (٢١) .

أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّهِ فَوَيْلٌ
لِّلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُم مِّن ذِكْرِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٢٢﴾

آیاکسی که کشاده کرده است خدا سینهٔ اورا برای دین اسلام پس او بر روشنی باشدازجانب پروردگارخود (مانند سخت دلان ست) پس وای آنانرا که سخت ست دل ایشان ازیادکردن خداایشانند درگمراهی ظاهر (٢٢) .

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا مَّثَانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ
جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ
إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهِ مَن يَشَاءُ وَمَن
يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

خدا نازل ساخت بهترین سخن، کتابی که بعض اومانند دیگر ست آیات دوتسو[1] موی خیزمیشود ازشنیدن آن پوست های آنانکه میترسندازپرورد گار خود بعدازآن نرم میشود پوست های ایشان ودل های ایشان هنگام ذکر خدا این ست هدایت، خدا راه می نمایدبآن هرکرا خواهد وهرکرا گمراه کند خداپس نیست اورا هیچ راه نماینده (٢٣) .

أَفَمَن يَتَّقِي بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقِيلَ

آیاکسی که احترازمی کند بروی خود ازسختی عذاب روزقیامت[2] و گفته شود

(١) یعنی وعده یاوعید وانذاریا بشارت .

(٢) یعنی بجز روی چیزی نیابد که عذاب را بآن نگه دارد وما نندااهل نجات باشد .

لِلظّٰلِمِيْنَ ذُوْقُوْا مَا كُنْتُمْ تَكْسِبُوْنَ ﴿٢٤﴾

ستمگاران را بچشید وبال آنچه میکردید (٢٤) .

كَذَّبَ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَتٰىهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُوْنَ ﴿٢٥﴾

بدروغ نسبت کردند آنانکه پیش ازایشان بودند پس بیامد بدیشان عذاب ازآنجاکه نمی دانستند (٢٥) .

فَاَذَاقَهُمُ اللّٰهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ اَكْبَرُ ۘ لَوْ كَانُوْا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٦﴾

پس چشانیدایشانرا خداخواری درزندگانی دنیا وهرآئینه عقوبتِ آخرت سخت ترست اگرمی دانستند (٢٦) .

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِيْ هٰذَا الْقُرْاٰنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوْنَ ﴿٢٧﴾

وهرآئینه بیان کردیم برای مردمان درین قرآن ازهرنوع داستان بُوَد که ایشان پند گیرند (٢٧) .

قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِيْ عِوَجٍ لَّعَلَّهُمْ يَتَّقُوْنَ ﴿٢٨﴾

فرودآوردیم قرآن عربی بی عیب بُوَد که ایشان پرهیزگاری کنند (٢٨) .

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيْهِ شُرَكَاۤءُ مُتَشٰكِسُوْنَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ ۭ هَلْ يَسْتَوِيٰنِ مَثَلًا ۭ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ ۭ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٢٩﴾

بیان کرد خدا مثال بنده ای که دروی شریکان مختلف اند وبندهٔ خالص برای مردی آیا برابرند درصفت ستائش خدای راست بلکه بیشترایشان نمیدانند[1] (٢٩) .

اِنَّكَ مَيِّتٌ وَّاِنَّهُمْ مَّيِّتُوْنَ ﴿٣٠﴾

(یا محمد) هرآئینه تو خواهی مُرد و هرآئینه ایشان خواهند مُرد (٣٠) .

ثُمَّ اِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُوْنَ ﴿٣١﴾

بازالبته شماروزقیامت نزد پروردگار خویش بایکدیگر خصومت خواهید کرد (٣١) .

---

(١) یعنی یك بنده که چند کس مالك اوباشند ضائع شود هم چنین کسی که معبودان بسیاررا پرستش میکند ضائع ست وبنده ای که خالص برای یك کس ست آن یك کس متولی جمیع امور اوباشد همچنین کسیکه موحد باشد و مخلص، خدا کارساز اوست والله اعلم .

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللّٰهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ
اِذْ جَآءَهٗ ۭ اَلَيْسَ فِيْ جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿٣٢﴾

پس کیست ستمگارتر ازکسی که دروغ
بربست برخدا ودروغ پنداشت دین
راست را چون بیامدباو آیانیست دردوزخ
جائی برای کافران (٣٢) .

وَالَّذِيْ جَآءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهٖٓ اُولٰۗىِٕكَ
هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿٣٣﴾

وآنکه آورد دین راست را وباورداشت آن
را آنجماعت ایشانند متقیان (٣٣) .

لَهُمْ مَّا يَشَاۗءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۭ ذٰلِكَ
جَزٰۗؤُا الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٣٤﴾

ایشان راست آنچه خواهند نزد پروردگار
ایشان اینست جرای نیکو کاران
(٣٤) .

لِيُكَفِّرَ اللّٰهُ عَنْهُمْ اَسْوَاَ الَّذِيْ عَمِلُوْا وَيَجْزِيَهُمْ
اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ الَّذِيْ كَانُوْا يَعْمَلُوْنَ ﴿٣٥﴾

تاازائل کند خداازایشان بدترین آنچه
کردند وبدهدایشان را مزدایشان بحسب
نیکوترین آنچه می کردند (٣٥) .

اَلَيْسَ اللّٰهُ بِكَافٍ عَبْدَهٗ ۭ وَيُخَوِّفُوْنَكَ بِالَّذِيْنَ مِنْ دُوْنِهٖ ۭ
وَمَنْ يُّضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٦﴾

آیا نیست خدا کارسازبندۀ خودرا ومی
ترسانند ترا بآنانکه غیر خدا یند وهرکرا
گمراه کند خدا پس نیست اوراهیچ راه
نماینده (٣٦) .

وَمَنْ يَّهْدِ اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ مُّضِلٍّ ۭ اَلَيْسَ اللّٰهُ بِعَزِيْزٍ
ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٧﴾

وهرکرا راه نماید خداپس نیست اورا
هیچ گمراه کننده آیانیست خداغالب
خداوند انتقام (٣٧) .

وَلَىِٕنْ سَاَلْتَهُمْ مَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُوْلُنَّ
اللّٰهُ ۭ قُلْ اَفَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ
اَرَادَنِيَ اللّٰهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كٰشِفٰتُ ضُرِّهٖٓ اَوْ اَرَادَنِيْ
بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكٰتُ رَحْمَتِهٖ ۭ قُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ ۭ
عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُوْنَ ﴿٣٨﴾

وا گربه بپرسی ایشان را که آفرید آسمان
ها وزمین را البته بگویند خداآفرید
بگودیدید آن را که می پرستید بغیراز خدا
اگرخواهد درحق من خدای تعالی سختی
راآیااین بتان دفع کنندۀ سختی او هستند
یاا گر خواهددرحق من بخشائشی آیااین
بتان بازدارندۀ بخشائشِ اوهستند بگوبس
ست مراخدا بروی توکل می کنند توکل
کنند گان (٣٨) .

قُلْ يٰقَوْمِ اعْمَلُوْا عَلٰي مَكَانَتِكُمْ اِنِّىْ عَامِلٌ ۚ فَسَوْفَ

بگوای قوم من عمل کنید بروضعِ

تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

خودهرآئینه من نیز عمل کننده ام بروضعِ خود پس خواهید دانست (٣٩) .

مَن يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

کسی را که بیایدش عذابی که رسواکندش فرودآید بروی عذاب دائم (٤٠) .

إِنَّا أَنزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَن ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾

هرآئینه مافرود آوردیم برتو کتاب را برای مردمان براستی پس هرکه راه یاب شد پس نفع اوراست وهرکه گمراه شد پس جزاین نیست که گمراه میشود به ضررِ خود ونیستی برایشان نگهبان (٤١) .

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

خدای تعالی قبض ارواح میکند هنگام موت آن ها وآن روح که نه مرده است قبض آن میکند در خواب آن پس نگاه میدارد آن را که حکم موت کرده است بروی ومی گذارد آن دیگررا تاوقتی معین هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست برای قومی که تأمل می کنند (٤٢) .

أَمِ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

آیا شفاعت کنند گان گرفته اند بغیراز خدا بگو(ایشان را که گرفتید)ا گرچه نمی توانستندهیچ کاری ونمی دانستند (٤٣) .

قُل لِّلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَّهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

بگو دراختیار خداست شفاعت همه یك جا مر اوراست پادشاهی آسمان ها وزمین بازبسوی اوگردانیده خواهید شد (٤٤) .

وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِن دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

وچون یادکرده شود خداتنها متنفرشود دل های آنانکه ایمان نمی آرند بآخرت وچون یادکرده شوند آنانکه بجزاوهستند ناگاه ایشان شادمان می شوند (٤٥) .

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمَ الْغَيْبِ

بگوبارخدایا ای پیداکنندهٔ آسمان ها وزمین دانندهٔ نهان وآشکار توحکم کنی

وَالشَّهَادَةِ أَنتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا
فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾

میان بندگان حود در چیزیکه ایشان درآن اختلاف میکردند (٤٦) .

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ
مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِن سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ
وَبَدَا لَهُم مِّنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾

وا گرباشدآنانراکه ستم کردند آنچه درزمین ست همه یك جا ومانندآن همراه آن البته عوض خود دهندآن را بسبب سختی عذاب روزِ قیامت وظاهر شدبرای ایشان ازجانب خدا آنچه گمان نمی داشتند (٤٧) .

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِم مَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٨﴾

وظاهر شدبرای ایشان جزای بدآنچه کرده بودند ودرگیرد ایشان را آنچه بدان استهزاء میکردند (٤٨) .

فَإِذَا مَسَّ الْإِنسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ نِعْمَةً
مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ ۚ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾

پس چون برسد آدمی راسختی بخواندمارا بازچون بدهیم اورا نعمتی ازطرف خود گوید جزاین نیست که داده شده است این نعمت مرا بنابر دانشی که در منست بلکه این نعمت آزمایشی ست ولیکن اکثر ایشان نمی دانند (٤٩) .

قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُم
مَّا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾

هرآئینه گفتند این سخن را آنانکه پیش از ایشان بودند پس دفع نه کرد ازایشان بلارا آنچه میکردند (٥٠) .

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ۚ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
هَٰؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُم بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾

پس رسید بدیشان عقوبت های آنچه کردند آنانکه ستم کردند ازین جماعت خواهد رسید بدیشان عقوبت های آنچه کردند ونیستند ایشان عاجز کننده (٥١) .

أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ
إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

آیانه دانسته اند که خدا کشاده میسازد رزق را برای هرکه میخواهد و تنگ میکند برای هرکه خواهد هرآئینه درین کارنشانه هاست قومی را که ایمان می آرند (٥٢) .

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِيْنَ اَسْرَفُوْا عَلٰٓى اَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوْا مِنْ رَّحْمَةِ اللّٰهِ ۭ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوْبَ جَمِيْعًا ۭ اِنَّهٗ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٥٣﴾

بگو(ازطرف من) ای آن بند گان من که تجاوز ازحد کردند برخود ناامید مشوید ازرحمتِ خدا هرآئینه خدا می‌آمرزد گناهان را همه هر آئینه خدا اوست آمرزگار مهربان (٥٣) .

وَاَنِيْبُوْٓا اِلٰى رَبِّكُمْ وَاَسْلِمُوْا لَهٗ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنْصَرُوْنَ ﴿٥٤﴾

ورجوع کنید بسوی پروردگار خویش ومنقادشوید اورا پیش ازآن که بیاید بشما عقوبت بازمددکرده نه شوید (٥٤) .

وَاتَّبِعُوْٓا اَحْسَنَ مَآ اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِّنْ رَّبِّكُمْ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَّاَنْتُمْ لَا تَشْعُرُوْنَ ﴿٥٥﴾

وپیروی کنید نیکوترین آنچه را که فرو فرستاده شدبسوی شماازجانب پروردگار شما پیش ازآن که بیاید به شماعذاب ناگهان وشماخبردار نباشید (٥٥) .

اَنْ تَقُوْلَ نَفْسٌ يّٰحَسْرَتٰى عَلٰى مَا فَرَّطْتُّ فِيْ جَنْۢبِ اللّٰهِ وَاِنْ كُنْتُ لَمِنَ السّٰخِرِيْنَ ﴿٥٦﴾

(رجوع بخدا کنید واتباع قرآن نمائید) بجهت ترس ازآنکه گوید شخصی وای پشیمانی من برتقصیر کردنِ من درحق خدا وهرآئینه من بودم ازتمسخر کنند گان (٥٦) .

اَوْ تَقُوْلَ لَوْ اَنَّ اللّٰهَ هَدٰىنِيْ لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِيْنَ ﴿٥٧﴾

یا گوید اگرخداهدایت کردی مرا البته می‌شدم از متقیان (٥٧) .

اَوْ تَقُوْلَ حِيْنَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ اَنَّ لِيْ كَرَّةً فَاَكُوْنَ مِنَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿٥٨﴾

یا گوید وقتی که معاینه کند عذاب را کاش مرارجوعی باشد[1] تاباشم ازنیکوکاران (٥٨) .

بَلٰى قَدْ جَاۗءَتْكَ اٰيٰتِيْ فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكٰفِرِيْنَ ﴿٥٩﴾

(آنگاه خدافرماید) آری آمد پیش توآیاتِ من پس دروغ پنداشتی آنرا وتکبر کردی و بودی از کافران (٥٩) .

وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ تَرَى الَّذِيْنَ كَذَبُوْا عَلَى اللّٰهِ وُجُوْهُهُمْ

وروز قیامت بینی آنان را که دروغ بستند

---

(١) یعنی به دنیا .

مُسْوَدَّةٌ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾

برخدا چهره های ایشان سیاه شده است آیانیست دردوزخ جای برای متکبران (٦٠) .

وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾

ونجات دهد خدا متقیان را قرین رستگاری خویش شده نه رسد بدیشان سختی وبه اندوهگین شوند (٦١) .

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۖ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾

خداآفریننده هرچیزست واو برهرچیز خبر گیرنده است (٦٢) .

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ۗ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

مراوراست کلید های آسمان ها و زمین[1] وآنانکه کافرشد ند به آیت های خدا این جماعت ایشانند زیان کاران (٦٣) .

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾

بگوآیا می‌فرمائید بمن که پرستش کنم غیر خدا را ای نادانان (٦٤) .

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ
أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

وهرآئینه وحی فرستاده شد (یا محمد) بسوی توویسوی آنانکه پیش ازتو بودند که اگر شریك خدا مقررکنی البته نابودگردد عمل تو والبته شوی اززیان کاران (٦٥) .

بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾

بلکه خدا را فقط عبادت کن وبشو ازسپاسداران (٦٦) .

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ ۚ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

ونه شناختند خدارا حقِ شناختن او وزمین همه یك جا درمشت اوباشد روزقیامت وآسمان ها پیچیده شوند در دست راست اوپاکی اوراست وبرتراست ازآنکه شریك اومقررمیکنند (٦٧) .

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ

ودمیده شود در صورپس بمیرد هرکه در آسمان ها وهرکه درزمین ست

---

(١) یعنی مختار و متصرف اوست .

إِلَّا مَن شَآءَ ٱللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنظُرُونَ ﴿٦٨﴾

مگر آنکه خدا خواسته است بازدمیده شود درصوربادیگر پس ناگهان ایشان ایستادگانند می نگرند (٦٨) .

وَأَشْرَقَتِ ٱلْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ ٱلْكِتَٰبُ وَجِاىٓءَ بِٱلنَّبِيِّـۧنَ وَٱلشُّهَدَآءِ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِٱلْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

وروشن شودزمین به نور پرورد گارخود ونهاده شودنامهٔ اعمال وآورده شود پیغامبران را وگواهان را وحکم کرده شود میان آدمیان براستی وایشان ستم کرده نه شوند (٦٩) .

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾

تمام داده شود هر شخصی را جزای آنچه کرده است وخدا دانا ترست بآنچه می کنند (٧٠) .

وَسِيقَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوٓا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا فُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَآ أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ ءَايَٰتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَآءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا قَالُوا بَلَىٰ وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ ٱلْعَذَابِ عَلَى ٱلْكَٰفِرِينَ ﴿٧١﴾

وروان کرده شود کافران رابسوی دوزخ گروه گروه تاوقتی که بیایند نزدیك دوزخ باز کرده شود دروازه های آن وگویند ایشان را نگهبانان دوزخ آیا نیامده بودند به شما پیغامبران ازجنس شمامی خواندند برشماآیاتِ پروردگارشمارا ومی ترسانیدند شمارا ازملاقاتِ این روزشما گفتند آری ولیکن متحقق شدحکم عذاب برکافران (٧١) .

قِيلَ ٱدْخُلُوٓا أَبْوَٰبَ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى ٱلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

گفته شود درآئید به دروازهای دوزخ جاویدان درآنجاپس بدجائیست متکبران را دوزخ (٧٢) .

وَسِيقَ ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى ٱلْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّىٰٓ إِذَا جَآءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَٰبُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَٰمٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَٱدْخُلُوهَا خَٰلِدِينَ ﴿٧٣﴾

وروان کرده شوند آنانکه ترسیدند از پرورد گار خویش بسوی بهشت گروه گروه تاوقتیکه بیایند نزدیكِ بهشت وباز کرده شود دروازه های آن و گویند ایشانرا نگاهبانان بهشت سلام برشما باد خوشحال شدید پس درآئید به بهشت

جاویدان (٧٣) .

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَبَوَّأُ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

وگویند سپاس خدای راست که راست کردباما وعدهٔ خودرا وعطا کردمارا زمین جای میگیریم از بهشت هرجاکه خواهیم پس نیك مزدِ کارکنند گان ست بهشت (٧٤) .

وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِّينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

وببینی فرشتگان را گردا گردشده حوالی عرش تسبیح میگویند همراه ستائش پروردگار خویش وحکم کرده شود میان ایشان براستی [1] وگفته شود ستائشِ خدای راست پروردگارعالم ها (٧٥) .

سوره غافر - مؤمن مکی است وآن هشتاد وپنج آیت و نه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حم ﴿١﴾

حٰمٓ (١) .

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٢﴾

فروفرستادن کتاب ازجانب خدای غالب داناست (٢) .

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾

آمرزندهٔ گناه وپذیرندهٔ توبه سخت کننده عقوبت خداوندِ توانگری، نیست هیچ معبود برحق مگراوبسوی اوست بازگشت (٣) .

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ﴿٤﴾

مکابره نمی کنند درآیت های خدا مگر کافران پس درفریب نیندازد ترا آمدورفت ایشان درشهر ها (٤) .

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ

تکذیب کردند پیش ازایشان قوم نوح و

(١) یعنی دراختصام ملاء اعلی .

وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا
بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ⑤

جماعت های دیگر بعدازقوم نوح وقصد کرد هرجماعتی به پیغامبرخود تابگیرند آنرا ومکابره کردند به شبهاتِ بیهوده تا ناچیز سازند بآن سخن درست را پس گرفتیم ایشان را پس چگونه بود عقوبتِ من (٥) .

وَكَذَٰلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ
أَصْحَابُ النَّارِ ⑥

وهم چنین ثابت شد حکم پرورد گارتو برکافران که ایشان اهل دوزخ اند (٦)

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا
وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا
وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ⑦

آنانکه برمیدارند عرش را وآنانکه گرداگرد عرش اند تسبیح میگویند همراه ستائش پرورد گارخویش وایمان می آرند باووآمرزش میخواهند برای مومنان میگویند ای پرورد گار ما فرا گرفتی همه چیز را به بخشائش ودانش پس بیامرزآنان را که توبه کردند وپیروی راه تونمودند ونگاهدارایشان رااز‌عذاب دوزخ (٧) .

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ
مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ⑧

ای پرورد گارما ودرآرایشانرا به بوستانهای جاودان که وعده کرده ای بایشان ودرآرنیز هرکه شائسته کار باشدازپدرانِ ایشان وزنانِ ایشان وفرزندانِ ایشان هرآئینه توئی غالب باحکمت (٨) .

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ
فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ⑨

ونگاهدارایشانرا ازعقوبت هاوهرکرانگاه داری ازعقوبت ها درآن روزپس هرآئینه رحم کرده ای بروی واین مقدمهٔ نگاهداشتن همانست پیروزی بزرگ (٩) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ

هرآئینه آنانکه کافر شدند آوازداده شود ایشان را که به تحقیق دشمن داشتنِ خدا

مَّقْتِكُمْ أَنفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ⑩

شمارا وقتیکه خوانده می شدید دردنیا بسوی ایمان پس کافر می ماندید زیاده ترست ازدشمن داشتنِ شما خود را (١٠).

قَالُوا رَبَّنَا أَمَتَّنَا اثْنَتَيْنِ وَأَحْيَيْتَنَا اثْنَتَيْنِ فَاعْتَرَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ إِلَىٰ خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ ⑪

گویند ای پروردگارما میراندی مارا دوبار زنده گردانیدی مارادوبار پس اعتراف کردیم به گناهان خود پس آیا بسوی بیرون رفتن راهی هست یعنی حیله ای هست[1] (١١) .

ذَٰلِكُم بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِن يُشْرَكْ بِهِ تُؤْمِنُوا فَالْحُكْمُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَبِيرِ ⑫

این عذاب بسبب آنست که چون یادکرده میشد خداتنهاانکار میکردید وا گرشریك اومقرر کرده میشد باور میداشتید پس فرمان خدای بلند قدر وبزرگوار راست (١٢) .

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُم مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَن يُنِيبُ ⑬

اوست آنکه مینماید شمارا نشانه های خود وفرو میفرستد برای شما ازآسمان رزق را و پندپذیر نمی شود مگر کسیکه رجوع میکند بخدا (١٣) .

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ⑭

پس یادکنید خدا را، یك جهت ساخته برای اوعبادت را اگرچه ناخوش دارند کافران (١٤) .

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ⑮

اوست بلند کنندهٔ مرتبه ها خداوندِ عرش، می اندازد روحی راازفرمان خود برهرکه خواهد ازبندگان خودتابترساند آن بنده ازروز ملاقات (١٥) .

يَوْمَ هُم بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِّمَنِ

روزیکه ایشان بیرون آیند[2] پوشیده نباشد

---

(١) یعنی گویند باخداوفرشتگان .

(٢) یعنی ازقبور .

الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

برخدا ازایشان چیزی (خدافرماید) کراست پادشاهی امروز(بازخود جواب دهد) مر خدای یگانهٔ غالب را (١٦) .

الْيَوْمَ تُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

امروزپاداش داده شود هرشخصی بحسب آنچه کرده است هیچ ستم نیست امروز هرآئینه خدا زود حساب گیرنده است (١٧) .

وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاظِمِينَ ۚ
مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَمِيمٍ وَلَا شَفِيعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

وبترسان ایشان را ازروزقیامت آنگاه که دلها نزدیك چنبرِ گردن باشندپُرشده ازغم نیست ستمگاران را هیچ دوستی ونه شفاعت کننده ای که سخن اوقبول کرده شود (١٨) .

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

میداندخداخیانت چشم هارا وآنچه پنهان میدارند سینه ها (١٩) .

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ ۖ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِهِ
لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ ۗ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

خدا حکم میکند براستی وآنانکه کافران می پرستند ایشان را بجز خدا حکم نمی کنند به چیزی هرآئینه خدا همونست شنوابینا (٢٠) .

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ كَانُوا مِن قَبْلِهِمْ ۚ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً
وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ
لَهُم مِّنَ اللَّهِ مِن وَاقٍ ﴿٢١﴾

آیاسیرنه کرده اند درزمین تابنگرند چگونه بود آخرکار آنانکه پیش ازایشان بودند، بودند زیاده ترازایشان به قوت وبه نشانه هادرزمین[١] پس گرفتارکرد ایشانرا خدابگناهان ایشان ونه بود ایشان را ازخداهیچ پناه دهنده (٢١) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَت تَّأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا

این عقوبت بسبب آن بودکه می آمدند بایشان پیغامبران ایشان به نشانه هاپس

---

(١) یعنی محل هاوقلعه ها بسیار بناکردند .

فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

ایشان کافرشدند پس گرفتار کرد ایشانرا خدا، هرآئینه خداتوانا سخت عقوبت ست (٢٢) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٢٣﴾

وهرآئینه فرستادیم موسیٰ را به نشانه های خویش وحجت ظاهر (٢٣) .

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾

بسوی فرعون وهامان وقارون پس گفتند جادوگری دروغگو ست (٢٤) .

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ
الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ ۚ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾

پس چون آمد بدیشان به پیغام راست ازنزدیك ما گفتند بکشید فرزندانِ آنانکه ایمان آوردند همراه اوو زنده گذاریدزنان ایشان را ونیست حیله سازی کافران مگر درتباهی (٢٥) .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ ۖ إِنِّي
أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي
الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴿٢٦﴾

وگفت فرعون ای یاران بگذارید مراتابکشم موسیٰ را وباید که دعا کند پروردگار خویش را هرآئینه من می ترسم ازآنکه بدل کند دین شمارا یا پدید آرد در زمین فساد را (٢٦) .

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ
مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾

وگفت موسیٰ هرآئینه من پناه گرفتم به پروردگارخود و پروردگار شما ازشرهرمتکبری که باور نمیدارد روزِحساب را (٢٧) .

وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ
أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ ۖ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ ۖ
وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ ۖ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

وگفت مردی مسلمان ازخویشانِ فرعون که پنهان میداشت ایمانِ خود را آیامی کشید مردی را بسبب آنکه میگویدپروردگار من خداست وهرآئینه آورده است پیش شما نشانه ها ازجانب پروردگارشماوا گربفرض دروغگو باشد پس وبالِ دروغگوئی اوبراوست وا گرراست گوباشد البته برسد به شما بعض آنچه

وعده میدهد شمارا هرآئینه خدا راه نمی نماید کسی راکه باشد ازحد گذرندهٔ دروغ گو(٢٨) .

يٰقَوْمِ لَكُمُ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظٰهِرِيْنَ فِي الْاَرْضِ فَمَنْ يَّنْصُرُنَا
مِنْۢ بَاْسِ اللّٰهِ اِنْ جَآءَنَا ۚ قَالَ فِرْعَوْنُ مَآ اُرِيْكُمْ
اِلَّا مَآ اَرٰى وَمَآ اَهْدِيْكُمْ اِلَّا سَبِيْلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

ای قوم من شماراست پادشاهی امروز غالب شده درزمین پس کِه نصرت دهدمارا ازعذاب خدا ا گربیایدبما گفت فرعون مصلحت نمی دهم شمارا مگر آنچه ادراك میکنم ودلالت نمی کنم شمارا مگر براهِ راستی (٢٩) .

وَقَالَ الَّذِيْٓ اٰمَنَ يٰقَوْمِ اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ مِّثْلَ
يَوْمِ الْاَحْزَابِ ﴿٣٠﴾

وگفت شخصی که ایمان آورده بود ای قومِ من هرآئینه من می ترسم برشماازمانند روزِجماعت های پیشین (٣٠) .

مِثْلَ دَاْبِ قَوْمِ نُوْحٍ وَّعَادٍ وَّثَمُوْدَ وَالَّذِيْنَ
مِنْۢ بَعْدِهِمْ ۗ وَمَا اللّٰهُ يُرِيْدُ ظُلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿٣١﴾

مانند صورتِ حالِ قوم نوح وعادوثمود وآنانکه بعدازایشان بودند وخدا اراده ستم نمی کند بربندگان (٣١) .

وَيٰقَوْمِ اِنِّيْٓ اَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

وای قومِ من هرآئینه می ترسم برشماازروز آواز دادن بایکدیگر (٣٢) .

يَوْمَ تُوَلُّوْنَ مُدْبِرِيْنَ ۚ مَا لَكُمْ مِّنَ اللّٰهِ مِنْ عَاصِمٍ ۚ وَمَنْ يُّضْلِلِ
اللّٰهُ فَمَا لَهٗ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾

روزیکه روبگردانید پشت داده، نبُوَد شمارا ازخدا هیچ نگاه دارنده وهرکرا گمراه سازد خدا پس نیست اورا هیچ راه نماینده (٣٣) .

وَلَقَدْ جَآءَكُمْ يُوْسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنٰتِ فَمَا زِلْتُمْ
فِيْ شَكٍّ مِّمَّا جَآءَكُمْ بِهٖ ۭ حَتّٰٓى اِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَّبْعَثَ اللّٰهُ
مِنْۢ بَعْدِهٖ رَسُوْلًا ۭ كَذٰلِكَ يُضِلُّ اللّٰهُ مَنْ هُوَ
مُسْرِفٌ مُّرْتَابٌ ﴿٣٤﴾

وهرآئینه آمده بود پیش ازین بشمایوسف به نشانه ها پس همیشه درشك بودیدازآنچه آورده بود پیش شما آنرا تاوقتیکه بمرد چون گفتید نخواهد فرستادخدا بعدازوی پیغامبری را همچنین گمراه میکند خدا کسی را که هست او از حد درگذرنده شك آرنده (٣٤) .

الَّذِيْنَ يُجَادِلُوْنَ فِيْٓ اٰيٰتِ اللّٰهِ بِغَيْرِ سُلْطٰنٍ اَتٰىهُمْ ۭ كَبُرَ مَقْتًا

آنانراکه مکابره می کنند درآیاتِ خدا بغیر

عِندَ اللَّهِ وَعِندَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَٰلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ
قَلْبِ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

حجتی که آمده باشد پیش ایشان سخت ناپسند شداین مکابرهٔ ایشان نزدیك خدا ونزدیك آنانکه ایمان آوردند همچنین مُهرمی نهد خدا برهردل متکبرسرکش (۳۵) .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَامَانُ ابْنِ لِي صَرْحًا لَّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

وگفت فرعون ای هامان بساز برای من کو شکی تاباشد که برسم باین راه ها (۳٦) .

أَسْبَابَ السَّمَاوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَىٰ إِلَٰهِ مُوسَىٰ وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا
وَكَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ ۚ وَمَا
كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

راه های آسمان ها تادرنگرم بسوی پرورد گارموسیٰ وهرآئینه دروغگو می پندارمش وهمچنین آراسته شددرنظر فرعون عملِ بد او وبازداشته شد از راه صواب ونبودحیله سازی فرعون مگردرتباهی (۳۷) .

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

وگفت آنکه ایمان آورده بود ای قوم من پیروی من کنید تادلالت کنم شمارا براه راست (۳۸) .

يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ
الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

ای قوم من جزاین نیست که این زندگانی اندك بهره است وهرآئینه آخرت همونست سرای همیشه بودن (۳۹) .

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا ۖ وَمَنْ عَمِلَ
صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤٠﴾

هرکه بعمل آرد کارِ بد جزا داده نخواهد شد الّامانندِ آن وهرکه بجاآرد کارِشائسته خواه از جنس مرد خواه ازجنس زن واومومن بود پس درآیند آنجماعت به بهشت رزق داده شود ایشان را آن جابی شمار (٤٠) .

وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾

و ای قومِ من چیست مراکه میخوانم شمارا بسوی نجات وشما میخوانید مرا بسوی دوزخ (٤١) .

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ
وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ ﴿٤٢﴾

میخوانید مرابسوی آن که کافرشوم بخداوشریك اومقرر کنم چیزی که نیست مرا بحقیقت آن علم ومن میخوانم شمارا بسوی خداغالب آمرزگار (٤٢) .

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا
وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ
هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴿٤٣﴾

بی شبهه چیزی که شما میخوانید مرا بسوی آن نیست آن چیزرا قبول کردن دعا نه دردنیا ونه درآخرت وبی شبهه بازگشت مابسوی خداست وبی شبهه ازحد گذشتگان ایشان انداهل دوزخ (٤٣) .

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾

پس یادخواهید کرد آنچه می گویم به شما ومی سپارم امر خودرا بخدا هرآئینه خدا بیناست باحوال بندگان (٤٤) .

فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ
سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾

پس نگاهداشت اوراخداازسختی های آنچه مکرکرده بودند ایشان و فراگرفت بخویشانِ فرعون عذاب سخت (٤٥) .

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ
السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

آتش که حاضر کرده میشوند برآن بامداد وشام وروزی که قائم شود قیامت گوئیم خویشانِ فرعون را درآرید درسخت ترین عذاب (٤٦) .

وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ
اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ
عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ ﴿٤٧﴾

ویادکن چون باهم مجادله میکنند‌دردوزخ پس گویند ناتوانان سرکشان را هرآئینه ماتابع بودیم شمارا پس آیا شما دفع کننده هستید ازسرِمایك حصه ازعقوبتِ آتش (٤٧) .

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ
بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

گویند سرکشان هرآئینه ما همه درآتشیم هرآئینه خدا فیصله کرده است درمیانِ بندگان (٤٨) .

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ

وگویند آنانکه درآتش اندنگاهبانانِ دوزخ را دعاکنید بجناب پروردگارخویش

يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

تاسبك كنداز ما حصهٔ يك روزی ازعذاب (٤٩) .

قَالُوٓا أَوَلَمْ تَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُم بِالْبَيِّنَٰتِ ۖ قَالُوا بَلَىٰ ۚ قَالُوا فَادْعُوا ۗ وَمَا دُعَٰٓؤُا الْكَٰفِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَٰلٍ ﴿٥٠﴾

گویند نگاهبانان آیا نمی آمدند بشما پیغمبران شمابه معجزه ها گویند آری، نگاهبانان گویند پس شما دعاکنید و نیست دعای کافران مگردرتباهی (٥٠) .

إِنَّا لَنَنصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَٰدُ ﴿٥١﴾

هرآئینه ما نصرت دهیم پیغامبرانِ خویش را وآنان را که ایمان آوردند در زندگانی دنیا ونیز روزیکه قائم شوند گواهان[1] (٥١) .

يَوْمَ لَا يَنفَعُ الظَّٰلِمِينَ مَعْذِرَتُهُمْ ۖ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوٓءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

روزیکه سودنه دهد ستمگاران را عذرآوردنِ ایشان وایشانراست لعنت وایشانراست عقوبتِ آن سرای (٥٢) .

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَا مُوسَى الْهُدَىٰ وَأَوْرَثْنَا بَنِىٓ إِسْرَٰٓءِيلَ الْكِتَٰبَ ﴿٥٣﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را هدایت و وارثِ کتاب ساختیم بنی اسرائیل را (٥٣) .

هُدًى وَذِكْرَىٰ لِأُولِى الْأَلْبَٰبِ ﴿٥٤﴾

برای راه نمودن وپنددادن خداوندانِ خِرَدرا (٥٤) .

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِىِّ وَالْإِبْكَٰرِ ﴿٥٥﴾

پس صبر کن هرآئینه وعدهٔ خداراست است وآمرزش طلب کن برای گناهِ خود وتسبیح گو باستائش پرورد گارخود به شام وبامداد (٥٥) .

إِنَّ الَّذِينَ يُجَٰدِلُونَ فِىٓ ءَايَٰتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَٰنٍ أَتَىٰهُمْ ۙ إِن فِى صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ مَّا هُم بِبَٰلِغِيهِ ۚ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّهُۥ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

هرآئینه آنانکه مکابره میکنند درآیت های خدا بغیر حجتی که آمده باشد بایشان نیست درسینه های ایشان مگر ارادهٔ غلبه که نیستند ایشان رسنده بآن پس پناه طلب کن از خداهرآئینه خدا اوست

(١) یعنی فرشتگان گواهی دهند .

شنوابینا (٥٦) .

لَخَلْقُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ اَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

هرآئینه آفریدنِ آسمان ها وزمین بزرگ ترست ازآفریدن آدمیان[1] ولیکن اکثر مردمان نمیدانند (٥٧) .

وَمَا يَسْتَوِي الْاَعْمٰى وَالْبَصِيرُ ۙ وَالَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَلَا الْمُسِيٓءُ ۚ قَلِيلًا مَّا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

وبرابرنیستند نابینا وبیناوبرابرنیستندآنانکه ایمان آورده اند وکارهای شائسته کرده اند بابدکار، اندکی پندپذیرمی شوید (٥٨) .

اِنَّ السَّاعَةَ لَاٰتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

هرآئینه قیامت آمدنی ست نیست شك درآن ولیکن اکثر مردمان باورنمیدارند (٥٩) .

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِيٓ اَسْتَجِبْ لَكُمْ ۚ اِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دٰخِرِينَ ﴿٦٠﴾

وگفت پرورد گارشما دعاکنید بجنابِ من تاقبول کنم دعای شمارا هرآئینه آنانکه تکبرمی کنند ازعبادتِ من داخل خواهند شد به دوزخ خوارشده (٦٠) .

اَللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ۚ اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

خدای آنست که آفریدبرای شما شب را تاآرام گیرید درآن وآفریدروزرا بوجهی که درآن دیدنِ یکدیگر باشد هرآئینه خدا خداوندِفضل ست برمردمان ولیکن اکثر مردمان شکر نمی کنند (٦١) .

ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ ۘ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ فَاَنّٰى تُؤْفَكُونَ ﴿٦٢﴾

اینست خدا پروردگارشما آفرینندهٔ هرچیز نیست هیچ معبودبرحق بجزوی پس چگونه برگردانیده میشوید (٦٢) .

كَذٰلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِاٰيٰتِ اللّٰهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٣﴾

همچنین برگردانیده می شوند آنانکه بآیاتِ خدا انکار میکردند (٦٣) .

اَللّٰهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ قَرَارًا وَّالسَّمَآءَ بِنَآءً

خدای آنست که ساخت برای شما زمین را قرارگاه وآسمان را سقف وصورت

---

(١) یعنی اعادهٔ ایشان .

وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ
الطَّيِّبَاتِ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

بست شمارا پس نیکوساخت صورت های شما وروزی داد شمارا ازپاکیزه ها این ست خدا پرورد گارشما پس بسیار بابرکت ست خدای پرورد گارعالمها (٦٤) .

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ ۗ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

اوست زنده نیست هیچ معبود برحقی مگراو پس عبادت کنید اورایك جهت ساخته برای اوعبادت ستائش خدای پرورد گارعالمها راست (٦٥) .

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ
اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِن رَّبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ
أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾

بگوهرآئینه من منع کرده شدم ازآنکه عبادت کنم آنان را که شمامی پرستید بجز خداوقتیکه آمدبمن نشانه ها ازجانب پرورد گار من وفرموده شد مراکه منقادشوم پرورد گار عالمهارا (٦٦) .

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن تُرَابٍ ثُمَّ مِن نُّطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ
ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخًا ۚ
وَمِنكُم مَّن يُتَوَفَّىٰ مِن قَبْلُ ۖ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ
تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

اوست آنکه آفریدشمارا ازخاك باز ازنطفهٔ منی بازازخون بسته بازبیرون می آردشمارا کودك شده باز باقی میگذارد تابرسید به نهایت قوت خودباز باقی میگذارد تا شوید پیرکلان سال وبعض ازشماکسی هست که قبض روح اوکرده شود پیش ازین وباقی میگذارد تا برسید بمدتی معین وتابُوَدکه بفهمید (٦٧) .

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ ۖ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ
كُن فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

اوست آنکه زنده می کند ومی میراند پس چون بخواهد (پیداکردن) چیزی را پس جزاین نیست که می گویدش بشوپس می شود (٦٨) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنَّىٰ
يُصْرَفُونَ ﴿٦٩﴾

آیا نه دیدی بسوی آنانکه مکابره میکنند درآیاتِ خدا چگونه گردانیده می شوند (٦٩) .

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ (٧٠)

آنانکه دروغ شمردند کتاب را وآنچه را که فرستادیم بآن پیغامبرانِ خودرا خواهند دانست حقیقتِ حال (۷۰) .

إِذِ الْأَغْلَالُ فِي أَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ (٧١)

وقتیکه طوقها درگردن های ایشان باشند وزنجیر هانیزکشیده شوند (۷۱) .

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ (٧٢)

درآب گرم بازدرآتش پرتافته شوند (۷۲) .

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ (٧٣)

بازگفته شودایشان را کجاست آنچه شریك مقرر میکردید (۷۳) .

مِن دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَل لَّمْ نَكُن نَّدْعُو مِن
قَبْلُ شَيْئًا كَذَٰلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ (٧٤)

بغیراز خدا گویند گم شدند ازنظرِما بلکه هرگزنمی پرستیدیم پیش ازین چیزی را همچنین گمراه میکند خدا کافران را (۷٤) .

ذَٰلِكُم بِمَا كُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا
كُنتُمْ تَمْرَحُونَ (٧٥)

این عقوبت بسبب آنست که شادمان می شدید درزمین به ناحق وبسبب آنست که می نازیدید (۷۵) .

ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوَى
الْمُتَكَبِّرِينَ (٧٦)

درآئید به دروازهای دوزخ جاویدان آنجا پس بدجای متکبران ست دوزخ (۷٦) .

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِي
نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِلَيْنَا يُرْجَعُونَ (٧٧)

پس صبر کن (ای محمد) هرآئینه وعدهٔ خداراست ست پس اگربنمائیم ترا بعض آنچه وعده میدهیم ایشان را (فبها) یا اگر قبض روح تو کنیم پس بسوی ماباز گردانیده شوند کافران (۷۷) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ مِنْهُم مَّن قَصَصْنَا عَلَيْكَ
وَمِنْهُم مَّن لَّمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَن يَأْتِيَ
بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ
هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ (٧٨)

وهرآئینه فرستادیم پیغامبران را پیش ازتو ازایشان کسی هست که قصه اش را خوانده ایم برتو وازایشان کسی هست که قصه اش رانخوانده ایم برتو ونه بُوَد هیچ پیغامبررا که بیاردنشانه ای مگر بفرمان خدا پس وقتیکه آمدفرمان خدا فیصله

کرده شود براستی وزیان کارشدند آنجابیهوده گویان (٧٨) .

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ لِتَرْكَبُوا مِنْهَا
وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾

خداآنست که بیافرید برای شما حیوانات را تاسوارشوید بربعض آنهاوبعض آنهارا میخورید (٧٩) .

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً
فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾

وشمارا درچهارپایان منفعت هاست وتابرسید سوارشده برآنهابه مقصدی که درسینه های شما مستقر شده است وبرچهارپایان ونیز برکشتی ها برداشته میشوید (٨٠) .

وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾

وخدامینماید شمارا نشانه های خود پس کدام یك ازنشانه های خداراانکار میکنید (٨١) .

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً
وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٢﴾

آیاسیرنکرده اند درزمین تابنگرند چگونه بودآخرکار آنانکه پیش ازایشان بودند بودند بیشتر ازایشان وزیاده تر به قوت وبه نشانه ها درزمین پس دفع نکرد ازایشان آنچه میکردند (٨٢) .

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ
وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨٣﴾

پس وقتی که آمدند بسوی ایشان پیغامبرانِ ایشان بامعجزه ها شادمان شدند بآنچه نزدیك ایشان بود از دانش[1] ودرگرفت ایشان را آنچه بآن استهزاء می کردند (٨٣) .

فَلَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا
كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾

پس وقتیکه دیدند عقوبت مارا گفتند باورداشتیم خدای را تنها و منکرشدیم بآنچه که آنرا شریك می کردیم (٨٤) .

---

(١) یعنی علم معاش .

فَلَمْ يَكُ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بَأْسَنَا سُنَّتَ اللَّهِ
الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

پس هرگزنفع نمیداد ایشان را ایمانِ ایشان وقتیکه دیدند عقوبت مارا آئین خدا که گذشته است در بند گان او وزیان کار شدند آنجاکافران (٨٥) .

سورة فصلت - حم سجده مکی است وآن پنجاه وچهارآیت وشش رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشائنده مهربان .

حٰمٓ ﴿١﴾

حمٓ (١) .

تَنْزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ﴿٢﴾

این فروفرستادن ست ازجانب خدای بخشائنده مهربان (٢) .

كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

این کتابیست واضح ساخته شدآیاتِ اودرحالیکه قرآن عربی ست برای قومی که میدانند (٣) .

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٤﴾

درحالیکه مژده دهنده وترسانند‌ه است پس روگردان شدند اکثر مردمان پس ایشان نمی شنوند (٤) .

وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ
وَمِنْ بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنَا عَامِلُونَ ﴿٥﴾

وگفتند دل های ما درپرده هاست ازآنچه میخوانی مارا بسوی آن ودرگوش های ما گرانی ست ومیان ما ومیان تو حجابی است پس کارکن هرآئینه ما کارکننده ایم[1] (٥) .

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ
فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ ﴿٦﴾

بگوجزاین نیست که من آدمی ام مانند شما وحی کرده میشود بسوی من اینکه معبودشما معبود یگانه است پس راست

---

(١) یعنی ، هریکی ازما برطورِ خود .

متوجه شوید بسوی اووطلبِ آمرزش کنیدازو، و وای آن مشرکان را (٦) .

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كٰفِرُونَ ⑦

آنانکه نمیدهند زکوٰة را وایشان بآخرت نامعتقدند (٧) .

إِنَّ الَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ⑧

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند ایشانراست مزدِ غیر مقطوع (٨) .

قُلْ أَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ
وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰلَمِينَ ⑨

بگوآیاشمانا معتقد می شوید به کسی که آفرید زمین را دردو روز ومقرر میکنید بسرای اوهمسران را، اینست پروردگارعالمها (٩) .

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبٰرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا
أَقْوَاتَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلسَّائِلِينَ ⑩

وپیداکرد درزمین کوه ها بالای آن و برکت نهاد درآن واندازه کرده اندرآن قُوتِ اهلِ آن رادرتتمه چهار روز بیان واضح کرده شدبرای سوال کنند گان (١٠) .

ثُمَّ اسْتَوٰى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ
ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ⑪

بازمتوجه شد بسوی آسمان واومانند دود بود گفت اورا و زمین را نیز بیائید بخوشی یا ناخوشی[١] گفتند هردوآمدیم بخوشی (١١) .

فَقَضٰهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحٰى فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا
وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
الْعَلِيمِ ⑫

پس ساخت آنها را هفت آسمان در دو روزدیگر ووحی فرستاد درهرآسمانی تدبیر آن را و بیاراستیم آسمانِ دنیا را به چراغ ها[٢] ونگاهداشتیم[٣] این ست

---

(١) یعنی منقادحکم من شوید والله اعلم .

(٢) یعنی ستاره ها .

(٣) یعنی ازشیاطین .

تدبیرِ خدای غالب دانا (۱۲) .

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ
عَادٍ وَثَمُودَ ⑬

پس اگر روگردان شوند بگوترسانیدم شماراازعقوبتی مانند عقوبتِ عادو ثمود (۱۳) .

إِذْ جَاءَتْهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ
أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللّٰهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلٰٓئِكَةً
فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كٰفِرُونَ ⑭

وقیتکه آمدند بدیشان پیغامبران ازپیش روی ایشان واز پس پشتِ ایشان که عبادت مکنید مگر خدای را گفتند اگر خواستی پروردگار مافروفرستادی فرشتگانرا پس هرآئینه مابآنچه فرستاده شدید همراه آن نامعتقدیم (۱٤) .

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا
مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ
مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِاٰيٰتِنَا يَجْحَدُونَ ⑮

اماقوم عاد پس تکبر کردند درزمین به ناحق وگفتند کیست زیاده ترازما به قوت آیانه دیدند که آن خدای که بیافرید ایشان را او زیاده ترست ازایشان به قوت وایشان بآیاتِ ما انکار می کردند (۱٥) .

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحِسَاتٍ لِنُذِيقَهُمْ
عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْاٰخِرَةِ أَخْزٰى وَهُمْ
لَا يُنْصَرُونَ ⑯

پس فرستادیم برایشان بادی تند در روزهای شوم تابچشانیم ایشارا عذاب رسوائی در زندگانی دنیا وهرآئینه عذاب آخرت رسواکننده ترست وایشان نصرت داده نه شوند (۱٦) .

وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنٰهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمٰى عَلَى الْهُدٰى فَأَخَذَتْهُمْ
صٰعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ⑰

واماثمود پس راه نمودیم ایشان را پس اختیار کردند نابینائی را برراه یابی پس در گرفت ایشان را عقوبتِ سخت عذابِ خواری بسبب آنچه میکردند (۱۷) .

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ اٰمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ⑱

ونجات دادیم آنان را که ایمان آوردند و پرهیزگاری میکردند (۱۸) .

وَيَوْمَ يُحْشَرُ أَعْدَاءُ اللّٰهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ⑲

وآن روزکه برانگیخته شوند دشمنانِ خدا روان ساخته بسوی آتش، پس ایشان باین

حال باشند[۱] که بعض را تابرسیدن بعض ایستاده کرده میشود (۱۹) .

حَتّٰىٓ إِذَا مَا جَآءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَٰرُهُمْ وَجُلُودُهُم بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

تاوقتیکه چون بیایند نزدیك دوزخ گواهی دهدبرایشان گوش ایشان وچشمهای ایشان وپوست های ایشان بآنچه می‌کردند (۲۰).

وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدتُّمْ عَلَيْنَا ۖ قَالُوٓا أَنطَقَنَا ٱللَّهُ ٱلَّذِىٓ أَنطَقَ كُلَّ شَىْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢١﴾

وگفتند پوست های خودرا چرا گواهی دادیدبرما گویند گویاکردمارا‌آن خدای که گویاکرده است هر چیزرا واوبیافریدشمارا اوّل بار وبسوی اوباز گردانیده شوید (۲۱) .

وَمَا كُنتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَن يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَآ أَبْصَٰرُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَٰكِن ظَنَنتُمْ أَنَّ ٱللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وپنهان نمی شدید (هنگام ارتکاب معاصی ازخوف)[۲] آنکه گواهی دهد برشما گوش شما و چشم های شما وپوست های شما ولیکن پنداشتید که خدا نمیداند بسیاری ازآنچه می کنید (۲۲) .

وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ ٱلَّذِى ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ أَرْدَىٰكُمْ فَأَصْبَحْتُم مِّنَ ٱلْخَٰسِرِينَ ﴿٢٣﴾

واین گمانِ شما که به غلط اندیشه کردید درحق پرورد گار خویش هلاك کرد شمارا پس زیان کارگشتید (۲۳) .

فَإِن يَصْبِرُوا فَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۖ وَإِن يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُم مِّنَ ٱلْمُعْتَبِينَ ﴿٢٤﴾

پس ا گرصبر کنند پس آتش خوابگاه ایشان ست وا گرعفوطلبند پس نیستند ایشان عفو کرده شدگان (۲٤) .

وَقَيَّضْنَا لَهُمْ قُرَنَآءَ فَزَيَّنُوا لَهُم مَّا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا

و برگماشتیم برای ایشان همنشینان[۳] پس آراسته کردند آن همنشینان برای

---

(۱) که بعض راتابرسیدن بعض اشاره کرده می شود .

(۲) یعنی درین دارخوف آنکه .

(۳) یعنی ازشیاطین والله اعلم .

خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن
قَبْلِهِم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ ۖ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾

ایشان آنچه پیش روی ایشانست وآنچه پس پشت ایشانست[۱] وثابت شد برایشان وعدهٔ عذاب داخل شده درامتّانیکه پیش ازایشان گذشته اند از جن و آدمیان هرآئینه ایشان زیان کاربودند (۲۵) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ
لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ﴿٢٦﴾

وگفتند کافران مشنوید این قرآن را وسخن بیهوده گوئید دراثناء خواندنِ آن بُوَد که شما غالب شوید (۲۶) .

فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

پس البته بچشانیم کافران را عذاب سخت والبته جزادهیم ایشانرا بحسب بدترین آنچه می کردند (۲۷) .

ذَٰلِكَ جَزَاءُ أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ ۖ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ ۖ
جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٨﴾

این ست جزای دشمنانِ خدا که آتش ست ایشان را، درآنجا منزل علی الدوام باشد پاداش دادیم برحسب آنکه بآیاتِ ما انکار میکردند (۲۸) .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذَيْنِ أَضَلَّانَا مِنَ الْجِنِّ
وَالْإِنسِ نَجْعَلْهُمَا تَحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونَا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

وگویند کافران ای پروردگارما بنمامارا آن دوکس[۲] که گمراه ساختند مارا ازجنسِ جن وازجنسِ انس تادرآریم آن هردورا زیرقدم های خود تا شوند ازفروتر ماند گان (۲۹) .

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ

هرآئینه آنانکه گفتند پروردگارما خداست بازقائم ماندند فرود می آیند برایشان فرشتگان[۳] که مترسید وانسدوه

---

(۱) یعنی وسوسه انداختند که دنیاقابل رغبت ست و آخرت قابل رغبت نیست والله اعلم .

(۲) یعنی آن دو فریق .

(۳) یعنی نزدیکِ موت .

تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

مخوريدوخوش حال شويد به بهشتی که وعده داده می شديد (٣٠) .

نَحْنُ أَوْلِيَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۖ وَلَكُمْ فِيهَا
مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدَّعُونَ ﴿٣١﴾

ما دوستان شمائيم در زندگانی دنيا ودرآخرت نيز وشماراست درينجا آنچه بطلبد نفس های شما وشمارا ست آنجاآنچه درخواست کنيد (٣١) .

نُزُلًا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾

بطريق مهمانی ازجانب خدای آمرزگارمهربان (٣٢) .

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ
إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

و کيست نيکوتر باعتبار سخن ازشخصی که دعوت کرد مردمان را بسوی خدا وکار شائسته کردو گفت هرآئينه من ازمسلمانانم(٣٣) .

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا
الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

وبرابرنيست نيکی وبدی جواب بازده بخصلتی که آن بهترست پس نا گاه آن کس که ميان توومیان وی دشمنی ست گوياوی دوست قريب است (٣٤) .

وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٣٥﴾

ونايل نمی شوند باين خصلت مگر آنانکه صبر کردند ونايل نمی شود باين خصلت مگر صاحبِ نصيب بزرگ (٣٥) .

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ ۖ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

وا گر باز گرداند تراوسوسه بازگردانندهٔ آمده ازجانبِ شيطان پس پناه طلب کن بخداهرآئينه خدا اوست شنوا دانا (٣٦) .

وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۚ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ
وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ
إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

وازنشانه های اوست شب و روز وخورشيد وماه سجده مکنيد خورشيد را ونه ماه را وسجده کنيد برای خدا که آفريداين چيز هارااگرشماهستيد فقط اورا عبادت می کنيد (٣٧) .

فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ

پس ا گرتکبر کنند کافران (چه باك) پس آنانکه نزديك پروردگارتواند به پاکی ياد

وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْـَٔمُونَ ۩ ﴿٣٨﴾

می کنند اورا شب و روز وایشان مانده نمی شوند (٣٨) .

وَمِنْ ءَايَٰتِهِۦٓ أَنَّكَ تَرَى ٱلْأَرْضَ خَٰشِعَةً فَإِذَآ أَنزَلْنَا عَلَيْهَا ٱلْمَآءَ
ٱهْتَزَّتْ وَرَبَتْ ۚ إِنَّ ٱلَّذِىٓ أَحْيَاهَا لَمُحْىِ ٱلْمَوْتَىٰٓ ۚ إِنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ
شَىْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

وازنشانه های اوآنست که می بینی زمین را فرسوده پس وقتیکه فرود آوردیم برسرِآن آب به جنبش آمدوبلند شد هرآئینه آنکه زنده کرده است زمین را البته زنده کنندهٔ مرد گانست هرآئینه اوبرهمه چیز تواناست (٣٩) .

إِنَّ ٱلَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِىٓ ءَايَٰتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَآ ۗ أَفَمَن يُلْقَىٰ
فِى ٱلنَّارِ خَيْرٌ أَم مَّن يَأْتِىٓ ءَامِنًا يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ ٱعْمَلُوا۟ مَا شِئْتُمْ ۖ إِنَّهُۥ
بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

هرآئینه آنانکه کج روی میکنند درآیاتِ ما پوشیده نیستند ازما آیا کسی که انداخته شود درآتش بهترست یا کسی که بیاید ایمن شده روز قیامت بکنید هرچه خواهید هرآئینه خدابآنچه می کنید بیناست (٤٠) .

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِٱلذِّكْرِ لَمَّا جَآءَهُمْ ۖ وَإِنَّهُۥ لَكِتَٰبٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

هرآئینه آنانکه کافرشدند بقرآن وقتیکه آمد بدیشان (پوشیده نیستند ازما) و بتحقیق آن کتابیست گرامی قدر(٤١) .

لَّا يَأْتِيهِ ٱلْبَٰطِلُ مِنۢ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِۦ ۖ تَنزِيلٌ مِّنْ
حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

راه نمی یابد بدوباطل از پیش روی او ونه ازپس پشتِ اوفرستاده شده است ازخدای داناستوده (٤٢) .

مَّا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ
لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

(یا محمد) گفته نمی شود ترا مگرآنچه گفته شده بود پیغامبران را پیش ازتو هرآئینه پروردگارتو خداوند آمرزش ست وخداوند عقوبتِ درد دهنده است (٤٣) .

وَلَوْ جَعَلْنَٰهُ قُرْءَانًا أَعْجَمِيًّا لَّقَالُوا۟ لَوْلَا فُصِّلَتْ ءَايَٰتُهُۥٓ ۖ
ءَا۬عْجَمِىٌّ وَعَرَبِىٌّ ۗ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ هُدًى وَشِفَآءٌ ۖ

وا گرمی کردیم این کتاب را قرآنی بزبان عجم هرآئینه می گفتند کافرانِ عرب چراواضح کرده نه شد آیاتِ او آیا قرآن عجمی ست ومخاطب عربی بگوقرآن مسلمانان را هدایت وشفاست وآنانکه

وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى
أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِن مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

ایمان نمی آرند درگوش های ایشان گرانی ست وقرآن برایشان کوریست این جماعت (بمثلِ چنانند) که آواز داده میشوندازجای دور (٤٤) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتُلِفَ فِيهِ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ
سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۚ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ
مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

وهرآئینه دادیم موسیٰ را کتاب پس اختلاف کرده شددرآن واگرنه بودی کلمهٔ تقدیر سابق صادر شده از پروردگارِتو البته فیصله کرده شدی درمیان ایشان وهرآئینه ایشان درشك قوی اند ازطرفِ قرآن (٤٥) .

مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۗ وَمَا رَبُّكَ
بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

هرکه بکند کارنیك پس نفع اوراست وهرکه بدکاری کند پس وبال برویست ونیست پروردگارتو ستم کننده بربندگان (٤٦) .

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ ۚ وَمَا تَخْرُجُ مِن ثَمَرَاتٍ مِّنْ
أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنثَىٰ وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ ۚ وَيَوْمَ
يُنَادِيهِمْ أَيْنَ شُرَكَائِي قَالُوا آذَنَّاكَ مَا مِنَّا مِن شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾

بسوی خدا حواله کرده میشود معرفتِ قیامت وبیرون نمی آید اجناسِ میوه ازغلاف های خود ودرشکم بارنمی گیرد هیچ ماده ونمی نهد بارشکم را مگر بدانستِ خدا وروزیکه خداآواز دهد ایشان را که کجایند شریکان من گویند خبردادیم ترا که نیست ازماهیچ کس اثبات کننده شریکان (٤٧) .

وَضَلَّ عَنْهُم مَّا كَانُوا يَدْعُونَ مِن قَبْلُ ۖ وَظَنُّوا مَا لَهُم مِّن
مَّحِيصٍ ﴿٤٨﴾

وگم شد ازنظر ایشان آنچه می پرستید ند پیش ازین ودانستند که نیست ایشان را هیچ مخلصی (٤٨) .

لَا يَسْأَمُ الْإِنسَانُ مِن دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِن مَّسَّهُ الشَّرُّ
فَيَئُوسٌ قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾

مانده نمی شود آدمی از طلبِ خیرو اگر برسدش سختی پس ناامید طمع برنده است (٤٩) .

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِن بَعْدِ ضَرَّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ
هَٰذَا لِي وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِن رُّجِعْتُ إِلَىٰ
رَبِّي إِنَّ لِي عِندَهُ لَلْحُسْنَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

اگربچشانیم اورا بخشائشی ازجانبِ خود بعدازسختی که رسیده باشد بَوی البته گوید که این برای من ست[1] ونمی پندارم که قیامت قائم شود وا گربالفرض باز گردانیده شود مرا بسوی پروردگارمن هرآئینه مرا نزدیکِ اوحالت خوش باشد پس البته خبردار کنیم کافران را بآنچه میکردند والبته بچشانیم ایشان راازعقوبتِ سخت (٥٠) .

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَىٰ بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ
الشَّرُّ فَذُو دُعَاءٍ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾

وچون انعام کنیم برآدمی روبگرداند و دور شود بطرفِ خودرفته وچون برسدش بلای پس صاحب دعای بسیارست (٥١) .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن كَانَ مِنْ عِندِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُم بِهِ مَنْ
أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

بگو آیا دیدید که اگرباشد قرآن ازجانب خدا بازکافرشوید بآن کیست گمراه تراز شخصی که باشد درین مخالفت دورازصواب (٥٢) .

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ
أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

خواهیم نمود ایشان را نشانه های خود در اطرافِ عالم ودرنفس های ایشان نیزتاآنکه واضح شود برایشان که این سخن راست ست آیا بس نیست پروردگار تو آنکه اوبرهرچیز مطلع است (٥٣)

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ مُّحِيطٌ ﴿٥٤﴾

آ گاه شو هرآئینه ایشان در شبهه انداز ملاقات پرور گارِخویش آ گاه شو هرآئینه خدا بهر چیز درگیرنده است (٥٤) .

---

(١) یعنی خاطر جمع کندوخوف ازدلِ اوزائل شود والله اعلم .

سوره شوری مکی است وآن پنجاه وسه آیت و پنج رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان

حٰمٓ ①

حٰمٓ (١) .

عٓسٓقٓ ②

عٓسٓقٓ (٢) .

كَذٰلِكَ يُوْحِيْٓ اِلَيْكَ وَاِلَى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِكَ ۙ اللّٰهُ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ③

همچنین وحی میفرستد بسوی تو وبسوی آنانکه پیش ازتوبودند خدای غالب باحکمت (٣) .

لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيْمُ ④

اوراست آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمین ست واوست بلند مرتبه بزرگ قدر (٤) .

تَكَادُ السَّمٰوٰتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلٰۗىِٕكَةُ يُسَبِّحُوْنَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُوْنَ لِمَنْ فِي الْاَرْضِ ۭ اَلَآ اِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ⑤

نزدیك ست که آسمان هابشگافندازجانب بالای خود[1] وفرشتگان تسبیح میگویند همراه حمد پرورد گارخویش وآمرزش طلب می کنند برای آنانکه درزمین اند آگاه شوهرآئینه خدااوست آمرزگار مهربان (٥) .

وَالَّذِيْنَ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَاۗءَ اللّٰهُ حَفِيْظٌ عَلَيْهِمْ ڮ وَمَآ اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيْلٍ ⑥

وآنانکه دوستان گرفتند بجزخدا، خدا نگهبان ست برایشان ونیستی توبرایشان متعهد (٦) .

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ قُرْاٰنًا عَرَبِيًّا لِّتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرٰى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيْهِ ۭ فَرِيْقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيْقٌ فِي السَّعِيْرِ ⑦

وهمچنین وحی فرستادیم بسوی توقرآن عربی تابترسانی اهل مکه را وآنان را که گردا گردآن هستند وبترسانی ازروزقیامت هیچ شبهه نیست درآن گروهی در بهشت باشند وگروهی دردوزخ (٧) .

(١) یعنی ازهیبت الهی والله أعلم .

وَلَوْ شَآءَ اللّٰهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً وَّاحِدَةً وَّلٰكِنْ يُّدْخِلُ مَنْ
يَّشَآءُ فِيْ رَحْمَتِهٖ ۗ وَالظّٰلِمُوْنَ مَا لَهُمْ مِّنْ وَّلِيٍّ وَّلَا نَصِيْرٍ ﴿٨﴾

واگرخواستی خدا گردانیدی ایشان را یك امت ولیکن درمی آرد هرکرا خواهد دررحمتِ خود و ستمگاران نیست ایشان را هیچ کارساز ونه یاری دهنده (۸) .

اَمِ اتَّخَذُوْا مِنْ دُوْنِهٖٓ اَوْلِيَآءَ ۚ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِ
الْمَوْتٰى ۡ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٩﴾

آیا دوستان گرفتند بجزخدا پس خداهمونست کارساز وهمون زنده میکند مردگان را واوبر هرچیز تواناست (۹) .

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيْهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهٗٓ اِلَى اللّٰهِ ۭ ذٰلِكُمُ اللّٰهُ رَبِّيْ
عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ ڰ وَاِلَيْهِ اُنِيْبُ ﴿١٠﴾

وآنچه اختلاف کردید درآن هرچه باشد پس فیصله کردن اوحواله بخدا ست این ست خدا پرورد گارمن براوتوکل کردم وبسوی اورجوع می‌کنم (۱۰) .

فَاطِرُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۭ جَعَلَ لَكُمْ مِّنْ اَنْفُسِكُمْ اَزْوَاجًا
وَّمِنَ الْاَنْعَامِ اَزْوَاجًا ۚ يَذْرَؤُكُمْ فِيْهِ ۭ لَيْسَ كَمِثْلِهٖ
شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيْعُ الْبَصِيْرُ ﴿١١﴾

آفرینندهٔ آسمان ها وزمین ست پیداکرد برای شماازجنس شما زنان را وپیداکرداز جنس چهار پایان اقسامِ چند پرا گنده میکند شمارا باین تدبیر، نیست مانندِ اوچیزی واوست شنوا بینا (۱۱) .

لَهٗ مَقَالِيْدُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ
يَّشَآءُ وَيَقْدِرُ ۭ اِنَّهٗ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٢﴾

اوراست کلید های آسمان ها وزمین کشاده میکند روزی رابرای هرکه خواهد وتنگ میکند برای هرکه خواهد هرآئینه اوبهر چیز داناست (۱۲) .

شَرَعَ لَكُمْ مِّنَ الدِّيْنِ مَا وَصّٰى بِهٖ نُوْحًا وَّالَّذِيْٓ اَوْحَيْنَآ
اِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهٖٓ اِبْرٰهِيْمَ وَمُوْسٰى وَعِيْسٰٓى اَنْ اَقِيْمُوا
الدِّيْنَ وَلَا تَتَفَرَّقُوْا فِيْهِ ۭ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِيْنَ مَا
تَدْعُوْهُمْ اِلَيْهِ ۭ اَللّٰهُ يَجْتَبِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ يَّشَآءُ
وَيَهْدِيْٓ اِلَيْهِ مَنْ يُّنِيْبُ ﴿١٣﴾

مقرر کرد برای شما ازآئین آنچه امرکرده بود باقامتِ آن نوح را وآنچه وحی فرستادیم بسوی تو وآنچه امرکردیم باقامتِ آن ابراهیم وموسیٰ وعیسیٰ را باین مضمون که قائم کنید دین را ومتفرق نه شوید درآن دشوار آمد برمشرکان آنچه میخوانی ایشان را بآن، خدا برمی گزیند بسوی خود هرکه را

خواهد وراه مینماید بسوی خود هر که رجوع میکند[1] (۱۳) .

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِن رَّبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى لَّقُضِيَ
بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِن بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ
مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴿۱۴﴾

و پراگنده نه شدند امتها مگربعدازآن که آمد بدیشان دانش ازروی حسد درمیان خود و اگر نبودی سخنی که سابقًا صادر شدازپروردگارتو که مهلت داده شوند تا زمانی معین البته فیصله کرده میشد میانِ ایشان وهرآئینه آنانکه داده شد ایشان را کتاب بعدازانبیاء درشبهه قوی اند ازدین (۱٤) .

فَلِذَٰلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَقُلْ آمَنتُ بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ مِن كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا
حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿۱۵﴾

پس بسوی دین دعوت کن و قائم باش بحسب آنکه فرموده شدترا وپیروی مکن خواهش این کافران را وبگوایمان آوردم بآنچه فرود آورد خدا هرکتاب که هست و فرموده شد مراکه انصاف کنم میانِ شما خدا پرورد گارماست وپرورد گار شماست ماراعملهای ماست وشمارا عملهای شماست گفتگو نیست میانِ ماومیانِ شما خدا جمع کند میان ماو میان شما[2] وبسوی اوست بازگشت (۱۵) .

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا اسْتُجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ
دَاحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿۱۶﴾

وآنانکه مکابره می کنند دردین خدا بعد ازآنکه قبول کرده شدفرمان او[3] مکابرهٔ ایشان باطل ست نزدیك پرورد گارایشان

---

(۱) یعنی بسوی حق حاصل آن ست که انبیاء علیهم السلام دراصولِ دین متفق اندواختلافِ شرائع در فروع است وبس والله اعلم .

(۲) یعنی روزقیامت .

(۳) یعنی جمعی دراسلام داخل شدند والله اعلم .

وبرایشان است خشم وایشان راست عذاب سخت (١٦) .

اللّٰهُ الَّذِيٓ اَنْزَلَ الْكِتٰبَ بِالْحَقِّ وَالْمِيْزَانَ ۗ وَمَا يُدْرِيْكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيْبٌ ﴿١٧﴾

خداآنست که فرود آوردکتاب را براستی وترازو را نیز وچه چیز مطلع ساخت ترا برحقیقتِ امرشاید که آمدنِ قیامت نزدیك باشد (١٧) .

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِيْنَ لَا يُؤْمِنُوْنَ بِهَا ۚ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مُشْفِقُوْنَ مِنْهَا ۙ وَيَعْلَمُوْنَ اَنَّهَا الْحَقُّ ۗ اَلَآ اِنَّ الَّذِيْنَ يُمَارُوْنَ فِي السَّاعَةِ لَفِيْ ضَلٰلٍۢ بَعِيْدٍ ﴿١٨﴾

زود طلب میکنند قیامت را آنانکه ایمان ندارند بآن وآنانکه باورداشته اند ترسانندازان ومیدانند که آن راست ست آگاه شو هرآئینه آنانکه مکابره می کنند درآمدن قیامت هرآئینه درگمراهی دُور اند (١٨) .

اللّٰهُ لَطِيْفٌۢ بِعِبَادِهٖ يَرْزُقُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيْزُ ﴿١٩﴾

خدامهربان ست بربند گان خود روزی میدهد هرکرا خواهد واوست توانای غالب (١٩) .

مَنْ كَانَ يُرِيْدُ حَرْثَ الْاٰخِرَةِ نَزِدْ لَهٗ فِيْ حَرْثِهٖ ۚ وَمَنْ كَانَ يُرِيْدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهٖ مِنْهَا وَمَا لَهٗ فِي الْاٰخِرَةِ مِنْ نَّصِيْبٍ ﴿٢٠﴾

هرکه خواسته باشد کِشت آخرت را بیفزائیم برای اودرکشتِ او وهرکه خواسته باشد کِشتِ دنیارابدهیم اورا بعض دنیا ونیست اورا درآخرت هیچ نصیبی (٢٠) .

اَمْ لَهُمْ شُرَكٰٓؤُا شَرَعُوْا لَهُمْ مِّنَ الدِّيْنِ مَا لَمْ يَاْذَنْۢ بِهِ اللّٰهُ ۗ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ۗ وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ لَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿٢١﴾

آیا کافران را شریکان هستند که مقررکردند برای ایشان ازدین آنچه نه فرموده است آن را خدا و اگرنه بودی وعدهٔ فیصله کردن البته فیصله کرده میشد میانِ ایشان وهرآئینه ستمگاران ایشان راست عذاب درد دهنده (٢١) .

تَرَى الظّٰلِمِيْنَ مُشْفِقِيْنَ مِمَّا كَسَبُوْا وَهُوَ وَاقِعٌۢ بِهِمْ ۗ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فِيْ رَوْضٰتِ الْجَنّٰتِ ۚ لَهُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ۗ ذٰلِكَ

ببینی ستمگاران را ترسان ازجزای آنچه به عمل آورده اند وآن البته رسنده است بایشان وآنانکه ایمان آورده اند وکارهای شایسته کرده اند درسبز زار های بوستان

ھُوَ الْفَضْلُ الْکَبِیْرُ ﴿٢٢﴾

ھا باشند، ایشان را باشد آنچه درخواست کنند نزدیك پروردگار خویش این ست فضلِ بزرگ (٢٢) .

ذٰلِكَ الَّذِیْ یُبَشِّرُ اللّٰهُ عِبَادَهُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ قُلْ لَّآ اَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ اَجْرًا اِلَّا الْمَوَدَّةَ فِی الْقُرْبٰی وَمَنْ یَّقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهٗ فِیْهَا حُسْنًا اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ شَکُوْرٌ ﴿٢٣﴾

این آن ثواب ست که مژده میدهد خدابآن بندگان خود را که ایمان آورده اند وکارهای شائسته کرده اند بگونمی طلبم ازشما برتبلیغ قرآن هیچ مزدی لیکن باید که پیش گیرید دوستی درمیان خویشاوندان[1] وهرکه بکند نیکی بیفزائیم برای اودرآن نیکی حُسن را هرآئینه خدا آمرزگار قدرشناس است (٢٣) .

اَمْ یَقُوْلُوْنَ افْتَرٰی عَلَی اللّٰهِ کَذِبًا فَاِنْ یَّشَاِ اللّٰهُ یَخْتِمْ عَلٰی قَلْبِكَ وَیَمْحُ اللّٰهُ الْبَاطِلَ وَیُحِقُّ الْحَقَّ بِکَلِمٰتِهٖ اِنَّهٗ عَلِیْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٢٤﴾

آیا میگویند پیغامبرافترا کرده است برخدا دروغ را پس اگرخواهد خدا مُهرنهد بردلِ تو ونابود می سازد خدا بیهوده را واثبات می کند دین درست را به سخن های خود هرآئینه خدا داناست بآنچه درسینه هاست(٢٤) .

وَھُوَ الَّذِیْ یَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهٖ وَیَعْفُوْا عَنِ السَّیِّاٰتِ وَیَعْلَمُ مَا تَفْعَلُوْنَ ﴿٢٥﴾

واوست آنکه قبول میکند توبه را از بندگان خود و درمی گذرد از جرمها ومیداند آنچه می کنید (٢٥) .

وَیَسْتَجِیْبُ الَّذِیْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ وَیَزِیْدُھُمْ مِّنْ فَضْلِهٖ وَالْکٰفِرُوْنَ لَھُمْ عَذَابٌ شَدِیْدٌ ﴿٢٦﴾

وقبول می کند دعای آنانکه ایمان آورده اند وکارهای شائسته کرده اند وزیاده میدهدایشان را ازفضل خود وکافران ایشان راست عذاب سخت (٢٦) .

وَلَوْ بَسَطَ اللّٰهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهٖ لَبَغَوْا فِی الْاَرْضِ وَلٰکِنْ یُّنَزِّلُ

واگرفراخ کردی خدا رزق را بر بندگان خود البته فساد میکردند درزمین

(١) یعنی بامن صلهٔ رحمی کنید وایذانرسانید .

بِقَدَرٍ مَّا يَشَاءُ ۚ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

ولیکن فرود می آرد باالندازهٔ آنچه خواهد هرآئینه خدابه بند گان خود دانا بیناست . (۲۷)

وَهُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْغَيْثَ مِن بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنشُرُ رَحْمَتَهُ ۚ
وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾

واوست آنکه فرود می آرد باران را بعدازآنکه ناامیدشدند و پرا گنده میسازد رحمتِ خود را واوست کارساز ستوده کار (۲۸) .

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا
مِن دَابَّةٍ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

وازنشانه های اوآفریدن آسمان ها وزمین است وآفریدنِ آنچه پرا گنده کرده است دراین هردوازجانوران واوبر بهم آوردنِ ایشان وقتیکه بخواهد تواناست (۲۹) .

وَمَا أَصَابَكُم مِّن مُّصِيبَةٍ فَبِمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو
عَن كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾

وهرچه برسد به شما از مصیبت ها پس بسبب گناهی است که بعمل آورد دستهای شماودرمیگذرد ازبسیاری (۳۰) .

وَمَا أَنتُم بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ ۖ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِن
وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

ونیستید شما عاجز کننده درزمین ونیست شمارا بجز خدا هیچ کارسازی ونه نصرت دهنده (۳۱) .

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾

وازنشانه های او کشتی های روان است دردریا مانندِ کوه ها (۳۲) .

إِن يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَىٰ ظَهْرِهِ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ
لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

ا گرخواهد بازدارد باد را پس ایستاده شود کشتی ها برپشت دریا هرآئینه درین مقدمه نشانه هاست هرصبر کنندهٔ شکر گذارنده را (۳۳) .

أَوْ يُوبِقْهُنَّ بِمَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَن كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾

یاا گرخواهد هلاك كند اهل کشتی هارا بسبب آنچه کردند ودرمیگذرد از تقصیرات بسیار (۳٤) .

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُم مِّن مَّحِيصٍ ﴿٣٥﴾

(تاانتقام کشدازایشان) وتابدانند آنانکه خصومت می کنند درآیاتِ ما که نیست ایشان راهیچ فرارگاه (از عذاب) (۳۵) .

فَمَآ أُوتِيتُم مِّن شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا ۚ وَمَا عِندَ اللّٰهِ
خَيْرٌ وَأَبْقٰى لِلَّذِينَ اٰمَنُوا وَعَلٰى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

پس آنچه داده شد شما رااز هر جنس که باشد اندك بهره ایست از زند گانی دنیا وآنچه نزدیك خداست بهترست وپاننده ترست برای آنانکه ایمان آورده اند و بر پروردگار خود توکل می کنند (٣٦) .

وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبٰٓئِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا
غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾

وآنانکه پرهیزمی کنند ازگناهان کبیره واز بی حیائی ها وچون بخشم می آیند ایشان می آمرزند (٣٧) .

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلٰوةَ وَأَمْرُهُمْ شُورٰى
بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

وآنانکه قبول کردند فرمان پروردگارخود را وبرپاداشتند نماز را وکارایشان ازسرِ مشورت باشد بایکدیگر وازآنچه روزی دادیم ایشان را خرج می کنند (٣٨) .

وَالَّذِينَ إِذَآ أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾

وآنانکه چون برسد بدیشان تعدی، ایشان انتقام می کشند[1] (٣٩) .

وَجَزٰٓؤُا سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا ۖ فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ
فَأَجْرُهُ عَلَى اللّٰهِ ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظّٰلِمِينَ ﴿٤٠﴾

وسزای بدی بدی ست مانندِآن پس هرکه درگذرد وقضیه رابااصلاح آرد پس مزدِاوبرخداست هرآئینه خدا دوست نمی دارد ظالمان را (٤٠) .

وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولٰٓئِكَ مَا عَلَيْهِم مِّن
سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

وهرآئینه کسی که انتقام کشد بعد مظلوم شدنِ خود پس آنجماعت نیست برایشان هیچ راه ملامت (٤١) .

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ أُولٰٓئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

جزاین نیست که راه ملامت برآن جماعت است که ظلم می کنند برمردمان وفساد می طلبند درزمین به ناحق آن جماعت ایشان راست عذاب درد دهنده (٤٢).

---

(١) مترجم گوید یعنی اگربرضعیفی ظالم تعدی کند بزرگانِ قبیله متفق شوند وانتقام کشند والله اعلم .

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذٰلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾

وهرکه صبر کند وبیامرزد هرآئینه این صفت[1] ازکارهای مقصوداست (۴۳) .

وَمَنْ يُضْلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ ۗ وَتَرَى الظّٰلِمِينَ
لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلٰى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾

وهرکرا گمراه کند خدا پس نیست اوراهیچ کارسازی بعدازوی، وببینی ستمگاران را چون معاینه کنند عذاب را گویند آیا هست بسوی بازگشتن هیچ را هی (۴۴).

وَتَرٰهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خٰشِعِينَ مِنَ الذُّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ
طَرْفٍ خَفِيٍّ ۗ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخٰسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ۗ أَلَا إِنَّ الظّٰلِمِينَ
فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿٤٥﴾

وببینی ایشان را پیش آورده شوند نزدیكِ دوزخ متواضع شده از خواری می نگرند به گوشهٔ چشم نیم کشاده وگفتند اهل ایمان هرآئینه زیان کاران آنانند که درزیان دادند خویشتن را وخویشاوندانِ خود را روزقیامت آ گاه شو هرآئینه ستمگاران درعذاب دائم باشند (۴۵) .

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ۗ وَمَنْ يُضْلِلِ
اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾

ونه باشند ایشان را کارسازان که نصرت دهند ایشان را بجز خدا وهرکرا گمراه کند خدا نیست اورا هیچ را هی (۴۶) .

اِسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللّٰهِ ۚ
مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَإٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾

قبول کنید فرمان پروردگار خود را پیش ازآنکه بیاید روزیکه بازگشت نیست آن راازجانب خدا نیست شمارا هیچ پناهی آن روزنیست برای شما هیچ بازخواست کننده (۴۷) .

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنٰكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ۖ إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلٰغُ ۗ وَإِنَّا
إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَرِحَ بِهَا ۖ وَإِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ
بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾

پس ا گررویگردانند پس نه فرستاده ایم ترا برایشان نگهبان، نیست برتو مگرپیغام رسانیدن وهرآئینه ماچون بچشانیم آدمی را ازجانب خود رحمتی شادان شود بآن

(۱) مترجم گوید مغفرت در حقِ خود عزیمت است وانتقام رخصت ودر حقِ ضعفاء قوم انتقام لازم است مگر آن که ضعفاء درگذارند والله اعلم .

واگر برسد بآدمیان مصیبتی بسبب آنچه فرستاده است دست های ایشان پس هرآئینه آدمی ناسپاس است (٤٨) .

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ يَخْلُقُ مَا يَشَآءُ ۚ يَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ اِنَاثًا وَّيَهَبُ لِمَنْ يَّشَآءُ الذُّكُوْرَ ﴿٤٩﴾

خدای راست پادشاهی آسمان هاوزمین می آفریند هرچه خواهد عطا می کند دختران هرکرا خواهد وعطامی کند پسران هرکرا خواهد (٤٩) .

اَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَّاِنَاثًا ۚ وَيَجْعَلُ مَنْ يَّشَآءُ عَقِيْمًا ۚ اِنَّهٗ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ ﴿٥٠﴾

یا جمع کند برای ایشان پسران ودختران ومیسازد هرکرا خواهد نزائنده هرآئینه اودانا است (٥٠) .

وَمَا كَانَ لِبَشَرٍ اَنْ يُّكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحْيًا اَوْ مِنْ وَّرَآئِ حِجَابٍ اَوْ يُرْسِلَ رَسُوْلًا فَيُوْحِيَ بِاِذْنِهٖ مَا يَشَآءُ ۚ اِنَّهٗ عَلِيٌّ حَكِيْمٌ ﴿٥١﴾

وممکن نیست هیچ آدمی را که سخن گوید با اوخدا مگر باشارت یااز پس پرده یا بفرستد فرشته را پس نازل کند بحکم خدا آنچه خدا خواسته است هرآئینه خدابلند مرتبه باحکمت ست[1] (٥١) .

وَكَذٰلِكَ اَوْحَيْنَآ اِلَيْكَ رُوْحًا مِّنْ اَمْرِنَا ۚ مَا كُنْتَ تَدْرِيْ مَا الْكِتٰبُ وَلَا الْاِيْمَانُ وَلٰكِنْ جَعَلْنٰهُ نُوْرًا نَّهْدِيْ بِهٖ مَنْ نَّشَآءُ مِنْ عِبَادِنَا ۚ وَاِنَّكَ لَتَهْدِيْۤ اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٢﴾

وهمچنین وحی فرستادیم بسوی تو قرآن را ازکلامِ خود نمیدانستی توکه چیست کتاب و نمیدانستی که چیست ایمان و لیکن ساخته ایم وحی را روشنی راه مینائیم بآن هرکرا میخواهیم از بند گانِ خویش وهرآئینه تو هدایت کنی بسوی راه راست (٥٢) .

صِرَاطِ اللّٰهِ الَّذِيْ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۗ اَلَآ اِلَى اللّٰهِ تَصِيْرُ الْاُمُوْرُ ﴿٥٣﴾

راهِ خدا که اوراست آنچه در آسمان هاست وآنچه درزمین است آ گاه شو بسوی خدا بازمیروند کارها (٥٣) .

---

(١) مترجم گوید اشارت عبارت از دیدن خواب است وازالقای علم درخاطر بطریق الهام وازپسِ پرده عبارت ازآن ست که آواز شنود وکسی را نه بیند و قسم ثالث آنست که فرشته بصورت آدمی متمثل شود وسخن گوید والله اعلم .

سوره زخرف مکی است وآن هشتادو نه آیت وهفت رکوع است

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

حٰمٓ ۝١
حٰمٓ(١) .

وَالۡكِتٰبِ الۡمُبِيۡنِ ۝٢
قسم به کتاب واضح (٢) .

اِنَّا جَعَلۡنٰهُ قُرۡءٰنًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمۡ تَعۡقِلُوۡنَ ۝٣
که هرآئینه ماساختیم این کتاب را کلامِ عربی بُوَدکه شما بفهمید (٣) .

وَاِنَّهٗ فِىۡۤ اُمِّ الۡكِتٰبِ لَدَيۡنَا لَعَلِىٌّ حَكِيۡمٌ ۝٤
وهرآئینه این کتاب ثبت ست درلوح محفوظ نزدیكِ ماهرآئینه این کتاب بلند قدرباحکمت ست[1] (٤) .

اَفَنَضۡرِبُ عَنۡكُمُ الذِّكۡرَ صَفۡحًا اَنۡ كُنۡتُمۡ قَوۡمًا مُّسۡرِفِيۡنَ ۝٥
آیابازداریم ازشما پند را اعراض کرده برای آن که هستیدگروهی ازحدرفته (٥).

وَكَمۡ اَرۡسَلۡنَا مِنۡ نَّبِىٍّ فِى الۡاَوَّلِيۡنَ ۝٦
وبسیارفرستادیم پیغامبران را درپیشینیان (٦) .

وَمَا يَاۡتِيۡهِمۡ مِّنۡ نَّبِىٍّ اِلَّا كَانُوۡا بِهٖ يَسۡتَهۡزِءُوۡنَ ۝٧
ونمی آمدبایشان هیچ پیغامبری الّا باو استهزا میکردند (٧) .

فَاَهۡلَكۡنَاۤ اَشَدَّ مِنۡهُمۡ بَطۡشًا وَّمَضٰى مَثَلُ الۡاَوَّلِيۡنَ ۝٨
پس هلاك کردیم سخت ترازقریش را[2] باعتبار دست درازی ومذکورشد داستان نخستینیان (٨) .

وَلَئِنۡ سَاَلۡتَهُمۡ مَّنۡ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالۡاَرۡضَ لَيَقُوۡلُنَّ خَلَقَهُنَّ الۡعَزِيۡزُ الۡعَلِيۡمُ ۝٩
و اگرسوال کنی ازایشان که چه کس بیافریدآسمان ها وزمین را البته گویند بیافرید آنهارا خدای غالب دانا (٩) .

الَّذِىۡ جَعَلَ لَكُمُ الۡاَرۡضَ مَهۡدًا وَّجَعَلَ لَكُمۡ فِيۡهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمۡ
وی آنست که ساخت برای شما زمین را

---

(١) مترجم گوید قسم خوردن به چیزی برای اثباتِ همان چیز یالازم آنچیز کنایت است بآنکه آنچیز خود دلیل خوداست چنانکه گویند 'قسم بلبِ میگون تو وزلفِ شبگونِ توکه تو معشوقِ دلربائی' والله اعلم .

(٢) یعنی عادوثمود که از قریش قوی تربودند .

تَهْتَدُونَ ⑩

بساط وساخت برای شما درزمین راه ها تابُوَد که شماراه یابید (۱۰) .

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا
كَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ⑪

وری آنست که فرودآورد ازآسمان آب باندازه پس زنده کردیم بآن شهر مُرده را همچنین برآورده خواهید شد[1] (۱۱) .

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ
مَا تَرْكَبُونَ ⑫

وری آنست که بیافرید اقسام حیوانات تمام آن وساخت برای شما ازکشتی ها وازچهارپایان چیزی را که برآن سوار شوید (۱۲) .

لِتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ
عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا
لَهُ مُقْرِنِينَ ⑬

تاراست بنشینید برپشت های مرکوب بازیاد کنید نعمتِ پروردگارِخود را وقتی که راست نشستیدبرآن وبگوئید پاکست آن ذاتی که مسخرساخت برای مااین مرکوب را وما نه بودیم برآن توانا (۱۳) .

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ⑭

وهرآئینه مابسوی پروردگارخویش رجوع کنندگانیم (۱٤) .

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُبِينٌ ⑮

ومقررکردند برای خدا ازبندگان اواولاد را هرآئینه آدمی ناسپاس ظاهرست (۱۵) .

أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ ⑯

آیافرا گرفت خداازمخلوقاتِ خود دختران را وبرگزیده است شمارا به پسران (۱٦) .

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ
مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ⑰

وچون مژده داده شود یکی ازایشان بتولد آنچه مثل ساخته است برای رحمن[2] روی اوسیاه گردد واوپُرازغم باشد (۱۷) .

---

(۱) یعنی ازقبور .
(۲) یعنی به تولد دختری والله اعلم .

أَوَمَن يُنَشَّؤُا فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾

آیاآنراکه پرورده میشود در زیور واو درصفِ خصومت ظاهرنمی‌گردد (١٨).

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا أَشَهِدُوا
خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ﴿١٩﴾

وقراردادند فرشتگان را که آنان بندگان رحمٰن اند زن ها آیا حاضر بودند نزدیكِ آفرینشِ ایشان نوشته خواهد شداین گواهیٔ ایشان و پرسیده خواهندشد (١٩).

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَٰنُ مَا عَبَدْنَاهُم مَّا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ
إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾

گفتند کافران اگرخواستی رحمٰن پرستش نمیکردیم این فرشتگان را نیست ایشان را باین ادعا دانش نیستند ایشان مگردروغگو (٢٠) .

أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا مِّن قَبْلِهِ فَهُم بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾

آیا داده ایم ایشانرا کتابی پیش ازقرآن پس ایشان بآن کتاب چنگ زننده اند (هرگز) (٢١) .

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم
مُّهْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

بلکه‌گفتند هرآئینه مایافتیم پدرانِ خود را بردینی وهرآئینه مابرپی ایشان راه یافتگانیم (٢٢) .

وَكَذَٰلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّذِيرٍ إِلَّا قَالَ
مُتْرَفُوهَا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَىٰ آثَارِهِم
مُّقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾

وهمچنین نه فرستادیم پیش ازتودرهیچ دیهی ترساننده ای را مگرگفتند منعمانِ آن ده هرآئینه مایافتیم پدران خودرا بردینی وهرآئینه مابرپیٔ ایشان متابعت کنندگانیم (٢٣) .

قَالَ أَوَلَوْ جِئْتُكُم بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدتُّمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا
بِمَا أُرْسِلْتُم بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾

گفت پیغامبر آیابرمتابعتِ پدران مقرر مینمائید اگرچه آورده ام بشما دینی که زیاده ترراه نماننده است ازآنچه برآن یافتید پدران خود راگفتند هرآئینه مابآنچه فرستاده شدشمارا همراهِ آن نامعتقدیم (٢٤) .

فَانتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾

پس انتقام کشیدیم ازایشان پس درنگر چگونه بود عاقبت دروغ دارندگان (٢٥) .

وَاِذْ قَالَ اِبْرٰهِیْمُ لِاَبِیْهِ وَقَوْمِهٖٓ اِنَّنِیْ بَرَآءٌ مِّمَّا تَعْبُدُوْنَ ﴿۲۶﴾

ویادکن چون گفت ابراهیم پدرخود را وقوم خود راهرآئینه من بیزارم ازآنچه شما پرستش می کنید (۲۶) .

اِلَّا الَّذِیْ فَطَرَنِیْ فَاِنَّهٗ سَیَهْدِیْنِ ﴿۲۷﴾

الاّ آن کسی که بیافرید مرا پس هرآئینه اوهدایت خواهد کرد مرا (۲۷) .

وَجَعَلَهَا كَلِمَةًۢ بَاقِیَةً فِیْ عَقِبِهٖ لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُوْنَ ﴿۲۸﴾

وقرارداد حدای تعالی کلمۀ توحید را سخنی باقی مانده درفرزندانِ اوتابُوَدکه کافران رجوع کنند[1] (۲۸) .

بَلْ مَتَّعْتُ هٰٓؤُلَآءِ وَاٰبَآءَهُمْ حَتّٰی جَآءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُوْلٌ مُّبِیْنٌ ﴿۲۹﴾

بلکه بهره مند ساختیم ایشان را و پدران ایشان را تاوقیتکه آمد بدیشان دین راست وپیغامبر ظاهر (۲۹) .

وَلَمَّا جَآءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوْا هٰذَا سِحْرٌ وَّاِنَّا بِهٖ كٰفِرُوْنَ ﴿۳۰﴾

وآنگاه که آمد بدیشان دین راست گفتند این جادوست وهرآئینه مابدان نامعتقدانیم (۳۰) .

وَقَالُوْا لَوْلَا نُزِّلَ هٰذَا الْقُرْاٰنُ عَلٰی رَجُلٍ مِّنَ الْقَرْیَتَیْنِ عَظِیْمٍ ﴿۳۱﴾

و گفتند چرا فروفرستاده نه شد این قرآن برمردی بزرگ ازاهل این دوده[2] (۳۱) .

اَهُمْ یَقْسِمُوْنَ رَحْمَتَ رَبِّكَ ؕ نَحْنُ قَسَمْنَا بَیْنَهُمْ مَّعِیْشَتَهُمْ فِی الْحَیٰوةِ الدُّنْیَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجٰتٍ لِّیَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا سُخْرِیًّا ؕ وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَیْرٌ مِّمَّا یَجْمَعُوْنَ ﴿۳۲﴾

آیاایشان قسمت می کنند رحمتِ پروردگار ترا ماقسمت کرده ایم میانِ ایشان گزرانِ ایشان را درزندگانی دنیا وبلند مرتبه ساختیم بعض ایشان را بر بعض تاکه خدمتگذار گیرد بعض ایشان بعضی را[3] ورحمتِ پروردگارتو بهترست ازآنچه جمع میکنند (۳۲) .

وَلَوْلَآ اَنْ یَّكُوْنَ النَّاسُ اُمَّةً وَّاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ

واگر احتمال آن نه می بود که میشوند

---

(۱) یعنی انبیاء واولیا در اولاد حضرت ابراهیم علیه السلام پیداشدند .

(۲) یعنی یکی ازمتموّلانِ مکه وطائف والله اعلم .

(۳) یعنی بچشم حقارت نگرد والله اعلم .

يَكْفُرُ بِالرَّحْمَٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفًا مِّن فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾

مردمان همه يك گروه البته ساختيم براى كسيكه نـا معتقـد سـت بخـدا بـراى خـانـه هـاى ايشـان سقفهـائ ازنقـره ونردبانهانيز كه برآن بالا برآيند (٣٣) .

وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابًا وَسُرُرًا عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ ﴿٣٤﴾

وبـراى خـانـه هـاى ايشان دروازه هـا نيزازنقره وتخت ها كه برآن تكيه زده بنشينند (٣٤) .

وَزُخْرُفًا وَإِن كُلُّ ذَٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

ومى ساختيم تجمل بسيار، ونيست همه اين مگر اندك بهره مندى زندگانى دنيا، وآخـرت نـزديـك پـرورد گـارتـو متقيـان راست (٣٥) .

وَمَن يَعْشُ عَن ذِكْرِ الرَّحْمَٰنِ نُقَيِّضْ لَهُ شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾

وهركه غافل شود ازيادرحمٰن بركماريم بـراى اوشيطـانـى پـس آن شيطـان اورا همنشين بُوَد (٣٦) .

وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾

وهرآئينه شياطين بازميدارند آدميان را ازراه وآدميان مى پندارند كه ايشان راه يافتگانند (٣٧) .

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَا لَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَبِئْسَ الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾

تاآنوقت كه چون آدمى بيايد پيش ما گويد بـاشيطـان خـود اى كـاش درميـان مـن ودرميان توميـافتِ مشرق و مغرب بودى پس بدهمنشينى تو(٣٨) .

وَلَن يَنفَعَكُمُ الْيَوْمَ إِذ ظَّلَمْتُمْ أَنَّكُمْ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾

و(گوئيم) سود نه دهد شمارا امروز ازبس كه ستم كرده ايد آنكه شما درعذاب باهم شريك باشيد (٣٩) .

أَفَأَنتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْيَ وَمَن كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾

(يا محمد) آيا توميتوانى شنوانيدن كران را يا راه ميتوانى نمودن كوران را وآن كس را كه درگمراهى ظاهرست (٤٠) .

فَإِمَّا نَذْهَبَنَّ بِكَ فَإِنَّا مِنْهُم مُّنتَقِمُونَ ﴿٤١﴾

پس اگرازين عالم ببريم ترا پس البته مازين جماعت انتقام كشندگانيم (٤١) .

أَوْ نُرِيَنَّكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِم مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾

یا اینست که بنمائیم تراآنچه وعده دادیم بایشان پس هرآئینه ما برایشان تواناایم (٤٢) .

فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

پس چنگ زن بآنچه وحی فرستاده شد بسوی توهرآئینه تو برراه راستی (٤٣) .

وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾

وهرآئینه قرآن پندست ترا وقومِ ترا وشماسوال کرده خواهید شد (٤٤) .

وَسْأَلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رُّسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِن دُونِ الرَّحْمَٰنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

وبپرس احوال آنانکه فرستاده بودیم پیش ازتو ازپیغامبرانِ خود آیا قرارداده بودیم بجز خدا معبودان دیگر که پرستش کرده شود آنهارا (٤٥) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

وهرآئینه فرستادیم موسیٰ را به نشانه های خود بسوی فرعون واشرافِ قومِ او پس گفت هرآئینه من پیغامبر پروردگارِ عالمهایم (٤٦) .

فَلَمَّا جَاءَهُم بِآيَاتِنَا إِذَا هُم مِّنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾

پس آن هنگام که آمد به ایشان بانشانه های ما ناگهان بآن نشانه هامی خندیدند (٤٧) .

وَمَا نُرِيهِم مِّنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُم بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

و نه می نمودیم بایشان هیچ نشانه مگروی بزرگ تربود ازقرین خود وگرفتار کردیم ایشانرا به عقوبت بُوَد که ایشان رجوع کنند (٤٨) .

وَقَالُوا يَا أَيُّهَ السَّاحِرُ ادْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِندَكَ إِنَّنَا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

وگفتند ای جادوگردعا کن برای ماپروردگار خود را به عهدی که با تودارد هرآئینه ماراه یافتگانیم[1] (٤٩) .

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنكُثُونَ ﴿٥٠﴾

پس آنهنگام که دورکردیم ازایشان عقوبت را ناگهان ایشان عهدمی شکنند (٥٠) .

---

(١) یعنی مسلمان شویم .

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَا قَوْمِ أَلَيْسَ لِي مُلْكُ مِصْرَ
وَهَٰذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ تَحْتِي ۖ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

وآوازداد فرعون درمیان قومِ خود گفت ای قوم من آیا نیست برای من پادشاهی مصر و این جویها میرود ازززیرکوشك من آیا نمی بینید (۵۱) .

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾

(نی) بلکه من بهترم ازین شخص که وی خوارست ونزدیك نیست که سخن واضح گوید [1] (۵۲) .

فَلَوْلَا أُلْقِيَ عَلَيْهِ أَسْوِرَةٌ مِنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ
مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾

پس چرا فرود آورده نه شد برین شخص دست بندهائی از زر یا چرا نیامدند همراه اوفرشتگان مجتمع شده (۵۳) .

فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ ۚ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

پس بی عقل کرد قوم خود را پس قبول کردند فرمان اورا هر آئینه ایشان بودند گروه فاسق (۵۴) .

فَلَمَّا آسَفُونَا انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

پس آن هنگام که بخشم آوردند مارا انتقام کشیدیم ازایشان پس غرق ساختیم ایشانرا همه یکجا (۵۵) .

فَجَعَلْنَاهُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

پس ساختیم ایشانرا پیش رو و داستانی برای آیند گان (۵۶) .

وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾

وآنگاه[2] که داستان زده شد به پسر مریم تا گهان قوم توازین داستان بخوشوقتی آوازبلند می کنند (۵۷) .

وَقَالُوا أَآلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ ۚ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا ۚ بَلْ

و گفتند آیا معبودان مابهترند یاعیسیٰ ، آن

---

(۱) یعنی درزبان حضرت موسیٰ علیه السلام لکنت بود والله اعلم .

(۲) مترجم‌گوید براین مسئله که هیچکس غیر خدای تعالی معبود نیست مشرکان ایراد کردند که ترسایان عیسیٰ رامی پرستند واگروی نیز معبود نه بود ما راضی شدیم که آله مابا عیسیٰ باشند وگمان کردند که بحجتِ غالب آمدند خدای تعالی کشفِ شبهه فرمود والله اعلم .

هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ٥٨

حرف نزدند باتومگربمکابره بلکه ایشان قومی خصومت کننده اند(٥٨) .

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا
لِبَنِي إِسْرَائِيلَ ٥٩

نیست عیسیٰ مگربنده ای که انعام کرده ایم بروی وساختیم اورا نشانه برای بنی اسرائیل (٥٩) .

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُفُونَ ٦٠

واگرمیخواستیم البته قرارمی دادیم بدل شما فرشتگان را که درزمین خلیفه شوند (٦٠) .

وَإِنَّهُ لَعِلْمٌ لِلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونِ هَٰذَا صِرَاطٌ
مُسْتَقِيمٌ ٦١

وهرآئینه عیسیٰ نشانه است قیامت را پس شبهه مکنید درقیامت (بگو یا محمد) پیروی من کنید اینست راه راست (٦١) .

وَلَا يَصُدَّنَّكُمُ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ٦٢

وبازندارد شمارا شیطان هرآئینه اودرحق شمادشمن ظاهرست (٦٢) .

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ
لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ ٦٣

وآنگاه که آمد عیسی بامعجزه ها گفت آورده ام به شما حکمت را وآمده ام تابیان کنم برای شما بعض آنچه اختلاف می کنید درآن پس بترسید ازخدا وفرمان من برید (٦٣) .

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ٦٤

هرآئینه خدا پروردگار من و پروردگار شماست پس پرستید اورااین ست راه راست (٦٤) .

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ
عَذَابِ يَوْمٍ أَلِيمٍ ٦٥

پس اختلاف کردند جماعت ها درمیان خویش پس وای آنان را که ستم کردند ازعقوبتِ روزِ درد دهنده (٦٥) .

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ
لَا يَشْعُرُونَ ٦٦

انتظار نمی کنند مگرقیامت را که بیاید بدیشان ناگهان وایشان خبردارنه باشند (٦٦) .

الْأَخِلَّاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ٦٧

دوستان آنروز بعض ایشان بابعض دشمن باشند مگر پرهیزگاران (٦٧) .

يَا عِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾

گفته شود ای بندگانِ من نیست هیچ ترس برشما امروز نه شما اندوهگین شوید (٦٨) .

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾

آن کسانیکه که ایمان آوردند بآیت های ماومسلمان بودند (٦٩) .

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾

گفته شود درآئید به بهشت شماوزنان شما خوشحال ساخته (٧٠) .

يُطَافُ عَلَيْهِم بِصِحَافٍ مِّن ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ ۖ وَفِيهَا مَا تَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ ۖ وَأَنتُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾

گردانیده شود برایشان کاسه هایٔ پهن از زر و کوزها نیز دربهشت باشد آنچه خواهش کنند نفس ها ولذت ببرند ازدیدن اوچشم ها وشما درآنجا جاویدان باشید (٧١) .

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

و این آن بهشت ست که عطا کرده شد شمارا بسبب آنچه عمل می کردید (٧٢) .

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِّنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

شماراست درآنجامیوه بسیارکه ازآن میخورید (٧٣) .

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابِ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

هرآئینه‌گنهکاران درعذابِ دوزخ جاویدان اند (٧٤) .

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾

سست کرده نه شود ازایشان عقوبت وایشان درآن عذاب ناامید شده خاموش باشند (٧٥) .

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَٰكِن كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

وستم نکردیم بر ایشان ولیکن بودند ایشان ستمگاران (٧٦) .

وَنَادَوْا يَا مَالِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رَبُّكَ ۖ قَالَ إِنَّكُم مَّاكِثُونَ ﴿٧٧﴾

وآوازدهندکه ای مالك باید که بمرگ حکم کند برماپرورد گارتو مالك گوید هرآئینه شما همیشه باشندگانید (٧٧) .

لَقَدْ جِئْنَاكُم بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾

هرآئینه آوردیم بشما سخن راست را ولیکن اکثر شماسخن راست را ناخواهانید (٧٨) .

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا فَإِنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾

آیاعزم مصمم کرده اندبرکاری پس هرآئینه مانیز عزم مصمم کنندگانیم (٧٩) .

أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾

آیامی پندارند که مانمی شنویم راز گو سرگوشی ایشانرا آری می شنویم وفرستادگانِ ما نزدیك ایشان می نویسند (٨٠) .

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ﴿٨١﴾

بگو اگربفرض باشد رحمٰن را فرزندی پس من نخستین عبادت کنندگان باشم (٨١) .

سُبْحَانَ رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾

پاکست پروردگارآسمان ها وزمین خداوندِعرش ازآنچه بیان می کنند (٨٢) .

فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾

پس بگذارایشان را تا درباطل بحث کنند وبازی پیش‌گیرندتاآنکه ملاقات کنند بآن روزخود که وعده داده میشود ایشان را (٨٣) .

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

واوست آنکه درآسمان فرمان رواست ودر زمین فرمان روا واوست باحکمت دانا (٨٤) .

وَتَبَارَكَ الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾

وبسیاربابرکت ست آنکه اوراست پاشاهی آسمان هاوزمین وآنچه درمیان هردواست ونزد اوست علم قیامت وبسوی او بازگردانیده شوید (٨٥) .

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

ونمی توانند آنانکه کفارپرستش می کنند ایشان را شفاعت کردن بغیر ازخدا لیکن کسی که‌گواهی راست داده باشد وایشان میدانند[1] (٨٦) .

(١) یعنی اهل توحید را شفاعت کنند .

وَلَئِن سَأَلْتَهُم مَّنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾

وا گرسوال کنی ازایشان که کدام کس بیافرید ایشانرا البته گویند خدا آفریده است پس چگونه برگردانیده میشوند (ازعبادت خدا)(۸۷) .

وَقِيلِهِ يَا رَبِّ إِنَّ هَٰؤُلَاءِ قَوْمٌ لَّا يُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

وبسا دعای پیغامبر که ای پروردگارمن هرآئینه ایشان گروهی هستند که ایمان نمی آرند (۸۸) .

فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

پس (فرمودیم) روگردان ازایشان وبگوسلام وداع پس خواهند دانست (۸۹) .

سوره دخان مکی است وآن پنجاه ونه آیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حمٓ ﴿١﴾

حمٓ (۱) .

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ﴿٢﴾

قسم به کتاب واضح (۲) .

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ﴿٣﴾

که هرآئینه ما فرود آوردیم این کتاب رادرشب مبارك[1] هرآئینه ما بودیم ترساننده (۳) .

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ﴿٤﴾

درآن شب مبارك فیصله کرده میشود هرکار باحکمت (٤) .

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٥﴾

فرودآوردیم آنرا بوحی کردن ازنزدیكِ خویش هرآئینه مابودیم فرستنده[2] (۵).

رَحْمَةً مِّن رَّبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦﴾

بسبب بخشائش ازنزدیكِ پروردگار توهرآئینه اوست شنوادانا (٦) .

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِن كُنتُم مُّوقِنِينَ ﴿٧﴾

پروردگارآسمانها وزمین وآنچه درمیان این هردوراست اگرهستید شما یقین کننده(۷).

(۱) یعنی لیلة القدر .

(۲) یعنی برپیغامبر فرود آوردیم آن را .

لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِۦ وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ ءَابَآئِكُمُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿٨﴾

نیست هیچ معبود برحق مگر اوزنده میکند ومی میراند پروردگارشماست وپروردگار پدران پیشین شماست (٨) .

بَلْ هُمْ فِى شَكٍّ يَلْعَبُونَ ﴿٩﴾

بلکه کافران درشبهه ای بازی می کنند (٩) .

فَٱرْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِى ٱلسَّمَآءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾

پس منتظر باش روزی را که بیارد آسمان دودی ظاهر (١٠) .

يَغْشَى ٱلنَّاسَ هَٰذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

که فروگیرد مردمان را این عذاب درد دهنده است (١١) .

رَّبَّنَا ٱكْشِفْ عَنَّا ٱلْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

(گویند) ای پروردگار ما دورکن ازماعذاب هرآئینه مسلمان میشویم (١٢) .

أَنَّىٰ لَهُمُ ٱلذِّكْرَىٰ وَقَدْ جَآءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

چگونه بُوَدایشان را پند گرفتن و بتحقیق آمده بردبدیشان پیغامبر ظاهر (١٣) .

ثُمَّ تَوَلَّوْا۟ عَنْهُ وَقَالُوا۟ مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ﴿١٤﴾

بازروگردانیدند ازو وگفتند این شخص آموخته شدهٔ دیوانه است (١٤) .

إِنَّا كَاشِفُوا۟ ٱلْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَآئِدُونَ ﴿١٥﴾

هرآئینه مادورکنندهٔ عذابیم اندکی هرآئینه شما عود کننده ایددرکفر (١٥) .

يَوْمَ نَبْطِشُ ٱلْبَطْشَةَ ٱلْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

روزی که درگرفت کنیم آن درگرفت کردن بزرگ هرآئینه ماانتقام کشنده ایم (١٦)(١) .

---

(١) مترجم گوید این وعده متحقق شد خدای تعالی درقریش قحط انداخت تاآنکه ازشدتِ جوع یاازکثرت بخار جَوّ چون دودی محسوس می شدوایشان بخدای تعالی رجوع کردند خدای تعالی قحط را دور فرمود بازبرکفر اصرار کردند خدای تعالی روزبدر ازایشان انتقام کشید که هفتادکس را از رؤساء ایشان کُشت وهفتاد کس را اسیر ساخت والله اعلم .

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

وهرآئینه ماامتحان کردیم پیش ازایشان قوم فرعون را وآمد بدیشان پیغامبری گرامی قدر (١٧) .

أَنْ أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾

باین سخن که تسلیم کنید بمن بند گان خدارا[1] هرآئینه برای شما پیغامبر باامانتم (١٨) .

وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَى اللَّهِ إِنِّي آتِيكُمْ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿١٩﴾

وسرکشی مکنید برخدا هرآئینه من بیارم پیش شما حجتِ ظاهررا (١٩) .

وَإِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾

وهرآئینه من پناه گرفتم به پرورد گارخود و پرورد گارشماازآنکه سنگسار کنید مرا (٢٠) .

وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْتَزِلُونِ ﴿٢١﴾

وا گرباورنمی دارید مرا پس یکسو شویدازمن (٢١) .

فَدَعَا رَبَّهُ أَنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

پس دعاکرد بجناب پرورد گار خود که اینجماعت قوم گنهکارا نند (٢٢) .

فَأَسْرِ بِعِبَادِي لَيْلًا إِنَّكُمْ مُتَّبَعُونَ ﴿٢٣﴾

(پس گفتیم) ببربند گانِ مرا وقت شب هر آئینه شمارا تعاقب کرده شود (٢٣) .

وَاتْرُكِ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾

وبگذار دریارا آرامیده هرآئینه این جماعت لشکری هست غرق شده (٢٤) .

كَمْ تَرَكُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٢٥﴾

بسیار گذاشتند ازبوستان ها وچشمه ها (٢٥) .

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

وکِشتهاومحلِ گرامی (٢٦) .

وَنَعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ﴿٢٧﴾

وگذرانِ با رفاهیت که درآن محظوظ بودند (٢٧) .

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾

همچنین شد وعطاکردیم این چیزهارابه گروهی دیگر (٢٨) .

---

(١) یعنی بنی اسرائیل را بمن حواله کنید و بنده مگیرید .

فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾

پس نگریست برین قوم (فرعون) آسمان وزمین ونه شدند مهلت داده شده (۲۹).

وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَاءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾

وهرآئینه ماخلاص کردیم بنی اسرائیل رااز عذاب خوارکننده (۳۰).

مِن فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾

که ازجانب فرعون بود هرآئینه فرعون بود سرکشی ازتعدی کنند گان (۳۱).

وَلَقَدِ اخْتَرْنَاهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وهرآئینه برگزیدیم بنی اسرائیل را دانسته برعالم ها (۳۲).

وَآتَيْنَاهُم مِّنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾

ودادیم ایشان رااز قسم معجزات آنچه درآن امتحانِ ظاهر بود (۳۳).

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾

هرآئینه این جماعت می گویند (۳٤).

إِنْ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾

که نیست عاقبت کارمگرهمین موت نخستینِ ما ونیستیم ما برانگیخته شده (۳۵).

فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾

پس بیارید پدران مارااگرهستید راست گویان (۳٦).

أَهُمْ خَيْرٌ أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿٣٧﴾

آیااین جماعت بهتراند یاقوم تبع (حمیری) وآنانکه پیش ازایشان بودند هلاك ساختیم آنهارا هر آئینه آنها گنه کار بودند (۳۷).

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ﴿٣٨﴾

ونیافریدیم آسمان ها وزمین را وآنچه درمیان هردواست بازی کنان (۳۸).

مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

نیافریدیم این هردو را مگربتدبیرِ درست ولیکن اکثرایشان نمیدانند (۳۹).

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾

هرآئینه روزقیامت میعادِ ایشانست همه یك جا (٤۰).

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلًى عَن مَّوْلًى شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

روزی که دفع نه کند هیچ دوستی ازدوستِ دیگر چیزی را ونه ایشان را نصرت داده شود (٤۱).

إِلَّا مَن رَّحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

مگر آنکه رحم کرد بروخدا هرآئینه خداغالب مهربان ست (٤٢) .

إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ﴿٤٣﴾

هرآئینه درخت زقوم (٤٣) .

طَعَامُ الْأَثِيمِ ﴿٤٤﴾

طعام گنهگارست (٤٤) .

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ﴿٤٥﴾

مثلِ مِسِ گداخته شده بجوشد در شکم ها (٤٥) .

كَغَلْيِ الْحَمِيمِ ﴿٤٦﴾

مانند جوشیدن آب گرم (٤٦) .

خُذُوهُ فَاعْتِلُوهُ إِلَىٰ سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٤٧﴾

(گوئیم ای فرشتگان) بگیرید این گنه گاررا پس به سختی بکشیدش بسوی میانهٔ دوزخ (٤٧) .

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾

بازبریزید بالای سراوازآب گرم که عقوبت ست (٤٨) .

ذُقْ إِنَّكَ أَنتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾

(گوئیم) بچش هرآئینه توئی بزعم خود بزرگوار گرامی قدر (٤٩) .

إِنَّ هَٰذَا مَا كُنتُم بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

هرآئینه این ست آنچه درآن شبهه می کردید (٥٠) .

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾

هرآئینه متقیان درجایگاه باامن باشند (٥١) .

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾

دربوستان هاوچشمه ها (٥٢) .

يَلْبَسُونَ مِن سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُّتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾

بپوشند ازحریرنازك وحریرلك روبروی یکدیگر شده (٥٣) .

كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾

این چنین باشد حال وجفت کنیم ایشان را باحورِکشاده چشم (٥٤) .

يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾

بطلبند آنجا هرمیوه را ایمن شده (٥٥) .

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

نه چشند آنجامرگ لیکن چشیده بودند مرگِ نخستین را ونگاه داشت ایشان را خداازعذاب دوزخ (٥٦) .

فَضْلًا مِّن رَّبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

بسبب بخشائش ازجانبِ پروردگارتو این

ست پیروزی بزرگ (٥٧) .

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ٥٨

جزاین نیست که آسان ساختیم قرآنرابزبان توتابُوَد که ایشان پندپذیرشوند (٥٨) .

فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ٥٩

پس منتظر باش هرآئینه ایشان نیز منتظر اند (٥٩) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حم ١

حمٓ (١) .

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ٢

فروفرستادن این کتاب ازجانب خدای غالب باحکمت ست (٢) .

إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ ٣

هرآئینه درآسمانها وزمین نشانه هاست باوردارندگان را (٣) .

وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ٤

ودرآفرینشِ شماودرآفرینشِ آنچه پراگنده میسازد از جانوران نشانه هاست قومی را که یقین میکنند (٤) .

وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ
رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ آيَاتٌ
لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٥

ودرآمد ورفت شب و روز ودرآنکه فرودآورد خدا ازآسمان روزی [1] پس زنده کرد بسبب باران زمین را بعد مرده بودنِ آن ودرگردانیدن بادها نشانه هاست قومی را که درمی یابند (٥) .

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ نَتْلُوهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ
اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ٦

این نشانه های خداست میخوانیم آن را برتو براستی پس بکدام سخن بعد پند خدا وآیت های اوایمان آرند (٦) .

وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ٧

وای هردروغگوی گنهگاررا (٧) .

(١) یعنی باران .

يَسْمَعُ آيَاتِ اللَّهِ تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا ۖ فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٨﴾

که می شنود آیاتِ خدارا که خوانده میشود بروی بازلازم می‌گیرد کفررا تکبر کرده گویا نشنیده است آنراپس مژده ده اورا به عذابِ درد دهنده (۸) .

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا ۚ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿٩﴾

وچون واقف شد برچیزی ازآیاتِ ما به تمسخر گیردآن را آنجماعت ایشان راست عذاب خوارکننده (۹) .

مِّن وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ ۖ وَلَا يُغْنِي عَنْهُم مَّا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

آن طرف ایشان دوزخ ست ودفع نکند ازایشان آنچه کسب کردند چیزی را ودفع نه کنند نیز آنکه دوستان‌گرفته اند بغیراز خدا وایشانرا ست عذاب بزرگ (۱۰) .

هَٰذَا هُدًى ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رِّجْزٍ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

این قرآن هدایت ست وآنانکه کافرشدند بآیاتِ پروردگارخویش ایشانراست عذاب درد دهنده ازجنس عقوبتِ سخت (۱۱) .

اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلْكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

خدای آنست که مُسَخَّر کردبرای شما دریا را تاروان شود کشتی ها درآن بفرمانِ اووتاطلبِ معیشت کنید ازفضلِ اوویُوَد که شما شکرگذاری کنید (۱۲) .

وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

ومسخر کرد برای شما آنچه درآسمان هاست وآنچه در زمین ست همه یکجا پدید آورده ازجانب خود هرآئینه درین مقدمه نشانه‌هاست گروهی را که تفکر میکنند (۱۳) .

قُل لِّلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

بگو مسلمانان را که درگذر کنند ازآنجماعت که توقع روزهای خدا نه دارند[1] تاسزادهد خداگروهی را بحسب

(۱) یعنی معتقد نیستند که حوادث جزای اعمالِ ایشان باشد .

آنچه میکردند (١٤) .

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ۖ ثُمَّ إِلَىٰ
رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ (١٥)

هرکه بکند کارشائسته پس نفع اوراست
وهرکه بدکاری کند پس وبال براوست
باز بسوی پرورد گارخویش بازگردانیده
خواهید شد (١٥) .

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ
مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ (١٦)

وهرآئینه دادیم بنی اسرائیل راکتاب
ودانش مندی وپیغامبری و روزی دادیم
ایشان راازنعمت های پاکیزه وفضیلت
دادیم ایشان را برعالم ها (١٦) .

وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ ۖ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ
الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ۚ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (١٧)

ودادیم ایشان را نشانه های واضح درباب
دین پس اختلاف نکردند مگر بعدازآنکه
آمد بدیشان دانش ازروی تعدّی بایکدیگر
هرآئینه پرورد گارتو فیصله کند میان
ایشان روزقیامت درآنچه اختلاف می
کردند درآن (١٧) .

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ
الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ (١٨)

بازساختیم ترا برراه ظاهر ازدین پس
پیروی کن آنرا وپیروی مکن خواهشات
آنانرا که نمیدانند (١٨) .

إِنَّهُمْ لَنْ يُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ
أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۖ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ (١٩)

هرآئینه ایشان دفع نخواهند کرداز
توچیزی ازعقوبتِ خدا وهرآئینه
ستمگاران بعض ایشان کارسازان بعض
اند وخدا کارساز متقیانست (١٩) .

هَٰذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ (٢٠)

این قرآن دلیل های واضح ست مردمان
راوهدایت ست وبخشائش گروهی را که
یقین می کنند (٢٠) .

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ ۚ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ (٢١)

آیا پنداشتند آنانکه کردند جرمها که
قراردهیم ایشان را مانند آنانکه ایمان
آوردند وکارهای شائسته کردند، یکسان

باشد زند گانی ایشان ومُردن ایشان بدحکمِ ایشان سست این حکم (٢١) .

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

وآفریدخدا آسمان ها وزمین را بتدبیر درست وتاعاقبت کار جزا داده شود هر شخصی بحسب آنچه عمل کرده است وبرایشان ستم کرده نشود (٢٢) .

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَٰهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَن يَهْدِيهِ مِن بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾

آیادیدی کسی را که معبود خودگرفته است خواهش نفس خودرا وگمراه کرد اوراخداباوجود دانش ومُهر نهاد برگوش اوودل او وپیداکرد برچشم او پرده پس کیست که راه نماید اورا بعد خدا آیاپندنمی‌گیرید (٢٣) .

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُم بِذَٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾

وگفتند نیست زندگانی مگر همین زند گانی این جهانی مامی میریم وزنده میشویم وهلاك نمی کند مارا مگر زمانه ونیست ایشان را باین مقدمه هیچ دانش نیستند ایشان مگرگمان می کنند (٢٤) .

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا ائْتُوا بِآبَائِنَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

وچون خوانده شود برایشان آیت های ماواضح آمده نه بُوَد شبههٔ ایشان مگرآنکه گویند بیارید پدران مارا اگرهستید راست گو (٢٥) .

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

بگو خدازنده میکندشمارا بازمی میراند شمارا بازجمع کند شمارا بروزقیامت هیچ شبهه نیست درآن ولیکن اکثر مردمان نمی دانند (٢٦) .

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يَوْمَئِذٍ يَخْسَرُ الْمُبْطِلُونَ ﴿٢٧﴾

وخدای راست پادشاهی آسمان هاوزمین وروزی که قائم شود قیامت آن روز زیان کارشوند تباه کاران (٢٧) .

وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

وبيبني هرگروهی را بزانودرآمده، هرگروهی را خوانده شود بسوی نامهٔ

اعمال او (یعنی برای سوال وجواب مهیاشده گوئیم) امروز جزا داده شود شمارا بحسب آنچه میکردید (٢٨) .

هٰذَا كِتٰبُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ ۭ اِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٢٩﴾

گوئیم این نامهٔ ماست که اظهار حقیقت میکند برشما براستی هرآئینه ما می نوشتیم آنچه شماعمل می کردید (٢٩) .

فَاَمَّا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ
فِيْ رَحْمَتِهٖ ۭ ذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِيْنُ ﴿٣٠﴾

پس اما آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند پس در آرد ایشان را پروردگارایشان دررحمت خود این ست پیروزی ظاهر (٣٠) .

وَاَمَّا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا ۣ اَفَلَمْ تَكُنْ اٰيٰتِيْ تُتْلٰى عَلَيْكُمْ
فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِيْنَ ﴿٣١﴾

واما آنانکه کافرشدند (ایشانرا گوئیم) آیاخوانده نمی شد برشماآیاتِ من پس تکبر کردید وقومِگنهکار بودید (٣١) .

وَاِذَا قِيْلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَّالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيْهَا قُلْتُمْ
مَّا نَدْرِيْ مَا السَّاعَةُ ۙ اِنْ نَّظُنُّ اِلَّا ظَنًّا وَّمَا نَحْنُ
بِمُسْتَيْقِنِيْنَ ﴿٣٢﴾

وچونگفته شد که وعدهٔ خداراست است وقیامت هیچ شبهه نیست درآن گفتید نمیدانیم چیست قیامت تصور نمی کنیم آن را مگر باحتمالِ ضعیف ونیستیم ما یقین کنندگان (٣٢) .

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّاٰتُ مَا عَمِلُوْا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوْا بِهٖ
يَسْتَهْزِءُوْنَ ﴿٣٣﴾

وظاهر شدایشانرا عقوبت های آنچه بآن عمل کرده بودند ودرگرفت ایشان را آنچه بآن استهزامی کردند (٣٣) .

وَقِيْلَ الْيَوْمَ نَنْسٰىكُمْ كَمَا نَسِيْتُمْ لِقَاۗءَ يَوْمِكُمْ هٰذَا وَمَاْوٰىكُمُ
النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِّنْ نّٰصِرِيْنَ ﴿٣٤﴾

وگفته شود امروز فراموش کنیم شمارا چنانکه فراموش کردید ملاقات این روزخودرا وجای شما دوزخ ست و نیست شمارا هیچ نصرت دهنده (٣٤) .

ذٰلِكُمْ بِاَنَّكُمُ اتَّخَذْتُمْ اٰيٰتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَّغَرَّتْكُمُ الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا ۚ
فَالْيَوْمَ لَا يُخْرَجُوْنَ مِنْهَا وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُوْنَ ﴿٣٥﴾

این عذاب بسبب آنست که شمابه تمسخر گرفتید آیات خدارا وفریفته کرد شمارا زندگانی دنیا پس امروز بیرون کرده نشوند ازدوزخ ونه ازایشان رضامندی خدا طلب کرده شود (٣٥) .

فَلِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ ﴿٣٦﴾

پس خدای راست ستائش پرورد گار آسمانها وپرورد گارزمین پرورد گارعالم ها (٣٦) .

وَلَهُ الْكِبْرِيَآءُ فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٣٧﴾

اوراست بزرگی درآسمان هاوزمین واوست غالب باحکمت (٣٧) .

سُوْرَةُ الْأَحْقَافِ

سوره احقاف مکی است وآن سی وپنج آیت وچهار رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

حٰمٓ ﴿١﴾

حٰمٓ(١) .

تَنْزِيْلُ الْكِتٰبِ مِنَ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ ﴿٢﴾

فروفرستادنِ کتاب ازجانب خدای غالب باحکمت ست (٢) .

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَآ إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ
مُّسَمًّى وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا عَمَّآ أُنْذِرُوْا مُعْرِضُوْنَ ﴿٣﴾

نیافریدیم آسمان ها وزمین را وآنچه درمیان هردوست مگر به تدبیر درست وبمیعادی معین وآنانکه کافر شدندازآنچه ترسانیده شدایشان را روگردانند (٣) .

قُلْ أَرَءَيْتُمْ مَّا تَدْعُوْنَ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ أَرُوْنِيْ مَاذَا خَلَقُوْا
مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوٰتِ ائْتُوْنِيْ بِكِتٰبٍ مِّنْ
قَبْلِ هٰذَآ أَوْ أَثٰرَةٍ مِّنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٤﴾

بگوآیا دیدید آنچه می پرستید بجز خدا بنمائید مرا چه چیز آفریده اند اززمین یاایشانرا شرکتیست درآسمان ها بیارید بمن کتابی که آمده باشد پیش ازین یابقیه ازعلم اگرهستید راست گو (٤) .

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَّدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ
لَهٗٓ إِلٰى يَوْمِ الْقِيٰمَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَآئِهِمْ غٰفِلُوْنَ ﴿٥﴾

وکیست گمراه تر ازکسی که بخواند بجز خداکسی را که قبول نکند خواندنش تاروزقیامت واین معبودانِ باطل ازخواندن ایشان غافل اند (٥) .

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوْا لَهُمْ أَعْدَآءً وَّكَانُوْا بِعِبَادَتِهِمْ
كٰفِرِيْنَ ﴿٦﴾

وچون جمع کرده شوند مردمان باشند این معبودان ایشانرا دشمن وباشند به عبادت ایشان منکر (٦) .

وَإِذَا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ اٰيٰتُنَا بَيِّنٰتٍ قَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلْحَقِّ

چون خوانده شود برایشان آیاتِ ماواضح آمده گویند این کافران سخنِ

لَمَّا جَآءَهُمْ هٰذَا سِحْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٧﴾

درست را چون بیامد بدیشان این سحر ظاهرست (۷) .

اَمْ يَقُوْلُوْنَ افْتَرٰىهُ ۚ قُلْ اِنِ افْتَرَيْتُهٗ فَلَا تَمْلِكُوْنَ
لِيْ مِنَ اللّٰهِ شَيْـًٔا ۚ هُوَ اَعْلَمُ بِمَا تُفِيْضُوْنَ فِيْهِ ۚ كَفٰى بِهٖ
شَهِيْدًا ۢ بَيْنِيْ وَبَيْنَكُمْ ۚ وَهُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِيْمُ ﴿٨﴾

بلکه میگویند بربسته است آنراپیغامبربگو اگر بربسته ام آنراپس نمی توانید شما برای من ازخدا چیزی خدا دانا ترست به گفتگوی شمادرقرآن بس ست خداااظهار حق کننده درمیان من ودرمیان شما واوست آمرزگار مهربان (۸) .

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِّنَ الرُّسُلِ وَمَآ اَدْرِيْ مَا يُفْعَلُ بِيْ وَلَا بِكُمْ ۚ
اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى اِلَيَّ وَمَآ اَنَا اِلَّا نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٩﴾

بگونیستم من نوآمده ازپیغامبران ونمی دانم چه کرده خواهد شد بامن وباشما(یعنی دردنیا)پیروی نمی کنم الاّ آنچه وحی فرستاده میشود بسوی من ونیستم من مگرترسانندهٔ آشکار (۹) .

قُلْ اَرَءَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ وَكَفَرْتُمْ بِهٖ وَشَهِدَ شَاهِدٌ
مِّنْۢ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ عَلٰى مِثْلِهٖ فَاٰمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ ۚ اِنَّ اللّٰهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰلِمِيْنَ ﴿١٠﴾

بگوآیا دیدید ا گرباشد قرآن ازنزد خدا ومنکر شدید بآن وگواهی داده باشد گواهی ازبنی اسرائیل برقرآن پس وی ایمان آورد وسرکشی کردید شما البته ستمگار باشید هرآئینه خداراه نمی نماید گروه ستمگاران را (۱۰) .

وَقَالَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُوْنَآ
اِلَيْهِ ۚ وَاِذْ لَمْ يَهْتَدُوْا بِهٖ فَسَيَقُوْلُوْنَ هٰذَآ اِفْكٌ قَدِيْمٌ ﴿١١﴾

وگفتند کافران درحق مسلمانان ا گردین بهتر بودی سبقت نکردند برمابسوی آن وچون راه نیافتند بآن پس خواهند گفت این دروغی ست قدیم (۱۱) .

وَمِنْ قَبْلِهٖ كِتٰبُ مُوْسٰٓى اِمَامًا وَّرَحْمَةً ۚ وَهٰذَا كِتٰبٌ مُّصَدِّقٌ
لِّسَانًا عَرَبِيًّا لِّيُنْذِرَ الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا ۖ وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٢﴾

وپیش ازقرآن کتاب موسیٰ بود پیشواوبخشائش و این کتابیست باوردارنده به زبان عربی آمده برای آنکه بترساند ستمگاران را وبرای مژده دادن نیکوکاران را (۱۲) .

اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوْا رَبُّنَا اللّٰهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوْا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ

هرآئینه آنانکه گفتند پروردگار ماخداست

وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

بازقایم ماندند پس هیچ ترس نیست برایشان ونه ایشان اندوه خورند (١٣) .

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

این جماعت اهل بهشت اند جاویدان آنجاپاداش داده شوند بحسب آنچه می کردند (١٤) .

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمْلُهُ وَفِصَالُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

وامرکردیم آدمی را درحق پدرو مادراو نیکوکاری درشکم برداشته است اورا مادراو به دشواری و زاده است اورا به دشواری و مدت بارگرفتن اوواز شیرباز کردن او سی ماه ست وزنده ماند تاوقتیکه رسید بکمال قوت خود و رسید بچهل سال گفت ای پروردگارمن الهام کن مرا تا شکرگوئیم درمقابلهٔ نعمت تو که انعام کرده ای برمن وبرپدرومادرمن وتاکارنیك کنم که خوشنود شوی ازآن وصلاح پیداکن برای من در فرزندان من هرآئینه من رجوع کردم بسوی تو وهرآئینه من ازمسلمانانم (١٥) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

این جماعت آنندکه قبول می کنیم ازایشان نیکوترین آنچه عمل کرده اند ودرگذریم ازجرمهای ایشان دراهل بهشت باشند به وفق وعده راستی که وعده داده می شوند (١٦) .

وَالَّذِي قَالَ لِوَالِدَيْهِ أُفٍّ لَكُمَا أَتَعِدَانِنِي أَنْ أُخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ

وآنشخص که گفت به پدرومادر خود دل تنگ شدم به نسبت شماآیاوعده میدهید مراکه برآورده شوم[1] وهرآئینه گذشته اند

(١) یعنی ازقبر .

الْقُرُونُ مِن قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

طبقه های مردم پیش ازمن[1] وآن هردوفریاد میکنند بجناب خدا میگویند وای برتومسلمان شوهرآئینه وعدهٔ خداراست ست پس گوید نیست این وعده مگرافسانه های پیشینیان (۱۷) .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهِم مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾

این جماعت آنانند که ثابت شدبرایشان وعدهٔ عذاب ازجملهٔ امت ها که گذشته اند پیش ازایشان از جنیان وآدمیان هرآئینه ایشان بودند زیان کاران (۱۸) .

وَلِكُلٍّ دَرَجَاتٌ مِّمَّا عَمِلُوا وَلِيُوَفِّيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وهریکی را مرتبه هاست بحسب آنچه عمل کردند وتابتمام دهدخداایشان را جزای اعمال ایشان و ایشان ستم کرده نه شوند (۱۹) .

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَذْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُم بِهَا فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

وروزیکه پیش آورده شوند کافران برآتش (گفته شود) ضائع کردید نعمت های خودرا درزندگانی دنیاوی خویش و بهره مند شدید بآن پس امروز جزا داده شودشمارا عذاب خواری بسبب آنکه تکبرمی کردید در زمین ناحق وبسبب آنکه بدکاری میکردید[2] (۲۰) .

وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ

ویادکن برادر قوم عاد را چون بترسانید قوم خودرا بسرزمین احقاف وهرآئینه

---

(۱) یعنی هیچکس ازایشان باززنده نه شد والله اعلم .

(۲) مترجم گوید این تصویراست حال سعید وشقی را پس سعید حق خدای تعالی و حق ابوین بجامی آورد وبانواع نعم محظوظ میشود درجمیع امور بحق تعالی رجوع میکند وشقی جمع می کند میان کفرو بحقوق والدین وانکار معاد وصورتِ سعید منطبق است برحضرت ابوبکر صدیق وغیرایشان نیز والله اعلم .

النُّذُرُ مِنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦٓ أَلَّا تَعۡبُدُوٓاْ إِلَّا
ٱللَّهَ إِنِّيٓ أَخَافُ عَلَيۡكُمۡ عَذَابَ يَوۡمٍ عَظِيمٖ ﴿٢١﴾

گذشته بودند ترسانند گان پیش روی وَی وپس از وی[1] كه عبادت مكنيد مگرخدارا هرآئینه من میترسم برشما ازعقوبتِ روز بزرگ (٢١) .

قَالُوٓاْ أَجِئۡتَنَا لِتَأۡفِكَنَا عَنۡ ءَالِهَتِنَا فَأۡتِنَا بِمَا تَعِدُنَآ
إِن كُنتَ مِنَ ٱلصَّٰدِقِينَ ﴿٢٢﴾

گفتند آیاآمده ای پیش ما تا بازداری مارا ازپرستشِ معبودان خود پس بیارآنچه وعده میدهی مارا اگرهستی ازراستگویان (٢٢).

قَالَ إِنَّمَا ٱلۡعِلۡمُ عِندَ ٱللَّهِ وَأُبَلِّغُكُم مَّآ أُرۡسِلۡتُ بِهِۦ وَلَٰكِنِّيٓ
أَرَىٰكُمۡ قَوۡمٗا تَجۡهَلُونَ ﴿٢٣﴾

گفت جزاین نیست که علم نزدیك خداست ومیرسانم بشما آنچه فرستاده شدم همراه اوولیکن می بینم که شما گروهی هستید که نادانی میکنید (٢٣) .

فَلَمَّا رَأَوۡهُ عَارِضٗا مُّسۡتَقۡبِلَ أَوۡدِيَتِهِمۡ قَالُواْ هَٰذَا عَارِضٞ
مُّمۡطِرُنَاۚ بَلۡ هُوَ مَا ٱسۡتَعۡجَلۡتُم بِهِۦۖ رِيحٞ فِيهَا عَذَابٌ
أَلِيمٞ ﴿٢٤﴾

پس چون دیدند آن عقوبت را بصورت ابری روآورده به میدان های ایشان گفتند این ابریست بارانندهٔ برمابلکه بحقیقت آن ابرچیز یست که بشتاب طلب کردید آنرا بادیست که دروی عقوبتِ درد دهنده است (٢٤) .

تُدَمِّرُ كُلَّ شَيۡءِۭ بِأَمۡرِ رَبِّهَا فَأَصۡبَحُواْ لَا يُرَىٰٓ إِلَّا
مَسَٰكِنُهُمۡۚ كَذَٰلِكَ نَجۡزِي ٱلۡقَوۡمَ ٱلۡمُجۡرِمِينَ ﴿٢٥﴾

برهم زندهرچیزرا بفرمانِ پرورد گارخویش پس گشتند باین صفت که دیده نمی شد بجز خانه های ایشان همچنین جزا میدهیم گروه گناهگاران را (٢٥) .

وَلَقَدۡ مَكَّنَّٰهُمۡ فِيمَآ إِن مَّكَّنَّٰكُمۡ فِيهِ وَجَعَلۡنَا لَهُمۡ
سَمۡعٗا وَأَبۡصَٰرٗا وَأَفۡـِٔدَةٗ فَمَآ أَغۡنَىٰ عَنۡهُمۡ سَمۡعُهُمۡ
وَلَآ أَبۡصَٰرُهُمۡ وَلَآ أَفۡـِٔدَتُهُم مِّن شَيۡءٍ إِذۡ كَانُواْ

وهرآئینه جاداده بودیم قوم عاد را درآنچه جای نه داده ایم شمارا درآن وساخته بودیم برای قوم عاد گوش وچشمها ودل هاپس دفع نکرد ازایشان

(١) يعنى ازهر جانب باين مضمون .

يَجْحَدُونَ بِآيٰتِ اللّٰهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوا بِهٖ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٦﴾

گوشِ ایشان ونه چشمهای ایشان ونه دلهای ایشان چیزی را ازبسکه انکارمی کردند به نشانه های خدا و فرا گرفت بایشان آنچه بآن استهزامی کردند (٢٦) .

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِّنَ الْقُرٰى وَصَرَّفْنَا الْاٰيٰتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

وهرآئینه هلاك کردیم آنچه دوروبر شماست ازدیه ها وگوناگون پدید آوردیم نشانه هابُوَد که ایشان بازگردند (٢٧) .

فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ قُرْبَانًا اٰلِهَةً بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ ﴿٢٨﴾

پس چرا نصرت نه دادند ایشان راآنانکه معبودان گرفتند بغیرازخدا قرب خداجویان بلکه گم شدند ازنظرِ ایشان وهمین ست دروغِ ایشان وآنچه برمی بافتند (٢٨) .

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْاٰنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلٰى قَوْمِهِمْ مُّنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾

ویادکن چون متوجه ساختیم بسوی توجماعتی راازجن می شنیدند قرآن را پس چون حاضر شدند پیش پیغمبربایکدیگر گفتند خاموش باشید پس چون تمام کرده شدبازگشتند بسوی قوم خود بیم کنان[1] (٢٩) .

قَالُوا يٰقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتٰبًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِيْ إِلَى الْحَقِّ وَإِلٰى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٣٠﴾

گفتند ای قوم ماهرآئینه ما شنیدیم کتابی را که فرود آورده شد بعدازموسیٰ باور دارندهٔ آنچه پیش ازوبود راه می نماید بسوی دین راست وبسوی راه راست (٣٠) .

يٰقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللّٰهِ وَاٰمِنُوا بِهٖ يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣١﴾

ای قومِ ماقبول کنید سخنِ دعوت کننده را بسوی خداوایمان آرید بوی تا بیامرزد خدا برای شما بعض گناهان شمارا وپناه

(١) مترجم گوید چند کس از جن پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمدند وآنحضرت صلی الله علیه وسلم درآن حالت نماز فجر می گذارد دربطنِ نخله قرآن استماع کردند چون بازگشتند قوم خودرا انذار نمودند اشارت باین قصه استَ درین آیات .

دهد شمارا ازعذاب درد دهنده (٣١) .

وَمَن لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ ۚ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾

وهرکه قبول نکند گفته دعوت کننده بخدارا پس نیست عاجز کننده درزمین و نیست اورا بجز خدا دوستان آنجماعت درگمراهی ظاهرند (٣٢) .

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَعْيَ بِخَلْقِهِنَّ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ۚ بَلَىٰ إِنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾

آیا ندانستند اینکه خدا آفریده است آسمان هاوزمین را ومانده نه شددرآفریدنِ اینهاتواناست برآنکه زنده کندمُرد گان را آری چنین ست هرآئینه اوبرهرچیز تواناست (٣٣) .

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَٰذَا بِالْحَقِّ ۖ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبِّنَا ۚ قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾

وروزی که پیش آورده شوند کافران برآتش (گفته شود) آیا نیست این وعدهٔ درست، گویند آری قسم به پرورد گار مادُرُستست گوید پس بچشید عقوبت را بسبب آنکه کافر بودید (٣٤) .

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِل لَّهُمْ ۚ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّن نَّهَارٍ ۚ بَلَاغٌ ۚ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

پس صبر کن چنانکه صبر کرده بودند خداوندانِ همّتِ عالی ازپیغامبران وشتاب طلب مکن عقوبت را برای ایشان روزیکه ببینند آنچه وعده داده میشود ایشانرا چنانستی که ایشان نمانده بودند(١) مگر یکساعت از روز این پیغام رسانیدن است پس هلاك کرده نخواهند شدمگرقوم بدکاران (٣٥) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾

آنانکه کافرشدند بازداشتند مردمان را از

(١) یعنی دردنیا .

راه خدا تباه وبرباد کرد خدا اعمالِ ایشانرا (١) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ
وَهُوَ الْحَقُّ مِن رَّبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ (٢)

وآنانکه ایمان آوردند و کارهای شائسته کردندومعتقد شدند بآنچه فرودآورده شدبرمحمد صلی الله علیه وسلم وآن راستست آمده ازپروردگار ایشان دور ساخت ازایشان جرمهای ایشانرا ویصلاح آورد حال ایشان را (٢) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا
اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِن رَّبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ (٣)

این بسبب آنست که کافران پیروی ازباطل کردند ومومنان پیروی دین راست کردند که ازجانب پروردگار ایشانست همچنین بیان میکند خدا برای مردمان داستانهای ایشان را (٣) .

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنتُمُوهُمْ
فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ
أَوْزَارَهَا ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِن
لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
فَلَن يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ (٤)

پس چون مصاف کنید باکافران پس بزنید گردن هارا تاوقتیکه چون خونریزی بسیار کردید درایشان پس محکم کنید قید را پس باحسان خلاص کردن است بعد ازین ویامالی بعوض گرفتن تاآنکه بنهد جنگ سلاح خودرا[1] اینست حکم واگر خواستی خداخود انتقام کشیدی ازایشان ولیکن میخواهد که امتحان کند بعض شمارا با بعضی وآنانکه کشته شدند درراهِ خدا پس برباد نخواهد کرد عمل ایشان را (٤) .

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ (٥)

راه خواهد نمودایشانرا ونیك خواهد کردحال ایشانرا (٥) .

وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ (٦)

ودرخواهدآورد ایشان را به بهشتی که

---

(١) یعنی جنگ موقوف شود و احتیاج سلاح نماند والله اعلم .

شناساکرده است ایشان را به آن(٦) .

يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوٓا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ٧

ای مسلمانان اگرنصرت دهید دین خدارا نصرت دهد خداشمارا وثابت کند قدمهای شمارا (٧)

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعْسًا لَّهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَٰلَهُمْ ٨

وآنانکه کافرشدند پس هلاك باد ایشان را وبرباد کرد خدااعمال ایشان را (٨) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَآ أَنزَلَ اللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ ٩

این بسبب آنست که ایشان ناپسند کردند چیزی را که فرودآورده است خداپس برباد کردخدااعمال ایشانرا (٩) .

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِى الْأَرْضِ فَيَنظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَٰفِرِينَ أَمْثَٰلُهَا ١٠

آیاسیرنه کرده انددرزمین تابنگرند چگونه بود انجام آنانکه پیش ازایشان بودند نابود ساخت خدا ایشان را وکافران را است مانند این عقوبت (١٠) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَأَنَّ الْكَٰفِرِينَ لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ ١١

این بسبب آنست که خداکار ساز مسلمانان ست وبسبب آنست که کافران را هیچ کارسازنیست ایشانرا (١١) .

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَٰرُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَٰمُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ١٢

هرآئینه خدا در آرد آنان را که ایمان آورده اندوکارهای شاشته کرده اند به بوستانهائی که میرود زیرِآن ها جویها وآنانکه کافرشدند بهره برمیگیرند و میخورند چنانکه میخورند چهارپایان وآتش جای ایشانست (١٢) .

وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ هِىَ أَشَدُّ قُوَّةً مِّن قَرْيَتِكَ الَّتِىٓ أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكْنَٰهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ١٣

وبسیار ازدِه که قوی تربود ازدِه تو که جلا وطن کرد ترا هلاك ساختیم ایشانرا پس نبود هیچ نصرت دهنده برای ایشان (١٣) .

أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِۦ كَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ وَاتَّبَعُوٓا أَهْوَآءَهُم ١٤

آیا کسیکه باشدبر طریقهٔ روشن از پروردگار خویش مانندِ آن کس ست که

آراسته کرده شددرنظرِ اوبدکاری و پیروی
کردند خواهش های خودرا (١٤) .

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ ۖ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ
آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ
لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ
الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ ۖ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا
مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٥﴾

صفتِ بهشتی که وعده داده شد متقیانرا
اینست درآن بهشت جویها ست ازآب که
بدیرماندگی متغیر نشده وجویهاست ازشیر
که مزهٔ اوبرنه گشته وجویهاست ازمَی
لذت دهنده آشامند گان را وجویهاست
ازعسلِ صاف کرده شده وایشانرا ست آن
جا ازهر جنس میوه ها وایشان راست
آمرزش ازپروردگار ایشان (آیااینجماعت)
مانند آنست که همیشه باشددر آتش
ونوشانیده شوند آب گرم پس پاره پاره
ساخت روده های ایشانرا (١٥) .

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا
لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آنِفًا ۚ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ
اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾

و[1] ازمردمان کسی هست که گوش می
نهد بسوی توتاوقتیکه چون بیرون
روندازنزد توگویند بآنانکه عطاکرده شد
ایشانرا علم چه چیز گفت پیغامبرالحال
آنجماعت آنانند که مُهر نهاده است
خدابردل های ایشان و پیروی کردند
خواهش نفسِ خود را(١٦) .

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًى وَآتَاهُمْ تَقْوَاهُمْ ﴿١٧﴾

آنانکه راه یاب شدند زیاده کردخدا
ایشانراهدایت وعطاکرد بدیشان تقوای
ایشانرا (١٧) .

فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً ۖ فَقَدْ جَاءَ
أَشْرَاطُهَا ۚ فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ ﴿١٨﴾

پس منتظر نیستند مگر قیامت را که بیاید
بدیشان نا گهان پس هرآئینه آمده است
علاماتِ قیامت پس ازکجاباشدبرای

---

(١) مترجم گوید ازاین جاتاآخرسوره درباب تهدید مردم ضعیف الایمان نازل شد .

ایشان پند گرفتنِ ایشان وقتیکه بیاید قیامت ایشان (۱۸) .

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا اللّٰهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ۗ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوٰىكُمْ ﴿١٩﴾

پس یقین کن که نیست هیچ معبود برحق مگرخدا وآمرزش طلب کن برای گناهانِ خود در حق مردان مسلمان وزنان مسلمان نیز وخدامیداند جای آمدورفتِ شماوجای ماندن شما[1] (۱۹) .

وَيَقُولُ الَّذِينَ اٰمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۚ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ ۙ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ ۚ فَأَوْلٰى لَهُمْ ﴿٢٠﴾

ومیگویند مسلمانان چرافروفرستاده نه شد سورتی پس چون فرستاده شود سورتی واضح المعنی وذکرکرده شود درآن قتال ببینی آنان را که دردل های ایشان بیماری ست می نگرند بسوی تومانندِ نظر کردن کسیکه اورا بیهوشی رسیده باشد بسبب حضورِموت پس وای ایشانرا (۲۰) .

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ ۚ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ ۚ فَلَوْ صَدَقُوا اللّٰهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾

حال ایشان بحسب ظاهر فرمانبرداریست و سخنِ نیکوگفتن پس چون مصمم شودکار، اگروعدهٔ خود راست کردند باخدا بهتر بودی برای ایشان (۲۱) .

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتُقَطِّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾

پس ای ضعیف ایمانان اگرمتولی امورِ مردمان شوید البته نزدیك اید ازآنکه تباه کاری کنید درزمین وقطع قبیله داری نمائید (۲۲) .

أُولٰٓئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللّٰهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمٰى أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾

اینجماعت آنانند که لعنت کرد ایشانرا

---

(۱) حاصل این آیات ذم آن شخص است که بمجلس علم درآید وبفهم حقیقتِ آن نرسد بسبب هجومِ هوای نفس بردل اومحتاج استفسارِ دیگران گردد و تخویف است بقیامت مثل این شخص را والله اعلم .

خدا پس کرساخت ایشانرا وکورکرد چشمهای ایشانرا (٢٣) .

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾

آیاتأمل نمی کنند درقرآن یابردل هاقفل های آن دل هاست (٢٤) .

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى ۙ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾

هرآئینه آنانکه برگشتند برجانب پشت های خویش پس ازآنکه ظاهر شد ایشان را راه هدایت شیطان آراسته کرده است برای ایشان ومهلت داده است ایشانرا (٢٥) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

این همه بسبب آنست که ایشان گفتند باآنانکه ناپسند کرده اند چیزی راکه خدافرستاده است[1] فرمانبرداری شما خواهیم کرد دربعض کارها وخدامیداند سخنِ پنهان گفتن ایشانرا (٢٦) .

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾

پس چگونه باشد حال وقتی که قبضِ روح ایشان کنند فرشتگان میزنندروی های ایشانرا و پشتهای ایشانرا (٢٧) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

این عقوبت بسبب آنست که ایشان پیروی چیزی کردند که بخشم آورد خدا را وناپسند کردند خوشنودی اورا پس ضائع ساخت خدا اعمال ایشانرا (٢٨) .

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ ﴿٢٩﴾

آیا پنداشته اند آنانکه دردلهای ایشان بیماریست که ظاهر نخواهد کردخدا کینه های ایشانرا (٢٩) .

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ

وا گرمیخواستیم می نمودیم ایشان را بتوپس می شناختی ایشانرا به قیافهٔ ایشان[2]

---

(١) یعنی منافقان یایهود .

(٢) یعنی ظلمت نفاق برروی ایشان هویدا می شد والله اعلم .

القول والله يعلم أعمالكم ﴿٣٠﴾

والبته بشناسى ايشانرا دراسلوبِ سخن وخدا ميداند اعمال شمارا (٣٠) .

ولنبلونكم حتى نعلم المجاهدين منكم والصابرين ونبلوا أخباركم ﴿٣١﴾

والبته امتحان كنيم شمارا تابشناسيم مجاهدان راازشماوصابران را وبيازمائيم احوال شمارا (٣١) .

إن الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله وشاقوا الرسول من بعد ما تبين لهم الهدى لن يضروا الله شيئا وسيحبط أعمالهم ﴿٣٢﴾

هرآئينه آنانكه كافر شدند وبازداشتند ازراه خدا ومخالفت كردند باپيغامبر بعدازآنكه واضح شد ايشانرا راهِ هدايت هيچ زيان نه رسانند خدارا وتباه خواهد كرد خداعملهاى ايشانرا (٣٢) .

يا أيها الذين آمنوا أطيعوا الله وأطيعوا الرسول ولا تبطلوا أعمالكم ﴿٣٣﴾

اى مسلمانان فرمان بريد خدارا فرمان بريد پيغامبررا وباطل مكنيد عملهاى خودرا[1] (٣٣)

إن الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله ثم ماتوا وهم كفار فلن يغفر الله لهم ﴿٣٤﴾

هر آئينه آنانكه كافر شدند وبازداشتند ازراهِ خدا بازبمردند وايشان كافربودند پس هرگز نخواهد آمرزيدخداايشان را (٣٤) .

فلا تهنوا وتدعوا إلى السلم وأنتم الأعلون والله معكم ولن يتركم أعمالكم ﴿٣٥﴾

پس سستى مكنيد وبسوى صلح مخوانيد وشمائيد غالب وخدا باشماست وهرگزضائع نخواهد ساخت عملهاى شمارا (٣٥) .

إنما الحياة الدنيا لعب ولهو وإن تؤمنوا وتتقوا يؤتكم أجوركم ولا يسألكم أموالكم ﴿٣٦﴾

جزاين نيست كه زندگانى دنيابازيست و بيهودگى است و اگرايمان آريد وپرهيزگارى كنيد بدهدشمارا مزد هاى شمارا ونه طلبد ازشمامال هاى شمارا[2] (٣٦) .

(١) يعنى به ارتداد و به رياوسمعه .

(٢) يعنى جميع مال را .

إِن يَسْأَلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾

اگر بطلبد ازشمامال های شمارا پس مبالغه کند درسوال آنگاه بخل کنید وبرروی کارآرد آن بخل کینه های شمارا (٣٧) .

هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ تُدْعَوْنَ لِتُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنكُم مَّن
يَبْخَلُ ۖ وَمَن يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِ ۚ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ
وَأَنتُمُ الْفُقَرَاءُ ۚ وَإِن تَتَوَلَّوْا يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ
لَا يَكُونُوا أَمْثَالَكُم ﴿٣٨﴾

آگاه شوید شما ای جماعت که خوانده میشود شمارا تاخرج کنید درراه خدا پس ازشماکسی هست که بخل میکند وهرکه بخل کند جزاین نیست که بخل میکند ازخویش[1] وخداتوانگر ست وشما محتاج اید و اگرروگردان شوید بَدَل آرد گروهی دیگر را غیر شما بازنباشند آنجماعت مانند شما (٣٨) .

سوره فتح مدنی است وآن بیست ونه آیت وچهار رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا ﴿١﴾

هرآئینه ماحکم کردیم برای توبفتح ظاهر[2] (١) .

---

(١) یعنی منفعت انفاق ازخود بازمیدارد .

(٢) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم بخواب دیدند گویاآنحضرت با اصحاب درمکه داخل شدند و باطمینانِ خاطر بحلق وقصر مشغول اند پس آن سال بقصد عمره متوجه کعبه شدند وچون بحدیبیه رسیدندکفار قریش ازوصول بکعبه مانع آمدند وبعد تشویش بسیار باکفار صلح کرده بغیر ازوصول بکعبه بازگشتند خدای تعالی آن عمل راازایشان قبول فرمود ازآن بیعت که در اثنای تشویش بجهت تاکید عزم بآنحضرت صلی الله علیه وسلم کرده بودند راضی شده بثواب آن عمل فتوح بسیار نصیب ایشان گردانید تخصیص فتح خیبر که بعد ازین سفر بلاتراخی واقع شده غنایم خیبر را مخصوص بحاضران بیعت گردانید وغیرایشانرا ازآن غزوه منع نمود ومضمون رؤیاسال آینده بظهور رسید پس دریاب=

لِّيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِن ذَنبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُّسْتَقِيمًا ﴿٢﴾

عاقبت فتح آنست که بیامرزد ترا خداآنچه که سابق گذشت ازگناه تو وآنچه پس مانده وتمام کند نعمتِ خودرا برتو وتابنماید ترا راه راست (٢) .

وَيَنصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا ﴿٣﴾

و تانصرت دهدتراخدا به نصرتِ قوی (٣) .

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾

اوست آنکه فرودآورد اطمینان را دردل های مسلمانان تا زیاده شود ایمان ایشان باایمان سابق ایشان وخدای راست لشکر های آسمان ها وزمین وهست خدا دانای باحکمت (٤) .

لِّيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَٰلِكَ عِندَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

عاقبت نزول سکینه آنست که درآرد مردانِ مسلمانرا وزنانِ مسلمانرا ببوستانهائیکه میرود زیرآن هاجویهاجاویدان آنجا وزائل کند ازایشان جرمهای ایشان را وهست این مقدمه نزد خدا پیروزی بزرگ (٥) .

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾

وتاعذاب کند مردانِ منافق را وزنانِ منافق را ومردانِ مشرك را وزنانِ مشرك را که گمان کننده اند برخدا گمان بد برایشان باد مصیبتِ بد وبخشم آمدخدا برایشان ولعنت کردایشانرا وآماده ساخت برای ایشان دوزخ را وبدجای ست دوزخ (٦).

وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

وخدای راست لشکر های آسمان ها

= وعدهٔ فتوح وردّشبهه منافقان بسبب تعویق مضمون رؤیا و بیان حکمت تعویق وتهدید متخلفان ازسفر حدیبیه و بیان خوشنودی خودباهلِ بیعت این سوره نازل فرمود والله اعلم .

وزمین وهست خدا غالب باحکمت (۷) .

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

هرآئینه مافرستادیم تراا‌ظهارِ حق کننده وبشارت دهنده وترساننده (۸) .

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

تاایمان آرید ای مسلمانان بخداورسول اووتانصرت دهید دین خدارا وبه بزرگی اعتقاد کنید اورا وبپاکی یاد کنید اورا بامدادوشامگاه (۹) .

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَن نَّكَثَ فَإِنَّمَا يَنكُثُ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللَّهَ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾

هرآئینه آنانکه بیعت میکنند باتوجزاین نیست که بیعت میکنندباخدا دستِ خداست بالای دستِ ایشان پس هرکه بشکنند عهد پس جزاین نیست که می شکنند بضررِ نفس خود وهرکه تمام کند آنچه برآن باخدا عهد کرده است پس خواهد داد اورا مزدِ بزرگ (۱۰) .

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَن يَمْلِكُ لَكُم مِّنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾

خواهند گفت باتوپس ماندگان ازاعراب[1] مشغول کرد مارا اموالِ ماوفرزندان ماپس طلب آمرزش کن برای ما میگویند به زبان های خود آنچه نیست دردل های ایشان بگوکه می تواند برای شما ازخدا چیزی اگرخواهدزیان رسانیدن بشما یاخواهد درحق شما سود دادن بلکه هست خدابآنچه می کنید خبردار (۱۱) .

بَلْ ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَنقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَىٰ أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَٰلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ

نی بلکه گمان کردید که بازنخواهد گشت پیغامبر ومسلمانان بسوی اهل خانهٔ خویش هرگزوآراسته کرده شداین گمان

---

(۱) یعنی آنانکه درسفر حدیبیه موافقت نه کردند والله اعلم .

وَكُنتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾

در دل های شما وگمان کردید گمان بد وگشتید قومی هلاك شده (١٢) .

وَمَن لَّمْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
سَعِيرًا ﴿١٣﴾

وهرکه ایمان نیاورد بخدا وپیغامبراوپس هرآئینه ماآماده کرده ایم برای این کافران آتش را (١٣) .

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ
مَن يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٤﴾

وخداراست پادشاهی آسمان ها وزمین می آمرزد هرکرا خواهد وعذاب میکند هرکراخواهد وهست خدا آمرزگار مهربان (١٤) .

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انطَلَقْتُمْ إِلَىٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا
ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَن يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ قُل لَّن
تَتَّبِعُونَا كَذَٰلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِن قَبْلُ فَسَيَقُولُونَ
بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾

خواهند گفت باتو پس ماندگان وقتیکه روانه شوید بسوی غنیمت ها[1] تابدست آرید آنرا بگذارید مارا تاازپی شماورویم میخواهند که مخالفت کنند وعدۀ خدارا بگوپیروی مانخواهید کرد همچنین فرموده است خدا پیش ازین پس خواهند گفت نی بلکه حسد میکنید باما بلکه همیشه نمی فهمیدند مگراندکی (١٥) .

قُل لِّلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ إِلَىٰ قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ
شَدِيدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسْلِمُونَ فَإِن تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا
حَسَنًا وَإِن تَتَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُم مِّن قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾

بگو(یامحمد) پس ماندگان را ازاعراب که شما خوانده خواهید شد بسوی کارزار قومی جنگجوی نیرومند[2] که جنگ کنید بایشان یاآنکه مسلمان شوند پس اگر فرمانبرداری کنید بدهد خداشمارا مُزد نیك را گرروگردان شوید چنانکه روگردان شده بودیدپیش ازین عقوبت کند شمارا

---

(١) یعنی غنیمت های خیبر .

(٢) یعنی فارس وروم واین معنی درزمان حضرت ابوبکر وحضرت عمررضی الله عنهما متحقق شد والله اعلم .

خدا عقوبتِ درد دهنده (١٦) .

يس على الأعمى حرج ولا على الأعرج حرج ولا على المريض
حرج ومن يطع الله ورسوله يدخله جنت تجري من تحتها
الانهر ومن يتول يعذبه عذابا اليما ﴿١٧﴾

نیست برنابینا گناهی ونه برلنگ گناهی ونه بربیمار گناهی[1] وهرکه فرمان بُرد خدا ورسولِ اورا درآردش به بوستانهائی که میرود زیرِ آن ها جویها وهرکه روگردان شود عقوبت کندش بعقوبتِ درد دهنده (١٧) .

لقد رضي الله عن المؤمنين إذ يبايعونك تحت الشجرة
فعلم ما في قلوبهم فأنزل السكينة عليهم وأثابهم
فتحا قريبا ﴿١٨﴾

هرآئینه خوشنود شدخدا از مسلمانان وقتیکه بیعت میکردند باتوزیرِ درخت پس دانست آنچه دردل های ایشانست پس فرودآورداطمینانِ دل برایشان وثواب دادایشان را فتحی نزدیك (١٨) .

ومغانم كثيرة يأخذونها وكان الله عزيزا حكيما ﴿١٩﴾

وغنیمت های بسیارکه بدست آرندآنرا[2] وهست خدا غالب باحکمت (١٩) .

وعدكم الله مغانم كثيرة تأخذونها فعجل لكم هذه
وكف أيدي الناس عنكم ولتكون آية للمؤمنين
ويهديكم صراطا مستقيما ﴿٢٠﴾

وعده داده است شمارا خداغنیمت های بسیار که بدست آریدآنهارا پس زودعطاکردبرای شمااین غنیمت[3] وبازداشت دست های مردمان راازشما[4] تاباشد این مقدمه نشانه مسلمانان را وتابنماید خدا شمارا راه راست[5] (٢٠) .

وأخرى لم تقدروا عليها قد أحاط الله بها وكان الله

ووعده داد خداغنیمت های دیگرنیز که

---

(١) یعنی درتخلف ازمثل این سفر والله اعلم .

(٢) یعنی غنایم خیبر وغیره .

(٣) یعنی غنایم خیبر .

(٤) یعنی درحدیبیه .

(٥) یعنی کفار قریش جمع شدند که آنحضرت صلی الله علیه وسلم را تشویشی رسانند خدای تعالی دست ایشان را ازقتال باز داشت وقضیه بصلح انجامید .

عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرًا ﴿٢١﴾

هتوزدست نیافته اید برآن به تحقیق خدادانسته است آنهارا وهست خدا برهمه چیزتوانا[1] (٢١) .

وَلَوْ قٰتَلَكُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوَلَّوُا الْاَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُوْنَ وَلِيًّا وَّلَا نَصِيْرًا ﴿٢٢﴾

وا گرجنگ میکردند باشماکافران البته بسوی شما میگردانیدند پشتها را بازنمی یافتند کارسازی و نه نصرت دهنده (٢٢).

سُنَّةَ اللّٰهِ الَّتِيْ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ ۖ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللّٰهِ تَبْدِيْلًا ﴿٢٣﴾

مانندِ آئین خداکه گذشته است پیش ازین ونخواهی یافت آئین خدارا تبدیلی (٢٣).

وَهُوَ الَّذِيْ كَفَّ اَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ ۚ وَكَانَ اللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرًا ﴿٢٤﴾

واوست آنکه بازداشت دست های کافران راازشماودستِ شماراازکافران درمیان مکه بعدازآنکه پیروزمند ساخت شمارا برایشان وهست خدابآنچه می کنید بینا[2] . (٢٤)

هُمُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَصَدُّوْكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوْفًا اَنْ يَّبْلُغَ مَحِلَّهٗ ۚ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُّؤْمِنُوْنَ وَنِسَآءٌ مُّؤْمِنٰتٌ لَّمْ تَعْلَمُوْهُمْ اَنْ تَطَـُٔوْهُمْ فَتُصِيْبَكُمْ مِّنْهُمْ مَّعَرَّةٌ ۢ بِغَيْرِ عِلْمٍ ۚ

این کفار قریش آنانند که کافرشدند وبازداشتند شمارا ازمسجدِ حرام وبازداشتند قربانی را موقوف داشته ازآنکه برسد بجای خود وا گرنبودندی مردانِ مسلمان وزنانِ مسلمان که نمیدانید ایشان را (ا گرنبودی خوف آنکه) پامال وهلاك سازید ایشانرا پس برسد بشما گناهی بغیر دانست[3] (فتح را مؤخر کرد) خدا تاکه در

---

(١) یعنی غنایم فارس وروم .

(٢) تعریض است بآن قصه که بعد انعقاد صلح هفتادتن ازاوباش قریش خواستند که بیخبر برصحابه هجوم آرند صحابه همه را اسیر کرده پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم آوردند آنحضرت عفوفرمود ظاهرانزدیك بنده ضعیف ست وصحیح آنست که این آیت بشارتست بفتح مکه وآوردن لفظ ماضی ازجهت تحقیق وقوع بشارتست والله اعلم .

(٣) یعنی تصدیق رؤیا بالفعل متحقق شدی وفتح عاجلاً میسر گشتی والله اعلم .

لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾

آرد هرکراخواهد برحمتِ خود اگر ازهم جدامی بودند (این هردو فریق) البته عقوبت میکردیم کافران را عقوبت درد دهنده (٢٥) .

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ
الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى
الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ
بِهَا وَأَهْلَهَا ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

آنگاه که مصمم کردند کافران دردل های خویش غیرت را ازجنس غیرتِ جاهلیت پس فروداَوردخدا اطمینان خودرا برپیغامبرخود وبرمسلمانان وثابت کرد برایشان سخن پرهیزگاری وبودند سزاواربآن واهل آن وهست خدا بهر چیزدانا[1] (٢٦) .

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ ۖ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ
الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ
لَا تَخَافُونَ ۖ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ فَتْحًا
قَرِيبًا ﴿٢٧﴾

هر آئینه تحقق بخشید خداخواب پیغامبرخودرا مطابق واقع باین مضمون که البته داخل خواهید شد بمسجدِ حرام اگر خدابخواهد ایمن شده وتراشیده موی سرهای خودرا وکوتاه کرده بدون ترس پس دانست آنچه ندانستید شما پس میسر کرد پیش ازین فتحی نزدیك را (٢٧) .

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ
عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ ۚ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

اوست آنکه فرستاد پیغامبرخودرا به هدایت ودین راست تاغالب کندش برادیان همه وبس ست خدا اظهار حق کننده (٢٨) .

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

محمد (صلی الله علیه وسلم) پیغامبرخداست وآنانکه همراه اویند

---

(١) یعنی جماعتی ازمسلمانان این صلح را کاره بودند آخرالامرخدای تعالی اطمینان رابدل ایشان انداخت تابمرضی آنحضرت صلی الله علیه وسلم رضادادند والله اعلم .

تَرٰىهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَّبْتَغُوْنَ فَضْلًا مِّنَ اللّٰهِ وَرِضْوَانًا ۖ سِيْمَاهُمْ فِيْ وُجُوْهِهِمْ مِّنْ اَثَرِ السُّجُوْدِ ۗ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرٰىةِ ۖۛ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيْلِ ۚ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْـَٔهٗ فَاٰزَرَهٗ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى سُوْقِهٖ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيْظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ۗ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ مِنْهُمْ مَّغْفِرَةً وَّاَجْرًا عَظِيْمًا ﴿٢٩﴾

سخت اند برکافران مهربان اندرمیان خود می بینی ایشان را رکوع کننده وسجده نماینده می طلبند فضل راازخداوخوشنودی را نشانهٔ صلاح ایشان در چهره های ایشان ست ازاثر سجده آنچه مذکور میشود داستانِ ایشانست درتورات وداستانِ ایشانست درانجیل ایشان مانند زراعتی هستند که برآورد شاخهای خود راپس قوی کردآن را پس سطبر شدپس بایستاد برساقهای خود بشگفت می آرد زراعت کنندگان را[1] تابخشم آرد بسبب دیدن ایشان کافرانراوعده داده است خداآنانراکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند ازایشان آمرزش ومُزدِ بزرگ (٢٩) .

سورهٔ حجرات مدنی است وآن هیجده آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان[2] .

(١) حاصلِ مثل آنست که اسلام دراوّل حال ضعیف بود و مسلمانان کم بودند رفته رفته غالب وبسیار شدند عاقبت حال غلبهٔ اسلام آن ست که به خشم آردخدای تعالی کافران را .

(٢) مترجم گوید خدای تعالی این سورت برای تعلیم آداب فرودآوردکه از حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم درامرونهی پیشدستی نکنند وبآنحضرت بآواز بلند خطاب نکنند واگرفاسق چیزی گوید بغیر تفتیش حال امضای عزیمت نه نمایند درصورتی که میان ایشان خانه جنگی واقع شود اصلاح آن چگونه کنند وازاستهزاء بایکدیگر ولقب بدنهادن وغیبت کردن و ظن بد کردن وبعلوِ نسب بر دیگران فخر کردن منع کرد وضعیف الایمان را برضعیف الایمان تنبیه فرمود والله اعلم .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ①

ای مسلمانان پیش دستی مکنید روبروی خداورسولِ اووبترسید ازخداهرآئینه خدا شنواداناست (١) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَنْ تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ②

ای مسلمانان بلند مکنید آوازهای خودرا بالای آواز پیغامبر وبلند مگوئید بااو سخن را مانند بلند گفتن بعض شما بابعضی برای احتراز ازآنکه نابود شود عمل های شما وشما خبردار نه باشید (٢) .

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَىٰ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ③

هرآئینه آنانکه پست میکنند آوازهای خودرا نزدیك پیغامبرخدا آنجماعت آنانند که آزموده است خدادل های ایشانرا برای ظهور تقویٰ ایشانراست آمرزش ومُزدِ بزرگ (٣) .

إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنْ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ④

هرآئینه آنانکه آوازمیدهند ترا ازپسِ حجرها اکثرایشان نمی فهمند (٤) .

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ⑤

وا گرایشان صبر کردندی تاوقتی که بیرون آئی بسوی ایشان بهتر بودی برای ایشان وخدا آمرزگار مهربانست[1] (٥) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ⑥

ای مسلمانان ا گربیارد پیش شما فاسق خبری را پس تحقیق کنید برای احتراز ازآنکه ضرررسانید قومی را بنادانی پس پشیمان شوید برآنچه عمل کردید (٦) .

وَاعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْأَمْرِ

وبدانید که درمیانِ شمارسولِ خدااست اگر فرمانبرد شمارا دربسیاری

---

(١) مترجم گوید این تعریض است بحال قومی ازبنی تمیم که بجهت مهمی پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم آمدند وچون در مسجد نیافتند ونمیدانستند که درکدام حجره تشریف دارند نزدیك حجره هابآواز بلند کردن شروع کردند والله اعلم .

لَعَنِتُّمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ
وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ
هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

ازکارهابرنج درافتید ولیکن خدادوست گردانید نزدیك شماایمان را وآراسته کرد آنرادردلهای شماوناخوش گردانید پیشِ شماکفر وفسق و نافرمانی را این جماعت ایشانند راه یافتگان (٧) .

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

باحسان ازنزد خداوبه نعمت وخدا دانای باحکمت ست (٨) .

وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا
فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ
إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِن فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

وا گردو گروه ازمسلمانان بایکدیگر جنگ کنند پس صلح کنید میانِ ایشان پس اگرتعدّی کردیکی ازین دو بردیگری پس جنگ کنید باآن گروه که تعدّی میکند تاآنکه رجوع کند بسوی حکمِ خدا پس اگررجوع کرد پس صلح کنید میانِ ایشان باانصاف وداد دهید هرآئینه خدا دوست میدارد داد دهندگان را (٩) .

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

جزاین نیست که مسلمانان برادران یك دیگراند پس صلح کنید میان دو برادرِ خویش وبترسیدازخداتابرشمارحم کرده شود (١٠) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا
مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ
وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ
بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

ای مسلمانان تمسخر نکنید گروهی با گروهی احتمالست که آن گروه بهتر باشد ازایشان درنفس الامر و نه زنان تمسخر کنند بازنان دیگر احتمال ست که آن زنان بهتر باشند ازایشان وعیب مکنید درمیان خویش ویکدیگر را به لقب های بدنخوانید بدنامی ست فاسقی بعد ازایمان آوردن وهرکه توبه نکرد پس آنجماعت

ایشانند ستمکاران[1] (١١).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ
إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ
لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ ﴿١٢﴾

ای مسلمانان احتراز کنید ازبسیاری گمانِ بد هرآئینه بعض بد گمانی گناه است وجاسوسی مکنید وغیبت نکند بعض شما بعضی را آیا دوست میدارد کسی ازشما که بخورد گوشت برادر خود که مرده باشدپس متنفرشوید ازوی وبترسیدازخدا هرآئینه خداتوبه پذیرندۀ مهربانست (١٢).

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ
لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

ای مردمان هرآئینه آفریدیم شمارا ازیك مرد ویك زن وساختیم شمارا جماعت هاوقبیله هسا تابایکدیگسر شنـاسـا شویدهرآئینه گرامی ترین شما نزد خدا پرهیزگار ترینِ شماست هرآئینه خدا دانای خبردارست (١٣).

قَالَتِ الْأَعْرَابُ آمَنَّا قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلَٰكِنْ قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا
يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ
مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

گفتند اعراب ایمان آوردیم بگوایمان بحقیقت نیاوردیدولیکن بگوئید منقادشده ایم وهنوز درنیامده است ایمان به دل های شما وا گرفرمانبرداری خداورسول اوکنید کم نه دهد شمارا ازجزای اعمالِ شما چیزی هرآئینه خداآمرزگار مهربانست (١٤).

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا
وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾

جزاین نیست که مومنان بحقیقت آنانند که ایمان آوردند بخداوپیغامبراو بازشبهه نه کردند وجهاد نمودند باموالِ خود وجان های خود درراه خدا آنجماعت

(١) یعنی بگناهی که درجاهلیت کرده باشند بعدازاسلام نشانِ سندنباید ساخت.

قُلْ أَتُعَلِّمُونَ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٦﴾

یَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَاكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

قٓ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿١﴾

بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٢﴾

أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿٣﴾

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِيظٌ ﴿٤﴾

ایشانند راست گویان (۱۵) .

بگوآیاخبردارمی کنید خدا را به دینِ خود وخدامیداند آنچه درآسمانهاست وآنچه درزمین ست وخدا بهر چیز داناست (۱٦).

منّت می نهند برتو بآنکه مسلمان شده اند بگومنّت منهید برمن به اسلام خود بلکه خدامنّت می نهد برشما بآنکه هدایت کردشمارابایمان اگر راست گوهستید (۱۷) .

هر آئینه خدامیداند پنهانِ آسمان هاوزمین را وخدابیناست بآنچه می کنید (۱۸) .

سورهٔ قٓ مکی است وآن چهل وپنج آیت و سه رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قٓ وقسم بقرآن بابزرگی (که توپیغامبر خدائی) (۱) .

بلکه تعجب کردند کافران ازآنکه آمد بدیشان ترساننده ازقوم ایشان پس گفتند آن کافران این چیزی ست عجیب (۲) .

آیا چون بمیریم وخاك شویم (حشر کرده شویم) این بازگردانیدن دور ازعقل است (۳) .

هرآئینه دانسته ایم آنچه کم میکند زمین ازایشان[1] ونزدیك ماکتابیست نگاهدارنده[2] (٤) .

(۱) یعنی آنچه میخورد ازجزوایشان .

(۲) یعنی لوحِ محفوظ .

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِيجٍ ﴿٥﴾

بلکه به دروغ نسبت دادند سخن راست را وقتیکه بیامد بدیشان پس ایشان درکاری شوریده اند (٥) .

أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿٦﴾

آیاندیده اندبسوی آسمان بالای خود چگونه بناکرده ایم آن را و آراسته کرده ایم آنراونیست درآن هیچ شگافی (٦) .

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴿٧﴾

وزمین را گستردیم وافگندیم درآن کوه ها و رویانیدیم درآن ازهر نوع خوش آینده . (٧)

تَبْصِرَةً وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ﴿٨﴾

برای راه نمودن وپندداذن هربندهٔ رجوع کننده (٨) .

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴿٩﴾

وفرودآوردیم ازآسمان آب بابرکت پس رویانیدیم بسبب آن بوستانهاودانه که دَرو میکنند آن را (٩) .

وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿١٠﴾

ودرختانِ خرما بلند بالابرآمده آنرامیوه است تودرتو (١٠) .

رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا كَذَٰلِكَ الْخُرُوجُ ﴿١١﴾

روزی برای بندگان وزنده ساختیم بآن شهر مرده را همچنین باشد برآمدن ازگور (١١) .

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾

بدروغ نسبت کردند پیش ازایشان قوم نوح واهلِ رَسّ وثمود (١٢) .

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾

وعاد وفرعون وبرادرانِ لوط (١٣) .

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

واهل آیکه وقوم تُبّع هریکی بدروغ نسبت کردند پیغامبران را پس ثابت شد وعدهٔ عذاب من(١٤) .

أَفَعَيِينَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾

آیاعاجزشده بودیم درآفرینش نخستین بلکه ایشان درشبهه اند از آفرینشِ نو (١٥).

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ

وهرآئینه آفریدیم آدمی را ومیدانیم چیزی

إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾

که بخاطر میگذراندش نفسِ او ومانزدیك تریم باوی ازشاه رگِ (یعنی رگ گردن) . (١٦)

إِذْ يَتَلَقَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾

آ نگاه که فرا گیرند دوفرا گیرنده به پهلوی راست نشیننده وبه پهلوی چپ نشیننده[١] . (١٧)

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾

بزبان نمی آرد آدمی هیچ سخنی مگر نزدیك او نگهبانیست مهیا[٢] (١٨) .

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾

وبیامدسختیِ موت براستی اینست آنچه ازآن کناره گیری میکردی (١٩) .

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾

ودمیده شود درصور این ست روز وعدهٔ عذاب (٢٠) .

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾

وبیامدهر شخصی همراه اوروان کننده است وگواهی دهنده[٣] (٢١) .

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

(گوئیم) هرآئینه بودی دربی خبری ازین مقدمه پس برداشتیم ازتو پردهٔ ترا پس چشم توامروزتیزبین ست (٢٢) .

وَقَالَ قَرِينُهُ هَٰذَا مَا لَدَيَّ عَتِيدٌ ﴿٢٣﴾

وگفت فرشته همنشین اواینست آنکه نزدیك من بود حاضر کرده شده (٢٣) .

أَلْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾

(گوئیم) بافگنید ای دوفرشته دردوزخ هرناسپاس سرکش را[٤] (٢٤) .

---

(١) یعنی کراماً کاتبین والله اعلم .

(٢) یعنی اگرکلمه حق باشد فرشتهٔ دست راست مینویسد واگرکلمه باطل باشد فرشتهٔ دست چپ می نویسد والله اعلم .

(٣) مراد جنس روان کننده وگواهی دهنده است .

(٤) مترجم گوید عادت پادشاهانست که اسیررا پیش ایشان دوکس گرفته می آرند ازین جهت دو فرشته را خطاب شود .

مَنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٥﴾

منع كنندهٔ مال درگذرندهٔ ازحدشك آرنده را (٢٥) .

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾

آنكه مقرر كرد باخدا معبودى ديگرپس بافگنيد او رادر عذاب سخت (٢٦) .

قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْغَيْتُهُ وَلَٰكِن كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾

گفت همنشين او[1] اى پروردگارمن گمراه نكردم اين شخص را وليكن وى بود در گمراهيِ دور (٢٧) .

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدَيَّ وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُم بِالْوَعِيدِ ﴿٢٨﴾

فرمودخصومت مكنيد پيش من حالانكه پيش ازين فرستاده بودم بسوى شما وعدهٔ عذاب (٢٨) .

مَا يُبَدَّلُ الْقَوْلُ لَدَيَّ وَمَا أَنَا بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾

تغير داده نمى شود وعده نزد من ونيستم من ستم كننده بربندگان (٢٩) .

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِن مَّزِيدٍ ﴿٣٠﴾

روزى كه بگوئيم دوزخ را آيا پرشدى ودوزخ گويد آيا هيچ زياده ازين هست[2] (٣٠) .

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

ونزديك گردانيده شود بهشت براى متقيان نه دورمانده (٣١) .

هَٰذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾

(گوئيم) اين ست آنچه وعده داده ميشد شمارا نزديك كرده شده براى هر رجوع كنندهٔ ادب نگاهد ارنده (٣٢) .

مَّنْ خَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيبٍ ﴿٣٣﴾

براى هركسيكه بترسد ازخدا ناديده وپيش آمدبدل متوجه شده (٣٣) .

ادْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

(گوئيم) داخل شويد دربهشت همراه سلامتى اينست روزهميشه جاويدان (٣٤) .

لَهُم مَّا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

ايشانراست آنچه خواهند دربهشت و

---

(١) يعنى شياطين ازانس وجن والله اعلم .

(٢) يعنى هر چند درواندازند زياده طلب كند والله اعلم .

نزدیك مازیاده است ازآن (٣٥) .

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾

وبسیارهلاك کردیم پیش ازایشان امت ها که قوی تربودند ایشان از اینجماعت دردست درازی پس جستجو کردند درشهرها که هیچ گریزگاهی هست (٣٦) .

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

هرآئینه درین مقدمه پندست کسی را که دلی دارد یاگوش نهد متوجه شده (٣٧) .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِن لُّغُوبٍ ﴿٣٨﴾

وهرآئینه آفریدیم آسمان ها وزمین را وآنچه درمیان هر دوهست درشش روز ونرسید بماهیچ ماندگی (٣٨) .

فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

پس صبر کن بآنچه میگویند وبپاکی یادکن همراه ستائش پروردگارخویش را پیش ازبرآمدن آفتاب وپیش ازغروب (٣٩) .

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَارَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

ودربعض اوقات شب به پاکی یادکن خدارا وعقب نمازنیز (٤٠) .

وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِن مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٤١﴾

وبشنواین قصّه روزیکه آوازدهد آوازدهنده ازجای نزدیك[1] (٤١) .

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَٰلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾

روزیکه بشنوند نعره تند بغیر تردد وآن روز روزبرآمدن است (٤٢) .

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾

هرآئینه ما زنده می کنیم ومی میرانیم وبسوی ماست بازگشت (٤٣) .

يَوْمَ تَشَقَّقُ الْأَرْضُ عَنْهُمْ سِرَاعًا ذَٰلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٤٤﴾

روزیکه بشگافد زمین ازسرایشان بیرون آیند شتابان، این برانگیختن ست آسان برما (٤٤) .

نَّحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنتَ عَلَيْهِم بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ

مامیدانیم آنچه می گویند ونیستی تو

(١) این تصویر هست آنرا که همه دراستماع ندا مساوی باشند والله اعلم .

بِالْقُرْاٰنِ مَنْ يَّخَافُ وَعِيْدِ ۝٤٥

برایشان قهر کننده پس پندده به قرآن هرکرا میترسد از وعدۀ عذابِ من (٤٥).

سورة ذاریات مکی است وآن شصت آیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان.

وَالذّٰرِيٰتِ ذَرْوًا ۝١

قسم به بادهای پراکنده کنندۀ خاك وجزآن پراگنده کردنی (١).

فَالْحٰمِلٰتِ وِقْرًا ۝٢

پس قسم به ابرهای بردارندۀ بارِ آب (٢).

فَالْجٰرِيٰتِ يُسْرًا ۝٣

پس قسم بکشتی های روان شونده بسهولت (٣).

فَالْمُقَسِّمٰتِ اَمْرًا ۝٤

پس قسم بفرشتگانِ تقسیم کنندۀ کار[1] (٤).

اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ لَصَادِقٌ ۝٥

هرآئینه وعده که کرده میشود بشما راست (٥).

وَّاِنَّ الدِّيْنَ لَوَاقِعٌ ۝٦

وهرآئینه جزای اعمال بودنیست (٦).

وَالسَّمَآءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ۝٧

قسم بآسمان دارای راه ها[2] (٧).

اِنَّكُمْ لَفِيْ قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ۝٨

هرآئینه شمادرسخنی باهم اختلاف دارنده هستید (٨).

يُّؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ اُفِكَ ۝٩

بازگردانیده میشود ازقرآن هرکه درعلم الهی ازخیر مطرود است (٩).

قُتِلَ الْخَرّٰصُوْنَ ۝١٠

لعنت کرده شد دروغگویانرا (١٠).

الَّذِيْنَ هُمْ فِيْ غَمْرَةٍ سَاهُوْنَ ۝١١

آنانکه ایشان دربی خبری اندفراموش کننده اند(١١).

يَسْـَٔلُوْنَ اَيَّانَ يَوْمُ الدِّيْنِ ۝١٢

می پرسند کَی خواهد بود روزجزا (١٢).

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُوْنَ ۝١٣

(آری) آنروزکه ایشانرا درآتش عذاب داده

---

(١) یعنی ارزاق وبلادهارا.

(٢) یعنی صورتهای مختلف دارند مانند شکل شیر وشکل بره وشکل عقرب والله اعلم.

میشود (١٣) .

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ (١٤)

(گوئیم) بچشیداین عقوبت خودرا اینست آنچه آنرا بشتاب طلب میکردید (١٤) .

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ (١٥)

هرآئینه متقیان دربوستانها وچشمه هاباشند (١٥) .

آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُحْسِنِينَ (١٦)

بدست آرنده آنچه دادایشانرا پروردگار ایشان هرآئینه ایشان بودند پیش ازین نکوکار (١٦) .

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ (١٧)

بودند باین صفت که اندکی ازشب می خوابیدند (١٧) .

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (١٨)

و بوقت سحر ایشان طلب آمرزش می نمودند (١٨) .

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ (١٩)

ودراموال ایشان حصّه مقرر بود برای سوال کننده وبرای تنگدست کم سوال (١٩) .

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ (٢٠)

ودرزمین نشانه هاست یقین کنندگان را (٢٠) .

وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ (٢١)

ودرذات شما نشانه هاست آیانمی نگرید (٢١) .

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ (٢٢)

ودرآسمان است رزق شما وآنچه وعده داده میشود شمارا[1] (٢٢) .

فَوَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنطِقُونَ (٢٣)

پس قسم به پروردگارآسمان وزمین هرآئینه این خبرراست است مانند آنکه شما سخن میگوئید[2] (٢٣) .

---

(١) یعنی پیش ازوجود خارجی درعالم ملکوت رزق وعقوبت وامثال آن متصور میشود والله اعلم .

(٢) یعنی چنانکه درگفتن خود یقین دارید که ماالبته میگوئیم همچنین باین خبریقین باید=

هَلْ أَتٰىكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرٰهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾

آیا آمده است پیش توخبر مهمانان گرامی ابراهیم (٢٤) .

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلٰمًا قَالَ سَلٰمٌ قَوْمٌ مُنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾

چون درآمدندبرابراهیم پس سلام گفتند حواب سلام داد (به دل گفت) ایشان گروهی هستند ناشناخته (٢٥) .

فَرَاغَ إِلٰى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾

پس متوجه شد بسوی اهل خانهٔ خود پس آورد کباب گوساله فربه (٢٦) .

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿٢٧﴾

پس نزدیك ساخت آنرابایشان گفت آیا نه میخورید (٢٧) .

فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشَّرُوهُ بِغُلٰمٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

پس (چون نخوردند) درخاطر حود یافت ازایشان ترسی گفتند مترس وبشارت دادندش بفرزندی دانا (٢٨) .

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾

پس پیش آمد زن ابراهیم بآوازی وطپانچه زد روی خودرا (یعنی به تعجب) وگفت (آیابزاید) پیرزنی نازاینده (٢٩) .

قَالُوا كَذٰلِكِ قَالَ رَبُّكِ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

فرشتگان گفتند همچنین فرمودپروردگارتو هرآئیه اوست باحکمت دانا (٣٠) .

---

(١) یعنی چنانکه در گفتن خود یقین دارید که ماالبته میگوئیم همچنین باین خبریقین باید آورد والله اعلم .

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾

ابراهیم گفت پس چیست مقصد شمای فرستادگان (٣١) .

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

گفتند هرآئینه مافرستاده شدیم بسوی گروهی گناهگار (٣٢) .

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾

تابفرستیم برسرایشان سنگ باری ازگل (٣٣) .

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾

که نشانمند کرده شده است نزدیك پروردگار تو برای آنانکه ازحدبیرون شده اند (٣٤) .

فَأَخْرَجْنَا مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

پس برآوردیم هرکرا بود درآن دیه ازمومنان (٣٥) .

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾

پس نیافتیم درآنجاغیر یك خانه ازمسلمانان[1] (٣٦) .

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾

وگذاشتیم درآن دیه نشانه برای آنانکه می ترسند ازعذاب درد دهنده[2] (٣٧) .

وَفِي مُوسَىٰ إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

ودرقصّهٔ موسیٰ نشانه است چون فرستادیمش بسوی فرعون به دلیل واضح (٣٨) .

فَتَوَلَّىٰ بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٣٩﴾

پس روگردان شدهمراه قوت خود[3] و گفت جادوگریست یادیوانه (٣٩) .

فَأَخَذْنَاهُ وَجُنُودَهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

پس گرفتیم اورا ولشکر های اورا پس افگندیم ایشان را دردریا واوکننده بودکاری را که موجب ملامت باشد (٤٠) .

وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾

و درقصّهٔ عاد نشانه است چون فرستادیم

---

(١) یعنی خانهٔ حضرت لوط والله اعلم .

(٢) یعنی آثارآن سنگباران موجود است والله اعلم .

(٣) یعنی لشکر خود .

برایشان بادی بی منفعت (٤١) .

مَا تَذَرُ مِن شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلَتْهُ كَالرَّمِيمِ ﴿٤٢﴾

نه‌گذارد هیچ چیزرا که برسدبوی مگرسازد آن را مانندِ استخوان پوسیده (٤٢) .

وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٤٣﴾

ودرقصّهٔ ثمود نشانه است چون گفته شدایشانرا بهره مند باشید تامدتی (٤٣) .

فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنظُرُونَ ﴿٤٤﴾

پس سرکشیدند ازفرمانِ پروردگارخویش پس درگرفت ایشان را نعرهٔ تندوایشان میدیدند (٤٤) .

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِن قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنتَصِرِينَ ﴿٤٥﴾

پس نتوانستند برخاستن ونه بودند انتقام کشندگان (٤٥) .

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٤٦﴾

وهلاك ساختیم قوم نوح را پیش ازین هرآئینه ایشان بودندگروهی بدکار (٤٦) .

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾

وآسمان را بناکردیم به قوت وهرآئینه ما توانائیم (٤٧) .

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمَاهِدُونَ ﴿٤٨﴾

وزمین راگسترانیدیم پس نیکوگسترانندہ ایم (٤٨) .

وَمِن كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾

واز هرچیزی آفریدیم دوقسم تاشماپندپذیر شوید[1] (٤٩) .

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾

(پیغامبرگوید) پس بگریزید بسوی خدا هرآئینه من برای شما ازجانب اوترسانندهٔ آشکارم (٥٠) .

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥١﴾

ومقرر مکنید باخدا معبودی دیگررا هرآئینه من برای شماازجانب اوترسانندهٔ آشکارم (٥١) .

كَذَٰلِكَ مَا أَتَى الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّن رَّسُولٍ إِلَّا

همچنین نیامده است نزدیك آنانکه پیشر ازایشان بودند هیچ پیغامبری مگرگفتند

(١) یعنی اعلی وادنی .

قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مَجْنُونٌ ﴿٥٢﴾
جادوگریست یا دیوانه است (٥٢) .

أَتَوَاصَوْا بِهِ ۚ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾
آیابایکدیگر وصیت کرده اندبانکاربلکه ایشانگروه سرکش اند (٥٣) .

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا أَنتَ بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾
پس روی بازکش ازایشان پس نیستی توملامت کرده شده (٥٤) .

وَذَكِّرْ فَإِنَّ الذِّكْرَىٰ تَنفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾
و پندده هرآئینه پنددادن سودمیدهد مومنان را (٥٥) .

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾
ونیافریده ام جن وانس را مگربرای آنکه بپرستند مرا (٥٦) .

مَا أُرِيدُ مِنْهُم مِّن رِّزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَن يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾
نمی خواهم ازایشان رزق را ونمی خواهم که مراطعام دهند (٥٧) .

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾
هرآئینه خدا همونست رزق دهنده خداوندِ توانای زورآور[1] (٥٨) .

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذَنُوبًا مِّثْلَ ذَنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٩﴾
پس هرآئینه آنان را که ستم کرده اند نصیبی است (یعنی ازعقوبت) مانند نصیبهٔ یارانِگذشته ایشان پس بایدکه شتاب طلب نکنندازمن (٥٩) .

فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مِن يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾
پس وای کافران را ازآن روزایشان که وعده داده میشوند (٦٠) .

سوره طور مکی است وآن چهل ونه آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشایندهٔ مهربان .

وَالطُّورِ ﴿١﴾
قسم به کوه طور (١) .

وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ ﴿٢﴾
وقسم به کتاب نوشته شده (٢) .

---

(١) یعنی آدمیان بنده می‌گیرند تادرمآکل ومشرب معاونت کنند بخلاف خدا والله اعلم.

فِي رَقٍّ مَّنشُورٍ ﴿٣﴾
درکاغذ کشاده[١] (٣) .

وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾
وقسم بخانهٔ معمور[٢] (٤) .

وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾
وقسم به سقف برا فراشته شده[٣] (٥) .

وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾
وقسم به دریا پرکرده شده (٦) .

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾
هرآئینه عذاب پروردگارتو بودنیست (٧).

مَّا لَهُ مِن دَافِعٍ ﴿٨﴾
نیست اوراهیچ دفع کننده (٨) .

يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ﴿٩﴾
روزیکه جنبش کند آسمان جنبش کردنی (٩) .

وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾
وروان شود کوه ها روان شدنی (١٠) .

فَوَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١١﴾
پس وای آنروزدروغ شمارندگان را (١١) .

الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١٢﴾
آنانکه ایشان به بیهوده گوئی بازی می کنند (١٢) .

يَوْمَ يُدَعُّونَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعًّا ﴿١٣﴾
روزیکه به سختی روان کرده شوند بسوی آتش دوزخ روان کردنی (١٣) .

هَٰذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُم بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٤﴾
اینست آتشی که شماآن رادروغ می شمردید (١٤) .

أَفَسِحْرٌ هَٰذَا أَمْ أَنتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٥﴾
آیاسحرست این یاشما درنمی نگرید(١٥) .

اصْلَوْهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ ۖ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾
درآئید باین آتش پس صبر کنید یا نه کنید برابرست برشما جزاین نیست که جزا داده خواهید شد بحسب آنچه می کردید (١٦).

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾
هرآئینه متقیان دربوستانها ونعمت هاباشند خوشحال شده(١٧) .

فَاكِهِينَ بِمَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾
بسبب آنکه نعمت داد ایشانرا پروردگار

(١) یعنی تورات یا قرآن .
(٢) یعنی آنکه درآسمان است .
(٣) یعنی آسمان .

ایشان و بسبب آنکه نگهداشت ایشانرا ازعذاب دوزخ (١٨) .

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

بخورید و بنو شید گوارا به سبب آنچه میکردید (١٩) .

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ سُرُرٍ مَصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾

تکیه زده برتخت های برابریکدیگر گسترده وجفت کنیم ایشانرا بحوران کشاده چشم (٢٠) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٢١﴾

وآنانکه ایمان آوردند وبرپی ایشان رفت اولادِ ایشان درایمان برسانیم بدیشان اولاد ایشانرا ونقصان نه کنیم ایشانرا ازجزای عملِ ایشان چیزی هر مردی بآنچه عمل کرد درگروباشد (٢١) .

وَأَمْدَدْنَاهُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٢﴾

وپی درپی عطاکنیم ایشانرا میوه وگوشت ازجنسی که طلب کنند (٢٢) .

يَتَنَازَعُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْثِيمٌ ﴿٢٣﴾

ازدست یکدیگرمی گیرند آنجاپیالهٔ شراب نه بیهوده گوئی باشددرآن ونه بزه کاری (٢٣) .

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ ﴿٢٤﴾

وآمدورفت کنندبرایشان نوجوانانی چند ازایشان گویاآن نوجوانان مروارید درپرده پنهان اند (٢٤) .

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾

و روی آورد بعض ایشان بربعضی ازیك دیگرسوال کنان (٢٥) .

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٦﴾

گفتند هرآئینه ما پیش ازین درمیانِ اهل خانهٔ خود ترسان بودیم (٢٦) .

فَمَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾

پس نعمتِ فراوان داد مسارا خدا ونگاهداشت ماراازعذاب باد گرم (٢٧) .

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

هرآئینه ماپیش ازین عبادت میکردیم اوراهرآئینه اوست احسان کننده مهربان (٢٨) .

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾

(یامحمد) پس پندده پس نیستی توبفضل پروردگارخودکاهن ونه دیوانه (٢٩) .

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ ﴿٣٠﴾

بلکه آیامیگویند شاعرست انتظار کشیم درحقِ او حوادثِ زمانه را (٣٠) .

قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾

بگو انتظار بکشید هرآئینه من باشما ازانتظار کشندگانم (٣١) .

أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلَامُهُمْ بِهَٰذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾

آیا میفرماید باین عقیده عقل های ایشان یاایشان گروهی سرکش اند (٣٢) .

أَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

آیامیگویند بربسته است قرآن را نی بلکه ایمان نمی آرند (٣٣) .

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

پس بایدکه بیارندسخنی ماننداین ا گر راست گوهستند (٣٤) .

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾

آیا ایشان آفریده شدند بغیر آفرینندهٔ یاایشان خود آفریدگاراند (٣٥) .

أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾

آیاآفریده اند آسمان هاوزمین را بلکه ایشان باورنمی کنند (٣٦) .

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ﴿٣٧﴾

آیانزدیك ایشان خزانهای پروردگارتست یا ایشانند چیره دست (٣٧) .

أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ
مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

آیا ایشان رانردبانی هست که برآن بالا رفته می شنوند پس بایدکه بیارد شنوندهٔ ایشان دلیل ظاهر را (٣٨) .

أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾

آیا خدا را دختران پیدامی شوند وشمارا پسران (٣٩) .

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾

آیاسوال میکنی ازایشان مزدی بررسالت پس ایشان ازغرامت گرانبار شده اند (٤٠) .

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤١﴾

آیانزدیك ایشان علمِ غیب است پس ایشان مینویسند (٤١) .

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾

آیامی خواهند بداندیشی پس کافران ایشانند

در ضرر بداندیشی گرفتار شده (٤٢) .

أَمْ لَهُمْ إِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٤٣﴾

آیاایشان را معبودی هست بجزخداپاکی خداراست ازآنکه شریك مقرر میکنند (٤٣) .

وَإِنْ يَّرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَآءِ سَاقِطًا يَّقُوْلُوْا سَحَابٌ مَّرْكُوْمٌ ﴿٤٤﴾

و اگر ببینند یك پاره رااز آسمان افتاده گویند این ابریست برهم نشسته (٤٤) .

فَذَرْهُمْ حَتّٰى يُلٰقُوْا يَوْمَهُمُ الَّذِيْ فِيْهِ يُصْعَقُوْنَ ﴿٤٥﴾

پس بگذارایشان راتاآنکه ملاقات کنند بآن روزخود که درآن بیهوش کرده شوند (٤٥) .

يَوْمَ لَا يُغْنِيْ عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَّلَا هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿٤٦﴾

روزی که دفع نکنند ازایشان مکر ایشان چیزی را ونه ایشان نصرت داده شوند (٤٦) .

وَإِنَّ لِلَّذِيْنَ ظَلَمُوْا عَذَابًا دُوْنَ ذٰلِكَ وَلٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿٤٧﴾

وهرآئینه ستمگاران را عذابیست غیراین ولیکن اکثر ایشان نمیدانند (٤٧) .

وَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِيْنَ تَقُوْمُ ﴿٤٨﴾

وصبر کن بانتظار حکم پروردگار خود هرآئینه توبحضور چشم مائی وبپاکی یادکن باستائش پروردگارخود را وقتیکه بصبح برخیزی (٤٨) .

وَمِنَ الَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَارَ النُّجُوْمِ ﴿٤٩﴾

وبعض اوقات شب بپاکی یادکن خدارا وعقب غائب شدن ستاره هانیز (٤٩) .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوٰى ﴿١﴾

قسم بستاره چون فروافتد (١) .

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوٰى ﴿٢﴾

گمراه نشد این یارشما[1] وغلط نکرده

---

(١) یعنی محمد صلی الله علیه وسلم .

	است راه را (۲) .
وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى ۝٣	وسخن نمی گویداز خواهش نفس (۳) .
إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحٰى ۝٤	نیست قرآن مگر وحی که بسوئ اوفرستاده میشود (٤) .
عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوٰى ۝٥	آموخته است اورافرشتهٔ بسیار باقوت (٥) .
ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوٰى ۝٦	صاحب حسن پس راست ایستادآن فرشته (٦) .
وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلٰى ۝٧	واو بکنارهٔ بلند آسمان بود (۷) .
ثُمَّ دَنَا فَتَدَلّٰى ۝٨	بازنزدیك شدوفرودآمد (۸) .
فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنٰى ۝٩	پس رسید بمسافتِ دركمان یا نزدیك ترازآن (۹) .
فَأَوْحٰى إِلٰى عَبْدِهِ مَا أَوْحٰى ۝١٠	پس پیغام رسانید بسوی بندهٔ خداآنچه رسانید (۱۰) .
مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأٰى ۝١١	دروغ داخل نکرد دل پیغامبر درآنچه معائنه کرد (۱۱) .
أَفَتُمٰرُونَهُ عَلٰى مَا يَرٰى ۝١٢	آیاشما گفتگو میکنید باپیغامبردرآنچه ، بیند (۱۲) .
وَلَقَدْ رَاٰهُ نَزْلَةً أُخْرٰى ۝١٣	وهرآئینه دیده بوداو را(این فرشته را) یك باردیگر (۱۳) .
عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى ۝١٤	نزدیك سدرة المنتهیٰ (١٤) .
عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوٰى ۝١٥	نزدیك آن سِدرَه است بهشت آرامگاه (١٥) .
إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشٰى ۝١٦	فرشته رادید وقتی که می پوشید سِدرَه راآنچه می پوشید[1] (١٦) .
مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغٰى ۝١٧	کجروی نکرد چشم پیغامبروازمقصد

(۱) یعنی وقتیکه انوار الهی ازهر جانب سِدرَه را احاطه کرداین درشب معراج بود والله اعلم .

تجاوز نه نمود (١٧) .

لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ ﴿١٨﴾

هرآئینه معائنه کردبعض نشانه های بزرگ پروردگارخودرا (١٨) .

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾

آیادیدید لات را وعزی را (١٩) .

وَمَنَاةَ الثَّالِثَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٢٠﴾

منات سومی بی قدررا (٢٠) .

أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ﴿٢١﴾

آیاشمارا فرزند باشدوخدارا دختر (٢١) .

تِلْكَ إِذًا قِسْمَةٌ ضِيزَىٰ ﴿٢٢﴾

این قسمت آنگاه قسمت بی انصاف باشد (٢٢) .

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ ۚ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنفُسُ ۖ وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّن رَّبِّهِمُ الْهُدَىٰ ﴿٢٣﴾

نیست این مگرنامهای چند که مقرر کرده اید آنرا شماوپدرانِ شما فرود نیاورده است خدابرثبوت آنها هیچ دلیلی پیروی نمی کنند مگروهم فاسدرا وچیزی را که خواهش می کند نفسها وهرآئینه آمده است ایشان راازپروردگارایشان هدایت (٢٣) .

أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ ﴿٢٤﴾

آیامیسرست آدمی راآنچه که آرزو میکند (٢٤) .

فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾

پس خدائراست آنجهان واین جهان (٢٥) .

وَكَم مِّن مَّلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِن بَعْدِ أَن يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَن يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ﴿٢٦﴾

وبسیار فرشته اند درآسمان ها که نفع نمی کند شفاعتِ ایشان چیزی را مگر بعدازآنکه دستوری دهد خدا ورضامند شودبرای هرکه خواهد (٢٦) .

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنثَىٰ ﴿٢٧﴾

هرآئینه آنانکه باور نمیدارند آخرت را مسمیٰ میکنند فرشتگان را بنام دختران(٢٧)

وَمَا لَهُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ ۖ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ ۖ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٨﴾

ونیست ایشانرا بثبوت این مقدمه هیچ دانش پیروی نمی کنند مگر وهم را وهر آئینه وهم نفع نمیدهدازشناخت حقیقت چیزی را (٢٨) .

فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾

پس اعراض کن ازکسیکه روگردان ازیادکردن ماوطلب نه کردمگر زندگا این جهانی را (٢٩) .

ذَٰلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿٣٠﴾

اینست نهایت ایشان ازروی دانش هرآئینه پروردگارتو داناست بهرکه غ کرد راه خدا واوست دانا بهرکه راه یا (٣٠) .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى ﴿٣١﴾

وخدائراست آنچه درآسمان ها وآ درزمین ست عاقبت کار جزادهد آنانرا بدکاری کردند بحسب آنچه عمل نمو جزا دهد آنان را که نیکوکاری کر بخصلت نیك (٣١) .

الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَىٰ ﴿٣٢﴾

آنانکه پرهیزگاری می کنندازکبائر گنا وبی حیائی هاسوای گناهان صد هرآئینه پروردگار تو بسیارآمرزش ا اوست داناباحوال شما وقتی که پیدا شمارااز زمین ووقتیکه شما بچه بودید درشکم های مادرانِ خویش ستائش مکنید خویشتن را خدا ترست بکسیکه پرهیزگاری کرد (٣٢)

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّىٰ ﴿٣٣﴾

آیادیدی کسی را که روگردان شد (٣

وَأَعْطَىٰ قَلِيلًا وَأَكْدَىٰ ﴿٣٤﴾

وداد اندکی ارمال و سخت دل شد (٤

أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَىٰ ﴿٣٥﴾

آیانزدیك اوست علم غیب پس گویا چیز را بچشم می بیند (٣٥) .

أَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَىٰ ﴿٣٦﴾

آیا خبرداده نشد بآنچه در صحیف موسیٰ (٣٦) .

---

(١) یعنی این است نهایتِ علمِ ایشان .

وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ ﴿٣٧﴾
وابراهیم که وفادار بود (۳۷) .

أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ﴿٣٨﴾
(مضمونش آنکه) برنخواهد داشت هیچ بردارنده بارِ گناهِ دیگررا (۳۸) .

وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٣٩﴾
وآنکه نرسد آدمی را مگر آنچه عمل کرده است (۳۹) .

وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾
وآنکه سعئ آدمی دیده خواهد شد (٤٠) .

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَىٰ ﴿٤١﴾
بازداده خواهد شد بحسب آن سعی جزای تمام (٤١) .

وَأَنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنتَهَىٰ ﴿٤٢﴾
وآنکه بسوی پروردگارتست باز گشت (٤٢) .

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَىٰ ﴿٤٣﴾
وآنکه او خندانید وگریانید (٤٣) .

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتَ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾
وآنکه اومیرانید واوزنده کرد (٤٤) .

وَأَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٤٥﴾
وآنکه خدا آفرید دوقسم نروماده را (٤٥) .

مِن نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ﴿٤٦﴾
ازنطفه چون ریخته شود در رحم (٤٦) .

وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْأُخْرَىٰ ﴿٤٧﴾
وآنکه برخدا لازم ست آن پیداکردن دیگر (٤٧) .

وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾
وآنکه اوتوانگر ساخت وسرمایه داد (٤٨) .

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرَىٰ ﴿٤٩﴾
وآنکه هونست پروردگار ستارهٔ شعریٰ (٤٩) .

وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ﴿٥٠﴾
وآنکه او هلاك ساخت عاد نخستین را (٥٠) .

وَثَمُودَ فَمَا أَبْقَىٰ ﴿٥١﴾
وهلاك کردثمود را پس هیچ کس را باقی نگذاشت (٥١) .

وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْغَىٰ ﴿٥٢﴾
وهلاك کرد قومِ نوح را پیش ازین هرآئینه ایشان بودند ستمکارتر وازحدگذشته تر (٥٢) .

وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَهْوَىٰ ﴿٥٣﴾
وشهر موتفکه را برزمین افکند (٥٣) .

فَغَشَّاهَا مَا غَشَّىٰ ﴿٥٤﴾
پس پوشانید بروی آنچه

پوشانید[١] (٥٤).

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ﴿٥٥﴾

پس درکدام یك ازنعمت های پروردگار خود ای آدمی شبهة میکنی (٥٥) .

هَٰذَا نَذِيرٌ مِّنَ النُّذُرِ الْأُولَىٰ ﴿٥٦﴾

این پیغامبرترسانندہ است ازجنس ترساندگان پیشین (٥٦) .

أَزِفَتِ الْآزِفَةُ ﴿٥٧﴾

نزدیك آمد قیامت(٥٧) .

لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾

نیست اورا سوای خداهیچ ظاهر کننده . (٥٨)

أَفَمِنْ هَٰذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾

آیا ازین سخن تعجب می کنید (٥٩) .

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾

وخنده می نمائیدو نه می‌گریید (٦٠) .

وَأَنتُمْ سَامِدُونَ ﴿٦١﴾

وشمابازی کننده هستید (٦١) .

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ۩ ﴿٦٢﴾

پس سجده کنید خداراوپرستش نمائید . (٦٢)

سوره قمر مکی است وآن پنجاه وپنج آیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾

نزدیك آمد قیامت وبشگافت ماه[٢] (١) .

وَإِن يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾

واگرکافران به بینند نشانه ای اعراض کنند وگویند سحریست قوی (٢) .

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۚ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقِرٌّ ﴿٣﴾

ودروغ شمردند وپیروی خواهش خودکردند وهرچیزی دروقت خود قرار گرفته است (٣) .

---

(١) یعنی سنگباران کرد .

(٢) اشارتست بآن قصّه که کافران ازحضرت پیغامبرصلی الله علیه وسلم معجزه طلب کردند خدای تعالی ماه رادو قطعه ساخت یکی برکوه ابوقبیس ودیگر برکوهی قیقعان والله اعلم .

وَلَقَدْ جَاءَهُم مِّنَ الْأَنبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾

وهر آئینه آمده است بدیشان ازخبرها آنچه درآن پندست (٤) .

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ﴿٥﴾

وآمده است دانش تمام پس فائده نمیدهدترسانیدنها (٥) .

فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكُرٍ ﴿٦﴾

پس اعراض کن ازایشان آنروزکه بخواند خواننده بسوی چیزی ناخوش آیند (٦) .

خُشَّعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ﴿٧﴾

درحالیکه فرورفته چشمهای ایشان برآیند (آن روز) از قبورگویاایشان ملخِ پراگنده اند (٧) .

مُّهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَٰذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

شتاب کنان بسوی آن خواننده گویند کافران این روزی سخت دشوار (٨) .

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾

دروغ شمردند پیش ازایشان قوم نوح پس دروغگو پنداشتند بندهٔ مارا وگفتند دیوانه است وبااوسخن درشت‌گفته شد (٩) .

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ ﴿١٠﴾

پس دعاکرد بجناب پروردگارخود که من مغلوب شده ام پس انتقام بکش (١٠) .

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ ﴿١١﴾

پس کشادیم درهای آسمان را بآب بسیارریزنده (١١) .

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَىٰ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾

وروان کردیم اززمین چشمه ها پس جمع شد آب ازهر جانب بنابرکاریکه مقدر شده بود[1] (١٢) .

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسُرٍ ﴿١٣﴾

وسوار کردیم نوح را برکشتی خداوند تخت هاومیخها (١٣) .

تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِّمَن كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾

میرفت بحضور چشم های ما بجهت انتقام برای کسیکه باور نداشته بودند

---

(١) یعنی هلاك قوم او .

اورا(١) (١٤) .

وَلَقَد تَّرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٥﴾

وهرآئینه‌گذاشتیم این عقوبت رانشانه پس هیچ پندگیرنده است (١٥) .

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٦﴾

پس چگونه بُوَدعقوبتِ من وترسانیدن های من (١٦) .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿١٧﴾

وهرآئینه آسان کردیم قرآن راتاپندگیرند پس آیاهیچ پندپذیرنده هست (١٧) .

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿١٨﴾

دروغ شمردند قوم عاد پس چگو نه بود عذابِ من وترسانیدن های من(١٨) .

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمِ نَحْسٍ مُّسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾

هرآئینه مافرستادیم برایشان بادِتندرا درروز شوم بعایت سخت (١٩) .

تَنزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ مُّنقَعِرٍ ﴿٢٠﴾

برمیکندمردمان راگویاایشان تنهای درختانِ خرمای ازبیخ برکنده اند (٢٠) .

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٢١﴾

پس چگو نه بود عقوبت من وترسانیدن های من (٢١) .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٢٢﴾

و هرآئینه آسان کرده ایم قرآن را تاپندبگیرند پس آیاهیچ پندپذیرنده است . (٢٢)

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ﴿٢٣﴾

دروغ شمر دند قوم ثمود ترسانندگانرا . (٢٣)

فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ إِنَّا إِذًا لَّفِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾

پس گفتند آیایك آدمی راازقوم خویش پیروی کنیم هرآئینه ماآنگاه درگمراهی ودیوانگی باشیم (٢٤) .

أَأُلْقِيَ الذِّكْرُ عَلَيْهِ مِن بَيْنِنَا بَلْ هُوَ كَذَّابٌ أَشِرٌ ﴿٢٥﴾

آیا نازل کرده شد بمردی وحی ازمیانِ ما نی بلکه او دروغگوئی خود پسنداست . (٢٥)

(١) یعنی برای انتقام خصومت کنان .

سَيَعْلَمُونَ غَدًا مَّنِ الْكَذَّابُ الْأَشِرُ ﴿٢٦﴾

خواهند دانست فرداکیست دروغگوی خود پسند (٢٦) .

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فِتْنَةً لَّهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴿٢٧﴾

هرآئینه ما فرستنده ایم ماده شتررا بجهت ازمائش ایشان را پس ای صالح منتظر ایشان باش وصبر پیش‌گیر (٢٧) .

وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلُّ شِرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴿٢٨﴾

وخبردارکن ایشانرا که آب مقسوم ست درمیانِ ایشان هر حصه آب، حاضر شود بدان آنکه نوبت وی است (٢٨) .

فَنَادَوْا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَىٰ فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾

پس آواز دادند یارخودرا پس دست درازی کردو مجروح ساخت (٢٩) .

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٠﴾

پس چگو نه بودعقوبت من وترسانیدن های من (٣٠) .

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمُحْتَظِرِ ﴿٣١﴾

هرآئینه مافرستادیم برایشان یك نعره پس شدند مانند حظیره[1] درهم شکسته که حظیره سازد آنرابنا کرده باشد (٣١) .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٣٢﴾

وهرآئینه آسان ساختیم قرآن رابرای آنکه پندگیرند پس آیاهیچ پندگیرنده است (٣٢) .

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾

دروغ شمردند قوم لوط ترسانندگانرا (٣٣) .

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُم بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾

هرآئینه فرستادیم برایشان بادِسنگبار مگراهل خانهٔ لوط که خلاص ساختیم ایشان را وقت سحر (٣٤) .

نِّعْمَةً مِّنْ عِندِنَا كَذَٰلِكَ نَجْزِي مَن شَكَرَ ﴿٣٥﴾

بمهربانی ازنزدیك خویش همچنین

---

(١) مترجم‌گوید حظیره احاطه است که ازشاخهای خشك و خاربرای‌گوسفند بنا کنند وآن بمرورزمان پائمال مواشی میگرددخدای تعالی بآن پائمال شده تشبیه داد .

جزامیدهیم هرکراشکرگذاری کرد (٣٥) .

وَلَقَدْ أَنذَرَهُم بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ٣٦

وهرآئینه لوط ترسانیده بود ایشانرا ازعقوبت ماپس مکابره کردند درآن ترسانید نها (٣٦) .

وَلَقَدْ رَاوَدُوهُ عَن ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ٣٧

وهر آئینه سخن گفتند تاغفلت دهندلوط راازحفظ مهمانانِ اوپس محوکردیم چشم های ایشانرا پس (گفتیم) بچشید عذاب مرا وترسانید نهای مرا (٣٧) .

وَلَقَدْ صَبَّحَهُم بُكْرَةً عَذَابٌ مُّسْتَقِرٌّ ٣٨

وهرآئینه غارت کردایشانرا بامداد عقوبتی جائی‌گیرنده (٣٨) .

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ٣٩

پس (گفتیم) بچشیدعذاب مراو ترسانیدنهای مرا (٣٩) .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ٤٠

وهرآئینه آسان ساختیم قرآن رابرای آنکه پندگیرند پس آیا هیچ پندگیرنده هست (٤٠) .

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ٤١

وهرآئینه آمدند خویشاوندان فرعون راترسانندگان (٤١) .

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخْذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ ٤٢

دروغ شمردند نشانه های مارا همه آنرا پس گرفتیم ایشانرا مانند درگرفتن غالب قوی (٤٢) .

أَكُفَّارُكُمْ خَيْرٌ مِّنْ أُولَٰئِكُمْ أَمْ لَكُم بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ٤٣

آیاکافران شما ای قریش بهتراند ازین جماعت ها آیا شمارا حکم خلاصی ست درکتابهای پیشین (٤٣) .

أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُّنتَصِرٌ ٤٤

آیامی گویند ماجماعتی انتقام گیرنده ایم (٤٤) .

سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ٤٥

شکست داده خواهد شد اینجماعت را وبگردانند ایشان پشت (٤٥) .

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ ٤٦

بلکه قیامت وعده‌گاهِ ایشانست وقیامت

سخت تر وتلخ ترست (٤٦) .

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾
هرآئینه گنهگاران درگمراهی دیوانگی اند (٤٧) .

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾
یادکن روزی که کشیده شودایشان رادر دوزخ برروی های ایشان (گوئیم) بچشید دست رسانیدن دوزخ را (٤٨) .

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾
هرآئینه ماهر چیزرا پیداکردیم باندازهٔ مقرر (٤٩) .

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾
ونیست حکم ما مگریك کلمه مانند گردانیدن چشم(۱) (٥٠) .

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِن مُّدَّكِرٍ ﴿٥١﴾
وهرآئینه هلاك ساختیم امثال شمارا پس آیاهیچ پندگیرنده است (٥١) .

وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾
وهرچیزی که کرده اند مکتوب ست درنامه های اعمال (٥٢) .

وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌ ﴿٥٣﴾
و هرخوردوبزرگ نوشته شده است(۲) (٥٣) .

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾
هرآئینه پرهیزگاران دربوستانهاوچشمه هاباشند (٥٤) .

فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِندَ مَلِيكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾
در مجلس راستی باشند نزدیك پادشاه توانا (٥٥) .

سوره رحمن مدنی است وآن هفتادوهشت ایت وسه رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

الرَّحْمَٰنُ ﴿١﴾
خدا (١) .

عَلَّمَ الْقُرْآنَ ﴿٢﴾
آموخت قرآن را (٢) .

---

(۱) یعنی درسرعت وجود مراد آسان بودن ست .
(۲) یعنی درلوح محفوظ .

خَلَقَ الْإِنْسَانَ ﴿٣﴾
آفريد آدمی را (٣) .

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ﴿٤﴾
آموختش سخن‌گفتن (٤) .

اَلشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ﴿٥﴾
خورشيد وماه بحساب مقرر ميروند (٥).

وَّالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدٰنِ ﴿٦﴾
وگياه ودرخت سجده ميكنند (٦) .

وَالسَّمَآءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيْزَانَ ﴿٧﴾
وآسمان را برافراشت وفرودآورد ترازو را (٧) .

اَلَّا تَطْغَوْا فِى الْمِيْزَانِ ﴿٨﴾
بمقصد آنكه ازحد تجاوز مكنيد درترازو (٨) .

وَاَقِيْمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيْزَانَ ﴿٩﴾
وراست سنجيد بانصاف ونقصان مكنيد درترازو (٩) .

وَالْاَرْضَ وَضَعَهَا لِلْاَنَامِ ﴿١٠﴾
وزمين راگستردبرای آدميان (١٠) .

فِيْهَا فَاكِهَةٌ وَّالنَّخْلُ ذَاتُ الْاَكْمَامِ ﴿١١﴾
درآن زمين ميوه است ودرختان خرماست خداوندِ غلاف ها (١١) .

وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ﴿١٢﴾
ودرآن زمين دانه خداوند برگ ست وگل خوشبوئيست [1] (١٢) .

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿١٣﴾
پس،كدام يك راازنعمتهای پروردگار خويش دروغ مى شمريد[2] (١٣) .

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾
آفريدآدمی را ازگل خشك مانند سفال (١٤).

وَخَلَقَ الْجَآنَّ مِنْ مَّارِجٍ مِّنْ نَّارٍ ﴿١٥﴾
وآفريدجن را ازشعلهٔ آتش (١٥) .

فَبِاَيِّ اٰلَاۤءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿١٦﴾
پس كدام يكراازنعمتهای پروردگار خويش دروغ مى شمريد (١٦) .

رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾
پروردگار دومشرق ست وپروردگار دو

---

(١) مترجم‌گويد اشاره بآنست كه برگ حبوب غازيه علف دواب ايشان ميشود پس اين علاوه نعمت است .

(٢) جن وانس .

مغرب ست[1] (١٧) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾
پس كدام يكرااز نعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (١٨) .

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾
گذاشت دودرياراتابهم جمع شوند (١٩) .

بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾
ميان اين هردوحجابيست كه يكى برديگرى تعدى نميكند (٢٠) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾
پس كدام يكرااز نعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٢١) .

يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾
برآيدازين دودريا مرواريدومرجان (٢٢) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾
پس كدام يكرااز نعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٢٣) .

وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنْشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٤﴾
خداراست كشتى هاى‌روان شونده برافراشته دردريا ماننده‌كوه ها (٢٤) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾
پس كدام يكرااز نعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٢٥) .

كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾
هركه هست برزمين فانى شود (٢٦) .

وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾
وباقى ماندروى پروردگارتو خداوند بزرگى وانعام (٢٧) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾
پس كدام يكرااز نعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٢٨) .

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾
سوال ميكند ازخداهركه درآسمانهاست وزمين ست هرروزى خدادرحالتى ست[2] (٢٩) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾
پس كدام يكرااز نعمتهاى پروردگار خويش دروغ مى شمريد (٣٠) .

---

(١) يعنى درزمستان آفتاب مشرق ومغرب ديگردارد و در تابستان مشرق ومغرب ديگر .

(٢) يعنى تنعيم يا تعذيب، اسعاد يااشقا، احيايا اماتت والله اعلم .

سَنَفْرُغُ لَكُمْ أَيُّهَ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾

ازهمه فارغ شده برای شما متوجه شویم ای جن وانس (٣١) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٣٢) .

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾

ای قوم جن وانس اگرمی توانید که بیرون روید ازکناره های آسمان هاوزمین پس بیرون روید بیرون نخواهد رفتن مگر بقوتی[1] (٣٣) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٤﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٣٤) .

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

فرستاده خواهد شدبرشما شعلهٔ ازآتش ودود نیز پس مقابله نتوانید کرد (٣٥) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٦﴾

پس کدام یك را ازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٣٦) .

فَإِذَا انْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

پس چون بشگافدآسمان پس شود مثل گل سرخ مانندِادیم سرخ (٣٧) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٨﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٣٨) .

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾

پس آن روزسوال کرده نه شود ازگناه خود هیچ آدمی ونه جنی (٣٩) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٤٠) .

يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَاصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾

شناخته شوندگنهگاران به قیافهٔ خود پس گرفته شودبه موی پیشانی های ویه پای هانیز (٤١) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾

پس کدام یك راازنعمتهای پروردگار

(١) یعنی وآن قوت کجا است .

دروغ می شمرید (٤٢) .

هٰذِهٖ جَهَنَّمُ الَّتِيْ يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُوْنَ ﴿٤٣﴾

ایـن اسـت آن دوزخ کـه دروغ شمـرده بودند آن را گنهگاران (٤٣) .

يَطُوْفُوْنَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيْمٍ اٰنٍ ﴿٤٤﴾

آمدورفت کنند میان آن آتش ومیان آب گرم جوشیده (٤٤) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٥﴾

پس کدام یك رااز نعمت های پروردگار خویش دروغ می شمرید (٤٥) .

وَلِمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهٖ جَنَّتٰنِ ﴿٤٦﴾

وکسی را که ترسیده است ازایستادن بحضور پروردگارخویش دوبوستان است (٤٦) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٧﴾

پـس کـدام یکـرااز نعمتهـای پـروردگـار خویش دروغ می شمرید (٤٧) .

ذَوَاتَآ اَفْنَانٍ ﴿٤٨﴾

دو بوستان دارای شاخه های بسیار (٤٨) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٤٩﴾

پـس کـدام یکـرااز نعمتهـای پـروردگـار خویش دروغ می شمرید (٤٩) .

فِيْهِمَا عَيْنٰنِ تَجْرِيٰنِ ﴿٥٠﴾

درآن دوبوستان دو چشمه میروند (٥٠) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥١﴾

پـس کـدام یکـرااز نعمتهـای پـروردگـار خویش دروغ می شمرید (٥١) .

فِيْهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ زَوْجٰنِ ﴿٥٢﴾

درآن دوبوستان ازهرمیوه دو قسم باشد (٥٢) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٣﴾

پس کدام رااز نعمتهای پروردگارخویش دروغ می شمرید (٥٣) .

مُتَّكِـِٔيْنَ عَلٰى فُرُشٍۢ بَطَآئِنُهَا مِنْ اِسْتَبْرَقٍ وَجَنَا الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾

تکیـه زده بـرفـرش هـای کـه آستر آن ازحریرضخیم باشد ومیوهٔ آن دوبوستان نزدیك بُوَد [1] (٥٤) .

فَبِاَيِّ اٰلَآءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبٰنِ ﴿٥٥﴾

پس کدام یکرااز نعمتهای پروردگار

(١) یعنی به سهولت توان گرفت .

خویش دروغ می شمرید (٥٥) .

فِيهِنَّ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٥٦﴾

درآن کوشکهاحوران باشند فرواندازنده چشم جماع نکرده است بآنهاهیچ آدمی پیش ازایشان ونه هیچ جنی (٥٦) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٧﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٥٧) .

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

گویاآن حوران یاقوت ومرجان اند (٥٨) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٩﴾

پس کدام راازنعمتهای پروردگارخویش دروغ می شمرید (٥٩) .

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ ﴿٦٠﴾

نیست جزای نیکوکاری مگر انعام بسیار (٦٠) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦١﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٦١) .

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾

وغیرازاین دوبوستان دوبوستان دیگرباشند (٦٢) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٣﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٦٣) .

مُدْهَامَّتَانِ ﴿٦٤﴾

دوبوستان سبزکه ازغایتِ سبزی بسیاهی میزنند (٦٤) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٥﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٦٥) .

فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَّاخَتَانِ ﴿٦٦﴾

درآن دوبوستان دوچشمه جوشنده باشند (٦٦) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٧﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٦٧) .

فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾

درآن دوبوستان میوه ودرختان خرما وانار باشند (٦٨) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾

پس کدام یك راازنعمتهای پروردگار

خویش دروغ می شمرید (٦٩) .

فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ﴿٧٠﴾

درآن کوشکها زنانِ برگزیده جمال باشند (٧٠) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٧١) .

حُورٌ مَقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

حوران نگاهداشته شده درخیمها (٧٢) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٧٣) .

لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌّ ﴿٧٤﴾

جماع نکرده است بآنها هیچ آدمی پیش ازایشان و نه هیچ جنی (٧٤) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٧٥) .

مُتَّكِئِينَ عَلَىٰ رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبْقَرِيٍّ حِسَانٍ ﴿٧٦﴾

تکیه زده باشند بربالشهای سبز وبساط های نیك (٧٦) .

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾

پس کدام یکراازنعمتهای پروردگار خویش دروغ می شمرید (٧٧) .

تَبَارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

بابرکت ست نام پروردگارتو خداوندبزرگی وانعام (٧٨) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١﴾

یادکن آنگاه که متحقق شود قیامت (١) .

لَيْسَ لِوَقْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ﴿٢﴾

نیست وقت بودن آن را هیچ نفس دروغ گوینده [1] (٢) .

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴿٣﴾

پست کننده است جماعتی رابلند کننده

---

(١) یعنی همه مسلمان شوند کفر وافتراآنچانه باشد .

است طائفه ای را(٣) .

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا ﴿٤﴾

آنگاه که جنبانیده شود زمین را جنبانیدن سخت (٤) .

وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا ﴿٥﴾

وریزه ریزه کرده شود کوه هارا ریزه ریزه کردن بسیار (٥) .

فَكَانَتْ هَبَاءً مُّنبَثًّا ﴿٦﴾

پس شود مانند غبار پراگنده (٦) .

وَكُنتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ﴿٧﴾

وشوید شما سه قسم (٧) .

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿٨﴾

پس اهل سعادت چه حال دارند اهل سعادت (٨) .

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿٩﴾

واهل شقاوت چه حال دارنداهل شقاوت (٩) .

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ ﴿١٠﴾

وپیش روندگان خود ایشانندپیش روندگان (١٠) .

أُولَٰئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ﴿١١﴾

آن پیش روندگان ایشانند نزدیك کردگان (١١) .

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿١٢﴾

دربوستانهای نعمت باشند (١٢) .

ثُلَّةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

سابقان جمعی بسیاراند ازپیشینیان[1] (١٣) .

وَقَلِيلٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿١٤﴾

واندکی انداز پسینیان[2] (١٤) .

عَلَىٰ سُرُرٍ مَّوْضُونَةٍ ﴿١٥﴾

برتخت های زربافته نشسته باشند (١٥) .

مُّتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾

تکیه زده برآن روبروی یکدیگر شده (١٦) .

يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾

آمدورفت میکنند برایشان نوجوانان جاویدان (١٧) .

بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقَ وَكَأْسٍ مِّن مَّعِينٍ ﴿١٨﴾

باآب خوره ها وابریق ها وپیالها ازشراب جاری (١٨) .

---

(١) یعنی ازامم سابقه .

(٢) یعنی ازامت محمدیه .

لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنزِفُونَ ﴿١٩﴾
نه دردسرداده شود ايشانرا ازآن شراب ونه بيهوش شوند (١٩) .

وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾
وآمد ورفت كنند باميوه ازهرجنس كه اختيار كنند (٢٠) .

وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾
وباگوشت مرغان ازهر جنس كه پسندكنند (٢١) .

وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾
وايشانراست حوران كشاده چشم (٢٢).

كَأَمْثَالِ اللُّؤْلُؤِ الْمَكْنُونِ ﴿٢٣﴾
مانند مرواريد پوشيده كرده شده (٢٣) .

جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾
پاداش دهيم بحسب آنچه ميكردند (٢٤).

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾
نه شنوند دربهشت سخن بيهوده ونه حرف كه‌گناه باشد (٢٥) .

إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴿٢٦﴾
ليكن بشنوند اين سخن كه هريكى سلام مى‌گويد (٢٦) .

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾
واهل سعادت چه حال دارند اهل سعادت (٢٧) .

فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾
دردرختان كنارِ بيخار (٢٨) .

وَطَلْحٍ مَّنضُودٍ ﴿٢٩﴾
ودردرختان موز توبرتوثمرهٔ آن (٢٩) .

وَظِلٍّ مَّمْدُودٍ ﴿٣٠﴾
ودرسايهٔ دراز (٣٠) .

وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾
ودرآب ريخته شده (٣١) .

وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾
ودرميوهٔ بسيار (٣٢) .

لَّا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾
نه به پايان رسدونه ازآن منع كرده شود(٣٣) .

وَفُرُشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٤﴾
وفرش هاى برا فراشته شده (٣٤) .

إِنَّا أَنشَأْنَاهُنَّ إِنشَاءً ﴿٣٥﴾
هر آئينه ماآفريديم حوران رايك نوع افريدن (٣٥) .

فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا ﴿٣٦﴾
پس ساختيم ايشانرا دوشيزه (٣٦) .

عُرُبًا أَتْرَابًا ﴿٣٧﴾
محبوب شونده نزديك شوهران[1] هم عمر

(١) يعنى بغنج ودلال .

بایکدیگر (۳۷) .

لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٣٨﴾
برای اصحاب یمین (۳۸) .

ثُلَّةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٩﴾
جماعتی بسیارند از پیشینیان (۳۹) .

وَثُلَّةٌ مِنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٠﴾
وجماعتی بسیارنداز پسینیان (٤٠) .

وَأَصْحَابُ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿٤١﴾
واهل شقاوت چه حال دارند اهل شقاوت (٤١) .

فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾
دربادگرم وآب‌گرم باشند (٤٢) .

وَظِلٍّ مِنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾
ودرسایه دود سیاه (٤٣) .

لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾
که نه خنك باشد ونه باعزت بُوَد (٤٤) .

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَٰلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾
هرآئینه ایشان بودند پیش ازین بنازپرورده (٤٥) .

وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْحِنْثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾
ومداومت میکردند بگناه بزرگ (یعنی شرك) (٤٦) .

وَكَانُوا يَقُولُونَ أَئِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾
ومی‌گفتند آیا چون بمیریم وخاك شویم واستخوانی چند باشیم آیاما برانگیخته شویم (٤٧)

أَوَآبَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾
آیاپدران نخستین مابرانگیخته شوند (٤٨) .

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾
بگوهرآئینه پیشینیان وپسینیان (٤٩)

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَعْلُومٍ ﴿٥٠﴾
البته جمع کرده شوند درمیعاد روزمقرر (٥٠) .

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾
بازهرآئینه شمااى گمراهان دروغ شمارندگان (٥١) .

لَآكِلُونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زَقُّومٍ ﴿٥٢﴾
خواهید خورد ازدرختان زقوم (٥٢) .

فَمَالِئُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾
پس پرخواهید کرد ازآن شکم هارا (٥٣) .

فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾
پس خواهید آشامیدبرآن طعام ازآب‌گرم (٥٤) .

فَشَارِبُونَ شُرْبَ الْهِيمِ ﴿٥٥﴾
پس خواهید آشامید مانند آشامیدن شتران مبتلا به بیماری تشنگی (٥٥) .

هَٰذَا نُزُلُهُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾
اینست مهمانی ایشان روز جزاء (٥٦) .

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾
ماآفریدیم شمارا پس چرا باورنمی کنید (یعنی اعاده را) (٥٧).

أَفَرَأَيْتُم مَّا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾
آیامی دیدید آنچه میریزیددررحم زنان[1] (٥٨) .

أَأَنتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾
آیاشمامی آفرینید آن را یا ماآفریننده ایم[2] (٥٩) .

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾
مامعین کردیم درمیان شمامرگ را ونیستیم ما عاجز کرده شده (٦٠) .

عَلَىٰ أَن نُّبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾
ازآنکه عوض شما آریم قومی مانند شما وبیافرینیم شمارا درعالمی که نمیدانید (٦١) .

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾
وهرآئینه دانسته اید آفرینش نخستین را پس چراپندنمی‌گیرید (٦٢) .

أَفَرَأَيْتُم مَّا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾
آیا دیدید آنچه می کارید (٦٣) .

أَأَنتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾
آیاشما میرویانیدآن را یاما رویاننده ایم (٦٤) .

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾
اگرخواهیم بگردانیم آن زراعت راگیاهی درهم شکسته به تعجب مانده گوئید (٦٥) .

إِنَّا لَمُغْرَمُونَ ﴿٦٦﴾
هرآئینه ماغرامت کشندگانیم (٦٦) .

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾
بلکه ما محروم ماندگانیم (٦٧) .

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾
آیا پس دیدید آن آب را که می آشامید (٦٨) .

أَأَنتُمْ أَنزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾
آیاشما فرودآورده ایدآن را از ابر یاما فرودآرندگانیم (٦٩) .

---

(١) یعنی منی را .
(٢) یعنی تقلیب میکنیم منی راازحالی به حالی تاآدمی پیدامی شود والله اعلم .

لَوْ نَشَآءُ جَعَلْنٰهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ۝٧٠
اگرخواهیم شوربگردانیم آنرا پس چرا شکر نمی‌گوئید (۷۰) .

أَفَرَءَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ۝٧١
آیاپس دیدید آن آتش را که روشن می کنید ازمیان شاخ درخت برمی آرید (۷۱) .

ءَأَنتُمْ أَنشَأْتُمْ شَجَرَتَهَآ أَمْ نَحْنُ الْمُنشِـُٔونَ ۝٧٢
آیاشما آفریده ایددرخت آن را یاماآفریننده ایم (۷۲) .

نَحْنُ جَعَلْنٰهَا تَذْكِرَةً وَمَتٰعًا لِّلْمُقْوِينَ ۝٧٣
ماساختیم آن درخت رابرای پند ومنفعت برای مسافران (۷۳) .

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝٧٤
پس به پاکی یادکن پروردگاربزرگ خودرا (۷٤) .

فَلَآ أُقْسِمُ بِمَوٰقِعِ النُّجُومِ ۝٧٥
پس سوگند میخورم بافتادن ستارها[1] (۷۵) .

وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ۝٧٦
وهرآئینه این قسمی ست بزرگ اگر بدانید (۷٦) .

إِنَّهُ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ۝٧٧
هرآئینه این کتاب قرآنی است گرامیقدر (۷۷) .

فِي كِتٰبٍ مَّكْنُونٍ ۝٧٨
نوشته شده است درکتاب پوشیده (۷۸) .

لَّا يَمَسُّهُۥٓ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ۝٧٩
که دست نمی رساندبآن مگر پاك کردگان[2] (۷۹) .

تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعٰلَمِينَ ۝٨٠
فرستاده شده است از جانب پروردگار عالمها (۸۰) .

أَفَبِهٰذَا الْحَدِيثِ أَنتُم مُّدْهِنُونَ ۝٨١
آیابااین سخن شما انکار کننده اید (۸۱) .

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ۝٨٢
ومی سازید نصیبه خودآنکه شمابه دروغ نسبت می کنید (۸۲) .

فَلَوْلَآ إِذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ۝٨٣
پس آنگاه که رسد روح شخصی نزد

---

(۱) یعنی شهب والله اعلم .
(۲) یعنی درلوح محفوظ .

گلو (٨٣) .

وَأَنْتُمْ حِينَئِذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾
وشما آنگاه می بینید (٨٤) .

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَٰكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾
ومانزدیك تریم باو به نسبت شما ولیکن نمی نگرید (٨٥) .

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ ﴿٨٦﴾
پس اگرهستید غیر مقهور حکم الهی(٨٦).

تَرْجِعُونَهَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾
چراباز نگردانیدروح را اگرراست گوئید[1] (٨٧) .

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾
پس اما اگر باشد مرده ازنزدیك کردگان بارگاه الهی (٨٨) .

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتُ نَعِيمٍ ﴿٨٩﴾
پس اوراست راحت وگل خوشبووبوستان نعمت (٨٩) .

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾
واما اگرباشد ازاهل سعادت (٩٠) .

فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾
پس سلامت ست ای مخاطب خاطر ترا ازاهل سعادت (٩١) .

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾
واما اگرباشد ازدروغ شمارندگان گمراهان (٩٢) .

فَنُزُلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾
پس اوراست مهمانی ازآب گرم (٩٣) .

وَتَصْلِيَةُ جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾
واوراست درآوردن به دوزخ (٩٤) .

إِنَّ هَٰذَا لَهُوَ حَقُّ الْيَقِينِ ﴿٩٥﴾
هرآئینه این خبردرست بی شبهه است (٩٥) .

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾
پس بپاکی یادکن پروردگار بزرگ خودرا (٩٦) .

سوره حدید مدنی است وآن بیست ونه آیت وچهار رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾
به پاکی یادکرد خدارا هرچه درآسمان ها

---

(١) مترجم گوید لفظ لولا داخل است بر ترجعونها واعادهٔ آن برای تاکید است .

وزمین ست واوست غالب دانا (١) .

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ٢

اوراست پادشاهی آسمانها وزمین زنده میکند ومی میراند واوبرهرچیز تواناست (٢) .

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٣

اوست نخستین همه واوست آخرینِ همه واوست آشکاراواوست پنهان واوبهرچیز داناست (٣) .

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ٤

اوست آنکه آفریدآسمان ها وزمین را درشش روز بازمستقرشد برعرش می داند آنچه درمی آید به زمین وآنچه برمی آیدازآن وآنچه فرودمی آید ازآسمان وآنچه بالامیرود اندرآن واوباشماست هرجاکه باشید وخدا بآنچه میکنید بیناست (٤) .

لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ٥

اوراست پادشاهیْ آسمان هاوزمین وبسوی خدابازگردانیده میشودکار ها (٥) .

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ٦

درمی آردشب را درروز ودرمی آرد روزرا درشب واو داناست بمکنون سینها (٦) .

آمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ فَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ٧

ایمان آرید بخداورسول او وخرج کنید ازجملهٔ آن مال که قرار داده است شمارا جانشین دیگران دروی پس آنانکه ایمان آوردند و خرج کردند ازشما ایشانراست مزدِ بزرگ (٧) .

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ لِتُؤْمِنُوا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ٨

وچیست شمارا که ایمان نمی آرید بخدا ورسول درحالیکه دعوت می کند شمارا که ایمان آرید بپروردگارخویش وهرآئینه عهدگرفته است ازشما[1] اگرهستید باوردارنده (٨) .

---

(١) یعنی روزألست بربکم .

هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ
الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾

واوست آنکه فرومیفرستد بر بندهٔ خود آیاتِ واضح تابیرون آردشمارا ازتاریکی ها بسوی روشنی هرآئینه خدا برشما بخشاینده مهربان ست (۹) .

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ السَّمَاوَاتِ
وَالْأَرْضِ ۚ لَا يَسْتَوِي مِنكُم مَّنْ أَنفَقَ مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتَلَ ۚ
أُولَٰئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنفَقُوا مِن بَعْدُ وَقَاتَلُوا ۚ
وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾

وچیست شمارا که خرج نه کنید درراه خدا و خدای‌راست واپس‌گذاشتهٔ آسمان ها وزمین[1] برابرنیست ازشما آنکه خرج کرد پیش ازفتح مکه و قتال کرد (بآنکه این چنین عمل بعد ازفتح مکه کرده باشد) آنجماعت درمرتبه بزرگ ترند ازآنانکه خرج کردند بعد از فتح وقتال کردند وهریك راوعده داده است خدا حالتِ نیك وخدا بآنچه میکنید خبردارست (۱۰) .

مَّن ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ
أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

کیست آنکه قرض دهد خدارا قرض دادن نیك پس دوچند اداکندآن قرض رابرای او و اوراست مزدِ گرامی قدر (۱۱) .

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ
وَبِأَيْمَانِهِم بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

یادکن روزیکه ببینی مردان مسلمانان را و زنانِ مسلمانان را باین صفت که می شتابدنورایشان پیش دست های ایشان و بجانب های راست ایشان (گفته شود) مژده باد شماراامروزشمارا ست بوستان های میرود زیرآن جویها جاوید باشید آنجا اینست مطلب یابی بزرگ (۱۲) .

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا

روزیکه گویند مردانِ منافق وزنانِ منافق

---

(۱) یعنی هرکسیکه بمیردآنچه بگذارد ملكِ خداباشد پس بآن بخل کردن نهایت شنیع است .

نَقْتَبِسْ مِنْ نُّوْرِكُمْ قِيْلَ ارْجِعُوْا وَرَآءَكُمْ فَالْتَمِسُوْا نُوْرًا
فَضُرِبَ بَيْنَهُمْ بِسُوْرٍ لَّهٗ بَابٌ بَاطِنُهٗ فِيْهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهٗ
مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ⑬

بامسلمانان بنظر شفقت نگرید بسوی ماتاروشنی گیریم ازنور شماگفته شودباگردید پس پشت خویش پس بجوئیدروشنی را[1] پس بناکرده شود درمیانِ ایشان دیواری که اورا دروازه باشد اندرونِ آن دیوار درآنجارحمت ست وبیرون آن دیوار بجانب پیش اوعذاب ست (١٣) .

يُنَادُوْنَهُمْ اَلَمْ نَكُنْ مَّعَكُمْ قَالُوْا بَلٰى وَلٰكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ اَنْفُسَكُمْ
وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْاَمَانِيُّ حَتّٰى جَآءَ اَمْرُ اللّٰهِ
وَغَرَّكُمْ بِاللّٰهِ الْغَرُوْرُ ⑭

آوازدهند منافقان مسلمانان راآیامانبودیم همراه شماگفتند آری ولیکن شما دربلا افگندید خویشتن را وانتظار کردید[2] وشك آوردید وفریفته کرد شمارا آرزوها تاآنکه برسید فرمان خدا[3] وفریب دادشمارادر فرمانبرداری خداشیطان فریبنده (١٤) .

فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَّلَا مِنَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مَاْوٰىكُمُ
النَّارُ هِيَ مَوْلٰىكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ⑮

پس امروز فراگرفته نه شود ازشمافدیهٔ ونه ازکافران گرفته شود جای شماآتش ست همان آتش لائقِ شماست و بد باز گشت ست وی (١٥) .

اَلَمْ يَاْنِ لِلَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوْبُهُمْ لِذِكْرِ اللّٰهِ وَمَا نَزَلَ
مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُوْنُوْا كَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْكِتٰبَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ

آیاوقت نرسیده است مسلمانان را که نیایش کند دل های ایشان آن وقت یاد کردن خداووقت یادآوردن آنچه آمده ست ازوحی الهی ونباشند مانند آنانکه

---

(١) مترجوگوید یعنی دردنیا روید تحصیل نورکنید که این جاتحصیل نور نیست والله اعلم .

(٢) یعنی هزیمت مسلمانان را .

(٣) یعنی اجل .

عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ ۖ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾

داده شده است ایشان راکتاب پیش ازین پس درازگشت برایشان مدت پس سخت شددل های ایشان وبسیاری ازایشان بدکاران اند (١٦) .

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

بدانید که خدا زنده میکند زمین را بعد ازمرده بودنِ آن هرآئینه بیان کردیم برای شمانشانهابُوَد که شما دریابید (١٧) .

إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ
لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١٨﴾

هرآئینه مردان خیرات دهنده وزنان خیرات دهنده وآنانکه قرض داده اند خدارا قرض نیك دو چند داده شودایشان را وایشانراست مزدگرامی قدر (١٨) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ ۖ
وَالشُّهَدَاءُ عِندَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ۖ وَالَّذِينَ كَفَرُوا
وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

وآنانکه ایمان آوردند بخداو پیغمبران او آنجماعت ایشانند صدیقان وشهیدان نزدیك پروردگارخویش ایشانراست مزدایشان ونورایشان وآنانکه کافرشدند ودروغ شمردند آیاتِ مارا آنجماعت اهل دوزخ اند (١٩) .

اعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَزِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ
وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ ۖ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ
نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ۖ وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ۚ وَمَا الْحَيَاةُ
الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾

بدانید که زندگانیْ دنیا بازیست وبیهودگی ست وآرائش ست وخودستائی ست درمیان شما وازیکدیگرزیاده طلبی ست درمال ها وفرزندان مانند بارانی که به شگفت آورد زراعت کنندگان را رُستنیْ او باز خشك شود پس زرد به بینی آن را بازدرهم شکسته گردد ودرآخرت عذاب سخت ست ونیز آمرزش ست ازجانب خداوخوشنودیست و نیست زندگانی دنیا مگر بهره ای که باعث فریب باشد (٢٠) .

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ

سبقت کنیدبسوی آمرزش ازجانب پروردگار تان وبسوی بهشتی که پهنائی

وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢١﴾

اومانند پهنائی آسمان وزمین باشد آماده کرده شد برای آنانکه ایمان می آرند بخداو پیغامبران او اینست فضل خدا میدهدش بهرکه خواهد وخداوند صاحب فضل بزرگ ست (۲۱) .

مَا أَصَابَ مِن مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن
قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٢٢﴾

نه رسید هیچ مصیبتی در زمین ونه در جان های شما مگر نوشته شده است درکتابی پیش ازآنکه بیافرینیم آن مصیبت را هرآئینه این کار بر خداآسان ست (۲۲) .

لِّكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ
مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٢٣﴾

(خبرداده ایم) تااندوه نخورید برآنچه رفت ازدست شماوتاشادمان نه شویدبآنچه عطا کرد شمارا و خدای‌تعالی دوست نمیداردهرتکبر کننده خودستاینده را (۲۳) .

الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ
اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٤﴾

(دوست نمیدارد) آنانراکه بخل میکنند ومردمان را به بخل می فرمایند وهرکه رگردان شود هرآئینه خدا اوست بی نیاز ستوده (۲٤) .

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ
فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن
يَنصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾

هرآئینه فرستادیم پیغامبران خودرا به نشانه های واضح وفرودآوردیم همراه ایشان کتاب وترازو راتاعمل کنندمردمان بانصاف وفرودآوردیم آهن را درآن جنگ سخت ست ومنفعت های دیگر برای مردمان وتابداند خدا کسی راکه نصرت دهد خداوپیغمبران اورا غائبانه هرآئینه خداتوانای غالب ست (۲۵) .

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ

وهرآئینه فرستادیم نوح را وابراهیم را ونهادیم در اولاد ایشان پیغامبری وکتاب

وَالْكِتٰبَ فَمِنْهُمْ مُّهْتَدٍ ۚ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٦﴾

پس بعض ایشان راه یابنده است وبسیاری ازایشان بدکارانند (٢٦) .

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلٰٓى اٰثَارِهِمْ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيْسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَاٰتَيْنٰهُ الْاِنْجِيْلَ ۙ وَجَعَلْنَا فِيْ قُلُوْبِ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْهُ رَاْفَةً وَّرَحْمَةً ۗ وَرَهْبَانِيَّةَ ۨابْتَدَعُوْهَا مَا كَتَبْنٰهَا عَلَيْهِمْ اِلَّا ابْتِغَآءَ رِضْوَانِ اللّٰهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ۚ فَاٰتَيْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْهُمْ اَجْرَهُمْ ۚ وَكَثِيْرٌ مِّنْهُمْ فٰسِقُوْنَ ﴿٢٧﴾

بازفرستادیم ازپی ایشان پیغامبران خودرا وازپی آوردیم عیسیٰ پسر مریم را ودادیمش انجیل ونهادیم دردل های تابعانِ او مهربانی وبخشائش وگوشه نشینی که خود پیدا کرده بودند آن را ما فرض نه ساخته بودیم برایشان لیکن اختراع کردند بطلب خوشنودی خدا پس نگاهداشتِ آن نکردند حقِ نگهداشتنِ آن پس عطا کردیم آنان را که ایمان آوردند ازایشان[1] مزدایشان را وبسیاری ازایشان بدکارانند (٢٧) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاٰمِنُوْا بِرَسُوْلِهٖ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَّحْمَتِهٖ وَيَجْعَلْ لَّكُمْ نُوْرًا تَمْشُوْنَ بِهٖ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ۚ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٢٨﴾

ای آنانکه ایمان آورده اید به پیغمبران سابق بترسید ازخداوایمان آرید به پیغامبراو[2] تابدهد شمارا دوحصه ازرحمت خود وبدهدشمارا نوری که راه روید بآن وتابیامرزد شمارا وخداآمرگار مهربان ست (٢٨) .

لِّئَلَّا يَعْلَمَ اَهْلُ الْكِتٰبِ اَلَّا يَقْدِرُوْنَ عَلٰى شَيْءٍ مِّنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَاَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللّٰهِ يُؤْتِيْهِ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيْمِ ﴿٢٩﴾

(خدااین مقدمه خبرداد) تابدانند اهل کتاب که ایشان قادر نیستند برچیزی ازفضل خدا وبدانند که فضل بدست خداست میدهد آن را بهرکه خواهد وخدا صاحب فضل بزرگ ست (٢٩) .

---

(١) یعنی به محمد صلی الله علیه وسلم .

(٢) یعنی به محمد صلی الله علیه وسلم .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قَدْ سَمِعَ اللّٰهُ قَوْلَ الَّتِيْ تُجَادِلُكَ فِيْ زَوْجِهَا وَ
تَشْتَكِيْٓ اِلَى اللّٰهِ ۖ وَاللّٰهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا ۭ اِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ ①

[1] هرآئینه شنید خدای‌تعالی سخن آن زن که گفتگو میکردبا تو درباره شوهر خود وشکایت میکرد پیش خدا وخدامی شنود گفتگو کردن شمارا هرآئینه خداشنوابیناست . (١)

اَلَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْكُمْ مِّنْ نِّسَاۗىِٕهِمْ مَّا هُنَّ اُمَّهٰتِهِمْ ۭ اِنْ اُمَّهٰتُهُمْ
اِلَّا الّٰۗـِٔيْ وَلَدْنَهُمْ ۭ وَاِنَّهُمْ لَيَقُوْلُوْنَ مُنْكَرًا مِّنَ الْقَوْلِ وَزُوْرًا ۭ وَ
اِنَّ اللّٰهَ لَعَفُوٌّ غَفُوْرٌ ②

آنانکه ازشما ظهار میکنند بازنان خود[2] نیستند آن زنان مادران ایشان نیستند مادران ایشان ، الاآنانکه زاده اند ایشان را هرآئینه این ظهار کنندگان می گویند سخن نامعقول ومیگویند دروغ وهرآئینه خدا عفوکنندهٔ آمرزگارست (٢) .

وَالَّذِيْنَ يُظٰهِرُوْنَ مِنْ نِّسَاۗىِٕهِمْ ثُمَّ يَعُوْدُوْنَ لِمَا قَالُوْا
فَتَحْرِيْرُ رَقَبَةٍ مِّنْ قَبْلِ اَنْ يَّتَمَاۗسَّا ۭ ذٰلِكُمْ تُوْعَظُوْنَ بِهٖ ۭ وَاللّٰهُ
بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ③

وآنانکه ظهارمی کنند بازنان خود بازرجوع میکنند درمخالفت آنچه گفتند پس واجب ست آزاد کردنِ برده ای پیش ازآنکه زن ومردبایکدیگردست رسانند[3] این حکم پندداده میشود شمارا بآن وخدا بآنچه میکنید خبردارست (٣) .

فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّتَمَاۗسَّا

پس هرکه نه یابدبرده را پس بروی واجب

(١) زنی را شوهراوگفت "انتِ علی کظهر امی" توبر من مانند پشت مادرمنی آن زن پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم این ماجراعرض کرد فرمودند که حرام شدی آن زن کثرت عیال وقلت مال عرض کرد خدای تعالی این آیت فرستاد .

(٢) یعنی تشبیه می دهند زنان خودرا به پشت مادر .

(٣) یعنی جماع کنند .

فَمَن لَّمْ يَسْتَطِعْ فَإِطْعَامُ سِتِّينَ مِسْكِينًا ذَٰلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ④

ست روزه داشتن دوماه پی در پی پیش ازآنکه هردوبایکدیگر دست رسانند پس هرکه نتوانداین را پس طعام دادن شصت فقیر لازم است، این حکم برای آنست که منقادشوید به خداو پیغامبراو واین احکام حد مقرر کردهٔ خداست و کافران را عذاب درد دهنده باشد (٤) .

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا كَمَا كُبِتَ الَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنزَلْنَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ⑤

هرآئینه آنانکه مخالفت میکنند باخدا و رسول اوخوار کرده شدایشانرا چنانکه خوارکرده شد آنان را که پیش ازایشان بودند وهرآئینه فرودآوردیم آیاتِ واضح وکافران را عذاب خوار کننده است (٥) .

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ
وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑥

روزیکه برانگیزد ایشانرا خداهمه یك جا پس خبردهد ایشان را بآنچه کرده بودند یادداشت کردآنراخداوایشان فراموش کردند آن را وخدابرهمه چیز مطلع ست (٦) .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِن
نَّجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَىٰ
مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا
يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ⑦

آیانه دیدی که خدا میداند آنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست نمی باشد بایکدیگر گفتن سه شخص رامگر خداچهارم ایشان ست ونمی باشد گفتن پنج شخص راالاّ خدا ششمِ ایشان ست ونه کمتر ازین ونه زیاده ازین مگر خداباایشانست هرکجاباشند بازخبر دهد ایشان را روزقیامت به آنچه کرده اند هرآئینه خدابهرچیز داناست (٧) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَىٰ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ

آیاندیدی بسوی آنانکه منع کرده شدایشان

وَيَتَنٰجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ وَاِذَا جَآءُوْكَ
حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ بِهِ اللّٰهُ وَيَقُوْلُوْنَ فِيْٓ اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا
اللّٰهُ بِمَا نَقُوْلُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ يَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِيْرُ ⑧

رااز بایکدیگر رازگفتن[1] بازعَود میکنند درآنچه ازآن منع کرده شد ایشان را وبیکدیگر رازمیگویند درباب گناه وتعدی ونافرمانی پیغامبر وچون بیایند پیش تودعاکنند ترا بآن کلمه که دعانکرده است تراخدابآن[2] ومیگویند دردل های خویش چرا عذاب نه میکند مارا خدابسبب آنچه میگوئیم[3] بس ست ایشانرا دوزخ درآیند آن جا پس بدجائیست دوزخ (٨).

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْاِثْمِ
وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُوْلِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوٰى
وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِيْٓ اِلَيْهِ تُحْشَرُوْنَ ⑨

ای مسلمانان چون بایکدیگر رازگوئید پس بایدکه رازمگوئید درباب گناه وتعدی نافرمانيِ پیغامبر ورازگوئید درباب نیکوکاری وپرهیزگاری وبترسید ازخدائی که بسوی اوحشر کرده خواهید شد (٩).

اِنَّمَا النَّجْوٰى مِنَ الشَّيْطٰنِ لِيَحْزُنَ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَلَيْسَ
بِضَآرِّهِمْ شَيْـًٔا اِلَّا بِاِذْنِ اللّٰهِ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُوْنَ ⑩

جزاین نیست که رازگفتن بدازکارشیطان ست تااندوهگین کندَ مسلمانان را ونیست هیچ زیان رساننده بایشان مگر باراده‌ٔ خدا، وبرخدا بایدکه توکل کنند مسلمانان (١٠).

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِذَا قِيْلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوْا فِي الْمَجٰلِسِ
فَافْسَحُوْا يَفْسَحِ اللّٰهُ لَكُمْ وَاِذَا قِيْلَ انْشُزُوْا فَانْشُزُوْا يَرْفَعِ
اللّٰهُ الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مِنْكُمْ وَالَّذِيْنَ اُوْتُوا الْعِلْمَ دَرَجٰتٍ
وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ خَبِيْرٌ ⑪

ای مسلمانان چون گفته شود شمارا که گشاده بنشینیددر مجلس ها پس گشاده کنید جای را تابگشاید خدا برای شما (هرمشکلی را) وچون گفته شودبرخیزید پس برخیزید تابلند کند خدامرتبه هابرای

(١) یعنی یهود که رازایشان درایذای مسلمین بود والله اعلم .
(٢) یعنی بجای السلام علیك السام علیك گویند یعنی مرگ برتوباد .
(٣) یعنی ا گر پیغامبرراست است بایستی که مارا عذاب رسیدی والله اعلم .

آنانکه ایمان آورده اند ازشما وآنانکه عطا کرده شده است ایشانرا علم وخدابآنچه میکنید خبردارست (١١) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

ای مسلمانان چون خواهید که راز گوئید باپیغامبر پس نخست بدهید پیش ازراز گفتن خود خیرات را این کار بهترست شمارا وپاکیزه تر پس ا گر نیابید هرآئینه خداآمرزگار مهربانست[1] (١٢) .

أَأَشْفَقْتُمْ أَن تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَاتٍ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾

آیاترسیدید ازآنکه نخست دهیدپیش از رازگفتن خود خیرات هاراپس چون نکردید ودرگذشت خدا ازشما پس باری برپادارید نمازرا وبدهید زکوٰة را وفرمانبرداری کنید خدا ورسول اورا وخدا خبردارست بآنچه میکنید (١٣) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِم مَّا هُم مِّنكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾

آیانه دیدی بسوی آنانکه دوستی کردند باقومی که غضب کرده است خدا برایشان[2] نیستند این منافقان ازشما ونه ازیهود وسوگند میخورند بردروغ وایشان میدانند (١٤) .

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

آماده ساخته است خدابرای ایشان عذاب سخت هرآئینه بداست آنچه میکردند (١٥) .

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٦﴾

سپَر گرفته اند سوگندانِ خودرا پس بازداشتند مردم را ازراه خدا پس برای ایشانست عذاب خوارکننده (١٦) .

---

(١) مترجم گوید این حکم منسوخ است بآیتی که می آید والله اعلم .

(٢) یعنی منافقان بایهود دوستی کردند والله اعلم .

لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ۚ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

دفع نخواهد کردازایشان اموال ایشان واولاد ایشان ازعذاب خداچیزی را این جماعت اهل دوزخ اند، ایشان آنجاجاویدان باشند (۱۷) .

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ ۖ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَىٰ شَيْءٍ ۚ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾

روزیکه برانگیزد ایشانرا خداهمه یك جا پس سوگند خورند بحضور اوچنانکه سوگند میخورند بحضور شما و می پندارند که ایشان بر چیزی هستند آگاه شوهرآئینه ایشانند دروغگو (۱۸) .

اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنْسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٩﴾

غالب آمده است برایشان شیطان پس فراموش ساخت ازخاطر ایشان یادکردن خدارا این جماعت لشکر شیطان اند آگاه شو هرآئینه لشکر شیطان ایشانند زیان کاران (۱۹) .

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢٠﴾

هرآئینه آنانکه مخالفت میکنند باخداورسول او این جماعت درجملهٔ خوارترین مردم اند (۲۰) .

كَتَبَ اللَّهُ لَأَغْلِبَنَّ أَنَا وَرُسُلِي ۚ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

حکم کردخداالبته غالب شوم من و پیغامبران من هرآئینه خدا توانای غالب ست (۲۱) .

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ ۖ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ۚ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ ۚ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

نخواهی یافت قومی را که ایمان دارند بخدا وروز آخر باین صفت که دوستی کنند باکسیکه خلاف کرده است باخداورسول او واگرچه آن جماعت باشند پدران ایشان یاپسرانِ ایشان یابرادرانِ ایشان یا خویشاوندانِ ایشان آن مومنان که باکافران دوستی ندارند نوشته است خدادردل های ایشان ایمان را وقوت داده است ایشان را بفیضِ غیبی

ازجانب خود و درآوردایشان را به بوستان ها میرودزیرآن جویها جاویدان آنجا خوشنود شد خداازایشان وخوشنود شدند ایشان ازخدا ایشانند لشکر خداآ گاه شو هرآئینه لشکر خداایشانند رستگاران (۲۲) .

سوره حشر مدنی است وآن بیست وچهار آیت وسه رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ①

(۱) به پاکی یاد کرد خدای را آنچه در آسمان هاست وآنچه درزمین ست واوست غالب باحکمت (۱) .

هُوَ الَّذِيْٓ اَخْرَجَ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ مِنْ دِيَارِهِمْ
لِاَوَّلِ الْحَشْرِ ؕ مَا ظَنَنْتُمْ اَنْ يَّخْرُجُوْا وَظَنُّوْٓا اَنَّهُمْ مَّانِعَتُهُمْ حُصُوْنُهُمْ
مِّنَ اللّٰهِ فَاَتٰىهُمُ اللّٰهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوْا ۗ وَقَذَفَ فِيْ
قُلُوْبِهِمُ الرُّعْبَ يُخْرِبُوْنَ بُيُوْتَهُمْ بِاَيْدِيْهِمْ وَاَيْدِي الْمُؤْمِنِيْنَ ۗ
فَاعْتَبِرُوْا يٰٓاُولِي الْاَبْصَارِ ②

اوست آنکه بیرون راند آنان را که کافرشدند ازاهل کتاب از خانه های ایشان در اوّل جمع کردن لشکر ، گمان نه داشتید شما ای مسلمانان که بیرون روند وگمان میکردندآن کافران که نگاهدارندهٔ ایشان باشندقلعه های ایشان ازعقوبتِ

---

(۱) مترجم گوید که آن حضرت صلی الله علیه وسلم چون بمدینه آمدند بابنی نضیر صلح کردند وایشان بسبب شقاوت ازلی سعی عداوت آنحضرت صلی الله علیه وسلم پیش گرفتند آنحضرت صلی الله علیه وسلم اراده فرمود که آنجماعت را جلاوطن فرماید منافقان آن ملاعین را پیغام فرستادند که شما قتال کنید ودر جنگ استواری ورزید که مارفیق شماایم خدای تعالی برخلاف اراده منافقان دراول جمع کردن لشکر بریهودالقا رُعب فرمودتاعاجز آمدند وجلاوطنی اختیار کردند و سخن اهل نفاق را نشنیدند وبقتال وتکرار جمع رجال اتفاق نیفتادواموال ایشان فَیء شدوفَیء آنرا گویند که بغیر قتال بدست مسلمانان افتد خدای تعالی منت بر مسلمانان نهادحکم فَیء بیان فرمود وازارادهٔ منافقان خبر داد والله اعلم .

خدا پس بیامد بایشان عقوبتِ خدااز آن جاکه گمان نمی کردند وافگند دردل های ایشان ترس را خراب میکردند خانه های خودرا بدست های خویش وبدست های مسلمانان پس عبرت گیرید ای خداوندانِ بصیرت (٢) .

وَلَوْلَآ أَنْ كَتَبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَآءَ لَعَذَّبَهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ③

وا گرنه آن بود که نوشت خدا برایشان جلاوطنی را هرآئینه عقوبت میکردایشانرا دردنیا[1] وایشان راست درآخرت عذابِ آتش (٣) .

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُۥ ۖ وَمَنْ يُشَآقِّ اللّٰهَ فَإِنَّ اللّٰهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ④

این عذاب بسبب آنست که ایشان مخالفت کردند باخداورسول اووهر که مخالفت کند باخداپس هرآئینه خداسخت عقوبت ست (٤) .

مَا قَطَعْتُمْ مِّنْ لِّينَةٍ أَوْ تَرَكْتُمُوهَا قَآئِمَةً عَلَىٰٓ أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللّٰهِ
وَلِيُخْزِيَ الْفٰسِقِينَ ⑤

آنچه بریدید ازدرختِ خرما یا گذاشتیدآن را ایستاده بربیخ و ریشه های آن پس به فرمان خدابود وتاخوار کند بدکاران را[2] (٥) .

وَمَآ أَفَآءَ اللّٰهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْهُمْ فَمَآ أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ
وَلَا رِكَابٍ وَلٰكِنَّ اللّٰهَ يُسَلِّطُ رُسُلَهُۥ عَلَىٰ مَنْ يَشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ⑥

وآنچه عائد گردانید خدابرپیغامبر خوداز اموال (بنی نضیر) پس نتاخته بودید برآن اسپان را ونه شتران را ولیکن خدا غالب میگرداند پیغامبران خودرا برهرکه خواهد وخدا برهرچیز تواناست (٦) .

مَّآ أَفَآءَ اللّٰهُ عَلَىٰ رَسُولِهِۦ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ
وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتٰمَىٰ وَالْمَسٰكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا

آنچه عائد گردانید خدا برپیغامبر خود ازاموال ساکنان ده ها خدای راست و

---

(١) بنوعی دیگر والله اعلم .

(٢) یعنی قطع درخت میوه دار وقت جهاد جائز است وترك آن نیز جائز والله اعلم .

يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنكُمْ ۚ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَ
مَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۖ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝٧

پیغامبررا وخویشاوندان را[1] ویتیمان را وفقیران را وراه گذررا (بیان فرمودیم) تانباشد آن دستگردان میان توانگران ازشما وهرچه بدهد شمارا پیغامبر بگیریدآن را وهرچه منع کند شمارا ازآن بازایستید وبترسید ازخدا هرآئینه خداسخت عقوبت است (۷) .

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِن دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ
أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ۝٨

آن فَیء فقیران هجرت کننده راست آنانکه بیرون کرده شدایشان را ازخانه های ایشان و اموالِ ایشان می طلبند نعمت را از پروردگار خویش وخوشنودی را ونصرت میدهند خدا وپیغامبررا این جماعت ایشانند راست وعده(۸) .

وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِن قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ
إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ
عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ
نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝٩

ونیز آنان راست که جای گرفتند بدارالاسلام[2] وجای پیداکردند درایمان پیش از مهاجران دوست میدارند هرکه هجرت میکند بسوی ایشان ونه می یابند درخاطرِ خود دغدغه ازطرف آنچه داده شد مهاجران را ودیگران را اختیار میکنند برخویشتن و ا گرچه باشد ایشانرا احتیاج وهرکه نگاهداشته شدازحرصِ نفسِ خویش پس آنجماعت ایشانند رستگاران (۹) .

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا

ونیز آنان راست که آمدند بعد مهاجران و

---

(۱) یعنی خویشاوندان پیغامبررا .

(۲) یعنی به مدینه .

الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ
آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ⑩

انصار می‌گویند ای پروردگار ما بیامرز مارا و برادران مارا که سبقت کردند برما به ایمان آوردن وپیدامکن در دل های ما هیچ کینه نسبت به آنانکه ایمان آوردند ای پروردگار ما هرآئینه تو بخشایندهٔ مهربانی[1] (۱۰) .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا
مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ
فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ
لَكَاذِبُونَ ⑪

آیاندیدی بسوی آنانکه منافق شدند میگویند آن برادرانِ خودرا که کافرند ازاهل کتاب اگر جلاوطن کرده شود شمارا البته بیرون شویم نیز همراه شما وفرمان قبول نه کنیم در مقدمهٔ شما هیچکس را هرگزو اگرجنگ کرده شودبا شما البته نصرت دهیم شمارا وخداگواهی میدهد که ایشانند دروغگویان (۱۱)

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِن قُوتِلُوا لَا يَنصُرُونَهُمْ وَلَئِن
نَّصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يُنصَرُونَ ⑫

اگرجلاوطن کرده شوند جلاوطن نه شوند همراه ایشان (منافقان) و اگرجنگ کرده شود با ایشان نصرت ندهند ایشانرا و اگر بفرض نصرت دهند ایشانرا راالبته بازگردانند پشت های خودرا بعد ازآن مدد کرده نشود ایشانرا (۱۲) .

لَأَنتُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِم مِّنَ اللَّهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ
قَوْمٌ لَّا يَفْقَهُونَ ⑬

هرآئینه شمااى مسلمانان بارعب ترید درخاطر های ایشان ازخدا این بسبب آنست که ایشان قومی هستند که نمی فهمند[2] (۱۳) .

---

(۱) مترجم گوید ازین آیت معلوم شد که درفَیء هر مسلمان را حق ست پس احوج فالاحوج رابابد دادتاآنکه مال فَیء کفایت کند والله اعلم .

(۲) یعنی ازعذاب خدا که مؤجل ست پرواندارند والله اعلم .

لَا يُقَاتِلُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي قُرًى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَآءِ
جُدُرٍ ۚ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ ۚ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ
شَتَّىٰ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾

جنگ نکنند باشما یکجا شده مگردر ده هائی که برآن حصار ساخته باشند یا ازپس دیوار، جنگ ایشان درمیان خویش سخت است می پنداری ایشان را همه یکجا مجتمع شده ودلهای ایشان پراگنده است این بسبب آنست که ایشان قومی هستند که درنمی یابند(۱) (۱٤) .

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ۖ ذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

داستانِ ایشان مانند داستان آنانست که پیش ازایشان بودند درنزدیکی چشیدند وبالِ گناهِ خودرا و ایشانراست عذاب دردناک(۲) (۱۵) .

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي
بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

داستانِ منافقان بااهل کتاب مانند داستانِ شیطان ست چون گفت آدمی را کافر شوپس چون کافرشد گفت هرآئینه من بی تعلقم ازتو هرآئینه من میترسم ازخدا پروردگار عالمها (۱٦) .

فَكَانَ عَاقِبَتَهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدَيْنِ فِيهَا ۚ وَذَٰلِكَ
جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

پس شدعاقبت کاراین شیطان واین آدمی آنکه ایشان درآتش باشند جاویدان آن جا واین ست جزای ستمگاران (۱۷) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ
لِغَدٍ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

ای مسلمانان بترسید ازخدا وبایدکه تأمل کند هر شخص که چه چیز پیش فرستاده است برای فردا(۳) وبترسید ازخدا هرآئینه خدا خبردارست بآنچه می کنید (۱۸) .

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ ۚ أُولَٰئِكَ

ومباشید مانند آنانکه فراموش کردند

---

(۱) یعنی بایکدیگر خانه جنگی ها دارند مصلحت ایشان یکی نیست والله اعلم .

(۲) یعنی چنانکه اهل بدر مغلوب ومنهزم شدند ایشان نیزمنهزم گشتند والله اعلم .

(۳) یعنی برای روزقیامت .

هُمُ الْفٰسِقُوْنَ ﴿١٩﴾

خدارا پس خدافراموش گردانید ازخاطرِ ایشان تدبیر حالِ ایشانرا این جماعت ایشانند بدکاران (١٩) .

لَا يَسْتَوِيْٓ اَصْحٰبُ النَّارِ وَاَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۭ اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَآئِزُوْنَ ﴿٢٠﴾

برابرنیستند اهل دوزخ واهل بهشت، اهل بهشت ایشانند بمطلب رسندگان (٢٠) .

لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ عَلٰي جَبَلٍ لَّرَاَيْتَهٗ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ ۭ وَتِلْكَ الْاَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُوْنَ ﴿٢١﴾

اگرفرود می‌آوردیم این قرآن را برکوهی هرآئینه میدیدی آنرانیایش کرده پاره پاره شده ازخوف خداواین داستان هارا بیان می کنیم برای مردمان تاایشان تأمل کنند (٢١) .

هُوَ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ ۚ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيْمُ ﴿٢٢﴾

اوست آن خدا که نیست هیچ معبود برحق مگراو دانندهٔ نهان وآشکاراوست بخشایندهٔ مهربان (٢٢) .

هُوَ اللّٰهُ الَّذِيْ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ۚ اَلْمَلِكُ الْقُدُّوْسُ السَّلٰمُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيْزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ ۭ سُبْحٰنَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴿٢٣﴾

اوست آن خداکه نیست هیچ معبود برحق مگراو پادشاه نهایت پاك سلامت ازهمه عیب امن دهنده نگاهبان غالب خود اختیار بزرگوار پاکی خدای راست ازشریك مقرر کردن ایشان (٢٣) .

هُوَ اللّٰهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْاَسْمَآءُ الْحُسْنٰى ۭ يُسَبِّحُ لَهٗ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٤﴾

اوست خدا آفریدگار نوپدید آرندهٔ نگارنده، اوراست نامهای نیك به پاکی یاد میکند اوراهرچه درآسمان ها وزمین ست واوست غالب باحکمت (٢٤) .

سورهٔ ممتحنه مکی است وآن سیزده آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَّخِذُوْا عَدُوِّيْ وَعَدُوَّكُمْ اَوْلِيَآءَ تُلْقُوْنَ

(١) ای مسلمانان دوستان مگیرید دشمنانِ

(١) مترجم گوید آنحضرت صلی الله علیه وسلم خواستند که بفتح مکه متوجه شوند =

إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ
وَإِيَّاكُمْ أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَ
ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا
أَعْلَنتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ①

مرا و دشمنانِ خودرامی افگنید بسوی ایشان پیغام بسبب دوستی وهرآئینه ایشان کافرشده اند بآنچه آمده است بشما ازدین راست جلاوطن میکنند پیغامبررا وشمارا نیزبرای آنکه ایمان آوردید به خدا پروردگار خویش، (دوست مگیرید) ا گر برآمده اید از اوطان خود برای جهاد درراه من وبطلب رضامندی من پنهان میفرستید بسوی ایشان پیغام دوستی ومن میدانم آنچه پنهان میکنید وآنچه آشکار می نمائید وهرکه ازشما بکند این کار هرآئینه گم کرد راه هموار را (۱) .

إِن يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ
وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ②

ا گر کافران بیابند شمارا دشمن باشند درحقِ شما وبگشایند بسوی شمادستهای خودرا وزبان های خودرا بایذا ودوست دارند که کافر شوید (۲) .

لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ③

سودنخواهند داد شمارا خویشاوندانِ شماونه فرزندانِ شما روزقیامت فیصله خواهد کردخدادرمیانِ شما، وخدا بآنچه میکنید بیناست (۳) .

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا
لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا
بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا

هرآئینه هست شمارا الگوی نیك باابراهیم وآنانکه همراه اوبودند چون گفتند قوم خودرا هرآئینه مابی تعلقیم ازشما وازآن

= ومی‌خواستند کسی اهل مکه رابقصد آنحضرت مطلع نکند تاناگهان برسرایشان رسند یکي از صحابه بطرف ایشان نامه نوشت وبرقصد آنحضرت مطلع ساخت خدای تعالی آنحضرت صلی الله علیه وسلم را اطلاع داد تاآن نامه راازراه باز آوردند وخدای تعالی درباب منع ازدوستيِ کفار نازل ساخت .

بِاللّٰهِ وَحْدَهٗٓ إِلَّا قَوْلَ إِبْرٰهِيْمَ لِأَبِيْهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَآ أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّٰهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ﴿٤﴾

چه می پرستید بجزخدا نامعتقد شدیم بشما وپدیدآمد میانِ ماومیانِ شما دشمنی وناخوشی همیشه تاوقتیکه ایمان آرند بخدای تنها (شمارا الگوی نیك ست باابراهیم) مگر درقول ابراهیم پدر خودرا كه آمرزش طلب خواهم كرد برای توونمی توانم برای تو ازخدا چیزی[1] گفت ابراهیم ای پروردگار مابرتوتوكل كردیم وبسوی تورجوع نمودیم وبسوی تست بازگشت (٤) .

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِّلَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿٥﴾

ای پروردگارما قرارمَدِه مارا زیردستِ كافرانْ وبیامرزبرای ما ای پروردگارما هرآئینه توئی غالب باحكمت (٥) .

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيْهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللّٰهَ وَالْيَوْمَ الْاٰخِرَ ۚ وَمَنْ يَّتَوَلَّ فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيْدُ ﴿٦﴾

هرآئینه هست شمارا بجماعت مذكوره اقتداء نیك كسی راازشماكه امید دارد ملاقات خدا وروزآخرت را وهركه روگردان شود پس هرآئینه خدا بی نیاز ستوده كارست (٦) .

عَسَى اللّٰهُ أَنْ يَّجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِيْنَ عَادَيْتُمْ مِّنْهُمْ مَّوَدَّةً ۚ وَاللّٰهُ قَدِيْرٌ ۚ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧﴾

نزدیك ست خدا ازآنكه پیداكند درمیان شماودرمیان آنانكه دشمنی داشته ایدبآنها دوستی را[2] وخداتواناست وخداآمرزگار مهربانست (٧) .

لَا يَنْهٰىكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِيْنَ لَمْ يُقَاتِلُوْكُمْ فِي الدِّيْنِ وَلَمْ يُخْرِجُوْكُمْ مِّنْ دِيَارِكُمْ أَنْ تَبَرُّوْهُمْ وَتُقْسِطُوْٓا

منع نمی كند خداشمارا ازمواصلتِ آنانكه جنگ نه كرده اند باشمادرمقدمهٔ

(١) یعنی درین قول اقتداء باابراهیم نه شاید كردن واستغفار برای كافر درست نیست والله اعلم .

(٢) یعنی ایشان را توفیق اسلام دهد .

إِلَيْهِمْ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ⑧

دین وبیرون نه کرده اند شمارا ازخانه های شما (منع نمیکنند) ازآنکه احسان کنید بایشان وانصاف کنید درحقِ ایشان هرآئینه خدادوست میدارد انصاف کنندگان را (٨) .

إِنَّمَا يَنْهٰكُمُ اللّٰهُ عَنِ الَّذِينَ قٰتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُمْ مِّنْ
دِيٰرِكُمْ وَظٰهَرُوا عَلٰى إِخْرٰجِكُمْ أَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ
فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰلِمُونَ ⑨

جزاین نیست که منع میکند شمارا خداازمواصلتِ آنانکه جنگ کرده اندباشمادرمقدمهٔ دین وبیرون کرده اندشمارا ازخانه های شما ومعاونتِ دیگران کردند دربرآوردن شما (منع میکند) ازآنکه دوستی کنید باایشان وهرکه دوستی کندباایشان پس آنجماعت ایشانندستمگاران (٩) .

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا إِذَا جَآءَكُمُ الْمُؤْمِنٰتُ مُهٰجِرٰتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ
اللّٰهُ أَعْلَمُ بِإِيمٰنِهِنَّ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنٰتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ
إِلَى الْكُفَّارِ لَا هُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَاٰتُوهُمْ مَّآ
أَنْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ أَنْ تَنْكِحُوهُنَّ إِذَآ اٰتَيْتُمُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ
وَلَا تُمْسِكُوا بِعِصَمِ الْكَوَافِرِ وَسْـَٔلُوا مَآ أَنْفَقْتُمْ وَلْيَسْـَٔلُوا مَآ
أَنْفَقُوا ذٰلِكُمْ حُكْمُ اللّٰهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللّٰهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ⑩

ای[1] مسلمانان چون بیایند پیش شما زنانِ مسلمان هجرت کرده پس امتحان کنید ایشانرا[2] خداداناترست بایمان ایشان پس اگر مسلمان دانید ایشان را بازنه فرستید ایشان را بسوی کافران نه این زنان حلال اندکافران را ونه آن کافران حلال اند این زنان را وبدهید بشوهران آنچه خرج کردند[3] ونیست گناه برشما که نکاح کنید بایشان چون بدهید

---

(١) مترجم گوید درصلح حدیبیه بعض نساء کفار هجرت کرده بمدینه می آمدندوبعض نساء مسلمین مرتدگشته بکفار ملحق میشدند خدای تعالی حکم این جماعت بیان فرمود والله اعلم .

(٢) یعنی قسم دهید ایشان را که به سبب ناخوشي شوهران خودیا بسبب عشق مردان دیگرنیامده اند والله اعلم .

(٣) یعنی مهری که شوهران کفار داده بودند بازگردانید والله اعلم .

ایشان را مهرایشان ونگاه ندارید دست آویز زنانِ نامسلمان را[١] وطلب کنید آنچه شما خرج کردید وباید که مشرکان طلب کنند آنچه خرج کرده اند[٢] اینست حکم خدا فیصله میکند میان شما وخدا دانای باحکمت ست (١٠) .

وَإِنْ فَاتَكُمْ شَيْءٌ مِّنْ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَاقَبْتُمْ فَآتُوا
الَّذِينَ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُم مِّثْلَ مَا أَنفَقُوا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي
أَنتُم بِهِ مُؤْمِنُونَ ⑪

وا گراز دست شما برود کسی اززنان شما بسوی کافران پس غنیمت بدست آوردید[٣] پس بدهید آنان را که رفته باشند زنان ایشان مانند آنچه خرج کرده باشند بترسید ازخدائی که شمااورا باور دارنده اید[٤] (١١) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَىٰ أَن لَّا يُشْرِكْنَ
بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُنَّ
وَلَا يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ
وَلَا يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ ۙ فَبَايِعْهُنَّ وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللَّهَ ۖ إِنَّ
اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ⑫

ای پیغمبر چون بیایند نزدِ توزنانِ مسلمان که بیعت کنند باتو باین شرط که شریك مقرر نکنند باخدا چیزی را ودزدی نکنند وزنانکنند ونه کشند اولاد خودرا وپیش نیارند سخن دروغ که بربسته باشند آن را درمیان دستهای خویش ودرمیانِ پاهای

---

(١) یعنی برنکاح کافره اقامت نباید کرد والله اعلم .

(٢) یعنی ا گرزنی مرتد شده بامشرکان ملحق شود مهرِ اوباید طلبید و ا گرزنی مسلمان شده هجرت کند مهراوباید داد والله اعلم .

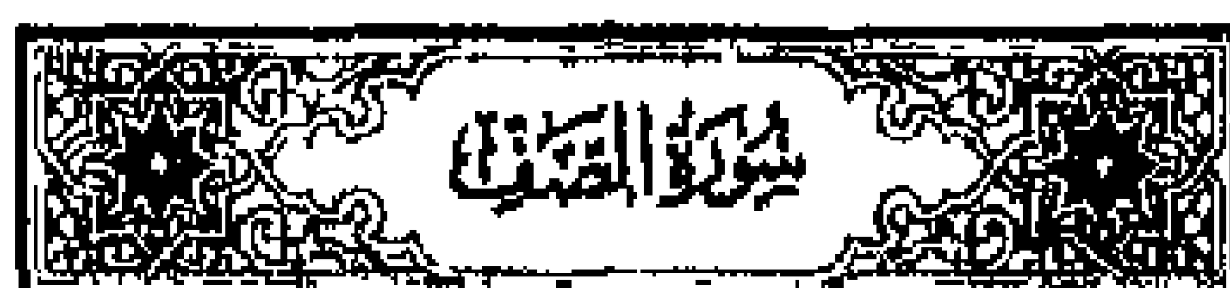
(٣) یعنی غنیمت ستانید ازایشان .

(٤) مترجم گوید که ا گرکفار معاهد باشندوزنی مرتده بایشان ملحق گرددازیشان مهر باید طلبید چنانچه درآیت سابقه معلوم شده ا گرکفار حربیان باشنداز غنائمِ اموالِ ایشان شوهران مرتده را مهر باید داد بعد فتح مکه این همه احکام مرتفع شدند نزدیك این فقیر نسخ این احکام ثابت نشده است پس ا گرمثل حالتیکه درصلح حدیبیه بودباز رودهد تحقیق که برهمین احکام عمل کرده شود والله اعلم .

خویش[۱] ونافرمانی نکنند ترا درکارنیك پس بیعت قبول کن ازایشان وطلب آمرزش کن برای ایشان ازخدا هرآئینه خدا آمرزگار مهربانست (۱۲) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ يَئِسُوْا مِنَ الْاٰخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ اَصْحٰبِ
الْقُبُوْرِ ﴿١٣﴾

ای مسلمانان دوستی نه کنید باگروهی که خشم‌گرفته است خدا برآن ها آنجماعت ناامیدشده اند از ثواب آخرت چنانکه ناامید شده اند کافران از اهل گور[۲] (۱۳) .

سوره صف مدنی است وآن چهارده آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

سَبَّحَ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَهُوَ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿١﴾

به پاکی یادکرد خدارا آنچه درآسمان ها وآنچه درزمین ست واوست غالب باحکمت (۱) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا لِمَ تَقُوْلُوْنَ مَا لَا تَفْعَلُوْنَ ﴿٢﴾

ای مسلمانان چرامی‌گوئید آنچه نمی‌کنید (۲) .

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللّٰهِ اَنْ تَقُوْلُوْا مَا لَا تَفْعَلُوْنَ ﴿٣﴾

بسیار ناپسندیده شد نزدِ خدا آنکه بگوئید چیزی که نه کنید[۳] (۳) .

اِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الَّذِيْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِهٖ صَفًّا كَاَنَّهُمْ
بُنْيَانٌ مَّرْصُوْصٌ ﴿٤﴾

هرآئینه خدا دوست میدارد آنان را که جنگ میکنند درراه خدا صف بَسته گویاایشان عمارتی هستند محکم بایکدیگر چسپیده (٤) .

---

(۱) یعنی فرزند کسی را به دیگری منسوب نکنند والله اعلم .

(۲) یعنی خدای تعالی حکم بعذاب ایشان کرده است پس هرگز ایمان نیارند وثواب نیابند چنانچه کافران بعد مردن برکفر توقع ثواب ندارند والله اعلم .

(۳) یعنی باخداعهد کنید به وفانرسانید .

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ تُؤْذُونَنِي وَقَد تَّعْلَمُونَ أَنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ ۖ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

ویادکن چون گفت موسیٰ قوم خودرا ای قوم من چرامیرنجانید مرا وهرآئینه می دانید که من فرستادهٔ خدایم بسوی شما پس وقتیکه کجروی کردند کج ساخت خدادل های ایشان را خدا راه نمی نماید قوم بدکاران را (۵) .

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَائِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُم
مُّصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَأْتِي
مِن بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُم بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا
هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٦﴾

ویادکن چون گفت عیسیٰ پسر مریم ای بنی اسرائیل هرآئینه من پیغمبر خدایم بسوی شما باور دارندهٔ آنچه پیش دستان من است ازتورات وبشارت دهنده به پیغامبری که بیاید بعد ازمن نام او احمد باشد پس چون آمد احمد (صلی الله علیه وسلم) پیش ایشان با معجزه ها گفتند این سحر ظاهرست (٦) .

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى
الْإِسْلَامِ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

وکیست ستمگارتر ازکسیکه بربست برخدا دروغ را واوخوانده می شود بسوی اسلام وخداراه نمی نماید گروه ستمگاران را (۷) .

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ
وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾

میخواهند این کافران که فرونشانند نورخدارا به دهن های خویش وخداتمام کنندهٔ نور خودست اگرچه ناخوش دارند کافران (۸)

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ
كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

اوست آنکه فرستاد پیغامبر خودرا به هدایت ودین راست تاغالب کندش برهمهٔ ادیان اگرچه ناخوش دارند مشرکان (۹) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنجِيكُم مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾

ای مسلمانان آیادلالت کنم شمارا به تجارتی که برهاند شمارا ازعذابِ درد دهنده (۱۰) .

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

ایمان آرید بخدا ورسول او وجهادکنید درراه خداباموال خود وبه جان های خود این بهترست برای شماا گر میدانید (١١).

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

(ا گر این چنین کنید) بیامرزدبرای شما گناهان شمارا ودرآردشمارا به بوستانها میرودزیرآن جویها وبه محل های پاکیزه دربهشت های همیشه ماندن اینست پیروزیِ بزرگ (١٢).

وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِّنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

و(بدهد) نعمتی دیگر که دوست میدارید آنراآن نعمت نصرت ازجانب خداوفتح قریب الحصول ست ومژده بده مسلمانان را (١٣).

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ فَآمَنَت طَّائِفَةٌ مِّن بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرَت طَّائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَىٰ عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

ای مسلمانان باشید نصرت دهندگانِ خدا چنانکه گفت عیسیٰ پسر مریم بایارانِ خاص خود کیستند نصرت دهندگانِ من بسوی خدامتوجه شده گفتند آن یارانِ خاص ماثیم نصرت دهندگانِ خدا[1] پس ایمان آوردند جمعی از بنی اسرائیل وکافرماندند جمعی پس قوت دادیم مومنان را بر دشمنانِ ایشان پس شدند غالب (١٤).

سوره جمعه مدنی است یازده آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

بپاکی یادکند خدارا هرآنچه درآسمان هاست وآنچه درزمین ست پادشاهِ نهایت

(١) پس در ترویج دین عیسیٰ سعی کردند .

پاك، غالب باحکمت (١) .

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِّنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ٢

اوست آنکه برانگیخت درنا خواندگان[١] پیغامبری ازقوم ایشان میخواند برایشان آیات اورا وپاك می کند ایشان را ومی آموزدایشان را کتاب و دانش و هرآئینه ایشان بودند پیش ازین درگمراهیِ ظاهر (٢) .

وَآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٣

ونیز مبعوث کرد آن پیغامبررادرقومی دیگرازبنی آدم که هنوز نه پیوسته اندبامسلمانان[٢] و اوست غالب باحکمت (٣) .

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ٤

اینست فضل خدا میدهدش بهرکه خواهد وخدا صاحب فضل بزرگ ست (٤) .

مَثَلُ الَّذِينَ حُمِّلُوا التَّوْرَاةَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوهَا كَمَثَلِ الْحِمَارِ يَحْمِلُ
أَسْفَارًا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ٥

مثال آنانکه نهاده شد برایشان تورات باز برنداشتندآن را[٣] مانندِ مثال خرست که برداردکتاب هارا بداست داستان قومی که دروغ می شمردند آیات خدارا وخداراه نمی نماید گروه ستمگاران را (٥) .

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ مِن دُونِ
النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ٦

بگوای یهود اگرگمان دارید که شما دوستان خدائید بجز سائر مردمان پس آرزو کنید مرگ را اگر هستید راست گویان (٦) .

وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ٧

وآرزو نخواهند کردآنرا هرگزبسبب آنچه پیش فرستاده است دست های ایشان

---

(١) یعنی عرب .
(٢) فارس یعنی سائرِ عجم .
(٣) یعنی به وفق آن عمل نه کردند .

وخداداناست به ستمگاران (٧) .

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ٨

بگوهرآئینه مرگی که می گریزیدازآن البته وی رسنده است بشما گردانیده خواهید شدبسوی دانندهٔ نهان وآشکارا پس خبردهد شمارا بآنچه می کردید (٨) .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِن يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ٩

ای مسلمانان چون اذان داده شود برای نماز درروز جمعه پس سعی کنید بسوی یادکردن خداوبگذارید خریدوفروش را این بهترست شمارا ا گرمی دانید (٩) .

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِن فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ١٠

پس چون تمام کرده شود نماز متفرق شوید در زمین وطلب کنید ازفضل خدا ویادکنید خدارا بسیار تا شما رستگار شوید (١٠) .

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِندَ اللَّهِ خَيْرٌ مِّنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ١١

(وآن مسلمانان) چون ببینند کاروانی یا بازی را متفرق شده متوجه میشوند بسوی آن وبگذارند تورا ایستاده[1] بگو آنچه نزدِ خداست بهترست ازبازی واز سوداگری وخدابهترین روزی دهند گانست[2] (١١) .

---

(١) یعنی در خطبه .

(٢) مترجم گوید این آیت عتاب است بربعضی اصحاب و اشارت است بآن قصّه که کاروانی ازشام آمددراثناء خطبه ایشانرا دیده متفرق شدند ودرخدمت آنحضرت صلی الله علیه وسلم نماندندمگر دوازده شخص که حضرت ابوبکر وعمر ازآنجمله بودند والله اعلم .

سوره منافقون مدنی است وآن یازده آیت ودورکوع است

بسم الله الرحمن الرحيم

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ
إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ①

(۱) چون بیایند پیش تومنافقان گویند گواهی میدهیم که تو پیغامبر خدائی وخدا میداند که تو پیغامبر اوئی وخدا گواهی میدهد که منافقان دروغ گواند (۱)

اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ
سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ②

سپر گرفته اند قسم های خودرا پس بازماندند ازراه خدا هرآئینه ایشان بداست آنچه می کردند (۲) .

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ③

این بسبب آنست که ایشان ایمان آوردند بازکافرشدند پس مهر نهاده شد بردل های ایشان نمی فهمند (۳) .

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِن يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ
خُشُبٌ مُّسَنَّدَةٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ
قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ④

وچون ببینی ایشان را متعجب کند تراابدانِ ایشان و ا گربگویند گوش نهی برسخن ایشان گویاایشان چوبهای به دیوار تکیه داده اند، می پندارند هرآواز تند را هلاکی برخود ایشانند دشمنان پس بترس ازایشان لعنت کرد ایشانرا خدااز کجا گردانیده میشوند(٤) .

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ
وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُم مُّسْتَكْبِرُونَ ⑤

وچون گفته شود منافقان را بیائید تاطلب آمرزش کند برای شما پیغامبر خدا می پیچانند سرهای خودرا وببینی ایشان را که رو می

---

(۱) مترجم گوید رئیس منافقان در سفری سخنان نفاق انگیزبرزبان آوردآن را شخصی ازانصار به عرض آنحضرت صلی الله علیه وسلم رسانید منافقان بمجلس شریف آمده قسم خوردندکه مرتکب آن کلمات نشده انداین سوره درحکایت آن اقوال وتهدید وتکذیب ایشان نازل شد .

گرداننـد تکبر کنان (٥) .

سَوَآءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفٰسِقِينَ ٦

یکسانست درحق آنجماعت که آمرزش طلب کنی برای ایشان یا آمرزش نه طلبی برای ایشان نخواهد آمرزید خداایشان را هرآئینه خدا راه نمی نماید گروه فاسقان را (٦) .

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنفِقُوا عَلَىٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ حَتّٰى
يَنفَضُّوا وَلِلَّهِ خَزَآئِنُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِينَ
لَا يَفْقَهُونَ ٧

ایشانند آنان که میگویند (یاران خودرا) خرج مکنید برآنانکه که نزد رسول خدایند[1] تا پراگنده شوندوخدای راست خزانه های آسمانهاو زمین ولیکن منافقان نمی دانند (٧) .

يَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ
وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلٰكِنَّ الْمُنٰفِقِينَ
لَا يَعْلَمُونَ ٨

میگویند اگر بازرسیم به مدینه البته برآرد بزرگ ترخوارترراازمدینه[2] و خدای راست بزرگی وپیغامبراورا ومسلمانان را و لیکن منافقان نمیدانند (٨) .

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوٰلُكُمْ وَلَآ أَوْلٰدُكُمْ عَن ذِكْرِ اللَّهِ
وَمَن يَفْعَلْ ذٰلِكَ فَأُولٰٓئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ٩

ای مسلمانان مشغول نگرداند شمارا اموالِ شما ونه فرزندانِ شما ازیادِ خدا وهرکه چنین کند پس آنجماعت ایشانند زیان کاران (٩) .

وَأَنفِقُوا مِن مَّا رَزَقْنٰكُم مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ
فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَآ أَخَّرْتَنِيٓ إِلَىٰٓ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ
وَأَكُن مِّنَ الصّٰلِحِينَ ١٠

وخرج کنید ازآنچه عطا کرده ایم شمارا پیش ازآن که بیاید به یکی ازشما مرگ پس بگوید ای پروردگارمن کاش موقوف میگذاشتی مراتامدتی اندك تاصدقه دادمی و شدمی ازصالحان (١٠) .

وَلَن يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَآءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌۢ

وهرگز مهلت ندهدخدا هیچکس را چون

(١) یعنی برفقرای مهاجرین .
(٢) یعنی توانگرانِ اهلِ نفاق فقراء مسلمین را .

بِمَا تَعْمَلُوْنَ ﴿١١﴾

بیایداجل او وخداخبردارست بآنچه میکنید (١١) .

سوره تغابن مدنی است وآن هیجده آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿١﴾

به پاکی یادمیکند خدارا آنچه درآسمان ها وآنچه درزمین ست، اوراست پادشاهی و اوراست ستائش واوبرهمه چیز تواناست (١) .

هُوَ الَّذِيْ خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَّمِنْكُمْ مُّؤْمِنٌ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُوْنَ بَصِيْرٌ ﴿٢﴾

اوست آنکه آفرید شمارا پس بعض ازشما کافراست وبعض ازشما ومومن وخدابآنچه می کنید بیناست (٢) .

خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيْرُ ﴿٣﴾

آفریدآسمان ها وزمین رابه تدبیرِ درست وصورت بست شمارا پس نیك ساخت صورتهای شمارا وبسوی اوست باز گشت (٣) .

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسِرُّوْنَ وَمَا تُعْلِنُوْنَ وَاللّٰهُ عَلِيْمٌ بِذَاتِ الصُّدُوْرِ ﴿٤﴾

میداند آنچه درآسمان ها وزمین ست ومیداند آنچه پنهان میدارید وآنچه آشکارمی کنید وخداداناست بمکنون سینه ها (٤) .

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوْا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيْمٌ ﴿٥﴾

آیانیامده است بشما خبرآنانکه کافربودند پیش ازین پس چشیدند وبال کار خودرا وایشانراست عذاب درد دهنده (٥) .

ذٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَّأْتِيْهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنٰتِ فَقَالُوْا أَبَشَرٌ يَّهْدُوْنَنَا فَكَفَرُوْا وَتَوَلَّوْا وَّاسْتَغْنَى اللّٰهُ وَاللّٰهُ غَنِيٌّ حَمِيْدٌ ﴿٦﴾

این عذاب بسبب آنست که می آمدند پیش ایشان پیغامبران ایشان بامعجزه ها پس گفتند آیا آدمیان راه نمایند مارا پس کافر شدندو روگردانیدند وبی نیازاست

خدا وخدا بی نیاز ستوده شده است (٦) .

زعم الذين كفروا أن لن يبعثوا قل بلى وربي لتبعثن ثم لتنبؤن بما عملتم وذلك على الله يسير ﴿٧﴾

پنداشتند کافران که برانگیخته نخواهند شد بگوآری وقسم به پروردگار من البته برانگیخته شوید بازخبرداده شود شمارا بآنچه می کردید واین برخداآسان ست . (٧)

فآمنوا بالله ورسوله والنور الذي أنزلنا والله بما تعملون خبير ﴿٨﴾

پس ایمان آرید بخدا ورسول او وبنوری که فرو فرستاده ایم[1] وخدابآنچه می کنید خبردارست (٨) .

يوم يجمعكم ليوم الجمع ذلك يوم التغابن ومن يؤمن بالله ويعمل صالحا يكفر عنه سيئاته ويدخله جنات تجري من تحتها الأنهار خالدين فيها أبدا ذلك الفوز العظيم ﴿٩﴾

(خبرداده شودشمارا) وقتیکه بهم آردشمارا درروز قیامت آنروزروز ظهور غبن بعضی به نسبت بعضی باشد وهرکه ایمان آردبخداویکندکارشائسته دورکند ازو بدی های اورا ودرآردش به بوستان ها می رودزیرآن جویها جاویدان آنجا همیشه اینست پیروزی بزرگ (٩) .

والذين كفروا وكذبوا بآياتنا أولئك أصحاب النار خالدين فيها وبئس المصير ﴿١٠﴾

وآنانکه کافرشدند وبه دروغ نسبت کردند آیاتِ مارا آن جماعت اهل دوزخ اند جاویدان آنجا وبدجائیست دوزخ (١٠) .

ما أصاب من مصيبة إلا بإذن الله ومن يؤمن بالله يهد قلبه والله بكل شيء عليم ﴿١١﴾

نه می رسد هیچ مصیبت مگر به حکم خداوهرکه رجوع کند بخداراه نماید دل اورا وخدا بهرچیز داناست (١١) .

وأطيعوا الله وأطيعوا الرسول فإن توليتم فإنما على رسولنا البلاغ المبين ﴿١٢﴾

وفرمانبرداری کنید خدارا وفرمانبرداری کنید رسول را پس ا گر روگردان شوید پس جزاین نیست که برپیغامبرما پیغام رسانیدن آشکارا است (١٢) .

---

(١) یعنی قرآن .

اَللّٰهُ لَآ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ ؕ وَعَلَى اللّٰهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُوْنَ ﴿١٣﴾

خداآنست که هیچ معبود برحق نیست مگراو
وبرخدا بایدکه توکل کنند مومنان (١٣) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْٓا اِنَّ مِنْ اَزْوَاجِكُمْ وَاَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ
فَاحْذَرُوْهُمْ ۚ وَاِنْ تَعْفُوْا وَتَصْفَحُوْا وَتَغْفِرُوْا فَاِنَّ
اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤﴾

ای مسلمانان هرآئینه بعض ازواجِ شما
وبعض اولادِ شما دشمنان اندرحقِ شما
پس بترسید ازایشان[1] وا گر درگذر کنید
ورویگردانید وبیامرزید پس هرآئینه خدا
آمرزگار مهربانست (١٤) .

اِنَّمَآ اَمْوَالُكُمْ وَاَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ ؕ وَاللّٰهُ عِنْدَهٗٓ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿١٥﴾

جزاین نیست که اموال شماواولاد شما
امتحان ست وخدا نزدِ اوست مزد بزرگ
. (١٥)

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوْا وَاَطِيْعُوْا وَاَنْفِقُوْا
خَيْرًا لِّاَنْفُسِكُمْ ؕ وَمَنْ يُّوْقَ شُحَّ نَفْسِهٖ
فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿١٦﴾

پس بترسیدازخدا آن قدرکه توانید
وسخن شنوید وفرمانبرداری کنید وخرج
کنید بهتر باشد برای جان های شماوهرکه
نگاهداشته شود ازبخلِ نفسِ خود پس
آنجماعت ایشانند رستگاران (١٦) .

اِنْ تُقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضٰعِفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ؕ
وَاللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿١٧﴾

ا گرقرض دهید خدارا قرض نیکودوچند
دهدش شمارا وبیامرزدشمارا وخدا
قدرشناس بردبارست (١٧) .

عٰلِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ الْحَكِيْمُ ﴿١٨﴾

دانندهٔ پنهان وآشکارا غالب باحکمت
. (١٨)

سُوْرَةُ الطَّلَاقِ

سوره طلاق مدنی است وآن دوازده
آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰٓاَيُّهَا النَّبِيُّ اِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَآءَ فَطَلِّقُوْهُنَّ لِعِدَّتِهِنَّ وَاَحْصُوا
الْعِدَّةَ ۚ وَاتَّقُوا اللّٰهَ رَبَّكُمْ ۚ لَا تُخْرِجُوْهُنَّ مِنْۢ بُيُوْتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ

ای پیغامبر (بگوامت خودرا) چون
اراده کنید طلاق دادن زنان را پس
طلاق دهیدایشانرا دراول عدت

(١) یعنی آنکه بربخل حمل کنند .

إلا أن يأتين بفاحشة مبينة وتلك حدود الله ومن يتعد
حدود الله فقد ظلم نفسه لا تدري لعل الله يحدث بعد
ذلك أمرا (١)

ایشان[1] و شمارکنید عدت را وبترسید ازخدا، پروردگارخویش بیرون مکنید ایشان را ازخانه های ایشان وباید که ایشان بیرون نه روند مگرآنکه بعمل آرند کار بی‌حیائی آشکارا واین حدهامقررکردهٔ خداست وهرکه تجاوز کند ازحدهای خدا پس ستم کرد برجان خویش تو نمیدانی شاید که خداپیداکند بعدازطلاق کاری را[2] (١) .

فإذا بلغن أجلهن فأمسكوهن بمعروف أو فارقوهن
بمعروف وأشهدوا ذوي عدل منكم وأقيموا الشهادة لله
ذلكم يوعظ به من كان يؤمن بالله واليوم الآخر ومن يتق
الله يجعل له مخرجا (٢)

پس چون نزدیک رسند مطلقات بمیعادخود پس نگاهدارید ایشان را بوجه پسندیده یاجداشوید ازایشان بوجه پسندیده وگواه گیریددوکس صاحب تقوی راازقوم خودوراست اداکنید شهادت رابرای خدا این حکم پندداده می شود بآن هرکه مومن باشد بخدا وبروزآخر وهرکه بترسدازخدا پدید آردبرای او مخلصی (٢) .

ويرزقه من حيث لا يحتسب ومن يتوكل على الله فهو حسبه
إن الله بالغ أمره قد جعل الله لكل شيء قدرا (٣)

ورزق دهدش ازآنجا که گمان ندارد وهرکه توکل کند برخدا پس خدا بس ست اورا هرآئینه خدارسنده است بمرادخود هرآئینه ساخته است خدا هرچیز رابه اندازه (٣) .

واللائي يئسن من المحيض من نسائكم إن ارتبتم فعدتهن
ثلاثة أشهر واللائي لم يحضن وأولات الأحمال أجلهن أن يضعن

وآنانکه نومیدشدند ازحیض ازجمله زنان شما[3] اگر به شبهه افتاده ایدپس عدت

(١) یعنی درطهری که مساس نکرده باشید .
(٢) یعنی موافقت پدید آیدو مراجعت کند والله اعلم .
(٣) یعنی ازمطلقات .

حملهن ومن يتق الله يجعل له من أمره يسرا ④

ایشان سه ماه است وآنانکه بسن حیض نرسیده اند نیز عدت ایشان سه ماه است وخداوندانِ حمل عدت ایشان آن است که بنهند حمل خودرا وهرکه بترسدازخدا پدید آرد برای او درکاراو آسانی را (٤).

ذلك أمر الله أنزله إليكم ومن يتق الله يكفر عنه سيئاته
ويعظم له أجرا ⑤

این حکمِ خداست که فرود آوردآن را بسوی شما وهرکه بترسد ازخدادور کند ازوی بدیهای اووزیاده دهداورامزد (٥).

أسكنوهن من حيث سكنتم من وجدكم ولا تضاروهن لتضيقوا
عليهن وإن كن أولات حمل فأنفقوا عليهن حتى يضعن حملهن
فإن أرضعن لكم فآتوهن أجورهن وأتمروا بينكم بمعروف وإن
تعاسرتم فسترضع له أخرى ⑥

ساکن کنید زنان مطلقه را جائی که شماسکونت دارید قدر طاقت خود وایذامرسانید ایشان را تاتنگ گیرید برایشان و اگرباشند خداوندانِ حمل پس خرج کنید برایشان تاآنکه بنهند حمل خودرا پس اگرشیردهند بفرمان شما پس بدهید ایشان را مزدایشان وبایکدیگر کارفرمائی کنید درمیان خویش بوجه پسندیده اگرمضائقه کردید شیر خواهد داد بفرمودهٔ اوزنی دیگر (٦) .

لينفق ذو سعة من سعته ومن قدر عليه رزقه فلينفق مما آتاه
الله لا يكلف الله نفسا إلا ما آتاها سيجعل الله بعد
عسر يسرا ⑦

بایدکه خرج کند صاحب وسعت ازوسعتِ خود وآنکه تنگ کرده شد بروی رزق اورا پس باید که خرج کند ازآنچه عطا کرده است اوراخدا، تکلیف نمی کند خدا هیچ کس را مگر بحسب آنچه داده است اورا پدید خواهد آوردخدابعد ازتنگ دستی آسائش را (٧) .

وكأين من قرية عتت عن أمر ربها ورسله فحاسبناها حسابا
شديدا وعذبناها عذابا نكرا ⑧

وبساده که تجاوزکردازفرمان پروردگار خویش وازفرمان پیغامبران اوپس حساب کردیم باو حسابی سخت وعقوبت کردیم اورا عقوبتی دشوار (٨) .

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾

پس چشید سزای عمل خود وشدسرانجام کاراو زیان کاری (۹) .

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ
الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾

مهیا کرده است خدای تعالی برای ایشان عذاب سخت پس بتر سید ازخدا ای خداوندان خرد ای مسلمانان هرآئینه فرودآورده است خدابسوی شما کتابی (۱۰) .

رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ
صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾

(فرستاده است) پیغامبری که میخواندبرشما آیاتِ خدا واضح آمده تابرآرد آنان را که ایمان آوردند وکارهای شایسته کردند ازتاریکي ها بسوی روشنی وهرکه ایمان آردبخدا وبکند کارشایسته درآردش به بوستان ها میرودزیرآن جویها جاویدان آنجا همیشه هرآئینه بوجه نیك ساخته است خدابرای اورزق را (۱۱) .

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ
الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ
أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

خداآنست که آفرید هفت آسمان و آفریداززمین مانند آن فرودمی آید تدبیر کاردرمیان آسمان هاوزمین تابدانید که خدابر همه چیز تواناست ونیز بدانید که خدااحاطه کرده است هرچیز را باعتبار علم (۱۲) .

سوره تحریم مدنی است وآن دوازده آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ

(۱) ای پیغامبر چراحرام می کنی چیزی

(۱) مترجم گوید که آنحضرت صلی الله علیه وسلم ماریه قبطیه راسریهٔ خود ساخته =

أَزْوَاجِكَ وَاللّٰهُ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ①

را كه حلال ساخته است خدابراى تومى طلبى خوشنودي زنان خودرا وخدا آمرزكار مهربان ست (١) .

قَدْ فَرَضَ اللّٰهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللّٰهُ مَوْلٰىكُمْ وَهُوَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ②

هرآئينه مشروع ساخته است خدابراى شما گشادن سوگند شمارا[1] وخداكارساز شماست واوست داناى باحكمت (٢) .

وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلٰى بَعْضِ أَزْوَاجِهٖ حَدِيْثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهٖ وَأَظْهَرَهُ اللّٰهُ عَلَيْهِ عَرَّفَ بَعْضَهٗ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهٖ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هٰذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيْمُ الْخَبِيْرُ ③

ويادكن چون پنهان گفت پيغامبر بابعض ازواج خود سخنى را پس چون افشاه كرد آن سخن را ومطلع ساخت خداى‌تعالى پيغامبررا برافشاى آن سخن، شناسا كرد پيغامبر به بعض آن سخن واعراض كرداز بعض پس وقتيكه خبردار كرد آن را بافشاى راز آن زن گفت كه خبردادترابايں افشاى راز پيغامبر فرمود خبرداد مرا خداى‌داناى خبردار (٣) .

إِنْ تَتُوْبَا إِلَى اللّٰهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوْبُكُمَا وَإِنْ تَظٰهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللّٰهَ هُوَ مَوْلٰىهُ وَجِبْرِيْلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِيْنَ وَالْمَلٰٓئِكَةُ بَعْدَ ذٰلِكَ ظَهِيْرٌ ④

اى دوزن پيغامبر[2] اگررجوع كنيد بسوى خداخوش باشدهرآئينه كج شده ست دل هاى شماو اگرباهم متفق شويد براو (برنجانيدن پيغامبر) پس هرآئينه

= وازواج آنحضرت غيرت كردند آنحضرت صلى الله عليه وسلم براى خاطر داشتِ ايشان ماريه را برخود حرام گردانيد وآنحضرت سِرّى ازاسرارِ خودبابعض ازواج اظهار فرموده دركتمانِ آن مبالغه كردآن زوجه بديگرى اظهار نمود آنحضرت صلى الله عليه وسلم بطريق وحى برافشاى آن سرمطلع شدند وبنوعى اررمزآن قصه درميان نهادند وعتاب فرمودند خداى تعالى درباب پند ازواج طاهرات وتهديد ايشان نازل ساخت والله اعلم .

(١) يعنى باداى كفاره .

(٢) يعنى حفصه وعائشه رضى الله عنهما والله اعلم .

خداكار ساز اوست و جبرئيل ومردمان شائسته ازمسلمانان ونيز فرشتگان بعد ازين مددگاراند اگرطلاق دهد پيغامبرشمارا (٤) .

عَسٰى رَبُّهٗٓ اِنْ طَلَّقَكُنَّ اَنْ يُّبْدِلَهٗٓ اَزْوَاجًا خَيْرًا مِّنْكُنَّ
مُسْلِمٰتٍ مُّؤْمِنٰتٍ قٰنِتٰتٍ تٰٓئِبٰتٍ عٰبِدٰتٍ سٰٓئِحٰتٍ
ثَيِّبٰتٍ وَّاَبْكَارًا ﴿٥﴾

نزديك ست كه پروردگاراو عوض دهدبراى او زنانِ ديگر بهتر ازشما گردن نهادگان باور دارندگان دعاكنندگان توبه نمايندگان عبادت بجاآرندگان روزه دارندگان شوهر ديدگان وشوهر ناديدگان (٥) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا قُوْٓا اَنْفُسَكُمْ وَاَهْلِيْكُمْ نَارًا وَّقُوْدُهَا
النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلٰٓئِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَّا يَعْصُوْنَ
اللّٰهَ مَآ اَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا يُؤْمَرُوْنَ ﴿٦﴾

اى مسلمانان نگاهداريد خويشتن راواهل خانهٔ خودرا ازآتشى كه هيزم آن مردمان باشند وسنگ ها، برآن آتش موكل اندفرشتگانِ درشت خو سخت رونافرمانى نمى كنند خدارا درآنچه فرموده است ايشانرا ومى كنند هرچه حكم ميشود ايشانرا (٦) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ ۭ اِنَّمَا تُجْزَوْنَ
مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٧﴾

(آمروزگوئيم) اى كافران عذر پيش مياريد امروزجزاين نيست كه جزاداده ميشودشمارا بحسب آنچه ميكرديد (٧) .

يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا تُوْبُوْٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَّصُوْحًا ۭ عَسٰى رَبُّكُمْ
اَنْ يُّكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّاٰتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِيْ مِنْ تَحْتِهَا
الْاَنْهٰرُ ۙ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللّٰهُ النَّبِيَّ وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا مَعَهٗ ۚ نُوْرُهُمْ
يَسْعٰى بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ وَبِاَيْمَانِهِمْ يَقُوْلُوْنَ رَبَّنَآ اَتْمِمْ لَنَا
نُوْرَنَا وَاغْفِرْ لَنَا ۚ اِنَّكَ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ﴿٨﴾

اى مسلمانان رجوع كنيد بسوى خدا رجوع خالص اميدهست از پروردگارشما كه زايل كند ازشما گناهان شمارا ودرآوردشمارا به بوستانها ميرود زيرآن جويها روزيكه رسوانه كند خدا پيغامبررا وآنان راكه ايمان آورده اند همراه اونورايشان ميرودپيشِ دستهاى ايشان وبجانب هاى راستِ ايشان ميگويند اى پروردگارما تمام ده براى مانور مارا

وبیامرزمارا، هرآئینه تو برهرچیز توانائی (٨) .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ
وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾

ای پیغامبر جهاد کن باکافران وبامنافقان نیز ودرشت شوبر ایشان وجای ایشان دوزخ ست ووی بدجائی ست (٩) .

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ
لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ
فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ
ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ ﴿١٠﴾

اورد خدامثالی را برای آنانکه کافرشدند زن نوح را و زن لوط را بودند زیر نکاح دوبندهٔ شایسته از بندگان ما پس خیانت کردند بآن دوبنده پس دفع نکردند ایشان ازآن دوزن چیزی را ازعذاب خدا وگفته شد درآئید هردوتا درآتش دوزخ با در آیند گان (١٠) .

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ
رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ
وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

وآوردخدا مثالی را برای آنانکه ایمان آوردند زن فرعون را چون گفت ای پروردگار من بناکن برای من نزدِ خودخانه ای دربهشت وخلاص کن مرا ازفرعون وکاراو وخلاصی ده مرا ازقوم ستمگاران (١١) .

وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ
مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ
مِنَ الْقَانِتِينَ ﴿١٢﴾

ومریم دخترِ عمران را آنکه نگاهداشت فرج خودرا پس دمیدیم درفرج او روحِ خودراوباورداشت سخنان پروردگار خودرا وکتاب های اورا وبود از فرمانبردارند گان[1] (١٢) .

سُورَةُ الْمُلْك

سوره ملک مکی است وآن سی آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ

بسیار بابرکت ست آنخدا که بدست

(١) یعنی روح حضرت عیسیٰ دررحم مریم درآمد وفرج کنایت است ازرحم .

قَدِيْرٌ ①

اوست پادشاهی واوبرهمه چیز تواناست
. (١)

الَّذِیْ خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَیٰوةَ لِیَبْلُوَكُمْ اَیُّكُمْ اَحْسَنُ
عَمَلًا ؕ وَهُوَ الْعَزِیْزُ الْغَفُوْرُ ②

آنخدا که آفرید موت وحیات را تابیآزماید
شما را که کدام یك ازشما نکوترست
درعمل واوست غالب آمرزگار (٢) .

الَّذِیْ خَلَقَ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ طِبَاقًا ؕ مَا تَرٰی فِیْ خَلْقِ الرَّحْمٰنِ
مِنْ تَفٰوُتٍ ؕ فَارْجِعِ الْبَصَرَ ۙ هَلْ تَرٰی مِنْ فُطُوْرٍ ③

آنخداکه آفریدهفت آسمان را تودرتو نه
بینی ای بیننده درآفرینش خدا هیچ بی
ضابطگی پس بازگردان چشم را آیا می
بینی هیچ شکستگی (٣) .

ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَیْنِ یَنْقَلِبْ اِلَیْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا
وَّهُوَ حَسِیْرٌ ④

پس بازگردان چشم را دوباره تابازآید
بجانب تو چشم خوارشده مانده گشته
. (٤)

وَلَقَدْ زَیَّنَّا السَّمَآءَ الدُّنْیَا بِمَصَابِیْحَ وَجَعَلْنٰهَا
رُجُوْمًا لِّلشَّیٰطِیْنِ وَاَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِیْرِ ⑤

وهرآئینه زینت دادیم آسمانِ نزدیك را به
چراغ ها وساختیم آن چراغ ها را آلاتِ
رجم شیاطین وآماده کردیم برای شیاطین
عذاب دوزخ (٥) .

وَلِلَّذِیْنَ كَفَرُوْا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ؕ وَبِئْسَ الْمَصِیْرُ ⑥

وبرای آنانکه کافرشدند به پروردگارخود
عذابِ دوزخ است وآن بدجائیست (٦).

اِذَآ اُلْقُوْا فِیْهَا سَمِعُوْا لَهَا شَهِیْقًا وَّهِیَ تَفُوْرُ ⑦

وقتیکه افگنده شود ایشان را بدوزخ
بشنوندآن را آوازی مانند آوازخر وآن
دوزخ جوش میزند (٧) .

تَكَادُ تَمَیَّزُ مِنَ الْغَیْظِ ؕ كُلَّمَآ اُلْقِیَ فِیْهَا فَوْجٌ سَاَلَهُمْ خَزَنَتُهَآ
اَلَمْ یَاْتِكُمْ نَذِیْرٌ ⑧

نزدیك ست پاره پاره شوددازخشم، هرگاه
افگنده شود به دوزخ گروهی را سوال
کنند ازآن گروه نگاهبانانِ دوزخ آیانیامده
بود شمارا هیچ پیغامبر ترساننده (٨) .

قَالُوْا بَلٰی قَدْ جَآءَنَا نَذِیْرٌ ۙ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللّٰهُ مِنْ
شَیْءٍ ۖۚ اِنْ اَنْتُمْ اِلَّا فِیْ ضَلٰلٍ كَبِیْرٍ ⑨

گویند آری آمده بود بماترساننده پس
دروغ پنداشتیم وگفتیم فرودنیاورده است
خداهیچ چیزرا نیستید شما مگر

درگمراهی بزرگ (٩) .

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحٰبِ السَّعِيرِ ﴿١٠﴾

وگویند اگرما می شنیدیم یاامی فهمیدیم نمی شدیم داخل درزمرهٔ اهل دوزخ (١٠).

فَاعْتَرَفُوا بِذَنْبِهِمْ فَسُحْقًا لِّأَصْحٰبِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾

پس اقرار کردند بگناه خویش پس لعنت باد اهل دوزخ را (١١) .

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَّغْفِرَةٌ
وَّأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

هرآئینه آنانکه می ترسند ازپروردگار خویش غائبانه ایشانراست آمرزش ومزدبزرگ (١٢) .

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿١٣﴾

وپنهان کنید سخن خودرا یاآشکارا گوئید آن راهرآئینه خداداناست بآنچه درسینه ها باشد (١٣) .

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾

آیانداند کسی که آفرید واوست باریك بین خبردار (١٤) .

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا
وَكُلُوا مِن رِّزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ ﴿١٥﴾

اوست آنکه رام ساخت برای شمازمین را پس راه روید درنواحی آن وبخورید ازرزق خدا وسوی اوست برانگیختن (١٥) .

ءَأَمِنتُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ
فَإِذَا هِيَ تَمُورُ ﴿١٦﴾

آیا ایمن شده ایدازکسی که درآسمان ست ازآنکه فروبرد شمارا به زمین پس نا گهان زمین می‌جنبد (١٦) .

أَمْ أَمِنتُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ ﴿١٧﴾

آیا ایمن شده ایدازکسی که درآسمان ست ازآنکه بفرستد برشما بادِ سنگبار پس خواهید دانست چگو نه است ترسانیدن من (١٧) .

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾

وهرآئینه دروغ پنداشتند آنانکه پیش ازایشان بودند پس چگو نه شد عقوبت من (١٨) .

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صٰٓفّٰتٍ وَّيَقْبِضْنَ

آیاندیده اند بسوی مرغان بالای خود

مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ⑲

(درپروازندو) گاهی بالهای خودراگسترده وگاهی جمع می کنند!! نگاه نمیدارد ایشان را مگر خدا هرآئینه اوبهر چیز بیناست (١٩) .

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَّكُمْ يَنصُرُكُم مِّن دُونِ
الرَّحْمَٰنِ ۚ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ⑳

آیا کیست آنکه وی لشکر ست برای شما نصرت میدهد شمارا بجز خدا نیستند کافران مگر درفریب (٢٠) .

أَمَّنْ هَٰذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ ۚ بَل لَّجُّوا
فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ ㉑

آیاکیست آنکه روزی دهد شمارا اگر بازگیردخدا رزق خودرا بلکه محکم پیوسته اندرسرکشی ورمیدگی (٢١) .

أَفَمَن يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ أَمَّن
يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ㉒

آیا کسیکه برود نگونسار افتاده برروی خودراه یافته ترست یاکسی که میرودراست ایستاده برراه راست[1] (٢٢) .

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ
وَالْأَفْئِدَةَ ۖ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ㉓

بگواوست آنکه بیافرید شمارا وپدیدآوردبرای شما شنوائی وچشم ها ودل ها اندکی شکر می کنید (٢٣) .

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ㉔

بگواوست که پراگنده ساخت شمارا درزمین و بسوی اوبرانگیخته خواهید شد (٢٤) .

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ㉕

ومیگویندکافران کی باشداین وعده اگر راست گوئید (٢٥) .

قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِندَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ㉖

بگو جزاین نیست که علم نزدِ خداست وجزاین نیست که من بیم کنندۀ آشکارم (٢٦) .

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سِيئَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ
هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تَدَّعُونَ ㉗

وآنگاه که ببینند آن وعده را نزدیك شده ناخوش کرده شود[2] روی آنانکه

(١) مترجم گوید این مثل ست کافرومومن را والله اعلم .

(٢) یعنی سیاه کرده شود .

کافرشدند وگفته شوداین ست آنچه اورا
می طلبیدید (٢٧) .

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكَنِيَ اللّٰهُ وَمَنْ مَّعِيَ أَوْ رَحِمَنَا فَمَنْ يُّجِيرُ الْكٰفِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

بگوآیادیدید ا گرهلاك کند مراخدا وآنان
راکه همراه من اند یارحمت کند برما
(بهرحال) که خلاصی دهدکافران را
ازعذاب درد دهنده (٢٨) .

قُلْ هُوَ الرَّحْمٰنُ اٰمَنَّا بِهٖ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُوْنَ مَنْ هُوَ فِيْ ضَلٰلٍ مُّبِيْنٍ ﴿٢٩﴾

بگواوست بخشاینده باوایمان آوردیم
وبروی توکل نمودیم پس خواهید دانست
که کیست در گمراهی ظاهر (٢٩) .

قُلْ أَرَءَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَّأْتِيْكُمْ بِمَآءٍ مَّعِيْنٍ ﴿٣٠﴾

بگو آیادیدید ا گرشود آب شمافرورفته
پس که بیاردبه شما آب روان را (٣٠) .

سوره قلم مکی است وآن پنجاه
ودوآیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

نٓ وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُوْنَ ﴿١﴾

ن ، قسم بقلم اعلی وبآنچه می نویسند
فرشتگان (١) .

مَآ أَنْتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِمَجْنُوْنٍ ﴿٢﴾

نیستی تو به فضل پروردگارتو دیوانه
(٢) .

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُوْنٍ ﴿٣﴾

وهرآئینه تُراست مزدبی نهایت (٣) .

وَإِنَّكَ لَعَلٰى خُلُقٍ عَظِيْمٍ ﴿٤﴾

وهرآئینه تو برخوی بزرگی (٤) .

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُوْنَ ﴿٥﴾

پس خواهی دیدوایشان نیز خواهند دید
(٥) .

بِأَيِّكُمُ الْمَفْتُوْنُ ﴿٦﴾

که بکدام یك ازشما دیوانگی ست (٦) .

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيْلِهٖ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِيْنَ ﴿٧﴾

هرآئینه پروردگار توداناترست به کسیکه
خطا کرد راه او را و اونیز داناترست به
راه یافتگان (٧) .

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِيْنَ ﴿٨﴾

پس فرمان مبر دروغ دارندگان را (٨) .

وَدُّوْا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُوْنَ ﴿٩﴾

آرزوکردند که ملائمت کنی تاایشان نیز

ملائمت کنند (۹) .

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ ﴿١٠﴾

واطاعت مکن هر بسیار سوگند خورنده محقررا (۱۰) .

هَمَّازٍ مَّشَّآءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١١﴾

هرعیب جوهر رونده بسخن چینی (۱۱).

مَّنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

هربخل کننده به مال ازحد گذشتهٔ گناهکار (۱۲) .

عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾

هر سخت روی بعد ازین همه ملحق بقوم نه ازاصل ایشان[1] (۱۳)

أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٤﴾

بسبب آنکه هست صاحب مال وفرزندان (۱٤)

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ ءَايَٰتُنَا قَالَ أَسَٰطِيرُ ٱلْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾

(تکذیب کرد) چون خوانده شود بروی آیات هاگوید افسانهٔ پیشینیان ست (۱٥).

سَنَسِمُهُۥ عَلَى ٱلْخُرْطُومِ ﴿١٦﴾

داغ خواهیم نهاد اورا بربینی[2] (۱٦) .

إِنَّا بَلَوْنَٰهُمْ كَمَا بَلَوْنَآ أَصْحَٰبَ ٱلْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا۟ لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾

هرآئینه ماآزمودیم ایشانرا چنانکه آزموده بودیم صاحبانِ بوستان را چون قسم خوردند که البته درو کنند بوستان را بوقت بامداد (۱۷) .

وَلَا يَسْتَثْنُونَ ﴿١٨﴾

وانشاء الله نمی گفتند (۱۸) .

فَطَافَ عَلَيْهَا طَآئِفٌ مِّن رَّبِّكَ وَهُمْ نَآئِمُونَ ﴿١٩﴾

پس بگردآمد برآن بوستان بلائی ازپروردگار تو[3] وایشان خفته بودند (۱۹) .

فَأَصْبَحَتْ كَٱلصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾

پس شدمانند زراعت بریده شده (۲۰) .

فَتَنَادَوْا۟ مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾

پس بایکدیگر آواز دادند هنگام صبح (۲۱) .

---

(۱) یعنی سنت خدا آنست که مردم بداصل غالبًا متصف باین صفاتِ رذیله باشند .

(۲) کنایت ست ازرسوا کردن .

(۳) یعنی آتش درگرفت .

أَنِ اغْدُوا عَلَىٰ حَرْثِكُمْ إِن كُنتُمْ صَارِمِينَ ﴿٢٢﴾

که بامداد روید بکشت خود اگر دروکننده اید (٢٢) .

فَانطَلَقُوا وَهُمْ يَتَخَافَتُونَ ﴿٢٣﴾

پس رفتند بایکدیگر سخن پنهان گویان (٢٣) .

أَن لَّا يَدْخُلَنَّهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُم مِّسْكِينٌ ﴿٢٤﴾

باید که داخل نه شود دربوستان امروز برشما هیچ فقیری (٢٤) .

وَغَدَوْا عَلَىٰ حَرْدٍ قَادِرِينَ ﴿٢٥﴾

وبامداد رسیدند برنیت بخل توانا بزعم خود (٢٥) .

فَلَمَّا رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُّونَ ﴿٢٦﴾

پس آنگاه که دیدندآن بوستانرا گفتند هرآئینه ما خطا کننده راهیم[1] (٢٦) .

بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾

نه بلکه محروم کردگانیم (٢٧) .

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُل لَّكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾

گفت بهترین ایشان آیانه گفته بودم شمارا که چراتسبیح نمی گوئید[2] (٢٨) .

قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾

گفتند به پاکی یادمی کنیم پروردگار خودرا هرآئینه ماستمگاربودیم (٢٩) .

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَلَاوَمُونَ ﴿٣٠﴾

پس روآوردند بعض ایشان بربعض بایکدیگر ملامت کنان (٣٠) .

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا طَاغِينَ ﴿٣١﴾

گفتند ای وای ماراهرآئینه ما بودیم از حدگذشته (٣١) .

عَسَىٰ رَبُّنَا أَن يُبْدِلَنَا خَيْرًا مِّنْهَا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾

امیدست که پروردگارما عوض دهد مارا بوستانی بهترازین هرآئینه مابسوی پروردگار خود توقع دارندگانیم (٣٢) .

كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ ۖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ ۚ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

همچنین ست عذاب وهرآئینه عذاب آخرت بزرگ ترست کاش می دانستند (٣٣) .

---

(١) یعنی این بوستان دیگراست بوستان ما نیست .

(٢) یعنی رجوع بخدا کنید .

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتِ ٱلنَّعِيمِ ﴿٣٤﴾	هرآئینه متقیان رانزدِ پروردگار ایشان بوستانهای نعمت باشند (٣٤) .
أَفَنَجْعَلُ ٱلْمُسْلِمِينَ كَٱلْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾	آیا گردانیم مسلمانان را مانند گنه‌کاران (٣٥) .
مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾	چیست شمارا چگو نه حکم می کنید (٣٦) .
أَمْ لَكُمْ كِتَٰبٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾	آیانزدِ شماکتابی هست که دروی تلاوت میکنید(این مضمون را) (٣٧) .
إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ ﴿٣٨﴾	که هرآئینه شمارا باشد درآن آنچه اختیار میکنید (٣٨) .
أَمْ لَكُمْ أَيْمَٰنٌ عَلَيْنَا بَٰلِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ ٱلْقِيَٰمَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾	آیاشمارا عهدهای محکم ست برذمه ما که حکم آن تابه قیامت باقی باشد (باین مضمون) که هرآئینه شمارا است آنچه که مقرر کنید (٣٩) .
سَلْهُمْ أَيُّهُم بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾	بپرس ازمشرکان کدام یك ازایشان باین مقدمه متعهد ست (٤٠) .
أَمْ لَهُمْ شُرَكَآءُ فَلْيَأْتُوا۟ بِشُرَكَآئِهِمْ إِن كَانُوا۟ صَٰدِقِينَ ﴿٤١﴾	آیا این مشرکان راشریکان هستند پس بایدکه بیارند شریکان خودرا اگر راست گویند (٤١) .
يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾	روزیکه جامه برداشته شود ازساق وخوانده شود ایشان راسوی سجده پس نتوانند (٤٢) .
خَٰشِعَةً أَبْصَٰرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا۟ يُدْعَوْنَ	نیایش[1] ظاهر باشد برچشمهای ایشان

(١) درصحیحین است ولفظ حدیث اوبخاری است که أبو سعید خدری رضی الله عنه روایت می کند ازرسول الله صلی الله علیه وسلم که شنید اورا که می فرمودند که روز قیامت ظاهر نماید پروردگار ماساق خودرا پس سجده کنان افتند تمام اهل ایمان ازمردو زن وسجده نتواند کسیکه دردنیابجهت ریاوسمعه سجده =

اِلَى السُّجُوْدِ وَهُمْ سٰلِمُوْنَ ﴿٤٣﴾	فروگیردایشان را خواری وهرآئینه خوانده می شد ایشان را بسوی سجده حالانکه ایشان بی علت بودند (٤٣) .
فَذَرْنِیْ وَمَنْ یُّكَذِّبُ بِهٰذَا الْحَدِیْثِؕ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِّنْ حَیْثُ لَا یَعْلَمُوْنَۙ ﴿٤٤﴾	پس بگذارمرا باکسیکه دروغ می شمرد این سخن را پایه پایه خواهیم کشید این جماعت راازآن راه که نمیدانند (٤٤) .
وَاُمْلِیْ لَهُمْؕ اِنَّ كَیْدِیْ مَتِیْنٌ ﴿٤٥﴾	ومهلت خواهم دادایشان راهرآئینه حیله من محکم ست (٤٥) .
اَمْ تَسْــٴَـلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِّنْ مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُوْنَۚ ﴿٤٦﴾	آیامی طلبی ازین جماعت مزدپس ایشان ازتاوان گرانبارند (٤٦) .
اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَیْبُ فَهُمْ یَكْتُبُوْنَ ﴿٤٧﴾	آیانزدِ این جماعت علم غیب ست پس ایشان مینویسند (٤٧) .
فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوْتِۘ اِذْ نَادٰى وَهُوَ مَكْظُوْمٌؕ ﴿٤٨﴾	پس صبر کن بانتظار حکم پروردگار خود و مباش مانند صاحب ماهی[1] چون دعا کرد واوپُرازغم شده بود (٤٨) .
لَوْلَاۤ اَنْ تَدٰرَكَهٗ نِعْمَةٌ مِّنْ رَّبِّهٖ لَنُبِذَ بِالْعَرَآءِ وَهُوَ مَذْمُوْمٌ ﴿٤٩﴾	ا گرنه آنست که دریافت اورارحمتی ازجانب پروردگار اوالبته افگنده میشد برزمین بی‌گیاه واو بدحال بودی[2] (٤٩) .
فَاجْتَبٰهُ رَبُّهٗ فَجَعَلَهٗ مِنَ الصّٰلِحِیْنَ ﴿٥٠﴾	پس برگزیدش پروردگار اوپس ساخت اورا ازجملهٔ صالحان (٥٠) .
وَاِنْ یَّكَادُ الَّذِیْنَ كَفَرُوْا لَیُزْلِقُوْنَكَ بِاَبْصَارِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ	وهرآئینه نزدیك اند کافران که بلغزانند ترا به چشم های تیز خود چون شنید ندقرآن

= میکردپس کوشش می کند که سجده کند ولی بآن قادر نمیشود زیرا که پشت اویك طبق مثل تخته راست میشود .

(١) یعنی یونس علیه السلام .

(٢) لیکن رحمت دررسید وبدحال نه شد .

وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِينَ ﴿٥٢﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

الْحَآقَّةُ ﴿١﴾

مَا الْحَآقَّةُ ﴿٢﴾

وَمَآ أَدْرٰىكَ مَا الْحَآقَّةُ ﴿٣﴾

كَذَّبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌۢ بِالْقَارِعَةِ ﴿٤﴾

فَأَمَّا ثَمُودُ فَأُهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ ﴿٥﴾

وَأَمَّا عَادٌ فَأُهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ ﴿٦﴾

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمٰنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا

فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعٰى كَأَنَّهُمْ أَعْجَازُ نَخْلٍ خَاوِيَةٍ ﴿٧﴾

را[1] ومی‌گویند هرآئینه این پیغامبر دیوانه است (٥١) .

وبحقیقت نیست این قرآن مگر پندی عالمهارا (٥٢) .

سوره حاقه مکی است وآن پنجاه ودوآیت ودو رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قیامت (١) .

چیست آن قیامت (٢) .

وچه چیزخبردارکردتراکه چیست آن قیامت[2] (٣) .

دروغ شمردقبیله ثمود وعاد قیامت را (٤).

اماثمود پس هلاك کرده شد ایشانرا به نعرهٔ تند (٥) .

واماعاد پس هلاك کرده شدایشانرا به بادسخت ازحددرگذشته (٦) .

خدا برگماشت آن بادرابرعاد هفت شب وهشت روز نهایت نحس پس می بینی ای بیننده آن قوم عاد رادر آن شب ها ورروزها بزمین افتاده‌گویا ایشان تنه های درختان خرمای ازکهنگی برهم شده اند . (٧)

---

(١) واین کنایه است از شدت عداوت ایشان .

(٢) مترجم‌گوید ظاهر نزدیك بنده آنست که معنی آیت ست عقوبتِ ثابت چیست آن عقوبتِ ثابت وهر چیز مطلع ساخت تراکه چیست آن عقوبتِ ثابت بعد ازآن چند عقوبتِ‌گذشته رابیان فرمود .

فَهَلْ تَرَىٰ لَهُم مِّنۢ بَاقِيَةٍ ⑧
پس آیامی بینی ازایشان هیچ اثری (٨) .

وَجَآءَ فِرْعَوْنُ وَمَن قَبْلَهُۥ وَٱلْمُؤْتَفِكَٰتُ بِٱلْخَاطِئَةِ ⑨
وبعمل آورد فرعون وآنانکه پیش ازوی بودند واهل موتفکات نیزگناه را (٩) .

فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَّابِيَةً ⑩
پس نافرمانی کردند فرستادهٔ پروردگار خودراپس درگرفت خدا آنجماعت را درگرفتن عظیم (١٠) .

إِنَّا لَمَّا طَغَا ٱلْمَآءُ حَمَلْنَٰكُمْ فِى ٱلْجَارِيَةِ ⑪
هرآئینه ماوقتیکه ازحد گذشت آب سوارکردیم شمارا برکشتی روان (١١) .

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَآ أُذُنٌ وَٰعِيَةٌ ⑫
تابکنیم این مقدمه رابرای شماپندی ویاد داردآن راگوش یاد دارنده (١٢) .

فَإِذَا نُفِخَ فِى ٱلصُّورِ نَفْخَةٌ وَٰحِدَةٌ ⑬
پس چون دمیده شود درصوریك بار دمیدن (١٣) .

وَحُمِلَتِ ٱلْأَرْضُ وَٱلْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَٰحِدَةً ⑭
وبرداشته شود زمین و کوه هارا پس کوفته شود ایشان رایکبار کوفتن (١٤) .

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ ٱلْوَاقِعَةُ ⑮
پس آنروز متحقق شود قیامت (١٥) .

وَٱنشَقَّتِ ٱلسَّمَآءُ فَهِىَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ ⑯
ویشگافد پس آسمان آنروز سست شده باشد (١٦) .

وَٱلْمَلَكُ عَلَىٰٓ أَرْجَآئِهَا ۚ وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَٰنِيَةٌ ⑰
وفرشتگان برکناره های آسمان باشند وبردارند تخت پروردگارترا بالای خویش آنروز هشت کس (١٧) .

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَىٰ مِنكُمْ خَافِيَةٌ ⑱
آنروز پیش آورده شود شمارا پنهان نماندازحال شما هیچ سرّی (١٨) .

فَأَمَّا مَنْ أُوتِىَ كِتَٰبَهُۥ بِيَمِينِهِۦ فَيَقُولُ هَآؤُمُ ٱقْرَءُوا كِتَٰبِيَهْ ⑲
اماآنکه پس داده شدش نامهٔ اعمال او به دست راست اوپس گوید بگیرید بخوانید نامهٔ اعمال مرا (١٩) .

إِنِّى ظَنَنتُ أَنِّى مُلَٰقٍ حِسَابِيَهْ ⑳
هرآئینه من معتقد بودم که من بهم خواهم رسید بحساب خود (٢٠) .

فَهُوَ فِى عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ㉑
پس آن شخص درزندگانی پسندیده

باشد (٢١) .

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ (٢٢)

دربهشتی بلند (٢٢) .

قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ (٢٣)

که میوهٔ آن قریب الحصول ست (٢٣) .

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓئًا بِمَآ أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
الْخَالِيَةِ (٢٤)

(گفته شود) بخورید وبیاشامیدخوردن
وآشامیدن گوارا بسبب آنچه پیش فرستاده
بودید درروز های گذشته (٢٤) .

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتٰبَهُ بِشِمَالِهِ فَيَقُولُ يٰلَيْتَنِي لَمْ
أُوتَ كِتٰبِيَهْ (٢٥)

واماآنکه داده شدش نامهٔ اعمال اوبدست
چپ اوپس گوید ای کاش داده نمی
شدمرانامهٔ اعمال من (٢٥) .

وَلَمْ أَدْرِ مَا حِسَابِيَهْ (٢٦)

ای کاش نمیدانستم چیست حساب من
(٢٦) .

يٰلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ (٢٧)

ای کاش مرگ آخر کنندهٔ کار بودی (٢٧).

مَآ أَغْنٰى عَنِّي مَالِيَهْ (٢٨)

هیچ نفع نه کرداز من مال من (٢٨) .

هَلَكَ عَنِّي سُلْطٰنِيَهْ (٢٩)

زائل شداز من پادشاهی من (٢٩) .

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ (٣٠)

(گفته شودای فرشتگان) بگیریدش پس
طوق به گردن کنیدش (٣٠) .

ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ (٣١)

بازدردوزخ داخل کنیدش (٣١) .

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ (٣٢)

بازدر زنجیری که درازی آن هفتاد گزباشد
درآریدش (٣٢) .

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ (٣٣)

هرآئینه این شخص ایمان نمیداشت
بخدای بزرگ (٣٣) .

وَلَا يَحُضُّ عَلٰى طَعَامِ الْمِسْكِينِ (٣٤)

ورغبت نمیداد مردمان رابرطعام دادن
فقیر (٣٤) .

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هٰهُنَا حَمِيمٌ (٣٥)

پس نیست این شخص را امروز
اینجاخویشاوندی (٣٥) .

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غِسْلِينٍ (٣٦)

ونیست (این شخص را) هیچ طعامی
مگراز چرك وخون (٣٦) .

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخٰطِئُونَ (٣٧)

که نخورند آنرا مگرگناهکاران (٣٧) .

فَلَآ أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾
پس قسم میخورم بآنچه می بینید (٣٨) .

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾
وآنچه نمی بینید (٣٩) .

إِنَّهُۥ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾
هرآئینه این (قرآن) گفتار فرشتهٔ بزرگوار ست (٤٠) .

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ ۚ قَلِيلًا مَّا تُؤْمِنُونَ ﴿٤١﴾
ونیست آن گفتار شاعر، اندکی ایمان می‌آرید (٤١) .

وَلَا بِقَوْلِ كَاهِنٍ ۚ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾
ونیست گفتارکاهن، اندکی پندمی پذیرید (٤٢) .

تَنزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعٰلَمِينَ ﴿٤٣﴾
فرودآورده شده است ازجانب پروردگار عالمها (٤٣) .

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ ﴿٤٤﴾
واگر می بست پیغامبربرما بعض سخن هارا (٤٤) .

لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ﴿٤٥﴾
هرآئینه می گرفتیم ازدست راست اورا (٤٥) .

ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ ﴿٤٦﴾
بازمی بریدیم رگ دل اورا[1] (٤٦) .

فَمَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ عَنْهُ حٰجِزِينَ ﴿٤٧﴾
پس نیست ازشما هیچکس ازو بازدارنده[2] (٤٧) .

وَإِنَّهُۥ لَتَذْكِرَةٌ لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾
وهرآئینه قرآن پندی ست پرهیزگاران را (٤٨) .

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنكُم مُّكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾
وهرآئینه مامیدانیم که بعض شمادروغ پندارنده اید (٤٩) .

وَإِنَّهُۥ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكٰفِرِينَ ﴿٥٠﴾
وهرآئینه قرآن حسرت ست برکافران (٥٠) .

وَإِنَّهُۥ لَحَقُّ الْيَقِينِ ﴿٥١﴾
وهرآئینه قرآن حقیقت درست ست (٥١) .

(١) مترجم گوید عادت سیاف آنست که دست راست اسیر رابد ست چپ خود بگیردوشمشیر بگردن اوحواله کند لهذا باین اسلوب گفته شد .

(٢) یعنی عقوبت مارا .

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٥٢﴾

پس به پاکی یادکن پروردگار بزرگوار خودرا (٥٢) .

سوره معارج مکّی است وآن چهل وچهار آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ﴿١﴾

طلب کرد طلب کننده عقوبتی فرودآینده (١) .

لِّلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ﴿٢﴾

برکافران فرودآینده، نیست اوراهیچ بازدارنده[1] (٢) .

مِّنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ﴿٣﴾

فرودآینده ازجانب خدا، خداوندِ مرتبه هاکه (٣) .

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾

برآن صعود کرده شود بالامی روند فرشتگان وروح نیز[2] بسوی خدا درروزی که هست مقدارآن پنجاه هزار سال (٤) .

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ﴿٥﴾

پس صبر کن صبر نیك (٥) .

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ﴿٦﴾

هرآئینه کافران دورمی بینند آن روزرا (٦).

وَنَرَاهُ قَرِيبًا ﴿٧﴾

ومانزدیك می بینیمش (٧) .

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ﴿٨﴾

روزی که شود آسمان مانند مس گداخته (٨) .

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ﴿٩﴾

وشوندکوه ها مانند پشم رنگین (٩) .

وَلَا يَسْأَلُ حَمِيمٌ حَمِيمًا ﴿١٠﴾

ونپرسد هیچ خویشاوند خویشاوند دیگررا (١٠) .

يُبَصَّرُونَهُمْ يَوَدُّ الْمُجْرِمُ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ

ونموده شودایشان را قرابتیان ایشان آرزو

(١) یعنی گفتند "متی هذاالوعد ان کنتم صادقین" .

(٢) یعنی جبرئیل علیه السلام .

بِبَنِيهِ ۝١١

کند گنهگار که عوض دهد از عذاب آنروز فرزندان خودرا (۱۱) .

وَصَاحِبَتِهِ وَأَخِيهِ ۝١٢

ونیززن خودرا وبرادر خودرا (۱۲) .

وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤْوِيهِ ۝١٣

ونیز قبیله اش را که جای میدهداورا (۱۳) .

وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ۝١٤

ونیزهرکه درزمین ست همه یك جاپس برهانداین عوض دادن خودش را (۱٤) .

كَلَّا إِنَّهَا لَظَىٰ ۝١٥

هر گز ، هرآئینه دوزخ آتشی ست (۱۵) .

نَزَّاعَةً لِلشَّوَىٰ ۝١٦

شعله زننده پوست سررابرکشنده (۱٦) .

تَدْعُو مَنْ أَدْبَرَ وَتَوَلَّىٰ ۝١٧

میخواهد کسی را که اعراض کرد و روگردان شد (۱۷) .

وَجَمَعَ فَأَوْعَىٰ ۝١٨

وجمع مال نمودپس نگاهداشت (۱۸) .

إِنَّ الْإِنْسَانَ خُلِقَ هَلُوعًا ۝١٩

هرآئینه آدمی آفریده شده است ناشکیبنده (۱۹) .

إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۝٢٠

چون برسدش مصیبت اضطراب کننده (۲۰) .

وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۝٢١

وچون برسدش رفاهیت بخل نماینده (۲۱) .

إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۝٢٢

مگر نمازگذاران (۲۲) .

الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝٢٣

آنانکه ایشان برنمازخویش همیشه پایبندند (۲۳) .

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ ۝٢٤

وآنانکه دراموال ایشان حصه هست مقرر (۲٤) .

لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝٢٥

برای سائل و محروم (۲۵) .

وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ۝٢٦

وآنانکه باورمیدارند روز جزاء را (۲٦) .

وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ ۝٢٧

وآنانکه ایشان ازعذاب پروردگارخود ترسندگانند (۲۷) .

إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ ۝٢٨

هرآئینه عذاب پروردگارایشان چنان ست

که ازآن ایمن نتوان شد (٢٨) .

وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ ﴿٢٩﴾

وآنانکه ایشان اندام نهانی خودرا نگاهدارند گانند (٢٩) .

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٣٠﴾

مگر برزنان خود یا کنیز کانی که مالك آنها شده است دستهای ایشان پس هرآئینه این فریق ملامت کرده شده نیستند (٣٠) .

فَمَنِ ابْتَغَىٰ وَرَاءَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ ﴿٣١﴾

پس هرکه که طلب کند سوای این، پس آنجماعت ایشانندازحد گذشتگان (٣١) .

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ ﴿٣٢﴾

آنانکه ایشان امانت های خودرا وعهد های خودرا رعایت کنند گانند (٣٢) .

وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَاتِهِمْ قَائِمُونَ ﴿٣٣﴾

وآنانکه ایشان به گواهی های خود متعهد شوند گانند (٣٣) .

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿٣٤﴾

وآنانکه ایشان برنمازخودمحافظت کنند گانند (٣٤) .

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ ﴿٣٥﴾

اینجماعت دربوستان هاباشند گرامی کرد گانند (٣٥) .

فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ﴿٣٦﴾

پس چیست کافران را که بسوی توشتابان اند (٣٦) .

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ﴿٣٧﴾

ازجانب راست وازجانب چپ گروه گروه شده (٣٧) .

أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ ﴿٣٨﴾

آیاطمع میکند هرشخصی ازایشان که درآورده شود به بوستان نعمت (٣٨) .

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

هرگز، هرآئینه ماآفریده ایم ایشانرا ازآنچه میدانند[1] (٣٩) .

فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ ﴿٤٠﴾

پس قسم میخورم به پروردگار مشرق ها

(١) یعنی ازمنی .

ومغرب ها که هرآئینه ماتوانائیم (٤٠) .

عَلٰٓى اَنْ نُّبَدِّلَ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوْقِيْنَ ﴿٤١﴾

برآنکه عوض آریم بهترازایشان ونیستیم ما عاجز (٤١) .

فَذَرْهُمْ يَخُوْضُوْا وَيَلْعَبُوْا حَتّٰى يُلٰقُوْا يَوْمَهُمُ الَّذِىْ يُوْعَدُوْنَ ﴿٤٢﴾

پس بگذار(یا محمد) ایشان را به بیهودگی درآیند وبازی کنند تاآنکه برخورند بآنروز خود که وعده داده میشود ایشان را (٤٢) .

يَوْمَ يَخْرُجُوْنَ مِنَ الْاَجْدَاثِ سِرَاعًا كَاَنَّهُمْ اِلٰى نُصُبٍ يُّوْفِضُوْنَ ﴿٤٣﴾

روزیکه برآیند ازقبور شتابان گویاایشان بسوی نشانه میدوند (٤٣) .

خَاشِعَةً اَبْصَارُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ذٰلِكَ الْيَوْمُ الَّذِىْ كَانُوْا يُوْعَدُوْنَ ﴿٤٤﴾

ترس ظاهر شده باشد بردیده های ایشان درگیرد ایشانرا خواری اینست آن روزکه وعده داده میشد ایشان را (٤٤) .

سوره نوح مکی است وآن بیست وهشت آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

اِنَّآ اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلٰى قَوْمِهٖٓ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١﴾

هرآئینه مافرستادیم نوح را بسوی قوم او که بترسان قوم خودرا پیش ازآنکه بیاید بدیشان عقوبتی درد دهنده (١) .

قَالَ يٰقَوْمِ اِنِّىْ لَكُمْ نَذِيْرٌ مُّبِيْنٌ ﴿٢﴾

گفت ای قوم من هرآئینه من برای شماترساننده ظاهرام (٢) .

اَنِ اعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوْهُ وَاَطِيْعُوْنِ ﴿٣﴾

(باین مضمون) که عبادت کنید خدارا وبترسید ازووفرمان من برید (٣) .

يَغْفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوْبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ اِذَا جَآءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٤﴾

تابیامرزدبرای شما گناهان شمارا وموقوف دارد شمارا تاوقتی مقرر هرآئینه وقتِ مقرر کردهٔ خداچون بیاید هرگز موقوف داشته نه شود آنرا اگر میدانید (٤) .

قَالَ رَبِّ اِنِّىْ دَعَوْتُ قَوْمِىْ لَيْلًا وَّنَهَارًا ﴿٥﴾

گفت ای پروردگار من هرآئینه من خواندم قوم خودرا شب وروز (٥) .

فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَاءِيْ إِلَّا فِرَارًا ۝٦

پس زیاده نکرددر حق ایشان خواندن من مگر گریختن را (٦) .

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَاسْتَغْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصَرُّوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ۝٧

وهرآئینه من هرگاه که دعوت کردم ایشانرا تابیامرزی برای ایشان درآوردند انگشتان خودرا درگوش های خویش وبخود درپیچیدند جامه های خویش را ومداومت کردند برکفروسرکشی نمودند سرکشی تمام (٧) .

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ۝٨

بازهرآئینه من دعوت کردم ایشان را بآواز بلند (٨) .

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ۝٩

بازهرآئینه من آشکارگفتم بایشان وپنهان گفتم ایشان را نیز پنهان گفتنی (٩) .

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ۝١٠

پس گفتم طلب آمرزش کنید ازپروردگار خود هرآئینه اوهست آمرزنده (١٠) .

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝١١

تابفرستد برشما باران را ریزنده (١١) .

وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝١٢

وپی درپی دهد شمارا اموال وفرزندان وبدهد شمارا بوستان ها وپدیدآوردبرای شما جویها (١٢) .

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝١٣

چیست شمارا که اعتقاد نمی کنید برای خدا بزرگی را (١٣) .

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝١٤

حال آنکه آفریده است شمارا بطور های مختلف (١٤) .

أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا ۝١٥

آیا ندیدیدچگونه آفرید خدا هفت آسمان را تودرتو (١٥) .

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا ۝١٦

وساخت ماه را درمیان اینهافروزنده وساخت خورشید را چراغ درخشنده (١٦) .

وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝١٧

وخداورویانید شمارا از زمین نوعی

ازرویانیدن (١٧) .

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٨﴾

سپس بازدرآرد شمارا به زمین وبیرون آردنیز طوری از بیرون آوردن (١٨) .

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١٩﴾

و خداساخت برای شما زمین را فراش (١٩) .

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿٢٠﴾

تابِرَوید درآن زمین براه های کشاده (٢٠) .

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا مَنْ لَمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا ﴿٢١﴾

گفت نوح ای پروردگار من هرآئینه اینجماعت نافرمانی من کردند وپیروی نمودند کسی راکه زیاده نکرده است در حق وی مال وی وفرزندوی مگر زیانرا[1] (٢١) .

وَمَكَرُوا مَكْرًا كُبَّارًا ﴿٢٢﴾

وحیله کردند رئیسان حیله ای عظیم (٢٢) .

وَقَالُوا لَا تَذَرُنَّ آلِهَتَكُمْ وَلَا تَذَرُنَّ وَدًّا وَلَا سُوَاعًا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ وَنَسْرًا ﴿٢٣﴾

وگفتند هرگزترك مکنید معبودان خودرا وهرگز ترك مکنید وَدّوسواع ویغوث ویعوق و نسررا[2] (٢٣) .

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا ۖ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ﴿٢٤﴾

وهرآئینه گمراه کردند بسیاری را وزیاده مَدِه خدایا ستمگاران را مگرگمراهی (٢٤) .

مِمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

بسبب گناهان خود غرق کرده شدایشان را پس آورده شد ایشان را بآتش پس نیافتند برای خویش بجز خدا هیچ نصرت دهنده (٢٥) .

وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

وگفت نوح ای پروردگارمن مگذار برزمین ازکافران هیچ ساکن شونده (٢٦) .

---

(١) یعنی بروٌسائی کفار .

(٢) واین پنج بت بودند .

إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا ﴿٢٧﴾

هرآئینه تو ا گربگذاری ایشان را گمراه سازند بندگان ترا و نه زایند مگر بدکار ناسپاس را (٢٧) .

رَّبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا تَبَارًا ﴿٢٨﴾

ای پروردگارمن بیامرزمرا وپدرومادر مرا و هرکرا درآید بخانه من ایمان آورده وجمیع مؤمنین ومومنات را و زیاده مده ستمگاران را مگر هلاکی (٢٨) .

سورة الجن

سوره جن مکی است وآن بیست و هشت آیت ودو رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا ﴿١﴾

(١) بگووحی فرستاده شد بسوی من که گوش نهادند جماعتی ازجن پس گفتند هرآئینه ما شنیدیم قرآنی عجیبی (١) .

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ ۖ وَلَن نُّشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا ﴿٢﴾

که دلالت میکند بسوی راه راست پس ایمان آوردیم بآن وشریك مقررنخواهیم کرد با پروردگارخویش هیچ یك را (٢).

وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا ﴿٣﴾

وبتحقیق (بیان کردند آن جنیان) که بلند ست بزرگی پروردگارمافرانگرفته است زنی ونه فرزندی (٣) .

وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا ﴿٤﴾

وآنکه افترا می کرد جاهل ما برخدادروغ (٤) .

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن تَقُولَ الْإِنسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿٥﴾

وآنکه ماپندا شتیم که هرگز نه گویند بنی آدم وجنیان برخدا سخن دروغ را (٥) .

(١) مترجم گوید روزیکه آنحضرت صلی الله علیه وسلم نماز صبح بیرون مکه میخواندند جماعتی ازجن آنرااستماع کردند وایمان آوردند خدای تعالی ازایمان ایشان وگفتگوی ایشان باقوم خوددرین سوره خبرداد تا قوله و ان لواستقاموا والله اعلم .

وَأَنَّهُ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوهُمْ رَهَقًا ﴿٦﴾

آنکه مردان بنی آدم پناه میگرفتند بمردان جن پس زیاده کردند درحق آن جنیان سرکشی را[1] (٦) .

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنتُمْ أَن لَّن يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾

و آنکه آدمیان گمان کردند چنانکه شما گمان کرد یدکه هرگز نفرستد خدا هیچکس را[2] (٧) .

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾

وآنکه مادست رسانیدیم بآسمان پس یافتیم که آسمان پرکرده شده ست به پاسبانان محکم وبستاره های فرودآینده (٨) .

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَن يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَّصَدًا ﴿٩﴾

وآنکه مامی نشستیم پیش ازین به جای هائی ازآسمان برای شنیدن[3] پس هرکه گوش بنهد الآن بیابد برای خودستاره ای مهیا ساخته (٩) .

وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرٌّ أُرِيدَ بِمَن فِي الْأَرْضِ أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا ﴿١٠﴾

وآنکه مانمی دانیم آیابلائی اراده کرده شد درحق آنانکه درزمین اند یااراده کرده است درحق ایشان پروردگار ایشان خیررا (١٠) .

وَأَنَّا مِنَّا الصَّالِحُونَ وَمِنَّا دُونَ ذَٰلِكَ كُنَّا طَرَائِقَ قِدَدًا ﴿١١﴾

وآنکه ازماجمعی شایسته کاران اند و جمعی ازماسوای ایننذ بودیم فرقه های مختلف (١١) .

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّن نُّعْجِزَ اللَّهَ فِي الْأَرْضِ وَلَن نُّعْجِزَهُ هَرَبًا ﴿١٢﴾

وآنکه مادانستیم که هرگز عاجزنه توانیم کرد خدارا درزمین وعاجز نه توانیم کرد او راازجهت گریختن (١٢) .

---

(١) اشارت است بآنکه در جاهلیت چون بجائی فرودمی آمدند میگفتند اعوذ بسید هذاالوادی من سفهاء قومه .

(٢) یعنی پیغامبرنفرستد .

(٣) یعنی برای شنیدن کلام ملائکه .

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَىٰ آمَنَّا بِهِ ۖ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا
يَخَافُ بَخْسًا وَلَا رَهَقًا ﴿١٣﴾

وآنکه ماچون شنیدیم هدایت را ایمان آوردیم بآن پس هرکه ایمان آرد به پروردگار خویش پس اونه ترسد ازهیچ نقصانی ونه ازهیچ ستمی (۱۳) .

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا
رَشَدًا ﴿١٤﴾

وآنکه جمعی ازمسلمانند وجمعی ازما گنهکاراند پس هرکه مسلمان شده پس آنجماعت قصد کردند راه راست را (۱٤) .

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾

واما گنهگاران پس باشند هیزم برای دوزخ (۱٥) .

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقًا ﴿١٦﴾

(ونیز بگویا محمد که وحی فرستاده شده است بسوی من که) بنی آدم ا گرراست میایستادند برراه راست البته مینوشانیدیم ایشانرا آب بسیار (۱٦) .

لِّنَفْتِنَهُمْ فِيهِ ۚ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ
عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾

تاامتحان کنیم ایشانرا بآن[1] وهرکه اعراض کند ازیادکردن پروردگار خوددرآردش بعذابی سخت (۱۷) .

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾

وآنکه مسجد هامخصوص برای خداست پس عبادت مکنید باخدا هیچکس را (۱۸) .

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ
لِبَدًا ﴿١٩﴾

وآنکه چون ایستاد بندهٔ خدا[2] که عبادت کند خدارا نزدیك بودند جنیان که برآن بنده یکی بردیگرچسپیده شوند[3] (۱۹) .

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾

بگو جزاین نیست که عبادت میکنم پروردگارخودرا وشریك مقررنمی کنم

---

(۱) یعنی ارزانی می شدوقحط نمی آمد .
(۲) یعنی محمد صلی الله علیه وسلم .
(۳) یعنی ازحرص براستماع قرآن .

باوهیچ کَس را (٢٠) .

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾

بگوهرآئینه من نمی توانم درحق شماضرر رسانیدن ونه لازم کردن طریق راستی (٢١) .

قُلْ إِنِّي لَن يُجِيرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِن دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾

بگو هرآئینه پناه نه دهد مرااز عقوبت خداهیچکس وهرگزنیابم بجزوی پناهی . (٢٢)

إِلَّا بَلَاغًا مِّنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ ۚ وَمَن يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾

ولیکن (بجاآرم) خبر رسانیدن ازجانب خداوتبلیغ پیغامهای او وهرکه نافرمانی کند خدارا وپیغامبر اورا پس هرآئینه اوراست آتش دوزخ جاویدان درآنجا همیشه (٢٣) .

حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٢٤﴾

(درغفلت خودباشند) تاوقتیکه چون ببینند آنچه وعده داده میشود ایشانرا پس خواهند دانست کیست ناتوان ترباعتبار نصرت دهنده وکمتر ازروی شمار (٢٤) .

قُلْ إِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ مَّا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾

بگونمیدانم آیا نزدیك ست آنچه وعده داده میشودشمارا یا مقرر کندبرای اوپروردگارمن میعادی (٢٥) .

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾

دانندۀ پنهان ست پس مطلع نمی سازدبرعلم غیب خود هیچکس را (٢٦) .

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾

مگر کسی که پسند کرداورا از پیغامبری پس هرآئینه خدا روان میکند پیش دست های وی وپس پشت وی فرشتگان نگاهبان را (٢٧) .

لِّيَعْلَمَ أَن قَدْ أَبْلَغُوا رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ

تابداند خدا که بتحقیق رسانیده اند پیغامهای پروردگار خودرا[1] وخدا

---

(١) یعنی تاتبلیغ درخارج محقق گردد زیرا که آن علم ست والله اعلم .

وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

ازهرجهت احاطه کرده است برآنچه نزدِ ایشانست وفرا گرفته است هر چیز راازروی شمار (٢٨) .

سورهٔ مزمل مکی است وآن بیست آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ ﴿١﴾

(١) ایمردجامه برخود پیچیده(٢) (١) .

قُمِ اللَّيْلَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾

قیام لیل کن مگراندکی(٣) (٢) .

نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾

قیام نیم شب کن یااندکی ازنیم شب کم نما (٣) .

أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾

یااندکی برنیم شب بیفزاوترتیل کن قرآن را بواضح خواندن (٤) .

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾

هرآئینه مانازل خواهیم کرد برتوفرمانی دشوار(٤) (٥) .

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ﴿٦﴾

هرآئینه قیام شب زیاده ترست درموافقت زبان بادل ودرست ترست درتلفظ الفاظ (٦) .

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾

هرآئینه ترا درروز شغلی ست بسیار (٧) .

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ﴿٨﴾

ویادکن نام پروردگارخودرا وازهمه

(١) مترجم گوید درابتدای اسلام خدای تعالی قیام لیل برآن حضرت صلی الله علیه وسلم وبر مسلمانان موکد گردانید وچون این معنی برایشان نهایت دشوار آمد بعد یك سال رخصت نازل فرمود ان ربك یعلم الی آخرالسورة تاهرکه خواهد قیام کند وهرکه خواهد نکند وهرقدرکه خواهد بخواند والله اعلم .

(٢) یعنی بسبب هیبت وحی .

(٣) یعنی ا گر شبهانکنی گناه نه باشد والله اعلم .

(٤) یعنی دعوت کفار باسلام .

جهت گسسته شومتوجه شده بسوی
اونوعی گسسته شدن (٨) .

رب المشرق والمغرب لا اله الا هو فاتخذه وكيلا ٩

پروردگارمشرق ومغرب ست نیست هیچ
معبود برحق مگر اوپس کارساز گیراورا
(٩) .

واصبر على ما يقولون واهجرهم هجرا جميلا ١٠

وصبر کن برآنچه می گویند وترك کن
ایشان را ترك کردن نیکو (١٠) .

وذرني والمكذبين اولي النعمة ومهلهم قليلا ١١

وبگذارمرا بادروغ شمارندگان خداوندان
رفاهیت ومهلت ده ایشانرا اندکی (١١) .

ان لدينا انكالا وجحيما ١٢

هرآئینه هست نزدِ ماقیدهای گران وآتش
افروخته (١٢) .

وطعاما ذا غصة وعذابا اليما ١٣

وطعام گلوگیر وعذاب درد دهنده (١٣) .

يوم ترجف الارض والجبال وكانت الجبال كثيبا مهيلا ١٤

روزیکه بجنبد زمین وکوه ها وشود کوه
هامانند تلِ ریگِ ازهم پاشیده شده (١٤) .

انا ارسلنا اليكم رسولا شاهدا عليكم كما ارسلنا الى فرعون
رسولا ١٥

هرآئینه مافرستادیم بسوی شما پیغامبری
گواهی دهنده برشما چنانکه فرستاده
بودیم بسوی فرعون پیغامبری را (١٥) .

فعصى فرعون الرسول فاخذناه اخذا وبيلا ١٦

پس نافرمانی کرد فرعون آن پیغامبررا پس
درگرفتیم اورا درگرفتن سخت (١٦) .

فكيف تتقون ان كفرتم يوما يجعل الولدان
شيبا ١٧

پس ا گر کافرشوید چگونه درپناه شوید
ازروزی که اطفال را پیرگرداند (١٧) .

السماء منفطر به كان وعده مفعولا ١٨

آسمان شگافته باشد درآن روزهست
وعدهٔ خداالبته شدنی (١٨) .

ان هذه تذكرة فمن شاء اتخذ الى ربه
سبيلا ١٩

هرآئینه این پندست پس هرکه خواهد راه
بگیرد بسوی پروردگارخویش (١٩) .

ان ربك يعلم انك تقوم ادنى من ثلثي الليل
ونصفه وثلثه وطائفة من الذين معك والله
يقدر الليل والنهار علم ان لن تحصوه فتاب

هرآئینه پروردگارتو میداند که
توبرمیخیزی نزدیك به دوثلث شب ونیم
شب وثلث شب ونیز میخیزند جماعتی

عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْاٰنِ ۭ عَلِمَ اَنْ سَيَكُوْنُ مِنْكُمْ مَّرْضٰى ۙ وَاٰخَرُوْنَ يَضْرِبُوْنَ فِي الْاَرْضِ يَبْتَغُوْنَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ ۙ وَاٰخَرُوْنَ يُقَاتِلُوْنَ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ڮ فَاقْرَءُوْا مَا تَيَسَّرَ مِنْهُ ۙ وَاَقِيْمُوا الصَّلٰوةَ وَاٰتُوا الزَّكٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا ۭ وَمَا تُقَدِّمُوْا لِاَنْفُسِكُمْ مِّنْ خَيْرٍ تَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرًا وَّاَعْظَمَ اَجْرًا ۭ وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ ۭ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ⑳

از آنانکه همراه تواند وخدااندازه میکند شب وروز را، دانست خدا که شما احاطه نمی توانید کرد قیام لیل را[1] پس (برحمت) بازگشت برشما پس بخوانید آنچه آسان باشدازقرآن، دانست خدا که خواهند بود بعضی ازشما بیماران وديگران که سفر می کنند درزمین طلب روزی می نمایند ازفضل خدا وديگران که کارزار میکنند درراه خدا پس بخوانید آنچه آسان باشد ازقرآن وبرپادارید نمازرا وبدهید زکوٰة را ووام دهیدخدارا وام دادن نیك[2] وآنچه پیش میفرستید برای خویشتن ازعمل نیك آنرا بهتر خواهید یافت نزد خدا وبزرگ تر باعتبار مزد وطلب آمرزش کنید ازخداهرآئینه خدا آمرزکار مهربانست[3] (٢١) .

سوره مدثر مکی است وآن پنجاه وشش آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

يٰٓاَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ①

ای مردجامه برخود پیچیده[4] (١) .

قُمْ فَاَنْذِرْ ②

برخیز پس ترسان (٢) .

(١) یعنی مواظبت نمیتوانیدکرد .

(٢) یعنی صرف مال کنید درجهاد بتوقع ثواب آخرت والله اعلم .

(٣) مترجم گویداین آیت بعد یك سال نازل شدو آنحضرت صلی الله علیه وسلم درهمین سوره لاحق کردند بجهت مناسبت و لهذا باسائر سوردراسلوب نمی ماند والله اعلم .

(٤) یعنی ازهیبت وحی .

وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ۝٣

و پس پروردگار خودرا به بزرگی یادکن (٣) .

وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ ۝٤

وجامهای خودراپاك ساز (٤) .

وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ ۝٥

وپلیدی را دورکن (٥) .

وَلَا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ ۝٦

ونباید که چیزی بدهی زیاده طلب کنی[1] (٦) .

وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ۝٧

وبرای حکم پروردگارخویش پس شکیبائی ورز (٧) .

فَإِذَا نُقِرَ فِي النَّاقُورِ ۝٨

پس وقتیکه دمیده شوددر صور(دشوار شودحال) (٨) .

فَذَٰلِكَ يَوْمَئِذٍ يَوْمٌ عَسِيرٌ ۝٩

پس آنوقت آنروز روز دشوارباشد (٩) .

عَلَى الْكَافِرِينَ غَيْرُ يَسِيرٍ ۝١٠

بر کافران نه وقت آسان (١٠) .

ذَرْنِي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ۝١١

بگذارمرا باکسیکه آفریدم تنها (١١) .

وَجَعَلْتُ لَهُ مَالًا مَمْدُودًا ۝١٢

ودادم اورا مال فراوان (١٢) .

وَبَنِينَ شُهُودًا ۝١٣

وفرزندان حاضر شونده بمجالس (١٣) .

وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ۝١٤

ووسعت دادم اوراوسعت دادنی (١٤) .

ثُمَّ يَطْمَعُ أَنْ أَزِيدَ ۝١٥

بازطمع می کند که زیاده دهم (١٥) .

كَلَّا ۖ إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ۝١٦

هرگز، هرآئینه اوهست بآیات ماستیزنده (١٦) .

سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا ۝١٧

تکلیف خواهم داد او را مشقت غیر قابل تحمّل (١٧) .

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۝١٨

هرآئینه وی تأمل کرد واندازه مقرر نمود (١٨) .

فَقُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۝١٩

پس لعنت باداورا چگونه اندازه کرد (١٩).

---

(١) یعنی هدیه بردن به رئیسی تاوی زیاده ازقیمت هدیه رعایت کند، ازاخلاق رذیله است .

ثُمَّ قُتِلَ كَيْفَ قَدَّرَ ﴿٢٠﴾

باردگر لعنت بادبرو چگونه اندازه کرد (٢٠) .

ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾

بازدرنگریست (٢١) .

ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾

باز روترش کرد وپیشانی درهم کشید (٢٢) .

ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾

بازپشت گردانیدو تکبر کرد[1] (٢٣) .

فَقَالَ إِنْ هَٰذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ ﴿٢٤﴾

پس گفت نیست قرآن مگرجادوئی که ازساحران نقل کرده میشود(٢٤) .

إِنْ هَٰذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾

نیست این قرآن مگر کلام آدمی (٢٥) .

سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾

درخواهم آورد اورا به دوزخ (٢٦) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾

وچه چیز مطلع ساخت ترا که چیست دوزخ (٢٧) .

لَا تُبْقِي وَلَا تَذَرُ ﴿٢٨﴾

باقی نمی گذاردوترك نمی کند (٢٨) .

لَوَّاحَةٌ لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾

سوزنده است آدمیان را (٢٩) .

عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾

بردوزخ موکل اندنوزده کَس[2] (٣٠) .

وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزْدَادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا كَذَٰلِكَ يُضِلُّ

ونه ساختیم موکلان دوزخ مگر فرشتگان را ونه ساخته ایم شمارایشان را مگر بلا درحقِ کافران تایقین کنند اهل کتاب وتا زیاده شوند مسلمانان درایمان خود وتاشك نه کنند اهل کتاب ومسلمانان وتابگو یند آنانکه دردل های ایشان

---

(١) مترجم گوید این تصویرست حال کافررا که خدای تعالی اورانعمت هاداده باشد واومصرّ باشد برکَفَرَ وعَبَسَ وبَسَرَثُمَّ اَدْبَرَواسْتَكْبَرَ تصویر حال تأمل وترددا ست والله اعلم .

(٢) مترجم گوید این آیت اشارت ست به شبهه کفاردرعدد تسعة عشر آنحضرت صلی الله علیه وسلم آنرادرهمین سوره لاحق فرمودند بجهت مناسبت و لهذا باسائرسورنمی ماند دراسلوب والله اعلم .

اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ ۚ وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۚ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرَىٰ لِلْبَشَرِ ﴿٣١﴾

بیماریست وکافران چه چیزاراده کرده است خدابااین داستان همچنین گمراه می کند خدا هرکرا خواهد وراه می نماید هرکراخواهدونمی داندلشکر های پروردگار ترا مگراوتبارك و تعالی ونیست این مگرپندی برای بنی آدم (۳۱) .

كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٢﴾

هرگز، و قسم بماه (۳۲) .

وَاللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ ﴿٣٣﴾

وقسم به شب چون پشت برگرداند (۳۳).

وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ ﴿٣٤﴾

وقسم به صبح چون روشن شود (۳٤) .

إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ ﴿٣٥﴾

هرآئینه دوزخ یکی از چیز های بزرگ ست (۳۵) .

نَذِيرًا لِلْبَشَرِ ﴿٣٦﴾

ترسانندہ بنی آدم (۳٦) .

لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٧﴾

(ترساننده است) برای هرکه خواهد ازشما پیشتر آید یابازپس ماند (۳۷) .

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينَةٌ ﴿٣٨﴾

هر شخصی بآنچه کرددرگروست (۳۸) .

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٣٩﴾

مگر اهل (سعادت و) راست (۳۹) .

فِي جَنَّاتٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٤٠﴾

دربوستانهاباشند سوال کنند (٤۰) .

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤١﴾

ازگنهگاران (٤۱) .

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرَ ﴿٤٢﴾

چه چیز درآورد شمارا دردوزخ (٤۲)

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٣﴾

گویند نه بودیم ازنمازگذاران (٤۳) .

وَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمِسْكِينَ ﴿٤٤﴾

ونمی دادیم طعام فقیررا (٤٤) .

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَائِضِينَ ﴿٤٥﴾

وبانکاردرمی آمدیم بادرآیند گان (٤۵) .

وَكُنَّا نُكَذِّبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ﴿٤٦﴾

ودروغ میشمردیم روزجزاء را (٤٦) .

حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿٤٧﴾

تاوقتیکه آمدبماموت (٤۷) .

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾

پس سودنه دهد ایشانرا شفاعت شفاعت کنند گان (٤۸) .

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿٤٩﴾

پس چیست ایشان را ازپندروگردان شده گان (٤۹) .

كَأَنَّهُمْ حُمُرٌ مُّسْتَنفِرَةٌ ﴿٥٠﴾
فَرَّتْ مِن قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾
بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّنَشَّرَةً ﴿٥٢﴾
كَلَّا بَل لَّا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾
كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ ﴿٥٤﴾
فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ ﴿٥٥﴾
وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ
وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ الْقِيَامَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾
وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾
أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَلَّن نَّجْمَعَ عِظَامَهُ ﴿٣﴾
بَلَىٰ قَادِرِينَ عَلَىٰ أَن نُّسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾
بَلْ يُرِيدُ الْإِنسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾

گویاایشان خران رم کرده اند (٥٠) .
که گریخته باشند ازشیری (٥١) .
بلکه میخواهد هر شخصی ازایشان که داده شود نامه های کشاده[1] (٥٢) .
هرگز، بلکه نمی ترسند ازآخرت (٥٣).
هرگز، هرآئینه قرآن پندست (٥٤) .
پس هرکه خواهد بخواندآن را (٥٥) .
ویاد نمی‌کنند بندگان مگر وقتی که خواسته باشد خدااوست سزاوار آنکه ازوی بترسند واوست سزاوار آن که بیامرزد (٥٦) .

سوره قیامت مکی است وآن چهل آیت ودورکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .
قسم میخورم بروزقیامت (١) .
وقسم میخورم به نفس بسیارملامت کننده[2] (٢) .
آیامی پندارد آدمی که جمع نه کنیم استخوانهای اورا (٣) .
آری می کنیم توانائیم برآنکه هموار کنیم سرانگشت های اورا (٤) .
بلکه میخواهد آدمی که معصیت کنددر پیش روی خود[3] (٥) .

---

(١) یعنی می گویند باید که کتاب برهریك نازل شود .
(٢) که آدمی البته مبعوث خواهد شد .
(٣) یعنی آمدنی ست .

يَسْـَٔلُ اَيَّانَ يَوْمُ الْقِيٰمَةِ ۞	می پرسد کی خواهد بود روزقیامت (٦) .
فَاِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۞	پس وقتیکه خیره شود چشم (۷) .
وَخَسَفَ الْقَمَرُ ۞	وتیره گردد ماه (۸) .
وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۞	ویکجاجمع کرده شود خورشید وماه (۹) .
يَقُوْلُ الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ اَيْنَ الْمَفَرُّ ۞	بگوید آدمی آنروز که کجاست گریز گاه (۱۰) .
كَلَّا لَا وَزَرَ ۞	هر گز، نیست هیچ پناه (۱۱) .
اِلٰى رَبِّكَ يَوْمَئِذِ ٍالْمُسْتَقَرُّ ۞	بسوی پروردگار تست امروز قرارگاه (۱۲) .
يُنَبَّؤُا الْاِنْسَانُ يَوْمَئِذٍۢ بِمَا قَدَّمَ وَاَخَّرَ ۞	خبرداده شود آدمی را آن روزبه حقیقت حال آنچه پیش فرستاده بود وپس گذاشته[1] (۱۳) .
بَلِ الْاِنْسَانُ عَلٰى نَفْسِهٖ بَصِيْرَةٌ ۞	بلکه هست آدمی برای الزام خود حجتی (۱٤) .
وَّلَوْ اَلْقٰى مَعَاذِيْرَهٗ ۞	اگرچه درمیان آرد عذرهای خودرا (۱٥) .
لَا تُحَرِّكْ بِهٖ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهٖ ۞	[2]مجنبان (یا محمد) به تکرار قرآن زبان خودرا تازودبدست آری یادکردن آنرا (۱٦) .
اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهٗ وَقُرْاٰنَهٗ ۞	هرآئینه وعده است برما در سینهٔ توجمع کردن وآسان کردنِ خواندنِ اورا (۱۷) .

(۱) مثل صدقه جاریه وعلم باقی .

(۲) مترجم گوید چون جبرئیل پیش آنحضرت صلی الله علیه وسلم وحی آوردی آنحضرت صلی الله علیه وسلم بحفظ آن اهتمام تمام فرمودی وهم بحضور جبرئیل قبل انقضاء وحی تکرار نمودی تاازخاطر مبارك نرود خدای تعالی باین معنی اشارت فرمود .

فَاِذَا قَرَاْنٰهُ فَاتَّبِعْ قُرْاٰنَهٗ ﴿١٨﴾

پس چون بخوانیم آنرا دل خودرا درپی خواندن اوکن (۱۸) .

ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهٗ ﴿١٩﴾

بازهر آئینه وعده برماست واضح کردن آن[۱] (۱۹) .

كَلَّا بَلْ تُحِبُّوْنَ الْعَاجِلَةَ ﴿٢٠﴾

هر گز، بلکه ای کافران دوست میدارید دنیارا (۲۰) .

وَتَذَرُوْنَ الْاٰخِرَةَ ﴿٢١﴾

وترك می نمائید آخرت را (۲۱) .

وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾

يك پاره چهره ها آن روز تازه باشند (۲۲).

اِلٰى رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ﴿٢٣﴾

بسوی پروردگارخود نظر کننده باشند (۲۳) .

وَوُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍۭ بَاسِرَةٌ ﴿٢٤﴾

ویك پاره چهره ها آنروز پیشانی درهم کشیده باشند (۲٤) .

تَظُنُّ اَنْ يُّفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ﴿٢٥﴾

توقع کنند که آورده شود بایشان مصیبتی (۲۵) .

كَلَّا اِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ﴿٢٦﴾

هر گز، وقتیکه برسدروح به چنبر گردن (۲٦) .

وَقِيْلَ مَنْ ٜ رَاقٍ ﴿٢٧﴾

وگفته شود کیست افسون کننده (۲۷) .

وَّظَنَّ اَنَّهُ الْفِرَاقُ ﴿٢٨﴾

ویقین دانست اینوقت وقت جداشدن روح ست (۲۸) .

وَالْتَفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ ﴿٢٩﴾

وبه پیچیدیکساق مُحتضربساق دیگر[۲] (۲۹).

---

(۱) مترجم گوید ظاهر نزدیك بنده آنست که معنی آیت چنین باشد هرآئینه وعده لازم است برماجمع کردن قرآن درمصاحف وحفظ وقرائت آن عصراً بعد عصر وایضاح به تفسیر معانی آن خدای تعالی بردست شیخین رضی الله عنهما جمع آن کرده درهر زمانی قاریان را توفیق داد که حافظ شوند به تجوید بخوانند ودرهرزمانی مفسران را توفیق دادکه در تفسیر آن سعی نمایند و الله اعلم .

(۲) یعنی درپای حرکت نماند .

إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ﴿٣٠﴾

بسوی پروردگارتست آن روز روان کردن (٣٠) .

فَلَا صَدَّقَ وَلَا صَلَّىٰ ﴿٣١﴾

پس نه باور داشت آدمی ونه نماز گذارد (٣١) .

وَلَٰكِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿٣٢﴾

ولیکن دروغ شمرد و روگردان گشت (٣٢) .

ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ ﴿٣٣﴾

بازبرفت بسوی اهل خانه خود خرامان شده (٣٣) .

أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ﴿٣٤﴾

وای برتوپس وای برتو (٣٤) .

ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ﴿٣٥﴾

باز (دیگرمیگوئیم) وای برتو پس وای برتو (٣٥) .

أَيَحْسَبُ الْإِنسَانُ أَن يُتْرَكَ سُدًى ﴿٣٦﴾

آیامی پندارد آدمی که مهمل گذاشته شود (٣٦) .

أَلَمْ يَكُ نُطْفَةً مِّن مَّنِيٍّ يُمْنَىٰ ﴿٣٧﴾

آیانه بود نطفه ازمنی که ریخته میشد دررحم (٣٧) .

ثُمَّ كَانَ عَلَقَةً فَخَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٣٨﴾

بازبود خون بسته پس بیافریدخدا پس درست اندام کرد (٣٨) .

فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣٩﴾

پس ساخت ازآن منی دوقسم را مردرا وزن را (٣٩) .

أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ﴿٤٠﴾

آیانیست این خداتوانا برآنکه زنده کند مُردگان را (٤٠) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ﴿١﴾

هرآئینه آمده است برآدمی مدتی اززمان که نبود چیزی ذکر کرده شده (١) .

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن نُّطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٢﴾

هر آئینه ماآفریدیم آدمی را ازیکپارهٔ منی درهم آمیخته ازچند چیز[1] که بیآزمائیم اورا پس ساختیمش شنوا بینا (٢) .

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ﴿٣﴾

هرآئینه مادلالت کردیم آدمی را برراه خواه شکر گوینده ویاناسپاسدارنده (٣) .

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلَا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ﴿٤﴾

هرآئینه ماآماده ساخته ایم برای کافران زنجیر هاوطوقها وآتش افروخته (٤) .

إِنَّ الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِن كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ﴿٥﴾

هرآئینه نیکوکاران می نوشند ازپیالهٔ شراب که آمیزش وی آب چشمهٔ کافور باشد[2] (٥) .

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾

چشمه که می آشامندازآن بندگان مقرب خداروان کنند آن راروان کردنی[3] (٦) .

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾

وفامیکنند به نذرومی ترسند ازروزیکه مشقت آن فاش باشد (٧) .

وَيُطْعِمُونَ الطَّعَامَ عَلَىٰ حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا ﴿٨﴾

ومیدهند طعام باوجود احتیاج بآن فقیررا ویتیم را وزندانی را (٨) .

إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكُورًا ﴿٩﴾

میگویند جزاین نیست که طعام میدهیم شمارا برای رضای خدانمی طلبیم ازشمامزدی ونه شکری (٩) .

إِنَّا نَخَافُ مِن رَّبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَمْطَرِيرًا ﴿١٠﴾

هرآئینه مامی‌ترسیم ازپروردگار خود روز ترش روی نهایت سخت را (١٠) .

فَوَقَاهُمُ اللَّهُ شَرَّ ذَٰلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّاهُمْ نَضْرَةً وَسُرُورًا ﴿١١﴾

پس نگهداشت ایشان را خداازسختی آنروز ورسانید ایشانرا تازگی وخوشحالی (١١) .

---

(١) یعنی منی مردمنی زن وخون حیض ازحالی به حالی میگردانید یمش .

(٢) مراد میدارم ازکافور چشمه .

(٣) یعنی جدولی ازآن هرجا که خواهند ببرند والله اعلم .

وَجَزٰىهُم بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا ﴿١٢﴾

وجزاداد ایشان را بمقابله صبر ایشان
بوستان وجامهٔ ابریشمی (١٢)

مُّتَّكِـِٔينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَآئِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا
زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾

تکیه زده باشند آنجا برتخت ها نه بینند
آنجا گرمی خورشید ونه سرمای تندرا
. (١٣)

وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلٰلُهَا وَذُلِّلَتْ قُطُوفُهَا تَذْلِيلًا ﴿١٤﴾

ونزدیك شده باشد برایشان سایه های آن
بوستان وسهل الحصول کرده شود
میوهای آن سهل کردنی (١٤) .

وَيُطَافُ عَلَيْهِم بِـَٔانِيَةٍ مِّن فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ قَوَارِيرَا۠ ﴿١٥﴾

گردانده شود برایشان بآوند هائی ازنقره
وباجامهای که باشند بلورین (١٥) .

قَوَارِيرَا۠ مِن فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾

(مراد میدارم) بلورین ازنقره اندازه
کرده باشند ساقیان آنرا اندازه کردنی (١٦) .

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنجَبِيلًا ﴿١٧﴾

ونوشانیده شود ایشانرا آنجاجام شرابی
که هست آمیزش آن آب چشمه زنجبیل
. (١٧)

عَيْنًا فِيهَا تُسَمّٰى سَلْسَبِيلًا ﴿١٨﴾

چشمه ایست در بهشت که نام آن نهاده
میشود سلسبیل (١٨) .

وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدٰنٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ
حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنثُورًا ﴿١٩﴾

وآمد وشدکنند برایشان نوجوانان جاویدان
چون بینی ایشان را پنداری که ایشان
مرواریدند ازرشته افشانده شده (١٩) .

وَإِذَا رَأَيْتَ ثَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمُلْكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾

وچون نگاه کنی آنجا ببینی نعمت فراوان
وپادشاهی بزرگ (٢٠) .

عٰلِيَهُمْ ثِيَابُ سُندُسٍ خُضْرٌ وَإِسْتَبْرَقٌ وَحُلُّوا أَسَاوِرَ
مِن فِضَّةٍ وَسَقٰىهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ﴿٢١﴾

برایشان باشد جامه های سبز ازدیبای
نازك و نیز برایشان باشد دیبای ضخیم
وزیور پوشانیده شود ایشان را دست
بندها از نقره و بنوشاند ایشانرا پروردگار
ایشان شراب نهایت پاك (٢١) .

إِنَّ هٰذَا كَانَ لَكُمْ جَزَآءً وَكَانَ سَعْيُكُم مَّشْكُورًا ﴿٢٢﴾

هر آئینه این نعمت هست شمارا جزای

اعمال وهست سعی شما قبول کرده شده (٢٢) .

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾

هرآئینه مافرودآوردیم برتو قرآن را فرودآوردنی (٢٣) .

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾

پس شکیبائی کن برحکم پروردگارخود وفرمان مبراززمرهٔ بنی آدم گناهکاریرایا ناسپاسی را (٢٤) .

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

ویادکن نام پروردگارخود صبح و شام (٢٥) .

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٢٦﴾

وبعضی ساعات شب نمازگذار برای اوو بپاکی یادکن اورا وقت دراز از شب (٢٦) .

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ يُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٢٧﴾

هرآئینه این کافران رغبت میکنند به دنیا وترك میکنند پس پشت خود روزگران را (٢٧) .

نَحْنُ خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ ۖ وَإِذَا شِئْنَا بَدَّلْنَا أَمْثَالَهُمْ تَبْدِيلًا ﴿٢٨﴾

ماآفریدیم ایشان را و محکم کردیم رگه وبندها اندام ایشان را وچون خواهیم عوض آریم قومی مانند ایشان به طریق بدل کردن (٢٨) .

إِنَّ هَٰذِهِ تَذْكِرَةٌ ۖ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٢٩﴾

هر آئینه این پندست پس هرکه خواهد بگیرد بسوی پروردگارخود راه را (٢٩) .

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٠﴾

ونمی خواهید مگر وقتیکه خواهد خدا هرآئینه خداهست دانای باحکمت (٣٠) .

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ ۚ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

داخل میکند هرکراخواهد دررحمتِ خود و برای ستمگاران آماده کرده است عقوبتی درد دهنده (٣١) .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

وَالْمُرْسَلٰتِ عُرْفًا ①

فَالْعٰصِفٰتِ عَصْفًا ②

وَّالنّٰشِرٰتِ نَشْرًا ③

فَالْفٰرِقٰتِ فَرْقًا ④

فَالْمُلْقِيٰتِ ذِكْرًا ⑤

عُذْرًا اَوْ نُذْرًا ⑥

اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ لَوَاقِعٌ ⑦

فَاِذَا النُّجُوْمُ طُمِسَتْ ⑧

وَاِذَا السَّمَآءُ فُرِجَتْ ⑨

وَاِذَا الْجِبَالُ نُسِفَتْ ⑩

وَاِذَا الرُّسُلُ اُقِّتَتْ ⑪

لِاَيِّ يَوْمٍ اُجِّلَتْ ⑫

لِيَوْمِ الْفَصْلِ ⑬

وَمَآ اَدْرٰىكَ مَا يَوْمُ الْفَصْلِ ⑭

سوره مرسلات مکی است وآن پنجاه آیت ودو رکوع است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قسم ببادهای فرستاده شده بوجه نیك . (١)

پس قسم به بادهای تند وَزَندِه به شدت . (٢)

وقسم ببادهای منتشر کنندهٔ ابربه پراکنده کردن (٣) .

پس قسم ببادهای ازهم جدا کنندهٔ ابربپاره پاره نمودن (٤) .

پس قسم بجماعات فرشتگان فرودآرنده وحی (٥) .

برای دفع عذر یابرای ترسانیدن (٦) .

هرآئینه آنچه وعده داده میشودشمارا البته بودنی ست (٧) .

پس وقتیکه ستارها بی نورکرده شوند (٨) .

و وقتیکه آسمان شگافته شود (٩) .

ووقتیکه کوه ها پاره پاره کرده شود (١٠) .

ووقتیکه پیغامبران را به میعادی معین جمع کرده شود[١] (١١) .

برای کدام روز پیغامبرانرا موقوف داشته شد(١٢) .

برای روز فیصله کردن (١٣) .

وچه چیز خبردادترا که چیست روز

---

(١) متحقق گرددآنچه متحقق شدنی است .

فیصله کردن (۱٤) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾
وای آن روز دروغ شمارندگان را (۱۵).

أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦﴾
آیاهلاك نه کرده ایم نخستینیان را (۱٦).

ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿١٧﴾
بعد ازآن درپی ایشان آریم پسینیان را (۱۷) .

كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾
همچنین میکنیم با گنهگاران (۱۸) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾
وای آنروز دروغ شمارندگان را (۱۹) .

أَلَمْ نَخْلُقكُّم مِّن مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٢٠﴾
آیانیافریده ایم شمارا ازآب محقر (۲۰).

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٢١﴾
پس نهادیم آن آب را درجای محکم (۲۱).

إِلَىٰ قَدَرٍ مَّعْلُومٍ ﴿٢٢﴾
تااندازهٔ معین (۲۲) .

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٢٣﴾
پس اندازه کردیم پس نیکواندازه کننده گانیم ما (۲۳) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٤﴾
وای آن روز دروغ شمارندگان را (۲٤).

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٢٥﴾
آیانساخته ایم زمین را جمع کننده آدمیان (۲۵) .

أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا ﴿٢٦﴾
زندگان ومُردگان (۲٦) .

وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُم مَّاءً فُرَاتًا ﴿٢٧﴾
وآفریدیم درزمین کوه های بلند ونوشانیدیم شمارا آب شیرین (۲۷) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٨﴾
وای آن روز دروغ شمارندگان را (۲۸).

انطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢٩﴾
گفته شود بروید بسوی چیزی که آن را دروغ می شمردید (۲۹) .

انطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٣٠﴾
(گفته شود) بروید بسوی سایه صاحب سه شعبه (۳۰) .

لَّا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ اللَّهَبِ ﴿٣١﴾
نه سایه سردباشد ونه کفایت کند ازگرمی آتش (۳۱) .

إِنَّهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ﴿٣٢﴾
هرآئینه آن آتش می افکند شررها مانند قصر (۳۲) .

كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ ﴿٣٣﴾
گویا آن شررها شتران زرداند (۳۳) .

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾
وای آن روز دروغ شمارندگان را (٣٤).

هٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ ﴿٣٥﴾
این روزروز پست که سخن نه گویند (٣٥).

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ﴿٣٦﴾
ونه اجازه داده شود ایشان را تاعذر پیش نمایند (٣٦).

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾
وای آن روز دروغ شمارندگان را (٣٧).

هٰذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنٰكُمْ وَالْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾
این روز روز فیصله کردن ست جمع کردیم شمارا باپیشینیان (٣٨).

فَإِن كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُونِ ﴿٣٩﴾
پس اگرشمارا حیله هست پس حیله کُنید درحق من (٣٩).

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٠﴾
وای آن روز دروغ شمارندگان را (٤٠).

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلٰلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾
هرآئینه متقیان درسایه هاباشند ودرچشمه ها (٤١).

وَفَوٰكِهَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾
ودرمیوه ها ازجنسی که رغبت کنند (٤٢).

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيٓـًٔا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾
(بگوئیم) بخورید وبنوشید خوردن ونوشیدنِ گواراسبب آنچه میکردید (٤٣).

إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾
هرآئینه ما همچنین جزامیدهیم نیکوکاران را (٤٤).

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾
وای آن روز دروغ شمارندگان را (٤٥).

كُلُوا وَتَمَتَّعُوا قَلِيلًا إِنَّكُم مُّجْرِمُونَ ﴿٤٦﴾
(ای دروغ شمارندگان) بخوریدوبهره مند باشید اندکی هرآئینه شما گنهگارید (٤٦).

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾
وای آن روز دروغ شمارندگانرا (٤٧).

وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ ارْكَعُوا لَا يَرْكَعُونَ ﴿٤٨﴾
وچون گفته شود ایشانرا نمازگذارید نمازنمی گذارند (٤٨).

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾
وای آن روز دروغ شمارندگان را (٤٩).

فَبِأَيِّ حَدِيثٍۭ بَعْدَهُۥ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾
پس بکدام سخن بعد ازقرآن ایمان خواهند آورد (٥٠).

سوره نبأ مکی است وآن چهل آیت ودورکوع است

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

عَمَّ يَتَسَآءَلُوْنَ ۝١

ازچه چیز کافران بایکدیگر سوال میکنند (۱) .

عَنِ النَّبَإِ الْعَظِيْمِ ۝٢

(آری سوال میکنند) ازخبری بزرگ (۲).

الَّذِيْ هُمْ فِيْهِ مُخْتَلِفُوْنَ ۝٣

که ایشان درآن خلاف دارند[1] (۳) .

كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ۝٤

نی نی، خواهند دانست (٤) .

ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُوْنَ ۝٥

باز (میگوئیم) نی نی، خواهند دانست (۵) .

اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهٰدًا ۝٦

آیانساخته ایم زمین را فرش (٦) .

وَّالْجِبَالَ اَوْتَادًا ۝٧

ونساخته ایم کوه هارا میخها (۷) .

وَّخَلَقْنٰكُمْ اَزْوَاجًا ۝٨

وآفریدیم شمارا نروماده (۸) .

وَّجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا ۝٩

وساختیم خواب شمارا راحت (۹) .

وَّجَعَلْنَا الَّيْلَ لِبَاسًا ۝١٠

وساختیم شب را پرده (۱۰) .

وَّجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ۝١١

وساختیم روزرا وقت طلبِ معیشت (۱۱) .

وَّبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ۝١٢

وبناکردیم بالای شما هفت آسمان محکم (۱۲) .

وَّجَعَلْنَا سِرَاجًا وَّهَّاجًا ۝١٣

وآفریدیم چراغی درخشنده[2] (۱۳) .

وَّاَنْزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرٰتِ مَآءً ثَجَّاجًا ۝١٤

وفرودآوردیم ازابرها آب ریزان (١٤) .

لِّنُخْرِجَ بِهٖ حَبًّا وَّنَبَاتًا ۝١٥

تابرآریم بسبب آن آب دانهٔ گیاه را (۱۵).

وَّجَنّٰتٍ اَلْفَافًا ۝١٦

وبوستان های درهم پیچیده را (١٦) .

اِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيْقَاتًا ۝١٧

هرآئینه روز فیصله کردن هست وقت

---

(۱) مرادبعث و قیامت ست .

(۲) یعنی خورشید .

معین (۱۷) .

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾

روزی که دمیده شوددرصور پس می آئید گروه گروه شده (۱۸) .

وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾

وشگافته شود آسمان پس باشد دروازه ها (۱۹) .

وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

وروان کرده شوند کوه هاپس باشند مانند سراب (۲۰) .

إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾

هرآئینه دوزخ ست انتظار کننده (۲۱) .

لِلطَّاغِينَ مَآبًا ﴿٢٢﴾

سرکَشَانراهست مرجع ایشان (۲۲) .

لَابِثِينَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾

درآیند به دوزخ اقامت کنندگان درآنجامدت های دراز (۲۳) .

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾

نه چشندآنجاخنکی راونه آشامیدنی را(۲٤) .

إِلَّا حَمِيمًا وَغَسَّاقًا ﴿٢٥﴾

مگر آب گرم وخون وچرك را (۲۵) .

جَزَاءً وِفَاقًا ﴿٢٦﴾

جزاداده شد جزاء موافق (۲٦) .

إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾

هرآئینه ایشان توقع نمیداشتند حساب را (۲۷) .

وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَّابًا ﴿٢٨﴾

وتکذیب می کردند آیاتِ مارابه دروغ پنداشتن (۲۸) .

وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾

وهرچیزی را ضبط کردیم بطریق نوشتن (۲۹) .

فَذُوقُوا فَلَنْ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾

پس بچشید پس زیاده نخواهیم دادشمارا مگر عقوبت (۳۰) .

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾

هرآئینه متقیان را مطلب یابی باشد (۳۱) .

حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾

بوستانهاباشد ودرختان انگور (۳۲) .

وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾

وزنان دوشیزه هم عمر بایکدیگر (۳۳) .

وَكَأْسًا دِهَاقًا ﴿٣٤﴾

وپیالهٔ شرابِ پرکرده شده (۳٤) .

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِذَّابًا ﴿٣٥﴾

نشنوند آنجاسخن بیهوده را ونه دروغ

شمر دن را (٣٥) .

جَزَآءً مِّن رَّبِّكَ عَطَآءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾

پاداش دادن کافی ازجانب پروردگارتو . (٣٦)

رَّبِّ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمٰنِ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾

پروردگار آسمان هاوزمین وآنچه مابین اینها ست خدای بخشاینده نه توانند از (هیبت) وی سخن گفتن (٣٧) .

يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلٰٓئِكَةُ صَفًّا لَّا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمٰنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾

روزیکه بایستد روح وسائر فرشتگان صف زده سخن نه گویند حاضران محشر مگر کسیکه دستوری داده باشد اورا خداوگفته باشد سخن درست[1] (٣٨) .

ذٰلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَن شَآءَ اتَّخَذَ إِلٰى رَبِّهِ مَآبًا ﴿٣٩﴾

این روز متحقق ست پس هرکه خواهد بگیرد بسوی پروردگارخود مرجع (٣٩) .

إِنَّآ أَنذَرْنٰكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يٰلَيْتَنِي كُنتُ تُرٰبًا ﴿٤٠﴾

هرآئینه ما ترسانیدیم شمارا ازعقوبت نزدیك آینده در روزی که ببیند آدمی آنچه پیش فرستاده بود دو دست وی وبگوید کافر ای کاش من خاك بودمی (٤٠) .

سوره نازعات مکی است وآن چهل و شش آیت ودورکوع است.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالنّٰزِعٰتِ غَرْقًا ﴿١﴾

قسم بجماعات فرشتگان که نزع میکنند بوجه سختی (ارواح کافران را)[2] (١) .

وَالنّٰشِطٰتِ نَشْطًا ﴿٢﴾

قسم بجماعات فرشتگان که بیرون می آرند بیرون آوردنی (ارواح مؤمنان را)[3] .(٢)

---

(١) یعنی سخن حق .

(٢) یعنی یك عدهٔ ارواح را به سختی .

(٣) یعنی یك عدهٔ دیگر را بطریق سهولت .

وَالسّٰبِحٰتِ سَبْحًا ﴿۳﴾
قسم بفرشتگان که شنامی کنند شناکردنی[۱] (۳) .

فَالسّٰبِقٰتِ سَبْقًا ﴿۴﴾
پس قسم بفرشتگان که سبقت میکنند سبقت کردنی[۲] (٤) .

فَالْمُدَبِّرٰتِ أَمْرًا ﴿۵﴾
قسم بجماعات فرشتگان که تدبیر میکنند هرکاریرا (آنچه گفته میشود بود نیست) (٥) .

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّاجِفَةُ ﴿۶﴾
روزی که بجنبد جنبنده (٦) .

تَتْبَعُهَا الرَّادِفَةُ ﴿۷﴾
ازپس وی درآیداز پس درآینده[۳] (۷) .

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿۸﴾
یك جمع دلهاآنروزترسان باشد (۸) .

أَبْصٰرُهَا خٰشِعَةٌ ﴿۹﴾
بردیده های آنجماعت خواری هویدا شده باشد (۹) .

يَقُولُونَ أَءِنَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿۱۰﴾
میگویند کافران آیاماباز گردانیده شویم بحالت نخستین (۱۰) .

أَءِذَا كُنَّا عِظٰمًا نَّخِرَةً ﴿۱۱﴾
آیا چون شویم استخوانهای پوسیده باززنده شویم (۱۱) .

قَالُوا تِلْكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿۱۲﴾
گفتند آن رجوعِ مآنگاه رجوع زیان دهنده باشد(۱۲) .

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وٰحِدَةٌ ﴿۱۳﴾
پس جزاین نیست که آن واقعه یك آواز تندست (۱۳) .

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿۱۴﴾
پس نا گهان ایشان برروی زمین آمده باشند (١٤) .

هَلْ أَتٰىكَ حَدِيثُ مُوسٰى ﴿۱۵﴾
آیاآمده است پیش توخبر موسیٰ (۱۵) .

إِذْ نَادٰىهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿۱۶﴾
چون آواز دادش پروردگاراو بوادی پاك

---

(۱) یعنی در هوا شنا کردنی .
(۲) یعنی ازیکدیگر سبقت کردنی .
(۳) یعنی نفخهٔ اولی وپس نفخهٔ ثانیه بوجود آید .

طوی نام (١٦) .

اِذْهَبْ اِلٰى فِرْعَوْنَ اِنَّهٗ طَغٰى ﴿١٧﴾

که بروبسوی فرعون هرآئینه وی ازحد گذشته است (١٧) .

فَقُلْ هَلْ لَّكَ اِلٰٓى اَنْ تَزَكّٰى ﴿١٨﴾

پس بگوهیچ میل ست ترابآنکه پاکیزه شوی (١٨) .

وَاَهْدِيَكَ اِلٰى رَبِّكَ فَتَخْشٰى ﴿١٩﴾

وراه نمایم ترابسوی پروردگار تو پس بترسی (١٩) .

فَاَرٰىهُ الْاٰيَةَ الْكُبْرٰى ﴿٢٠﴾

پس بنمود بفرعون آن معجزهٔ بزرگ را[1] (٢٠) .

فَكَذَّبَ وَعَصٰى ﴿٢١﴾

پس دروغ پنداشت ونافرمانی کرد (٢١) .

ثُمَّ اَدْبَرَ يَسْعٰى ﴿٢٢﴾

پس أزآن مجلس بازگشت تدبیرکنان (٢٢) .

فَحَشَرَ فَنَادٰى ﴿٢٣﴾

پس جمع کردقوم خودرا پس آواز داد (٢٣) .

فَقَالَ اَنَا رَبُّكُمُ الْاَعْلٰى ﴿٢٤﴾

پس گفت من پروردگار(بزرگوار) شمایم (٢٤) .

فَاَخَذَهُ اللّٰهُ نَكَالَ الْاٰخِرَةِ وَالْاُوْلٰى ﴿٢٥﴾

پس گرفتار کرد اورا خدا بعذابِ آخرت ودنیا (٢٥) .

اِنَّ فِيْ ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَنْ يَّخْشٰى ﴿٢٦﴾

هرآئینه درین خبرپندی هست برای هرکه بترسد (٢٦) .

ءَاَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقًا اَمِ السَّمَآءُ بَنٰىهَا ﴿٢٧﴾

آیاشما محکم ترید درآفرینش یا آسمان، خدابناکرد آن آسمان را (٢٧) .

رَفَعَ سَمْكَهَا فَسَوّٰىهَا ﴿٢٨﴾

بلند ساخت ارتفاع اورا پس درست ساخت آن را (٢٨) .

وَاَغْطَشَ لَيْلَهَا وَاَخْرَجَ ضُحٰىهَا ﴿٢٩﴾

وتاریك کرد شب اورا وبظهور آورد روشني روز اورا (٢٩) .

وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِكَ دَحٰىهَا ﴿٣٠﴾

وزمین را بعد ازآفریدن آسمان هموار

---

(١) یعنی عصاوید بیضا .

	کرد[1] (۳۰) .
أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا ﴿٣١﴾	بیرون آورد از زمین آب اوراو چراگاه اورا (۳۱) .
وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾	وکوه هارا استوارنمود (۳۲) .
مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾	برای منفعت شما وچهار پایان شما (۳۳) .
فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَّةُ الْكُبْرَىٰ ﴿٣٤﴾	پس وقتیکه بیاید حادثهٔ بزرگ (یعنی قیامت) (۳٤) .
يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَىٰ ﴿٣٥﴾	روزیکه یادکند آدمی آنچه عمل کرده بود (۳۵) .
وَبُرِّزَتِ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَىٰ ﴿٣٦﴾	وظاهر کرده شود دوزخ برای هرکه دیدنش خواهد (ثواب یا عقاب متحقق گردد) (۳٦) .
فَأَمَّا مَنْ طَغَىٰ ﴿٣٧﴾	اماکسیکه ازحد گذشته باشد (۳۷) .
وَآثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾	وبرگزیده باشد زندگانی این جهانی را(۳۸) .
فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٣٩﴾	پس هرآئینه دوزخ همانست جای او (۳۹) .
وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾	واماکسیکه ترسیده باشد ازایستادن بحضور پروردگارخویش وبازداشته باشد نفس را از شهوات (٤۰) .
فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ ﴿٤١﴾	پس هرآئینه بهشت همانست جای او (٤۱) .
يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾	می پرسند تراازقیامت کَی باشد تحقق آن (٤۲) .
فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرَاهَا ﴿٤٣﴾	درچه منزلی تو ازعلم آن (٤۳) .
إِلَىٰ رَبِّكَ مُنْتَهَاهَا ﴿٤٤﴾	بسوی پروردگارتست منتهای علم آن (٤٤) .

(۱) مترجم گوید معنی هموار کردن همین ست که میفر ماید .

إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرُ مَن يَخْشَىٰهَا ﴿٤٥﴾

چزاین نیست که توترساننده ای کسی را که بترسدازوی (٤٥) .

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبَثُوٓا۟ إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَىٰهَا ﴿٤٦﴾

روزیکه ببینند آن را چنانستی که ایشان درنگ نکرده بودند به دنیا مگریك وقت شام یایك وقت صبحی که پیش ازآن بود (٤٦) .

سورهٔ عبس مکی است وآن چهل ودوآیت ویك رکوع است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

عَبَسَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١﴾

روترش کرد واعراض نمود (١) .

أَن جَآءَهُ ٱلْأَعْمَىٰ ﴿٢﴾

بسبب آنکه بیامد پیش اونابینا[1] (٢) .

وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُۥ يَزَّكَّىٰٓ ﴿٣﴾

وچه چیز خبردار کرد تراشاید وی پاك می شد (٣) .

أَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنفَعَهُ ٱلذِّكْرَىٰٓ ﴿٤﴾

یاپندمی شنید پس نفع میدادش آن پندشنیدن (٤) .

أَمَّا مَنِ ٱسْتَغْنَىٰ ﴿٥﴾

اما کسی که توانگر ست (٥) .

فَأَنتَ لَهُۥ تَصَدَّىٰ ﴿٦﴾

پس تو بسوی او اقبال می کنی (٦) .

وَمَا عَلَيْكَ أَلَّا يَزَّكَّىٰ ﴿٧﴾

وزیان نیست برتو درآن که پاك نه شود (٧) .

وَأَمَّا مَن جَآءَكَ يَسْعَىٰ ﴿٨﴾

واماکسی که بیامد پیش توشتابان (٨) .

وَهُوَ يَخْشَىٰ ﴿٩﴾

وازخدای خودترسان (٩) .

فَأَنتَ عَنْهُ تَلَهَّىٰ ﴿١٠﴾

پس توازوی غفلت میکنی (١٠) .

(١) نابینائی ازفقراء صحابه بمجلس آنحضرت صلی الله علیه وسلم درآمد وبسوالهای مکرر تشویش داد وآنحضرت صلی الله علیه وسلم درآنحالت به دعوتِ اشراف عرب مشغول بودند پس آنرا مکروه داشتند واعراض نمودند خدای تعالی برخُلق عظیم دلالت فرمود .

كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ ﴿١١﴾	نَی نَی، هرآئینه این آیاتِ قرآن پندست (۱۱).
فَمَن شَاءَ ذَكَرَهُ ﴿١٢﴾	پس هرکه خواهد یاد کند قرآن را (۱۲).
فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ﴿١٣﴾	هرآئینه آیاتِ قرآن ثبت است درنامه های گرامی (۱۳).
مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ﴿١٤﴾	بلند قدرپاك کرده شده (١٤).
بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ﴿١٥﴾	به دست های نویسندگان (١٥).
كِرَامٍ بَرَرَةٍ ﴿١٦﴾	بزرگ منش نیکوکردار[1] (١٦).
قُتِلَ الْإِنسَانُ مَا أَكْفَرَهُ ﴿١٧﴾	لعنت کرده شدآدمی را چقدر ناسپاس ست (۱۷).
مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ ﴿١٨﴾	خداازچه چیز آفریدش (۱۸).
مِن نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ ﴿١٩﴾	ازنطفهٔ منی آفریدش پس اندازهٔ معین کردش (۱۹).
ثُمَّ السَّبِيلَ يَسَّرَهُ ﴿٢٠﴾	بازراه برآمد آسان نمودش (۲۰).
ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ﴿٢١﴾	بازبمیراندش پس درگور کردش (۲۱).
ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ﴿٢٢﴾	بازوقتیکه خواست زنده ساختش (۲۲).
كَلَّا لَمَّا يَقْضِ مَا أَمَرَهُ ﴿٢٣﴾	نی نی، بعمل نیاورد آنچه فرمودش (۲۳).
فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ ﴿٢٤﴾	پس باید که درنگرد آدمی بسوی طعام خود (٢٤).
أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ﴿٢٥﴾	بسوی آنکه ماریختیم آب را ریختنی (٢٥).
ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ﴿٢٦﴾	بازشگافتیم زمین را شگافتنی (٢٦).
فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ﴿٢٧﴾	پس رویانیدیم درآن زمین دانه را (۲۷).
وَعِنَبًا وَقَضْبًا ﴿٢٨﴾	وانگورو سبزی هارا (۲۸).

(۱) یعنی فرشتگان ازلوح نقل می کنند .

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ﴿٢٩﴾
وزیتون راودرختان خرمارا (٢٩) .

وَحَدَائِقَ غُلْبًا ﴿٣٠﴾
وباغهارا که درختان بسیاردارد (٣٠) .

وَفَاكِهَةً وَأَبًّا ﴿٣١﴾
ومیوه و علف دواب را (٣١) .

مَتَاعًا لَكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٢﴾
برای منفعت شماوچهار پایان شما (٣٢) .

فَإِذَا جَاءَتِ الصَّاخَّةُ ﴿٣٣﴾
پس وقتیکه بیاید آوازسخت (٣٣) .

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ﴿٣٤﴾
روزیکه بگریزد مردازبرادر خود (٣٤) .

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ﴿٣٥﴾
وازمادر خودوازپدرخود (٣٥) .

وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ﴿٣٦﴾
واززن خود و فرزندان خود (٣٦) .

لِكُلِّ امْرِئٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ﴿٣٧﴾
هر مردی را ازایشان آن روز شغلیست که کفایت میکندش (٣٧) .

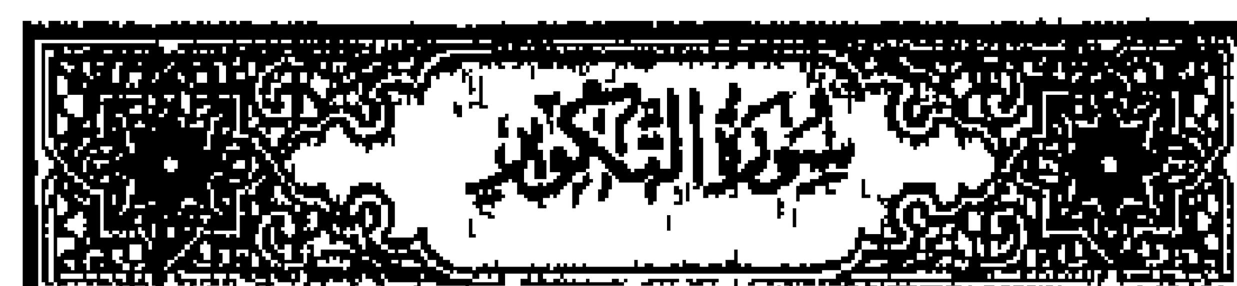
وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُسْفِرَةٌ ﴿٣٨﴾
یکپاره چهره ها آن روز روشن باشد (٣٨) .

ضَاحِكَةٌ مُسْتَبْشِرَةٌ ﴿٣٩﴾
خندان وشادان باشد (٣٩) .

وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ﴿٤٠﴾
ویکپاره چهره ها آنروز برآن غبار باشد (٤٠) .

تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ ﴿٤١﴾
غالب آید بروی تاریکی (٤١) .

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَفَرَةُ الْفَجَرَةُ ﴿٤٢﴾
این جماعت ایشانند کافران بدکاران (٤٢) .

سوره تکویر مکی است وآن بیست ونه آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ﴿١﴾
وقتیکه خورشید پیچیده شود (١) .

وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ﴿٢﴾
ووقتیکه ستارها تیره شوند (٢) .

وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ﴿٣﴾
ووقتیکه کوه ها روان کرده شوند (٣) .

وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ﴿٤﴾
ووقتیکه ماده شتران بارداررامعطل گذاشته شود (٤) .

وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ﴿٥﴾
ووقتیکه جانورانِ وحشی را جمع کرده

	شود (٥) .
وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ۝٦	و وقتیکه دریاهارا مثل آتش افروخته شود (٦) .
وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ۝٧	ووقتیکه ارواح راباجسادجمع کرده شود (٧) .
وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ ۝٨	ووقتیکه دختری را که زنده درگور کرده بودند پرسیده شود (٨) .
بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۝٩	بکدام گناه کشته شد (٩) .
وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ۝١٠	ووقتیکه نامه های اعمال کشاده شوند (١٠) .
وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۝١١	ووقتیکه آسمان را پوست برکنده شود[1] (١١) .
وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ۝١٢	ووقتیکه دوزخ برافروخته شود (١٢) .
وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ۝١٣	ووقتیکه بهشت رانزدیك ساخته شود (١٣) .
عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا أَحْضَرَتْ ۝١٤	بداند هرشخص آنچه حاضر ساخته است (١٤) .
فَلَا أُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ ۝١٥	پس قسم میخورم بستاره های بازگردنده (١٥)
الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۝١٦	سیر نماینده غائب شونده[2] (١٦) .
وَاللَّيْلِ إِذَا عَسْعَسَ ۝١٧	وقسم به شب چون باز گردد (١٧) .
وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ۝١٨	وقسم به صبح چون بدمد (١٨) .
إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝١٩	هرآئینه این قرآن گفتار فرستاده ای است

(١) یعنی سرخ شودمانند برّه که پوست اوسلیخ کرده باشند

(٢) مترجم گوید زحل و مشتری و مریخ وزهره وعطارد پنج ستاره متحیره اند چون سیر کرده بمقامی رسند ازآن بازمی گردند و بمقامی که طی کرده بودند اقبال نمایند چون وقت قران آید غائب شوند والله اعلم .

ذِي قُوَّةٍ عِندَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٢٠﴾
گرامی قدر (۱۹) .
صاحب توانائی باوقارنزدِ خداوند عرش (۲۰) .

مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٢١﴾
فرمانبرداری کرده شده درملکوتِ آسمان متصف بامانت (۲۱) .

وَمَا صَاحِبُكُم بِمَجْنُونٍ ﴿٢٢﴾
ونیست این یارِشمادیوانه (۲۲)

وَلَقَدْ رَآهُ بِالْأُفُقِ الْمُبِينِ ﴿٢٣﴾
وهرآئینه یارِشمادیده بود آن فرشته را بکرانه ظاهر آسمان (۲۳) .

وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٢٤﴾
ونیست یارشمابرعلم پنهان بخل کننده (۲٤) .

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَّجِيمٍ ﴿٢٥﴾
ونیست قرآن گفتار شیطان رانده شده (۲۵) .

فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ ﴿٢٦﴾
پس کجامیروید (۲٦) .

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٢٧﴾
نیست قرآن مگرپند عالمهارا (۲۷) .

لِمَن شَاءَ مِنكُمْ أَن يَسْتَقِيمَ ﴿٢٨﴾
برای هرکه اززمره شما بخواهد که راست کردار شود (۲۸) .

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٩﴾
ونمی خواهید مگر وقتیکه بخواهد خدا پروردگارعالم ها (۲۹) .

سوره انفطار مکی است وآن نوزده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا السَّمَاءُ انفَطَرَتْ ﴿١﴾
وقتیکه آسمان بشگافد (۱) .

وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انتَثَرَتْ ﴿٢﴾
ووقتیکه ستارگان ازهم بریزد (۲) .

وَإِذَا الْبِحَارُ فُجِّرَتْ ﴿٣﴾
ووقتیکه دریاها روان کرده شود بنهایت شدت (۳) .

وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ ﴿٤﴾
ووقتیکه گور هارا شگافته شود (٤) .

عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ ﴿٥﴾
بداند هر نفسی آنچه فرستاده بود و آنچه بازپس گذاشته بود (۵) .

يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡإِنسَٰنُ مَا غَرَّكَ بِرَبِّكَ ٱلۡكَرِيمِ ﴿٦﴾

ای آدمی چه چیز فریفت ترا به پروردگار بزرگوارتو (٦) .

ٱلَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّىٰكَ فَعَدَلَكَ ﴿٧﴾

آنخدای که بیافرید تراپس درست اندام کرد ترا پس معتدل قامت کردترا (٧) .

فِيٓ أَيِّ صُورَةٖ مَّا شَآءَ رَكَّبَكَ ﴿٨﴾

درهرصورتی که خواست ترکیب دادترا (٨) .

كَلَّا بَلۡ تُكَذِّبُونَ بِٱلدِّينِ ﴿٩﴾

نی نی، بلکه دروغ می شمریدجزای اعمال را (٩) .

وَإِنَّ عَلَيۡكُمۡ لَحَٰفِظِينَ ﴿١٠﴾

وهرآئینه برشما گماشته شده اندنگاهبانان (١٠) .

كِرَامٗا كَٰتِبِينَ ﴿١١﴾

نویسندگان گرامی قدر(١١) .

يَعۡلَمُونَ مَا تَفۡعَلُونَ ﴿١٢﴾

میدانند آنچه می کنید (١٢) .

إِنَّ ٱلۡأَبۡرَارَ لَفِي نَعِيمٖ ﴿١٣﴾

هرآئینه نیکوکاران درنعمت باشند (١٣) .

وَإِنَّ ٱلۡفُجَّارَ لَفِي جَحِيمٖ ﴿١٤﴾

وهرآئینه‌گناهکاران دردوزخ باشند (١٤) .

يَصۡلَوۡنَهَا يَوۡمَ ٱلدِّينِ ﴿١٥﴾

درآیند به دوزخ روزجزای اعمال (١٥) .

وَمَا هُمۡ عَنۡهَا بِغَآئِبِينَ ﴿١٦﴾

ونباشند ازآن جا غائب شده (١٦) .

وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ ﴿١٧﴾

وچه چیز مطلع ساخت ترای آدمی که چیست روزجزا (١٧) .

ثُمَّ مَآ أَدۡرَىٰكَ مَا يَوۡمُ ٱلدِّينِ ﴿١٨﴾

باز (میگوئیم) چه چیز مطلع ساخت ترا که چیست روزجزا (١٨) .

يَوۡمَ لَا تَمۡلِكُ نَفۡسٞ لِّنَفۡسٖ شَيۡـٔٗاۖ وَٱلۡأَمۡرُ يَوۡمَئِذٖ لِّلَّهِ ﴿١٩﴾

روز یست که نتواند هیچکس برای هیچکس هیچ فائده رسانیدن وفرمان آن روز خدارا باشد (١٩) .

سُورَةُ المُطَفِّفِين

سوره مطففین مکی است وآن سی وشش آیت است

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَيۡلٞ لِّلۡمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾

وای برحقوق مردم کاهندگان (١) .

الذين اذا اكتالوا على الناس يستوفون ﴿٢﴾

آنانکه چون برای خود پیمانه ازمردمان به سختی تمام بگیرند (٢) .

واذا كالوهم او وزنوهم يخسرون ﴿٣﴾

وچون خواهند که پیمانه بدهند ایشانرا یاسنجیده بدهند ایشان را زیان رسانند (٣) .

الا يظن اولئك انهم مبعوثون ﴿٤﴾

آیا نمیدانند این جماعت که ایشان برانگیخته خواهند شد (٤) .

ليوم عظيم ﴿٥﴾

درروز بزرگ (٥)

يوم يقوم الناس لرب العلمين ﴿٦﴾

روزیکه ایستاده شوند مردمان پیش پروردگار عالم ها (٦) .

كلا ان كتب الفجار لفي سجين ﴿٧﴾

حقا هرآئینه نامهٔ اعمال گنهکاران داخل شود درسجین (٧) .

وما ادرىك ما سجين ﴿٨﴾

وچه چیز مطلع ساخت ترا که چیست سجین (٨) .

كتب مرقوم ﴿٩﴾

کتابیست نوشته شده (٩) .

ويل يومئذ للمكذبين ﴿١٠﴾

وای آن روزدروغ شمارندگان را (١٠) .

الذين يكذبون بيوم الدين ﴿١١﴾

آنانکه به دروغ نسبت میکنند روز جزارا (١١) .

وما يكذب به الا كل معتد اثيم ﴿١٢﴾

ودروغ نمی شُمُرَدآن را مگر هرستمگار گنهکار (١٢) .

اذا تتلى عليه ايتنا قال اساطير الاولين ﴿١٣﴾

چون خوانده شود بروی آیاتِ ما گوید افسانه های پیشینیان ست (١٣) .

كلا بل ران على قلوبهم ما كانوا يكسبون ﴿١٤﴾

هرگز، بلکه زنگ بسته است بردل های ایشان آنچه می کردند (١٤) .

كلا انهم عن ربهم يومئذ لمحجوبون ﴿١٥﴾

نی نی، هرآئینه ایشان ازدیدار پروردگار خویش آنروز محجوب باشند (١٥) .

ثم انهم لصالوا الجحيم ﴿١٦﴾

بازهرآئینه ایشان درآیندگان دوزخ باشند (١٦) .

ثُمَّ يُقَالُ هَٰذَا الَّذِي كُنتُم بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾

باز گفته شود ایشان را اینست آنچه شما آنرا دروغ شمردید (۱۷) .

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَبْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾

حقا هرآئینه نامهٔ اعمال نیکوکاران داخل شود درعلّیین (۱۸) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾

و چه چیز مطلع ساخت ترا که چیست علیون (۱۹) .

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾

کتابیست نوشته شده (۲۰) .

يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾

که حاضر شوند نزدیك آن مقربین بارگاه الهی (۲۱) .

إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾

هرآئینه نیکوکاران درنعمت باشند (۲۲) .

عَلَى الْأَرَائِكِ يَنظُرُونَ ﴿٢٣﴾

بر تختهانشسته نظر میکنند بهر جانب (۲۳) .

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

بشناسی در چهره های ایشان تازگی نعمت (۲٤) .

يُسْقَوْنَ مِن رَّحِيقٍ مَّخْتُومٍ ﴿٢٥﴾

نوشانیده شود ایشان راازشراب خالص (۲۵) .

خِتَامُهُ مِسْكٌ ۚ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٦﴾

سربمهرمگر بجای موم مهراومُشك باشد وبهمین شراب پاك باید که رغبت کنند رغبت کنند گان (۲٦) .

وَمِزَاجُهُ مِن تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾

وآمیختنی آن از آب تسنیم باشد (۲۷) .

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

(مراد میدارم) چشمه ای که می نوشند ازآن مقربین خدا (۲۸) .

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

هرآئینه گنه کاران به مسلمانان می‌خندیدند (۲۹) .

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾

وچون میگذشتند بمسلمانان بایکدیگر چشم میزدند حقارت کرده (۳۰) .

وَإِذَا انقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمُ انقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

وچون بازمی گشتند باهل خانهٔ خود بازمی گشتند شادمان شده (۳۱) .

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوٓا۟ إِنَّ هَٰٓؤُلَآءِ لَضَآلُّونَ ﴿٣٢﴾

وچون میدیدند مسلمانان رامیگفتند هرآئینه ایشان گمراهانند (٣٢) .

وَمَآ أُرْسِلُوا۟ عَلَيْهِمْ حَٰفِظِينَ ﴿٣٣﴾

ونگاهبانان فرستاده نه شده بودند برسرمسلمانان (٣٣) .

فَٱلْيَوْمَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ مِنَ ٱلْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

پس امروز مسلمانان برکافران میخندند (٣٤) .

عَلَى ٱلْأَرَآئِكِ يَنظُرُونَ ﴿٣٥﴾

برتخت هانشسته نظر میکنند بهر جانب (٣٥) .

هَلْ ثُوِّبَ ٱلْكُفَّارُ مَا كَانُوا۟ يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

آیا جزاداده شد کافران را بحسب آنچه میکردند (٣٦) .

سُورَةُ الانْشِقَاقِ

سوره انشقاق مکی است وآن بیست وپنج آیت است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا ٱلسَّمَآءُ ٱنشَقَّتْ ﴿١﴾

وقتیکه آسمان بشگافد (١) .

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٢﴾

وگوش کند فرمان پروردگارخودرا آسمان سزاوارِ گوش کردن ست (٢) .

وَإِذَا ٱلْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾

ووقتیکه زمین کشیده شود (٣) .

وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾

وبیرون اندازدآنچه درآن باشدوخالی شود[1] (٤) .

وَأَذِنَتْ لِرَبِّهَا وَحُقَّتْ ﴿٥﴾

وگوش کند فرمان پروردگارخودرا وزمین سزاوارِ گوش کردن ست (یعنی حساب روزآخرت بودنی ست) (٥) .

يَٰٓأَيُّهَا ٱلْإِنسَٰنُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَىٰ رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلَٰقِيهِ ﴿٦﴾

ای آدمی هرآئینه توکار کننده ای تاملاقاتِ پروردگار خود بکوششِ تمام پس ملاقات خواهی کرد باپروردگارخود (٦) .

---

(١) یعنی اموات را بیرتابد والله اعلم .

فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾	پس اما هرکه داده شد اورانامهٔ اعمال اوبدست راستش (٧) .
فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾	پس باوحساب کرده شود حساب آسان (٨) .
وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾	وبازگردد بسوی اهل خانهٔ خود شادمان شده (٩) .
وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾	واماهرکه داده شداورانامهٔ اعمال اواز پس پشتش (١٠) .
فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١١﴾	پس یاد خواهد کردهلاك را (١١) .
وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾	ودرخواهدآمد به دوزخ (١٢) .
إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾	هرآئینه اوبود به دنیا دراهل خانهٔ خود شادمان (١٣) .
إِنَّهُ ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾	هرآئینه گمان کرده بود که رجوع نه کند بسوی خدایتعالی (١٤) .
بَلَىٰ إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾	آری (رجوع کردن متحقق ست) هرآئینه پروردگاراوبود باحوال اوبینا (١٥) .
فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ ﴿١٦﴾	پس سوگند میخورم بسرخی کنارهٔ آسمان اوّل شب (١٦) .
وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾	وقسم میخورم بشب وآنچه شب آنراجمع کرده است (١٧) .
وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾	وقسم میخورم بماه چون تمام شود (١٨) .
لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾	خواهید رسیدبحالی بعد حالی[1] (١٩) .
فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾	پس چیست این کافران را که ایمان نمی آرند (٢٠) .
وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾	وچون خوانده شود برایشان قرآن سجده

(١) یعنی هول موت بعد ازآن سوالِ منکرونکیر بعد ازآن حشر و حساب و مروربر صراط بعد ازآن دوزخ یا بهشت والله اعلم .

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ ﴿٢٢﴾
وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾
فَبَشِّرْهُم بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾
إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

نمی کنند (۲۱) .
بلکه این کافران دروغ می شمرند (۲۲).
وخداداناترست بآنچه دردل خودنگاه میدارند (۲۳) .
پس خبرکن ایشان را بعذاب درد دهنده (۲٤) .
لیکن آنانکه ایمان آوردند وکردار های شاتسته کردند ایشان راست مزدبی نهایت (۲٥) .

سوره بروج مکی است وآن بیست ودوآیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾
وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾
وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾
قُتِلَ أَصْحَابُ الْأُخْدُودِ ﴿٤﴾
النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ﴿٥﴾
إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾
وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾
وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَن يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٨﴾

بنام خدای بخشاینده مهربان .
قسم بآسمانِ دارای برجها[1] (۱) .
وقسم به روز موعود[2] (۲) .
وقسم به روزیکه درهفته[3] حاضر میشود (۳) .
هلاك کرده شدند اهل خندق ها (٤) .
ازقسمِ آتش دارای هیزم بسیار (٥) .
وقتیکه ایشان برکنارهٔ آن خندق ها نشسته بودند (٦) .
وایشان بآنچه میکردند بامسلمانان حاضر بودند (۷) .
وعیب نکردند ازایشان مگر این خصلت

(۱) یعنی برج دوازده گان .
(۲) یعنی روز قیامت .
(۳) یعنی روز جمعه و قسم بروزیکه حاجیان بآنروز حاضر میشوند یعنی روز عرفه هرآئینه مجازات متحقق ست .

را که ایمان آرند بخدا غالب ستوده کار (۸) .

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ ۚ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ⑨

آنکه اوراست پادشاهی آسمان هاوزمین وخدا برهمه چیز مطلع ست[1] (۹) .

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنٰتِ ثُمَّ لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ⑩

هرآئینه آنانکه عقوبت کردند مردان مسلمانان را وزنان مسلمانان را بازتوبه نه نمودند پس ایشان راست عذاب دوزخ وایشان راست عذاب سوختن (۱۰)

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ لَهُمْ جَنّٰتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهٰرُ ۚ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ⑪

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند و کردار های شائسته کردند ایشانراست بوستانها میرودزیر آن جویها اینست پیروزی بزرگ (۱۱) .

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ⑫

هر آئینه گرفتِ پروردگارتو سخت ست (۱۲) .

إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ ⑬

هرآئینه اوآفرینش نومیکند و آفرینش دوباره میکند (۱۳) .

وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ⑭

واوست آمرز گاردوستدار (۱٤) .

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ⑮

اوخداوند عرش گرامیقدرست (۱۵) .

فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ ⑯

بسیار کننده است هرچیزی را که خواهد (۱٦) .

هَلْ أَتٰىكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ⑰

آیاآمده است به توخبر لشکر ها (۱۷) .

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ⑱

که فرعون وثمودباشند (۱۸) .

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ⑲

بلکه کافران دردروغ شمردن اند (۱۹) .

وَاللّٰهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ⑳

و خدا از گردا گرد ایشان گیرنده

(۱) مترجم گوید پادشاهی جباری رعیت خودرا تکلیف کفر کرد و چون کافر نشدند خندقهارا بآتش پر کرد و ایشانرا بآتش افگند خدای تعالی آن آتش رابر پادشاه وهم نشینان او مسلط ساخت تااز خندق پریده همه را پاك بسوخت والله اعلم .

است (۲۰) .

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ﴿۲۱﴾
بلکه این قرآن گرامیقدرست (۲۱) .

فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ ﴿۲۲﴾
نوشته شده درلوح محفوظ (۲۲) .

سوره طارق مکی است وآن هفده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ﴿۱﴾
قسم بآسمان وقسم بچیزیکه وقت شب پدیدمی آید (۱) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ﴿۲﴾
وچه چیز مطلع ساخت ترا که چه چیزبوقت شب پدید آینده است(۲) .

النَّجْمُ الثَّاقِبُ ﴿۳﴾
آن ستاره درخشنده است(۳) .

إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ﴿۴﴾
نیست هیچ شخص مگر بروی فرشته نگهبانی کننده است (٤) .

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ﴿۵﴾
پس باید که ببیند آدمی ازچه چیز آفریده شده (٥) .

خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ ﴿۶﴾
آفریده شده است ازآب جهنده (٦) .

يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ﴿۷﴾
که برمی آید ازمیان پشت (مرد) واستخوان های سینه (زن) (۷) .

إِنَّهُ عَلَىٰ رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ﴿۸﴾
هرآئینه خدا بردیگر بار آفریدن آدمی تواناست (۸) .

يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ﴿۹﴾
روزیکه امتحان کرده شود ضمیر های مردمانرا (۹) .

فَمَا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ﴿۱۰﴾
پس نباشد آدمی را طاقتی ونباشد نصرت دهنده (۱۰) .

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ﴿۱۱﴾
قسم بآسمان خداوند باران (۱۱) .

وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ﴿۱۲﴾
وقسم بزمین صاحب شگافتن[1] (۱۲).

(۱) یعنی تادانه بیرون آید .

إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ﴿١٣﴾
هرآئینه قرآن سخن واضح ست (١٣) .

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾
ونیست قرآن سخن بیهوده (١٤)

إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾
هرآئینه کافران بداندیشی میکنند یکطور بداند یشی کردنی (١٥) .

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾
ومن نیز تدبیر میکنم یکطور تدبیر کردنی[1] (١٦) .

فَمَهِّلِ الْكَافِرِينَ أَمْهِلْهُمْ رُوَيْدًا ﴿١٧﴾
پس مهلت ده کافران را فروگذار ایشان رااندکی (١٧) .

سوره اعلی مکی است وآن نوزده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴿١﴾
بپاکی یادکن نام پروردگار بزرگوار خودرا (١) .

الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّىٰ ﴿٢﴾
آنکه بیافریدپس درست اندام کرد (٢) .

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ ﴿٣﴾
وآنکه اندازه کرد پس راه نمود[2] (٣) .

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَىٰ ﴿٤﴾
وآنکه برآورده گیاه تازه را (٤) .

فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَىٰ ﴿٥﴾
بازساخت آنرا خشک شده سیاه گشته (٥) .

سَنُقْرِئُكَ فَلَا تَنْسَىٰ ﴿٦﴾
قرآن تعلیم خواهیم کرد تراپس فراموش نخواهی کرد (٦) .

إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ ۚ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَىٰ ﴿٧﴾
مگر آنچه خداخواسته است هرآئینه خدا میداند آشکار وپنهان را[3] (٧) .

---

(١) واین وعده روز بدرمتحقق شد .

(٢) یعنی جمیع مخلوقات را اندازه کرده بحسب آن اندازه در مخلوقات تصرف فرمودتاهمان صورت بر روی کارآمد پس این تصرف را بهدایت تعبیر فرمود والله اعلم.

(٣) مترجم گوید فراموش گردانیدن این آیت از خاطر مبارک آن حضرت صلی الله علیه وسلم نوعی ازنسخ ست والله اعلم .

وَنُيَسِّرُكَ لِلْيُسْرَىٰ ﴿٨﴾
وتوفيق خواهيم دادترابمعرفتِ شريعتِ آسان (٨) .

فَذَكِّرْ إِن نَّفَعَتِ الذِّكْرَىٰ ﴿٩﴾
پس پندده ا گرسود كند پنددادن (٩) .

سَيَذَّكَّرُ مَن يَخْشَىٰ ﴿١٠﴾
پند خواهدگرفت هركه مى ترسد (١٠).

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى ﴿١١﴾
واجتناب مى‌كنند ازآن پندبدبخت ترين مردمان (١١) .

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَىٰ ﴿١٢﴾
آنكه خواهد درآيد بآتش بزرگ (١٢) .

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿١٣﴾
باز نميرد آنجا ونه زنده باشد (١٣) .

قَدْ أَفْلَحَ مَن تَزَكَّىٰ ﴿١٤﴾
هرآئينه رستگارشد هركه پاك شد (١٤) .

وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّىٰ ﴿١٥﴾
وياد كرد نام پروردگارخودرا پس نماز گذارد (١٥) .

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿١٦﴾
بلكه اختيار ميكنيد زندگانى اين جهان را (١٦) .

وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ ﴿١٧﴾
وآخرت بهترست وپاينده تر (١٧) .

إِنَّ هَٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٨﴾
هرآئينه اين مقدمه مذكور بوددر صحيفه هاى نخستين (١٨) .

صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾
صحيفه هاى ابراهيم وموسىٰ (١٩) .

سوره غاشيه مكى است وآن بيست وشش آيت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خداى بخشاينده مهربان .

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ﴿١﴾
آيا آمده است به تو خبر قيامت (١) .

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ﴿٢﴾
يك عدهٔ چهره ها آنروزخوار باشند (٢).

عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ﴿٣﴾
كار كننده محنت كشنده باشند (٣) .

تَصْلَىٰ نَارًا حَامِيَةً ﴿٤﴾
درآيند بآتش افروخته شده (٤) .

تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ﴿٥﴾
آب نوشانيده شوند از چشمهٔ نهايت گرم (٥) .

لَّيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِن ضَرِيعٍ ﴿٦﴾
نباشد ايشانرا هيچ طعامى مگر از ضريع (٦) .

لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِن جُوعٍ ﴿٧﴾

که فربه نکند ودفع گرسنگی نه نماید[1] (٧) .

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاعِمَةٌ ﴿٨﴾

یك عدهٔ چهره ها آنروز تازه باشند (٨) .

لِّسَعْيِهَا رَاضِيَةٌ ﴿٩﴾

به سعی خودرضا مند شده باشند (٩) .

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿١٠﴾

دربهشت عالی (١٠) .

لَّا تَسْمَعُ فِيهَا لَاغِيَةً ﴿١١﴾

نه شنوی آنجاهیچ سخن بیهوده (١١) .

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ﴿١٢﴾

درآن جاچشمهٔ روان باشد (١٢) .

فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ﴿١٣﴾

درآن جاتخت های بلند باشد (١٣) .

وَأَكْوَابٌ مَّوْضُوعَةٌ ﴿١٤﴾

وکوزه های نهاده شده (١٤) .

وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ﴿١٥﴾

وبالشهای برابر یکدیگر گذاشته (١٥) .

وَزَرَابِيُّ مَبْثُوثَةٌ ﴿١٦﴾

وفرش های نفیس پهن کرده (١٦) .

أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾

آیانه می نگرند بسوی شتران چگو نه آفریده شدند (١٧) .

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾

وبسوی آسمان چگونه برداشته شد (١٨) .

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾

وبسوی کوه ها چگونه برافراشته شد (١٩) .

وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

وبسوی زمین چگونه پهن کرده شد (٢٠) .

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

پس پندده جزاین نیست که توپند دهنده ای (٢١) .

لَّسْتَ عَلَيْهِم بِمُصَيْطِرٍ ﴿٢٢﴾

نیستی برایشان گماشته شده (٢٢) .

إِلَّا مَن تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾

لیکن هرکه روبگرداند وکافرشود (٢٣) .

فَيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾

پس عذاب کندش خدا به عقوبت بزرگ (٢٤) .

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ﴿٢٥﴾

هرآئینه بسوی ماست رجوع ایشان (٢٥) .

ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُم ﴿٢٦﴾

بازهرآئینه برماست حساب ایشان (٢٦) .

---

(١) ضریع نام گیاه خاردارست .

سوره فجر مکی است وآن سی آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالْفَجْرِ ①

قسم بصبح (١) .

وَلَيَالٍ عَشْرٍ ②

وبشب های ده گانه[1] (٢) .

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ③

وقسم بجفت وطاق[2] (٣) .

وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ ④

وقسم به شب چون روان شود (٤) .

هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِذِي حِجْرٍ ⑤

آیادرین مقدمه سوگندی معتبر هست صاحب خردرا[3] (٥) .

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ⑥

آیاندیدی که چگونه معامله کرد پروردگار تو باقوم عاد (٦) .

إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ⑦

ارم خداوندان قدهای بلند (٧) .

الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ⑧

که آفریده نشده است مانند آن درشهرها (٨) .

وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ⑨

وچگونه معامله کرد باقوم ثمود که تراشیده بودند سنگهای بزرگ را دروادیِ قریٰ (٩) .

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ⑩

وچگونه معامله کرد بافرعون صاحب میخها[4] (١٠) .

الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ⑪

همه این جماعتها آنانکه سرکشی کردند درشهر ها (١١) .

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ⑫

پس بسیار بعمل آوردند درآنجافساد را (١٢) .

---

(١) یعنی عشرهٔ ذوالحجه .

(٢) یعنی بعض نماز جفت ست و بعض طاق .

(٣) که خدا جزادهندهٔ بندگان است براعمال ایشان .

(٤) یعنی به چهار میخ بسته عقوبت میکرد .

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ﴿١٣﴾
پس بریخت برسرایشان پروردگار تویك دفعه عذاب (۱۳) .

إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ﴿١٤﴾
هرآئینه پروردگار توبه کمین گاه است (١٤) .

فَأَمَّا الْإِنسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ﴿١٥﴾
پس اماآدمی چون امتحان کندش پروردگار اوپس گرامی کندش ونعمت دهدش پس گوید پروردگار من گرامی ساخت مرا (۱۵) .

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٦﴾
واما چون امتحان کندش پس تنگ سازد بروی رزق وی را گوید پروردگار من حقارت کرد مرا (١٦) .

كَلَّا بَل لَّا تُكْرِمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٧﴾
هرگز، بلکه گرامی نمیدارید یتیم را (۱۷) .

وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿١٨﴾
ویکدیگررا رغبت نمیدهید برطعام دادن فقیر (۱۸) .

وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَّمًّا ﴿١٩﴾
ومیخورید مال میراث را خوردن بسیار[1] (۱۹) .

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠﴾
ودوست میدارید مال رادوست داشتن بسیار[2] (۲۰) .

كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢١﴾
نی نی، چون پست کرده شود بلندی زمین را پست کردن بعد پست کردن[3] (۲۱) .

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٢٢﴾
وبیاید پروردگار تو وبیایند فرشتگان صف صف شده (۲۲) .

---

(۱) یعنی زنان و یتیما نراحق ایشان نمید هید وحق ایشان را بمال خود جمع می کنید.
(۲) یعنی اسباب اکرام الهی در اکرام یتیم راطعام مسکین ست آنرامی باید کردوشما باین صفت هستید که یتیمان راحق ایشان نمی دهید وحق ایشانرا بمال خود جمع میکنید .
(۳) یعنی جبال واتلال را باسائر ارض برابر کرده شود .

وَجِاْيٓءَ يَوْمَئِذٍۭ بِجَهَنَّمَ يَوْمَئِذٍ يَتَذَكَّرُ الْإِنسَٰنُ وَأَنَّىٰ لَهُ الذِّكْرَىٰ ﴿٢٣﴾

وآورده شود آنروز دوزخ را، آنروز یادکند آدمی وکجاباشد اورانفع آن یادکردن (٢٣) .

يَقُولُ يَٰلَيْتَنِى قَدَّمْتُ لِحَيَاتِى ﴿٢٤﴾

گوید ای کاش من می فرستادم عملِ نیك برای این زندگانیِ جاودانیِ خویش (٢٤).

فَيَوْمَئِذٍ لَّا يُعَذِّبُ عَذَابَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٥﴾

پس آنروز عقوبت نکند مانند عقوبت خدا هیچکس (٢٥) .

وَلَا يُوثِقُ وَثَاقَهُۥٓ أَحَدٌ ﴿٢٦﴾

وبزنجیر نبندد مانند بستن او هیچکس (٢٦)(١)؛

يَٰٓأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ﴿٢٧﴾

(گفته شود دروحِ مومن راوقتِ مرگ) ای نفس آرام گیرنده (٢٧) .

ارْجِعِىٓ إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٢٨﴾

باز گرد بسوی پروردگارخویش توخوشنود شده وازتونیز خوشنود گشته (٢٨) .

فَادْخُلِى فِى عِبَٰدِى ﴿٢٩﴾

پس درآی بزمرۀ بندگان خاص من (٢٩).

وَادْخُلِى جَنَّتِى ﴿٣٠﴾

ودرآی به بهشت من (٣٠) .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

لَآ أُقْسِمُ بِهَٰذَا الْبَلَدِ ﴿١﴾

قسم میخورم باین شهر (یعنی مکّه مبارك) (١) .

وَأَنتَ حِلٌّۢ بِهَٰذَا الْبَلَدِ ﴿٢﴾

وتوحلال خواهی شد باین شهر(٢) (٢) .

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ﴿٣﴾

وقسم میخورم بزاینده وبهرچه زاده است(٣) (٣) .

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَٰنَ فِى كَبَدٍ ﴿٤﴾

هرآئینه آفریدیم آدمی رادرمشقت(٤) (٤).

---

(١) بوجهی واقع شود که هیچ کس غیراوبرآن قادر نیست والله اعلم .

(٢) یعنی تراقتال درمکه حلال خواهد شد .

(٣) یعنی آدم وجمیع ذریت او .

(٤) یعنی عادت آدمی ست که بقوت خود فخر کند ونه بیند که چه قدر ناتوانی ها =

أَيَحْسَبُ أَن لَّن يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ﴿٥﴾

آیا گمان می کند آدمی که قادرنه شود بروی هیچکس (٥) .

يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَالًا لُّبَدًا ﴿٦﴾

میگوید خرج کردم مال توبرتو (٦) .

أَيَحْسَبُ أَن لَّمْ يَرَهُ أَحَدٌ ﴿٧﴾

آیامی پندارد که ندیده است اورا هیچکس (٧) .

أَلَمْ نَجْعَل لَّهُ عَيْنَيْنِ ﴿٨﴾

آیانیا فریده ایم برای اودوچشم را (٨) .

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ﴿٩﴾

وزبان را ودولب را (٩) .

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ﴿١٠﴾

ودلالت کردیم اورا بردوراه[1] (١٠) .

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ﴿١١﴾

پس درنیامد گزرگاه سخت (١١) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ﴿١٢﴾

وچه چیز مطلع ساخت ترا که چیست گزرگاه سخت[2] (١٢) .

فَكُّ رَقَبَةٍ ﴿١٣﴾

خلاص کردن برده (١٣) .

أَوْ إِطْعَامٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ﴿١٤﴾

یااطعام دادن بروزگرسنگی (١٤) .

يَتِيمًا ذَا مَقْرَبَةٍ ﴿١٥﴾

یتیم صاحب قرابت را (١٥) .

أَوْ مِسْكِينًا ذَا مَتْرَبَةٍ ﴿١٦﴾

یافقیر صاحب خاکساری را (١٦) .

ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ﴿١٧﴾

بعدازآن باشد ازآنانکه ایمان آوردند وبایکدیگر وصیت کردند به شکیبائی وبایکدیگر وصیت کردند به شفقت برخلق خدا (١٧) .

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ﴿١٨﴾

این جماعت ایشانند اهل نیك بختی (١٨) .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ﴿١٩﴾

وآنانکه کافرشدند بآیاتِ ماایشانند اهل بدبختی (١٩) .

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤْصَدَةٌ ﴿٢٠﴾

برایشان آتشی گماشته شود ازهرجهت گردآورده شده (٢٠) .

= میکشد و نیز ببذل مال فخر کندونمی داندکه خدا اورامی بیند که بغایت حقیر و بخیل ست .

(١) یعنی خیر و شر .

(٢) یعنی بحقیقت قوت آنست که این اعمال بجاآرد .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝١
وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَاهَا ۝٢
وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا ۝٣
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ۝٤
وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا ۝٥
وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَاهَا ۝٦
وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا ۝٧
فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝٨
قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ۝٩
وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ۝١٠
كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝١١
إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا ۝١٢
فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝١٣
فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنْبِهِمْ

سوره شمس مکی است وآن پانزده آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

قسم به خورشید وروشنی او (۱) .

وقسم بماه چون ازپی آفتاب درآید[۱] (۲) .

وقسم بروز چون نمایان کند آفتاب را (۳) .

وقسم به شب چون بپوشاند آفتاب را (٤) .

وقسم بآسمان وبناکردنِ خدااورا (۵) .

وقسم بزمین وهموار ساختنِ خدااورا (٦) .

وقسم به نفس آدمی ودرست اندام نمودن خدااورا (۷) .

پس انداخت خدا دردلش شناخت گناه اورا وتقوای اورا (۸) .

هرآئینه رستگارشد هرکه پاك ساخت نفس را (۹) .

وهرآئینه زیانکار شدهر که باسفل السافلین بردآنرا (۱۰) .

دروغ شمردند قوم ثمود بسبب سرکشی خود (۱۱) .

وقتیکه برخاست بدبخت ترین آن قوم (۱۲) .

پس گفت ایشانرا پیغامبر خدا بگذاریدماده شتریرا که آفریده است ومتعرض نشوید آب خوردنِ اورا (۱۳) .

پس دروغگو شمردند پیغامبررا پس

(۱) یعنی بشب چهاردهم .

فَسَوّٰىهَا ﴿۱۴﴾

بکشتند ماده شتر را پس عقوبت فرودآوردبرایشان پروردگار ایشان بسبب معصیت ایشان پس هموار کرد عقوبت را برسرایشان[1] (۱٤) .

وَلَا یَخَافُ عُقْبٰهَا ﴿۱۵﴾

وخدا نمی‌ترسد ازآنجام آن عقوبت (۱۵) .

سورهٔ لیل مکی است وآن بیست ویك آیت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالَّیْلِ اِذَا یَغْشٰى ﴿۱﴾

قسم به شب چون بپوشاند (۱) .

وَالنَّهَارِ اِذَا تَجَلّٰى ﴿۲﴾

وقسم بروز چون ظاهر شود (۲) .

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْاُنْثٰٓى ﴿۳﴾

وقسم بذاتیکه آفرید نر وماده را (۳) .

اِنَّ سَعْیَكُمْ لَشَتّٰى ﴿٤﴾

که هرآئینه سعی شمامختلف ست (٤) .

فَاَمَّا مَنْ اَعْطٰى وَاتَّقٰى ﴿۵﴾

پس اماهر که عطا کرد وپرهیز کاری نمود (۵) .

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنٰى ﴿۶﴾

وباورداشت پاداش نیك را (٦) .

فَسَنُیَسِّرُهٗ لِلْیُسْرٰى ﴿۷﴾

پس توفیق دهیم اورابرای رسیدن به سرای آسائش (۷) .

وَاَمَّا مَنْۢ بَخِلَ وَاسْتَغْنٰى ﴿۸﴾

واماهرکه بخل کردو خودرا بی نیاز شمرد (۸) .

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنٰى ﴿۹﴾

وبه دروغ نسبت کرد پاداش نیك را (۹) .

فَسَنُیَسِّرُهٗ لِلْعُسْرٰى ﴿۱۰﴾

پس توفیق دهیم اورا برای رسیدن به سرای دشواری (۱۰) .

وَمَا یُغْنِیْ عَنْهُ مَالُهٗٓ اِذَا تَرَدّٰى ﴿۱۱﴾

وهیچ دفع نکند ازوی مال او وقتیکه نگونسار افتد (۱۱) .

اِنَّ عَلَیْنَا لَلْهُدٰى ﴿۱۲﴾

هرآئینه برمالازم ست راه نمودن او (۱۲) .

وَاِنَّ لَنَا لَلْاٰخِرَةَ وَالْاُوْلٰى ﴿۱۳﴾

وهرآئینه برای ماست آن جهان واین

---

(۱) یعنی به همه رسانید .

جهان (۱۳) .

فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّىٰ ﴿١٤﴾
پس ترسانیدم شمارا ازآتشی که شعله میزند (۱٤) .

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾
درنیاید بآن آتش مگر بدبخت ترین آدم (۱٥) .

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ﴿١٦﴾
انکه دروغ شمرد و روگردان شد (۱٦) .

وَسَيُجَنَّبُهَا الْأَتْقَى ﴿١٧﴾
ویکسو داشته خواهد شدازآن آتش پرهیزگار ترین مردم(۱۷) .

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّىٰ ﴿١٨﴾
آنکه میدهد مال خودرا تاپاك نفس گردد (۱۸) .

وَمَا لِأَحَدٍ عِندَهُ مِن نِّعْمَةٍ تُجْزَىٰ ﴿١٩﴾
ونیست هیچ کس را نزد او نعمتی که جزاداده شود (۱۹) .

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ﴿٢٠﴾
لیکن میدهدبه طلب رضای پروردگار خود (۲۰) .

وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ ﴿٢١﴾
وهرآئینه خوشنود خواهد شد (۲۱) .

سوره ضحی مکی است وآن یازده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالضُّحَىٰ ﴿١﴾
(۱) قسم بوقت چاشت (۱) .

وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ﴿٢﴾
وقسم به شب چون بپوشد (۲) .

مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿٣﴾
فرونگذاشت ترا پروردگار توونخشم نگرفته است (۳) .

وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿٤﴾
و هرآئینه آخرت بهتر خواهد بود ترااژدنیا (٤) .

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴿٥﴾
والبته نعمت خواهد دادترا پروردگارتو پس خوشنود خواهی شد (٥) .

(۱) مترجم گوید که چندروزوحی نیامده بود کفار گفتند وَدَّعَهُ رَبُّهُ وَقَلاهُ خدای تعالی برای تسلی این سوره فروفرستاد .

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ۝

آیا یتیم نیافت ترا پس جای داد (٦) .

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ۝

ویافت ترا راه گم کرده[1] پس راه نمود (٧) .

وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ۝

و یافت تراتنگدست پس توانگر ساخت (٨) .

فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ۝

پس امایتیم را پس ستم مکن (٩) .

وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ۝

واما سائل را پس بسختی مران (١٠) .

وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ۝

وامابه نعمت پروردگارخود پس خبرده (١١) .

سوره انشراح مکی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۝

بنام خدای بخشاینده مهربان .

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

آیا کشاده نه کرده ایم برای توسینه ترا (١) .

وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۝

ودورکردیم ازتو بارترا (٢) .

الَّذِي أَنقَضَ ظَهْرَكَ ۝

آن بارکه گران کرده بود پشت ترا (٣) .

وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

وبلند ساختیم برای توثنای ترا (٤) .

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

پس هرآئینه پس از دشواری آسانی ست (٥) .

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

البته پس از دشواری آسانی ست (٦) .

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

پس وقتیکه ازکاروبارفارغ شوی درعبادت خدا کوشش کن (٧) .

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَب ۝

وبسوی پروردگارخود تفرغ نما (٨) .

سوره تین مکی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۝

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ ۝

قسم بانجیر وزیتون (١) .

(١) یعنی شریعت نمیدانستی تو والله اعلم .

وَطُورِ سِينِينَ ۝٢
وقسم بطور سینا (۲) .

وَهَٰذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝٣
وقسم باین شهرِ امن (یعنی مکه) (۳) .

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝٤
هر آئینه آفریدیم آدمی را درنیکوترین صورتی (٤) .

ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝٥
پس گردانیدیم آن رافروتر ازهمه فروماندگان[1] (٥) .

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝٦
مگر آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند پس ایشانرا ست اجر بی نهایت (٦) .

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ۝٧
پس ای آدمی چه چیز حمل میکند ترا بعد این همه پند بردروغ شمردن درباب جزای اعمال[2] (۷) .

أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ۝٨
آیانیست خداحکم کننده ترین حاکمان (۸) .

سوره علق مکی است وآن نوزده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١
بخوان به برکت نام پروردگارخود که آفرید (۱) .

خَلَقَ الْإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢
آفریدآدمی را ازخون بسته (۲) .

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ۝٣
بخوان و پروردگار تو بزرگوار ترست (۳) .

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤
آنکه علم آموخت بوسیلهٔ قلم (٤) .

عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥
آموخت آدمی را آنچه نمیدانست[3] (٥) .

---

(۱) یعنی وقتیکه کافرشدفطرت سلیمه راضائع ساخت .

(۲) وشاید که معنی آیت چنین باشد پس چه چیز باعث تکذیب تو میشود یا محمد درمقدمه جزای اعمال بعد این همه پند .

(۳) مترجم گوید اقرا باسم ربك تامالم یعلم اول چیز یست که برآنحضرت صلی الله علیه وسلم نازل شد و معنی اقراء تهیی است برای وحی قرآن و تلاوت آن .

كَلَّآ إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَىٰٓ ﴿٦﴾	حقاهرآئینه آدمی ازحد میگذرد (٦) .
أَن رَّءَاهُ اسْتَغْنَىٰٓ ﴿٧﴾	وقتیکه می بیند خودرا توانگرشده (٧) .
إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجْعَىٰٓ ﴿٨﴾	هرآئینه بسوی پروردگارتست رجوع (٨) .
أَرَءَيْتَ الَّذِى يَنْهَىٰ ﴿٩﴾	آیادیدی شخصی که منع میکند (٩) .
عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰٓ ﴿١٠﴾	بنده راچون نماز می گذارد (١٠) .
أَرَءَيْتَ إِن كَانَ عَلَى الْهُدَىٰٓ ﴿١١﴾	آیادیدی که چه میشد اگر براه راست بودی (١١) .
أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰٓ ﴿١٢﴾	یابه پرهیزگاری فرمودی (١٢) .
أَرَءَيْتَ إِن كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰٓ ﴿١٣﴾	آیادیدی که چه میشد اگر دروغ شمرد وروگردان گشت (١٣) .
أَلَمْ يَعْلَم بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ﴿١٤﴾	آیا ندانست این روگرداننده که خدا می‌بیند[1] (١٤) .
كَلَّا لَئِن لَّمْ يَنتَهِ لَنَسْفَعًۢا بِالنَّاصِيَةِ ﴿١٥﴾	نی نی، اگرباز نه ایستد خواهیم کشید اورا به موی پیشانی (١٥) .
نَاصِيَةٍ كَٰذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾	بآن موی پیشانی دروغ زن خطاکار (١٦) .
فَلْيَدْعُ نَادِيَهُۥ ﴿١٧﴾	پس باید که فریاد کند اهل مجلس خودرا (١٧) .
سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ﴿١٨﴾	مانیز خواهیم طلبید پیاده هارا[2] (١٨) .
كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِب ۩ ﴿١٩﴾	نی نی فرمان اوقبول مکن ونماز گذار و قرب خدا طلب نما (١٩) .

سوره قدر مکی است وآن پنج آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

---

(١) یعنی بایددانست که عاقبت اهتداوهدایت بهشت ست وعاقبت ضلال حلال دوزخ ست پس این مدعارا بنوعی ازبلاغت اداکرده شده .

(٢) یعنی فرشتکان سخت عقوبت کننده را .

إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ①

هرآئینه مافرود آوردیم قرآن رادرشب قدر[1] (۱) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ②

وچه مطلع ساخت ترا که چیست شب قدر (۲) .

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِّنْ أَلْفِ شَهْرٍ ③

شب قدر بهترست ازهزار ماه (۳) .

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمْرٍ ④

فرودمی آیند فرشتگان وروح درآن شب بفرمان پروردگار خویش برای سرانجام کردن هرکاری (٤) .

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ⑤

آن شب تاوقت طلوع فجر محض سلامتی ست (٥) .

سورهٔ بینه مدنی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ①

نه بودند کافران[2] ازاهل کتاب ومشرکان جدا شونده (یعنی ازآئین خود) تاوقتیکه بیایدبایشان حجت ظاهر[3] (۱) .

رَسُولٌ مِّنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُّطَهَّرَةً ②

پیغمبری ازجانب خدا که میخواند صحیفه های پاك یعنی سور قرآن (۲) .

فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ ③

درآن صحیفه ها احکامیست راست درست (۳) .

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ ④

ومتفرق نه شدند اهل کتاب[4] مگر بعد ازآنکه آمد بایشان حجت ظاهر (٤) .

---

(۱) یعنی یکدفعه از لوح محفوظ بآسمان دنیا .

(۲) یعنی حال ایشان مقتضی ارسال رسول وانزال کتاب بودازین جهت رسول فرستادیم قرآن فرودآوردیم .

(۳) یعنی ایشانر تکلیف نکردیم بترك ادیان خویش مگر بعد اقامت حجت ظاهر .

(٤) یعنی بعضی مقبول شدند وبعضی مردود .

وَمَآ أُمِرُوٓا۟ إِلَّا لِيَعْبُدُوا۟ ٱللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ ٱلدِّينَ حُنَفَآءَ وَيُقِيمُوا۟ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُوا۟ ٱلزَّكَوٰةَ ۚ وَذَٰلِكَ دِينُ ٱلْقَيِّمَةِ ﴿٥﴾

وفرموده نشدایشان را مگر آنکه عبادت کنند خدای را خالص ساخته برای اوپرستش را متدین بدین ابراهیم شده وبرپادارند نمازرا ویدهند زکوٰة را واین ست احکام دین درست (٥) .

إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ مِنْ أَهْلِ ٱلْكِتَٰبِ وَٱلْمُشْرِكِينَ فِى نَارِ جَهَنَّمَ خَٰلِدِينَ فِيهَآ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ شَرُّ ٱلْبَرِيَّةِ ﴿٦﴾

هرآئینه آنانکه کافرشدند از اهل کتاب ومشرکان درآتش دوزخ باشند جاویدان آنجا آنجماعت ایشانند بدترین خلق (٦) .

إِنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّٰلِحَٰتِ أُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ خَيْرُ ٱلْبَرِيَّةِ ﴿٧﴾

هرآئینه آنانکه ایمان آوردند وکارهای شائسته کردند آنجماعت ایشانند بهترین خلق (٧) .

جَزَآؤُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّٰتُ عَدْنٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَآ أَبَدًا ۖ رَّضِىَ ٱللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا۟ عَنْهُ ۚ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُۥ ﴿٨﴾

جزای ایشان نزد پروردگارایشان بوستانهای همیشه باقی است می رود زیر آن جویها جاویدان آنجا همیشه، خوشنود شد خداازایشان وخوشنود ند ایشان ازخدا این وعده کسی راست که بترسد ازپروردگار خود (٨) .

سوره زلزال مدنی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا زُلْزِلَتِ ٱلْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ﴿١﴾

وقتیکه جنبانیده شودزمین بآن جنبش خوردش (١) .

وَأَخْرَجَتِ ٱلْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ﴿٢﴾

وبیرون آوردزمین بار های خودش[1] (٢) .

وَقَالَ ٱلْإِنسَٰنُ مَا لَهَا ﴿٣﴾

وگوید انسان چه حالتست زمین را (٣) .

يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا ﴿٤﴾

آنروزبازگو کند زمین قصه های خودرا (٤) .

(١) یعنی گنجهارا .

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ۞٥

بسبب آنکه پروردگارتو حکم فرستاد است بسوی زمین (٥) .

يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِّيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۞٦

آنروز بازگردند مردمان براحوال مختلف[1] تانموده شود بایشان جزای اعمال ایشان (٦) .

فَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۞٧

پس هرکه کرده باشد هم وزنِ یك ذره عمل نیك ببیند آن را (٧) .

وَمَن يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۞٨

وهرکه کرده باشد هم وزنِ یك ذره عمل بد ببیند آن را (٨) .

سوره عادیات مکی است وآن یازده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ۞١

قسم به اسپان تیزدونده بوجهی که ازدَم پر شوند (١) .

فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ۞٢

پس قسم به اسپان آتش برآرنده به آنکه بنعل خود سنگ رابزنند (٢) .

فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ۞٣

پس قسم به اسپان غارت کننده چون دروقت صبح درآیند (٣) .

فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ۞٤

پس برانگیزندبه آنوقت غباررا[2] (٤) .

فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ۞٥

پس درآیند به آنوقت درمیان جماعتی[3] (٥) .

إِنَّ الْإِنسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ۞٦

هرآئینه آدمی به نسبت پروردگارخود ناشکرست (٦) .

---

(١) یعنی ازجای حساب .

(٢) یعنی بسبب دویدن .

(٣) یعنی ازاعداء مترجم گوید این قَسَم اشارت ست بآنکه جهاد مشروع خواهد شدورضای الهی باسپان غازیان متعلق خواهد شد والله اعلم .

وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ⑦
وهرآئینه آدمی برناسپاسی خود مطلع ست (۷) .

وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ⑧
وهرآئینه آدمی دردوست داشتن مال مبالغه کننده است (۸) .

أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ⑨
آیا پس نمیداند که چون برانگیخته شودهرآنچه درگور هاباشد (۹) .

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ⑩
وظاهر ساخته شود هر آنچه درسینه هاباشد . (۱۰)

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ⑪
هرآئینه پروردگارایشان باحوال ایشان آن روز خبردارست (۱۱) .

سوره قارعه مکی است وآن یازده آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ
بنام خدای بخشاینده مهربان .

الْقَارِعَةُ ①
قیامت (۱)

مَا الْقَارِعَةُ ②
چیست آن قیامت (۲) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ③
وچه چیز مطلع ساخت تراکه چیست آن قیامت (قیامت متحقق شود) (۳) .

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ④
روزی که باشند مردمان مانند پروانه های پرا گنده ساخته (٤) .

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنفُوشِ ⑤
وباشند کوه ها مانند پشم رنگین محلوج نموده (٥) .

فَأَمَّا مَن ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑥
پس اماهر که گران شد پلّه های حسنات او (٦) .

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاضِيَةٍ ⑦
پس آن شخص درمیعیشتی پسندیده باشد . (۷)

وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑧
واماهرکه سبك شد پلّه های او (۸) .

فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ⑨
پس جای ماندن آنشخص هاویه باشد (۹) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَهْ ⑩
وچه چیز مطلع ساخت ترا که چیست

نَارٌ حَامِيَةٌ ﴿١١﴾

هاویه (١٠) .
آتشی ست داغ (١١) .

سوره تکاثر مکی است وآن هشت آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

أَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ ﴿١﴾

غافل کرد شمارا ازیکدیگر بسیار طلبیِ مال (١) .

حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ﴿٢﴾

تاوقتیکه رسیدید بگورستانها[1] (٢) .

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣﴾

نی نی، خواهید دانست (٣) .

ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

باز(میگوئیم) نی نی، خواهید دانست (٤).

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ﴿٥﴾

نی نی، اگر بدانید حقیقت کاررابعلم یقین (غافل نمی شدید) (٥) .

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ﴿٦﴾

البته خواهید دیددوزخ را (٦) .

ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ﴿٧﴾

بازالبته خواهید دید دوزخ را دیدن ظاهر بی شبهه (٧) .

ثُمَّ لَتُسْأَلُنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

بازالبته سوال کرده خواهید شد آنروز ازنعمت[2] (٨) .

سورهٔ عصر مکی است وآن سه آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَالْعَصْرِ ﴿١﴾

قسم بزمان (١) .

إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ﴿٢﴾

که هرآئینه آدمی درزیان ست (٢) .

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ

مگر آنانکه ایمان آوردند وعملهای شائسته کردند ویکدیگر را وصیت کردند

(١) یعنی مدفون شدید .
(٢) یعنی درمقابلهٔ آن شکر کردید یا کفران ورزیدید .

وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ﴿٣﴾

به دین درست ویکدیگر را وصیت کردند به شکیبائی (٣) .

سوره همزه مکی است وآن نه آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ ﴿١﴾
وای هر عیب کننده غیبت‌گوینده را (١).

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ﴿٢﴾
آنکه فراهم آوردمال را ونگاهداشت آن را (٢) .

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ﴿٣﴾
می پندارد که مال اوزندگی جاوید دهدش (٣) .

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ﴿٤﴾
نی نی، البته انداخته خواهد شد به حطمه (٤) .

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ﴿٥﴾
و چه چیز مطلع ساخت ترا که چیست حطمه (٥) .

نَارُ اللَّهِ الْمُوقَدَةُ ﴿٦﴾
آتش افروخته شدهٔ خدا (٦) .

الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْأَفْئِدَةِ ﴿٧﴾
که غالب شود بر دلها (٧) .

إِنَّهَا عَلَيْهِمْ مُؤْصَدَةٌ ﴿٨﴾
هرآئینه آن آتش برایشان گماشته شده است (٨) .

فِي عَمَدٍ مُمَدَّدَةٍ ﴿٩﴾
درستون های درازدرآورده شده است (٩).

سوره فیل مکی است وآن پنج آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾
(١) آیانه دیدی چگونه معامله کرد پروردگار تو بااهل فیل (١) .

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾
آیا نه ساخت بداندیشی ایشان را در

(١) مترجم گویدابرهه پادشاه یمن عزم هدم کعبه کرد وفیلان بسیار ولشکر بیشمار بهم آورد چون نزدیك کعبه رسید خدای تعالی ابابیل را حکم فرمود تاهلاك کند .

بی فائدگی (۲) .

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿۳﴾

وفرستاد برایشان پرندگان فوج فوج می انداختند بسوی ایشان (۳) .

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿۴﴾

سنگ ریزها ازسنگ گِل (٤) .

فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿۵﴾

پس ساخت ایشانرا مانند باقیمانده آخور بعد ازخوردن دوابّ (۵) .

سُورَةُ قُرَيْشٍ

سوره قریش مکی است وآن چهار آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ﴿۱﴾

برای (شُکر) الفت دادن قریش (۱) .

إِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ﴿۲﴾

(یعنی) الفت دادن ایشان به سفرزمستان وتابستان (۲) .

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَٰذَا الْبَيْتِ ﴿۳﴾

پس باید که عبادت کنند پروردگار این خانه را (۳) .

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ﴿۴﴾

آنکه طعام دادایشانرا ازبهر آنکه گرسنه بودند وامن دادایشان راازبهرآنکه ترسان بودند (٤) .

سُورَةُ الْمَاعُونِ

سوره ماعون مکی است وآن هفت آیت است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالدِّينِ ﴿۱﴾

آیا دیدی آن شخص را که دروغ می شمردجزای اعمال را (۱) .

فَذَٰلِكَ الَّذِي يَدُعُّ الْيَتِيمَ ﴿۲﴾

پس آن شخص مردیست که باهانت میراند یتیم را (۲) .

وَلَا يَحُضُّ عَلَىٰ طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿۳﴾

ورغبت نمیدهد برطعام دادن فقیر (۳) .

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿۴﴾

پس وای آن نمازگذاران را (٤) .

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ﴿۵﴾

که ایشان ازنماز خود غفلت می ورزند (۵) .

الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ﴿۶﴾

آنانکه ایشان ریامی کنند (٦) .

وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۷

وعاريت نميد هند ماعون را[1] (۷) .

سوره كوثر مكى است وآن سه آيت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۱

(يا محمد) هرآئينه ماعطا كرديم تراكوثر[2] (۱) .

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ ۲

پس نماز گذار براى پروردگار خودو (شتر را) نحر كن (۲) .

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۳

هرآئينه دشمن توهمانست دُم بريده (۳) .

سوره كافرون مكى است وآن شش آيت است

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

بنام خداى بخشاينده مهربان .

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ۱

بگو اى كافران (۱) .

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ۲

پرستش نمى كنم آنچه شمامى پرستيد (۲) .

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۳

ونه شما پرستنده ايد آنچه من مى پرستم (۳) .

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ۴

ونه من پرستنده ام آنچه شما پرستيديد (٤) .

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ۵

ونه شما پرستنده ايد آنچه من مى پرستم (٥) .

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ۶

شمارادين شماست ومرادين من است (٦) .

---

(۱) يعنى سوزن وديگ وپياله ودلومانند آن مترجم گويد نصف اين سوره تصوير حال كافرست و نصف تصوير حال منافق والله اعلم .

(۲) كوثر نام حوضى ست كه درآخرت خواهد بود امت انحضرت صلى الله عليه وسلم ازآن خواهند آشاميد .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾

وقتیکه بیاید نصرت خداو (بظهور) آید فتح (١) .

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾

وببینی مردمان را داخل میشوند دردین خدا فوج فوج (٢) .

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

پس بپاکی یادکن همراه ستائش پروردگار خودرا وآمرزش طلب کن ازوی هرآئینه خداهست (برحمت) رجوع کننده[1] (٣).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

بنام خدای بخشاینده مهربان .

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾

هلاك باددودست[٢]ابی لهب و هلاك بادابولهب[٣] (١) .

مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ﴿٢﴾

هیچ دفع نه کرداز سرابو لهب مال اوو آنچه پیدا کرده بود (٢) .

سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ﴿٣﴾

درخواهد آمد بآتش صاحب شعله (٣) .

وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾

وزَنِ اونیز درآید (مراد) بردارنده هیزم را[٤] (٤) .

فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ﴿٥﴾

درگردن اوریسمانی است ازلیف خرما[٥] (٥) .

---

(١) یعنی این همه علامت قرب اجل تست یا محمد پس در استعداد آخرت مقید شو .

(٢) آنحضرت اقارب خودرا ازآتش دوزخ تخویف فرمودابی لهب سنگ بطرف آنحضرت انداخت که آیا برای این کارمارا جمع کرده بودی این سوره نازل شد .

(٣) دودست کنایه ازذات اوست .

(٤) یعنی سخن چینی کننده .

(٥) یعنی بخفه کردن تعذیب کرده شود .

سُورَةُ الإِخْلَاصِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ①

اللَّهُ الصَّمَدُ ②

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ③

وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ④

سوره اخلاص مکی است وآن چهار آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

بگو خدا یگانه است (١) .

خدابی نیازست (٢) .

نه زاد ونه زاده شده (٣) .

ونیست هیچکس اوراهمانند (٤) .

سُورَةُ الفَلَقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ①

مِن شَرِّ مَا خَلَقَ ②

وَمِن شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ③

وَمِن شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ④

وَمِن شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑤

سوره فلق مدنی است وآن پنج آیت است

بنام خدای بخشایده مهربان .

بگوپناه می برم به پروردگار صبح (١) .

ازشر هرچه آفریده ست (٢) .

وازشر شب تاریك چون تاریکیِ اومنتشر شود (٣) .

وازشرزنان سحر کننده در گرهها دم زننده (٤) .

و ازشر حاسد چون حسد کند (٥) .

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ①

مَلِكِ النَّاسِ ②

إِلَٰهِ النَّاسِ ③

مِن شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ④

الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑤

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑥

سوره ناس مدنی است وآن شش آیت است

بنام خدای بخشاینده مهربان .

بگوپناه می برم به پروردگار مردمان (١).

پادشاهِ مردمان (٢) .

معبودِ مردمان (٣) .

ازشر وسوسه اندازنده چون ذکر گفته شد بازپس رونده (٤) .

آنکه وسوسه می افکند در سینه های مردمان (٥) .

ازجنسِ جن باشد یاازجنسِ مردمان (٦).

فهرست سوره های قرآن کریم

فهرست سوره های قرآن کریم

فهرست سوره های قرآن کریم

فهرست سوره های قرآن کریم

فهرست سوره های قرآن کریم

إن وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد

في المملكة العربية السعودية

المشرفة على مجمع الملك فهد

لطباعة المصحف الشريف في المدينة المنورة

إذ يسرها أن يصدر المجمع هذه الطبعة من القرآن الكريم

وترجمة معانيه إلى اللغة الفارسية

نسأل الله أن ينفع به عموم المسلمين

وأن يجزي

خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود

أحسن الجزاء على جهوده العظيمة في نشر كتاب الله الكريم

والله ولي التوفيق

وزارت شئون إسلامی و أوقاف و تبلیغ وارشاد
کشور عربستان سعودی
و مسئول و ناظر برمجمع ملك فهد برای چاپ قرآن کریم درمدینه منوره
باکمال مسرّت این چاپ قرآن کریم
و ترجمة معانی آنرا بزبان فارسی از مجمع منتشرمی کند

وازدر گاه خداوند مسئلت داردکه آنرا باعث منفعت عموم مسلمانان قرار داده
وبه خادم حرمین شریفین ملك فهد بن عبدالعزیز آل سعود
مقابل مساعی فراوان ایشان درنشر کتاب خداوندکریم بهترین جزای خیر عطا
فرماید . والله ولي التوفيق .

بعون الله وتوفيقه
تم طبع هذا المصحف الشريف
وترجمة معانيه في مجمع الملك فهد
لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة
بإشراف وزارة الشؤون الإسلامية
والأوقاف والدعوة والإرشاد في
المملكة العربية السعودية
عام ١٤١٧ هـ

بفضل
خداوند و توفیق او چاپ
این قرآن کریم با ترجمه معانی
آن درمجمع ملك فهد برای چاپ قرآن
کریم درمدینه منوره و زیر نظارت
وزارت شئون اسلامی و اوقاف و تبلیغ
و ارشاد کشور عربستان سعودی
سال 1417 هـ باتمام
رسید

ⓒ مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف ، ١٤١٧هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

القرآن الكريم وترجمة معانيه إلى اللغة الفارسية - المدينة المنورة .

٩٢٨ ص ، ٨,٥ سم × ١٢,٥ سم

ردمك ٦-٨٢-٧٧٠-٩٩٦٠

١- القرآن - ترجمة - اللغة الفارسية ٢- القرآن - تفسير

ديوي ٥ ,٢٢١ ، ٤٩ ١٧/٢٩٤٢

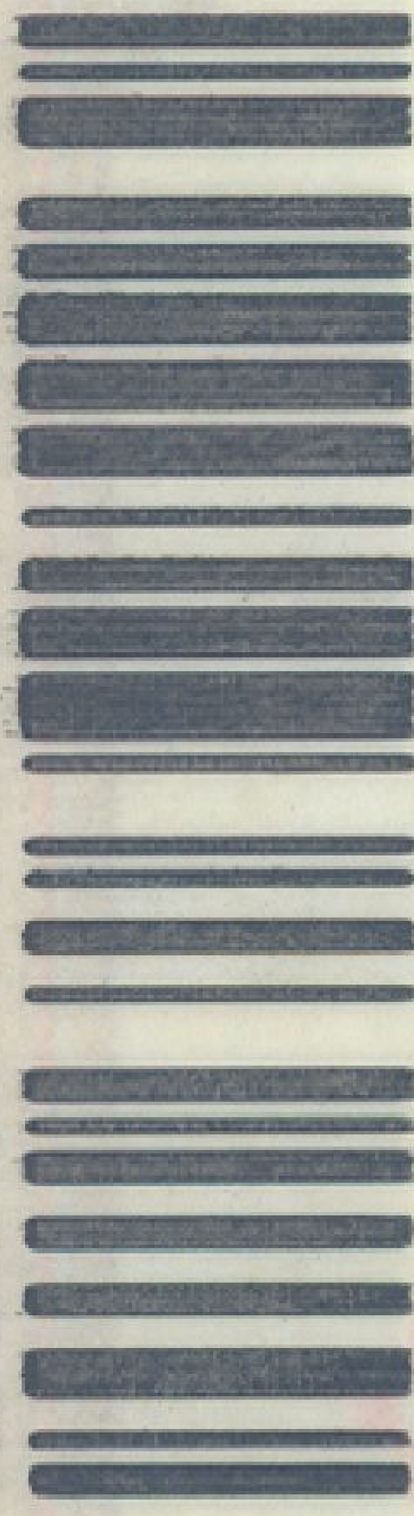
رقم الإيداع ١٧/٢٩٤٢
ردمك : ٦-٨٢-٧٧٠-٩٩٦٠

٩٧

(٤٠٠٠/د٢٦٠-غ) (٥) (٠٢) ردمك : ٦-٨٢-٧٧٠-٩٩٦٠

قرآن کریم

و ترجمه معانی آن
بزبان فارسی

چاپخانه قرآن کریم مجمّع ملک فهد